Uhohug Na Namaratu Gafu Te Hesus Kristu

New Testament in Agta, Central Cagayan

Uhohug Na Namaratu Gafu Te Hesus Kristu
New Testament in Agta, Central Cagayan

copyright © 1992 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Central Cagayan Agta (Agta, Central Cagayan)

Translation by: Wycliffe Bible Translators

Contributor: Wycliffe Bible Translators, Inc.

Copyright Information

© 1992, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.
This translation text is made available to you under the terms of the Creative Commons License: Attribution-Noncommercial-No Derivative Works. (http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/) In addition, you have permission to port the text to different file formats, as long as you do not change any of the text or punctuation of the Bible.
You may share, copy, distribute, transmit, and extract portions or quotations from this work, provided that you include the above copyright information:

You must give Attribution to the work.
You do not sell this work for a profit.
You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Permissions beyond the scope of this license may be available if you contact us with your request.

The New Testament

in Agta, Central Cagayan

© 1992, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.
This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.
You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.
You do not sell this work for a profit.
You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2025-04-26

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 13 Jun 2025 from source files dated 26 Apr 2025
160f023e-5fca-509f-ab59-e136848ce2f4

Contents

Matyu 1
Markus 58
Lukas 92
Hwan 151
Turin Kiden 195
Roma 250
1 Korinto 276
2 Korinto 301
Galasya 317
Efeso 327
Pilipos 336
Kolosas 342
1 Tesalonika 348
2 Tesalonika 353
1 Timotyo 356
2 Timotyo 363
Tito 368
Pilimon 371
Hebreyu 373
Santiago 392
1 Pedru 399
2 Pedru 406
1 Hwan 410
2 Hwan 416
3 Hwan 417
Hudas 418
Nagmatakar 421

Ya Nesurat Ni Matyu Gafu Te Hesus Kristu

Ya Gafu Na Suratin Yan

A ta kaarawan ni Hesus Kristu ta lutakin a ya lugar na kagitta na kiden Hudyo ya iturayan na dakalen ari nga taga Roma, a yen ta itta hapa ya suddalu na kiden ta lugar na Hudyo kiden, petta taronan da ya lutaken nga ginubatan da.

A pake mazigatan hapa ya Hudyo kiden, te napersa kid nga magpaga ta bwis da ta gubyernu nga taga Roma. Ammi ya agsingir ta bwis da a kagitta da en hala nga Hudyo, a yen ta ikatupag da hapa, aglalo te padakalan na para ya bwis da petta isirak na ya kadwan. A i Matyu ya takday agsingir ta bwis ta nepagsimmu ni Hesus tentu (itam Mt 9:9), ammi ta nepagpadagdag ni Hesus tentu a alistu imikkat, a nagtugutan na ya pagpagan na tolay kiden ta bwis da tentu, a dumagdag na te Hesus. A intu hapa ya takday na mafulu duwa kiden nga pinili ni Hesus petta mesaad ta turin na nga ange mangipadangag ta damag ni Hesus.

A kanayun nehulhulun i Matyu teg Hesus ikid na kadwan kiden turin na addet ta pasi ni Hesus ikid na netattullu na en ta langit, a yen ta pake amu na ya ngamin binida ni Hesus ikid na ngamin tinarabaku na. A yen hapa ya pakkamun tam ta kakurugan ya nesurat ni Matyu. A ya surat na en gafu te Hesus a intu yan:

Ya Gingginafu Ni Hesus
(Lk 3:23-38)

1 A ya ngagan na ngamin kiden gingginafu ni Hesus Kristu nga simsima ni mina Dabid ikid ni mina Abraham a ikid yan:
2 Mamegafu te mina Abraham a intu ya dama ni mina Isak,
a i mina Isak ya dama ni mina Hakob,
a i mina Hakob ya dama nig mina Huda ikid na kabagis na kiden.
3 A i mina Huda ya dama nig mina Pares ikid ni Zira nga neanak ni Tamar,
a i mina Pares ya dama ni mina Esron,
a i mina Esron ya dama ni mina Aram,
4 a i mina Aram ya dama ni mina Aminadab,
a i mina Aminadab ya dama ni mina Naason,
a i mina Naason ya dama ni mina Salmon,
5 a i mina Salmon ya dama ni mina Boas nga neanak ni Rahab,
a i mina Boas ya dama ni mina Obed nga neanak ni Rut,
a i mina Obed ya dama ni mina Dyesi,
6 a i mina Dyesi ya dama ni Ari en Dabid.
A i mina Dabid ya dama ni mina Solomun nga neanak na dana en atawa ni Urias,
7 a i mina Solomun ya dama ni mina Roboam,
a i mina Roboam ya dama ni mina Abias,
a i mina Abias ya dama ni mina Asa,
8 a i mina Asa ya dama ni mina Yusafat,
a i mina Yusafat ya dama ni Yuram,
a i mina Yuram ya dama ni mina Osyas,
9 a i mina Osyas ya dama ni mina Hwatam,
a i mina Hwatam ya dama ni mina Akas,
a i mina Akas ya dama ni mina Ezikias,
10 a i mina Ezikias ya dama ni mina Manasa,
a i mina Manasa ya dama ni mina Amos,
a i mina Amos ya dama ni mina Yosias,
11 a i mina Yosias ya dama ni mina Yekonias ikid na kabagis na kiden nga sakā nehulun ta Istralita kiden tekiden nealit petta mafukuk kid ta lugar na Babilonya.
12 A ta nepagyan ni Yekonias ta lugar na Babilonya a nagbalin hapa ta dama ni Salatila,
a i mina Salatila ya dama ni mina Zorubabel,
13 a i mina Zorubabel ya dama ni mina Abiyud,
a i mina Abiyud ya dama ni mina Eliakim,
a i mina Eliakim ya dama ni mina Azor,
14 a i mina Azor ya dama ni mina Saduk,
a i mina Saduk ya dama ni mina Akim,
a i mina Akim ya dama ni mina Eliyud,
15 a i mina Eliyud ya dama ni mina Elezar,
a i mina Elezar ya dama ni mina Matan,
a i mina Matan ya dama ni mina Hakob,

16 a i mina Hakob ya dama ni mina Hose,
a i Hose ya atawa ni Mariya,
a Mariya ya hina ni Hesus nga nagngagan hapa ta Kristu nga Mangikerutan.
17 A itta mantu ya mafulu appat na simsima ni Hesus addet te mina Abraham addet te mina Dabid. A itta hapa ya mafulu appat na simsima na addet te mina Dabid addet ta nekafukuk na taga Istralita kiden ta lugar na Babilonya. A itta hapa ya mafulu appat na simsima na addet ta nekafukuk na Istralita kiden addet te Hesus Kristu.

Ya Nekeanak Ni Hesus (Lk 1:26-35; 2:1-7)

18 A ya pakabida na pakeanak ni Hesusen a intu yan: Te dana nagbabidan da ya pagatawa nig Mariya ikid ni Hose, ammi ta aweda para la pagdorug a dana matarun na i Mariya gafu ta nehuga na Kahalwa na Namaratu ta matarun.
19 Ammi te Hose a pahig na ta nakikadallaw i Mariya en, a yen ta ikayat na idarum petta pagtalekudan na mina ya nagbabidan da en. Ammi gafu ta maallak hapa i Hose en a awena ikayat ta mamatan ya babbayen, a nakanonot mantu tatakday ta awena mina idarum, te paguraya̅n na la.
20 A tentu en para la nagnononot ta kumanin a nakatarinap hapa tentu nasidug, a nakipaita kan ya anghel na Namaratu tentu ta tarinap na.
"Hose O," kunna kan na anghelen tentu, "Awem pahig ta dulay am alapam i Mariya ta atawam, te ya Kahalwa na Namaratu ya nangihuga ta nekatarun na.
21 A am maganak sangaw ya atawam ta lalaki a ingagan muy sangaw te Hesus, te intu sangaw ya mangikaru ta liwat na ikattolay muy kiden petta mekerutan kid," kun na anghelen tentu.
22-25 A tentu en nahukal a kinurug ni Hose ya uhohug na anghelen tentu. Inalap na i Mariya ta bali na en petta atawa na, ammi aweda bit nagdodorug abat ta nekeanak na abbingen, a nengagan da hapa te Hesus. A uray yen na Namaratu petta magdulot ya nepeuhohug na ta aglavunen ta idi, te ya nebar na a
"**Matarun sangaw ya balatang nga awan para la ta nakidorugan na ta lalaki, a maganak hala sangaw ta lalaki, a ya ibar da sangaw ta ngagan na abbingen a Imanwel,**" kun na surat na aglavunen.
A ya ikayat na uhohugan na ngagan na en '**Imanwel**' a '**Ittan ya Namaratu tekitam,**' kunna.

2

Ya Ange Kiden Magapag Ta Abbingen Hesus

1 A ta nepaganak ni Mariya te Hesus a itta kid ta ili na Betlihem ta lugar na Hudeya. A i Heruden hapa ya ari na Hudyo kiden. A ta nekeanak ni Hesusen a itta ya lāläki kiden nga dumabilbig ta bitwan nga nagafu ta pake adayu ta daya na Hudeya, a nagdulot kid hapa ta ili na Herusalem,
2 te pohutan da ta tolay kiden am had agyan na bagu en ari na Hudyo kiden
"Te naita min ya lattog na bitwanen nga mangibar ta nekeanak na, a yen ta itta kamin sin te emmi hapa dayawan," kunda.
3 A ta nepakadamag ni Ari en Herud ta ittan ya takwan na ari nga neanak ta lugar na en a nagburung na hapa, yaga nagburung hapa ya tolay na kiden ta ili na Herusalem.
4 A pinagkakampat na mantu ya padi kiden nga Hudyo ikid na mangituldu kiden ta relisyon da, a pinohutan na tekid am had sin na lugar ya kinankanna na aglavunen ta keanakan na Ari en Kristu nga nebar na Namaratu.
5 A ya uhohug da hapa a
"Yo ten, ili kan na Betlihem ya keanakan na," kunda, "te ya uhohug na surat na aglavunen a
6 '**Maski am ili na Betlihem ya kaassangan na ili ta lugar na Hudeya**
a pake madaydayawan sangaw ammi ta ngamin kiden ili ta lugar na Hudeya,
te yen sangaw ya pagafun na Akkimohayan nga magtaron ta tolay ku kiden nga Istralita,' kunna."
7 A ta nepakadangag ni Herud ta uhohug na padi kiden ikid na mangituldu kiden a

pinaayagan na hapa ya dumabilbig kiden
ta bitwan, petta kabida na kid ta melemad,
te damagan na tekid am kanu na araw
ikid na hulan ya nelattog na bitwanen nga
pakaitan da ta pakeanak na abbingen,
8 a sangaw pinagdulot na kid hala ta ili
na Betlihem.
"E kanan ta iten Betlihem, te yen kan
sangaw ya pakaitan muy ta abbingen. A
sangaw am maita muy a emmuy hapa
sangaw ibar ya agyan na en teyak, te
e yak hapa sangaw magdayaw tentu,"
kunna kampon tekid.
9 A ta nekabalin da nagdangag te Herud
a nagtugut kid na nga umange ta ili na
Betlihem. A mappya la te netuldu na kid
hapa na bitwanen nga naita da ta lattog
na en, a yen ya aanungan da ta angen da
abat ta nagimmang ta utun na bali en nga
pagyanan na abbingen.
10 A ta pakaita dan ta nagimmang ya
bitwanen a pake timoltollok ya nonot da ta
talak da.
11 A sangaw simarok kid hapa ta umag
na bali en, a naita da hala ya abbingen
Hesus ikid na hina na en Mariya. A al-
istu kid namalentud ta atubang ni Hesus
nga nagdayaw tentu, kapye da inukadan
ya kaha na agitunan da ta balituk ikid na
mangina na bangog, a neuhet da ya iatad
da tentu.
12 A sangaw ta hiklam tekid nagkakāsidug
a nakatarinap kid, a tinarinap da kan
ta aweda kan mina magtoli te Herud, te
itta kan ya dulay. A gafu ta kumanen a
nagtatugut kid ha, ammi linillikan da ya
agyan ni Ari Herud, a dumatang kid hala
ta agyan da en.

Ya Pangitammang Ni Hose Teg Hesus

13 A ta gafan na dumabilbig kiden ta
bitwan a nakatarinap hapa i Hose, a
nakipaita kan ya anghel na Namaratu
tentu.
"Imivwat kanan, Hose," kunna kan na
anghelen, "te itammang mu ya abbing-
ina ikid na hina na ina, te iangem kid ta
iten lugar na Egipto. A magyan kam la
ten abat ta pakauhohug ku teko, te paa-
pag ni Herud ya abbingina petta papasin
na," kunna kan.
14 A imivwat kid na ta tangngan na hiklam,
a umange kid na ta lugar na Egipto.
15-18 Ammi ya Ari en Herud a pake naka-
poray na ta dumabilbig kiden ta bitwan
gafu ta aweda nagtoli tentu petta ibar da
ya agyan na abbingen. A gafu ta pan-
gayayyaw da tentu a negakkad na ta ma-
papasi ya ngamin kiden abbing ta ili na
Betlihem ikid na paglelehut na en, talo am
mesipat hapa mapapasi i Hesusen. A yen
ta dinob na ya suddalu na kiden, a sa pina-
pasi da ya ngamin kiden lālāki na abbing
nga tagdwa darun kontodu ngamin kaas-
sangan da kiden, te nekwenta ni Herud ta
ittan ya duwa na darun addet ta lalattog
na bitwanen nga binida na dumabilbig ki-
den. A gafu ta pangpapasi da ta abbing
kiden a nagdulot hapa ya kuman na binida
na aglavunen mina Heremyas ta palungu
araw, te ya uhohug na ta surat na en a

"**Pake masitang sangaw ya ngahal
da ta ili na Rama,
te magtatangit ya simsima ni
Rakel ta anak da kiden.
A awena matabtabang na damdam
da te awan na haman ya anak da
kiden,**" kunna.

Ammi teg Hose a nagyan kid la ta lugar
na Egipto abat ta pasi ni Ari en Herud,
kapye na kid pinatugut na Namaratu. Te
yen ya uray na tekid petta magdulot san-
gaw ya nepeuhohug na ta aglavunen, te ya
nebar na a

"**Pinatugut ku ya anak ken ta lugar
na Egipto,**" kunna.

Ya Pagtoli Nig Hose Ta Lugar Na Istralita

19 A ta nepasi ni Ari en Herud a nagtari-
nap ha i Hose en ta iten Egipto, a naguho-
hug ha ya anghel na Namaratu tentu.
"Imivwat kanan," kunna,
20 "te dumatang kanan hala ta agyan
muy ten Istralita, te nasin ya nangigakkad
ta pasi na abbingina," kunna kan.
21 A imivwat kid na, a netugut ni Hose ya
abbingen ikid na hina na en, a dumatang
kid ta lugar na Istralita kiden.
22 Ammi ta datang da ta iten a nadamag ni
Hose ta intun magari i Arkelaw nga anak
ni mina Heruden. A gafu ta nagtalaw hapa
ig Hose ta bagu en ari a aweda nagdulot

ta nagyanan da en. A tinarinap na ha ta magdulot kid ta lugar na Galileya.
23 A yen mantu ya nagdulotan da, a nagyan kid ta ili na Nasaret, a yen hapa ya dumakalan ni Hesus. A gafu ta kumanen a nagdulot hapa ya uhohug na aglavun kiden gafu tentu, te ya uhohug da ta surat da kiden a

"**Ingagan da sangaw ta Taga Nasaret,**" kunda.

3

Ya Nepadangag Ni Hwan
(Mk 1:1-8; Lk 3:2-17; Jn 1:6-8,19-28)

1 A ta nepagpasa na addu na darun a itta ya takday lalaki nga nagngagan te Hwan, a intu hala ya nangzigut ta tolay kiden gafu ta liwat da kiden. A naglattog hapa i Hwan ta kawanan na babali ta lugar na Hudeya, te kinasaba na ya tolay kiden nga nagtalib.

2 "Ulin muy ya gagangay muy, te ittan ya dafu tam nga nekari na Namaratu ta magturay tekitam," pakakin tekid,
3 I Hwanen ya dana binida na aglavunen mina Isayas ta mapolu bit dumatang ammi te Afu Hesus, petta dana iparan an ya tolay kiden ta ange na. Te ya uhohug ni Isayas a intu yan:

"**Itta sangaw ya makipaita ta kawanan na babali,**
a iayayag na sangaw ya pangtabarang na ta tolay kiden,
petta meparan kid mina ta datang na Dafu tamen, petta malogon mina ya iange na tekid," kunna.

4 A ya gagangay ni Hwan a nagbarawasi ta pinadday da en nga nagafu ta dutdut na kamelo, a sebarekas hapa ta la-las. A intu la kanan na ya dudun ikid na tahu na kalaba.
5 A umange tentu ya addu na tolay nga taga ili na Herusalem, ikid na ngamin kiden ili ta lugar na Hudeya, ikid na naggwadamdammang na karayan na Hurdan.
6 A dana nebosag da ya liwat da kiden, kapye na kid zinigut ta karayanen.

Ya Pangaskasaba Ni Hwan

7 A ta nepakaita ni Hwan ta umange hapa magpazigut ya addu na Pariseyu ikid na Saduseyu nga mangituldu ta relisyon na Hudyo kiden a pake nagsasitangan na kid hapa.

"Kuga magimmamappya kam ta pagzigut muy. Awemuy mina pahig ta melillik kam sangaw ta pama-gang na Namaratu gafu ta pagzigut muy,

8 te dana ipaita muy mina ta naulin ya nonot muy, kapye muy magzigut.

9 A awemuy pahig ta melillik kam sangaw gafu ta simsima kam ni mina Abraham, te ibar ku tekamuy ta itta ya pakapangwa na Namaratu nga magpabalin ta batu kidin ta simsima ni mina Abrahamen.
10 Kuman kanan na kayu nga tokadan na Namaratu ewan, te dana neparan na ya watay na en, a awena la mabayag a tokadan na ya kayu kiden ta agyan na ramut da kiden. Te ya ngamin kiden kayu nga awan magmayan ta mappya a tokadan na kid kapye na kid iwarad ta afuy.

11 "A yen ta itta yak sin nga mangzigut tekamuy ta danumin, petta mepasikkal ta nauli muy ya gagangay muy. Ammi itta sangaw ya ange ta gafan ku nga pake dakdakal ya pakapangwa na ammi teyak, te maski la awek megitta nga makitagabu tentu nga mangubad ta sapatos na kiden. A intu sangaw ya mangpasinap tekamuy ta Kahalwa na Namaratu. Ammi ya awan kiden magbabawi a pagangan na kid sangaw ta afuy,

12 te itta ya kuman na pagsap na ta tolay, a am nabalin magsap a uknudan na sangaw ya semayan, ammi apangan na sangaw ya kupat," kunna tekid.

Ya Pangzigut Ni Hwan Te Hesus
(Mk 1:9-11; Lk 3:21,22)

13 A ta ye-yen kid na araw a nagganwat hapa i Hesus ta agyan na en ten Galileya, a dumatang ta karayan na Hurdan, te umange hapa pazigut te Hwan.
14 Ammi mamat haman i Hwan nga mangzigut tentu,

"Te anu haman pazigut ka teyak bakawa iyak mina ya zigutam?" kunna te Hesus.
15 Ammi ya tabbag hapa ni Hesus tentu a

"Awem la igamma ya kumanin, te mappya ta sa idulot ta ya ngamin pakkwa na Namaratu tekita," kunna.
A malologon mantu i Hwan nga nangzigut tentu.
16 A insigida lumattog i Hesus ta danumen, a kuman na bimangrit na hapa ya langit, a naita na ya Kahalwa na Namaratu nga nagsunak ta kuman na kalapati, a nagpotun na tentu.
17 A nepagka-ma na hapa ya naguhohug ta langit.
"Ye ye-yan ya Anak ku nga matakit ta nonot ku. Pake matalakanak tentu," kunna.

4

Ya Pangparuba Ni Satanas Te Hesus (Mk 1:12,13; Lk 4:1-13)

1 A ta nekabalin ni Hesus nagzigut a pinagtugut na Kahalwa na Namaratu petta ange tatakday ta bagbagetay kiden nga adayu ta tolay, te mappya ta attaman na hapa ya pangparuba ni Satanas tentu.
2 A nagyan la ten abat ta appatafulu araw ikid na hiklam, ammi awena pulus nangnangan, a sangaw pake nelunus.
3 A yen hapa ya neange ni Satanas tentu, petta paruban na.
"Bakkan ka hud ta Anak na Namaratu ewan? A maguhohug ka mantu ta batu kidin, petta magbalin kid ta pan, petta mangan ka," kun ni Satanas tentu.
4 Ammi ya tabbag hapa ni Hesus te Satanas a,
"Awek O, te ya uhohug na Namaratu ta lebru na en a
'**Bakkan la ta kanan muy ya pagafun na katolay muy am awa ngamin kiden uhohug nga ibar na Dyos muy,**' kunna."
5 A gafu ta kumanen a takwan ha ya nepangparuba ni Satanas tentu, te neange na ta ili na Herusalem ta agyan na Simbaanen, a pinatayuk na ta pingit na atap na Simbaanen. A ya nebar na ha tentu a
6 "Bakkan ka hud ta Anak na Namaratu ewan? A maglattu kan mantu ta lutakewan, te nesurat hapa ta lebru na en ta doban na kan sangaw ya anghel na kiden nga magtaron teko, a ta-mawan da ka kan sangaw petta awem matakitan ta batu kiden," kunna.
7 A ya tabbag ha ni Hesus tentu,
"Awek maglattu, te ya uhohug na takday surat na Namaratu a
'**Awemuy sangaw paruban ya pangkenga na Dafu muy Namaratu tekamuy,**' kunna."
8 A gafu ta kumanen a neange na ha i Hesus ta pake atata-nang na bagetay, a nesaned na nepaita ya ngamin kiden lugar ta paglelehutin kontodu tolay da kiden, a
"Itam ya kalalaki na lugar kidina ikid na gubyernu da," kunna te Hesus.
9 "A ya ngamin nepaitak teko a kwam na sangaw am makidafu ka teyak," kunna.
10 "Atsii, umadayu kan teyak, Satanas, te ya nesurat ta lebru na Namaratu a
'**Namaratu la ya dayawan muy, a intu la tatakday ya pakidafun muy,**' kunna."
11 A ta nepagtugut ni Satanas, a umange hapa ya anghel kiden nga manguffun te Hesus nga mangpasikan tentu.

Ya Pamegafu Na Tarabaku Ni Hesus (Mk 1:14,15; Lk 4:14,15; Jn 4:43-45)

12 A ta nekabalin na kumanen a nadamag ni Hesus ta nebalud dan i Hwanen nga nangzigut ta tolay kiden. A yen ta nagtugut hapa i Hesus ta lugar na Hudeya, te nagtoli ta agyan na en ta iten Galileya.
13 A pa nagyan bit ta ili na Nasaret, kapye na umalit hapa ta ili na Kapernayum.
A ya ili na Kapernayum a nesaad ta pingit na Alug na Galileya ta lutaken nga nebingay ta tribu na Zebulun ikid na Naptali ta palungu na araw.
14 A yen hala ya nagyanan ni Hesus abat ta mabayag, te sinaned na ya ngamin kiden lugar na Hudyo kiden pase Hentil kiden ta lugar na Galileya. A uray hapa yen na Namaratu petta magdulot ya inuhohug na aglavunen mina Isayas, te ya uhohug na en a
15-16 "**Ya Hentil kiden nga taga Zebulun ikid na Naptali a magyan kid ta sugiram ikid na ngarab na pasi, ammi nadakaran kid na, te naita dan ya masikan na zilag,**" kunna.

17 A ta neaange ni Hesus ta ili na Kapernayum a pinegafwanan na ya mangipadangag ta damag na pagturay na Namaratu ta tolay kiden, a ya nebar na hapa ta tolay kiden a
"Ulin muy ya gagangay muy, te ittan ya Dafu muy nga nekari na Namaratu ta magturay tekamuy," pakakin.

Ya Pagpili Ni Hesus Ta Ituldu Na Kiden (Mk 1:16-20; Lk 5:1-11; Jn 1:40-42)

18 A tentu en nagtugtugut ta pingit na Alug na Galileya a nesimmun na ya duwa na magkabagis, ig Simon nga magngagan hapa te Pedru, ikid ni Andres. A magtahukul kid na ta alugen te dumatahukul kid ta ikan, a binaran na kid.
19 "Dumagdag kanan hala teyak, te ituldu ta kam petta dumatahukul kam sangaw ta tolay," kunna tekid,
20 a insigida newagak da ya tahukul da a dumagdag kid na.
21 A tekiden nagdulot nagtugtugut ta banaden a naita ni Hesus ya duwa ha na magkabagis, ig Santiago ikid ni Hwan, a nehulun kid hapa ta dama da en Zibadeyu ta barangay na en, a magpakappya kid ta tahukul da kiden.
22 A binaran ni Hesus ya duwa kiden magkabagis, a insigida newagak da ya dama da en ta barangayen, a dumagdag kid na hapa.
23 A sa nahahulun kid ni Hesus nga nagsaned ta ngamin kiden ili ta lugar na Galileya, te mangituldu hapa i Hesus ta kapilya na Hudyo kiden. A nepadangag na hapa ya damag na pangikerutan na Namaratu, yaga pinagmappya na hapa ya magtatākit kiden ta magdaduma na takit ikid na pagzigātān.
24 A alistu kumalay ya damag na pakapangwa ni Hesus addet ta lugar na Siriya ta amyanan na Galileya, a enda hapa nekarad ya ngamin kiden nagtatākit tentu. Itta ya nagtakit ta magdaduma na takit, ikid na ut-ut, ikid na seanitu, ikid na magkissiw, ikid na awan makahehit, a sa pinagmappya na kid ngamin.
25 A maski am had ya eyan ni Hesus a dumadagdag hapa ya awan bababang na tolay nga taga Galileya, ikid na lugar na Dikapolis, ikid na ili na Herusalem, ikid na lugar na Hudeya, ikid na dammang na karayan na Hurdan.

5

Ya Netuldu Ni Hesus Ta Utun Na Bagetay (Lk 6:20-30)

1 A gafu ta dumadagdag hapa ya pake addu na tolay teg Hesus a gimon kid hapa ta bagetay. A ta nepagtuttud ni Hesus a enna hapa kinalihung na ituldu na kiden petta dangagan da ya ituldu na.
2 A ya netuldu na tekid a intu yan:
3 "Ya ngamin kiden makkamu ta itta ya pagkurangan da a nagāsāt kid, te Namaratu sangaw ya makkamu tekid," kunna.
4 A ya magdamdam hapa gafu ta dulayen ta paglelehutin a nagāsāt kid hapa, te Namaratu sangaw ya manabtabang ta damdam da.
5 A nagāsāt hapa ya ngamin kiden masippat, te yen kid sangaw ya makaalap ta ngamin lutakin nga pinadday na Namaratu ewan.
6 A nagāsāt hapa ya ngamin kiden iminam ta mappya na gagangay, te uffunan na kid hapa sangaw na Namaratu.
7 A ya ngamin kiden makipagrikna ikid na mangikallak a nagāsāt kid hapa, te ikid hapa ya ikallak na Namaratu ewan.
8 A nagāsāt hapa ya tolay kiden nga matunung ya agnonotan da, te maita da sangaw ya Namaratu.
9 A nagāsāt hapa ya ngamin kiden mangpakappya ta magtatapil, te yen kid ya ikwenta na Namaratu ta anak na nga megitta tentu.
10 A ikamuy hapa nga tapangan da gafu ta matunung ya gagangay muy a nagāsāt kam hapa, te Namaratu sangaw ya makkamu tekamuy.
11 "A am angarigan mantu ta amāmatan da kam, ikid na tapangan da kam, ikid na padpadulayan da kam gafu ta pangurug muy teyak a nonotan muy ta nagāsāt kanan.
12 A mappya ta magayayat kanan, te pake dakal sangaw ya isagolyat na Namaratu tekamuy. A awemuy la magdamdam,

te nonotan muy mina ya aglavun kiden na
Namaratu ta palungu na araw, te kagitta
muy kid hapa nga natapangan."

Ya Keangarigan Na Mangurug

13 A ya netuldu na para tekid a
"Ikamuy nga mangurug teyak a
kuman kam na asin nga mekikkihu
ta awan kiden mangurug, te ikamuy
mina ya mangatad ta pagkappyanan
da. Ammi nonotan muy mina ya
gagangayen asin, te am imawan ya
apgad na a awan sangaw ta kapkappyan
na, a mewarad sangaw ta dalan, petta
kelubegan na tolay kiden.
14 "A ya takday para pangiangarigan
ku tekamuy a ikamuy hapa ya kuman
na zilag nga magpadakar ta tolay kiden.
A mappya mantu ta awemuy ilingad ya
pagdakar muy, petta pake maita ta ku-
man na ili nga napatayuk ta toktok na
bagetay.
15 A am itta ya nagpagatang ta zilag
na ta bali na a enna hud itagu ta umag
na kalamba awa itun na haman ta kaba-
gawan na, petta madakaran ya ngamin
umag na bali en.
16 A kumanen hapa mina tekamuy, te
mappya ta awemuy ikamat ya pagdakar
muy ta ikattolay muy kiden, petta maita
da hapa ya kappyanan na tarabaku muy,
a ikayat da hapa sangaw dayawan ya Na-
maratu ta kuman na ikamuy.

Ya Ituldu Ni Hesus Ikid Na Lintigen

17 "A awemuy mina pahig ta yen ya
neangek sin petta azin ku ya lintig na
Namaratu ikid na nesurat na aglavun
kiden, te awek kid azin awa pake ipaitak
hud la ya ikayat da uhohugan,
18 te ya pake ibar ku tekamuy a
mapmappya ta lumitap ya langitewan
pase lutakin ammi ta maazi ya maski
kaassangan na letra ta lintig na en, te
mappya ta sa magdulot ya ngamin nesurat
ta lintig na en.
19 Am itta sangaw ya magsoysoy ta
maski kaassangan na uhohung ta linteg
na en, anna sanatan na hapa ya kadwan
tolay petta magsoysoy kid hapa, a awena
sangaw mesipat ta iturayan na Namaratu
ewan. Ammi ya kanayun mangidulot ikid
na mangituldu ta lintig na en a yen kid
sangaw ya igitta na Namaratu ta kaispotan
na tolay na kiden.
20 Te ya pake ibar ku tekamuy a
mapmappya mina ta magsurok ya kappya
muy ammi ta kappya na Pariseyu kiden
nga kampon la mappya ya tarabakun da,
te am awan a awemuy sangaw mesipat ta
iturayan na Namaratu ewan.

Ya Ituldu Ni Hesus Ta Magporay

21 "Dana nadangag muy hapa ya ne-
tuldu da ta popolu kiden dadagkal muy
ta
'Awemuy mamapasi ta tolay, te
maski am inya sangaw ya mamapasi
a medarum sangaw ta atubang na
mangpa-gang ta makaliwat,' kunda
tekid.
22 Ammi ya uhohug ku tekamuy ta
ayanin a maski am magporay kam ta
ikattolay muy a medarum kam sangaw
ta atubang na Namaratu ewan. Te am
'**Awan ka ta kapkappyan,**' kummuy
ta ikattolay muy a medarum kam ta
atubang na mangpa-gang ta makaliwat,
a mewarad kam sangaw ta pangtaguhali
na Namaratu ewan.
23 A am angarigan mantu ta itta ka ta bali
na Namaratu nga makimallak, a manonot
mu ya liwat mu ta kagittam tolay,
24 a e ka bit makikoma tentu, kapyem
ange ha makimallak.
25 A am itta ya mangidarum teko gafu
ta liwat mu tentu a mappya ta alistu ka
makikoma tentu ta awena para la nepangi-
darum teko. Te am nedarum na kan ta
kwes a igawat na ka sangaw na kwes ta
polis petta ibalud da ka.
26 A talaga ta awem sangaw makauhet
abat ta nabalin na ya pangikarum ta
ngamin liwat mu.

Ya Ituldu Ni Hesus Ta Magatattug
(Mk 10:11; Lk 16:18)

27 "A dana nadangag muy hapa ya ne-
tuldu ni mina Moses ta idi ta '**Awem
mangadallaw,**' kunna.
28 Ammi ya uhohug ku tekamuy ta
ayanin a maski am inya ya mangit-ita ta
babbay gafu ta pagattugān na a nekwenta
hala ta mangadallaw ya nonot na en.

29 A yen ta ibar ku ta tagtakday teka-
muy ta am magliwat ka mina gafu ta
sanatan na ka na takday matam a mappya
ta kilotam ya matamen petta iwarad mu,
te mapmappya ta mewarad ya takday la
na matam ammi ta sa mewarad sangaw ya
ngamin barim ta pangtaguhali na Nama-
ratu ewan.
30 A am masanat ka magliwat gafu
ta takday kamat mu a mappya ta gap-
pakam ya kamat men petta iwarad mu, te
mapmappya ta awan ya takday kamat mu
ammi ta sa mewarad sangaw ya ngamin
barim ta pangtaguhali na Namaratu.

Ya Ituldu Ni Hesus Ta Makigungay

31 "A ya netuldu hapa ni Moses ta idi a
'Maski am inya ya makigungay ta
atawa na a mappya ta atadan na ta
papel na pakigungay na tentu,' kunna.
32 Ammi ya uhohug ku tekamuy ta
ayanin a maski am inya na lalaki ya
makigungay ta atawa na a ya lalaki en
sangaw ya makaliwat am makiatawa
ha ya negungay na en, te kuman na
napersa nakikadallaw, ammi awan bale
am apolu nakikadallaw ya babbayen
kapye na igungay na lalaki en. A maski
am inya ya mangatawa ta negungay na
en a nekwenta hala ta mangadallaw.

Ya Ituldu Ni Hesus Ta Magpagasingan

33 "A dana nadangag muy hapa ya
netuldu ta dadagkal muy kiden gafu ta
pagpagasing muy, te ya nebar ni mina
Moses a
'Am itta ya ikarim nga ipagasingam
ta Namaratu ewan a awem mantu
mangilogot, te idulot mu ya nekari
men,' kunna.
34 Ammi ya uhohug ku tekamuy a awe-
muy malat magpagasingan ta maski am
anu ya ngagan na, te makaliwat kam.
'**Ampade mahunnak sangaw ya langit
am tulad ya ikari kin teko,**' awemuy
kumin, te pagyanan na Namaratu ya lan-
gitina.
35 '**Ampade lumitap ya lutakin am
awek idulot ya kinan ken,**' awemuy hapa
kumin, te ya lutakin ya pagkasoyadan na
takki na Namaratu ewan. A awemuy hapa
ikabat ya ili na Herusalem, te yen sangaw
ya pagyanan na Ari en nga pagtogkokan na
Namaratu.
36 A awemuy hapa ikabat ya huk na ulu
muy, te awan haman ta makkwa muy ta
huk muy petta mauli mina.
37 Am itta ya onan muy a '**On,**' kummuy
la ten. A am itta ya aweyan muy a '**Awek,**'
kummuy la ten. Te am magpagasingan
kam para a yen ya tarabaku ni Satanas.

Ya Ituldu Ni Hesus Ta Mangibalat

38 "A ya takday ha nadangag muy nga
netuldu ni mina Moses a
'Am itta ya mangbattak ta matam
a battakam hapa ya mata na. A am
pakkan na ya ngipam a pakkam hapa
ya ngipan na,' kunna.
39 Ammi ya uhohug ku tekamuy ta
ayanin am itta ya mangwa ta dulay teka-
muy a awemuy la ibalat. Am lappagan
na ya pahingil mu a itayam hala tentu ya
taakub.
40 A am idarum na ka petta alapan na
ya barawasim a iatad mu hala kontodu
kamasitam.
41 A am persan na ka mehulun tentu abat
ta takday kilumetru a hulunam la maski
abat ta duwa na kilumetru.
42 Am itta ya adangan na ono gubatan na
teko a iatad mu la.

Ya Gagangay Na Mangidduk (Lk 6:31-36)

43 "A ya takday ha nga nadangag muy
nga netuldu da ta idi a
'Iddukam ya makikofun teko, ammi
ya makitapil teko a awem la ikallak,'
kunda.
44 Ammi ya uhohug ku tekamuy a id-
dukan muy ya makitapil tekamuy, a
pakimallak muy hapa ya mangigaged
tekamuy,
45 pettam megitta kam ta Dama muye-
wan Namaratu. Te ya gagangay na Dama
muyewan a paglattogan na ya bilag na en
ta ngamin tolay, dulay am dulay ikid na
mappya am mappya, yaga pagudanān na
hapa ya agyan na magliwat pase awan
magliwat.
46 A mappya ta kunna ten ya tarabakun
muy, te am intu la iddukan muy ya
mangidduk tekamuy a itta hud sangaw
ya pangsagolyat na Namaratu tekamuy, te

awan haman ta pagdaduman muy na mag-
darogas kiden nga mangidduk ta mangid-
duken tekid.
47 A am intu la pagdulotan muy ta bali
muy ya kahulun muy kiden a had kukunna
mantu imaddu na tarabaku muy ammi ta
tarabaku na awan kiden makkamu ta Dyos
muy.
48 Mappya mantu ta awan ta taliban muy
ta pangidduk muy petta megitta kam ta
Dama muyewan Namaratu, te awan ta
idaduma na ta ngamin tekamuy."

6

Ya Ituldu Ni Hesus Ta Manglimut

1 A ya ituldu para ni Hesus tekid a
"Itan muy ta ipabuya muy ya kappya
muy ta atubang na tolay petta dayawan
da kam, te am kunna ten ya tarabakun
muy a awan sangaw ta pangsagolyat na
Dama muyewan tekamuy.
2 A am angarigan mantu ta manglimut
kam a awemuy ipadangag ya panglimut
muy ta kuman na gagangay na magim-
mamappya kiden, te intu la pangatad da
am itta kid ta umag na paggagimungan
ikid na dapun, petta pahig na tolay kiden
ta masikan ya pangidulot da ta lintig na
Namaratu. Ammi ya pake ibar ku tekamuy
a naalap dan ya sagolyat da ta pangdayaw
na tolay kiden tekid.
3 A am angarigan mantu ta manglimut
kam a awemuy la ibabar maski ta pake
abikanen nga kofun muy,
4 te mangatad kam hud la am awan
ta makaita, a ya Dama muyewan nga
makaita ta ngamin ya mangsagolyat san-
gaw tekamuy.

Ya Ituldu Ni Hesus Ta Makimallak (Lk 11:1-13)

5 "A kumanen hapa am makimallak
kam ta Namaratu a awemuy la parigan
ya magimmamappya kiden nga ape la
magdayaw ta Namaratu. Te am maki-
mallak yen kid a ikayat da ipaita ya paki-
mallak da ta umag na kapilya da ikid
na ang-angen na tolay, petta pahig na
tolay kiden ta abikan kid ta Namaratu,
ammi naalap dan malat ya sagolyat da ta
pangdayaw na tolay kiden tekid.
6 A am itta mantu ya mayat makimal-
lak a ange mina tatakday ta awan ta totolay
nga makaita ikid na makadangag tentu.
A ya Dama na ewan nga awan maita a
intu hapa la sangaw ya makaita ikid na
mangsagolyat tentu.
7 "A kumanen hapa am makimallak
kam tentu a awemuy totolin uhohugan
ya takday la ta kuman na akkimallak na
Hentil kiden ta dyos da kiden. Parig da
ta dangagan na kid na dyos da gafu ta
kaddu na uhohugan da,
8 ammi awemuy parigan ya akkimal-
lak da, te ya Dama muy ta langitewan a
dana amu na am anu ya masapul muy
maski awemuy para la inadang tentu.
9 "A mappya mantu ta kumanin ya
pakimallak muy:
'Ay, Afu, nga Dama mi ta langit,
ampade nonotan na ka mina na
ngamin tolay sin,
petta sa ikamat da ya ngagam,
10 ikid na makituray kid teko,
petta kanayun magdulot hapa ya
ngamin ikayat mu ta lutakin ta ku-
man na tarabakun da ta langitina.
11 A atadan na kami haen, Afu, ta
kanan mi ta kinanghahaw.
12 A pakoman na kami hapa ta liwat mi
kiden teko, te napakoma min hapa
ya nagliwat tekami.
13 A awena kami doban ta pagliwatan
mi, am awa ikerutan na kami hud
la ta pangparuba ni Satanas tekami.
Amen.'
14 "A mappya ta dana pakoman
muy ya nagliwat tekamuy kapye muy
makipakoma ta Dama muyewan, petta
pakoman na kam hapa.
15 Te am awemuy pakoman ya ikatto-
lay muy nga nagliwat tekamuy a awena
kam mantu pakoman na Dama muyewan
ta liwat muy.
16 "A am ngilinan muy ya arawen nga
aweda pangan gafu ta damdam muy
ikid na pakimallak muy a awemuy ipaita
ya damdam muy ikid na bisin muy ta
kuman na magimmamappya kiden nga
ape magdamdam, te dana tunan da ya
ulu da ikid na mukat da ta lafu, petta
maita na tolay kiden ta aweda pulus

mangmangan. Ammi naalap dan malat
ya sagolyat da ta pangdayaw na tolay
kiden tekid.
17 A am awemuy mantu mangan a
magamwas kam ikid na magtagetay kam
ta kuman na gagangay muyen hala,
18 petta bakkan ta tolay ya makaita
ta awemuy pangan am awa Dama muye-
wan nga awemuy maita, a intu hapa la
ya makkamu ta damdam muy ikid na
mangsagolyat tekamuy.

Ya Ituldu Ni Hesus Ta Maginggum

19 "A mappya hapa ta awemuy
maguknud ta pagba-nang muy ta lu-
takin, te perdin na sangaw na ulolag ikid
na duping, yaga sarokan na sangaw na
tulisan petta takawan na.
20 Mapmappya hud la ta isaned muy
ya sobra na kwa muy, petta magserbi ta
kappyanan na ikattolay muy kiden. Te am
kunna ten ya tarabakun muy a itta sangaw
ta Namaratu ewan ya pagba-nangan muy
nga awan maperdi, a awena masi-ged na
tulisan.
21 Te am itta la ta Namaratu ewan ya
pake kengan muy a yen la ya agyan na
nonot muy.
22 "Ya mata muy kidina ya mangatad
mina ta dakar na bari muy, a am mappya
ya mata muy a sa madakaran ya ngamin
bari muy.
23 Ammi am dulay ya mata muy a sugi-
ram hapa sangaw ya ngamin bari muy. A
am sugiram mantu ya magdakar mina ta
bari muy a pake sugiram kanan.
24 A yen ta ibar ku hapa tekamuy ta
awena mabalin ta duwa ya dafu muy, te
am pake ikayat muy ya takday a kuman
na ikatupag muy ya takdayen, a am sa
idulot muy ya ikayat na takday a kuman na
aweyan muy ya takdayen. A yen ta awe-
muy mapaggindan manonot ya Namaratu
ikid na pagba-nang muy hapa.
25 "A ya pake ibar ku mantu tekamuy a
awemuy mina burungan ya pagkatolay
muy am anu sangaw ya kanan muy ikid
na inuman muy. A awemuy hapa bu-
rungan am anu sangaw ya pagbarawasi
muy, te Namaratu haman ya nangatad
ta bari muy ikid na angat muy, a awena
hud iatad ya magserbi ta angat muy ikid
na bari muy?
26 Intu mina pagnonotan muy ya ma-
manuk kiden, te aweda haman magmula
ikid na maggapas, yaga aweda haman
maguknud ta kanan da, ammi mangan kid
hala, te ya Dama muyewan ya makkamu ta
kanan da. Ammi tekamuy a pake mesasita
kam tentu ammi ta mamanuk.
27 A maski am magburung kam mina
a itta hud ya medagga ta pagkatolay muy
maski ta takday la na oras gafu ta pagbu-
rung muy?
28 A annun muy hapa burungan ya
pagbarawasi muy? Itan muy la ya lap-
paw kiden awa aweda haman magbannag
magdaget ta kuman na barawasi da, ammi
magispot kid hala.
29 Pake is-ispot kid ammi ta Ari en
mina Solomun, te awena haman negitta na
kalalaki na nepagbarawasi na ta kalalaki
na lappaw kiden.
30 A am kumanen mantu ya kalalaki
na pabarawasi na Namaratu ta kaddat
kiden nga makalimagan kapye da ma-
tongradan a awan hud ta pangkenga na
tekamuy ta pagbarawasi muy?
"Anu haman ta assang la ya pangikata-
lak muy tentu?
31 Awemuy mantu burungan am had
ya pangalapan muy sangaw ta kanan muy
ikid na inuman muy ikid na pagbarawasi
muy,
32 petta awemuy megitta ta awan ki-
den makkamu ta Dyos muy, te yen kid ya
kuga mafulotan nga magburung ta pagka-
tolay da. Ammi ya Dama muyewan ya
makkamu ta ngamin masapul muy,
33 a am intu apolu karagatan muy ya
ikayat na Namaratu ikid na patarabaku na
tekamuy a sa medagga hapa sangaw ya
ngamin masapul muy.
34 A awemuy mantu burungan ya mas-
apul muy sangaw ta lakwat, te awemuy
para la amu am anu ya dumatang ta lak-
wat. A awemuy mina daggan ya burung
muy, te gustun ya burung muy para ayanin
na araw."

7

Ya Pangihuya Ni Hesus Ta Mangpaliwat (Lk 6:37-42)

1 A ya ituldu para ni Hesus tekid a
"Awemuy ka-ma la palpaliwatan ya
ikattolay muy, talo am paliwatan na kam
sangaw na Namaratu ewan.
2 Te am anu ya pangitan muy ta kad-
wan a kumanen hapa sangaw ya pangitan
na Namaratu tekamuy. A ya pangikwenta
muy ta ikattolay muy a kumanen hapa san-
gaw ya pangikwenta na Namaratu teka-
muy.
3 Ya ibar ku ta tagtakday tekamuy a
anu haman ta ihuyam ya salasangkap ta
mata na ikattolay mu, am awem maamu ta
itta hapa ya tarosu ta matam.
4 A pa-pa-num maazi ya salasangkap
na am itta para la ya tarosu ta matam?
5 Kuga magimmamappya ka. Azim bit
ta apolu ya tarosu ta matam, a sangaw
magdakar ya pakaitam, pettam maazim ya
salasangkap ta mata na ikattolay mu.
6 "A am ikayat muy bidan ya mappya
nga netuldu na Namaratu tekamuy a
itan muy ta awemuy bidan ta kuman
na atu kiden nga malogon magporay,
talo am tapilan da kam sangaw. A awe-
muy hapa iwarad ya mapateg teko ta
atubang na awan kiden makanonot talo
am ilublubeg da la sangaw ta kuman na
bahuy kiden.

Ya Sagolyat Na Makimallak (Lk 11:1-13)

7-8 "A am itta ya masapul muy a adan-
gan muy la ta Namaratu, te iatad na hala
tekamuy, te am kanayun apagan muy ya
ikayat muy tentu a maapagan muy hala,
a am magtoktok kam tentu a hukatan na
kam.
9 Te maski am ikamuy ya pagadangan
na anak muy ta kanan na a batu hud ya
iatad muy tentu?
10 A am dalag ya adangan na a ulag
hud ya iatad muy?
11 A yen mina ya pagnonotan muy, te
maski am seliwat kam a amu muy haman
mangatad ta kappyanan ta anak muy ki-
den. A kontimas mantu ta mangatad i
Dama muyewan ta kappyanan ta maga-
dang tentu.
12 "A am anu ya ikayat muy ta ipaita
na ikattolay muy tekamuy a mappya ta
kumanen hapa ya ipaita muy tekid, te
yen ya fun na ngamin patarabaku na
Namaratu tekamuy nga nesurat ta lintig
na en ikid na lebru na aglavun kiden.

Ya Duwa Na Dalan

13 "A am ikayat muy simarok ta pagto-
layan muy a mappya ta angen muy ya
mailaten sasarokan, te maski am mal-
malogon ya dalan ta agyan na alawa
en sasarokan a yen haman ya ange ta
kaperdin na kahalwa muy, a addu hapa
ya kahulun muy, te yen ya angen na
addu na tolay.
14 Ammi assang la na tolay ya maka-
datang ta agyan na pagtolayan, te ilat ya
sasarokan na, yaga mazigat hapa ya dalan
na en.

Ya Pakaitan Ta Kakurugan Na Mangurug

15 "A itan muy hapa ta maayayyaw na
kam sangaw na ape mangipadangag ta
uhohug na Namaratu, te am e kid teka-
muy a igitta da ya bari da ta kuman na
mangurug, ammi ya nonot da ya kuman
na nonot na atu en nga magkalong.
16 A ya gagangay da ya pakaitan muy
ta kaladdud da, te awena haman negitta
ta uhohugan da. Am maita muy ya lanut
na mawini a yen hud ya pakaitan muy ta
mayan na patani? A am ambabanga a yen
hud ya pakaitan muy ta mayan na anyog?
17-18 A kumanen hapa ta kompormi na
kayu, te am mappya ya fun a magmayan
hud sangaw ta dulay awa mappya haman.
Ammi am dulay ya fun a magmayan hud ta
mappya awa dulay hapa ya mayan na en.
19-20 "A kumanen hapa ta ange kiden
mangituldu tekamuy, te ya tarabaku da
ya pakkamun muy tekid am mappya kid
ono am matulad kid. A ya ngamin ki-
den fun nga awan magmayan ta map-
pya a matukad kid hala sangaw petta
mewarad kid ta afuy.
21 A maski am ibar da ta iyak ya
dafu da a bakkan ta yen kid sangaw ya
pasarokan ku ta agyan na Namaratu ewan,
te intu la sangaw makasarok ya mangidu-
lot ta ikayat ni Damakewan.

22 "A sangaw ta araw na pama-gang na
ta awan kiden mangurug a addu sangaw
ya makikekallak teyak, te
'Afu, Afu, ikallak na kami, te ikami
paen ya nangipadangag ta ngagam, a
ya ngagam hapa ya nepagpatugut mi
ta anitu, a addu hapa ya pinadpadatu
mi, Afu, gafu ta kalalaki na ngagam,'
kunda sangaw teyak.
23 Ammi ya ibar ku sangaw tekid a
'Umadayu kanan teyak, ikamuy
nga magtarabaku ta awan kustu, te
bakkan haman teyak ya nangidob
tekamuy,' kunku sangaw tekid.

Ya Keangarigan Na Magbali

24 "A am pake nonotan muy ya ngamin
kiden netulduk tekamuy petta yen kid
ya tarabakun muy a megitta kam hapa
ta kuman na nakanonoten nga nagbali
ta maladda na bali. Te ya nakanonoten
nagbali a dana nagpili ta maladda na
arigi, kapye na kid nekali ta adalam.
25 A tentu en nagkawan ta agyan na
bali na en a pirmi ya sikan na paddaden
ikid na udanen addet ta naglayus, ammi
awena hala natukalit na bali na en te mal-
adda haman ya arigi na kiden yaga adalam
hapa ya kali da.
26 Ammi ya awan kiden mangdangag
ta uhohug ku kiden a megitta kid ta kuman
na awanen nakanonot nga nagbali ta mal-
ogon matukalit. Te ya awanen nakanonot
a nangalap ta magdalikompormi na arigi,
yaga netunglak na kid ta assang la.
27 A tentu en nagkawan a pirmi ha ya
sikan na paddaden ikid na udan ikid na
layus ta agyan na bali na en, a piga la ya
katukalit na, a sa nakutukutet hapa."
28 A yen bit la ya addet na netuldu ni
Hesus ta tolay kiden, ammi nepagpaka-lat
da hapa ya gagangay na pangituldu na,
29 te nangituldu ta kuman na intu ya
makkamu ta ngamin, a bakkan ta kuman
na gagangay kiden nangituldu tekid.

8

Ya Pagpamappya Ni Hesus Ta Naggalis (Mk 1:40-45; Lk 5:12-15)

1 A gafu ta nabalin na i Hesus nangituldu
a dumagut na ta bagetayen, a dimadagdag
hapa ya pake addu na tolay.
2 A ka-ma la itta ya takday lalaki nga nag-
galis, a umange namalentud ta atubang ni
Hesus.
"Ay Afu, ikallak nak haen, te amuk ta
maurum ya tabbit kin am ikayat mu,"
kunna.
3 A ya uhohug ni Hesus ta nepangisi-ged
na ta lalaki en, a "**Ikayat ku hapa, a itam
awa malinis na ya tabbit mina,**" kunna.
A ka-ma la imawan ya galis na en.
4 A ya uhohug para ni Hesus tentu a
"Itam ta awan ta pangibibidam ta isin,
ammi em ipaita ya barim ta padi en ta
simbaanen petta maita na ta awan na
ya galis men, a iatad mu hapa tentu ya
iatang na ta kuman na nebar ni Moses
ta lintigen, te yen sangaw ya mangi-
pasikkal ta tolay kiden ta nagmappya
kan," kunna.
A sangaw nagdulot hapa i Hesus ta ili na
Kapernayum.

Ya Pakimallak Na Suddalu En Te Hesus (Lk 7:1-10)

5 A tentu en simarok ta ili en a itta hapa
ya kapitan na suddalu nga taga Roma, a
umange nangdafung tentu.
6 "Ikallak nak haen, Afu, te itta ya
tagabuk ta bali nga awan makahehit, a
pake mazigatan na," kunna te Hesus.
7 "A entanan mantu ta balim petta
pagmappyan ku," kunna hapa ni Hesus.
8 Ammi ya uhohug na hapa te Hesus a
"Maski awem la ange ta bali, Afu, te
awek megitta ta kappyam. A ibar mu la
ya kakustun na pagmappya na a amuk ta
magmappya hala,
9 te maski iyak, Afu, a itta ya man-
gituray teyak, yaga itta hapa ya suddalu
nga iturayan ku. A am '**E ka ten,**' kunku
ta takday a ange hala ten. A am '**E ka
sin,**' kunku para ta takday a ange hala
teyak. A am '**Kwam yan,**' kunku ta tagabu
ken a kwan na hala. A kontimas mantu
ta makkwa hapa ya ngamin uhohugam,"
kunna.
10 A pake nepagpaka-lat ni Hesus ya in-
uhohug na kapitanen, a dinayawan na

hapa ta atubang na tolay kiden nga dumagdag tentu.

"Pake masmasikan haman ya pangikatalak na kapitanen ammi ta Istralita kiden. Te maski am ikid ya pinili na Namaratu ta tolay na a awan para la ta naitak tekid nga mangikatalak tentu ta kuman na kapitanin," kunna tekid.

11 "A pake ibar ku hapa tekamuy ta pake addu para sangaw ya mangurug nga taga ngamin kiden lugar ta paglelehutin. A maski am bakkan ta Istralita kid a mesipat kid hala sangaw teg mina Abraham ikid ni mina Isak ikid ni mina Hakob ta pangikerutan na Namaratu ewan.

12 Ammi ya Istralita kiden nga apolu pinili na a melogot sangaw ya pake addu tekid, te meabbang kid sangaw ta agyan sugiram, a magyan kid la ten makatangtangit ikid na magngahitam," kunna tekid.

13 A ya nebar na hapa ta kapitanen a

"Dumatang kan la ta balim, te nabalin na ya inadang men teyak ta kuman na nekatalak mu," kunna.

A negindan hapa ya nepagmappya na tagabu na en ta nepaguhohug ni Hesusen.

Ya Pagpamappya Ni Hesus Ta Nagtatākit (Mk 1:29-34; Lk 4:38-41)

14 A ta nepagtugut nig Hesusen a kumin kid ta bali ni Pedru. A ta datang da ta bali na en a neddatangan da ya katahungan ni Pedru nga babbay nga umaidda, te nagpatu.

15 A enna sini-ged ni Hesus ya kamat na en, a yen hapa ya nepagkamag na patu na en. A sangaw nagtayuk hapa, a enna nepagafuy ig Hesusen.

16 A sangaw ta hiklam a itta ya nagdadatang ta bali da en nga ange mangikahad ta addu na seanitu ikid na magtatākit. A pinatugut ni Hesus ya anitu na seanitu kiden ta kasikan na uhohugan na, yaga pinagmappya na hapa ya ngamin kiden nagtatākit.

17 A gafu ta kumanen a nagdulot hapa ya inuhohug na aglavunen mina Isayas, te ya uhohug na en a

"**Intu ya nangazi ta pagkafuy tam ikid na nagpamappya ta takit tam kiden,**" kunna.

Ya Tabarang Ni Hesus Ta Dumagdag Tentu (Lk 9:57-62)

18 A ta takday ha na araw a itta kid ta pingit na alug, a umange hapa kumalihung ya pake addu na tolay. Ammi ya uhohug ni Hesus ta ituldu na kiden a "**Entanan ta dammangewan,**" kunna.

19 A ka-ma la umabikan hapa tentu ya takday mangituldu ta lintig na Namaratu, a

"O, Mistro," kunna te Hesus, "Dumagdagak hapa teko, te maski had sin ya eyam," kunna.

20 "A pake kakallak ka sangaw am dumagdag ka teyak, te maski am iyak ya Tolayen nga Taga Langit a awan haman ta datangan ku ta pagibannagan ku mina. A mapmappya haman ya kasasaad na mungaw ikid na mamanuk kiden, te itta haman ya pagyanan da," kun ni Hesus tentu.

21 A sangaw pehulun hapa ya takday para na ituldu na, te

"Dumagdagak hapa sangaw teko, Afu, ammi indagan ku bit ya pasi ni damaken, te itanam ku," kunna.

22 Ammi ya uhohug ni Hesus tentu a

"Bay-am la, te ya awan kiden matolay ta Namaratu a yen kid mina ya makkamu mangitanam ta kahulun da kiden nasi, ammi teko a dumagdag kan teyak," kunna.

Ya Pagpaimmang Ni Hesus Ta Paddad (Mk 4:35-41; Lk 8:22-25)

23 A ta nepaglugan ni Hesus ta selayagen a dumagdag hapa ya ituldu na kiden.

24 A tekid para la dumakit ta alugen a nasidug na i Hesus ta selayagen, a ka-ma la nagsikan na ya paddaden ta kuman na kawan, a lima-nug na ya danum na alugen ta umag na selayag da en.

25 A gafu ta nagburung na ya kahulun na kiden a enda hapa hinukal i Hesus.

"Ay Afu, ikerutan na kami, te lummammad kitanan," kunda.

26 "A anu haman ta magburung kam? Kuga assang la ya pangikatalak muy," kunna hapa tekid.

A tentu en nagtayuk a "**Magimmang kanan,**" kunna ta paddaden ikid na

palung kiden, a nagimmang kid na, a
nagsimpan ya danumen.
27 A pake nagpaka-lat hapa ya kahulun
na kiden tentu, a
"Anu panaw ya katolay na tolayin yan,
te maski ya paddad ikid na palung a
kurugan da hala ya uhohug na," kunda.

Ya Pagpamappya Ni Hesus Ta Duwa Na Seanitu
(Mk 5:1-20; Lk 8:26-39)

28 A tekiden nakadatang ta dammang na
alugen a itta kid na ta lugar na Gadareno
kiden, a nepagka-ma ni Hesus ya duwa na
lalaki nga pinagguyung na anitu da kiden,
te bagu nagafu kid ta agyan na tanam ki-
den. Pake maporay kid kan ta idi addet ta
magtalaw ya tolay kiden nga magtalib ta
agyan da.
29 A ta nepakaita da te Hesus a naggi-
hawa kid tentu,
"Iko kad ya Anak na Namaratu ewan,
ammi anu itta ka sin tekami? Awena
kami haen pakākāllakan, te awan para la
ya araw mi en," kunda te Hesus.

30 A gafu ta itta hapa ya addu na bahuy
nga magdukdukit ta sang adayu tekid,
31 a inadang na anitu da kiden ta yen kid
ya pangidoban ni Hesus tekid.
"Am patugutan na kami ta lalaki kidin
a doban na kami mantu ta bahuy kide-
wan," kunda.
32 "**A e kanan mantu,**" kun ni Hesus ta
anitu da kiden, a nagtugutan da ya lalaki
kiden, kapye da simarok ta bahuy kiden.
A ka-ma la nagadukal ya bahuy kiden bu-
milag, a sa nagurdak kid ta gatab na bage-
tayen kapye da nagkahunnak ta alugen, a
sa nagkalimat kid na.
33 A ya nagtahon kiden ta bahuy kiden a
nagbabilag kid na hapa nga ange ta ili, a
nedanug da hapa ya ngamin naita da ta
nepagpamappya ni Hesus ta duwa kiden
lalaki.
34 A magananwan la a imuhet ya ngamin
kiden tolay ta ili, te enda itan i Hesus.
Ammi ta datang da tentu a aweda haman
pinagdulot awa nebar da hud la ta uma-
dayu ta agyan da.

9

Ya Pagpamappya Ni Hesus Ta Awan Makahehit
(Mk 2:1-12; Lk 5:17-26)

1 A naglalugan mantu ha ig Hesus ta
selayag da en, a nagtoli kid ha ta nagafun
da en ta dammang, a dumatang kid na ta
ili na en.
2 Awena la nabayag a itta ya enda neka-
had nga awan makahehit ta bali en nga
nagyanan ni Hesus, a nesarok da ta bali
en nga umaidda para la ta pagiddan na en.
Naita ni Hesus ta itta ya pangikatalak da
tentu a naguhohug hapa ta awanen maka-
hehit.
"Matalak ka la, Aleng, te pakoman kun
ya liwat mu kiden ta Namaratu," kunna.
3 Ammi ya kadwan kiden nga mangituldu
ta relisyon na Hudyo kiden nga gituttudan
hapa ta umag na bali a linibakan da hapa
ya inuhohug ni Hesus ta nonot da hapa la.
"Dulay mantu yan na tolay te ugtulān
na haman ya turay na Namaratu," kun
na nonot da.
4 Ammi narikna ni Hesus ya nonot da, a
"Anu haman ta libakan muy ya inuho-
hug ken?
5 Had sin hud ya malmalogon, am
pakoman ku ya liwat na kiden ono am
pagmappyan ku petta makatugut?
6 Ammi itta ha ya ibar ku ta awanin
makahehit, petta amu muy ta itta ya turay
na Tolayen taga Langit nga mangpakoma
ta liwat na tolay kiden," kunna tekid.
A ya nebar na en ta awanen makahehit a
"Imivwat kan, Aleng, te alapam na ya
pagiddamina a dumatang kan ta balim,"
kunna.
7 A imivwat kad, kapye na magtugut, a
nagdulot hapa ta bali na.
8 A ta nepakaita na tolay kiden ta nagmap-
pyan ya lalaki en a nahigalan kid na, ot-
turu dinayawan da ya Namaratu gafu ta
inatadan na ya tolay ta kuman na turay na
en.

Ya Pangpadagdag Ni Hesus Te Matyu
(Mk 2:13-17; Lk 5:27-32)

9 A ta nepagtugut nig Hesus ta iten a
nasimmu na hapa ya takday agsingir ta
bwis nga imatuttud ta lugar na pagpagan
na tolay kiden ta bwis da, a i Matyu ya

ngagan na agsingiren. A ya uhohug ni Hesus ta pagtalib na tentu a

"Dumagdag kan teyak petta ituldu ta ka," kunna tentu,

a imikkat hala nga dumagdag tentu, a sa nagdulot kid ta bali ni Matyu.

10 A ta datang da ta bali na en a sa magkakan kid. A sakā makikkanan hapa ya addu na agsingir ta bwis ikid na dulay kiden na tolay teg Hesus ikid na ituldu na kiden.

11 A ta nepakaita na Pariseyu kiden te Hesus ta makikkanan hapa ta bali ni Matyu a linibakan da hapa, ammi ya ituldu na kiden ya nangibaran da;

"Anu haman ta makikkanan ya mistro muy ta agsingir kiden ta bwis ikid na dulay na tolay?" kunda.

12 Ammi nedangagan na kid ni Hesus, a intu ya tumabbag tekid:

"A on ay, te gagangay haman ta ange ya manguru en ta agyan na magtakit kiden, te yen haman ya makaapag tentu.

13 A mappya hapa ta pake nonotan muy am anu ya ikayat na Namaratu, te ya uhohug na ta suraten a

'**Bakkan ta intu ikayat ku ya pangatang muy teyak, te mapmappya ta ikallak muy ya ikattolay muy kiden,**' kunna.

A bakkan ta yen ya umeyan ku sin petta padagdagan ku ya awanen ta liwat am awa seliwat kiden," kunna ha tekid.

Ya Mangpohut Te Hesus Gafu Ta Ngilinan Da (Mk 2:18-22; Lk 5:33-37)

14 A ta nekabalin na kumanen a dumatang hapa ya iduldu kiden ni Hwan, te itta ya ipohut da te Hesus.

"Anu kawagan na, Afu, ta awena ngilinan na ituldum kiden ya arawen nga aweda pangan, te ikami ikid na Pariseyu kiden a ngilinan mi haman?" kunda.

15 A ya tabbag hapa ni Hesus tekid a

"Mabalin hud ta magdamdam ya makiboda kiden am itta para la tekid ya magboda en? Itta la sangaw ya araw am metugut tekid, a yen sangaw ya pagngilin da ta arawen nga aweda pangan gafu ta damdam da tentu," kunna.

16 A ya nebar na hapa tekid, a kuman na keangarigan,

"Bagu yan kid na araw," kunna. "A am parigan tam ya awan kiden mangan a igitta tam ya agangwa tam ta kuman na magpissang ta bagu na ga-gamit petta itta ya itakup na ta dana en barawasi. A sangaw am kumbat ya bagu en takup a mapissang ha ya dana en barawasi.

17 "A kumanen hapa ta mamadday kiden ta basi, te aweda haman ikarga ya bagu na basi ta dana na abyat, te am bumlad ya basi en a mabattak ya abyaten, otturu meburud hapa ya basi en. Mapmappya ta mekarga ya bagu na basi ta bagu na abyat petta azo mabayag kid," kunna ha tekid.

Ya Pangtolay Ni Hesus Ta Abbingen Nasi (Mk 5:21-43; Lk 8:40-55)

18 A tentu en para la naguhohug tekid a itta ya takday pinakadakal na Hudyo kiden nga umange namalentud ta atubang na en ta pagadang na tentu.

"Ay Afu, bagu nasi ya anak ken nga balatang, ammi em haen isi-ged ya kamat mu tentu petta matolay," kunna.

19 A imivwat hapa i Hesus petta dumagdag ta lalaki en, a sakā dumagdag hapa ya ituldu na kiden.

20 A tekid para la nakatugtugut ta dalan a itta ya babbay nga sumalsal ta talekud ni Hesus, te enna si-gedan ya barawasi ni Hesusen gafu kan ta pakataktakit na, te nakadagdaga abat ta mafulu duwa na darun.

21 Te ya itta ta nonot na a

"Maski la am masi-ged ku ya barawasi na en a magmappya yak sangaw," kunna kan na nonot na.

22 A ta nepakkamu ni Hesus ta itta ya nangsi-ged ta barawasi na a nagbalittag hapa, a

"Matalak ka la, Aboy, te ya pangikatalak mu teyak ya nagmappyam," kunna.

A ye-yen hapa na oras ya nepagmappya na.

23 A ta datang nig Hesus ta bali na makāanaken a neddatangan da ya addu na tolay nga masitang ikid na magtatangit ikid na magmusiko, ammi nehuya na kid ni Hesus.

24 “Imuhet kanan ta isin, te awena haman nasi na abbingen awa masidug la,” kunna tekid, ammi nekakatawa da hapa.

25 A tekid na nakauhet a simarok i Hesus ta agyan na abbingen a inibbalan na ya kamat na en, a imivwat na.

26 A nepadamag da hapa ya iningwa ni Hesus addet ta ngamin paglelehut na lugarin yen.

Ya Pagpamappya Ni Hesus Ta Duwa Na Daram

27 A ta nepagtugut nig Hesus ta iten a tinaliban da ya duwa na lalaki nga nagdaram, ammi dumagdag kid hapa nga nagayayag te Hesus.

“O, Afu, Anak ni mina Dabid, Ikallak na kami O, Afu,” pakakin kid.

28 A ta nesarok nig Hesus ta pagyanan na en bali a dumagdag hapa tentu ya daram kiden, a yen ya nepaguhohug ni Hesus tekid.

“Ikatalak muy hud ta mabalin ku hala ya adangan muy teyak?” kunna hapa tekid, a

“On, Afu,” kunda hapa.

29 “A nabalin na mantu gafu ta pangurug muy,” kunna ha tekid, otturu siniged na hapa ya mata da kiden.

30 A yen na hapa ya pakaita da. A pake nebar ni Hesus tekid ta aweda sangaw ibabar ya pagpamappya na tekid.

31 Ammi tekiden nagtugut a enda haman nepadangag ya kalalaki ni Hesus addet ta ngamin paglelehut na lugarin yen.

32 A ta nepagtugut na duwa kiden a itta hapa ya takday lalaki nga neange da te Hesus, te umal gafu ta anitu na.

33 A pinatugut ni Hesus ya anitu na en, a nakasitang na ya lalaki en. A ya uhohug na tolay kiden ta pagpaka-lat da te Hesusen a

“Pake nabayag kitam haman nga Istralita a awan para la ta naita tam ta kumanin awa ayanin la,” kunda.

34 Ammi ya uhohug na Pariseyu kiden a

“Namaratu hud ya nagafun na pakapangwa na awa patugutan na ya anitu gafu ta itta tentu ya dafu na anitu kiden,” kunda hud la.

Ya Pangidob Ni Hesus Ta Turin Na Kiden (Mk 3:13-19; Lk 6:12-16)

35 A ta kabalin na kumanen a sinaned nig Hesus ya ngamin kiden ili ikid na babali ta lugar na Istralita kiden, petta mangituldu hapa ta umag na kapilya da. A nepadangag na hapa ya damag na pangikerutan na Namaratu tekid, otturu pinagmappya na hapa ya ngamin kiden takit da ikid na zigat na bari da.

36 A tentu en nakaita ta pake addu ya tolay kiden nga umange nagdangag tentu a pake timalin ya allak na tekid, te kuman na kimongkong kid ikid na nakutukutet kid ta kuman na kalneru kiden nga awan ta mangtaron tekid.

37 A yen hapa ya nepangibar na ta ituldu na kiden ta

“Kuga alawa ya paggatabanin yan, ammi assang la garay ya maggatab.

38 A te awemuy haman ibar ta Makkamu en magpagatab, petta doban na kam hapa nga manguffun maggatab?” kunna tekid.

10

1 A gafu ta kumanen a pinaabikan ni Hesus ya mafulu duwa kiden ituldu na nga kanayun dumagdag tentu, a pinasinapan na kid ta pakapangwa na, petta itta ya mabalin da nga magpatugut ta anitu na seanitu kiden, anna magpamappya ta magtatākit anna mazigatan ta bari da.

2 A ya ngagan na mafulu duwa kiden a i Simon ya patudunan da, ammi Pedru ya agngilinan da tentu,
a i Andres nga kabagis ni Simon,
ikid ni Santiago nga anak ni Zibadeyu,
ikid ni Hwan nga kabagis ni Santiago,
3 ikid ni Felipe,
ikid ni Bartolome,
ikid ni Tomas
ikid ni Matyu nga nagsingir ta bwis ta idi,
a takdayen Santiago nga anak ni Alfeyo,
ikid ni Tadyo,
4 a ya takdayen Simon nga kahulun na nakitapil ta gubyernu ta idi,
ikid ni Hudas Iskaryote nga mangitalaba sangaw te Hesus.

(Mk 6:7-13; Lk 9:1-6)

5 A ya uhohug ni Hesus ta mafulu duwa kidin a

"Awemuy sangaw ange ta agyan na
Hentil kiden ikid na Samariyano kiden,
6 te yen la sangaw eyan muy ya lu-
gar na sakā Istralita muy kiden, te ki-
mongkong kid na ta kuman na awan ta
magtaron tekid.
7 A maski am had ya pagdulotān muy a
ipadangag muy ya pangikerutan na Nama-
ratu tekid.
'Ayanin ya araw na pangikerutan
na Namaratu tekamuy,' kummuy san-
gaw tekid.
8 "A pagmappyan muy hapa ya mag-
tatākit, ikid na tolayan muy ya nagpasi,
ikid na pagmappyan muy ya maggalis,
a patugutan muy ya anitu na seanitu
kiden. Te ya neatad ken tekamuy a
awemuy haman pinagan, a yen hapa ya
iatad muy, a awemuy papaga.
9-10 A awemuy hapa magbalun ta pi-
rak, ikid na tali na barawasi muy, ikid na
tali na sapatos muy, ikid na kanan muy,
te am itta ya masapul muy a gagangay ta
ikallak na kam hapa sangaw na ikallak
muy kiden.
11 "A maski am had sin sangaw na ili
ikid na fugu ya eyan muy, a magita kam
bit ta mappya na tolay, a yen sangaw ya
pagdulotān muy. A magyan kam hapa
tentu addet ta magtugut kam.
12 A am gimon kam sangaw ta bali na
en a '**Namaratu ya makkamu tekamuy,**'
kummuy sangaw ta makābali kiden.
13 A am kakurugan ta mappya kid a
mapadatang hala ya inuhohug muy tekid.
Ammi am aweda megitta ta bendisyon
muy tekid a awena mantu mapadatang.
14 A am awan pulus ta magpadulot
tekamuy ikid na magdangag ta uhohug
muy a pagtugutān muy kid mantu, a azin
muy ya lafu na agyan da ta takki muy
kiden.
15 A kustu hapa ya uhohugan ku ta
pake mepallat sangaw ya pama-gang na
Namaratu ta isina kid ammi ta tolay kiden
nga taga Sodom ikid na Gomora nga awan
nagbabawi ta idi.
16-17 "A pake magpalan kam, te doban
ta kanan nga ange mangipadangag ta
agyan na mangikatupag sangaw teka-
muy. A mappya mantu ta masippat kam,
a pake imugudan muy ya tolay kiden ta
eyan muy, te gafutan da kam sangaw
petta idarum da kam. A paligatan da
kam hapa sangaw maski ta umag na
kapilya da.
18 A idarum da kam hapa sangaw ta
atubang na gubernador da kiden ikid na
ari da kiden, te ikabkabat da kam sangaw
ta pangikatupagan da teyak. Ammi uray
hapa yen na Namaratu petta madangag da
ya ipadangag muy tekid, kumanen hapa ta
Hentil kiden nga awan para nakadangag.
19 A sangaw am idarum da kam a awe-
muy la burungan ya uhohugan muy, te
sangaw am ittan ya kustu na paguhohug
muy a yen na sangaw ya datang na uho-
hugan muy,
20 te bakkan sangaw ta ikamuy ya
maguhohug, te ya Kahalwa na Namaratu
sangaw ya makisagapil tekamuy.
21 "A am itta sangaw ya mangurug
ta ipadangag muy a sakā mazigatan
hapa sangaw ya kadwan, te papapasi
na kid hala na kabagis da. A mapapasi
para sangaw ya kadwan kiden gafu ta
dadagkal da. A mazigatan hapa sangaw
ya kadwan gafu ta anak da kiden, a pa-
papasi da kid hapa.
22 A ikatupag na kam sangaw na
tolay kiden ta ngamin kiden lugar gafu ta
pangurug muy teyak. Ammi ya ngamin
kiden maketurad abat ta pagaddetan
na pagzigātān da a yen kid sangaw ya
mekerutan.
23 A am tapangan da kam ta takday
lugar a umalit kam mantu ta takday na
lugar, te pake ibar ku tekamuy ta awemuy
sangaw mesaned ya ngamin kiden ili ta
lugar na Istralita addet ta dumatang ya
Tolayin nga taga Langit.
24 "A awemuy hapa pahig ta mapmap-
pya kam ammi ta dafu muy, te am anu ya
kwan da ta mistro muy ikid na dafu muy
a kumanen hapa la sangaw ya kwan da
tekamuy,
25 te gagangay ta mekabat ya metuldu
ta nangituldu en tentu, a mekabat hapa
ya daddoban ta nangidoben en tentu. A
am Satanas ya nangingaganan da teyak a
pake dulay hapa sangaw ya pamadakat da

tekamuy.
26 Ammi awemuy sangaw magtalaw
tekid, te maski am anu ya pamadakat da
tekamuy a mepasikkal hala sangaw ya
katunung muy, te Namaratu sangaw ya
mangpalattog ta ngamin melemad ikid na
natappanan.
27 A ya ngamin ibar ku tekamuy
ta paghahulun tam a yen sangaw ya
uhohugan muy ta ngamin tolay. A ya
ngamin nadangag muy teyak a yen hapa
ya ipadangag muy ta ngamin.
28 (a) "A awemuy sangaw magtalaw
ta makapapasi ta bari muy, te aweda
haman mapapasi ya kahalwa muy.
29 Intu mina pagnonotan muy ya mala-
mamanuk kiden, te maski am malogon
ya paga da ta dapun a awan ta makapa-
pasi tekid, maski ta takday la, am awena
ipalubus na Dama muyewan Namaratu.
30 Ammi tekamuy a dakdakal ya
pangkenga na tekamuy ammi ta malama-
manuk, te dana nabilang na ya ngamin
kiden huk muy, a awan sangaw ta maazi
maski ta tālabāg la am bakkan ta uray na.
31 A awemuy mantu la magtalaw ikid
na magburung ta dumatang tekamuy, te
pake mataktakit kam ta Namaratu ammi
ta addu na malamamanuk. A mapmappya
hud la ta burungan muy ya pagliwat muy
tentu, (v 28b) te intu haman ya makapa-
pasi ta bari muy pase kahalwa muy ta
pangtaguhali na tekamuy. A yen mina ya
italaw muy.
32 "A maski am inya sangaw ya mangi-
bosag ta pangurug na teyak a yen hapa
sangaw ya ibosag ku te Damakewan.
33 Ammi ya mangilemad ta pangurug
na teyak a ilemad ku hapa sangaw te
Damakewan.
34 A awemuy mina pahig ta iyak san-
gaw ya gafu na kaam-ammungan na to-
lay kiden, te iyak hala sangaw ya gafu na
pagkakattwayan da.
35 Te ya awan mangurug a ikatupag na
sangaw ya kahulun na en mangurug, te
ikatupag na takday ya dama na en, a ikatu-
pag na takday para ya hina na, a ya takday
para a ikatupag na sangaw ya katahungan
na en.
36 A intu sangaw katapil da ya kahulun
da kiden nga awan mangurug.
37 Ammi am dakdakal ya pangidduk
da ta dadagkal da kiden, ikid na ānāk da
kiden ammi teyak a aweda mantu megitta
teyak.
38 A ya awanen makaattam ta zigat na
pangdagdag na teyak maski abat ta paka-
papasi na a awena mantu megitta teyak.
39 Te am kengan na mina ya angat na
a mawakay hala. Ammi ya mangisagapil
ta angat na gafu ta dumagdag teyak a yen
sangaw ya matolay nga magnayun.
40 "A maski am inya sangaw ya mag-
padulot tekamuy a mekwenta ta iyak
hapa ya pagdulotan na. A gafu ta pagdu-
lotan nak a mekwenta ta pagdulotan na
hapa i Damakewan nga nangidob teyak.
41 Te ya magpadulot ta dinob na Nama-
ratu ewan gafu ta Namaratu ya nangidob
tentu a pagsipatān na sangaw ya itandan
na Namaratu ta dinob na en. A ya mag-
padulot ta matunung na tolay gafu ta katu-
nung na en a sakā mesipat hapa sangaw
ta itandan na Namaratu ta matunungen
tolay.
42 A am itta sangaw ya mangatad
maski ta masanaw na inuman ta kom-
pormi na mangurug teyak gafu ta ikallak
na ya mangurug a itta hala sangaw ya
itandan na Namaratu tentu," kunna.
A yen ya addet na inuhohug ni Hesus ta
nepangidob na ta turin na kiden.

11

Ya Dinob Ni Hwan Ta Magpohut Te Hesus
(Lk 7:18-35)

1 A ta nekabalin ni Hesus nangituldu ta
mafulu duwa kiden ituldu na a dinob na
kid ta eyan da, kapye na nagtugut hapa,
te umange hapa tatakday nga mangituldu
ikid na mangipadangag ta kadwan kiden
ili.
2 A ta kabalud para la ni Hwan a
nadamag na hapa ya ngamin kiden
tinarabaku ni Hesus, a yen ta dinob na
hapa ya kadwan kiden ituldu na petta
magpohut kid te Hesus.
3 A ya nebar da tentu a

"Damagan mi kan am iko ya Mangikerutanen nga nekari na Namaratu ewan nga indagan mi? O itta para la ya takwan nga indagan mi?" kunda tentu.

4 A ta pagtabbag ni Hesus tekid a intu netabbag na ya nesurat ni mina Isayas tentu en nanglavun ta iange na Mangikerutanen. A ya nebar na mantu tekid a

"Magtoli kanan te Hwan a bidan muy tentu ya ngamin nadangag muy ikid na naita muy teyak,

5 te makaita haman ya daram, a makatugut hapa ya pilay, a nagmappyan ya nagkangaw, a makadangag ya bangngag, a natolay ya nagpasi, a mepadangag hapa ya mappya na damag ta pobre kiden. A yen kid mina ya pakkamun na teyak.

6 A ibar muy hapa tentu ta nagāsāt hapa ya awan magtabeng gafu teyak," kunna tekid.

7 A ta nepagtugut dan a naguhohug i Hesus ta tolay kiden nga kimalihung para la tentu magdangag, te binida na tekid ya kasasaad ni Hwanen nga nangidob ta nagpohut kiden tentu.

"A tekamuyen umange nangita te Hwan ta kalafukanen ta idi a anu hud ya naita muy? Intu de naita muy ya awanen ta turad ta kuman na kulang na sikal nga malogon mapakkul ta paddad? Bakkan.

8 Ono intu de naita muy ya malapat na tolay nga mapenam magbarawasi ta kuman na maba-nang? Bakkan haman, te itta haman ta bali na ari ya magbarawasi ta ispot ikid na mangina.

9 A anu mantu ya pangitan muy tentu? Nalasin muy de ta intu ya takday aglavun nga paguhohugan na Namaratu ewan? A kakurugan ta aglavun na Namaratu, ammi pake ibar ku tekamuy ta pake malmalalaki para i Hwan ammi ta gagangayen aglavun,

10 te intu hala ya nebar na Namaratu nga mapmapolu ammi teyak, te ya uhohug na ta suraten a

'**Itta sangaw ya doban ku nga mapmapolu ammi teko, a intu sangaw ya mangipadangag ta iangem,**' kunna.

11-14 A am kurugan muy ta intu ya dinob na Namaratu tekamuy a amu muy mina ta intu hala ya kagitta ni mina Eliyasen nga linavun da ta iange na. A kakurugan hapa ya ibar ku tekamuy ta awan para la ta neanak nga megitta ta kalalaki ni Hwan. Ammi ya pake al-alinnaken ta ngamin kiden iturayan na Namaratu a pake malmalalaki para ammi tentu.

"A ta palungu na araw addet na neange ni Hwan a nagattam hapa ya tolay kiden nga magindag ta araw na pagturay na Namaratu ta lutakin, te dana nepasikkal na ta lebru na lintigen ikid na surat na aglavun kiden. Ammi ta neange ni Hwanen nga mangipasikkal ta pagturayan na Namaratu a ittan hapa ya masikan makitapil addet ta ayanin, te ikayat da ugtulān ya turay na en.

15 A am itta ya bangbang muy a mappya mantu ta pake dangagan muy ya inuhohug kin tekamuy.

16 "Ammi ya pangigittan ku hapa ta magsoysoy kiden ta tarabaku na Namaratu a negitta kid haman ta kuman na anak kiden nga magalikkad ta sakā ānāk da kiden, te ya kuman na alikkad na ānāk kiden a ikayat da matubtubbat. Ammi gafu ta takwan ya nonot na kadwan a

17 'Anu awemuy haman magtalip am maggasa kami?' kun na kadwan.

'A am masi kami pon awemuy haman magtangit,' kunda hapa.

18 "A kumanen hapa ya nonot na kadwan kiden tolay ta ayanin, te matupag kid gafu ta aweda ikayat ya gagangay na sakā tolay da kiden, te intu nonotan muy i Hwan, te awena haman uminum ta binarayang, yaga ngilinan na hapa ya arawen nga aweda pangan, a ibar da haman ta maguyung.

19 Ammi gafu ta uminum ya Tolayin taga Langit ikid na awena ngilinan ya arawen nga aweda pangan a ibar da haman ta mellaw ikid na madugal. A ibar da para ta iyak ya kahulun na magsingir kiden nga magdarogas ikid na dulay na tolay. Ammi maski padpadulayan da kami duwa a ya kappya na tarabaku mi ya mangipasikkal ta katunung na gagangay

mi," kunna.

Ya Pangpaliwat Ni Hesus Ta Awan Mag-babawi
(Lk 10:12-15)

20 A tentun nabalin nagbida ta tolay ki-
den a pinegafwanan na paliwatan ya tolay
kiden ta kadwan kiden lugar, te maski am
naita da ya kalalaki na pakapangwa na a
aweda la nagbabawi ta gagangay da.
21 "Mapa-gang kam sangaw, ika-
muy Hudyo nga taga Korazin ikid
na Betsayda, te maski am naita muy
ya tarabaku na Namaratu a awemuy
haman nagbabawi ta pagliwat muy.
Ammi am naita mina na Hentil kiden
nga taga Tiro ikid na Sidon ya kuman na
naita muy a nagbarawasi kid na hapa ta
kustal gafu ta pagbabawi da.
22 A yen ta pake kakallak kam sangaw
ammi tekid ta araw na pangpa-gang na
Namaratu tekamuy.
23 "A ikamuy hapa nga taga Kaper-
nayum, a pahig muy ta dayawan na kam
na Namaratu, ammi mewarad kam san-
gaw ta pangtaguhali na tekamuy, te awe-
muy haman magbabawi. Te am naita
mina na taga Sodom kiden ya kuman na
naita muy a itta la mina ya ili da abat ta
ayanin.
24 Ammi kustu hala ya ibar ku
tekamuy nga taga Kapernayum ta pake
kakallak kam sangaw ammi ta tolay kiden
taga Sodom ta araw na pangpa-gang na
Namaratu tekamuy," kunna tekid.

Ya Pagagagay Ni Hesus Ta Umalinnak
(Lk 10:21,22)

25 A tentu en nabalin naguhohug ta ku-
manen tekid a nakimallak hapa ta Nama-
ratu.
"Matalakak teko, Amang, te iko ya
makākwa ta ngamin langitina ikid na
lutakin. A mappya hapa te nelemad
mu ya gagangay na pangikerutam ta
malalaki kiden ikid na seadal, ammi yen
ya inukadam ta kuman na abbing kiden,
petta maawatan da.
26 A mappya hapa ta kunna ten,
Amang, petta magdulot ya ikayat men nga
kappyanan," kunna ta pakimallak na.
27 A ya uhohug na ha ta tolay kiden a
"Ya ngamin kiden amu ni Damake-
wan a nepakamu na hapa teyak. A
awan hapa ta makkamu ta amukin am
awa i Damakewan la, a awan hapa ta
makkamu ta amu ni Damak am awa iyak
la nga anak na, ikid na tolay kiden nga
ikayat ku pangipakamun tentu.
28 A e kanan mantu teyak, ika-
muy ngamin nga mazigatan ikid na
nadammatan, te atadan ta kam ta paka-
bannayan muy.
29 A itun muy mina ya sangul kin ta
bari muy, a petuldu kam teyak, petta maa-
pagan muy ya pakabannayan na nonot
muy,
30 te masippatak hala, a awek mag-
parayag. A awemuy sangaw mazigatan ta
sangul kin, te malampaw hapa ya paagtu
kin tekamuy," kunna tekid.

12

Ya Makitapil Te Hesus Gafu Ta Araw Na Agimmang
(Mk 2:23-28; Lk 6:1-5)

1 A sangaw ta araw na agimmang a mag-
tugtugut ig Hesus ikid na ituldu na kiden ta
tātangngan na kamaitan. A gafu ta mabisin
ya ituldu na kiden a nagpusit kid na ta mait
a kinan dan.
2 Ammi gafu ta naita na kid na Pariseyu
kiden a nepehuya da kid hapa te Hesus.
"Itam ya ituldum kidina, anu awem
kid ihuya, te magtarabaku kid haman ta
araw na agimmang," kunda tentu.
3 A ya tabbag na hapa tekid a
"Annun ku kid ihuya, te intu la kwan
da ya kuman na iningwa ni mina
Dabiden ikid na kahulun na kiden ta
kawan na kanan da,
4 te simarok kid ta bali na Namaratu,
a inalap da ya pan kiden nga nedasar
ta atubang na Namaratu nga mehangat
mina tekid, te kanan hala na padi kiden.
Ammi maski kunna ten a bakkan haman ta
nakaliwatan da yen.
5 "A intu mina pagnonotan muy ya
gagangay na padi kiden, te gagangay
ta magtarabaku kid ta kada araw na
agimmang, a maski am aweda kuru-
gan ya lintigen nga mangihangat ta pag-
tarabaku na tolay ta araw na agimmang

a awan ta liwat da, te intu pagtarabakun da ya bali na Namaratu ewan, a dakdakal mantu ya pangdayaw da ta bali na Namaratu ammi ta araw na agimmang.

6 Ammi ya ibar ku tekamuy a dakdakal ya dayaw na itta in sin nga maguhohug tekamuy ammi ta bali na Namaratu,

7-8 a intu mantu ya makkamu ta araw na agimmang.

"A ya takday para a awemuy mina paliwatan ya awanen ta liwat am dana naawatan muy mina ya ikayat na uhohugan na Namaratu, te ya uhohug na ta takday surat a

'**Bakkan ta intu ikayat ku ya pangatang muy teyak, te mapmappya ta ikallak muy ya ikattolay muy kiden,**' kunna."

Ya Pagpamappya Ni Hesus Ta Nagpilay Ta Kamat
(Mk 3:1-6; Lk 6:6-11)

9 A ta kabalinan na kumanen a nagtatugut ig Hesusen, te e kid na ta kapilya, a simarok kid.

10 A gafu ta itta hapa ten ya takday lalaki nga pake nagpilay ya takday kamat na, a ape pinohutan na Pariseyu kiden te Hesus am mepalubus ta magpamappya ta tolay ta araw na agimmang. Ammi pangayayyaw da la tentu talo am itta sangaw ya pangidaruman da tentu.

11 A ya tabbag na hapa tekid a

"Anu hapa ya uray muy, te am angarigan ta itta ya kalding muy nga neavut ta araw na agimmang a awemuy hud iagon?

12 A awena hud mesasita na tolay ammi ta kalakalding? A mabalin mantu ta tarabakun tam ya mappya maski am araw na agimmang," kunna tekid.

13 A ya uhohug na hapa ta pilayen ta kamat a

"Uyadam la ya kamat mina," kunna.

A tentu en nanguyad a negitta hapa ta takdayen kamat na nga mappya.

14 A gafu ta kumanen a imuhet na ya Pariseyu kiden ta kapilya en, a nagtatahatun da am had kunna mina na pangpapasi da te Hesus.

15 A narikna hapa ni Hesus ta dulay ya igakkad da tentu a nagtugut hapa.

A tentu en nagtugut a addu hapa ya dumagdag tentu nga nagtatākit, a sa pinagmappya na kid ngamin,

16 ammi ya pake nebar na tekid a

"Awedak sangaw bibidan," kunna.

17 A uray hapa yen na Namaratu petta magdulot ya uhohug na en nga linavun ni mina Isayasen ta idi, te ya nebar na a

18 "**Itan muy ya daddoban ken nga nesaad ku, te intu ya pake iddukan ku ikid na ikayat ku.**

A intu hapa ya pasinapān ku ta Kahalwak, te ipadangag na ya lintig ku ta Hentil kiden nga awan makkamu teyak.

19 **A awena sangaw makitapil ikid na masitang makidibati ta kaddun na tolay.**

20 **A am itta ya natakitan a awena dahangan, a am itta ya makafuy a awena uyoyungan.**

Te intu la ipaita na ya mappya addet ta pake metunglak ya lintig na Namaratu ta lutakin.

21 **A intu sangaw ya ikatalak na ngamin tolay,**" kunna.

Ya Pamadakat Da Te Hesus
(Mk 3:20-27; Lk 11:14-23)

22 A ta takday ha na araw a itta ya neange da te Hesus nga nagdaram ikid na umal gafu ta anitu na, a pinagmappya ni Hesus petta makaita ikid na makasitang.

23 A ya tolay kiden nga naggihaw a pake nepagpaka-lat da ya iningwa ni Hesus.

"Mabalin de ta intu ya nebar da en nga simsima ni mina Dabid nga itun na Namaratu ta pinakadama tam," kunda.

24 Ammi nedangagan na Pariseyu kiden ya uhohugan da, a linibakan da i Hesus ta tolay kiden.

"Namaratu hud ya pangalapan na tolayina ta pakapangwa na am awa Satanas, te itta tentu i Belzibub nga mayor na anitu kiden," kunda.

25-26 Ammi dana naamu ni Hesus ta kunna ten ya nonot da a tinabbag na hapa ya nesaned da ta tolay kiden.

"Had hud kun na nonot muy, te am Satanas mina ya nangatad ta pakapatugut ku ta sakā anitu na kiden a nakikattway na mantu ya dafu da en tekid, a naperdin

mina ya patarabaku na en tekid. Te am makikattway mina ya tolay kiden nga makitapil ta gubyernu a awena hud sangaw maperdi na gubyernu da? A kumanen hapa am makikattway mina ya makipagyan kiden ta takday na bali, te maperdi hapa ya pagkakahulun da. A yen ya addet na tarabakun da.

27 "A am uray muy ta Satanas ya nangalapan ku ta pakapatugut ku ta anitu a had sin mantu ya nangalapan na ituldu my kiden ta pakapatugut da? Ikid mantu sangaw ya mangipasikkal ta pagkilluyan na nonot muy.

28-29 Te awan haman ta makagubat ta ibbalan ni Satanas am bakkan la ta masmasikanen ammi tentu, te yen sangaw ya mangabak tentu petta gubatan na ya ibbalan na en. A bakkan mantu ta kuman na inuhohug muyen, te ya kakurugan a ya Kahalwa na Namaratu ya pangalapan ku ta pakapatugut ku ta anitu, a yen mina ya pakkamun muy ta ittan tekamuy ya nesaad na Namaratu nga magturay ta ngamin.

30 A ya awan makikahulun teyak a mekwenta ta ikatupag nak, a ya awan makipaguknud teyak a mekwenta ta mangkutkutet.

31 "A gafu ta nepagsil muy ya dafu na anitu ta Kahalwa na Namaratu nga magyan teyak, itta mantu ya ibar ku tekamuy: Te maski am anu ya liwat na tolay ikid na pamadpadulay na ta ikattolay na kiden a mabalin ta mapakoma. Ammi ya mangipagsil ta dulay ta Kahalwa na Namaratu a awena pulus mapakoma.

32 A maski am inya mantu ya mamadpadulay ta Tolayin taga Langit a mapakoma, ammi ya mamadpadulay ta Kahalwa na Namaratu a awena pulus mapakoma maski am kanu, te magnayun ya liwat na addet ta addet.

33 "A am gagangay mantu ta mappya ya mayan na kayu awemuy mina ibar ta dulay ya kayu en, a am madi ya mayan na a awemuy mina ibar ta mappya ya kayu en, te ya mayan na ya mangibar am anu ya kasasaad na fun na en.

34 Negitta kam haman ta kuman na ulag, a had kukummuy mantu maguhohug ta mappya am dulay ya nonot muy, te am anu ya magyan ta nonot na tolay a yen ya iuhohug na.

35 A am mappya ya tolay a uknudan na hapa ya mappya na nonot, a mappya hapa sangaw ya iuhet na ta sakā tolay na kiden. Ammi am dulay ya tolay a intu sangaw iuhet na ya dulayen nga nauknud na ta nonot na.

36 "A pake ibar ku tekamuy ta am ittan sangaw ya araw na pangpa-gang na Namaratu ta tolay kiden a ibalat na sangaw ya ngamin kiden inuhohug da nga awan ta kapkappyan.

37 Te am anu ya inuhohug da a yen ta pa-gangan na kid, ono sagappyan na tekid," kunna.

Ya Ituldu Ni Hesus Gafu Te Mina Honas (Lk 11:29-36)

38 A ta nekabalin na nagbida tekid a naguhohug hapa ya kadwan kiden Pariseyu nga mangituldu ta relisyon na Hudyo kiden.

"Mistro," kunda tentu, "mappya ta itta ya ipaitam ta pakapangwam petta pakaitan mi ta Namaratu ya nangidob teko," kunda.

39 A ya tabbag hapa ni Hesus tekid a

"Kuga awan ta kapkappyan na tolay kidin nga awan mangurug gafu ta awan ta maita da. Pake adayu kanan para la ta Namaratu, a awan sangaw ta ipaitak tekamuy am bakkan la ta kuman na nepaita na Namaratu gafu te mina Honasen nga pinaglavun na ta nabayag na araw.

40 Te ya kuman na nekafukuk ni mina Honasen ta sirat na dakalen ikan ta las-ud na talluhaw ikid na tallu hiklaman a kumanen hapa sangaw ta Tolayen taga Langit, te mafukukak hapa sangaw ta umag na lutak addet ta talluhaw ikid na tallu hiklaman.

41 "A am ittan sangaw ya araw na pama-gang na Namaratu a ya taga Ninaba kiden nga kinasaba ni mina Honas ya mangpaliwat sangaw tekamuy, te nagbabawi kid haman gafu ta nepadangag ni mina Honas tekid. Ammi ya itta in sin nga mangipadangag tekamuy a malmalalaki haman ammi te mina Honas

a awemuy haman kurugan am awan ta
ipaita na tekamuy.
42 A ya takday para sangaw nga mang-
paliwat tekamuy a intu hala ya babbayen
ari ta lugar na Syiba, te nagafu ta pake
adayu na lugar petta enna dangagan ya
amu ni mina Ari en Solomun nga neatad
na Namaratu tentu, ammi ya itta in sin
tekamuy a malmalalaki haman ammi te
mina Solomun a awemuy la kurugan.
43 "Ammi makkwa hala sangaw teka-
muy ya kuman nakkwa ta takdayen to-
lay nga seanitu, te ya anitu na en a
nagtugut bit, a immange nakakalkalay
ta bagbagetay kiden nga magapag ta
pagyanan na. Ammi gafu ta awan ta
maapagan na a
44 '**Asakay, paruban ku la magtoli
ta nagtugutan ken**,' kunna. A tentu en
nakaita ta nagmappyan ya tolayen ikid na
awan ta mangihangat tentu,
45 a nagtugut ha ya anitu en, te im-
mange bit nangalap ta pitu ta sakā anitu
na kiden nga pake duldulay ammi tentu,
a sa simarok kid na, petta magyan kid ta
tolayen. A pake nagduldulay ya kasasaad
na tolayen ta pagyan na pitu kiden anitu
ammi ta ketta para la na takdayen. A
kumanen hapa sangaw tekamuy ikid na
kagitta muy kiden nagdupal," kunna tekid.

Ya Pangikwenta Ni Hesus Ta Hina Na Ikid Na Kabagis Na
(Mk 8:31-35; Lk 8:19-21)

46 A tentu para la naguhohug ta tolay
kiden a dumatang hapa ya hina na en ikid
na kabagis na kiden, te ikayat da magbida
tentu. A magindag kid ta bagaw na bali en,
te itta ya umange nangbar tentu.
47 "Itta kan ta bagaw ig hinam ikid
na kabagis mu kiden, a ikayat da kan
makibida teko," kunna te Hesus.
48 Ammi ya uhohug ni Hesus tentu a
"On ay, ammi inya hud ig hinak ikid na
kabagis ku kiden am awa yen kid hapa,"
kunna.
49 A nesaned na netuldu ya kahulun na
kiden ta umag na bali.
"Ye yan kid hapa ig hinak ikid na
kabagis ku,
50 te maski am inya ya mangidulot ta
ikayat ni Damakewan a yen kid ya kabagis
ku ikid ni hinak," kunna.

13

Ya Keangarigan Na Magpurwak
(Mk 4:1-20; Lk 8:4-15)

1 A sangaw ta medyo furab a imuhet i
Hesus ta bali en, a umange ta pingit na alu-
gen kapye na nagtuttud petta mangituldu
ta tolay kiden.
2 A magananwan la a pake imaddu ya
tolay kiden nga kumalihung tentu. A gafu
ta pake imaddu kid na a gimon i Hesus ta
selayag kapye na ha nagtuttud, a nagyan
hapa ya tolay kiden ta pingit nga magdan-
gag.
3 A addu hapa ya netuldu ni Hesus tekid
ta keangarigan.
"Itta ya umange nagpurwak," kunna.
4 "A nehunnak ya kadwan kiden hukal
ta dalan, ammi enna kid inafut na ma-
manuk kiden.
5 A nehunnak hapa ya kadwan kiden
ta kabatunen nga nebagbagtu ya lutak na,
a alistu kid nagtatuhu gafu ta awan ta pake
gimafutan na ramut da.
6 A ta kasikan na bilagen a nagladdag
kid, te awan ta nagramutan da, a
nagkatang kid na.
7 A ya kadwan para hukal a nehunnak
kid ta natungradanen gahut. A ta pagtuhu
na hukal kiden a negindan hapa ya gahut
kiden, a tinappanan na ya tuhu na hukal
kiden, a yen ta awedan nakapagmayan.
8 A ya kadwan kiden hukal a nehun-
nak kid ta mappya na lutak, a yen kid ya
pake dumakal ikid na nakapagmayan, te
itta ya nagdawa ta magatut, a ya kadwan
ta annamafulu ikid na tallufulu.
9 "A am kakurugan ta itta ya bangbang
muy a mappya mantu ta pake dangagan
muy ya nabidakin tekamuy," kunna.

Ya Gafu Na Pangituldu Ni Hesus Ta Keangarigan
(Mk 4:10-12; Lk 8:9-10)

10 A tentu nabalin nagbida a umabikan
hapa ya ituldu na kiden tentu, a pinohutan
da ya gafu na pagbida na ta keangarigan ta
tolay kiden. A ya tabbag na tekid a

11 "A on ay," kunna, "te ikamuy la bit ya
nekallak na Namaratu petta amu muy ya
gagangay na pangikerutan na ta tolay ki-
den, ammi ta kadwan kiden a melemad
la tekid.
12 Te am itta ya mangurug ta nadangag
na en a madaggan hapa sangaw ya amu na
petta addu. Ammi ya awanen mangurug a
maazyanan hapa ya amu na en.
13 A yen ta nagbida yak tekid ta kean-
garigan, te maski am itta ya mata da a
aweda haman maita ya mepaita tekid, a
maski am itta ya bangbang da a aweda
pake madangag ya mepadangag tekid, a
yen ta aweda maawatan ya mebida tekid.
14 A ikid mantu ya pagdulotān na uho-
hug na Namaratu nga linavun ni mina
Isayasen, te ya uhohug na en gafu tekid a
'**Kanayun madangag muy ya mebar
tekamuy, ammi awemuy haman
maawatan ya madangag muy, a
kanayun maita muy hapa ya me-
paita tekamuy, ammi awemuy
haman amu am anu ya maita
muy.**
15 **A on te kuman na nagbanad na
ya nonot muy, a awemuy pake
ukadan ya bangbang muy ikid
na mata muy petta awemuy pake
makadangag ikid na makaita.**
**A yen ta awemuy maawatan, ikid
na awemuy magbabawi petta
pagmappyan ta kam mina,**'
kunna.
16 "Ammi tekamuy nga petuldu teyak
a nagāsāt kanan, te amu muy ya maita
muy ikid na madangag muy.
17 A pake ibar ku tekamuy ta itta ya
addu na aglavun ikid na mappya na to-
lay ta idi nga nagkaragāt makaita ikid na
makadangag ta kuman na maita muy ikid
na madangag muy ta ayanin ammi nelogot
kid, te aweda nadatang ya araw na.

Ya Pangipalawag Ni Hesus Ta Keangarigan
(Mk 4:13-20; Lk 8:11-15)

18 "A dangagan muy mantu ya pagbali-
nan na keangarigan na magpurwak.
19 Te ya hukal kiden nga nehunnak ta
dalan a yen ya keangarigan na makadan-
gag ta uhohug na pangikerutan na Nama-
ratu, ammi gafu ta awena itug ya madan-
gag na a ange i Satanas tentu a tabtaban-
gan na ya nadangag na en petta kaliwatan
na.
20 "A ya hukal kiden nga nehunnak
ta kabatunen a yen ya keangarigan na
makadangag ta uhohug na Namaratu a
ialistu na hapa ikatalak,
21 ammi gafu ta awena pake itug ya
madangag na en a awena la mabayag
na pangikatalak na, te am itta sangaw
ya pagzigātān na ono mangikatupag tentu
gafu ta uhohugen nga nekatalak na a alistu
hapa magtabeng, te kuman na ikazigman
na ya nekatalak na en.
22 "A ya hukal kiden nga nehunnak ta
dana natungradanen gahut a yen hapa
ya keangarigan na makadangag ta uho-
hug, ammi gafu ta addu hapa ya bu-
rungan da ta magmagannud, ikid na
pakolangan da ya pagba-nang da a yen
kid na nonot ya mangiduyat ta uho-
hugen, a awan na ta pagbalinan na uho-
hugen petta magserbi ta kappyanan da.
23 "A ya hukal kiden nga nehunnak
ta mappya na lutak a yen ya keangari-
gan na makadangag ta uhohug na Na-
maratu, a itug na hapa ya madangag
na, a yen mantu ya kuman na ammay
nga makapagmayan ta pake addu, a ta
kadwan a makapagmayan kid ta kustu, a
ta kadwan medyo makurang la," kunna.

Ya Keangarigan Na Ammay Ikid Na Gahut
(Mk 4:26-29)

24 A ya takday para na keangarigan nga
binida na tekid a intu yan:
"Ya gagangay na pangikerutan na Na-
maratu a meangarig hapa ta uma nga
namulan ta mappya na ammay.
25 Ammi ta pakasidug na makāuma en
ta hiklam a umange ya katapil na en, a
minulan na ha ya uma na en ta gahut ta
lemad, kapye na nagbilag.
26 A naggagindan mantu nagtatuhu
ya ammayen ikid na gahuten, ammi ta
pagdawa na ammayen a mapilin hapa ya
gahuten,
27 a enna hapa nedanug na tagabu na
makāuma en,

'O Afu, anu napannun ya umamen ta gahut? A te mapmappya hamanen ta nepagmulamen ta ammay?' kunda kan tentu.
28 'Kuga uyoyungan nak mantu na katapil ken,' kunna kan hapa na makāuma en.
'A ikayat mu de ta emmi hantudan ya gahut kiden?' kunna kan tentu.
29 'Awemuy la, te mesipat hapa mahantud ya ammay.
30 A azo padakalan muy ya ammay ikid na gahut. Mappya yen ta makapaghuku bit ya gahuten a malogon na mapili, te ibar ku sangaw ta maggagatab kiden ta pilin da ya gahut apolu kapye da sangaw gataban ya ammay, te babbadan da hapa ya gahut kiden petta iwarad da ta afuy, a sangaw alapan da hapa ya ammay ta gitad ken,' kunna kan na makāuma en."

Ya Kadwan Para Na Keangarigan (Mk 4:30-32; Lk 13:18,19)

31 A ya takday ha na keangarigan nga binida ni Hesus a intu yan:
"A ya keangarigan na tolay kiden nga iturayan na Namaratu a kuman kid na kaassangan na hukal nga nemula ta lutak,
32 te sangaw am dakal na a nagbalin ta kadakalan na ngamin kiden mula, te magge kuman na kayu, petta yen ya eyan na mamanuk kiden pagumukan," kunna.
33 "A meangarig hapa ya tolay kiden na Namaratu ta kuman na tāpirit na asin nga mekihu ta lappa, a yen ta sa maasinan ya ngamin lappa," kunna.

Ya Kebalinan Na Keangarigan Na Gahut

34 A ya gagangay mantu ni Hesus tentu en mangituldu ta addu na tolay a intu la binida na ya keangarigan, te awan ta netuldu na tekid am awa keangarigan la.
35 A kunna ten ya gagangay na, te yen haman ya dana linavun na aglavunen gafu tentu.
"**Magbida yak sangaw ta keangarigan, te bidan ku sangaw ya nelemad na Namaratu addet ta nekapadday na paglelehutin,**" kunna.
36 A tentu en nabalin nangituldu ta tolay kiden a nagtugutan na kid, a umange ta bali, a dumadagdag hapa ya ituldu na kiden. A ya uhohug da hapa tentu ta bali en a
"Ipalawag mu haen, Afu, ya keangarigan na gahut kiden nga nemula ta uma en," kunda.
37 "A ya nagmula en ta mappya na ammay," kunna, "a intu hala ya Tolayin taga Langit.
38 A ya uma en nga namulan ta ammayen a yen ya keangarigan na ngamin paglelehutin, a ya ammay kiden ya tolay kiden na Namaratu, a ya gahut kiden ya tolay ni Satanas,
39 te Satanas haman ya nangimula tekid. A ya araw na gatab a yen ya pagaddetan na arawin yan, a ya anghel kiden sangaw ya kuman na maggagatab kiden.
40 A ya pangbadbad da en hapa ta gahut kiden petta mewarad kid ta afuy, a kumanen hapa sangaw ya makkwa ta tolay kiden ta pagaddetan na arawin yan,
41 te doban ku sangaw ya anghel ku kiden, a hantudan da sangaw ya ngamin kiden mazigman ikid na mangwa ta dulay ta lugar na tolay ku kiden,
42 a iabbang da kid sangaw ta lugar na pangiapangan, a yen sangaw ya pagzigātān da.
43 A am sa maazi sangaw ya ngamin dulay a pake magdakar sangaw ya kalalaki na mappya kiden tolay nga mesipat ta lugar na Dama da ewan Namaratu.
"A am kakurugan ta itta ya bangbang muy a mappya mantu ta pake dangagan muy ya nabidakin tekamuy," kunna.

Ya Kadwan Kiden Keangarigan Ni Hesus

44 A ya kadwan kiden keangarigan nga netuldu ni Hesus a intu yan:
"Ya gagangay na pangikerutan na Namaratu a meangarig hapa ta addu na balituk nga nabayag nekali ta bangkag. Ammi itta hapa ya umange nagaradu ta bangkagen a nearadun hapa ya balituken. A gafu ta talak na ta gāsāt na en a tinappanan na ha bit ya balituken, te umange bit maglaku ta ngamin kiden kwa na petta itta sangaw ya igatang na ta bangkagen, petta kwa nan hapa ya balituken.

45 "A ya takday ha na pangiangarigan
ku ta pangikerutan na Namaratu a ku-
man na takday tolay nga maguknud ta
magindumohuma na batu nga ispot.
46 A tentu en nakaita ta takday na batu
nga pake mangina a enna hapa nelaku ya
ngamin kiden kwa na petta itta ya igatang
na ta batu en.
47 "A ya takday para na pangiangari-
gan ku ta pangikerutan na Namaratu
a kuman na sigay nga nehuklad da ta
danum, a nakaalap kid hapa ta pake
addu na magdaduma na ikan.
48 A gafu ta pake napannu ya sigay
da en a enda ginerger ta pingit, kapye da
nagtuttud nagpili ta ikan kiden, te ya ikan
kiden nga mappya a inuknud da, ammi
newarad da hala ya madi.
49 A kumanen hapa sangaw ya
makkwa ta tolay kiden ta pagaddetan na
arawin yan, te ange sangaw ya anghel
kiden a igungay da sangaw ya dulay kiden
tolay ta mappya kiden,
50 a iwarad da kid sangaw ta pangia-
pangan, a yen sangaw ya pagzigātān da,"
kunna.
51 A sangaw pinohutan ni Hesus ta it-
uldu na kiden am naawatan da ya ngamin
binida na tekid, a "**On,**" kunda hapa.
52 "Am itta mantu ya makkamu ta
lintig na Namaratu otturu metuldu hapa
ta gagangay na pangikerutan na Nama-
ratu a imaddun mantu ya amu na petta
itta ya ituldu na nga dan ikid na bagu."
kunna tekid.

Ya Pagpaka-lat Da Ta Ituldu Ni Hesus
(Mk 6:1-6; Lk 4:16-30)

53 A tentu en nabalin nangituldu ta kean-
garigan kiden a nagtugut ha, te ange ta
lugar na en hapa la.
54 A tentu en dumatang ta ili na en a
umange hapa nangituldu ta kapilya. A
pake nepagpaka-lat da hapa, te kalugarān
da haman a papa-nun na makkamu man-
gituldu, a yen ta nagimpopohut kid na ta
pagpaka-lat da tentu.
"Inya hud ya nangalapan na ta ku-
manin na bida?," kun na takday.
"A anu hud ya ikayat na uhohugan?"
kunna hapa na takday.
"A anu kawagan na ta itta ya paka-
pangwa na?" kunna para na takday.
55-57 A gafu ta kalugarān da ikid na kagitta
da en napanglaw a aweda kinurug, a
nedadula da.
"Bakkan hud ta anak na kalapintero
ikid ni Mariya en nga kagitta tam na-
panglaw? Yaga kagitta tam hapa ya
kabagis na kiden Santiago ikid ni Hose,
ikid ni Simon, ikid ni Hudas, ikid na wāgi
na kiden nga babay nga magyan sin. A
inya mantu ya nangalapan na ta ituldu
na ikid na pakapangwa na?" kunda.
Ammi ya uhohug ni Hesus tekid a
"Kakurugan ta madayawan ya
aglavun na Namaratu ta ngamin kiden
lugar, ammi fwera la ta lugar na en hapa
la ikid na bali na," kunna.
58 A gafu ta aweda kinurug a assang la ya
nepaita na ta pakapangwa na ta agyan da.

14

Ya Pasi Ni Hwan En Nga Nangzigut Ta Tolay
(Mk 6:14-29; Lk 9:7-9)

1 A gafu ta ngamin kiden tinarabaku ni
Hesus a simaned hapa ya damag na addet
ta addu na lugar. A ta nepakadamag ni
Gubernador Herud ta ngamin tinarabaku
na a pahig na ta intu hala i Hwanen nga
pinapasi na ta idi otturu natolay hala.
2 "Intu malat i Hwanen nga nangzigut
ta tolay kiden, a yen ta itta ya paka-
pangwa na, te natolay hala ta pasi na
en," kunna kan ta magyan kiden tentu.
3-5 A ya gafu na nepangpapasi ni Heru-
den te Hwan ta idi a nangadallaw i Heru-
den, te inatawa na ya ipag na en nga atawa
na kabagis na en Felipe. A yen ta natotoli
hapa i Hwan te Heruden petta ihuya na ya
tinarabaku na en.
"Nakaliwat kan ta Namaratu te gin-
ubatam haman ya atawa na kabagis
men," kunna te Herud.
A gafu ta pangihuya ni Hwan tentu a ikayat
ni Herud ta papasin na mina, ammi nag-
talaw hapa ta tolay kiden, te nekwenta da
i Hwan ta mappya na tolay nga dinob na
Namaratu. Ammi te Herodias hapa, (intu
hala ya ipag ni Herud nga inatawa na,) a
pake nekatupag na hapa i Hwan gafu ta

pangihuya na tekid, a yen ta nepagafut ni
Herud nepabalud petta matappag hapa ya
atawa na en Herodias.
6 A ta nekabalud para la ni Hwan a maga-
yayat ig Herud ta araw na nekeanak na en
ta idi, a umange hapa ya anak ni Herodias
nga balatang, a nangayaw hapa ta atubang
na sangaili kiden.
7 A gafu ta pake natalakan i Herud ta
pangayaw na balatangen a
"Pagasingan ta Dyos, Aboy, am awek
iatad teko ya kompormi na adangam
teyak," kunna tentu.
8 A gafu ta pangsanat na hina na en tentu a
"Iatad mu mantu teyak ya ulu ni
Hwan, te pedatang mu sin nga melātuk,"
kunna.
9-10 A nadamdam hapa i Herud ta inadang
na en, ammi gafu ta nekari na en tentu
ikid na amat na hapa ta sangaili na kiden
a dinob na ya ange mangputul te Hwan ta
pagbaludanen, a nebilin na ta meatad ya
ulu na ta balatangen.
11 A magananwan la a itta ya nangidatang
ta ulu na en nga nelātuk da, a negawat da
ta balatangen, otturu negawat na hapa te
hina na en.
12 A ya ituldu kiden ni Hwan a enda hapa
inalap ya bari na, a netanam da kapye da
nedanug te Hesus.

Ya Pagtugut Ni Hesus Ikid Na Pagpakan Na Ta Limaribu (Mk 6:30-44; Lk 9:10-17; Jn 6:1-13)

13 A ta nepakadangag ni Hesus ta pasi ni
Hwan a naglugan kid ha na ituldu na kiden
ta selayag da en petta umadayu kid ta lugar
ni Herud, a umange kid ta awan ta totolay
ta dammang na alugen. Ammi kadulayan
na te nadamag na kadwan kiden tolay ya
eyan da a inakkawan da kid, te inange da
ya pingit na alugen.
14 A ta datang nig Hesus ta datangan
da en a itta hala ten ya tolay kiden nga
nagapag tentu. A ta nepakaita na ta kaddu
da a timalin hapa ya allak na tekid, a
pinagmappya na hapa ya nagtatākit tekid.
15 A tentu en marimat a nagburung na ya
ituldu na kiden gafu ta tolay kiden, a enda
nebar te Hesus.
"Mappya, Afu, ta patugutam ya tolay
kidin, petta e kid gumatang ta pamuhab
da ta babali kidewan, te furab na a awan
haman ta pangalapan ta isin," kunda.
16 "Maski aweda mina magtugut, te
ikamuy mina ya mangatad ta kanan da,"
kunna hapa tekid.
17 "A on ay, ammi intu la itta sin ya
lima na pan ikid na dwahukal na dalag,"
kunda hapa.
18 "A alapan muy kid mantu sin,"
kunna ha,
19 otturu pinagtuttud na ya tolay kiden ta
kakaddatanen. A tentu en nanggawat ta
lima kiden pan ikid na duwa kiden ikan a
tumangad hapa ta langit petta pakimallak
na ya kanan da.

A sangaw ginadgadwa na ya pan kiden
ikid na ikan kiden, kapye na kid negawat ta
ituldu na kiden petta ikid ya mangisaned
ta tolay kiden.
20 A sa nagkakan kid abat ta nabat-
tug kid. A tekid na nabalin nagkakan a
pinannu da ya mafulu duwa na la-ba ta
huna na tolay kiden.
21 A ya kaddu na nagkakan kiden a li-
maribu kid na lālāki fwera ta bābāy ikid na
ānāk.

Ya Pagpapa-yat Ni Hesus Ta Danum (Mk 6:45-52; Jn 6:15-21)

22 A sangaw pinaglugan ni Hesus ya
ituldu na kiden ta selayag da en, petta
mapolu kid ta dammang, te mapozan la bit
petta patugutan na hapa ya tolay kiden.
23 A tentun nakapatugut tekid a gimon
hapa tatakday ta bagetay, te ange maki-
mallak. A nagyan la ten tatakday nakimal-
lak abat ta hiklam.
24 Ammi ya ituldu na kiden a nakatangn-
gan kid na ta alugen, a sisikbatan na kid
na palung, te atubangan na kid hapa na
paddad.
25 A tentu en nagkarawan a umange i
Hesus tekid nga nagpapa-yat ta danumen.
26 A ta pakaita da tentu nga magpapa-yat
ta danum a nagtalaw kid na, te pahig da ta
datay, a kumahkahaw kid na.
27 Ammi alistu hapa i Hesus nagayag
tekid,
"Awemuy la magtalaw te iyakin yan,"
kunna.

28 "A am kakurugan ta iko, Afu, a ayagan nak hapa sina, te magpa-yatak hapa ta danum," kunna hapa ni Pedru.
29 "On, e ka mantu sin," kunna ha ni Hesus tentu.
A dumagut mantu i Pedru ta selayagen, a nagpapa-yat hapa ta danum kumin te Hesus.
30 Ammi gafu ta nagliplipay hapa ta kasikan na paddad a kima-ma la nagtalaw a namegafu lumammad, a nagayag na, "**Ikerutan nak O, Afu,**" kunna.
31 A alistu tina-mak ni Hesus ta kamat na en.
"Kuga assang la ya pangikatalak mu. Anu haman ta pinagduwaduwam ya nonot mu," kunna hapa tentu.
32 A tentu nangitoli ta selayagen a nagimmang hapa ya paddad.
33 A ya kadwan kiden hapa ta selayagen a pake dinayawan da i Hesus.
"Kakurugan kad, Afu, ta iko ya Anak na Namaratu ewan," kunda.
34 A ta nepakadakit dan a itta kid na ta lugar na Genesaret,
35 a nalasin na kid hapa na tolay kiden, a nagbabilag kid ta babali kiden, te enda inalap ya ngamin kiden nagtatākit, a nedatang da kid te Hesus.
36 A nakimemallak kid ta si-gedan da la ya kayadan na barawasi na en, a nagmappya hapa ya ngamin kiden nakasi-ged tentu.

15

Ya Pagzigmanan Na Tolay
(Mk 7:1-23)

1 A ta takday ha na araw a umange te Hesus ya kadwan kiden Pariseyu nga taga Herusalem, ikid na mangituldu ta relisyon na Hudyo kiden, a imbestigaran da i Hesus gafu ta ituldu na kiden. A ya nebar da tentu a
2 "Anu awena haman dumagdag na ituldum kiden ta netuldu na dadagkal tam kiden, te am kada mangan kid a aweda bit magbaggaw ta kamat da?" kunda tentu.
3 "A itta hapa ya pohutan ku tekamuy," kunna, "te anu kawagan na ta soysoyan muy ya lintig na Namaratu petta itali muy ya ituldu muy?
4 Te ya nebar na Namaratu tekitam a
"'**Nonotan muy ig dama muy ikid na hina muy,**' kunna. '**A mappya ta mapapasi hapa ya maguhohug ta dulay tekid,**' kunna ha.
5 Ammi tekamuy a ugtulān muy haman ya uhohug na en, te ya ituldu muy ta tolay kiden a
'Dana mangatad kam bit ta simbaan na Namaratu, a am awan na sangaw ta iuffun muy ta dadagkal muy a ibar muy tekid ta dana neatad muy na ta Namaratu,' kummuy haman.
6 A gafu ta kumanen a awemuy ipalubus ta kurugan da ya nebar na Namaratu gafu ta dadagkal da kiden. A liblibangan muy mantu ya uhohug na Namaratu petta idulot da ya ituldu muy.
7 Ammi kuga magimmamappya kam, a kustu hapa ya nepeuhohug na Namaratu ta aglavunen Isayas gafu tekamuy, te
8 '**Dayawan nak na tolay kidin ta simuk da, ammi adayu garay ya nonot da teyak.**
9 **Awan mantu ta kapkappyan na pangdayaw da teyak, te igitta da haman ya ituldu da ta itulduk,**' kunna."
10 A ta nepaguhohug ni Hesus ta isin a pake pinaabikan na hapa ya kadwan kiden tolay tentu petta madangag da hapa ya ibar na.
"Pake dangagan muy ya uhohug ku tekamuy petta maawatan muy:
11 Bakkan ta intu ikazigman na Namaratu ya awan magbaggaw kapye na mangan, baka ikazigman na hud ya itun muy ta simuk muy awa intu hud la ikazigman na ya dulay nga nagafu ta simuk muy," kunna tekid.
12 A ta magananwan la a itta hapa ya ibar na ituldu na kiden tentu.
"Awem de amu, Afu, ta pake ikatupag na ka na Pariseyu kiden gafu ta inuhohug mu tekid?" kunda.
13-14 "Bay-an muy la yana kid, te ya awan kiden nemula ni Damakewan a mappya ta mahantud kid, te daram kid haman. A am daram ya mangituldu ta kagitta na en daram a azo meavut kid duwa," kunna tekid.

15 A ya uhohug hapa ni Pedru a
"Mappya, Afu, ta pake ipasikkal mu
ya ikayat mu uhohugan ta ikazigman
na Namaratu, te awemi maawatan,"
kunna.
16 "Anu awemuy hapa metug ya inuho-
hug ken?
17 A awemuy hud manonot ta maski
am itta ya duping nga mehulun ta kanan
na tolay a ange hala ta sirat na kapye na
sangaw mewarad.
18 Ammi ya imuhet ta simuk na tolay
a magafu hala ta nonot na, a yen ya man-
gatad ta pagzigmanan na.
19 Te ya magafu ta nonot na tolay a
dulay na nonot, ikid na pangpapasi na ta
ikattolay na kiden, ikid na pangadallaw
na, ikid na pagtakaw na, ikid na pagladdud
na, ikid na pamadpadulay na.
20 Yen kid ya mangatad ta pagzig-
manan na tolay, ammi ta awemen pagbag-
gaw a awan bale," kunna.

Ya Gagangay Na Masikan Mangikatalak (Mk 7:24-30)

21 A ta nekabalin na kumanen a nag-
tatugut ha ig Hesus ta nagyanan da en, te
ange kid ta tagad ta lugar na Tiro ikid na
Sidon.
22 A tekid para la nagyan ten a umange
hapa ya takday babbay nga Hentil taga
Kanaan, a binaran na i Hesus,
"Anak ni Dabid," kunna, "Ikallak nak
O, Afu, te pake mazigatan ya anak ken
nga babbay gafu ta anitu na," kunna.
23 Ammi awena pulus nagsitang ni Hes-
usen. A gafu ta pakolangan na la na bab-
bayen a mahulat na ya ituldu na kiden.
"Pagustum mina, Afu, petta magtugut,
te kuga masitang ya babbayin nga du-
magdag tekitam," kunda.
24 Ammi ya tabbag hapa ni Hesus tekid a
"Awek haman nedob ta isina kid
na tolay, te yen la ya umeyan ku sin
petta makaapagak ta Istralita kiden nga
netawag ta Dyos da," kunna.
25 Ammi umabikan hapa ya babbayen, a
namalentud ta atubang ni Hesus, a
"Uffunan nak kad, Afu," kunna.
26 "On ay, ammi dulay am meatad ta
atu ya kanan na anak kidin," kunna
hapa ni Hesus tentu.
27 "Kakurugan, Afu, ya uhohug mina,
ammi awena hud mangan na atu kiden
ta hugta na dafu na en nga nahunnak ta
lutak?" kunna hapa na babbayen.
28 A gafu ta uhohug na babbayen a
"Kakurugan ta masikan ya pangikata-
lak mu, Aboy, magdulot hala ya kuman
na inadang mu teyak," kun ni Hesus
tentu.
A ye-yen hala na oras ya nepagmappya na
anak na en.

Ya Pagpamappya Ni Hesus Ta Kadwan Nagtakit (Mk 7:31-37)

29 A ta nekabalin nig Hesusen ta iten a
nagtatugut kid ha, a inange da ya pingit na
Alug na Galileya, kapye da gimon ta bage-
tay, a nagtuttud i Hesus petta magibannag.
30 A tentu para la nagtuttud a dumatang
ya pake addu na tolay nga mangikahad ta
pilay, ikid na pukul, ikid na daram, ikid
na umal, ikid na addu para. A ta nepan-
gitabnak da tekid ta atubang ni Hesus a sa
pinagmappya na kid hapa.
31 A ta nepakaita na tolay kiden ta sa
nagmappyan ya ngamin kiden neange da
tentu a pake dinayawan da hapa ya Dyos
na Istralita kiden.

Ya Pagpakan Ni Hesus Ta Appataribu (Mk 8:1-9)

32 A ta nekabalin ni Hesus nagpamappya
ta neange da kiden tentu a pinaabikan na
ya ituldu na kiden petta madangag da ha
ya bida na tekid.
"Kuga timalin ya allak ku ta tolay
kidin, te tallu araw kid na teyak, a naafut
na ya balun da. A am padatangan ku kid
mina ta bali da a magkafuy kid ta dalan
gafu ta bisin da," kunna.
33 "A onay, ammi bababang kid, Afu, a
had ya pangalapan tam ta isin na lugar
ta ipakan tam tekid, te adayu haman yan
ta babali," kunda hapa tentu.
34 "A awan hud ta huna muy nga pan?"
kunna ha tekid.
"A itta ay, ammi pitpitu hukal la, ikid
na assang kid la na daldalag," kunda
hapa.
35 A gafu ta kumanen a pinagtuttud na ya
tolay kiden ta lutak,

36 a ginawat na hapa ya pan kiden kontodu
daldalag kiden, kapye na kid nepakimal-
lak. A sangaw ginadgadwa na kid hapa,
kapye na kid negawat ta ituldu na kiden,
petta isaned da kid hapa ta tolay kiden.
37 A sa nagkakan kid abat ta nabattug kid,
a sangaw inuknud da hapa ya pitu na la-ba
ta nehuna na tolay kiden.
38 A ya kaddu na nagkakan kiden a ap-
pataribu kid na lālāki fwera ta bābāy ikid
na ānāk.
39 A sangaw pinatugut ni Hesus ya tolay
kiden, kapye na naglugan hapa ta selayag
kontodu ituldu na kiden, te ange kid na ta
lugar na Magadan.

16

Ya Pangparuba Na Pariseyu Ikid Na Saduseyu Te Hesus
(Mk 8:11-21)

1 A ta ketta para la nig Hesus ta lugar na
Magadan a umange ha tentu ya kadwan
kiden Pariseyu ikid na Saduseyu, petta
paruban da.

"Mistro," kunda, "mappya ta itta ya
ipaitam ta pakapangwam petta pakai-
tan mi ta Namaratu ya nangidob teko,"
kunda tentu.

2-3 A ya tabbag na en hapa tekid a

"Gafu ta itta ya pakaitan ta langit a
amu muy am magbilag ta lakwat ono
am magudan. A anu kawagan na mantu
ta awemuy malasin ya pakapangwa na
Namaratu am itta ya pakaitan na?

4 Kuga awan ta kapkappyan na awan
mangurug gafu ta awan ta mepaita tentu.
Ammi awan sangaw ta mepaita tekamuy,
te intu mina pagnonotan muy ya nakkwa
ta aglavunen mina Honas," kunna tekid,
a nagtugutan na kid. A naghahulun ha ig
Hesus ikid na ituldu na kiden nga ange ta
dammang na alugen.

5 A ta pakadatang da ta dammang a
awan ta kanan da ta tangngan na araw, te
naliwatan na ituldu na kiden ya nagbalun
ta pan.

6 A ya uhohug ni Hesus tekid a

"Mappya ta palanan muy ya beking*
na Pariseyu kiden ikid na Saduseyu ki-
den, te dulay," kunna.

7 A nagbabidan da am anu ya ikayat
na uhohugan, te pahig na kadwan ta
tabarangan na kid gafu ta naliwatan da ya
magbalun ta pan.
8-10 Ammi ta nepakarikna ni Hesus ta bida
da a

"Anu kuga pagbabidan muy ya kawan
na kanan tam? Kuman na awemuy
maawatan ya inuhohug ken, yaga as-
sang la ya pangikatalak muy, te nali-
watan muy de ya lima kiden pan nga
nakabattugan na limaribu kiden, ikid na
pitu kiden pan nga nakabattugan na ap-
pataribu kiden? A naliwatan muy hapa
de am piga na la-ba ya nauknud muy
ta nekabalin na limaribu kiden ikid na
appataribu kiden?

11 Anu awemuy haman maawatan ya
inuhohug ken nga '**Palanan muy mina
ya beking na Pariseyu kiden ikid na
Saduseyu kiden?**' Pake nonotan muy, te
bakkan ta intu bidan ku ya kanan tam,"
kunna.
12 A gafu ta inuhohug na en a yen ya
nepakanonot da ta intu papalan na tekid
ya ituldu na Pariseyu kiden ikid na
Saduseyu kiden, te bakkan ta kanan ya
ikayat na uhohugan.

Ya Pangpohut Ni Hesus Ta Pangitan Da Tentu
(Mk 8:27-29; Lk 9:18-27)

13 A tekiden umabikan ta ili na Sesariya
Pilipo a itta ya pinohutan ni Hesus ta ituldu
na kiden;

"Anu kan ya pangitan na tolay kiden
teyak am inya yak?" kunna tekid.

14 "A pahig na kadwan ta iko i mina
Hwanen nga nangzigut ta tolay kiden ta
idi, te ibar da ta natolay hala. Ammi ta
kadwan a pahig da ta iko ya aglavunen
Eliyas nga magtoli kan ta lutakin. A
ta kadwan para a pahig da ta iko ya
aglavunen mina Heremyas," kunda.

15 "A ikamuy ay, anu hapa ya pangitan
muy teyak?" kunna ha tekid.
16 A i Simon Pedru ya alistu tumabbag;

* **16:6** Ya beking ya ikihu da ta arena en am mamadday kid ta pan petta bumlad ya panen am malutu.

"A iko ya Mangikerutanen nga netun
na Namaratu ta pinakadama mi, te Anak
ka na sigatolay na Dyos," kunna.
17 "Pake nagāsāt kan, Simon, te awem
mina amu am inya yak am awa netuldu
na ka ni Damakewan.
18 A gafu ta Pedru† hapa ya ngagam a
iko ya kuman na pundasyon na batu, te iko
ya pamepegafwanan ku ta tolay ku kiden
nga pagyanan ku ta lutakin, a awan san-
gaw ta makaperdi ta pagyanan ku maski ta
pasi.
19 A iko hapa ya itunglak ku ta
makkamu ta pangikerutan na Namaratu
ta lutakin, petta intu sangaw ihangat mu
ta lutakin ya dana nehangat na Namaratu,
a intu sangaw ipalubus mu ta lutakin ya
dana nepalubus na Namaratu," kunna.
20 A sangaw pake nebar ni Hesus ta aweda
mina bibidan ta intu ya pinakadama da
nga nekari na Namaratu.

Ya Pangilavun Ni Hesus Ta Pasi Na (Mk 8:31–9:1; Lk 9:22-27)

21 A ta nekabalin na en a namegafun
hapa i Hesus nga mangipadangag ta pasi
na tekid.
"Mappya ta e yak sangaw ta ili na
Herusalem, petta pakākāllakan nak san-
gaw na pinakadakal na Hudyo kiden
kapye dak sangaw papapasi, ammi ma-
tolayak hala sangaw am nagpasan ya
talluhaw," kunna.
22 Ammi ta nepaguhohug ni Hesus ta isin a
sang neadayu ni Pedru, kapye na nehuya;
"Awem mina ibar ta mapapasi ka, Afu,
te Namaratu ya makkamu teko," kunna.
23 A nagbalittag hapa i Hesus nga nan-
gatubang te Pedru, a
"Umadayu kan teyak, te itta ya Satanas
teko, te sanatan nak nga magliwat, te
bakkan ta uray na Namaratu ya ibar mu
teyak awa uray hud la na tolay," kunna
tentu.
24 A tentu en ha naguhohug ta ituldu na
kiden a kumanin ya nebar na tekid:
"Am itta ya mayat dumagdag teyak a
mappya ta pagtalekudan na ya bari na,
a attaman na ya zigat na pangurug na
teyak, petta makadagdag teyak.
25 Te maski am inya ya mangkenga ta
angat na a masi hala sangaw ta magnayun.
Ammi ya mangisagapil ta angat na gafu ta
pangurug na teyak a matolay hala sangaw
nga magnayun.
26 Te maski am itta mina ya nakaalap
ta ngamin kiden magmagannud ta paglele-
hutin a itta hud sangaw ya kappyanan na
tentu am nawakay ya kahalwa na ta pasi
na? A itta hud sangaw ya pangsaka na ta
kahalwa na petta matolay mina?
27 A yen mina ya nonotan muy, te
gagangay ta magtoli sangaw sin ya To-
layin taga Langit kontodu anghel na kiden
a mehulun hapa tentu ya ngamin paka-
pangwa na Namaratu, a yen sangaw ya
pangatad na ta tagtakday tolay ta megitta
ta tinarabaku na.
28 Ammi kustu hapa ya ibar ku teka-
muy ta matolay la ya kadwan kiden teka-
muy petta maita muy sangaw ya Tolayen
taga Langit sekadakar na en ta kuman na
intu am ange sangaw sin magtogkok ta
pagariyan na en," kunna.

17

Ya Pagdakar Na Bari Ni Hesus (Mk 9:2-8; Lk 9:28-36)

1 A ta nepagpasa na annam na araw a
inalap ni Hesus ig Pedru, ikid na magk-
abagis kiden Santiago ikid ni Hwan, a sa
naghahulun kid nga gimon ta ata-nang na
bagetay.
2 A ta datang da ta utun a ka-ma la nan-
guli ya mukat ni Hesus, te nagdakar ta
kuman na dakar na bilag, a pake nagfu-
raw hapa ya barawasi na en ta kuman na
kadakar na zilag.
3 A nepagka-ma da hapa ya lalattog ni
mina Moses ikid ni Eliyas, a nagbida kid te
Hesus. A ya uhohug hapa ni Pedru a
4 "Mappya, Afu, te itta kamin sin, te
am ikayat mu a mamaddayak na ta tallu
na monyumento, petta tagtakday kam
ni Moses ikid ni Eliyas ta monyumento,"
kunna.

† **16:18** Ya ngagan na "Pedru" ta agsitang da en a "Batu" tekitam Agta.

5 Ammi ta paguhohug para la ni Pedru a
imakban ya pake furaw na kulam a tinap-
panan na kid, a nadangag da ya maguho-
hug tekid ta umag na kulamen:
"Ye-yan ya Anak kin nga pake iddukan
ku, a matalakanak hapa tentu. Mappya
ta dangagan muy ya ituldu na tekamuy,"
kunna.
6 A alistu nagtakab ya ituldu kiden ni
Hesus, te pake nagtalaw kid na ta pakadan-
gag da ta naguhohugen tekid.
7 Ammi enna kid sini-ged ni Hesus, a
"Imivwat kanan, a awemuy la magta-
law," kunna tekid.
8 A tekid na tumangad a intu la naita da i
Hesusen.
9 A tekiden dumadagut ta bagetayen
a nebar ni Hesus tekid ta aweda la bit
bibidan ya naita da,
"te mappya ta apolu masi ya Tolayin
taga Langit kapye na sangaw matolay,
a yen sangaw ya pangipadangag muy,"
kunna.
10 A ya uhohug da hapa tentu,
"A am gagangay ta kunna ten san-
gaw ya kasasaad mu, Afu, ta iangem
ta lutakin a anu mantu ya ikayat na
uhohugan na mangituldu kiden? Te
ibar da haman ta apolu maglattog ha
i mina Eliyasen kapye na umange ya
Mangikerutanen nga nekari na Nama-
ratu. Ammi ikon haman ya napolu,"
kunda.
11 "Kustu hala ya nebar da," kunna
hapa ni Hesus, "te kakurugan ta apolu
maglattog i mina Eliyas, petta dana
iparan na ya tolay kiden.
12 Ammi ya ibar ku tekamuy a nabayag
na haman ya nelalattog ni Eliyas, a aweda
amu ta intu, a yen ta tinapangan na
pinakadakal tam, a kumanen hapa san-
gaw ya tarabakun da teyak nga Tolayin
taga Langit," kunna.
13 A gafu ta nebar na en tekid a yen ya
nakkamun da ta intu binida na tekid i mina
Hwanen nga nangzigut ta tolay kiden.

Ya Pagpamappya Ni Hesus Ta Abbingen Seanitu
(Mk 9:14-29; Lk 9:37-43)

14 A tekiden nakadagut ta agyan na kad-
wan kiden ituldu na ta akban na bage-
tayen a pake umaddun ya tolay kiden nga
nagindag tentu. A umange hapa ya takday
nga namalentud ta atubang ni Hesus, a
nakimemallak tentu.
15 "Ikallak mu haen ya anak kin, Afu,
te magkiskissiw, a pake mazigatan, te
mahunnak ta afuy yaga danum.
16 Neangek apolu ta ituldum kidin,
ammi aweda haman mapagmappya,"
kunna.
17 "Kuga awan ta kapkappyan na tolay
kidin yan nga awan maketug ta pan-
gurug da. Bababang ya kabayag na
pagyan ku tekamuy nga mangitultuldu,
ammi awemuy para la netug. Iange muy
mantu sin ya abbingina," kunna.
18 A ta nepangihuya ni Hesus ta anitu na
abbingen a nealistu na nagtugutan, a yen
ya nepagmappya na abbingen.
19 A sangaw ta awan ta nakibidan te
Hesus a umange tentu ya ituldu na kiden,
a
"Anu awemi napatugut ya anitu na
en?" kunda tentu.
20 "A on ay te awemuy pake nekata-
lak ta makkwa na Namaratu ya ibar
muy," kunna hapa. "Te pake ibar ku
tekamuy ta am itta ya pangikatalak muy
tentu maski la ta kuman na kaassan-
gan na hukal a mabalin ta ibar muy ta
bagetayin, '**Umalit ka ta lugarewan,**'
a umalit hala, te awan sangaw ta awemuy
makkwa am kustu ya pangikatalak muy.
21 Ammi ya kuman na anitu en nga
pinatugut ku ta ayanen a awena magtugut
am awemuy bit pagpasān ya pangan muy
ta pakimallak muy," kunna.
22 A ta takday ha na araw tekiden
nagkakampat ta iten Galileya a itta hapa i
Hesus tekid, a binida na ha ya pasi na tekid.
"Papasin da hala sangaw ya Tolayin
taga Langit, te itta sangaw ya mangital-
aba teyak, a yen sangaw ya panggafut da
teyak.
23 Ammi maski am papasin dak a
matolayak hala sangaw ta mekatallu na
araw," kunna.
A pake nagdamdam kid na ta inuhohug na
en tekid.

Ya Pakaapag Ni Pedru Ta Pirak Ta Simuk Na Ikan

24 A tekiden dumatang ta ili na Kapernayum a nesimmun da ya magtuki kiden ta bwis na Simbaan. A pinohutan da hapa te Pedru am magpaga i Hesus ta bwis.

"Anu, awena de magpaga na mistro muy ta bwis na Simbaan?" kunda tentu.

25 "Haan man," kunna hapa ni Pedru. Ammi ta datang ni Pedru ta bali a nepagkama na hapa ya pohut ni Hesus tentu.

"Anu ya uray mu, Simon, ta gagangay na ari kiden ta lutakin am had sin na tolay ya pagpagan da ta bwis? Intu de pagpagan da ya kagitta da kiden ono taga kadwan kiden lugar?" kunna tentu.

26 "A intu pagpagan da ya taga kadwan kiden lugar," kun ni Pedru.

"A ta kumanen awena mantu magpaga na kagitta da kiden," kun ni Hesus.

27 "Ammi mappya ta magpaga kita hala petta awan ta bida. Ara, mangalap ka mantu ta banwit, a em iparuba ta alugewan, te ya imunnan na maalap mu a itam sangaw ya pirak ta simuk na en, a yen sangaw ya iangem ta simbaanen, te kustu hala ta pagpaga ta ta bwis ta," kunna.

18

Ya Bida Na Umalinnak
(Mk 9:33-37; Lk 9:46-50)

1 A ta pagyan da para la ten a itta ya ikayat na ituldu na kiden ta pohutan da te Hesus,

"Afu, inya hud sangaw tekami ya pake kadakalan na makipagturay teko ta pagariyan na Namaratu ewan?" kunda.

2 A pinaabikan bit ni Hesus ya takday abbing, kapye na pinatayuk ta nagtatangngan da,

3 a sangaw tinabbag na hapa ya pohut da.

"Ya pake ibar ku tekamuy a am awemuy mauli petta negitta kam ta kuman na abbing a awemuy sangaw mesipat ta pagariyan na Namaratu.

4 Te maski am inya sangaw ya imalinnak ta nonot na ta kuman na abbingin yan a yen sangaw ya pake kadakalan na ngamin kiden tolay na Namaratu," kunna.

5 A ya uhohug na para tekid a

"Maski am inya hapa ya mangtagop ta abbing nga kumanin gafu ta pangurug na teyak a mekwenta ta iyak hapa ya pinagdulot na.

6 Ammi am itta ya mangituldu ta dulay ta maski takday la na kaassangan kiden nga mangurug teyak a pake kakallak sangaw. A mapmappya mina en ta dana nakaddangan ya lig na en ta dappug na batu kapye na newarad ta bebay, petta awena mina nakaliwat.

7 Kakallak ya tolay kiden gafu ta ketta na pakaayayyawan da ta pagliwat da, ammi pake kakallak para ya tolayen nga mangayayyaw tekid.

8 "A yen mina ya pagnonotan muy ta bari muy, te am angarigan ta kamat mu ono takkim ya gafu na pagliwat mu a awem hud gappakan kapyem iwarad, petta awem sangaw melogot? Te mapmappya ta napukulan ka mina nga magdulot ta magnayun na pagtolayam ammi ta mewarad ka ta afuyen nga awan maazap gafu ta awemen inazi.

9 A kumanen hapa ta matam, te am angarigan ta matam ya gafu na pagliwat mu a awem hud kilotan kapyem iwarad, petta awem melogot? Te mapmappya ta bulding ka mina nga magdulot ta magnayun na pagtolayam ammi ta mewarad ka ta afuyen gafu ta awemen inazi.

10 "A ya ibar ku hapa tekamuy ngamin a itan muy ta idadula muy ya maski takday la na kaassangan na mangurug kiden teyak, te itta ya anghel da nga mangtaron tekid, a mangidarum kid hapa ta atubang na Damakewan.

11-14 A intu mina pagnonotan muy ya magtaron ta kalneru. Te am angarigan ta itta ya magatut na kalneru na ammi metawag hapa ya takday, a awena hud isirak ya siyamafulu siyam kiden ta panganan da kapye na ange magapag ta takdayen nga netawag? A am naapagan nan a yen ya pake ikatalak na ammi ta awan kiden netawag. A kumanen hapa te Damakewan, te awena ikayat ta itta ya metawag maski ta takday la na kaassangan kiden nga mangurug teyak, te yen ta umange ya Tolayin taga Langit ta lutakin petta

ikerutan na ya netawag," kunna.

Ya Kwan Tam Mina Gafu Ta Nagliwat Tekitam

15 A ya takday para na bida ni Hesus tekid a

"Am angarigan ta itta ya liwat na takday kabagis mu teko a e ka mantu tatakday makibida tentu, a tabarangam. Am ikayat na dangagan ya itabarang mu tentu a awan kad mappya, te nagmappya kanan," kunna.

16 "Ammi am angarigan ta awena ikayat kurugan ya uhohug mu tentu a mangalap ka mantu ta takday ono maski duwa na manguffun teko nga mangtabarang, kapye muy ha sangaw ange maguhohug tentu, pettam kumanen itta hapa sangaw ya duwa ono tallu na mangipasikkal ta ngamin uhohugan muy.

17 A am awena kid hapa kurugan a mappya mantu ta mebida ya liwat na ta atubang na maggagimung kiden. A am awena hapa ikayat dangagan ya tabarang na maggagimung a ikwenta muy mantu ta kuman na dulay na tolay nga awan mangurug, a awemuy na sangaw pagdulotan.

18 "A ya pake ibar ku ha tekamuy a intu sangaw ihangat muy ta lutakin ya dana nehangat na Namaratu ewan. A intu sangaw ipalubus muy ta lutakin ya dana nepalubus na Namaratu ewan.

19 A ya uhohug ku para tekamuy a maski am itta ya duduwa la tekamuy nga makimallak ta Namaratu ewan, ikid na tatakday la ya nonot muy ta adangan muy tentu a kwan na hala ya ibar muy tentu.

20 Te maski am had sin na lugar ya agyan na duduwa ono taltallu la na maggimung gafu ta pangurug da teyak a itta yak hapa ta hebing da," kunna.

Ya Bida Na Awanen Nangpakoma

21 A tentu en nabalin nagbida a umabikan hapa i Pedru nga mangpohut tentu.

"A am pagliwatan nak na kabagis ku, Afu, a mamempiga mina ya pagpakomak tentu am inaman nak? Gustu de ya mamempitu?" kunna.

22 A ya tabbag hapa ni Hesus tentu a

"Awek ibar ta gustu ya mamempitu, te maski abat ta mamempitu fulu pitu," kunna,

23 "te am ikayat muy mesipat ta iturayan na Namaratu ewan a intu mina pagnonotan muy ya keangarigan na takday ari nga nagsingir ta gagatut na tagabu na kiden.

24 Te ya takdayen tagabu na a niribribu ta pesuk ya gatut na,

25 ammi awan garay ta pagpaga na ta gatut na kiden. A gafu ta awena mapagan ya gatut na kiden a nebar na ari en ta melaku ya lalaki en, a kumanen hapa ta atawa na en kontodu ngamin kiden anak na ikid na ngamin kwa na, petta mapagan ya gatut na kiden.

26 Ammi alistu namalentud hapa ya lalaki en ta ari en, te nakimemallak tentu.

'Ay afu, indagam para haen ya pagpagak, te sa pagan ku ngamin gatut ku,' kunna.

27 A gafu ta ikallak na ari en a sa inazi na ya ngamin gatut na, a pinatugut na.

28 A tentu en nagtugut a nesimmun na ya sakā tagabu na en nga nakagatut tentu ta mafulu la ta idi, ammi awena para la napagan ya gatut na en. A ka-ma la ginafut na ya hul na en pattalan, a '**Pagam na ya gatut mu,**' kunna tentu.

29 A alistu namalentud hapa ya segatuten nga nakimemallak tentu,

'Ay indagam la bit, Kofun, petta makaapagak, te pagan ku sangaw ngamin,' kunna.

30 Ammi awena haman nekallak na takdayen awa enna hud la nedarum, petta mebalud abat ta pakapaga na mina ta ngamin gatut na.

31 A gafu ta kumanen a nagdamdam hapa ya kadwan kiden sakā tagabu na, te naita da ya iningwa na awanen nangikallak, a enda nedanug ta ari da en.

32 A ta nepangpaalap na ari en tentu a

'Kuga magdupal kan na tagabu. Inazik haman ya ngamin gatut mu teyak gafu ta pakimallak mu teyak,

33 a kumanen mina ya pinarigam ta sakā tagabu men ta pakimallak na en teko,' kunna.

34 "A gafu ta pake nagporay ya ari
en tentu a pinatoli na hala ya gatut
na kiden, a nepebalud na hapa petta
mapa-gang abat ta pakapaga na hapa ta
ngamin kiden gatut na.
35 A yen mina ya pagnonotan muy,
te kumanen hapa sangaw ya kwan ni
Damakewan tekamuy am awemuy hapa
pakoman ta mappya ya nagliwat teka-
muy."

19

Ya Ituldu Ni Hesus Gafu Ta Magatawa Kiden
(Mk 10:2-12)

1 A ta nekabalin ni Hesus nagbida a sa
nagtatugut kid na ituldu na kiden ta lugar
na Galileya, te ange kid ta lugar na Hudeya
ta dammang na karayan na Hurdan.
2 Ammi dumadagdag hapa ya awan
bababang na tolay abat ta eyan da, a
pinagmappya ni Hesus ya nagtatākit tekid.
3 A umange hapa tentu ya kadwan kiden
Pariseyu, te itta ya pinohutan da tentu ta
pangparuba da tentu.
"Mistro, had kun na pangawatam ta
lintigen nga netuldu ni Moses gafu ta
magatawa kiden, te mepalubus de ta
igungay na lalaki ya atawa na ta kom-
pormi la na razon?" kunda tentu.
4 A ya tabbag na hapa a
"Intu mina nonotan muy ya uhohug
na surat na en, te
'**Pinadday na Namaratu ya napopolu
kiden tolay petta itta ya lalaki
ikid na babbay.**
5 **A yen ta makigungay ya lalaki ta
dadagkal na kiden, te makidagga
ta atawa na en,
a ikwenta na Dyos ya duwa ki-
den ta tatakday la na tolay,**'
kunna paen.
6 A bakkan kid na mantu ta duwa na to-
lay, te tatakday kid na. A madi mantu
am paggungayan tam ya pinagdagga na
Namaratu ewan," kun ni Hesus tekid.
7 A ya pohut da ha tentu a
"Anu kawagan na mantu ta nepalubus
ni Moses ta makigungay ya lalaki ta
atawa na am iatad na tentu ya papel na
pakigungay na?" kunda.
8 "A nepalubus na ay, gafu ta pag-
banad na nonot muy, ammi addet
ta nepagatawa na napopolu kiden
a bakkan ta kunna ten ya uray na
Namaratu.
9 A yen ta ibar ku hapa tekamuy ta
am itta ya makigungay ta atawa na ot-
turu mangatawa ha ta takwan a mekwenta
hala ta mangadallaw, ammi awan bale am
atawa na en ya apolu nakikadallaw ta tak-
wan na lalaki," kunna ha tekid.
10 A ya uhohug hapa na ituldu na kiden
tentu a
"A am gagangay ta kunna ten a
mapmappya mantu ta awan ta man-
gatawa," kunda.
11 Ammi ya uhohug na hapa tekid a
"On ay, ammi bakkan haman ta
ngamin tolay ya makaattam nga awan
magatawa fwera la ta maatadan kiden
ta pakaattam da.
12 Te itta ya kadwan kiden nga awan
mangatawa gafu ta dana nakapun kid ta
nekeanak da. A itta hapa ya kadwan
nga kinapun na sakā tolay da, a itta hapa
ya kadwan nga awan mangatawa petta
awan ta manabtabang ta pangidulot da
ta tarabaku na Namaratu. A am itta ya
makaattam nga awan mangatawa a map-
pya hapa am attaman na," kunna.

Ya Pagbendisyon Ni Hesus Ta Abbing
(Mk 10:17-31; Lk 18:18-30)

13 A sangaw itta ya mangiange ta anak
da kiden te Hesus petta ipotun na ya kamat
na tekid, te ikayat da ta pakimallak na kid.
Ammi nehuya na kid hapa na ituldu na
kiden.
14 Ammi ya uhohug ni Hesus tekid a
"Awemuy la gamman ya anak kidin,
petta e kid la teyak, te ya ngamin kiden
makigitta ta abbing a yen kid ya iturayan
na Namaratu ewan," kunna.
15 A nepotun na ya kamat na tekid, a
nepakimallak na kid, a sangaw nagtugut
kontodu ituldu na kiden.

Ya Ituldu Ni Hesus Ta Naba-nang
(Mk 10:17-31; Lk 18:18-30)

16 A magananwan la a itta ya umange
nangpohut te Hesus.
"Mistro, ibar mu haen teyak am anu
mina ya tarabakuk nga mappya petta

itta sangaw ya angat ku nga magnayun,”
kunna.
17 Ammi ya tabbag ni Hesus tentu a
“Anu haman ta iyak ya pangpohutam
ta mappya na tarabaku, te tatakday la
ya makkamu ta mappya. A am ikayat
mu maatadan ta magnayun na angat a
mappya ta kurugam ya lintig na kiden,”
kunna hapa.
18 “A onay ammi had sin hud na lintig
ya kurugan ku?” kunna ha na lalaki en.
“A amum haman ya lintig na kiden
ta awem mamapasi ta tolay, awem
mangadallaw, awem magtakaw, ikid na
awem magladdud.
19 A dayawam hapa ig damam ikid ni
hinam, a iddukam hapa ya kagittam tolay
ta kuman na pangidduk mu hala ta barim,”
kunna hapa ni Hesus tentu.
20 Ammi ya tabbag ha na lalaki en,
“A onay ammi kanayun kinurug ku
yana kid na lintig abat ta kaabbing ku, a
anu para ya pagkurangan ku?” kunna.
21 “A am ikayat mu ta awan pulus
ta pagkurangam a em mantu ilaku ya
ngamin kiden kwam, a mangatad ka ta
pobre kiden, petta itta sangaw ya pagba-
nangam nga mauknud ta agyan na Na-
maratu ewan. A am mabalin kan a
magtoli ka sangaw petta dumagdag kan
teyak,” kun ni Hesus tentu.
22 Ammi ta pakadangag na lalaki en ta
inuhohug ni Hesus tentu a nagtugut hapa
nagdamdam, te pake addu ya kwa na.

23 A ta nepagtugut na lalaki en a nagbida
ha i Hesus ta ituldu na kiden:
“Kakurugan ya uhohug ku tekamuy
ta pake mazigat ya isassarok na maba-
nang ta pangikerutan na Namaratu.
24 A pake ibar ku para tekamuy ta
malmalogon ya isassarok na anwang ta
hubu na dagum ammi ta isassarok na
maba-nang ta pangikerutan na Nama-
ratu,” kunna tekid.
25 A pake nepagpaka-lat da hapa ya inuho-
hug na tekid, a
“Am gagangay ta kunna ten, Afu, a itta
hud para ya mekerutan?” kunda.
26 A nesaned na bit ya mata na tekid kapye
na tumabbag.
“Awan pulus ta makkwa na tolay petta
mekerutan mina, ammi itta ya makkwa
na Namaratu, te intu ya makapangwa ta
ngamin,” kunna.
27 A ya pohut hapa ni Pedru tentu a
“Anu mantu ya maalap mi, Afu? Te
amum ta sa newasa min ya ngamin kwa
mi petta dumagdag kami teko,” kunna.
28 A ya tabbag hapa ni Hesus tentu a
“Kakurugan ya uhohug ku tekamuy ta
sangaw am ittan ya bagu en paglelehut
a yen hapa sangaw ya pagtogkok na To-
layin taga Langit ta pagariyan na en. A
ikamuy hapa nga nagattam dumagdag
teyak a maatadan kam hapa sangaw ta
turay muy, petta makkamu kam ta ma-
fulu duwa kiden tribu na Istralita kiden.
29 A ya ngamin kiden nagtugut ta bali
da, ikid na kabagis da, ikid na dadagkal
da kiden, ikid na lutak da, ikid na anak
da kiden gafu ta pakesipat da teyak a
maatadan kid hala sangaw ta minagma-
gatut ta kuman na nagtugutan da kiden,
yaga maatadan kid hapa sangaw ta mag-
nayun na angat.
30 Ammi ya kadwan kiden nga magim-
papolu ta ayanin a mapozan kid sangaw,
a ya kadwan kiden nga magimpapozan
ta ayanin a mapolu kid sangaw,” kunna
tekid.

20

*Ya Gagangay Na Panandan Na Nama-
ratu*

1 A ya uhohug ha ni Hesus ta ituldu na
kiden a
“Ya pangiangarigan ku ta pangsagolyat
na Namaratu ta tolay na kiden a kuman
na tolayen nga itta ya alawa na uma
na, a naggabgabi ta lalakwat, te ange
magapag ta mayat mangallu ta uma na
en.
2 A ya nagtatulagan da a tandanan na
kid sangaw ta kuman na mekustu ta tanga-
gaw, a dinob na kid ange manguma.
3 A sangaw ta medyo alas nwebe
a umange ha ta agyan na dapunen a
nasimmu na hapa ya kadwan para na tolay
nga imatuttud la, te awan ta tarabaku da.
4 ‘E kanan hapa magtarabaku ta
umaken, te tandanan ta kam sangaw

ta kuman na mekustu ta oras muy,'
kunna tekid, a umange kid hapa.
5 A kumanen ha ta alas dose, ikid na
alas tres, te pinidwa na ha ya umange
ta dapunen, a nangidob ha ta ange mag-
tarabaku.
6 A sangaw ta alas singko a umange ha
ta dapunen a itta para la ya kadwan nga
awan naghehit, a
'Annun muy haman magmalmalem
ta isin nga awan magtarabaku?'
kunna tekid.
7 'A on ay te awan haman ta mag-
patarabaku tekami,' kunda hapa.
'A e kanan mantu magtarabaku ta
umaken, te tandanan ta kam hapa,'
kunna tekid.
8 "A sangaw ta marimat na a dinob
na makāuma en ya kapatas na en petta
ayagan na ya magtarabaku kiden.
'Em kid ayagan, te atadam kid na ta
tandan da, ammi intu pangigafum ya
napozan kiden,' kunna tentu.
9 "A ta datang na napozan kiden nga
umange nagtarabaku ta alas singko a
inatadan na kid ta kuman na metandan
ta nagmalmalem.
10 A ta datang na imunnan kiden nag-
tarabaku a pahig da ta ad-addu sangaw ya
tandan da ammi ta napolu kiden natan-
danan, ammi kagitta hala na metandan ta
napolu kiden,
11-12 a nagsasitangan da hapa ya nag-
pauma en.
'Anu haman ta igittam tekami ya
napozan kiden nga nagtarabaku awa
nakaoras kid la, ammi tekami a nag-
malmalem kami haman nga nagattam
ta patu na bilag,' kunda tentu.
13 A ya uhohug na hapa ta takday tekid a
'Anu hud ya liwat ku teko, Kofun?
Awek hud netandan teko ya kuman na
nagtulagan ta en?
14 Alapam la ya tandam a dumatang
kan ta balim. Am ikayat ku iatad ta
napozan kiden ya kagitta na iatad ku teko
a
15 awan hud ta katunungan ku petta
igastuk ya pirak ku ta kuman na ikayat
ku? Mappya hud ta pumassil ka gafu ta
nasurok ya neatad ku ta kadwan?' kunna.
16 A yen ta nebar ku tekamuy ta mapozan
sangaw ya napa-polu ta ayanin, a ya
napozan ta ayanin a yen sangaw ya
mapolu," kun ni Hesus ta ituldu na kiden.

Ya Ange Nig Hesus Ta Ili Na Herusalem (Mk 10:32-34; Lk 18:31-34)

17 A ta nekabalin na ten a magduldulot
para la ig Hesus ikid na ituldu na kiden ta
ili na Herusalem, a sang neadayu na bit ya
mafulu duwa kiden ta kadwan kiden tolay
ta dalan, petta ikid la ya makadangag ta
ibar na.
18 "A ta ayanin a magdulot kitanan ta
ili na Herusalem," kunna, "a yen sangaw
ya panggafutan da ta Tolayin taga Lan-
git, petta idarum dak ta atubang na padi
kiden ikid na mangituldu kiden ta lintig
kiden, a sa ikayat da sangaw ta masi yak.
19 A am negawat dak na ta Hentil kiden
nga mangibbal tekitam a amāmatan dak
hapa, yaga paligatan dak kapye da sangaw
pagappan ta krus. Ammi matolayak hala
sangaw ta mekatallu na araw," kunna.
20 A tekid na nagdulot ta dalan a hime-
bing te Hesus ya hina nig Santiago ikid ni
Hwan, a namalentud ta atubang na en ta
pagadang na tentu.
21 "Anu ya ikayat mu, Ina?" kun ni
Hesus tentu.
"A te ya ikayat na duwa kidin anak ku
a ikid kan mina ya mesaad sangaw ta
hebing mu am makatogkok kan sangaw
ta pagariyam ta lutakin," kunna hapa.
22 "Ahu, awemuy de amu ya zigat na
adangan muy," kun ni Hesus tekid.
"Makkwa muy hud sangaw ya maga-
ttam ta kagitta na neatad na Namaratu
teyak ta zigat kin?" kunna.
"A on ay, makkwa mi hapa," kunda.
23 "A kakurugan ta maparuba muy
sangaw ya kagitta na zigat kin, ammi
maski kunna ten a bakkan hala teyak
ya magpili ta magyan ta hebing ku, te
i Damakewan ya makkamu magpili,"
kunna.
24 A ta pakadangag na kadwan kiden ta
inadang na duwa kiden te Hesus a nalus-
saw kid hapa tekid.
25 Ammi sa pinaabikan na kid ni Hesus
petta madangag da ya ibar na tekid.

"Amu muy ya gagangay na Hentil kiden ta ikwenta da ya iturayan da kiden ta kuman na tagabu da. A ya mayat magmayor ta kahulun da kiden a pagzigatan na kid.
26 Ammi awemuy mina parigan yen kid, te ya mayat madayawan tekamuy a maguray mina makitagabu ta kadwan.
27 A ya mayat metun ta mayor na ngamin a maguray hapa makitagabu tekid.
28 Te maski ya Tolayin nga taga Langit a bakkan ta yen ya umeyan ku ta isin petta makitagabu ya tolay kiden teyak, awa iyak ya makitagabu tekid, a isagapil ku hapa ya angat ku tekid, petta addu hapa ya masaka tekid," kunna tekid.

Ya Pagpamappya Ni Hesus Ta Duwa Na Nagdaram
(Mk 10:46-52; Lk 18:35-43)

29 A tekiden nagtalib ta ili na Heriku a dumadagdag hapa tekid ya pake addu na tolay.
30 A itta hapa ya duwa na nagdaram nga imatuttud ta pingit na kalsada en. A ta pakadangag da ta magtalib na i Hesusen a nagayayag kid na,
"Ay Afu, Simsima ni mina Dabid, ikallak na kami haen, Afu," pakakin kid.
31 Ammi nehuya na kid na tolay kiden petta aweda mina magsitang. Ammi nepasikan da para ya iayag da,
"Ay, Afu, Simsima ni mina Dabid, ikallak na kami haen, Afu," kunda.
32 A nagtayuk hapa i Hesus, a binaran na kid;
"Anu hapa ya pakkwa muy teyak?" kunna tekid.
33 "Ay, Afu, ipaita mi ya awemi in pakaita," kunda hapa.
34 A gafu ta allak ni Hesus tekid a siniged na ya mata da kiden, a yen hapa ya nepakaita da, a dumagdag kid na hapa.

21

Ya Pagpaari Na Tolay Kiden Te Hesus
(Mk 11:1-10; Lk 19:28-40; Jn 12:12-19)

1 A tekiden nakaabikan ta ili na Herusalem a pa nagimmang kid bit ta bikat na babali kiden ta Beffage ta Bagetay na Olibo, te pinaunnan ni Hesus ya duwa na ituldu na kiden.
2 "Magdulot kanan ta babali kidewan, a maita muy sangaw ya takday kabayu nga negalut ikid na urbun na en. Ubadan muy kid te idatang muy kid hapa sin.
3 A am itta sangaw ya mangpohut ta pangubad muy tekid '**A te masapul na kid la bit ni Afu,**' kummuy tentu, a ipalubus na hala tekamuy," kunna tekid, a umange kid.
4-7 A inalap da hala ya kabayu kiden ta kuman na nebar ni Hesus tekid. A ta nepangidatang da tekid a nehuklad da ya ga-gamit da ta kabayu kiden a nagtakayan ni Hesus ya urbunen. A uray hapa yen na Namaratu petta magdulot ya uhohug na en ta aglavunen, te
"**Ibar mu ta taga Herusalem kiden ta ittan ya ari da, te dumatang na magtakay ta urbun na kabayu,**" kunna.
8 A ta nepagtakay ni Hesusen a imunnan hapa ya addu na tolay nga nangihuklad ta ulolat da kiden ta angen na en ta pangdayaw da tentu. A nangalap hapa ya kadwan ta kuman na don na anaw, a nehuklad da hapa ta angen na en.
9 A ya tolay kiden nga imunnan tentu ikid na itta kiden ta gafan na a nagayayag kid na.
"Madaydayaw ya simsima ni mina Ari en Dabid. Bendisyonam, Afu, ya umange in sin nga pinakabarim. Madaydayaw ya Namaratu ewan," kunda ta pagayayag da.
10 A ta nepakasarok nig Hesus ta ili na Herusalem a pake masitang na ya tolay kiden ta pagpaka-lat da tentu, te
"Inya hud ya tolayin yan?" kukunda.
11 "A i Hesus yan, ya aglavunen taga Nasaret ta iten Galileya," kunna hapa na tolay kiden nga nakihulun te Hesus.

Ya Pangihuya Ni Hesus Ta Maglaku Kiden
(Mk 11:15-19; Lk 19:45-48)

12 A ta datang ni Hesus ta ili na Herusalem a simarok hapa ta simbaan na Namaratu. A tentu nakaita ta naglaku kiden ikid na gumatang kiden a sa pinohet

na kid, yaga pinagsikig na hapa ya lamesa
na nagtali kiden ta pirak, ikid na pagtut-
tudan na naglaku kiden ta kalapati.
13 "Anu awemuy haman manonot ya
uhohug na Namaratu ta suraten, te
'**Gagangay ta balikin yan ya eyan na
tolay kiden nga pakimallakan,**'
kunna haman, ammi pinagbalin
muy garay ta pagkakampatan na
magdarogas ikid na magswitik,"
kunna tekid.
14 A sangaw umange hapa te Hesus ya
nagdaram kiden ikid na napilay kiden ta
umag na simbaanen, a pinagmappya na
kid.
15 A nagayayag na ya anak kiden ta pang-
dayaw da tentu.
"Madaydayaw ya simsima ni mina
Dabiden," pakakin kid.
A ta nepakaita na padi kiden ikid na
mangituldu kiden ta iningwa ni Hesus ikid
na anak kiden nga magayag a nagporay
kid na.
16 "Awem hud madangag ya uhohugan
na anak kiden?" kunda hapa te Hesus ta
pagporay da.
"A onay, a awemuy hud nabasa ya
uhohug na suraten ta maski abbing ikid
na asitay ya netuldu na Namaratu ta
pangdayaw da tentu?" kunna tekid.
17 A sangaw nagtugutan na kid, a imuhet ta
ili en kapye na nagdulot ta babali kiden ta
Betanya.

Ya Pangigaged Ni Hesus Ta Kayu (Mk 11:12-14,20-25)

18 A ta lalakwat a nagtoli kid na ituldu na
kiden ta ili na Herusalem, ammi nabisinan
i Hesus ta dalan.
19 A tentu en nakaita ta kayu na higos ta
bikat na dalan, a umange mina nagpusit
ta mayan na, te negindan mina ya mayan
na ta don na kiden, ammi awan haman ta
mayan na. A gafu ta kumanen a "**Maski
awem na sangaw magmayan,**" kunna ta
kayu en. A awena la nabayag a namegafu
magkatang ya kayu en.
20 A ta nepakaita na ituldu na kiden ta kayu
en a "**Anu alistu nagkatang ya kayu in?**"
kunda ta pagpaka-lat da.
21 A ya uhohug ni Hesus tekid a
"Kakurugan ya uhohug ku tekamuy,
ta am pake ikatalak muy ya Nama-
ratu ikid na awemuy pagduwaduwan ya
nonot muy a makkwa muy hala ya ku-
man na nakkwak ta kayu in. A maski am
ibar muy sangaw ta bagetayin '**Umalit
kan te maglattu kan ta bebay,**' kum-
muy, a Namaratu ya makkamu petta
makkwa hala ya nebar muy.
22 Te maski am anu ya adangan muy
ta pakimallak muy a meatad hala tekamuy
am kakurugan ta ikatalak muy ya pan-
gatad na tekamuy," kunna.

Ya Pangpohut Da Ta Turay Ni Hesus (Mk 11:27-33; Lk 20:1-8)

23 A ta datang da ha ta ili na Herusalem
a kuga simarok kid ha ta simbaanen, a
nangituldu hapa i Hesus ta tolay kiden.
A sangaw umabikan hapa tentu ya padi
kiden ikid na kadwan kiden pinakadakal
na tolay kiden, a pinohutan da ya gafu na
tarabaku na.
"Inya hud ya nangatad ta turay
mu petta maguray ka la ta ngamin
tinarabakum ta isin?" kunda.
24 "A itta hapa ya pohut ku tekamuy,"
kunna hapa tekid, "te am matabbag muy
ya pohut ken a ibar ku hapa tekamuy ya
gafu na turay ku ta tarabaku kin.
25 A ya pohut kin tekamuy a inya hud
ya nangatad ta turay ni mina Hwanen
petta mangzigut ta tolay, te ibar muy teyak
am Namaratu, ono tolay la ya nangatad ta
turay na?" kunna tekid.
A gafu ta napopoyung kid na ta saludsud
na en tekid a dana nagbabidan da bit ta
melemad am anu mina ya tabbag da tentu;
"A anu mina ya tabbag tam tentu, te
am ibar tam ta Namaratu ya nangatad
tentu a '**Anu kawagan na mantu ta
awemuy kinurug,**' kunna sangaw teki-
tam.
26 Ammi am '**Tolay la ya nangatad,**'
kun tam a ikatupag na kitam sangaw na
tolay kiden, te pake ipasikkal da haman ta
Namaratu ya nangidob tentu," kunda.
27 A ya tabbag da mantu te Hesus a
"Awemi haman amu," kunda.
"A am awemuy mantu matabbag ya
pohut ken tekamuy a awek hapa ibar

tekamuy am had sin ya gafu na turay kin
ta tarabaku kin," kunna hapa tekid.
28 A ya uhohug na para tekid a
"Nonotan muy mina ya keangarigan
kin: Itta ya duwa na lalaki nga nagk-
abagis. A ya uhohug na dama da ta
takdayen a
'Aleng, e ka magtarabaku ta uma ta
arawin,' kunna tentu.
29 'O, awek ikayat O,' kunna hapa.
Ammi sangaw a nagbabawi, a umange
hala.
30 Ammi dana umangen hapa ya dama da
en ta takdayen, a nebar na hapa tentu ya
kuman na nebar na ta napolu en. A '**On,
Amang, eyak,**' kunna hapa, ammi awena
haman umange.
31-32 A had sin mantu ta duwa kiden ya
nangurug ta dama da en?" kun ni Hesus
tekid.
"A ya napolu en ay," kunda hapa.
"A yen mina ya pagnonotan muy, te
ta neange ni Hwanen nga nangipadan-
gag ta katunungan tekamuy a awemuy
haman kinurug. Ammi ya nagdaro-
gas kiden nga nagsingir ta bwis ikid na
nakisweldu ta pakidallaw da a kinurug
da a nagbabawi kid. A maski am naita
muy ya panguli na gagangay da, a usut
kam la nga awan nagbabawi. A yen ta
ikid sangaw ya mesipat ta pangikerutan
na Namaratu, ammi tekamuy a melogot
kam," kunna.

Ya Keangarigan Na Nagmula Ta Unas (Mk 12:1-12; Lk 20:9-18)

33 "A dangagan muy ha ya takday para
na keangarigan," kunna ha. "Itta ya
takday ha na tolay nga nagmula ta addu
na unas, a inaladan na hapa ya kau-
nasan na en. A sangaw namadday hapa
ta agdapilan na ikid na ba-bali en nga
pagyanan na magtaron kiden. A sangaw
nepaābāng na hapa ya kaunasan na en ta
kadwan, te ange bit ta takwan na lugar.
34 A ta kaarawan na pagapit da a dinob
na ya tagabu na kiden ta nangābāng kiden,
petta alapan da mina ya ābāng na.
35 Ammi ginafut na kid na nangābāng
kiden, a pinalpaluk da ya takday, a pina-
pasi da hapa ya takday, yaga pinapasi da
ya takday ta warad.
36 A gafu ta kumanen a nangidob ha
ya makāunasen ta addu para na tagabu na,
ammi tinapangan da kid ha.
37 A sangaw dinob na tekid ya anak na
en, te nonotan na ta '**Mamat kid sangaw
ta anak kin,**' kunna.
38 Ammi ta nepakaita na nangabang
kiden ta anak na en a
'Gagangay ta ye-yan sangaw
ya makaalap ta ngamin kwa na
makāunasen, a mappya mantu ta
papasin tam hapa ya anak na in petta
awan sangaw ta mangalap ta lutak na
in, a kwa tanan sangaw,' kunda.
39 A ginafut da mantu ya anak na en, a
neuhet da ta kaunasan kapye da pinapasi.
40 "A ta kuman na uray muy, a anu
sangaw ya uray na makāunasen ta
nangābāng kiden am dumatang sangaw
tekid?" kunna.
41 A ya tabbag da hapa a
"Sa papasin na kid mina ay, te nagdu-
pal kid, a ipaābāng na mina ya kaunasan
na ta kadwan kiden nga makanonot ikid
na mangatad tentu ta lugar na ābāng na,"
kunda.
42-43 A ya uhohug ni Hesus tekid,
"A kustu hapa ya tabbag muyen, te
kakurugan ta azin na kam sangaw na
Namaratu ta pangikerutan na en, a tak-
wan na tolay sangaw ya itali na tekamuy
nga mangatad tentu ta lugar na kwa
na. Awemuy mantu naawatan ya binasa
muyen ta surat na aglavunen, te
'**Newarad na magbali kiden ya arigi
en nga nepapatayuk na Nama-
ratu tekid.**
Ammi netoli na hala,
**a nagbalin ta kasikanan na arigi ta
ngamin bali,**
**te Namaratu ya nakkamu
tentu, a dayawan tam hapa
ya kalalaki na,**' kunna.
44 A maski am inya sangaw ya medumpar
ta arigi na Namaratu a intu hapa la sangaw
ya matakitan, a pake nahammek na san-
gaw am igsilan na arigi en," kun ni Hesus
tekid.

45 A ta nepakadangag na padi kiden ikid
na Pariseyu kiden ta keangarigan kiden
ni Hesus a naawatan da ta ikid hapa la
ya pagbalinan na ta kuman na nangābāng
kiden ta keangarigan na kiden.
46 A yen ta ikayat da gafutan petta
idarum da, ammi pinalanan da hapa ya
kaddu na tolay kiden, te amu da ta intu ya
aglavun nga dinob na Namaratu.

22

Ya Keangarigan Na Ari En Nga Nagpamakan
(Lk 14:15-24)

1 A ya takday para na keangarigan nga
binida ni Hesus tekid a intu yan:
2 "Ya pangiangarigan ku ta pangikerutan
na Namaratu ta tolay a kuman na takday
na ari nga nagpamakan ta boda na anak
na en," kunna.
3 "A dinob na ari en ya tagabu na ki-
den, petta enda alapan ya ginawi na kiden
ta pagpamakan na en, ammi aweda ikayat
ange.
4 A sangaw nangidob ha ya ari en ta
kadwan para tagabu na, a nebar na hapa
tekid ya bidan da;
'Ibar muy sangaw ta ginawik kiden
ta dumatang kid na ta pagpamakan
kin, te nabalin na haman ya pagparti
mi ta baka kiden, a sa neparan na
ya ngamin kanan da,' kunna tekid, a
umange kid na.
5 "Ammi ya enda kiden inalap a aweda
kan matagop, te umange ya takday ta
uma na en, a umange hapa ya takday ta
tyenda na en.
6 A ya kadwan kiden para a ginafut
da haman ya tagabu kiden na ari en, a
pinakakallak da kid kapye da kid pinapasi.
7 A pirmi hapa ya poray na ari en,
te dinob na ya suddalu na kiden, a enda
pinapasi ya namapasi kiden ta tagabu na
kiden, yaga tinungradan da hapa ya ili da.
8 A sangaw nangidob ha ya ari en ta
kadwan para tagabu na. A ya uhohug na
tekid a
'Sa neparan ya ngamin makan,
ammi awena haman megitta na
ginawik kiden.
9 A emmuy mantu sanedan ya
kalsada kiden, a gawin muy sangaw ya
ngamin maita muy, petta e kid mangan,'
kunna tekid, a umange kid hapa.
10 "A sinaned da ya ngamin kiden
kalsada ikid na dalan, a pinagkakampat
da ya ngamin naita da nga dulay pase
mappya na tolay, a napannu kid ta pag-
bodan na en.
11 "A sangaw simarok hapa ya ari en,
te ange hapa makikumusta ta sangaili
na kiden. Ammi neitan na hapa ya
takday tolay nga awan nagbarawasi ta
barawasi na magboda,
12 a
'Hoy', kunna tentu, 'had kukum
nakasarok ta isin nga awan mag-
barawasi ta pakibodam?' kun na ari
en tentu.
"Ammi awan ta matabbag na.
13 A inayagan na ari en ya tagabu na
kiden petta pohetan da ya tolayen.
'A pake galutan muy ta mappya
a iwarad muy ta agyan na sugiram,
petta magyan la ten makatangtangit ta
pagagayoy na,' kunna.
14 "A yen mina ya pagnonotan muy, te
maski am addu ya ayagan na Namaratu
ewan a addu hapa ya umawe, a assang la
mantu ya mapili," kun ni Hesus tekid.

Ya Pangayayyaw Na Pariseyu Kiden Te Hesus
(Mk 12:13-17; Lk 20:19-26)

15 A ta nepakadangag na Pariseyu kiden
ta bida kiden ni Hesus a nagbabidan da
am had kunna mina na pangsikwat da
tentu gafu ta uhohug na, petta itta mina ya
pangidaruman da tentu.
16 A ya iningwa da a dinob da tentu ya
kadwan kiden ituldu da ikid na kahulun
kiden ni Herud petta paruban da i Hesus.
A ya uhohug da hapa te Hesus a
"Mistro, itta ya pohut mi teko, te amu
mi ta matunung ka na tolay, a matunung
hapa ya ngamin ituldum ta patarabaku
na Namaratu tekitam, te awem la bu-
rungan am anu ya uray na tolay, ikid na
awan ta idadumam.
17 A dangagan mi haen teko am
ipalubus na lintig ni Moses ya pagpaga tam
ta bwis ta Ari na taga Roma kiden," kunda.

18 Ammi dana narikna ni Hesus ta itta ya
dulay ta nonot da, a
"Kuga magimmamappya kam na to-
lay, te parparuban dak la.
19 Itan ku bit ya piraken nga ipaga muy
ta bwis muy," kunna.
A negawat dan hapa ya piraken tentu.
20 "A inya hud ya makāmukat ikid na
makāngagan ta pirakin yan?" kunna
tekid.
21 "A sinang mukat na Ari en," kunda
hapa.
"A ipaita muy mantu ta gubyernu na
Ari en ya mekustu ta pangurug muy
tentu, a ipaita muy hapa ta Namaratu ya
mekustu ta pangurug muy tentu," kunna
tekid.
22 A gafu ta pake nepagpaka-lat da ya tab-
bag na en, a awedan pakolangan, a nag-
tatugut kid na.

Ya Pangparuba Na Saduseyu Kiden Te Hesus
(Mk 12:18-27; Lk 20:27-40)

23 A ta arawin yen para la a umange hapa
te Hesus ya Saduseyu kiden. A itta hapa ya
pohut da tentu gafu ta aweda kurugan ta
matolay hala sangaw ya nagpasi kiden.
24 "Itta hapa ya pohut mi, Mistro, gafu
ta lintig ni Moses," kunda, "te am masi
kan mina ya lalaki nga awan ta anak
na, a mappya kan ta kabagis na en ya
mangatawa ta kabalwan na en petta itta
sangaw ya anak da nga lalaki nga mek-
wenta ta anak na nasi en.
25 A ta idi ta lugar mi a itta ya pitu
na lālāki nga nagkakabagis, a nangatawa
hapa ya imunnanen, ammi nasi hala ta
aweda para la paganak. A gafu ta netuldu
ni Mosesen a ya kabagis na en ya nan-
gatawa ta nabalu en, ammi nasi hala yen
ta aweda para la paganak.
26 A kumanen hapa ta mekatallu en
ikid na mekappaten addet ta mekapitu en.
27 A ta kabalinan na pasi na mekapitu
en a nasi hapa ya babbayen.
28 A am kakurugan ta matolay hala
sangaw ya nagpasi kiden a had sin hud ta
pitu kiden ya atawa sangaw na babbayen,
te sa inatawa da haman?" kunda te Hesus.
29 A ya tabbag ni Hesus tekid a
"Kuga magamamangaw kanan, te
awemuy maawatan ya ikayat na uho-
hugan na surat kiden, yaga awemuy
hapa amu ya pakapangwa na Namaratu.
30 Te am matolay sangaw ya nagpasi
kiden a megitta kid sangaw ta anghel ki-
den ta langit, a yen ta awedan sangaw
mangatawa.
31 A am pahig muy ta awena sangaw
matolay na nagpasi kiden a had kunna
mantu na pangawatan muy ta takdayen
uhohug na Namaratu, te ya nebar na a
32 '**Iyak ya Dyos nga dayawan ni
Abraham, ikid ni Isak, ikid ni
Hakob,**' kunna.
"A gagangay mantu ta matolay la yen
kid, te bakkan haman ta nasi ya mag-
dayaw ta Dyos, te ya matolay ya mag-
dayaw tentu," kunna tekid.
33 A ta pakadangag na tolay kiden ta
tabbag ni Hesus ta Saduseyu kiden a
nepagpaka-lat da hapa ya kalalaki na ne-
tuldu na en tekid.

Ya Kadakalan Na Lintig
(Mk 12:28-34)

34 A ta nepakadangag na Pariseyu kiden
ta nepangabak ni Hesus ta Saduseyu kiden
a naghahulun kid ha nga ange nagpohut te
Hesus.
35 A ya takday tekid nga abugadu a intu
ya nagpohut te Hesus ta pangparuba na
tentu.
36 "Mistro, dangagan mi haen teko am
had sin ya kadakalan na lintig ta ngamin
kiden lintig na Namaratu," kunna.
37-38 A ya tabbag hapa ni Hesus tentu a
"Ya kadakalan na ngamin kiden lintig
na a intu yan:
'**Iddukam ya Dafumewan Nama-
ratu ta ngamin nonot mu ikid
na ngamin kasikanan na barim,**'
kunna.
39 A ya dagga hapa na lintigin yen a
'**Iddukam ya kagittam tolay ta ku-
man na pangidduk mu hala ta
barim,**' kunna hapa.
40 "Te ya duwa kidin lintig ya fun na
ngamin kidin lintig na Namaratu nga
netuldu ni mina Moses ikid na aglavun
kiden ta idi," kun ni Hesus tentu.

(Mk 12:35-37; Lk 20:41-44)

41 A ta pagkakampat para la na Pariseyu
kiden a itta hapa ya pinohutan ni Hesus
tekid.
42 "Anu hapa ya uray muy ta
Mangikerutanen nga nekari na Nama-
ratu tekamuy? Inya hud ya gingginafu
na?" kunna tekid.
"A intu gingginafu na i mina ari en
Dabid," kunda hapa.
43 "A ta kumanen mantu a intu hala
ya simsima ni mina Dabid. Ammi anu
kawagan na ta nekwenta hapa ni Dabid
ta dafu na, te ya nesurat ni Dabid gafu ta
Kahalwa na Namaratu a
44 '**Itta ya nebar na Namaratu ta
dafu ken, te
E ka sin magtogkok ta kanawan
kin, te ikita ya mangabak
ta katapil mu kiden, petta
iko sangaw ya makkamu ta
ngamin,**' kunna.
45 "A am nengagan na mantu ni mina
Dabid ta '**Dafu ken,**' kunna, a had
kukunna mantu magbalin ta simsima na
para?" kun ni Hesus tekid,
46 ammi awan ta amu da ta itabbag da
tentu, a ye-yen na araw ya addet na pakidi-
bati da tentu, te naabak kid na.

23

Ya Pangpaliwat Ni Hesus Ta Pariseyu Kiden
(Mk 12:38-40; Lk 11:37-54)

1 A sangaw, nagbida ha i Hesus ta tolay
kiden nangkalihung tentu kontodu ituldu
na kiden gafu ta Pariseyu kiden.
2-3 "Mappya ta kurugan muy ya ituldu
na Pariseyu kiden ikid na mangituldu
kiden ta linteg ni mina Moses, te ikid ya
nesaad nga mangituldu ta lintig kiden
netuldu ni Moses. Ammi awemuy pari-
gan ya gagangay da, te aweda haman
idulot ya ituldu da tekamuy,
4 yaga addu hapa ya idagga da ta linteg
kiden nga mazigat makkwa. Ammi tekid
a aweda haman kwan ya pakkwa da ta
kadwan, maski ta assang la.
5 A addu hapa ya tarabakun da petta
pahig na kadwan ta masikan ya pangurug
da ta Namaratu. Te mamadday kid ta
ibārungut da ta mukat da nga nasuratan ta
lintig kiden na Namaratu, yaga ipatāpāt da
kid hapa ta kamat da kiden, a sangaw pake
paispotan da ya gayadan na barawasi da ta
kuman na padi kiden.
6 A am itta ya pabuya ono gimung a
pilin da para ya pake kaispotan na agtut-
tudan.
7 am itta kid ta lugar na addu na tolay a
ikayat da dangagan ya pangdayaw na tolay
kiden tekid, aglalo am '**Ser Mistro**' itta ya
kumin tekid.
8 "Ammi tekamuy a awemuy mina
pagdaduman ya kabagis muy kiden,
petta '**Ser,**' kummuy ta kadwan, ono
'Mistro,' kummuy ta kadwan, te sa
magkakabagis kam haman, a tatakday
la ya mistro muy.
9 A awemuy mina ikwenta ya ikattolay
muy ta pinakadama muy, te tatakday la ya
Dama muy ta langitewan.
10 A awemuy hapa padayaw ta '**Afu,**' te
ya Ari en Kristu ya dana nesaad na Nama-
ratu ta dafu muy nga makkamu tekamuy.
11 A am inya ya manguffun tekamuy
ta kuman na tagabu a yen ya mekwenta ta
kadakalan muy,
12 te maski am inya sangaw ya
mangpātā-nāng ta bari na a mapaākban
sangaw, ammi ya imunnan magpaakban
ta bari na a yen sangaw ya mapātā-nāng,"
kunna.
13 A ya uhohug ni Hesus ta Pariseyu ki-
den ikid na mangituldu kiden ta lintig a
"Kakallak kam sangaw nga mag-
immamappya, te tabtabangan muy
garay ya isasarok na tolay kiden ta
pangikerutan na Namaratu. Gafu ta
awemuy ikayat mangurug a tabta-
bangan muy hapa ya mayat kinden
mangurug.
14 A kakallak kam hapa sangaw, te sis-
teman muy ya babay kiden nabalu, petta
magubatan muy ya bali da. A ikayat muy
hapa pādanukan ya paklimallak muy, petta
pahig na tolay kiden ta abikan kam ta Na-
maratu ewan, ammi pake padakalan na
hapa sangaw ya pama-gang na tekamuy.
15 A kakallak kam sangaw, ikamuy nga
Pariseyu ikid na mangituldu, te magim-
mamappya kam. Te pakolangan muy ya
maski takday la na tolay petta ikayat na

simarok tekamuy. Ammi am abalin na
netuldu a nagbalin ta pake magimmamap-
pya ammi tekmauy.
16 "Kakallak kam sangaw, te killu kam
na mangituldu, te am itta ya magpa-
gasingan ta ngagan na simbaan na Na-
maratu a ibar muy ta awena mekwenta
na pagpagasingan na, ammi am mag-
pagasingan ta ngagan na balituken ta
simbaanen a ibar muy ta liwat na am
awena idulot ya nekari na en.
17 Killu mantu ya nonot muy, te pahig
muy ta dakdakal ya balituken ammi ta
simbaanen, ammi ya simbaanen haman
ya mangatad ta kwenta na balituken.
18 A ta kuman na takday para uho-
hugan muy a
'Ya magpagasingan ta ngagan na
angiatanganen a awena mekwenta,'
kummuy. 'Ammi ya magpagasingan
ta ngagan na neatang na en a liwat na,'
kummuy, 'am awena idulot ya nekari
na en.'
19 Kuga killu ha ya nonot muy! Te
awan mina ta kwenta na neatangen am
bakkan haman ta angiatanganen ya man-
gatad ta kwenta na.
20 A am itta mantu ya magpagasin-
gan ta ngagan na angiatanganen a mesipat
hapa ya ngamin neatang na ten.
21 A am itta ya magpagasingan ta
ngagan na simbaanen a mesipat hapa ya
ngagan na Namaratu ewan, te pagyanan
na haman.
22 A am itta ya magpgasingan ta
langitewan a Namaratu ewan hapa ya
makkamu, te ya langitewan ya pagyanan
na.
(Lk 13:31-35)
23 "Kakallak kam sangaw, ikamuy
Pariseyu ikid na mangituldu te mag-
immamappya kam. Te am iatad muy
ya mekamafulu en ta Namaratu ewan
a pake sukatan muy ta mappya petta
awena nasurok ono makurang. Ammi
ya pake mesasita en nga patarabaku na
tekamuy a yen kid haman ya taliban
muy. Mapmappya ta yen kid mina ya
pake nedulot muy kontodu pangiatad
muy ta mekamafulu ta kwa muy.
24 Ammi killu kam haman na mangit-
uldu, te intu masamgad muy ya alaassan-
gen, ammi ta dappugen a awemuy masam-
gad.
25 "A pake kakallak kam sangaw, ika-
muy magimmamappya, te baggawan
muy ya liwan na pinggan ikid na pag-
inuman, ammi napannu para la ya uma-
gen ta paginggum muy ikid na pagattug
muy.
26 Daram kam mantu na Pariseyu.
Dana pakappyan muy mina ya nonot muy
nga awena maita na tolay, petta ispot hapa
sangaw ya maita da ta bari muy.
27 "A pake kakallak kam sangaw, ika-
muy nga Pariseyu ikid na mangituldu,
te kuman kam na tanam kiden na se-
myento nga pinintoran da ta furaw petta
ispot. Ammi napannu haman ta tulang
na nasi ikid na kompormi na matapang.
28 A ta kuman na maita na tolay teka-
muy a mappya kam, ammi napannu ya
nonot muy ya ngamin dulay ikid na pagim-
mamappya muy.
29-33 "A kakallak kam sangaw, ikamuy
Pariseyu ikid na mangituldu, te ibosag
muy ta anak na kam na dadagkal muy
kiden nga namapasi ta aglavun kiden to
idi. Ammi ape madamdam kanan ta pasi
na aglavun kden, a yen ta pakappyanan
muy ya tanan da kiden, anna tunan
muy kid hapa ta magmagannud na ispot,
kapye muy ape itangit ya pagdamdam
muy.
" *'Ay, am natolay kami mina ta araw
na dadagkal mi kiden awemi nekabat
tekid nga namapasi ta aglavun kiden,'*
kummuy. A yen mantu ya mangibar
ta pakaliwat muy hapa, te ibosag muy
hala ta anak kam na namapasi kiden ta
aglavun kiden. Had kukummuy mantu
makalillik ta pama-gang na Namaratu
tekamuy, te anak kam haman na mada-
gat.
"Aran, idulot muy la ya pinegafwanan
na dadagkal muy kiden,
34 te itta para sangaw ya doban ku
tekamuy ta aglavun ikid na mangituldu
ikid na malalaki magnonot, a amuk ta itta
sangaw tekid ya papasin muy ikid na pa-
gappan muy ikid na paligatan muy. A
dadagdagan muy ya kadwan abat ta kom-

pormi na lugar nga pagbilagan da.
35 A yen ta ikamuy nga magimmamappya ya mehulun sangaw ta dadagkal muy
kiden nga pa-gangan na Namaratu, te sa
makaliwat kam ta pasi na mappya kiden
tolay nga napapasi addet te mina Abe-
len nga awan nagliwat, addet te mina
Zikaraya en nga anak ni Barakiya. Intu ya
pinapasi muy ta hahat na simbaanen ikid
na angiatanganen.
36 A kakurugan ya uhohug ku tekamuy
ta ikamuy ngamin ya pangibalatān na Na-
maratu ta pasi na inin kid na tolay."

Ya Pagdamdam Ni Hesus Ta Tolay Kiden Taga Herusalem
(Lk 13:34,35)

37 A gafu ta damdam ni Hesus ta sakā
tolay na kiden a tinangitan na kid;
"Ay, anak ku taga Herusalem;
mamempiga yak mina nga nangikerutan
tekamuy ta kuman na manuken nga
mangukup ta piyak na kiden, ammi
awemuy ikayat, awa pinapasin muy
hud la ya aglavun kiden nga dinob na
Namaratu ta mangaskasaba tekamuy.
38 A ta ayanin a iwagak na kanan na
Namaratu.
39 A ibar ku tekamuy ta awedak san-
gaw maita am awemuy ulin ya nonot muy,
petta dayawan muy ya dinob na Namaratu
nga pinakabari na tekamuy," kunna.

24

Ya Dumatang Ta Pagaddetan Na Arawin Yan
(Mk 13:1-36; Lk 21:5-19)

1 A ta neuhet ni Hesus ta simbaanen a
nagtugut mina, ammi dinadagdag hapa na
ituldu na kiden, te enda bit ipaita tentu ya
ngamin kalalaki na simbaanen.
2 A ya uhohug hapa ni Hesus tekid a
"Pake dayawan muy ya kapadday na
simbaanin, ammi ibar ku tekamuy ta
sa marabba sangaw ya batu na kiden
abat ta awan pulus ta mesalnuk ta maski
takday la na batu," kunna tekid.
3 A tekiden nakadatang ta utun na bage-
tay na Olibo, a nagtuttud i Hesusen. A
umange ha tentu ya ituldu na kiden, a
pinohutan da ya nebar na en tekid.
"Afu, dangagan mi haen am kanu san-
gaw na araw ya nebar men nga kaperdi
na simbaanen. A am magtugut kan san-
gaw a anu hapa sangaw ya pakaitan mi
ta pagtolim sangaw sin ikid na pagadde-
tan na arawin yan?" kunda.
4 A ya tabbag na en tekid a
"Mangalwad kam ta maayayyaw kam
sangaw," kunna,
5 "te addu sangaw ya umange nga
magingagan ta ngagan kin, te '**Iyak ya
Kristu nga Mangikerutan tekamuy,**'
kunda sangaw, a addu sangaw ya ma-
padagdag da ta pangayayyaw da tekid.
6 A itta hapa sangaw ya gubat ta agyan
muy, pase adayu na lugar, ammi awemuy
la malalang ta isin kid, te gagangay ta du-
matang ya kumanin, kapye na idatang na
pagaddetan na arawin yan.
7 Te pagka-ma makigubat ya tak-
day gubyernu ta takwan, a pagka-ma
magkāgubgubat ya kadwan kiden tribu,
yaga magkakattway hapa ya kadwan
kiden tolay nga maginggubgubat, a du-
matang hapa sangaw ya addu na ag-
babisin ikid na lunig ta magdaduma na
lugar.
8 Ammi ye-yen kid na zigat ya
pamegafwanan la na kadakalan na
pagzigātān.
9 "A gafutan da kam hapa sangaw
petta iange da kam ta mangpa-gang
tekamuy. A papasin da sangaw ya kad-
wan tekamuy, te ikatupag na kam san-
gaw na tolay kiden ta ngamin kiden lu-
gar gafu ta pangurug muy teyak.
10 A gafu ta pagzigātān a addu hapa
sangaw ya magtalekud ta pangurug da
teyak, a ikatupag da sangaw ya kahulun da
kiden mangurug, a italaba da kid.
11 "A imitta hapa sangaw ya addu
na matulad na aglavun, a addu san-
gaw na tolay ya mapadagdag da ta pan-
gayayyaw da tekid.
12 A gafu ta dumakal la dumakal ya
kadulayan a addu sangaw ya magsanaw ta
pangidduk da ta Namaratu.
13 Ammi ya maketurad sangaw abat ta
kabalin na a yen sangaw ya mekerutan.
14 A mepadangag sangaw ya damag

na pangikerutan na Namaratu abat ta ngamin kiden lugar ta paglelehutin petta madangag na ngamin tolay. A am nabalin na mepadangag ta ngamin tolay a yen sangaw ya pagaddetan na arawin yan.

Ya Dulayen Nga Ikatupag Na Namaratu (Mk 13:14-19; Lk 21:20-24)

15 "Amu muy hapa ya nelavun na aglavunen mina Danyel, (aglalo ikamuy nga nakabasa ta surat ni Danyel) gafu ta ketta na sangaw na pake dulyen nga manggubat sangaw ta simbaan na Namartu te isin Herusalem. A am maita muy yen,

16 a yen mina ya pagbabakwit na tolay kiden ta Hudeya petta umahat kid mina ta bagetay kiden.

17 A ya itta en ta lawan na bali na en a awena mina nonotan ya kwa na kiden ta umag na bali.

18 A ya magtarabaku ta uma awena mina tolin ya barawasi na en nga netabnak na ta lutak.

19 Ammi kakallak sangaw ya matarun ikid na magpasusu ta isina kid na araw, te matalantan kid sangaw gafu ta pagdammatan da.

20 A dana pakimallak muy hapa ta bakkan ta agirid ikid na araw na agimmang ya datang na dulayen, talo am mazigatan kam ta pagbakwit muy.

21 "A am ittan sangaw ya dulayen nga ikatupag na Namaratu a yen sangaw ya ketta na dakal na pagzigātān nga pake dakdakal ammi ta ngamin kiden pagzigātān abat ta nekapadday na lutak abat ta ayanin. A am nagpasan a awan na ha sangaw ta kumanen maski am kanu.

22 A am mabayag mina ya araw na pagzigātānen a awan mina ta makalillik ta zigaten, ammi paāssangan na sangaw na Namaratu ya kabayag na petta mekerutan ya tolay na kiden nga pinili na.

23 "A am madangag muy sangaw ya '**O itan muy, itta in ya Kristu nga mangikerutan tekitam,**' kumin, ono am '**Yo, itta tewan,**' kumin, a awemuy malat kurugan,

24 te kurug ta addu hala sangaw ya matulad na mangikerutan ikid na addu na matulad na aglavun. A am itta kid na a mangwa kid hapa ta dakal na pakaitan ikid na pagpaka-latan na tolay kiden, te pangayayyaw da tekid talo am itta hapa ya mapadagdag da ta maski tolay kiden na Namaratu.

25 A mappya ta awemuy sangaw kaliwatan yan, te dana nebar kun haman tekamuy.

26 A am ibar da mantu sangaw ta itta yak na ta talun, a awemuy malat magalit. A am magtagu yak kan ta umag na bali, a awemuy malat kurugan,

27-28 te yen hapa sangaw ya pagdulot na bida da en ta 'Kompormi ya agyan na malogon maayayaw a yen hapa ya eyan na mangayayaw tekid,' kunda. Ammi am dumatang sangaw ya Tolayin taga Langit, a ka-ma la sangaw ya iange na kuman na kilaten nga magdangang.

Ya Imunnan Ta Datang Na Tolayin Taga Langit (Mk 13:24-27; Lk 21:25-33)

29 "A am nabalin na sangaw ye-yen na pagzigātān a mavit hapa ya pagsugiram na bilag ikid na hulan, yaga makutukutet sangaw ya bitwan kiden ta langit, a magkāhunnak kid.

30 A yen sangaw ya pagagayoy na ngamin kiden tolay nga awan mangurug gafu ta liwat da ta Tolayin nga taga Langit, te maita da sangaw ya lattog na en ta langitewan, te dumagut sangaw nga imatogkok ta kulam kiden, a mehulun sangaw tentu ya ngamin kasikanan ikid na kalalaki na Namaratu ewan.

31 A doban na hapa sangaw ya anghel na kiden ta pagsitang na masikan na amaryung petta uknudan da ya ngamin kiden napili na taga ngamin paglelehutin.

32 "A intu mina pagnonotan muy ya keangarigan na taggaten, te am lumattog na ya lappaw na kiden a yen ya pakaitan ta darun na.

33 A kumanen hapa sangaw am dumatang na ya ngamin kiden nabidak tekamuy ta ayanin, te yen kid sangaw ya pakaitan ta tanagay na ya pagtolik.

34 A kakurugan ya ibar ku tekamuy ta mamegafu magdulot ya ngamin kidin

nabidak tekamuy ta awena para la pag-
pasan na araw kidin yan.
35 Te gagangay ta umawan sangaw
ya ngamin langitewan ikid na lutakin,
ammi awena mauli na ngamin inuhohug
ku tekamuy.

Ya Maalap Ikid Na Mesirak (Mk 13:32-37; Lk 21:34-36)

36 "Ammi am kanu sangaw na araw
ikid na oras ya pagtolik ta lutakin a
awan ta makkamu, maski ta anghel ki-
den, a maski teyak, te intu la makkamu
i Damakewan.
37 Ammi addu sangaw ya awan naka-
paran ta datang ku, te pagka-ma da san-
gaw ya datang ku ta kuman na nepagka-
ma na tolay kiden ta layusen ta araw ni
mina Nowe en,
38 te aweda kurugan ta itta ya dulay
awa pangākan da la, a iafura da la ya man-
gatawa, ikid na magboda abat ta araw na
layusen. A nagkealud kid na ta danumen
nga nagkalimat.
39 Ammi teg Nowe ikid nga mamat-
tama a dana simarok kid na ta bapor na
en nga dana pinadday na, te pake dakal ya
layusen abat ta nalintab ya ngamin kiden
kayu ikid na bagetay. A kumanen hapa
sangaw ya kelogot na kadwan kiden ta
datang na Tolayin taga Langit,
40 te maghebing sangaw ya duwa na
lalaki nga magtarabaku ta uma, a ka-ma
la sangaw maalap ya takday, a mesirak ya
takdayen.
41 A magkaalsud hapa sangaw ya
duwa na babbay nga magbayu, a ka-ma
la sangaw maalap ya takday a mesirak ya
takdayen.
42 "A mappya mantu ta if-ifunan muy
ya bari muy, te awemuy amu am kanu
sangaw na araw ya pagtoli na dafu muy.
43 A itan muy ta parigan muy sangaw
ya natulisanen ta bali na, te am dana amu
na mina ya oras na iange na tulisan a
awena mina nasidug, te inifunan ya bali
na en, petta awena natulisan.
44 A mappya ta dana magparan kanan
hapa ta datang ku, te am pahig muy san-
gaw ta awek para la dumatang, a yen hala
sangaw ya datang ku," kunna.

Ya Keangarigan Na Awan Mekatalak (Lk 12:42-46)

45 A ya takday para na keangarigan nga
binida ni Hesus tekid a intu yan:
"Ya mekwenta ta mekatalak ikid na
makanonot a intu hala ya kuman na
tagabu en nga awan mangilogot ta dafu
na en, te idulot na la ya magpakan ta
anak na kiden ta kuman na nebar na
dafu na en tentu.
46 A pake magāsāt hapa sangaw yen
am datangān na dafu na en,
47 te intu sangaw ya pagtaronan na ta
ngamin kiden kwa na.
48 Ammi ya tagabu en nga awan
makanonot, a pahig na ta '**Oh, pake
mabayag para ya datang na dafu ken,**'
kunna,
49 a palpalukan na ya sakā tagabu na
kiden, ikid na sakā makipaginum ikid na
makipangan ta magkellaw kiden.
50 Ammi pagka-ma na sangaw ya
datang na dafu na en gafu ta awena amu
ya oras na datang na.
51 A kattaban na sangaw na dafu na
en, kapye na pehulun ta magimmamappya
kiden ta lugar nga pagzigātān da ikid na
pagtatangitan da," kunna.

25

Ya Nakanonot Ikid Na Napapawang Ta Nonot

1 A sangaw binida ha ni Hesus ya takwan
na keangarigan tekid;
"Am magdulot sangaw ya pangikerutan
na Namaratu ta pagaddetan na arawin
yan a datangan na sangaw ya tolay kiden
ta kuman na mafulu kiden babbalatang
nga umange nakibodan ta hiklam.
Tagtakday ya balatang kiden ta zilag da
tekiden umange dimafung ta lalaki en
nangatawa.
2 A ya lima na balatang kiden a
napāpāwang ya nonot da,
3 te aweda haman nanonot ya nag-
balun ta gās na hilag da,
4 ammi ya nakanonot kiden a dana
neparan da gās da, a nehulun da hapa ta
agzilag da.

5 A gafu ta nagtalantan ya lalaki en
nangatawa a sa nakakasidug ya babbala-
tang kiden.
6 Ammi sangaw ta tangngan na hiklam
a itta ya nagayag, '**Ittan ya lalaki en, em-
muy na dafungan,**' kunda.
7 A alistu imivwat ya babbalatang ki-
den, a padakalan da ya gatang na hilag
da kiden, ammi dulay te maazap hala ya
hilag na napāpāwang kiden, a magadang
kid hapa ta kadwan kiden.
8 'Ay mangatad kam bit ta gās na
hilag muy O, te naazap ya hilag mi
kiden,' kunda.
9 'A mappya ta alistu kanan ange ta
maglaku kiden petta gumatang kam
talo am awena sangaw makalannat
na gās na hilag mi,' kunna hapa na
nakanonot kiden.
10 "A tekid na umange gumatang a
dumatang na hapa ya lalaki en, a ya
nakanonot kiden nga dana nakaparan a
nehulun kid na tentu nga simarok ta bali
en nga pagbabodan da, a nelitup ya bali
en.
11 A ta pagtoli na kadwan kiden bal-
atang nga umange gumatang ta gās da a
baran da hapa ya lalaki en ta umag na bali,
'**Afu, ihukatan na kamin O,**' kunda.
12 Ammi netabbag na ta '**Aweta kam
aamu,**' kunna la tekid.
13 "A yen mina ya pagnonotan muy
petta awemuy sangaw melogot awa
dana nakaparan kam mina, te awemuy
hapa amu am kanu ya datang na Dafu
muy," kun ni Hesus tekid.

Ya Magpataron Ta Pagba-nang Na (Lk 19:11-27)

14 "A ya takday para keangarigan na
pangikerutan na Namaratu ta tolay, a
kuman na takday tolay nga umange nag-
pasyar ta adayu na lugar. Te dana inaya-
gan na ya tagabu na kiden, petta isaned
na ya pirak na tekid petta taronan da
mina ya paganak na pirak na en.
15 A ya takdayen ya inatadan na ta
limaribu, a ya mekaduwa en ya inatadan
na hapa ta dwaribu, a ya mekatallu en ya
inatadan na ta maribu la, te intu neatad
na tekid ya kustu la en nga mataronan na
tagtakday tekid, a sangaw nagtugut.
16 A ya naatadan ta limaribu a alistu
ange magapag ta pagatutan na ta pirak
na en, a naba-bayag ta assang a nadaggan
hapa ta limaribu ha.
17 Kumanen hapa ta naatadanen ta
dwaribu, nadaggan hapa ya pirak na en ta
dwaribu ha.
18 Ammi ya mekatallu en nga
naatadan ta maribu la a enna haman
nekali ya pirak na dafu na en, a netagu na
haman ta umag na lutak.
19 "A ta nepagpasa na addu na araw a
dumatang hapa ya dafu na tagabu kiden,
a inayagan na kid ha petta tukin na kid ta
kwa na.
20 Umange ya takdayen nga inatadan
na ta limaribu, a
'Limaribu ya neatad mu teyak, Afu.
Ye, nadaggan kun hapa ta limaribu te
mafuluribun ngamin,' kunna.
21 'A mappya ka mantu na tagabu te
awenak nelogot. A gafu ta mekatalak
ka nga magtaron ta assang a paturi-
nan ta ka hapa petta makaibbal ka ta
addu. A mesipat kan mantu ta pa-
gayayatan na dafum,' kunna hapa na
dafu na en tentu.
22 A sangaw umange hapa ya naatadan ta
dwaribu, a
'Dwaribu ya neatad mu teyak, Afu,
te nadaggan kun hapa ta dwaribu te
appataribun ngamin,' kunna.
23 'A mappya ka mantu na tagabu
te awenak hapa nelogot. A gafu ta
mekatalak ka nga magtaron ta assang
a paturinan ta ka hapa petta makaib-
bal ka ta addu. A mesipat kan mantu ta
pagayayatan na dafum,' kunna hapa
na dafu na en tentu.
24-25 A sangaw umange hapa ya naatadan
ta maribu la. A ya uhohug na hapa a
'Ay, Afu, awek napadakal ya pirak
men te nagburungak ta maabakak, a
yen ta enku nekali ta lutak petta itta
hala sangaw ya itolik teko ta datang
mu, te amuk ta masistema ka na tolay
nga makapakaddu ta maski assang la
na pirak, te yaga magba-nang ka ta
banbannag na kadwan. A yeh, alapam
na ha, te itta ya ngamin kwam sina,'
kunna.

26-27 Ammi pake nagporay ya dafu na en, a
‘Kuga dupal ye-yan na tagabu
nga matalakag. Am amum mantu
ta magba-nangak ta banbannag na
kadwan a anu awem mantu nepagatut
ya pirak ku ta gumatut kiden petta
madaggan mina ya pirak ku?’ kunna
hapa na dafu na en tentu.
28 ‘Azin muy mantu ya maribu en
tentu a iatad muy ta magibbalen ta
mafuluribu,’ kunna.
29 “A yen mina ya pagnonotan muy,
te kunna ten sangaw ta iturayan na Na-
maratu ewan. Te ya mekatalak mag-
taron ta neatad tentu a madaggan san-
gaw ya kwa na petta addu, ammi ya
awan mekatalak a maazi sangaw ya
dana neatad tentu.
30 A ya kuman na tagabu en nga
awan ta serbi na a iabbang da sangaw ta
agyan na sugiram, petta yen sangaw ya
pakatangtangitan na ta takit na,” kun ni
Hesus tekid.

Ya Bida Na Kalneru Ikid Na Kalding

31 A ya takday para na keangarigan nga
binida ni Hesus a intu yan:
“Am magtoli hala sangaw ya Tolayin
taga Langit a pake mepaita ya ngamin
kalalaki na, a mehulun hapa tentu ya
ngamin na anghel na kiden. A am
nakatogkok na ta agtuttudan na pagtu-
ray na,
32 a sa pagkakampatan na hapa san-
gaw ya ngamin tolay ta atubang na en. A
am sa nagkakampat kid na a paggungayan
na kid sangaw ta kuman na magtaronen
nga magpagungay ta kalneru ikid na kald-
ing.
33 A ya kuman na kalneru kiden a itun
na kid ta kanawan na en, a ya kuman na
kalding kiden a yen sangaw ya itun na ta
kanigid na en.
34 A ya uhohug sangaw na Ari en ta itta
kiden ta kanawan na en a
‘Ikamuy ya pasinapān ni Damake-
wan, a magdulot kanan mantu teyak,
te mesipat kanan ta pangikerutan na
Namaratu, te yen ya neparan na teka-
muy abat ta nekapadday na lutakin.
35 Te ikamuy ya nangatad ta kanan
ku teyaken nabisin, a teyaken gimtang
a ikamuy ya nangatad ta inuman ku, a
teyaken nakipagsil tekamuy a ikamuy hala
ya nagpadulot teyak,
36 yaga inatadan dak hapa ta
barawasi teyaken awan ta nepagbarawasi,
a kinahadan dak ta nepagtakit ken, a
pinasyar dak hapa ta nekabalud ken,’
kunna sangaw na Ari en tekid.
37 Ammi pagpaka-lat da hapa sangaw ya
ibar na tekid, a
‘Kanu huden ya nepangpakan mi
teko, Afu, ikid na nepangpenum mi
teko?
38 A kanu huden ya nepagpadulot mi
ta nepakipagsil mu tekami ikid na nepan-
gatad mi ta pagbarawasim?
39 A kanu huden ya nepagpasyar
mi ta nepagtakit mu pase nekabalud mu?’
kunda sangaw.
40 ‘A kakurugan ta kunna ten, te
tekamuyen nangikallak ta kaāassangan
na kabagis ku kiden sin a mekwenta
ta yen hapa ya nepangikallak muy
teyak,’ kunna hapa sangaw na Ari en
tekid.
41 “A ya uhohug sangaw na Ari en ta
itta kiden ta kanigid na en a
‘Umadayu kanan teyak, te mataguhali
kanan, a mekabat kanan ta afuyen
nga awan maazap nga neparan na
Namaratu teg Satanas ikid na anitu na
kiden.
42 Te maski nabisinak a awedak
inatadan ta kanan, a teyaken gimtang a
awedak haman pinenum.
43 A teyaken nagdulot tekamuy
a awedak pinagdulot, a teyaken awan
ta barawasi a awedak inatadan ta pag-
barawasik. A nagtakitak, a nabaludak,
ammi awedak tinagop kinahadan,’ kunna
sangaw tekid.
44 A pagpaka-lat da hapa sangaw ya uho-
hug na tekid, a
‘Kanu huden, Afu, ya nekabisim ta
awemi nepangikallak teko? A kanu
hud ya nepakainum mu ta awemi
nepangpenum teko? A kanu hud
ya nepagdulot mu tekami ta awemi
nepagpadulot teko? A kanu huden ya
awemi nepangatad teko ta kawan na
nepagbarawasim, ikid na nepagtakit

mu, ikid na nekabalud mu?' kunda sangaw tentu.
45 'A kakurugan ta kunna ten, te tekamuyen awan nangikallak ta kaāassangan na kabagis ku kidin a mekwenta hapa yen ta awemuyen nepangikallak teyak,' kunna sangaw tekid.
46 A gafu ta kumanen a medob sangaw ye-yen kid ta magnayun na kapa-gangan da, ammi ya mangurug kiden a yen kid sangaw ya mesipat ta magnayun na pagtolayan," kun ni Hesus tekid.

26

Ya Pangipadangag Ni Hesus Ta Pasi Na (Mk 14:1-2; Lk 22:1-6)

1 A ta nekabalin ni Hesus nangituldu ta keangarigan kiden ta ituldu na kiden a takwan na ya nebar na tekid;
2 "Amu muy ta dwangagaw para la abat ta pyesta na Simana tam, a yen sangaw ya panggafut da teyak petta pagappan dak papasin," kunna tekid.
3 A ta pagbida na para la tekid a itta hapa ya miting na ngamin kiden pinakadakal na Hudyo kiden ta bali ni Kaypas nga kadakalan na padi,
4 te pagbabidan da am had kunna mina na panggafut da te Hesus ta awena pakkamu na tolay kiden, petta papasin da.
5 "Ammi awetam mina gafutan ta ketta para la na pyesta en, talo am magtatapil ya tolay kiden," kunda.
6 A sangaw umange ig Hesus ikid na ituldu na kiden ta iten Betanya ta bali ni Simonen nga nagkangaw ta idi.
7 A tekid para la nangnangan a itta hapa ya babbay nga himebing te Hesus, a ibbalan na hapa ya botelya na bangog nga pake mangina am melaku, a neburud na ta ulu ni Hesus.
8 Ammi nagporay hapa ya ituldu na kiden ta babbayen, a nehuya da.
"Anu haman ta isayang mu ya bangogina?
9 Pade awa mangina mina am melaku, petta meatad mina ya paga na ta pobre kiden," kunda.
10 A ta pakadangag ni Hesus ta uhohug da tentu a nehuya na kid hapa.
"Annun muy haman ihuya ya babbayin? Awa mappya haman ya iningwa na teyak.
11 Sigida itta haman tekamuy ya pobre kiden, ammi teyak a awek sangaw sigida tekamuy.
12 A neburud na ya bangogin ta barikin petta dana meparan ya barikin ta ketanam na.
13 A kakurugan hapa ya uhohug ku tekamuy ta maski am had sin na lugar ya pakepadangagan na damag ku ta ngamin paglelehutin a megindan hapa mebida ya iningwa na babbayin yan, te panadamdaman da sangaw tentu," kunna tekid.
14 A ta nekabalin na en a nagtugut hapa i Hudas Iskaryote nga takday ituldu ni Hesus, te umange nakitulag ta padi kiden.
15 A ta datang na tekid a
"Piga hud sangaw ya iatad muy teyak am uffunan ta kam manggafut te Hesus?" kunna tekid.
A nagtatulagan da ya tallufulu hukal na pirak.
16 A yen hapa ya pamegafu ni Hudas nga magapag ta mappya na araw ta pangitalaba na te Hesus.

Ya Pangitalaba Ni Hudas Te Hesus (Mk 14:12-21; Lk 22:7-23; Jn 13:21-30)

17 A ta napolu en araw ta pyesta na Simana na Hudyo kiden am mangan kid la ta panen nga awan bumlad a umange ya ituldu na kiden tentu, a pinohutan da am had sin na lugar ya pangiparanan da ta pamurab da ta Simana. A nebar na tekid ta
18 "E kam ta ili ta bali na kofun ken, a '**Dinob na kami na Mistro mi en,**' kummuy sangaw tentu, '**te mangan kami kan ta pamurab mi ta Simana ta bali min, te abikan na ya pasi na,**' kummuy sangaw tentu," kunna.
19 A enda ibalin ya nebar na en tekid, a neparan da ya pamurab da ta Simana.

(Mk 14:17-21; Lk 22:14-22; Jn 13:1-30)

20 A ta furab a nakikkanan ig Hesus ikid na mafulu duwa kiden ituldu na.
21 A tekid para la nagkakan a naguhohug hapa i Hesus.
"Kakurugan ta itta tekamuy ya mangitalaba sangaw teyak," kunna.

22 A gafu ta nebar na en a nagdadamdam
kid na, a ya tagtakday kid hapa ya nagpo-
hut tentu,
"Iyak hud ya kinamen, Afu?" kun na
tagtakday tekid.
23 "Intu sangaw mangitalaba teyak ya
nakipagkammat teyak ta pingganin.
24 A gagangay ta mamapasi sangaw ya
Tolayin taga Langit ta kuman na nesurat
na aglavunen, ammi pake kakallak san-
gaw ya makaliwaten manigtalaba teyak,
te mapmappya ta awena mina neanak,"
kunna tekid.
25 A yen hapa ya nepagpohut ni Hudasen
nga manggakkad mangitalaba tentu.
"A iyak hud, Afu, ya kinamen nga
mangitalaba teko?" kunna.
"Maski iko," kunna hapa ni Hesus
tentu.

Ya Pagpakan Ni Hesus Ta Ituldu Na Kiden
(Mk 14:22-25; Lk 22:19-24)

26 A tekid para la nagkakan inibalan
ni Hesus ya pan nga itta ta lamesa en
kapye na nepakimallak, kapye na hapa gi-
nadgadwa, a sangaw nesaned na ta ituldu
na kiden.
"Yeh, kanan muy yan te megitta ta
barikin," kunna.
27 A sangaw inalap na hapa ya basu na
inuman da en kapye na ha nepakimallak,
a sangaw negawat na hapa tekid,
"Yeh, sa uminum kam ta isin,
28 te megitta ta dagak nga magarut
sangaw, te yen sangaw ya mangipasikkal
ta pakitulagan na Namaratu, petta ma-
pakoma na ya liwat na addu na tolay.
29 Ammi ibar ku hapa tekamuy ta
awek sangaw makipaginum tekamuy abat
ta panginum tam sangaw ta bagu na inu-
man ta pangayayat tam ta pagariyan ni
Damakewan," kunna.
30 A ta nekabalin da uminum a
nagkakansyon kid nga nangdayaw ta
Namaratu, kapye da umange ta Bagetay
na Olibo.

Ya Panglavun Ni Hesus Ta Pangiwagak Da Tentu
(Mk 14:27-31; Lk 22:31-34)

31 A ya takday ha na uhohug ni Hesus
tekid a
"Amuk ta pakigungayān dak sangaw
ta hiklamin yan ta kuman na nesurat
na aglavunen ta palungu araw, te ya
uhohug na aglavunen a
'**Papapasi sangaw na Namaratu ya
magtaron a makutkutet sangaw
ya kalneru kiden,**' kunna ta surat
na en.
32 Ammi sangaw am matolayak a mapa-
polu yak sangaw ammi tekamuy nga ange
ta iten Galileya," kunna.
33 "O maski pakigungayān na ka na
kadwan, Afu, aweta ka sangaw pakigun-
gayān," kunna hapa ni Pedru tentu.
34 "Maski ilemad nak hala sangaw ta
mamillu ta hiklamin yan ta awena para
la pagtareknay na manuk," kunna hapa
ni Hesus tentu.
35 "Ay awan, Afu, maski ikabat dak
sangaw teko papasin a aweta ka sangaw
ilemad," kunna ha ni Pedru.
A kumanen hapa ya nepasikkal na kadwan
kiden ituldu na.

Ya Pakimallak Ni Hesus Ta Lugar Na Getsimani
(Mk 14:32-42; Lk 22:39-46)

36 A ta datang da ta Bagetay na Olibo a
nagdulot kid ta lugaren nga nagngagan ta
Getsimani, a ya uhohug ni Hesus tekid a
"Magtuttud kanan ta isin te eyak bit yo
tewan makimallak," kunna.
37 Ammi nehulun na hapa ig Pedru ikid na
duwa kiden anak ni Zibadeyu. A sangaw
nepagka-ma na hapa ya pagdamdam na, a
pake nagburung na.
38 "Kuga ipasik de ya sikan na damdam
kin. Magyan kam la sin a awemuy la
masidug," kunna tekid,
39 a sang imadayu tekid kapye na nagtakab
ta lutak nga nakimallak.
"Ikallak nak, Amang, te am mabalin
mina a ilillik nak haen ta pagzigātān kin
nga nekarim teyak. Ammi maski kunku
a bakkan mina ta yen ya magdulot, te
mappya ta ikayat men ya idulot ku,"
kunna ta pakimallak na.
40 A tentu en nagtoli teg Pedru a masidug
kid na, a
"Anu hud, awemuy hud maattaman
ya awan masidug ta maski takday la na
oras?

41 Awemuy la masidug, te maki-
mallak kam mina petta awemuy mina
maayayyaw, te maski am malogon ya
nonot muy a makafuy ya bari muy,”
kunna.
42 A umange ha nakimallak ta kuman na
intu en.
“Am uray mu, Amang, ta awek melillik
ta iatad men teyak nga pagzigātān ku
a mappya mantu ta yen ya magdulot,”
kunna.
43 A sangaw nagtoli ha ta ituldu na kiden, a
masidug kid ha, te awena makaladdang na
mata da.
44 A gafu ta kumanen a nagtugut ha ange
nakimallak, a pamillun na hala ya kuman
na nepakimallak na en.
45 A ta nepagtoli na ha ta ituldu na kiden
masidug a
“Ayanin hud ya agkakasidug ikid na
agibannag? Itan muy ya oras awa
ayanin ya ange na mangitalaba ta To-
layin taga Langit petta igawat nak ta
awan kiden mangurug ta Namaratu.
46 Imivwat kanan, te entanan, te ittan
ya mangitalaba teyak,” kunna tekid.

Ya Paggafut Da Te Hesus (Mk 14:43-50; Lk 22:47-55; Jn 18:1-11)

47 A ta pagbida para la ni Hesus ta ituldu
na kiden a dumatang na i Hudasen, a ne-
hulun hapa tentu ya awan bababang na
tolay nga dinob na pinakadakal da kiden
ikid na padi kiden, a nagibbal kid hapa ta
kampilan ikid na paluk.
48 A dana nebar na mangitalaba en ya
pagsenyas na sangaw ta kahulun na kiden
petta amu da ya gafutan da.
“Ya amuyan ku sangaw a yen ya gafu-
tan muy, te intu yen,” kunna.
49 A gafu ta kumanen a nagdaretyo i Hudas
te Hesus a
“Itta yak O, Afu,” kunna tentu, kapye
na inamu.
50 “A iko mantu, Kofun,” kun ni
Hesus tentu, “Aran, ialistum mantu ya
neangem sin,” kunna hapa tentu.
A umabikan hapa ya kadwan kiden tolay,
a ginafut da i Hesus.
51 Ammi ka-ma la sinukkut na takday
kahulun ni Hesus ya kampilan na en, a
kinattab na ya takday tekid ta bangbang
na en a newasik na. Intu kinattab na ya
tagabu na kadakalan na padi.
52 Ammi ginamman hapa ni Hesus ya
nangkattaben,
“Ialag mun ya kampilamina, te am
inya ya imunan mangkattab a masi hapa
sangaw ta kattab.
53 Am awek mina magafut a awek hud
magadang te Damakewan, a alistu mangi-
dob ta nasurok ta limafulu ribu na anghel
petta ikerutan dak mina.
54 Ammi am kunna ten a had kukunna
sangaw magdulot na uhohug na surat ki-
den?” kunna tentu.
55 A sangaw naguhohug hapa i Hesus ta
tolay kiden nga nanggafut tentu.
“Anu dulayak hud na tolay, petta
endak gafutan konsu kampilan ikid
na paluk ta kuman na panggafut muy
ta tulisan? Kinanghahawak haman
imatuttud ta simbaanen nga nangituldu,
a anu bakkan ta yen ya nanggafutan
muy teyak?
56 Ammi gagangay ta kunna sin
ya tinarabaku muy petta magdulot ya
nesurat na aglavun kiden,” kunna.
A yen hapa ya nepangiwagak na ituldu na
kiden tentu, te nagbabilag kid na.

Ya Pangidarum Da Te Hesus (Mk 14:53-65)

57 A ya nanggafut kiden te Hesus a
neange da ta bali ni Kaypas nga kadakalan
na padi, te yen ya nagaammungan na man-
gituldu kiden ikid na pinakadakal na tolay
kiden.
58 Ammi te Pedru a tinultulitul na kid
hapa abat ta bagaw na bali en. A ten-
tun nakasarok ta bagawen a nakipagtut-
tud hapa ta maggwardya kiden, petta itan
na am anu ya pagbalinān na pangidarum
da te Hesus.
59 A ya padi kiden ikid na ngamin kiden
nagkonsihal a apagan da ya pangipasikkal
da ta liwat ni Hesus petta pangpapasin da
mina tentu.
60 Ammi awan ta naapagan da, te maski
am addu ya nagtayuk nga nagtulad a nag-
impagsil haman ya inuhohug da. A ta
kapozyanan na a nagtayuk ya duwa na
mangipasikkal ta tulad da,
61 a ya uhohug da hapa a

"Ya kuman na nadangag mi ta uhohug na inin a itta kan ya pakapangwa na nga mangkutkutet ta simbaan na Namaratu kapye na ha patayukan ta las-ud na talluhaw," kunda.
62 A sangaw nagtayuk hapa ya kadakalan na padi, kapye na naguhohug te Hesus.
"Awan hud ta tabbag mu? Anu mantu ya uhohugam ta ipaliwat na duwa kiden teko?" kunna.
63 Ammi awena la nagasitang ni Hesusen. A nagsitang ha ya padi en ta
"Magsitang kan, a magpagasingan ka ta sigatolay na Dyos. Ibar mu mantu am iko ya Ari en nga Anak na Namaratu ewan," kunna.
64 A ya tabbag hapa ni Hesus tentu a
"A iko haman ya nangibar, ammi ibar ku hapa tekamuy ta makipaita sangaw ya Tolayin taga Langit nga makipagtuttud ta agtuttudan na Seppakapangwa ta Ngamin, te magtoli hala sangaw sin nga imatuttud ta kulam kiden," kunna.
65 "**Agayaya!**" kun na hapa na kadakalan na padi ta pakadangag na ta uhohug ni Hesus, kapye na pinissang ya salnuk na pagpadi na gafu ta katupag na en ta inuhohug ni Hesus.
"Dulay ya uhohug na in, te igitta na haman ya bari na ta Namaratu ewan," kunna. "A masapul hud para ya mangipasikkal ta liwat na awa ikitanan hapa la ya nakadangag ta uhohug na.
66 Anu mantu ya uray muy tentu?" kunna ha.
"A mappya ta mapapasi!" kunda.
67 A sangaw inuparan da ya mukat na en, yaga pinalpaluk da. A linaplappag na hapa na kadwan, kapye da ibar ta
68 "O Kristu, ibar mu am inya ya naglappag teko, te malalaki ka haman maglavun," kunda.

Ya Pangilemad Ni Pedru Te Hesus
(Mk 14:65-72; Lk 22:56-62; Jn 18:25-27)

69 A ta pagimbestigar da para la te Hesus a itta la i Pedru ta bagaw na bali en, te imatuttud la ten. A sangaw imabikan te Pedru ya takday babbay nga tagabu, a
"Maski iko hapa ya takday kahulun ni Hesusen nga taga Galileya," kunna tentu.
70 Ammi nelemad na ta atubang na ngamin kiden nakadangag,
"Amuk hud am anu ya ikayat mu uhohugan teyak," kunna,
71 kapye na sang umadayu tagad ta sasarokanen. Ammi itta hapa ten ya takday ha na babbay nga nakelasin tentu, a netuldu na i Pedru ta katayukan na kiden.
"Yeyan hapa ya takday kahulun ni Hesusen taga Nasaret ta iten Galileya," kunna tekid.
72 Ammi nelemad na ha,
"Pagasingan ta Dyos am amuk ya tolayina," kunna.
73 Awena para la nabayag a umabikan tentu ya kadwan kiden imatayuk ta iten, a
"Talaga ta iko hapa ya takday kahulun na te italaba na ka na agbalikas mu," kunda tentu.
74 "Atsi O, pagasingan ta Dyos am tulad ya uhohug ku, awek malat amu ya tolayina," kunna ha naglemad.
A ka-ma la nagtareknay ya manuk,
75 a yen hapa ya nepakanonot ni Pedru ta uhohug ni Hesus tentu, te "**Mamillu ka mangilemad teyak ta awena para la pagtareknay na manuk,**" kunna. A insigida nagtugut i Pedru en, a masikan nagtangit.

27

Ya Pagimbestigar Na Gubernador Te Hesus Ikid Na Pasi Ni Hudas
(Mk 15:1-5; Lk 23:1-12; Jn 18:28-38)

1 A tentun araw a nagkakampat para la ya padi kiden ikid na pinakadakal na tolay kiden, a nagtatulagan da ya pasi ni Hesus.
2 A sangaw ginalutan da kapye da neuhet, te enda idarum ta atubang ni Pilato nga gubernador nga taga Roma.
3 A ta pakkamu ni Hudasen ta papasin da i Hesus a nebabawi na ya nepangitalaba na tentu, a netoli na ya piraken nga neatad na padi kiden ikid na pinakadakal kiden.
4 "Nakaliwatak, te netalabak haman ya awanen ta liwat," kunna tekid.
"A nekabat kami hud ta iningwam? Problemam yana," kunda hapa tentu.
5 A gafu ta kumanen a enna newarad ya pirak kiden ta umag na simbaanen, otturu

enna ginalutan ya hul na en kapye na nagbesin.

6 A ta nepakaakut dan ta pirak kiden a inalap na padi kiden, a

"Anu mina ya pagserbi na inin? Te madi am metun ta pundo na simbaanin, te paga na daga na tolay," kunda.

7 A tekid na nabalin nagbabida ta pangusar da ta piraken a enda negatang ta lutak na magdammili, petta itta ya ketanaman na tolay kiden nga taga adayu na lugar nga nasi ta ili na Herusalem.

8 A gafu ta piraken nga negatang da ta lutaken a "**Lutak na Daga**" ya nangingaganan da ta lutaken.

9 A kumanen nagdulot hapa ya nesurat na aglavunen mina Heremyas, te ya uhohug na en a

"**Inalap da ya tallufulu hukal na pirak nga nagtatulagan na Hudyo kiden ta gatad na angat na en,**

10 **a negatang da ta lutak na magdammili en,**

te kumanen ya uray na Namaratu," kunna.

11 A i Hesusen hapa a pinagtayuk da ta atubang na gubernadoren, petta imbestigaran na.

"Anu, iko hud ya nebar da en nga Ari na Hudyo kiden?" kunna te Hesus,

"A kompormi ya ibar mu," kunna hud la ni Hesus tentu.

12 A addu hapa ya nepaliwat na padi kiden tentu ta gubernadoren, ammi awena pulus nagsitang ni Hesus ta pangpaliwat da tentu. A ya uhohug na gubernadoren te Hesus a

13 "Anu awem hud madangag ya ngamin ipasikkal da ta liwat mu?" kunna hapa ni Pilato tentu.

14 Ammi awena kad tumabbag maski ta takday la na uhohug, a pake nepagpaka-lat na gubernadoren.

(Mk 15:6-15; Lk 23:13-25; Jn 18:39–19:16)

15 A ya gagangay na gubernadoren ta idi am araw na mayor na pyesta na Hudyo kiden a pohetan na ya takday mabalud nga pinili na tolay kiden.

16 A ta nepangidarum da te Hesus a dana ittan ya takday nabalud nga magngagan te Barabas, a malalaki hapa namadday ta dulay ta idi.

17 A gafu ta nagaammung na ya tolay kiden a pinohutan ni Pilato tekid am inya ya ikayat da mapohet.

"Had sin mina ta duwa kidin ya ikayat muy ta pohetan ku? I Barabas ya ikayat muy, ono i Hesus nga magngagan hapa ta Kristu?" kunna.

18 A yen ya nebar na ta tolay kiden nga nagaammung, petta damagan na tekid am inya ya ikayat da, te dana amu na ta nedarum na pinakadakal da kiden i Hesusen gafu ta katupag da tentu.

19 A tentu en para la imatuttud nga magindag ta uray da a itta hapa ya enna nepadamag na atawa na en tentu.

"Awem la mekabkabat ta panggakkad da ta tolayina nga awan ta liwat, te pake nazigatanak ta hiklamen gafu ta tarinap ku tentu," kunna kan.

20 Ammi ya padi kiden ikid na pinakadakal kiden a sinansanat da ya tolay kiden petta ipasikkal da ya pakauhet ni Barabas, petta i Hesus mina ya papasin da.

21 A sangaw pinidwa ni Pilato ya pohut na ta tolay kiden,

"A anu ya uray muy ta duwa kidin, had sin mina tekid ya pohetan ku?" kunna ha tekid.

"I Barabas!" kunda hapa.

22 "A anu mantu ya uray muy te Hesusin nga magngagan te Kristu?" kunna ha ni Pilato tekid.

A giaggayan kid na ta "**Pagappam ta kayu,**" pakakin kid.

23 "Te anu hud, anu hud ya liwat na?" kunna hapa.

Ammi pake giaggayan kid ha ta masikan ta "**Pagappam ta kayu, pagappam ta kayu,**" pagkin kid ha.

24 A gafu ta awena mapagimmang ni Pilato ya tolay kiden, te yaga magtatapil kid na a nagpaalap ta palanggana na danum, kapye na binaggawan ya kamat na kiden ta atubang na tolay kiden.

"Itan muy na, nabaggawan kun ya kamat ku kidin, petta amu muy ta awan ta liwat ku ta pasi na tolayin yan. Ikamuy hapa la ya makkamu tentu," kunna tekid.

25 "Onay, ikami ikid na anak mi kiden
ya makkamu ta pasi na," kunda.
26 A gafu ta kumanen a pinohet na i
Barabasen, a nepapaligat na i Hesus, kapye
na negawat ta suddalu na kiden, petta
enda pagappan ta kayu.

Ya Pamābānglu Na Suddalu Kiden Te Hesus
(Mk 15:16-20)

27 A ta nepanggawat na suddalu kiden te
Hesus a neange da bit ta umag na bali na
gubernadoren, a sa nangkalihung hapa ya
ngamin batalyon da.
28 A inazi da ya salnuk ni Hesusen, kapye
da nesalnuk tentu ya darag na ga-gamit
nga kuman na salnuk na ari.
29 A sangaw nangwa kid hapa ta sangn-
gat na sit kapye da nesangngat ta ulu na
en, yaga nepaibbal da tentu ya kulang
na biraw petta kuman na baston na. A
namalentud kid na ta atubang na en ta
pamābānglu da tentu, a
"Ihi, malalaki ya Ari na Hudyo kiden,"
kun na kampon na dayaw da tentu.
30 A ta nekabalin da en a inuparan da
hapa, kapye da inalap ya biraw na en, a
nepalpaluk da ta ulu na en.
31 A tekid na nabalin a inazi da ya salnuk
na en darag, kapye da ha netoli ya dana
en salnuk na, a neuhet dan petta pagappan
da.

Ya Pagpaappa Da Te Hesus
(Mk 15:21-31; Lk 23:26-43; Jn 19:17-27)

32 A tekiden nakauhet ta irwangan na ili
a nesimmun da ya takday tolay nga nagn-
gagan te Simon nga taga Sirene, a intun ya
kinalbatan da nga pinagagtu ta pagappan
ni Hesus.
33 A ta datang da ta nengagan da en
Golgota (intu hala kettayan na Balontok),
34 a pinenum da i Hesusen ta binarayang
nga kinihun da ta apdu, ammi tentu en
nakakakkap a inawenan.
35 A ta nekabalin na nepagpaappa da
tentu a nagbabinunutan na suddalu kiden
ya barawasi na kiden,
36 a nagtuttud kid na nga naggwardya
tentu.
37 Itta hapa ya nesurat da ta utun na
ulu na en petta mebasa ya pangpapasin da
tentu, "**Ye-yan i Hesus nga Ari na Hudyo
kiden,**" kun na surat da,
38 te itta hapa ya duwa na tulisan nga
pinagappa da ta dwaakub ni Hesus.
39 A kada itta ya nagtalib ta nagappan
ni Hesus a nelutab da ya pangidadula da
tentu.
40 "Agu ta itta ya pakapangwam nga
mangkutukutet ta simbaanen kapyem
ha patayukan ta las-ud na talluhaw?"
kunda. "A ikerutam mantu ya barim ta
pakapangwamina," kun na kadwan.
"A am gagangay ta iko ya Anak na
Namaratu a dumagut kan mantu ta
krusina," kunna hapa na kadwan.
41 Tumubbat hapa mangidadula tentu ya
padi kiden ikid na mangituldu kiden ikid
na kadwan kiden pinakadakal na tolay ki-
den.
42 "Intu kan ya nangikerutan ta kad-
wan, ammi awena mekerutan ya bari na
en," kun na kadwan.
"Intu pon ya Ari na Istralita kiden,
a mappya mantu ta dumagut na ta
krus, petta itta mina ya pangurugan tam
tentu," kunna hapa na kadwan.
43 "Nekatalak na kan ya Namaratu.
A am itta ya pangkenga na Namaratu
tentu a ikerutan nan mina, te '**Iyak
ya Anak na Namaratu,**' kunna paen,"
kunna para na kadwan.
44 A kumanen hapa ya pangidadula na
tulisan kiden tentu nga pinagappa da ta
dwaakub ni Hesus.

Ya Pasi Ni Hesus
(Mk 15:33-41; Lk 23:44-49; Jn 19:28-30)

45 A tentun pagtangnganan na araw a
nagsugiram na ya ngamin na paglelehut
da en ta kuman na hiklam abat ta tallu na
oras.
46 A ta mekatallu en na oras a nagayag
i Hesus ta masikan, "**Ilay, Ilay, lama
sabaktani,**" kunna ta agsitang na Hudyo
kiden. A ya ikayat na uhohugan na ayag
na en a "**Dyos ku, Dyos ku, anu haman
ta nagtalekudan nak,**" kunna.
47 "**Anu, ayagan na de i Eliyas?**" kunna
hapa na kadwan kiden nga nagbuya tentu.
48 A alistu nagbilag ya takday tekid nga
ange nangalap ta kuman na ga-gamit,

kapye na tinunan ta suka, a sangaw nesukil na ta ud na biraw te Hesus petta inuman na mina.
49 Ammi ya nebar na kadwan kiden a
"Awem bit la, te itan tam la bit am enna sangaw ikerutan ni Eliyasen," kunda.
50 A sangaw nagayag ha i Hesus ta masikan, a yen hapa ya nepakasukkut na kahalwa na.
51 A negindan hapa napissang ya zingzingen nga ga-gamit ta umag na simbaan en. Namegafu napissang ta utun abat ta akban. A naglunig hapa ya lutak abat ta nakassib ya batu kiden,
52 yaga nahukatan hapa ya tanam kiden, te natolay hala ya addu na nagpasi kiden nga nangurug ta Namaratu ta palungu araw, a imuhet kid ta tanam da kiden.
53 A sangaw ta nekatolay hapa ni Hesus a umange kid ta ili na Herusalem, a nakipaita kid ta addu na tolay ten.
54 Ammi ta nepasi ni Hesus ta nagappan na en a itta hapa ya takday kapitan ikid na sakā suddalu na kiden nga nagtaron ta pasi na. A tekid na hapa nakaita ta lunigen, ikid na ngamin kiden napadatang, a pake nagtalaw kid na, "**Kakurugan kad ta Anak na Namaratu yan,**" kunda.
(Mk 15:42-47; Lk 23:50-56; Jn 19:38-42)
55 A ta medyo adayu ta nagappan ni Hesus a itta hapa ya addu na babay nga mangita tentu, te ikid ya dana kahulun na kiden tentu en nagafu ta lugar na Galileya, te inuffunan da.
56 A nehulun hapa tekid i Mariya Magdalena, ikid ni Mariya nga hina nig Santiago ikid ni Hose, ikid na atawa ni Zibadeyu.
57 A itta hapa ya takday ituldu ni Hesus nga naba-nang nga nagngagan te Hose, a taga ili na Arimateya.
58 A ta furab ta nepasi ni Hesusen a umange i Hose ta bali ni Gubernador Pilato, a inadang na ya bari ni Hesus petta itanam na, a nebar ni Pilato ta meatad hala tentu.
59 A inalap na mantu ya bari na en, a finutefutan na ta bagu na furaw na gagamit,
60 otturu enna netanam ta kababagu na tanam nga nakali ta batu ta kuman na kweba. A sangaw nadokalig na ya dakal na batu ta irwangan na tanamen petta namunitan, a sangaw nagtugut.
61 Ammi pa nasirak bit ten ig Mariya Magdalena ikid na takdayen Mariya, te umatuttud kid ta bikat na tanamen.
62 A ta lalakwat ta Sabadu a umange ya padi kiden ikid na Pariseyu kiden ta bali ni Pilato gafu ta ibar da tentu.
63 "Itta ya nanonot mi, Ser, te ya takday para na tulad na nagtuladen ta katolay na para la en, a '**Matolayak hala sangaw ta kabalinan na talluhaw,**' kunna kan.
64 A mappya mantu ta mangidob ka mina ta maggwardya ta tanam na en abat ta mekatallu araw, petta awena sangaw makaange na ituldu na kiden nga magtakaw ta bari na en. Te am '**Natolay hala ya nasi en,**' kunda sangaw ta tolay kiden a pake dulay sangaw ya tulad da ammi ta tulad na dafu da en," kunda tentu.
65 "A aran ay, mangalap kam mantu ta suddalu kiden, a paggwardyan muy kid ta kustu na paggwardya," kun ni Pilato tekid.
66 A ta nepangalap da ta suddalu kiden a umange kid ta agyan na tanamen, a dinirkatan da ya nelitupen batu ta tanamen, petta maita sangaw am maazi ya batu en, a nesirak da hapa ya suddalu kiden nga maggwardya.

28

Ya Pagtolay Hala Ni Hesus
(Mk 16:1-8; Lk 24:1-12; Jn 20:1-10)

1 A ta nekabalin na araw na agimmang na Hudyo kiden ta pagkarawan ta Liggu a umange ig Mariya Magdalena ikid na takdayen Mariya ta tanam ni Hesusen.
2 Ammi dana itta ya masikan na lunig, te umangen ya takday na anghel na Namaratu nga nagafu ta langit, a dinokalig na ya batu en nga nelitup ta tanamen kapye na nagtuttudan.
3 Kuman na kaitan na kilat ya bari na anghelen, a awan ta pangiduman na furaw na barawasi na en.

4 A ya suddalu kiden hapa nga nanggwardya a nagapilpilpig kid hapa ta talaw da en ta anghelen, a nagkapedda kid na ta kuman na pagpasi da.
5 A ta datang na babay kiden a itta para la ya anghelen a
"Awemuy la magtalaw," kunna, "te amuk ta apagan muy i Hesusen nga pinagappa da,
6 ammi awan na sin, te natolay hala ta kuman na nebar na en tekamuy. Maski e kanan sin, te itan muy ya nagiddan na bari na en.
7 A alistu kam sangaw magtoli ta ituldu na kiden, te ibar muy sangaw tekid ta natolay hala ya nasi en, a maita da sangaw ten Galileya, te mapmapolu ammi tekid. Aranan, te yen la ya ibar ku tekamuy," kunna tekid.
8 A alistu kid na nagtugut ta tanamen ta talaw da en, ammi nekihu hapa ya dakal na talak da. A nagbilag kid na ange nangipadamag ta ituldu na kiden,
9 ammi ka-ma la itta i Hesus ta atubang da, te nesimmun na kid ta dalanen.
"O ey, itta kanan," kunna tekid.
A enda inahakupan ya takki na kiden, a dinayawan da. A ya uhohug na hapa tekid a
10 "Awemuy la magtalaw, te emmuy ibar ta kabagis ku kiden ta e kid mina ta iten Galileya, te maita dak sangaw ten," kunna hapa tekid.

Ya Pagreport Na Naggwardya Kiden

11 A ta nepagtugut na babay kiden a nagtolin hapa ya kadwan kiden naggwardya ta ili, te enda nedanug ta padi kiden ya naita da ta agyan na tanamen tekiden naggwardya.
12 A gafu ta kumanen a nagkakampat ha ya pinakadakal na Hudyo kiden kontodu naggwardya kiden, a nagbabidan da ya uray da. A nagtatulagan da ta maatadan ya naggwardya kiden ta pirak petta magtulad kid. A nebar da tekid ya bidan da sangaw ta tolay kiden.
13 " 'Umange ya ituldu na kiden ta hiklam, a netammang da ya bari ni Hesus tekami en nagkasidug,' kummuy tekid.
14 "A am angarigan ta madamag sangaw na gubernador ta nasidug kam ta nepaggwardya muy a ikami hala sangaw ya makkamu magbida tentu, petta awan sangaw ta dulay tekamuy," kunda tekid.
15 A inalap da mantu ya piraken a enda nepadangag ya kuman na netuldu na padi kiden tekid. A ye-yen na bida ya isansaned na Hudyo kiden ta ngamin kiden lugar na sakā Hudyo da kiden maski abat ta ayanin.

Ya Pakipaita Ni Hesus Ta Ituldu Na Kiden
(Mk 16:14-18; Lk 24:36-49; Jn 20:19-23)

16 A ya mafulu takday kiden na ituldu ni Hesus a umange kid hala ta lugar na Galileya ta nebar na en bagetay nga pangdafungan na tekid.
17 A tekiden nakaita tentu a namalentud kid na nga nangdayaw tentu. Ammi ta kadwan a aweda kurugan ta intu in yen.
18 A ya uhohug ni Hesus tekid a
"Iyak ya nagitunan na Namaratu ta ngamin makkwa ta langit ikid na lutak.
19 A ta ayanin a doban ta kanan, te e kam sangaw ta ngamin tolay ta ngamin paglelehutin petta magalap kam ta dagga na itulduk kidin. Zigutan muy sangaw ya mangurug petta mesipat kid tekami ni Damakewan ikid na Kahalwa na en.
20 A sage ituldu muy kid hapa petta kurugan da hapa ya ngamin nepatarabakuk tekamuy. A nonotan muy yan: sigida itta yak la tekamuy nga mehulhulun abat ta pagaddetan na arawin yan," kunna.

Ya Nesurat Ni Markus Gafu Te Hesus Kristu

Ya Gafu Na Suratin Yan

Ya ngagan na nagsuraten ta isin na surat a Markus. A ta ketta ni Hesus ta lutakin a medyo babagu para la i Markus, ammi tentu en dakal, nadamag na ya ngamin kiden tarabaku ni Hesus ikid na ituldu na ta awena para la napagappa ta kayu. I Markus hapa ya takday kauffun nig Pablo tekid umange nangipadanag ta damag ni Hesus ta magdaduma na lugar. Magge naggitta ya surat ni Matyu ikid ni Markus, ammi ya surat ni Markus ya kaassangan na. Gagangay la na tolay ig Matyu ikid ni Markus, ammi addu ya mangipasikkal ta Namaratu ya nangpili te Matyu pase Markus, petta isurat da ya ngamin iningwa ni Hesus. I Lukas ikid ni Hwan ya duwa para nga nagisurat ta katolay ikid na pasi ni Hesus. A ya nesurat ni Markus gafu te Hesus a intu yan:

Ya Nepadamag Ni Hwan Ta Tolay Kiden
(Mt 3:1-12; Lk 3:2-17; Jn 1:6-8,19-28)

1-2 Ya fun na Bida ni Hesus Kristu nga
Anak na Namaratu ewan a intu yan ta ku-
man na nesurat na aglavunen mina Isayas:
"**Ya uhohug na Namaratu ta Anak**
na en a
'**Dangagam, Anak ku, te itta**
sangaw ya doban ku nga
mapmapolu ammi teko,
te intu sangaw ya mangipadan-
gag ta iangem,' kunna.
3 **Te ya nebar na en mapmapolu a**
makipaita sangaw ta kawanan na
babali,
a iayayag na sangaw ya tabarang na
ta tolay kiden,
petta makaparan kid mina ta
datang na Dafu tamen, petta
malogon mina ya iange na
tekid," kun na surat ni Isayas.
4 A gafu ta kumanen a nakipaita hala ya
binida ni Isayasen ta kawanan na babali,
a intu hala i Hwan nga nangzigut ta tolay
kiden, a kinasaba na kid.
"Ulin muy ya gagangay muy a zigutan
ta kanan, petta pakoman na Namaratu
ya liwat muy kiden," kunna.
5 A umange tentu ya addu na tolay taga ili
na Herusalem, ikid na ngamin kiden lugar
ta Hudeya. A dana nebosag da ya liwat da
kiden, kapye na kid zinigut ta karayan na
Hurdan.
6 A ya gagangay ni Hwan a nagbarawasi
ta pinadday na en nga nagafu ta dutdut
na kamelo, a sebarekas hapa ta la-las. A
intu la kanan na ya dudun ikid na tahu na
kalaba.
7 A ya nepadangag na para a
"Itta sangaw ya ange ta gafan ku nga
pake malmalalaki ammi teyak, te maski
la awek megitta makitagabu tentu nga
mangubad ta sapatos na kiden.
8 Te maski zinigut ta kam ta danumin,
a intu sangaw ya mangpasinap tekamuy ta
Kahalwa na Namaratu," kunna.

Ya Pangzigut Ni Hwan Te Hesus
(Mt 3:13-17; Lk 3:21,22)

9 A ta arawin yen hapa la a nagganwat
hapa i Hesus ta agyan na en ten Nasaret
ta lugar na Galileya, a dumatang hapa
ta karayan na Hurdan, te umange hapa
pazigut te Hwan.
10 A ta nepakagon ni Hesus ta danumen a
naita na ta bimangrit ya langit, a nagsunak
ya Kahalwa na Namaratu ta kuman na
kalapati, a nagpotun na tentu.
11 A nepagka-ma na hapa kan ya naguho-
hug tentu ta langit:
"Iko ya Anak ku nga matakit ta nonot
ku. Pake matalakanak teko," kunna kan.

Ya Pangparuba Ni Satanas Te Hesus
(Mt 4:1-11; Lk 4:1-13)

12 A ta nekabalin ni Hesus nagzigut
a pinagtugut na Kahalwa na Namaratu,
petta ange tatakday ta bagbagetay kiden
nga adayu ta tolay.
13 A nagyan la ten abat ta appatafulu
araw, a nekihkihu ta magdaduma na ayam
nga simaron ikid na maporay. A yen hapa
ya neange ni Satanas tentu, petta paruban
na, ammi ta nekabalin ni Satanas tentu a
umange hapa ya anghel kiden nga man-
guffun te Hesus petta magsikan.

Ya Pamegafu Ni Hesus Ta Tarabaku Na
(Mt 4:12-17; Lk 4:14,15; Jn 4:43-45)

14 A sangaw ta nekebalud ni Hwanen a
dumatang ha i Hesus ta agyan na ta iten
Galileya petta mangipadangag ta damag
na Namaratu;
15 "Ayanin ya pamegafu na pangikerutan
nga binida na aglavun kiden, te ittan ya
dafu muy nga nekari na Namaratu. Ulin
muy mantu ya gagangay muy, a kurugan
muy na ya ipadangag kun tekamuy nga
mappya," pakakin.

Ya Pagpehulun Ni Hesus Ta Ituldu Na Kiden
(Mt 4:18-22; Lk 5:1-11; Jn 1:40-42)

16 A tentu en nagtugtugut ta pingit na
Alug na Galileya a nesimmun na ig Si-
mon ikid na kabagis na en Andres, a mag-
tahukul kid na ta alugen te dumatahukul
kid ta ikan.
17 "Dumagdag kanan hala teyak, te
ituldu ta kam petta dumatahukul kam
sangaw ta tolay," kun ni Hesus tekid,
18 a insigida newagak da ya tahukul da, a
dumagdag kid na.
19 A tekiden nagdulot nagtugtugut ta ba-
naden a naita ni Hesus ig Santiago ikid na
kabagis na en Hwan nga anak ni Zibadeyu
ta barangay da en, a magpakappya kid ta
tahukul da kiden.
20 A insigida inayagan na kid, a newagak da
ya dama da en kontodu tagabu na kiden ta
barangayen, a dumagdag kid na hapa, a sa
nagdulot kid na ta ili na Kapernayum.

Ya Pagpamappya Ni Hesus Ta Seanitu
(Lk 4:31-37)

21 A tentu en araw na agimmang a
umange kid nakigimung ta kapilya en, a
nangituldu hapa i Hesus.
22 Ammi nakagtut hapa ya tolay kiden
ta gagangay na pangituldu na, te awena
pinarigan ya mangituldu kiden ta relisyon
da awa nangituldu ta kuman na intu ya
makkamu ta ngamin.
23-24 A tentu para la nangituldu a ka-ma
la kimahalwan hapa ya takday lalaki ta
umag na kapilya en gafu ta anitu na en;
"O, Hesus taga Nasaret, anu itta ka sin
tekami? Amu ta ka, te iko ya kagitta na
Namaratu ewan. Yen hud ya umeyam
sin petta pakākāllakan na kami?" kunna.
25 Ammi nehuya ni Hesus ya anitu na en ta
"Awem la magsitang, a pagtugutām na
ya tolayina," kunna.
26 A nagganwatan na anitu en ya lalaki en
pinagbalyad, kapye na hapa kimahalwan
ta pagtugut na tentu.
27 A pake nakagtut ha ya tolay kiden ta
iningwa ni Hesus, a
"Anu panaw ye-yan O? Takwan ya
ituldu na inin, te mangituldu setu-
ray, yaga kurugan na anitu kiden am
patugutan na kid," kunda.
28 A gafu ta kumanen a insigida sumaned
ya damag ni Hesus abat ta ngamin kiden
babali ta lugar na Galileya.

Ya Pagpamappya Ni Hesus Ta Nagtatākit Kiden
(Mt 8:14-17; Lk 4:38-41)

29 A ta nepagtugut nig Hesus ta kapilya
en a umange kid ta bali nig Simon ikid ni
Andres, a dumagdag hapa ig Santiago ikid
ni Hwan.
30 A ta datang da ta bali na en a ned-
datangan da ya katahungan ni Simon nga
babbay nga imaidda, te nagpatu, a nebar
da hapa te Hesus.
31 A enna ginafut ni Hesus ya kamat na
en pinatayuk, a yen hapa ya nepagkamag
na patu na en, a enna kid hapa nepagafuy.
32 A ta marimaten a itta hapa ya nagda-
datang ta bali da en nga ange nangikahad
ta seanitu ikid na magtatākit.
33 A sa kumalihung ya ngamin kiden
umili ta lugar na irwangan na bali en.
34 A addu ya pinagmappya ni Hesus ta
magdaduma na takit, yaga pinatugut na
hapa ya addu na anitu na seanitu kiden,
ammi sinanat na kid nga maguhohug, te
amu da ta intu ya Anak na Namaratu.

Ya Pagapag Nig Simon Te Hesus
(Lk 4:42-44)

35 A ta lalakwat a nagkarawan i Hesus
nga imivwat, a umange la tatakday ta
awan ta totolay, a pa nagyan ten nakimal-
lak.
36 A ta nekahukal nig Simon a awan i
Hesusen, a enda inapag.
37 A tekid na nakaapag tentu a

"Anu itta ka sin, Afu? Itta haman ya addu na tolay makaapag teko," kunda tentu.

38 A ya tabbag na tekid a

"On ay, ammi magdulot kitanan ta kadwan kiden babali, te mappya ta yen kid hapa na lugar ya pangipadangagan ku, te yen ya gafu na umeyan ku ta isin," kunna.

39 A gafu ta kumanen a sinaned da ya ngamin kiden babali ta lugar na Galileya, a nangipadangag i Hesus ta kapilya da kiden, yaga pinatugut na hapa ya anitu na seanitu kiden.

Ya Pagpamappya Ni Hesus Ta Naggalisen
(Mt 8:1-4; Lk 5:12-16)

40 A sangaw itta ya takday lalaki nga naggalis, a umange namalentud ta atubang ni Hesus;

"Ay, Afu, ikallak nak haen, te amuk ta maurum ya tabbit kin am ikayat mu," kunna.

41 A gafu ta timalin ya allak ni Hesus tentu a neuyad na ya kamat na en nesi-ged ta lalaki en, a

"Ikayat ku hapa, itam awa malinis na ya tabbit mina," kun ni Hesus tentu.

42 A ka-ma la imawan ya galis na en, a pake nalinis na ya tabbit na en.

43 A ta nepagpatugut ni Hesus tentu a pake nebar na ta awena sangaw bidan.

44 "Itam ta awan ta pangibibidam ta isin, ammi em ipaita ya barim ta padi en ta simbaanen petta maita na ta awan ya galis men, a iatad mu hapa tentu ya iatang na ta kuman na nebar ni Moses ta lintigen, te yen sangaw ya mangipasikkal ta tolay kiden ta pagmappyam," kunna.

45 Ammi tentu en nagtugut a pinegafwanan na hala nepadangag ya pagpamappya ni Hesus tentu, a yen ta awenan nakasarok ni Hesus ta ili kiden gafu ta kaddu na tolay kiden. A nagyan mantu la ta adayu ta babali kiden, ammi umange hala tentu ya tolay kiden nga taga ngamin kiden lugar.

2

Ya Pagpamappya Ni Hesus Ta Awan Makahehit
(Mt 9:1-8; Lk 5:17-26)

1 A naba-bayag ta assang a dumatang ha ig Hesus ta ili na Kapernayum, a nadamag na tolay kiden ta ittan ha ta nagyanan na en bali.

2 A ta magananwan la a pake umaddun ya tolay kiden nga nagaammung ta umag na bali en abat ta awan ta ketunan na kadwan kiden maski ta bikat na irwangan, a nepadangag ni Hesus ya uhohug na Namaratu tekid.

3 A itta hapa ya enda nekahad tentu nga awan makahehit nga inisaw na appat na lalaki,

4 ammi aweda garay neabikan te Hesus gafu ta kaddu na tolay, a yen ta negon da ta addanen nga ange ta atap na bali en. A sangaw inazi da ya assang la ta atapen ta annung ni Hesus, kapye da neuhiyay ya awanen makahehit ta umag na bali, a netabnak da ta bikat ni Hesusen.

5 A ta nepakaita ni Hesus ta pangikatalak da tentu a naguhohug hapa ta awanen makahehit;

"Aleng, pakoman kun ya liwat mu kiden ta Namaratu," kunna.

6 Ammi ya kadwan kiden nga mangituldu ta relisyon na Hudyo kiden nga gituttudan hapa ta umag na bali a linibakan da hapa ya inuhohug ni Hesus ta nonot da hapa la.

7 "Anu haman ta uhohugan na ya kumanen bakawa Namaratu hud. Dulay mantu yan te ugtulān na haman ya turay na Namaratu," kun na nonot da.

8 Ammi narikna ni Hesus ya nonot da, a

"Anu haman ta libakan muy ya inuhohug ken?

9 Had sin hud ya malmalogon, am pakoman ku ya liwat na kiden, ono am pagmappyan ku petta makatugut?

10 Ammi itta hapa ya ibar ku ta awanin makahehit petta itta sangaw ya pakaitan muy ta itta hapa ya turay na Tolayin taga Langit nga mangpakoma ta liwat na tolay kiden," kunna tekid,

11 otturu naguhohug ha ta awanen makahehit;

"Imivwat kan, Aleng, te alapam na ya pagiddamina a dumatang kan ta balim," kunna.
12 A imivwat kad, a inalap na ya dapan na en kapye na nagtugut ta atubang da ngamin. A pake nagpaka-lat hapa ya tolay kiden ta pagmappya na, otturu dinayawan da ya Namaratu.
"Nabayag kitanan sin a ayanin la ya pakaita tam ta kumanin," kunda.

Ya Pangpadagdag Ni Hesus Te Lebi
(Mt 9:9-13; Lk 5:27-32)

13 A sangaw ta mittan a umange i Hesus ta pingit na alugen, a dumadagdag hapa ya pake addu na tolay nga mangkalihung tentu, a netuldu na kid hapa.
14 A tentu nabalin nangituldu a nagtugut ha, a nasimmu na hapa ya takday agsingir ta bwis nga imatuttud ta lugar na pagpagan na tolay kiden ta bwis da. I Lebi anak ni Alfeyo ya ngagan na. A ta pagtalib ni Hesus tentu a
"Dumagdag kan teyak, petta magbalin ka ta itulduk," kunna tentu,
a imikkat hala nga dumagdag tentu.

15 A sangaw itta kid na ta bali ni Lebi en, a sa magkakan kid. A itta hapa ya addu na agsingir ta bwis ikid na dulay na tolay, a sakā makikkanan kid hapa teg Hesus kontodu ituldu na kiden, te addu kid nga imanghulun tentu.
16 A ta pakaita na Pariseyu kiden ta nakikkanan hapa i Hesus ta agsingir ta bwis ikid na dulay na tolay, a linibakan da hapa, ammi ya ituldu na kiden ya nangibaran da;
"Anu makikkanan hapa ya mistro muy ta agsingir kiden ta bwis ikid na dulay na tolay?" kunda.
17 Ammi nedangagan na kid ni Hesus, a intu ya tumabbag tekid:
"On ay, te gagangay haman ta ange ya manguru en ta agyan na magtakit kiden, te yen haman ya makaapag tentu. A bakkan ta yen ya umeyan ku sin petta padagdagan ku ya awanen ta liwat am awa seliwat kiden talo am magbabawi kid," kunna tekid.

Ya Pohut Da Te Hesus Gafu Ta Ngilinan Da
(Mt 9:14-17; Lk 5:33-39)

18 A sangaw itta ya umange nangpohut te Hesus gafu ta ituldu na kiden. "Anu kawagan na, Afu, ta awena ngilinan na ituldum kiden ya araw na awan pangan ta kuman na Pariseyu kiden ikid na ituldu kiden ni Hwan," kunda.
19 A ya tabbag hapa ni Hesus tekid a
"Mabalin hud ta magdamdam ya makiboda kiden am itta para la tekid ya magboda en? Gagangay ta makikkanan kid la tentu ta ketta na en para la tekid.
20 Itta la sangaw ya araw am metugut tekid, a yen sangaw ya pagngilin da ta araw nga aweda pangan gafu ta damdam da tentu," kunna.
A nebar na hapa ya kuman na keangarigan tekid petta aweda mina pagdadaggan ya dana kiden gagangay da ikid na ituldu na.
21 "Am angarigan ta napispissang ya dana en barawasi muy a awemuy haman pissangan ya bagu en ga-gamit petta itta ya itakup muy ta dana en, te kenga sangaw ya bagu en, otturu mapissang ha sangaw ya dana en barawasi muy am kumbat ya takup na en," kunna.
22 "A kumanen hapa ta basi muy, te awemuy haman ikarga ya bagu na basi ta dana na abyat, te am bumlad ya basi en a mabattak ya abyaten, otturu meburud hapa ya basi en. Mapmappya ta mekarga ya bagu na basi ta bagu na abyat petta azo mabayag kid," kunna ha.

Ya Pakitapil Da Gafu Ta Araw Na Agimmang
(Mt 12:1-8; Lk 6:1-5)

23 A sangaw ta mittan a magtugtugut ig Hesus ikid na ituldu na kiden ta tātangngan na kamaitan ta araw na agimmang, a nagpusit hapa ya ituldu na kiden ta angen da.
24 Ammi gafu ta naita na kid hapa na Pariseyu kiden a ipahuya da kid hapa te Hesus.
"Itam ya ituldum kidina, anu awem kid ihuya, te magtarabaku kid haman ta araw na agimmang," kunda tentu.
25 A ya tabbag na hapa tekid a

"Annun ku kid ihuya, te intu la kwan da ya kuman na iningwa ni mina Dabiden ikid na kahulun na kiden ta kawan na kanan da,
26 te simarok kid ta bali na Namaratu ta nepagpadi ni mina Abyatar, a inalap da hapa ya pan kiden nga nedasar ta atubang na Namaratu nga mehangat mina tekid, te kanan hala na padi kiden. Ammi maski kunna ten a bakkan haman ta nakaliwatan da yen.
27 A ya takday para ibar ku tekamuy a netunglak na Namaratu ya araw na agimmang petta magserbi ta tolay, te bakkan ta tolay ya magserbi ta araw na agimmang.
28 A ya Tolayin nga taga Langit ya makkamu ta araw na agimmang," kunna.

3

Ya Pagpamappya Ni Hesus Ta Nagpilay Ta Kamat
(Mt 12:9-14; Lk 6:6-11)

1 A sangaw ta mittan a umange i Hesus nakigimung ta kapilya na Hudyo kiden ta araw na agimmang. A gafu ta itta hapa ten ya takday lalaki nga pake nagpilay ya takday kamat na,
2 a aitan da bit i Hesus talo am pagmappyan na ya kamat na en, te am pagmappyan na ta araw na agimmang a yen sangaw ya pangidaruman da tentu.
3 A ya uhohug ni Hesus ta lalaki en a "**Magtayuk kan ta tangnganina,**" kunna,
4 kapye na naguhohug hapa ta nagilalap kiden tentu;
"A anu hapa ya uray muy ta ipalubus na Namaratu ta araw na agimmang? Intu ipalubus na ya mappya ono dulay? Mappya panaw ta magpamappya kitam ono magpapasi kitam?" kunna tekid.
Ammi aweda la nagasitang.
5 A init-ita na kid la ta pagporay na tekid, te madamdam hapa gafu ta pagtuyag na nonot da, otturu naguhohug ha ta lalaki en. "**Uyadam la ya kamat mina,**" kunna, a tentu en nanguyad a negitta ta takdayen kamat na nga mappya.
6 A gafu ta kumanen a alistu imuhet ya Pariseyu kiden ta kapilya en, te umange kid nakibidan teg Herud, petta pagtatahatun da am had kunna mina na pangpapasi da te Hesus.
7 A gafu ta kumanen a nagtugut hapa i Hesus kontodu ituldu na kiden, a umange kid ta tagad ta alugen, a dinadagdag na kid hapa na pake addu na tolay nga taga Galileya.
8 Umange hapa tentu ya awan bababang na tolay taga Hudeya, ikid na ili na Herusalem, ikid na Idumeya, ikid na dammang na karayan na Hurdan, ikid na lugar na Tiro ikid na Sidon, te nadamag da ya ngamin tinarabaku na.
9 A gafu ta kaddu na tolay kiden nga umab-abikan te Hesus a
"Iparan muy bit ya barangayen talo am malipitak ta tolay kiden," kunna ta ituldu na kiden.
10 te kuga addu na tolay ya pinagmappya na, a addu para ya nagtatākit nga simalsal tentu petta si-gedan da ya bari na en.
11 A ya seanitu kiden hapa a ka-ma kid la nagtakab ta atubang na en nga kimahalwan, "**Iko ya Anak na Namaratu,**" kunda.
12 Ammi nehuya na hapa ya anitu da kiden petta aweda ipakamu ya ngagan na.

Ya Pagpili Ni Hesus Ta Turin Na Kiden
(Mt 10:1-4; Lk 6:12-16)

13 A sangaw gimon i Hesus ta agyan na bagetay kiden, a pinahulun na hapa ya kadwan kiden tolay nga ikayat na ta kahulun na, a dumagdag kid.
14 A pinili na ya mafulu duwa tekid, petta kanayun magyan kid tentu, a yen kid hapa ya dinob na ange mangipadangag ta uhohug na.
15 A pinasinapan na kid hapa ta pakapangwa na petta itta ya mabalin da nga magpatugut ta anitu na seanitu kiden.
16 A ya ngagan na mafulu duwa kiden a i Simon nga nengagan na te Pedru,
17 a ig Santiago ikid ni Hwan nga anak ni Zibadeyu, ammi Bwanergis ya nangingaganan na tekid, te ikayat na uhohugan ta kuman kid na dalak.
18 A itta hapa i Andres,
ikid ni Felipe,
ikid ni Bartolome,
ikid ni Matyu, (intu hala i Lebi),

a i Tomas,
ikid na takday Santiago nga anak ni Alfeyo,
ikid ni Tadyo,
ikid ni Simon nga kahulun na nakitapil kiden ta gubyernu na taga Roma kiden,
19 a i Hudas Iskaryote nga mangitalaba sangaw te Hesus.

Ya Pamadakat Da Te Hesus (Mt 12:22-45; Lk 11:14-23)

20 A ta nekabalin na kumanen a dumatang ha ig Hesus ta nagyanan na en bali, a imaddu ha ya tolay kiden nga nagaammung ta bali addet ta awena matagop nig Hesus ya mangan.
21 A ta pakadangag nig hina ni Hesus ta pakolangan na la ya mangituldu a naggaganwat kid nga ange tentu, petta gamman da mina, te pahig da ta magamamangaw.
22 A ya uhohug na mangituldu kiden hapa nga taga Herusalem a
"Itta malat ya Satanas tentu nga mayor na anitu kiden, a yen ta itta ya mabalinan na nga magpatugut ta anitu," kunda.
23 Ammi pinaabikan na kid ni Hesus hapa petta pake madangag da ya tabbag na ta uhohug da.
"Mabalin hud ta Satanas ya magpatugut ta sakā anitu na kiden?" kunna tekid,
otturu nepasikkal na para ta keangarigan.
24 "Am angarigan mina ta makikattway ya tolay kiden nga makitapil ta gubyernu a awena hud sangaw maperdi na gubyernu da?
25 A am makikattway ya makipagyan kiden ta takday na bali a maperdi hapa ya pagkakahulun da.
26 A kumanen hapa te Satanas, te am patugutan na ya sakā anitu na kiden a nakikattway kid na, a naperdin ya patarabaku na en tekid, te yen la ya pagaddetan na.
27 Killu mantu ya nonot muy, te ya kakurugan a awan ta makagubat ta ibbalan ni Satanas am bakkan la ta masmasikanen ammi tentu, te yen na sangaw ya mangabak tentu petta gubatan na ya ibbalan na en," kunna tekid.
28-30 A gafu ta nepagsil da ya mayor na anitu kiden ta Kahalwa na Namaratu a pake nepasikkal na ya liwat da;
"Kakurugan ya uhohug ku tekamuy ta maski am anu ya liwat na tolay ikid na pamadpadulay na ta sakā tolay na kiden a mabalin mapakoma, ammi ya mamadpadulay ta Kahalwa na Namaratu a awena pulus mapakoma, te nakaliwat ta magnayun na liwat," kunna.

Ya Pangikwenta Ni Hesus Ta Hina Na Ikid Na Kabagis Na (Mt 12:46-50; Lk 8:19-21)

31 A ta datang nig hina na en ikid na kabagis na kiden a nagindag kid ta bagawen, te nangidob kid ta ange magayag tentu.
32 A gafu ta addu ya kumalihung kiden tentu a nebar da hapa tentu;
"Itta kan ta bagaw ig hinam ikid na kabagis mu kiden, te apagan da ka kan," kunda.
33 Ammi ya tabbag na tekid a
"On ay, ammi inya hud ig hinak ikid na kabagis ku kiden am bakkan ta isin kid hapa," kunna,
34 a nesaned na netuldu ya kahulun na kiden ta umag na bali,
"Yeyan kid hapa ig hinak ikid na kabagis ku,
35 te maski am inya ya mangidulot ta ikayat na Namaratu ewan a yen ya kabagis ku ikid ni hinak," kunna.

4

Ya Keangarigan Na Magpurwak (Mt 13:1-9; Lk 8:4-8)

1 A sangaw ha ta mittan a namegafu i Hesus mangituldu ta pingit na alugen, a magananwan la a itta ya pake addu na tolay kumalihung tentu. A gafu ta kaddu da a gimon na ta selayag kapye na ha nagtuttud, a nagyan hapa ya tolay kiden ta pingit na alugen magdangag.
2 A addu hapa ya netuldu na tekid ta keangarigan, a kumanin ya takday netuldu na:
3 "Dangagan muy yan," kunna, "Itta ya umange nagpurwak,

4 a nehunnak ya kadwan kiden hukal
ta dalan, ammi enna kid inafut na ma-
manuk kiden.
5 A nehunnak hapa ya kadwan kiden
ta kabatunen nga nebagbagtu ya lutak na,
a alistu kid nagtatuhu gafu ta awan ta pake
gimafutan na ramut da.
6 A sangaw ta kasikan na bilag a
nagladdag kid te awan ta nagramutan da,
a nagkatang kid na.
7 A ya kadwan para hukal a nehunnak
kid natungradanen gahut, a negindan ya
hukal kiden ta pagtuhu na gahut kiden,
ammi tinappanan na gahut kiden ya tuhu
na hukal kiden pettam kumanen awedan
makapagmayan.
8 A ya kadwan kiden hukal a nehun-
nak kid ta mappya na lutak, a yen kid ya
pake dumakal ikid na nakapagmayan, te
itta ya nagdawa ta magatut, a itta hapa ya
nagdawa ta annamafulu, a nagdawa hapa
ya kadwan ta tallufulu.
9 "A am kakurugan ta itta ya bangbang
muy a mappya ta pake dangagan muy ya
bidan kin tekamuy," kunna.

Ya Gafu Na Pangituldu Ni Hesus Ta Keangarigan
(Mt 13:10-17; Lk 8:9-10)

10 A tentu en tatakday a umange tentu
ya kadwan kiden ituldu na nga nehulun ta
mafulu duwa kiden, te enda pinohutan am
anu ya ikayat na uhohugan ta keangarigan
na en.
11 A ya nebar na tekid a
"Mappya te ikamuy ya pinili na Na-
maratu petta amu muy ya gagangay na
pangikerutan na ta tolay kiden, ammi ta
kadwan kiden a nelemad na tekid petta
intu la madangag da ya keangarigan.
12 A yen ta nagbida yak tekid ta kean-
garigan, te maski am itta ya mata da a
aweda haman maita ya mepaita tekid, a
maski am itta ya bangbang da a aweda
pake maawatan ya mepadangag tekid, te
am maawatan da mina a magbabawi kid
mina petta pakoman na kid na Namaratu,"
kunna tekid.

Ya Pangipalawag Ni Hesus Ta Keangarigan
(Mt 13:18-25; Lk 8:11-15)

13 A ya nebar na para tekid a
"Am awemuy mantu amu ya ikayat
na uhohugan na keangarigan na nag-
purwak a pake ipasikkal ku petta amu
muy sangaw ya pagbalinan na kadwan
kiden keangarigan nga mebida sangaw
tekamuy.
14 A ya umange en nagpurwak a yen ya
mangipadangag ta uhohug na Namaratu.
15 A ya dalanen nga nehunnakan na
kadwan kiden hukal a yen ya keangarigan
na makadangag ta uhohug na Namaratu,
ammi gafu ta aweda itug ya madangag da
a ange i Satanas tekid a tabtabangan na ya
nadangag da en petta kaliwatan da.
16 A ya kabatunen nga nagtuhun na
kadwan kiden hukal a yen ya keangarigan
na makadangag ta uhohug na Namaratu, a
alistu kid hapa mangurug ta talak da.
17 Ammi gafu ta aweda pake itug ya
madangag da en a awena la mabayag
na pangikatalak da, te sangaw am itta
ya pagzigātān da ono mangikatupag tekid
gafu ta uhohugen nga nekatalak da a alistu
kid hapa magtabeng, te kuman na ikazig-
man da ya nekatalak da en.
18 "A ya natungradanen gahut nga ne-
hunnakan na kadwan kiden hukal a yen
hapa ya keangarigan na makadangag ta
uhohug,
19 ammi gafu ta addu hapa ya burun-
gan da ta magmagannud, ikid na pakolan-
gan da ya pagba-nang da, ikid na addu
ya ingguman da a yen kid na nonot ya
mangiduyat ta uhohugen, a awan na ta
pagbalinān na uhohugen petta magserbi ta
kappyanan da.
20 A ya mappya en lutak nga nehun-
nakan na kadwan kiden hukal a yen ya
keangarigan na makadangag ta uhohug na
Namaratu, a itug da hapa ya madangag
da, a yen mantu ya kuman na ammay
nga makapagmayan ta pake addu, ikid na
makapagmayan ta kustu, ikid na maka-
pagmayan ta medyo makurang la," kunna.

Ya Kadwan Para Na Keangarigan

21-22 A ya kadwan kiden keangarigan nga
binida ni Hesus tekid a intu yan:
"A ta ayanin kuman na napagatangan
na ya hilag ta nonot muy gafu ta kean-
garigan ken, a awemuy mantu ilingad ya

hilag muy awa itun muy hud la ta pakaitan na kadwan kiden tolay. Te maski am anu ya melemad ta ayanin a mappya ta mepalawag ta ngamin.

23 A am kakurugan ta itta ya bangbang muy a mappya ta pake dangagan muy ya uhohug kin tekamuy.

24 A pake itug muy hapa ya nadangag muy, te ya kaddu na metug muy a kumanen hapa sangaw ya kaddu na amu muy, a madaggan para.

25 Te ya mangitug ta madangag na a itta para sangaw ya medagga ta amu na, ammi ya awanen mangitug a imawan hapa sangaw ya dana en amu na," kunna.

26 "A ya gagangay na pangikerutan na Namaratu ta tolay kiden," kunna ha ni Hesus, "a meangarig ta hukal kiden nga nepurwak na tolay ta uma na en.

27 Te am nabalin na nagpurwak a awena la bit burungan ya nepurwak na kiden, te ange magtarabaku ta kadwan kiden tarabaku na am ahaw, a am hiklam a masidug. A ya nepurwak na kiden a magtatuhu kid la, ammi awena haman amu am had kun na pagtuhu da ikid na idakal da,

28 te ya lutaken hala ya magpatuhu, a sangaw lumattog ya don na kiden, kapye na sangaw magdawa ikid na magmayan ta addu.

29 A sangaw am nagtuyag na ya dawa na kiden a ange hapa maggatab ya nagmula en, te dumatang na ya araw na kagatab na. A kumanen hapa sangaw ta mesipat kiden ta pangikerutan na Namaratu.

30 "A anu mina ya takday para keangarigan na tolay kiden nga iturayan na Namaratu petta amu muy?

31 A kuman kid na kaassangan na hukal nga imula na tolay,

32 te sangaw am dakal na ya mula na en a intu ya kadakalan na ngamin kiden mula, te magge kuman na kayu, petta yen ya eyan na mamanuk kiden pagumukan," kunna.

33 A addu para ya binida ni Hesus tekid ta kumanin na keangarigan, te yen ya naattaman da dangagan.

34 A awan ta takwan na binida na tekid am bakkan ta keangarigan, ammi am ikikid la na ituldu na kiden a sa nepalawag na ya ngamin tekid.

Ya Pagpaimmang Ni Hesus Ta Paddad (Mt 8:23-27; Lk 8:22-25)

35 A sangaw ta marimat a "**Entanan ta dammangewan,**" kunna.

36 A nagtugutan da ya kaddu na tolay kiden ta ba-nad na alugen, te naglalugan kid na ta selayagen nga nagtuttudan ni Hesus tentu en nangituldu ta tolay kiden. Ammi ya kadwan kiden tolay a dumadagdag kid ta selayag da kiden hala.

37-38 A nagyan la i Hesus ta huli na selayagen, a masidug na ta fungan. A tentu en nasidug ta mappya a kima-ma la umange ya masikan na paddad. A pake nagpalung na ya danumen, a lima-nug na ta umag na selayag da en addet ta tanagay kid na lumammad. A gafu ta burung da a enda hinukal i Hesus,

"Magpasi kitam O, Afu, anu awan haman ta pangkengam," kunda.

39 A tentu nahukal a nehuya na ya paddad, a "**Magintak kan,**" kunna hapa ta danumen, a nagimmang na, a nagsimpan ya danumen. A ya uhohug na hapa ta ituldu na kiden a

40 "Anu haman ta magburung kam? Awan hud ta pangikatalak muy?" kunna hapa tekid.

41 A pake nahigalan kid na tentu, a

"Anu panaw ya katolay na tolayin yan, te maski ya paddad ikid na palung a kurugan da hala ya uhohug na," kunda.

5

Ya Pagpamappya Ni Hesus Ta Seanitu (Mt 8:28-34; Lk 8:26-39)

1 A tekiden nakadatang ta dammang na alugen a itta kid na ta lugar na Gadareno kiden, a dumagut na i Hesus ta selayagen.

2 A tentun dimmagut a nepagka-ma na ya takday lalaki nga pinagguyung na anitu na kiden.

3-5 Te bagu nagafu ta agyan na tanam kiden, te yen hala ya nagyanan na. A ya gagangay na hapa ta idi a pakpakataraw ikid na paghuhuklaw gimihgihawa ikid na nakakalkalasig ta agtatanamanen ikid na bagbagetay kiden, yaga kulkulsangan na

ya barbari na ta batu. Namengaddu naga-
lutan ta idi ta kawad ta kamat na pase takki
na kiden, ammi awena haman nagamman,
te gasgasātan na hala ya kawad ta kamat na
kiden, a pakpakkan na ya kawad ta takki
na kiden, a awan ta tolay nga nakagamma
tentu.
6 Ammi tentu en nakaita te Hesus ta
adayu a bumilag na hapa nga ange nama-
lentud tentu.
7-8 "O Hesus, Anak na Namaratu,"
kunna,
ammi ginamman ni Hesus ya anitu na en;
"Pagtugutām na ya tolayina," kunna.
A pake pinaggihawa na anitu en,
"Anu hud ya aamum teyak? Mag-
pagasingan ka ta Dyos ta awenak
pakākāllakan," kunna.
9 "Anu hud ya ngagam?" kunna ha ni
Hesus ta anitu na en.
"Armado ya ngagan ku te adaddu
kami sin," kunna hapa.
10 A nakikekallak para la te Hesus ta awena
kid patugutan ta adayu na lugar.
11-12 "Doban kami haen ta bahuy
kidewan petta magyan kami la tekid,"
kunna,
te abikan hapa ya addu na bahuy nga mag-
dukdukit ta hukeb na bagetay.
13 "E kanan mantu," kun ni Hesus ta
anitu kiden,
a nagtugutan da ya lalaki en, kapye da
simarok ta bahuy kiden, a ka-ma la na-
gadukal ya bahuy kiden bumilag, a sa
nagurdak kid ta gatab na bagetayen, kapye
da nagkahunnak ta alugen. Dwaribu kid, a
sa nagkalimat kid ta danumen.

14 A ya nagtahon kiden ta bahuy kiden
a nagbabilag kid na hapa kumin ta ili, a
nesaned da nedanug ya ngamin iningwa
ni Hesus, a umange hapa ya tolay kiden, te
enda inita ya makkwa.
15 A ta datang da ta agyan ni Hesus, a nag-
talaw kid na hapa, te naita dan ya lalaki
en nga nagyanan na anitu kiden, ammi
awan na ya uyung na en, te nagbarawasin,
a imatuttud la ten.
16 A binida hapa na nagtahon kiden ya
ngamin naita da ta naguyungen ikid na
bahuy kiden.
17 A yen ya gafu na ta pinatugut da i
Hesus, te aweda ikayat ta magdulot ta lu-
gar da.
18 A nagtoli mantu ta selayagen nga
nagluganan da, a paalap hapa ya lalaki
en nga nagyanan na anitu kiden petta du-
magdag hapa tentu,
19 ammi awena nepalubus ni Hesus.
"Awem la ange, te dumatang kan mina
ta balim ikid na kahulum kiden, te
ipadangag mu sangaw tekid ya ngamin
kallak na Namaratu teko," kunna tentu.
20 A nagtugut mantu ya lalaki en, a enna
nepadangag ya kallak ni Hesus tentu abat
ta ngamin paglelehut na mafulu kiden ili.
A nepagpaka-lat da hapa ya binida na
tekid.

Ya Pangtolay Ni Hesus Ta Nasi (Mt 9:18-26; Lk 8:40-56)

21 A ta nepakadakit nig Hesus ta
dammang na alugen a enna kid kinalihung
na addu na tolay ta bikat na alugen.
22 A nehulun hapa tekid ya takday
pinakadakal ta kapilya na Hudyo kiden
nga nagngagan te Hayrus. A tentu nakaita
te Hesus a umange namalentud ta atubang
na nga makimallak tentu.
23 "Masi ya anak ken, Afu. Em haen isi-
ged ya kamat mu tentu petta matolay,"
kunna.
24 A dumagdag mantu i Hesus tentu nga
ange ta agyan na anak na en masi. A sakā
dumadagdag hapa ya magamagaddu na
tolay nga ange mangiil-ilat te Hesus.

25 A nehulun hapa tekid ya takday bab-
bay nga makataktakit, te makadagdaga
kan abat ta mafulu duwa na darun.
26 A sa inafut na kan ya ngamin kato-
layan na nga netandan na ta addu na man-
guru, yaga addu hapa ya inattaman na ta
nepanguru da tentu, ammi awena haman
nagmappya awa nagkehal la.
27 A mappya hapa, te nadamag na ya
pakapangwa ni Hesus gafu ta bida na to-
lay kiden, a yen ta sumalsal ta talekud ni
Hesus, petta si-gedan na ya barawasi na
en.
28 "Maski la am masi-ged ku ya
barawasi na en a magmappya yak,"
kunna kan na nonot na.

29 A tentun nakasi-ged ta barawasi na a yen
hapa ya nepagimmang na daga na en, te
narikna na kan ta awan na ya takit na en.
30 Ammi narikna hapa ni Hesus ya imuhet
ta bari na en nga nagpamappya ta mag-
takit, a alistu nagbalittag, a
"Inya ya nangsi-ged ta barawasikin?"
kunna,
31 "A maitam haman ya kaddu na tolay
kiden nga magitaptapal nagsi-ged teko, a
annum para ibar am inya ya nangsi-ged
teko," kunna hapa na ituldu na kiden
tentu.
32 Ammi nakaliplipay para la, te apagan na
ya takdayen nga nangsi-ged tentu.
33 A gafu ta narikna na babbayen ya pagka-
mag na takit na en a umange hapa nama-
lentud ta atubang ni Hesus, te yaga nagta-
law hapa tentu, a sa binida na ya ngamin
tentu. A ya nebar ni Hesus tentu a
34 "Itam awa nagmappya kan, Aboy, te
ya pangikatalak mu teyak ya nagmap-
pyam. Awem la sangaw magburung, te
awena sangaw magtoli na takit men,"
kunna hapa ni Hesus tentu.
35 A tentu para la naguhohug ta bab-
bayen a itta ya umange mangidanug tekid
nga nagafu ta bali ni Hayrus.
"Maski awem na pagdulotan ya Mistro
ta bali, te nasin ya anak men," kunna te
Hayrus.
36 Ammi nedangagan hapa ni Hesus ya
inuhohug na, a nebar na te Hayrus ta
"Awem la magburung, te itug mu la ya
pangikatalak mu," kunna tentu.
37 A gafu ta kumanen a nagdulot kid la
ta bali na en, ammi nehangat ni Hesus ta
dumagdag ya addu na tolay tekid, te ikid
la inalap na ig Pedru, ikid ni Santiago, ikid
na kabagis na en Hwan, kontodu dama na
abbingen.
38 A ta pakadatang da ta bali ni Hayrusen
a neddatangan da ya tolay kiden nga gisi-
tangan ikid na gitangitan ta masikan.
39 Ammi tekiden gimon ta bali a
"Anu masitang kam gitangitan? Nasi
hud ya abbingina awa masidug la," kun
ni Hesus tekid.
40 A nekakatawa da hapa, ammi pinohet na
kid ta bali en, kapye na inalap ya dama na
abbingen ikid na tallu kiden kahulun na, a
simarok kid ta agyan na abbingen.
41 A inibbalan na ya kamat na en kapye na
binaran, "**Talita kumi,**" kunna la ta agsi-
tang na Hudyo kiden. Ammi ya ikayat na
uhohugan a "**Aboy, imivwat kan,**" kunna.
42 A alistu kad imivwat ya abbingen, a
nagpapa-yat hapa ta umag na bali en, te
dakal hapa na abbing, te itta kan mafulu
duwa darun na. A pake nafulotan ya
pagpaka-lat nig dama na en.
43 "**Pakanan muy na,**" kunna hapa ni
Hesus tekid, otturu pake nebar na tekid ta
aweda la ibabar ya iningwa na ta anak da
en.

6

Ya Pagpaka-lat Da Ta Ituldu Ni Hesus (Mt 13:53-58; Lk 4:16-30)

1 A ta nekabalin ni Hesus ta iten a nag-
tatugut kid na ituldu na kiden, te umange
kid ta lugar na en hapa la.
2 A sangaw ta araw na agimmang a
umange kid nakigimung ta kapilya, a nan-
gituldu hapa i Hesus ta addu na tolay. A
pake nepagpaka-lat da hapa, te kalugaran
da haman, a papa-nun na makkamu man-
gituldu, a yen ta nagimpopohut kid na ta
pagpaka-lat da tentu.
"Inya hud ya nangalapan na ta ku-
manin na bida?" kun na takday.
"A anu hud ya ikayat na uhohugan?"
kunna hapa na takday.
"A anu kawagan na ta itta ya paka-
pangwa na?" kunna para na takday.
3 A gafu ta kalugaran da ikid na kagitta
da en napanglaw a aweda kinurug, a
nedadula da.
"Bakkan hud ta anak la na kalapin-
tero ikid ni Mariya en nga kagitta tam
napanglaw? Yaga kagitta tam hapa ya
kabagis na kiden Santiago, ikid ni Hose,
ikid ni Simon, ikid ni Hudas, ikid na wāgi
na kiden nga babay nga magyan tekitam
sin," kunda.
4 Ammi ya uhohug ni Hesus tekid a
"Kakurugan ta madayawan ya
paguhohugan na Namaratu ta ngamin
kiden lugar ammi fwera la ta lugar na
en hapa la ikid na kahulun na kiden ta
bali na," kunna.

5-6 A pake nepagpaka-lat na hapa ya kawan
na pangurug da tentu, a yen ta assang la ya
nepaita na ta pakapangwa na tekid, te as-
sang la ya pinagmappya na ta magtakit nga
sini-ged na ta kamat na. A sangaw sinaned
na ya kadwan kiden lugar na babali petta
mangituldu ta tolay kiden.

Ya Pangidob Ni Hesus Ta Turin Na Kiden (Mt 10:5-42; Lk 9:1-6)

7 A sangaw pinagammung ni Hesus ya
mafulu duwa kiden ituldu na, a pinasina-
pan na kid ta pakapangwa na, petta itta
ya mabalin da nga magpatugut ta anitu
na seanitu kiden, a sinagduwa na kid nga
ange mangipadangag.

8-9 "Awemuy ihulun ya gamgamak
muy, fwera la ta sarukud muy ikid na
pagsapatos muy. A awemuy hapa mag-
balun ta kanan muy ikid na pirak muy
ikid na tali na barawasi muy.

10 A maski am inya sangaw ya mag-
padulot tekamuy ta bali da a magyan kam
ten abat ta magtugut kam.

11 A am awan pulus ta magpadulot
tekamuy ikid na magdangag ta uhohug
muy a pagtugutān muy kid mantu, a azin
muy ya lafu na agyan da ta takki muy
kiden," kunna tekid.
12 A nagtatugut kid na nga ange mangi-
padangag, a nepadangag da ta magbabawi
mina ya tolay kiden ta pagliwat da.
13 A addu hapa ya pinatugut da nga anitu ta
seanitu kiden, a addu hapa na magtatākit
ya linugudan da ta denu a nagmappya kid.

Ya Bida Na Pasi Ni Hwan en Nga Nangzigut Ta Tolay (Mt 14:1-12; Lk 9:7-9)

14 A sangaw nadamag ni Ari en Herud ya
ngamin kiden tarabaku ni Hesus, te sigida
bibidan na tolay kiden ya ngagan na, a
lavlavunan da am inya ya katolay na.

"Intu hala i Hwanen nga nangzigut ta
tolay kiden, a yen ta itta ya pakapangwa
na, te natolay hala ta pasi na en," kun na
kadwan.
15 Ammi ya uray kadwan a

"Intu hala ya aglavunen Eliyas, te nag-
toli hala ta lutakin," kunda.
A ta kadwan para a

"Kakurugan ta aglavun ta kuman na
aglavun kiden ta palungu araw," kunda.
16 Ammi ta nepakadamag ni Herud tentu a

"Intu malat i Hwanen nga pinaputu-
lan ku ta kwa en sina, a natolay hala,"
kunna.
17-20 A kunna ten ya nebar na te ta katolay
para la ni Hwan a nangadallaw i Herud,
te ginubatan na i Herodias nga atawa na
kabagis na en Felipe. A yen ta natotoli i
Hwan tentu petta ihuya na ya tinarabaku
na en.

"Nakaliwat kan ta Namaratu ewan te
ginubatam haman ya atawa na kabagis
men," kunna te Herud.
A yen ta masikan hapa ya pangikatupag ni
Herodias te Hwan, a ikayat na ta napapasi
mina. Ammi awan ta nabalin na, te nagta-
law i Herud nga mangpapasi tentu, te yaga
amu na ta mappya na tolay na Namaratu
nga awan ta liwat. A yen ta kengan ni
Herud ya angat na, a nepebalud na la gafu
ta atawa na en. A kanayun nagpatotoli ta
agyan na kabaludan na en petta dangagan
na ya bida na, ammi napopoyung hala ya
nonot ni Herud gafu ta bida ni Hwan tentu.

21 A sangaw ta nekabalud para la
ni Hwan a dumatang ya araw na
panadamdaman ni Herud ta araw na
nekeanak na en, a namadday hapa ta
pagpamakan na ta opisyales na kiden ikid
na suddalu na kiden pase naba-nang kiden
tolay nga taga Galileya.

22 A ye-yen hapa na araw ya pakagāsāt
na babbayen petta papapasi na i Hwan,
te umange nagsala ya anak na en nga
balatang ta atubang ni Heruden ikid na
sangaili na kiden, a pake natalakan kid ta
pagsala na. A ya uhohug ni Herud tentu a,

"Maski am anu ya ikayat mu, Aboy, a
adangam la teyak te iatad ku hala teko.

23 A pagasingan ta Dyos am awek iatad
teko ya ngamin adangam teyak maski
abat ta gadwa na ngamin pagariyan ku,"
kunna.
24 A nagtugut la bit ya balatangen, te enna
pinohutan te hina na en am anu mina ya
adangan na. A ya uhohug na hina na en
tentu a

"Maski intu la adangam ya ulu ni
Hwan en," kunna tentu.

25 A alistu mantu nagtoli ya balatangen ta
agyan na ari en, a
"Iatad mu mantu teyak ya ulu ni Hwan
en, te pedatang mun ta isin nga melātuk,"
kunna.
26 A pake nagdamdam hapa ya ari en ta
inadang na en, ammi awena ikayat ilogot
ya balatangen gafu ta kari na en tentu,
yaga amat na hapa ta sangaili na kiden.
27 A dinob na mantu ya suddalu en nagg-
wardya petta enna papasin i Hwan, yaga
nebar na ta idatang na hapa ya ulu na
en. Enna mantu pinutulan ta agyan na
agbaludanen,
28 a magananwan la a nedatang nan ya ulu
na en nga nelātuk, a negawat da ta balatan-
gen, otturu negawat na hapa te hina na en.
29 A ta nepakadamag na ituldu kiden ni
Hwan ta pangpapasi da tentu a enda in-
alap ya bari na en, kapye da netanam.

Ya Pagtugut Ni Hesus Ikid Na Pagpakan Na Ta Limaribu (Mt 14:13-21; Lk 9:10-17; Jn 6:1-13)

30 A sangaw ta pagtoli na turin kiden ni
Hesus nga dinob na ange mangipadangag,
a binida da tentu ya ngamin tinarabaku da
ikid na netuldu da.
31 A gafu ta kanayun timahud ya addu na
tolay tekid a aweda matagop ya mangan, a
"Mappya ta limillik kitam bit ta isin
petta ik-ikitam la bit, te magibannag ki-
tam," kun ni Hesus ta turin na kiden.
32 A naglalugan kid mantu ta selayag,
te ange kid mina ta awan ta totolay ta
dammang na alugen.
33 Ammi kadulayan na te neitan na kid na
kadwan kiden tolay ta nepagtugut da en. A
gafu ta amu da kid a enda kid inakkawan ta
lehut na alugen, a naghahulun hapa tekid
ya addu na tolay nga taga ili kiden nga
tinaliban da. A naunnanan da ig Hesus ta
datangan da en.
34 A ta datang nig Hesus a dana ittan hala
ten ya tolay kiden nga nagapag tentu. A ta
nepakaita ni Hesus ta kaddu da a timalin
hapa ya allak na tekid, te kimongkong kid
ta kuman na awan ta magtaron tekid. A
namegafu ha nangituldu tekid ta addu.
35-36 A ta furab a nagburung ya ituldu na
kiden ta tolay kiden, a enda nebar te Hesus,
"Mappya, Afu, ta patugutam ya tolay
kidin, petta e kid gumatang ta pamuhab
da ta babali kidewan, te furab na a awan
haman ta pangalapan ta isin," kunda.
37 "A ikamuy na mina ya mangatad ta
kanan da," kunna hapa tekid.
"A had mantu ya pangalapan mi ta
awan bababang na pirak, petta igatang
mi ta ipakan mi tekid?" kunda hapa.
38 "A emmuy mantu itan am piga ya
binalun na tolay kiden," kunna ha tekid,
a umange kid.
A ta pagtoli dan a
"Intu la itta sin ya lima na pan ikid na
dwahukal na ikan," kunda hapa.
39 "A pagammungan muy mantu ya
tolay kiden, a pagtuttudan muy kid ta
kaddat kidina," kunna ha tekid.
40 A gafu ta kumanen a gituttudan kid nga
naammungan ta taglimafulu ikid na tag-
magatut,
41 a inalap ni Hesus ya lima kiden na
pan ikid na dwahukal na ikan, kapye
na tumangad makimallak. A sangaw gi-
nadgadwa na ya pan kiden ikid na ikan
kiden, kapye na kid negawat ta ituldu na
kiden petta ikid ya mangisaned ta tolay
kiden.
42 A sa nagkakan kid abat ta nabattug kid.
43 A tekid na nabalin nagkakan a pinannu
da ya mafulu duwa na la-ba ta huna na
tolay kiden.
44 A ya kaddu na nagkakan kiden a li-
maribu kid na lālāki fwera ta bābāy ikid na
anak.

Ya Pagpapa-yat Ni Hesus Ta Danum (Mt 14:22-36; Jn 6:15-21)

45 A tekiden nabalin a pinapolu ni Hesus
ya ituldu na kiden ta selayag, petta mapolu
kid ta dammang ta ili na Betsayda, te
mapozan la bit petta patugutan na ya tolay
kiden.
46 A tentun nakapatugut tekid a gimon
hapa tatakday ta bagetay petta makimal-
lak.
47 A sangaw ta hiklam a nakatangngan
ya barangay na ituldu na kiden ta alugen,
a tatakday la i Hesus ta bagetayen.
48 Ammi naita na ta nazigatan kid nag-
tagwan, te atubangan na kid hapa na pad-
dad. A tentu nagkarawan a umange i

Hesus tekid nga nagpapa-yat ta danumen.
A taliban na kid mina,
49 ammi ta nepakaita da tentu nga
magpapa-yat ta danum en a pahig da ta
datay, a kumahkahaw kid na,
50 te sa ikid nga nakaita tentu a gisatalaw
kid na. Ammi alistu hapa i Hesus nga
nagayag tekid, "**Awemuy la magtalaw te
iyakin yan,**" kunna.
51 A tentu en hapa nakipaglugan tekid a
ka-ma la nagimmang na ya paddaden, a
pake masikan ya pagpaka-lat da tentu.
52 Te maski am naita dan ya pagpakaddu
na ta pan kiden a aweda para la naawatan
ya pakapangwa na, te aweda netug ta
nonot da.
53 A ta nepakadakit dan a itta kid na ta
lutak na Genesaret, a negon da ya selayag
da en.
54 A tekiden nakadagut ta selayagen a
alistu nalasin na kid na lumugar kiden.
55 A nagbabilag na ya tolay kiden ta ba-
bali kiden, te enda inalap ya ngamin kiden
nagtatākit, a nedatang da kid giiddan ta
dapan da kiden ta nagyanan ni Hesus.
56 A maski had sin na ili ikid na lugar
ya umeyan na a enda nekahad tentu ya
nagtatākit kiden, a maski netabnak da kid
la ta tātangngan na dapun kiden petta maita
na kid. A nakimemallak kid ta si-gedan
da la ya gayadan na barawasi na en. A sa
nagmappya hapa ya ngamin kiden nakasi-
ged tentu.

7

Ya Katapang Na Tolay
(Mt 15:1-11)

1 A ta takday ha na araw a nakikkanan i
Hesus ikid na kadwan kiden Pariseyu ikid
na mangituldu nga taga Herusalem,
2 a neitan da hapa ya kadwan kiden
ituldu na ta aweda nagbaggaw kapye da
nangan.
3 Ammi tekid, kontodu ngamin kiden
Hudyo a aweda bit makakan am aweda
apolu makapagbaggaw ta kamat da ta ku-
man na agangwa na dadagkal da kiden.
4 A maski am bagu nagafu kid ta da-
pun a aweda bit makakan am dana aweda
warsin ya bari da. A addu para ya parigan
da ta agangwa na dadagkal da kiden, te
padeletan da ya magbaggaw ta ngamin
banga da ikid na pinggan da ikid na pag-
inuman da kiden.
5 A yen ta nebar da te Hesus ta
"Anu awena dumagdag na ituldum ki-
den ta netuldu na dadagkal tam kiden?
Te mangan kid hala maski aweda bit
magbaggaw," kunda tentu.
6 A ya tabbag hapa ni Hesus tekid a
"Kuga magimmamappya kam, kustu
hala ya nebar na Namaratu ta
aglavunen Isayas gafu tekamuy, te ya
nebar na a
'**Dayawan nak na tolay kidin ta
simuk da, ammi adayu garay ya
nonot da teyak.**
7 **Awan mantu ta kapkappyan na
pangdayaw da teyak,
te igitta da haman ya ituldu da
ta itulduk,**' kunna,
8 "On, te baybay-an muy hapa ya lintig na
Namaratu, a intu idulot muy ya gagangay
na tolay.
9 Malalaki mantu ya sistema muy, te tak-
wan ya ipagsil muy ta lintig na Namaratu
petta idulot muy la ya agangwa muy.
10 Te ya lintig na Namaratu nga netuldu
ni mina Moses a
'**Nonotan muy ig dama muy ikid na
hina muy,**' kunna.
'**A mappya ta mapapasi ya
maguhohug ta dulay tekid,**'
kunna ha.
11 Ammi tekamuy a ugtulān muy haman ya
uhohug na en, te ya ituldu muy tekid a
'Dana mangatad kam bit ta simbaan
na Namaratu, a am awan na sangaw
ta iuffun muy ta dadagkal muy kiden
a ibar muy tekid ta dana neatad muy
na ta Namaratu,' kummuy.
12 A gafu ta kumanen a awemuy ipalubus
ta kurugan da ya nebar na Namaratu gafu
ta dadagkal da kiden.
13 A liblibangan muy mantu ya uhohug na
Namaratu petta idulot da ya ituldu muy,
yaga addu para ya ituldu muy ta gagangay
muy," kunna tekid.
14 A sangaw pinaabikan ni Hesus ya to-
lay kiden tentu, a nebar tekid ta
"Pake dangagan muy ya uhohug ku
tekamuy petta maawatan muy:

15 Bakkan ta intu ikazigman na Namaratu ya awan magbaggaw kapye na mangan, baka ikazigman na hud ya itun muy ta simuk muy? Intu hud la ikazigman na ya dulay nga nagafu ta simuk muy.

16 "A am kakurugan ta itta ya bangbang muy a mappya ta dangagan muy ya bidan kin tekamuy," kunna tekid, kapye na kid nagtugutan.

Ya Pangipalawag Ni Hesus Ta Ikazigman Na Namaratu
(Mt 15:12-20)

17 A ta datang nig Hesus ikid na ituldu na kiden ta bali a pinohutan da tentu am anu ya ikayat na uhohugan ta ikazigman na Namaratu. A ya nebar na tekid a

18 "Anu awemuy hapa metug ya inuhohug ken? Awemuy hud manonot ta maski am anu ya mehulun ta kanan na tolay a bakkan haman ta yen ya mangatad ta pagzigmanan na,

19 te awena haman ange ta nonot na awa ange hala ta sirat na kapye na sangaw mewarad," kunna tekid.
A gafu ta uhohug na en a nepasikkal na ta mepalubus makan ya kompormi na kanan.
20 A ya uhohug na para tekid a

"Ya imuhet ta simuk na tolay ya mangatad ta pagzigmanan na, te magafu hala ta nonot na.

21 Te ya dulay na nonot, ikid na magtakaw, ikid na mangpapasi, ikid na mangadallaw,

22 ikid na maginggum, ikid na mangikatupag, ikid na magladdud, ikid na awan mangiguwad ta dulay na nonot, ikid na pumassil ikid na mamadpadulay, ikid na magparayag, ikid na manguyoyung,

23 a yen kid na tarabaku ya magafu ta nonot na tolay a mangatad kid ta pagzigmanan na," kunna.

Ya Pangikallak Ni Hesus Ta Hentil Na Babbay
(Mt 15:21-28)

24 A tekiden nagtatugut ta iten na lugar a umange kid ta tagad ta lugar na Tiro ikid na Sidon. A nagyan kid ta takday bali ten petta awan ta makkamu ta pagyanan da. Ammi maski kunna ten a aweda haman nakatagu,

25 te magananwan la a itta ya takday babbay nga nakadangag ta itta la ten i Hesus, a umange nagtakab ta atubang na en gafu ta balatang na en nga pagzigātan na anitu.

26 Bakkan ta Hudyo ya babbayen, te Giregu nga taga Funisya, a ya uhohug na te Hesus a

"Ikallak nak, Afu, te patugutam mina ya anitu na anak ken nga babbay," kunna.

27 Ammi ya tabbag ni Hesus tentu a

"Mappya ta apolu mangan ya kagittak kiden, te dulay am meatad ta atu ya kanan na anak kidin," kunna.

28 "A kakurugan, Afu, ya kinamina, ammi awena hud mangan na atu kiden ta hugta na anak kiden nga nahunnak ta lutak?" kunna hapa na babbayen.

29 "A kustu hapa ya inuhohug mu, Aboy, dumatang kan mantu ta balim, te nagtugut na ya anitu na anak men," kun ni Hesus tentu.

30 A nagtugut mantu ya babbayen, a dinatangan na hala ya anak na en nga imaidda, a awan na ya anitu na en.

Ya Pagpamappya Ni Hesus Ta Bangngag Ikid Na Umal
(Mt 15:29-31)

31 A ta nekabalin da ta iten a nagtatugut kid ha, a inange da ya ili na Sidon ikid na lugar na Dikapolis addet ta Alug na Galileya.

32 A sangaw neange da tentu ya takday lalaki nga bangngag ikid na umal, a nakimemallak kid tentu ta isi-ged na ya kamat na tentu.

33 A sang neadayu bit ni Hesus ya lalaki en ta kaddun na tolay kiden petta ik-ikid la, a netulpat na ya guramay na ta duwa kiden bangbang na lalaki en, kapye na hapa naglutab. A sangaw netulpaw na hapa ya guramay na ta zila na lalaki en.

34 A tumangad i Hesus ta langit, a manalasigak hapa kapye na naguhohug ta lalaki en, "**Efata,**" kunna ta agsitang na Hudyo. "**Maukadan kan,**" kunna.

35 A nakadangag na ya lalaki en, yaga nalukay hapa ya zila na en, a mappya hapa ya pakauhohug na.

36 A pake nebar ni Hesus ta tolay kiden
ta aweda mina bibidan ya naita da. Ammi
aweda garay dinangdangag ya nebar na
tekid awa pake nepadangag da hud la.
37 A pake nafulotan ya pagpaka-lat na
ngamin kiden nakadangag ta bida da en.
"Mappya kad ya ngamin ya tarabaku
na, te atadan na ya bangngag ta
pakadangag na, ikid na umal ta
pakauhohug na," kunda.

8

Ya Pagpakan Ni Hesus Ta Appataribu (Mt 15:32-39)

1 A sangaw ha ta mittan a nagaammung
ya pake addu na tolay, a gafu ta awan ta
kanan da a pinaabikan ni Hesus ya ituldu
na kiden petta ibar na tekid.
2 "Kuga timalin ya allak ku ta tolay
kidin, te tallu araw kid na teyak, a naafut
na ya balun da.
3 A am padatangan ku kid mina ta bali
da a magkafuy kid sangaw ta dalan gafu ta
bisin da, pade awa pake adayu ya bali na
kadwan," kunna.
4 "Ahu, had ya pangalapan tam ta isin
na lugar ta ipakan tam tekid, te adayu
haman yan ta babali?" kunda hapa
tentu.
5 "A piga hud ya nehuna muy nga
pan?" kunna ha,
"A pitpitu hukal la," kunda hapa.
6 A gafu ta kumanen a pinagtuttud na ya
tolay kiden ta lutak, a ginawat na hapa ya
pitu kiden pan kapye na kid nepakimallak,
a sangaw ginadgadwa na kid kapye na kid
negawat ta ituldu na kiden, a nesaned da
kid hapa ta tolay kiden.
7 Itta hapa ya assang la na ikan da, a
nepakimallak na kid hapa kapye na kid
nepesaned.
8 A sa nagkakan kid abat ta nabattug kid. A
sangaw pinannu da hapa ya pitu na la-ba
ta nehuna na tolay kiden.
9 A ya kaddu na nagkakan kiden a nasurok
ta appataribu kid, a sangaw pinadatang na
kid ta bali da.
10 A tekid na nagtugut a naglugan hapa i
Hesus ta barangay kontodu ituldu na ki-
den, a umange kid ta lugar na Dalmanuta.

Ya Pangparuba Na Pariseyu Kiden Te Hesus (Mt 16:1-10)

11 A sangaw umange te Hesus ya kadwan
kiden Pariseyu, a nakidibati kid tentu.
"Mappya ta itta ya ipaitam ta paka-
pangwam, petta pakaitan mi ta Nama-
ratu ya nangidob teko," kunda ta pang-
paruba da tentu.
12 A nanalasigak hapa i Hesus ta pag-
damdam na tekid, a
"Anu ya kuga pagdaram na tolay kidin
yan ta kanayun adangan da ya ipaitak
tekid? Kakurugan ya uhohug ku teka-
muy ta awan sangaw ta ipaitak teka-
muy," kunna tekid,
13 a nagtugutan na kid.
A nagbarangay ig Hesus ikid na ituldu na
kiden petta e kid ta dammang na alugen.
14 A ta nepaglugan da ta barangayen a
naliwatan na ituldu na kiden ya nagbalun
ta kanan da, te tatakday la na pan ya huna
da ta barangayen.
15 A ya uhohug ni Hesus tekid a
"Mappya ta palanan muy ya beking*
na Pariseyu kiden ikid na beking na
kahulun ni Herud, te dulay," kunna.
16 A nagbabidan da am anu ya ikayat na
uhohugan;
"Ay On, te naliwatan tam ya nagbalun
ta pan," kunda.
17 Ammi ta nepakarikna ni Hesus ta bida
da a
"Anu kuga pagbabidan muy ya kawan
na kanan tam?" kunna. "Awemuy hud
para maawatan ya ikayat ku uhohugan
tekamuy. Nagbanad hud ya nonot muy?
18 Itta haman ya mata muy, a anu awe-
muy haman makaita. A itta hapa ya bang-
bang muy, a anu awemuy makadangag?
19 Naliwatan muy de ya lima kiden pan
nga nepakan ku ta limaribu kiden. A piga
hud na la-ba ya pinannu muy ta huna da
kiden?" kunna tekid.
"A mafulu duwa," kunda hapa.

* **8:15** Ya beking ya ikihu da ta arena en am mamadday kid ta pan petta bumlad.

20 "A ta pitu kiden pan nga nepakan ku
ta appataribu kiden, a piga hapa na la-ba
ya pinannu muy ten ta huna da kiden?"
kunna ha.
"A pitu hapa," kunda.
21 "Ay, awemuy para la de maawatan
ya ikayat ken uhohugan tekamuy ta
'Palanan muy mina ya beking na
Pariseyu kiden ikid nig Herud?' "
kunna.

Ya Pagpamappya Ni Hesus Ta Nagdaram

22 A ta pakadatang da ha ta ili na Betsayda a itta ya umange nangidafung ta nagdaram te Hesus, a nebar da ta
"Maski la isi-ged mu ya kamat mu
tentu petta makaita," kunda tentu.
23 A inibbalan ni Hesus ya kamat na nagdaramen, kapye na ginemidan neuhet ta ada-dayu ta babali kiden. A sangaw linutaban na ya mata na kiden kapye na kid hapa sini-ged ta kamat na.
"Itta de ya maitam?" kunna tentu.
24 A nesaned na hapa ya mata na kiden, a
"Maitak de ya tolay kiden nga
magpapa-yat, ammi awan ta pagdaduman da ikid na kayu kiden," kunna hapa.
25 A gafu ta kumanen a sini-ged na ha ya mata na kiden, a tentu ha pake nagladdang a nagmappyan ya mata na kiden, a pake madakar na ya pakaita na ta ngamin.
26 A pinadatang ni Hesus ta bali na, ammi dana nebar na ta
"Awem la magsibsibal ta kadwan kiden babali," kunna hapa tentu.

Ya Pangpohut Ni Hesus Ta Ituldu Na Kiden
(Mt 16:13-20; Lk 9:18-21)

27 A tekiden nagduldulot ta ili na Sesariya Pilipo a itta ya pinohutan ni Hesus ta ituldu na kiden;
"Anu kan ya pangitan na tolay kiden
teyak am inya yak?" kunna tekid.
28 "A pahig na kadwan ta iko i mina
Hwan nga nangzigut ta tolay nga napapasi ta kwa en sina. Ammi ta kadwan a
pahig da ta iko ya aglavunen Eliyas nga
magtoli kan ta lutakin. A ta kadwan para
a pahig da ta iko ya takday na aglavun
nga nasi ta palungu araw," kunda.
29 "A ikamuy ay, anu hapa ya pangitan
muy teyak?" kunna ha tekid.
A i Simon Pedru ya alistu tumabbag;
"A iko ya Mangikerutanen nga netun na Namaratu ta pinakadama mi,"
kunna.
30 A sangaw pake nebar ni Hesus ta aweda mina bibidan yen ta kadwan kiden tolay.

Ya Panglavun Ni Hesus Ta Pasi na
(Mt 16:21-28; Lk 9:22-27)

31 A ta nekabalin na en a namegafun hapa i Hesus nga mangipadangag ta pasi na tekid.
"Mappya ta pakākāllakan da sangaw ya
Tolayin taga Langit, te ya kalalaklakayan
kiden ikid na padi kiden ikid na mangituldu kiden, a aweyan dak sangaw, kapye
dak sangaw papapasi, ammi matolayak
hala sangaw am nagpasan ya talluhaw,"
kunna,
te awena nelemad awa pake nebar na tekid.
32 Ammi ginamid ni Pedru ta sang adayu, a
"Awem mina ibar ta mapapasi ka, Afu,
te Namaratu ya makkamu teko," kunna.
33 A nagbalittag hapa i Hesus nga nangita ta kadwan kiden ituldu na kapye na nehuya i Pedru,
"Umadayu kan teyak, te itta Satanas
teko, te bakkan ta uray na Namaratu ya
patarabakum teyak awa uray hud la na
tolay," kunna tentu.
34 A sangaw pinaabikan na ya ituldu na kiden ikid na kadwan kiden tolay nga nangkalihung tentu petta madangag da ya ibar na tekid.
"Am itta ya mayat dumagdag teyak a
mappya ta pagtalekudan na ya bari na,
a attaman na ya zigat na pangurug na
teyak, petta makadagdag teyak.
35 Te maski am inya ya mangkenga ta angat na a masi hala sangaw ta magnayun, ammi ya mangisagapil ta angat na gafu ta pangurug na teyak ikid na damag ku a matolay hala sangaw nga magnayun.
36 Te maski am itta mina ya nakaalap ta ngamin kiden magmagannud ta paglelehutin a itta hud sangaw ya kappyanan na tentu am nawakay ya kahalwa na ta pasi na.

37 A itta hud sangaw ya pangsaka na ta
kahalwa na petta matolay?
38 A maski am inya sangaw ya mamat
mangibosag teyak ikid na uhohug ku ta
atubang na awan kiden mangurug a yen
hapa sangaw ya pagtalekudan ku am mag-
toli yak sangaw ta lutakin nga mangihu-
lun ta pakapangwa ni Damakewan ikid na
anghel na kiden," kunna.

9

Ya Pagdakar Na Bari Ni Hesus
(Mt 17:1-8; Lk 9:28-36)

1 A ya uhohug na para tekid a
"Kustu hapa ya ibar ku tekamuy ta
matolay la ya kadwan kiden tekamuy
petta maita muy sangaw ya Tolayen taga
Langit sekadakar na en ta kuman na
intu am ange sangaw sin magtogkok ta
pagariyan na en," kunna.
2 A ta nepagpasa na annam na araw a
inalap na ig Pedru, ikid ni Santiago ikid ni
Hwan, a sa naghahulun kid gimon ta ata-
nang na bagetay, petta ik-ikid la. A sangaw
nanguli hapa ya bari ni Hesus en,
3 a pake nagfuraw ya barawasi na kiden,
te awan ta kagitta na kafuraw na, te pake
makatulang hapa ya dakar na en.
4 A nepagka-ma da hapa ya lalattog ni
mina Moses ikid ni Eliyas, a nagbida kid te
Hesus. A ya uhohug ni Pedru a
5 "Mappya, Afu, te itta kamin sin,
te mamadday kami mina ta tallu na
monyumento, petta tagtakday kam ni
Moses ikid ni Eliyas ta monyumento,"
kunna.
6 Ammi pagtaranyag na yen gafu ta talaw
na en, te sa nagtalaw kid.
7 A kima-ma la hapa ya pake furaw na
kulam nga imakban tekid, a tinappanan na
kid, a nadangag da hapa ya maguhohug
tekid ta umag na kulamen,
"Ye-yan ya Anak kin nga pake iddukan
ku. A mappya ta intu ya dangagan muy
ta ituldu na tekamuy," kunna.
8 A tekiden naglipay a awan na ta naita da
am awa i Hesusen la.
9 A tekiden dumadagut ta bagetayen
a nebar ni Hesus tekid ta aweda la bit
bibidan ya naita da,
"te mappya ta apolu masi ya Tolayin
taga Langit kapye na sangaw matolay,
a yen sangaw ya pangipadangag muy,"
kunna.
10 Aweda mantu binibida, ammi nag-
babidan da am anu ya ikayat na uhohugan
ta uhohug na en nga '**masi kapye na
sangaw matolay**'.
11 A ya pohut da en hapa tentu a
"Am gagangay ta kumanen sangaw ya
kasasaad mu, Afu, ta iangem ta lutakin
a anu mantu ya ikayat na uhohugan
na mangituldu kiden, te ibar da haman
ta apolu maglattog i Eliyasen kapye na
umange ya Mangikerutanen nga nekari
na Namaratu?" kunda.
12-13 "A kustu hala ya nebar da," kunna
hapa ni Hesus, "te kakurugan ta apolu
maglattog i Eliyas, petta dana iparan na
ya tolay kiden. Ammi ya ibar ku teka-
muy a nabayag na haman ya nelalat-
tog ni Eliyas ta kuman na linavun da
ta suraten, ammi aweda nalasin, a yen
ta tinapangan da ta kuman na nekayat
da. A mappya hapa ta magdulot ya
uhohug na suraten gafu ta Tolayin taga
Langit, te pakākāllakan da sangaw kapye
da iwarad," kunna.

Ya Pagpamappya Ni Hesus Ta Abbingen Seanitu
(Mt 17:14-21; Lk 9:37-43)

14 A tekid na nakadagut ta agyan na kad-
wan kiden ituldu na ta akban na bagetayen
a itta hapa ya addu na tolay. A ya kadwan
kiden mangituldu ta relisyon na Hudyo
kiden a pakidibatin da ya ituldu na kiden.
15 A ta nepakaita na tolay kiden te Hesus
a kuga nekawa kid tentu, a nagbabilag kid
na nga ange magpadulot tentu. A ya nebar
ni Hesus tekid a
16 "Anu hud ya nagtatabbagan muy ta
ayanen?" kunna hapa tekid.
17 A ya tabbag na takdayen a
"Itta yak sin, Mistro, te neangek mina
teko ya anak ken, te itta ya anitu na nga
nagpaumal tentu.
18 A am pagkissiwan na a pagdan-
gkakan na hapa ta lutak, kapye na pag-
tuyagan ya bari na en, otturu pagngahi-
taman na, a paglukbakan na para. A
nepatugut ku ya anitu na en ta ituldum

kidin sin, ammi aweda haman nabalinan,”
kunna.
19 “Kuga awan ta pangikatalak na tolay
kidin yan. Bababang yen kabayag na
pagyan ku tekamuy nga mangitultuldu,
ammi awemuy para la netug. Iange muy
mantu sin ya abbingina,” kunna.
20 A neange da mantu tentu, ammi ta
nepakaita na anitu na en te Hesus a ka-
ma la pinagkissiw na ha ya abbingen, a
pinagdangkak na ta lutak, a nagkakuyat, a
naglukbak na hapa.
21 “Umanu hud ya kabayag na ta ku-
manin?” kun ni Hesus te dama na en, a
“Addet ta pake kaassang na ay,”
kunna.
22 “A ta kadwan a paglattun na ta afuy
pase danum petta papasin na. Ammi am
itta ya makkwam, Afu, ay ikallak kami,
Afu,” kunna ha.
23 “Annum hud ibar am itta ya
makkwak? Makkwak ngamin am itta ya
pangikatalak mu teyak,” kunna hapa ni
Hesus tentu.
24 “Ay, ikatalak ta ka, Afu, pagustum
haen ya pagkurangan na pangikatalak
ku,” kunna hapa nagtangit.
25 A gafu ta nagbabilag na ya tolay kiden
nga ange magbuya a dana nehuya ni Hesus
ya anitu na abbingen.
“Iko anitu nga nagpaumal ikid na nag-
pabangngag ta abbingina, pagtugutām
na, a awem na sangaw magtoli,” kunna.
26 A pinaggihawa na anitu en ya abbingen
kapye na ha pinagkissiw ta masikan na
kissiw, a yen ya nepagtugut na. A kuman
na nasin ya abbingen.
“Ay e, nasin,” kun na kadwan kiden.
27 Ammi enna inibbalan ni Hesus ya kamat
na en kapye na pinagivwat, a nagtayuk na.

28 A sangaw ta bali ta kawan na
nakibidan te Hesus a umange tentu ya
ituldu na kiden, a
“Anu awemi napatugut ya anitu na
en?” kunda tentu.
29 A ya tabbag na hapa tekid a
“Awena mapatugut na kumanin na
anitu am awemuy dana makimallak
petta uffunan na kam na Namaratu
ewan,” kunna.
30 A ta nekabalin da ten a nagpaabagatan
kid ta lugar na Galileya, ammi ikayat ni
Hesus ta awan ta makkamu ta agyan da,
31 petta awan ta manabtabang ta pangit-
uldu na ta ituldu na kiden. A ya uhohug na
tekid a
“Papasin da hala sangaw ya Tolayin
taga Langit, te itta sangaw ya man-
gitalaba tentu petta enda gafutan na
mangikatupag kiden tentu. Ammi maski
am papasin dak a matolayak hala san-
gaw ta mekatallu na araw,” kunna.
32 Ammi aweda para la naawatan ya ikayat
na uhohugan tekid, a mamat kid nangibar.

Ya Bida Na Umalinnak
(Mt 18:1-5; Lk 9:46-48)

33 A ta nekabalin da ten a nagdulot kid
ta ili na Kapernayum. A tekid na gimon ta
bali a pinohutan ni Hesus tekid am anu ya
nagbabidan da ta dalan.
34 Ammi aweda nagasitang gafu ta amat
da, te intu nagbabidan da am inya tekid ya
pinakadakal da.
35 A tentun hapa nakatuttud a
pinaabikan na ya mafulu duwa kiden, a
netuldu na kid.
“Am inya ya mayat mapmapolu ammi
ta kahulun na kiden a mappya mantu
ta intu ya kapozyanan da petta mak-
itagabu tekid,” kunna.
36 A ginamid na hapa ya takday abbing ta
tātangngan da, kapye na sina-bil,
37 a sangaw netuldu na ta mafulu duwa
kiden.
“Maski am inya ya mangtagop ta
kumanin na abbing gafu ta pangurug
na teyak a mekwenta hapa ta iyak ya
tinagop na, a ya mangtagop teyak a
bakkan la ta iyak ya tagopan na am awa
nangidoben teyak hapa,” kunna.
38 A ya uhohug hapa ni Hwan tentu a
“Mistro, itta ya naita mi nga mag-
patugut ta anitu na seanitu kiden, ammi
usaran na hapa ya ngagam. A ginam-
man mi hapa te awena mehulun teki-
tam,” kunna.
39 “Awemuy mina gamman ya kuma-
nen,” kunna hapa ni Hesus tentu, “te
maski am inya mina ya mangwa ta
pagpaka-latan gafu ta ngagan ku a awe-
nak otturu padpadulayan.

40 Te ya awan mangikatupag tekitam a
kahulun tam kid hapa.
41 A kakurugan hapa ya uhohug ku
tekamuy ta maski am inya ya mangatad
ta inuman muy gafu ta kahulun ta kam a
itta hala sangaw ya isagolyat na Namaratu
tentu," kunna.
42 "Ammi am inya ya mangituldu ta
dulay ta maski takday la na kaassan-
gan kiden nga mangurug teyak a pake
kakallak sangaw, a mapmappya mina
en ta dana nakaddangan ya lig na en
ta dappug na batu kapye na newarad ta
bebay, petta awena mina nakaliwat.
43-46 A am angarigan ta kamat mu ono
takkim ya gafu na pagliwat mu a awem
hud gappakan kapyem iwarad petta awem
sangaw melogot? Te mapmappya ta na-
pukulan ka mina nga magdulot ta mag-
nayun na pagtolayam ammi ta mewarad
ka ta afuyen nga awan maazap gafu ta
awemen inazi.
47 A kumanen hapa ta matam, te am
angarigan ta matam ya gafu na pagliwat
mu a awem hud kilotan kapyem iwarad
petta awem melogot? Te mapmappya
ta bulding ka mina nga simarok ta
pangikerutan na Namaratu ammi ta
mewarad ka ta pangtaguhali na en gafu
ta awemen inazi.
48 Te ya ngamin kiden magaddet ta
iten a awena sangaw masi na irat da kiden,
yaga awena maazap na afuyen,
49 te sa mapa-gang kid ta afuy.
50 "Mappya mantu ta parigan muy ya
gagangay na asin ta pagkahulun muy, te
ya gagangay na asin a salsalinan na ya
maglabag."

10

Ya Ituldu Ni Hesus Gafu Ta Paggungay Na Nagatawa
(Mt 19:3-12)

1 A ta nepagtugut nig Hesus ta nagyanan
da en a umange kid ta lugar na Hudeya
ta dammang na karayan na Hurdan, a
nagammung ha tentu ya awan bababang
na tolay, a netuldu na kid ta kuman na intu
hala en.
2 A umange hapa tentu ya kadwan kiden
Pariseyu, te itta ya pohut da ta pangparuba
da tentu.
"Mistro, had kun na pangawatam ta
lintig ni Moses gafu ta magatawa kiden,
te mepalubus de ta igungay na lalaki ya
atawa na?" kunda.
3 A ya tabbag na hapa tekid a
"Anu hud ya nebar ni mina Moses
tekamuy?" kunna.
4 "A nepalubus na ta igungay na lalaki
ya atawa na, ammi mappya ta iatad
na tentu ya papel na pakigungay na,"
kunda.
5 "A onay, gafu ta pagbanad na nonot
muy,
6 ammi addet ta nepamadday na
Namaratu ta napopolu kiden a bakkan
haman ta kunna ten, te ya uhohug na
suraten a
'**Pinadday na kid petta itta ya lalaki
ikid na babbay.**
7 **A yen ta makigungay ya
lalaki ta dakal na kiden, te
makidagga ta atawa na en,**
8 **a ikwenta na Dyos ya duwa
kiden ta tatakday la na tolay,**'
kunna,
A bakkan kid na mantu ta duwa na tolay,
te tatakday kid na.
9 A madi mantu am paggungayan tam ya
pinagdagga na Namaratu," kunna tekid.
10 A ta datang nig Hesus ikid na ituldu
na kiden ta bali a pabida da ha tentu ya
kasasaad na makigungay ta atawa na.
11 A ya uhohug na tekid a
"Am makigungay ya lalaki ta atawa
na otturu mangatawa ha ta takwan a
mekwenta hala ta mangadallaw.
12 A am makigungay hapa ya babbay
ta atawa na otturu makiatawa ta takwan
a mekwenta hapa yen ta makikadallaw,"
kunna.

Ya Pagbendisyon Ni Hesus Ta Abbing
(Mt 19:13-15; Lk 18:15-17)

13 A sangaw itta ya mangiange ta anak
da kiden te Hesus petta ipotun na ya kamat
na tekid, ammi nehuya na kid na ituldu na
kiden.
14 Ammi te Hesus a nagporayan na hapa
ya ituldu na kiden.

"Awemuy la gamman ya anak kiden, petta e kid la teyak, te ya ngamin kiden makigitta ta abbing a yen kid ya iturayan na Namaratu ewan," kunna.

15 "A kakurugan hapa ya uhohug ku tekamuy ta am awemuy ikatalak ya pagtaron na Namaratu ta kuman na abbing a awemuy sangaw mesipat tentu," kunna,

16 otturu sina-bil na ya tagtakday abbing, a pinasinapan na kid ta nepangipotun na ta kamat na tekid.

Ya Ituldu Ni Hesus Ta Naba-nang (Mt 19:16-30; Lk 18:18-30)

17 A tentu en nagganwat nga ange ha magpasyar ta takwan na lugar a itta ya nagbilag nga ange namalentud ta atubang na en petta nakimemallak tentu.

"Ay, Mistro, kakurugan ta mappya ka na tolay, a ibar mu haen teyak am anu mina ya tarabakuk nga mappya petta itta sangaw ya angat ku nga magnayun," kunna.

18 A ya tabbag ni Hesus tentu a

"Annum hud ibar ta mappya yak na tolay? Itta hud ya mappya am bakkan la ta Namaratu ewan," kunna.

19 "Ammi am ikayat mu maatadan ta magnayun na angat a amum haman ya lintig na kiden ta awem mamapasi, ikid na awem mangadallaw, ikid na awem magtakaw, a awem hapa magladdud, ikid na awem magdarogas, a dayawam hapa ig damam ikid ni hinam," kunna ha.

20 "Ay, kanayun kurugan ku yen kid na lintig abat ta kaabbing ku," kunna hapa.

21 A inaita la ni Hesus ta pangidduk na tentu, kapye na kinabida ta;

"Itta para la ya takday pagkurangam," kunna, "te em mina ilaku ya ngamin kiden kwam, a mangatad ka ta pobre kiden petta itta sangaw ya pagba-nangam nga mauknud ta agyan na Namaratu. A am mabalin kan a magtoli ka sangaw petta dumagdag kan teyak," kunna.

22 A ta pakadangag na lalaki en ta inuhohug ni Hesus tentu a nagsugyab ya mukat na, a nagtugut hapa nagdamdam, te pake addu ya kwa na.

23 A sangaw nagliplipay i Hesus kapye na ha naguhohug ta ituldu na kiden:

"Kuga mazigat ya isassarok na maba-nang ta pangikerutan na Namaratu," kunna.

24 A nepagpaka-lat da hapa ya inuhohug na, ammi pinidwa na ha tekid;

"Anak ku, kakurugan ta mazigat ya isassarok na tolay ta pangikerutan na Namaratu,

25 te malmalogon ya isassarok na anwang ta hubu na dagum ammi ta isassarok na maba-nang ta pangikerutan na Namaratu," kunna tekid.

26 A pake nepagpaka-lat da ha ya inuhohug na;

"A am gagangay ta kunna ten, Afu, a itta hud para ya mekerutan?" kunda.

27 A nangita bit tekid kapye na tumabbag.

"Awan pulus ta mabalin na tolay petta mekerutan mina, ammi itta ya mabalin na Namaratu, te intu ya makapangwa ta ngamin," kunna.

28 A ya uhohug ni Pedru tentu,

"A itan na kamin, Afu, te sa newasa min ya ngamin kwa mi petta dumagdag kami teko," kunna.

29-30 A ya tabbag hapa ni Hesus a

"Kakurugan ya uhohug ku tekamuy ta maski am inya ya mangiwagak ta bali na, ikid na kabagis na, ikid na dakal na kiden, ikid na lutak na, ikid na anak na, gafu ta pakesipat na teyak ikid na pangipadangag na ta damag ku a maatadan hala sangaw yen ta minagmagatut ta katolay na sin ta kuman na natugutan na kiden, ammi medagga hapa sangaw ya mangitapang tentu. A sangaw ta ketta na pangipa-na na a maatadan hapa ta magnayun na angat.

31 Ammi ya kadwan kiden nga mapapolu ta ayanin a mapozan kid sangaw, a ya kadwan kiden nga mapozan ta ayanin a mapolu kid sangaw," kunna tekid.

Ya Ange Nig Hesus Ta Ili Na Herusalem (Mt 20:17-28; Lk 18:31-34)

32 A ta nekabalin na en a magtugtugut kid na ange ta ili na Herusalem, a malalang ya mafulu duwa kiden te Hesus gafu ta maaggut imunnan tekid ta dalan, yaga medyo magtalaw hapa ya kadwan kiden

tolay nga dumagdag tekid. A pinaabikan
ni Hesus ya mafulu duwa kiden tentu petta
bidan na tekid ya makkwa sangaw tentu.
33 "Dangagan muy ya ibar ku tekamuy,
te magdulot kitanan ta ili na Herusalem,
a yen sangaw ya panggafutan da ta To-
layin taga Langit, petta idarum dak ta
padi kiden ikid na mangituldu kiden
ta lintigen, a sa ikayat da sangaw ta
masiyak.
34 A am negawat dak na ta Hentil ki-
den nga mangibbal tekitam a amāmatan
dak hapa, yaga paligatan dak kapye dak
sangaw pagappan ta krus. Ammi mato-
layak hala sangaw ta mekatallu na araw,"
kunna.
35 A pake himebing tentu ig Santiago ikid ni
Hwan nga anak ni Zibadeyu, a
"Mistro, itta haen ya adangan mi
teko," kunda.
36 "A anu hud ya ikayat muy?" kunna
hapa.
37 "A te ikayat mi ta makipag-
togkok kami sangaw ta hebing mu am
makatogkok kan sangaw ta pagariyam
ta lutakin," kunda.
38 "Ahu, awemuy de amu ya zigat na
adangan muy. Makkwa muy hud san-
gaw ya magattam ta kagitta na neatad na
Namaratu teyak ta zigat kin?" kunna.
39 "A on ay, makkwa mi," kunda hapa.
40 "A kakurugan ta paruban muy san-
gaw ya kagitta na zigat kin, ammi maski
kunna ten a bakkan hala ta iyak ya mag-
pili ta magyan ta hebing ku, te i Damake-
wan ya makkamu magpili," kunna tekid.
41 A ta pakadangag na kadwan kiden ta
inadang na duwa kiden te Hesus a nalus-
saw kid hapa tekid,
42 ammi sa pinaabikan na kid ni Hesus a
tinabarangan na kid.
"Amu muy ya gagangay na Hentil ki-
den ta ikwenta da ya iturayan da kiden
ta kuman na tagabu da,
43 ammi awemuy mina makigitta ta
isina kid, te ya mayat madayawan teka-
muy a maguray mina makitagabu ta kahu-
lun na kiden.
44 A ya mayat metun ta mayor na
ngamin a maguray hapa makitagabu
tekid.
45 Te maski ya Tolayin taga Langit a
bakkan ta yen ya umeyan ku ta isin petta
makitagabu ya tolay kiden teyak, awa
iyak ya magserbi tekid, a isagapil ku hapa
ya angat ku tekid petta masaka na kid,"
kunna tekid.

Ya Pagpamappya Ni Hesus Te Bartimeyo (Mt 20:29-34; Lk 18:35-43)

46 A tekiden nagtalib ta ili na Heriku a
dumadagdag hapa tekid ya pake addu na
tolay. A itta hapa ya nagdaram nga imatut-
tud ta pingit na kalsada en; Bartimeyo ya
ngagan na nga anak ni Timeyo.
47 A ta pakadangag na ta magtalib na i
Hesus taga Nasaret a nagayayag na,
"Ay, Hesus, Simsima ni mina Dabid,
ikallak nak haen, Afu," pakakin.
48 Ammi nehuya na kadwan kiden tolay
petta awena magsitang, ammi nepasikan
na para ya iayag na,
"Ay, Simsima ni mina Dabid, ikallak
nak haen, Afu," kunna.
49 A nagtayuk hapa i Hesus a
"Baran muy, petta ange hala sin,"
kunna.
A binaran da.
"Awem la magburung, a imivwat kan,
te paayagan na ka," kunda tentu.
50 A alistu timollok nangiwasa ta salnuk na
en, a umange te Hesus.
51 "A anu hapa ya pakkwam teyak?"
kun ni Hesus tentu.
"Ay Afu, ipaitak ya awekin pakaita,"
kunna hapa.
52 A ya uhohug ni Hesus tentu a
"Magdulot kan la ta eyam, te nagmap-
pya kan gafu ta pangikatalak mu teyak,"
kunna,
a yen hapa ya nepakaita na, a dumagdag
na hapa teg Hesus ta dalan.

11

Ya Pagpaari Mina Na Tolay Kiden Te Hesus (Mt 21:1-11; Lk 19:29-44; Jn 12:12-19)

1 A tekiden nakaabikan ta ili na
Herusalem a pa nagimmang kid bit ta bikat
na babali kiden ta Beffage ikid na Betanya
ta Bagetay na Olibo, te pinaunnan ni Hesus
ya duwa na ituldu na kiden.

2 "Magdulot kanan ta babali kidewan,
a am nakasarok kanan a maita muy sangaw ten ya urbun na kabayu nga megalut, ammi awena para la natakayan. A ubadan muy hapa, te idatang muy hapa sin.
3 A am itta sangaw ya mangpohut ta pangubad muy a '**Pa masapul na bit la i Afu, te petoli na hala sangaw ta ayanin,**' kummuy."
4 Umange kid mantu, a naita da hala ya kabayu en negalut ta irwangan na bali ta pingit na kalsada. A tekiden nangubad tentu a
5 "Annun muy hud ubadan ya urbunina?" kunna hapa na imatayuk kiden ten.
6 A nebar da hapa ya uhohug ni Hesus tekid, a nepalubus da hala.
7 A ta nepangidatang da tentu a nehuklad da ya ga-gamit da ta urbunen, a nagtakay na hapa i Hesus.
8 A tentu en nagtakay a imunnan hapa ya addu na tolay, a nehuklad da ya ulolat da kiden ta angen na en ta pangdayaw da tentu. A nangalap hapa ya kadwan ta kuman na don na anaw, a nehuklad da hapa ta angen na en.
9 A ya tolay kiden nga imunnan tentu ikid na itta kiden ta gafan na a nagayayag kid na,
"Madaydayaw ya Namaratu ewan. Bendisyonam, Afu, ya umange in sin nga pinakabarim.
10 "Bendisyonam, Afu, ya umange in nga magtogkok ta iturayan ni minakakayen Dabid.
"Madaydayaw ya Namaratu nga katanangan na Dyos," kunda ta pagayayag da.

Ya Pangigaged Ni Hesus Ta Kayu Ikid Na Pangihuya Na Ta Maglaku Kiden
(Mt 21:18-22)

11 A ta datang ni Hesus ta ili na Herusalem a simarok hapa ta Simbaan na Namaratu. A tentun nabalin nangita ta ngamin ten a imuhet ha, a umange ta Betanya te furab na, a nehulun hapa ya ituldu na kiden.
12 A ta lalakwat tekiden ha nagtoli ta ili na Herusalem a nabisinan i Hesus ta dalan.
13 A tentu en nakaita ta kayu na higos ta sang adayu, a umange nagpusit ta mayan na en, te itta mina ya negindan ta don na kiden. Ammi awan haman ta mayan na, a awan para la ya kaarawan na mayor na pagmayan na.
14 A gafu ta kumanen a "**Maski awem na sangaw magmayan,**" kunna ta kayu en, a nedangagan na hapa na ituldu na kiden.
(Mt 21:12-17; Lk 19:45-48)
15 A ta datang da ta ili na Herusalem a simarok kid ha ta simbaanen a pinegafwanan ni Hesus pinohet ya naglaku kiden ikid na gumatang kiden, yaga pinagsikig na hapa ya lamesa na nagtali kiden ta pirak, ikid na pagtuttudan na naglaku kiden ta kalapati.
16 A am itta mina ya mangigadak ta agtun na ta bagaw na simbaanen a nehangat na hapa.
17 A pake nehuya na kid,
"Anu awemuy haman manonot ya uhohug na Namaratu ta suraten, te
'**Gagangay ta balikin yan ya pakimallakan mina na ngamin tolay,**' kunna haman,
ammi pinagbalin muy garay ta pagkakampatan na magdarogas ikid na magswitik," kunna tekid.
18-19 A sangaw ta marimat a nagtugut ha ikid na ituldu na kiden. Ammi ta nepakadamag na padi kiden ikid na mangituldu kiden ta iningwa ni Hesus ta simbaanen a nagbabidan da am had kunna mina na pangpapasi da tentu, te nagburung kid tentu gafu ta pangdayaw na tolay kiden ta ituldu na en tekid.
20 A ta lalakwat ta pagtalib nig Hesus ta kayu en nga negaged na a nakatang na ya kayu en addet ta ramut na kiden,
21 a nanonot ni Pedru ya nebar ni Hesus ta kayu en,
"Itam yan, Afu, nakatang kad na ya kayu in nga negaged mu ta karabi," kunna.
22 A ya uhohug ni Hesus tekid a
"Yen ta pake itug muy mina ya pangikatalak muy ta Namaratu,
23 te kakurugan ya uhohug ku tekamuy ta am ikatalak muy ya panguffun na tekamuy a mabalin ta ibar muy sangaw

ta bagetayin ‘**Umalit kan te maglattu kan ta bebay,**’ a Namaratu mantu ya makkamu petta makkwa hala ya nebar muy, am kakurugan ta awemuy pag-duwaduwan ya nonot muy.

24 “A yen ta ibar ku tekamuy ta maski am anu ya adangan muy ta pakimallak muy a ikatalak muy la ta neatad nan, a kwa muy hala sangaw.

25 Ammi am kada makimallak kam a mappya ta pakoman muy ya nakaliwat tekamuy, petta pakoman na kam hapa na Dama muyewan Namaratu.

26 Ammi am awemuy pakoman ya nakaliwat tekamuy a awena kam hapa pakoman na Dama muyewan,” kunna.

Ya Pangpohut Da Ta Turay Ni Hesus (Mt 21:23-27; Lk 20:1-8)

27 A sangaw ta mittan a nagtoli kid ha ta ili na Herusalem a simarok kid ha ta simbaanen. A ta pagpatoyan ni Hesus ta umag na simbaanen a umange hapa tentu ya padi kiden ikid na kadwan kiden pinakadakal na tolay kiden, a pinohutan da ya gafu na tinarabaku na.

28 “Inya hud ya nangatad ta turay mu petta maguray ka la ta ngamin tinarabakum ta isin?” kunda.

29 “A itta hapa ya pohut ku tekamuy,” kunna hapa, “te am matabbag muy ya pohut ken a ibar ku hapa tekamuy ya gafu na turay ku ta tarabaku kin.

30 A ya pohut kin tekamuy a inya hud ya nangatad ta turay ni mina Hwanen petta mangzigut ta tolay? Ibar muy teyak am Namaratu, ono tolay ya nangatad ta turay na?” kunna tekid.

31 A gafu ta napopoyung kid na ta saludsud na en tekid a dana nagbabidan da bit ta melemad am anu mina ya tabbag da tentu;

“Am ibar tam ta Namaratu ya nangatad tentu a ‘**Anu kawagan na mantu ta awemuy kinurug,**’ kunna sangaw tekitam.

32 Ammi am ‘**Tolay la ya nangatad,**’ kuntam a ikatupag na kitam sangaw na tolay kiden, te ipasikkal da haman ta Namaratu ya nangidob tentu,” kunda.

33 A ya tabbag da mantu te Hesus a

“Awemi haman amu,” kunda.

“A am awemuy mantu matabbag ya pohut ken tekamuy a awek hapa ibar tekamuy am had sin ya gafu na turay kin ta tarabaku kin,” kunna hapa tekid.

12

Ya Keangarigan Na Nagmula Ta Unas (Mt 21:33-46; Lk 20:9-19)

1 A nedulot na ya pagbida na tekid ta keangarigan:

“Itta ya takday tolay nga nagmula ta addu na unas, a inaladan na hapa ya kaunasan na en. A sangaw namadday hapa ta agdapilan ikid na ba-bali para magtaron kiden. A sangaw nepaābāng na ya kaunasan na en, te umange bit ta takwan na lugar.

2 A ta kaarawan na pagapit da a dinob na ya tagabu na en ta nangabang kiden petta alapan na mina ya abang na en.

3 Ammi ginafut da, a pinalpaluk da kapye da pinatugut, a awan ta inalap na.

4 A sangaw dinob na ha ya takday para tagabu na, a binigadan da ya ulu na yaga inamāmat da.

5 A sangaw dinob na ha ya takday para, a pinapasi da. A addu para ya dinob na tekid, ammi tinapangan da ya kadwan, a pinapasi da ya kadwan.

6 Itta para ya takday doban na ammi anak na en nga pake iddukan na, a yen ya kapozyanan na dinob na tekid, te nonotan na ta ‘**Mamat kid sangaw ta anak kin,**’ kunna.

7 Ammi ta nepakaita na nangabang kiden ta anak na en a nagbabidan da ya pangpapasi da tentu.

‘Gagangay ta ye-yan sangaw ya makaalap ta ngamin kwa na makāunasen, a mappya mantu ta papasin tam hapa ya anak na in petta awan sangaw ta mangalap ta lutak na in, a kwa tanan sangaw,’ kunda.

8 A ginafut da mantu ya anak na en, a neuhet da ta kaunasan kapye da pinapasi,” kunna tekid.

9 A ya nebar ni Hesus ta kinabida na kiden a

“A anu sangaw ya uray na makāunasen ta nangabang kiden, awa enna kid

mantu papasin, a ipaabang na sangaw
ya kaunasan na ta kadwan.
10 A yen ta nonotan muy mina ya uho-
hug na aglavunen ta surat na en, te nebar
na ta
‘**Newarad na magbali kiden ya
arigi en nga nepapatayuk na Na-
maratu tekid, ammi netoli hala, a
nagbalin ta kasikanan na arigi ta
ngamin bali,**
11 **te Namaratu ya makkamu
tentu, a dayawan tam hapa ya kalalaki
na,**’ kunna.”
12 A gafu ta uhohug ni Hesus tekid a gina-
fut da mina petta idarum da, te naawatan
da ta ikid hapa la ya pagbalinan na ta ku-
man na nangabang kiden ta keangarigan
na en, ammi gafu ta talaw da hapa ta tolay
kiden a binaybay-an da la.

Ya Pangayayyaw Na Pariseyu Kiden Te Hesus
(Mt 22:15-22; Lk 20:20-26)

13 A ta nekabalin da ten a nangidob ya
Hudyo kiden ta kadwan kiden Pariseyu
ikid na kahulun ni Herud, petta paruban
da mina i Hesus talo am masikwatan da
mina ta uhohug na, petta itta mina ya
pangidaruman da tentu.
14 A ya uhohug da tentu a
“Mistro, itta ya pohut mi teko, te amu
mi ta matunung ka na tolay, a matunung
hapa ya ngamin ituldum ta patarabaku
na Namaratu tekitam, te awem la bu-
rungan am anu ya uray na tolay, ikid na
awan ta idadumam.
“A dangagan mi haen teko am
ipalubus na lintig ni Moses ya pagpaga
tam ta bwis ta ari na taga Roma kiden,
petta amu mi am magpaga kami mina
ono awan?” kunda.
15 Ammi dana narikna ni Hesus ta yen ya
pangayayyaw da mina tentu, a ya tabbag
na tekid a
“Annun dak hud paruban? Itan ku bit
ya piraken nga ipaga muy ta bwis muy,”
kunna.
16 A ta nepangigawat dan ta piraken a
“A inya hud ya makāmukat ikid na
makāngagan ta pirakin yan?” kunna
tekid.
“A sinang mukat na Ari en,” kunda
hapa.
17 “A iatad muy mantu ta gubyernu
na Ari en ya mekustu ta pangurug muy
tentu, a iatad muy hapa ta Namaratu ya
mekustu ta pangurug muy tentu,” kunna
tekid.
A nepagpaka-lat da hapa ya tabbag na en.

Ya Pangparuba Na Saduseyu Kiden Te Hesus
(Mt 22:23-33; Lk 20:27-38)

18 A ta nekabalin na Pariseyu kiden a
umange hapa tentu ya Saduseyu kiden. A
itta hapa ya pohut da tentu gafu ta aweda
kurugan ta matolay hala sangaw ya nag-
pasi kiden.
19 “Itta hapa ya pohut mi, Mistro, gafu
ta lintig ni Moses,” kunda, “te ya ki-
nan na a am masi kan mina ya lalaki
nga awan ta anak na a mappya kan ta
kabagis na en ya mangatawa ta kabal-
wan na en petta itta kan sangaw ya anak
da nga lalaki nga mekwenta ta anak na
nasi en.
20 A ta idi ta lugar mi a itta ya pitu
na lalaki nga nagkakabagis, a nangatawa
hapa ya imunnanen, ammi nasi hala ta
aweda para la paganak.
21 A gafu ta netuldu ni mina Mosesen a
ya kabagis na en ya nangatawa ta nabalu
en, ammi nasi hala yen ta awena para la
paganak na babbayen. A kumanen hapa ta
mekatallu en.
22 A sa nagpasi ya pitu kiden ta aweda
para la paganak. A kabalinan na pasi na
mekapitu en a nasi hapa ya babbayen.
23 A am kakurugan ta matolay hala
sangaw ya nagpasi kiden a had sin hud ta
pitu kiden ya atawa sangaw na babbayen,
te ikid ngamin ya nangatawa tentu?”
kunda te Hesus.
24 A ya tabbag ni Hesus tekid a
“Kuga magamamangaw kanan te awe-
muy maawatan ya ikayat na uhohugan
na surat kiden, yaga awemuy hapa amu
ya pakapangwa na Namaratu.
25 Te am matolay sangaw ya nagpasi
kiden a megitta kid sangaw ta anghel ki-
den ta langit, yen ta awedan sangaw man-
gatawa.
26 A am awemuy kurugan ta matolay
hala sangaw ya nagpasi kiden a had kunna
mantu na pangawatan muy ta uhohug na

Namaratu te Moses ta agyan ta kalakayu en gumatgatang, te ya nebar na tentu a
'**Iyak ya Dyos nga dayawan ni Abraham, ikid ni Isak, ikid ni Hakob,**' kunna.
27 Gagangay mantu ta matolay la yana kid, te bakkan haman ta nasi ya magdayaw ta Dyos, te ya matolay ya magdayaw tentu. A yen ta killu ya nonot muy," kunna tekid.

Ya Fun Na Ngamin Kiden Lintig Na Namaratu
(Mt 22:34-40)

28 A ta pagintabtabbag da para la ni Hesus ikid na Saduseyu kiden, a neddatangan na kid na takday mangituldu. A gafu ta mappya ya tabbag ni Hesus ta Saduseyu kiden a itta hapa ya pinohutan na tentu.
"Mistro, ta kuman na ituldum a had sin hud ya fun na ngamin kiden lintig na Namaratu?" kunna.
29 A ya neuhohug mantu ni Hesus tentu a
"Ya fun na ngamin lintig na a intu yan:
'**Dangagan muy, ikamuy nga Istralita, Intu la dafu muy ya Namaratu ewan, a awan ta takwan.**
30 **A mappya mantu ta iddukan muy ta ngamin nonot muy ikid na ngamin kasikanan na bari muy.**' kunna.
Yen ya kadakalan na fun na ngamin lintig na Namaratu.
31 A ya mekaduwa na fun, a intu yan:
'**Iddukam ya kagittam tolay ta kuman na pangidduk mu hala ta barim,**' kunna.
A ya duwa kidin lintig ya fun na ngamin kiden lintig na Namaratu," kunna.
32 "Kustu hapa ya tabbag mina, Mistro," kunna hapa na takdayen, "te kakurugan ta tatakday la ya Dyos, a awan ta takwan,
33 a am iddukan tam ta ngamin nonot tam ikid na kasikanan na bari tam, ikid na iddukan tam ya sakā tolay tam ta kuman na pangidduk tam ta bari tam a pake mapmappya yen ammi ta ngamin kiden iatang tam," kunna.
34 A ya uhohug hapa ni Hesus tentu gafu ta mappya ya inuhohug na a
"Kakurugan ta assang na la ya awena pakatolay teko na Namaratu," kun ni Hesus tentu.
A yen hapa ya abat na pagpohut da tentu, te mamat kid na.

(Mt 22:41-46; Lk 20:41-44)

35 A ta pangituldu para la ni Hesus ta umag na simbaanen a itta hapa ya pinohutan na ta tolay kiden.
"Ya kuman na ituldu na mangituldu kiden a ibar da ta simsima ni mina Dabid ya Mangikerutanen nga nekari na Namaratu. A kakurugan hapa ya ibar da, ammi had kukunna simsima na?
36 Te ya nesurat ni Dabid nga nepaita na Kahalwa na Namaratu tentu a
'**Itta ya nebar na Namaratu ta dafu ken, te**
"**E ka sin magtogkok ta kanawan kin, te ikita ya mangabak ta katapil mu kiden, petta iko sangaw ya makkamu ta ngamin,**" **kunna.**'
37 "A am '**Dafu ken,**' kun ni mina Dabid ta pagtogkokan na Namaratu a had kukunna mantu magbalin ta simsima na para?" kun ni Hesus tekid.
A matalakan ya tolay kiden mangdangag ta ituldu na.
38 A ya kadwan kiden para netuldu na tekid a
"Itan muy ta awemuy parigan ya mangituldu kiden, te ikayat da itugtugut ya barawasi na pangituldu da petta dayawan na kid na tolay.
39 A am itta ya pabuya ikid na gimung a pilin da para ya pake kaispotan na agtuttudan petta malogon kid maita. Ammi magimmamappya kid la,
40 te ikid hala ya mangsistema ta babay kiden nabalu ta panguffun da tekid, petta magubat da ya bali da. A am itta kid ta paggagimungan a makimallak kid ta mabayag petta pahig na kadwan kiden ta abikan kid ta Namaratu. Ammi pake dakdakal sangaw ya pama-gang na Namaratu tekid ammi ta kadwan," kunna.

Ya Nabalu en Nga Nangatad Ta Pirak
(Lk 21:1-4)

41 A sangaw umange nagtuttud i Hesus ta batug na agila-nugan na tolay kiden ta pirak ta umag na simbaanen, a itan na la ya ange kiden mangila-nug ta pirak da.

Umange hapa ya addu na naba-nang, a
dakal hapa ya nela-nug da.
42 A umange hapa ya takday babbay
nga napanglaw, a intu la nela-nug na ya
duduwa la na sinsilyu, kustu ta lugar na
binting.
43 A binaran ni Hesus ya ituldu na kiden
petta madangag da ya ibar na gafu ta bab-
bayen.
"Itan muy ya babbay ewan, kakuru-
gan ta ad-addu ya nela-nug na ammi ta
pagdadaggan na ngamin kiden nela-nug
na kadwan kiden,
44 te intu neatad da ya sobra na pagba-
nangan da, ammi tentu a neatad na ya
magserbi mina tentu gafu ta kapanglaw
na, te sa neatad na ya ngamin katolayan
na," kunna tekid.

13

Ya Dumatang Ta Pagaddetan Na Arawin Yan
(Mt 24:1-14; Lk 21:5-19)

1 A ta neuhet nig Hesus ta simbaanen a
makibidan kid na takday ituldu na, a
"Itam, Mistro, ya batu kiden nga
nepadday da ta simbaanin, awa ispot kid
kontodu ngamin bali in," kun na ituldu
na en tentu,
te dappug kid na batu nga nataga, a nasal-
salnuk kid abat ta utun. A ya tabbag hapa
ni Hesus tekid a
2 "Pake dayawan muy ya kapadday
na ta ayanin simbaanin, ammi ya ibar
ku tekamuy a sa marabba sangaw ya
ngamin bali in yan abat ta awan pulus
ta mesalnuk ta maski takday la na batu,"
kunna.
3 A tentu en imatuttud ta utun na bagetay
na Olibo ta batug na simbaanen a umange
tentu ig Pedru, ikid ni Santiago, ikid ni
Hwan, ikid ni Andres, te itta ya pohutan da
tentu gafu ta binida na ta simbaanen.
4 "Afu, damagan mi haen am kanu
sangaw na araw ya nebar men nga
kaperdi na simbaanen. A awan hud ta
imunnan petta pakaitan mi ta tanagay
na ya datang na?" kunda tentu.
5 A ya tabbag na en tekid a
"Pake itan muy ta awemuy sangaw
maayayyaw," kunna,
6 "te addu sangaw ya ange nga magin-
gagan ta ngagan kin, te '**Iyak ya Kristu
nga Mangikerutan tekamuy,**' kunda
sangaw, a addu sangaw ya mapadagdag
da ta pangayayyaw da tekid.
7 A am itta sangaw ya madamag muy
ta gubat ta agyan muy ikid na gubat ta
adayu a awemuy la malalang ta isin kid, te
gagangay ta dumatang ya kumanin kapye
na idatang na pagaddetan na arawin yan.
8 Te pagka-ma makigubat ya tak-
day gubyernu ta takwan, a pagka-ma
magkāgubgubat ya kadwan kiden tribu,
yaga magkakattway hapa ya kadwan
kiden tolay nga maginggubgubat, a
dumatang hapa sangaw ya addu na
agbabisin ikid na lunig ta magdaduma
na lugar. Ammi ye-yen kid na zigat
ya pamegafwanan la na kadakalan na
pagzigātān.
9 "A pake imugudan muy sangaw, te
gafutan da kam sangaw petta idarum da
kam ta mangpa-gang tekamuy gafu ta
pangurug muy teyak, a palpalukan da
kam sangaw ta atubang na tolay kiden
ta kapilya, a mepaatubang kam hapa
sangaw ta gubernador da kiden ikid na
ari da kiden, petta ipasikkal muy tekid
ya gafu na tarabaku muy.
10 Te mappya ta mepadangag ya
damag na pangikerutan na Namaratu
ta ngamin tolay ta ngamin kiden lugar
ta paglelehutin kapye na idatang na
pagaddetan na arawin yan.
11 A am idarum da kam sangaw a awe-
muy la burungan ya uhohugan muy, te am
ittan sangaw ya kustu na paguhohug muy
a yen na sangaw ya datang na uhohugan
muy, te bakkan ta ikamuy ya maguhohug,
te ya Kahalwa na Namaratu sangaw ya
makisagapil tekamuy.
12 "A am itta sangaw ya mangurug ta
ipadangag muy a mazigatan hapa san-
gaw ya kadwan, te papapasi na kid na
kabagis da. A papapasi na kadwan ya
anak da kiden nga mangurug, a papa-
pasi na kadwan para ya dadagkal da
kiden.
13 A ikatupag na kam sangaw na
tolay kiden ta ngamin kiden lugar gafu ta

pangurug muy teyak. Ammi ya ngamin kiden maketurad abat ta pagaddetan na pagzigātān da a yen kid sangaw ya mekerutan.

Ya Dulayen Nga Ikatupag Na Namaratu (Mt 24:15-28; Lk 21:20-24)

14 "A am maita muy hapa sangaw ta ipatayuk dan ya pake dulayen nga ikatupag na Namaratu ta umag na simbaanen, (te yen ya nesurat ni mina Danyelen), a yen mina ya pagbabakwit na itta kiden ta Hudeya petta umahat kid mina ta bagetay kiden.

15 A ya itta en ta bagaw na bali na en a awena mina nonotan ya kwa na kiden ta umag na bali.

16 A ya magtarabaku ta uma awena mina tolin ya barawasi na en nga netabnak na ta lutak.

17 Ammi kakallak sangaw ya matarun ikid na magpasusu ta isina kid na araw, te matalantan kid sangaw gafu ta pagdammatan da.

18 A mappya mantu ta dana makimallak kam ta bakkan ta agirid ya datang na dulayen, talo am mazigatan kam ta pagbakwit muy.

19 Te am dumatang sangaw ye-yen na araw a yen sangaw ya ketta na dakal na pagzigātān nga pake dakdakal ammi ta ngamin kiden pagzigātān abat ta nekapadday na lutak abat ta ayanin. A am nagpasan a awan na ha sangaw ta kumanen maski am kanu.

20 A am mabayag mina ya araw na pagzigātānen a awan mina ta makalillik ta zigaten, ammi paāssangan sangaw na Namaratu ya kabayag na petta mekerutan ya tolay na kiden nga pinili na.

21 "A am madangag muy sangaw ya '**O itan muy, itta in ya Kristu nga mangikerutan tekitam,**' kumin, ono am '**Yo, itta tewan,**' kunna, a awemuy malat kurugan,

22 te itta hala sangaw ya matulad na mangikerutan ikid na matulad na aglavun. A am itta kid na a mangwa kid hapa ta dakal na pakaitan ikid na pagpaka-latan na tolay kiden, te pangayayyaw da tekid talo am itta hapa ya mapadagdag da ta maski tolay kiden na Namaratu.

23 A mappya ta awemuy sangaw kaliwatan yan, te dana nebar kun haman tekamuy," kunna.

Ya Imunnan Ta Datang Na Tolayin Taga Langit (Mt 24:29-35; Lk 21:25-33)

24 "A am nabalin na sangaw ye-yen na pagzigātān a mavit hapa ya pagsugiram na bilag ikid na hulan,

25 yaga makutukutet hapa sangaw ya bitwan kiden ta langit, a magkāhunnak kid.

26 A yen sangaw ya pakaita na ngamin tolay ta lattog na Tolayin taga Langit, te dumagut sangaw nga imatogkok ta kulam kiden, a mehulun sangaw tentu ya ngamin kasikanan ikid na kalalakin na Namaratu ewan.

27 A doban na hapa sangaw ya anghel na kiden petta uknudan da ya ngamin tolay na kiden nga mangurug tentu ta ngamin paglelehutin.

28 "A intu mina pagnonotan muy ya keangarigan na taggaten, te am lumattog na ya lappaw na kiden a yen ya pakaitan ta darun na.

29 A kumanen hapa sangaw am dumatang na ya ngamin kiden nabidak tekamuy ta ayanin, te yen sangaw ya pakaitan ta tanagay na ya pagtolik.

30 A kakurugan hapa ya ibar ku tekamuy ta matolay para la ya kadwan kiden tekamuy am mamegafun ya ngamin nabidak tekamuy ta ayanin.

31 Te gagangay ta imawan sangaw ya ngamin langitewan ikid na lutakin, ammi awena mauli na ngamin inuhohug ku tekamuy.

32 "Ammi am kanu sangaw na araw ikid na oras ya pagtolik ta lutakin a awan ta makkamu, maski ta anghel kiden, a maski teyak, te intu la makkamu i Damakewan.

33 Mappya mantu ta imugudan muy petta dana nakaparan kanan, te awemuy amu am kanu sangaw ya araw na.

34 Nonotan muy ya keangarigan na nagpataron ta bali na en ta tagabu na kiden, te umange magpasyar ta adayu na lugar, a dana nebar na ya ngamin tarabaku da, yaga nebar na hapa ta imugudan ya

maggwardya en ta irwangan, a sangaw nagtugut.
35 A mappya mantu ta imugudan muy, te awemuy amu am kanu sangaw ya datang na makābali en, te mabalin ta furab, ono tangngan na hiklam, ono magkarawan, ono lalakwat.
36 A imugudan muy talo am datangan ta kam masidug.
37 A ya ngamin nabidak tekamuy ta ayanin a ibar ku hapa ta ngamin tolay, imugudan muy," kunna.

14

Ya Pangipadangag Ni Hesus Ta Pasi Na (Mt 26:1-5,14-16; Lk 22:1-6)

1 A ta nekabalin ni Hesus nangituldu ta ituldu na kiden a itta para la ya dwangagaw abat ta pyesta na Simana na Hudyo kiden am mangan kid ta pan nga awan bumlad. A nagmamiting hapa ya padi kiden ikid na mangituldu kiden, te pagbabidan da am had kunna mina na panggafut da te Hesus ta awena pakkamu na tolay kiden, pettam papasin da.
2 "Ammi awetam mina gafutan ta ketta na pyesta en, talo am magtatapil ya tolay kiden," kunda.
3 A sangaw umange ig Hesus ikid na ituldu na kiden ta iten Betanya ta bali ni Simonen nga nagkangaw ta idi. A tekid para la nagkakan a itta hapa ya babbay nga himebing te Hesus, a ibbalan na hapa ya botelya na bangog nga pake mangina am melaku, a tinappok na ya hul na en kapye na neburud ya mayan na en ta ulu ni Hesus.
4 Ammi nagporay ya kadwan kiden ta babbayen, a nehuya da.
"Anu haman ta isayang mu ya bangogen?
5 Pade awa mangina mina am melaku, petta meatad mina ya paga na ta pobre kiden," kunda.
6 Ammi nehuya na kid hapa ni Hesus;
"Bay-an muy, annun muy hud ihuya ya babbayin? awa mappya haman ya iningwa na teyak.
7 Sigida itta haman tekamuy ya pobre kiden, petta mauffunan muy kid am ikayat muy, ammi teyak a awek sangaw sigida tekamuy.
8 A iningwa na babbayin ya mabalin na te linuggudan na ya barikin ta bangogin, petta dana meparan ta ketanam na.
9 A kakurugan hapa ya uhohug ku tekamuy ta maski am had sin na lugar ya pakepadangagan na damag ku ta ngamin paglelehutin a megindan hapa mebida ya iningwa na babbayin yan, te panadamdaman da sangaw tentu," kunna.
10 A ta nekabalin na kumanen a nagtugut i Hudas Iskaryote nga takday ituldu ni Hesus, te umange nakitulag ta padi kiden, petta italaba na i Hesus tekid.
11 A natalakan kid hapa ta bida na tekid, a nekari da tentu ya pirak. A yen hapa ya pamegafu ni Hudas nga magapag ta mappya na araw ta pangitalaba na te Hesus.

Ya Mangitalaba Te Hesus (Mt 26:17-25; Lk 22:7-18)

12 A ta napolu en araw ta pyesta na Simana na Hudyo kiden a mangan kid la ta panen nga awan bumlad, ikid na mangiatang kid ta kalneru, te panadamdaman da ta araw na nepangilillik na Namaratu ta gingginafu da kiden. A umange hapa ya ituldu kiden ni Hesus tentu, te pohutan da am had sin na lugar ya pangiparanan da mina ta pamurab da ta Simana.
13 A dinob na ya duwa la tekid,
"E kam ta ili, te masimmu muy sangaw ya magtattun ta tākalamba na danum, a dagdagan muy la.
14 A sangaw am nakasarok kanan ta bali a ibar muy ta makābali en, '**Dinob na kami ni Mistro, te itan mi kan ya lugar na panganan mi ta pamurab mi ta Simana in ta bali min,**' kummuy,
15 a ituldu na sangaw ya dakal na silid ta utun, a yen sangaw ya pangiparanan muy ta pamurab tam," kun ni Hesus tekid.
16 A umange kid a naita da hala ya bali en nga nebar ni Hesus tekid, a neparan da ya pamurab da ta Simana.

(Mt 26:20-25; Lk 22:14-22; Jn 13:1-30)

17 A ta furab a dumatang ig Hesus ikid na mafulu duwa kiden ituldu na ta bali en.
18 A tekid para la nagkakan a naguhohug i Hesus tekid.

"Kakurugan ta takday tekamuy ya mangitalaba sangaw teyak," kunna tekid.
19 A nagdamdam kid na hapa ta nebar na en, a ya tagtakday kid hapa ya nagpohut tentu;
"Iyak hud ya kinamen, Afu?" kunda.
20 "Intu sangaw mangitalaba teyak ya itta sin nga makipagkammat teyak ta pingganin," kunna hapa tekid.
21 "A gagangay ta masi sangaw ya Tolayin taga Langit ta kuman na nesurat na aglavunen, ammi maski kunna ten a kakallak hala sangaw ya mangitalaba teyak, te nagasgasat mina ta awena neanak," kunna ha tekid.

Ya Kapozyanan Na Pamurab Nig Hesus (Mt 26:26-30; Lk 22:19-24)

22 A tekid para la nagkakan a nangalap i Hesus ta pan kapye na nepakimallak, kapye na hapa ginadgadwa, a sangaw nesaned na ta ituldu na kiden.
"Yeh, kanan muy yan te yeyan ya megitta ta barikin," kunna.
23 A sangaw inalap na hapa ya basu na binarayangen kapye na ha nepakimallak, a
24 "Yeyan hapa ya megitta ta dagak nga mangipasikkal ta pakitulagan na Namaratu, te mapagarut sangaw ya dagakin petta mapakoma ya liwat na addu na tolay.
25 Ammi ibar ku hapa tekamuy ta awek sangaw makipaginum tekamuy ta kumanin abat ta panginum tam sangaw ta bagu na inuman ta pangayayat tam ta pagariyan ni Damakewan," kunna.
A negawat na hapa tekid, a sa uminum kid hapa.
26 A ta nekabalin da uminum a nagkakansyon kid, kapye da umange ta Bagetay na Olibo.

Ya Panglavun Ni Hesus Ta Pangiwagak Da Tentu (Mt 26:31-35; Lk 22:31-34)

27 A ya uhohug ni Hesus tekiden nagtugtugut ta dalan a
"Amuk ta pakigungayān dak sangaw, te yen ya nesurat na aglavunen;
'**Papapasi sangaw na Namaratu ya magtaron a makutkutet sangaw ya kalneru kiden,**' kunna ta surat na en.
28 Ammi am matolayak hala sangaw a mapa-polu yak sangaw ammi tekamuy nga ange ta iten Galileya," kunna.
29 "O maski pakigungayān na ka na kadwan, Afu, aweta ka sangaw pakigungayān," kunna hapa ni Pedru tentu. Ammi ya uhohug ni Hesus tentu a.
30 "Maski ilemad nak hala sangaw ta mamillu ta hiklamin yan ta awena para la pagtareknay na manuk ta kapidwa na pagtareknay na," kunna.
31 Ammi pake nepapilit na ha ni Pedru,
"Ay awan, Afu, maski ikabat dak sangaw teko papasin a aweta ka sangaw ilemad," kunna ha.
A kumanen hapa ya nebar na kadwan kiden ituldu na.

Ya Pakimallak Ni Hesus Ta Lugar Na Getsimani (Mt 26:36-46; Lk 22:39-46)

32 A ta datang da ta bagetayen a nagdulot kid ta lugaren nga nagngagan ta Getsimani, a ya uhohug ni Hesus tekid a
"Magtuttud kanan ta isin te eyak bit yo tewan makimallak," kunna.
33 Ammi nehulun na hapa ig Pedru ikid ni Santiago ikid ni Hwan. A sangaw nepagkama na hapa ya pagdamdam na, a pake nagburung na.
34 "Kuga ipasik de ya sikan na damdam kin. Magyan kam la sin, a imugudan muy," kunna tekid.
35 A sang imadayu tekid kapye na nagtakab ta lutak, a nepakimallak na ta pagpasan na Namaratu ya zigat na pasi na am mabalin mina.
36 "Amang, amuk ta mabalin ya ngamin teko, a azim haen ya zigatin yan. Ammi maski kunku a bakkan mina ta yen ya magdulot, te mappya ta ikayat men ya idulot ku," kunna ta pakimallak na.
37 A tentu en nagtoli teg Pedru a masidug kid na, te hiklam, a
"Anu masidug kan, Simon, awem hud maattaman ya awan masidug ta maski takday la na oras?
38 Awemuy la masidug, te makimallak kam mina petta awemuy mina

maayayyaw, te maski am malogon ya
nonot muy a makafuy ya bari muy,"
kunna.
39 A umange ha nakimallak ta kuman na
intu en.
40 A sangaw nagtoli ha ta ituldu na kiden, a
masidug kid ha, te awena makaladdang na
mata da. A mamat kid hapa magsitang.
41 A ta mekatallu na neange na tekid a
"Aranan, awan bale am masidug kam
la ta bannag muy, te ittan ya ange na
mangitalaba ta Tolayin taga Langit petta
igawat na ta awan kiden mangurug ta
Namaratu.
42 Imivwat kanan, te entanan, te ittan
ya mangitalaba teyak," kunna tekid.

Ya Paggafut Da Te Hesus
(Mt 26:36-56; Lk 22:47-53; Jn 18:1-11)

43 A ta pagbida para la ni Hesus tekid
a dumatang na i Hudasen, a nehulun
hapa tentu ya addu na tolay nga dinob na
pinakadakal da kiden ikid na padi kiden,
a nagibbal kid hapa ta kampilan ikid na
paluk.
44 A dana nebar na mangitalaba en ya
pagsenyas na sangaw ta kahulun na kiden
petta amu da ya gafutan da.
"Ya amuyan ku sangaw a yen ya gafu-
tan muy, te intu yen, a appiyan muy ya
panggafut muy tentu," kunna tekid.
45 A nagdaretyo i Hudas te Hesus a
"Itta yak O, Afu," kunna tentu, kapye
na inamu.
46 A yen hapa ya nepanggafut da tentu.
47 Ammi ka-ma la sinukkut na takday
kahulun ni Hesus ya kampilan na en, a
kinattab na ya takday tekid ta bangbang
na en a newasik na. Intu kinattab na ya
tagabu na kadakalan na padi.
48 A ya uhohug ni Hesus ta tolay kiden
nanggafut tentu a
"Anu dulayak hud na tolay, petta en-
dak gafutan konsu kampilan ikid na
paluk ta kuman na panggafut muy ta
tulisan?
49 Kinanghahaw itta yak haman teka-
muy ta simbaanen nga nangitultuldu, anu
bakkan ta yen ya nanggafutan muy teyak?
Ammi gagangay ta kunna sin ya tarabaku
muy petta magdulot ya nesurat na aglavun
kiden," kunna.
50 A yen hapa ya nepangiwagak na ituldu
na kiden tentu, a nagbabilag kid.

Ya Pangidarum Da Te Hesus
(Mt 26:57-68; Lk 22:54; Jn 18:12-14,19-25)

51 A ta nepangitugut da te Hesus a
dumagdag hapa ya takday babagu nga
nagsalnuk para la ta ulolat na en, a
nepagka-ma da hapa ginafut,
52 ammi newasik na ya ulolat na en, a
nakabilag nauhagan.
53 A ya nanggafut kiden te Hesus a
neange da ta bali na kadakalan na padi, te
yen ya nagaammungan na padi kiden ikid
na mangituldu kiden ikid na pinakadakal
na tolay kiden.
54 Ammi te Pedru a dana tinultulitul
na kid hapa abat ta bagaw na bali en, a
nakipagtuttud hapa ta maggwardya kiden,
te maggukup hapa ta afuy da en.
55 A ya padi kiden ikid na ngamin ki-
den nagkonsihal a apagan da ya mangi-
pasikkal ta liwat ni Hesus petta itta mina
ya pangpapasin da tentu, ammi awan ta
naapagan da,
56 te maski am addu ya nagtayuk nga
nagtulad tentu a nagimpagsil haman ya
inuhohug da.
57 A ta kapozyanan na a nagtayuk ya
kadwan mangipasikkal ta tulad da, a ya
uhohug da hapa a
58 "Ya kuman na nadangag mi ta uho-
hug na inin a itta kan ya pakapangwa
na nga mangkutkutet ta simbaanen nga
pinadday na tolay, te takwan kan ya
patayukan na ta las-ud na talluhaw nga
awena paddayan na tolay," kunda.
59 Ammi maski kunna ten a nagimpagsil
hala ya inuhohug da.
60 A nagtayuk hapa ya kadakalan na padi,
kapye na hapa nagpohut te Hesus.
"Awan hud ta tabbag mu? Anu mantu
ya uhohugam ta ipaliwat na inin kid
teko?" kunna.
61 Ammi awena la nagasitang ni Hesusen.
A nagsitang ha ya padi en,
"Ibar mu mantu am iko ya Ari en nga
Anak na Namaratu ewan," kunna.
A ya tabbag hapa ni Hesus tentu

62 "A iyak ay, a ibar ku hapa tekamuy
ta makipaita sangaw ya Tolayin taga
Langit nga makipagtuttud ta agtuttudan
na Seppakapangwa ta Ngamin, te mag-
toli hala sangaw sin nga imatogkok ta
kulam kiden," kunna.
63 "**Agayaya!**" kun na hapa na kadakalan
na padi ta pakadangag na ta uhohug ni
Hesus, kapye na pinissang ya salnuk na
pagpadi na gafu ta katupag na en ta inuho-
hug ni Hesus.
"Dulay ya nauhohug na tolayin yan, te
igitta na ya bari na ta Namaratu ewan.
64 A masapul hud para ya mangi-
pasikkal ta liwat na awa ikitanan hapa la
ya nakadangag ta uhohug na. Anu mantu
ya uray muy tentu?" kunna hapa ta kahu-
lun na kiden.
A sa ikayat da ta mapapasi.
65 A inuparan na hapa na kadwan kiden,
otturu tinappanan da hapa ya mukat na
kapye da sinilsiltuk.
"O, ibar mu am inya ya nagsiltuk
teko, te malalaki ka haman maglavun,"
kunda.
A sinilsiltuk da hapa na maggwardya ki-
den.

Ya Pangilemad Ni Pedru Te Hesus
(Mt 26:69-75; Lk 22:55-62; Jn 18:15-18,25-27)

66 A ta pagimbestigar da para la te Hesus
a itta la i Pedru ta bagaw na bali en.
67 A ta pagtalib na takday babbay nga
tagabu na kadakalan na padi a naita na i
Pedru nga maggukup ta afuyen, a naguho-
hug tentu;
"Maski iko hapa ya takday kahulun ni
Hesusen nga taga Nasaret," kunna tentu.
68 "Amuk hud am anu ya ikayat mu
uhohugan teyak," kunna hapa,
kapye na sang umadayu ta tagad ta
sasarokanen.
69 Ammi nalasin na hapa na takday ha na
babbay, a netuldu na i Pedru ta katayukan
na kiden.
"Yeyan hapa ya takday kahulun na,"
kunna tekid.
70 Ammi nelemad na ha. Awena para la
nabayag a nepasikkal da ha na kadwan
kiden nga imatayuk ta iten;
"Talaga ta iko hapa ya takday kahulun
na, te taga Galileya ka," kunda tentu.
71 "Atsi O, pagasingan ta Dyos am tulad
ya uhohug ku, awek malat amu ya tolay-
ina," kunna ha naglemad.
A nagtareknay ha ya manuk ta pidwa na,
72 a yen hapa ya nepakanonot ni Pedru
ta uhohug ni Hesus tentu, te '**Mamillu
ka mangilemad teyak ta awena para
pagtareknay na manuk ta kapidwa na**,'
kunna. A insigida nagtangit i Pedru en.

15

Ya Pagimbestigar Na Gubernador Te Hesus
(Mt 27:1-26; Lk 23:3-25; Jn 18:29-40)

1 A tentun araw a nagkakampat para la
ya padi kiden ikid na pinakadakal na tolay
kiden, a nagtatulagan da ta masi mina i
Hesus. A sangaw ginalutan da kapye da
neuhet, te enda nedarum ta atubang ni
Pilato nga gubernador taga Roma.
2 A ta nepagpatayuk dan tentu ta
atubang na gubernadoren a nagpohut
hapa i Pilato tentu;
"Anu, iko hud ya nebar da en nga ari
na Hudyo kiden?" kunna te Hesus.
"Iko mina ya mangibar," kunna hud la
ni Hesus tentu.
3 A addu hapa ya nepaliwat na padi kiden
tentu ta gubernadoren, ammi awena pulus
nagsitang ni Hesus.
4 "Awan hud ta tabbag mu, awem hud
madangag ya ngamin ipasikkal da ta li-
wat mu?" kunna hapa ni Pilato tentu.
5 Ammi awena kad tumabbag ta maski tak-
day la na uhohug, a pake nepagpaka-lat na
gubernadoren.
6 A ya gagangay na gubernadoren ta idi
am araw na mayor na pyesta na Hudyo
kiden a pohetan na ya takday mabalud nga
pinili na tolay kiden.
7 A ta nepangidarum da te Hesus a dana
ittan ya nabalud kiden nga nakapapasi ta
pakitapil da ta gubyernu na taga Roma
kiden, a i Barabas ya ngagan na takday
tekid.
8 A gafu ta nagaammung na ya tolay
kiden a inadang da te Pilato ta pohetan na
ya takday nabalud ta kuman na gagangay
na en ta idi. A ya uhohug ni Pilato tekid a

9 “Ikayat muy mantu ta pohetan ku ya
ari muy in Hesus?” kunna tekid,
10 te dana amu na ta nedarum na
pinakadakal da kiden gafu ta katupag da
tentu.
11 Ammi ya padi kiden ikid na pinakadakal
na tolay kiden a sinansanat da ya tolay
kiden petta adangan da ya pangpohet na te
Barabas.
12 A sangaw pinidwa ni Pilato ya pohut na
ta tolay kiden,
“A anu mantu ya uray muy ta kinan
muyin nga ari na Hudyo kiden?” kunna.
13 A giaggayan kid na ta “**Pagappam ta
kayu,**” pakakin kid.
14 “Te anu hud, anu hud ya liwat na?”
kunna hapa.
Ammi pake giaggayan kid ha ta masikan;
“**Pagappam ta kayu, pagappam ta
kayu,**” pakakin kid.
15 A gafu ta ikayat ni Pilato nga pagustun ya
tolay kiden a pinohet na mantu i Barabas, a
nepapaligat na i Hesus, kapye na negawat
ta suddalu kiden petta pagappan da.

Ya Pamābānglu Na Suddalu Kiden Te Hesus
(Mt 27:27-31; Jn 19:2,3)

16 A ta nepanggawat na suddalu kiden
tentu a neange da bit ta umag na bali na gu-
bernadoren, a sa pinagkalihung da tentu
ya ngamin batalyon da.
17 A inazi da ya salnuk na en, kapye da
nesalnuk tentu ya darag na ga-gamit nga
kuman na salnuk na ari, a nangwa kid
hapa ta sangngat na sit kapye da nesangn-
gat ta ulu na en.
18 A sangaw daydayawan da kampon ta
“Ihi, malalaki ya Ari na Hudyo kiden,”
kunda.
19 A pinalpaluk da hapa ya ulu na en ta
biraw kapye da inuparan. A namalentud
kid hapa ta atubang na en nga ape mang-
dayaw tentu.
20 A tekid na nabalin a inazi da ya salnuk
na en darag, kapye da ha netoli ya dana
en salnuk na, a neuhet dan petta pagappan
da.

Ya Pagpaappa Da Te Hesus
(Mt 27:32-44; Lk 23:32-43; Jn 19:17-24)

21 A nesimmun da hapa ya takday tolay
nga nagngagan ta Simon nga taga Sirene,
a intu hala ya dama ni Alehandru ikid ni
Rufo. A nagtalib mina, te bagu nagafu ta
lawan a simarok mina ta ili, ammi kinal-
batan da nga pinagagtu ta pagappan ni
Hesus.
22 A ta datang da ta nengagan da en
Golgota (intu hala kettayan na Balontok),
23 a pinenum da mina i Hesusen ta bi-
narayang nga kinihun da ta apdu, ammi
inawena.
24 A ta nekabalin na nepagpaappa da
tentu a nagbabinunutan da ya barawasi na
kiden.
25 Alas nwebe ta lalakwat ya nepag-
paappa da tentu,
26 a itta hapa ya nesurat da ta utun na
ulu na en petta mebasa ya pangpapasin da
tentu. “**Ye-yan ya Ari na Hudyo kiden,**”
kun na surat da.
27 Itta hapa ya duwa na tulisan nga pina-
gappa da ta dwaakub ni Hesus,
28 petta magdulot ya dana nebar na
aglavunen ta surat na en, te “**Isipat da
sangaw ta dulay kiden na tolay,**” kunna.
29 A kada itta ya nagtalib ta nagappan
ni Hesus a nelutab da ya pangidadula da
tentu.
“Agu ta itta ya pakapangwam nga
mangkutukutet ta simbaanen kapyem
ha patayukan ta las-ud na talluhaw?
30 Ikerutam mantu ya barim ta paka-
pangwamina, a dumagut kan ta krusina,”
kunda.
31 Tumubbat hapa ya padi kiden ikid na
mangituldu kiden;
“Intu kan ya nangikerutan ta kadwan
tolay, ammi awena mekerutan ya bari
na en,” kunda.
32 “Intu pon ya Mangikerutan nga Ari
na Istralita kiden, a mappya mantu ta
dumagut na ta krus, petta itta mina ya
pangurugan tam tentu,” kunna hapa na
kadwan.
A kumanen hapa ya pangidadula na
tulisan kiden tentu nga pinagappa da ta
dwaakub na en.

Ya Pasi Ni Hesus
(Mt 27:45-61; Lk 23:44-56; Jn 19:28-42)

33 A tentun pagtangnganan na araw a
nagsugiram na ya ngamin na paglelehut
da en ta kuman na hiklam abat ta tallu na
oras.

34 A ta alas tres ta furab a nagayag i Hesus
ta masikan, "**Ilay, Ilay, lama sabaktani,**"
kunna ta agsitang na Hudyo kiden. A ya
ikayat na uhohugan na ayag na en a "**Dyos**
ku, Dyos ku, anu haman ta nagtaleku-
dan nak," kunna.
35 "Anu, ayagan na de i Eliyas?" kunna
hapa na kadwan kiden nga nagbuya
tentu.
36 A nagbilag hapa ya takday tekid nga
ange nangalap ta kuman na ga-gamit
kapye na tinunan ta suka, a sangaw
nesukil na ta ud na biraw te Hesus petta
inuman na mina, a
"Itan tam bit la am enna sangaw
ikerutan ni Eliyasen," kunna.
37 A tentu en ha nagayag ta masikan a yen
hapa ya nepakasukkut na kahalwa na en.
38 A negindan hapa napissang ya zingzin-
gen nga ga-gamit ta umag na Simbaan na
Namaratu. Namegafu napissang ta utun
abat ta akban.
39 A ta atubang na nagappan na en a itta
ya kapitan na suddalu kiden, a tentu en
nakaita ta nepagaswang ni Hesus ta pasi
na a "**Kakurugan kad ta Anak na Nama-**
ratu yan," kunna.

40 A ta medyo adayu ta nagappan ni
Hesus a itta hapa ya addu na babay nga
nangita tentu, a nehulun hapa tekid i
Mariya Magdalena, ikid ni Mariya nga
hina nig Santiago assang ikid ni Hose, ikid
ni Salome,
41 te ikid hapa ya kanayun nehulhulun
nga nanguffun te Hesus ta idi ta lugar na
Galileya. A addu kid para na babay nga
dumadagdag te Hesus tentu en dumatang
ta ili na Herusalem.

42-43 A itta hapa ya takday lalaki nga
naba-nang nga konsihal na Hudyo kiden,
intu ngagan na i Hose nga taga ili na Ari-
mateya. A nabayag na hapa nangipapa-na
ta araw na pangikerutan na Namaratu. A
gafu ta furab na ta kaatubangan na araw
na agimmang a neturad ni Hose ya ange ta
bali ni Gubernador Pilato, petta adangan
na ya bari ni Hesus, petta itanam na.
44 Ammi ta pakadangag ni Pilato ta nasin
a nepagpaka-lat na hapa, te pahig na ta
awena para la nasi. A pinaayagan na
mantu ya kapitan na suddalu, petta dam-
agan na am kurug ta nasin i Hesus.
45 A ta nepakadamag nan ta nasin a
nepalubus na hala ta alapan ni Hose ya
bari na en.
46 A ta nepangidagut nan ta bari na en
a finutefutan na ta bagu na furaw na ga-
gamit nga ginatang na, a enna netanam ta
kababagu na tanam nga nakali ta batu ta
kuman na kweba. A sangaw nadokalig na
ya dakal na batu ta irwangan na tanamen
petta namunitan.
47 A ig Mariya Magdalena ikid ni Mariya
nga hina na takday Hose a dana nehulun
kid hapa, petta itan da ya pangitanaman
na tentu.

16

Ya Pagtolay Hala Ni Hesus
(Mt 28:1-10; Lk 24:1-11; Jn 20:1-18)

1 A ta nekabalin na araw na agimmang
a ig Mariya Magdalena ikid ni Mariya nga
hina ni Santiago ikid ni Salome a umange
kid gumatang ta bangog, petta iluggud da
mina ta bari ni Hesus.
2 A tentu nagkarawan ta Liggu a nagga-
ganwat kid, a dumatang kid ta agyan na
tanam en ta lalattog na bilagen.
3-4 Ammi ya uhohug da hapa ta pakatug-
tugut da para la ta dalan a
"Inya hud sangaw ya manguffun teki-
tam nga mangazi ta batu en nga nelitup
da ta tanamen?" kunda,
te dappug haman na batu. Ammi ta datang
da a dana naazin, a simarok kid.
5 A ta nepakasarok dan a neitan da ya
takday babagu nga nagbarawasi ta furaw
a imatuttud ta bikat na irwanganen, a nak-
agtut kid.
6 "Awemuy la magtalaw, te amuk ta
apagan muy i Hesus taga Nasaret nga
pinagappa da, ammi awan na sin, te na-
tolay hala. Maski itan muy ya nagiddan
na bari na en," kunna.
7 "Ammi alalag muy magtoli ta ituldu
na kiden, aglalo te Pedru, te ibar muy
sangaw tekid ta imunnan i Hesus tekid
ta iten Galileya.
'Maita muy kan hala sangaw ten ta
kuman na nebar na en tekamuy,' kum-
muy sangaw tekid," kunna.

8 A tekiden nakauhet ta tanamen a bumilag kid na ta talaw da en, ammi awan
ta nakibidan da ta dalan, te kuga nagtalaw
kid.

9 A kumanen natolay hala i Hesus ta pake
nagkarawanen ta araw na Liggu, a intu
apolu nakipaitan na i Mariya Magdalena
nga nagpatugutan na ta pitu na anitu ta idi.
10 A intu ya umange nangipadangag ta
kadwan kiden kahulun ni Hesus. Nag-
tatangit kid para la ta pagdamdam da,
11 a tekiden nakadangag ta natolay hala
i Hesus, te nakipaita hapa te Mariya, a
aweda kurugan.

12 A ta nekabalin na kumanen a
nakipaita ha i Hesus ta duwa para na
ituldu na tekiden nagtugtugut ta dalan,
ammi aweda bit la nalasin ta damo, te
kuman na takwan ya mukat na.
13 A tekiden hapa nagtoli ta kadwan ki-
den kahulun da a nebar da hapa tekid,
ammi aweda hapa kurugan.

14 A sangaw nakipaita hapa i Hesus ta
mafulu takday kiden ituldu na tekiden
nagkakan, a pake nehuya na kid hapa ta
kawan na pangurug da ikid na katuyag
na nonot da, gafu ta aweda kinurug ya
uhohug na nakaita kiden tentu.
15 A ya takday para na uhohug nga ne-
sirak na tekid a intu yan:

"E kam sangaw ta ngamin kiden lugar
ta paglelehutin, te ipadangag muy ya
damag na Namaratu ta ngamin tolay.

16 A ya mangurug sangaw ta ipadan-
gag muy ikid na magzigut a mekerutan kid,
ammi ya awan kiden mangurug a mekabat
kid sangaw ta pangtaguhali na Namaratu.

17 A ya mangurug kiden sangaw teyak
a mehulun hapa sangaw tekid ya paka-
pangwa na Namaratu petta itta ya mangi-
pasikkal ta ipadangag da, te patugutan
da sangaw ya anitu na seanitu kiden, a
makauhohug kid hapa sangaw ta takwan
kid na agsitang nga aweda inadal.

18 A maski am keibbalan da sangaw ya
madagat, ono am keinuman da ya tamay a
awan sangaw ta makkwa tekid. A isi-ged
da hapa sangaw ya kamat da ta magtatākit,
a magmappya kid hapa," kunna tekid.

19 A ta nekabalin na naguhohug tekid a
ka-ma la timullu ta langit, a nakipagtogkok
ta hebing na Namaratu ewan.
20 A ya dinob na kiden a umange kid
hapa nangipadangag ta ngamin kiden lu-
gar, a nepehulun na Namaratu ya paka-
pangwa na tekid petta mangipasikkal ta
ipadangag da.

Ya Nesurat Ni Lukas Gafu Te Hesus Kristu

Ya Gafu Na Suratin Yan

A ya ngagan na nagsuraten ta isin na surat a Lukas.

A ya ngagan na nagsuratan ni Lukas a Teyopilo. Intu de ya takday kofun ni Lukas nga mayat de magdangag ta bida ni Hesus. A yen ta pake sinanedan ni Lukas ya addu na nakkamu te Hesus ikid na nakadangag tentu, petta pake dangagan na ta mappya ya ngamin netuldu na ikid na tinarabaku na, a yen kid ya nesurat na te Teyopilo. A ya nesurat ni Lukas gafu te Hesus a intu yan:

Ya Gafu Na Pagsurat Na

1-4 Kofun ku, Teyopilo.

Yen ta nagsuratak teko petta amum ya kakurugan gafu te Hesus Kristu, Addu hapa ya kadwan kiden nga nagimbestigar ta naknakkwa ta agyan tamin ta ayanen na araw, a nelista da ya ngamin nepadangag na kadwan kiden nakaita ikid na nanguffun te Hesus ta ketta na en. A gafu ta pake naimbestigar ku hapa ya ngamin naknakkwa gafu te Hesus a nesurat ku ngamin ta isin petta amum ta kurug ya ngamin netuldu teko.

Ya Nalavun Gafu Ta Pakeanak ni Hwan

5 A ta idi ta nepagari para la ni Herud ta lugar na Hudeya a itta ya padi na relisyon na Hudyo kiden nga nagngagan te Zikaraya, a nedagga hapa ta padi kiden ni Abias. A intu hapa atawa na i Lisabet nga simsima ni mina Aron.

6 A amu hapa na Dyos ta matunung ya duwa kiden, te kanayun kurugan da ya ngamin kiden lintig na Namaratu, a awan ta pakehuyan da.

7 Ammi intu dulay te awan ta anak da, te awena magāānak na babbayen, te yaga bakbakat na hapa, a laklakay na hapa ya atawa na en.

8 A ta datang na araw na pagtarabaku na padi kiden ni Abias ta simbaan na Namaratu a nehulun hapa i Zikaraya,

9 a intu ya napili nga simarok tatakday ta pake umag na simbaanen petta apangan na ya bangogen ta kuman na gagangay na tarabaku na padi kiden.

10 A ta oras na pangiapang na ta bangogen a nagyan ya tolay kiden ta bagaw na simbaanen, a nakimalmallak kid la.

11 A sangaw nepagka-ma ni Zikaraya ya anghel na Namaratu nga nagmatakar ta kanawan na pangiapangan na en,

12 a nakagtut i Zikaraya en ta talaw na en. Ammi ya uhohug na anghelen tentu a

13 "Awem la magtalaw," kunna, "te itta yak sin gafu ta dinangag na Namaratu ya pakimallak muy ikid na atawam. A pasinapān na kanan, petta maganak kam hala sangaw ta lalaki, a Hwan sangaw ingagan muy tentu.

14 "A bakkan la teko ya pake matalakan ta keanak na, te sakā matalak hapa sangaw ya addu na tolay,

15 te maita da sangaw ta pake malalaki na tolay na Dyos. A awena sangaw uminum ta binarayang ono kompormi na madagat na inuman. A mapasinapān sangaw ta Kahalwa na Namaratu ta maski pagyan na para la ta sirat na hina na en.

16 "A addu hapa sangaw ya patolin na nga Istralita kiden ta dafu da ewan Namaratu,

17 te mapsinapan sangaw ta kagitta na nonot ikid na pakapangwa ni Eliyas. A intu sangaw ya mapmapolu ammi ta Dafu tamen, petta pagnonotan na ya dadagkal kiden ta kuman na nonot na abbing.

"A pagbabawin na sangaw ya masoysoy kiden petta magtunung ya nonot da, petta dana makaparan ya tolay kiden ta datang na dafu da en," kunna kan hapa na anghelen tentu.

18 A ya uhohug hapa ni Zikaraya a

"Anu hud ya pakkamun ku ta dumatang hala ya kuman na nebar men teyak, te laklakayak haman, a pake bakbakat hapa ya atawak?" kunna.

19 A ya tabbag hapa na anghelen a

"Amum hala sangaw, te iyak i Gabriyel nga kanayun magyan ta atubang na Namaratu ewan. A intu hala ya nangidob

teyak petta ipadangag ku teko ya kuman
na nebar ken ta ayanin.
20 A magdulot hala sangaw ta arawen
nga nekari na Namaratu, ammi gafu ta
awem kinurug ya inuhohug ken a magu-
mal kan sangaw, a awem na sangaw mak-
asitang addet ta nagdulot na ya kuman na
inuhohug ken teko," kunna.
21 A gafu ta pake nabayag i Zikaraya ta
umag na simbaanen a nagburung na ya
tolay kiden nga nagaindag tentu, a pahig
da ta anu ya dulay.
22 Ammi tentu en nakauhet a awena
nakauhohug tekid, a yen ya nakkamun da
ta itta ya nagmatakar tentu ta umag na
simbaanen. A gafu ta awena nakasitang a
nagsenyas la tekid.
23 A ta nagaddetan na araw na pag-
tarabaku na ta simbaanen a dumatang
hala ta bali na en.
24-25 A ta nekabalin na en a natarun hala
ya atawa na en Lisabet. A ya uhohug na en
hapa a
"Mappya mantu la ya Namaratu, te
nekallak nak hala ta kumanin, petta
awek na sangaw mamat ta sakā tolay ku
kiden," kunna kan na nonot na.

Ya Nalavun Gafu Ta Pakeanak ni Hesus

26-27 A ta kaarawan na katarun ni Lisa-
bet a itta ya takday balatang nga nagnga-
gan te Mariya, a nagyan ta ili na Nasaret
ta lugar na Galileya. A dana nakiatawa
hapa ta takday simsima ni mina Ari en
Dabid nga nagngagan ta Hose taga Nasaret
hapa, ammi aweda para la nagdorug. A
ta mekānnamen hulan na katarun ni Lisa-
beten a nagmatakar hapa ya anghelen
Gabriyel te Mariya, te dinob na Namaratu
tentu.
28 A tentu en nakipaita te Mariya a
"Namaratu ya makkamu teko, Aboy, a
itta hapa ya pangdayawan na teko, te iko
ya pinili na," kunna tentu.
29 A nagburung hapa i Mariya en gafu ta
uhohug na en, a "**Anu panaw ya ikayat na
uhohugan teyak**?" kunna kan na nonot
na. A ya uhohug ha na anghelen tentu a
30 "Awem la magburung, Mariya, te
dayawan na ka na Namaratu ewan,
31 te matarun ka sangaw, a maganak
ka sangaw ta lalaki, a ingagan muy sangaw
te Hesus.
32 "A am dakal na sangaw ya anak mu
a pake malalaki na tolay, a amu sangaw
na ngamin tolay ta intu hala ya Anak na
Namaratu ewan. A intu hapa sangaw ya
pagbalinan na Namaratu ta ari, te intu
ya ari muyen nga nekari na Namaratu
nga metali ta minakakay na en Dabid.
33 "A awan sangaw ta addet na pagari
na, te intu hala sangaw ya makkamu ta
ngamin kiden tolay na Namaratu addet
ta addet," kunna ha na anghelen tentu.
34 A ya uhohug hapa ni Mariya a
"Onay, ammi had kun na katarun ku,
te awek para la nakidorug ta lalaki?"
kunna.
35 "A maski, te ange sangaw teko ya
Kahalwa na Namaratu, a ihuga na san-
gaw ta matarun ka. A pake dayawan da
sangaw ya anak men, te ibar da sangaw
ta awan ta pakehuyan na, te kagitta hala
na Namaratu ewan.
36 "A em sangaw itan ya Anti men Lisa-
bet nga awan nagan-anak ta idi, te maski
am bakbakat na a ittan ya annam na
hulan ta katarun na,
37 te maski am anu ya ngagan na a
awan ta awa makkwa na Namaratu awa
makkwa na ya ngamin," kunna ha na
anghelen tentu.
38 "A kwa nak mantu la na Dafu tame-
wan, petta dumatang hala ya kuman
na inuhohug mu teyak," kunna hapa ni
Mariya.
A ta nepaguhohug nan ta kumanen a nag-
tugut hapa ya anghelen.

Ya Pagpasyar Ni Mariya Te Lisabet

39 A ta nekabalin na anghelen a nahukal
hapa i Mariya ta pake lalakwat, a imalistu
umange ta takday ili ta lugar na Hudeya,
40 a nagdulot ta bali na Anti na en Lisa-
bet. A tentu en simarok ta bali na a "**Na-
maratu ya makkamu teko, Anti**," kun ni
Mariya tentu.
41 A ta nepakadangag ni Lisabet ta uho-
hug na en a timollok kan hapa ya asitayen
ta umag na sirat na, a ka-ma la napasi-
napān i Lisabet ta Kahalwa na Namaratu,
42 a nagsitang hapa ta masikan;

"Iko, Mariya, ya pake nagāsāt ammi
ta ngamin kiden bābāy, a Dyos hapa ya
mangbendisyon ta anak mina.
43 Ammi anu hud ya pangdayawan na
Namaratu teyak ta doban na teyak ya mag-
balin ta hina na Dafu kewan?
44 On, Aboy, amuk na ta iko sangaw ya
maganak tentu, te teyaken nakadangag ta
inuhohug men teyak ta ayanen a timollok
hapa ya asitay kin ta talak na ta umag na
sirat kin.
45 A yen ta nagāsāt kan hapa, Aboy, te
kinurug mu ya uhohug na Namaratu nga
nepepadangag na teko," kunna.

Ya Pagnot Ni Mariya

46 A gafu ta matalak hapa i Mariya a ka-
ma la magnot hapa:
"Napannu ya nonot ku
ta pangdayaw ku te Afu.
47 A magayayatak ta Dyos
nga mangikerutan teyak,
48 te maski pobre yak a pinili nak.
A ta ngamin kiden tolay
nga meanak sangaw,
a awan sangaw ta awa makanonot
ta iyak ya nagāsāt
ta bendisyon na Dyos.
49 Te ya Namaratu ewan
nga seppakapangwa na Dyos
a nekallak nak hala
ta dakal na bendisyon.
Madaydayawan mantu ya Dafu tamewan,
50 te ikallak na ikallak
ya ngamin mamat tentu,
a kumanen hapa ta simsima da kiden.
51 Ammi ta ngamin kiden magparayag a
nepaita na ya kasikan na kamat na,
te kinutkutet na kid
gafu ta pagparayag da.
52 A ya masikan kiden magturay a
pinaakban na kid,
ammi pinautun na hapa
ya alinnak kiden.
53 A pake binattug na hapa
ya mabisin kiden,
ammi nagtalekudan na la
ya naba-nang kiden.
54 A pinagdulot na la ya nekari na en
ta gingginafu tam kiden,
te nedulot na ya panguffun na
ta tolay na kiden,
55 te nanonot na i mina Abraham
ikid na simsima na kiden
addet ta addet," kunna.
56 A nagyan i Mariya te Anti na en Lisabet
addet ta tallu hulan kapye na dimmatang
ta agyan na.

Ya Keanak Ni Hwan Nga Mangzigut Ta Tolay

57 A ta datang na paganak ni Lisabet a
naganak hala ta lalaki,
58 a enda hapa itan na kahulun na kiden
ikid na karuba na kiden gafu ta kallak na
Namaratu tentu, a nekokolu da hapa ya
anak na en.
59 A ta mekawalu en araw a nagaam-
mung kid ha gafu ta banggitan ni Zikaraya
ya anak da en, te yen ya gagangay na
Hudyo ta pagbunyag da. A ikayat na kahu-
lun na kiden ta makikanāgān ya asitayen ta
dama na en Zikaraya,
60 ammi ya uhohug na hina na abbin-
gen a "**Bakkan, te Hwan ya ngagan na**,"
kunna.
61 "A anu haman ta Hwan, bakawa itta
hud ya kumanen na ngagan ta kadwan
kiden kahulun muy?" kunda hapa.
62 Otturu nagsenyas kid hapa ta dama na
abbingen am anu ya ikayat na ta ngagan
na.
63 A nagpaalap i Zikaraya ta pagsuratan na
petta isurat na ya ngagan na, a ya nesurat
na a "**Hwan ya ngagan na**," kunna. A pake
nepagpaka-lat na kahulun da kiden.
64 Ammi ta nepakasurat ni Zikaraya ta nga-
gan na anak na en a ka-ma la nakasitang na
hapa, a dinayawan na ya Namaratu.
65 A gafu ta kumanen a nahigalan hapa
ya ngamin kiden karuba da, a kanayun
bibidan da ya dumatang ta agyan da addet
ta sumaned ta ngamin kiden tolay taga
Hudeya.
66 A ya ngamin kiden nakadangag ta
pakabidan da ta abbingen a pake netug
da hapa ta nonot da, a "**Anu panaw ya
pagbalinān na abbingin yan**?" kunda,
te yaga naita da ta itta ya bendisyon na
Namaratu tentu.

Ya Panglavun Ni Zikaraya

67 A ta nepakasitang ni Zikaraya en a na-
pasinapān hapa ta Kahalwa na Namaratu,
otturu naglavun;

68 “Madaydayawan ya Namaratu ewan
nga Dafu na Istralita kiden,
te nanonot na ya tolay na kiden
nga nagtalekudan na ta idi,
petta ikerutan na kid ta zigat da.
69-70 A kustu hapa ya uhohug
na aglavun kiden
nga nepeuhohug na Namaratu tekid
ta palungu araw,
te patayukan nan tekitam
ya mangikerutan nga meanak ta simsima ni mina Dabid,
71 petta mekerutan kitam
ta mangikatupag kiden
nga mangpazigat tekitam.
72 A nekallak na kitam hapa
ta kuman na nekari na
ta dadagkal tam kiden,
73 te nanonot na ya tulag na en
nga nepagasingan na
ta gingginafu tamen Abraham.
74 Te intu nebar na ta ikerutan na
kitam ta mangikatupag tekitam,
petta awan na sangaw ta talaw tam,
am awa idulot tam la
ya pangurug tam tentu,
75 petta meduma kitam hapa
gafu ta matunung ya nonot tam
ikid na gagangay tam
addet ta awetam pasi,” kunna.

A ya uhohug hapa ni Zikaraya ta anak na en nga bagu neanak a

76 “Iko sangaw, Aleng, ya mapmapolu ammi ta Dafu tam, te paguhohugan na na ka sangaw na Namaratu ewan,
petta iparam ya ange na tekitam.
77 Te ipadangag mu ya pangikerutan na
ta tolay na kiden,
ikid na pagpakoma na
ta liwat da kiden.
78 A gafu ta allak na Namaratu tam, ikid na idduk na tekitam,
a palattogan na ya dakar na tekitam nga nagafu ta langit.
79 Te madakaran ya itta kiden ta sugiram,
ikid na itta kiden ta ngahab na pasi.
A ituldu na kitam ta dalan na kappyanan tam,” kunna.
A yen ya addet na lavun na.

80 A dumakal la dumakal ya anak nig Zikaraya, a nagsikan hapa ya nonot na. Ammi tentu en dakal a kanayun nagyan ta kawanan na babali addet ta makipaita sangaw ta kagitta na kiden nga Istralita.

2

Ya Paganak Ni Mariya Te Hesus

1 A ta kaarawan na nekeanak ni Hwan a ya ari en nga taga Roma a namadday hapa ta bagu na lintig, petta melista ya ngamin kiden tolay nga magyan ta ngamin kiden lugar ta pagariyan na en.
2 A ye-yan hapa ya napolu en pakelista na tolay kiden nga negindan ta pagguber-nador ni Kirinu.
3 A gafu ta sa melista kid mina ta lugar na gingginafu da kiden
4 a masapul ta magtugut bit hapa ig Hose en ikid na atawa na en Mariya ta ili na Nasaret ta iten Galileya, te ange kid ta ili na Betlihem ta lugar na Hudeya, te yen ya ili na gingginafu da en mina Dabid ta idi.
5 A yen ya umeyan da nga pakelistan, ammi tanagay na hapa ya araw na paganak ni Mariya en.
6 A ta datang da ta ili na Betlihem a napannu ya ili en ta tolay kiden nga ange magpalista, a awan ta pagammakan nig Hose en.
7 A gafu ta nadatangan i Mariya ta paganak na a umange kid ta agsigongan na baka ikid na kabayu. A yen mantu ya naganakan na ta napopolu en anak na. A dana binabbad da ta kuman na gagangay da, kapye da nepaidda la bit ta anganan na baka.

Ya Bida Na Anghelen Ta Mangipastu Kiden Ta Kalneru

8 A sangaw ta hiklam ta nekeanak na abbingen a itta hapa ya lālāki kiden nga mangipastu ta kalneru da kiden ta bikat na ili en,
9 a ka-ma la nagmatakar ya anghel na Namaratu tekid, a nadakaran na kid na dakar na Namaratu, a pake nagtalaw kid na. A ya uhohug na anghelen tekid a,
10 “Awemuy la magtalaw O, te mappya ya ipadangag ku tekamuy. A pakatalakan hapa sangaw na ngamin tolay,

11 te ittan ya mangikerutan tekamuy
nga bagu neanak ta ayanin ta ili na Betlihem. A intu hala ya ari muyen Kristu nga
nekari na Namaratu tekamuy.
12 "A itan muy sangaw awa kustu ya
uhohug ku tekamuy, te am e kam ta ili
ewan a maita muy hala sangaw ya bagu
neanak nga nepaidda da ta anganan na
baka, a bagu para la ya babbad na ki-
den," kunna hapa.
13 A ta nekabalin na anghelen a ka-ma la
umaddu ya sakā anghel na kiden ta langit,
a gisakansyon kid hapa nga nagdayaw ta
Namaratu ewan.
14 "Madaydayawan ya Namaratu ewan,
nga mangikallak ta tolay na kiden,
te ittan ya dinob na en
nga mangpakappya tekid,"
kun na kansyon da.
A sangaw limitap kid ha ta langitewan.
15 A ya uhohug hapa na mangipastu ki-
den ta nepagtugut na anghel kiden a
"Entanan mantu ta ili ewan, te entam
itan ya abbingen nga nepadangag na
Dafu tamen tekitam," kunda.
A alistu kid hapa umange.
16 A naita da hala ig Mariya ikid ni Hose,
a itta hala ya asitayen nga imaidda ta an-
ganan na baka.
17 A binida da hapa tekid ya uhohug na
anghelen gafu ta abbingen. A sangaw ne-
saned da hapa ya damag da en ta kadwan
kiden tolay ta ili,
18 a nagpaka-lat kid hapa gafu ta bida na
lālāki kiden tekid.
19 Ammi te Mariya a awena la nagsitsi-
tang, te netatug na la ya ngamin nadangag
na ikid na dumatang tentu.
20 A ta nepagtatugut na manaron ki-
den ta kalneru, a nagtoli kid ta agyan na
kalneru da kiden, a nagkakansyon kid ta
dalanen nga nagdaydayaw ta Namaratu
gafu ta ngamin nadangag da ikid na naita
da, te kustu ya ngamin inuhohug na anghe-
len tekid.

Ya Pagbunyag Da Te Hesus

21 A ta nepagpasa na waluhaw a binang-
git da hapa ya asitayen, te yen haman ya
gagangay na Hudyo kiden. A nengagan da
hapa te Hesus, te yen ya nebar na anghelen
te Mariya ta awena en para la natarun.
22 A gafu ta lintigen nga netuldu ni Moses
ta Hudyo kiden a mehangat ya bagu na-
ganak nga simarok ta simbaan na Nama-
ratu, te itta kan ya pagzigmanan na addet
ta appatafulu araw. A ta nekabaggaw ni
Mariya ta pagzigmanan na a inalap da i
Hesus ta ili na Herusalem petta igawat da
ta Namaratu,
23 te ya takday lintig na Namaratu tekid
a kwa na kan ya napolu en neanak na
tagtakday pagatawan.
24 A enda hapa peatang ya duwa na lum-
mun ono duwa na kalapati, te yen hapa ya
nebar na Namaratu ta lintig na en tekid.
25 A itta hapa ten Herusalem ya takday
laklakay nga nagngagan te Simyon. A pake
matunung hapa na tolay nga mamat ta
Namaratu, te nabayag na hapa nagaindag
ta pangikerutan na Namaratu ta Istralita
kiden. A gafu ta napasinapān hapa ta Ka-
halwa na Namaratu,
26 a dana nepakkamu na Namaratu tentu
ta awena para la masi addet ta maita na
bit apolu ya Ari en Kristu nga nekari na
Namaratu.
27 A gafu ta pangwalwag na Kahalwa na
Namaratu tentu a umange ta simbaanen,
a yen ta dana ittan ten ta pangidatang nig
Mariya te Hesus petta idulot da ya kuman
na gagangay na lintig da en.
28 A ta nepakaita ni Simyon ta asitayen a
enna pegawat, a inahakupan na hapa nga
nedayaw ta Namaratu.
29 "Ay, Afu, maski masi yak na ta ku-
man na inuhohug mu teyak,
30 te naitak na ya dinob min nga
mangikerutan, a matalakanak na.
31 Te ye-yan na abbing ya nekari men
nga umange sin, petta ikaru na ya liwat na
ngamin tolay.
32 "A ye-yan mantu, Afu, ya mang-
padakar ta Hentil kiden hapa, petta amu
da ya kakurugan na Dyos, a intu hapa
sangaw ya mangatad ta pakadayaw na
tolay mu kiden nga Istralita," kunna.
33 A pake nakagtut hapa ig Hose en ikid
ni Mariya ta uhohug ni Simyon gafu ta
anak da en, a nepakimallak na kid hapa.
34-35 A ya uhohug na para ta hina na
abbingen a

"Dangagam, Aboy, ya ibar kin teko, te palattogan sangaw na Namaratu ya itta ta nonot na ngamin tolay gafu ta abbingin yan, a mapaakban hapa sangaw ya addu na Istralita gafu tentu, ikid na addu hapa sangaw ya mapātā-nāng. A maski am intu ya pakaitan ta ketta na Namaratu tekitam a addu sangaw ya magsoysoy tentu. A gafu ta ikatupag da sangaw a pake matakitan hapa sangaw ya nonot mu ta kuman na takit na amuku nga mekaddug," kunna tentu.

36-38 A ta pagbida para la ni Simyon tekid a itta hapa ya pake bakbakat na aglavun nga nakasimmu tekid. A ya ngagan na hapa a Ana, a anak hapa ni Fanwel nga takday simsima ta tribu ni Aser. A walufulu appat ya darun na, ammi nabalun, te pitu darun bit ya pagatawa na, kapye na nasi na la-laay na en. A sigida nagyan la ya bakbakaten ta simbaanen ta araw pase hiklam, te awena bit nonotan ya mangan gafu ta pakimallak na. A ta nepakaita na hapa ta abbingen a nedayaw na hapa ta Namaratu, a binida na hapa ta kadwan kiden, te sakā indagan da hapa ya panguffun na Namaratu ta taga Herusalem kiden.

39 A gafu ta nedulot nig Mariya ikid ni Hose ya ngamin nebar na Namaratu ta lintig na en gafu ta anak da en a dumatang kid hala ta ili na Nasaret ta lugar na Galileya,

40 a yen hala ya dumakalan ni Hesusen. A nagsikan hapa ya bari na ikid na nonot na, a umaddu ya adal na ikid na kalalaki na, a kanayun inuffunan na Namaratu.

Ya Pakasirak Ni Hesus Ta Ili Na Herusalem

41 A ta kaassang para la ni Hesus a nagpatotoli ya dadagkal na kiden ta ili na Herusalem ta kada darun, te e kid makipagayayat ta pyesta na Hudyo kiden gafu ta panadamdaman da ta araw na nepangililik na Namaratu ta gingginafu da kiden ta lutak na Egipto.

42 A ta mekamafulu duwa na darun ni Hesus a umange kid ha ta pyesta en ta kuman na gagangay da en, a nehulun da hapa i Hesus.

43 A ta kabalinan na pyesta en a nagtugut kid ha, te dumatang kid ta agyan da. Ammi intu dulay, te aweda amu nig Mariya ta nasirak i Hesus ta ili en,

44 te pahig da la ta sakā nagtugut hapa nga nakihulun ta kadwan kiden kahulun da. A tekid na nakatugtugut addet ta takday araw a apagan dan i Hesusen ta kahkahulun da kiden ikid na kofun da kiden, ammi awan na, aweda naapagan.

45 A gafu ta kumanen a tinoli dan apagan ta gafan da en abat ta ili na Herusalem.

46 A ta mekatallu en araw a naita da ta umag na simbaanen, ammi nehulun haman ta mangituldu kiden nga gitogkokan nakibibida tekid.

47 A dinayawan da hapa ya pagtabbag na ikid na kalalaki na nonot na.

48 A ta nepakaita nig Mariya tentu a nagpaka-lat kid tentu, a nehuya na hapa na hina na en;

"Aleng, anu haman ta nasirak ka ta isin, te pake nagburung kami ni Damam nga nagapag teko," kunna.

49 "A annun dak haman burungan? Dana amu muy mina ta itta yak ta bali ni Damakin," kunna hapa tekid.

50 Ammi aweda amu ya ikayat na uhohugan tekid.

51 A ta nekabalin da ten a himulun na i Hesus tekid, te nagtatugut kid ha nga ange ta agyan da en ta ili na Nasaret. A malologon hapa i Hesus ta ngamin patarabaku da tentu. Ammi te Mariya a netatug na la ta nonot na ya ngamin dumatang tekid gafu te Hesus.

52 A dumakal la i Hesus addet ta nagtuyag na hapa ya bari na ikid na nonot na, a mappya la mappya ya gagangay na ta kuman na ikayat na Namaratu, a kumanen hapa ta tolay kiden.

3

Ya Nepadamag Ni Hwan Nga Nangzigut Ta Tolay

(Mt 3:1-12; Mk 1:1-8; Jn 1:6-8,19-28)

1 A ta nepagpasa na addu na darun a i Sisar Tiberyo ya ari ta ngamin pagturayan na taga Roma kiden, a ittan ya mafulu lima darun na pagturay na. A i Ponsyo Pilato hapa ya gubernador ta lugar na Hudeya,

a i Herud hapa ya magibbal ta lugar na
Galileya, a ya kabagis na en Felipe ya mag-
ibbal ta lugar na Itureya ikid na lugar na
Tarakonita. A i Lisanyas ya magibbal ta
lugar na Abilena.
2 A ya kadakalan na padi kiden ta ili
na Herusalem a i Annas, a sangaw ya
manuhang na en Kaifas.
A ta kaarawan na inin kid a napasinapān
i Hwanen nga anak ni Zikaraya ta uhohug
na Namaratu tentu en nagyan ta kalafuka-
nen.
3 A sinaned na hapa ya ngamin kiden lu-
gar ta naggwadamdammang na Karayan
na Hurdan, a kinasaba na ya tolay kiden.
"Ulin muy ya gagangay muy, a zigutan
ta kanan, petta pakoman na kam hapa
na Namaratu ta liwat muy," pakakin
tekid.
4 A gafu ta ange ni Hwan a nagdulot ya
nesurat na aglavunen mina Isayas, te ya
uhohug na en a
"**Itta sangaw ya makipaita nga ma-
gayayag ta kalafukanen, te intu
sangaw iayayag na ya tabarang
na ta tolay kiden, petta mag-
paran kid mina ta datang na Dafu
tamen, petta malogon mina ya
ange na tekid.**
5 **Te mapā**tā-nāng **sangaw ya alin-
nak, ikid na mapaakban ya ata-
nang, a mapatunung ya killu, ikid
na maazi ya ketumpapan.**
6 **A maita sangaw na ngamin to-
lay ya pangikerutan na Na-
maratu**," kunna ta surat na en.

Ya Pangkasaba Ni Hwan Ta Tolay Kiden (Mt 3:7-10)

7 A ya nekasaba ni Hwan ta umange
kiden pazigut tentu a
"Anu kuga magimmamappya kanan
ta pagzigut muy. Pahig muy hud ta
melillik kam sangaw ta pama-gang na
Namaratu gafu ta pagzigut muy?
8 Dana ipaita muy mina ta naulin ya
nonot muy, kapye muy magzigut. A awe-
muy pahig ta melillik kam sangaw gafu
ta simsima kam ni mina Abrahamen, te
ibar ku tekamuy ta itta ya pakapangwa na
Namaratu nga magpabalin ta batu kidin ta
simsima ni mina Abraham.
9 "Negitta kanan ta kayu nga tokadan
na Namaratu ewan, te dana neparan
nan ya watay na en, a awena la mabayag
a tokadan na ya kayu kiden ta agyan na
ramut da kiden. Te ya ngamin kiden
kayu nga awan magmayan ta mappya a
tokadan na kid kapye na kid iwarad ta
afuy," kunna tekid.
10 A ya pohut da hapa tentu a
"A anu mina ya tarabakun mi petta
mekerutan kami mina?" kunda.
11 A ya tabbag na hapa tekid a
"Am itta ya duwa na barawasi muy
a iatad muy ya takday ta awanen ta
barawasi. A ya nasurok ta kanan na
a isipat na hapa ya awanen ta kanan,"
kunna.
12 A umange hapa pazigut tentu ya
magsingir kiden ta bwis na tolay kiden
nga nesaad na gubyernu na taga Roma, a
pinohutan da hapa ta
"Anu mina ya tarabakun mi petta
makaparan kamin hapa?" kunda hapa.
13 A ya tabbag na hapa tekid a
"Awemuy pagsurokan ya singiran
muy," kunna.
14 Yaga suddalu hapa ya umange
pazigut, a pinohutan da hapa ya
tarabakun da mina, a ya tabbag na tekid
a
"Awemuy persan ya tolay kiden petta
atadan da kam ta pirak, a awemuy kid
hapa tātālawan, te matappag kanan mina
ta tandan muyen," kunna.
15 A gafu ta ketta ni Hwan nga man-
gaskasaba ta tolay kiden a nekatalak da
ta tanagay na de ya mangikerutanen nga
nekari na Namaratu ta dadagkal da kiden,
a nonotan da am intu hala i Hwanen.
16 Ammi ya uhohug ni Hwan tekid a
"Itta yak sin nga mangzigut tekamuy
ta danumin gafu ta liwat muy kiden,
ammi itta sangaw ya umange ta gafan
ku nga pake dakdakal ya pakapangwa
na ammi teyak, te maski la awek megitta
makitagabu tentu ikid na mangubad ta
sapatos na kiden. A intu sangaw ya
mangpasinap tekamuy ta Kahalwa na
Namaratu. Ammi ya awan kiden mag-
babawi a pa-gangan na kid sangaw ta
afuy,

17 te itta ya kuman na pagsap na ta
tolay, a am nabalin na magsap a uknudan
na sangaw ya semayan, ammi apangan na
sangaw ya kupat na kiden," kunna tekid.

Ya Pangzigut Ni Hwan Te Hesus
(Mt 3:13-17; Mk 1:9-11)

18 A* ta nekabalin na tolay kiden
nagzazigut a umange hapa i Hesus nga
pazigut te Hwan. A tentu en hapa
nakazigut a nakimallak, a kuman na
bimangrit na ya langit,
19 a nagsunak ya Kahalwa na Namaratu
nagpotun tentu ta kuman na kalapati, a
nepagka-ma na hapa ya naguhohug tentu
ta langit;
"Iko ya Anak ku nga matakit ta nonot
ku. Pake matalakanak teko," kunna.
20 A addu para ya nekasaba ni Hwan ta
netabarang na tentu en nangipadangag ta
tolay kiden.
21-22 Ammi te Gubernador Herud a gin-
ubatan na ya atawa na kabagis na en,
a awena dangdangagan ya tabarang ni
Hwan tentu awa dinaggan na hud la ya
liwat na, te nepebalud na i Hwan gafu ta
pangihuya ni Hwan tentu.

Ya Ngagan Na Gingginafu Kiden Ni Hesus
(Mt 1:1-17)

23 A ta nepangrugi ni Hesus ta tarabaku
na en a ittan ya tallufulu darun na. A
kumanin hapa ya ngagan na dadagkal na
kiden:
I Hose en nga atawa ni Mariya a intu ya
mekwenta ta dama ni Hesus.
A ya dama ni Hose a Heli nga anak ni
Matat.
24 A i Matat ya anak ni Lebi,
A i Lebi ya anak ni Melki,
a i Melki ya anak ni Hanni,
25 a i Hanni ya anak ni Hose nga anak ni
Matatiyas,
a i Matatiyas ya anak ni Amos,
a i Amos ya anak ni Nahum,
a i Nahum ya anak ni Esli,
a i Esli ya anak ni Nage,
26 a i Nage ya anak ni Maat,
a i Maat ya anak ni Matatiyas nga anak
ni Semi,
a i Semi ya anak ni Hose nga anak ni
Huda,
27 a i Huda ya anak ni Hwanan,
a i Hwanan ya anak ni Resa,
a i Resa ya anak ni Zorubabel,
a i Zorubabel ya anak ni Saltiyel,
a i Saltiyel ya anak ni Neri,
28 a i Neri ya anak ni Melki nga anak ni
Adi,
a i Adi ya anak ni Kosam,
a i Kosam ya anak ni Elmadam,
a i Elmadam ya anak ni Er,
29 a i Er ya anak ni Hoswe,
a i Hoswe ya anak ni Elizer,
a I Elizer ya anak ni Horim,
a i Horim ya anak ni Matat nga anak ni
Lebi nga anak ni Simyon,
30 a i Simyon ya anak ni Hudas,
a I Hudas ya anak ni Hose nga anak ni
Honan,
a i Honan ya anak ni Eliakim,
31 a i Eliakim ya anak ni Meleya,
a i Meleya ya anak ni Menna,
a i Menna ya anak ni Matata,
a i Matata ya anak ni Natan,
a i Natan ya anak ni Dabid,
32 a i Dabid ya anak ni Dyesi,
a i Dyesi ya anak ni Obed,
a i Obed ya anak ni Bowas,
a i Bowas ya anak ni Sala,
a i Sala ya anak ni Nasyon,
33 a i Nasyon ya anak ni Aminadab,
a i Aminadab ya anak ni Admin,
a i Admin ya anak ni Arni,
a i Arni ya anak ni Esron,
a i Esron ya anak ni Peres,
a i Peres ya anak ni Huda,
34 a i Huda ya anak ni Hakob,
a i Hakob ya anak ni Isak,
a i Isak ya anak ni Abraham,
a i Abraham ya anak ni Tera,
a i Tera ya anak ni Nakor,
35 a i Nakor ya anak ni Serug,
a i Serug ya anak ni Ragaw,
a i Ragaw ya anak ni Peleg,
a i Peleg ya anak ni Heber,
a i Heber ya anak ni Selar,
36 a i Selar ya anak ni Kaynan,
a i Kaynan ya anak ni Arpaksad,

* **3:18** Ya katunud na bersikulo 18 addet ta 22 ta kadwan kiden Bibliya a 21, 22, 18, 19, 20.

a i Arpaksad ya anak ni Sem,
a i Sem ya anak ni Nowe,
a i Nowe ya anak ni Lamek,
37 a i Lamek ya anak ni Matusalem,
a i Matusalem ya anak ni Enok,
a i Enok ya anak ni Hared,
a i Hared ya anak ni Mahalalel,
a i Mahalalel ya anak ni Kaynan nga anak ni Enos,
38 a i Enos ya anak ni Set,
a i Set ya anak ni Adan,
a i Adan ya napopolu en tolay nga anak na Namaratu.

4

Ya Pangparuba Ni Satanas Te Hesus (Mt 4:1-11; Mk 1:12,13)

1 A ta nekabalin ni Hesus nagzigut ta karayan na Hurdan a napasinapān hapa ta Kahalwa na Namaratu. A tentu en nagtugut a dumatang na mina ta agyan na, ammi pinagdulot na Kahalwa en ta bagbagetay kiden, a itta ten addet ta appatafulu araw petta attaman na hapa ya pangparuba ni Satanas tentu.
2 A awena pulus nangnangan addet ta appatafulu araw.
3 A tentu en pake melunus a yen hapa ya neange ni Satanas tentu, petta paruban na. A ya uhohug ni Satanas tentu a
"Bakkan ka hud ta Anak na Namaratu ewan? A maguhohug ka mantu ta batu kidin petta magbalin kid ta pan petta mangan ka," kunna tentu.
4 Ammi ya tabbag hapa ni Hesus tentu a
"Awek kurugan ya ibar men, te ya uhohug na surat na Namaratu a
'**Bakkan la ta kanan muy ya pagafun na katolayan muy**,' kunna."
5 A gafu ta kumanen a neange na i Hesus ta pake atata-nang na lugar, a ta las-ud na takday minutos a nepaita na tentu ya ngamin kiden lugar ta paglelehutin kontodu tolay da kiden,
6-7 a ya uhohug ha ni Satanas tentu a
"Itam ya kalalaki na lugar kidina ikid na gubyernu da, te ya ngamin kiden nepaitak teko a kwam na sangaw am makidafu ka teyak, te neatad yan kid teyak, a iatad ku hapa ta kompormi na ikayat ku," kunna.
8 Ammi ya tabbag ni Hesus tentu a
"Iko hud ya pakidafun ku, te ya uhohug na suraten a
'**Namaratu la ya dayawan muy, a intu la tatakday ya pakidafun muy**,' kunna."
9 A sangaw a takwan ha ya nepangparuba ni Satanas tentu, te neange na i Hesus ta ili na Herusalem ta agyan na simbaanen, a pinatayuk na ta pingit na atap na simbaanen. A ya uhohug na ha tentu a
"Bakkan ka hud ta Anak na Namaratu ewan? A maglattu kan mantu ta lutakewan,
10 te intu la nonotam ya nesurat ta lebru na Namaratu, te
'**Doban na ya anghel na kiden nga magtaron teko,**
11 **a ta-mawan da ka sangaw petta awem matakitan ta batu kiden,**' kunna haman." kun ni Satanas tentu.
12 A ya tabbag ha ni Hesus tentu a
"Awek maglattu, te ya uhohug na takday surat na Namaratu a
'**Awemuy sangaw paruban ya pangkenga na Dafu muy Namaratu tekamuy**,' kunna."
13 A ta nekabalin ni Satanas nga nangparuba tentu a nagtugutan na addet la ta takwan na araw.
14 A nagtoli hapa i Hesus ta lugar na Galileya, a napasinapān hapa ta pakapangwa na Kahalwa na Namaratu. A sumaned hapa ya damag na pakapangwa na addet ta ngamin kiden lugar ta lehut na Galileya.
15 A nangituldu hapa ta umag na kapilya na Hudyo kiden, a dinayawan na ngamin tolay.

Ya Pangituldu Ni Hesus Ta Lugar Na Dumakalan Na en (Mt 13:53-58; Mk 6:1-6)

16 A ta datang ni Hesus ta ili na Nasaret nga dimmakalan na, a umange hapa nakigimung ta kapilya ta araw na agimmang da ta kuman na gagangay na en ta idi. A gafu ta intu ya pinili da nga mangibasa ta arawin yen a nagtayuk hapa ta atubang na tolay kiden.
17 A negawat da hapa tentu ya lebru nga nesurat na aglavunen mina Isayas. A tentu

en nangukad ta lebru en a apagan na ya
lugar na ibasa na, a ya uhohug ni mina
Isayas nga nebasa na tekid a intu yan:
18 "**Itta teyak ya Kahalwa na Dafu
tamen, te pinasinapan nak nga
ange mangipadangag ta mappya
na damag ta napanglaw kiden.**
**A dinob nak hapa nga ange mangi-
padangag ta pakaubad na nega-
lut kiden, ikid na pakaladdang na
daram kiden, ikid na pakaban-
nayan na mazigatan kiden,**
19 **a petta ipadangag ku hapa ya araw na
pangikallak na Dafu tamen**," kunna.
20 A tentu nabalin nangibasa a kinalaban
na ya lebru en kapye na netoli ta nang-
gawaten tentu, a sangaw nagtuttud hapa
petta mangituldu. Ammi sa gahgahalan-
gan da hapa, te indagan da ya ituldu na. A
ya nebar na tekid a intu yan:
21 "Ya suratin yan nga nebasak teka-
muy a nagdulot na hala ta ayanin na
araw ta pakadangag muy teyak," kunna.
22 A dinayawan da ya nepagbasa na en,
ammi napopoyung kid gafu ta bari na en
ya negitta na ta binasa na.
"Pa-pa-nun na hud makauhohug ta
kumanin bakawa sakā tolay tam haman
la nga anak ni Hose," kunda,
23 A ya uhohug para ni Hesus tekid a
"Gagangay ta kummuy nga maguho-
hug teyak ta
'Awem mina igitta ya barim ta dok-
tor am awem bit urun ya barimina
hapa la. A ya kuman na tinarabakum
kan ta ili na Kapernayum, a ipaitam
hapa ta isin lugar mi, petta itta hapa ya
pangurugan mi teko,' kummuy teyak.
24 Ammi kakurugan ya ibar ku tekamuy
ta am itta ya doban na Namaratu nga
paguhohugan na a dayawan da hapa ta
ngamin kiden lugar ammi fwera la ta lugar
na en hapa la.
25 A kumanen hapa te Eliyasen ta idi,
te intu ya dinob na Namaratu nga
magtabarang ta Istralita kiden ta idi, ammi
gafu ta magsoysoy kid a awena nepalubus
na Namaratu ta magudan addet ta tallu
darun a gadwa, petta mapa-gang kid. A
gafu ta agbabisinen ta ngamin kiden lugar
a pake nazigatan ya addu na kagitta muy
nga babbalu.
26 Ammi maski Istralita kid a awan ta ne-
paita ni Eliyas ta pakapangwa na Nama-
ratu tekid, awa intu hud la nangidoban na
Namaratu tentu ya babbayen nabalu ta ili
na Sarepta ta lugar na Hentil kiden taga
Sidon.
27 "A kumanen hapa ta kaarawan ni
mina Eliseyo, te addu hapa ya nagkan-
gaw ta kagitta muy kiden Istralita ta
ketta ni Eliseyo, ammi bakkan ta isina
kid ya enna pinagmappya, te intu hud la
pinagmappya na i Naaman nga kapitan
na Hentil kiden taga Siriya," kunna.
A yen hapa ya addet na binida ni Hesus
tekid.
28 A gafu ta inuhohug na en a nagporay
kid na tentu,
29 a gisatayuk kid ange nanggafut tentu.
A ginerger da ta lawan na ili, te enda itulud
ta ngahab na gatab nga nagyanan na ili da
en, petta itu-bang da mina ta akban.
30 Ammi awena mabalin ta itu-bang da,
te nagpapa-yat la ta hahat da, a nagtugut.

Ya Pagpamappya Ni Hesus Ta Seanitu (Mk 1:21-28)

31 A nagtoli mantu i Hesus ta ili na Kaper-
nayum ta iten Galileya. A ta araw na agim-
mang a umange nakigimung ta kapilya da
en, a nangituldu hapa.
32 Ammi nakagtut ya tolay kiden ta
gagangay na pangituldu na, te naguhohug
ta kuman na intu ya makkamu ta ngamin.
33 A ka-ma la kimahalwan hapa ya tak-
day lalaki ta umag na kapilya en gafu ta
anitu na en.
34 "O Hesus taga Nasaret, Amu ta ka, te
iko ya kagitta na Namaratu ewan. Yen
hud ya umeyam sin petta pakākāllakan
na kami?" kunna.
35 Ammi nehuya ni Hesus ya anitu en ta
"Awem la magsitang, a pagtugutām na
ya tolayina," kunna.
A nagganwatan na anitu en pinagbalyad
ya lalaki en, kapye na nagtugutan, ammi
awan ta nakaan-anun na lalaki en.
36 Pake nagpaka-lat ya tolay kiden ta in-
ingwa ni Hesus a
"Anu masikan hapa ya uhohug na
inin? Te seppakapangwa ya paguhohug

na ta anitu kiden, a magtugut kid la,"
kunda.
37 A gafu ta kumanen a insigida sumaned
ya damag ni Hesus abat ta ngamin kiden
babali ta lugar na Galileya.

Ya Pagpamappya Ni Hesus Ta Nagtatākit Kiden
(Mt 8:14-17; Mk 1:29-34)

38 A ta nepagtugut ni Hesus ta kapilya
en a nagdulot ta bali ni Simon nga takday
ituldu na. A nagtakit hapa ya katahungan
ni Simon nga babbay gafu ta nagpatu a
nebar da te Hesus.
39 A umange i Hesus ta pagiddan na
en, a nehuya na ya patu na, a yen hapa
ya nepagkamag na patu na en. A al-
istu imivwat kapye na ange nagafuy petta
mangan kid.
40 A sangaw ta marimat a addu ya nag-
dadatang ta bali, te enda nekahad ya mag-
tatākit kiden ta magdaduma na takit. A
nepotun ni Hesus ya kamat na ta tagtakday
tekid, a pinagmappya na kid.
41 A pinatugut na hapa ya anitu na addu
na seanitu kiden, a nagtugut kid kimahal-
wan, "**Iko kad ya Anak na Namaratu
ewan**," kun na ayag da. Ammi nehuya na
kid nga maguhohug, te amu da ta intu ya
Kristu nga Mangikerutan, a awena ikayat
ta ikid ya mangipadangag tentu.

Ya Pagapag Da Te Hesus
(Mk 1:35-39)

42 A ta lalakwat a nagtugut ha i Hesus, te
ikayat na ange tatakday ta awan ta totolay.
Ammi magananwan la a enna inapag na
tolay kiden, te aweda ikayat ta pagtugutan
na kid.
43 Ammi ya uhohug na tekid a

"Mappya ta magdulotak ta kadwan
kiden ili, petta madangag da hapa ya
damag na pangikerutan na Namaratu
tekid, te yen ya gafu na nepangidob na
teyak," kunna.

44 A gafu ta kumanen a sinaned na ya
ngamin kiden babali ta lugar na Hudeya,
a nangipadangag hapa ta umag na kapilya
da kiden.

5

Ya Pangpadagdag Ni Hesus Ta Imunnan Kiden Ituldu Na
(Mt 4:18-22; Mk 1:16-20)

1 A sangaw ta mittan a imatayuk la i
Hesus ta pingit na Alugen Genesaret, a
pake imabikan ya pake addu na tolay petta
dangagan da ya uhohug na Namaratu.
2 A naita ni Hesus ya duwa na selayag
nga negalut ta pingit. Awan ta totolay da
te itta kid ta danumen nga magbaggaw ta
tahukul da kiden.
3 A gimon mantu ta takdayen nga selayag
ni Simon, a nebar na te Simon ta itu-bang
na bit ta sang adayu ta pingit, a sangaw
nagtuttud hapa petta mangituldu ta tolay
kiden.
4 A tentu en nabalin nangituldu a nebar
na te Simon ta

"Entam bit ta adalamewan, te ihunnak
muy ya tahukul kiden petta makaalap
kam," kunna.

5 "Onay, ammi paghuhuklaw kami
haman, Afu, nagtahukul, a awan haman
ta naalap mi. Ammi gafu ta inuhohug
mu a paruban mi ay," kunna hapa ni
Simon.

6 A ta nepangihunnak da ta tahukul da
kiden a "**Awe**", ta kaddu na ikan kiden
ay nga nagkapannu ta tahukul kiden, a
namegafu nagasāt ya tahukul kiden ta
dammat da.
7 Pinaypayan da ya kahulun da kiden ta
takdayen selayag petta e kid hapa mangu-
ffun, a pinannu da ya duwa kiden selayag
ta ikan abat ta magge lumammad kid na.
8 A ta nepakaita ni Simon Pedru ta
kaddu na naalap da a ka-ma la nagtakab ta
atubang ni Hesus.

"Ay, Afu, umadayu kan mina teyak, te
pake dulayak na tolay," kunna gafu ta
amat na tentu.

9 A sa nakagtut kid ta kaddu na naalap da,
10 kumanen hapa teg Santiago ikid ni
Hwan nga anak kid ni Zibadeyu, te ikid
hapa ya kahulun ni Simon. A ya uhohug ni
Hesus te Simon a

"Awem la mamat, te ituldu ta ka san-
gaw petta dumatahukul ka sangaw ta to-
lay, petta dumagdag kid teyak," kunna.

11 A tekiden nakadatang ta ba-nad na
alugen a sa newagak da ya ngamin kiden
kwa da, a dumagdag kid na te Hesus.

Ya Pagpamappya Ni Hesus Ta Takday Naggalis

(Mt 8:1-4; Mk 1:40-45)

12 A sangaw ha ta mittan a itta ig Hesus
ta takday ha na ili, a itta ya takday lalaki
nga naggalis. A ta nepakaita na lalaki
en te Hesus a umange namalentud ta
atubang na en nga nakimemallak tentu.
"Ay, Afu, ikallak nak haen, te amuk ta
maurum ya tabbit kin am ikayat mu,"
kunna.
13 A neuyad na ya kamat na en nesi-ged ta
lalaki en, a
"Ikayat ku hapa, itam awa malinis na
ya tabbit mina," kun ni Hesus tentu.
A ka-ma la imawan ya galis na en, a pake
nalinis na ya tabbit na en.
14 A pake nebar ni Hesus ta awena bibidan
ya nakkwa tentu,
"te em ipaita ya barim ta padi en ta
simbaanen petta maita na ta awan ya
galis men, a iatad mu hapa tentu ya
iatang na ta kuman na nebar ni Moses
ta lintig kiden, te yen sangaw ya mangi-
pasikkal ta tolay kiden ta pagmappyam,"
kunna.
15 Ammi maski kunna ten a pake
sumaned para ya damag ni Hesus abat ta
pake imaddu ya tolay kiden nga umange
magdangag tentu, petta pagmappyan na
mina ya takit da kiden.
16 Ammi kanayun nagtugut hapa i Hesus,
te ange ta adayu ta babali kiden petta
makimallak.

Ya Pagpamappya Ni Hesus Ta Awan Makahehit

(Mt 9:1-8; Mk 2:1-12)

17 A naba-bayag ta assang a mangituldu
ha i Hesus ta takday ha na lugar, a itta
hapa ya kadwan kiden Pariseyu ikid na
mangituldu ta relisyon na Hudyo kiden
nga taga ngamin kiden lugar ta Galileya
ikid na Hudeya kontodu ili na Herusalem.
A nakituttudan kid hapa magdangag. A na-
pasinapān hapa i Hesus ta pakapangwa na
Namaratu petta makapagmappya ta nag-
tatākit kiden.
18 A sangaw ta magananwan a itta hapa
ya enda nekahad nga awena makahehit, te
imaidda la ta pang-isawan da en tentu, te
iange da mina itabnak ta atubang ni Hesus.
19 Ammi aweda garay neabikan tentu
gafu ta kaddu na tolay, a yen ta negon da
ta addanen nga ange ta atap na bali en.
A sangaw inazi da ya assang la ta atapen
ta annung ni Hesus, kapye da neuriyay
ya awanen makahehit ta umag na bali, a
netabnak da ta bikat ni Hesus.
20 A ta nepakaita ni Hesus ta pangikata-
lak da tentu a naguhohug ta awanen maka-
hehit,
"Aleng, pakoman kun ya liwat mu ki-
den ta Namaratu," kunna.
21 Ammi ya Pariseyu kiden ikid na man-
gituldu kiden nga gituttudan hapa ta umag
na bali a linibakan da hapa ya inuhohug ni
Hesus ta nonot da hapa la.
"Annun na haman uhohugan ya ku-
manen bakawa Namaratu hud. Dulay
mantu yan, te ugtulān na ya Namaratu,"
kun na nonot da.
22 Ammi narikna ni Hesus ya nonot da, a
"Anu haman ta libakan muy ya inuho-
hug ken ta nonot muy?
23 Had sin hud ya malmalogon, am
pakoman ku ya liwat na kiden, ono am
pagmappyan ku petta makatugut?
24 Ammi itta hapa ya ibar ku ta awanin
makahehit petta itta sangaw ya pakaitan
muy ta itta hapa ya turay na Tolayin taga
Langit nga mangpakoma ta liwat na tolay,"
kunna,
otturu naguhohug ha ta awanen makahe-
hit;
"Imivwat kan, Aleng, te alapam na ya
pagiddamina a dumatang kan ta balim,"
kunna.
25 A alistu kad imivwat, ta atubang na
ngamin kiden imatuttud, a inakkat na ya
nagiddan na en kapye na nagtugut, a ku-
min ta bali na nga nagdaydayaw ta Nama-
ratu.
26 A nafulotan hapa ya pagpaka-lat na
ngamin kiden nakaita, a pake dinayawan
da ya Namaratu gafu ta nahigalan kid
tentu.
"Kakurugan ta takwan ya naita tam ta
arawin yan," kunda hapa.

Ya Pangpadagdag Ni Hesus Te Lebi
(Mt 9:9-13; Mk 2:13-17)

27 A ta nekabalin da ten a nagtugut ig
Hesus, a nesimmun da ya takday agsingir
ta bwis nga nagngagan te Lebi, a imatuttud
hapa ta lugar na pagpagan na tolay kiden
ta bwis da. A ya uhohug ni Hesus tentu a
"Dumagdag kan teyak petta ituldu ta
ka," kunna.
28 A imikkat hapa, a nagtugutan na ya nag-
tarabakun na en, petta dumagdag tentu.
29 A tekiden nagtugut a inagagay na kid
ni Lebi ta bali na en, te namadday ta
dakal na pagpamakan ta pangdayaw na
te Hesus, a dumadagdag hapa ya addu na
agsingir ta bwis, ikid na kadwan kiden
tolay nga nakikkanan hapa tekid.
30 A ya Pariseyu kiden ikid na kahulun
da kiden nga mangituldu a naita da ta
umange ig Hesus nakikkanan ta bali ni
Lebi, a nehuya da ya ituldu na kiden.
"Anu makikkanan kam ta agsingir ki-
den ta bwis ikid na dulay na tolay?"
kunda.
31 A ya tabbag hapa ni Hesus a
"On ay, te gagangay haman ta ange ya
manguru en ta agyan na magtakit kiden,
te yen haman ya makaapag tentu.
32 A bakkan ta yen ya umeyan ku sin
petta padagdagan ku ya ape awanen ta
liwat am awa seliwat kiden talo am mag-
babawi kid," kunna.

Ya Pagpohut Da Te Hesus Gafu Ta Awan Pangan
(Mt 9:14-17; Mk 2:18-22)

33 A sangaw itta ya umange nagpohut te
Hesus gafu ta gagangay na ituldu na kiden;
"Anu kawagan na, Afu, ta awena ngili-
nan na ituldum kiden ya araw na awan
pangan, ammi ta ituldu na Pariseyu ki-
den ikid na ituldu kiden ni Hwan a
kanayun ngilinan da petta makimallak
kid?" kunda.
34 A ya tabbag hapa ni Hesus tekid a
"Mabalin hud ta magdamdam ya mak-
iboda kiden am itta para la tekid ya mag-
boda en?
35 Itta la sangaw ya araw am metugut
ya magboda en tekid, a yen sangaw ya pag-
damdam da ikid na pagngilin da ta araw
na awan pangan," kunna.
36 A sangaw binida na hapa ya kuman na
keangarigan tekid petta aweda mina pag-
dadaggan ya dana kiden gagangay da ikid
na ituldu na.
"Am angarigan ta napispissang ya
dana en barawasi muy a pissangan muy
hud ya bagu en ga-gamit petta itta ya
itakup muy ta dana en, te kenga san-
gaw ya bagu en barawasi, yaga meduma
hapa ya dana en ta bagu en.
37 "A kumanen hapa ta basi muy, te
awemuy haman ikarga ya bagu na basi
ta dana na abyat, te sangaw am bumlad
ya basi en a mabattak ya abyaten otturu
meburud hapa ya basi en.
38 Mapmappya hud la ta mekarga ya
bagu na basi ta bagu na abyat.
39 "Ammi am napenam na ya tolay ta
baak na basi a gagangay ta awena ikayat
paruban ya bagu, te
'Kustu ya singat na baaken,' kunna."
A yen ya addet na bida na tekid.

6

Ya Pakitapil Da Gafu Ta Araw Na Agimmang
(Mt 12:1-8; Mk 2:23-28)

1 A sangaw ta mittan a magtugtugut ig
Hesus ikid na ituldu na kiden ta tātangngan
na kamaitan ta araw na agimmang, a nag-
pusit hapa ya ituldu na kiden, a inusakan
da kapye da kinān.
2 Ammi gafu ta naita na kid hapa na
Pariseyu kiden a nehuya da kid.
"Anu haman ta tarabakun muy ya
mehangat ta araw na agimmang?"
kunda.
3 A netabbag hapa ni Hesus ta
"Dulay hud ya iningwa da en? Intu
mina pagnonotan muy ya iningwa ni
mina Dabid ikid na kahulun na kiden ta
kawan na kanan da,
4 te simarok kid la ta bali na Namaratu,
a inalap da hapa ya pan kiden nga nedasar
ta atubang na Namaratu nga mehangat
mina tekid, te kanan hala na padi kiden.
A maski nangan kid na kahulun na kiden
a bakkan haman ta nakaliwatan da yen,"
kunna.
5 A ya takday para nebar na tekid a

"Ya Tolayin taga Langit ya makkamu ta araw na agimmang," kunna.

Ya Pagpamappya Ni Hesus Ta Nagpilay Ta Kamat
(Mt 12:9-14; Mk 3:1-6)

6 A ta takday ha na araw na agimmang a mangituldu i Hesus ta kapilya na Hudyo kiden, a itta ya takday lalaki nga pake nagpilay ya takday kamat na.
7 A ya Pariseyu kiden ikid na mangituldu kiden a pake aitan da hapa i Hesus talo am pagmappyan na ya kamat na en, te am pagmappyan na ta araw na agimmang a yen sangaw ya pangidaruman da tentu.
8 Ammi dana amu ni Hesus ya nonotan da, a yen ta binaran na hapa ya nagpilay ta kamat,
"E ka bit sin, te magtayuk kan ta pagtatangnganin," kunna,
9 otturu pinohutan na hapa ta nagilalap kiden tentu;
"Anu hapa ya uray muy ta ipalubus na Namaratu ta araw na agimmang? Intu ipalubus na ya mappya ono dulay? Mappya panaw ta magpamappya kitam ono magpapasi kitam?" kunna tekid.
10 A inaita na kid la kapye na naguhohug ha ta lalaki en.
"Uyadam la ya kamat mina," kunna.
A tentu en nanguyad a negitta hapa ta takdayen kamat na nga mappya.
11 Ammi ya Pariseyu kiden a nafulotan ya pagporay da tentu, a nagbabidan da am anu mina ya pangpa-gang da te Hesus.

Ya Pagpili Ni Hesus Ta Turin Na Kiden
(Mt 10:1-4; Mk 3:13-19)

12 A sangaw gimon i Hesus ta agyan na bagetay kiden, a paghuhuklaw hapa nga nakimalmallak ta Namaratu.
13 A ta lalakwat a pinaabikan na ya ituldu na kiden, a nagpili ta mafulu duwa la tekid, petta yen kid ya turin na nga ange mangipadangag.
14 Itta i Simon nga nengagan na ta Pedru,
ikid na kabagis na en Andres,
ikid ni Santiago,
ikid ni Hwan,
ikid ni Felipe,
ikid ni Bartolome,
15 ikid ni Matyu, (intu hala i Lebi),
ikid ni Tomas,
ikid na takday Santiago nga anak ni Alfeyo,
ikid ni Simon nga nakitapil ta gubyernu nga taga Roma,
16 ikid ni Hudas nga anak ni Santiago,
ikid ni Hudas Iskaryote nga mangitalaba sangaw te Hesus.

Ya Pagpamappya Ni Hesus Ta Addu Na Tolay

17 A tentu nabalin nagpili tekid a sa dumagut kid ta bagetayen, kapye da nagimmang ta palanada. Pake addu ya ituldu kiden ni Hesus, yaga dumadagdag hapa ya addu na tolay nga taga Herusalem ikid na kompormi na lugar ta Hudeya, ikid na ili na Tiro ikid na Sidon ta bikat na bebayen dakal, te umange kid magdangag ikid na magpauru ta takit da kiden.
18 A ya pinagzigat na anitu da kiden a pinagmappya na kid hapa.
19 A sa ikayat da ya pasi-ged tentu, te itta ya pakapangwa na nga magpamappya tekid ngamin.

Ya Binida Ni Hesus Nga Nagāsāt
(Mt 5:1-12)

20 A sangaw imatubang i Hesus ta ituldu na kiden petta ituldu na kid, a ya binida na tekid a intu yan:
"Ikamuy nga napanglaw a nagāsāt kanan, te Namaratu ya makkamu tekamuy.
21 A ikamuy nga mabisin ta ayanin a nagāsāt kanan hapa,
te matappag kam hala sangaw.
A ikamuy nga magdamdam ta ayanin a nagāsāt kanan sangaw,
te magayayat kam sangaw.
22 A maski am ikatupag na kam na ikattolay muy, ikid na dugiman da kam, ikid na amāmatan da kam, ikid na padpadulayan da kam gafu ta ituldu ta kam
a nagāsāt kam la.
23 "A magayayat kanan mina am dumatang sangaw ya kumanin na zigat tekamuy, a timollok kam mina setalak, te pake dakal sangaw ya sagolyat muy ta langitewan. A awemuy la magdamdam, te nonotan muy mina ya aglavun kiden

na Namaratu ta palungu na araw, te
kagitta muy kid hapa nga nekatupag.
24 “Ammi ikamuy nga maba-nang a
kakallak kam sangaw,
te am maafut na sangaw ya kaba-nang
muy a awan sangaw ta talak muy.
25 A ikamuy nga magbattug ta ayanin a
kakallak kam sangaw,
te mabisin kam.
A ikamuy nga magayayat ta ayanin a
magtangit kam sangaw ta damdam
muy.
26 A kakallak kam hapa sangaw am map-
pya la ya bibidan na ngamin tolay gafu
tekamuy,
te negitta kanan hala ta matulad kiden
aglavun nga dinayawan na tolay ki-
den ta idi.
A mehulun kam sangaw tekid ta pama-
gang na Namaratu.
27 “A am madangag muy ya uho-
hugan ku tekamuy a iddukan muy ya
mangikatupag tekamuy, a uffunan muy
kid.
28 A am igaged da kam a bendisyonan
muy kid, a pakimallak muy ya manguy-
oyung tekamuy.
29 A am linappongan na ya pahingil
muy a itayan muy hala tentu ya taakub. A
am gubatan na ya barawasi muy a idagga
muy hapa ya kamasita muy.
30 A maski am anu ya adangan na ono
gubatan na tekamuy a iatad muy la a awe-
muy petoli.

Ya Gagangay Na Mangidduk
(Mt 5:43-48)

31 “A kumanen hapa am anu ya ikayat
muy ta ipaita na ikattolay muy tekamuy
a mappya ta kumanen hapa ya ipaita
muy tekid.
32 Te am intu la iddukan muy ya
mangidduk tekamuy a anu hud sangaw
ya pangsagolyat na Namaratu tekamuy, te
maski ya awan kiden mangurug a iddukan
da hala ya mangidduk tekid.
33 A am intu la uffunan muy ya man-
guffun tekamuy a anu hud sangaw ya
pangsagolyat na Namaratu tekamuy, te
awan haman ta pagdaduman muy ta awan
kiden mangurug.
34 A am intu la pagatutan muy ya
amu muy nga magpagatut tekamuy a anu
hud sangaw ya pangsagolyat na Namaratu
tekamuy, te maski ya awan kiden mangu-
rug a pagatutan da hala ya kagitta da kiden
nga awan mangurug petta paggatutan da
kid hapa.
35 “Ammi bakkan mina ta kunna ten
tekamuy, te iddukan muy hud la ya
mangikatupag tekamuy, a uffunan muy
kid anna pagatutan muy kid, a awemuy
nonotan ya pagsupapak da tekamuy, te
am kunna ten ya tarabakun muy a dakal
sangaw ya sagolyat muy, a megitta kam
ta Namaratu ewan, te maallak hapa ya
Namaratu ta dulay kiden na tolay nga
awan matalak tentu.
36 Mappya mantu ta parigan muy ya
pangikallak na Dama muyewan.”

Ya Itabarang Ni Hesus Ta Mamadpadu-
lay
(Mt 7:1-5)

37 “A ya ibar ku para tekamuy a awe-
muy ka-ma la paliwatan ya ikattolay
muy talo am paliwatan na kam hapa
na Namaratu ewan. A awemuy hapa
mangigaged talo am igaged na kam
hapa. Mappya hud la ta pakoman muy
ya magliwat tekamuy, te am pakoman
muy a pakoman na kam hapa na Nama-
ratu ewan.
38 “A am mappya ya iatad muy ta ikat-
tolay muy a mappya hapa sangaw ya
iatad na Namaratu tekamuy, te pannun
na ya sabok muy, a sadsadan na, kapye
na ha surokān. Te am anu ya pangsukat
muy ta kadwan a kumanen hala sangaw
ya pangsukat na Namaratu tekamuy.
39 “A* kumanen hapa am itta ya pagku-
rangan na kabagis mu ta kuman na
salasangkap ta mata na tolay a anu
kawagan na ta ihuyam ta awem haman
amu ta itta ya pagkurangam nga kuman
na tarosu?
40 A am awem maita ya kuman na
tarosu ta matam a annum hud ibar ta
kabagis men ta

* **6:39** Ya katunud na bersikulo 39 addet ta 42 ta kadwan kiden Bibliya a 41, 42, 39, 40, ammi nauli ya katunud na bersikulo kiden ta isin petta matarus ya bida.

‘O, kabagis, azin ku bit ya salasangkap ta matam.’
Kuga magimmamappya ka. Azim bit apolu ya kuman na tarosu en ta matam, a sangaw magdakar ya pakaitam, pettam maazim hapa ya salasangkap ta mata na kabagis mu.
41 Te am daram ya tolay a mabalin hud ta itulud na ya sakā daram na en awa azo metawag kid nga meavut.
42 A yen mina ya pagnonotan muy, te maski am inya ya metuldu a assang la ya amu na ammi ta mangituldu tentu, a am nabalin na metuldu a megitta hala ta mangituldu en tentu.
43 “A nonotan muy para ya gagangay na kayu: te am kakurugan ta mappya ya fun na kayu en a magmayan hud sangaw ta dulay awa mappya haman. A am dulay ya fun a magmayan hud ta mappya awa dulay hapa ya mayan na en.
44 Te ya mayan na kayu ya pakaitan am mappya ono dulay ya fun na en. A bakkan mantu ta patani ya mayan na lanut na mawini. A bakkan hapa ta anyog ya mayan na fun na ambabanga
45 A kumanen hapa ta tolay, te am mappya ya tolay a mappya hapa ya pohetan na ta nonot na, a am dulay ya tolay a dulay hapa ya pohetan na ta nonot na. Te am anu ya nauknud na tolay ta nonot na a yen sangaw ya iuhohug na.
46 “Ibar muy haman ta iyak ya dafu muy, ammi anu kawagan na ta awemuy idulot ya patarabakuk tekamuy?
47 Ammi ya ngamin kiden ange teyak ikid na mangdangag ta uhohug ku ikid na mangidulot ta madangag da a ibar ku tekamuy ya keangarigan da,
48 te meangarig kid ta magbali ta maladda na arigi a ikali na kid ta pake adalam. A sangaw am dumatang ya layus ikid na kasikanan na arut a awena matukalit na bali na en, te pake maladda na bali.
49 “Ammi ya awanen mangurug ta uhohug ku a meangarig ta magbali nga awan mekali ya arigi na kiden, te am dumatang ya kasikanan na arut a matukalit ya bali na en, a mekutukutet na ta aruten,” kunna.

7

Ya Pakimallak Na Suddalu en Te Hesus (Mt 8:5-13)

1 A ta nekabalin ni Hesus nga nangituldu ta tolay kiden a nagdulot hapa ta ili na Kapernayum.
2 A itta hapa ten ya kapitan na suddalu kiden nga taga Roma, a tanagay na kan masi ya tagabu na en nga pake mesasita tentu, te pake nagtakit.
3 A ta nepakadamag na kapitanen te Hesus a dinob na tentu ya kadwan kiden kalalaklakayan na Hudyo kiden, petta alapan da mina i Hesus ta bali na, petta pagmappyan na hapa ya tagabu na en.
4 A ta pakadatang da te Hesus a pake nakimemallak kid tentu gafu ta kapitanen;
“Mappya, Afu, ta ikallak mu ya kapitanen te mappya hapa na tolay,
5 te maski bakkan ta kagitta tam Hudyo a iddukan na kitam hala, te intu ya nagpapadday ta kapilya tam sin,” kunda te Hesus.
A dumagdag mantu i Hesus tekid.
6 A tekid na nakaabikan ta bali na kapitanen a dinob na ya kofun na kiden nga nage mangdafung te Hesus, petta aweda pagdulotan ta bali.
“Maski awem kan la magdulot ta bali na kapitan, Afu, te mamat kan teko,
7 a yen kan ta takwan ya dinob na nga umange teko. Ammi ibar mu kan hala ya kakustun na pagmappya na tagabu na, a ikatalak na kan ta magmappya hala.
8 Te ya uhohug na hapa a
‘Itta ya mangituray teyak, yaga itta hapa ya suddalu nga iturayan ku, te am ibar ku ta takday, “**E ka ten**,” kunku, a ange hala ten, a am “**E ka sin**,” kunku para ta takday a ange hala teyak. A am “**Kwam yan**”, kunku ta tagabu ken a kwan na hala,’ kunna.
A am gagangay kan ta kunna ten gafu ta itta ya turay na a kontimas mantu kan ta makkwa hapa ya ngamin uhohugam,” kunda te Hesus.
9 A ta pakadangag ni Hesus ta bida da en tentu a pake dinayawan na hapa ya kapitanen ta tolay kiden nga dumagdag tentu.

"Ibar ku tekamuy ta pake masmasikan ya pangikatalak na kapitanen ammi ta Istralita kiden. Gagangay ta ikid mina ya masmasikan, te tolay na kid haman na Namaratu ewan, ammi awan para la ta naitak tekid ta masmasikan mangikatalak ta kuman na kapitanin," kunna.
10 A ta pagtoli na dinob na kapitanen ta bali a naita dan ta nagmappyan hapa ya tagabu na en.

Ya Pangtolay Ni Hesus Ta Anak Na Balu

11 A ta takday ha na araw a umange i Hesus ta ili na Nain, a dumadagdag hapa ya ituldu na kiden kontodu addu na tolay.
12 A tekiden nakaabikan ta sasarokan na ili a nesimmun da ya addu na tolay nga ange mangitanam, te enda itanam ya babagu en nasi nga mementu en anak na babbayen nabalu.
13 A ta nepakaita ni Hesus ta nabalu en a maallakan hapa tentu, a "**Awem la magtangit, Ina,**" kunna tentu,
14 otturu umabikan ta lungunen, a siniged na petta magimmang ya mangisaw kiden. "**Aleng, imivwat kan,**" kunna hapa ta nasi en,
15 a natolay hala, a nagtogkok, yaga namegafu hapa nagbida. A kumanen negawat ni Hesus te hina na en.
16 A sa nakagtut ya tolay kiden nga nakaita, a dinayawan da hapa ya Namaratu;

"Mappya te ninonot na Namaratu ya tolay na kiden, te dinob na ya turin na en tekitam nga pake malalaki," kunda.
17 A nepadamag da ya iningwa ni Hesus ta lehut na lugar na Hudeya abat ta kadwan kiden lugar ta bikat na Hudeya.

Ya Dinob Ni Hwan Ta Mangpohut Te Hesus
(Mt 11:2-19)

18 A ta kabalud para la ni Hwanen nga nangzigut ta tolay kiden a kanayun umange tentu ya ituldu na kiden, te ipadamag da tentu ya ngamin kiden tinarabaku ni Hesus.
19 A yen ta dinob ni Hwan ya duwa na ituldu na petta ange kid magpohut te Hesus. A ya nebar na tekid a

"Damagan muy am intu hala ya Mangikerutanen nga nekari na Namaratu ewan ono mappya ta magindag kami ta takwan," kun ni Hwan tekid, a umange kid.
20-21 A dinatangan da i Hesus nga magpamappya para la ta addu na magtatākit, te pinatugut na ya anitu na seanitu kiden, a pinagmappya na hapa ya mata na addu na nagdaram. A sangaw nebar da hapa ya neange da tentu;

"Yen ta itta kamin, Afu, te dinob na kami ni Hwan, te damagan na kan am iko ya Mangikerutanen nga nekari na Namaratu, ono itta para la ya takwan nga indagan mi?" kunda.
22 A ya uhohug ni Hesus tekid a

"Magtoli kanan te Hwan a bidan muy tentu ya ngamin nadangag muy ikid na naita muy ta ayanin, te makaita ya daram kiden, ikid na makatugut ya pilay kiden, a nagmappyan ya naggalis kiden, ikid na makadangag ya bangag kiden, a natolay hapa ya nagpasi kiden, a mepadangag hapa ya mappya na damag ta pobre kiden. A yen kid mina ya pakkamun na teyak.
23 A ibar muy hapa tentu ta magāsāt ya tolay nga awan magtabeng gafu teyak," kunna.
24 A ta nepagtugut na duwa kiden a naguhohug i Hesus ta tolay kiden nga kumalihung tentu, te bidan na tekid ya kasasaad ni Hwanen nga nangidob ta nagpohut kiden tentu.

"A tekamuyen umange nangita te Hwan ta kalafukanen ta idi a anu hud ya naita muy? Intu de naita muy ya awanen ta turad ta kuman na kulang na sikal nga malogon mapakkul ta paddad? Bakkan.
25 Ono intu de naita muy ya malapat na tolay nga mapenam magbarawasi ta kuman na maba-nang? Bakkan haman, te itta haman ta bali na ari ya magbarawasi ta ispot ikid na mangina.
26 A anu mantu ya pangitan muy tentu? Nalasin muy de ta intu ya takday aglavun nga paguhohugan na Namaratu ewan? A kakurugan ta aglavun na Namaratu, ammi pake ibar ku tekamuy ta

pake malmalalaki para i Hwan ammi ta
gagangayen aglavun,
27 te intu hala ya nebar na Namaratu
nga mapmapolu ammi teyak, te ya uhohug
na ta suraten a
‘**Itta sangaw ya doban ku nga mapmapolu ammi teko, a intu sangaw ya mangipadangag ta iangem,**’ kunna.
28 “A kakurugan hapa ya ibar ku teka-
muy ta awan para la ta neanak nga me-
gitta ta kalalaki ni Hwan. Ammi ya pake
al-alinnaken ta ngamin kiden iturayan
na Namaratu a pake malmalalaki para
ammi tentu.”
29 A ya ngamin kiden nakadangag ta
damag ni Hwan ta awena en para la
nebalud a kinurug da ya nebar na, petta
magdulot ya uray na Namaratu tekid, a
yen ta nagbabawi kid ta liwat da kapye
da pazigut te Hwan, kumanen hapa ta
nagswitik kiden nga nagsingir ta bwis.
30 Ammi ya Pariseyu kiden ikid na
kahulun da kiden nga mangituldu a
nagtalekudan da ya uray na Namaratu
tekid, te aweda ikayat pazigut te Hwan.
31-32 “A anu mina ya igittak ta tolay
kiden nga mangawe ta uray na Nama-
ratu? A kuman kid na anak kiden nga
magalikkad ta sakā anak da kiden. Te
ya kuman na alikkad na anak kiden a
ikayat da matubtubbat. Ammi gafu ta
takwan ya nonot na kadwan a
‘Anu awemuy haman magtalip am maggasa kami,’ kunda.
‘A am masi kami pon awemuy haman magtangit,’ kunda ha.
33 “A kumanen hapa ya nonot na kad-
wan kiden tolay ta ayanin, te matupag
kid gafu ta aweda ikayat ya gagangay
na sakā tolay da kiden. Ta kuman ni
Hwan ta idi a awena haman uminum
ta binarayang, yaga ngilinan na hapa ya
araw na awan pangan, a ibar da haman
ta maguyung.
34 Ammi gafu ta uminum ya Tolayin
taga Langit ikid na awena ngilinan ya
araw na awan pangan a ibar da haman ta
mellaw ikid na madugal. A ibar da para
ta iyak ya kahulun na magsingir kiden nga
magdarogas ikid na dulay na tolay.
35 Ammi maski padpadulayan da kami
ni Hwan a ya kappya na tarabaku mi ya
mangipasikkal ta katunung na gagangay
mi,” kunna.

Ya Pagpakoma Ni Hesus Ta Babbayen Nga Nakikadallaw

36 A sangaw ta mittan a itta ya takday
Pariseyu nga nangagagay te Hesus ta bali
na petta makikkanan kid. A umange hala i
Hesus ta bali na en, a nagidda kid nagsikig
ta anganan da ta kuman na gagangay da
en.
37 A namegafu kid para la nangnangan,
a nepagka-ma da ya takday babbay nga
umatayuk ta bikat na takki ni Hesus, a
magtangit. A dulay kan hapa na babbay,
te madi kan ya tarabaku na ta agyan na
ili da, ammi tentu en nakadangag ta ittan
i Hesus ta bali na Pariseyu en a umange
hapa, a nehulun na hapa ya botelya na
pake mangina na bangog.
38 A tentu para la nakatangtangit a
namegafu nagbaggaw ta takki ni Hesus ta
zigu na mata na kiden, a sangaw finunatan
na ya takki na kiden ta huk na, kapye
na inamu, a sangaw linuggudan na kid ta
bangogen.
39 A ta nepakaita na Pariseyu en ta in-
ingwa na babbayen a linibakan na i Hesus
ta nonot na en hapa la.
“Am kakurugan mina ta aglavun na Namaratu ya tolayin yan a amu na mina ya gagangay na babbayin nga mangsiged tentu, te dulay haman na babbay,” kun na nonot na.
40 Ammi tinabbag hala ni Hesus ya itta en
ta nonot na Pariseyu en, te ya nebar na a
“Simon, itta haen ya ibar ku teko,” kunna tentu.
“A anu yen, Afu?” kunna hapa.
41 “A ta idi itta ya nagpagatut ta duwa
na tolay, a ya gatut na takday a lima-
gatut, ammi limafulu la ya gatut na tak-
dayen.
42 Ammi kadulayan na te aweda maka-
paga ta gatut da, ikid duwa. A gafu ta
aweda mapagan ya gatut da kiden a inazi
na nagpagatuten gafu ta allak na tekid.
A ta kuman na uray mu, Simon, a had
sin ta duwa kiden ya pake mataltalak ta
nagpagatuten tekid?” kunna ha ni Hesus.

43 A ya tabbag hapa ni Simon a
"Ya dakdakalen de ta gatut ya pake matalak tentu," kunna hapa.
"A kustu kad ya tabbag mina," kun ni Hesus tentu.
44 A sangaw linipay ni Hesus ya babbayen kapye na ha naguhohug te Simon.
"Itam ya iningwa na babbayin, Simon, te addet ta nesarok ku ta balimin a awan haman ta nedasar mu ta pagbaggawan ku ta takkik kiden, ammi tentu a binaggawan na ya takkik kiden ta zigu na mata na, a finunatan na kid ta huk na.
45 A teyaken simarok ta bali min a awan haman ta pangamum teyak ta pagpadulot mu teyak, ammi tentu a awena nagimmang nangammu ta takkik kidin.
46 Awan hapa ta neluggud mu ta ulu kin, ammi tentu a linuggudan na ya takkik kidin ta bangog na en.
47 "A yen ta ibar ku teko, Simon, ta pake dakdakal ya talak na babbayen teyak ammi teko, te amu na ta dakal ya liwat na kiden nga nepakoma na Namaratu tentu. Ammi am pahig na tolay ta assang la ya liwat na nga nepakoma tentu a assang mantu la ya pangayat na ta nangpakoma en tentu," kunna.
48 A ya uhohug ha ni Hesus ta babbayen, a
"Mappya, Aboy, te pinakoma na Namaratu ya liwat mu kiden," kunna.
49 Ammi ya kadwan kiden nga nakiatubang ta panganan da a linibakan da ya uhohug ni Hesus ta babbayen.
"Anu hud ya uray na tolayin yan, bakawa itta hud ya turay na nga mangpakoma ta liwat na tolay?" kunda.
50 A ya uhohug para ni Hesus ta babbayen a
"Nekerutan kan, Aboy, gafu ta pangikatalak mu teyak. Dumatang kan la ta bali, a Namaratu ya makkamu teko," kunna.

8

Ya Bābāy Kiden Nga Nanguffun Te Hesus

1 A ta nekabalin na en a sinaned nig Hesus ikid na mafulu duwa kiden ituldu na ya ngamin kiden ili ikid na lugar na babali, a nepadangag na ya damag na pangikerutan na Namaratu ta tagtakday lugar.
2 A dumadagdag hapa tentu ya kadwan kiden bābāy nga pinatugut na ya anitu da ikid na takit da. Itta i Mariya Magdalena nga nagtugutan na pitu na anitu,
3 ikid ni Hwana nga atawa ni Kusa nga nagtaron ta bali ni Ari en Herud, ikid ni Susana, ikid na addu para. A yen kid na bābāy ya makkamu ange gumatang ta ngamin masapul nig Hesus ikid na ituldu na kiden.

Ya Pangituldu Ni Hesus Ta Keangarigan (Mt 13:1-23; Mk 4:1-20)

4 A sangaw nagaammung ya pake addu na tolay nga nagafu ta tagtakday ili a nagbida i Hesus tekid.
5 "Itta ya umange nagpurwak," kunna, "a nehunnak ya kadwan kiden hukal ta matuyag na dalan a enna kid inafut na mamanuk kiden.
6 A nehunnak hapa ya kadwan kiden ta kabatunen nga nebagbagtu ya lutak na. Ammi tekid na nagtatuhu a nagkatang kid, te awan ta danum ta nagtuhun da en.
7 A ya kadwan kiden hukal a nehunnak kid ta natungradanen gahut, a negindan ya hukal kiden ta pagtuhu na gahut kiden, ammi tinappanan na gahut kiden ya tuhu na hukal kiden pettam kumanen awedan makapagmayan.
8 A ya kadwan kiden hukal a nehunnak kid ta mappya na lutak, a yen kid ya pake dumakal ikid na nakapagmayan maski abat ta magatut.
"A am kakurugan ta itta ya bangbang muy a mappya ta pake dangagan muy ya nabidakin tekamuy," kunna.
9 A sangaw umange tentu ya ituldu na kiden, te pohutan da am anu ya ikayat na uhohugan ta keangarigan na en.
10 A ya uhohug na tekid a
"Mappya te nekallak na kam na Namaratu petta amu muy ya gagangay na pangikerutan na ta tolay kiden, ammi ta kadwan kiden a nelemad tekid, te keangarigan la ya madangag da, petta maski am itta ya mata da a aweda maita ya mepaita tekid. A maski am itta ya bangbang da a aweda pake maawatan ya madangag da.

11 "A dangagan muy mantu ya pagbalinan na keangarigan ken: Ya hukal kiden nga nepurwak a yen kid ya uhohug na Namaratu.
12 A ya itta kiden ta dalanen a yen ya keangarigan na makadangag ta uhohug na Namaratu, ammi gafu ta aweda itug ya madangag da a ange i Satanas tekid a tabtabangan na ya nadangag da en petta aweda kurugan, petta aweda hapa mekerutan.
13 A ya itta kiden ta kabatunen a yen ya keangarigan na makadangag ta uhohug na Namaratu a alistu kid hapa mangurug ta talak da, ammi gafu ta aweda pake itug ya madangag da en a awena la mabayag na pangikatalak da, te sangaw am itta ya pagzigātān da a magtabeng kid.
14 A ya itta kiden ta natungradanen gahut a yen hapa ya keangarigan na makadangag ta uhohug, ammi addu hapa sangaw ya burungan da ta magmagannud, ikid na pagba-nang da, ikid na ingguman da a yen kid na nonot ya mangiduyat ta uhohugen.
15 A ya itta kiden ta mappya en lutak a yen ya keangarigan na makadangag ta uhohug na Namaratu, a itug da hapa ya madangag da, te mappya ikid na matunung ya nonot da, a yen kid mantu ya kuman na ammay nga makapagmayan, te idulot da la idulot ya pangurug da," kunna.

Ya Kadwan Para Na Keangarigan (Mk 4:21-25)

16 "A ta ayanin kuman na napagatangan na ya hilag ta nonot muy gafu ta keangarigan ken, a awemuy mantu ilingad ya hilag muy awa itun muy hud la ta pakaitan na kadwan kiden tolay. Te maski am anu ya melemad ta ayanin a mappya ta mepalawag ta ngamin.
17 A kumanen hapa mina ta keangarigan kiden, te maski am kuman na melemad ya ikayat da uhohugan a mappya ta mepalawag kid.
18 A pake itug muy mantu ya nadangag muy, te ya kaddu na metug muy a kumanen hapa sangaw ya kaddu na amu muy, otturu madaggan para. Ammi ya awanen mangitug ta netulduken tentu a maazi hala sangaw ya pahig na en ta amu na," kunna.

Ya Ikwenta Ni Hesus Ta Hina Na Ikid Na Kabagis Na (Mt 12:46-50; Mk 8:31-35)

19 A ta pagbida na para la a dumatang na hapa ig hina ni Hesus ikid na kabagis na kiden, ammi aweda nakaabikan tentu gafu ta kaddu na tolay kiden.
20 A yen kid hapa ya nangibar tentu;
"Itta kan ta bagaw ig hinam ikid na kabagis mu kiden, te apagan da ka kan," kunda.
21 Ammi ya tabbag na tekid a
"On ay, ammi intu hapa ig hinak ikid na kabagis ku ya mangdangag ta uhohug na Namaratu petta kurugan da," kunna.

Ya Pagpaimmang Ni Hesus Ta Paddad (Mt 8:23-27; Mk 4:35-41)

22 A sangaw ta mittan a binaran ni Hesus ya ituldu na kiden, "**Entanan ta dammangewan,**" kunna tekid, a naglalugan kid na ta selayag da en, a nagtugut kid.
23 A ta pagtugtugut na selayag da en ta danumen a nasidug i Hesus. A kima-ma la umange ya masikan na paddad, a pake nagpalung na ya danumen abat ta limanug na ta umag na selayag da en, a tanagay kid na lumammad.
24 A gafu ta burung da a enda hinukal i Hesus. "**Afu, Afu, malimat kitam O,**" kunda.
A ta nekahukal ni Hesus a nehuya na ya paddad ikid na danumen nga pake nagpalung na, a nagimmang kid na, a nagsimpan ya danumen.
25 "**Anu awan haman ta pangikatalak muy,**" kunna hapa tekid.
A pake nagtalaw kid na. A ya uhohug da hapa gafu ta pagpaka-lat da tentu a
"Anu panaw ya katolay na tolayin yan, te maguhohug haman ta paddad ikid na palung, a kurugan da hala ya uhohug na," kunda.

Ya Pagpamappya Ni Hesus Ta Seanitu (Mt 8:28-34; Mk 5:1-20)

26 A tekiden nakadatang ta dammang na alugen a itta kid na ta lugar na Geraseno kiden ta batug na Galileya.

27-29 A ta nedagut ni Hesus ta barangayen
a nepagka-ma na ya takday lalaki taga ili,
ammi nauhagan, te awena pulus nagbar-
barawasi gafu ta pinaguyung na anitu na
kiden. A awena kan nagyan ta bali, te
nagyan la ta agyan na tanam kiden. A
kankanayun pagkagtutan na kan na an-
itu na kiden petta papasin da. A yen ta
ginalutan na kadwan kiden ya kamat na
kiden ikid na takki na kiden ta kawad petta
mataronan da, ammi gasgasatan na hala
ya kawad kiden, a pagbilagan na anitu na
kiden, petta ange ta awan ta totolay. Ammi
tentu en nakaita te Hesus a pake gimi-
hgihawa, kapye na umange nagtakab ta
atubang na en, ammi ginamman ni Hesus
ya anitu na en;

"Pagtugutām na ya tolayina," kunna.

A ka-ma la nagayag hapa ya lalaki en ta
masikan;

"Anu hud ya aamum teyak, Hesus, te
iko ya Anak na Namaratu ewan. Ikallak
nak kad, te awenak haen pakākāllakan,"
kunna.

30 "A anu hud ya ngagam," kunna ha ni
Hesus tentu.

"Ay, Armado ya ngagan ku," kunna
hapa, te adaddu kan ya anitu na.

31 A nakimemallak kid hapa te Hesus ta
awena kid doban ta agyan na avuten nga
pake adadalam.

32 "Doban na kami haen ta bahuy
kidewan petta magyan kami la tekid,"
kunda,

te abikan hapa ya addu na bahuy nga mag-
dukdukit ta hukeb na bagetay.

33 "A e kanan mantu," kun ni Hesus
tekid.

A nagtugutan da ya lalaki en kapye da
simarok ta bahuy kiden. A ka-ma la na-
gadukal ya bahuy kiden bumilag. A sa
nagurdak kid ta gatab na bagetayen kapye
da nagkahunnak ta alugen, a nagkalimat
kid ta danumen.

34 A ya nagtahon kiden ta bahuy kiden a
nagbabilag kid na hapa nga umange ta ili,
a nesaned da ya ngamin iningwa ni Hesus.

35 A umange hapa ya tolay kiden, te enda
itan ya nakkwa. A ta datang da te Hesus
a itta hapa ya lalaki en nga nagtugutan na
anitu kiden, a imatuttud hapa ta bikat ni
Hesus nga sebarawasi, a awan na ya uyung
na en. A nagtalaw hapa ya tolay kiden.

36 A ya nagtahon kiden ta bahuy nga
nakaita ta iningwa ni Hesus a binida da
ha ya nepagpamappya na ta nagyanan na
anitu kiden.

37 A gafu ta nafulotan ya talaw na
ngamin kiden tolay ta lugar na Geraseno
a nebar da te Hesus ta awena mina mag-
dulot ta lugar da. A nagtoli mantu ta
barangayen nagluganan da.

38 A paalap hapa ya lalaki en nga
pinagmappya na ta anitu kiden, petta
dumagdag mina tentu, ammi awena
nepalubus ni Hesus.

39 "Mappya ta dumatang kan mina ta
balim, te ipadangag mu sangaw ta kahu-
lum kiden ya ngamin kallak na Nama-
ratu teko," kunna tentu.

A nagtugut mantu ya lalaki en, a enna
nepadangag ya kallak ni Hesus tentu ta
ngamin na ili.

Ya Pangtolay Ni Hesus Ta Nasi (Mt 9:18-26; Mk 5:21-43)

40 A ta nepakadakit nig Hesus ta
dammang na alugen a enna pinagdulot na
addu na tolay, te indagan da ya pagtoli na.

41 A nehulun hapa tekid ya takday
lalaki nga magngagan te Hayrus nga
pinakadakal ta kapilya na Hudyo kiden. A
umange namalentud ta atubang ni Hesus
nga nakimemallak tentu, petta ange mina
i Hesus ta bali na,

42 te ya anak na en balatang a mementu
en anak na, a masin. A nehulun mantu i
Hesus tentu, a naghahulun hapa ya maga-
magaddu na tolay nga ange mangiil-ilat te
Hesus.

43 A nekihu hapa tekid ya takday babbay
nga makataktakit, te makadagdaga kan
abat ta mafulu duwa na darun. A maski
addu ya nanguru tentu a awena garay
nagmappya.

44 A simalsal hapa ta talekud ni Hesus, a
sini-ged na ya kayadan na salnuk na en, a
yen hapa ya nepagkamag na pagdaga na.

45 Ammi tentu en nangsi-ged tentu a nag-
tayuk hapa i Hesus, a nebar na ta

"Inya hud ya nangsi-ged teyak,"
kunna,

"Bakkan teyak," kunna hapa na ngamin kiden kumalihung tentu.

A ya uhohug hapa ni Pedru tentu a,

"Addu haman, Afu, ya magitaptapal nagsi-ged teko," kunna.

46 "Awan, te itta ya takday nangsi-ged teyak, te nariknak ya nagafu ta barikin nga nagpamappya ta nagtakit," kunna hapa.

47 A gafu ta awena nakatagu na babbayen a umange hapa namalentud ta atubang ni Hesus a nagapilpilpig hapa. A sa binida na ya ngamin nepagtakit na ikid na nepagmappya na ta nepangsi-ged na ta barawasi ni Hesus. A ya uhohug ni Hesus tentu a

48 "Mappya, Aboy, te nekatalak nak, te yen ya nagmappyam. Dumatang kan la ta bali, a awem la sangaw magburung," kunna.

49 A tentu para la naguhohug ta babbayen a itta ya umange nangdafung tekid nga nagafu ta bali ni Hayrus.

"Maski awem na pagdulotan ya Mistro ta bali, te nasin haman ya anak men," kunna te Hayrus.

50 Ammi nedangagan hapa ni Hesus ya inuhohug na, a ya nebar na tentu a

"Awem la magburung, te itug mu la ya pangikatalak mu a magmappya hala sangaw ya anak men," kunna te Hayrus.

51 A ta datang da ta bali a nehangat ni Hesus ta simarok ya kadwan kiden tekid, te intu la inalap na ig Pedru, ikid ni Hwan, ikid ni Santiago, kontodu dadagkal na abbingen.

52 A dinatangan da ya tolay kiden nga gisitangan ikid na gitangitan ta masikan gafu ta abbingen nasi. A ya uhohug ni Hesus tekid a

"Awemuy mina magtangit, te nasi hud ya abbingina awa masidug la," kunna.

53 A nekakatawa da hapa, te amu da haman ta nasin.

54 Ammi inibbalan na ya kamat na abbingen kapye na binaran; "**Aboy, imivwat kan,**" kunna.

55 A natolay hala ya abbingen, a mavit kad la imivwat. "**Pakanan muy na,**" kunna hapa ni Hesus tekid,

56 a pake nepagpaka-lat na dakal na kiden ya katolay na anak da en, ammi pake nebar ni Hesus ta aweda ibabar ya nepagpamappya na ta anak da en.

9

Ya Pangidob Ni Hesus Ta Turin Na Kiden (Mt 10:5-42; Mk 6:7-13)

1 A ta takday araw a pinagammung ni Hesus ya mafulu duwa kiden ituldu na, a pinasinapan na kid ta pakapangwa na, petta itta ya mabalinan da nga magpamappya ta takit ikid na magpatugut ta anitu na tolay kiden seanitu.

2 A dinob na kid hapa, petta e kid mangipadangag ta pangikerutan na Namaratu, ikid na magpamappya ta nagtatākit kiden.

3 A ya nebar na tekid a

"Awemuy pulus magbalun ta kanan muy ikid na pirak muy. A awemuy hapa mangihulun ta sarukud ikid na pagsapatos, ikid na tali na barawasi muy.

4 A maski am inya sangaw ya magpadulot tekamuy ta bali da a magyan kam ten abat ta pagtugut muy.

5 Ammi am awan pulus ta magpadulot tekamuy a pagtugutān muy kid mantu, a azin muy hapa ya lafu na agyan da ta takki muy," kunna tekid.

6 A nagtatugut kid mantu, a sinaned da ya ngamin kiden babali, a nepadangag da ya damag ni Hesus, yaga pinagmappya da ya nagtatākit ta ngamin kiden lugar.

Ya Kapopoyung Ni Ari en Herud (Mt 14:1-12; Mk 6:14-29)

7 A ta nepakadamag ni Ari en Herud ta itta ya malalaki magpamappya ta nagtatākit kiden, a napopoyung hapa am inya na tolay ya gafu na, te ya binida na kadwan a natolay hala i mina Hwanen nga nepapapasi ni Herud, a yen kan ta itta ya pakapangwa na nga magpamappya ta tolay.

8 Ammi ta bida na kadwan a nagtoli kan ya aglavunen Eliyas. A ta bida na kadwan para a natolay hala kan ya takday aglavun nga nasi ta palungu araw.

9 Ammi ya uhohug ni Herud hapa a

"Pinaputulan ku haman i Hwan, ammi inya panaw ya tolayin yan nga madamdamag ku?" kunna.
A yen ta ikayat na kan itan am inya yen.

Ya Pagpakan Ni Hesus Ta Limaribu
(Mt 14:13-21; Mk 6:30-44; Jn 6:1-13)

10 A ta nepagtoli na turin kiden ni Hesus nga dinob na mangipadangag a binida da tentu ya ngamin tarabaku da. A sangaw inalap na kid ta ili na Betsayda.
11 Ammi nadamag na tolay kiden ta nagtugut kid, a dinadagdag da kid hapa. A ta nepakaita ni Hesus ta tolay kiden a nehulun na kid hapa, a netuldu na kid hapa ta gagangay na pangikerutan na Namaratu, yaga pinagmappya na hapa ya nagtatākit tekid.
12 A ta furab a nagburung ya ituldu na kiden ta tolay kiden, a enda nebar te Hesus.
"Mappya, Afu, ta patugutam ya tolay kidin, petta e kid magammak ikid na gumatang ta pamuhab da ta babali kidewan, te awan haman ta pangalapan ta isin," kunda.
13 "A ikamuy na mina ya mangatad ta kanan da," kunna hapa tekid.
"A itta hud ya ipakan mi tekid bakawa lilima haman la na pan ikid na duduwa la na ikan ya itta. Ikayat mu hud ta e kami gumatang ta ipakan mi ta ngamin tolay kidin yan?" kunda hapa,
14 te itta de ya limaribu na lalaki fwera ta bābāy ikid na anak. A ya uhohug ha ni Hesus tekid a
"Pagammungan muy mantu ya tolay kiden ta taglimafulu, a pagtuttudan muy kid," kunna.
15 A gafu ta kumanen a pinagtuttud da kid,
16 a inalap ni Hesus ya lima kiden na pan ikid na dwahukal na ikan, a yen kid ya netangad na nepakimallak. A sangaw ginadgadwa na ya pan kiden ikid na ikan kiden, kapye na kid negawat ta ituldu na kiden petta ikid ya mangisaned ta tolay kiden.
17 A sa nagkakan kid abat ta nabattug kid. A tekid na nabalin nagkakan a pinannu da ya mafulu duwa na la-ba ta huna na tolay kiden.

Ya Pangpohut Ni Hesus Ta Ituldu Na Kiden
(Mt 16:13-20; Mk 8:27-29)

18 A ta takday araw a tatakday la i Hesus ta sang abikan ta ituldu na kiden, a itta ya pinohutan na tekid.
"Anu kan ya pangitan na tolay kiden teyak am inya yak?" kunna tekid.
19 "A pahig na kadwan ta iko i Hwanen nga nangzigut ta tolay nga pinapasi da ta kwa en sina. Ammi ta kadwan a pahig da ta iko ya aglavunen Eliyas nga magtoli kan ta lutakin. A pahig na kadwan para ta iko ya takday aglavun nga nasi ta palungu araw," kunda.
20 "A ikamuy ay, anu hapa ya pangitan muy teyak?" kunna ha tekid.
A i Simon Pedru ya alistu tumabbag;
"Iko ya Mangikerutanen nga netun na Namaratu ta pinakadama mi," kunna.
21 A pake nebar ni Hesus tekid ta aweda mina bibidan yen ta kadwan kiden tolay, kapye na nebar ta
22 "Mappya ta pakākāllakan da sangaw ya Tolayin taga Langit, te idadula da sangaw na kalalaklakayan kiden ikid na padi kiden ikid na mangituldu kiden, kapye da sangaw papasin, ammi matolayak hala sangaw am nagpasa ya talluhaw," kunna.
23 A ya uhohug na para tekid a
"Am itta ya mayat dumagdag teyak a mappya ta pagtalekudan na ya bari na. A am kada magganwat ta lalakwat a dana itug na mina ya pagattam na ta zigat na pangurug na teyak, petta dumagdag la teyak.
24 Te maski am inya ya mangkenga ta angat na a masi hala sangaw ta magnayun. Ammi ya mangisagapil ta angat na gafu ta pangurug na teyak a matolay hala sangaw nga magnayun.
25 Te maski am itta mina ya tolay nga nakaalap ta ngamin kiden magmagannud ta paglelehutin a itta hud sangaw ya kappyanan na tentu am nawakay ya kahalwa na ta pasi na?
26 A maski am inya sangaw ya mamat mangibosag teyak ikid na uhohug ku a yen hapa sangaw ya ikamat ku am magtoli yak sangaw ta lutakin nga mangihu-

lun ta pakapangwa ni Damakewan ikid na
anghel na kiden.
27 A kustu hapa ya ibar ku tekamuy
ta matolay la ya kadwan kiden tekamuy
addet ta maita da sangaw ya pakaitan na
pagariyan na Namaratu," kunna.

Ya Pagdakar Na Bari Ni Hesus
(Mt 17:1-8; Mk 9:2-8)

28 A ta nepagpasa na magge walu araw
a inalap na ig Pedru, ikid ni Hwan ikid
ni Santiago, te umange kid ta ata-nang na
bagetay petta makimallak kid.
29 A tentu en nakimallak a nanguli
hapa ya bari na en, a pake nagfuraw ya
barawasi na en, te nagdakar ta kuman na
kadakar na bilag.
30-32 Dana nasidug ig Pedru ikid na kahu-
lun na kiden, ammi nagadukal kid, a
nepagka-ma da hapa ya kalalaki ni Hesus.
A itta hapa ya duwa na tolay nga nagbida
tentu, ig mina Moses, ikid ni Eliyas, te
nagmatakar kid hapa nga sedakar. A intu
bidan da ya pasi ni Hesus nga magdulot
sangaw ta ili na Herusalem.
33 A ta pagganwat na duwa kiden mag-
tugut te Hesus a nagsitang hapa i Pedru;
"Ay Afu, mappya te itta kamin sin, te
mamadday kami mina ta tallu na mon-
umento, petta tagtakday kam ni Moses
ikid ni Eliyas ta monumento," kunna.
Ammi kuman na nagalimanga i Pedru, te
ka-ma la naguhohug.
34 A kima-ma la hapa ya kulamen nga
imakban tekid, a tinappanan na kid, a sa
nagtalaw ig Pedru.
35 A nadangag da hapa ya maguhohug
tekid ta umag na kulamen,
"Ye ye-yan ya Anak kin nga pake id-
dukan ku. Mappya ta dangagan muy ya
ituldu na tekamuy," kunna.
36 A ta nekabalin na naguhohug tekid a
intu la naita da i Hesusen, te limitap ya
duwa kiden. A sangaw nelemad da ya
naita da ta kadwan kiden kahulun da, a
aweda pulus binibida addet ta mabayag.

Ya Pagpamappya Ni Hesus Ta Abbingen Seanitu
(Mt 17:14-21; Mk 9:14-27)

37 A ta lalakwat tekid na nakadagut ta
bagetayen a enna kid dinafung na addu na
tolay.
38 A ya takday lalaki tekid a binaran na i
Hesus;
"Mistro, ikallak mu haen ya anak kin
nga mementu in anak ku,
39 te itta garay ya anitu na. A am
pagkagtutan na anitu na en a gimihawa.
A sangaw am pagkissiwan na, a pagdan-
gkakan na hapa ta lutak, a paglukbakan na
para, a awena ibbatan.
40 'Patugutan muy haen ya anitu na
in,' kunku ta ituldum kidin sin, ammi
aweda haman nabalinan," kunna.
41 A ya uhohug hapa ni Hesus a
"Kuga awan ta kapkappyan na to-
lay kidin yan nga awan mangikatalak.
Bababang ya kabayag ku tekamuy nga
mangitultuldu, ammi awemuy para la
netug. Iangem mantu sin ya anak men,"
kunna ta lalaki en.
42 A tentu en nangiange ta anak na en
tentu a ka-ma la pinagkissiw na anitu na
en. Ammi ginamman ni Hesus ya anitu
en a nagmappyan ya abbingen, a "**Yeh,
alapam na,**" kunna te dama na en.
43 A sa nagpaka-lat ya tolay kiden ta
kalalaki na pakapangwa na Namaratu.

Ya Pangipadangag Ni Hesus Ta Paketal-aba Na
(Mt 17:22,23; Mk 9:30-32)

A ta pagbabida para la na tolay kiden
ta pagpaka-lat da ta iningwa ni Hesus a
naguhohug hapa i Hesus ta ituldu na ki-
den.
44 "Dangagan muy ya uhohugan na
tolay kiden gafu teyak, te itta sangaw
ya mangitalaba ta Tolayin taga Langit,
petta gafutan na mangikatupag kiden
tentu," kunna tekid,
45 ammi aweda naawatan ya ikayat na
uhohugan, te nelemad para la tekid, a ma-
mat kid mangibar.

Ya Pakidibati Na Ituldu Kiden Ni Hesus
(Mt 18:1-5; Mk 9:33-37)

46 A sangaw nakidibati ya ituldu na ki-
den, te pagtatabbagan da am inya tekid ya
pinakadakal da.
47 Ammi amu ni Hesus ya itta ta nonot da,
a pinahebing na tentu ya takday abbing,

kapye na hapa naguhohug ta ituldu na kiden.
48 "Maski am inya ya mangtagop ta kumanin na abbing gafu ta pangurug na teyak a mekwenta ta iyak hapa ya tinagop na, a ya mangtagop teyak a bakkan la ta iyak ya tagopan na am awa nangidoben hapa teyak. Intu mantu pinakadakal muy ya imalinnak ta nonot na ta kuman na abbing," kunna.
49 A sangaw nanonot hapa ni Hwan ya ibar na te Hesus,
"Afu, itta ya naita mi nga magpatugut ta anitu na seanitu kiden, ammi ngaganan na hapa ya ngagam, ammi ginamman mi te awena haman mehulun tekitam," kunna.
50 "Awemuy mina gamman ya kumanen, te ya awan mangikatupag tekitam a kahulun tam hapa," kun ni Hesus tekid.

Ya Pangawe Na Taga Samariya Kiden Te Hesus

51 A gafu ta tanagay na ya araw na pagtoli ni Hesus ta langit a sarukusukan na ya magdulot ta ili na Herusalem.
52 A dinob na ya imunnan ta lugar na Samariya, petta iparan da mina ya pagammakan da.
53 Ammi ya tolay kiden ten a aweda ikayat pagdulotan i Hesus ta agyan da, te amu da ta ili na Herusalem ya pake datangan na.
54 A ta pakadangag nig Santiago ikid ni Hwan ta nebar na taga Samariya kiden a nagporay kid, a nebar da te Hesus,
"Am ikayat mu, Afu, a makimallak kami ta Namaratu petta ihunnak na mina ya afuy ta agyan da petta maapang kid," kunda,
55-56 ammi ginamman na kid. A nagdulot kid na ta takwan na lugar.

Ya Tabarang Ni Hesus Ta Dumagdag Tentu
(Mt 8:19-22)

57 A tekiden nagtugtugut ta dalanen a umabikan hapa tentu ya takday tolay, a binaran na i Hesus;
"O, Mistro, dumagdagak hapa teko, te maski am had ya eyam," kunna.
58 "A kakallak ka sangaw am dumagdag ka teyak, te mapmappya ya kasasaad ni mungaw ikid na mamanuk ammi teyak, te itta ya pagsigongan da, ammi teyak nga Tolayin taga Langit a awan garay ta datangan ku ta pagibannagan ku mina," kun ni Hesus tentu.
59 A sangaw naita ni Hesus ya takday a "**Dumagdag kan teyak,**" kunna tentu. Ammi ya tabbag na hapa a "**Indagan ku bit ya pasi ni damaken te itanam ku,**" kunna.
60 Ammi ya uhohug ni Hesus tentu a,
"Bay-am la, te ya awan kiden matolay ta Namaratu ya makkamu mangitanam ta nasi, ammi teko a dumagdag kan teyak, petta ipadangag mu ya pangikerutan na Namaratu," kunna.
61 A umange ha ya takday para, a
"Dumagdagak hapa, Afu, ammi eyak mina bit ibar ta kahulun ku kiden ta bali," kunna.
62 A ya tabbag hapa ni Hesus tentu a
"Am namegafu kan nagaradu otturu magsagalipay ka ta gafam a awem megitta ta iturayan na Namaratu," kunna.

10

Ya Pangidob Ni Hesus Ta Pitufulu Duwa

1 A ta takday ha na araw a nagpili i Hesus ta pitufulu duwa na lalaki, te doban na ya sagduwa, petta mapmapolu kid ammi tentu nga ange mangipadangag ta uhohug na Namaratu petta dana meparan ya tagtakday lugar nga angeyan na hapa sangaw.
2 A ya nebar na en tekid a
"Addu para ya awan nakadangag ta damag na Namaratu, te kuman kid na alawa na kāmmayān nga awan para la nagataban, ammi assang la garay ya ange maggatab. A doban ta kanan mantu, ammi magadang kam hapa ta Dafu na paggatabanen petta daggan na para ya ange maggatab ta paggataban na en.
3 A imugudan muy hapa, te doban ta kanan nga ange mangipadangag ta agyan na mangikatupag tekamuy.
4 A awemuy magbalun ta pirak, a awemuy hapa mangihulun ta tali na sapatos muy ono kompormi na ibbalan muy. A

awemuy hapa magtalantan ta dalan nga
makibidan ta maski inya na tolay.
5 "A am gimon kam ta bali na pag-
dulotan muy a '**Namaratu ya mang-**
bendisyon tekamuy,' kummuy tekid.
6 A am itta ya mayat nga mekerutan
tekid a masirak hala ya bendisyon na Na-
maratu tentu. Ammi ya awan kiden mayat
a awan mantu ta masirak muy tekid.
7 A maski am had sin na bali ya pag-
dulotan muy ta tagtakday lugar a awe-
muy magal-alit ta kadwan kiden bali, te
magyan kam la ten nga mangan ikid na
uminum ta iatubang da tekamuy, te gagan-
gay ta yen ya kuman na tandan muy
gafu ta tarabaku muy nga mangipadangag
tekid.
8 A kumanen hapa ta tagtakday lugar
nga eyan muy, te am had sin na bali ya
pagyanan muy a kanan muy la ya iatubang
da tekamuy.
9 A am itta ya magtatākit ta lugar da
a pagmappyan muy kid, a ipadangag muy
ya pangikerutan na Namaratu tekid petta
mesipat kid hapa.
10 "Ammi am angarigan ta simarok
kam ta takday na lugar, a awan ta mag-
padulot tekamuy a pagtugutan muy kid
mantu, a ibar muy tekid,
11 'Azin mi mantu ya lafu na lugar
muy ta takki mi kiden gafu ta awe-
muy dangagan, petta amu muy ta li-
wat muy hapa la am pa-gangan na
kam na Namaratu. Ammi amu muy
mina ta intu nagtalekudan muy ya
pangikerutan na Namaratu tekamuy,'
kummuy sangaw tekid.
12 Te kakurugan ta dakdakal sangaw ya
pangpa-gang na Namaratu tekid ammi ta
tolay kiden nga taga Sodom nga kanayun
namadday ta awan ta kapkappyan ta idi,"
kun ni Hesus tekid.
13 A ya uhohug na para tekid a
"Mapa-gang sangaw ya Hudyo kiden
nga taga Korazin ikid na Betsayda, te
maski naita da ya tarabaku na Namaratu
a aweda haman nagbabawi ta pagliwat
da. Ammi am kumanen mina ya naita na
Hentil kiden nga taga Tiro ikid na Sidon
ta idi a nagtuttud kid mina ta kalafukan
nga nagbarawasi ta kustal gafu ta pag-
babawi da.
14 A yen ta pake kakallak sangaw ya
Hudyo kidina ammi ta Hentil kiden nga
taga Tiro ikid na Sidon ta araw na pangpa-
gang na Namaratu.
15 Kumanen hapa sangaw ta Hudyo
kiden nga taga Kapernayum, te pahig da
ta dayawan na kid sangaw na Nama-
ratu, ammi mewarad kid sangaw ta pang-
taguhali na en, te aweda haman mag-
babawi.
16 "A kumanen hapa sangaw ta eyan
muy kiden nga lugar, te ya mayat mang-
dangag tekamuy a mekwenta ta iyak ya
dangagan na, ammi ya mangawe teka-
muy a mekwenta ta iyak ya inawe na.
A ya mangawe teyak a mekwenta ta in-
awe na hapa ya nangidob teyak," kunna
tekid, a sangaw nagtatugut kid.

Ya Pagtoli Na Pitufulu Duwa Kiden

17 A ta pagtoli na pitufulu duwa kiden
nga dinob ni Hesus a pake matalakan kid.
"O, Afu," kunda tentu, "Magta-
law hapa ya anitu kiden tekami am
patugutan mi kid ta pakapangwa na
ngagam," kunda.
18 A ya uhohug na hapa tekid a
"Naitak hapa ya pagtukalit na dafu da
en Satanas ta kuman na pagsunak na ki-
lat gafu ta pagpatugut muy ta daddoban
na kidina.
19 A yen mina ya pagnonotan muy, te
neatad kun tekamuy ya pakapangwa muy,
petta maabak muy ya ulag ikid na mang-
gagama, ikid na ngamin kasikanan na kat-
apil tam, a awan ta makkwa na tekamuy.
20 Ammi maski kunna ten a bakkan
mina ta yen ya pakatalakan muy, te intu
mina ikatalak muy ya pakesurat na nga-
gan muy ta agyan na Namaratu ewan,"
kunna.
21 A ta nepaguhohug ni Hesus ta kuma-
nen a pa nakimallak hapa ta Namaratu, te
natalakan hapa gafu ta Kahalwa na Nama-
ratu tentu.
"Matalakak hapa teko, Amang, nga
makkamu ta ngamin langit ikid na lu-
tak, te nelemad mu ya pakapangwam
ta masirib kiden ikid na seadal kiden, a
nepaitam ta kuman na abbing kidin. A

mappya hapa yen, Amang, te nagdulot hala ya ikayat men," kunna.

22 A ya uhohug na hapa ta tolay kiden nga nagdangag a

"Nekatalak nak ni Damakewan petta iyak ya makkamu ta ngamin, a awan ta makkamu teyak am bakkan la te Damakewan. A awan hapa ta makkamu te Damakewan am bakkan la ta iyak ikid na ikayat ku pangipakkamun tentu," kunna.

23 A sangaw tinubbat na ha ya ituldu na kiden nga kinabida petta ikid la ya makadangag ta ibar na,

"Dakal ya gāsāt muy gafu ta ngamin kiden naita muy.

24 Te ya ari kiden ikid na aglavun kiden ta idi a pake karagatan da itan ya maita muy ta ayanin, a karagatan da hapa dangagan ya madangag muy, ammi nelogot kid gafu ta aweda nadatang ya araw na," kunna.

Ya Bida Na Nangikallak Taga Samariya

25 A ta takday ha na araw a nagtayuk ya takday abugadu nga mangpohut te Hesus petta paruban na.

"Mistro, ibar mu haen am anu mina ya tarabakuk petta maatadanak sangaw ta magnayun na angat," kunna.

26 A ya uhohug hapa ni Hesus tentu a

"A amum haman ya lintig na Namaratu, a imanu hud ya binasam?" kunna.

27 "A ya kuman na binasak a iddukan ku kan mina ya Dafu tam Namaratu ta ngamin nonot ku ikid na ngamin kasikan na barik. A iddukan ku kan hapa ya kagittak tolay ta kuman na pangidduk ku ta barik," kunna ha na abugadu en.

28 "A kustu kad ya tabbag mina, te am yen kid ya tarabakum a matolay ka hala sangaw," kunna hapa ni Hesus tentu.

29 "A onay, ammi inya hud ya kagittak tolay?" kunna ha na abugadu en, te ialaliki na ya awena pangidduk.

30 A gafu ta kumanen a takwan ya binida ni Hesus tentu:

"Itta ta idi ya takday lalaki nga taga ili na Herusalem," kunna. "A umange mina magpasyar ta ili na Heriku. Ammi kadulayan na te nelakap na tulisan kiden ta dalan, a pinalpaluk da abat ta magge nasi, kapye da ginubatan ya ngamin kwa na, kontodu barawasi na, a newagak da.

31 "A sangaw nagtalib hapa ya takday padi nga kalugaran na lalaki en. Ammi tentu en nakaita ta lalaki en nga imaidda ta dalan a linillikan na haman, a nagdulot ta eyan na en.

32 A kumanen hapa ta takday manguffun ta padi en, te timunud ta padi en. A tentu nakaita ta lalaki en a linillikan na hapa.

33 A sangaw a timunud hapa ya mekatallu na tolay, ammi nagafu ta takwan na lugar, te taga Samariya.

"A tentu en nakaita ta lalaki en ta kakallak hapa a maallakan hapa tentu,

34 a enna inurun ya bigad na kiden, kapye na kid binabbad. A sangaw netakay na hapa ta kabayu na en, kapye na nedatang ta agyan na takday agpadulotan, a tinaronan na ta hiklamin yen.

35 A sangaw ta lalakwat a nesirak na ya pirak ta makākwa ta agpadulotanen petta taronan na bit ya lalaki en.

'Taronam bit haen ya tolayin yan, a am magkurang sangaw ya neatad kina a iko sangaw ya makkamu ta maapag na, te pagan ku hapa sangaw teko am manoli yak sin,' kunna.

36 "A ta kuman na uray mu ta tallu kiden nga nakaita ta Hudyo en a inya tekid ya nangikwenta tentu ta kagitta na?" kun ni Hesus ta abugadu en.

37 "A ya nangikallaken tentu nga taga Samariya," kunna hapa.

"A yen hapa ya parigam, a matolay ka sangaw," kunna ha ni Hesus tentu.

Ya Pagpasyar Ni Hesus Ta Bali Ni Marta

38 A ta nekabalin na ten a nagdulot ig Hesus ikid na ituldu na kiden ta takday lugar na babali, a nagimmang kid ta bali na takday babbay nga nagngagan ta Marta, a pinagdulot na kid ta bali.

39 Itta hapa ya kabagis ni Marta nga babbay hapa, a Mariya ya ngagan na. A ikayat ni Mariya ya imatuttud la ta bikat ni Hesus petta dangagan ya ituldu na.

40 Ammi te Marta a awena pake tinagop
ya magdangag gafu ta addu ya kapopoyun-
gan na ta tarabaku na en magafuy. A
sangaw nebar na te Hesus,
"Anu awenak ikallak, Afu, ta uffu-
nan nak mina na kabagis kina, te tatak-
dayak na nga magafuy ikid na maglutu,"
kunna.
41 A ya tabbag hapa ni Hesus tentu a
"Kuga addu ya burungam, Marta, ikid
na kapopoyungam,
42 ammi tatakday la ya mesasita, a
pinili ni Mariya ya kappyanan nga awan
sangaw maazi tentu," kunna.

11

Ya Ituldu Ni Hesus Ta Pakimallak Da (Mt 6:9-13; 7:7-11)

1 A ta takday ha na araw a makimallak
i Hesus ta takday lugar, a tentun nagim-
mang a umange hapa ya takday ituldu na
tentu nga magpetuldu ta pakimallak na;
"Mappya hapa, Afu, am ituldu na kami
nga makimallak ta kuman na nepangi-
tuldu ni mina Hwanen ta ituldu na ki-
den," kunna.
2 A ya nebar ni Hesus tekid a
"Am makimallak kam ta Namaratu a
kumanin ya uhohugan muy:
'Ay, Afu, nga Dama mi ta langit,
ampade madaydayawan ya ngagan to
ngamin kiden lugar,
petta sa ikamat da ya ngagam, ikid
na makituray kid teko.
3 A ikallak na kami hapa, te atadan
na kami ta kanan mi ta kinanghahaw.
4 A pakoman na kami haen ta li-
wat mi kiden, te pakoman mi hapa ya
makaliwat tekami.
A awena kami doban ta pagliwatan
mi. Amen,' " kunna.
5 A ya netulfu na hapa ta netuldu na en
nga pakimallak da a intu yan:
"Am angarigan ta itta ya sangaili na
takday tekamuy nga dumatang ta tangn-
gan na hiklam, ikid na awan ta ipakan
na tentu, a awena hud ange gumatut ta
karuba na en?
6 Te ya ibar na sangaw tentu a
'O, kofun, pagatutan nak haen ta
tallu supa la, te itta ya sangailik nga
bagu dumatang, a awan ta ipakan ku
tentu,' awena hud kumin tentu?
7-8 A am tabbagan na hapa ta
'O awenak tabtabangan O, te nelitup
ya bali in. Awek makaatad ta ayanin,
te makakasidug kamin na anak kiden,'
am kunna,
a awena hud pakolangan na magadan-
gen gafu ta magkofun kid? A maski am
awena ikayat imivwat gafu ta pagkofun
da, am pakolangan na la a imivwat hala
sangaw petta iatad na ya masapul na
gafu ta awena magimmang na maga-
dangen.
9 Ammi bakkan ta kunna ten na gagan-
gay na Namaratu, te am itta ya masapul
muy a adangan muy mantu la tentu, a
iatad na hala tekamuy. Te am pake apagan
muy ya ikayat muyen tentu a ituldu na
hala tekamuy. A am intu ya pake baran
muy a tabbagan na kam hapa.
10 Te ya magadang tentu a yen ya atadan
na, a ya magapag tentu a yen ya ituldu na,
a ya mangbar tentu a yen ya tabbagan na
hapa.
11 "Te am angarigan mina ta maga-
dang ya anak muy ta daldalag a ulag hud
ya iatad muy?
12 A am iplug ya adangan na a mang-
gagama hud ya iatad muy?
13 A yen mina ya pagnonotan muy, te
ikamuy nga seliwat a amu muy haman
ya mangatad ta kappyanan ta anak muy.
A pake mekatalak para ya Dama muye-
wan Namaratu nga mangatad ta mappya
ta ngamin kiden magadang tentu, te doban
na ya Kahalwa na en nga manguffun teka-
muy."

Ya Pamadakat Da Te Hesus (Mt 12:22-30; Mk 3:20-27)

14 A ta takday ha na araw a patugutan ni
Hesus ya anitu nga nagpaumal ta seanitu
en. A ta nepagtugut na anitu en a nakauho-
hug na ya umalen, a pake nakagtut hapa ya
tolay kiden gafu ta pakapangwa ni Hesus.
15 Ammi ya uhohug na kadwan kiden a

* **11:15** Ya bersikulo 16 a netulfu ta 29 petta matarus ya bida.

"Itta malat ya Satanas tentu nga mayor na anitu kiden, a yen ta itta ya mabalinan na nga magpatugut ta anitu," kunda.*

16 (-)

17-18 Ammi dana amu ni Hesus ya nonot da, a tinabbag na ya uhohug da;

"Am kakurugan mina ta Satanas ya nangatad ta pakapatugut ku ta sakā anitu na kiden a nakikattway mantu ya dafu da en tekid, a naperdin mina ya patarabaku na tekid. Te maski am had sin na gubyernu am makikattway ya tolay na kiden nga magtatāpil a awena hud sangaw maperdi na gubyernu da? Kumanen hapa am makikattway mina ya makipagyan kiden ta takday na bali a maperdi hapa ya pagkakahulun da.

19 A am uray muy ta Satanas ya pangalapan ku ta pakapatugut ku ta anitu a had sin mantu ya pangalapan na kagitta muy kiden ta pakapatugut da? Ikid mantu sangaw ya mangipasikkal ta pagkilluyan na razon muy.

20 "Ammi ta kakurugan a patugutan ku ya anitu gafu ta pakapangwa na Namaratu, a yen mina ya pakkamun muy ta ittan tekamuy ya nesaad na Namaratu nga magturay ta ngamin.

21-23 "A yen mina ya pagnonotan muy, te ya awan makikahulun teyak a mekwenta ta ikatupag nak, a ya awan makipagammung teyak a mekwenta ta mangkutkutet. A am itta ya nakagubat ta bali na takday gafu ta ibbalan na kiden a awena sangaw burungan ya nagubat na en bali. Ammi am ange ya masmasikan ammi tentu a perdin na ya ibbalan na kiden nga nekatalak na kapye na patugutan ya nanggubaten, a itoli na ya bali ta makabali en.

Ya Bida Na Pagtoli Na Anitu (Mt 12:43-45)

24 "A am angarigan ta itta ya nagtugutan na anitu a nonotan muy mina ya uray na anitu en, te ange makakalkalay ta bagbagetay kiden nga magapag ta pagyanan na, ammi gafu ta awan ta maapagan na a '**Asakay, paruban ku la magtoli ta nagtugutan ken,**' kunna.

25 A am maita na ta nagmappyan ya tolayen, ikid na awan ta mangihangat tentu

26 a ange bit mangalap ta pitu ta sakā anitu na kiden nga pake duldulay ammi tentu, a sa simarok kid na petta magyan kid ta tolayen. A pake nagduldulay ya kasasaad na tolayen ta pagyan na pitu kiden anitu ammi ta ketta para la na takdayen," kunna.

27 A ta nepaguhohug nan ta isin a ka-ma la nagsitang hapa ya takday babbay nga nekihu ta tolay kiden nagdangag;

"Nagāsāt kad i hinam, Aleng, nga naganak teko ikid na nagpasusu teko," kunna.

28 A ya tabbag hapa ni Hesus a

"Kustu ya uhohug mina, Ina, ammi pake nagāsāt para ya mangdangag ikid na mangitug ta uhohug na Namaratu," kunna.

Ya Pangihuya Ni Hesus Ta Magadang Ta Pakaitan (Mt 12:38-42)

29 (v 16,29) A ya uhohug hapa na kadwan kiden te Hesus a

"Itta mina ya ipaitam tekami ta pakapangwam, petta pakaitan mi am Namaratu ya nangidob teko," kunda,

te pangparuba da tentu. A pake imaddun hapa ya tolay kiden ange magdangag tentu. A ya netabbag na tekid a

"Kuga nagdupal ya tolay kidin ta ayanin nga kanayun magadang ta pakaitan da. Ammi awan sangaw ta mepaita tekamuy, te mappya ta intu pagnonotan muy ya nakkwa te mina Honasen.

30-32 Te linintuk bit na ikanen kapye na neadwa ta mekatallu araw a natolay hala i mina Honasen, a yen ya nakaitan na taga Ninaba kiden ta Namaratu ya nangidob tentu, a nagbabawi kid hapa gafu ta nepadangag ni mina Honas tekid. Ammi ya itta in sin nga mangipadangag tekamuy a pake malmalalaki para ammi te mina Honasen, a soysoyan muy haman ya uhohug na tekamuy. Ammi am nasin sangaw ya Tolayin taga Langit a matolay hala sangaw ta kuman ni mina Honasen, a yen sangaw ya pakaitan muy ta Namaratu ya

nagafun na. A sangaw ta araw na pangpa-
gang na Namaratu a ya taga Ninaba kiden
ya mangpaliwat tekamuy gafu ta awemuy
nangurug.
"A yen para sangaw ya takday mang-
paliwat tekamuy ya babbayen ari ta lu-
gar na Syiba, te nagafu haman ta pake
adayu na lugar, petta dangagan na ya
amu ni mina Ari en Solomun nga neatad
na Namaratu tentu, ammi ya itta in sin
tekamuy a pake malmalalaki para ya
amu na ammi te mina Solomun, a awe-
muy haman kurugan.
33 "Ya inuhohug ku takamuy ta ayanin
a kuman na zilag nga pinagatangan ku,
a gustu ya dakar na petta maita muy ya
ikayat na uhohugan.
34 A ya mata muy kidina ya mangatad
mina ta dakar na bari muy, a am mappya
ya mata muy a sa madakaran ya ngamin
bari muy. Ammi am dulay ya mata muy
a sugiram hapa sangaw ya ngamin bari
muy.
35 A imugudan muy mantu, te am
kakurugan ta masugiram ya pahig muy ta
madakar a melogot kam.
36 Te am mappya la ya ngamin nonot
muy petta awan pulus ta sugiram na a
kanayun madadakkaran kam ta kuman na
pangdakar na zilag ta bari muy," kunna.

Ya Pangtabarang Ni Hesus Ta Pariseyu Kiden
(Mt 23:1-36; Mk 12:38-40)

37 A ta nekabalin ni Hesus nagbida a
itta ya takday Pariseyu nga nangagagay
tentu ta bali na en petta makikkanan kid,
a umange mantu i Hesus nga nakiatubang
ta kadwan kiden.
38 Ammi nakagtut hapa ya Pariseyu en te
Hesusen gafu ta awena nagbaggaw ta ku-
man na gagangay na Hudyo kiden kapye
na mangan. A gafu ta nakagtut ya Pariseyu
en a itta ya nebar ni Hesus tentu;
39 "A ta kuman na ikamuy nga
Pariseyu a pakappyan muy ya bari muy
petta ispot ya maita na tolay, ammi
ilemad muy haman ya itta ta nonot muy
nga paginggum muy ikid na kompormi
na dulay.
40 Kuman na awan ta nonot muy, te ya
namadday ta bari tam a pinadday na hapa
ya nonot tam. A am pabaggaw na ya bari
muy a awena hud pabaggaw ya nonot muy
hapa?
41 Mapmappya mantu ta dana bag-
gawan muy ya nonot muy a sakā mabag-
gawan hapa sangaw ya ngamin barbari
muy.
42 "Ammi mapa-gang kam sangaw nga
Pariseyu, te am iatad muy ya meka-
mafulu en ta Namaratu ewan a pake
sukatan muy ta mappya petta awena na-
surok ikid na awena makurang. Ammi
ya pake mesasita en nga patarabaku na
tekamuy nga matunung ikid na mangid-
duk tentu a yen kid haman ya taliban
muy. Mapmappya ta yen kid mina ya
pake nedulot muy kontodu pangiatad
muy ta mekamafulu ta kwa muy.
43 "A mapa-gang kam para nga
Pariseyu, te am makigimung kam a pilin
muy ya kaispotan na pagtuttudan, a am
itta kam ta kaddun na tolay a karagatan
muy hapa ya pangdayaw na tolay kiden
tekamuy.
44 A mapa-gang kam para sangaw, te
kuman kam na malabag nga awena maita
na tolay kiden, a matapangan kid gafu ta
pakihulun da tekamuy, te aweda maita ya
pakatapangan da," kunna.

45 A gafu ta inuhohug ni Hesus a tumab-
bag hapa ya takdayen mangituldu ta lintigen nga kahulun na Pariseyu kiden.
"Namatan kami hapa, Mistro, gafu ta
inuhohug mu ta Pariseyu kidin," kunna.
46 "Mapa-gang kam hapa sangaw nga
mangituldu," kunna hapa ni Hesus
tentu, "te addu ya patarabaku muy ta
awena mabalinan na tolay kiden, a
awemuy kid hapa uffunan ta maski
assang la.
47-48 A mapa-gang kam para sangaw,
te daggan muy ya liwat na dadagkal muy
kiden nga namapasi ta aglavun kiden
na Namaratu, te am appiyan muy ya
tatānam na aglavun kiden a tunan muy
kid hapa ta magmagannud na ispot, te ape
madamdam kam tekid. A mekabat kam
mantu ta pagliwat na dadagkal muy kiden,
te tulad la ya pagdamdam na nonot muy
tekid.

49 A gafu ta kumanen nonotan muy ya
ibar na Namaratu ewan: a
‘**Mangidobak sangaw ta kadwan
para na aglavun ikid na turin ku,
ammi papasin da hala sangaw
ya kadwan tekid, a pagzigā**tan **da
hapa ya kadwan,**’ kunna.
50 “A yen ta ikamuy nga itta ta ayanin
ya datangan na kadakalan na pangpa-
gang na Namaratu gafu ta pasi na
aglavun na kiden addet ta nekaparatu
na lutakin.
51 Kakurugan ta ikamuy ngamin nga
itta ta ayanin ya pa-gangan na Nama-
ratu gafu ta ngamin kiden pinapasi na
dadagkal muy kiden namegafu te mina
Abel addet te mina Zikaraya nga pinapasi
muy ta hahat na pangiatangan ikid na
kapilya.
52 Mapa-gang kam sangaw ikamuy
mangituldu ta lintig na Namaratu, te
newarad muy haman ya ikayat na uho-
hugan na lintig na en gafu ta awemuy
ikayat mesipat ta nekari na en, a nelogot
hapa ya mayat kiden mesipat gafu teka-
muy,” kunna.
53 A ta nepagtugut ni Hesus ta bali en a
sakā nehulun hapa ya Pariseyu kiden ikid
na mangituldu kiden, te pasikkalan da ya
pagpohut da tentu,
54 talo am itta sangaw ya ibar na nga
pangidaruman da mina tentu.

12

Ya Pangituldu Ni Hesus Ta Rinibribu Na Tolay

1 A ta pagbabida da para la ta dalan a
kimalihung te Hesus ya rinibribu na to-
lay addet ta naginglublubeg kid, te ikayat
da dangagan ya ituldu na. Ammi dana
naguhohug bit i Hesus ta ituldu na kiden
nga nekihu tekid.
“Mappya ta palanan muy ya gagangay
na Pariseyu kiden te magimmamappya
kid la.
2 Ammi maski am tappanan da ya
kadulay da ta ayanin a sa maukadan hala
sangaw, a mepakamu hala sangaw ya
ngamin nelemad da.
3 A mappya mantu ta appiyan muy
hapa ya uhohugan muy, te maski am anu
ya nean-anisat muy ta agyan na sugiram
ikid na umag na bali muy a mepadangag
hala sangaw ta dakar petta sa madangag
na ngamin tolay.
4 “A maski am itta ya mayat mama-
pasi tekamuy gafu ta gagangay muy a
awemuy la magtalaw tekid, te maski am
papasin da kam a awan ta makkwa da ta
kahalwa muy.
5-7 Intu mina pagnonotan muy ya pas-
sik kiden, te maski am malogon ya paga
da ta dapun a awena kid kaliwatan na
Namaratu maski ta takday la. Ammi pake
mesasita kam para tentu ammi ta addu na
passik, te dana nabilang nan ya ngamin
kiden huk muy. Awemuy mantu magtalaw
ta dumatang tekamuy, te mapmappya hud
la ta burungan muy ya pagliwat muy ta
Namaratu, te intu haman ya makapapasi
ta bari muy pase makewarad ta kahalwa
muy ta pangtaguhali na tekamuy, a yen
mina ya italaw muy.
8 “A ya uhohug ku para tekamuy a
maski am inya ya mangibosag ta pangu-
rug na teyak ta atubang na tolay a yen
hapa sangaw ya ibosag ku ta atubang na
anghel kiden na Namaratu.
9 Ammi ya mangilemad teyak ta
atubang na tolay a ilemad ku hapa ta
atubang na anghel kiden.
10 A maski am itta ya maglibak ta To-
layin taga Langit a mabalin mapakoma,
ammi ya mamadpadulay ta tarabaku na
Kahalwa na Namaratu a awena mabalin
mapakoma.
11 A am angarigan ta itta ya mangpali-
wat tekamuy ta umag na kapilya da, ono
atubang na dafu da, ono gubernador da, a
awemuy la burungan ya tabbag muy,
12 te sangaw am ittan ya kustu na
paguhohug muy a ituldu na kam na Ka-
halwa na Namaratu ta uhohugan muy,”
kunna.

Ya Itabarang Ni Hesus Ta Pumassil Ikid Na Maginggum

13 A ta pangituldu para la ni Hesus a itta
ya takday lalaki nga nangbar tentu.
“Mistro, ibar mu haen te kakaken ta
ibingayan nak mina ta nesirak ni mina-
maken,” kunna.

14 Ammi ya tabbag ni Hesus tentu a
"Iyak hud ya nesaad ta lugar na kwes?
Bakkan haman ta iyak ya makkamu am
piga mina ya kwam," kunna.
15 A ya uhohug na para tekid ngamin nga
magdangag a
"Pake imugudan muy ta awemuy mag-
inggum ta pagba-nang muy, te maski am
piga ya kaddu na kwa muy a bakkan
ta yen ya mangatad ta pagkappyanan
muy," kunna,
16 otturu binida na tekid ya keangarigan na
takday naba-nang.
"Itta ya takday naba-nang ta idi, a nag-
surok ya naalap na ta mula na kiden.
17 A ya uhohug na ta nonot na en hapa
la a
'Asakay, anu mina ya kwan ku ta
kaddu na apit ku, te awan haman ta
pangiappiyan ku,' kunna.
18 'Mappya ta pasatsat ku ya gitad
ku kiden, te magpapaddayak ta kadakalan
na kamarin, petta gustun sangaw pangiap-
piyan ku ta ngamin irik ku ikid na kadwan
kiden kwak.
19 A awek na sangaw magburung, te
itta haman ya ngamin teyak maski abat
ta addu na darun. A mappya te awek na
sangaw magbannag magtarabaku, te man-
ganak la ikid na magidda yak ta talak ku,'
kunna ha na nonot na.
20 "Ammi tumubbat hapa ya Nama-
ratu nga naguhohug tentu.
'Iko ya awan ta nonot, te masi kan
sangaw ta hiklamin yan, a amum
para sangaw am inya ya makākwa ta
ngamin neappiyam,' kunna.
21 A kumanen hapa sangaw ta maguknud
ta pagba-nang na ta katolay na sin am
awan ta pagba-nang na ta Namaratu," kun
ni Hesus tekid.

Ya Kadwan Para Netuldu Na Ta Ituldu Na Kiden
(Mt 6:25-34)

22 A sangaw nedulot ni Hesus ya uho-
hugan na ta ituldu na kiden;
"Yen ya uhohugan ku tekamuy ta awe-
muy mina burungan ya pagkatolay muy
am anu sangaw ya kanan muy ikid na
inuman muy, a awemuy mina burungan
am anu sangaw ya pagbarawasi muy.
23 Te Namaratu haman ya nangatad ta
bari muy ikid na angat muy, a awena hud
iatad ya magserbi ta angat muy ikid na
bari muy?
24 Intu mina pagnonotan muy ya ma-
manuk kiden, te aweda haman magmula
ikid na maggapas, yaga aweda haman
maguknud ta kanan da. Ammi mangan kid
hala, te Namaratu ya makkamu ta kanan
da. Ammi tekamuy a pake mesasita kam
tentu ammi ta mamanuk.
25 A maski am magburung kam a itta
hud ya medagga ta pagkatolay muy maski
ta takday oras gafu ta pagburung muy?
26 A am awan ta medagga muy maski
ta assang la ta pagkatolay muy a annun
muy mantu burungan ya dakdakal para?
27 Itan muy hapa ya lappaw kiden awa
aweda haman magbannag magdaget ta
kuman na barawasi da, ammi magispot
kid hala. Te pake is-ispot kid ammi te Ari
en mina Solomun, te awena haman negitta
na kalalaki na pagbarawasi na ta kalalaki
na lappaw kiden.
28 A am kumanen mantu ya kalalaki
na pabarawasi na Namaratu ta kaddat
kiden nga makalimagan kapye da ma-
tongradan a awan hud ta pangkenga na
tekamuy ta pagbarawasi muy?
"Anu haman ta assang la ya pangikata-
lak muy tentu?
29 Awemuy mina burungan am had
ya pangalapan muy sangaw ta kanan muy
ikid na inuman muy,
30 petta awemuy megitta ta awan ki-
den makkamu ta Dyos muy, te yen kid ya
kuga mafulotan nga magburung ta pagka-
tolay da. Ammi ya Dama muy ewan ya
makkamu ta ngamin masapul muy,
31 a mappya mantu ta karagatan muy
ya ikayat na en tekamuy, a sa medagga
hala sangaw ya ngamin masapul muy.
32 "Awemuy mantu magburung, te ika-
muy ya kuman na pastorān na Dama
muyewan, a ikayat na ta ikamuy ya
mesipat tentu nga magturay ta ngamin.
33 A mappya ta ilaku muy ya kadwan
kiden kwa muy petta itta sangaw ya iuffun
muy ta napanglaw kiden. Te am kunna
ten ya tarabakun muy a mauknud ya ba-

nang muy ta langitewan nga awan mag-
dan ikid na awan maazi tekamuy, te awan
ta magtakaw ten ikid na awan ta ulolag nga
magkan ta kwa muy.
34 A mappya ta kunna ten, te am itta la
ta Namaratu ewan ya pake kengan muy a
yen la ya nonotan muy.
35-36 "A kumanen hapa a mappya ta
makigitta kam ta tagabu kiden nga awan
masidug, te sigida makaparan kid talo
am ka-ma la dumatang ya dafu da en
nga umange nakipyesta. A dana nagpa-
gatang kid hapa, petta alistun da ihukat.
37 A nagāsāt sangaw ya awan kiden
mangikasidug ta datang na dafu da, te pag-
tuttudan na kid hapa sangaw ta lamesa na
en, kapye na kid pakanan.
38 A maski am awena dumatang abat
ta tangngan na hiklam ono nagkarawan a
pake magāsāt kid para am dana nakaparan
kid ta datang na.
39 "A itan muy hapa ta awemuy san-
gaw parigan ya natulisan ta bali na, te
am dana amu na mina ya oras ya iange
na tulisan a awena mina nasidug, petta
awena mina natulisan na bali na en.
40 A yen mina ya nonotan muy petta
dana nakaparan kanan ta datang ku, te
am pahig muy sangaw ta awek para la
dumatang a yen hala sangaw ya datang
ku," kunna.

Ya Ituldu Ni Hesus Gafu Ta Pagtoli Na

41 A gafu ta uhohug ni Hesus a nagpohut
hapa i Pedru tentu,
"Afu, ikami la de ya pangibaram ta
keangarigan kidin, ono isipat mu hapa
ya ngamin kidin kimalihung ta isin?"
kunna.
42 "A maski am inya na tolay nga
makanonot ikid na mekatalak," kunna
hapa ni Hesus, "te yen sangaw ya
patudunan na dafu na en petta magtu-
ray ta kadwan kiden tagabu na ta bali, a
intu hapa sangaw ya makkamu ta kanan
da.
43 A am mekatalak hapa ya pinatudunan
na en a pake magāsāt para,
44 te intu sangaw ya paturinan na nga
manaron ta ngamin kiden pagba-nangan
na.
45 Ammi am pahig na tagabu en ta
mabayag para ya pagtoli na dafu na en, a
intu la tarabakun na ya mangan ikid na
uminum ikid na magillaw, ikid na magpal-
paluk ta kadwan kiden tagabu.
46 A kakallak hapa sangaw am pagka-
ma na ya datang na dafu na en gafu ta
awena nakaparan. A pa-gangan na san-
gaw na dafu na en, petta mesipat mapa-
gang ta awan kiden mekatalak.
47-48 "A am itta mantu ya makkamu
ta patarabaku na dafu na en ta awena
idulot a dakdakal sangaw ya pangpa-
gang na dafu na en ammi ta awanen
makkamu. Te ya naatadan ta addu a
masapul ta ad-addu sangaw ya itoli na,
ammi ya naatadan ta medyo assang la a
assang hapa ya itoli na," kunna.

Ya Pagkakattway Na Tolay Kiden Gafu Te Hesus

49 A ya netuldu para ni Hesus tekid a intu
yan:
"Yen ya umeyan ku ta lutakin petta
ipurwak ku ya afuy ku ta ngamin
paglelehuten, a ampade gumatang na
mina.
50 Ammi mappya ta dana attaman ku
bit ya takwan na zigat, a mabanta yak na
addet ta awena pakabalin.
51 A gafu ta neangek ta isin a
pahig muy de ta iyak sangaw ya
kaam-ammungan na ngamin tolay,
ammi bakkan, te iyak sangaw ya
kakatkattwayan da,
52 te mamegafu ta ayanin am itta ya
lima na tolay ta takday bali a maghahulun
ya kadwan nga makikattway ta kadwan
kiden,
53 te ya lalaki en a makikattway san-
gaw ta anak na en lalaki. A ya babbay
hapa a makikattway sangaw ta anak na
en babbay. A ya katahungan na takday a
makikattway hapa sangaw ta manuhang
na en," kunna.
54 A ya uhohug na hapa ta kaddun na
tolay kiden a
"Am maita muy ta magkulam na a
'**Magudan na sangaw O,**' kummuy, a
kustu magudan.

55 A am nagafu ta abagatan ya pad-
daden a '**Mapatu sangaw O,**' kummuy
hapa, a kustu magpatu.
56 Ammi ape malalaki kam, te amu
muy lavunan ya dumatang gafu ta pakai-
tan ta langit ikid na lutak, ammi ya ipaita
na Namaratu tekamuy ta ayanin a awe-
muy haman malasin.
57 "Mappya mantu ta ulin muy ya
nonot muy, petta mangnonot kam ta
matunung na nonot.
58 Te am medarum ka sangaw ta
atubang na kwes a mapmappya ta dana
makikappya ka mina ta mangidarumen
teko ta awem para nakadatang ta kwes,
te am nedarum na kan a paalap na ka na
kwes ta mangbalud teko,
59 a kakurugan ya ibar ku teko ta
awem sangaw makauhet addet ta awem
pakekaru ta ngamin liwat mu," kunna.

13

Ya Pangipapilit Ni Hesus Ta Pagbabawi Na Tolay

1 A ta pangituldu para la ni Hesus a itta
ya ange kiden nangidanug tentu, te bidan
da ya taga Galileya kiden nga pinapasi na
suddalu kiden ni Gubernador Pilato.
"Kakallak ya nangatang kiden, te di-
natangan na kid na suddalu kiden teki-
den mangatang, a nagkakihu ya daga da
ta daga na atang da kiden," kunda tentu.
2 A ya tabbag ni Hesus tekid a
"Pahig muy de ta pake dulay ya pina-
pasi da kiden ammi ta kadwan kiden
nga taga Galileya, a yen ta nepalubus na
Namaratu ya pasi da?
3 Ammi bakkan ta kunna ten, te am
awemuy magbabawi ta gagangay muy ta
ketta para na angat muy a megitta kam
sangaw ta napapsi kiden.
4 A nonotan muy hapa ya mafulu walu
kiden nga inigsilan na bali en ta iten
Silowam, te pahig muy de ta nasi kid gafu
ta pake dulay kid ammi ta kadwan kiden
taga Herusalem,
5 ammi bakkan haman ta kunna ten, te
am awemuy magbabawi ta gagangay muy
ta ketta na para na angat muy a megitta
kam hapa sangaw tekid," kunna.
6 A sangaw binida na hapa ya takday
keangarigan ta pangipasikkal na tekid.
"Itta kan ya nagpamula ta fun na higos
ta lutak na en, a ta pagdakal na higosen
a enna mina alapan ya mayan na kiden,
ammi awan haman ta mayan na. A ku-
manen la kumanen abat ta tallu darun.
7 A ya uhohug na ta manaronen ta
mula na kiden a
'Nekatalak ku haman ta mag-
mayan ya higosin abat ta tallu darun,
ammi awan haman. Mapmappya ta
tukadam na, te afutan na la ya taba na
lutakin,' kunna kan.
8 Ammi ya tabbag kan na manaronen
tentu a
'Awem la bit, Afu, te indagam mina
abat ta takday para darun, te lehutan
ku kalin kapyek tunan ta abuno na.
9 A am magmayan sangaw ta tak-
day darun a awan kad mappya, ammi am
awan a tukadan ta,' kunna kan.
A mappya ta yen hapa ya pagnonotan
muy," kun ni Hesus tekid.

Ya Pagpamappya Ni Hesus Ta Babbayen Nagkavub

10 A ta takday ha na araw na agimmang a
nangituldu ha i Hesus ta umag na kapilya
da,
11 a itta hapa ten ya takday babbay nga
pake nagkavub, a awena nauyad ya addag
na en, te itta ya anitu na nga nangpakavub
tentu abat ta mafulu walu darun.
12 A ta nepakaita ni Hesus tentu a bina-
ran na.
"Ina, itam awa naubadan kan ta
pagkavub mu," kunna,
13 otturu nesi-ged na hapa ya kamat na
tentu, a alistu nagtunung ya addag na en,
a dinayawan na ya Namaratu.
14 Ammi ya presidente na kapilya en a
nakaporay na te Hesus, te awena kan
nginilin ya araw na agimmang awa nag-
tarabaku kan ta nepagpamappya na ta
babbayen, ammi ya tolay kiden ya nehuya
na.
"Itta haman ya annam na araw ta pag-
tarabaku tam, a yen kid mina na araw
ya iange muy ta isin am ikayat muy mag-
pauru ta takit muy, a bakkan mina ta
araw na agimmang," kunna.

15 Ammi tinabbag hapa ni Hesus ya uhohug na en ta
"Kuga magimmamappya kam, te am ikamuy haman a awemuy hud ubadan ya anwang muy ikid na kabayu muy ta araw na agimmang, petta emmuy kid penuman.
16 A kumanen dulay hud am araw na agimmang ya nekaubad na kagitta muyin tolay nga nagalutan ni Satanas abat ta mafulu walu darun?" kunna.
17 A gafu ta inuhohug na en a namatan na hapa ya nakitapil kiden tentu. Ammi pake natalakan ya kadwan kiden te Hesus, te malalaki ya ngamin tinarabaku na.

Ya Keangarigan Na Pangikerutan Na Namaratu
(Mt 13:31-33; Mk 4:30-32)

18 "Anu mina ya pangigittan ku ta iturayan na Namaratu, a anu mina ya keangarigan na?" kun ni Hesus.
19 "A meangarig ta pake kaassangan na hukal nga imula na tolay, te sangaw am dakal na ya mula na en a nagbalin ta kadakalan na ngamin kiden mula, te magge kuman na kayu, petta yen ya eyan na mamanuk kiden pagumukan," kunna.
20-21 "A meangarig para ya iturayan na ta kuman na tāpirit na asin nga mekihu ta lappa, te gafu ta asinen a sa maasinan ya ngamin lappa," kunna.

Ya Bida Na Awan Mapasarok Ta Pangikerutan Na Namaratu
(Mt 7:13,14,21-23)

22 A ta nekabalin ni Hesus ta iten a nagtugut, te magdulot ta ili na Herusalem, a nangituldu hapa ta kadwan kiden ili ikid na babali nga sinaned na ta inange na en.
23 A itta hapa ya takday nga umange nagpohut tentu;
"Afu, assang la hud sangaw ya mekerutan ta pangpa-gang na Namaratu?" kunna.
24 A ya uhohug na hapa a
"Addu sangaw ya mayat simarok ta pangikerutan na Namaratu, ammi melogot kid sangaw, te nailat ya sasarokan na en. Mappya mantu ta afuran muy ya simarok,
25 te am indagan muy ya kelitup na sasarokanen kapye muy mina simarok a '**Afu, Afu, hukatan kami O,**' kummuy sangaw, ammi itabbag na sangaw ta '**Aweta kam amu am inya kam,**' kunna.
26 'Atsi O, Atsi O,' kummuy hapa sangaw, 'awa ikami haman ya kahulum kiden nga nakikkanan teko ikid na nakipaginum teko, a ume ka haman nangituldu ta lugar mi,' kummuy hapa sangaw.
27 Ammi ya uhohug na sangaw tekamuy a
'Maski kunna ten aweta kam haman amu am inya kam. Umadayu kanan mantu teyak, te dulay ya tarabaku muy,' kunna hapa sangaw tekamuy.
28 A am maita muy sangaw ta madugiman kam mehulun teg Abraham ikid ni Isaac ikid ni Hakob ikid na aglavun kiden ta agyan na iturayan na Namaratu a magtatangit kam sangaw anna magngaritam ya ngipan muy ta zigat muy.
29 Ammi addu sangaw ya makasarok ta Hentil kiden nga magafu ta ngamin paglelehutin, a makikkanan kid ta kadwan kiden ta pagariyan na Namaratu, ammi tekamuy a madugiman kam.
30 Te ya awan kiden mina makasarok ta uray muy a yen kid sangaw ya simarok, a ya makasarok kiden mina ta uray muy a yen kid sangaw ya madugiman," kunna.

Ya Pagdamdam Ni Hesus Ta Taga Herusalem Kiden
(Mt 23:37-39)

31 Awena pake nabayag a umange ya kadwan kiden Pariseyu nga mangibar te Hesus.
"Mappya, Afu, ta umadayu kan ta isin, te doban kan ni Ari en Herud ya mamapasi teko," kunda.
32 Ammi ya uhohug na hapa tekid a
"Kuga mangayayyaw ya ari ina. Magtoli kanan tentu a ibar muy ta awek magbilag, te idulot ku la ya tarabakuk ta isin nga magpatugut ta anitu ikid na magpamappya ta magtatākit kiden, kapyek ibalin ya gafu na umeyan ku ta isin.
33 Yen sangaw ya ibar muy tentu, te maski am anu ya panatalaw na teyak a mappya ta idulot ku la ya umange ta ili na

Herusalem. Te gagangay ta yen ya pangpapasin da ta aglavun na Namaratu,” kunna tekid,
34 otturu nanalasigak hapa gafu ta damdam na ta taga Herusalem kiden.
“Ay, anak ku taga Herusalem; Mamengpiga yak mina nga nangikerutan tekamuy ta kuman na manuken nga mangukup ta piyak na kiden, ammi awemuy ikayat, awa papasin muy hud la ya aglavun kiden na Namaratu nga dinob na tekamuy.
35 A makkamu kanan mantu ta lugar muy, te pagurayan na kam na Namaratu. A ibar ku tekamuy ta awedak sangaw maita am awemuy ulin ya nonot muy, petta dayawan muy ya dinob na Namaratu ta pinakabari na tekamuy,” kunna.

14

Ya Pagpamappya Ha Ni Hesus Ta Araw Na Agimmang

1 A ta takday ha na araw na agimmang a umange i Hesus nakikkanan ta bali na Pariseyu en nga presidente na kapilya. A ya kadwan kiden Pariseyu nga kahulun na makābali en a aitan da am anu sangaw ya kwan ni Hesus,
2 te itta hapa ten ya takday lalaki nga pake nagbagbaga ya kamat na kiden ikid na takki na kiden, a umatayuk ta atubang ni Hesus.
3 A gafu ta kumanen a itta ya pinohutan ni Hesus ta Pariseyu kiden ikid na mangituldu kiden nga mangaita tentu,
“Anu ya uray muy, kustu am pagmappyan ku ya tolay ta araw na agimmang ono awan?” kunna.
4 Ammi aweda haman nagsitang. A siniged na mantu ya lalaki en pinagmappya, kapye na pinatugut.
5 A ya uhohug ni Hesus ta nangaita kiden tentu a
“Am angarigan mina ta neavut ya anwang muy ono kabayu muy, a had sin hud tekamuy ya awan mangigon tentu maski ta araw na agimmang?” kunna tekid.
6 Ammi awan hapa ta metabbag da tentu.
7 A sangaw pake itan ni Hesus ya gagangay na tolay kiden nga ginawi na Pariseyu en ta bali na, te alistu kid magpili ta agtogkokan ta bikat na magpamakanen. A yen ta tinabarangan na kid ni Hesus ta takday keangarigan.
8 “Am angarigan ta itta ya manggawi tekamuy ta pagpamakan na magboda, a awemuy mina pagtuttudan ya kaispotan na lugar talo am yen ya dana neparan ta mapmappya en ammi tekamuy.
9 Te awemuy amu am ange sangaw ya nanggawi en a
‘O, kofun, awem la bit magtuttud ta isin, te yan ya neparan ta sangaili tamin,’ kunna sangaw tekamuy,
a namatan kam sangaw, gafu ta neakban kam.
10 Mapmappya mina ta intu pilin muy ya pake naak-akban, te am maita na kam sangaw na magboda en a mabalin ta baran na kam sangaw.
‘O, kofun, anu haman ta magtuttud ka ta isina nga adayu teyak? E ka sin, te mappya ta makihebing ka teyak,’ kunna sangaw tekamuy,
a madayawan kanan sangaw ta atubang na ngamin.
11 Te ya ngamin kiden mangpautun ta bari da a mapaakban kid sangaw, a ya mangpaakban ta bari na a yen sangaw ya mapautun,” kunna tekid.
12 A ya uhohug na hapa ta nanggawi en tekid a
“Am mamadday ka sangaw ta pagpamakan a bakkan mina ta kofum kiden, ikid na kahulum kiden, ikid na nabanang kiden ya gawim, talo am itubbat da ka sangaw gawin ta pagpamakan da, a metoli hala teko ya kuman na nagastum tekid.
13 Mapmappya mina ta intu sangaw gawim ya napanglaw kiden, ikid na pilay, ikid na pukul, ikid na nagdaram,
14 pettam kumanen a pake magāsāt ka sangaw. Te am awan ta pagsupapak da teko a Namaratu sangaw ya makkamu nga mangsagolyat teko ta araw na pangtolay na ta matunung kiden,” kunna tentu.

Ya Bida Na Kadakalan Na Pagpamakan (Mt 22:1-10)

15 A ta nepakadangag na takdayen kahebing ni Hesus ta binida na en a

"Umpa, magāsāt sangaw ya makikkanan
ta pagpamakan na Namaratu ta pag-
togkok na Dafu tamen," kunna.
16 Ammi ya uhohug ni Hesus tentu a
"Itta hapa ya takday nagpamakan ta
idi," kunna, "a naggawi hapa ta pake
addu na tolay.
17 A ta araw na pagpamakan na en a
dinob na ya ange mangalap ta ginawi na
kiden.
'Em alapan ya ginawik kiden, te
neparan na ya ngamin kanan da,'
kunna tentu, a umangen.
18 Ammi intu dulay te nagpambar
haman ya ngamin kiden nagawi;
'Gummatangak garay ta lutak, a
mappya bit ta eyak itan, a dispensaran
nak na la,' kun na takday.
19 A ya uhohug ha na takday a
'Gummatangak garay ta lima paris
na baka, a mappya bit ta eyak kid
paruban pagaradu talo mayat kid, a
dispensaran nak na la,' kunna hapa.
20 A ya uhohug na takday para a
'Bagu nabalinak nagboda, a yen ta
awek makaange,' kunna.
21 "A gafu ta kumanen la kumanen
ya pagpambar da a nagtoli ya dinob na
nagpamakanen, a nebar na ya ngamin
pambar da tentu, a nagporay hapa ya
nagpamakanen.
'Alistum mantu ange ta kalsada ki-
den ikid na dalan kiden ta ili, te apam
sin ya napanglaw kiden, ikid na pilay
kiden ikid na daram kiden,' kunna, a
umangen ha ya daddoban na en.
22 Nepagtoli nan a
'Afu, nebalin kun ya nepangidob
mu teyak, ammi addu para la ya
pagyanan,' kunna ta dafu na en.
23 A ya uhohug na hapa tentu a
'E kan mantu ta nahughugtuk kiden
babali, a persam ya tolay kiden nga
ange sin, petta mapannu ya bali kin,
24 te ibar ku la tekamuy ngamin ta
awena sangaw mesipat na palungu kiden
ginawik ta neparan kin,' kunna."
A yen ya addet na bida ni Hesus tekid.

Ya Ipasikkal Ni Hesus Ta Dumagdag Tentu

25 A tentu en nagtugtugut ta dalan a
mehulhulun hapa tentu ya pake addu na
tolay. A nagtayuk bit i Hesus, kapye na
nagbalittag nagbida tekid.
26 "Am itta tekamuy ya mayat mag-
balin ta itulduk a mappya ta iyak ya
pake ikayat na ammi ta dama na, ikid
na hina na, ikid na atawa na, ikid na
anak na kiden, ikid na kabagis na kiden,
a maski ta angat na, te am awan a awena
makapagbalin ta itulduk.
27 A maski am inya mina ya dumagdag
teyak am awena iwasa ya pasi na a awena
mantu makapagbalin ta itulduk," kunna
tekid.
28 Otturu netulfu na hapa ya duwa na
keangarigan, te ye-yen ya mangipasikkal
ta nebar na en tekid.
"Am itta mina ya magbali ta dakal,"
kunna, "a dana bilangan na bit ya pirak
na kiden petta amu na am makalannat
addet ta kabalin na bali na en.
29 Te am intu la sangaw mabalin ya
arigi na kiden kapye na maafut ya pirak
na kiden a awena mantu sa mabalin na
ngamin bali na, a ikakatawa na sangaw na
tolay kiden.
30 'Itan muy ya parayag na magbali
en mina ta dakal awa awena haman
mebalin ya negafu na en,' kunda san-
gaw.
31 "A kumanen hapa ta ari en nga
ange mina makigubat, te am angarigan
ta pake ad-addu ya suddalu na katapil
na en ammi ta suddalu na kiden a dana
itan na bit ta malmalalaki ya suddalu na
kiden nga makigubat.
32 Te am awan ta turad da ikid na
kalalaki da nga mangabak ta pake ad-addu
ammi tekid a magtalaw kid na sangaw
mangidulot ta pakigubat da, a masapul ta
timuluk ya dafu da en ta katapil na en.
33 A kumanen hapa teyak, te dana ibar
ku tekamuy ta awemuy makapagbalin ta
itulduk kiden am awemuy dana iwasa ya
ngamin itta tekamuy, petta awek sangaw
melogot gafu ta talaw muy.
34 "Mappya mantu ta kuman na asin ya
dumagdagen teyak, te mappya haman
ya asin. Ammi am mangilogot sangaw
ya dumagdagen teyak a nagbalin mantu
ta kuman na asinen nga imawan ya ap-

gad na en, A am awan ta apgad na a itta
hud sangaw ya serserbi na?
35 Mapmappya hud la ya attay, te ma-
balin ta meabuno. Ammi ya asinen nga
awan ta apgad na a gagangay ta mewarad.
A am kakurugan ta itta ya bangbang muy
a mappya ta dangagan muy ya bidan kin
tekamuy," kunna.

15

Ya Bida Na Nawakay Nga Naapagan Hala

1 A ta takday ha na araw itta ya addu
na tolay umange magdangag ta ituldu ni
Hesus, a mehulun tekid ya agsingir kiden
to bwis ikid na kadwan kiden minagliwat.
2 A sakā umange hapa nagdangag ya
kadwan kiden Pariseyu ikid na mangit-
uldu kiden ta lintig, ammi liniblibakan da
i Hesus ta kahulun da kiden.
"Anu haman ta pagdulotan na ya du-
lay kiden na tolay, yaga kaatubang na
kid mangan?" kunda.
3 A gafu ta libakan da ya gagangay ni
Hesus a nagbida hapa tekid ta tallu na
keangarigan:

Ya Kalneru en Nga Netawag

4 "Am angarigan mina ta itta ya takday
tekamuy nga magtaron ta magatut na
kalneru ta metawag ya takday, a awena
hud isirak ya siyamafulu siyam, petta
enna apagan ya takdayen?
5 A am naapagan nan a kokolun na
hapa, a sa-bilan na abat ta bali.
6 A am nedatang nan ta bali a awena
hud baran ya kofun na kiden ikid na
karuba na kiden?
'O ey, magragsak kitanan, te naapa-
gan kun ya kalneruken,' awena hud
kumin?
7 A kumanen hapa ta Namaratu ewan
ikid na anghel na kiden, te am itta ya
magbabawi maski ta takday la na magli-
wat a dakdakal ya talak da tentu ammi
ta siyamafulu siyam kiden nga awan ta
liwat," kunna tekid.

Ya Babbayen Nga Nagwakay Ta Aritut Na

8 "A kumanen hapa ta takday babbay
am mawakay ya takday aritut na ta bali
na, a awena hud magpagatang ta hi-
lag kapye na apagan ya aritut na en ta
ngamin umag na bali en abat ta naapa-
gan nan?
9 A am naapagan nan a baran na hapa
ya kofun na kiden ikid na karuba na kiden,
'O ey, magragsak kitanan, te naapa-
gan kun ya aritut ken,' kunna.
10 A kumanen hapa ta Namaratu ikid
na anghel na kiden, te dakal hapa ya
pagragsak da ta pagbabawi na maski
takday nagliwat," kunna.

Ya Anak Na Laklakayen

11 A ya takday para keangarigan na a
"Itta ta idi ya laklakay nga duwa ya
anak na a azo lālāki kid.
12 A umange hapa ya assangen te dama
na en gafu ta adangan na tentu.
'Amang, mappya ta iatad mun ya lu-
gar na iatad mu teyak, te magtugutak
na,' kunna.
A ginadwa na mantu ya ngamin pagto-
layan na ta duwa kiden anak na.
13 A ta nepagpasa na assang la na araw
a inalap na assangen ya ngamin bingay
na en, kapye na nagtugut, a sa nehulun
na hapa ya ngamin pirak na en. A gafu
ta kumanen a umange nagpasyar ta pake
adayu na lugar, a sa ginasto na ya ngamin
pirak na ta awan ta pakait-itan.
14 A sangaw ta nekaafut na pirak na ki-
den a nazigatan hapa, te dinatangan na
agbabisin ta lugaren nga umeyan na.
15 A gafu ta kumanen a umange nangallu
ta takday tolay ten, a dinob na hapa nga
ange magtaron ta bahuy na kiden.
16 A tentu nagtaron ta bahuy kiden a
tagasingatan na hapa ya magbasug ta
kanan na bahuy kiden, te awan haman ta
nangatad ta kanan na.
17 A sangaw nakanonot hapa, a
'Asakay, mapmappya haman
ya pagyan na mangallu kiden te
damaken. Aweda haman maafut ya
ipakan na tekid, ammi teyak a masi
yak na ta bisin,' kun na nonot na.
18 'Atsi, magtugutak na sin,
te dumatangak te damaken, te
makipakoma yak sangaw tentu. A

"Amang," kunku sangaw, "nakaliwatak na mantu teko ikid na Namaratu,
19 a awena mabalin ta anak nak,
ammi alapan nak la ta kuman na magyan la teko mangallu," kunku sangaw tentu,'
kunna.
20 "A gafu ta kumanen a nagganwat nagtugut ya lalaki en, a dumatang ta lugar na dama na en. A tentu para la sang adayu ta bali na en a neitan ni dama na en ta dumatang na, a timalin ya allak na tentu, a bimilag hapa ya laklakayen nga ange nangdafung tentu, a inahakupan na hapa inamu.
21 'Amang,' kun na abbingen, 'pake nakaliwatak teko ikid na Namaratu, a awena ta mekwenta ta anak nak,' kunna.
22 Ammi nagayag na i dama na en ta tagabu na kiden:
'Ibilag muy sin ya kaispotan na barawasi, te pagbarawasi na anak kin, a pangalap muy hapa ta sakalang na ikid na sapatos na.
23 A emmuy hapa partin ya mataba en urbun, te gagangay ta ayayatan tanan ya anak kin,
24 te agu ta nasin, aya natolay hala.
Imawan biten teyak, ammi mappya te ittan,' kunna. A namegafu kid na nagayayat.
25 "A tekiden para la nagayayat a itta para la ta uma ya kadakalan na en nga magtarabaku. A tentu en hapa dumatang ta furab a dadangagan na ya magtatokar ikid na magsasala, a pahig na ta anu ya kwan da.
26 A pinohutan na ta takday na mangallu kiden am anu ya pagayayat da.
27 'A te nanoli ya wagi men, a nepagparti nig damam ta urbunen, te pangikatalak da ta dumatang ta kaskasikanan na bari na,' kun na mangallu en tentu.
28 "A gafu ta kumanen a naglussaw ya kadakalanen, a awenan ikayat magdulot ta umag na bali. A yen ta imuhet ya dama na en petta pagdulotan na ta bali.
29 Ammi ya uhohug na hapa a
'Itan nak, Ama, awa bababang na darun ya pagtarabakuk teko ta kuman na tagabum, a awek la sinoysoy ya ngamin nangidobam teyak, ammi awan para la ta neatad mu teyak, maski la ta kalakalding, petta pagayayat mi hapa ikid na kofun ku kiden.
30 Ammi ta pagtoli na anak mina nga nangafut ta pagtolayam ta nakikadallaw kiden a pagpartim haman ta urbunen,'
kunna.
31 "A ya uhohug na dama na en tentu a
'Awem la kumin, Aleng, te kwam haman ya ngamin kwak, te sigida magyan ka teyak,
32 ammi gagangay haman ta ayayatan tam mina ya wagi men, te kuman na nasi tekitam, ammi natolay hala, te imawan biten tekitam, ammi mappya te ittan hala,' kunna."

16

Ya Bida Na Masistema Na Magtaron

1 A ya takday hapa na bida ni Hesus ta ituldu na kiden a intu yan:
"Itta ta idi ya magtaron ta pagbanang na dafu na en, ammi itta hapa ya umange nangidanug tentu gafu ta afutan na ya ba-nang na;
'Awem hud amu ta afutan na pinagtaromen ya ngamin kiden kwam?' kunna kan ta naba-nangen.
2 A gafu ta kumanen a pinaayagan na ya pinagtaron na en, a
'Dulay haman ya nadangag kun gafu ta pagtarom. A mappya mantu ta iatad mun sangaw teyak ya lista na gatut na ngamin kiden nakagatut teyak, te awem na sangaw magtaron,' kunna kan tentu.
3 A nagburung na hapa ya magtaronen,
'Ahu, dulay yan,' kunna. 'Am azin nak sangaw na dafu ken a had para sangaw pagapagan ku, te makafuyak haman magtarabaku ta madammat, a mamatak hapa makilimlimut,' kunna kan.
4 'Atsi, amuk na mantu ya kwan ku O, petta ikallak nak sangaw na nakagatut kiden am azin nak sangaw ta pagtaronan kin,' kunna kan na nonot na.

5 "A pinaayagan na mantu ya ngamin
kiden pinagatutan na ta pirak na dafu na
en, ammi tinagtakday na kid. A ya nebar
na kan ta imunnanen a
'Amum am piga ya gatut mu ta da-
fuken nga nelista ta isin?' kunna kan
tentu.
6 'A ya amuk a magatut na lata na
denu,' kunna kan hapa.
'Yeh, alapam mantu ya pinermam a
ulim ya gatut mu ta limafulu la, a alag
mu hapa,' kunna kan na magtaronen
tentu.
7 "A sangaw dumatang hapa ya takday
a
'Amum am piga ya gatut mu ta da-
fuken nga nelista ta isin?' kunna kan
tentu.
'A amuk ay, te magatut na kaban na
irik,' kunna kan hapa.
'Yeh, alapam mantu ya pinermam
a ulim ya gatut mu ta walufulu la,'
kunna kan ha na magtaronen.
8 "A sangaw neatad na ya lista na gatut
kiden ta dafu na en, kapye na nagtugut.
A ta nepakkamu na naba-nangen ta sis-
tema na magtaronen a
'Asakay, kuga masistema ya mag-
taronen O, petta itta sangaw ya
mangikallak tentu am awan ta paga-
pagan na.' kunna kan.
A yen mina ya pagnonotan muy," kun ni
Hesus ta magdangag kiden, "te ya gagan-
gay na awan kiden mangurug ta Nama-
ratu a kakurugan ta pake masistema kid
ammi ta mangurug kiden.
9 Ammi ya ibar ku tekamuy a map-
pya hud ta kunna ten ya tarabakun muy
petta itta sangaw ya mangikallak teka-
muy? A itta hud sangaw ya magpadulot
tekamuy ta magnayun na pagyanan gafu
ta pagswitik muy?
10 "Am kakurugan ta mekatalak kam
nga magtaron ta assang la a gagangay ta
mekatalak kam hapa sangaw magtaron
ta addu. Ammi am madi ya pagtaron
muy ta assang la a gagangay ta madi
hapa sangaw ya pagtaron muy ta addu.
11 A am awemuy mekatalak nga mag-
taron ta gagangayen kaba-nang ta lutakin
a itta hud sangaw ya ipataron na Nama-
ratu tekamuy ta magnayunen na kaba-
nang muy.
12 A am awemuy hapa mekatalak nga
magtaron ta nepataron na tekamuy a
itta hud sangaw ya iatad na tekamuy ta
kabukodan na kwa muy.
13 A yen ta awemuy makapagserbi
ta Namaratu pase pagba-nang muy hapa,
te am duwa mina ya dafu muy a ikayat
muy ya takday, a kuman na ikatupag muy
ya takdayen, a am idulot muy ya ikayat
na takday a aweyan muy ya takdayen,"
kunna.
14 A ya Pariseyu kiden hapa a nedan-
gagan da ya binida ni Hesus ta ituldu na
kiden a nedadula da, te pake karagatan da
ya pagba-nang da.
15 Ammi ya uhohug ni Hesus tekid a
"Ikamuy ya mangsagappya ta bari
muy ta atubang na tolay, ammi amu na
Namaratu ta dupal ya nonot muy, te ya
pagkaragāt muy ta pagba-nang muy a
ikatupag na Namaratu," kunna tekid.*
16-18 (-)

Ya Bida Na Pasi Na Naba-nang

19 A ya uhohug para ni Hesus tekid a intu
yan:
"Itta ta idi ya naba-nang na lalaki nga
kanayun nagbarawasi ta pake mangina
na ga-gamit, a nesipat na ya kuman na
kanan na magbaboda ta kinanghahaw.
20 A itta hapa ya napanglaw nga nag-
ngagan te Lasaru nga netabnak da ta ir-
wangan na gibaw na naba-nangen petta
makilimlimut, te napilay.
21 A tagasingatan na hapa ya magba-
sug ta hugta na naba-nangen, a umange
hapa ya atu kiden mangzilzil ta gurid na
kiden.
22 A sangaw a nasi hapa ya na-
panglawen, a inalap na anghel kiden ta
hebing na gingginafu na en Abraham
ta agyan na magpyesta kiden ta langit.
A sangaw nasi hapa ya naba-nangen, a
netanam da.
23 Ammi pake nazigatan ta pang-
taguhalin na Namaratu. A tentu en
naglipay a nebatad na hapa ya gingginafu

* **16:15** Ya bersikulo 16 addet ta 18 a netulfu ta bersikulo 31 petta matarus ya bida.

na en Abraham ta adayu, a itta kad i Lasaru
ta hebing na en.
24 A nagayag mantu ya naba-nangen te
Abrahamen,
‘Kakay Abraham, ikallak nak O,
Kakay, te dobam haen sin i Lasaru,
petta pasamnayan na ya zilakin ta
danum, te kuga mazigatanak ta patu
in,’ kunna.
25 ‘A yen mina ya nonotam, anak ku,’
kun ni Abraham tentu, ‘te dana naalap
mun ya mappya na kwam ta katolay
men, ammi te Lasaru a intu la naalap
na ya dulay. A ta ayanin a newasa nan,
a ikon ya mazigatan.
26 A ya medagga para ta isin a itta
ya dakal na avut ta naghahatan tam petta
kumanen a maski am itta ya mayat a awan
ta makakalasig tekitam,’ kunna hapa.
27 A ya tabbag na naba-nangen hapa a
‘Am kunna ten mantu, Kakay, a
iko bit ya makkamu nga mangidob te
Lasaru ta bali ni damaken,
28 te itta ya lima na kabagis ku, a
ipasikkal na mina tekid, petta aweda san-
gaw makaange ta isin agyan na pagzigātān
kin,’ kunna.
29 Ammi ya tabbag ha ni Abraham a
‘Itta haman tekid ya uhohug na Na-
maratu nga nesurat nig Moses ikid
na aglavun kiden, a yen mina ya
pagnonotan da,’ kunna.
30 ‘On ay, ammi aweda haman dan-
gagan yen kid na surat, ammi am itta
mina ya umange tekid nga nagafu ta
nagpasi kiden a magbabawi kid hala
sangaw,’ kunna ha na naba-nangen.
31 A ya napozan na uhohug ni Abraham
tentu a
‘Am aweda mantu dangagan ya
surat nig Moses ikid na aglavun kiden
a gagangay mantu ta aweda sangaw
mangurug maski am itta ya matolay
ta nagpasi kiden,’ kunna.
(v 16) “Takwan hapa ya nebar ni Hesus
ta Pariseyu kiden, Addet ta idi a ya lintig
kiden ikid na surat na aglavun kiden
ya mangibar ta datang na sangaw na
pangikerutan na Namaratu. Ammi ta
neange ni Hwan nga nangzigut ta tolay
kiden a nepadangag na ta ittan ya araw
na pangikerutan na, a ipapilit na ngamin
tolay ta mesipat kid na maski aweda
kurugan ya lintig na kiden. (v 17) Ammi
awena mabalin, te mapmappya ta lu-
mitap ya langitewan pase lutakin ammi
ta awena pa-gangan na Namaratu ya
ngamin kiden nakaliwat ta maski takday
la na lintig na kiden. (v 18) A yen ta ibar
ku tekamuy ta am makigungay ya lalaki
ta atawa na en otturu mangatawa ha ta
takwan a nakaliwat ta lintig na Nama-
ratu, te mangadallaw haman. Kumanen
hapa am atawān na lalaki ya negungay
na takdayen a nakaliwat hapa yen ta
lintig na en, te kadallawan na hapa,”
kunna.

17

Ya Ituldu Ni Hesus Gafu Ta Mamagliwat

1 A ya kadwan para ituldu ni Hesus ta
ituldu na kiden a intu yan:
“Gagangay ta itta la itta ya mamagli-
wat ta tolay, ammi pake mapa-gang san-
gaw ya mamagliwat tekid,
2 te mapmappya mina ta dana nakad-
dangan ya lig na en ta dappug na batu
kapye na newarad ta bebayen, pettam
awena sangaw mapa-gang gafu ta pa-
magliwat na ta ikattolay na. A mappya
mantu ta imugudan muy petta awemuy
magliwat.
3 “A am angarigan ta pagliwatān na
ka na kagittam tolay a ihuyam, a am
magbabawi a pakomam hapa.
4 A maski am inaman na ka otturu
makipakoma teko abat ta mamempitu
ta tangagaw a mappya ta pakomam la,”
kunna.
5 A ya uhohug hapa na turin na kiden nga
mafulu duwa a
“Mappya, Afu, ta padakalam ya pan-
gurug mi ta Namaratu, te kuman na as-
sang,” kunda.
6 “A maski am alaassang la ya pan-
gurug muy ta kuman na kaassangan na
hukal kiden, a gustu yen pettam pahan-
tud muy ya kayu gafu ta uhohugan muy,
a mewarad ta umag na bebay,” kunna.
7 A ya uhohug na para tekid a
“Am ikayat muy ta dumakal ya pan-
gurug muy a intu mina nonotan muy ya

gagangay na tagabu. Te am dumatang
na ta bali nga nagafu ta nagtarabakun na
en, a pahig na hud ta intu ya mapmapolu
mangan ammi ta dafu na en awa mapolu
ya dafu na en, te ibar na ta
8 'E kan magafuy te mangan kamin.
Dana tunnadān na kami kapyem san-
gaw mangan,' kunna haman tentu.
9 A am nabalin na nagitunnād a pahig na
hud ta magyaman ya dafu na en tentu awa
awan haman.
10 A kumanen hapa am ikayat muy ta
dumakal ya pangurug muy a mappya
ta umalinnak kam. A am nebalin muy
ya nepatarabaku na Namaratu tekamuy
a awemuy la padayaw ya bari muy, te
tagabu kam la, a intu la iningwa muy ya
gagangayen tarabaku na tagabu," kunna.

Ya Bida Na Mafulu Kiden Naggalis

11 A ta nekabalin na en a nagdulot hala
i Hesus ta dalanen nga ange ta ili na
Herusalem, a inange na ya takday ili ta
nagdulunan na Samariya ikid na Galileya.
12 A magtalib mina, ammi tentu para la
imatakkun a enna dinafung na mafulu na
lalaki nga naggalis ta ngamin barbari da,
13 ammi nagyan kid ta ada-dayu nagbar
tentu.
"Afu Hesus, ikallak na kami haen, te
pagmappyan na kami," kunda.
14 A inita na kid bit kapye na naguhohug
tekid.
"Emmuy mantu ipaita ya pagmap-
pya na bari muy ta padi kiden, petta
pasikkalan da ya pagmappya muy,"
kunna.
A tekid para la umange ta padi kiden a
yen ya nepagmappya da.
15-16 Sa Hudyo kid ngamin fwera la ta
takdayen, te taga Samariya yen. A ta
nepakaita na taga Samariya en ta nagmap-
pyan a awenan bit nagdulot ta padi ki-
den, te alistu hud la nagtoli te Hesus, a
"**Haleluya, Pres da Lord, Pres da Lord,**"
kunna ta masikan. A datang na te Hesus
a namalentud ta atubang na en, a "**Mata-
lakak teko, Afu, te pinagmappya nak,**"
kunna.
17-18 A ya uhohug hapa ni Hesus ta nag-
tayuk kiden naggiraw a
"Itan muy yan, mafulu paen ya
nagmappya, ammi intu la matalak ta
Namaratu ya awanen ikattolay da. Anu
awena makanonot na siyam kiden?"
kunna.
19 A ya uhohug na hapa ta lalaki en nag-
toli a "Magtayuk kan, a magdulot kan, te
nagmappya kan gafu ta pangikatalak mu
teyak," kunna.

Ya Datang Na Ari en Nga Nekari Na Na-maratu

20 A ya Pariseyu kiden hapa a pinohutan
da te Hesus am kanu sangaw ya pagtogkok
na ari en nga nekari na Namaratu. A ya
nebar ni Hesus tekid a
"Awemuy mina pahig ta itta ya pakai-
tan ta iange na,
21 anna awemuy mina lavlavunan am
had sin na lugar ya lattogan na, te ittan
haman tekamuy, a awemuy haman amu,"
kun ni Hesus tekid.
22 A sangaw naguhohug hapa ta ituldu
na kiden;
"Sangaw am ittan ya araw na
pagzigātān a '**Ampade ta ittan ya
Tolayin taga Langit maski ta takday
la na araw**', kummuy, ammi awanak
para la.
23 A am ibar da sangaw ta itta yak na
yo ten a awemuy malat umange. A am ibar
da sangaw ta itta yak na ye sin a awemuy
la dumagdag tekid,
24 te pagka-ma muy la sangaw ya pag-
tolik ta kuman na pagdangāng na kilaten.
25 Ammi mappya ta dana attaman ku
bit ya addu na zigat, te papasin nak sangaw
na kagittak kidin tolay.
26 "A am magtoli yak sangaw ta lutakin
a addu sangaw ya awan nakaparan, te
intu la sangaw nonotan da ya kuman na
tolay kiden nga nalayus ta ketta ni mina
Nowe en.
27 Te ya kalugarān ni Nowe a pangākan
da la, ikid na keaatawa kid, yaga kebaboda
kid abat ta araw na nesarok nig Nowe ta
umag na baporen, a dinatangan na kid na
layusen, a sa nagkalimat kid.
28 "A kumanen hapa ta kalugaran ni
mina Lot ta idi, te pangākan da la hapa,
ikid na keainum kid, ikid na kegagatang

kid, ikid na kelalaku kid, kemamula kid, kebabali kid.
29 Ammi ta neuhet nig mina Lot ta ili
na Sodom a naudanan ya nasirak kiden ta
afuy ikid na burbura, a sa nagkaapang kid.
30 "A kumanen hapa sangaw am mag-
toli ya Tolayin taga Langit ta pakaita na
tolay kiden.
31 Te am ittan sangaw ya araw na en a
ya itta en ta lawan na bali na en a awena
mina nonotan ya kwa na kiden ta umag na
bali. A ya magtarabaku ta uma a awena
mina nonotan ya ange ta bali na en,
32 te nonotan muy ya atawa ni Lot nga
nagbalin ta sinang tolay na asin.
33 A ya mangkenga ta angat na ikid
na katolay na ta lutakin a yen sangaw ya
melogot, ammi ya awanen mangkenga ta
angat na ikid na katolay na a yen sangaw
ya magnayun.
34 A ya ibar ku para tekamuy a
masidug sangaw ya duwa na tolay ta
takday agiddan, a maalap ya takday, a
masirak ya takdayen.
35 A magkaalsud hapa sangaw ya
duwa na babbay nga magbayu, a ka-ma
la sangaw maalap ya takday a masirak ya
takdayen.
36 A maghebing sangaw magtarabaku
ya duwa na lalaki ta uma, a maalap ya tak-
day a masirak ya takdayen," kunna tekid.
37 A tentu nabalin nagbida tekid a pino-
hutan da am had sin na lugar ya pagdu-
lotan na sangaw ta araw na pagtoli na. A
ya nebar na tekid a
"Maski am had sin ya agyan na nasi
en nalabag a yen hapa ya datangan na
magkakan tekid. Te am pake nagdulay
na ya tarabaku na tolay kiden ta lutakin
a yen sangaw ya datang na pangpa-gang
na Namaratu tekid," kunna.

18

Ya Keangarigan Na Makimallak

1 A sangaw nagbida i Hesus ta takday
para keangarigan tekid, petta yen mina ya
pagnonotan da ta aweda mahulat maki-
mallak.
2 "Itta ya kwes ta takday na lugar nga
awan mamat ta Namaratu, yaga awan ta
pangkenga na ta tolay," kunna.
3 "A itta hapa ten ya nabalu nga bab-
bay, a sogawan na hapa ya kwesen nga
nakimemallakan gafu ta katapil na en.
'Uffunan nak haen nga magapag ta
pakaitan ta kwak gafu ta gubatan na
katapil ken,' kunna kan.
4-5 A awena bit la nekaskasu na kwesen,
ammi gafu ta nagpatotoli ya nabalu en a
nahulat na ya kwesen.
'Kuga popoyungan nak na babbayin
yan O. A maski awek mamat ta Nama-
ratu pase tolay a mappya ta uffunan
ku ya babbayin petta awenak sangaw
ulangan,' kun na nonot na kwesen.
6 "A nonotan muy mantu ya inuhohug
na kwesen," kun ni Hesus, "te am kunna
ten ya uray na killu na kwes
7 a awena hud uffunan na Namaratu
ya matakit tentu nga magayayag tentu ta
araw pase hiklam?
8 Ibar ku tekamuy ta alistu sangaw
ya panguffun na tekid. Ammi maski ibar
ku yan tekamuy a awek amu am itta la
sangaw ya madatangan ku ta mekatalak
nga makimallak am magtoli yak sangaw ta
lutakin," kunna.

Ya Keangarigan Na Ikatalak Na Namaratu

9 A itta hapa ya binida ni Hesus ta kad-
wan kiden nga mangiparayag ta kappya na
bari da ikid na mangidadula ta kadwan.
10 "Itta ya duwa na tolay nga umange
makimallak ta agyan na simbaanen,"
kunna. "Pariseyu ya takday, a ya tak-
dayen ya magsingir ta bwis.
11 A imatayuk la ya Pariseyu en nga
tumangad ta utun, a
'Matalakak teko, Afu Dyos, ta
bakkanak ta kuman na kadwan kiden
tolay nga magswitik, ikid na magkillu,
ikid na mangadallaw. A matalakak
hapa ta bakkanak ta kuman na
magsingirin ta bwis,
12 te mamidwa yak magpasa ta pan-
gan ku ta kada lawas ta pakimallak ku
teko, yaga itolik teko ya mekamafulu na
ngamin maapagan ku,' kunna.
13 Ammi ya nagsingiren ta bwis a
imatayuk ta ada-dayu nga imatumag, te
mamat mangiadang, a tinarmig na ya
radang na ta pagdamdam na.

‘Ay, Afu, pakoman nak haen, te amuk ta dulayak na tolay,’ kunna hapa.
14 “A pake ibar ku tekamuy ta intu nekwenta na Namaratu ta matunung ya nagsingiren ta bwis, a awena dinangag ya takdayen, te ya ngamin mangpātā-nāng ta bari da a paakbanan na kid na Namaratu, ammi ya magpaakban ta bari na a yen ya pātā-nāngan na Namaratu,” kun ni Hesus tekid.

Ya Pagbendisyon Ni Hesus Ta Abbing (Mt 19:13-15; Mk 10:13-16)

15 A sangaw itta ya mangiange ta asitay da kiden te Hesus petta ipotun na ya kamat na tekid, ammi nehuya na kid na ituldu na kiden.
16 Ammi pinaabikan na kid hala ni Hesus,
“Awemuy la gamman ya anak kidin, petta e kid la teyak, te ya ngamin kiden makigitta ta abbing a yen kid ya iturayan na Namaratu ewan.
17 A kakurugan hapa ya uhohug ku tekamuy ta am awemuy ikatalak ya pagtaron na Namaratu ta kuman na abbing a awemuy sangaw mesipat tentu,” kunna.

Ya Ituldu Ni Hesus Ta Naba-nang (Mt 19:16-30; Mk 10:17-31)

18 A sangaw itta ya takday pinadakal na Hudyo kiden nga umange nagpohut te Hesus;
“Ay, Mistro, kakurugan ta mappya ka na tolay, a ibar mu haen am anu mina ya tarabakuk petta itta sangaw ya angat ku nga magnayun,” kunna.
19 A ya tabbag ni Hesus tentu a
“Annum hud ibar ta mappya yak na tolay? Itta hud ya mappya am bakkan la ta Namaratu ewan,” kunna.
20 “Ammi am ikayat mu maatadan ta angaten nga magnayun a amum haman ya lintig kiden ta awem mina mangadallaw, ikid na awem mamapasi, ikid na awem magtakaw, anna awem magladdud. A dayawam ig damam ikid ni hinam,” kunna ha.
21 “Ay, kanayun kurugan ku yen kid na lintig abat ta kaabbing ku,” kunna hapa.
22 “On ay, ammi itta para la ya takday pagkurangam,” kun ni Hesus, “te em mina ilaku ya ngamin kiden kwam, a mangatad ka ta pobre kiden petta itta sangaw ya pagba-nang mu nga mauknud ta agyan na Namaratu, a magtoli ka sangaw dumagdag teyak,” kunna.
23 A ta pakadangag na lalaki en ta inuhohug ni Hesus tentu a nagsugyab ya mukat na ta pagdamdam na, te pake dakal ya pagba-nang na.
24 A tentu en nagtugut a pake inaita ni Hesus kapye na nedulot ya ibar na ta ituldu na kiden;
“Kuga mazigat ya isassarok na maba-nang ta pangikerutan na Namaratu,
25 te malmalogon ya isassarok na anwang ta hubu na dagum ammi ta isassarok na maba-nang ta pangikerutan na Namaratu,” kunna.
26 A ya tabbag hapa na nakadangag kiden tentu
“A am gagangay ta kunna ten, Afu, a itta hud para ya mekerutan?” kunda.
27 “A maski am awena mabalin gafu ta tolay a mabalin hala gafu ta Namaratu,” kunna.
28 A ya uhohug ni Pedru tentu
“A anu ya uray mu tekami, Afu, te sa newasa min ya ngamin bali mi petta dumagdag kami teko,” kunna.
29 “A am itta ya nagtugut ta bali na, ikid na kabagis na kiden, ikid na dakal na kiden, ikid na lutak na, ikid na anak na kiden, gafu ta pangidulot na ta tarabaku na Namaratu
30 a maatadan hala sangaw yen ta minagmagatut ta katolay na sin ta kuman na nagtugutan na kiden. A sangaw am mapabagu ya araw a maatadan hapa ta magnayun na angat,” kun ni Hesus tentu.

Ya Panglavun Ni Hesus Ta Pasi Na (Mt 20:17-28; Mk 10:32-34)

31 A ta nekabalin na ten a binaran ni Hesus ya mafulu duwa kiden turin na, a sang neadayu na kid petta ikid la ya makadangag ta ibar na.
“Dangagan muy ya ibar ku tekamuy, te magdulot kitanan ta ili na Herusalem, a yen sangaw ya pagdulotān na ngamin kiden nesurat na aglavun kiden gafu ta Tolayin taga Langit,

32 te gafutan da sangaw petta igawat
da ta Hentil kiden nga magibbal tekitam. A
amāmatan da hapa,
33 te uparan da, ikid na paligatan da
kapye da sangaw papasin, ammi matolay
hala sangaw ta mekatallu na araw," kunna
tekid.
34 Ammi pake napopoyung kid ta ngamin
inuhohug na tekid, te aweda manonot am
had kunna, a aweda naawatan.

Ya Pagpamappya Ni Hesus Ta Nagdaram
(Mt 20:29-34; Mk 10:46-52)

35 A tekiden umabikan ta ili na Heriku
a itta hapa ya nagdaram nga imatuttud
nakilimlimut ta pingit na kalsada en.
36 A ta pakadangag na ta magtalib ya
addu na tolay a pinohutan na ta kahebing
na kiden am anu ya dulay.
37 "A te magtalib na i Hesusen nga taga
Nasaret," kunda hapa tentu.
38 A gafu ta kumanen a nagayayag na hapa
ya nagdaramen,
"Ay, Hesus, Simsima ni mina Dabid,
ikallak nak haen, Afu," pakakin.
39 Ammi nehuya na kadwan kiden tolay petta awena mina magsitang, ammi
nepasikan na para ya iayag na,
"Ay, Simsima ni mina Dabid, ikallak
nak haen, Afu," kunna.
40 A nagtayuk na hapa i Hesus, a pinaayagan na ya nagdaramen. Datang na ta
atubang na a
41 "Anu hapa ya pakkwam teyak?"
kunna tentu.
"Ay, Afu, ipaitak teko ya awekin
pakaita," kunna hapa.
42 "Ara on, makaita kan mantu, te
nagmappya kan gafu ta pangikatalak
mu teyak," kun ni Hesus tentu.
43 A yen hapa ya nepakaita na, a dumagdag na hapa teg Hesus ta dalan, a
nagdaydayaw ta Namaratu. A nehulun
hapa nagdayaw ya ngamin kiden nakaita
ta tarabaku ni Hesus.

19

Ya Pagpasyar Ni Hesus Ta Bali Ni Sakyo

1 A ta nesarok nig Hesus ta ili na Heriku
a taliban da mina,
2-3 ammi itta ten ya takday lalaki nga
mayat makaita am inya i Hesus. Sakyo
ya ngagan na, a naba-nang hapa, te intu
ya netun na taga Roma kiden ta agsingir
ta bwis na Hudyo kiden, a yen hapa ya
nangikatupagan da tentu. A ta pagtalib
ni Hesusen a apagan ni Sakyo ya panggirawan na tentu, ammi awan ta naapagan
na gafu ta kaddu na tolay kiden, te alinnak
hapa ya bari na en.
4 A gafu ta kumanen a bumilag i Sakyo
ta unnan na angen ni Hesus, a imunek
ta kayu, petta maidungan na i Hesus ta
pagtalib na.
5 A ta pakadatang ni Hesus ta agyan na
kayu en a nagtayuk, a tinangad na i Sakyo,
a binaran na.
"Sakyo, alag mu, te dumagut kan, te
mappya ta magdulotak ta bali men ta
arawin," kunna.
6 A alistu hapa dumagut i Sakyo, a matalak
hapa ta pagdulot ni Hesus ta bali na en.
7 Ammi ya kadwan kiden tolay nga nangita a linibakan da i Hesus, gafu ta umange
nagdulot ta bali na dulay na tolay.
8 A ta pagbida nig Hesus ikid ni Sakyo ta
bali na en a nagtayuk i Sakyo, a nebosag na
hapa ya pagbabawi na.
"Afu, igadwak sangaw ta ayanin ya
pobre kiden ta ngamin kwak. A am itta
ya dinarogas ku ta pagpaga da ta bwis da
a itolik hala sangaw tekid ya mamengappat ta kaddu na napasurok ku ta bwis
da," kunna te Hesus.
9 A ya tabbag hapa ni Hesus tentu a
"Iko mantu ya takday kagitta ni mina
Abraham, te mangurug kan, a ayanin
mantu ya pakesipat muy ikid na anak
muy kiden ta pangikerutan na Namaratu.
10 Te yen hapa ya imeyan ku ta
isin petta apagan ku ya metawag, petta
ikerutan ku," kunna hapa ni Hesus tentu.

Ya Nagpataron Ta Pagba-nangan Na
(Mt 25:14-30)

11 A gafu ta bida ni Hesus te Sakyo a
pahig na kadwan kiden nakadangag ta
tanagay na ya pagpatayuk ni Hesus ta pagariyan na Namaratu ta ili na Herusalem,
te abikan na ya ili en, a amu da ta yen
pagdulotan ni Hesusen. A yen ta nagbida

i Hesus ta takwan na keangarigan tekid,
petta pake amu da mina ya dumatang.
12 "Itta ta idi ya naba-nang na tolay,"
kunna, "a negakkad na ange ta adayu
na lugar, te yen ya enna pagadangan ta
pagsaad na ta agyan na en, kapye na
sangaw dumatang.
13 A gafu ta medyo mabayag sangaw a
inayagan na ya mafulu ta tagabu na kiden,
a nepataron na tekid ya kadwan kiden
pirak na.
'Pagatut muy yan petta maganak, te
alapan ku sangaw am dumatangak,'
kunna kan tekid, kapye na nagtugut.
14 "Ammi ya kalugaran na kiden a
nekatupag da, a pinadagdag da hapa
ya kadwan kiden kahulun da ta enna
en pagadangan ta saad na petta awena
mina mesaad, te aweda ikayat ta intu ya
magibbal tekid.
15 Ammi maski kunna ten a nesaad
hala, a nagtoli ta lugar na en. A sangaw
pinaayagan na ya pinagtaron na kiden ta
pirak na kiden, petta madangag na am
piga ya naapagan da.
16 A ta datang na napolu en a
'Mappya, Afu, te ya nepatarom
teyak a imaddu ta mamengfulu,'
kunna kan.
17 'A mappya ka mantu na tagabu te
awenak nelogot. A gafu ta mekatalak
ka nga magtaron ta assang a paturi-
nan ta ka hapa petta magibbal ka hapa
ta mafulu na ili,' kunna kan na ari en
tentu.
18 "A sangaw umange hapa ya
mekaduwa en tagabu na a
'Mappya, Afu, te ya nepatarom
teyak a imaddu ta mamenglima,'
kunna.
19 'A iko mantu sangaw ya magibbal
ta lima na ili,' kunna hapa na ari en
tentu.
20 "A sangaw umange hapa ya takday,
a
'Yeh, Afu, ya nepatarom teyak. Pake
neappiyak ta umag na panyaw kin,
21 te amuk ta maporay ka na tolay,
te pangalapam haman ya awem pagmu-
lan, yaga magba-nang ka ta banbannag na
kadwan, a nagtalawak ta pagporayan nak
sangaw,' kunna.
22 'Kuga dupal ya tagabu in yan,'
kunna hapa na ari en tentu.
'Ya uhohug mu hapa la ya pangpa-
gang ku teko. Am pahig mu ta ma-
porayak na tolay nga magba-nang ta
banbannag na kadwan
23 a anu awem mantu nepagatut ya
pirak ku ta gumatut kiden petta itta mina
ya nadatangan ku ta naapagan na kwak?'
kunna hapa na dafu na en tentu.
24 "A ya nebar na para ta gitayukan
kiden a
'Azin muy mantu ya nepataron ku
tentu a iatad muy ta nagpakaddu en ta
mamengfulu,' kunna.
25 'Ammi pake addun sangaw ya
kwa na, Afu, te ittan haman tentu ya
imaddu ta mamengfulu,' kunda.
26 'A maski ay,' kunna hapa, 'te
kakurugan ya uhohugan ku tekamuy
ta madaggan sangaw ya kwa na
makākwa en petta imad-addu ya kwa
na, ammi ta awanen nagpakaddu ta
kwa na a maazi hapa sangaw ya dana
neatad tentu.
27 A ya mangikatupag kiden nga
awan makidafu teyak, a alapan muy
kid sin, te papasin muy kid ta atubang
ku,' kunna."

Ya Pagpaari Na Tolay Kiden Te Hesus (Mt 21:1-11; Mk 11:1-10; Jn 12:12-19)

28 A ta nekabalin ni Hesus nangibida ta
keangarigan na en a nagdulot kid kontodu
ituldu na kiden ta ili na Herusalem, ammi
napa-polu i Hesus ta dalan.
29 A tekiden nakadatang ta Bagetay na
Olibo ta bikat na babali kiden ta Beffage
ikid na Batanya a pinaunnan ni Hesus ya
duwa na ituldu na.
30 "Magdulot kanan ta babali kidewan,
a am nakadatang kanan ta bikat da a
maita muy sangaw ya urbun na kabayu
nga awan para la natakayan, a negalut.
Ubadan muy, te idatang muy hapa sin.
31 A am itta sangaw ya mangpohut ta
pangubad muy a '**Pa masapul na bit la i
Afu,**' kummuy," a umange kid.
32 Naita da hala ya kabayu en ta kuman
na nebar ni Hesus tekid,
33 a tekiden nangubad tentu a

"Annun muy hud ubadan ya urbunina?" kunna hapa na makākwa en.
34 "A te masapul na kan na dafu tamen," kunda hapa.
35 A ta nepangidatang da tentu a neimmak da ya ulolat da ta urbunen, a inuffunan da i Hesusen nagtakay.
36 A tentu en nakatakay a imunnan hapa ya addu na tolay, a nehuklad da ya ulolat da kiden ta angen na ta pangdayaw da tentu.
37 Pakadatang da ta dadagutan na bagetayen a sa gimihawa ya ituldu na kiden, a neayag da ya pangdayaw da ta Namaratu gafu ta ngamin kiden naita da ta pakapangwa ni Hesus.
38 "Bendisyonam, Afu, ya Ari in nga pinakabarim, petta mappya ta lutakin ta kuman na langitina, a kumanen ka hapa," kunda.
39 A ya uhohug na kadwan kiden Pariseyu nga nehulun ta tolay kiden a
"Anu awem ihuya ya ituldum kiden, te igitta da ka ta Namaratu," kunda te Hesus.
40 "Am awena mina magsitang na inin kid a ibar ku tekamuy ta magsitang hud la ya batu kidin," kunna hapa tekid.

Ya Pagtangit Ni Hesus Gafu Ta Ili Na Herusalem

41 A tentu en nakaabikan ta ili na Herusalem a pake itan na, a nagtangit hapa ta damdam na ta tolay na kiden.
42 "Ampade amu muy mina ya mangatad ta kappyanan muy, ammi gagangay ta awemuy manonot,
43 te pagka-ma muy sangaw ya iange na katapil muy kiden, a seran da sangaw ya ngamin kiden dalan muy petta awemuy makauhet.
44 A rakrakan da sangaw ya alad muy ikid na ngamin kiden bali muy, a idangkak da kam sangaw ta lutak kontodu anak muy kiden. A awan sangaw ta mesalnuk maski ta takday la na batu ta bali muy kiden, te awemuy garay amu ya neange na mangikerutan mina tekamuy," kunna.

Ya Pangahugu Ni Hesus Ta Simbaanen (Mt 21:12-17; Mk 11:15-19)

45 A ta datang da ta ili na Herusalem a simarok i Hesus ta simbaanen a pinegafwanan na pinohet ya naglaku kiden.
46 "Anu awemuy haman manonot ya uhohug na Namaratu ta suraten, te
'**Balikin yan ya pakimallakan mina na ngamin tolay,**' kunna haman,
ammi pinagbalin muy garay ta pagkakampatan na magdarogas ikid na magswitik," kunna tekid.
47 A kinanghahaw umange i Hesus ta simbaanen petta mangituldu ta tolay kiden, ammi ya padi kiden ikid na mangituldu kiden ta lintig ikid na kadwan kiden opisyales ta ili a apagan da am had kunna mina na pangpapasi da tentu.
48 Ammi awan ta makkwa da tentu, te pake ikayat na tolay kiden ya magdangag tentu.

20

Ya Pangpohut Da Ta Turay Ni Hesus (Mt 21:23-27; Mk 11:27-33)

1 A ta takday ha na araw a itta ha i Hesus ta simbaanen nga mangituldu ta tolay kiden, ikid na mangipadangag ta damag na Namaratu tekid. A umange hapa tentu ya padi kiden, ikid na mangituldu kiden ta lintig, ikid na kadwan kiden pinakadakal na tolay kiden, te pinohutan da ya gafu na tarabaku na.
2 "Inya hud ya nangatad ta turay mu petta maguray ka la ta ngamin tinarabakum ta isin?" kunda.
3-4 "A itta hapa ya pohut ku tekamuy, te ibar muy teyak am inya ya nangatad ta turay ni mina Hwanen nga mangzigut ta tolay? Namaratu, ono nonot la na tolay ya nangatad ta turay na?" kunna tekid.
5 A gafu ta napopoyung kid ta nebar na en tekid a nagbabidan da bit ta melemad am anu mina ya tabbag da.
"Am ibar tam ta Namaratu ya nangatad tentu a '**Anu kawagan na mantu ta awemuy kinurug,**' kunna sangaw tekitam.
6 Ammi am '**Tolay la ya nangdob tentu,**' kuntam a papasin na kitam na tolay kiden, te kurugan da haman ta Namaratu ya nagpauhohug tentu," kunda.
7 A ya tabbag da mantu te Hesus a

"Awemi haman amu," kunda.
8 "A am awemuy mantu matabbag ya pohutan ken tekamuy a awek hapa ibar tekamuy am had sin ya gafu na turay kin ta tarabaku kin," kunna hapa tekid.

Ya Keangarigan Na Nagmula Ta Unas (Mt 21:33-46; Mk 12:1-12)

9 A gafu ta kumanen a namegafu nagbida i Hesus ta tolay kiden nga umange hapa magdangag, ammi keangarigan ya binida na tekid:
"Itta ya takday tolay nga nagmula ta addu na unas, a sangaw nepaābāng na ya kaunasan na ta kadwan, te umange nagpasyar ta takwan na lugar.
10 A sangaw ta kaarawan na pagapit da a dinob na ya tagabu na en ta nangābāng kiden petta alapan na mina ya abang na en. Ammi ginafut da, a pinalpaluk da, kapye da pinatugut, a awan ta inalap na.
11 A sangaw dinob na makāunasen ya takday para tagabu na, a pinalpaluk da hapa yen, yaga inamāmat da, kapye da pinatugut awan ta inalap.
12 A sangaw dinob na ha ya takday para, a binigadan da hapa kapye da pinatugut.
13 'Asakay, anu panaw ya kwan ku?' kunna kan na makāunasen.
'Mappya ta idob ku tekid ya anak kin talo am mamat kid sangaw tentu gafu ta pake abikan teyak,' kunna kan na nonot na.
14 "Ammi ta nepakaita na nangabang kiden ta anak na en a nagbabidan da ya pangpapasi da tentu;
'Gagangay ta ye-yan sangaw ya makaalap ta ngamin kwa na makāunasen. A mappya mantu ta papasin tam petta ikitanan sangaw ya makākwa,' kunda kan.
15 "A ginafut da mantu ya anak na en, a neuhet da ta kaunasan kapye da pinapasi."
A ya uhohug ni Hesus ta kinabida na kiden a
"Anu hud sangaw ya uray na makāunasen ta nangabang kiden,
16 awa enna kid sangaw papasin, a ipaabang na sangaw ya kaunasan na ta kadwan," kunna.
A gafu ta naawatan da ya kebalinan na keangarigan na en a
"Bakkan mina ta kunna ten," kunda.
17 A pake inita na kid ni Hesus, a
"Am pahig muy ta awena sangaw pagangan na Namaratu ya pinagtaron na kiden ta kwa na a intu mina pagnonotan muy ya nesurat na aglavunen, te
'**Newarad na magbali kiden ya arigi en nga nepapatayuk na Namaratu tekid.**
Ammi netoli na hala a yen ya pinagbalin na ta kasikanan na arigi ta ngamin bali,' kunna.
18 "A maski am inya sangaw ya medumpar ta arigi in yen a intu hapa la sangaw ya matakitan, a pake nahammek na sangaw am igsilan na arigi en," kun ni Hesus tekid.

Ya Pangayayyaw Na Pariseyu Kiden Te Hesus (Mt 22:15-22; Mk 12:13-17)

19 A ya padi kiden ikid na mangituldu kiden ta lintig a naawatan da ta ikid hapa la ya pagbalinan ni Hesus ta kuman na nangabang kiden ta keangarigan na en, a yen ta ginafut da mina, ammi aweda nagafut gafu ta talaw da ta tolay kiden nga mayat tentu.
20 A yen ta ilalapan da la, yaga dinob da ya kadwan kiden kahulun da tentu, petta ape makitabarang kid tentu, talo am itta ya madangag da ta pangidaruman da tentu ta gubernadoren nga taga Roma.
21 A ya nebar da tentu a
"Mistro, itta ya pohut mi teko, te amu mi ta matunung ka na tolay, a matunung hapa ya ngamin ituldum ta patarabaku na Namaratu tekitam, te awem la panunnutan am anu ya uray na tolay, ikid na awan ta idadumam.
22 "A dangagan mi haen teko am ipalubus na lintig ni Moses ta magpaga kitam ta bwis ta Ari na taga Roma kiden?" kunda.
23 Ammi narikna ni Hesus ta yen ya pangsikwat da tentu,
24 a ya tabbag na tekid a
"Itan ku bit ya piraken nga ipaga muy ta bwis muy," kunna.
A ta nepangigawat da tentu a

"Inya hud ya makāmukat ikid na makāngagan ta pirakin yan?" kunna tekid.
"A sinang mukat na Ari en," kunda hapa.
25 "Ipaita muy mantu ta gubyernu na Ari en ya mekustu ta pangurug muy tentu, a ipaita muy hapa ta Namaratu ya mekustu ta pangurug muy tentu," kunna tekid.
26 A gafu ta itta ya addu na tolay nga nakadangag ta tabbag ni Hesus tekid a awan ta nabalinan da ta pangpaliwatan da tentu, yaga aweda hapa nakasitang ta pagpaka-lat da tentu.

Ya Pangparuba Na Saduseyu Kiden Te Hesus
(Mt 22:23-33; Mk 12:18-27)

27 A ta nekabalin na Pariseyu kiden a umange hapa tentu ya Saduseyu kiden. A itta hapa ya pohut da tentu gafu ta aweda kurugan ta matolay hala sangaw ya nagpasi kiden.
28 "Itta hapa ya pohut mi, Mistro, gafu ta lintig ni Moses," kunda.
"Te am masi kan mina ya lalaki nga awan ta anak na a mappya kan ta kabagis na en ya mangatawa ta kabalwan na en petta itta kan sangaw ya anak da nga lalaki nga mekwenta ta anak na nasi en.
29 A ta idi ta lugar mi itta ya pitu na lālāki nga nagkakabagis, a nangatawa hapa ya imunnanen, ammi nasi hala ta aweda para la paganak.
30-31 A gafu ta lintigen a inatawa na mekaduwa en ya atawa na en, a sangaw timubbat ya mekatallu en, a kumanen hapa abat ta mekapitu en, te sa nagpasi kid ta pangatawa da ta babbayen, ammi awan pulus ta nesirak da ta anak da.
32 A kabalinan na pasi na mekapitu en a nasi hapa ya babbayen.
33 A am kakurugan ta sa matolay kid hala sangaw ta araw na pagtolay na nagpasi kiden a had sin hud ta pitu kiden ya atawa sangaw na babbayen, te ikid ngamin ya nangatawa tentu," kunda.
34 A ya tabbag ni Hesus tekid a
"Gagangay ta mag-aatawa ya tolay kiden ta katolay da sin,
35 ammi ya nagpasi kiden nga gagangay matolay ta araw na pangtolay na Namaratu a awedan sangaw mangatawa,
36 a awedan sangaw masi, te am tolayan na kid sangaw na Namaratu a kagitta na kid sangaw na anghel kiden ikid na Namaratu.
37 A maski am awemuy kurugan ta matolay hala sangaw ya nagpasi kiden a yen hala ya nepasikkal ni mina Moses ta surat na en gafu ta uhohug na Namaratu tentu ta agyan ta kalakayu en nga umagātang, te ya uhohug na en te Moses a
'**Iyak ya Dyos nga dayawan ni Abraham, ikid ni Isak, ikid ni Hakob,**' kunna.
38 A gagangay mantu ta matolay hala yen kid, te bakkan haman ta nasi ya mangdayaw ta Dyos, te ya matolay ya mangdayaw tentu," kunna tekid.
39 "**Mappya hapa ya tabbag mina,**" kunna hapa na kadwan kiden mangituldu ta lintig,
40 a awan na ta nagpohut tentu talo am maabak kid hapa.

Ya Pangpohut Ni Hesus Ta Tolay Kiden
(Mt 22:41-46; Mk 12:35-37)

41 A ta nekabalin na pagpohut da a itta hapa ya pinohutan ni Hesus ta tolay kiden.
"Ya kuman na ituldu na mangituldu kiden ta lintig a ibar da ta simsima ni mina Dabid ya Mangikerutanen nga nekari na Namaratu. A kakurugan hapa ya ibar da, ammi had kukunna simsima na?
42 Te ya nesurat ni mina Dabid ta lebru na Kansyon Kiden a
43 '**Itta ya nebar na Namaratu ta dafu ken, te**
"**E ka sin magtogkok ta kanawan kin, te ikita ya mangabak ta ya katapil mu kiden, petta iko sangaw ya makkamu ta ngamin,**" kunna.'
44 A am '**Dafu ken,**' kun ni mina Dabid ta Makkamu en, a had kukunna mantu magbalin ta simsima na para?" kun ni Hesus tekid.

Ya Pangpaliwat Ni Hesus Ta Mangituldu Kiden
(Mt 23:1-36; Mk 12:38-40)

45 A ta pagdangag para la na tolay kiden
a itta ya nebar ni Hesus ta ituldu na kiden.
46 "Itan muy ta awemuy parigan ya
mangituldu kiden ta lintig, te ikayat da
itugtugut ya barawasi na pangituldu da
petta dayawan na kid na tolay. A am
itta ya pabuya ikid na gimung a pilin da
para ya kaispotan na agtuttudan petta
malogon kid maita.
47 Ammi magimmamappya kid la, te
ikid hala ya mangayayyaw ta bābāy kiden
nabalu ta panguffun da tekid petta magu-
bat da ya bali da. A am itta kid ta pag-
gagimungan a makimallak kid ta mabayag
petta pahig na kadwan kiden ta abikan kid
ta Namaratu. Ammi pake dakdakal san-
gaw ya pangpa-gang na Namaratu tekid
ammi ta kadwan," kunna.

21

Ya Nabalu en Nga Nangatad Ta Pirak
(Mk 12:41-44)

1 A ta pangituldu para la ni Hesus ta
simbaanen a itan na ya naba-nang kiden
nga umange mangila-nug ta pirak da ta
agyan na agila-nugan na tolay kiden.
2 A sangaw umange hapa ya napanglaw
na babbay, a nela-nug na ya duduwa la na
sinsilyu, kustu ta lugar na binting.
3 A ya uhohug ni Hesus ta ituldu na kiden
a
"Itan muy ya babbay ewan, kakuru-
gan ta ad-addu ya nela-nug na ammi ta
pagdadaggan na ngamin kiden nela-nug
na kadwan kiden,
4 te intu neatad da ya sobra na kaba-
nang da, ammi tentu a neatad na ya
magserbi mina tentu gafu ta kapanglaw
na, te neatad na ya ngamin katolayan na,"
kunna tekid.

Ya Dumatang Ta Pagaddetan Na Arawin Yan
(Mt 24:1-14; Mk 13:1-36)

5 A ta pagbabida na kadwan kiden a
dayawan da ya kalalaki na simbaanen,
te dappug haman ya batu na kiden nga
nataga, ikid na addu ya neatad na tolay
kiden ta pamaispot da ta simbaanen.
6 A ya uhohug ni Hesus tekid a
"Kakurugan ya ibar ku tekamuy ta sa
marabba sangaw ya ngamin bali in yan
abat ta awan pulus ta mesalnuk ta maski
takday la na batu," kunna.
7 A ya pohut da hapa tentu a
"Kanu sangaw na araw ya kaperdi na
simbaanen, a anu sangaw ya pakaitan
mi ta datang na," kunda.
8 A ya tabbag na en hapa tekid a
"Pake itan muy ta maayayyaw kam
sangaw," kunna, "te addu sangaw ya
umange nga mangingagan ta ngagan
kin, te
'Iyak ya Kristu nga Mangikerutan
tekamuy, te dimmatang na ya araw na
pangikerutan na Namaratu tekamuy,'
kunda sangaw,
ammi awemuy kid kurkurugan.
9 A am itta sangaw ya madamag muy
ta gubat ta agyan muy ikid na gubat ta
adayu a awemuy la malalang ta isin kid, te
gagangay ta dumatang ya kumanin kapye
na idatang na pagaddetan na arawin yan.
10 Te pagka-ma magkāgubgubat ya kad-
wan kiden tribu, yaga magkakattway hapa
ya kadwan kiden tolay nga maginggubgu-
bat.
11 A dumatang hapa ya addu na lunig
ikid na agbabisin, ikid na takit ta magdad-
uma na lugar. A maita muy hapa sangaw
ya kattatalawan na pakaitan ta langit.
12 "Ammi ta awena para la dumatang
na inin kid na zigat a dana gafutan da
kam sangaw, petta idarum da kam ta
atubang na tolay kiden ta kapilya, kapye
da kam ibalud. A iatubang da kam
hapa sangaw ta gubernador da kiden
ikid na ari da kiden gafu ta pangurug
muy teyak,
13 petta ipasikkal muy tekid ya gafu na
tarabakun muy.
14 A mappya mantu ta dana itug muy
ta nonot muy ta awemuy sangaw burun-
gan am anu ya itabbag muy tekid,
15 te am ittan sangaw ya kustu na
paguhohug muy a iyak sangaw ya man-
gatad tekamuy ta uhohugan muy ikid na
pangrazonan muy. A maabak muy hapa
sangaw ya katapil muy kiden, te aweda
sangaw matabbag ya uhohugan muy.

16 A ya kadwan kiden tekamuy a ita-
laba na kam na dakal muy kiden ikid na
kabagis muy ikid na kahulun muy kiden
pase kofun muy kiden, a papasin da ya
kadwan tekamuy.
17 Te ikatupag na kam sangaw na
ngamin tolay gafu ta pangurug muy teyak.
18 Ammi maski kunna ten awan pulus
ta mawakay maski ta takday la na huk
muy,
19 te am attaman muy la ya ngamin
makkwa tekamuy a maatadan kam hala
sangaw ta magnayun na angat."

*Ya Kaperdi Na Herusalem Ikid Na Pag-
toli Ni Hesus*
(Mt 24:15-21; Mk 13:14-19)

20 "A kumanen hapa am maita muy
sangaw ya armado na suddalu kiden nga
manglehut ta ili na Herusalem a yen ya
pakkamu muy ta tanagay na ya kaperdi
na.
21 A yen mina ya pagbabakwit na itta
kiden ta Hudeya petta umahat kid mina
ta bagetay kiden. A kumanen hapa ta itta
kiden ta umag na ili. A ya itta kiden ta
lawan na ili a aweda mina simarok,
22 te yen sangaw ya araw na pangpa-
gang na Namaratu petta magdulot ya
ngamin kiden linavun na aglavun kiden ta
surat kiden.
23 Ammi kakallak sangaw ya matarun
ikid na magpasusu ta isina kid na araw te
pake mazigatan kid nga magbakwit, te yen
ya datang na dakal na pagzigātān ikid na
pangpa-gang na Namaratu ta tolay kiden.
24 A mapapasi ya kadwan, ikid na
magafut ya kadwan petta metugut kid
mebalud ta kadwan kiden lugar ta pa-
glelehutin. A mapannu sangaw ya ili na
Herusalem ta suddalu na Hentil kiden ad-
det ta kabalin na araw na Hentil kiden."

*Ya Imunnan Ta Datang Na Tolayin Taga
Langit*
(Mt 24:29-31; Mk 13:24-27)

25 "A am nabalin sangaw yen kid na
zigat a itta sangaw ya takwan na pakai-
tan ta bilag ikid na hulan ikid na bitwan
kiden ta langit, a pake magtalaw sangaw
ya tolay kiden gafu ta simiksikan san-
gaw ya palung kiden ta bebay.
26 A pake kumafuy sangaw ya nonot na
tolay kiden gafu ta talaw da ta dumatang
ta paglelehutin, te makutukutet hapa san-
gaw ya bitwan kiden ta langit.
27 A yen sangaw ya pakaitan na
ngamin tolay ta lattog na Tolayin taga
Langit ta langitewan, te dumagut sangaw
nga imatogkok ta kulam kiden, a mehulun
sangaw tentu ya ngamin kasikanan ikid na
kalalakin na Namaratu.
28 A am maita muy sangaw ta namega-
fun yan kid na pakaitan a awemuy gituma-
gan awa matalak kanan, te tanagay na ya
pangikerutan na Namaratu tekamuy."
29 A sangaw binida ni Hesus ya takwan
na keangarigan tekid.
"Nonotan muy ya keangarigan na tag-
gaten, ikid na kadwan kiden kayu,
30 te am lumattog na ya bagu kiden don
da a yen ya pakaitan ta darun na.
31 A kumanen hapa sangaw am du-
matang na ya ngamin kiden nabidak teka-
muy ta ayanin, te yen sangaw ya pakaitan
ta tanagay na ya pagpatogkok na Nama-
ratu ta dafu muy.
32 A kakurugan hapa ya ibar ku teka-
muy ta mamegafu magdulot ya ngamin
kidin nabidak tekamuy ta awena para la
masi na tolay kiden ta ayanin.
33 Te gagangay ta imawan sangaw ya
ngamin langitewan pase lutakin, ammi
awena sangaw mauli na ngamin inuhohug
ku tekamuy.
34 "A mappya mantu ta imugudan
muy, petta awemuy maayayyaw gafu ta
madugal kam ikid na magillaw kam ikid
na magburung kam ta katolay muy. A
sigida makaparan kam, ikid na awemuy
sangaw masikwatan ta araw na zigat,
35 te dumatang la dumatang ye-yen na
araw ta ngamin kiden tolay ta utun na
lutak.
36 A mappya mantu ta hutunān muy,
a sigida makimallak kam, petta itta ya
pagsikan muy nga magattam ta ngamin
kiden dumatang, petta awemuy sangaw
mamat am mapaatubang kam sangaw ta
Tolayin taga Langit ta datang na," kunna.
37 A kinanghahaw nangituldu i Hesus ta
umag na simbaanen, ammi ta hiklam a
umange nagammak ta bagetay na Olibo.

38 A kada lalakwat a naggabi hapa ya
tolay kiden nga ange ta simbaanen, petta
dangagan da ya ituldu na.

22

Ya Pagtatulag Na Mangpapasi Kiden Te Hesus
(Mt 26:1-5; Mk 14:1-2)

1 A ta tanagay na ya pyesta na pan nga
awan bumlad,
2 a nagmamiting ya padi kiden ikid na
mangituldu kiden petta pagbabidan da
am had kunna mina na pangpapasi da te
Hesus gafu ta tolay kiden nga dumagdag
tentu.
3 A tekiden para la nagmiting a itta hapa
ig Hesus ikid na ituldu na kiden ta takwan
na lugar, a yen hapa ya nesassarok ni Sa-
tanas ta nonot ni Hudas Iskaryote petta
italaba na i Hesus, te intu ya takday na
mafulu duwa kiden kahulun ni Hesus.
4 A umange mantu i Hudasen nakitulag
ta padi kiden ikid na maggwardya kiden ta
simbaanen, petta italaba na i Hesus.
5 A natalakan kid hapa ta bida na tekid, a
nekari da tentu ya pirak.
6 Mayat hapa i Hudas ta tulag da a yen ya
pamegafu na nga magapag ta pangitalaba
na te Hesus ta kawan na addu na tolay.

Ya Pangiparan Da Ta Pyesta Na Simana
(Mt 26:17-25; Mk 14:12-21; Jn 13:21-30)

7 A ta araw na pangan da ta panen nga
awan bumlad, a yen hapa ya pangiatang
da ta kalneru, te pagnonotan da ta araw na
nepangilillik na Namaratu ta gingginafu
da kiden.
8 A dinob ni Hesus ig Pedru ikid ni
Hwan petta enda iparan ya panganan da ta
kalneru da.
9 "A had sin mina ya pangiparanan
mi?" kunda hapa tentu.
10 "E kam ta ili, te masimmu muy
sangaw ya magtattun ta tākalamba na
danum, a dagdagan muy la. A sangaw
am nakasarok kanan ta bali a ibar muy
ta makābali en,
11 '**Dinob na kami ni Mistro, te itan
mi kan ya lugar na panganan mi ta pa-
murab mi ta Simana in,**' kummuy,
12 a ituldu na sangaw ya dakal na silid
ta utun, a yen sangaw ya pangiparanan
muy ta pamurab tam," kun ni Hesus tekid.
13 A umange kid, a naita da hala ya kuman
na nebar ni Hesus tekid, a neparan da ya
pamurab da ta Simana.
14 A sangaw ta nekaparan na ngamin a
nakiatubang ig Hesus ikid na mafulu duwa
kiden ituldu na.
15 A tekid para la nagkakan a naguhohug
i Hesus.
"Pake ikayat ku ta magaatubang kitam
ta ayanin, te awena para la dumatang na
zigat kin.
16 Ammi awek na sangaw makiatubang
tekamuy ta isin na pamurab addet ta
nakompleto ngamin ta pagariyan na
Namaratu," kunna.
17 A sangaw nagibbal ta paginuman na
binarayang kapye na nakimallak, a san-
gaw negawat na ta ituldu na kiden.
"Ye, sa uminum kanan ta isin,
18 ammi teyak, awek sangaw uminum
ta kumanin abat ta pagayayat tam sangaw
ta pagariyan na Namaratu ewan," kunna.
19 Kabalinan na kumanen a nagibbal
hapa ta tāhukal na pan kapye na nakimal-
lak ha. A sangaw ginadgadwa na ya pan
en, a nesaned na tekid.
"Kanan muy yan, te panadamdaman
muy teyak, te ye-yan ya negitta ta
barikin nga isagapil ku gafu tekamuy,"
kunna.
(Mt 26:20-25; Mk 14:17-21; Jn 13:1-30)
20 A ta nekabalin na nepamuhab da a
inibbalan na ha ya paginuman na bina-
rayang kapye na neatad tekid,
"Ye-yan ya panadamdaman muy ta
bagu en tulag na Namaratu tekamuy
gafu ta dagak nga magarut sangaw ta
gafu tekamuy.
21 A itta hapa ta lamesa in ya mangita-
laba sangaw teyak,
22 te mappya ta mapapasi ya Tolayin
taga Langit ta kuman na nekari na Na-
maratu ewan, ammi kakallak sangaw ya
mangitalaba in tentu," kunna.
23 A nagimpopohutan da hapa am inya
panaw tekid ya mangitalaba sangaw
tentu.

Ya Pagingfulfulatan Na Ituldu Na Kiden Ta Pinakadakal Da

24 A sangaw nakidibati hapa ya ituldu kiden ni Hesus, te nagingfulfulatan da am inya tekid ya pinakadakal da.

25 Ammi nedangagan na kid ni Hesus, a pake tinabarangan na kid.

"Amu muy ya gagangay na ari na Hentil kiden ta ikwenta da ya iturayan da kiden ta kuman na tagabu da, a ingagan da hapa ya bari da ta mangikerutan.

26 Ammi awemuy mina parigan yen kid, te ya kadakalan muy a magbalin mina ta kaassangan muy ikid na magserbi en tekamuy.

27 Ta kuman na uray na tolay a intu dakdakal ya imatuttuden mangan ammi ta mangiatubang ta kanan na. Ammi mappya ta iyak ya parigan muy te itta yak sin tekamuy ta kuman na mangiatubang ta kanan.

28 "Mappya te ikamuy ya kanayun nehulhulun teyak ta ngamin kiden zigat ken.

29 A ya neatad ni Damakewan teyak ta iturayan ku a yen hapa ya isipat ku tekamuy,

30 petta ikamuy hapa sangaw ya makiatubang teyak ta lamesaken ta lugar na pagariyan ku. A magtogkok hapa sangaw ya tagtakday tekamuy ta kuman na agtogkokan na ari, petta magibbal kam hapa sangaw ta mafulu duwa kiden tribu na Istralita kiden.

31 "A iko hapa Simon, a dangagam ya ibar ku teko, te pake ikayat ni Satanas ya mangalap tekamuy ngamin, petta paruban na kam sangaw ta kuman na magsap ta aggik,

32 ammi iko Simon ya pake nepakimallak ku petta awena mawakay na pangurug mu teyak. Ammi sangaw am nagbabawi kan ta pagtalekud mu teyak a uffunam hapa ya kabagis mu kiden, petta magsikan hapa ya pangurug da," kun ni Hesus te Pedru.

33 "Ay, Afu, aweta ka pagtalekudan maski mehulunak teko mebalud ikid na mapapasi," kunna hapa.

34 "Itam sangaw awa kustu ya uhohug ku teko, Pedru," kunna ha ni Hesus tentu, "te maski ta awena para la pagtareknay na manuk ta hiklamin yan a mamillu ka sangaw mangilemad ta pakkamum teyak," kunna.

35 A sangaw nagbida ha i Hesus tekid ngamin,

"Tekamuyen immange nangipadangag ta idi ta awemuyen nepagbalun a itta de ya nagkurangan muy?" kunna.

"Awan O, Afu" kunda hapa.

36-37 "A onay. Ammi bakkan sangaw ta kunna ten, te ya uhohug na aglavunen gafu teyak a '**Isipat da sangaw ta dulay kiden na tolay**', kunna ta surat na en. A gafu ta magdulot hala sangaw ya nesurat na en a ikatupag da kam hapa sangaw gafu teyak. A mappya mantu ta ikamuy hapa la sangaw ya makkamu ta ngamin masapul muy nga pirak ikid na ga-gamit muy kiden. A gafu ta zigat muy sangaw a pake karkaragatan muy ya kampilan ammi ta ulat muyen," kunna.

38 "A itam, Afu, duwa haman ya kampilan mi," kunda hapa.

"Bay-an muy na ya kumanina na bida," kunna hapa tekid.

Ya Pakimallak Ni Hesus Ta Bagetay Na Olibo
(Mt 26:36-46; Mk 14:32-42)

39 A ta kabalin na en a imuhet kid ni Hesus ta bali, a umange kid ta Bagetayen Olibo ta kuman na gagangay ni Hesus ta idi.

40 A ta datang da ta lugaren nga kanayun nakimallakan na a

"Magyan kanan la sin, a makimallak kanan ta awemuy timuluk ta mamahpahuba en tekamuy," kun ni Hesus tekid,

41 kapye na sang imadayu tekid. A sangaw namalentud ta lutak, a nakimallak.

42 "Amang, am mappya ta uray mu a azim haen ya zigatin yan. Ammi maski kunku a bakkan mina ta yen ya magdulot, te mappya ta ikayat men ya idulot ku," kunna ta pakimallak na.

43 A lumattog hapa ya anghel na Namaratu nga nangpasikan tentu.

44 A gafu ta pake nazigatan a pinasikan na para ya pakimallak na addet ta neugang ya daga na en, a nagsaddu ta lutak.

45 A tentu en imivwat ta nakimallakan
na en a nagtoli ta ituldu na kiden, ammi
nakakasidug kid na gafu ta pake nabannag
kid na ta pagdamdam da tentu.
46 "Anu masidug kanan? Imivwat
kanan, a makimallak kam petta awemuy
mina maayayyaw," kunna hapa tekid.

Ya Paggafut Da Te Hesus
(Mt 26:47-56; Mk 14:43-50; Jn 18:1-11)

47 A ta paguhohug para la ni Hesus tekid
a dumatang na i Hudasen, a nehulun hapa
tentu ya addu na tolay. A umange i Hudas
te Hesus petta amuyan na mina,
48 ammi ya uhohug ni Hesus tentu a
"Anu haman ta amuyam, Hudas, ya
Tolayin taga Langit ta pangitalabam
tentu?" kunna.
49 A ta nepakaita na kahulun ni Hesus ta
gafutan da a
"Mappya de, Afu, ta katkattaban mi
kid na?" kunda.
50 A ka-ma la kinattab na takdayen ya
tagabu na kadakalanen padi, a newasik na
ya takday bangbang na.
51 "Awemuy na!" kunna hapa ni Hesus
tekid,
otturu sini-ged na ya bangbang na kinat-
tab da en, a nagmappyan.
52 A sangaw naguhohug hapa i Hesus ta
ange kiden nanggafut tentu.
"Anu, dulayak hud na tolay, petta en-
dak gafutan konsu kampilan ikid na
paluk ta kuman na panggafut muy ta
tulisan?
53 Kinanghahaw itta yak haman teka-
muy ta simbaanen nga nangitultuldu, anu
bakkan ta yen ya nanggafutan muy teyak?
Ammi gagangay ta ayanin ya oras muy te
sugiram ya oras na mamadday ta dulay,"
kunna tekid.
54 A ta nepakagafut dan tentu a netugut
da neange ta bali na kadakalan na padi, a
tinultulitul na kid ni Pedru.
55 Datang da ta bagaw na bali en
a naghatung kid ta paggukupan da, a
nakipagtuttud hapa i Pedru tekid.

Ya Pangilemad Ni Pedru Te Hesus
(Mt 26:69-75; Mk 14:66-72; Jn 18:25-27)

56 A ta pagtuttud para la ni Pedru ta
dakar na afuyen a nagtalib ya babbayen
tagabu, a pake inita na ta mappya kapye na
netuldu ta kadwan kiden.
"Yeyan hapa ya takday kahulun na gi-
nafut da en," kunna.
57 Ammi nelemad ni Pedru.
"Awek amu yen O," kunna.
58 Ammi sangaw ta magananwan a itta
hapa ya takday nga nakalasin tentu a
"Maski iko hapa ya takday," kunna.
"O iyak hud O," kunna ha ni Pedru.
59 A sangaw ta pagtalib na kuman na tak-
day oras a pake nepapilit para na takday ta
intu.
"Talaga ta iko hapa ya takday kahulun
na, te taga Galileya ka," kunna.
60 "Atsi O, awek para la aamu yen O!"
kunna ha naglemad,
a ka-ma la nagtareknay ya manuk.
61 A nagbalittag na hapa i Hesus
nga imatubang tentu, a yen hapa ya
nepakanonot ni Pedru ta uhohug ni
Hesus tentu ta "**Mamillu ka mangilemad
teyak ta awena para la pagtareknay na
manuk,**" kunna.
62 A insigida nagtugut i Pedru, a masikan
nagtangit.

Ya Pangpabanglu Da Te Hesus
(Mt 26:67,68; Mk 14:65)

63-64 A ya tolay kiden nga naggwardya te
Hesus a pināb̄ānglu da, te tinappanan da ya
mata na kiden kapye da pinalpaluk,
"O, ibar mu am inya ya nagpaluk
teko, te malalaki ka haman maglavun,"
kunda.
65 A addu para ya inuhohug da tentu ta
pamadpadulay da tentu.
66 A ta magkarawanen a nagkakampat
ya padi kiden ikid na abugado kiden ikid
na ngamin kiden kalalaklakayan, a neange
da i Hesus ta atubang na ngamin kiden
konsihal petta idarum da. A ya uhohug da
te Hesus a
67 "Am kakurugan ta iko ya Ari en
Kristu nga nekari na Namaratu, a ibar
mun," kunda tentu.
Ammi ya tabbag na en tekid a
"Am ibar ku mina tekamuy a awemuy
haman kurugan,
68 a am itta ya pohut ku tekamuy a
awemuy hapa tabbagan.

69 Ammi awena la mabayag a
makipagtuttud ya Tolayin taga Langit
ta kanawan na Namaratu ewan nga
Makapangwa ta Ngamin," kunna tekid.
70 "A ta kuman na ikayat mu uhohugan
a iko ya Anak na Namaratu ewan?"
kunda.
"Kakurugan ta iyakin yen," kunna
hapa.
71 "Itan muy yen, masapul hud para
ya mangipasikkal ta liwat na, te ikitanan
hapa la ya nakadangag ta uhohug na,"
kunda.

23

Ya Pangidarum Da Te Hesus Ta Gubernadoren Taga Roma
(Mt 27:1,2,11-14; Mk 15:1-5; Jn 18:28-38)

1 A ta nekabalin dan a sa nagtayuk kid,
a enda nedarum i Hesus te Gubernador
Pilato.
2 "Ginafut min ya tolayin yan, te
sansanatan na ya tolay kiden petta
makitapil kid ta gubyernu. A ibar na
hapa ta aweda mina pagan ya bwis da
ta gubyernu na Ari muyen Sisar, yaga
ipapilit na hapa ta intu ya netun na
Namaratu ta ari mi," kunda.
3 A gafu ta kumanen a pinohutan hapa ni
Pilato,
"Kurug de ta iko ya ari na Hudyo ki-
den?" kunna.
"Itta la teko," kunna hapa ni Hesus.
4 A sangaw naguhohug i Pilato ta Hudyo
kiden nga ange nangidarum,
"Ta kuman na uray ku a awan ta gafu
na pangidarum muy tentu," kunna.
5 Ammi nepapilit da ya nepangidarum da
tentu.
"Ye-yan na tolay ya mangituldu ta
ngamin paglelehutin abat ta lugar
na Galileya abat ta isin Hudeya, a
sansanatan na ya tolay kiden petta
makitapil kid mina ta gubyernu," kunda.
6 A gafu ta kumanen a pinohutan ni Pi-
lato tekid am taga Galileya i Hesus, a "**On,**"
kunda.
7 "A alapan muy mantu, te iange muy
te Gubernador Herud, te intu haman ya
makkamu ta tolay kiden taga Galileya,"
kun ni Pilato tekid,
te itta hapa i Gubernador Herud ta ili na
Herusalem ta arawin yen.
8 A ta nepangidatang da tentu te Herud
a matalakan hapa i Herud, te addu ya
nadangdangag na te Hesus ta idi, a ikayat
na hapa itan, talo am itta ya ipaita ni Hesus
tentu ta pakapangwa na.
9 A addu hapa ya pinohutan na te Hesus,
ammi awena pulus tumabbag ni Hesus.
10 A ya pinakadakal na Hudyo kiden a
addu hapa ya binida da ta pangidaruman
da tentu, ammi awan hapa ta netabbag ni
Hesus tekid.
11 A gafu ta awena tumabbag a inuy-
oyungan ni Herud ikid na suddalu na ki-
den, a tinapangan da ta addu na uhohug.
A sangaw pinagbarawasi da ta kuman na
ari kapye da hala pinatoli te Pilato.
12 Ta idi a nagkākatupag ig Herud ikid ni
Pilato, ammi mappya kid na ta arawin yen
gafu ta azo matupag kid na te Hesus.

Ya Pangipalubus Ni Pilato Ta Pasi Ni Hesus
(Mt 27:15-26; Mk 15:6-15; Jn 18:39–19:16)

13 A ta nepangitoli dan te Hesus te Pilato
en a pinagkakampat na ya pinakadakal na
Hudyo kiden petta magbida tekid.
14 "Ye-yan na tolay ya neange muy
teyak, te ibar muy haman ta sanatan
na ya kagitta muy kiden petta makitapil
kid mina ta gubyernu. Ammi pinohutan
ku ta mappya ta atubang muy, a awan
haman ta nadangag ku ta kuman na
pangidaruman muy tentu.
15 Kumanen hapa te Gubernador
Herud, awan kan ta liwat na, a yen ta
pinatoli na teyak. Maita muy mantu ta
awan haman ta pangpapasin mi tentu.
16 A mappya mantu ta papaligat ku la
kapyek ibbatan," kun ni Pilato tekid.
17 A ya gagangay da ta idi a pohetan
da ya takday mabalud ta kada Pyesta na
Panadamdaman, petta matalakan mina ya
Hudyo kiden ta gubyernu ni Ari en Sisar. A
yen ta nebar ni Pilato ta pohetan na mina i
Hesus,
18 ammi bakkan te Hesus ya ikayat da.
"Papasim yana, te Barabas mina ya
pohetam," kunda,

19 te ya kinan da en Barabas a nabayag
hapa nabalud gafu ta sinanat na ya to-
lay kiden petta makitapil kid ta gubyernu,
yaga namapasi hapa ta tolay ta idi.
20 A gafu ta kumanen a nakibida ha i Pilato
tekid, pettam onan da mina ya pangpohet
na te Hesus,
21 ammi nafulotan kid nagayag:
"Papasim, pagappam na ta krus," kun
na ayag da.
22 "Annun ku hud papasin? Anu hud
ya liwat na? Awan haman ta amuk ta
pakapapasi na. A mapmappya ta papali-
gat ku la kapyek pohetan," kunna ha ni
Pilato tekid.
23 Ammi kuga nafulotan ha ya tolay ki-
den nga nagayayag ta masikan, te ipapilit
da ya pasi ni Hesus.
24-25 A gafu ta kumanen a timuluk i Pilato
ta nebar da en, a pinohet na ya nabaluden
nga namapasi ikid na nakitapil ta guby-
ernu ta idi, a negawat na i Hesus ta tolay
kiden petta kwan da ya ikayat da kwan
tentu.

Ya Pagpaappa Da Te Hesus (Mt 27:32-44; Mk 15:21-32; Jn 19:17-27)

26 A ta nepangalap dan te Hesus a neuhet
da ta ili, petta pagappan da ta krus. A teki-
den dumayum ta agyan na pagpaappan
da tentu a nasimmu da ya takday lalaki
nga nagngagan ta Simon nga taga Sirene,
te bagu nagafu ta takday na bariyo. A
simarok mina ta ili, ammi kinalbatan da
nga pinagagtu ta krus ni Hesus.
27 A dumadagdag hapa ya pake addu na
tolay kontodu bābāy nga nakatangtangit ta
pagdamdam da te Hesus.
28 A yen ta nagbalittag i Hesus nga
naguhohug tekid.
"Ikamuy bābāy, bakkan mina ta iyak
ya tangitān muy, te intu mina tangitan
muy ya bari muy ikid na anak muy.
29 Te dumatang sangaw ya pake dulay
na araw, a ibar da sangaw ta nagāsāt ya
bābāy kiden nga awan naganak ikid na
awan kiden ta pasusu.
30 Te sangaw am dumatang na ye-yen
na araw a magayag ya tolay kiden ta bage-
tay kiden, petta tappanan da kid mina,
31 te am kumanin ya dumatang ta awa-
nen ta liwat a pake duldulay para sangaw
ya dumatang ta seliwat kiden," kunna.
32 A nepehulun da hapa ya duwa na pake
dulay na tolay te Hesus, petta igindan da i
Hesus papasin ta duwa kiden.
33 A tekiden nakadatang ta agyan na ki-
nan da en Banga na Ulu, a yen ya nagpaap-
pan na suddalu kiden tekid ta tallu na krus,
a netunglak da ya kayu en nga nagappan
ni Hesus ta naghatan na duwa kiden nga
pake dulay.
34 A ta nepagpaappa da te Hesus a
nepakimallak na kid "**Amang, pakomam
kid te aweda amu ya kwan da,**" kunna. A
ya suddalu kiden hapa a nagbabinunutan
da ya ga-gamit kiden ni Hesus.
35 A ya kadwan kiden tolay a umatayuk
kid la naggiraw ta pinagappa da kiden,
ammi ya pinakadakal da kiden a inuy-
oyungan da la i Hesus,
"Agu ta intu mina ya mangikerutan ta
ikattolay na kiden, ammi ikerutan nan
mina ya bari na en am kurug ta intu ya
netun na Namaratu ta mangikerutan,"
kunda.
36 A sangaw tumubbat hapa ya suddalu
kiden nanguyoyung tentu, te enda ne-
gawat ya suka ta inuman na, otturu nebar
ta
37 "Ikerutam mina ya barim, te Ari ka
haman na Hudyo kiden," kunda hapa,
38 te dana netun da ya surat ta utun na ulu
na en, a "**Ari na Hudyo kiden,**" kun na
suraten.
39 A ya takdayen nga pinagappa da ta
hebing ni Hesus a medyo nakaporay hapa
te Hesus;
"Agu ta iko haman ya netun na Na-
maratu ta mangikerutan? A ikerutam
mantu ya barim ikid na bari mi," kunna
tentu.
40 Ammi ya takdayen ta taakub ni Hesus
a nagsasitangan na hapa ya napolu en,
"Anu awem haman mamat ta Nama-
ratu maski ta pasim?
41 Gustu hala ya pagpapasi da tekita, te
inatadan da kita ta kuman na nagliwatan
ta, ammi awan haman ta liwat na tolayin
yan," kunna tentu.
42 A sangaw nakimallak hapa te Hesus;

"Ay Hesus, nonotan nak haen, Afu, am
nakatogkok kan ta pagariyam," kunna.
43 "Kakurugan ya uhohugan ku teko
ta mehulun ka hapa sangaw teyak ta
arawin yan ta pake ispot na lugar," kun
ni Hesus tentu.

Ya Pasi Ni Hesus
(Mt 27:45-56; Mk 15:33-41; Jn 19:28-30)

44 A ta tangngan na araw a nagsugiram
na ya ngamin na paglelehut da en ta ku-
man na hiklam abat ta tallu na oras, te
nagsugiram ya bilag.
45 A ka-ma la napissang hapa ya zingzin-
gen nga ga-gamit ta umag na simbaan en.
46 A ta kuman na alas tres ta furab a na-
gayag i Hesus ta masikan, "**Amang, ikon
la ya makkamu ta kahalwakin,**" kunna.
A yen ya nepasi na.
47 A ya kapitan na suddalu nga nag-
gwardya ta pinagappa da kiden a di-
nayawan na hapa ya Namaratu gafu ta
naita na en. "**Kakurugan kad ta mappya
na tolay yan,**" kunna.
48 A ya tolay kiden nga umange nagg-
iraw, a nagdamdam kid hapa ta naita da,
a napopoyung kid na nagtugut magtoli ta
bali da.
49 A ya kofun kiden ni Hesus kontodu
bābāy kiden taga Galileya nga dumagdag
tentu ta idi a umatayuk kid la ta sang
adayu, a itan da la ya ngamin nakkwa
tentu.

Ya Pangitanam Da Te Hesus
(Mt 27:57-61; Mk 15:42-47; Jn 19:38-42)

50-52 A ta nekabalin na pasi ni Hesus a
itta ya takday lalaki nga umange te Pilato,
petta adangan na ya bari ni Hesusen. I
Hose ya ngagan na, a taga Arimateya ta
lugar na Hudeya. Mappya hapa na tolay,
te kurugan na ya ngamin lintig na Hudyo
kiden, yaga nabayag na hapa nangipapa-
na ta Mangikerutanen nga nekari na Na-
maratu. Intu hapa ya takday konsihal na
Hudyo kiden, ammi awena kumabkabat ta
nepangpapasi da te Hesus.
53 A ta nepangidagut ni Hose ta bari
ni Hesus a inulolatan na ta furaw na
ulat, kapye na neange ta pangitanaman
na tentu. A netanam na ta kababagu na
tanam nga kinobkob da ta batu ta kuman
na kweba, ammi awan para la ta netanam.
54 Furab ta Byernis ya nepangitanam na
tentu, a yen hapa ya pamegafu na araw na
agimmang na Hudyo kiden.
55 A ya bābāy kiden nga dumadagdag
te Hesus tentu en nagtugut ta lugar na
Galileya a naita da hapa ya tanam na ikid
na nepangpaidda na ta bari na en.
56 A sangaw nagtugut kid hapa nga du-
matang ta bali da, petta mangiparan kid
ta bangog, te iluggud da sangaw ta bari ni
Hesus. Ammi nagimmang kid bit ta araw
na agimmang, te pangurug da ta lintigen.

24

Ya Bida Na Katolay Ni Hesus
(Mt 28:1-10; Mk 16:1-8; Jn 20:1-10)

1 A ta nagkahawan ta Liggu a naggabi
ya bābāy kiden nga ange ta agyan na
tanamen, te nehulun da ya bangogen nga
neparan da ta bari ni Hesus.
2 Ammi ta datang da ta tanamen a dana
naazin ya batu en nga nesalin ta sasa-
hokan na tanamen.
3 A simarok kid, ammi awan na ya bari
ni Hesusen!
4 A gafu ta mapopoyung ya nonot da a
umatayuk kid bit la ten, a ka-ma la itta
ya duwa na lalaki nga pake magdakar ya
barawasi da, a nagtayuk kid ta hebing ta
bābāy kiden.
5 Alistu nagtakab ya bābāy kiden ta talaw
da tekid, a sangaw naguhohug ya duwa
kiden tekid,
"Anu haman ta apagan muy ya nato-
lay ta tanamin,
6 Awemuy de manonot ya nebar na en
tekamuy ta nepagyan na en tekamuy ta
iten Galileya?
7 'Mappya ta megawat ya Tolayin
taga Langit ta awan kiden mangurug
ta Namaratu petta pagappan da ta
krus, ammi matolay hala sangaw ta
mekatallu en araw,' kunna paen teka-
muy," kunda tekid.
8 A yen hapa ya nepakanonot na bābāy
kiden ta uhohug ni Hesus.
9 A gafu ta kumanen a nagtugut kid,
a enda nepadangag ya naita da ikid na
nadangag da ta mafulu takday turin ni
Hesus kontodu kadwan kiden ituldu na.

10 I Mariya taga Magdala, ikid ni Yohana,
ikid ni Mariya nga hina ni Santiago, ikid na
kadwan kiden sakā bābāy da, a yen kid ya
umange nangibar ta turin kiden.
11 Ammi aweda haman kinurug ya uho-
hug na bābāy kiden, te pahig da ta tulad.
12 Ammi te Pedru a alistu imikkat, a bu-
milag ta agyan na tanamen. Datang na ta
tanamen a simisirib ta umag, a naita na
ya ga-gamit kiden nga nefutefut ta bari ni
Hesusen, ammi awan ya bari na en. A
sangaw nagtugut hapa nga dumatang ta
bali na, te napopoyung hapa gafu ta awan
na ya bari ni Hesus.

Ya Pakipaita Ni Hesus Ta Duwa Kiden (Mk 16:12,13)

13 A ta araw na katolay ni Hesus a gi-
manwat hapa ya duwa na ituldu na ta ili
na Herusalem, te ange kid ta iten Emawas,
a kuman na mafulu takday kilumetru ya
kadayu na.
14 A nakatugtugut kid la nagbida, te
bibidan da ya nakkwa te Hesus ta ili na
Herusalem.
15 A tekid para la nakatugtugut nagbida
ikid na nagimpopohut a nepagka-ma da ya
nakihebing tekid ta dalanen,
16 a naita da ammi aweda nelasin am
inya yen.
17 "Anu hud ya kuga bidan muy ta
pakatugtugut muy ta dalanin," kunna
tekid.
A nagtayuk kid la ten nagdamdam.
18 Klopas ya ngagan na takdayen, a intu ya
tumabbag ta nebar na tolayen.
"Anu, iko la tatakday ya awan para la
nakadangag ta iningwa da en ta ili na
Herusalem ta takdayen araw?" kunna
tentu.
19 "Anu hud ya iningwa da?" kunna
hapa na tolayen tekid.
"A ya iningwa da en te Hesus nga taga
Nasaret," kunda ha, "te amu haman na
Namaratu ikid na ngamin tolay ta intu
ya kasikanan na aglavun, te masikan ya
ngamin tarabaku na ikid na uhohug na.
20 Ammi kadulayan na te ya
pinakadakal tam kiden a nepagafut da
haman, a sangaw nedarum da ta taga
Roma kiden nga mangibbal tekitam, petta
papasin da, a pinagappa da ta kayu.
21 Nekatalak mi ta intu ya mangikerutan
tekitam nga Istralita, ammi awan na, te
arawin yan haman ya mekatallu araw abat
ta pasi na en.
22 "Ammi kuman na nakagtut kami
hapa gafu ta bida na kadwan kiden
kahulun mi nga bābāy, te umange kid
kan ta tanam na en ta nagkarawanen,
23 a awan kan na ya bari na en. Ammi
intu kan naita da ya anghel kiden na Na-
maratu, a nebar kan na anghelen ta nato-
lay hala i Hesusen.
24 A yen ta umange ya kadwan kiden
kahulun mi nga lalaki ta tanam na en,
petta pasikkalan da mina ya uhohug na
bābāy kiden. A kustu kad ya uhohug da, te
aweda kan naita ya bari na en," kunda.

25 A ya uhohug hapa na tolayen tekid a,
"Anu kuga makilavun kam? A anu
hapa ya kabakka na nonot muy ta awe-
muy kurugan ya nesurat na aglavun ki-
den?
26 Te gagangay haman ta neattam na
Mangikerutanen ya nepagpapasi da tentu
kapye na hala matolay, petta mesaad ta
pagariyan na," kunna tekid.
27 A sangaw pake nepasikkal na tekid
ya ngamin nesurat nig mina Moses ikid
na aglavun kiden ta palungu na araw, a
netuldu na tekid ya uhohug na aglavun
kiden, te dana linavun da ya ngamin
dumatang tentu ta awena en para la
pakeanak.

28 A sangaw nakaabikan kid na ta babali
kiden nga datangan na duwa kiden, a ku-
man na magtalib mina ya tolayen,
29 ammi ginamman na duwa kiden.
"Magyan ka la bit tekami te furab na,
magge hiklam na," kunda tentu.
A gafu ta kumanen a sakā nehulun hapa
tekid ta nagdulotan da en.
30 A tekiden nagaatubang ta pamurab da
a nangalap ya tolayen ta pan kapye na
nepakimallak, a sangaw ginadgadwa na
hapa ta duwa kiden.
31 A ta nepangigawat na ta pan tekid a
nagdakar ya mata da, a nelasin da ta intu
hala i Hesus, ammi ta nepakaita da tentu a
limitap hapa, a awedan naita.

32 "Anggem ta kuman na naglampaw
ya nonot ta tentu en naguhohug tekita
ta dalanen ta nepagsaned na ta surat
kiden," kunda.
33 A gafu ta kumanen a imikkat kid ta na-
muraban da en, a nagtugut kid, te manoli
kid na ta ili na Herusalem. A ta datang da
ten a nadatangan da nagaammung ya ma-
fulu takday ituldu ni Hesus ikid na kadwan
kiden nedagga tekid.
34 A tekiden simarok ta agyan na kahu-
lun da kiden nagaammung a
"O, matolay kad i Afu, a nakipaita kan
te Simonin," kun na nagaammung kiden
tekid.
35 A yen hapa ya nepangibida na duwa
kiden ta naita dan hapa ta dalanen;
"A tentu en nanggadwa ta panen a
naita min ta intu," kunda.

Ya Pakipaita Ni Hesus Ta Ituldu Na Kiden
(Mt 28:16-20; Mk 16:14-18; Jn 20:19-23)

36 A tekid para la nagbabida a ka-ma la
nakipaita i Hesus ta tātangngan da a nakiku-
musta hapa tekid,
37 ammi sa nakagtut kid ta talaw da tentu
te pahig da ta datay.
38 "Anu haman ta magtalaw kam? Ku-
man na awemuy ikayat mangurug ta
matolayak.
39 Itan muy haman ya kamat ku kidin
ikid na takkik kidin awa iyaken hala yan.
Maski si-gedan dak petta amu muy, te
awan haman ta bilsag ikid na tulang na
datay ta kuman na barikin," kunna tekid.
40 A pake nepaita na ya gafan na lansa
kiden ta kamat na kiden ikid na takki na
kiden.
41 A matalak kid mina ta matolay, ammi
intu nonotan da am had kunna matolay, a
yen ta aweda para la pake kurugan. A gafu
ta kumanen a nagadang i Hesus ta kanan
na tekid;
"Awan hud ta kanan muy sin? te man-
ganak mina," kunna.
42 A inatadan da mantu ta bilsag na ikan
nga inasal da,
43 a kinan na hapa ta nagaatubangan da.
44 A sangaw nagbida ha tekid,
"Dana nebar ku haman tekamuy ta
magdulot hala sangaw teyak ya ngamin
kiden nabida da ta lebru na kansyon
kiden ikid na surat kiden ni Moses ikid
na aglavun kiden," kunna.
45 A pake netuldu na ya surat kiden tekid,
petta maawatan da.
46 "Kumanen ya nesurat ta palungu
araw petta amu muy mina ta mazigatan
ikid na mapapasi ya Mangikerutanen
tekamuy, kapye na matolay ta mekatallu
na araw.
47 Yaga nesurat da hapa ta mepadan-
gag mina ya ngagan na en ta ngamin tolay,
petta magbabawi kid mina ta liwat da, a
pakoman na kid hapa na Namaratu. A
mappya mantu ta yen ya ipadangag muy
ta ili na Herusalem, kapye muy ipadangag
ta ngamin kiden lugar abat ta ngamin pa-
glelehutin.
48 A ikamuy hapa ya makkamu mangi-
pasikkal ta isin na damag,
49 te doban ku hala sangaw ya Ka-
halwa na Namaratu tekamuy ta kuman
na nekari ni Damaken tekamuy, petta ma-
pasinapān kam ta kasikan na Kahalwa na
en. Ammi mappya ta magyan kam la bit ta
ili in yan nga magindag ta iange na," kunna
tekid.

Ya Netattullu Ni Hesus Ta Langit
(Mk 16:19-20; Tur 1:9-11)

50 A ta nekabalin na en a pinohet na kid
bit ni Hesus ta ili en. A tekid nakadatang
ta ili na Betanya a neta-gay na ya kamat na
kiden, a pinasinapan na kid.
51 A tentu en nabalin nangpasinap tekid
a yen hapa ya nepagtugut na en tekid, te
timullu ta langit,
52 a namalentud kid hapa nangdayaw
tentu. A gafu ta kumanen a nagtugut
kid hapa setalak, a nagtoli kid ta ili na
Herusalem.
53 A kanayun itta kid ta umag na sim-
baan na Hudyo kiden nga makimalmallak
ikid na magdaydayaw ta Namaratu.

Ya Nesurat Ni Hwan Gafu Te Hesus Kristu

Ya Gafu Na Suratin Yan

A ya ngagan na nagsuraten ta isin na surat a Hwan nga anak ni Zibadeyu.

I Hwan ya pake abikan te Hesus, te maski awena netun ya ngagan na ta surat na in a kanayun ibar na ta intu ya pake iddukan ni Hesus. A ya nesurat mantu ni Hwan gafu te Hesus a intu yan:

Ya Uhohugen Nga Negitta Ta Tolay

1 A ta kawan para la na ngamin kiden napadday a ittan ya naggitta ta Namaratu nga magngagan ta Uhohug, a itta la itta ta atubang na Namaratu
2 abat ta gafgafu na ngamin.
3 Intu hapa la ya agpadday na Namaratu ta ngamin kiden napadday, te awan mina ta napadday am bakkan ta intu ya namadday tekid. A ya ngamin kiden seangat
4 a natolay kid gafu ta angat na en tekid. A ya angat na en ya kuman na zilag ta nonot na tolay kiden petta amu da ya kakurugan,
5 te magyan kid la ta sugiram. A magdakar la magdakar ya zilagen ta agyan na sugiram, te awena magamma na sugiram.
6 A ta tanagay pakipaita na zilagen ta paglelehuten a itta ya takday tolay nga dinob na Namaratu petta ange mangipasikkal ta zilagen. I Hwan ya ngagan na,
7 a yen ta dinob na Namaratu nga ange manipasikkal, petta mangurug mina ya tolay kiden ta zilagen gafu ta pangipasikkal na.
8 Bakkan ta intu nepasikkal ni Hwan ya bari na en hapa la, am awa zilagen nga kakurugan,
9 te ye-yen na zilag ya magpadakar ta ngamin tolay, a tanagay na lumattog ta paglelehuten.
10 Ammi dana ittan ta paglelehutin, te intu haman ya namaddayen ta ngamin, kontodu tolay kiden. Ammi maski kunna ten a aweda haman amu ya namaddayen tekid.
11 A tentu en dumatang ta agyan na tolay na kiden a aweda haman pinagdulot.
12 Ammi ya kadwan kiden nga nagpadulot tentu a yen kid ya pinagbalin na Namaratu ta ānāk na kiden gafu ta pangikatalak da tentu,
13 te nangurug kid ta intu ya nepeanak na Namaratu petta megitta ta tolay. A bakkan mantu ta daga na tolay ikid na uray na tolay ya gafu na nekeanak na.
14 A gafu ta kumanen a nagbalin ta tolay ya nagngagan ta Uhohug, a nakipagyan tekitam tolay nga malalaki nangikallak ikid na mangituldu ta kakurugan. Naita mi mantu ya kalalaki na, a yen ya nangilasinan mi ta intu ya Anak na Namaratu ewan, te itta ya kalalaki na nga negitta ta kalalaki na Namaratu ewan.
15 A intu hala en ya netuldu ni Hwan ta tolay kiden, te ya pake neayag na tekid a

> "Ye ye-yan ya nabidaken tekamuy nga umange sangaw ta gafan ku, te pumatalin sangaw teyak. A pake atatanang ammi teyak, te dana ittan ta aweken para la nekeanak", kunna.

16 A gafu ta pake dakal ya allak na tekitam tolay a sa napasinapan kitam ta addu na bendisyon nga nagafu tentu, te daggan na la daggan ya allak na tekitam.
17 Ta idi a amu tam ya uray na Namarrtu gafu ta lintig na kiden nga nesirak na te mina Moses. Ammi ta ayanin a amu tam ya allak na tekitam ikid na ngamin kakurugan gafu ta ange ni Hesus Kristu.
18 Te addet ta ayanin a awan pulus ta tolay nga nakaita ta Namaratu ewan, ammi ya mementu en anak na nga negitta tentu a intu ya nangipakamu ta Dama na ewan tekitam, te pake abikan tentu.

Ya Nepadangag Ni Hwan Gafu Te Hesus Kristu

19 A gafu ta pangipadangag ni Hwan a nangidob hapa ya Hudyo kiden taga Herusalem ta kadwan kiden padi da ikid na kauffunan da kiden nga magLebi, petta imbestigaran da i Hwan. A ya uhohug da tentu a

> "Ikayat mi damagan am anu ya katolay mu, iko de ya Mangikerutan nga dana nebar na Namaratu ewan?" kunda tentu.

20 A awena nelemad, te pake nebar na
ta "**Bakkan ta iyak ya Mangikerutan,**"
kunna.
21 "A anu mantu ya katolay mu? Iko
de i mina Eliyasen nga magtoli kan ta
lutakin," kunda ha.
A "Bakkan," kunna hapa.
"A iko mantu de ya takdayen paguho-
hugan na Namaratu nga nebar ni mina
Moses?" kunda,
a "Bakkan," kunna ha.
22 "A ibar mu mantu am inya ka,
petta itta ya itabbag mi ta nangidob ki-
den tekami. Anu hud ya katolay mu?"
kunda.
23 "Ta kuman na nesurat ni mina
Isayasen a iyak ya makangahal nga ma-
gayayag ta tolay kiden,
'**Patunungan muy ya dalan nga
adayu ta ili, petta meparan ta iange
na Dafu tamen,**'" kunna.
24 A ya kadwan kiden nedob tentu a
Pariseyu kid.
25 A ya pohut da en hapa tentu a
"Am bakkan ta iko ya Mangikerutan,
ikid na Eliyas, ikid na paguhohugan na
Namaratu nga binida ni mina Moses a
anu kawagan na mantu ta mangzigut ka
ta tolay kidin?" kunda.
26 A ya tabbag ni Hwan a
"Iyak ya mangzigut tekamuy ta
danum, petta meparan kam mina ta
angen na awemuy para la amu.
27 Intu hala ya kinan ken nga
pumatalin teyak. A awek hapa megitta
nga makitagabu tentu, te pake atata-nang
ammi teyak," kunna.
28 A nakkwa ye-yen ta lugar na Betanya
ta dammang na karayan na Hurdan, te yen
ya nangzigutan ni Hwan ta tolay kiden.

Ya Kalneru Na Namaratu Nga Meatang Ta Liwat

29 A ta pagtalib na araw a naita ni Hwan
i Hesus nga umab-abikan tentu, a netuldu
na hapa ta tolay kiden;
"Itan muy, ye-yan na tolay ya iatang
na Namaratu ta kuman na kalneru muy
kiden, te intu hala sangaw mangikaru ta
liwat na ngamin tolay ta paglelehutin.
30 A intu hala ya nabidaken tekamuy,
te
'Itta sangaw ya umange ta gafan ku
nga pumatalin teyak. A pake atata-
nang ammi teyak, te dana ittan ta
aweken para la nekeanak,' kunku.
31 Ammi ta kuman na iyak ta idi a
awek para la pake amu ya pumatalinen
teyak, ammi immange yak ta isin nga
mangzigut ta tolay kidin nga Istralita, te
iparan ku kid ta ange na, petta am ittan
a amu da sangaw," kunna.
32 A pake nepasikkal para ni Hwan ya
naita na,
"Naitak ya Kahalwa na Namaratu nga
umakban tentu ta nepangzigut ku tentu,
te nagafu haman ta langitewan ta ku-
man na pagsunak na kalapati, a nagin-
tak la tentu.
33 A awek mina amu ta intu ya
Mangikerutan nga dana nebar na Nama-
ratu ta dadagkal tam kiden, ammi nanonot
ku ya uhohug na Namaratu ta pangidob na
en teyak, te ya nebar na a
'**Maitam sangaw ya takday tolay
nga pagintakān na Kahalwakin, a
intu sangaw ya mangpasinap ta to-
lay kiden ta Kahalwa na Nama-
ratu,**' kunna teyak.
34 A gafu ta naitak ya nebar na en teyak
a napasikkal kun ta intu hala ya Anak na
Namaratu ewan," kunna.

Ya Napolu Kiden Ituldu Ni Hesus

35 A ta pagtalib ha na araw a gitayukan la
ig Hwan ikid na duwa na ituldu na kiden,
36 a naita na i Hesus ta pagtalib na en
tekid, a netuldu na tekid.
"Yo ewan ya Kalneru na Namaratu
nga mesagapil sangaw ta tolay kiden,"
kunna ta kahebing na kiden.
37 A ta pakadangag na duwa kiden ta
nebar na en a nagtugutan da i Hwan, te
dumagdag kid na te Hesus.
38 A ta nepaglipay ni Hesus a naita na ya
duwa kiden dumagdag tentu, a kinabida
na kid.
"Itta de ya ikayat muy teyak?" kunna
tekid.
"Mistro, ikayat mi la dangagan am had
ya pagyanam," kunda.
39 "A mehulun kanan mantu petta itan
muy," kunna hapa.

A nehulun kid mantu tentu, a naita da ya
pagyanan na, a nagammak kid hapa tentu,
te kuman na alas kwatro ta furab.
40 Andres ya ngagan na takday na duwa
kiden, a itta hapa ya kabagis na en Simon,
ammi Pedru ya agngilinan da tentu.
41 A enna mantu inapag ni Andres. A ta
nepakaapag na tentu a
"O, Simon, ittan hala ya Messayasen
nga dana nebar na Namaratu tekitam, te
nesimmun min," kunna.
(Ya ikayat na uhohugan na "Messayas"
nga kinan na, a "Mangikerutan".)
42 A enna mantu netulud i Simon ta
agyan ni Hesus. A pake aitan na bit ni
Hesus kapye na kinabida.
"Iko mantu i Simon nga anak ni Hwan,
ammi magngagan ka sangaw te Sepas,"
kunna.
(A ya ngagan na en Sepas a intu hala Pedru
ta aguhohug na Giregu, ammi ya ikayat na
uhohugan tekitam a "Batu".)

Ya Pagpadagdag Ni Hesus Teg Felipe Ikid Ni Natanyel

43 A ta pagtalib ha na araw a nakanonot
i Hesus nga ange ta lugar na Galileya, a
nesimmun na hapa i Felipe ta dalan. A
inagagay ni Hesus petta dumagdag tentu.
44 Intu lugar ni Felipe ya ili na Betsayda
ta lugar na Galileya, a yen hapa ya nagafun
ni Andres ikid ni Pedru.
45 A sangaw enna inapag ni Felipe i
Natanyel.
"O Natanyel, ittan hala ya Messayasen
nga binida nig mina Moses ta lintig na ki-
den ikid na aglavun kiden na Namaratu
ta surat da kiden, te naita min. Intu hala
i Hesus taga ili na Nasaret, a anak hapa
ni Hose en," kunna te Natanyel.
46 Ammi ya tabbag ni Natanyel a
"Taga Nasaret? Itta hud ya nagafu ten
nga kappyanan tam?" kunna.
"A em la itan," kunna ha ni Felipe
tentu.
47 A ta nepakaita ni Hesus teg Natanyel
nga umab-abikan tentu a
"Itta mantu in ya Istralita nga kaku-
rugan; awan kad ta pakaladdudan na,"
kun ni Hesus te Natanyel.
48 "Anu hud ya pakkamum teyak?"
kunna hapa.
"On, te ta awena para la nepagayag ni
Felipe teko a dana naita ta ka ta balimen
nga imatuttud ta addun na kayu na hi-
gos," kunna ha ni Hesus.
49 "Ay, Afu, kakurugan mantu ta iko ya
Anak na Namaratu ewan, talaga ta iko ya
Ari na Istralita kiden nga indagan mi,"
kunna hapa tentu.
50 A ya tabbag ni Hesus tentu a
"Anu? Alistu kan de mangurug gafu ta
inuhohug ken la teko nga naita ta ka ta
addun na kayu na higos? Pake dakdakal
sangaw ya maitam ammi ta isin.
51 A ya pake ibar ku tekamuy ngamin a
maita muy sangaw ta nahukatan na ya lan-
gitewan gafu ta Tolayin Taga Langit, te iyak
hapa la ya addanen nga tinarinap ni mina
Hakoben nga imunekan na anghel kiden ta
agyan na Namaratu, ikid na dimagutan da
ta lutakin," kunna.

2

Ya Boda Ta Ili Na Kana

1 A ta nepagpasa na dwangagaw itta ya
boda ta ili na Kana ta lugar na Galileya.
Dana ittan ten ya hina ni Hesus,
2 a sangaw nagawi hapa ig Hesus ikid na
ituldu na kiden ta boda en.
3 A ta nekaafut na inuman na nakibodan
kiden a umange ya hina ni Hesus tentu, a
nebar na,
"Aleng, manguffun ka haen, te awan
na ta inuman da nga binarayang,"
kunna.
4 "Mappya, Ina, ta awenak la ituldu ta
tarabakuk, te awan hud para ya araw
na pakkamuk ta patarabaku ni Damake-
wan teyak?" kunna.
5 A gafu ta kumanen umange maguho-
hug i hina na en ta tagabu kiden nga
mangiparan ta kanan,
"Am itta ya ibar na sangaw tekamuy a
kwan muy la," kunna tekid.
6 A dana netabnak da ten ya annam na
angāng nga magserbi ta Hudyo kiden ta
pangbaggaw da. A ya makarga na tagtak-
day a dwafulu na galon, ammi ta kadwan
a tallufulu na galon.
7 A ya uhohug ni Hesus ta tagabu kiden a

"**Pannun muy ya angā**ng **kidina ta danum,**" kunna, a pinannu da kid abat ta bibig da.
8 "Aran, takday tekamuy ya magsiruk, te em bit pakakkap ta dafu na boda in," kunna ha ni Hesus.
A ta nepagsiruk na takday a enna nepakakkap.
9 A ta nepakakakkap na dafu na boda en a kuman na basi na uba, te nagbalin ya danumen ta basi. Ammi awena amu am had ya nagafun na, te intu la nakkamu ya nangiparan kiden. A gafu ta kumanen a inayagan na ya lalaki en magboda, te pahig na ta intu ya nangiuhet ta basi en.
10 "Anu haman ta neappiyam ya mappya en basi abat ta ayanin? Te gagangay ta meunnan bit mina ya mappya en, a sangaw am nakainum na ya tolay kiden a yen mina ya pangiuhet muy ta matabeng," kunna.
11 A ye-yen ya napolu en pakaitan nga nehuga ni Hesus ta neange na en ta ili na Kana ta lugar na Galileya, petta maita da ya pakapangwa na. A pake nangurug na hapa ya ituldu na kiden tentu.
12 A ta kabalinan na boda en a nagtatugut ig Hesus kontodu hina na, ikid na wāgi na kiden, ikid na ituldu na kiden, te kumin kid ta ili na Kapernayum, a yen bit la ya nagyanan da ta mangananwan.

Ya Pagporay Ni Hesus Ta Naglaku Kiden

13 A sangaw tanagay na hapa ya Pyesta na Simana na Hudyo kiden ta ili na Herusalem, a umange hapa ig Hesus.
14 A ta datang da ta ili en a simarok hapa i Hesus ta nagingumag na bagaw na simbaanen, a neddatangan na ya addu na maglaku ta baka ikid na kalneru ikid na kalapati, te yen kid ya iatang na tolay kiden ta simbaanen. A itta hapa ya magitali kiden ta pirak nga gitogkokan ta nagitalin da.
15 A nangalap mantu i Hesus ta lubid kapye na pinadday ta pagpaligat na, a yen ya nepangpohet na tekid ngamin ta bagaw na simbaanen kontodu ilaku da kiden. A pinagsikig na para ya lamesa na nagitali kiden ta pirak petta meburud ya pirak da kiden.
16 A ya uhohug na ta naglaku kiden ta kalapati a
"Iuhet muy yeyan kid, te awemuy la igitta ya bali ni Damakewan ta kuman na aglakun," kunna.
17 A gafu ta poray na en ta naglaku kiden a yen ya nakanonotan na ituldu na kiden ta takday uhohug nga dana nesurat ta Bibliya na Hudyo kiden, te ya uhohug na suraten a
"**Pekavut nak sangaw, Afu, na pangahuguk ta balimen,**" kunna.
18 Ammi ya uhohug na pinakadakal na Hudyo kiden tentu a
"Itta hud ya mabalim nga neatad na Namaratu ta tinarabakum ta isin? Am kumanin ya kwam a itan mi mantu ya pakapangwam petta mepasikkal hala ya mabalim ta isin," kunda.
19 A ya tabbag na hapa tekid a
"Maski am perdin muy ye-yan na bali na Namaratu a patayukan ku hala sangaw ta las-ud na talluhaw," kunna.
20 "A had kukum hud mapatayuk ta talluhaw, bakawa appatafulu annam na darun ya nepakapatayuk na ta idi?" kunda hapa.
21 Ammi takwan ya ikayat na uhohugan ni Hesus, te ya kinan na en bali a bari na en hapa la, te kurug ta pinapasi da,
22 ammi natolay hala ta mekatallu na araw. A yen hapa ya nepakanonot na ituldu na kiden ta isin na uhohug ni Hesus ta umag na simbaanen. A yen ya nangurugan da ta intu hala ya nebida ta Bibliya na Hudyo kiden.

Ya Bida Ni Hesus Ikid Ni Nikodemu

23 A ta ketta para la ni Hesus ta ili na Herusalem ta Pyesta en a nangurug kan ya addu na tolay tentu gafu ta naita da ya pakapangwa na nga nehuga na ta kadwan kiden tolay.
24 Ammi te Hesus, a awena nekatalak ya nangurug tentu, te dana amu na ya nonot da.
25 A maski awan ta mangibar tentu ta tolay a dana amu na hala ya ngamin kiden nonot na tolay.

3

1 A itta hapa ten ya takday laklakay nga nagngagan ta Nikodemu, a intu hapa

ya takday Pariseyu nga pinakadakal na
Hudyo kiden.
2 A umange hapa ya laklakayen ta agyan
ni Hesus ta hiklam, te makibida tentu. A ya
nebar na a
"Mistro, amu mi ta iko ya mangituldu
nga dinob na Namaratu ewan, te awan
mina ta pakapangwam ta kuman na
naita mi en teko am bakkan ta Namaratu
ya manguffun teko," kunna.
3 Ammi tinabtabang ni Hesus ya paguho-
hug na,
"Pake ibar ku teko ta awan sangaw
ta mesipat ta pangikerutan na Nama-
ratu ewan am awena bit mauli meanak,"
kunna.
4 "Asakay, had kukunna meanak na
tolay am laklakay na? Makatoli hud para
ta sirat na hina na en petta mapidwa
meanak?" kunna hapa ni Nikodemu
tentu.
5 A ya tabbag ha ni Hesus a
"Pake ibar ku hala teko ta awan pulus
ta mesipat ta pangikerutan na Namaratu
ewan am awena bit mauli meanak gafu
ta pakapangwa na Kahalwa na Nama-
ratu ta pagzigut na ta danum.
6 Te ya neanak na tolay a mesigud
la tentu ya gagangay na tolay, ammi ya
nauli neanak ta pakapangwa na Kahalwa
na Namaratu a megitta hapa ta gagangay
na Kahalwa en.
7 A awem mina pahig am had kukunna
makkwa na nebar ken teko nga mauli ka
mina meanak, te intu mina pagnonotam
ya angarigan na paddad.
8 Te ya gagangay na paddad a ange
hala ta gagangay eyan na, a awem amu am
had ya namegafwanan na ikid na pagdu-
lotan na, ammi madangag mu hala. A ku-
manen hapa ta tolayen nga nauli neanak ta
pakapangwa na Kahalwa na Namaratu,"
kunna.
9 "Onay, ammi awek para manonot am
had kukunna makkwa," kunna hapa ni
Nikodemu.
10 A ya uhohug ha ni Hesus tentu a
"Anu iko haman ya kadakalanen na
mangituldu nga Istralita, a awem amu
ya inuhohug ken teko?
11 Pake ibar ku ha teko ta intu la bidan
mi tekamuy ya amu mi ikid na naita mi,
ammi awemuy haman dangdangagan ya
pasikkal mi tekamuy.
12 A am awemuy la kurugan ya
nabidak tekamuy nga malogon maita ta
lutakin a had kukummuy mantu mangu-
rug am intu sangaw bidan ku tekamuy ya
awemuy maita ta langitewan?
13 A gafu ta awan ta nakaange ta lan-
gitewan ikid na nakaita ta makkwa ten a
awan mantu ta takwan na makabida ta
makkwa ten am bakkan la ta nagafu en ta
langit. A intu hala ya Tolayin Taga Langit,
14 ammi mappya ta mebesin hapa san-
gaw ta kayu ta kuman na sinang ulagen
nga nebesin ni mina Mosesen ta kayu ta
agyan na kalafukanen,
15 petta maski am inya sangaw ya
mangikatalak tentu a maatadan sangaw ta
magnayun na angat gafu tentu." kunna.

Ya Gafu Na Ange Na Anak Na Namaratu

16 A kakurugan ta dakal ya idduk na
Namaratu ewan ta ngamin kiden tolay ta
paglelehutin, te netuluk na ta masi ya me-
mentu en anak na gafu ta liwat tam kiden,
petta am ikatalak tam a awetam sangaw
melogot am awa maatadan kitam hud la ta
magnayun na angat.
17 A bakkan mantu ta yen ya nepangi-
dob na ta Anak na petta ipasikkal na ya
pama-gang na ta tolay kiden, am awa petta
mekerutan kid hud la gafu ta pasi na Anak
na en.
18 A maski am inya mantu ya mangikata-
lak tentu a awena sangaw medarum ta
atubang na Namaratu ewan, ammi ta awa-
nen mangikatalak tentu a dana nekari
ya pakedarum na, gafu ta awena haman
nekatalak ya mementu en Anak na.
19 A yen ya gafu na pakedaruman na
tolay te lumattog na ya negitta en ta zi-
lag nga mangpadakar ta nonot na tolay
kiden, ammi nekatupag da haman, te pake
nekayat da hud la ya sugiram ammi ta
dakaren, te dulay haman ya tarabaku da.
20 Te ya ngamin kiden mangwa ta dulay
a ikatupag da ya dakar, a palanan da la, te
aweda ikayat ta maita ya tarabakun da talo
am mapaliwatan ya nonot da.
21 Ammi ya mangwa ta katunungan
a sarukusukan na la ya dakar, petta

mepasikkal ya pangurug na ta pakkwa na Namaratu tentu.

Ya Nagingunnan La Te Hesus

22 A ta nekabalin nig Hesus ikid ni Nikodemu nga nagbida a nagtugut ig Hesus ikid na ituldu na kiden, te umange kid ta kadwan kiden babali ta lugar na Hudeya. A medyo nabayag kid hapa ten nga mangzigut ta nagbabawi kiden ta liwat da.
23-24 Ammi te Hwan, ta awena en para la nekebalud, a itta para la ta iten Enon nga abikan ta Salim, te nangzigut ta umange kiden tentu, te alawa hapa ya danum ten.

25 A sangaw itta ya takday Hudyo nga nakidibati ta ituldu kiden ni Hwan, te intu nakidibatin da am had sin ya mapmappya ta pangzigut ni Hwan ikid nig Hesus.
26 A yen ta nagtoli ya ituldu na kiden tentu, te pohutan da hapa tentu.

"Mistro," kunda te Hwan, "Anu hud ya uray mu ta umangen nagpazigut teko ta dammang na Karayan na Hurdan? Iko paen ya nangipasikkal tentu, a ta ayanin intun ya mangzigut, a intu hapa ya eyan na ngamin tolay," kunda.

27 A ya tabbag ni Hwan tekid a

"Bay-an muy la, te bakkan mina ta intu ya eyan na tolay kiden am awena uray na Namaratu.
28 Ikamuy haman ya nakadangag ta inuhohug ken, te '**Bakkan la ta iyak ya Mangikerutan,**' kunku haman, te iyak la ya pinapolu na Namaratu nga ange nangipadangag tentu.
29 A intu mina pagnonotan muy ya keangarigan na magboda, te ya lalaki en ya ange mangalap ta babbayen. Ammi ya kahulun na en nga nangpili ta atawa na a indagan na la ya pangdayaw na lalaki en ta atawa na en, a pake matalakan hapa am madangag na. A kumanen hapa teyak, te nagdulot na ya talak ku,
30 te mappya ta intu ya imutun a iyak ya imakban," kunna.

I Hesus Ya Nagafu Ta Utun

31 A ya taga langit ewan ya pake seturay ammi ta ngamin, ammi ya taga lutakin a intu la amu na bidan ya makkwa ta lutakin, te nafukuk ta lutakin. Ya taga langitewan mantu ya pake atata-nang ammi ta ngamin,
32 a intu bidan na ya naita na ikid na nadangag na ta Namaratu ewan. Ammi maski kunna ten a kuman na awan ta mangurug ta ipadangag na.
33 Ammi am itta ya mangurug tentu a ipasikkal na ta kakurugan ya Namaratu ewan,
34 te ya taga langitewan nga dinob na Namaratu a iuhohug na ya uhohug na Namaratu, te awan ta kurang na Kahalwa na Namaratu tentu.
35 Namaratu hapa la ya Dama na dinob na en, a pake iddukan na, te Anak na. A pinatudunan na petta intu hala ya makkamu ta ngamin.
36 A ya mangurug mantu ta Anak na Namaratu ewan a ittan ya angat na nga magnayun. Ammi ya awanen mangurug ta Anak na a awena sangaw mesipat ta angat na, te itta para la ya pagporay na Namaratu tentu.

4

Ya Babbayen Taga Samariya Nga Nesimmu Ni Hesus

1 A ta pagyan nig Hesus ta agyan na Hudeya, a pake imaddun ya umange te Hesus ammi ta umange kiden te Hwan. A ya Pariseyo kiden nga nakitapil te Hwan a nadamag da ta ad-addu ya zinigut nig Hesus ammi te Hwan, a malalang kid.
2 Ammi bakkan te Hesus ya nangzigut ta umange kiden tentu am awa ituldu na kiden.
3 A gafu ta Pariseyo kiden a nagganwat nig Hesus ta lugar na Hudeya a nagtoli kid a lugar na Galileya,
4 ammi mappya ta angen da ya lutak na Samariya.
5 A nakatugtugut kid la nakatugtugut addet ta pingit na ili na Sikar, a nagimmang kid na ta bikat na lutaken nga neatad ni mina Hakob ta anak na en Hose ta palungu na araw.
6 A gafu ta nabannag na i Hesus ta inange da en, te tangnganan na araw hapa, a nagibannag hapa ta bibig na huhunen nga kinali ni mina Hakoben.

7-8 A ta pagibannag ni Hesus a nagdulot
hala ya ituldu na kiden ta umag na ili petta
gumatang kid ta kanan da. A ta kawan da
para la a itta ya babbay nga taga Samariya
nga umange nanagab ta huhunen. A ya
uhohug ni Hesus tentu a
"Ikwa nak haen ta danumina," kunna.
9 Ammi nagpaka-lat ya babbayen ta uho-
hug ni Hesus, a
"Anum hud magadang ta danum
teyak, bakawa Hudyo ka, a Samariyano
yak nga babbay?" kunna.
Te ya gagangay kan na Hudyo kiden a
aweda kan uminum ta paginumān na
Samariyano.
10 A ya tabbag ni Hesus hapa a
"Awem garay amu ta itta ya iatad na
Namaratu ewan teko, a awem amu am
inya ya nagadang teko ta inuman, te am
amu nak mina a iyak mina ya nagadan-
gam ta inumam, a inatadan ta ka mina ta
matolay na danum," kunna.
11 "Awan haman ta pagsiruk mu,
Ser, ta huhunin, yaga pake naumag ya
danum na in. A had kukum mantu
makaalap ta matolay na danum nga
iatad mu teyak?
12 Dakdakal hud ya amum ammi te
mina Hakoben nga nangisirak ta huhunin
tekami, te maski intu hapa ya kanayun
imminum ta danum na in, kontodu anak
na kiden ikid na ayam na kiden," kunna ha
na babbayen.

13 A ya uhohug ha ni Hesus tentu a
"Onay, ammi gumtang hala sangaw
ya ngamin kiden uminum ta isin na
danum.
14 Ammi ya uminum ta iatad kin na
danum a awena sangaw gumtang, te ya
danumin nga iatad ku a magbalin sangaw
ta kuman na huhun ta umag na en, a
kuman na sigida tumuhayuk tentu petta
magnayun ya angat na," kunna.
15 "A atadan nak mantu, Ser, ta ki-
namina danum, petta awek na sangaw
gumtang ikid na ange managab ta isin,"
kun na babbayen.
16 "A em bit ayagan ya atawamen, te
dumatang kanan sangaw ta isin," kunna
hapa ni Hesus.
17 "Ay awanak haman ta atawa,"
kunna ha.
Ammi ya uhohug ni Hesus tentu a
"Kustu ya uhohug men ta awan ka ta
atawa,
18 te nakigungay kan haman ta lima
na atawa, a bakkan hapa ta atawam ya
pakidaggam ta ayanin," kunna.

19 A gafu ta nagpaka-lat ya babbayen ta
uhohug ni Hesus a takwan ha ya nebar na;
"Ser, ya kuman na mariknak teko a
iko hala ya takday aglavun nga paguho-
hugan na Namaratu ewan.
20 A itta mantu ya damagan ku teko,
te ya gagangay na gingginafu mi kiden ta
pangdayaw da ta Namaratu a kanayun
nakigimung kid kan ta bagetayewan.
Ammi ya kagittam kiden nga Hudyo
a ibar da ta awan mina ta takwan na
pangdayawan tam tentu am bakkan ta
ili na Herusalem. A had sin mantu
ya kakurugan na pangdayawan tam?"
kunna.

21-22 A kunna sin hapa ya tabbag ni Hesus
ta nebar na en:
"Mappya, Aboy, ta kurugam ya uho-
hug ku teko, te ikamuy Samariyano
a dayawan muy hala ya Namaratu,
ammi awemuy pake amu ya dayawan
muy. Ammi ikami Hudyo a amu mi ya
dayawan mi, te ikami ya nangipakka-
mun na Namaratu ta mangikerutan ta
ngamin tolay. A yen ta ibar ku teko ta
mauli sangaw ya pangdayaw muy, te
bakkan la sangaw ta bagetayewan ono
ili na Herusalem ya pangdayawan muy
ta Namaratu.
23 Te ya kakurugan na mangdayaw a
dayawan na ya Namaratu ta nonot na hapa
la ta kakurugan na pangdayaw, te yen ya
apagan na Namaratu ta mangdayaw tentu.
24 Te ya kasasaad na Namaratu a
awem maita, te kuman na paddad. A map-
pya mantu ta dayawan muy ta kakurugan
ta nonot muy hapa la," kunna.

25 A ya uhohug na babbayen hapa a
"Intu la amuk ta ange sangaw ya kinan
da en Kristu Mangikerutan, a intu san-
gaw ya mangipakamu ta ngamin teki-
tam," kunna.

26 "Intu hala ya makiuhohugan teko,
Aboy, te iyak haman yen," kun ni Hesus
tentu.
27 A ta paguhohug na para la ta bab-
bayen a nagtoli hapa ya ituldu na kiden, a
nalangga kid hapa tentu gafu ta kabida na
ya babbay, ammi aweda pinohutan tentu
am anu ya bidan da ikid na ikayat na ta
babbayen.
28 A yen hapa ya nepangiwagak na bab-
bayen ta kalamba na en nga netabnak ta
huhunen, te alistu nagtoli ta umag na ili, a
nagayayag na ta tolay kiden.
29 "E kanan sin, e kanan sin, te
emmuy itan ya tolay nga nangibar ta
ngamin kiden iningwak. Intu de ya
Mangikerutanen nga linavun na popolu
kiden aglavun," kunna.
30 A matutunudan kid na mantu imuhet ta
ili en nga dumadayum te Hesus.

Ya Keangarigan Na Aggatab

31 A ta ang-ange para la na tolay kiden te
Hesus a agagayan na ituldu na kiden, petta
mangan ta inalap da en ta ili.
"E ka sin, Mistro, te mangan kitanan,"
kunda.
32 Ammi ya tabbag na en hapa tekid a
"Itta in ya kanan ku nga awemuy
amu," kunna.
33 A yen ta nagimpopohut kid na.
"Itta hud ya nangitulud ta kanan na?"
kunda.
34 A gafu ta kumanen a nepasikkal ni
Hesus ya ikayat na uhohugan tekid;
"Intu hala kanan ku ya pangidulot
ku ta ikayat na nangidoben teyak petta
ibalin ku ya patarabaku na en teyak.
35 Ikamuy ya mangibar ta itta para la
ya appat na hulan kapye na idatang na
aggagatab. Ammi ya ibar ku tekamuy a
maglipay kanan, te maita muy hapa ya
takwan na agtalunan, a nalutun hapa ya
kuman na dawa da kiden te makigatab na.
36 Ya ange maggatab ta isin na aggata-
ban a magatab na ya magbalin ta mag-
nayun na angat. A takwan hapa ya tan-
dan na, te matalakan sangaw mehulun ta
nagmula en gafu ta pangisaned da ta mag-
nayun na angat.
37-38 A iyak paen ya nangidob tekamuy
petta maggatab kam ta awemuyen nag-
bannagan, te takwan ya nagbanbannag.
Ammi ikamuy hapa ya mesipat ta nagban-
bannagan da. A yen hapa ya nagdulotan
na dana en bida nga '**Takday ya mag-
mula, a takwan ya maggatab,**' kunna."
39 A ya Samariyano kiden nga taga ili na
Sikar a addu kid hapa nangurug te Hesus
gafu ta bida na babbayen, te, "**Nebar na
haman teyak ya ngamin kiden ining-
wak,**" kunna tekid.
40 A ta datang da mantu te Hesus a inaga-
gay da petta magdulot ta babali da kiden,
a pa nagyan mantu i Hesus tekid abat ta
dwangagaw.
41 A imaddu para ya mangurug tentu
gafu ta nepadangag na en tekid.
42 A ya uhohug da hapa ta babbayen a
"Dana nangurug kami gafu ta uho-
hug mu tekami, ammi ta ayanin a
mismo tekami ya nakadangag tentu
a pake gustu ya amu mi ta intu ya
Mangikerutan ta ngamin tolay," kunda.

Ya Pagpamappya Ni Hesus Ta Anak Na Opisyal

43 A ta nepagpasa na dwangagaw a sa
nagtatugut ha ig Hesus ikid na ituldu na
kiden, te dumatang kid na ta lugar da en
ten Galileya.
44 Ta idi a nepapilit ni Hesus ta maday-
dayawan ya aglavun ta ngamin kiden lu-
gar fwera la ta agyan na en hapa la.
45 Ammi tentu en dimmatang ta lugar
na en Galileya a pinagdulot na hala na
kalugaran na kiden, te naita da ya ngamin
kiden tinarabaku na ta ili na Herusalem, te
umange kid hapa ta pyesta en ten.
46 A sangaw nagdulot ig Hesus ta ili na
Kana. Yen hala ya lugar na boda en tentu
en nangihuga ta danumen petta nagbalin
ta basi. A ta datang da ta ili na Kana a
itta hapa ya takday opisyal nga nagtakit ya
anak na ta ili na Kapernayum.
47 A tentu en nakadangag ta dumatang
na i Hesus nga nagafu ten Hudeya a
umange hapa nakikekallak tentu, petta
enna mina pagmappyan ya anak na en, te
tagtakday na ya angat na.
48 A ya uhohug ni Hesus tentu

"A te awemuy ikayat mangurug teyak am awan ta ipaitak ta pakapangwak tekamuy," kunna.

49 Ammi pake persan na para na lalaki en;

"Ser, em haen itan ya anak ken petta awena sangaw masi," kunna te Hesus.

50 "Dumatang kan mantu ta balim, te matolay hala ya anak men," kun ni Hesus tentu.

Kinurug na ya uhohug ni Hesus tentu, a sangaw nagtugut kumin ta bali na.

51 A tentu en para la ta dalan a nesimmun na hala ya tagabu na kiden nga umange nangdafung tentu, a nebar da hapa ya anak na en;

"Matolay hala ya anak men," kunda tentu.

52 "A kanu hud na oras ya nepagmappya na?" kunna hapa tekid.

"A ala una ta furaben ya nepagkamag na patu na en," kunda.

53 A nanonot na hapa ta ye-yen na oras ya nepangibar ni Hesus tentu ta matolay hala ya anak na en. A yen ta pake netug na ya pangurug na, kumanen hapa ta ngamin kiden makipagyan tentu.

54 A ye-yen mantu ya mekaduwa na pakaitan nga nehuga ni Hesus tentu en dimmatang ta lugar na Galileya nga nagafu ta Hudeya.

5

Ya Pagpamappya Ni Hesus Ta Pilay

1 A ta nepagpasan na piga na araw a itta ha ya pyesta na Hudyo kiden, a umange hapa i Hesus nakipyesta ta ili na Herusalem.

2 A ta hebing na kinan da en '**Sasarokan na Kalneru**' ta ili en a itta ya takday agzigutan na tolay kiden nga nalehutan ta lima na pagsigongan, a Betsata ya ngagan na ta agsitang na Hudyo kiden.

3 A ta agyan na pagsigongan kiden a giiddan ya addu na nagtatākit, te itta ya nagdaram, ikid na pilay, ikid na awan nakahehit. A indagan da kan ya paghehit na danumen,

4 te itta kan ya anghel na Namaratu nga umange la umange mangpahehit ta danumen. A ya imunnanen kan nga sumabbung ta nepaghehit na danumen a yen kan ya magmappya ta takit na.

5 A itta hapa ya takday lalaki nga nekihu ta nagtatākit kiden, te nabayag na nagtakit hapa abat ta tallufulu walu na darun.

6 A ta pagtalib ni Hesus a naita na ya lalaki en, a nadamag na ta nabayag na imaidda ta takit na en. "**Ikayat mu hud magmappya?**" kunna tentu.

7 "A onay, Ser," kunna hapa, "ammi awan haman ta manguffun teyak, petta ibilag nak mina ta agzigutanen am maghehit ya danumen. Te am angange yak para la tatakday a takwan haman ya imunnan teyak nga dumagut ta danumen," kunna.

8 "Magtayuk kan mantu, a alapam hapa ya dapamina, a magtugut kan," kun ni Hesus tentu.

9 A ka-ma la nagmappyan, a inalap na mantu ya dapan na en, kapye na nagtugut.

10 A gafu ta araw na agimmang ya nepagmappya na lalaki en a ginamman na Hudyo kiden ya pangagtu na ta dapan na.

"Arawin haman ya agimmang tam a mehangat ya pangagtum ta dapamina," kunda.

11 "Onay, ammi ya nangpamappya en teyak ya nangpaalap teyak," kunna tekid, te " '**Alapam ya dapamina a magtugut kan,**' kunna haman teyak," kunna tekid.

12 "A inya mantu ya nangibar teko ta pangalap mu ta dapam ikid na pagtugut mu?" kunda ha.

13 Ammi intu dulay, te awena amu ya ngagan na nangpamappya en tentu, te dana nagtugut na i Hesus gafu ta kaddun na tolay kiden.

14 A sangaw ha ta mittan a nesimmun ni Hesus ya lalaki en ta umag na dakalen simbaan, a

"Itam, nagmappya kan. Awem na sangaw magliwat talo am datangan na ka sangaw na pake dulay ammi ta takit men," kun ni Hesus tentu.

15 A nagtugut ya lalaki en, a enna nepadamag ya ngagan ni Hesus ta Hudyo

kiden nga nangpohut tentu.
16 A yen na hapa ya nangtapilan na
Hudyo kiden te Hesus, te nagtarabaku kan
ta araw na agimmang tentu en nagpamap-
pya ta lalaki en.
17 Ammi ya uhohug ni Hesus tekid
"A te magtarabaku para la i Damake-
wan, a yen ta magtarabaku yak hapa,"
kunna.
18 A gafu ta uhohug na en a pake ne-
gakkad dan ya pangpapasi da tentu, te
duwa kan ya liwat na, te awena kan
kinurug ya lintig na araw na agimmang
da, yaga nakigitta kan hapa ta Namaratu
ewan, te nebar na ta Namaratu ya Dama
na.

Ya Pagafun Na Pakapangwa Ni Hesus

19 A ya tabbag ni Hesus ta maggakkad
kiden tentu a
"Dangagan muy ya ibar ku tekamuy:
Awan ta mabalin ku am magurayak la
tatakday, te am anu ya mariknak ta uray
ni Damak a mappya ta yen ya idulot ku,
20 te ya gagangay ni Damak a id-
dukan nak, a ituldu nak hapa ta ngamin
tarabakun na. A ituldu nak sangaw ta
pake masmasikan para ammi ta nepaitak
tekamuy, petta pake magpaka-lat kam.
21 A gafu ta itta ya pakapangwa ni
Damakewan nga mangtolay ta nagpasi ki-
den a kumanen hapa teyak, te tolayan ku
hapa ya ngamin ikayat ku.
22 Te bakkan na te Damakewan ya
mangnonot ta tolay kiden am awa iyak, te
gafu ta Anak nak a pinatudunan nak, petta
iyak ya mangnonot tekid.
23 A iyak mantu ya makkamu ta tolay,
petta dayawan nak na ngamin tolay maski
ta kuman na pangdayaw da te Damake-
wan. Ammi ya awan kiden mangdayaw
ta Anak na Namaratu a mekwenta mantu
ta aweda dayawan ya Dama na en nga
nangidob tentu.
24 A yen ta dangagan muy mina ya
uhohug kin tekamuy: ya mangdangag ta
uhohug ku ikid na mangurug ta nangi-
doben teyak a ittan ya angat na nga mag-
nayun. A awena sangaw medarum ta
atubang na Namaratu ewan, te nelillik na
ta pasi na petta matolay la.
25 "A ya takday para na ibar ku teka-
muy a mamegafu ta ayanin ya araw na
pakadangag na nagpasi kiden ta ngahal
na Anak na Namaratu ewan, a matolay
ya makadangag.
26 Te pinasinapan nak ni Damakewan
petta itta ya angat ku nga mesigud teyak ta
kuman na itta hapa tentu.
27 A gafu ta iyak ya Tolay Taga Langit a
pinatudunan nak para nga mangnonot ta
tolay kiden.
28 A awemuy mina malangga ta nebar
kin, te itta hala sangaw ya araw am maaya-
gan ya ngamin kiden nagpasi, a madangag
da sangaw ya ngahal ku,
29 a sa imuhet kid ta tanam da kiden.
Te ya nangwa ta katunungan ta katolay da
en a maatadan kid sangaw ta magnayun
na angat. Ammi ya nangwa ta awan ta
kapkappyan a medarum kid sangaw ta
atubang na Namaratu ewan.
30 Ammi maski am iyak ya mangnonot
ta tolay kiden a awek haman maguray, te
dangagan ku bit ya uray ni Damakewan.
A am anu mantu ya nonot ku a matunung
hapa, te bakkan ta ikayat kin ya nonotan
ku am awa ikayat na nangidoben teyak.
31 "A kumanen hapa am iyak hapa la
ya mangtistigu ta barik a amuk ta awan
ta kwenta na, te tatakdayak la.
32 Ammi itta para ya takday, te i
Damakewan hapa ya mangtistigu teyak. A
amuk ta matunung ya pangtistigu na.
33 A kumanen hapa te Hwan, te ika-
muy haman ya nangidob ta ange kiden
nagimbestigar tentu, a kakurugan kad ya
nebosag na negafu teyak.
34-35 Ammi maski kunna ten a bakkan
ta intu ikatalak ku ya pangtistigu na tolay.
A ibar ku la yen tekamuy petta mekerutan
kam mina, te kuman na zilag hapa I Hwan,
nga nangpadakar bit tekamuy, a kuman
na pa matalak kam bit nga timoltollok ta
dakar na en.
36 "Ammi itta ya takwan na mangtis-
tigu teyak nga pake dakdakal ammi te
Hwan, te ya ngamin kiden tarabakuk
nga nepatudun ni Damakewan teyak a
yen kid para la ya idulot ku. A yen kid
hapa ya mangtistigu teyak, petta amu
muy ta awan ta takwan na pagafun ku

am bakkan la te Damakewan Namaratu,
te intu ya namatudun teyak.
37 Addet ta ayanin a awemuy la nadan-
gag ya ngahal ni Damakewan nga nangi-
dob teyak, a awan hapa ta nakaitan muy
tentu, ammi maski kunna ten itta hala ya
pangtistigu na teyak.
38 A awemuy la netug ya uhohug na en,
te awemuy kurugan ya dinob na en.
39 Pake sinanedan muy haman ya
surat kiden ta Bibliya te yen kid ya ikatalak
muy nga mangatad ta magnayun na angat.
40 Ammi iyak haman ya bidan da, a
awemuy haman magadang teyak petta itta
mina ya angat muy nga magnayun.
41 "A bakkan ta intu apagan ku ya
pangdayaw na tolay teyak,
42 ammi amuk ya awemuy pangurug
teyak, a te awemuy iddukan ya Namaratu.
43 Imange yak la tekamuy ta ngagan ni
Damakewan, ammi awedak haman kuru-
gan. Ammi am takwan ya umange teka-
muy ta ngagan na en hapa la a yen hud la
ya ikayat muy kurugan.
44 Had kukummuy mantu mangurug,
bakawa intu pakolangan muy ya pang-
dayaw na kagitta muyen tolay tekamuy, a
awemuy la nonotan ya ikayat na Nama-
ratu petta intu mina ya mangdayaw teka-
muy.
45 A maski am awemuy la mangurug a
awemuy pahig ta iyak sangaw ya mangi-
darum tekamuy ta atubang ni Damake-
wan, te dana ittan ya mangidarum teka-
muy. Te ya lintig kiden ni mina Moses nga
ikatalak muy, a yen kid ya mangipasikkal
ta liwat muy.
46 Te am kinurug muy mina ya nebar
ni mina Moses a kinurug dak hapa, te iyak
haman ya binida na ta surat na kiden.
47 Ammi am awemuy kurugan ya surat
na kiden a had kummuy mantu mangurug
ta uhohug ku kiden tekamuy," kunna, a
yen bit la ya addet na pagbida na tekid.

6

Ya Pagpakan Ni Hesus Ta Lima Ribu Na Tolay

1 A ta kabalinan na kumanen a nagganwat ig Hesus, te ange kid ta dammang na alugen.
2 A dumadagdag hapa ya pake addu na tolay tekid, te ikayat da itan ya pakapangwa ni Hesus am pagmappyan na ya nagtatākit kiden.
3 A ta datang nig Hesus ta dammang a gimon kid ta bagetayen, a sangaw nagibannag kid.
4 Tanagay na hapa ya araw na Simana na Hudyo kiden am mangan kid ta panadamdaman da ta araw na nepangililik na Namaratu ta gingginafu da kiden.
5 A ta nepaglipay ni Hesus a naita na ya awan bababang na tolay nga dumadagdag tekid, te umabikan kid na tentu. A ya uhohug na te Felipe a
"Felipe, mappya ta mangan ya tolay kiden nga dumagdag tekitam, ammi anu hud ya ialap tam ta kanan da?" kunna tentu.
6 Ammi pangparuba na yen te Felipe, te dana nanonot na ya kwan na.
7 A ya tabbag ni Felipe hapa a
"Maski am itta mina tekitam ya pirak na matandanan ta lugar na annam na hulan a makalannat hud ya igatang na ta kanan petta makakakkap mina ya tagtakday tekid?" kunna.
8 A i Andres hapa nga kabagis ni Pedru a nebar na te Hesus ya takday babagu nga nehulun ta tolay kiden.
9 "Itta hala ya balun na babagu in ta lima na pan ikid na duwa na ikan, ammi makalannat hud yen kid ta kaddu na tolay kidin?" kunna.
10 "A pagtuttudan muy mantu ya tolay kidin," kun ni Hesus.
A gafu ta kakaddatan hapa ye-yen na lugar a gituttudan kid na. A ya bilang na lalaki kiden la a itta de lima ribu kid.
11 A sangaw ginawat ni Hesus ya pan na babagu en, kapye na nepakimallak. A sangaw nepesaned na ta tolay kiden gituttudan, kumanen hapa ta ikan kiden. A sa nakakakan kid ta kaddu na nekayat da.
12 A tekiden nabattug a
"Uknudan muy ya nahuna kiden, petta aweda makenga," kun ni Hesus ta ituldu na kiden.

13 A inuknud da kid, a pinannu da ya mafulu duwa na la-ba ta nehuna na nagkakan kiden nehuna na nagkakan kiden.
14 A ta nepakaita na tolay kiden ta pakapangwa ni Hesusen a
"Talaga ta ye-yan na tolay ya kinan da en aglavun na Namaratu nga ange kan ta lutakin," kun na kadwan kiden tekid.
15 A narikna ni Hesus ta tanagay enda gafutan, petta pagbalinan da ta ari da, a yen ta nagtugutan na kid, a nagtoli tatakday ta utun na bagetayen.

Ya Pagpapa-yat Ni Hesus Ta Danum Na Alugen

16 A sangaw ta marimat a imunnan ya ituldu na kiden nga dumagut ta alugen.
17 A ta datang da ta barangay da en a gimon kid hapa, te gumanwat kid na dimakit, te dumatang kid na ta ili na Kapernayum. Ammi tentu en nagsugiram a awena para la dumatang ni Hesus tekid.
18 A sangaw gafu ta nagsikan na ya paddaden a namegafun magpalung ya danumen, a magtagwan kid na mantu petta makatangngan kid ta alugen.
19 A tekid na nakatagwan abat ta lima ono annam na kilumetru a neitan da ya magpapa-yat ta danumen, te umab-abikan ta barangay da en, a pake nakatalaw kid na hapa.
20 Ammi intu hala i Hesus, a nagayag hapa tekid,
"Awemuy la magtalaw, te iyakin yan," kunna.
21 A gafu ta intu a mayat kid na mangitakay tentu. A tentun nakatakay a alistu kid na nakadatang ta lutaken nga datangan da.

Ya Pagapag Na Tolay Kiden Te Hesus

22-23 A ya tolay kiden nga pinakan ni Hesus a itta kid para la ta dammang na alugen. A ta pagtalib na araw a dumatang hapa ya kadwan kiden barangay nga taga Tiberyas ta nanganan na tolay kiden ta pan kiden nga nepakimallak ni Hesus. A ta nepakkamu na tolay kiden ta awan na i Hesusen, a amu da ta awena nehulun ta ituldu na kiden, te ikid la ya nakalugan ta barangay, a tatakday la ya barangay da.
24 A gafu ta awan ig Hesus ikid na ituldu na kiden a naglalugan kid na ta barangay kiden nga bagu dumatang, te umange kid hapa ta ili na Kapernayum, te enda apagan i Hesus.

Ya Bida Na Kanan Nga Mangtolay

25 A ta datang da ta dammangen a naapagan da hala, a binaran da;
"Mistro, kanu hud ya datang mu ta isin?" kunda tentu.
26 A ya uhohug na en tekid a
"Kustu ya uhohug ku tekamuy ta nagbannag kam mangapag teyak gafu ta nabattug kam ta nepakakan muy ta pan kiden, ammi maski am naita muy ya pakapangwak a awemuy para la maawatan ya naita muy.
27 Intu para apagan muy teyak ya kanan nga mewarad sangaw ta lutak, ammi bakkan mina ta yen ya pagbannagan muy am awa kanan nga mangatad ta magnayun na angat, te ye-yen na kanan ya iatad ku tekamuy, te iyak hala ya Tolayen Taga Langit nga pinasinapan ni Damakewan Namaratu ta pakapangwa na en," kunna.
28 "A am mappya ta yen ya pagbannagan mi a anu mantu ya patarabaku na Namaratu tekami petta maatadan kami ta magnayun na pagtolayan nga kinam?" kunda hapa.
29 "Awan ta patarabaku na Namaratu tekamuy am bakkan la ta pangurug muy ta dinob na en, petta intu la ya ikatalak muy," kunna ha ni Hesus.
30 A gafu ta uhohug na en tekid a nangibar kid na ta pakaitan.
"Mappya mantu ta mamadday ka ta pakaitan mi ta pakapangwam ta kuman na iningwa ni mina Moses, petta itta ya pangurugan mi teko.
31 Te ya uhohug na Bibliya en a '**Inatadan na kid ta kanan nga nagafu ta langit,**' kunna. A intu hala ya 'Mana en' nga nagtolayan na gingginafu tam kiden ta kalafukanen abat ta appatafulu na darun," kunda.
32 A ya uhohug ni Hesus tekid hapa a
"Kustu hala ya ibar ku tekamuy ta bakkan haman te mina Moses ya nangatad ta kanan nga nagafu ta langit am awa Damakewan. A ta ayanin intu hapa

la ya mangatad ta kakurugan na kanan
nga nagafu ta langit.
33 Te ya kanan nga iatad na Namaratu
ewan a intu hala ya Tolayen Taga Langit
nga umakban ta lutakin, a yen ya man-
gatad ta magnayun na angat ta ngamin
tolay ta paglelehutin," kunna.
34 "Mappya mantu, Ser, ta kanayun
atadan na kami ta kinamen nga kanan ta
kinghahaw," kunda tentu.

I Hesusen Hapa La Ya Kanan Nga Mangtolay

35 A ya uhohug ni Hesus ta nagadang
kiden tentu a
"Iyak hapa la ya kanan nga mangtolay.
A ya ange mantu mangan teyak a awe-
nan sangaw mabisin. A am ikatalak nak
a awenan sangaw gimtang.
36 Ammi ta kuman na uhohug ku teka-
muy ta idi a naita muy ya tarabakuk a
awedak haman ikatalak.
37 Ammi ya ngamin kiden iatad ni
Damakewan ta kwak a yen kid sangaw ya
magdulot teyak. A maski am inya sangaw
ya ange teyak a pagdulotan ku hapa.
38 Te yen ta nagtugutak ta langitewan
ikid na dumagut ta isin petta idulot ku la
ya ikayat na nangidoben teyak, te bakkan
ta ikayat kin ya tarabakun ku.
39 A uray na hapa ta awan sangaw ta
mawakay ku ta ngamin kiden neatad na ta
kwak, te tolayan ku kid ta pagaddetan na
arawin yan.
40 Te ya uray ni Damakewan ta ngamin
kiden bumabilbig ta Anak na en ikid na
mangikatalak tentu a maatadan kid san-
gaw ta magnayun na angat, te tolayan ku
kid sangaw ta pagaddetan na arawin yan,"
kunna.

Ya Paglibak Na Hudyo Kiden Te Hesus

41 A gafu ta '**Iyak ya kanan nga nagafu
ta langitewan,**' kunna a yen ta linibakan
na Hudyo kiden.
42 "Bakkan hud te Hesus yan nga anak
ni Hose en? Amu tam haman ya dama na
ikid na hina na, a had kukunna mantu
nagafu ta langit?" kunda.
43 Ammi ya uhohug ni Hesus tekid a
"Awemuy mina magintabtabbag gafu
ta inuhohug ken,
44 te maski am anu ya uray muy awan
ta makaange teyak am awena gamidan ni
Damakewan nga nangidob teyak. A iyak
hapa sangaw ya mangtolay tentu ta pagad-
detan na arawin yan.
45 A dana nesurat hala yen ta lebru na
pinaguhohug na en, te ya nebar na a '**Na-
maratu sangaw ya mangituldu tekid,**'
kunna. A ya magdangag ikid na mangitug
ta ituldu ni Damakewan a yen kid mantu
ya umange teyak.
46 Ammi maski kunna ten a awan para
la ta nakaita te Damakewan am bakkan la
ta Anak na en nga nagafu tentu, a iyak la
mantu ya nakaita tentu.
47 "A pake ibar ku ha yan tekamuy, ya
mangurug teyak, ittan ya angat na nga
magnayun,
48 te iyak ya kanan nga mangtolay
tentu.
49 Ammi ta kuman na gingginafu muy
kiden ta kalafukanen, a maski sigida nan-
gan kid ta Mana en nga netabnak ta lutak
a aweda hala magnayun ta kinān da en, te
sa nagpasi kid hala.
50 Ammi ya kanan nga magafu ta lan-
git a yen ya mangatad ta magnayun na
angat, petta maski am inya ya mangan
tentu a awena sangaw pake masi.
51 A iyak hapa la ya kanan nga mang-
tolay nga nagafu ta langit, a am itta ya
mangan ta isin na kanan a matolay sangaw
magnayun. A ya kanan nga iatad ku, intu
hala ya barikin, petta matolay mina ya
ngamin tolay ta paglelehutin," kunna.

Ya Bari Ikid Na Daga Ni Hesus

52 A gafu ta uhohug ni Hesus a yen ya
nagtatapilan na Hudyo kiden, te nagtatab-
bagan da am had kukunna iatad ya bari na
tekid petta kanan da.
53 A yen ta nagbida ha i Hesus tekid.
"Kakurugan ya uhohug ku tekamuy ta
am awemuy mangan ta bari na Tolayin
Taga Langit ikid na uminum ta daga na
en a awemuy mesipat ta angat na.
54 Ammi ya mangan ta barik ikid na
uminum ta dagak a ittan ya angat na nga
magnayun, a iyak sangaw ya mangtolay
tentu ta pagaddetan na arawin yan.

55 Te ya barikin ya kakurugan na
kanan, a ya dagak ya kakurugan na inu-
man.
56 A ya mangan mantu ta barik ikid na
uminum ta dagak a yen ya mesipat teyak,
a iyak hapa ya mesipat tentu.
57 Ya Damakewan nga awan sangaw
masi ya nangidob teyak, a matolayak hapa
gafu tentu. A kumanen hapa ta manganen
teyak, te matolay hapa gafu teyak.
58 A ya kanan mantu nga bidan ku
tekamuy a nagafu hala ta langit, ammi
bakkan ta kuman na kanan na gingginafu
muy kiden, te maski nangan kid a sa nag-
pasi kid hala. Ammi ya mangan ta iatad
kin nga kanan a matolay hala sangaw nga
magnayun," kunna.
59 A ye-yen na bida ya nepadangag ni
Hesus ta umag na kapilya na Hudyo kiden
tentu en nangituldu ta ili na Kapernayum.

Ya Nagtalekud Te Hesus Gafu Ta Bida Na en

60 A ya tolay kiden nga dumagdag te
Hesus ikid na nakadangag ta netuldu na en
a addu tekid ya malussaw ta bida na en.
"Kuga mazigat ye-yan na bida. Itta
hud ya mayat magdangag ta kumanin?"
kunda.
61 A maski awan ta nangibar te Hesus a
amu na hala ta libakan da ya binida na en
tekid, a yen ta naguhohug ha tekid.
"Anu? Matampa de ya pangurug muy
teyak gafu ta nabidaken tekamuy?
62 A anu sangaw ya pangawatan muy
ta inuhohug ken am maita dak sangaw nga
timullu ta langitewan ta dana nagyanan
ken?
63 Awemuy mina pahig ta matolay
kam magnayun gafu ta gagangay na
kanan, te intu la mangtolay ya kanan nga
sekahalwa. A ya inuhohug ku tekamuy ta
ayanin a yen kid ya kanan nga sekahalwa
ikid na seangat.
64-65 Ammi ya kadwan kiden tekamuy
a awemuy kurugan ya inuhohug ku teka-
muy. A yen ta nebar ku tekamuy ta awan
sangaw ta makaange teyak am awena uf-
funan ni Damakewan," kunna.
A yen ya nebar na tekid, te addet ta
nepamegafu da en nga dumagdag tentu a
dana amu na ya awan kiden mangurug
tentu, ikid na am inya sangaw ya mangita-
laba tentu.
66 A gafu ta kumanen a nagtalekud na ya
addu na dumagdag kiden tentu, te awedan
nakihulun tentu.
67 Ammi itta la ya mafulu duwa kiden
nga sigida itultuldu na. A ya nebar na tekid
a
"Anu hapa ya uray muy? Ikayat muy
hapa de magtugut teyak?" kunna.
68 A ya tabbag ni Pedru a
"A itta hud ya takwan na eyan mi, Afu,
petta yen hud ya dagdagan mi? Te iko
la ya pakadangagan mi ta uhohug kiden
nga mangatad ta magnayun na angat.
69 A nangurug kamin teko, te amu min
ta iko ya kagitta na Namaratu ewan nga
nagafu tentu," kunna.
70 A ya uhohug ni Hesus tekid ngamin a
"Nonotan muy ta iyak hapa la ya nang-
pili tekamuy petta mafulu duwa kam,
ammi amuk ta kahulun ni Satanas ya
takday tekamuy," kunna.
71 A intu binida na i Hudas nga anak ni
Simon Iskaryote, te maski nebilang ta ma-
fulu duwa kiden a intu hala sangaw ya
mangitalaba te Hesus.

7

Ya Pagsoysoy Na Kabagis Kiden Ni Hesus

1 A ta nekabalin na en a awena nekayat
ni Hesus magayn ta lugar na Hudeya gafu
ta Hudyo kiden nga mangigakkad ta pasi
na. A yen ta pinasyaran na ya kadwan
kiden babali ta lugar na Galileya.
2-3 Ammi sangaw ta kaatubangan na
Pyesta na Ba-bali Kiden ta iten Hudeya, a
nepapilit na kabagis na kiden ta ange mina
i Hesus ta pyesta en.
"Mappya ta awem magaagyan ta isin,
te e ka mina ta iten Hudeya, petta maita
na ituldum kiden ya pakapangwam.
4 Te anum haman ilemad ya
tarabakum? Am malalaki ya tarabakum a
mappya ta ipaitam mina ta ngamin tolay,"
kunda.
5 A yen ya inuhohug da tentu, te maski
kabagis na kid a aweda mangurug tentu.
6 A ya tabbag na hapa tekid a

"Awek para umange, te bakkan para la ta araw ku. Ammi tekamuy a sigida itta ya araw muy,

7 te awena kam ikatupag na tolay kiden. Iyak ya ikatupag da, gafu ta iyak ya mangipasikkal ta kadulay na tarabakun da.

8 Mappya mantu ta ikamuy na ya ange ta pyesta en, te awek ange, te bakkan para la ta pake araw ku," kunna.

9 A yen ta nasirak la i Hesus ta lugar na Galileya.

Ya Ange Ni Hesus Ta Pyesta Na Ba-bali Kiden

10 Ammi ta nepakagon na kabagis na kiden ta agyan na pyesta en a gimon na hala i Hesus, ammi awena nakihulun ta addu na tolay, petta awan ta mangibar tentu ta makipyesta kiden.

11 Ammi ya pinakadakal na Hudyo kiden a apagan da hala i Hesus, te ikatalak da ta umange, a yen ta pinohutan da ta tolay kiden am naita da.

12 A addu hapa ya nean-anisat na tolay kiden gafu tentu.

"Mappya na tolay yen O," kun na kadwan.

Ammi ta kadwan a

"Mappya hud yeyana, te mangitawag ta tolay kiden," kunda.

13 Ammi gafu ta talaw da ta pinakadakal da kiden a aweda pake bibidan i Hesus ta kaddun na tolay.

14 A ta mekappat na araw na pyesta en a gimon i Hesus ta agyan na simbaanen, a namegafu nangituldu ta tolay kiden ten.

15 A pake nepagpaka-lat da hapa na pinakadakal na Hudyo kiden.

"Anu itta ya amu na inin, bakawa awena haman nagadal ta mistro tam kiden?" kunda.

16 Ammi ya tabbag ni Hesus ta uhohug da en a intu yan:

"Maski awek nagadal ta mistro muy kiden a bakkan hala ta iyak ya nagafun na itulduk tekamuy, te ya Namaratu ewan nga nangidob teyak ya nagafun na.

17 A maski am inya ya mayat nga mangidulot ta patarabaku na Namaratu ewan tentu a melasin na hala am Namaratu ya pagafun na itulduk, ono am magurayak la maguhohug ta kabukodan na nonot ku.

18 Te ya maguray maguhohug ta kabukodan na nonot na a awan ta takwan na padayaw na am bakkan ta bari na hapa la. Ammi ya mangipadayaw ta nangidoben tentu a yen ya mekatalak nga mangituldu, te awan ta pagkilluyan na.

19 Pake dayawan muy hala i mina Mosesen gafu ta intu ya nangisirak ta lintig kiden tekamuy. Ammi maski kunna ten awan haman tekamuy ta mangitug ta nesirak na en tekamuy, te igakkad dak haman papasin maski am awan ta pangpapasin muy teyak," kunna.

20 A ya tabbag na tolay kiden hapa a

"Itta hud ya manggakkad mamapapasi teko? Itta de ya anitum nga nagpaguyung teko," kunda.

21 A ya tabbag na en hapa a

"Maski kustu hala ya inuhohug ken, te ka-ma kam la nakaporay gafu ta takday la na tarabakuk ta araw na agimmang.

22 Ammi sigida magtarabaku kam hapa ta araw na agimmang, te yen haman ya pagbanggit muy ta mayaten mesipat tekamuy. A yen ya idulot muy gafu ta lintig na agbanggit nga nesirak ni mina Mosesen tekamuy. Ammi maski kunna ten a bakkan haman te Mosesen ya nagafun na am awa gingginafu muy kiden nga napopolu ammi tentu.

23 A am ituluk muy mantu ta mabanggit ya tolay ta araw na agimmang petta awemuy makaliwat ta lintig ni Moses a anu haman ta magporay kam teyak ta pagpamappyak ta napilay ta araw na agimmang?

24 Mappya ta awemuy hamhama ya pangnonot muy, te mangnonot kam mina ta katunungan na nonot," kunna tekid.

Ya Pagbida Ni Hesus Ta Nagafun Na

25 A gafu ta tabbag ni Hesus a tumubbat hapa naguhohug ya kadwan kiden tolay taga ili na Herusalem.

"Talaga ta ye-yan na tolay ya ikayat da en papasin," kunda.

26 "Ammi itan muy awa itta in magbida ta tolay kidin, a awena haman magtalaw, yaga aweda hapa pakidibatin na

pinakadakal tam kiden. Nelasin dan de ta
intu hala ya Mangikerutan nga ange kan
tekitam?" kunda hapa.
27 Ammi ya uhohug na kadwan a
"Awan, te am makipaita sangaw ya
Mangikerutan a awan kan ta makkamu
am had ya pagafun na, ammi amu tam
haman ya nagafun na inin," kunda.
28-29 A gafu ta mangituldu para la i Hesus
ta umag na simbaanen a neayag na ya
tabbag na ta bida na tolay kiden tentu.
"Maski am amu muy ya ngagan kin
ikid na lugaren nga nagafun ku a awe-
muy haman amu ya nangidoben teyak,
ammi iyak ya makkamu tentu, te awek
mina umange sin am awenak dinob.
Awemuy amu ya nangidob teyak, te intu
ya kettayan na ngamin kakurugan, a
naggafuyak tentu," kunna.
30 A gafu ta uhohug na en a ginafut da
mina ammi awan ta nakagafut tentu, te
bakkan para la ta araw na en.
31 Ammi ta kadwan kiden tolay nga
nakadangag tentu a addu hapa ya nangu-
rug ta intu hala ya Mangikerutan nga dana
nebar na Namaratu, te ya uhohug da a
"Talaga ta intu hala ya Mangikeruta-
nen, te am bakkan, a awan mina ta
pakapangwa na ta kuman na nepaita na
tekitam," kunda.

Ya Pangidob Da Ta Manggafut Te Hesus

32 A ya Pariseyu kiden hapa a nedanga-
gan da ya nean-anisat na tolay kiden gafu
te Hesus, a yen ta umange kid nakibidan
ta kadwan kiden padi na Hudyo, a nag-
babidan da ya pangidob da ta polis kiden,
petta gafutan da i Hesus.
33 A ta datang na polis kiden a magbida
para la i Hesus ta tolay kiden.
"Assang na la ya kettakin tekamuy,
kapyek sangaw magtoli ta nangidoben
teyak.
34 A apagan muy sangaw ya
Mangikerutan tekamuy, ammi awemuy
sangaw maapagan, te awemuy makaange
ta datangan ku," kunna.
35 A nagimpopohutan na Hudyo kiden ya
ikayat na uhohugan.
"Had hud para ya eyan na en nga
awetam sangaw maapagan?" kun na
kadwan.
"Ikayat na panaw ange ta Hudyo ki-
den nga nesansaned ta lugar na Giregu
kiden petta mangituldu hapa tekid ikid
na Giregu kiden?" kun na kadwan para.
36 A ta kadwan para a
"Anu hud ya ikayat na uhohugan ta
apagan tam sangaw, ammi awe tam san-
gaw maapagan? A had kukun na uho-
hug na en ta awe tam makaange ta eyan
na en?" kunda.
37 A ta kapozyanan na araw na pyesta
en a sa magkakampat ya ngamin tolay ta
simbaanen, a nagtayuk i Hesus kapye na
nagayag tekid ta masikan.
"Am itta ya makainum a ange mina
teyak petta uminum.
38 Te ya mangikatalak teyak a Itta hala
sangaw ya kuman na karayan na danum
nga magarut ta umag na en nga mangtolay
tentu, te yen ya nesurat ta Bibliya en,"
kunna.
39 Ammi intu bidan na ya Kahalwa na Na-
maratu nga iatad na sangaw ta ngamin
kiden mangurug tentu. Ammi awena la bit
nedob tekid te awena para la madayawan
ni Hesus ta langitewan.

40 A ta nepakadangag na tolay kiden ta
uhohug ni Hesus a nebar na kadwan ta
"Talaga ta intu hala ya paguhohugan
na Namaratu nga binida ni mina
Mosesen," kunda.
41 A ya uhohug na kadwan a
"Maski intu hala ya Mangikerutan,"
kunda.
Ammi awena nangurug na kadwan, te
"Taga Galileya hud sangaw ya
Mangikerutan tekitam?
42 Te ya nesurat ta Bibliya a intu san-
gaw ya pangpanga ni mina Dabiden, a
meanak sangaw ta ili na Betlihem, te yen
haman ya lugar ni mina Dabiden," kunda.
43 A nagkakattway mantu ya nonot na to-
lay kiden gafu tentu,
44 te ikayat na kadwan ta gafutan da mina,
ammi maski kunna ten a awan haman ta
nangsi-ged tentu.

45 A ta pagtoli na polis kiden ta padi
kiden ikid na Pariseyu kiden nga nangidob
tekid a
"Anu hud ta awemuy inalap?" kunda
tekid.
46 "A awemi ginafut, te awan ta tak-
wan na amu mi nga makauhohug ta ku-
man na nadangag mi en tentu," kunda.
47 "Anu kuga naayayyaw kam hapa ta
laddud na.
48 Itta hud ya nangurug tentu ta
pinakadakal muy ono Pariseyu?" kunna
hapa na Pariseyu kiden tekid.
49 "Pa-gangan na Namaratu ye-yan kid
na tolay nga awan makkamu ta lintig na
kiden," kunda ha.
50-51 Ammi ya uhohug ni Nikodemu ta
sakā Pariseyu na kiden a
"Ta kuman na uhohug na lintig tam
kiden a mehangat kitam mangpa-gang
ta tolay am dana awetam bit dangagan
ya bida na, petta amu tam ya liwat na,"
kunna.
I Nikodemu ya umange nakibidan te Hesus
ta hiklam.
52 A ya tabbag na kadwan kiden tentu a
"Anu? Taga Galileya ka hapa, petta
ikerutam ya kagittam. Pake basam mina
ya surat na pinaguhohug kiden na Na-
maratu, te maitam sangaw ta bakkan ta
Galileya ya pagafun na paguhohugan na
en nga nebar na tekitam," kunda.
53 A sangaw naggagungay kid, te immange
ya tagtakday tekid ta bali da.

8

Ya Babbayen Nga Nakikadallaw

1 A ta nekabalin na kumanen a nagam-
mak i Hesus ta Bagetay na Olibo nga itta ta
bikat na ili na Herusalem.
2 A ta magkakarawan a dumagut ha, a
nagtoli ta simbaanen. A gafu ta enna ha ki-
nalihung na tolay kiden a nagtuttud hapa,
petta mangituldu tekid.
3 A tentu para la nangituldu a simarok
hapa ya kadwan kiden Pariseyu ikid
na Abugadu nga mangituldu ta lintig ni
Moses. A nehulun da hapa ya takday
babbay nga ginafut da ta pakikadallaw na
en, a pinatayuk da ta pagtatangnganan na
tolay kiden kapye da nebar te Hesus.
4 "Mistro, neddatangan mi ye-yan na
babbay ta pakikadallaw na.
5 A ta lintig ni Moses a nebar na ta ma-
patur ya kumanin addet ta masi, ammi dam-
agan mi hapa ya uray mu tentu." kunda.
6 Ammi inuhohug da yen te Hesus te pang-
paruba da tentu, talo am itta ya ibar na nga
pangidaruman da sangaw tentu. Ammi te
Hesus a nagtumag la nagkurkurnit ta lutak
ta guramay na en.
7 A gafu ta netotoli da ya pohut da en tentu
a nagtayuk hapa ta atubang da kapye na
hapa naguhohug tekid.
"Am itta ya awan seliwat tekamuy
a yen mina ya imunnan mangpatur ta
babbayina," kunna,
8 kapye na nagtumag ha nagkurkurnit ta
lutak.
9 Ammi ta nepakadangag da ta inuho-
hug na en tekid a nasesenut kid na nag-
tatugut namegafu ta kalalaklakayan, a
intu la nasirak i Hesus ikid na babbayen
nga imatayuk ta atubang na en.
10 A sangaw nagtayuk ha i Hesus kapye
na naguhohug ta babbayen.
"Anu awan kid? Awan hud ta nasirak
nga mangpa-gang teko?" kunna.
11 "Awan kad, Afu," kunna hapa.
"A maski teyak, bakkan ta iyak ya
mangpa-gang teko, a e kan mantu, ammi
awem na sangaw magliwat," kun ni
Hesus tentu.

Ya Zilag Na Namaratu Nga Mangpadakar Ta Tolay

12 A sangaw ta pagbida ha ni Hesus ta
Pariseyu kiden a
"Iyak ya magserbi ta kuman na zilag
ta tolay kiden," kunna. "Am itta ya du-
magdag teyak a awena sangaw magtug-
tugut ta sugiram, te itta tentu ya zilagen
nga mangtolay tentu," kunna.
13 Ammi ya tabbag da hapa tentu a
"Awan haman ta kwenta na pangtis-
tigum, te iko la tatakday ya mangtistigu
ta barim," kunda.
14 A ya bida ni Hesus tekid a
"Maski am iyak hapa la ya mangtistigu
ta barik a kakurugan hala ya pangtis-
tiguk, te amuk haman ya nagafun ken
ikid na datangan ku. Ammi tekamuy

a awemuy haman amu ya nagafun ken
ikid na datangan ku.
15 Am ikamuy ya mangnonot ta
kwenta na tolay a intu la nonot muy ya
gagangayen nonot na tolay, ammi teyak
a awek haman nonotan am anu ya kwenta
na tolay.
16 Ammi maski am iyak mina ya
mangnonot tekid a matunung hala ya
pangikwentak tekid, te awek magu-
ray mangnonot am awa duwa kami ni
Damakewan nga nangidob teyak.
17 Intu mina pagnonotan muy ya ibar
na lintigen te yen ya ikatalak muy, a am
naggitta kan ya pangtistigu na duwa na
tolay a matunung kan ya pangtistigu da.
18 A matunung mantu ya pangtistigu
mi ni Damakewan, te ya pangtistiguk ta
barikin a kumanen hala ya pangtistigu ni
Damakewan teyak," kunna tekid.
19 A gafu ta nekabat na ya dama na en a
nebar da ta
"Had sin mantu ya damam nga ki-
nam, petta dangagan mi ya pangtistigu
na teko," kunda tentu.
"Awemuy amu i Damak gafu ta awe-
muy amu am inya iyak. Te am amu dak
mina a amu muy hapa i Damakewan,"
kun ni Hesus tekid.
20 A ta nepaguhohug na ta kumanen
tekid a itta kid ngamin ta umag na sim-
baanen ta bikat na nangila-nugan na tolay
kiden ta kontribisyon da kiden, te yen ya
nagyanan na tentu en nangituldu ta tolay
kiden. Ammi maski inuhohug na yen tekid
a awan ta nanggafut tentu, te bakkan para
la ta araw na en.

Ya Panglavun Ni Hesus Ta Pasi Na

21 A gafu ta kumanen a nedulot na ya
paguhohug na tekid.
"Awanak sangaw tekamuy, te pag-
tugutān ta kam, a '**Ampade ittan ya
Mangikerutanen,**' kummuy sangaw.
Ammi masi kam hala sangaw seliwat, a
awemuy sangaw makaange ta eyan ku,"
kunna.
22 A gimpopohut kid ta
"Anu hud ya ikayat na uhohugan ta
awetam sangaw makaange ta eyan na?
Papasin na de sangaw ya bari na?"
kunda.
23 A ya tabbag na hapa tekid a
"Killu ya agnonot muy ta kuman
na kadwan kiden tolay taga lutakin.
Bakkan ta kunna ten na agnonot ku, te
iyak ya taga utunewan.
24 A yen ta nebar ku tekamuy ta masi
kam hala sangaw seliwat, te am awemuy
mangurug ta iyak hala ya pakaitan na Na-
maratu ewan a kurug ta masi kam sangaw
seliwat," kunna.
25-26 "Agay! Parig mu hud ta iko
ya kagitta na nginaganamina?" kunda
tentu.
A ya tabbag na hapa a
"Mabalin hapa ta addu ya mauhohug
ku ta pangihuyak tekamuy, ammi an-
nun ta kam para kabida maski ta assang
la. Te ya nangidoben teyak ya kettayan
na ngamin kakurugan, a intu la ipadan-
gag ku ta tolay kidin ya kuman na nadan-
gag ku tentu," kunna.
27 Aweda naawatan ta intu nabida na
tekid ya Dama na en nga nangidob tentu,
28 a yen ta pake nebar na tekid.
"Sangaw am pinagappa dak a yen san-
gaw ya pakkamu muy ta iyak hala ya
Tolayin Taga Langit. A amu muy hapa
sangaw ta awek naguray ta paguhohug
ku tekamuy, te intu la uhohugan ku ya
netuldu ni Damakewan teyak.
29 A maski am intu ya nangidob teyak
a nehulun hala teyak, a awenak sangaw
pagurayān, te kanayun kwan ku ya maka-
mamallak tentu," kunna.
30 A ta nepakauhohug ni Hesus ta isin tekid
a addu hapa ya nangibar ta mangurug kid
na tentu.

Ya Pangparuba Ni Hesus Ta Mangurug Kiden Tentu

31 Ammi ya uhohug ni Hesus ta mangu-
rug kiden tentu nga Hudyo a
"Am pake itug muy ya uhohug ku teka-
muy a megitta kam sangaw ta kakuru-
gan na metuldu nga awan mangilogot.
32 A am pake netug muy na ya kakuru-
gan a maubadan kam hapa ta pagtagabu
muy gafu ta kakurugan nga amu muy,"
kunna.
33 "A te Hudyo kami nga pangpanga ni
mina Abraham, a addet ta ayanin awan
kad ta nakitagabun mi. A anu mantu ya

ikayat mu uhohugan ta maubadan kami sangaw ta pagtagabu mi?" kunda.

34 A ya uhohug ni Hesus tekid a
"Pake ibar ku tekamuy ta maski am inya tekamuy ya iminam magliwat a kuman na makitagabu mantu ta mamagliwaten tentu.
35 A amu muy haman ta awan ta tawidan na tagabu ta kwa na dafu na en. Ammi ya anak na makābali en a yen sangaw ya makkamu ta ngamin kwa na dama na en.
36 A am Anak na Namaratu mantu ya mangubad tekamuy ta pagliwat muy a kurug ta maubadan kam ta mappya.
37 Amuk ta ikamuy Hudyo ya pangpanga ni Abrahamen, ammi awemuy haman megitta tentu, te igakkad muy haman ya mamapasi teyak. A yen ta papasin dak gafu ta awan ta ketugan na uhohug ku tekamuy.
38 Ammi awan ta inuhohug ku tekamuy am bakkan la ta kuman na naitak te Damakewan, a intu la tarabakun muy hapa ya kuman na nadangag muy ta dama muy," kunna.

39 A ya tabbag da hapa ta inuhohug ni Hesus a
"Awan ta takwan na dama mi am bakkan la te mina Abraham," kunda.
"A am kakurugan ta ānāk kam mina ni Abrahamen a gagangay ta tarabakun muy mina ya kuman na gagangay na en.
40 Ammi ta kuman na ikamuy a ikayat muy hud la papasin ya nangipadangag ta kakurugan nga nadangag na ta Namaratu ewan. Kunna hud ten ya tarabaku ni mina Abraham?
41 Takwan mantu ya dama muy a yen ya parigan muy," kunna hapa tekid.
"Atsi O, awena kami igitta ta kuman na anak na nakikadallaw, te takday la ya dama mi, a intu hala ya Namaratu ewan," kunda.

42 A ya uhohug ni Hesus tekid a
"Am Namaratu mina ya dama muy a gagangay ta iddukan dak mina, te Namaratu hapa la ya nagafun ku. A yen ta itta yak sin, te awek haman naguray umange am awa intu hud la ya nangidob teyak.
43 Ammi awemuy garay maawatan ya ikayat ku uhohugan tekamuy, te awemuy ikayat dangagan ya ibar ku tekamuy.
44 Ikamuy hala ya ānāk ni Satanas, a am anu ya ikayat na dama muy a yen hapa ya tagasingatan muy. Intu hala ya minagpapasi abat ta gafu na en, a awena amu magbida ta kakurugan, te intu la gagangay na ya pagkilluyan. A am magladdud a ipaita na hala ya gagangay na, te kanayun magladdud, yaga intu hapa la ya namepegafu ta laddud.
45 Ammi teyak a kanayun uhohugan ku ya kakurugan, ammi gafu ta kakurugan a awemuy haman kurugan, te intu la ikayat muy ya laddud.
46 Itta hud tekamuy ya makapasikkal ta pagliwat ku? A am kakurugan ya uhohugan ku tekamuy anu kawagan na mantu ta awedak kurugan?
47 Am makidama ya tolay ta Namaratu a dangagan na mantu ya ibar na Namaratu tentu, ammi yen ta awemuy dangagan ya uhohug na te bakkan ta intu ya dama muy," kunna.

48 A gafu ta uhohug ni Hesus ta Hudyo kiden a tinabbag da hapa.
"Kustu hala ya uhohug mi en ta kagitta na ka na Samaritan kiden, te itta malat ya anitum nga nagpaguyung teko," kunda.
49 "Itta hud ya anituk, bakawa padayaw ku haman ya Damakewan. Ammi tekamuy a padpadulayan muy ya mangpadayaw tentu.
50 Awena ta padayaw ku ya barik tekamuy, ammi itta hala ya mangpadayaw teyak, a intu hala ya makkamu ta ngamin dumatang teyak," kunna.

51 A ya takday para na bida na tekid a
"Pake ibar ku tekamuy ta maski am inya ya mangitug ta uhohug ku a awena sangaw masi," kunna.
52 "Asakay, kuga maguyung kan malat O, te pake netug ni mina Abrahamen ya uhohug na Namaratu, ammi nasi hala, a kumanen hapa ta kadwan kiden pinaguhohug na. Ammi ibar mu haman ta awena sangaw masi na mangitug ta uhohug mu.

53 Dakdakal ka hud ammi te mina
Abraham ikid na pinaguhohug kiden na
Namaratu nga sa nagpasi? Inya hud ya
pangigittam ta barim?" kunda tentu.
54 A ya uhohug na ha tekid a
"Am angarigan ta iyak ya mangdayaw
ta barik a awan ta kwenta na pang-
dayaw ku, ammi ya Damakewan ya
mangdayaw teyak, a intu hala ya ibar
muyen ta Namaratu muy,
55 ammi ta kakurugan a awemuy
haman amu. Iyak hala ya makkamu tentu,
a am awek mina ibosag ya pakkamuk
tentu a kagitta dak mina nga magladdud.
Ammi amuk haman, a itug ku hapa ya
uhohug na.
56 A ya gingginafu muyen Abraham
nga kinan muy a pake matalak hapa gafu
ta uhohug na Namaratu tentu ta maita na
sangaw ya araw ku. A kuman na naita nak
hapa gafu ta pangikatalak na en teyak, a
pake natalakan hapa," kunna.
57 "Asakay, pake nabayag na haman
ya nepasi ni Abrahamen a awem para
la laklakay. Mabalin hud mantu ta
nagkāita kam?" kunda hapa tentu.
58 "Kakurugan hala ya uhohug ku
tekamuy ta dana itta yak na ta kawan
para la ni mina Abrahamen," kunna ha
tekid.
59 A gafu ta pake nekatupag da ya uhohug
na tekid a nangalap kid na ta batu, te pang-
papasi da tentu, ammi nelogot kid te nalin-
gadan na tentu en imuhet ta simbaanen.

9

Ya Bida Na Nagdaram Ta Nekeanak Na

1 A sangaw ta pagtugtugut nig Hesus
ikid na ituldu na kiden ta dalan a nesim-
mun da ya takday lalaki nga nagdaram ta
nekeanak na en.
2 A napopoyung hapa ya nonot na kahu-
lun na kiden ni Hesus ta nagdaramen, te ya
uhohug da te Hesus a
"Mistro, Inya hud ya nagliwat tekid na
daramin ono dadagkal na kiden, petta
daram ta nekeanak na?" kunda.
3 "Bakkan ta liwat na ya nepagdaram
na," kun ni Hesus, "a bakkan hapa ta
liwat na dadagkal na kiden, am awa
neanak nagdaram petta intu sangaw ya
pakaitan na pakapangwa na Namaratu
ewan gafu ta pagpamappyak tentu.
4 A mappya mantu ta idulot tam ya
patarabaku na nangidoben teyak ta ketta
para la na araw tam, te dumatang san-
gaw ya kuman na hiklam ta awetam
pakatarabaku.
5 Ammi ta kettak para la ta paglele-
hutin a iyak ya mangpadakar ta sugiram
na tolay kiden," kunna.
6 A tentun nakauhohug ta isin a naglutab
ta lutak, kapye na nelagum ya lutak ta
lutab na en. A sangaw nedirkat na ya
fuyaken ta mata na daramen kapye na
dinob nga ange magamwas.
7 "Aran, E kan magamwas ta kinan da
en '**Agzigutan na Siluwam**'," kunna ta
daramen.
(A ya ikayat na uhohugan na Siluwam a
'Nedob', kunna.)
Umange mantu nagamwas, a tentu en
dimmatang ta bali na en a makaitan.
8 A ta nepakaita na karuba na kiden
tentu a
"Intu hala de ya nakilimlimuten,"
kunda.
A kumanen hapa ya uhohug na nakaita
kiden tentu ta nepakilimlimut na en.
9 "**Intu kad hala,**" kun na kadwan, ammi
ta kadwan a "**Bakkan ta intu, am awa
kagitta la na bari na en,**" kunda. Ammi
ya uhohug na daramen tekid a "**Maski
iyak haman,**" kunna.
10 A ya uhohug da mantu tentu a
"Had kukunna mantu na nepakalad-
dang mu?" kunda.
11 "A te ya nagngagan te Hesus a na-
madday ta fuyak, kapye na nedirkat ya
fuyaken ta matak kiden. A '**E kan maga-
mwas ta iten Siluwam,**' kunna teyak.
"A umange yak mantu nagamwas, a
sangaw nakaita yak na," kunna.
12 "A had agyan na kinamen Hesus ta
ayanin?" kunda ha tentu, ammi awena
kan amu.

Ya Pagimbestigar Da Ta Daramen

13-14 A ta nepamadday ni Hesus ta
fuyaken ikid na nepagpaladdang na ta
mata na daramen a araw na agimmang na
Hudyo kiden. A sangaw itta ya umange

nangalap ta lalaki en, petta iange da ta
Pariseyu kiden,
15 te imbestigaran da am had kukun na
nepakaladdang na mata na kiden. A ya
uhohug na en tekid a
"Nedirkat na ya fuyak ta matak kiden,
kapyek umange nagamwas, a ta ayanin
a makaita yak na," kunna tekid.
16 "On ay, ammi ye-yen na tolay nga
kinam a bakkan ta kahulun na Nama-
ratu, te awena haman ngilinan ya araw
na agimmang," kun na kadwan kiden
Pariseyu.
"A am kakurugan mina ta dulay na
tolay a itta hud ya mabalin na ta daram
petta makaita?" kunna para na kadwan.
A nagkakattway mantu ya nonot da gafu
tentu.
17 A gafu ta kumanen a pinohutan da ha
ta lalaki en.
"Iko haman ya pinaladdang na ta
mata, anu mantu ya uray mu tentu?"
kunda.
"A talaga ta paguhohugan na Nama-
ratu," kunna.
18 Ammi ya pinakadakal na Hudyo kiden
nga nangikatupag te Hesus a aweda kurku-
rugan ya nepagdaram na lalaki en ikid na
nepakaladdang na mata na kiden, a yen
ta pinaayagan da bit ya dadagkal na kiden
petta pohutan da tekid.
19 "Ye-yan hud ya anak muyen nga
kinan muy nagdaram ta nekeanak na?
A am '**On,**' kummuy a ipasikkal muy
mantu am had kukunna makaita ta
ayanin," kunda.
20 A ya tabbag da hapa a
"Amu mi ta intu hala ya anak mi, a
amu mi hapa ta daram ta nekeanak na
en,
21 ammi awemi haman amu am anu
ya gafu na pakaita na ta ayanin, ikid na
am inya ya nangpaladdang ta mata na ki-
den. Mappya ta intu mina ya pangpohutan
muy, petta intu hapa la ya pakadangagan
muy, te intu hapa la ya makkamu ta bari
na," kunda.
22 A yen ya tabbag da en gafu ta talaw da
ta Hudyo kiden nga nangpohut tekid, te
dana nagbabidan na pinakadakal da kiden
ta am itta ya mangibosag te Hesus ta intu
hala ya Mangikerutan nga dinob na Nama-
ratu a mehangat sangaw makigimung ta
kapilya da.
23 A yen ya gafu na nepagtabbag da ta
"**Intu mina ya pangpohutan muy, te
intu hapa la ya makkamu ta bari na,**"
pagkin.
24 A gafu ta kumanen a pinaayagan da
ha ya lalaki en nga nagmappya ta nepag-
daram na en, a pake tinabarangan da.
"Awem na mina magtulad ta atubang
na Namaratu ewan, te ibosag mu hala ya
kakurugan, te amu mi haman ta dulay
na tolay ya kinamen nga nangidirkat ta
fuyak ta matam kidina," kunda tentu.
25 "A awek haman amu am dulay na
tolay yen, ono awan. Intu la amuk ya
nepagdaram ken, a ta ayanin a makaita
yak na," kunna hapa tekid.
26 "A anu mantu ya iningwa na teko?
Had kukunna hud na nepagpaladdang
na ta matam kidina?" kunda ha tentu.
27 "Asakay, nebar kun paen tekamuy, a
awemuy haman dinangag. Anu haman
ta damagan muy ya iningwa na teyak?
Ikayat muy hud medagga ta ituldu na
kiden?" kunna.
28 Ammi pake nagsasitangan da ya lalaki
en.
"Iko ya ituldu na tolayin yana, ammi
ikami ya ituldu ni mina Moses.
29 Amu mi ta itta ya netuldu na Nama-
ratu te mina Moses, ammi ta tolayin yana
a awemi haman amu am had ya nagafun
na," kunna hapa na tabbag da tentu.
30 "Ama! Kuga mamallaw kanan, te
maski itta ya nakapaladdang ta matak
kiden a ibar muy para ta awemuy amu
am had ya nagafun na.
31 Amu haman na ngamin tolay ta
awena dangagan na Namaratu ya paki-
mallak na minagliwat ta lintig na kiden, te
intu la dangagan na ya mamat tentu ikid
na mangidulot ta ikayat na en.
32 A maski abat ta nepamegafu na pa-
glelehutin itta hud ya nadamag nga maka-
paladdang ta mata na tolay nga neanak
nagdaram am bakkan la ta ayanen.
33 Am bakkan mina ta kahulun na Na-
maratu ye-yen na tolay a itta hud mantu

ya pakapangwa na nga mangpaladdang ta
matak kidin," kunna tekid.
34 "Oh, iko hud ya makkamu mangit-
uldu tekami, bakawa nekihu ya liwat mu
ta nepaghukal mu," kunda hapa tentu,
kapye da newarad ta lawan.

Ya Pakasimmu Ni Hesus Ta Nagdaramen

35 A sangaw nadamag ni Hesus ta dinugi-
man da ya nagdaramen ta kapilya da en. A
tekid ha nagkasimmu a
"Anu hapa ya uray mu ta Tolayen Taga
Langit? Mangurug kan de tentu?" kun ni
Hesus tentu.
36 "A inya hud yen, Ser? Ibar mu haen
teyak, petta kurugan ku hapa," kunna.
37 "A naitam na haman, a maski intun
ya makiuhohugan teko," kun ni Hesus
tentu.
38 "Ay, mangurugak mantu, Afu,"
kunna, kapye na namalentud hapa ta
atubang ni Hesus nga nangdayaw tentu.
39 A ya pasikkal ni Hesus ta iningwa na
en ta nagdaramen a
"Yen ta umange yak ta paglelehutin,
petta melasin ya mangurug ikid na awan
mangurug gafu teyak, pettam kumanen
a makaita ya nagdaram kiden, ikid na
magdaram ya makaita," kunna.
40 A gafu ta nedangagan da hapa na kad-
wan kiden Pariseyu a
"Anu hud ya ikayat mu uhohugan?
Ikami de hapa ya kuman na nagdaram?"
kunda te Hesus.
41 "Am kurug mina ta magdaram kam
a awan mina ta liwat muy gafu ta
awemuy maita ya itta ta atubang muy.
Ammi gafu ta 'Ikami hud ya kuman
na nagdaram,' kummuy a itta la ya li-
wat muy, te awemuy kurugan ya maita
muy," kun ni Hesus tekid.

10

Ya Keangarigan Na Manaron Ta Kalneru Na Kiden

1 "A pake nonotan muy mina ya takday
para uhohug ku tekamuy," kun ni Hesus
tekid. "Am itta ya simarok ta agiafunan
na kalneru kiden, ammi awena simarok
ta agyan na irwangan, te apagan na ya
takwan na unekan na, a talaga ta tulisan
yen nga ange magtakaw ta kalneru ki-
den.
2 Ammi ya simarok hala ta agyan na
irwangan a amu tam ta intu hala ya dafu
na kalneru kiden nga magtaron tekid,
3 te intu hapa la ya ihukat na magg-
wardya en ta irwangan. A mengahalan da
hapa na kalneru na kiden, te am iuhet na
kid a baran na kid ta ngagan da.
4 A sangaw am sa nelattog na kid na
a intu ya imunnan, te enna kid itulud ta
agyan na pangipastun na tekid. A du-
madagdag kid hapa, te intu ya mengaha-
lan da.
5 Aweda hapa dumagdag ta aweda en
amu am awa pagbilagān da hud la, te
aweda mengahalan ya bakkanen ta dafu
da," kunna.
6 Yen hala ya addet na keangarigan ni
Hesus ta Hudyo kiden, ammi aweda
nanonot am anu ya ikayat na uhohugan
tekid.
7 A gafu ta aweda manonot a pake
nepasikkal na ha tekid.
"Pake ibar ku mantu ya kustu teka-
muy ta iyak ya manaron ta kalneru ki-
den.
8 A ya ngamin kiden napopolu ammi
teyak nga ape magtaron ta tolay kiden, a
kuman kid na tulisan nga magtakaw ta
kalneru kiden, te matulad kid na mag-
taron. A yen ta aweda kid dinangag na
kalneruk kiden.
9 Iyak hapa ya kuman na irwangan,
a maski am inya ya mayat simarok teyak
a mekerutan hala, a alawa hapa sangaw
ya pagbalabalittagan na petta makaapag
ta magserbi tentu.
10 Ammi ya kuman na tulisan a ikayat
na la ange magtakaw ikid na mamapapasi
ikid na mangikutkutet. Ammi teyak a yen
ta itta yak ta paglelehutin petta matolay la
ya kuman na kalneruk kiden gafu teyak,
te iatad ku la tekid ya angaten nga awan
pulus ta pagaddetan.
11 "A iyak para ya kuman na map-
pya na manaron ta kalneru kiden, te ya
mappya na manaron a isagapil na hala
ya angat na ta taronan na kiden, petta
mekerutan kid.
12 Ammi ya gagangay na mangallu en

magtaron, a am maita na ya kuman na
maporay na atu nga ange mamapasi ta
kalneru kiden a pakimohayan na hala ya
kalneru kiden, te pagbilagān na kid, te
bakkan ta intu ya makākwa tekid. A mal-
ogon sangaw ya panggafut na atu en tekid,
a mekutukutet kid na.
13 A pagbilagān na kid hala na man-
gallu en, te awan ta pangkenga na ta
kalneru kiden, te bakkan ta intu ya
makākwa.
14-15 Ammi teyak hapa la a mappya
yak na manaron, te magkākofun kami na
ngamin kwak ta kuman na pagkākofun mi
ni Damakewan. A isagapil ku hapa sangaw
ya angat ku tekid, petta mekerutan kid.
16 "A itta para ya kadwan kiden
kalneruk nga awan nedagga ta agiafu-
nanin yan, a mappya ta yen kid hapa
ya padagdag ku. A dumadagdag kid
hala sangaw am madangag da ya ngahal
ku, pettam kumanen a sa magdadagga
sangaw ya ngamin kiden kalneruk,
a iyak la tatakday ya dafu da nga
magtaron tekid.
17 A yen ta iddukan nak ni Damake-
wan te isagapil ku hala ya angat ku tekid,
ammi metoli hala sangaw teyak.
18 Awan ta makapapasi teyak am
bakkan la ta iyak ya makāuray, te itta
ya pakapangwak nga mangisagapil ta
angat ku, yaga itta hapa ya pakapangwak
nga mangtolay ta barikin hapa la, te yen
hala ya nepatudun ni Damakewan teyak,"
kunna.
19 A gafu ta binida ni Hesus ta Hudyo
kiden a yen ya nagkakattwayan na nonot
da tentu.
20 "Annun tam hud dangdangagan ya
tolayin yan. Itta malat ya anitu na nga
mangpaguyung tentu," kun na kadwan.
21 Ammi ta kadwan a
"Bakkan ta kumanin ya uhohug na
seanitu, te yaga makapaladdang hud ya
anitu ta mata na daram?" kunda.

Ya Pangpohut Na Hudyo Kiden Te Hesus

22 A sangaw ta kaarawan na agirid a itta
hapa ya pyesta ta ili na Herusalem nga
mangaganan ta Pyesta na Pangigawat.
23 A nagpapa-yat la i Hesus ta
pagsigonganen nga nepapadday ni mina
Ari en Solomun ta agyan na simbaanen.
24 A tentu en nagpapa-yat a enna kinali-
hung na pinakadakal na Hudyo kiden a ya
nebar da tentu a
"Annun na kami biga popoyungan?
Am kakurugan ta iko ya Mangikerutan
nga dinob na Namaratu ewan a mappya
ta pake ibar mu mina tekami," kunda.
25 "A nebar kun paen tekamuy, ammi
awemuy garay mangurug," kunna. "Te
ya ngamin kiden tinarabakuk gafu ta
pakapangwa ni Damakewan a yen kid
hala ya mangipasikkal teyak.
26 Ammi gagangay ta awemuy mangu-
rug te awemuy negitta ta kalneruk kiden.
27 Te ya tolay kiden nga negitta ta
kalneruk a amu da ya ngahal ku, a
kanayun dagdagan dak, te kofun dak.
28 A aweda hapa sangaw melogot ta
pasi da, te iyak hapa ya mangiatad ta mag-
nayun na angat da. A awan sangaw ta
makagubat tekid ta kamat ku.
29 Te ya Damakewan ya nangipaibbal
tekid teyak a masmasikan haman ammi ta
ngamin, a itta hud ya makagubat tekid ta
kamat na,
30 te ikami ni Damak a tatakday kami,"
kunna.

Ya Pangpator Da Mina Te Hesus

31 A ta pakadangag na Hudyo kiden ta
uhohug ni Hesus a nagakut kid na ta batu,
te pangpapasi da mina tentu gafu ta inuho-
hug na en. Ammi ya uhohug ha ni Hesus
tekid a
32 "Addu haman ya nepaitak teka-
muy nga mappya gafu ta pakapangwa
ni Damakewan, a had sin mantu tekid
ya gafu na pangpapasin muy teyak?"
kunna hapa tekid.
33 "Bakkan ta mappya na tarabaku ya
gafu na pangpapasin mi teko am awa
panadakat mu ta Namaratu ewan, te
maski tolay ka a igittam haman ya barim
ta Namaratu," kunda.
34 "A te awemuy de manonot ya uho-
hug na Namaratu ta lebru na lintig na
kiden, te ya uhohug na a

‘**Nebar ku paen ta kagitta na kam na Namaratu, te anak kam ngamin na Kata-nangan na Dyos,**’ kunna.
35 A am nengagan na mantu ta Dyos ya
dadagkal tam kiden nga pinasinapan na ta
uhohug na, anna awena mabalin ta mauli
ya uhohug na en,
36 a panadakat ku hud am ibar ku ta
Anak nak na Namaratu ewan, bakawa
iyak haman ya pinasinapan na ikid na
pinakabari na nga nedob na ta paglele-
hutin.
37 A am awek mina tarabakun ya kagitta
na tarabaku na Namaratu a awedak mina
kurugan,
38 ammi gafu ta yen hala ya tarabakun ku a
yen mina ya pangurugan muy teyak maski
am awemuy kurugan ya uhohug ku teka-
muy, pettam kumanen a amu muy ikid na
mapasikkal muy ta itta ya Namaratu teyak,
anna intu hala ya pagtolayan ku,” kunna.
39 A gafu ta uhohug na en a negakkad da
la gafutan, ammi nakalillik hala tekid.
40 A umange ha ta dammang na Karayan
na Hurdan ta agyan na nangzigutan ni
Hwan ta tolay kiden ta palungu, a nagyan
bit la ten,
41 a umange hapa sangaw ya addu na
tolay tentu. A ya uhohug na kadwan ta
kahulun da kiden a
“Maski am awan ta iningwa ni Hwan
ta masikan na pakaitan a kakurugan
hala ya ngamin binida na ta tolayin yan,”
kunda.
42 A addu para ya nangurug te Hesus ta iten
na lugar.

11

Ya Bida Na Pasi Ni Lasaru

1 A medyo nabayag ta assang a itta ya
takday lalaki nga taga ili na Betanya nga
nagtakit. I Lasaru ya ngagan na, a kabagis
hapa ni Mariya ikid ni Marta.
2 I Mariya hapa ya babbayen nga
nangiluggud ta bangog ta takki kiden ni
Hesus kapye na nepuhid ya huk na en
tekid.
3 A gafu ta takit na kabagis da en Lasaru
a nangidob kid ta ange mangibar te Hesus.
A ya nebar na dinob da en a
“Afu, pake nagtakit kan ya kofumen,”
kunna.
4 Ammi ta pakadangag ni Hesus ta
damag na en a
“Bakkan ta pasi na ya takit na ina,
am awa pakaitan na sangaw na paka-
pangwa na Namaratu ewan, petta maita
hapa sangaw ya pakapangwa na Anak
na Namaratu gafu tentu,” kunna.
5 A pake inidduk ni Hesus ig Lasaru ikid
na kabagis na kiden Marta ikid ni Mariya,
6-7 ammi tentu en nakadangag ta takit ni
Lasaru a nagyan hala ta nagyanan na en
abat ta dwangagaw. A sangaw binaran ya
ituldu na kiden petta mehulun kid tentu
nga ange ha ta iten Hudeya.
8 Ammi ya uhohug da hapa tentu a
“Anu haman ta magtoli kan ta iten,
Afu, bakawa awena para la nabayag
addet ta nepangpator da mina teko na
kagittam kiden nga Hudyo,” kunda hapa
tentu.
9 A ya netabbag na hapa a
“Awena hud kustu na oras kiden ta
araw tam, petta am maghehit ya to-
lay ta ketta para la na araw a awena
sangaw melogot, te malogon makaita ta
dakaren.
10 Ammi am indagan na ya hiklam
kapye na maghehit a malogon sangaw
melogot, te awan ta dakar na,” kunna.
11 Nepaguhohug na ta kumanen a
“Nasidug na ya kofun tamen Lasaru,
ammi e yak na hukalan,” kunna ha.
12 “A am makakasidug na, Afu, a map-
pya yen, te magmappyan hala sangaw ta
takit na en,” kunda hapa otturu.
13 Te pahig da ta ikayat na uhohugan ya
pakasidug na ta kuman na mabannag,
ammi ta kakurugan a ikayat na uhohugan
ya pasi ni Lasaru.
14 A gafu ta kumanen a pake nebar na ta
mappya tekid:
“Nasin haman i Lasaru,
15 a maski am awanak tentu ta nepag-
takit na en a matalakak hala gafu tekamuy,
petta itta sangaw ya maita muy nga mang-
pasikan ta pangurug muy teyak. A aranan,
te entanan la tentu,” kunna.
16 A ya uhohug hapa ni Tomas ta kadwan
kiden kahulun na a

"Entanan mantu hulunan, petta sa mahahulun kitam magpasi," kunna.

Ya Ange Nig Hesus Ta Agyan Nig Lasaru

17 A ta datang nig Hesus ta iten Betanya
a nadangag na ta nabalin na netanam i
Lasaru abat ta appat na araw.
18-19 A gafu ta abikan ya lugar na Betanya
ta ili na Herusalem a umange hapa kuma-
had ya addu na Hudyo taga Herusalem teg
Marta ikid ni Mariya, te petta tabtabangan
da ya damdam na babay kiden ta kabagis
da en nasi.
20 A ta pakadangag ni Marta ta dumatang
na hapa i Hesus a enna hapa dinafung,
ammi nasirak hala i Mariya ta bali da en
nga imatogkok.
21 A ya uhohug ni Marta ta pagdafung na
en te Hesus a

"Ay, Afu, am dana itta kan mina sin a awena mina nasi na kabagis ken.

22 Ammi maski kunna ten a amuk ta
maski am anu ya adangam ta Namaratu a
iatad na hala teko," kunna ha.

23 "Matolay hala sangaw ya kabagis men," kunna hapa ni Hesus tentu.

24 "A amuk hala yen, Afu, te matolay kan hala sangaw ya ngamin kiden nagpasi ta araw na angtolay ta pagaddetan na arawin yan," kunna ha ni Marta.

25 A ya uhohug para ni Hesus tentu a

"Iyak hapa la ya agtolay, te iyak la ya pagafun na angat. A maski am masi ya mangurugen teyak a matolay hala.

26 A ya ngamin kiden matolay gafu
ta pangurug da teyak a aweda sangaw
mapidwa masi maski am kanu, te ittan ya
angat da nga magnayun. Kurugam na de
ya uhohug kin, Marta," kunna.

27 "A kurugan ku ay, Afu, te iyak la takday a dana nangurugak na ta iko ya Anak na Namaratu ewan, ikid na Mangikerutan nga umange kan ta lutakin," kunna.

28 A ta kabalin na nepangtabbag na en a
nagtoli ta bali na, a nagan-anisat ta kabagis
na en Mariya.

"Ittan ya Mistro en, a paayagan na ka hapa," kunna tentu.

29 A alistu imikkat i Mariya, a umange
hapa te Hesus.
30 Ammi awena para la nakadulot ig
Hesus ta agyan na babali kiden, te itta kid
para la ta nangdafungan ni Marta tentu.
31 A ta nepagtugut ni Mariya ta bali
a dumadagdag hapa ya tolay kiden nga
umange manabtabang ta damdam na en,
te naita da tentu en imikkat, ammi pahig
da ta ange ta agyan na tanamen magtangit.
32 A ta datang ni Mariya ta agyan ni
Hesus a pa itan na bit kapye na umange
nagtakab ta takki na kiden nagtangit.

"Ay, Afu, am dana itta kan mina sin a awena mina nasi na kabagis ken," kunna hapa tentu.

33 A ta nepakaita ni Hesus ta pagtangit
na en ikid na dumadagdag kiden hapa a
nanalasigak ta damdam na nonot na en
hapa. A ya uhohug na hapa a

34 "Had mantu ya nangitanaman muy tentu," kunna hapa tekid, a

"E ka hala sin, Afu, te itam," kunda.

35 A nagtangit na hapa i Hesus.

36 "Itan muy awa dakal hapa ya idduk na ta nasi en," kun na Hudyo kiden.

37 Ammi ya uhohug na kadwan tekid a

"Intu hala ya nakapaladdang ta mata na daramen, a anu kawagan na mantu ta awena kinahadan i Lasaru petta awena mina nasi?" kunda.

Ya Ange Ni Hesus Ta Tanam Ni Lasaru

38 A ya lugar na nangitanaman da te
Lasaru a kuman na kweba, a namunitan
hapa ta dakal na batu. A ta datang da ta
agyan na tanam na en a nanalasigak ha i
Hesus, kapye na naguhohug.

39 "Azin muy haen ya batu ina," kunna.
Ammi nehangat na mina ni Marta,

"Dulay de, Afu, am maazi, te pake mahuyuk na de, te mekappat na araw na," kunna.

40 "Awek hud nebar teko ta maitam hala sangaw ya pakapangwa na Namaratu ewan am mangurug ka?" kunna hapa ni Hesus tentu.

41 A inazi da mantu ya batu en.

Nekaazi na batu en a tumangad hapa i Hesus nakimallak.

"Amang, matalakak teko te dana dinangag nak.

42 A amuk hapa ta kanayun dangagan
nak, ammi inuhohug ku yen petta madan-
gag da hapa na tolay kidin mangkalihung
ta isin, petta pangurugan da mina ta iko ya
nangidob teyak," kun na pakimallak na en.
43 A tentun nakauhohug ta kumanen a
pake nagayag ta masikan.
"Lasaru, imuhet kan," kunna.
44 A limattog hala ya nasi en, ammi na-
futfutan para la ta ga-gamit ta ulu na en
abat ta takki na kiden, a nabadbadan hapa
ya simid na ta panyaw.
"Azin muy na ya nefutefut kiden, petta
makatugut," kunna hapa ni Hesus.

Ya Pangigakkad Da Ta Pasi Ni Hesus

45 A ya Hudyo kiden nga nakihulun teg
Mariya a mangurug kid na hapa te Hesus
gafu ta iningwa na ta nasi en nga naita da.
46 Ammi ya kadwan tekid a umange kid
ta Pariseyu kiden petta ipadamag da ya
iningwa ni Hesusen.
47 A ta nepakadamag na Pariseyu kiden
a sa nagmamiting kid na padi kiden ikid
na kadwan kiden pinakadakal na Hudyo
kiden. A ya bida da hapa a
"Anu awan haman ta kwan tam, te
addu para ya kwan na tolayin yan nga
pagpaka-latan na tolay kiden.
48 A am awetam pagimmangan ya
tarabaku na in a sa mangurug sangaw ya
ngamin tolay ta intu ya ari da, a magri-
belde kid na sangaw ta gubyernu na taga
Roma kiden. A yen sangaw ya ange na
suddalu kiden taga Roma petta kutkutetan
da ya lugar na pangdayawan tam ta Nama-
ratu kontodu tolay tam kiden," kunda.
49 A sangaw naguhohug hapa i Kaypas
tekid, te intu ya kadakalan na padi kiden
ta darunin yen.
50 "Kuga makilavun kanan ta isin, te
awemuy para manonot ta kappyanan
tam ta takday la mina ya masi nga metali
ta tolay kiden, petta bakkan ta sa ikitam
ya mapapasi," kunna.
51 Ammi awena amu ta itta hapa ya tak-
wan na kebalinan na inuhohug na en. A
gafu ta intu ya kadakalan na padi kiden
ta darunin yen a uray na Namaratu ta
linavun na ya pasi ni Hesus nga mangikaru
ta liwat na ngamin kiden Hudyo.
52 Ammi bakkan la ta liwat na Hudyo
kiden ya ikaru na am awa liwat na ngamin
kiden tolay hapa nga bakkan ta Hudyo,
petta mapatatakday ya ngamin kiden anak
na Namaratu nga nesaned ta ngamin pa-
glelehutin.
53 A gafu ta uhohug na kadakalan da en
nga padi ta nagkakampat kiden a yen ta
nagbabidan da ya pangpapasi da te Hesus.
54 A yen ta awenan nakipapaita ni Hesus
nga nakikihkihu ta Hudyo kiden, a nag-
tugut kid na ituldu na kiden ta lugar na
Hudeya, te umange kid na ta ili na Eparim
nga abikan ta alawa na kalafukan. A yen
hala bit ya nagyanan da.
55 A sangaw tanagay na hapa ya Pyesta
na Simana na Hudyo kiden, a naggagabi
ya addu na Hudyo nga nagafu ta kad-
wan kiden babali, te ange kid na ta ili
na Herusalem, petta dana baggawan da
ya dulayen tekid ta kuman na pakkwa na
lintigen kapye da makipyesta.
56 A tekid gitayukan ta umag na simbaa-
nen a angzen kid ta itan te Hesusen.
"Anu ya uray muy, umange panaw i
Hesus ta pyesta in?" kunda ta kahebing
da kiden.
57 Yen ya uhohug da, te ya padi kiden
ikid na Pariseyu kiden a dana nangibar
kid ta am itta ya makkamu ta agyan ni
Hesus a ipakamu da mina tekid, petta enda
gafutan.

12

Ya Pangluggud Ni Mariya Te Hesus

1 A ta mekannam na araw ta kaatuban-
gan na Pyesta na Simana na Hudyo kiden a
dumatang ha ig Hesus ta iten Betanya nga
lugar ni Lasaru en nga tinolay na ta pasi na
en.
2 A gafu ta datang ni Hesusen a nangi-
paran ya kadwan kiden tolay ta dakal na
pagpamakan ta pangdayaw da tentu. I
Marta ya nangiparan ta kanan, a i Lasaru
ya takday nakiatubang te Hesus.
3 A tekiden nagkakan a nangalap i
Mariya ta garapon na pake mangina
na bangog nga dipuru nardu. A enna
neluggud ya bangogen ta takki kiden ni
Hesus, a sangaw pinuhidan na kid ta huk

na en. A nesaned hapa ya bangogen ta
ngamin lagum na bali en.
4-5 Ammi i Hudas Iskaryote nga takday
ituldu ni Hesus a nehuya na i Mariya.
"Anu awena nelaku ya bangogina,
petta meatad ya paga na ta pobre kiden
nga mazigatan? Pade awa magamid na
ya lugar na tandan ta tādarun," kunna.
Intu hala sangaw ya mangitalaba te
Hesus.
6 A awan haman ta pangkenga na ta po-
bre kiden, ammi inuhohug na yen, te intu
hala ya mangifun ta sufuten nga aggiap-
piyan da ta pirak da en, a gafu ta mang-
takaw a kanayun nangalap ta nesufut da
en.
7 Ammi ya uhohug ni Hesus tentu a
"Awem la ihuya ya babbayin, te dana
neappiya na yen petta iluggud na ta
barikin nga meparan ta araw na ke-
tanam ku.
8 Sigida itta haman ya pobre kiden
tekamuy, ammi teyak a awek mabayag
tekamuy," kunna.

Ya Pangigakkad Da Ta Pasi Ni Lasaru

9 A gafu ta pyesta en ta ili na Herusalem
a pake addu ya Hudyo kiden nga umange,
a nadamag da ta ittan ha i Hesus ta iten
Betanya. A yen ta umange kid hapa ten,
te enda itan i Hesus. Ammi bakkan la te
Hesus ya enda itan am awa Lasaru hapa
nga tinolay ni Hesus ta pasi na en.
10 A gafu ta kumanen a nagtatulag ya
padi kiden nga mamapasi hapa te Lasaru,
11 te i Lasaru ya gafu na pagtalekud na
addu na Hudyo kiden ta padi kiden petta
mangurug kid na te Hesus.

Ya Pangdayaw Na Tolay Kiden Te Hesus

12 A ta pagtalib na araw a itta para
la ya pake addu na tolay nga umange
nakipyesta ta ili na Herusalem, a nadangag
da ta ange hapa i Hesus ta pyesta en.
13 A nangalap kid mantu ta addu na don
na kuman na anyog, a enda kid nepaypay
te Hesus ta pangdayaw da tentu. A na-
gayayag kid na hapa.
"Madaydayaw ya Namaratu ewan.
Bendisyonam, Afu, ya umange in sin
ta ngagam. Bendisyonam ya Ari na
Istralita kiden," pakakin kid.
14 A nagtakay hapa i Hesus ta urbun na
kabayu nga nepaalap na. A yen ya nagdu-
lotan na dana en uhohug ta Bibliya gafu
tentu, te ya uhohug na suraten a
15 "**Awemuy na magburung, ika-
muy taga Herusalem, te itan muy,
dumatang na ya ari muy nga mag-
takay ta urbun na kabayu,**" kunna.
16 Ammi ta ituldu kiden ni Hesus a
aweda bit nanonot ya suraten addet
ta pagtoli ni Hesus ta langit, a yen ya
nepakanonot da ta itta ya dana en surat
nga nangilavun ta pagtakay ni Hesus ta
kalakabayu en.
17 A ya tolay kiden nga nakaita te Hesus
tentu en nangtolay te Lazaru, a nepad-
padangag da hapa ya naita da.
18 A yen ta umange ya addu na tolay nga
nangdafung te Hesus, te nadamag dan ya
pakapangwa na gafu te Lasaru.
19 A yen ta nagburung na hapa ya
Pariseyu kiden.
"Itan muy awa awan haman ta ma-
balin tam, te sa dumadagdag ya ngamin
tolay tentu," kunda ta sakā Pariseyu da
kiden.

Ya Pagapag Na Kadwan Kiden Tolay Te Hesus

20 A ta neange na Hudyo kiden ta pyesta
en nga makimallak ta simbaan na Nama-
ratu a nekihkihu hapa tekid ya kadwan
kiden Giregu nga dana simarok ta relisyon
na Hudyo kiden.
21 A gafu ta ikayat da hapa makkamu te
Hesus a enda bit nebar te Felipe;
"Ser, ikayat mi haen makibidan ta dafu
muyen Hesus," kunda te Felipe,
te intu ya takday ituldu ni Hesus nga taga
Betsayda ta lugar na Galileya.
22 A enna kid mantu nebar te Andres, a ig
Andres ikid ni Felipe ya umange nangitu-
lud ta Giregu kiden te Hesus, a nebar da kid
tentu.
23 A ya tabbag ni Hesus tekid a
"Ittan mantu ya araw na pakepaita na
pakedayawan na Tolayin Taga Langit,
24 te ya ibar ku tekamuy a mappya ta
metanamak sangaw ta lutak ta kuman na
mait. Te am awena memula na maiten ta
lutak a awena sangaw lumattog na angat
na en, ammi am memula a magmayan

hapa sangaw ta addu, a kumanen hapa teyak.

25 A kumanen hapa tekamuy, te am kengan muy mina ya katolay muy sin a mawakay mantu sangaw ya katolay muy nga magnayun. Ammi am awemuy la nonotan ya katolay muy ta paglelehutin yan a meappiya hala ya katolay muy nga magnayun.

26 A am itta tekamuy ya mayat makidafu teyak a mappya ta kanayun dumagdag hala teyak, petta maski am had ya eyan ku a yen hapa ya agyan na. A maski am inya tekamuy ya makidafu teyak a ya Damakewan Namaratu ya makkamu mangpadayaw tentu," kunna tekid.

Ya Pangipakkamu Ni Hesus Ta Pasi Na

27 A ya uhohug na para tekid a

"Kuga mapopoyung na ya nonot kin, te kuman na makimallakak mina te Damakewan petta ikerutan nak mina ta zigatin nga dumatang teyak. Ammi awek la, te yen haman ya gafu na neangek ta lutakin petta idulot ku la ya magattam ta zigatin yan," kunna.

A sangaw nakimallak hapa ta

28 "Amang, kompormi la ya dumatang teyak petta mepaitam hapa ya pakedayawam gafu teyak," kunna.

A ka-ma la itta ya nagsitang ta langit,

"Dana nepaitak na ya pakedayawan ku teko, a pidwan ku hala sangaw," kunna.

29 A ya tolay kiden gitayukan ta bikat nig Hesus a nedangagan da hapa ya nagsitangen, a pahig na kadwan ta nagdalak, ammi ta kadwan a "**Naguhohug de ya anghel na Namaratu tentu,**" kunda.

30 Ammi ya uhohug ni Hesus tekid a

"Awemuy la pahig ta iyak la ya kauhohugan na nagsitangen am awa ikamuy hapa.

31 A tanagay na hapa ya pangpa-gang na Namaratu ta liwat na tolay kiden. A megindan hapa ya pangabak ku ta akkimohayanen nga makkamu ta ngamin dulay ta paglelehutin.

32 Te sangaw am pinagappa dak ta kayu, a yen sangaw ya panggamid ku ta ngamin tolay petta mangurug kid teyak," kunna.

33 A inuhohug na ye-yen, te dana pangibar na tekid am had kunna sangaw na pasi na.

34 Ammi tumubbat hapa ya tolay kiden nga magpohut tentu.

"Annum haman ibar ta magappa sangaw ya Tolayen Taga Langit ta kayu? Te ya nadangag mi ta Bibliya a magnayun hala sangaw ya idob na Namaratu nga Mangikerutan. A am iko hala yen a inya mantu ya Tolayen Taga Langit?" kunda.

35 A ya tabbag hapa ni Hesus tekid a

"Assang para la ya ketta na dakar tekamuy kapye na limitap. Mappya mantu ta yen ya dagdagan muy petta awena kam madatangan na sugiram. Te ya magtugut ta sugiram a awena amu am had ya eyan na.

36 Mappya ta ikatalak muy ya dakaren ta ketta na en para la tekamuy, petta magbalin kam hapa ta kuman na anak na dakar," kunna.

37-43 (-)

Ya Kadwan Para Na Netuldu Ni Hesus

44 A ta nepangkasaba ni Hesus ta tolay kiden a pinasikan na ye-yan na uhohug tekid:

"Am itta ya mangurug teyak a bakkan la ta iyak ya kurugan na am awa nangidoben teyak hapa.

45 A ya nakaita teyak a naita na hapa i Damak.

46 Iyak hala ya kuman na dakar nga lumattog ta paglelehutin, petta am itta ya mangurug teyak a awenan sangaw magdanang ta sugiram na en.

47 Ammi ya makadangag ta uhohug ku otturu baybay-an na la gafu ta awena itug a melogot hala sangaw ta pakapa-gangan na. Ammi bakkan ta iyak ya mangpa-gang tentu, te bakkan ta yen ya neangek isin petta mangpa-gangak ta tolay, te iyak hala ya mangikerutan tekid.

48 Ammi ya awanen mangpadulot teyak gafu ta aweyan na ya uhohug ku a mapa-gang hala sangaw ta pagaddetan na arawin yan gafu ta inuhohug ken nga awena kinurug.

49 Te bakkan haman ta uhohug ku ya neuhohug ku tekamuy am awa uhohug ni

Damakewan nga nangidob teyak, te intu
hapa la ya nangibar teyak ta ngamin uho-
hugan ku ikid na bidan ku tekamuy.
50 A amuk hapa ta itta ya pakapangwa
na uhohug na kiden nga mangtolay teka-
muy petta magnayun kam, am mangurug
kam. A awan mantu ta uhohugan ku teka-
muy am bakkan la ta kuman na nepeuho-
hug ni Damakewan teyak," kunna.
A tentun nakauhohug ta kumanen a nag-
tugutan na kid, a nagtagun na kid.

Ya Gafu Na Awena Pangurug Na Hudyo Kiden

(v 37) A maski addu ya iningwa ni
Hesus nga pakaitan na pakapangwa na
en ta atubang na Hudyo kiden a aweda
la kurkurugan. (v 38) A gafu ta aweda
nangurug a yen ya pagdulot na uhohug
ni mina Isayasen nga nepesurat na Nama-
ratu tentu, te ya uhohug na a

"**Awan haman ta mangurug, Afu, ta nepadangag mi tekid. A maski naita da ya pakapangwam a aweda la netug,**" kunna.

(v 39) Ammi awena mabalin ta mangu-
rug ya Hudyo kiden, te ya uhohug ni mina
Isayasen ta takday ha na surat a

(v 40) "**Kuman na pinagdaram na Na-
maratu ya mata da petta aweda
makaita.
A pinagtuyag na ya nonot da petta
aweda makanonot ikid na mag-
babawi ta liwat da.
Te am magbabawi kid mina a gagan-
gay kan ta pagmappyan na kid,**"
kunna.

(v 41) A yen ya nesurat ni mina Isayasen,
te gait-itan na ya pakedayawan ni Hesus,
a intu hala ya binida na. (v 42) Ammi
maski kunna ten a addu hala ya nan-
gurug ta pinakadakal na Hudyo kiden,
ammi aweda la nebosag gafu ta talaw
da ta Pariseyu kiden, te aweda ikayat ya
madugiman ta kapilya da en, (v 43) te intu
hud la ikaykayat da ya pangdayaw na tolay
tekid ammi ta pangdayaw na Namaratu.

13

Ya Pangipaita Ni Hesus Ta Alinnak Na Nonot

1-3 A ta kaatubangan na Pyesta na
Simana na Hudyo kiden a narikna ni
Hesus ta tanagay na ya pagtugut na ta
lutakin petta magtoli ta agyan na Dama
na ewan Namaratu. A gafu ta pinagpatu ni
Satanas i Judas Iskaryote a dana negakkad
na ya pangitalaba na te Hesus petta enna
gafutan na Hudyo kiden. A amu hapa
ni Hesus ta intu ya pinaguray na Dama
na en ta ngamin dumatang tentu, anna
tanagay na magtoli te Dama na en nga
naggafun na ta idi. A yen ta pinagammung
na ya ituldu na kiden petta makikkanan
kid ta pamurab na pyesta. Pake inidduk
ni Hesus ya ituldu na kiden nga masirak
ta paglelehuten, a ikayat na ipasikkal ya
idduk na tekid kapye na gafutan na Hudyo
kiden.
4 A yen ta imikkat ta namuhaban da en
kapye na inazi ya salnuk na en, kapye na
hapa nehakkat ya tuwalya.
5 A sangaw tinunan na ya palanggana
ta danum, a pinegafwanan binaggawan ya
takki na ituldu na kiden, otturu pinuhidan
na kid hapa ta tuwalya en nga nehakkat
na.
6 A tentu namegafu nangbaggaw ta takki
kiden ni Pedru a awena ikayat;

"Atsi O, Afu, iko hud mina ya mang-
baggaw ta takkik kidin," kunna.
7 "Awem para la amu, Pedru, ya gafu
na pangbaggaw ku ta takkim kiden,
ammi amum hala sangaw," kun ni Hesus
tentu.
8 "Atsi O, Afu, awek pabaggaw ya
takkik kidin teko," kunna ha.
"A am awem kid pabaggaw teyak
a awan sangaw ta kesipatam teyak,"
kunna ha ni Hesus tentu.
9 "A bakkan mantu la ta takkik, Afu,
am awa ngamin kamat ku hapa, kontodu
uluk," kunna.
10 A ya uhohug ha ni Hesus tentu a
"Am dana nabalin kan nagzigut a
awem na pidwan ya pazigut, te nabag-
gawan na ya ngamin barim. Ammi map-
pya ta mabaggawan ha ya takkim kiden,
te matapangan kid ta dalan. A mappya
te sa nabaggawan kanan, ammi fwera ta
takday la tekamuy," kunna,

11 te dana amu ni Hesus am inya sangaw
ya mangitalaba tentu, a yen ta "**fwera ta**

takday la tekamuy," kunna.

12 A ta kabalin na nangbaggaw ta takki da kiden a nagsalnuk ha, kapye na nagtoli ta angnganan da en. A pake nepasikkal na ya nepaita na tekid;

"Amu muy panaw ya gafu na pangbaggaw ku ta takki muy kidina?

13 Ikamuy nga itulduk a ingagan dak ta '**Mistro,**' ikid na '**Afu,**' a kustu hapa, te kakurugan haman.

14 A am dafu muy ikid na mistro muy ya nangbaggaw ta takki muy kiden a mappya ta magimbaggaw kam hapa ta takki muy kiden.

15 Te kuman na keangarigan ya nepaitak tekamuy, petta umalinnak ya nonot muy ta kuman na nepaitak tekamuy.

16 A pake ibar ku mantu tekamuy ta awemuy mina pahig ta malmalalaki kam ammi ta dafu muyen nga nangidob tekamuy.

17 Am amu muy ya ikayat ku uhohugan tekamuy, a matalakan kam sangaw am yen ya idulot muy.

18 "Ammi itta hala ya takday tekamuy nga awan mesipat ta bidan ken tekamuy, a maski am intu ya takday nepadagdag ku a dana amuk ta takwan hala ya nonot na. Ammi mappya ta kunna ten petta magdulot hala sangaw teyak ya kuman na nesurat ta Bibliya, te ya uhohug na suraten a '**Nekuyat nak na nakikkanan teyak,**' kunna.

19 "A dana nebar kun yan tekamuy ta awena para la magdulot, petta sangaw am nabalin na a mangurug kam ta iyak hala ya binida na suraten.

20 A pake ibar ku para tekamuy ta maski am inya sangaw ya magpadulot tekamuy gafu ta doban ta kam a mekwenta ta iyak hapa ya pagdulotan na. Kumanen hapa ta magpadulot teyak a mekwenta ta pagdulotan na ya nangidoben teyak," kunna.

Ya Mangitalaba en Te Hesus

21 A ta nepakauhohug ni Hesus ta isin a nagkarbaw hapa, kapye na pake nepasikkal ya dumatang tentu.

"Kakurugan hala ya ibar ku tekamuy ta takday sangaw tekamuy ya mangitalaba teyak," kunna.

22 A gingit-ita la ya ituldu na kiden, te aweda amu am inya tekid ya ikayat na uhohugan.

23-24 A gafu ta kahebing ni Hesus ya takdayen ituldu na nga pake kofun na a yen ya pinaypayan ni Pedru.

"Ibar mu bit tentu am inya tekitam ya ikayat na uhohugan," kunna tentu.

25 Nagtahelig mantu ta radang ni Hesus ya kahebing na en, a nebar na ta

"Afu, inya hud tekami ya ikayat mu uhohugan?" kunna tentu.

26 "Intu hala ya pangigawatan ku ta tāhukal na panin yan am nesawsaw kun ta zigu in," kun ni Hesus.

A ta nepangisawsaw na ta panen a negawat na hala te Hudas Iskaryote.

27 A ta nekabalin ni Hudas nga nanggawat ta panen a yen hapa ya nesarok ni Satanas tentu. A ya uhohug hapa ni Hesus tentu a

"Tarabakum na ya ikayat mu tarabakun," kunna.

28-30 A alistu mantu imuhet i Hudas ta bali en ta hiklam para la. Ammi ta kadwan kiden nga nasirak ta lamesa en a aweda amu am anu ya ikayat na uhohugan ni Hesus tentu. Ammi gafu te Hudas ya mangibbal ta sufut na pirak da kiden a pahig na kadwan ta intu ya dinob ni Hesus nga ange gumatang ta magserbi tekid ta pyesta en, ono ange mangatad ta pobre kiden mazigatan.

Ya Bagu Na Bilin Ni Hesus

31-32 A ta nepagtugut ni Hudasen a nagbida ha i Hesus.

"Sangaw ta ayanin a mepasikkal ya kalalaki na Tolayen Taga Langit, a kumanen hapa ta kalalaki na Namaratu ewan. Te Namaratu ya mangipasikklal ta intu kalalaki na Anak na en ya kagitta na kalalaki na en hapa la, a tanagay na ya pangipasikkal na.

33 "A ya ibarku mantu tekamuy, ānāk ku, a mangananwanak la tekamuy kapyek magtugut. A apagan dak hapa sangaw,

ammi ibar ku tekamuy ya kuman na in-
uhohug ku ta pinakadakal na Hudyo kiden
ta awemuy makaange ta eyan ku.
34 A gafu ta awedak sangaw maita a itta
mantu ya bagu na bilin ku tekamuy, te ya
ibilin ku tekamuy a magkaid-idduk kam
ta kuman. Ta kuman na nepangidduk ku
tekamuy.
35 Te am sigida magkaid-idduk kam a yen
sangaw ya pakaitan na ngamin tolay ta
iyak ya dagdagan muy," kunna.
36 A ya pohut hapa ni Pedru tentu a
"Had mantu ya eyam, Afu?" kunna.
"Awem la pahig ta mehulun ka, Pedru,
te awem para la makaange ta eyan ku,
ammi dumagdag ka hala sangaw," kun
ni Hesus tentu.
37 "Anu awek mehulun teko maski ta
ayanin, Afu, te maski isagapil ku hala ya
angat ku teko," kunna ha.
38 "Pahig mu hud ta itta ya turad mu
nga mangisagapil ta angat mu teyak?
Pake ibar ku teko ta mamentallu ka
sangaw nga mangilemad ta pakkamum
teyak ta awena para la pagtareknay na
manuk," kunna hapa ni Hesus tentu.

14

Ya Pangpasikan Ni Hesus Ta Ituldu Na Kiden

1 A ya uhohug para ni Hesus ta ituldu na
kiden a
"Awemuy mina pagpopoyungan ya
nonot muy gafu ta pagtugut ku tekamuy,
te ikatalak muy la ya Namaratu, a ku-
man en hapa teyak.
2 Te maski magtugutak a eyak mangi-
paran ta pagyanan rnuy ta bali ni Damake-
wan, te addu hapa ya pagyanan ta bali na
en, a awek mina nebar tekamuy am awa
kustu.
3 A gafu ta eyak mangiparan ta
pagyanan rnuy a tolin ta kam hapa
sangaw, te alapan ta kam sangaw teyak,
petta magyan kam hapa la teyak.
4 A mappya hapa, te amu muy hala ya
eyan ku ikid na dalan," kunna.
5 Ammi ya uhohug hapa ni Tomas a
"Pa-pa-nun mi hud makkamu ta
dalanina, Afu, bakawa awemi haman
amu ya lugarina nga eyam," kunna.
6 A ya tabbag ni Hesus a
"Maski dumagdag kam teyak, te iyak
ya kuman na dalan muy. Awan ta
makadulot te Damakewan am awena
dumagdag teyak, te iyak ya pagyanan
na kakurugan ikid na pangalapn muy ta
angat muy.
7 A am kurug ta amu dak a amu
muy mantu i Damakewan, a mamegafu
ta ayanin a amu muy, te naita muy na,"
kunna.
8 A ya uhohug hapa ni Felipe tentu a
"Afu, pake ipaitam ya Damam tekami
a matappag kamin," kunna.
9 "Anu nabayagak na haman tekamuy,
Felipe, a awem para la amu am inya
yak. Ya nakaita teyak a naita na hapa i
Damak. Annum mantu ibar ta ipaitak i
Damak tekamuy?
10 Awem hud mangurug, Felipe, ta itta
i Damakewan teyak, a intu hala ya pagto-
layan ku? A maski ya ngamin inuhohug ku
tekamuy a awek haman neuroray neuho-
hug, te i Damakewan ya itta teyak, a ya
tarabakuk a tarabaku na hapa.
11 A mappya ta kurugan muy ya uho-
hug ken ta itta i Damakewan teyak ikid
na intu hapa ya pagtolayan ku, ammi am
mazigat ya mangurug ta uhohug ken teka-
muy a ya tinarabakuk mina ya pangurugan muy.
12 "A pake ibar ku para tekamuy ta
maski am inya tekamuy ya mangurug
teyak a makkwa na hapa sangaw ya ku-
man na tinarabakuk. A maski dakdakal
para ya makkwa na ammi ta iningwak,
te itta yak sangaw ta agyan ni Damake-
wan,
13 petta maski am anu ya adangan muy
ta lugar na ngagan ku a iyak hala san-
gaw ya makkamu ta inadang muyen, petta
maita hapa ya pakedayawan ni Damake-
wan gafu teyak.
14 Pidwan ku: maski am anu ya adan-
gan muy ta lugar na ngagan ku a iyak hala
sangaw ya makkamu," kunna.

Ya Manguffunen Nga Kagitta Ni Hesus

15 "A am kurug ta iddukan dak a itug
muy mantu ya pakkwak tekamuy,

16 a magadangak hapa sangaw te
Damakewan petta idob na sangaw teka-
muy ya takday Manguffun nga megitta
teyak, petta magnayun hala sangaw
tekamuy.
17 A intu sangaw Kauffunan muy ya
Kahalwa na Namaratu nga mangipakamu
ta kakurugan tekamuy. Ammi ya awan
kiden mangurug teyak a aweda ikatalak ya
mangipakamu ta kakurugan tekamuy, te
aweda manonot, a awan ta pakkamu da
tentu. Ammi itta ya pakkamu muy tentu,
te mehebing tekamuy ta ayanin, ammi itta
hala sangaw ta umag na bari muy.
18-19 "Ya ikayat ku uhohugan tekamuy
a aweta kam iwarad, te itta yak sangaw
tekamuy. Mavit la ta awenak sangaw
maita na kadwan kiden tolay ta paglele-
hutin, ammi ikamuy sangaw ya makaita
teyak, te matolayak sangaw, a matolay
kam hapa gafu ta angat ku tekamuy.
20 A sangaw am ittan ya arawin yen a
yen ya pakkamu muy ta itta i Damakewan
teyak, anna itta yak hapa tekamuy.
21 A ya mangitug ikid na mangidulot ta
ngamin patarabakuk tekamuy a intu hala
ya mangipasikkal ta pangidduk na teyak.
A intu hapa ya pangipaitan mi ni Damake-
wan ta pangidduk mi tentu, a ukadan ku
hapa ya nonot na petta pake amu nak,"
kunna.
22 A ya takdayen Hudas nga bakkan
ta mangitalaba en a nangpohut hapa te
Hesus.
"Anu kawagan na, Afu, ta ikami la san-
gaw ya pangipakamum ta barim, ammi
awem isipat ya ngamin tolay?" kunna.
23 A ya tabbag ni Hesus tentu a
"Maski am inya na tolay ya mangid-
duk teyak ikid na mangitug ta uhohug ku
a yen ya iddukan ni Damakewan, a yen
hapa ya emmi pakipagyanan.
24 Ammi ya awan mangidduk teyak a
awena ikayat itug ya uhohug ku. Ammi
bakkan haman ta uhohug ku ya madangag
muy am awa uhohug ni Damakewan nga
nangidob teyak.
25 "A ye-yen kid na uhohug ya isirak
ku tekamuy ta awek para la pagtugut
tekamuy.
26 Ammi ya Kahalwa na Namaratu ya
Manguffun sangaw tekamuy, te intu san-
gaw ya pinakabarik nga doban ni Damake-
wan, a ituldu na kam sangaw ta ngamin
magserbi tekamuy, te pagnonotan na kam
ta ngamin inuhohug ku tekamuy," kunna.

Ya Pangbendisyon Ni Hesus Ta Ituldu Na Kiden

27 "A ta ayanin a isirak ku hapa teka-
muy ya pagintak na nonot muy, ammi
bakkan ta kuman na pagintak na awan
kiden makkamu teyak, te mesipat kanan
ta pagintak na nonot ku. Awemuy
mantu pagpopoyungan ikid na pagta-
lawan ya nonot muy.
28 Nadangag muy paen ya uhohug ku
tekamuy ta '**Pagtugutā**n **ta kanan, ammi
pagtolin ta kam hala sangaw,**' kunku
paen. A am kurug ta iddukan dak a awe-
muy mina magdamdam am awa makipa-
gayayat kam mina teyak te dumatangak te
Damakewan petta isipat nak ta pagturay
na en.
29 A nebar kun mantu yen tekamuy ta
awena para la magdulot, petta sangaw am
nabalin na a idulot muy la ya pangurug
muy.
30 A awek na makapagbayag maguho-
hug tekamuy, te dumatang na ya mamad-
dayen ta ngamin dulay ta paglelehutin,
petta pagzigātan nak.
31 A maski awan ta makmakkwa na
teyak a ituluk ku hala ya barik tentu ta
kuman na pakkwa ni Damakewan teyak,
petta amu na ngamin tolay ta iddukan ku
i Damak. Imikkat kanan mantu, te en-
tanan," kunna.

15

Ya Fun Ikid Na Pangpanga Na Kiden

1 A sangaw netuldu ni Hesus ya pangit-
uldu na tekid.
"Iyak hapa la ya kakurugan na fun na
kayu nga taronan ni Damakewan.
2 Te ya ngamin kiden pangpangak
nga awan magmayan a iwasik na kid,
ammi ta pangpanga kiden magmayan a
palpaltungān na kid petta umaddu para ya
mayan da.
3 A ikamuy hapa ya kuman na pang-
pangak kiden, a kuman na nabalin kanan

napaltungan gafu ta pangurug muy ta uhohug ku kiden tekamuy.

4 A mappya mantu ta kanayun medagga kam teyak, petta itta la itta ya angat muy nga nagafu teyak, te ya gagangay na pangpanga kiden na kayu a aweda makapagmayan am aweda mekamit ta fun da en nga mesipat ta angat na. A kumanen hapa tekamuy, te awemuy sangaw makapagmayan ta kuman na ikayat ni Damakewan am awemuy medagga teyak.

5 "Iyak mantu ya kuman na fun, a ikamuy ya kuman na pangpangak kiden. A ya sigida medagga teyak petta itta la itta ya angat na nga nagafu teyak a yen ya makapagmayan ta addu ta kuman na gagangay na pangpanga kiden ta kayu. Ammi am megungay kam teyak a awan sangaw ta mabalin muy nga makamamallak te Damakewan.

6 A am itta ya awan medagga teyak a mewarad sangaw yen ta kuman na panga na kayu nga awan magmayan ikid na makatang. A mauknud sangaw ya pangpanga kiden nagkatang petta mewarad kid ta afuy, a maapang kid na.

7 Ammi am medagga kam la teyak ikid na itug muy la ya uhohugan ku tekamuy a magadang kam mantu ta kompormi ya ikayat muy, a dumatang hala sangaw tekamuy.

8 Te am kunna ten ya tarabakun muy a kuman na magmayan kam sangaw ta addu, a yen sangaw ya pakaitan na pakapangwa ni Damakewan tekamuy, a magbalin kanan hapa ta itulduk kiden nga megitta teyak.

Ya Gagangay Na Mangidduk

9 "A ya kuman na pangidduk ni Damakewan teyak a kumanen hapa ya pangidduk ku tekamuy. A mappya ta magintak kam la ta pangidduk ku tekamuy.

10 Te am itug muy la ya ngamin pakkwak tekamuy a makaintak kam mantu ta pangidduk ku tekamuy ta kuman na iyak hapa, te gafu ta netug kun ya ngamin pakkwa ni Damakewan teyak a nakaintakak na hapa ta pangidduk na en teyak.

11 A ye-yen ya inuhohug ku tekamuy, pettam kumanen am kurugan muy a mesipat kam hapa ta talak kin, a pake matappag kam sangaw ta talak muy.

12 "A ya pakkwak tekamuy ta ayanin a magkaid-idduk kam ta kuman na pangidduk ku tekamuy.

13 A ya pake mangidduk ta kadakalan na pangidduk a isagapil na ya angat na petta matolay ya kofun na kiden.

14 A ikamuy hala ya kofun ku kiden am idulot muy ya pakkwak tekamuy.

15 Awek na sangaw ibar ta tagabu ta kam, te kofun ta kanan. Te ya gagangay na tagabu a idulot na la ya mebar tentu, ammi awena pake ibar na dafu na en ya nonot na en tentu. Ammi gafu ta kofun ta kanan a netulduk hala tekamuy ya ngamin nadangag ku te Damakewan.

16 A bakkan ta ikamuy ya nangpili teyak am awa iyak hud la ya nangpili tekamuy. A pinatudunan ta kam ange mangipadangag, petta kuman na magmayan kam hapa sangaw ta kuman na pangpanga kiden, a petta magnayun hapa ya pagbalinan na pagmayan muy. A am anu mantu ya adangan muy te Damakewan ta gafu teyak a iatad na hala tekamuy.

Ya Zigat Na Mangurug Te Hesus

17 "A ta kuman na nebar ku paen tekamuy a magkaid-idduk kanan.

18 A am ikatupag na kam sangaw na awan kiden makkamu teyak a nonotan muy ta iyak ya napolu nekatupag da.

19 Te am negitta kam mina tekid a kofunan da kam, ammi awemuy na negitta tekid gafu ta pinili ta kam petta meduma kam tekid, a yen ta ikatupag da kam.

20 Nonotan muy mantu ya uhohug ken tekamuy ta '**Awemuy mina pahig ta malmalalaki ya medob ammi ta nangidoben tentu,**' kunku paen, te am negaged dak a igaged da kam hapa sangaw. Ammi am netug da mina ya uhohug ku tekid a itug da hapa ya uhohug muy.

21 A yen sangaw ya kwan da tekamuy gafu ta pangikatupag da teyak, te yaga aweda amu ya nangidoben teyak.

22 “Am awek mina umange sin mangipasikkal ta uhohug na Namaratu tekid a awan mina ta liwat da, ammi ta ayanen gafu ta aweda mangurug a awan ta pambar da ta liwat da.

23 Te ya mangikatupag teyak a ikatupag nan mantu i Damakewan.

24 A am awek mina nepaita tekid ya awena makkwa na kadwan kiden tolay a awan mina ta liwat da. Ammi ta ayanen a naita dan, a ikatupag da kamin hud la ni Damakewan.

25 Ammi gagangay ta kunna ten petta magdulot teyak ya kuman na dana nesurat ta lintig kiden nga neatad na Namaratu tekid, te ya uhohug na a

‘**Nekatupag dak maski awan ta liwat ku nga pangikatupagan da mina,**’ kunna.

26 Ammi maski kunna ten a pedob ku hala sangaw ya manguffun tekamuy nga magafu te Damakewan. Intu hala ya Kahalwa na Namaratu nga makkamu ta ngamin kakurugan, a intu sangaw ya doban na Namaratu tekamuy, petta am ipadangag dak sangaw ta tolay kiden a intu hapa ya mangipasikkal ta ipadangag muyen tekid.

27 Ammi ikamuy para ya mangipasikkal, te dana nehulun kam teyak addet ta nepamegafu tamen.

16

1 “Ye-yen kid na bida ya isirak ku tekamuy, petta awemuy sangaw magbabawi gafu ta dumatang tekamuy,

2 te ya makigimung kiden ta kapilya kiden a dugiman da kam sangaw gafu ta pangikatupag da tekamuy. A bakkan la ta yen, te papasin da kam para sangaw, te pahig da ta yen ya ikakayat na Namaratu.

3 A yen sangaw ya kwan da tekamuy gafu ta aweda amu ya Namaratu kontodu iyak.

4a Ammi dana nebar kun yen tekamuy, petta am magdulot sangaw a dana nakaparan kanan, te nanonot muy na ya inuhohug kin tekamuy ta ayanin.

Ya Tarabaku Na Kahalwa Na Namaratu

4b “Ta idi a awek binida ya pangikatupag da sangaw tekamuy, te itta yak para la tekamuy,

5 ammi ta ayanin a magtugutak na, petta magtoli yak ta nangidoben teyak. A dana nadangag muy ta magtugutak, ammi awan haman ta nangibar teyak am had ya eyan ku,

6 am awa nagdamdam kanan hud la gafu ta nabidakin tekamuy.

7 Ammi maski kunna ten a ibar ku ya kakurugan tekamuy, te pagkappyanan muy ta magtugutak, te am awek mina magtugut a awena sangaw timulyat na Manguffunen tekamuy. Ammi am magtugutak a doban ku hala sangaw tekamuy.

8 A am ittan sangaw tekamuy a intu ya makkamu mangipasikkal ta liwat na tolay kiden tekid, ikid na katunungan, ikid na pangpa-gang na Namaratu ewan.

9 Ipasikkal na ta itta ya liwat da gafu ta aweda mangurug teyak.

10 A ipasikkal na hapa tekid ya katunungan, te itta yak na te Damakewan, a awedak sangaw maita.

11 A ipasikkal na para ya pangpa-gang na Namaratu tekid, te dana nekari na ya pangpa-gang na ta dafu da en nga mamadday ta ngamin dulay ta paglelehutin, a mekabat kid hapa sangaw tentu.

12 “A addu para mina ya itulduk tekamuy, ammi awemuy para la metug ta ayanin.

13 Ammi am ittan sangaw ya Kahalwa en nga makkamu ta ngamin kakurugan, a intu ya timubbat nga mangituldu ta ngamin kakurugan tekamuy. A awena sangaw maguray maguhohug tekamuy, te dangagan na bit ya peuhohug ni Damakewan, a yen sangaw ya iuhohug na tekamuy, yaga ipakamu na hapa tekamuy ya dumatang sangaw ta paglelehutin.

14 A maita muy hapa sangaw ya pakedayawan ku gafu tentu, te ya ngamin amu na teyak, a yen sangaw ya ipakamu na tekamuy.

15 Te ya ngamin pakapangwa ni Damakewan a pakapangwak hapa. A yen ya nebar ku ta ipakamu na sangaw tekamuy ya ngamin amu na teyak,” kun ni Hesus tekid.

Ya Kapopoyung Da Ta Bida Ni Hesus

16 A ya uhohug na para tekid a

"Mangananwan la a awetam bit magkait-ita. Ammi awek pake mabayag nga awan tekamuy, kapyek ha makipaita tekamuy," kunna.

17 A gafu ta nebar na en tekid a yen ta nagimpopohutan na kadwan kiden ituldu na, te aweda amu ya ikayat na uhohugan tekid.

"Anu panaw ya ikayat na uhohugan, te '**Mangananwan la a awetam sangaw magkait-ita, ammi awek pake mabayag kapyek ha makipaita tekamuy,**' kunna. A annun na haman ibar, '**te eyak na te Damakewan**'**?**" kunda.

18 "A mazigat hapa maawatan ya uhohug na en nga '**Mangananwan la,**' te awetam haman amu," kunna para na kadwan.

19 A narikna ni Hesus ta ikayat da pohutan tentu, a dana nebar na tekid.

"Anu? Magimpopohutan kanan de gafu ta uhohug ken tekamuy ta '**Mangananwan la a awetam sangaw magkait-ita?**' ikid na '**Awek pake mabayag kapyek ha makipaita tekamuy**'**?**

20 A pake ibar ku mantu tekamuy ta magtatangit kanan sangaw ta pagdamdam muy teyak, ammi timoltollok la ya kadwan kiden nga awan mangurug. Ammi maski am madamdam kam a pimatalin hala sangaw ya talak muy ta damdam muyen.

21 Intu mina nonotan muy ya gagangay na babbayen maganak, te am tanagay na ya paganak na a pake mazigatan, te nadatangan na ya paganak na. Ammi am nakaanak na a awenan manonot ya zigat na en am awa matalakan hud la gafu ta limattog na ya anak na en.

22 "A kumanen hapa tekamuy, te madamdam kanan ta ayanin, ammi matalakan hala sangaw ya nonot muy, te magkait-ita kitam hala sangaw, a awan ta makatampa ta talak muy.

23 A am dumatang na sangaw ye-yen a awan na sangaw ta pohutan muy teyak. A pake ibar ku para tekamuy ta maski am anu ya adangan muy sangaw te Damakewan ta gafu teyak a iatad na hala tekamuy.

24 Addet ta ayanin a awan para la ta inadang muy tentu ta gafu teyak. A magadang kanan mantu, petta maatadan kam, a madatangan sangaw ya talak muy," kunna.

Ya Kapozyanan Na Uhohug Ni Hesus Tekid

25 A ya uhohug para ni Hesus tekid a

"Kuman na keangarigan ya nabidak tekamuy ta ayanin, ammi awek na sangaw maguhohug ta keangarigan, te pake ipadangag ku sangaw i Damakewan tekamuy petta malogon ya pakkamu muy.

26 A am itta sangaw ya ikayat muy adangan tentu a adangan muy hala ta gafu teyak, te maski bakkan ta iyak ya mangibar ta adangan muyen tentu,

27 te iddukan na kam hapa la gafu ta iddukan dak ikid na kurugan muy ta intu hala ya nagafun ken.

28 Ya Damakewan ya nagafun ken teyaken lumattog ta lutakin. A ta ayanin a magtoli yak hala tentu, te magtugutak na ta isin," kunna.

29 "Ay, nalawag kad na, Afu, ye-yen na inuhohug mun, te bakkan na ta keangarigan.

30 A ayanin para la ya pakkamu mi ta maski am awan ta mangibar teko a dana amum ya ikayat na pohutan teko. Yen mantu ya pangurugan min ta Namaratu hala ya nagafum," kunda.

31 A ya tabbag na hapa tekid a

"Mangurug kam ta ayanin,

32 ammi awena la mabayag a iwagak dak petta tatakdayak la, te sa magbabilag kam nga dumatang ta bali muy. Ammi maski am iwagak dak a awek tatakday, te itta la i Damakewan teyak.

33 "A yen ta inuhohug ku ye-yen kid na uhohug tekamuy, petta am ikatalak dak a awena sangaw makulkulaw na nonot muy am awa magintak kid la. A gafu ta ketta muy ta paglelehutin a itta la sangaw ya mangpazigat tekamuy, ammi itug muy la ya turad muy, te naabak kun ya ngamin kidin zigat ta paglelehutin," kunna.

17

Ya Pakimallak Ni Hesus Ta Namaratu ewan

1 A ta nekabalin ni Hesus nga nangituldu
ta ituldu na kiden a tumangad na ta langit
kapye na nakimallak ta Namaratu ewan:
"Amang, ittan ya oras na zigat kin, a
atadan nak ta pagattam ku, petta maita
ya kalalakim gafu teyak.
2 A mappya ta kunna ten, Amang, te
uray mu haman ta iyak ya makkamu ta
ngamin tolay, petta atadan ku hapa ya
ngamin kiden neatad mu teyak ta mag-
nayun na angat.
3 A ittan ya angat da nga magnayun
te amu da ta iko hapa la ya kakurugan na
Dyos, a iyak ya pinakabarim nga dinob mu
ta paglelehutin.
4 "A ta kettakin ta lutakin a kanayun
nepasikkal ku ya pakedayawam, a
nebalin kun ya ngamin tarabakuk nga
nepakkwam teyak.
5 A ta ayanin, Amang, a padatan-
gan nak haen ta hebing mina, petta
maatadanak ta kalalakik nga megitta
ta kalalakiken ta idi ta kawan para na
paglelehutin.
6 "A ya lalaki kiden nga neatad mu
teyak a netulduk kid ta ngamin nonot
mu ikid na gagangay mu, te yen kid ya
pinilim petta mesina kid ta kadwan ki-
den tolay ta paglelehutin. A netug da
hapa ya ngamin kiden uhohug mu nga
netulduk tekid.
7 A ta ayanin a amu dan ta iko hala ya
pake nagafun na ngamin kiden neatad mu
teyak.
8 Te ya ngamin nepeuhohug mu teyak
a yen hala ya neuhohug ku tekid, a kinurug
da hapa. A pake amu dan ta iko ya nagafun
ken, a mangurug kid na ta iko ya nangidob
teyak.
9 "A yen ta makimallakak teko, Amang,
te pakimallak ku kid hapa. Awek bit
pakimallak ya kadwan kiden tolay ta
paglelehutin, te intu bit la pakimallak ku
ya neatad mu kiden teyak. A pakimallak
ku kid, te anak mu kid.
10 Te ya ngamin tolay mu a tolay ku kid
hapa, a tolay mu hapa ya ngamin tolay ku,
a madayawanak hapa gafu ta pangurug da
teyak.
11 Awanak na sangaw ta paglelehutin,
te dumatangak na teko. Ammi sigida itta
yan kid ta paglelehutin, a yen ta pakimal-
lak ku kid teko, Amang, te iko la ya katu-
nunganen na Dyos. A sigida pagdadaggam
kid la teko nga neatad mu teyak, petta
magtatakday kid ngamin ta kuman na pag-
tatakday ta.
12 Ta kettakin para la tekid a iyak hala
ya nangpadagga tekid teko, a nekerutan ku
kid hapa, te awan ta nelogot tekid fwera
ta takdayen la nga nekari nelogot, petta
magdulot ya uhohug na suraten.
13 "Ammi pagtugutān ku kid na,
Amang, te dumatangak na teko, a
uhohugan ku yan ta kettak para la ta
paglelehutin petta madangag da hapa,
petta magdulot hapa tekid ya kuman na
talak na nonot kin.
14 Nesirak kun ya uhohug mu tekid,
a yen ya pangikatupagan na awan kiden
mangurug tekid gafu ta aweda negitta
tekid, te kumanen hapa teyak.
15 Awek ibar ta padayum kid ta awan
kiden mangurug, ammi ikayat ku ta ilillik
mu kid ta pangayayyaw ni Satanas tekid,
petta aweda mangwa ta dulay,
16 te aweda megitta ta kadwan kiden
tolay ta paglelehutin, te kumanen hapa
teyak.
17 Ikayat ku hapa, Amang, ta pagtatak-
dayam ya nonot na gintatakdayan tekid,
petta kanayun kwan da ya megitta ta uho-
hug mu, te ya uhohug men hapa la ya
pakkamun da ta ngamin kakurugan.
18 A ta kuman na nepangidob mu
teyak ta paglelehutin a doban ku kid hapa.
19 A gafu ta itulduk kid a pag-
tatakdayan ku hapa ya nonot ku ta
patarabakum teyak, petta parigan dak
hapa sangaw nga magpatatakday ta nonot
da ta kakurugan.
20 "A bakkan la ta isin kid ya pakimal-
lak ku, te isipat ku hapa ya mangurug
sangaw teyak gafu ta pangipadangag na
inin kid teyak,
21 petta sa magtatakday kid ngamin
nga megitta tekita ta kuman na pagtatak-
day ta, a petta mesipat kid hapa ta pag-
tatakday ta, pettam kumanen a yen san-
gaw ya pangurugan na kadwan kiden to-
lay ta iko ya nangidob teyak.

22 A ya pakedayawam nga nesipat mu
teyak a yen hapa ya nesipat ku tekid, petta
magtatakday kid nga megitta tekita.
23 Itta yak tekid, a itta ka hapa teyak,
petta pake magtatakday kid ta mappya,
pettam kumanen a yen sangaw ya pakka-
mun na kadwan kiden tolay ta iko ya
nangidob teyak ikid na mangidduk tekid ta
kuman na pangidduk mu teyak.
24 "Ikayat ku para, Amang, ta du-
magdag hapa sangaw teyak ya ngamin
kiden mangurug nga neatad mu teyak,
petta pake maita da hapa ya kadakalan
na dakar na pakedayawan ken nga
neatad mu teyak ta kawan para la na
lutakin gafu ta pangidduk mu teyak.
25-26 Iko la, Amang, ya lugar na ngamin
katunungan, ammi awena ka amu na tolay
kiden nga itta ta paglelehutin. Ammi iyak
ya makkamu teko, a nepakamu ta ka hapa
ta itulduk kidin, a amu dan ta iko ya nangi-
dob teyak. A ipakamu ta ka para tekid
petta mesipat kid hapa ta pangidduk mu
teyak gafu ta itta yak hapa tekid," kunna.
A yen ya addet na pakimallak na en.

18

Ya Panggafut Da Te Hesus

1 A ta nekabalin ni Hesus nga nakimal-
lak a sa nagtatugut kid na ituldu na ki-
den, a umange kid ta dammang na Wer
na Kidaron, te magdulot kid ta agyan na
kakayunen nga kanayun eyan da.
2 Awan tekid i Hudas nga mangitalaba
te Hesus, ammi dana amu na ya lugar na
kakayunen, te yen ya kanayun katotolin
nig Hesus ikid na ituldu na kiden nga pa-
gaammungan.
3 A gafu ta kumanen a nangihulun i
Hudas ta addu na suddalu ikid na polis
nga dinob na padi kiden nga Hudyo ikid
na Pariseyu kiden, te enna kid netulud ta
agyan ni Hesus, a nagibbal kid hapa ta
hilag ikid na kampilan.
4 A datang da ta agyan na kakayunen a
dana amu ni Hesus ya ngamin dumatang
tentu, a enna kid mantu dinafung. A ya
uhohug na tekid a
"Inya hud ya apagan muy?" kunna
tekid.
5 "A ya Hesusen taga Nasaret," kunda.
"A iyak haman," kunna hapa tekid.
A nakihebing hapa tekid i Hudas nga
nangitalaba tentu.
6 A ta nepangtabbag ni Hesus tekid ta
"**Iyak haman,**" nepagkin a sa nagasusun-
sun kid na abat ta napakayang kid, ammi
pinidwa ha ni Hesus ya nebar na en tekid.
7 "A te inya hud ya apagan muy?"
kunna.
"I Hesus la nga taga Nasaret," kunda
ha.
8 "A te '**Iyak haman,**' kunku paen. A
am iyak la ya apagan muy a patugutan
muy mantu ya kahulun ku kidin sin,"
kunna.
9 A uray na Namaratu ye-yen petta magdu-
lot hala ya inuhohug na en ta Namaratu
nga "**Awan ta nelogot ta neatad mu ki-
den teyak,**" kunna.
10 Ammi te Pedru a dana nagibbal hapa
ta kampilan na en, a ka-ma la sinukkut
na kapye na nekattab ta takdayen tekid, a
newasik na ya bangbang na en. I Malkus
ya ngagan na kinattab na en, a intu ya
takday tagabu na kadakalan na padi kiden.
11 Ammi ta nepangkattab na a ginam-
man ni Hesus,
"Ialag mun ya kampilamina. Pahig mu
hud ta awek ituluk ya barik ta pakkwa ni
Damakewan teyak?" kunna.
12 A gafu ta kumanen a timurad na
mantu ya suddalu kiden kontodu kapitan
da ikid na polis kiden, te enda ginafut i
Hesus kapye da ginalutan.
13 A ta nepakagalut dan tentu a neange
da bit ta bali ni Annas nga katahungan
ni Padi Kaypas nga kadakalan na padi ta
darumin yen.
14 I Kaypas ya dana nangibar ta mapa-
pasi mina, petta bakkan ta ngamin tolay ya
mapapasi.

*Ya Pangilemad Ni Pedru Ikid Na Pag-
imbestigar Da Te Hesus*

15 A ig Pedru ikid na takday para ituldu
ni Hesus a tinultulitul da ya nanggafut ki-
den te Hesus. A gafu ta amu na padi en
kadakalan ya kahulun ni Pedru a nehulun
hapa teg Hesus nga simarok ta bagaw na

bali na padi en, ammi nagtayuk i Pedru ta
lawan na irwangan.
16 A gafu ta kumanen a nagtoli ya kahu-
lun na en ta irwangan, petta ibar na i Pedru
ta babbayen nangalwad ta irwangan, a
pinasarok na hapa ta bagawen.
17 Ammi dana itta ya pinohutan na bab-
bayen te Pedru;
"Anu? Iko hapa de ya takday ituldu na
ginafut da en?" kunna tentu.
"Ay, awan O," kunna hapa.
18 A ta nepakasarok ni Pedru a umange
bit nakipaggukup ta afuy na tagabu kiden
ikid na polis kiden, te dana nagpagatang
kid na ta dungit gafu ta sanawen.
19 A ta umag na bali na kadakalanen na
padi a imbestigaran na i Hesus, gafu ta
ituldu na kiden ikid na netuldu na en tekid.
20 A ya tabbag ni Hesus tentu a
"Sigida naguhohugak ta pakaitan na
ngamin tolay, te awan haman ta ilemad
ku. A kanayun nangituldu yak hapa ta
kapilya na Hudyo kiden ikid na simbaa-
nen.
21 Annum mantu pohutan teyak am
anu ya netulduk? Kappyanan na ta po-
hutam mina ta nakadangag kiden teyak,
te amu da am anu ya inuhohug ku tekid,"
kunna.
22 Ammi ta nepagtabbag na ta kumanen
a enna linappag na takdayen polis nga
umatayuk ta bikat na en.
"Kunna hud sina ya itabbag mu ta
kadakalan na padi?" kunna tentu.
23 "A am dulay ya inuhohug ku a
ipasikkal mu mantu ya kadulay na.
Ammi am kustu a anu haman ta lappa-
gan nak?" kunna hapa ni Hesus tentu.
24 A sangaw nepetulud ni Annas segalut te
Kaypas, te intu ya kadakalan na padi nga
magturay ta darunin yen.
25 A i Pedru hapa a umatayuk para la
nakipaggukup ta afuyen, a ka-ma la neka-
bat da hapa;
"A te iko hapa de ya takday ituldu na,"
kunda.
Ammi nelemad na ha, "**Awan O,**" kunna.
26 Ammi ya takdayen tagabu na
kadakalan na padi a intu hapa ya takday
kahulun na kinattab ni Pedru ta bangbang
na en, a nekabat na hapa,
"Bakkan hud ta iko ya naitak nga ne-
hulun te Hesus ta kakayunen?" kunna.
27 Ammi nelemad na ha, a yen na hapa
ya nepagtareknay na manuk nga nebar ni
Hesus.

Ya Pangidarum Da Te Hesus Ta Atubang Na Gubernador

28 A sangaw ta magkahkahawan a ne-
tugut da ha i Hesus ta bali ni Kaypas, te
iange da ta Gubernadoren taga Roma petta
ibar na mina ya pasi na. Ammi ta datang
da ten a awena simarok na Hudyo kiden ta
bali na en, petta aweda kan maalasigan ta
dulay gafu ta awena negitta tekid, pettam
kumanen a aweda kan sangaw mehangat
nga makikkanan ta pamurab na simana
da.
29 A gafu ta kumanen a imuhet na i
Gubernador Pilato tekid, a pinohutan na
tekid;
"Anu mantu ya nangidaruman muy ta
tolayin yan?" kunna tekid.
30 "A te dulay na tolay, a neange mi hud
teko am awan ta liwat na," kunda.
31 "Ay on, a alapan muy la mantu,
te ikamuy na hapa la ya mangpa-gang
tentu ta kuman na ibar na lintig muy
kiden," kunna hapa na Gubernadoren
tekid.
Ammi ya tabbag da hapa a
"Mappya ta ikamuy, te ihangat na
kami na gubyernu nga mamapasi ta
makaliwat," kunda ha.
32 A uray na Namaratu hala ye-yen petta
magdulot hapa ya inuhohug ni Hesus ta
idi, te dana kinankanna na ta magappa ta
kayu ta pangpapasi da sangaw tentu.
33 A gafu ta kumanen a nagtoli i Pilato ta
umag na bali na en, a pinaayagan na hapa
i Hesus.
"Anu? Ipadangag mu hud ta iko ya Ari
na Hudyo kiden?" kunna tentu.
34 Ammi ya pohut ni Hesus tentu a
"Anu, Iko hapa la ya nakanonot ta po-
hut mu teyak, ono yen ya papohut na
kadwan kiden tolay teko?" kunna.
35 "Annun ku hud ipahig am ari ka,
baka Hudyo yak hud. Ya kagittam ki-
den ikid na pinakadakal da kiden ya
nangiange teko ta isin petta iyak mina

ya mangibar ta pasim. Anu mantu ya iningwam?" kunna ha ni Pilato tentu.
36 "A itta hala ya pagariyan ku, ammi takwan ya pagarik, te awek parigan ya ari kiden ta paglelehutin yan. Te am kuman nak mina na inen kid a nakitapil mina ya tagabuk kiden, petta nekerutan dak mina ta Hudyo kiden, ammi awek parigan ya ari kiden ta lutakin," kunna.
37 "A ari ka mantu ay?" kun ni Pilato tentu.
"Iko ya mangibar ta ari yak, ammi ibar ku teko ya gafu na nekeanak ku, te umange yak ta lutakin petta ipasikkal ku ya kakurugan ta tolay kiden. A ya ngamin kiden mangidulot ta kakurugan a yen kid ya mayat mangdangag teyak," kunna hapa ni Hesus.
38 "Anu hud ya serbi na kakurugan?" kunna ha ni Pilato tentu, kapye na imuhet ha ta agyan na Hudyo kiden. A ya uhohug na tekid a
"Awan haman ta naapagan ku ta pangpapasin ku mina tentu,
39 ammi kada simana muy a gagangay ta ibbatan ku ya takday kagitta muy nga nabalud. A am ikayat muy a ibbatan ku hala i Hesusin nga Ari na Hudyo kiden," kunna tekid.
40 Ammi giaggayan kid na.
"Bakkan ta isina ya ibbatam am awa Barabas mina," kun na aggay da.
Te ya kinan da en Barabas a dana nabalud gafu ta tulisan ikid na nakapapasi.

19

Ya Pamābānglu Na Suddalu Kiden Te Hesus

1 A gafu ta kumanen a nepaalap ni Pilato i Hesus ta suddalu kiden, petta paligatan da ta dakal na paligat nga makabigad.
2 A nangwa kid hapa ta sangngat na sit kapye da nesangngat ta ulu ni Hesus, kapye da ha sinalnukan ta darag ta kuman na salnuk na ari, te pamābānglu da tentu.
3 A sangaw natubtubbat kid nangatubang nga nagdayaw kampon tentu.
"Ihi, kuga malalaki ya Ari na Hudyo kiden," kun na dayaw da, kapye da hapa linaplappag.
4 A ta nekabalin da en a nepohet ni Pilato ta agyan na tolay kiden.
"Itan muy, te iuhet kun ha tekamuy, petta amu muy mina ta awan ta naapagan ku ta pangpapasin ku tentu," kunna tekid.
5 A imuhet na i Hesus nasangngatan ta sit, ikid na nasalnukan ta kuman na ari.
"Ye, itan muy ya tolayin," kunna ha ni Pilato tekid.
6 A ta nepakaita na pinakadakal da kiden tentu a giaggayan kid ha.
"Pagappam na ta kayu en, pagappam na ta kayu en," kun na aggay da.
"Alapan muy mantu, te ikamuy na ya magpaappa tentu, ammi ikamuy hala sangaw ya makaliwat, te awan ta amuk ta liwat na," kun ni Pilato tekid.
7 "Onay, ammi nakaliwat ta lintig mi, te maski tolay la a negitta na ya bari na ta Anak na Namaratu ewan, a yen mina ya kapapasi na," kunda.
8 A gafu ta inuhohug da en a pake nagburung na i Pilato,
9 a inalap na ha i Hesus ta umag na bali en petta imbestigaran na para.
"Had hud ya nagafum?" kunna tentu, ammi awena tinabbag ni Hesus.
10 "Anu awem hud magsitang teyak? Awem hud amu ta iyak ya makkamu teko petta ibbatan ta ka ono pagappan ta ka?" kunna ha.
11 Ammi ya uhohug ni Hesus tentu a
"Awan mina ta pakapangwam teyak am awena neatad na Namaratu teko. Dakdakal mantu ya liwat na nangpetulud teyak teko, te pepapasi na teko ya awanen ta liwat," kunna.

Ya Uray Ni Pilato Te Hesus

12 A gafu ta uhohug ni Hesus a ikayat na ibbatan ni Pilato, ammi giaggayan ha ya Hudyo kiden.
"Am ibbatam mina ye-yana na tolay a awem na mantu kofun na Ari men Sisar, te igitta na haman ya bari na ta ari, a igakkad na mantu ya makigubat te Ari en Sisar," kunna ha na aggay da.
13 A gafu ta uhohug da en a neuhet na ha i Hesus, a sangaw nagtuttud i Pilato ta kinan da en Lamesa Na Batu, ammi '**Gabata**' ya

ngagan na ta Hudyo kiden, a yen ya nangipadangagan na ta uray na gafu te Hesus.
14 Alas seis ta lalakwat ya nepagtuttud
na ta araw na Byernis ta simana na Hudyo
kiden. A ya nebar na tekid a
"Yeh, itan muy, itta in ya ari muy,"
kunna tekid.
15 "Atsi, itugut mun, itugut mun, te
pagappam na ta kayu en," kunna ha na
pagaggay da.
"Ikayat muy hud ta pagappan mi ya ari
muy?" kunna ha tekid.
A ya tabbag na pinakadakal da kiden nga
padi a
"Awan ta ari mi am awa Sisar," kunda.
16 A netuluk mantu ni Pilato ta pagappan
da i Hesus ta kayu petta masi.

Ya Pagpaappa Da Te Hesus

17 A enna mantu inalap na suddalu kiden, a nepaagtu da tentu ya kayu en nga pagappan na. A enda netulud ta lawan na ili na Herusalem, te iange da ta kinan da en '**Agyan na Tulang na Ulu**', ammi '**Golgota**' ya ngagan na ta Hudyo kiden.
18 A yen ya nagpaappan da tentu, a nesipat da hapa ya duwa para na tolay, a netun da i Hesus ta nagtangnganan na duwa kiden.
19 A nepesurat ni Pilato ya ngagan ni Hesus, a nepetun na ta nagappan na en ta utun a ulu na en. "**Hesus Taga Nasaret, Ari na Hudyo kiden,**" kun na surat na en.
20 A addu hapa ya nagbasa ta suraten, te abikan hala ya nagappan na en ta ili na Herusalem, te yaga nesurat ta aguhohug na Hudyo ikid na Latin ikid na Giregu.
21 Ammi ya nebar na pinakadakal na Hudyo kiden nga padi te Pilato a
"Bakkan mina '**Ari na Hudyo kiden**'
am awa '**Nebar na ta intu ya Ari na
Hudyo kiden,**'" kunda.
22 "Mesirak hala ya nepesurat ku,"
kunna hud la ni Pilato tekid.

Ya Pasi Ni Hesus

23 A ta nekabalin na suddalu kiden nga nagpaappa te Hesus a inalap da ya gagamit na kiden nga inazi da, a pinagappat da kid fwera ta nagingumagen barawasi na, petta tagtakday kid ta bingay da, te appat kid nga nagpaappa tentu. Ammi ta nagingumagen barawasi na a aweda ginadwa, te awan ta daget na, te naglayun la ta utun abat ta akban.
24 "Awetam pispissilan, te pagbabinunutan tam la talo am inya sangaw tekitam ya makākwa," kunda.
A uray na Namaratu ta kunna ten petta magdulot hapa ya takday uhohug ta Bibliya na Hudyo kiden, te
"**Nagbabingayan da ya ga-gamit
ku kiden, a nagbabinunutan da ya
barawasi ken,**" kun na suraten.
A yen mantu ya iningwa na suddalu kiden te Hesus.
25 Ammi ta pagbabingay na suddalu kiden a umatayuk hapa ya appat na babay ta bikat na nagappan ni Hesus. Itta ya hina ni Hesus, ikid na kabagis na en, ikid ni Mariya nga atawa ni Klopas, ikid ni Mariya nga taga Magdala.
26 A ta nepangiddung ni Hesus ta hina na en ikid na ituldu na en nga pake kofun na nga naghebing tentu a
"Ina, ya nakihebingina teko ya anak
mun sangaw nga metali teyak," kunna
tentu.
27 A ya uhohug na hapa ta ituldu na en gafu ta hina na en a
"Aleng, ikwentam na hapa sangaw te
hinam," kunna.
A ye-yen hapa na araw ya nepangalap ni Hwan ta hina ni Hesus, petta makipagyan ta bali na en.
28 A ta nekabalin na kumanen a amu ni Hesus ta sa nabalin na ya ngamin nepatarabaku na Dama na en tentu, a "**Makainumak,**" kunna, petta magdulot ya takday hapa uhohug ta Bibliya.
29 A nangalap mantu ya suddalu kiden ta kuman na kapas kapye da nesabbung ta duyug na malsut nga nesagpaw ta bikat da, a netullu da ta simuk na en petta sappilan na ya malsuten.
30 Nepakainum na a
"Nebalin kun ya tarabakuken," kunna,
kapye na nagtumag, a netuluk na ya angat na.

Ya Pagkaddug Da Ta Bari Na

31 A ta kuman na lintig na Hudyo kiden a awena mina mesirak na bari na nasi ta

kayu addet ta Sabadu, te araw na agimmang da. A gafu ta Byernis ya araw na nepangpaappa da te Hesus, anna ye-yen na Sabadu ya mayor na araw na simana da, a yen ta umange ya pinakadakal na Hudyo kiden te Pilato, te inadang da ta mapakka mina ya takki na pinagappa na suddalu kiden, petta alistu mina ya pasi da, pettam kumanen a medagut kid na mina ta nagappan da en.

32 A nangidob mantu i Pilato ta suddalu kiden, a intu napolu pinakka da ya takki na duwa kiden nga nagdwaakub te Hesus.

33 Ammi ta pangitubbat da mina te Hesus a dana nasin, a aweda mantu pinakka ya takki na kiden.

34 Ammi ya takdayen suddalu a pinika na hala ya hakbu na bari na en, a ka-ma la imuhet ya daga na kiden nga nekihu ta danum.

35-37 A uray na Namaratu hapa ye-yen, petta magdulot ya nesurat ta Bibliya en ta

"**Awan sangaw ta mapakka ta tulang na kiden,**" kunna.

Kumanen hapa ta takday para nesurat, te ya uhohug na a,

"**Tangadan da sangaw ya kinaddug da en,**" kunna.

A ya pake nakaita ya nangisurat hapa ta isin, petta kurugan muy. A kakurugan hapa ya ipasikkal ku tekamuy, te amuk ta pake nakkwa ya bidan ku tekamuy.

Ya Ketanam Ni Hesus

38 A ta nekabalin na kumanen a umange i Hose taga Arimateya te Pilato, te inadang na ya bari ni Hesus, petta itanam na. Intu hapa ya takday ituldu ni Hesus, ammi nelemad na gafu ta talaw na ta pinakadakal na Hudyo kiden. A netuluk ni Pilato ya bari na en, a enna mantu inalap ni Hose.

39 Intu hapa kahulun na i Nikodemu nga umange nakibidan te Hesus ta hiklam ta idi. A nangihulun hapa i Nikodemu ta limāfulu kilu na bangog nga nekihu da, te iluggud da sangaw ta bari na nasi petta awena alistu malabag.

40 A ta nepangidagut da ta bari ni Hesus a finutefutan da ta ga-gamit ikid na bangog kiden, te yen ya gagangay na Hudyo kiden am itanam da ya nasi.

41-42 A gafu ta assang la na oras addet ta pamegafu na araw na agimmang da a neange da ya bari na en ta bagu na tanam nga dana nakobkob ta hukeb ta agyan na kakayunen, te abikan hala ta nagappan na en. A yen ya nangitanaman da tentu.

20

Ya Bida Na Katolay Ni Hesus

1 A sangaw ta lalakwat ta Liggu a umange i Mariya taga Magdala ta tanam na en ta magkahkahawan para la. Ammi datang na ten a naita na ta naukadan na, te naazin ya batu en nga nemunit da ta sasarokan na en.

2 A bumilag na mantu nga ange ta agyan nig Pedru ikid na kahulun na en nga pake kofun ni Hesus, a nebar na tekid.

"Itta ya umange nangalap ta bari na dafu tamen, a awemi amu am had ya nangikinan da tentu," kunna.

3-4 A imikkat mantu ya duwa kiden, a naggindan kid nagbilag addet ta agyan na tanamen, ammi naunnanan na takdayen i Pedru, a intu ya napolu nakadatang.

5 A tentu en simisihib ta umag na tanamen a intu la naita na ya nefufutefuten ta bari ni Hesusen, ammi awena simarok ta umag na tanamen.

6 A ta datang ni Pedru nga dumagdag ta takdayen a nagdulot hala simarok, a aitan na la ya ga-gamit kiden nga nefufutefut ikid na panyawen nga nebadbad ta ulu na en,

7 a awena nehebing na panyawen ta ga-gamit kiden, te nakappil nehugtuk.

8 A sangaw dumagdag hapa simarok ya takdayen nga imunnan tentu. A tentu en nakaita ta ga-gamit kiden a yen ya nangurugan na ta natolay hala i Hesus,

9 te idi, aweda para la amu ya ikayat na uhohugan na surat kiden nga dana nangibar ta pasi na ikid na katolay na hala sangaw.

Ya Pakipaita Ni Hesus Te Mariya Taga Magdala

10 A tekid na nabalin ten a dumatang kid na ta bali da.

11 Ammi te Mariya en nga dumagdag hapa ta duwa kiden a nasirak la ta lawan na tanamen nga nakatangtangit. A tentu

para la nagtangit a simisirib hapa ta umag
na tanamen,
12 a naita na ya duwa na anghel nga
nagbarawasi ta furaw, te imatuttud kid la
ta nagiddan na bari ni Hesusen, takday ta
ulwanan na en, a takday ta kasoyadan na
en,
13 a "**Anu magtangit ka?**" kunda tentu.
"A onay, te itta ya umange nangalap
ta dafu ken, a awek amu am had ya
nangikinan da tentu," kunna.
14 Ammi tentun nakauhohug ta isin a pa
nagbalittag bit, a naita na ya umatayuk ta
talekud na en, ammi awena amu ta intu
hala i Hesusen.
15 "Anu magtangit kan, aboy? Inya
hud ya apagam ta isin?" kunna ta bab-
bayen.
Ammi pahig ni Mariya ta intu hala ya mag-
taronen ta kakayunen, a
"Ser, am iko ya nangitugut ta bari na
dafu ken a ibar mu haen teyak am had
ya nangikinam tentu, te enku sangaw
alapan," kunna tentu.
16 A "**Mariya,**" kunna ha ni Hesus tentu.
A ta nepangngagan na ta babbayen a pake
nagbalittag na nga gumafut tentu, a
"Raboni, anu iko kad," kunna, (te
Raboni ya nangingaganan da ta mistro
da).
17 A ya uhohug ni Hesus tentu a
"Awem na mina gafgafutan ya
barikin, te mappya ta timullu yak para te
Damakewan. A e kan mantu ta kabagis
ku kiden, te ibar mu tekid ta eyak na
te Damakewan Namaratu, a intu hala
ya Dama muy ikid na Namaratu muy,"
kunna.
18 A ta nepagtugut ni Mariya en a enna
nebar ya katolay ni Hesus ta ituldu na
kiden.
"Naitak kad na ya Dafu tamen O, ika-
muy," kunna tekid,
yaga nebar na hapa ya inuhohug ni Hesus
tentu.

Ya Pakipaita Ni Hesus Ta Ituldu Na Kiden

19 A sangaw ta hiklam ta ye-yen para
na araw, araw na Liggu, a itta ya ituldu
na kiden ta takday bali, a sa nalitupan ya
ngamin irwangan na bali en gafu ta talaw
da ta pinakadakal da kiden nga Hudyo.
Ammi ka-ma la ittan i Hesus nga nagtayuk
ta nagtatangnganan da en, a
"Namaratu ewan ya makkamu teka-
muy," kunna tekid.
20 A sangaw neuyad na ya kamat na kiden
tekid petta maita da ya piglat na lansa
kiden, otturu netuldu na hapa ya piglat na
pika en ta hakbu na en. A tekiden nakaita
ta intu hala ya dafu da en Hesus a pake
nefulot ya talak da tentu.
21 "Namaratu ewan ya makkamu teka-
muy," kunna ha tekid, "te doban ta kam
nga ange mangipadangag ta uhohug ku
ta kuman na nepangidob ni Damakewan
teyak," kunna, kapye na kid inaswan-
gan.
22 A tentu en nagaswang tekid a
"Pagdulotan muy na ya Kahalwa na
Namaratu nga manguffun tekamuy.
23 A ya ngamin kiden pakoman muy
ta liwat da kiden gafu ta pangurug da ta
ipadangag muy a yen kid hala ya pinako-
man na Namaratu ewan. Ammi ta awe-
muy kiden pakoman gafu ta aweda man-
gurug a itta hala tekid ya liwat da kiden,"
kunna.

Ya Awena Pangurug Ni Tomas

24 Ammi ta napolu en nepakipaita ni
Hesus ta ituldu na kiden a awan i Tomas
tekid, ammi Siping ya agngilinan da tentu.
25 A sangaw ta ketta na en tekid a nebar
da tentu,
"Naita min ya dafu tamen," kunda
tentu.
Ammi ya tabbag na tekid a
"Awek sangaw kurugan ta intu am
awek bit maita ya gafan na lansa ta ka-
mat na kiden, te yaga iparubak ya gura-
may kin ta piglat na kiden ta kamat na
kontodu hakbu na en," kunna.
26 A sangaw ta takday Liggu a nagkakam-
pat ha ya ituldu na kiden ta bali en, a
nehulun hapa i Tomas tekid. A nalitupan
da ha ya irwangan kiden gafu ta talaw da
en, ammi ka-ma la nagtayuk i Hesus ta
nagtatangnganan da en, a
"Namaratu ya makkamu tekamuy,"
kunna tekid.
27 A sangaw binaran na i Tomas.
"E ka bit sin, Tomas, te itam ya kamat
ku kidin. A iparubam hapa ya guramay

mu ta palad ku kidin kontodu hakbu kin,
te awem mina parigan ya awan mangu-
rug am awa mangurugen mina," kunna
tentu.
28 "Ay, Afu, iko kad hala ya dafuk ikid
na Dyos ku," kunna hapa ni Tomas.
29 A ya uhohug ha ni Hesus tentu a
"Mappya te mangurug kan, Tomas,
gafu ta naita nak na. Ammi ta mangu-
rugen nga awan para la nakaita teyak a
pake nagāsgāsāt ammi teko," kunna.
30 A addu para ya nepaita ni Hesus ta
pakapangwa na ta ituldu na kiden nga
awan nesurat ta lebru in yan.
31 Ammi yen ta nesurat kun ya kadwan
ta isin petta yen kid ya pangurugan muy ta
intu hala ya Anak na Namaratu ewan ikid
na Mangikerutanen nga nekari na tekitam,
pettam kumanen am mangurug kam mina
tentu a ittan ya angat muy nga magnayun
gafu tentu.

21

Ya Pamillu Na Pakipaita Ni Hesus

1 A sangaw ta mittan a nakipaita ha i
Hesus ta ituldu na kiden ta ihang na Alug
na Tiberyas, a kumanin ya nepakipaita na
tekid.
2 Sa nagdadagga ig Simon, (intu hala i
Pedru,) ikid ni Tomas, ikid ni Natanyel
nga taga Kana ta lugar na Galileya, ikid
na duwa kiden anak ni Zibadeyu, ikid na
duwa para na kahulun da. A ya uhohug ni
Pedru ta kahulun na kiden a
3 "Asakay! E yak na magsigay O, ta
alugin," kunna.
"A mehulun kami mantu ay O," kunna
hapa na kadwan kiden.
A nahahulun kid na nagbarangay ta
agyan na pagsigayan da en. A tāhiklaman
kid ta alugen, ammi awan pulus ta naalap
da.
4 A tentun gumāgākād na bilagen a sang
adayu kid para la ta ba-naden, a itta la i
Hesusen nga umatayuk ta ba-naden, ammi
aweda nelasin ta intu.
5 A sangaw nagayag i Hesus tekid,
"O ey, itta hud ya naalap muy ta igu-
pan tam?" kunna.
"Awan O," kunda hapa.
6 "A isaruwag muy mantu ya sigay
muy ta ziwanan na barangay muy, a itta
hala sangaw ya maalap muy," kunna ha
tekid.
A nesaruwag da mantu ta kuman na nebar
na en tekid, a "**Awe! ta kaddu na ikan
kiden,**" te awedan magamid ya sigay da en
gafu ta dammat na en.
7 A yen ya nepakamu ni Hwan ta nagaya-
gen tekid, a nebar na te Pedru.
"Intu hala ya dafu tamen," kunna.
A gafu ta kumanen a alistu nagbarawasi
i Pedru, te magge nauhagan, a nagsilattuk
na ta danumen nga naglangoy tagad te
Hesus.
8 Ammi nasirak ya kahulun na kiden
ta barangay da en nga naggerger ta sigay
da en, te napannu ta ikan, a aweda pake
adayu ta ba-naden, te kuman na magatut
na metru.
9 A sangaw tekid na nakadagut ta
barangay da en a dana ittan ten ya
umagātang na afuy nga keasalan na ikan, a
itta hapa ya pan.
10 "Alapan muy hapa sin ya kadwan
kidina ikan nga naalap muy," kun ni
Hesus tekid.
11 A nagla-nug mantu i Pedru ta
barangayen, a inubadan na ya sigayen
kapye da ginerger ta ba-naden. A mappya
te awena napissang, te pake napannu ta
dadagkal na ikan, magatut a limafulu tallu
kid ngamin. A binaran na kid ha ni Hesus.
12 "E kanan sin, te maggub kitanan,"
kunna tekid.
A pohutan da mina am pake intu, ammi
mamat kid, te aitan da haman.
13 A ta nepangiagon ni Hesus ta ikan ta
afuyen a enna negawat tekid, kumanen
hapa ta pan.
14 A yen mantu ya pakapamillu na
pakipaita ni Hesus ta ituldu na kiden tentu
en natolay ta pasi na en.

Ya Tabarang Ni Hesus Te Pedru

15 A tekid na nakapaggub a itta ya neto-
toli nebar ni Hesus te Simon.
"Simon, damagan ku teko am pake
ikaykayat nak ammi ta isin kid na
kwam?" kunna tentu.
"On, Afu, te amum haman ta ikayat ta
ka," kunna hapa.

"A makkamu kan mantu ta kanan na mangurug kiden teyak, te kuman kid na kalneruk kiden," kunna hapa ni Hesus tentu.

16 A sangaw ta mittan a pinidwa na ha ya nebar na en.

"Simon, damagan ku ha am iddukan nak?" kunna.

"On, Afu, te amum haman ta ikayat ta ka," kunna ha.

"Tahonam mantu ya tolay ku kiden nga kuman na kalneruk," kunna ha ni Hesus tentu.

17 A sangaw nepamillu na ha ya nebar na en.

"Simon, kurug mantu ta ikayat nak?" kunna.

A nagdamdam na i Pedru gafu ta mekatallu en nebar ni Hesus tentu, te "**Kurug mantu ta ikayat nak?**" kunna. A ya tabbag na en tentu

"Ay, Afu, iko ya makkamu ta ngamin, a amum ta ikayat ta ka," kunna.

A ya uhohug ni Hesus tentu a

"Makkamu kan mantu ta kalneruk kiden.

18 A ya pake ibar ku para teko a kanayun nagbarbarawasi kan ta kababagu men para la, kapyem umange nagpapasyar ta kompormi na ikayat men. Ammi sangaw am laklakay kan a magappa kan hapa, a takwan sangaw ya mangbarawasi teko ta galut, a iange da ka sangaw ta awem ikayat," kunna.

19 A ye-yen na uhohug ni Hesus ya pangipasikkal na ta pangpapasi da sangaw te Pedru petta Namaratu hapa sangaw ya madayawan gafu tentu. A ta nepaguhohug ni Hesus ta isin a "**Dumagdag kan la teyak,**" kunna.

20 A sangaw naglipay i Pedru, a dumagdag hapa i Hwan nga takdayen ituldu ni Hesus nga pake kofun na. Intu hala ya kahebing ni Hesus ta nepamurab da en ikid na nangpohut tentu ta nangitalaba en tentu.

21 A ta nepakaita ni Pedru tentu a nebar na hapa te Hesus.

"A anu sangaw ya makkwa ta takdayin, Afu?" kunna.

22 "A am ikayat ku ta matolay addet ta awek pagtoli ta lutakin a anu hud ya pakolangam? Intu la nonotam ya dumagdag teyak," kun ni Hesus tentu.

23 A gafu ta inuhohug ni Hesusen a simaned hala ya bida ta ngamin kiden nagkakabagis ta awena sangaw masi ni Hwan. Ammi awena haman nebar ni Hesus ta awena masi am awa "**Anu hud ya pakolangam am ikayat ku ta matolay addet ta awek pagtoli ta lutakin,**" kunna.

Ya Pangipasikkal Na Kadwan Ta Nesurat Ni Hwan

24 A iyak hala ya ituldu ni Hesus nga nagsurat ta isin na surat, te iyak hala ya nangipasikkal ta tarabaku na en. A amu na ngamin tolay sin ta kakurugan ya nepasikkal ku tekid.

25 A addu para ya iningwa ni Hesus ta ketta na en ta isin, ammi am sa nesurat mina ya ngamin kiden iningwa na a awan de ta ketunan na ngamin kiden lebru.

Ya Tarabaku Na Turin Kiden

Ya Gafu Na Suratin Yan

Ta pagyan na para la ni Hesus ta lutakin a pake addu ya ituldu na kiden, ammi pinili na ya mafulu duwa tekid (Lk 6:12-16), petta ikid ya kanayun mehulhulun tentu, petta pake ituldu na kid ta mappya. A yen kid ya nengagan na ta Turin na kiden, te dinob na kid nga ange mangipadangag ta nepadamag na tekid, otturu pinasinapan na kid ta kagitta na pakapangwa na, petta itta ya makkwa da nga mangipasikkal ta ipadangag da en (Lk 9:1). A ya bida in nga timunud ta isin a intu hala ya nesurat ni Lukas ta takday tolay nga nagngagan te Teyopilo, te nesurat na ya tarabaku na kadwan kiden turin ni Hesus.

Ya Serbi Na Surat Ni Lukas

1 Nagsuratak ha teko, Teyopilo, te itta
ya itulfuk ta napolu en surat ku teko.
Intu la nabidak ta napolu en surat ku ya
tinarabaku ni Hesus ikid na netuldu na
en ta nepamegafu na en addet ta araw na
netattullu na en ta langit.
2-3 A ta kuman na nesurat ken a natolay
hala i Hesus ta kabalinan na nepamapasi
da tentu, a kanayun nakipaita ta turin
na kiden pinili na addet ta appatafulu na
araw. A addu hapa ya nepaita na tekid nga
mangipasikkal ta katolay na, yaga addu
para ya netuldu na tekid ta gagangay na
pangikerutan na Namaratu. A yen kid
hapa ya pinatudunan na ta pakapangwa
na Kahalwa na Namaratu, petta ange kid
sangaw mangipadangag ta ngagan na.
4 A ta pagaammung nig Hesus ikid na
turin na kiden a nagkakakan kid. A ya
uhohug ni Hesus tekid a

"Awemuy bit hama magtugut ta isin ili
na Herusalem, te indagan muy bit ya Ka-
halwa na Namaratu nga dana nekari ni
Damakewan tekamuy, te doban na hala
sangaw tekamuy ta kuman na nepadan-
gag ku tekamuy ta idi.

5 Te maski am zinigut na kanan ni
Hwan a mapasinapān kam hapa sangaw ta
Kahalwa na Namaratu, petta makustu ya
pagzigut na en tekamuy," kunna tekid.

Ya Tattullu Ni Hesus Ta Langit

6 A sangaw ta takday ha na araw a sa
nagkakampat kid ta utun na bagetay na
Olibo, a itta ya pinohutan da te Hesus.

"Afu, damagan mi haen teko am
arawin yan de ya pangpatugut mu ta
taga Roma kiden nga nanggubat ta lugar
tamin, petta ikitam hapa la nga Hudyo
ya makkamu ta lugar tamin?" kunda.

7 A ya tabbag na en hapa tekid a

"Namaratu hapa la ya makkamu am
kanu sangaw na darun ikid na araw,
ammi awena haman mebar tekamuy.

8 Ammi am dumatang na sangaw ya
Kahalwa na Namaratu tekamuy a mapasi-
napān kam hapa ta pakapangwa na en,
petta itta ya turad muy nga mangipasikkal
teyak ta tolay kiden. A mamegafu kam
sangaw ta ili na Herusalem ikid na ngamin
lehut na en ta lugar na Hudeya, kapye
muy sangaw umange ta Samariya ikid na
ngamin kiden lugar abat ta pagaddetan na
lutakin," kunna hapa tekid.
9 A tentun nakauhohug ta isin a kima-ma
la timullu ta langit, a tinatangad da la nga
timullu abat ta limitap ta kulamen.
10 A tekid para la imatangad a dimmatu
ya duwa na anghel ta hebing da en nga
nagbarawasi ta furaw.
11 A ya uhohug na anghel kiden tekid a

"Anu umatayuk kam para la nga
imatangad ta langit? Nagtugut na
haman i Hesusen, te ittan ta langit ewan.
Ammi magtoli hala sangaw, te dumagut
hala sangaw ta lutakin ta kuman na
nepakaita muy ta netattullu na en,"
kunna tekid.

Ya Ngagan Na Turin Kiden

12 A ta nekabalin na a dumagut ya turin
na kiden ta bagetay na Olibo, te yen ya
nangtugutan ni Hesus tekid, a nanoli kid
na ta umag na ili na Herusalem, te abikan
la, te kuman na takday kilumetru ya ka-
dayu na abat ta bagetayen.
13 A ta datang da ta ili en a nagdulot kid
hala ta bali en nga pagammakan da, a gi-
mon kid hapa ta nagingutunen silid ta bali
en. Itta i Pedru, ikid ni Hwan, a Santiago,

ikid ni Andres, a Felipe, ikid nig Tomas, ikid ni Bartolome, a Matyu, ikid ni Santiago nga anak ni Alfeyo, ikid ni Simonen nga nakitapil ta idi ta gubyernu na taga Roma kiden, ikid ni Hudas nga anak na takday Santiago.

14 A sa nagyan kid ten makimalmallak ta Namaratu, kontodu hina ni Hesus ikid na kadwan kiden babay ikid na kabagis kiden ni Hesus, te nagdadagga hapa ya nonot da.

Ya Pangtali Da Te Hudas

15 A ta pagpasan na pigahaw a nagaammung ha ya magatut a dwafulu na mangurug, a nagtayuk hapa i Pedru ta nagtatangnganan da, te magbida tekid.

16-17 "Amu muy, kahkahulun ku, ya iningwa ni mina Hudasen, te intu bit ya takday kahulun tam nga nakikahulun te Hesus, a nesipat hapa ta tarabaku tamen. Ammi intu haman ya nangitalaba te Hesusen, te enna netulud ya nanggafut kiden tentu," kunna.

18 (Ammi ta nepakaita ni Hudas ta pinapasi dan i Hesusen a nagbabawi, a enna netoli ya netandan na padi kiden tentu, a sangaw enna hapa nesagapil ya bari na en te Hesus, te kinaddangan na ya hul na, a nagbesin na. A tentun bumlad a nabattak ya sirat na en, a nekutkutet na ta lutak. Ammi ya piraken nga netoli na ta padi kiden, a yen ya negatang da ta lutak, petta ketanaman na takwan na tolay.

19 A ta nepakadamag na tolay kiden taga Herusalem ta lutaken nga ginatang da a '**Lutak na Daga**' ya nengagan da ta lutaken. Ammi ya ngagan na ta agsitang na Hudyo kiden a '**Akeldama**'.)

20 (v 16a,20) A ya tulfu na uhohug ni Pedru a intu yan:

"A mappya mantu, kahkahulun, ta nagdulot ya nebar na Kahalwa na Namaratu gafu te mina Hudasen, te nesurat na haman ni mina Dabiden ta lebru na Kansyon kiden, te ya nebar na a

'**Mappya ta awan sangaw ta matolay nga masirak ta bali na en, a takwan mina ya metali tentu ta saad na en,**' kunna.

21-22 A yen ya gafu na, kahkahulun ku, ta magpili kitam mina ta tali ni mina Hudasen, petta intu sangaw ya kahulun mi nga mangipasikkal ta katolay ni Hesusen. Ammi intu mina pilin tam ya takday kahulun tam nga lalaki nga dana dumagdag te Hesusen namegafu ta nepangzigut ni Hwan te Hesus abat ta netattullu na en ta langit ewan." kunna.

23 A gafu ta uhohug ni Pedru tekid a nebar da ya ngagan ni Matyas ikid ni Hose Husto, ammi Barsabas hapa ya takday ngagan ni Hose.

24 A sangaw nakimallak kid;

"Ay Afu, amum ta nagtalekudan ni Hudas ya saad na en, a ittan ta lugaren nga dana neparam tentu. A gafu ta iko la ya makkamu ta nonot na ngamin tolay a ituldum mantu tekami am inya ya pinilim ta duwa kidin,

25 petta metali mina te mina Hudasen anna makipagserbi ta kadwan kiden turim," kun na pakimallak da.

26 A sangaw pinagkihu da ya nakesuratan na ngagan na duwa kiden, kapye da sinukkut ya takday, a ya ngagan ni Matyas ya nesukkutan da, a intu mantu ya tali ni mina Hudasen, a nelista ya ngagan na ta kadwan kiden turin ni Hesus.

2

Ya Iange Na Kahalwa Na Namaratu

1 A sangaw ta kārawān na Pyesta na Pentikostes a sa nagkakampat ya mangurug kiden ta takday na bali.

2 A magananwan la a nepagka-ma da ya masikan na adug nga nagafu ta langit ta kuman na masikan na paddad, te simarok ya adugen ta umag na bali en nga nagyanan da,

3 yaga itta hapa ya sinang afuy nga nagtabnak ta ulu na tagtakday tekid.

4 A ka-ma la naggagindan kid maguhohug ta magdaduma na agsitang, te sa napasinapān kid na ta Kahalwa na Namaratu, a inatadan na ya tagtakday tekid ta uhohugan da.

5 A ta arawin yen hapa a dana ittan ten Herusalem ya pake addu na tolay nga nagafu ta magdaduma na lugar ta ngamin paglelehut, te umange kid nakipyesta ta

sakā Hudyo da kiden, te dana simarok kid
na ta relisyon na Hudyo kiden.
6 A nepagka-ma da hapa ya sitang na
naguhohug kiden ta magdaduma na agsi-
tang, a enda kid pake dangagan. A pake
nepagpaka-lat da kid hapa, te nadangag da
ya kuman na tagtakday agsitang da ta bida
da en.
7-8 "Taga Galileya haman ye-yan kid na
tolay, a pa-pa-nun da mantu makauho-
hug ta dana agsitang tam kidin?" kunda.
A pake nefulot ya pagpaka-lat da nga
mangdangag ta uhohugan da.
9 A ya tolay kiden nga nakadangag
a itta ya taga Partya, ikid na Medya,
Elam, Mesopotamya, Hudeya, Kapadosya,
Pontu, ikid na Asya.
10 A ya kadwan kiden ya taga Parigya,
Pampiliya, Egipto, ikid na kadwan kiden
lugar ta iten Libya ta bikat na Sirene. A
itta hapa ya kadwan kiden taga Roma nga
Hudyo ikid na Hentil nga dana simarok ta
relisyon na Hudyo kiden.
11 A ya kadwan kiden para a taga Kareta
kid ikid na Arabya, a nagdaduma hapa
ya ngamin kiden agsitang da. A yen
ta nagpaka-lat kid nga magdangag, te ya
nebar da a
"Anu haman ta bidan da ya paka-
pangwa na Namaratu ta agsitang na gin-
tatakdayan tekitam?" kunda.
12 A gafu ta napopoyung kid na a nagim-
popohutan da para am anu ya gafu na
pakauhohug da ta takwan na agsitang.
13 Ammi ya kadwan tekid a nedadula da
kid, te "**Magilellaw kid malat O,**" kunda.

Ya Pangipadangag Ni Pedru

14 Ammi ta nepakadangag ni Pedru ta
inuhohug na tolay kiden a imatubang na
tekid, a pake pinasikan na ya paguhohug
na, petta dangagan da ya tabbag na ta
inuhohug da en, a nakihebing hapa tentu
ya kagitta na kiden turin.
"Ikamuy, kahkahulun, ikid na kagittak
nga Hudyo," kunna. "A dangagan muy
ya uhohug ku tekamuy, kontodu ikamuy
nga magpasyar ta isin Herusalem.
15 A awemuy mina pahig ta nellaw
kami na kahulun ku kidin ta isin, te itta
hud ya mellaw am lalakwat para la.
16-17 Intu la nagdulot tekami ya kuman
na dana binida ni mina Howel nga aglavun
na Namaratu ewan, te ya uhohug na en ta
dadagkal tam kiden a
'**Itta ya nepadangag na Namaratu
ewan teyak,**' kunna, '**te sangaw am
tanagay na kan ya pagaddetan na
arawin yan a pasinapā**n **na kan san-
gaw ya ngamin tolay ta Kahalwa na,
a ya simsima muy kiden nga lā**l**ā**ki
ikid na babay a manglavun kid.
**A itta kan sangaw ya mag-
matakar ta lā**l**ā**ki **muy kiden,
a makatahinap kan sangaw ya
kalalaklakayan muy kiden.**
18 **A ya ngamin kiden daddoban
na Namaratu nga lalaki pase bab-
bay a pasinapā**n **na kid kan sangaw
ta Kahalwa na, petta manglavun
kid,**' kunna.
19 "A ya takday para uhohug ni mina
Howel a
'**Itta kan sangaw ya ipaita na Na-
maratu ta langitewan ikid na lu-
takin nga pagpaka-latan na tolay
kiden, te itta kan sangaw ya daga
ikid na afuy ikid na makanag na
asok.**
20 **A sangaw am magsugiram kan
ya bilag, ikid na magdarag ya hu-
lan ta kuman na daga, a yen kan
sangaw ya kadakalan na araw na
Dafu tam nga kahighigalan, te yen
kan ya araw na pangpa-gang na ta
ngamin kiden nakaliwat ta utun na
lutakin.**
21 **Ammi maski am inya kan
sangaw ya makimallak tentu a
ikerutan na,**' kunna paen ni mina
Howel, kahkahulun.
22 "A dangagan muy mantu, kahkahu-
lun, ya ibar ku para tekamuy, te ya
lalaki en Hesus nga taga Nasaret, a
nepasikkal na ta intu hala ya dinob
na Namaratu ewan, te dana amu muy
haman ya ngamin kiden iningwa na ta
atubang tam nga nagpaka-latan tam ikid
na nakaitan tam ta pakapangwa na en,
a yen kid ya mangipasikkal ta itta ya
Namaratu tentu.
23 Ammi gafu ta uray na Namaratu

a ye-yen hala na tolay ya dinob na nga mangikaru ta liwat tam kiden, a nepalubus na mantu ta itta ya mangitalaba tentu petta idarum muy. A ye-yan na tolay ya nepapapasi muy, te emmuy haman netulud ta awan kiden makkamu ta Dyos petta pagappan da ta kayu.

24 Ammi maski kunna ten a natolay hala, te inubadan na Namaratu ya pasi na, te awena mabalin ta iguwad na pasi na en.

25 "A gagangay ta natolay hala i Hesusen, kahkahulun, te ya nesurat ni mina Dabiden a nelavun na ya uhohugan na sangaw ni Hesus, te ya nebar na a

'**Kanayun mariknak ya pakihulhulun na Dafu kin, a awek na mantu magburung, te itta la ya Namaratu ta hebing ku.**

26 **A ikansyon ku mantu ya talak na nonot kin, te maski am anu ya dumatang teyak a itta ya ikatalak ku ta matolayak hala.**

27 **Te amuk, Afu, ta awem la isirak ya kahalwakin ta agyan na nagpasi kiden, ikid na awem la ipalubus ta malabag ya barikin gafu ta takit na nonot mu teyak.**

28 **Mappya hapa yen, Afu, te netuldum teyak ya dalan na katolay ku, petta magayayatak sangaw ta atubang mu,**' kun na surat ni mina Dabiden.

29 "Ammi ya pake ipasikkal ku para tekamuy, kahkahulun, a bakkan haman ta bari ni Dabiden ya ikayat na uhohugan na surat na en, te pake nabayag na haman ya nepasi na en, a itta la ya tanam na en tekitam abat ta ayanin.

30 Ammi gafu ta aglavun i mina Dabiden a yen ya linavun na te Hesusen, te ninonot na ya nepagasingan na Namaratu tentu ta pagbalinan na sangaw ya takday simsima na ta pake atata-nang na ari nga makkamu ta ngamin.

31 A kuman na aitan ni mina Dabiden ya simsima na en nga magbalin sangaw ta Mangikerutan, kumanen hapa ta pasi na ikid na katolay na en. A yen ta dana inuhohug na ya uhohugan na simsima na en ta awena sangaw masirak na kahalwa na en ta agyan na nagpasi kiden, ikid na awena sangaw malabag na bari na en.

32 A awan mantu ta takwan na binida ni mina Dabiden am bakkan la te Hesus, te intu hala ya tinolay na Namaratu ewan, a ikami hapa ya mangipasikkal ta katolay na, te ikami ya nakaita tentu.

33 "A gafu ta pinātā-nāng na Namaratu ewan a intun ya makkamu magturay ta ngamin, a pinakimohayan na Dama na en, petta intu ya mangidob ta Kahalwa na en nga dana nebar na tekami. A i Hesus mantu ya nagafun na naita muyen tekami ikid na agsitang kiden nga nadangag muy.

34 A bakkan mantu ta bari ni mina Dabiden ya ikayat na uhohugan na surat na en, te bakkan haman ta intu ya timullu ta langitewan am awa Dafu na en, te ya uhohug ha ni Dabiden ta takday para na surat a

'**Nadangag ku ya uhohug na Namaratu ta Dafu kin, te "E ka sin magtuttud ta ziwanan kin,**

35 **te pagbalinan ku sangaw ya katapil mu kiden ta daddobam,**" **kunna tentu.**'

36 "Mappya mantu, kahkahulun, ta ikamuy ngamin nga Istralita ya pake makkamu ta iningwa na Namaratu ewan, te ya Hesusen nga pinagappa muy a intu hala ya pinagbalin na Namaratu ewan ta Dafu tam ikid na Mangikerutan tekitam," kunna.

A yen la ya abat na binida ni Pedru tekid.

37 A ta nepakadangag da ta uhohug ni Pedru a pake narikna dan ya liwat da, a pinohutan da teg Pedru ikid na kagitta na kiden turin am anu mina ya kwan da petta mapakoma kid mina.

38 A ya tabbag ni Pedru tekid a

"Magbabawi kanan mina ta gagangay muy ikid na liwat muy, a pazigut kanan ta ngagan ni Hesus Kristu, petta pakoman na kam, a maatadan kam hapa sangaw ta Kahalwa na Namaratu.

39 Te yen ya nekari na Dafu tam Namaratu tekitam Hudyo ikid na anak tam kidin, kontodu ngamin kiden agagayan na nga taga adayu na lugar," kunna.

40 A addu para ya nedagga ni Pedru ta nepagtabarang na tekid.

"Ikerutan muy ya bari muy, petta awemuy mina mekabkabat ta kagitta muy kiden nga magnonot ta killu na nonot," kunna tekid.

Ya Gagangay Na Popolu Kiden Mangurug

41 A ya ngamin kiden nangurug ta inuhohug ni Pedru a pazigut kid hapa, a itta ya talluribu na tolay nga nedagga ta mangurug kiden ta arawin yen.
42 A kinanghahaw kid nga naggagimung, te pake ikayat da ya magdangag ta ituldu na turin kiden, ikid na makimallak, ikid na magkakan ta netuldu ni Hesus tekid ta panadamdaman da ta pasi na en.
43 A pake nahigalan ya ngamin tolay gafu ta mangurug kiden, aglalo teg Pedru ikid na kagitta na kiden turin, te addu ya pinadpadatu da ta pakaitan ta pakapangwa na Namaratu tekid.
44 A ya gagangay hapa na mangurug kiden a sa naggagitta ya ngamin nonot da, te naginsipsipat kid ta ngamin kiden kwa da.
45 A am itta ya awan tekid a maglaku ya kadwan kiden ta lutak da ikid na kukwa da, otturu nesaned da ya naglakun da en ta awan kiden ta kwa.
46 A naghahulun kid hapa nakigimung ta simbaan na Namaratu ta kinanghahaw, kapye da nakipagkakan ta babali da kiden. A pake nagayayat kid,
47 te matalak kid nga magdayaw ta Namaratu ewan, a pake nekamat da kid hapa na kadwan kiden tolay. A dumakal la dumakal ya kaddu na mangurug kiden, te kinanghahaw itta ya nedagga na Namaratu ta bagu kiden mangurug.

3

Ya Pagmappya Na Pilay

1 A sangaw ta takday na araw ta furab a umange ig Pedru ikid ni Hwan ta simbaanen, te yen ya oras na pakimallak na Hudyo kiden.
2 A tekid simarok ta kinan da en "**Ispot na Irwangan**" a itta ya pilay nga nagidda ta bikat na irwanganen, a nakilimlimut, te dana pilay kan abat ta nekeanak na en, a kada araw iange da ta irwangan na simbaanen, petta makilimlimut ta tolay kiden nga umange makimallak.
3 A ta nepakaita na teg Pedru ikid ni Hwan nga simarok ta simbaanen a nagadang hapa ta limut na tekid.
4 A itan da la bit, kapye na nebar ni Pedru ta "**Tangadan na kami bit ay,**" kunna tentu.
5 A tinangad na kid hapa, te matalak ta itta ya igawat da tentu.
6 Ammi ya uhohug ni Pedru tentu a

"Awan haman ta pirak ku, ammi iatad ku hala teko ya itta teyak. Magtugut kan mantu gafu ta pakapangwa ni Hesusen nga Mangikerutanen taga Nasaret," kunna ta pilayen,

7 kapye na inibbalan ya kamat na en a pinatayuk na. A ka-ma la nagsikan ya nagtotopan na tulang na takki na kiden.
8 A timollok nagtayuk, a nagpapa-yat na. A sangaw himulun hapa teg Pedru nga simarok ta simbaanen, a netoltollok na hapa ya pakatugut na ikid na pagdayaw na ta Namaratu.
9 A ya kadwan kiden tolay ta umag na simbaanen, a dinadulangan da la ya lalaki en nga magpapa-yat magdayaw ta Namaratu,
10 a nabilbig da ta intu hala ya pilayen nga imatogkok nakilimlimut ta Ispot na Irwangan na simbaanen, a umagahalang kid la tentu, te anu kawagan na ta nakatugut na.

Ya Bida Ni Pedru Ta Simbaan

11 A tekiden imuhet a gimafut para la ya lalaki en teg Pedru, a alistu hapa ya tolay kiden nga ange nangkalihung tekid ta agyan na kinan da en Pagsigongan ni Solomun ta hebing na simbaanen, te pake nepagpaka-lat da ya pilayen nga nagtayuk.
12 A ta nepakaita ni Pedru ta tolay kiden nangkalihung a nagbida hapa tekid.

"Anu kawagan na, kahkahulun, ta pagpaka-lat muy ya pagmappya na lalaki in? A anu haman ta umagahalang kam tekami ta kuman na ikami ya namagmappya tentu? Itta hud ya pakapangwa mi petta mapatugut mi ya pilayin?

13 Awan ta takwan na namagmappya ta tolayin yan am bakkan ta Namaratu ewan nga Dyos na gingginafu tam kiden Abraham, ikid ni Isak, ikid ni Hakob, te

uray na ta mesipat ya ngagan na Anak na en Hesus ta pakedayawan na en petta makapagmappya ta pilayin.

"A intu hala ya emmuy netulud te Gubernadoren Pilato petta papapasi muy. A inibbatan na mina ni Pilato en ammi inawe muy haman.

14 Inawe muy mantu ya mappya na tolay nga negitta ta Namaratu ewan, a intu hud la pinalattog muy ya nabaluden nga namapasi ta tolay.

15 A ya mangataden mantu ta pagtolayan tam a yen haman ya nepapapasi muy. Ammi maski kunna ten a tinolay hala na Namaratu ewan, a ikami hapa ya nakaita ikid na mangipasikkal ta katolay na.

16 A gafu ta ngagan ni Hesusen ikid na pangikatalak mi tentu a pake mappyan ya bari na lalaki in yan, te maita muy haman, a dana amu muy hapa ta pilay ta idi, ammi masikan kad na magtugut.

17 "A maski am nepersa muy ya pasi ni Hesusen a amuk, kahkahulun, ta awemuy amu ya iningwa muy, a kumanen hapa ta pinakadakal muy kiden.

18 Ammi gafu ta pagkilluyan na nonot muy a nagdulot hala ya nabar na Namaratu ta aglavun kiden ta mazigatan ya dinob na en Mangikerutan.

19 A mappya mantu ta magbabawi kanan, a makipakoma kam tentu petta azin na ya liwat muy kiden, a paglampawan na sangaw ya pagzigātān muy.

20 A doban na ha sangaw i Hesus tekitam, te intu hala ya Mangikerutan nga dana nebar na ta dadagkal tam kiden.

21 Ammi mappya ta magyan la bit ta langitewan abat ta pangpabagu na Namaratu ta ngamin paglelehutin, te yen ya dana nebar na aglavun na kiden ta palungu na araw.

22 "Ya uhohug ni mina Mosesen ta dadagkal tam kiden a

'**Mangidob sangaw ya Namaratu ta takday aglavun ta kuman na nepangidob na teyak, ammi kagitta muy hala sangaw, a mappya ta dangagan muy ya ngamin ituldu na tekamuy.**

23 **Ammi ya awan sangaw mangdangag ta aglavunin yen a madugiman sangaw medagga ta tolay kiden na Namaratu a mapa-gang,**' kunna.

24 "A maski i mina Samwel ikid na kadwan kiden aglavun na Namaratu nga timunud tentu a sa ikid haman ya dana nangibar ta dumatangen tekitam ta araw tam.

25 A ikitanan mantu ya nagdulotan na ngamin binida na aglavun kiden, a sa mesipat kitam hapa ta nakitahatun na Namaratu ta dadagkal tam kiden, te yen haman ya uhohug na te mina Abrahamen:

'**Bendisyonan ku sangaw ya ngamin tolay ta paglelehutin gafu ta takday na simsimam nga magafu sangaw teko,**' kunna haman te mina Abrahamen.

26 A yen ta ikitam Hudyo ya napolu nangidoban na Namaratu ta Anak na en Hesus, petta mabendisyonan kitam gafu tentu, petta pagtalekudan tam ya gagangay tam nga awan ta kapkappyan na," kunna.

A yen ha ya addet na uhohug ni Pedru tekid.

4

Ya Pangimbestigar Da Teg Pedru Ikid Ni Hwan

1 A ta paguhohug da para la nig Pedru ta tolay kiden a neddatangan na kid na padi kiden, ikid na kapitanen ta simbaanen, ikid na Saduseyu kiden.

2 A nagporay kid na teg Pedru gafu ta ituldu da ya tolay kiden, yaga aweda ikayat ya netuldu da en ta matolay sangaw ya nagpasi kiden gafu ta katolay ni Hesusen.

3 A yen ta ginafut da kid, ammi gafu ta furab na a enda kid bit ibalud, petta idarum da kid sangaw ta lalakwat.

4 Ammi maski kunna ten a dana addun ya nangurug ta uhohug nig Pedru, a pake umaddun ya bilang na ngamin kiden mangurug te Hesus, te ya bilang na lālāki la a limaribu kid.

5 A sangaw ta lalakwat a nagkakampat ya ngamin kiden pinakadakal na Hudyo kiden ta ili na Herusalem.

6 A nehulun hapa ig Annas nga mayor na padi kiden, ikid ni Kaypas, a intu hapa kahulun da ya takday na Hwan, ikid ni

Alehandru, ikid na kadwan kiden para
kahulun ni Annas.
7 A sangaw nepaalap da ig Pedru ikid ni
Hwan, a pinagtayuk da kid ta nagtatangn-
ganan na nagkakampat kiden, kapye da
kid inimbestigar.
"Anu hud ya pakapangwa muy, ono
inya hud ya nginaganan muy, petta
magmappya ya pilayen?" kunda tekid.
8 A pake napasinapān i Pedru ta Kahalwa
na Namaratu ta pagtabbag na tekid:
9 "Apo Kadadakalan," kunna. "Am
imbestigaran da kami gafu ta mappya na
tarabaku nga iningwa mi ta pilayin
10 a ipadangag ku mantu ya gafu na
tekamuy, kontodu ngamin kiden kagittak
nga Istralita. Te ya pakapangwa na nga-
gan ni Hesus nga Mangikerutanen taga
Nasaret a yen ya gafu na ta nagmappyan
ye-yan na lalaki, petta makatayuk ta isin
atubang muy.
11 "I Hesusen mantu ya batu en nga
dana nabida ta surat na Kansyon kiden,
te intu hala ya neatad na Namaratu teka-
muy petta isaad muy mina ta kuman
na kepundasyon na bali, ammi newarad
muy haman. Ammi netoli hala na Na-
maratu, a pinagbalin na ta kadakalan na
batu ta bali na. Te maski am pinagappa
muy a tinolay hala na Namaratu ewan.
12 A awan ta takwan na mangikerutan
am bakkan te Hesus, te awan pulus ta
takwan na neatad na Namaratu ewan ta
ikatalak tam mina, petta mekerutan ki-
tam," kun ni Pedru tekid.
13 A ta nepakadangag na padi kiden ta
uhohug nig Pedru ikid ni Hwan a
"Anu haman ta maturad kid, bakawa
gagangay kid haman la na tolay nga
awan ta adal?" kunda.
A sangaw ninonot da ta maturad kid gafu
ta kahulun na kid ni Hesus.
14 Ammi awan haman ta pangihuyan da
tekid, te aitan da haman ya lalaki en ta
nagmappyan, a umatayuk hapa ta hebing
da en.
15 A gafu ta kumanen a pinadayu da kid bit
ta assang, te pagbabidan da bit am anu ya
uray da tekid.
16 "A anu mantu ya kwan tam ta isin
kid na tolay? Awena haman mele-
mad ya nehuga da ta pilayen, te amu
haman na ngamin tolay ta ngamin ili na
Herusalem?" kunda.
17 Ammi tekid na nakanonot a
"Mappya ta pake tātālawan tam kid,
petta awedan sangaw ipadangag ya
ngagan ni Hesus ta tolay kiden, petta
awenan sangaw dumakal na uhohug,"
kunda.
18 A sangaw pinaayagan da ha ig Pedru, a
pake nebar da ta awedan sangaw ipadan-
gag ya ngagan ni Hesus.
19 Ammi ya tabbag nig Pedru tekid a
"Mappya ta pake nonotan muy am
anu ya ikayat na Namaratu ewan, te
mapmappya hud ta ikamuy ya kurugan
mi ammi tentu?
20 Ammi am ikami a awena mabalin
ta awemi ipadangag ya naita mi ikid na
nadangag mi," kunda.
21 A gafu ta kumanen a pake tinatalaw
da kid ha, kapye da kid pinatugut, te awan
haman ta pambar da nga mangpa-gang
tekid gafu ta tolay kiden,
22 te sa matalak ya ngamin tolay, a di-
nayawan da ya Namaratu gafu ta iningwa
nig Pedru ta pilayen, te nasurok ta appata-
fulu na darun ya kapilay na en.

Ya Pakimallak Na Mangurug Kiden

23 A ta nepakauhet nig Pedru ikid ni
Hwan a umange kid ta agyan na kahulun
da kiden mangurug, a binida da ya uhohug
na padi kiden ikid na kalalaklakayan na
Hudyo kiden tekid.
24 A gafu ta binida da en tekid a sa nag-
dadagga kid na nga makimallak ta Nama-
ratu:
"Ay Afu Namaratu, iko hala ya Dyos mi
nga namadday ta langit ikid na lutak ikid
na bebay ikid na ngamin kiden matolay
ta paglelehutin.
25 A ta ayanin, Afu, nonotam ya
nepeuhohug mu ta tagabumen mina
Dabid nga pinasinapam ta Kahalwam, te
ya uhohug na en ta takday na surat a
'**Anu haman ya pagloko na Hentil
kiden ta ikatupag da ya Namaratu?
Aweda hud amu ta melogot kid?**
26 **Te mangiparan haman ya ari da
kiden ta gubat, petta maghahulun
kid nga makitapil ta Namaratu ikid**

na dinob na en nga Mangikerutan,'
kunna.
27 A kakurugan, Afu, ya inuhohug ni
Dabiden, te nagdulot hala ya kuman na
binida na en ta isin ili na Herusalem, te i
Ari en Herud, ikid na Hudyo kiden, ikid ni
Gubernador Pilato, ikid na Hentil kiden, a
sa ikid haman ya nangigakkad ta pasi na
anak men Hesus nga netunglak mu ta dafu
mi.
28 A maski aweda naamu a nedulot da hala
ya dana negakkad mu ta nonot mu hapa la.
29 A ta ayanin, Afu, a nonotam ya pana-
talaw da tekami, a atadan na kami hapa
ta turad mi, petta awemi sangaw magta-
law nga mangipadangag ta uhohug mu, te
ikami ya daddobam.
30 A uyadam hapa ya kamat mu, Afu, petta
magmappya ya magtatākit kiden, a mangi-
huga ka hapa ta pakaitan, petta mehulun
hapa ya pakapangwam ta pangipadangag
mi ta ngagan na anak men Hesus, Amen,"
kun na pakimallak da.
31 A tekid nabalin nakimallak a nawal-
wag hapa ya bali en nga nagāmmungan da,
a sa napasinapān kid ta Kahalwa na Nama-
ratu, a pake naturad kid nga nangipadan-
gag ta uhohug na Namaratu.

Ya Pagtatakday Na Mangurug Kiden

32 A ya ngamin kiden mangurug nga
nagyan ta ili na Herusalem a nagdadagga
ya ngamin nonot da, a awan ta naginggum
tekid am awa sa kwa da ngamin ya kwa na
takday tekid.
33 A ya turin kiden hapa a pake masikan
ya pangipasikkal da ta katolay ni Hesus,
a dakal hapa ya panguffun na Namaratu
tekid ngamin.
34 A awan hapa ta kurang na maski am
takday la tekid, te ya kadwan kiden nga
makākwa ta bali ono lutak a nelaku da hapa
ya kwa da,
35 a sangaw nedatang da ya naglakun da
en ta turin kiden, otturu nesaned da hapa
ta tagtakday tekid ta mekustu ta masapul
da.
36-37 Kumanen hapa ya iningwa ni Hose
en nga taga Sipre, te nelaku na ya takday
lutak na, a neange na hapa ya naglakun na
en ta turin kiden petta isaned da. Ammi
ya agngilinan da te Hose a Barnabas, gafu
ta malalaki mangpaturad ta kahulun na
kiden.

5

Ya Tulad Nig Ananayas Ikid Ni Sapira

1 A itta hapa ya magatawa, ig Ananayas
ikid ni Sapira, nga naglaku hapa ta kadwan
lutak da,
2 ammi nagbidan da ta magkontrabisyon
kid hapa ta mazigatan kiden, ammi aweda
sa ikontrabisyon ya ngamin naglakun da
en, te isirak da ya kadwan. A sangaw
nedatang ni Ananayas ya iatad da en ta
turin kiden. A ya uhohug na tekid a
"Nelaku min hapa ya takday lutak mi,
a itta in ya ngamin naglakun mi," kunna
tekid.
3 Ammi ya uhohug ni Pedru tentu a
"Ananayas, anu kawagan na ta in-
ingwam ya nepanonot ni Satanas teko?
Nagtuladam mantu ya Kahalwa na Na-
maratu, te nesirak mu haman ya kad-
wan naglakun muy ta lutak muyen.
4 Awemuy hud lutak ta awemuyen
para la pangilaku? A maski nelaku muy a
inya hud ya makākwa ta naglakun muyen
am bakkan ta ikamuy hapa la? Anu kawa-
gan na mantu ta nakanonot ka nga magtu-
lad? Bakkan haman la ta tolay ya nagtu-
ladam, te pahig mu ta melemad mu hapa
ta Namaratu ewan," kunna tentu.
5-6 A ta pakadangag ni Ananayas ta uho-
hug ni Pedru a ka-ma la natukalit nasi.
A enna inulolatan na babbagu kiden ya
bari na en kapye da neuhet netanam. A
pake nagtalaw na hapa ya ngamin kiden
nakadangag ta pasi na.
7 A sangaw ta nepagpasa na kuman na
tallu na oras a dumagdag hapa ya atawa
na en Sapira ta agyan na turin kiden, ammi
awena amu ta nasin ya atawa na en.
8 A ya uhohug hapa ni Pedru tentu a
"Ibar mu bit am ye-yan ya ngamin
naglakun muy ta lutak muy?" kunna.
"A on ay, intu la yen," kunna hapa.
9 "Anu kawagan na ta nagbidan muy
na atawam ta magtulad kam ta Kahalwa
na Dafu tamewan? Itam awa dumatang
na ya ume kiden nangitanam ta atawa-
men, a ikon hapa ya itubbat da itanam
ta ayanin," kun ni Pedru tentu,

10 A ka-ma la natukalit hapa nasi.
A ta nesarok na babbagu kiden a neddatangan da ya babbayen nasi, a neuhet da hapa netanam ta hebing na atawa na en.
11 A gafu ta kumanen a pake nagtalaw na ya ngamin kiden mangurug kontodu ngamin nakadangag ta isin.

Ya Kadwan Kiden Nehuga Na Turin Kiden

12-13 A ya gagangay na turin kiden a nagdadagga ya nonot da nga kanayun magkakampat ta Pagsigongan ni Solomun nga netulfu ta simbaanen. A pake dinayawan na kid hapa na tolay kiden nga umange nagdangag tekid, ammi ya kadwan kiden mangurug a aweda nesipat ta tarabaku da gafu ta talaw da. A addu hapa ya nehuga na turin kiden ta tolay kiden nga kimahad tekid.
14 A kinanghahaw umaddu la ya mangurug te Afu Hesus nga lālāki pase bābāy.
15 A gafu ta kumanen am kada magtalib i Pedru ta babali kiden nga ange ta agyan na simbaanen a alapan hapa na tolay kiden ya nagtatākit kiden ta bali da, a iange da kid itabnak kontodu agiddan da kiden ta aāngen ni Pedru petta masi-ged na kid na alinu na en am magtalib, talo am yen ya pagmappyān da.
16 Maski ya tolay kiden ta kadwan kiden lugar nga abikan ta ili na Herusalem a enda hapa nekahad tekid ya nagtatākit kiden ikid na pinagzigat na anitu, a sa nagmappya kid ngamin.

Ya Pangibalud Da Ta Turin Kiden

17 Ammi ya mayor na padi kiden ikid na kahulun na kiden nga Saduseyu a pake pumassil kid na ta turin kiden,
18 a yen ta enda kid nepagafut, a nepebalud da kid.
19 A sangaw ta hiklam a umange ya takday anghel na Namaratu ta agyan na kebaludan na turin kiden, a hinukatan na ya irwangan na en a pinohet na kid, ammi awena kid hapa narikna na naggwardya kiden.
20 A ya uhohug hapa na anghelen tekid a
"Magtoli kam hala sangaw ta simbaanen, a idulot muy hala ituldu ya tolay kiden petta amu da hapa ya gagangay na bagu en katolay muy," kun na anghelen tekid.
21 A ta nekabalin na anghelen maguhohug tekid a nagtugut kid na. A ta lalakwat a umange kid ha ta simbaanen, a nangituldu kid ha. A ya mayor na padi kiden hapa ikid na kahulun na kiden a dana pinagmamiting da ya konsihal kiden ikid na ngamin kiden kalalaklakayan na Hudyo kiden, petta imbestigaran da ya turin kiden, te parig da ta mabalud kid para la. A dinob da mantu ya ange mangalap tekid ta agyan na agbaludan.
22 Ammi ta datang na polis kiden ta agyan na agbaludanen a awan kid na haman, a nagtoli mantu ya polis kiden petta ibar da ta nagmamiting kiden.
23 "Datang mi ta agbaludanen, a itta hala ya naggwardya kiden, a nekandado para la ya litup na agbaludan, ammi ta nepangihukat mi a awan haman ya nabalud kiden," kunda.
24 A pake naburungan na ya magtaronen ta simbaanen kontodu padi kiden, te nonotan da am anu ya makkwa sangaw gafu ta nakauhet ya turin kiden.
25 Ammi magananwan la a itta ya takday umange nagdamag tekid.
"Itta haman ya nebalud muy kiden ta agyan na simbaanen, a mangituldu kid ha," kunna.
26 A umange ha mantu ten ya polis kiden kontodu kapitan na simbaanen, a ginafut da ha ya turin kiden. Ammi aweda kid pinalpaluk, te nagtalaw kid hapa ta tolay kiden talo am mangwarad kid ta batu.
27 Ta nepangidatang da tekid ta agyan na nagmamiting kiden, a pinagtayuk da kid ta atubang na pinakadakal da kiden, a inimbestigar na kid na mayor na padi kiden.
28 "Anu awemuy haman dangdangagan ya nebar mi tekamuy? Te nehangat mi haman ta mangituldu kam ta ngagan na tolayin yen, ammi pake pinannu muy hud la ya ili na Herusalem ta netuldu muyen tentu, yaga ipapilit muy para ta itta ya liwat mi gafu ta pasi na en," kunna tekid.
29 A ya tabbag nig Pedru tentu a

"Awena mabalin ta magimmang kami mangituldu, te mapmappya ta Namaratu ya pake kurugan mi ammi ta sakā tolay mi," kunda.

A sangaw dinaggan ni Pedru ya tabbag na:

30 "Nonotan muy mina ya iningwa na Namaratu ewan. Gafu ta intu hala ya Dyos na dadagkal tam kiden a tinolay na hala i Hesusen nga pinagappa muy.

31 A intu para ya pinātā-nāng na petta makipagtogkok ta hebing na en, te pinagbalin na ta Dafu tam ikid na Mangikerutan tekitam. A ta ayanin a ibar na ta magbabawi kitam petta pakoman na kitam ta liwat tam kiden.

32 A ikami na kahulun ku kidin ya mangipasikkal ta ngamin nabidak tekamuy. Ammi bakkan la ta ikami, te nehulun hapa ya pangipasikkal na Kahalwa na Namaratu nga neatad na tekami kontodu ngamin kiden mangurug tentu," kun ni Pedru tekid.

33 Ammi gafu ta inuhohug na en tekid a pake nagporay kid na, a negakkad da ya mamapasi tentu kontodu kahulun na kiden.

34 Ammi nagtayuk hapa naguhohug ya takday Pariseyu nga nagngagan te Gamaliyel nga pake dayawan na tolay kiden, te malalaki mangituldu ta lintig na Hudyo kiden. A pinohet na bit ya turin kiden, kapye na naguhohug ta kahulun na kiden nga magimbestigar.

35 "Mappya, kahkahulun, ta awetam mina gamman ye-yen kid na tolay talo am makaliwat kitam hapa.

36 A nonotan muy i mina Teyudasen ta kwa en sina, te pinātā-nāng na ya bari na, a pinadagdag na hapa ya appatagatut na lālāki. Ammi awena haman napagbalin ya gakkad na en, te pinapasi da hala, a sangaw nekutukutet hapa ya dumagdag kiden tentu.

37 A sangaw pumatalin hapa tentu i mina Hudasen nga taga Galileya ta araw na pagilista, a addu hapa ya pinadagdag na ta kahulun na. Ammi pinapasi da hapa yen, a nekutukutet hapa ya kahulun na kiden.

38-39 A kumanen hapa sangaw ta isin kid na tolay, te am nonot da hapa la ya pagafun na tarabaku da a melogot kid hala sangaw. Ammi am angarigan ta Namaratu ewan ya mangpaturad tekid a awemuy sangaw mapagkamag ya tarabaku da. A ya tabarang ku mantu tekamuy a pagurayan muy kid la, talo am Namaratu ya nangidob tekid, a mekwenta ta Namaratu ya tapilan muy," kunna.

40 A gafu ta kumanen kinurug da ya tabarang na en. A ta nepangpatoli da ta turin kiden a nepapaligat da kid la, kapye da ha nebar ta awedan sangaw ipadangag ya ngagan ni Hesus, a sangaw pinatugut da kid.

41 A tekiden nagtatugut ta miting na pinakadakal kiden a nataltalakan kid hala gafu ta nekatalak na kid na Namaratu nga magattam ta keamamat da gafu ta ngagan ni Hesus.

42 A ta kinanghahaw nedulot da hala ya mangituldu ta simbaanen pase babali na tolay kiden, a nepadangag da la i Hesusen nga Mangikerutan.

6

Ya Problema Da Nga Mangisaned Ta Rasyon

1 A ta isin kid na araw a umaddu la umaddu ya mangurug te Hesus, ammi ya naguhohug kiden ta agsitang na Giregu a nagmamulmug kid ta naguhohug kiden ta agsitang na Hebreyu, te am kada mesaned ya rasyon na balu kiden nga bābāy ta kinanghahaw a nataliban garay ya balu kiden nga Giregu.

2 A yen ta pinagkakampat na turin kiden ya ngamin kiden mangurug ta ili na Herusalem, petta pagbabidan da ya problema da nga mangisaned ta rasyon. A ya uhohug da tekid a

"Dulay haman am ikami ya makkamu mangisaned ta rasyon na balu kiden, te awemi sangaw matagop ya pangipadangag mi ta uhohug na Namaratu.

3 A mappya mantu, kahkahulun, ta ikamuy ya magpili ta pitu na lālāki nga kahulun muy, petta yen kid sangaw ya itun mi nga mangisaned ta rasyon. Ammi

mappya ta intu sangaw pilin muy ya napasikkal muyen ta makāutak ikid na napasinapān ta pakapangwa na Kahalwa na Namaratu,

4 te ikami a intu la tagopan mi ya makimallak ikid na mangipadangag ta uhohug na Namaratu," kunda.

5 A mayat hapa ya ngamin kiden mangurug ta nebar da. A ya ngagan na pinili da kiden a i Esteban nga masikan mangurug ikid na mapasinapān ta Kahalwa na Namaratu, a i Felipe para, ikid ni Parukor, ikid ni Nikanor, ikid ni Timon, ikid ni Parmenas, ikid ni Nikolas nga takday na Hentil taga Antiyoka nga negitta ta Hudyo.

6 A ya pitu kidin yan ya pinagtuttud da ta atubang na turin kiden, petta pakimallak da kid. A nesagpaw da hapa ya kamat da ta ulu da, petta pasinapān na kid na Namaratu.

7 A ta nekabalin da en a pake nesaned para ya uhohug na Namaratu addet ta pake dimmakal hapa ya kaddu na mangurug kiden ta ili na Herusalem. A nagbabawi hapa ya addu na padi kiden nga Hudyo, te mangurug kid na te Hesus.

Ya Pangikatupag Na Hudyo Kiden Te Esteban

8 A ya iningwa para ni Esteban hapa a addu ya nehuga na nga nagpaka-latan na tolay kiden gafu ta panguffun na Namaratu tentu, te pake mapasinapān ta pakapangwa na.

9 Ammi intu dulay, te ya Hudyo kiden nga makigimung ta kapilya na kinan da en Naubadan kiden, ikid na kadwan kiden nga taga Sirene, ikid na Alehandra a nakitapil kid hapa tentu. A itta hapa ya kahulun da nga taga Silisya ikid na Asya. A sa ikid ya nakidibati te Esteban,

10 ammi aweda maabak ya tabbag na en tekid gafu ta pakapangwa na en nga neatad na Kahalwa na Namaratu.

11 A gafu ta kumanen a nagita kid ta mamadpadulay tentu, a tinandanan da kid ta melemad, petta isaned da ya pamadpadulay da tentu. A ya inuhohug da nga nesaned da a

"Pake nadangag mi ya nepadangag ni Esteban, a padpadulayan na haman ya ginafu tamen Moses pase Namaratu ewan," kunda.

12 A yen ta nagpatun hapa ya tolay kiden ikid na kalalaklakayan na Hudyo kiden, a enda mantu ginafut i Estebanen kapye da nedarum ta atubang na pinakadakal da kiden.

13 Ammi dana neparan da ya laddud kid na tistigu, petta padpadulayan da para i Estebanen. Te ya laddud da en a

"Kanayun idadula na haman ya lintig na Namaratu kontodu simbaan na in ta isin Herusalem.

14 Te ya kinan na en Hesus nga taga Nasaret a intu kan sangaw ya mangikutkutet ta simbaanin yan, yaga talin na kan sangaw ya gagangay tam kiden nga nebilin ni Moses tekitam," kun na laddud da.

15 A ya pinakadakal kiden nga magimbestigar tentu a nilaladdangan da ya mukat ni Esteban, te pake makillat ta kuman na mukat na anghel.

7

Ya Bida Ni Esteban

1 A ya pohut na mayor na padi kiden tentu a

"Kakurugan hud ya nabida da en teko ta ayanen?" kunna.

2 A ya tabbag hapa ni Esteban a intu yan:

"Kahkahulun ku ikid na am-amang ku, a attaman muy haen ya magdangag ta tabbag kin tekamuy, te ta palungu na araw a nakipaita kan ya Namaratu ewan nga seppakapangwa ta ginafu tamen Abraham ta iten Mesopotamya ta awena para la umalit ta iten Haran.

3 A ya uhohug na tentu a

'**Pagtugutā**n **muy na ya lugar muyin ikid na kahulun muy kidin, te umalit kanan ta takwan na lugar nga ipaitak sangaw teko,**' kunna kan na Namaratu tentu.

4 "A gafu ta kumanen a nagtugutan nig Abraham ikid nig dama na en ya lugar na kagitta da kiden taga Kaldeya, a pa nagyan kid bit ten Haran. Ammi ta pasi na dama na en a pinagdulot na Namaratu ig mina Abrahamen ta lugarin yan nga pagyanan tam ta ayanin.

5 Ammi awan para la ten ta neatad
na Namaratu tentu ta lutak na maski ta
assang la, ammi nekari na hala ta intu san-
gaw ya makākwa ta lutakin yan kontodu
anak na kiden ikid na ngamin simsima na
kiden, ammi awan para la ten ta anak na.

6 "A sangaw ta paguhohug ha na Na-
maratu tentu a nebar na ta

'**Pake umaddun sangaw ya simsi-
mam kiden, ammi magyan kid san-
gaw ta takwan na lugar nga pake
adayu ta isin, a pagzigā**tan **na kid
sangaw na makā**lutak **kiden ten, te
persan da kid sangaw nga mag-
tagabu tekid abat ta appatagatut
na darun.**

7 **Ammi am nagpasan ya appata-
gatut na darun a pa-gangan ku
hapa ya magpatagabu kiden tekid,
a makatugut hala sangaw ya simsi-
mam kiden ta iten, petta dumatang
kid hala sangaw ta isin na lugar,
petta makidafu kid sangaw teyak
ta isin,**' kunna kan na Namaratu
tentu.

8 "A sangaw gafu ta pakitahatu na Na-
maratu te mina Abrahamen, a nebar
na ta mabanggit mina kontodu ngamin
kiden anak na ikid na simsima na nga
lālāki, te yen kan sangaw ya pagnonotān
da ta tulag na en tekid. A ta nepaganak
mantu nig Abraham te Isak a binanggit
na mantu ta mekawalu en araw na, a
kumanen hapa ya iningwa ni Isak ta
anak na en Hakob, a kumanen hapa ya
iningwa ni Hakob ta mafulu duwa ki-
den anak na, te ikid ya napopolu kiden
dadagkal tam.

9 "Ammi tekiden dimmadagkal a
nekatupag da ya wagi da en Hose gafu
ta passil da tentu, a yen ta ginafut da, a
nelaku da ta kadwan kiden tolay, petta
alapan da ta iten Egipto. Ammi nehulun
hala ya Namaratu tentu,

10 a nekerutan na hapa ta ngamin
nagzigatan na, a inatadan na hapa ta
malalaki na nonot petta amu na ya du-
matang. A ta pakkamu na Ari na Egiptano
kiden ta pakapangwa ni Hose en, a pinātā-
nāng na hapa, te pinagbalin na ta guber-
nador ta ngamin lugar na Egipto, yaga
nepataron na tentu ya ngamin kiden kwa
na.

11 "A sangaw itta ya dakalen bisin
ta ngamin na lugar na Egipto pase
nagyanan na gingginafu tam kiden ta
iten Kanaan, a pake nepallat ya zigat na
tolay kiden, gafu ta awan ta maapagan
da ta kanan da.

12 Ammi ta nepakadamag ni mina
Hakob ta itta ya nauknud da nga kanan
ta lugar na Egipto, a dinob na mantu ten
ya anak na kiden, petta gumātāng kid ta
kanan da, a yen ya gafu na neange da ten.

13 A sangaw ta kapidwa na neange da
a nagginginafu i Hose tekid, a yen la ya
pakkamu da ta intu hala ya wagi da en nga
nelaku da ta idi, ikid na pakkamu na ari en
ta kahulun na kiden ni Hose.

14 A sangaw nepaalap ni Hose ya dama
na en ikid na ngamin kiden kahulun na, a
dumatang kid hapa ten, a pitufulu lima kid
ngamin.

15 A sangaw ta kala-laay ni Hakoben a
nasi hapa ta lugar na Egipto, a kumanen
hapa ta anak na kiden nga gingginafu tam
ta kala-laay da.

16 Ammi neange da ya bari da ta dana
agyan da en ta lugar na Kanaan, a netanam
da kid ta lugar na Sikam ta kweba en nga
ginatang ni mina Abrahamen ta anak ni
Hamor ta idi.

17 "A ta kabalinan na kumanen a
imaddu la imaddu ya gingginafu tam
kiden ta iten Egipto abat ta magge nag-
pasan ya appatagatut na darun nga
dana nebar na Namaratu te mina Abra-
hamen.

18 Ammi intu dulay te pumatalin ya
takwan na ari nga awan makkamu te Hose
en,

19 a inuyoyungan na ya gingginafu tam
kiden, petta pake mazigatan kid, te pinersa
na kid nga mangiwarad ta asitay da kiden,
petta awan mina ta matolay ta anak da.

20 "A ye-yen hapa ya kaarawan na
nekeanak ni Moses, a pake ispot na
asitay. A mappya hapa te netagu na
dadagkal na kiden ta umag na bali da
abat ta tallu na hulan.

21 Ammi ta nepangitagu da tentu ta
pingit na karayanen a neitan na anak na
ari en nga babbay, a inalap na ta bali na, a

pinadakal na hapa, te nekwenta na ta anak na.
22 A gafu ta kumanen a netuldu da i
Moses ta ngamin kiden amu na Egiptano
kiden, a nagbalin ta pake malalaki na tolay
ta ngamin uhohugan na ikid na tarabaku
na.
23 "A sangaw ta mekappatafulu darun
na, a nanonot na ya ange ta kagitta na
kiden nga Istralita, te ikerutan na kid
mina gafu ta mazigatan kid.
24 A nesimmun na ya takday tekid,
ammi talamanan na Egiptano, a yen ta
pinapasi ni Moses ya Egiptano en, petta
mekerutan ya kagitta na en nga Istralita,
25 te pahig na ta amu na kagitta na
kiden ta intu ya mangikerutan tekid nga
dinob na Namaratu ewan. Ammi intu du-
lay, te aweda haman amu,
26 a sangaw ta lalakwat a umange ha i
Moses nakipaita ta kagitta na kiden, a ned-
datangan na ya duwa tekid nga nagtapil, a
ginamman na kid.
'**Anu haman ya kukwan muy O,
kunna hud sina ya tarabaku na
magkakahulun,**' kunna kan tekid.
27 Ammi ya namepegafu en nakitapil ta
takdayen a netu-bang na hapa i Moses, a
'**Iko hud ya makkamu tekami,**
28 **o papasin nak de ta kuman
na nepagpapasim ta Egiptano en ta
karabi?**' kunna hapa kan te Moses.
29 A gafu ta uhohug na en a nagburung na
i Mosesen, te ittan mantu ya nakaita tentu,
a yen ta nagtammang na ta pake adayu. A
nagyan ta lugar na Midyan, a yen hapa ya
nangatawan na, a naganak kid ta duwa na
lalaki.
30 "A sangaw ta nepagpasa ha na ap-
patafulu na darun ta iten Midyan a itta
i Mosesen ta kalafukanen ta bikat na
Bagetayen Sinay, a nakipaita kan ya
anghel tentu ta agyan na kalakayu en
nga umagātang.
31 A ta nepakaita na kan ta kalakayu en
a nagpaka-lat kan hapa, te awena haman
maapang na kayu en. A pake imabikan
mantu, petta pake itan na ta mappya, a
nadangag na kan ya ngahal na Namaratu
nga maguhohug tentu.
32 '**Moses, iyak ya Dyos na ging-
ginafum kiden mina Abraham ikid
ni mina Isak, ikid ni mina Hakob,**'
kunna kan tentu,
ammi nagpapilpig na i Moses ta higal na, a
awenan itan ya afuyen gafu ta talaw na.
33 A ya uhohug kan na Namaratu tentu a
'**Moses, azim na ya sapatos mina,
te lugar na Namaratu ya lutakin
nga nagtayukam.**
34 **A dangagam hapa ya ibar ku
teko, te naitak na ya pagzigātān
na tolay ku kiden ta iten Egipto, a
nadangag kun hapa ya panalasigak
da, a yen ta itta yak sin, te ikerutan
ku kid.**
**A magparan kan mantu, te doban
ta kan tekid,**' kunna kan ha na Nama-
ratu tentu.
35 "A maski i Moses ya inawe na kagitta
na kiden, te 'Iko hud ya makkamu
tekami,' kunda, a intu hala ya pinatoli
na Namaratu tekid, petta ikerutan na kid
ta lugar na dafu da. Te yen ya uhohug
na anghelen nga nakipaita te Moses ta
agyan na kalakayu en nga gumatang.
36 A i mina Mosesen mantu ya nan-
gitugut ta gingginafu tam kiden ta lugar
na Egiptano kiden gafu ta pakapangwa na
en, te addu ya nehuga na ta agyan da en,
ikid na Bebayen Darag, a sangaw ha ta
kalafukanen nga nagpalelehutan da abat
ta appatafulu na darun.
37 A intu hapa ya nanglavun tekid, ta
'**Itta sangaw ya patudunan na
Namaratu ta takwan na paguho-
hugan na tekamuy ta kuman na
nepagpatudun na teyak, ammi
kagitta muy hala ya patudunan
na, a intu hala sangaw ya kurugan
muy,**' kunna kan tekid.
38 "A ta nepagaammung na gingginafu
tam kiden ta fun na Bagetayen Sinay
ta kalafukanen a i mina Moses hapa ya
pinakasimuk da ta anghelen, a kumanen
hapa ta tolay kiden, te nepadangag na
tekid ya uhohug kiden mangtolay, petta
ituldu na kid hapa ta dadagkal tam kiden
kontodu ikitam nga simsima da.
39 "Ammi gafu ta kabayag ni Moses ta
utun na bagetayen nga magdangag ta
anghelen a nagtalekudan na dadagkal

tam kiden, te sinoysoy da, te tagasingatan da la ya magyan ta lugar na Egipto.
40 A ya nebar da te Aron nga kaka ni Mosesen a
‘**Mamadday ka ta sinang dyos tam, petta ituldu na kitam ta angen tam, te awetam haman amu am anu ya nakkwa te Mosesen,**’ kunda tentu.
41 A ya dyos nga pinadday da a sinang baka, a yen ya atangan da, a pake nekatalak da ya pinadday da en.
42 A gafu ta nagtalekudan da ya Namaratu ewan, a nagtalekudan na kid hapa, te pinaguray na kid nga magdayaw ta magmagannud kontodu bitwan kiden ta langit ewan. A ya uhohug na Namaratu ta nepangihuya na tekid a yen ya nesurat na aglavunen Amos ta kumanin:
‘**O, ikamuy nga Istralita, Iyak hud ya nangiatangan muy ta baka muy kiden tekamuyen nagyan ta kalafukanen,**
43 **te intu la nekatalak muy ikid na dinayawan muy ya sinang bali ni Moluk ikid na sinang bitwan ni Repan nga pinadday muy.**
A awek mantu ituluk ta pagyanan muy ya lutakin yan, te padayun ta kam sangaw ta taakub na Babilonya, petta mapa-gang kam,’ kunna kan na Namaratu tekid.
44 “A ta kada umalit ya gingginafu tam kiden ta kalafukanen a nehulun da hapa ya tolda en nga nakipaitan na Namaratu tekid, te yen ya nepapadday na Namaratu tekid ta kuman na plano na en nga nepaita na te Moses ta utun na Bagetayen.
45 A sangaw tentu en nasi i Moses kontodu kadadagkalan na kiden a inalap na anak da kiden ya tolda na Namaratu, a netulud ni Hoswe ta lugarin yan nga pagyanan tam ta ayanin. A ginubatan da ya lutakin yan, te inuffunan na kid na Namaratu nga mangpatugut ta palungu kiden makākwa. A yen ta nedatang nig Hoswe ya tolda na en ta isin, a nagyan la sin abat ta araw na ginafu tamen Dabid.
46 A gafu ta talak na Namaratu te mina Dabiden a pinalubusan na nga magpapadday ta bagu na bali na Namaratu nga ispot nga pake maladda.
47 Ammi ya anak na en Solomun ya mayor na nangpatayuk ta bali na Namaratu ta kabalinan na pasi ni dama na en Dabid.
48 “Ammi maski kunna ten, kahkahulun, a awetam mina pahig ta pagyanan na Namaratu ewan ya pinadday na tolay, te dangagan muy ya uhohug na Namaratu nga nesurat na aglavun na en:
49 ‘**Ya langitin ya pagtuttudan ku, a ya lutak ya ilubeg na takkik kidin. A had kukummuy mantu mamadday ta bali nga pagyanan ku?**
A had sin para ya pangpaddayan muy ta pagiddan ku?
50 **Te iyak haman ya namadday ta ngamin langit ikid na lutak ikid na ngamin magyan tekid,**’ kunna haman.
51 “Ammi ya dulayen tekamuy,” kun ni Esteban tekid “a maningbangngag kam garay ta uhohug na en, te matuyag haman ya ulu muy. A soysoyan muy la ya Kahalwa na Namaratu ta kuman na dadagkal tam kiden.
52 Itta hud ya maski takday na aglavun na Namaratu nga awena tinapil na dadagkal tam kiden ta idi, te dinugiman da kid ngamin. Yaga pinapasi da para ya kadwan nga dana nangibar ta iange na Anak na Namaratu, otturu intu hala ya pinadadakat muy ta taga Roma kiden petta papasin da.
53 Ikitam haman ya inatadan na Namaratu ta lintig na kiden nga nedagut na anghel kiden ta dadagkal tam kiden, ammi awemuy garay netug ya nesirak da tekitam,” kun ni Esteban tekid,
a nagimmang na hapa nagbida tekid.

Ya Pangpapasi Da Te Esteban

54 A ta pakadangag na Hudyo kiden ta inuhohug ni Estebanen tekid a pake nagpatu ya nonot da, a kuman na hattokan da gafu ta poray da tentu.
55 Ammi gafu ta napasinapān ta Kahalwa na Namaratu a tumangad la ta langit, a naita na kan ya dakar na Namaratu ewan ikid ni Hesusen nga umatayuk ta hebing na.

56 "Yo, itan muy," kunna, "mahukatan
na ya langit ewan, a umatayuk kad ya
Tolayen Taga Langit ta hebing na Nama-
ratu ewan," kunna.
57 Ammi pake giaggayan ya tolay kiden,
a tinappanan da ya bangbang da, petta
aweda madangag ya uhohug na en. A sa
naggagindan kid nga bumilag nga ange
nanggafut tentu,
58 a ginerger da ta lawan na ili petta
papasin da ta batu. Ya nagladdud ki-
den tistigu nga nangipapilit ta liwat na a
gagangay ta ikid ya mapolu mangwarad
tentu, a dana inazi da mantu ya salnuk
na barawasi da, petta awena magsalin na
pangwarad da, a nepaibbal da ya salnuk
da kiden ta takday kahulun da nga nagn-
gagan te Salu, kapye da winarad i Esteban.
59 A tekid namegafu nangwarad tentu a
nakimallak hapa.
"Ay Afu, alapam na ya kahalwak,"
kunna,
60 kapye na hapa namalentud ikid na na-
gayag ta masikan.
"Ay Afu, awem la nonotan ya liwat da
in teyak," kunna, a nasin.

8

Ya Pakitapil Ni Salu Ta Mangurug Kiden

1-3 A ta kabalinan na kumanen a umange
ya kadwan lalaki na Namaratu, a enda
inalap ya bari ni Esteban, petta itanam da,
a pake tinangtāngitān da. Ammi te Salu a
pake natalakan ta pasi na en, a yen hapa ya
gafu na pakitapil na ta ngamin kiden man-
gurug, te maski enna kid sarokan ta bali
da kiden, a gergeran na kid iuhet, ngamin
lālāki pase bābāy, a enna kid pebalud. A
yen hapa ya nepagtatugut na mangurug
kiden ta ili na Herusalem fwera ta turin
kiden, te pake pagzigātan na kid ni Salu. A
naggugungay kid abat ta ngamin paglele-
hut ta lugar na Hudeya ikid na Samariya.

Ya Pangipadangag Ni Felipe

4 A ya iningwa na mangurug kiden nagu-
gungay a nepadangag da hala ya damag ni
Hesus ta ngamin kiden lugar nga nagdu-
lotan da.
5 A ya takdayen tekid nga nagngagan te
Felipe a umange ta takday na ili ta lugar
na Samariya, a nepadangag na ya damag
ni Hesus nga Mangikerutan tekid.
6 A tekiden nakaita ta pakapangwa na
Namaratu nga nepehuga na te Felipe a
pake pakolangan da ya magdangag ta bida
na en,
7 te pinatugut na ya addu na anitu
ta seanitu kiden, a wawwayway da na-
gauhet. A pinagmappya na para ya addu
na awan makahehit ikid na pilay.
8 A pake matalakan ya tolay kiden ta ili
in yen.
9 Ammi dana itta hapa ten ya tak-
day lalaki nga nagngagan te Simon, a
neparparayag na ya amu na, te malalaki
kan magmadyik. A pake nagpaka-lat hapa
ya ngamin tolay taga Samariya ta madyik
na en.
10 A sa mangurug bit ya ngamin pobre
pase naba-nang tentu, te
"Intu ya pakaitan ta Dyos nga seppaka-
pangwa," kunda.
11 A pake pakolangan da ya mangdan-
gag tentu, te addet ta nabayag na araw a
kanayun mangipaita ta pagpaka-latan.
12 Ammi ta ange ni Felipe nga mangi-
padangag ta damag na pangikerutan na
Namaratu ikid na ngagan ni Hesus Kristu,
a addu hapa ya nagbabawi ta lālāki pase
bābāy, a nazigut kid hapa gafu ta pangurug
da te Hesus.
13 A nangurug kan hapa i Simon, a tentun
nabalin nagzigut a nehulun hapa te Felipe,
a pake nagpaka-lat hapa ta ngamin kiden
nehuga ni Felipe ta tolay kiden.
14 A sangaw ta pakadangag na turin ki-
den nga nasirak ta ili na Herusalem ta
mangurug na hapa ya taga Samariya kiden
ta uhohug na Namaratu a dinob da hapa ig
Pedru ikid ni Hwan, petta enda uffunan i
Felipe.
15 A ta datang da ten a nepakimallak da
ya bagu kiden mangurug, petta mapasi-
napān kid hapa ta Kahalwa na Namaratu,
16 te maski nabalin kid na nagzigut ta
ngagan ni Afu Hesus a aweda para la ma-
pasinapān ta Kahalwa na Namaratu.
17 A ta nepangisagpaw hapa nig Pedru ta
kamat da tekid a mapasinapān kid hapa.
18 A ta pakaita ni Simon ta mapasinapān
ya tolay kiden ta Kahalwa na Namaratu

gafu ta pakapangwa na turin kiden, a pas-
silan na hapa ya kuman na pakapangwa
da, a enna hapa igawat ya pirak ta pan-
gibar na en tekid.
19 "Atadan dak haen ta kuman na
pakapangwa muy, petta mapasinapān
hapa ya kesagpawan na kamat ku ta Ka-
halwa na Namaratu," kunna.
20 Ammi pake nehuya ni Pedru:
"Pade la maapang ya pirak mina nga
mehulun teko ta pangtaguhali na Nama-
ratu, te pahig mu ta mapagam ya iatad
na Namaratu ewan.
21 Awan mantu ta kesipatam ta uho-
hug na Namaratu, te awena haman me-
gitta na nonot mu tentu.
22 Magbabawi ka mantu ta liwat mu, a
makimallak ka ta Namaratu ewan talo am
pakoman na ka ta negakkad na nonot mu,
23 te maitak ta mefulot ya passil na
nonot mu, a megalut ka para la ta pagli-
watam," kunna tentu.
24 "Ay Apo, pakimallak dak haen ta Na-
maratu ewan, petta awena sangaw mag-
dulot na pangigaged men teyak," kunna
hapa ni Simon.

Ya Pangidob Na Anghel Te Felipe

25 A ta nekabalin da ten a pa nagyan bit ig
Pedru ta iten, te naghahulun kid ni Hwan
ikid ni Felipe nga mangipadangag para ta
damag ni Hesus, ikid na mangituldu ta
uhohug na Namaratu. A sangaw tekiden
nagtoli ta ili na Herusalem a sage nagsi-
bal kid ta babali na Samariyano kiden ta
inange da en, petta ipadangag da ha ya
damag ni Hesus tekid.
26 A sangaw itta ya anghel na Namaratu
nga ange maguhohug te Felipe;
"Umakkat kan Felipe, te e kan ta
kalsada en nga magpaabagatan ta ili na
Gaza nga mangrugi ta ili na Herusalem,"
kunna kan tentu.
27 A kuman na awena maaange na kalsada
in yen, ammi umakkat hala i Felipe nga
umange ta agyan na kalsada en. A ta
datang na a itta hala ya takday kalesa ta
unnan na en nga dumayum ta abagatan, a
itta ya lalaki nagtakay. Intu kan ya mag-
taron ta ngamin kaba-nang na babbayen
ari ta lugar na Etiyopya ta pake abagatan
para.
28 Ammi dana immangen ta ili na
Herusalem nga nakigimung ta agyan na
simbaan na Hudyo kiden, a magtolin hapa
ta agyan na en, ammi nagatākay la nagbasa
ta lebru ni mina Isayasen nga takday
aglavun na Namaratu.
29 A ta nepakaita ni Felipe ta kalesa en
a naguhohug hapa ya Kahalwa na Nama-
ratu tentu;
"Umabikan kan, Felipe, ta kalesa
ewan, a makitunud ka la tentu," kunna.
30-33 A nagbilag mantu i Felipe addet ta
pake timunud ta kalesa en, a dadangagan
na la ya lalaki en magbasa ta lebru ni mina
Isayas. A ya uhohug kiden nga basan na a
"**Timuluk la tekid ta kuman na
kalneru en nga alapan da ta agyan
na pangpartin da en tentu.**
**A parigan na para ya urbun na
kalneru nga awan magsitang am
usipan da ya dutdut na kiden.**
A pake amāmatan **da para, te awan
haman ta pake mangibar ta katu-
nung na.**
A ta ikāttolay **na kiden awan
haman ta pangkenga da tentu, te
ituluk da la ta masi,**" kun na pagbasa
na en.
A ya uhohug ni Felipe ta lalaki en a
"Amum de ya ikayat na uhohugan na
binasam?" kunna.
"Awek haman amu am awan ta man-
gituldu teyak," kun na hapa na lalaki en,
otturu pinagtakay na hapa i Felipe, petta
ituldu na ya binasa na en.
34 "A inya hud na tolay ya bidan na
nagsuraten, ya bari na en hapa la, ono
takwan na tolay?" kunna ha te Felipe.
35 A pinegafwanan ni Felipe ya suraten
binasa na, petta pake ipadangag na tentu.
"Ya nagsuraten ta binasamina a
linavun na ya pasi ni Hesusen nga Anak
na Namaratu ewan," kunna,
otturu nepadangag na hapa ya katolay na
en.
36 A tekiden para la nakatugtugut ta
kalsada en a nadatang da ya wer, a
"Itam awa itta kad danum sin, awena
de dulay am zigutan nak?" kun na lalaki
en tentu.
37 "Awena dulay am pake itug mu ya
pangurug mu," kun ni Felipe.

"A mangurugak ay ta Anak hala na Namaratu i Hesusen nga Mangikerutan," kunna hapa.
38 A sangaw pinagimmang na ya kalesa na en, a azo dumagut kid ta danumen, kapye na zinigut ni Felipe ya lalaki en.
39 A tekiden gimon a ka-ma la limmitap i Felipe, te pinalitap na Kahalwa na Namaratu, a awenan naita na lalaki en. A nagtakay la ya lalaki en ta kalesa na en, a nagayayat la dumayum ta agyan na en.
40 Ammi te Felipe a nakipaita ha ta adayu ta ili na Azotu. A dumayum na hapa ta ili na Sesariya, ammi nedulot na la ya mangipadangag ta damag ni Hesus ta kadwan kiden ili ta inang-ange na.

9

Ya Pangurug Ni Salu

1 A ta nepaggugungay na mangurug kiden ta pasi ni Esteban a pake pagzigātan na kid para la ni Salu, te ikayat na kid papasin.
2 A yen ta umange nangpasurat ta mayor na padi kiden, te petta itta ya ipaita na ta makkamu kiden ta kapilya na Hudyo kiden ta ili na Damasku. Te am itta ya makigimung tekid nga mangurug te Hesus a gafutan na kid, kompormi am lalaki ono babbay, a idatang na kid sangaw ta agbaludan ta ili na Herusalem.
3 A ta nepakaalap na ta surat na padi en a nagtugut hapa nga dumayum ta ili na Damasku kontodu kahulun na kiden. Ammi tekid umab-abikan ta ili a nepagkama ni Salu ya pake masikan na killat ta bikat na en nga nagafu ta langit, a nahunnak ta lutaken.
4 A sangaw nadangag na ya nangbar tentu:
"Salu, Salu, anu haman ta igakkad nak?" kunna.
5 "A inya ka, Afu?" kunna hapa na tabbag na.
"I Hesusak, a iyak ya igakkad mu.
6 Ammi magtayuk kan, a magdulot ka hala ta ili, a mebar sangaw teko ya kwam," kunna tentu.
7 Dana nagimmang hapa ya kahulun na kiden, a aweda nakasitang gafu ta talaw da ta naguhohugen, te awan haman ta naita da ta tolay.
8 A nagtayuk mantu i Salu, ammi tentu en limmaddang a awenan haman makaita. A ginemidan na mantu na takday kahulun na, a nee da ta ili na Damasku.
9 A nagyan la ten nagdaram abat ta talluhaw, a awena kad nangnangan ikid na uminum.
10 A ta ili na Damasku a itta hapa ya lalaki en mangurug nga nagngagan te Ananayas, a nagmatakar kan i Afu Hesus tentu.
"Ananayas," kunna kan tentu.
"Anu yen, Afu?" kunna hapa kan.
11 "Umakkat kan, te e ka ta kinan da en kalsada nga matunung, a apagam ya bali ni Hudas, a damagam sangaw ya nagngagan te Salu nga taga Tarsu, te itta ten makimalmallak,
12 a naita nan ya alinum nga imunnan ange mangisagpaw ta kamat mu ta ulu na, petta makaita ha," kunna kan ni Hesus te Ananayas.
13 "Ahu, pake dulay ye-yana na tolay, Afu, te ya nadamag ku tentu a pake dulay kan ya iningwa na ta tolay mu kiden ta ili na Herusalem.
14 A yen kan ta umange hapa sin, te dinob na kan na mayor na padi kiden, petta gafutan na kan ya ngamin kiden makimallak ta ngagam," kunna hapa na tabbag ni Ananayas.
15 "Maski kumanen, a e ka hala, te intu hala ya pinilik ta magserbi teyak, petta ipadangag na sangaw ya ngagan ku ta Hudyo kiden ikid na Hentil kiden pase ari da kiden.
16 A dana ipakamuk hapa tentu ya ngamin attaman na ta pangipadangag na ta ngagan ku," kunna kan ni Hesus tentu.
17 A gafu ta kumanen imangen i Ananayas, a tentu en nakasarok ta bali en nga nagyanan ni Salu, a enna nesagpaw ya kamat na ta ulu na en. A ya nebar na tentu a
"Kabagis Salu, yen ta itta yak sin, te i Afu Hesusen nga ange nakipaita teko ta angemen ta isin a dinob nak hapa teko, petta makaita kan ha, anna mapasinapān ka ta Kahalwa na Namaratu," kunna.
18 A ka-ma la narikna ni Salu ta itta ya nahunnak ta kuman na siksik na ikan ta

mata na kiden, a nakaitan ha. A sangaw
nagtayuk, te enna zinigut ni Ananayas.
19 A yen hapa ya nepangan na, a nagtolin
ya pagsikan na bari na.

Ya Pangipadangag Ni Salu

A ta nekabalin na en a nedagga bit i Salu
ta mangurug kiden ta ili na Damasku.
20 Ammi umange makigimung ta kapilya
na Hudyo kiden, te pake ipasikkal na tekid
ta Anak na Namaratu i Hesusen.
21 A ta pakadangag da ta uhohug na en
tekid a napopoyung kid na ta pagpaka-lat
da tentu,

> "Bakkan hud ta intu ya nangtapil
> ta makimallak kiden te Hesus ta iten
> Herusalem? A awena hud umange ta
> isin, petta gafutan na ya kahulun da ki-
> den ta isin, petta iange na kid ta atubang
> na mayor na padi kiden?" kunda.

22 Ammi pake pinasikan na para ya pangi-
padangag na ta ngagan ni Hesus ta Hudyo
kiden ta ili na Damasku, a awan hapa ta
amu da ta itabbag da ta inuhohug na, te
pake nepasikkal na i Hesus ta intu hala
ya Mangikerutan nga dinob na Namaratu
ewan.

Ya Pagtoli Ni Salu Ta Herusalem

23 A ta nepagpasa na pigahaw a nag-
babidan na Hudyo kiden ya pangpapasi da
te Salu.
24 A sangaw nesaad da ya kadwan kiden
nga mangilakap tentu ta irwangan kiden
na ili en ta araw pase hiklam, petta pa-
pasin da am lumattog. Ammi mappya te
nadamag na ya igakkad da tentu,
25 a enna mantu inalap na ituldu na
kiden ta hiklam, a netun da ta umag na
kuribut, kapye da neuhiyay ta lawan na
batu en alad, a nakatammang na.
26 A tentu en dumatang ta ili na
Herusalem a ikayat na ha makidagga
ta mangurug kiden, ammi netalaw da,
te aweda nekatalak ta negitta tekid nga
mangurug te Hesus.
27 Ammi ya takday tekid nga nagngagan
te Barnabas a nekallak na hala i Salu, a
enna netulud ta agyan na turin kiden, a
binida na tekid ya pakipaita ni Hesus te
Salu ikid na paguhohug na tentu ta kalsada
en. A binida na para tekid ya turad ni Salu
nga mangipadangag ta ngagan ni Hesus ta
ili na Damasku.
28 A gafu ta kumanen a pake pinagdu-
lot da, a nakipagyan tekid. A maturad la
mangipadangag ta ngagan ni Afu Hesus ta
ngamin ili na Herusalem.
29 A nakiuhohug otturu nakitabbag hapa
ta Hudyo kiden nga maguhohug ta agsi-
tang na Giregu, ammi igakkad da hapa
papasin.
30 A ta nepakadangag na kabagis kiden
ta igakkad na Hudyo kiden, a hinulun da
abat ta ili na Sesariya, a sangaw pinalugan
da ta dakal na selayag, petta magdulot ta ili
na Tarsu nga dana agyan na.
31 A gafu ta kumanen a nagmappyan ya
kasasaad na mangurug kiden ta ngamin
lugar na Hudeya ikid na Galileya ikid na
Samariya, te awan na ta burungan da. A
nagsikan la nagsikan ya pangurug da, yaga
pake imaddu kid para ta panguffun na
Kahalwa na Namaratu tekid, te kanayun
lillikan da ya ikatupag ni Afu Hesus.

Ya Pagpasyar Ni Pedru Ta Lida Ikid Na Hoppe

32 A ya tarabaku ni Pedru hapa a umange
magpasyar ta mangurug kiden ta tagtak-
day lugar. A tentu en dumatang ta mangu-
rug kiden ta ili na Lida
33 a nasimmun na ya takday lalaki nga
nagngagan te Enas, ammi imaidda la ta
dapan na en, te awena makahehit abat ta
walu darun.
34 A gafu ta kumanen a binaran ni Pedru.

> "Enas, pagmappyan na ka ni Hesus
> Kristu, magtayuk kan mantu, a appiyam
> ya iddamina," kunna tentu,

a insigida nagtayuk.
35 A naita da hapa na ngamin kiden limu-
gar ta ili na Lida ikid na Syaron, a yen na
hapa ya gafu na pangurug da te Afu Hesus.
36 A ta ketta para la ni Pedru ta ili na
Lida a itta ya takday mangurug nga bab-
bay ta ili na Hoppe, a Tabita ya ngagan na,
ammi Dorkas ya pangingaganan na Giregu
kiden tentu. A mappya hapa na babbay te
kanayun ikallak na ya mazigatan.
37 Ammi intu dulay te nagtakit, a san-
gaw nasi. A ta nekabalin da nangzigut ta
bari na en a negon da bit ta nagingutun

na silid, te ifunan da bit la addet ta enda pangitanam.

38 A gafu ta abikan hapa ya ili na Lida, a nadamag da ta itta para ten i Pedru, a nangidob kid mantu ta duwa na lalaki nga ange mangalap tentu. A ta ange da en te Pedru a nebar da tentu;

"Mangikallak ka kan, te magalistu ka umange ta lugar mi," kunda tentu.

39 A nagganwat na mantu, a nehulun hapa tekid.

A ta datang da ta bali en a pinagon da i Pedru ta agyan na nasi en. Ammi dana itta hapa ya balu kiden, te enda hapa itan ya nasi en, a sa nagtatangit kid hapa. A nepaita da hapa te Pedru ya barawasi da kiden nga dinaget ni Dorkas ta katolay na en.

40 Ammi pinohet na kid ngamin, kapye na namalentud nakimallak. A sangaw imatubang ta bari na nasi en, a "**Tabita, imivwat kan,**" kunna. A yen hapa ya nepagladdang na. A ta pakaita na te Pedru, a imivwat na hapa.

41 A inibbalan ni Pedru ya kamat na en, kapye na pinagtayuk. A sangaw inayagan ni Pedru ya mangurug kiden kontodu balu kiden, a nepaita na i Tabita en tekid, te natolay.

42 A alistu nesaned ya damag na katolay na en ta ngamin ili na Hoppe, a addu hapa ya mangurug te Afu Hesus.

43 A nagyan bit hapa ten i Pedru abat ta addu na araw, ammi intu nagdulotan na ya bali ni Simonen nga agpamaga ta la-las.

10

Ya Pagmatakar Na Anghel Te Kornelyu

1 A ta ili na Sesariya hapa a itta ya takday suddalu nga nagngagan te Kornelyu nga taga ili na Roma, a intu hapa ya kapitan da ta kampo na suddalu kiden taga Itali.

2 A maski bakkan ta Hudyo a mamat hala ta Dafu da ewan Namaratu, a kumanen hapa ta kahulun na kiden. A kanayun makimallak hapa i Kornelyu ta Namaratu, ikid na mangikallak ta Hudyo kiden nga mazigatan.

3 A sangaw ta takday araw ta alas tres ta furab a makimallak i Kornelyu ta bali na en, a ka-ma la nagmatakar kan ya anghel na Namaratu tentu, a binaran na.

"Kornelyu," kunna kan tentu.

4 A nakagayanggang i Kornelyu ta talaw na en tentu, a

"Anu yen, Afu?" kunna.

"Pake nonotan na ka na Namaratu ewan gafu ta pakimallak mu tentu, ikid na pangikallak mu ta ikāttolay mu kiden.

5-6 A mangidob kan mantu ta ange ta ili na Hoppe ta bali ni Simonen nga agpamaga ta la-las ta pingit na bebay, te paayagam ya nagngagan te Pedru, te itta sangaw ya ibar na teko," kunna kan na anghel tentu.

7 A ta nepagtugut na anghelen a inayagan na mantu ya duwa na tagabu na ikid na daddoban na en suddalu nga mamat hapa ta Namaratu,

8 a binida na tekid ya nagmatakaren tentu, kapye na kid dinob ta ili na Hoppe.

Ya Pagmatakar Na Ulat Te Pedru

9 A ta takday araw tekid para la medyo adayu ta ili en, a itta la i Pedru ta ili na Hoppe, a gimon hapa ta agpalanawan na bali ta tangngan na araw, petta tatakday la makimallak.

10 A sangaw nabisinan, a ikayat na mangan. Ammi tekid para la mangiparan ta kanan na a netuggad na nagmatakaren tarapal,

11 te kuman na sehahukat kan ya langitewan, a nagaak-akban kan ya kuman na dakal na tarapal, a nagalutan ya kadadugu na en.

12 A napannu kan ya tarapalen ta magmagannud na ayam kontodu ulag ikid na mamanuk nga mehangat ta Hudyo kiden.

13 A itta hapa ya nangbar tentu.

"Pedru, magtayuk kan, te magparti ka ta igupam," kunna kan.

14 "Atsi, awek O, Afu, te maski abat ta kaabbing ku awek para nangigup ta kuman na mehangat kidina," kun ni Pedru.

15 "Awem ibar ta mehangat ya ituluk na Namaratu," kunna kan ha na ngahalen.

16 A namillu kan ya nepangibar na ta kumanen, a sangaw timullu ha ya tarapalen ta langit.

17 A pake napopoyung i Pedru ta nag-
matakaren tentu, te awena para la amu
am anu ya ikayat na uhohugan. Ammi
tentu en para la mangnonot a ittan ya lālāki
kiden nga dinob ni Kornelyu, a nagtayuk
kid na ta irwangan na bali en,
18 a nangbar kid na.
"O, itta de i Pedru en sin?" kunda.
19 A ta ketta para la ni Pedru ta ag-
palanawan na bali nga mangnonot a
nepagka-ma na ya uhohug na Kahalwa na
Namaratu tentu.
"Dumagut kan, Pedru, te itta ya tallu
na tolay nga magapag teko,
20 a awem magtalaw dumagdag tekid,
te iyak ya nangidob tekid," kunna kan.
21 Dimmagut mantu i Pedru, a
"Iyak ya apagan muy. Anu mantu ya
ange muy sin?" kunna tekid.
22 "A yen ta itta kami, te ya dafu mi
en Kornelyu a kapitan na suddalu, ammi
mappya hapa na tolay, te mamat ta Na-
maratu, a dayawan da hapa na kagit-
tam kiden Hudyo. A itta kan ya anghel
na Namaratu nga nagmatakar tentu, a
nebar na kan ta paalap na ka kan ta bali
na, petta dangagan na kan ya ibar mu
tentu," kunda.
23 A pinagdulot na kid mantu ni Pedru ta
umag na bali, petta magammak kid. A
sangaw ta kalalakwatan na a nagganwat i
Pedru nga dimmagdag tekid, a nehulun na
hapa ya kadwan kiden mangurug taga ili
na Hoppe.

Ya Pagpasyar Ni Pedru Ta Bali Ni Kornelyu

24 A ta mekatallu en na araw ta datang
nig Pedru ta ili na Sesariya a dana ginawi
ni Kornelyu ya kahulun na kiden ikid na
kofun na kiden nga mappya tentu, te ikata-
lak na ta yen ya araw na datang nig Pedru.
25 A ta isarok ni Pedru a enna dinafung
ni Kornelyu, a namalentud ta atubang na
en ta kuman na mangdayaw tentu.
26 Ammi pinatayuk na hala ni Pedru.
"Awem mina mamalentud ta atubang
ku, te kagitta nak haman tolay," kunna.
27 A nagdulot kid na nagbida addet ta
agyan na tolay kiden naammung, pake
addu kid.
28 A sangaw naguhohug hapa i Pedru
tekid.
"Dana amu muy ya gagangay mi nga
Hudyo ta mehangat kami nga ange mag-
pasyar ta bakkan ta kagitta mi, ammi
itta ya nepaita na Namaratu ewan teyak,
petta amuk ta awek na mina idaduma ya
tolay.
29 A yen ta awek nagtalaw umange ta
isin tekiden nangalap teyak. A dangagan
kun mantu am anu ya nangayagan muy
teyak," kunna tekid.
30 A ya tabbag hapa ni Kornelyu a
"Mekappat na araw ta ayanin abat ta
nepakimallak ken ta alas tres ta furab a
pagka-mak la nga itta ya nagtayuk nga
lalaki ta atubang ku, a makatulang hapa
ya barawasi na, a binaran nak.
31 'Kornelyu,' kunna hapa teyak,
'Pake nonotan na ka na Namaratu
ewan gafu ta pakimallak mu tentu,
ikid na pangikallak mu ta ikāttolay mu
kiden,' kunna.
32 A ya uhohug na en para teyak a
'Mangidob kan mantu ta ange ta ili
na Hoppe ta bali ni Simonen nga ag-
pamaga ta la-las ta pingit na bebay, a
paayagam ya magngaganen ta Pedru,
te itta sangaw ya ibar na teko,' kunna
ha na anghelen teyak.
33 A yen ta pinaalap ta ka ta alistu, a
mappya te umange ka hapa. A dan-
gagan mi mantu am anu ya peuhohug
na Namaratu teko, te intu ya kuman na
nagpakampat tekami," kunna.

Ya Bida Ni Pedru Ta Bali Ni Kornelyu

34 A ya bida ni Pedru tekid a
"Kakurugan mantu ya nepakamu na
Namaratu teyak ta awan ta idaduma na
ta tolay ta ngamin paglelehut,
35 am awa pagdulotan na ya ngamin
mamat tentu ikid na mangwa ta mappya,
te maski am anu ya katolay da.
36 A ya uhohug na en nga nepepadan-
gag na ta Istralita kiden a pakoman na kid
na ta liwat da gafu ta pasi ni Hesus Kristu,
ammi bakkan la ta liwat da, am awa liwat
na ngamin, te intu hala ya pinagbalin na
Namaratu ta dafu na ngamin tolay.

37 Ammi dana amu muy de ya ngamin
dumatang ta lugar na Hudyo kiden, te
intu bit napolu i mina Hwanen nga nangi-
padangag ta pangzigut na ta tolay kiden.
38 A sangaw dumagdag hapa i Hesusen
nga taga ili na Nasaret ta iten Galileya,
a pinasinapan na hapa na Namaratu ta
pakapangwa na Kahalwa na en. A sinaned
na hapa ya ngamin kiden lugar na Hudyo
kiden, a mappya la ya ngamin tarabaku na
ten, te pinagmappya na ya ngamin tolay
nga pinagzigat ni Satanas, gafu ta itta ya
Namaratu tentu.
39 "A ikami hapa ya mangipasikkal
ta ngamin tarabaku na, te nehulhulun
kami tentu abat ta ili na Herusalem ad-
det ta ngamin kiden lugar na Hudyo
kiden. Ammi maski kunna ten a pina-
gappa da hala ta kayu, a nasi.
40 Ammi ta mekatallu en ahaw a tino-
lay na hala na Namaratu ewan, a netuluk
na hapa ta makipaita tekami,
41 te bakkan ta ngamin tolay ya
nakipaitan na am awa ikami la nga pinili
na Namaratu, petta itta ya mangipasikkal
ta katolay na. A kakurugan ta natolay hala,
te nakikkanan haman tekami ta pagtolay
na en.
42 A sangaw dinob na kami hapa nga
ange mangipadangag ta tolay kiden, petta
ipasikkal mi ta intu hala ya pinatudunan
na Namaratu nga magimbestigar sangaw
ta ngamin kiden natolay ikid na ngamin
kiden nagpasi.
43 A intu hala ya dana binida na
aglavun kiden na Namaratu ta palungu na
araw, te ya ngamin kiden mangurug tentu
a mapakoma kan ya liwat da kiden gafu ta
intu ya nangikaru," kun ni Pedru tekid.

Napasinapān Ig Kornelyu Ta Kahalwa Na Namaratu

44-46 Ammi ta paguhohug para la ni Pe-
dru tekid a ka-ma kid la maguhohug ta
magdaduma na agsitang ta pangdayaw da
ta Namaratu ewan, te sa mapasinapān kid
na ta Kahalwa na Namaratu. A ya mangu-
rug kiden nga Hudyo nga nehulun te Pedru
a pake nagpaka-lat kid hapa ta pakadan-
gag da ta paguhohug na magsitang kiden,
a
"Anu maatadan hapa ya Hentil kiden
ta Kahalwa na Namaratu?" kunda.
47 A ya uhohug hapa ni Pedru ta kahulun
na kiden a
"Itta hud ya makehangat ta pagzigut
na inin kid, bakawa naatadan kid
haman ta Kahalwa na Namaratu ta
kuman na ikitamen ta idi," kunna,
48 otturu nebar na hapa teg Kornelyu.
"Mappya ta mazigut kanan ta danum,
petta mepasikkal ya pakesipat muy ta
ngagan ni Hesus Kristu," kunna.
A ya uhohug da hapa te Pedru tekid na
nabalin nagzigut a
"Mappya mina ta awemuy la bit mag-
tugut, te maski magyan kam la bit sin,"
kunda tentu.

11

Ya Nepadamag Ni Pedru Ta Sakā Turin Na Kiden

1 A gafu ta pangurug nig Kornelyu ikid
na sakā Hentil na kiden ta uhohug na Na-
maratu a nesaned ya damag na pangu-
rug da addet ta ngamin kiden lugar na
Hudyo. A yen hapa ya nepakadamag na
turin kiden ikid na kadwan kiden kabagis
ta iningwa ni Pedru.
2 A tentu en dimmatang tekid ta ili na
Herusalem a medyo nakitapil ya mangu-
rug kiden nga Hudyo tentu, a nehuya da.
3 "Anu haman ta nagtalekudam ya
lintig tam, te simarok ka haman ta bali
na Hentil nga awan nabanggit, yaga
nakikkanan ka para tekid?" kunda
tentu.
4 A yen hapa ya pake nepangipadangag
na ta nakkwa tentu abat ta gafu na en, te
ya uhohug na tekid a
5 "Dana itta yak haman ta ili na Hoppe,
a makimalmallakak. A sangaw itta ya
nagmatakar teyak nga kuman na dakal
na tarapal, ammi nagaak-akban ta bikat
ken, a nagalutan ya kadadugu na en.
6 A pake itan ku ta mappya, a napannu
haman ta magmagannud na ayam kon-
todu ulag ikid na mamanuk.
7 A sangaw itta ya nangbar teyak,
'Pedru, magtayuk kan, a magparti
ka ta igupam,' kunna haman teyak.

8 'Atsi, awek O, Afu, te maski abat
ta kaabbing ku awek para nangigup ta
mehangat teyak,' kunku hapa ay.
9 "Ammi ya tabbag hapa na nangbaren
teyak a
'Awem ibar ta mehangat ya ituluk
na Namaratum,' " kunna.
10 A namillu ya nepangibar na teyak, a
sangaw timullu ha ya tarapalen ta langit.
11-12 "A ta netattullu na en a ittan hapa
ya tallu na lālāki nga nagafu kan ta ili
na Sesariya, Ammi negindan hapa ya
uhohug na Kahalwa na Namaratu teyak
ta awek mina magtalaw nga dumagdag
tekid, te nedob kid kan nga mangalap
teyak, ammi bakkan kid ta kagitta tam
nga Hudyo. A dimmagdag kami mantu
na annam kidin kahulun ku nga taga
Hoppe, a nagdulot kami ta bali ni Korne-
lyu, te intu ya nangpaalap teyak.
13 A sangaw binida ni Kornelyu ya
nagmatakar tentu nga anghel nga kima-
ma nagtayuk ta umag na bali na en. A ya
uhohug kan na anghelen a
'Mangidob ka ta umange ta ili na
Hoppe, te paayagam ya magngagan te
Pedru,
14 te ipadangag na sangaw ya ku-
rugam, petta mekerutan ka, te kumanen
hapa ta anak mu kiden, ikid na atawam,'
kunna kan na anghelen tentu.
15 "A mamegafu yak para la maguho-
hug tekid, a ka-ma la pinasinapan na
kid haman na Kahalwa na Namaratu ta
kuman na ikitamen ta palungu.
16 A yen hapa ya nepakanonot ku ta
uhohug ni Afu Hesus ta palungu, te
'Maski zinigut na kanan ni Hwan
a mapasinapān kam hapa sangaw ta
Kahalwa na Namaratu, petta mekustu
ya nepagzigut na tekamuy,' kunna
haman tekitam.
17 Ammi ta ayanen a pinasinapan na Na-
maratu ya Hentil kiden hapa ta kuman
na iningwa na tekitam ta nepangurug
tam te Afu Hesus. A am ikayat na mantu
ya Hentil kiden a anu mabalin ku? Iyak
hud ya manggamma ta Namaratu," kun
ni Pedru tekid.
18 A tekiden nakadangag ta bida na en
a awan na ta metabbag da ta pangihuya
da tentu, am awa dinayawan da hud la ya
Namaratu.
"A am kunna mantu ten a talaga ta
Hentil kiden hapa ya pagnonotan na
Namaratu petta magbabawi kid, petta
maatadan kid hapa ta magnayun angat,"
kunda.

Ya Pangurug Na Hentil Kiden Ta Ili Na Antiyoka

19 A ta pasi ni Estebanen ta idi a pake
mazigatan ya mangurug kiden ta ili na
Herusalem, te pake mefulot ya makitapil
kiden tekid. A yen ta nagkakattway ya
mangurug kiden, a pake umadayu ya kad-
wan kiden abat ta lugar na Funisya ta pin-
git na bebay, a nagaddet ya kadwan para
ta fugu na Sipre, a ya ili na Antiyoka ya
nagaddetan na kadwan. A maski am had
ya nagdulotan da a nepadangag da hapa ya
damag ni Hesus, ammi intu la nangipadan-
gagan da ya kagitta da kiden Hudyo.
20 Ammi ya kadwan kiden mangurug
nga taga Sipre ikid na Sirene a umange kid
hapa ta ili na Antiyoka nga pake dakal na
ili, a nepadangag da hapa i Afu Hesus ta
tolay kiden ten nga magge dipuru Hentil.
21 A nehulun hapa ya pakapangwa na
Namaratu ta pangipadangag da, a man-
gurug hapa ya addu na Hentil, petta du-
magdag kid na te Afu Hesus.
22-24 A gafu ta pangurug da a nadamag na
mangurug kiden ta ili na Herusalem a yen
ta dinob da i Barnabas ta ili na Antiyoka,
petta pasikkalan na ya pangurug da, te
mappya hapa na tolay, a dakal ya pangu-
rug na, a mapasinapān hapa ta Kahalwa
na Namaratu. A tentu en dimmatang a
matalakan hapa, te naita na ya bendisyon
na Namaratu tekid, ammi pake nebar na
tekid ta idulot da la ya pangurug da te Afu
Hesus, a pake imaddu para ya mangurug
ta Dafu tamen ta ili da en.
25 A gafu ta imaddun ya mangurug ki-
den ta lugar da a yen ta enna apagan ni
Barnabas i Salu ta ili na Tarsu, petta itta
sangaw ya kauffunan na nga mangituldu
ta mangurug kiden.
26 A tentu en nakaita tentu a nehulun na
ta ili na Antiyoka, a kanayun makigimung
kid ta mangurug kiden ten abat ta takday
darun, a netuldu da ya pake addu na tolay.

A ya mangurug kiden te Hesus Kristu ta ili
na Antiyoka a ikid ya popolu kiden mana-
ganan ta Kristiano.
27 A ta pagyan para la nig Barnabas ikid
ni Salu ta ili na Antiyoka a umange hapa
ya kadwan na pinaguhohug na Namaratu
nga taga Herusalem.
28 A ya takday tekid nga nagngagan te
Agabus, a pinasinapan na Kahalwa na Na-
maratu, petta lavunan na ya dakal na bisin
ta ngamin na paglelehut. A dimmatang
hala ya linavun na en bisin ta ketta ni Ari
en Klawdyo.
29 A gafu ta mazigatan ya mangurug ki-
den ta lugar na Hudeya ta bisinin yen a
yen ta nakanonot ya mangurug kiden ta
Antiyoka ta magpetulud kid ta iuffun da
tekid. A nangatad ya tagtakday tekid ta
kompormi la na meatad da.
30 A ta nepakauknud da ta ngamin iuffun
da a neatad da teg Barnabas ikid ni Salu,
petta ikid ya ange mangitulud ta piraken ta
kalalaklakayan na mangurug kiden.

12

*Ya Pangpa-gang Ni Ari Herud Ta Mangu-
rug Kiden*

1 A ta araw na bisinen a nepagafut ni
Ari en Herud ya kadwan kiden mangurug
petta pa-gangan na kid,
2 a pinaputulan na i Santiago nga
kabagis ni Hwan.
3 A gafu ta matalakan ya Hudyo kiden
ta pasi ni Santiago, a netubbat na hapa
pagafut i Pedru ta kaatubangan na Pyesta
na Simana.
4 A ta nepakagafut dan tentu a enda
nebalud, a matubtubbat ya tag-appat na
suddalu nga magtaron tentu. Te ya uray
na ari en a peuhet na sangaw am nabalin
na ya Pyesta na Simana, petta papasin da
ta atubang na tolay kiden.
5 Ammi ya kahulun na kiden nga mangu-
rug ta ili na Herusalem a pake nepakimal-
lak da hapa ta Namaratu.

Ya Pakauhet Ni Pedru Ta Agbaludan

6 A sangaw ta hiklam ta kaatuban-
gan na pangpohet da mina te Pedru a
masidug hapa sekakawad, ammi neker-
ing na duwa kiden suddalu, a duwa para
na suddalu ya magtaron ta irwangan na
agbaludanen.
7 A ka-ma la lumattog ya anghel na Na-
maratu, a pinagdakar na ya ngamin umag
na nakebaludan ni Pedru en. A sini-ged na
hapa ya hakbu ni Pedru petta mahukal.
"Alag mu magtayuk," kunna kan na
anghelen tentu,
a ka-ma la naubadan ya kawad na kiden.
8 "Aran magbarawasi kan, a magsap-
atos kan," kunna ha.
A ta nekabalin na nagsapatos a
"Magsalnuk kan, a dumagdag kan,"
kunna ha.
9 A imuhet na dumagdag ta anghelen,
ammi kuman na awena kurugan ya in-
ingwa na anghelen, te pahig na kan ta
tarinap na yen.
10 A kumanen tinaliban da ya takdayen
suddalu nga magtaron ikid na mekaduwa
en ta mayor na irwangan, kapye da dim-
matang ta irwangan na landuk ta batug na
ili, a ka-ma la mahukatan ya irwanganen,
a imuhet kid. A nagtugut kid abat ta tak-
day na kalsada, a yen ya nangtugutan na
anghelen tentu.
11 A yen la ya nepakamu ni Pedru ta
bakkan ta tarinap na am awa kakurugan.
"Kakurugan mantu ta dinob na Nama-
ratu ya anghel na en teyak, a nekerutan
nak ta igakkad nig Herud ikid na Hudyo
kiden teyak," kunna.
12 A ta pakarikna ni Pedru ta nakkwa
tentu a umange ta bali ni Mariya nga hina
ni Hwan Markus, ammi dana itta ten ya
addu na tolay nga nagaammung makimal-
lak.
13 A nagtoktok i Pedru ta irwangan na
bali en, a enna nepa-na ni Roda nga takday
na tagabu ta bali.
14 Nengahalan na i Pedru, ammi awena
haman nehukat gafu ta talak na en, te al-
istu hud la nagtoli ta agyan na tolay kiden,
petta ibar na ta itta hala i Pedru en nga
imatayuk ta irwangan, ammi aweda hapa
kinurug.
15 "Anu maguyung ka, awem hud amu
ta mabalud," kunda,
ammi ipapilit na ta itta hala i Pedru ta
irwangan. A ya uhohug da ha a

"Mabalin ta intu de ya anghel na en nga mangifun tentu?" kunda.

16 Ammi imatayuk para la ten i Pedru nga nakatotoktok. A tekiden nangihukat a intu kad, a pake masitang kid na ta talak da tentu.

17 A pinagkamag na kid hapa, petta pake madangag da ya ibar na, a binida na ya nepangiuhet na Namaratu tentu ta agbaludanen.

"Bidan muy hapa sangaw te Santiago ikid na kadwan kiden kahulun tam," kunna hapa,

kapye na nagtugut, te umange ta takwan na lugar.

18 A ta kalakwatan na a pake magburung na ya suddalu kiden nga magtaron, te awan haman i Pedru ta nakebaludan na en.

19 A nepaapag na hapa ni Heruden, ammi aweda naapagan. A pinohutan na hapa ta nagtaron kiden am had kunda nga awan nakarikna te Pedru. A gafu ta aweda amu a nebar na ta mapapasi kid, a sangaw nagtugut hapa, te umange ta ili na Sesariya, a nagyan ta bali na en ten ta pigahahaw.

Ya Pasi Ni Ari en Herud

20 A ya tolay kiden nga taga Tiro ikid na Sidon a awan ta takwan na pangalapan da ta kanan da am bakkan ta lugar ni Herud. Ammi intu dulay te itta ya pangikatupagan na tekid, a yen ta nakanonot kid nga ange makikofun tentu, ammi pinolu da kinofun i Blasto, petta bidan na hapa ya pakikofun da ta ari en, te intu ya manaron ta bali na en.

21 A sangaw ta nagbabidan da en na araw a nagsalnuk i Herud ta salnuk na pagari na en, kapye na nagtuttud ta agtuttudan na en, a sangaw namegafu magbida ta tolay kiden.

22 A sa giaggayan hapa ya tolay kiden:

"Bakkan ta tolay ya maguhohugina, te intu haman ya takday na dyos," kun na aggay da, te pangikin da la tentu.

23 A natalakan hapa, te negitta da ta dyos. Ammi gafu ta awena kid nehuya a yen ta pinaluk na anghel na Namaratu, a nairat hapa ya ngamin na barbari na, a nasin.

24 Ammi pake mesaned para ya uhohug na Namaratu, te awan na ta manggamma, a imaddu para ya mangurug ta uhohug na en.

25 A ig Barnabas ikid ni Salu nga umange mangisaned ta iuffun na mangurug kiden taga Antiyoka a nebalin da hapa ya pangisaned da. A sangaw inalap da i Hwan Markus ta kahulun da, kapye da nagtugut ta ili na Herusalem, te magtoli kid na ta ili na Antiyoka.

13

Ya Pagpatudun Na Namaratu Te Pablu Ikid Ni Barnabas

1 A ta mangurug kiden nga magaammung ta ili na Antiyoka a aglavun ya kadwan anna mangituldu ya kadwan. A ya ngagan na kadwan a i Barnabas, ikid ni Simyon nga magngagan hapa te Niger, ikid ni Lusyo nga taga Sirene, ikid ni Manaen nga pinadakal ni Gubernador Herud, ikid ni Salu nga magngagan hapa te Pablu.

2 A ta takday araw tekiden mangdayaw ta Namaratu a aweda hapa pagkakan, te intu la nonotan da ya pakimallak da. A itta hapa ya nepeuhohug na Kahalwa na Namaratu tekid.

"Igungay muy ig Barnabas ikid ni Pablu, petta tarabakun da ya pangidoban ku tekid," kunna.

3 A aweda bit tagopan ya mangan, petta pakimallak da ig Barnabas ikid ni Pablu, a nesagpaw da hapa ya kamat da kiden ta ulu da, kapye da kid pinatugut.

Ya Pagpasyar Nig Pablu Ta Fugu Na Sipre

4 A gafu ta Kahalwa na Namaratu ya mangituldu tekid ta angen da a nagtugut kid la, a dimmayum kid ta ili na Selusya ta bikat na bebay, kapye da nagbapor addet ta fugu na Sipre.

5 A tekiden dimmagut ta ili na Salamina a umange kid makigimung ta kapilya na Hudyo kiden, petta ipadangag da ya uhohug na Namaratu tekid, a intu hapa kahulun da i Hwan Markus, te uffunan na kid hapa.

6-8 A sangaw nesaned da ya uhohug na Namaratu ta ngamin paglehut na fugu en addet ta ili na Pafus, A ya gubernador

na fugu en a nadamag na ya tarabaku nig Barnabas ikid ni Pablu, a ikayat na dangagan ya uhohug na Namaratu nga ipadangag da, a yen ta pinaayagan na kid ta bali na. Ammi itta hapa ten ya takday Hudyo sengagan na Elimas Baresus, a tabtabangan na ya pagipadangag nig Pablu, te ikayat na sansanatan ya gubernadoren petta awena kurugan ya uhohug nig Pablu. Amu ni Elimas ya magmadyik te tulad na aglavun.

9 Ammi i Pablu a pake napasinapān hapa ta Kahalwa na Namaratu, a nagporay ya mata na en te Elimas.

10 "Iko ya anak na Satanas, te ikatupag mu ya ngamin katunungan. Intu la amum ya magladdud ikid na manguyoyung, te awem haman magimmang mangpakillu ta dalan na Namaratu.

11 Ammi pa-gangan na kan, te magdaram kan, a awem sangaw maita ya dakar addet ta mabayag," kun ni Pablu tentu.

A ka-ma la nagsugiram na ya itan ni Elimas, a kamkammatan na ya pakigemidan na.

12 A ta nepakaita na gubernadoren ta iningwa na Namaratu te Elimas a mangurug na hapa, te pake nagpaka-lat hapa ta netuldu nig Pablu gafu te Afu Hesus.

Ya Pangipadangag Nig Pablu Ta Antiyoka Na Pisidya

13 A ta nekabalin da ta ili na Pafus a nagtugut ha ig Pablu ikid na kahulun na kiden, a naglugan kid ha ta selayag abat ta ili na Perga ta lugar na Pampiliya, ammi yen hapa ya nangtammangan ni Hwan Markus tekid, te magtolin ta ili na Herusalem.

14 A sangaw nagtugut hapa ig Pablu ikid ni Barnabas ta ili na Perga, te magdulot kid na ta takwan na Antiyoka ta lugar na Pisidya. A ta Sabadu a umange kid makigimung ta kapilya na Hudyo kiden, a nagtuttud kid,

15 te dangagan da bit ya mangibasa ta surat ni mina Moses ikid na surat na kadwan kiden aglavun na Namaratu. A ta kabalin na pangibasa na a itta ya dinob na pinakadakal kiden ta ange mangibar teg Pablu ta maguhohug kid hapa.

"Mappya, kahkahulun, ta magbida kam hapa am itta ya ibar muy ta tolay kidin," kunna.

16 A nagtayuk mantu i Pablu, kapye na nagsenyas tekid, petta dangagan da ya ibar na.

"Ikamuy nga Istralita, ikid na ikamuy Hentil nga mamat ta Namaratu ewan, a dangagan muy ya mabidak tekamuy.

17 Dana amu muy haman ya iningwa na Dafu tamewan Namaratu ta palungu na araw, te pinili na ya gingginafu tam kiden, petta tolay na kid. A tekiden nagyan ta lugar na Egipto a pake pinakaddu na kid. A sangaw pina-gang na hapa ya nagpatagabu kiden tekid ta pakapangwa na en, petta patugutan da ya tolay na kiden nga pagzigātan da. A sangaw netugut na kid hapa ta lugar na Egipto,

18 a inifunan na kid ta kalafukanen addet ta appatafulu na darun.

19 A sangaw inuffunan na kid nga mangabak ta pitu na nasyon ta lugar na Kanaan, kapye na neatad ya lugarin yen tekid, petta kwa da. A kumanen nagpasan ya appatagatut a limafulu na darun addet ta neange na dadagkal da kiden ta lugar na Egipto.

20 "A ta kabalinan na a pinili na Namaratu ya tagtakday manaron tekid addet te Samwel, a intu hapa ya napolu en aglavun na Namaratu tekid.

21 A tentu en naglaklakay a nagadang ya tolay kiden ta ari da, a pinili na Namaratu i Salu nga anak ni Kis, a simsima hapa ni mina Bendyamin. A i Salu mantu ya ari da abat ta appatafulu na darun.

22 A ta nepangawe na Namaratu te Salu a pinili na i mina Dabiden, petta intu ya ari da, te ya uhohug na Namaratu tekid a

> '**Intu la megitta ta nonot ku i Dabid nga anak ni Dyesi, te kurugan na sangaw ya ngamin patarabakuk tentu,**' kunna.

23 "A ya simsima kiden hapa ni mina Dabiden ya nagafun na Mangikerutanen nga nekari na Namaratu tekitam, te intu hala i Hesus.

24 Ammi dana imunnan bit tentu i mina Hwanen, te nepadangag na ta mag-

babawi mina ya ngamin tolay nga Istralita
ta liwat da kiden, kapye na kid zigutan.
25 A ta tanagay pagaddetan na
tarabaku ni Hwan a dana nepadangag na
ya ange na Mangikerutan ta tolay kiden.
‘Iyak hud ya Mangikerutan nga
doban na Namaratu tekamuy, am
awa pumatalin hala sangaw teyak.
A pake atata-nang ammi teyak, te
awek haman megitta nga makitagabu
tentu,’ kunna.
26 “A yen mina ya nonotan tam,
kahkahulun,” kun ni Pablu, “te iki-
tam nga simsima ni mina Abraham,
ikid na ikamuy Hentil nga mamat ta
Namaratu, a ikitam haman ya nangi-
pakkamun na Namaratu te Hesusen nga
mangikerutan tekitam.
27 Te ya tolay kiden ta ili na Herusalem
ikid na pinakadakal da kiden a aweda
haman amu ta intu ya Mangikerutan nga
nekari na Namaratu tekitam, te pinapasi
da haman. Ammi aweda haman amu
ta dana nalavun ya pasi na ta surat na
nanglavun kiden, te maski am kanayun
basan da ya surat da kiden ta kada Sabadu
a aweda haman manonot ta ikid ya
nangidulot ta dana nalavun ta surat kiden.
28 Te maski awan haman ta napasikkal
da ta liwat ni Hesus a nepapilit da hala ya
pasi na te Gubernador Pilato.
29 A ta nepangpapasi dan tentu a na-
balin na hapa ya ngamin nalavun tentu ta
surat kiden, te itta ya umange nangidagut
ta bari na en ta kayu en nga nagappan na,
kapye da netanam.
30 Ammi tinolay hala na Namaratu
ewan,
31 a kanayun nakipaita ta kahulun
na kiden taga Galileya addet ta addu na
araw, te dana nehulun kid tentu ta ili na
Herusalem, a ikid na ya mangipasikkal ta
katolay na.
32-33 “A yen ta itta kamin hapa sin,
kahkahulun ku, petta madangag muy
hapa ya ipadamag mi tekamuy nga map-
pya. Te ya Mangikerutan nga nekari
na Namaratu ewan ta gingginafu tam
kiden a intu hala i Hesus nga dinob nan
tekitam. A gafu ta kumanen a pake
nagdulot na te Hesus ya inuhohug na
Namaratu te mina Dabiden nga nesurat
na ta mekaduwa en Kansyon na, te ya
uhohug na Namaratu tentu a
‘**Iko hala ya anak ku, te nagbali-
nak na ta kuman na damam**,’ kunna.
34 “A ya takday para uhohug na Nama-
ratu ta gingginafu tam kiden nga man-
gibar ta katolay ni Hesus, petta awenan
ha sangaw masi, a intu yan:
‘**Bendisyonan ta kam hala san-
gaw ta magnayun na pagariyan, te
awek ibabawi ya nekarik te Dabid**,’
kunna.
35 “A ya uhohug hapa ni Dabid ta tak-
day para kansyon na ta Namaratu a
‘**Mappya hapa yen, Afu, te awem
sangaw ituluk ta malabag ya ikata-
lak min**,’ kunna.
36 “Ammi bakkan haman ta bari
ni Dabid ya nebar na en nga awan
malabag, te kabalinan na nepagserbi
ni Dabid ta patarabaku na Namaratu
tentu a nasi hapa, kapye da netanam ta
hebing na dadagkal na kiden, a malabag
haman.
37 Ammi i Hesusen ya tinolay na Na-
maratu ewan, a intu mantu ya nebar na en
nga awan malabag.
38 A yen mina ya pagnonotan muy,
kahkahulun ku, te ye-yan na tolay nga
awan malabag a intu hala ya gafu na pang-
pakoma na Namaratu ta liwat tam kiden.
A intu ya mangikerutan nga ipadangag mi
tekamuy.
39 Ammi am ikatalak muy ta
mekerutan kam gafu ta pangidulot muy
ta lintig kiden ni mina Mosesen a mel-
ogot kam, te awemuy kid haman sa
idulot. Ammi am intu ikatalak muy ya
nepangikaru ni Hesus ta liwat muy kiden
a mekerutan kam.
40 A mappya mantu ta pake nonotan
muy yan, kahkahulun, talo am mekabat
kam hapa sangaw ta pangpa-gang na Na-
maratu nga nepadangag na aglavun na en,
te ya uhohug na Namaratu ta mangidadula
kiden ta idi a
41 ‘**Ikamuy nga mangidadula
a pagka-ma muy sangaw ya du-
matang tekamuy, a yen hapa san-
gaw ya pasin muy. Te itta sangaw**

ya padatangan ku ta lugar muy nga awemuy kurugan maski am dana nepadangag mina tekamuy,' kunna."

A yen ya addet na bida ni Pablu tekid.

42 A ya nebar da teg Pablu ta neuhet da ta kapilya en a

"E kam hala sangaw sin mangipadangag ta takday Sabadu, te pake dangagan mi ha ta mappya," kunna na tolay kiden tekid, kapye da hapa nagugungay.

43 Ammi ya Hudyo kiden ikid na Hentil kiden nga dana simarok ta relisyon na Hudyo a addu kid hapa nga himulun bit teg Pablu ikid ni Barnabas, a pake nebar da ta aweda mina pagtalekudan ya allak Namaratu tekid.

44 A ta takday ha na Sabadu a makipagammung hapa ya magge ngamin kiden tolay ta ili, te ikayat da dangagan ya uhohug na Namaratu nga ipadangag nig Pablu.

45 Ammi gafu ta itta ya pake addu na Hentil a neahugu na Hudyo kiden i Pablu, a yen ta nakitapilan da ya inuhohug na en, yaga inamamat da para.

46 Ammi pake nagturad hapa ig Pablu nga mangtabbag tekid,

"Mappya ta uray na Namaratu ta ikamuy Hudyo ya mapolu pangipadangagan mi ta uhohug na, ammi gafu ta iwarad muy, ikid na dugiman muy ya bari muy ta magnayun na angat a e kami mantu ta Hentil kiden.

47 Te ya pakkwa na Namaratu tekami nga nesurat ni mina Isayas a

'**Isaad ta kam sangaw ta kuman na zilag nga mangpadakar ta Hentil kiden, petta mekerutan mina ya ngamin tolay addet ta ngamin paglelehutin,**' " kunna.

48 A ta pakadangag na Hentil kiden ta nebar ni Pablu a dinayawan da hapa ya uhohug na Namaratu, a pake natalakan kid na gafu ta isipat na kid hapa. A nangurug hapa ya ngamin kiden nekari nga maatadan ta magnayun na angat.

49 A gafu ta kumanen a pake nesaned para ya uhohug na Namaratu addet ta ngamin paglelehut da en.

50 Ammi ya magturay kiden ta ili nga lālāki ikid na naba-nang kiden babay nga makipaggimung ta kapilya da en a pinagporay na Hudyo kiden ya nonot da, petta ikatupag da ig Pablu, a yen ta pinatugut da kid ta ili.

51 A gafu ta kumanen a inazi nig Pablu ya lafu na lutak da ta takki da kiden gafu ta awena kinurug na Hudyo kiden ya uhohug da, a nagdulot kid na ta ili na Ikoniya.

52 Ammi ya mangurug kiden nga magyan ta ili en a mapasinapān kid la ta Kahalwa na Namaratu, a pake matalakan kid hapa.

14

Ya Pangipadangag Nig Pablu Ta Ili Na Ikoniya

1 A ta datang nig Pablu ikid ni Barnabas ta ili na Ikoniya a kuga umange kid ha mangipadangag ta kapilya na Hudyo kiden, a nangurug hapa ya addu na Hudyo pase Hentil gafu ta kalalaki na paguhohug da.

2 Ammi ya Hudyo kiden nga awan mangurug a pinagporay da ya nonot na kadwan kiden Hentil, petta ikatupag da ig Pablu.

3 Ammi maski ikatupag da kid a mabayag kid la ten, te maturad kid la mangipadangag ta allak na Namaratu. A pinasinapan na kid hapa ta pakapangwa na, petta itta ya ihuga da ta tolay kiden, a yen ya nangipasikkal ta allak na en nga nepadangag da tekid.

4 Ammi nagkakattway garay ya nonot na tolay kiden ta ili, te ya kadwan a nakidagga kid ta Hudyo kiden nga makitapil, a ya kadwan tekid ya nakidagga teg Pablu ikid ni Barnabas.

5 Ammi sangaw a nahahulun ya kadwan kiden Hudyo ikid na Hentil kontodu pinakadakal da, petta pa-gangan da ig Pablu, te igakkad da ya mamapasi tekid ta batu.

6-7 Ammi ta pakadamag nig Pablu ta igakkad da en tekid, a nagtammang kid. A umange kid na mangipadangag ta damag ni Hesus ta ili na Listra ikid na Derbe ikid na kadwan kiden ili ta lugar na Likonya.

Ya Pangdayaw Da Teg Pablu Ta Ili Na Listra Ikid Na Derbe

8-9 A ta ange da en ta iten Listra a itta ya lalaki nga awan makatugut, te pilay kan abat ta nekeanak na en, a imatuttud la ten magdangag ta bida ni Pablu. A pake itan na hapa ni Pablu, a narikna na ta ikatalak na ya pagpamappya na Namaratu tentu, a pake magayag na i Pablu tentu.

10 "**Magtayuk kan sina,**" kunna, a kama la timollok nagtayuk, a nagpapa-yat na hapa.

11 A ta pakaita na tolay kiden ta iningwa ni Pablu a naggihawa kid na:

"Dyos tam yan kid nga nagbalin ta tolay," kun na girawa da en,

ammi awena naawatan nig Pablu, te negirawa da haman ta agsitang da hapa la nga agsitang na Likonya.

12 A i Barnabas ya nengagan da ta Ziyus, te Ziyus ya ngagan na takday dyos da. A i Pablu kan ya dyos da en Hermes, te intu ya mayor na magbida.

13 A ya padi na dyos da en Ziyus a nangalap hapa ta toro na baka nga pinagsigal na ta addu na sabong, a nedatang na ya baka en ta agyan na simbaan na tolay kiden ta pingit na ili, petta iatang da mina teg Pablu ikid ni Barnabas.

14 Ammi ta pakadangag nig Pablu ta atangan na kid a pinispissang da ya barawasi da kiden ta pangikatupag da ta pangatang da, a magbilag kid na ta tangngan na tolay kiden, petta gamman da kid.

15 "An-anu haman yana O? Bakkan kami ta dyos muy, te kagitta da kami la nga tolay," kunda. "Yen ta ipadangag mi ya damag ni Hesus tekamuy petta amu muy ya kakurugan na Dyos nga namadday ta ngamin kiden itta ta langit pase paglelehutin. Mappya mantu ta azin muy ya mangatang ikid na makimallak ta awan manguffun tekamuy.

16 "Ta idi a pinagorayan na Namaratu ikamuy nga Hentil nga awan makkamu tentu,

17 ammi maski kunna ten itta hala ya neatad na nga mangipasikkal tentu, te intu haman ya mangatad ta ngamin udan, ikid na pagmayan na imula tam, petta matalakan kitam ta ngamin kanan tam," kunda hapa.

18 Ammi maski kunna ten ya netabarang nig Pablu tekid a magge aweda nagamma ya pangatang da tekid.

Ya Pangwarad Da Te Pablu

19 A ta nepagpasan na pigpigaaraw a dimmagdag hapa ya Hudyo kiden taga Antiyoka ikid na Ikoniya, a pake pinadpadulay da i Pablu ta tolay kiden, petta ikatupag da, a winarad da mantu ta batu. A sangaw ginerger da ya bari na en neuhet ta ili, a newagak dan, te pahig da ta nasin.

20 A mappya la, te dimmadagdag hapa ya kahulun na kiden mangurug, a linehut da ya bari na en. A ta mangananwan la a nagtayuk hala i Pablu en, a nagtoli hapa ikid na kahulun na kiden ta umag na ili. A ta lalakwat a nagtugut ha i Pablu ikid ni Barnabas, te magdulot kid na ta ili na Derbe.

21 A tekiden nangipadangag ta damag ni Hesus ta ili na Derbe a mangurug na hapa ya addu na tolay ten. A sangaw nagtoli ha ig Pablu ikid ni Barnabas ta inange da en, a sage nagsibal kid ha ta ili na Listra ikid na Ikoniya ikid na Antiyoka na Pisidya,

22 petta pagturadan da ya mangurug kiden ta isin kid na ili. A netuldu da kid ta aweda mina kaliwatan ya pangurug da.

"Am ikayat tam mesipat ta pangikerutan na Namaratu a mappya ta attaman tam hapa ya zigat na pangurug tam," kunda tekid.

23 A ya iningwa da para ta tagtakday lugar a netun da ya pinakadakal na mangurug kiden nga makkamu magtaron tekid. A aweda bit mangmangan, te intu la tagopan da ya makimallak, te ipataron da ya netun da kiden te Afu Hesus.

Ya Pagtoli Nig Pablu Ta Ili Na Antiyoka

24 A tekid na ha nagtugut a ginadak da ya lugar na Pisidya addet ta dumatang kid na ta ili na Perga ta lugar na Pampiliya.

25 A yen bit ha ya nangipadangagan da ta uhohug na Namaratu, kapye da ha nagdulot ta ili na Ataliya.

26 A sangaw naglugan kid ha ta selayag nga dumayum ta ili na Antiyoka ta lugar

na Siriya, te nebalin dan ya nepatarabaku
na Namaratu tekid. A dumatang kid na
ta ili na Antiyoka, te yen ya nagganwatan
da en ta nepangidob na kahulun da kiden
tekid, petta idulot da ya patarabaku na
Namaratu tekid.
27 A tekiden dimmatang a pinagaam-
mung da ya mangurug kiden, a binida da
ya ngamin panguffun na Namaratu tekid
ikid na nepanghukat na ta nonot na Hentil
kiden petta mangurug kid.
28 A nakipagyan kid na ta mangurug ki-
den ten abat ta mabayag.

15

Ya Pagdibati Na Mangurug Kiden Ta Magpabanggit

1 A ta ketta para la nig Pablu ikid ni
Barnabas ta mangurug kiden ta ili na An-
tiyoka a itta ya dimmatang nga nagafu ta
mangurug kiden ta Hudeya, a takwan ya
netuldu da ta mangurug kiden nga Hentil.

"Awena mabalin ta mekerutan kam
am awemuy hapa mabanggit ta kuman
na netuldu ni mina Moses," kunda tekid.

2 Ammi gafu ta awena ikayat nig Pablu ikid
ni Barnabas ya netuldu da a makidibati kid
na abat ta medyo mabayag. A gafu ta awan
ta ituluk na takday a yen ta napatudunan
ig Pablu ikid ni Barnabas ikid na kadwan
kiden mangurug, petta medob kid ta ili na
Herusalem ta agyan na turin kiden ikid
na kalalaklakayan na mangurug kiden ten,
petta enda pasikkalan tekid am anu ya
mappya.
3 A tekiden naggaganwat a inatadan na kid
na kadwan kiden ta masapul da, a nag-
tatugut kid na. A sage nagsibal kid hapa
ta agyan na mangurug kiden ta lugar na
Funisya ikid na Samariya. A binida da
hapa tekid ya pangurug na Hentil kiden
ta inange nig Pablu ta kwa en sina. A
natalakan kid hapa ta damag da en.
4 A ta pakadatang da ta mangurug kiden ta
ili na Herusalem a pinagdulot da kid hapa.
A nepadangag hapa nig Pablu ya iningwa
na Namaratu ta ngamin kiden lugar nga
nangipadangagan da ta uhohug na en.
5 Ammi ya kadwan kiden mangurug nga
nedagga ta Pariseyu kiden a nagtayuk kid
nga nakitabbag ta uhohug ni Pablu.

"Am mesipat hapa ya Hentil kiden ta
pangurug tam a mappya ta mabanggit
kid, yaga idulot da mina ya ngamin ki-
den lintig nga nesirak ni mina Moses
tekitam Hudyo," kunda.

6 A gafu ta kumanen a nagmamiting ya
turin kiden ikid na kalalaklakayan kiden,
petta pagbabidan da am anu ya uray na
Namaratu ta Hentil kiden nga mangurug.
7 A gafu ta nabayag kid hapa nag-
intabtabbag a nagtayuk i Pedru nga
naguhohug tekid ta kunna sin na uhohug:

"Dana amu muy, kahkahulun ku, ya
nangidoban na Namaratu teyak ta idi,
te intu haman ya makāuray ta iyak ya
umange mangipadangag ta damag ni
Hesus ta Hentil kiden, petta mangurug
kid hapa.

8 A gafu ta intu ya makkamu ta
nonot na ngamin tolay a nepaita na
ya pangikayat na ta Hentil kiden, te
pinasinapan na kid hapa ta Kahalwa na en
ta kuman na iningwa na tekitam Hudyo.
9 A maski am aweda nabanggit a
awena kid haman neduma, am awa binag-
gawan na hala ya nonot da gafu ta pangu-
rug da.
10 Am ipapilit tam mantu ta idulot da
para ya lintig ni Moses a awetam hud
pagporayan ya Namaratu ewan, te kuman
na ipaagtu tam haman tekid ya awetam
para la maagtu ikid na awena maagtu na
dadagkal tam kiden.
11 A bakkan mina ta kunna ten,
kahkahulun, te amu tam haman ta
mekerutan kitam gafu ta pangikatalak tam
ta allak ni Afu Hesus tekitam, a kumanen
hapa ta Hentil kiden. A yen la ya abat na
mabidak," kun ni Pedru.
12 A tentu en nabalin nagbida aweda
hapa magasitang am awa dadangagan da
hapa ya uhohug nig Barnabas ikid ni
Pablu, te binida da ha ya pakapangwa na
Namaratu nga nepehuga na tekid ta Hentil
kiden.
13-14 A tekid hapa nabalin nagbida a tu-
mubbat hapa i Santiago.

"Dangagan muy hapa ya ibar ku,
kahkahulun," kunna. "Ta kuman na
binida ni Simon Pedru tekitam ta
ayanen a nepaita na Namaratu ya idduk

na ta Hentil kiden, petta tolay na kid hapa.

15-16 Ammi yen haman ya dana binida na pinaguhohug na Namaratu ta palungu na araw, te ya uhohug na Namaratu tentu a

‘**Sangaw am pagtolin ku ha ya tolay ku kiden a itta hapa sangaw ya patayukan ku nga bali ta kuman na pinatayuk ni Dabid nga natukalit.**

Te pakappyan ku sangaw ya naperdi a patayukan ku ha,

17 **petta itta hapa sangaw ya pagaammungan na kadwan kiden tolay nga magapag teyak, kontodu Hentil kiden nga makidafu teyak,**’ kunna.

18 “A yen ya uhohug na Namaratu ewan, kahkahulun, te dana nepadangag na ta palungu na araw.

19 A ya uray kin mantu a awetam mina pagzigātan ya Hentil kiden nga mangurug ta Namaratu.

20 Ammi mappya ta magsurat kitam tekid ta lillikan da mina ya makikanan ta meatang, ikid na makidorug ta bakkan ta atawa da, ikid na mangan ta daga kontodu bilsag nga sedaga.

21 Mappya ta aweda mekabat ta isin kid na tarabaku, petta awan sangaw ta pangikatupagan na Hudyo kiden tekid, te amu muy haman ta yen kid na tarabaku ya ihangat na Hudyo kiden abat ta araw na dadagkal kiden, te pangurug da haman ta surat ni mina Moses nga mebasa tekid ta kada Sabadu ta ngamin na lugar,” kunna.

A yen ya abat na uhohug ni Santiago.

Ya Uray Na Turin kiden Gafu Ta Hentil Kiden

22 A gafu ta inuhohug ni Santiago a nagdadagga ya ngamin nonot na turin kiden ikid na kalalaklakayan kiden kontodu ngamin kiden mangurug ta uray da en. A nakanonot kid nga magpili ta kadwan tekid nga pinakadakal da, petta medob ya pilin da kiden ta iten Antiyoka, te mehulun kid teg Pablu ikid ni Barnabas. A dinob da mantu ig Hudas Barsabas ikid ni Silas, petta enda itulud ya surat na uray da en tekid.

23 (v 23,30) A tekiden nakadatang ta ili na Antiyoka a pinagaammung da ya mangurug kiden kapye da negawat ya suraten tekid. A ya uhohug na surat da en a intu yan:

“Tekamuy mangurug taga ili na Antiyoka ikid na lugar na Siriya ikid na Silisya.

“Kumusta kam, kahkahulun.

“A ya nagsurat tekamuy, kabagis, a ikami nga turin ikid na kalalaklakayan ta isin Herusalem.

24 A yen ta nagsurat kami tekamuy, kahkahulun, te nadamag mi ta itta ya immange nangituldu tekamuy nga nagafu kan tekami, a napopoyung kam kan gafu ta netuldu da en tekamuy, ammi bakkan ta ikami ya nangidob tekid.

25 A yen ta nemiting mi hapa ya nadamag mi, a naggagitta ya nonot mi nga magpili ta doban mi tekamuy, petta ipadangag da ya uray mi tekamuy, a nehulun kid hapa ta pake kofun mi kiden Barnabas ikid ni Pablu.

26 Ya duwa kidina ya kakurugan nga nangisagapil ta bari da ta nepangserbi da ta dafu tamewan Hesus Kristu.

27 A ig Hudas ikid ni Silas ya dinob mi mantu tekamuy, a ikid hapa la sangaw ya mangipasikkal ta uray mi ta kuman na nesurat min tekamuy.

28 “A kumanen nakanonot kami gafu ta Kahalwa na Namaratu ta awan ta idagga mi ta gagangay muy fwera ta isin kid:

29 te mappya ta lillikan muy ya makikanan ta meatang, ikid na makidorug ta bakkan ta atawa muy, ikid na mangan ta daga, ikid na bilsagen nga sedaga. Mappya ya pagbalinan muy am awemuy si-gedan yen kid nga mehangat tekamuy. A yen la ya abat na mabida mi tekamuy. Namaratu ya makkamu tekamuy,” kun na surat da en.*

30 (-)

31 A tekiden nakabasa ta suraten a natalakan kid hapa ta netabarang tekid.

32 A ig Hudas ikid ni Silas nga paguhohugan na Namaratu a addu hapa ya nebar

* **15:29** Netulfu ya bersikulo 30 ta 23 ta utun petta matarus ya bida.

da tekid ta mappya na uhohug petta dumakal para ya pangurug da.
33 A nagyan kid bit ta kabagis kiden ten abat ta medyo mabayag. A sangaw ta pagpatugut na kabagis kiden tekid a "Dyos ya manghulun tekamuy," kunda tekid, a dimmatang kid na ta nangdob kiden tekid.
34-35 Ammi teg Pablu ikid ni Barnabas a nagyan kid la ta ili na Antiyoka, a inuffunan na kid na kadwan kiden nga mangituldu ikid na mangipadangag ta uhohug na Namaratu.

Ya Paggungay Ni Barnabas Ikid Ni Pablu

36 A ta nepagpasa na pigpigaaraw a
"Enta pasyaran ya kabagis tam kiden ta ngamin immeyan ta en nga nangipadangagan ta ta uhohug na Namaratu, te itan ta am imanu kid," kun ni Pablu te Barnabas.
37 A mayat hapa i Barnabas, ammi ikayat na ta ihulun da i Hwan Markus.
38 Ammi ta uray ni Pablu a dulay kan am ihulun da ya nagtammang tekid ta idi, te nagtugutan na kid ni Hwan tekiden immange ta Pampiliya, a awena nedulot ya manguffun ta tarabaku da.
39 A gafu ta awena nagdadagga na nonot da a pake nefulot ya pagkatabtabbag da, a yen ta naggungay kid na. A nehulun mantu i Hwan te Barnabas, a naglugan kid ta selayag ta fugu na Sipre.
40 Ammi te Pablu a pinili na i Silas ta kahulun na, a nepakimallak na kid na mangurug kiden kapye da nagtugut.
41 A sinaned da ya pagaammungan na mangurug kiden ta lugar na Siriya ikid na Silisya, a pinasikan da ya pangurug da.

16

Ya Pangihulun Ni Pablu Te Timotyo

1 A tekiden ha nagtugut a nagdulot kid ta ili na Derbe ikid na Listra. A ya ili na Listra ya nakasimmun da hapa ta takday mangurug nga nagngagan ta Timotyo. Hudyo ya hina na en nga mangurug hapa, ammi Hentil ya dama na.
2 A mappya kan na tolay i Timotyo, te yen ya binida na mangurug kiden taga ili na Listra ikid na Ikoniya.
3 A ikayat ni Pablu ta intu ya takday kahulun da, ammi dana binanggit na, petta awan sangaw ta pangikatupagan na Hudyo kiden tentu, te amu da ta Hentil ya dama na en.
4 A sangaw nagtugut kid ha, sa ikid nig Pablu ikid ni Silas, ikid ni Timotyo, a sinaned da ya mangurug kiden ta kadwan kiden ili, a nepadamag da hapa tekid ya uray na turin kiden ikid na kalalaklakayan ta ili na Herusalem.
5 A gafu ta kumanen a nagsikan ya pangurug na tagtakday iglesya, a itta la itta ya medagga tekid ta kinanghahaw.

Ya Panggamma Na Namaratu Teg Pablu

6 A tekiden ha nagtugut a e kid mina mangipadangag ta lugar na Asya, ammi awena netuluk na Kahalwa na Namaratu, a yen ta nagpaamyanan kid ta lugar na Parigya ikid na Galasya.
7 A tekiden nakadatang ta lalassangan na lugar na Misya a magdulot kid mina ta lugar na Bitinya, ammi awena kid ha pinagdulot na Kahalwa ni Hesus.
8 A gafu ta kumanen a tinaliban da ya lugar na Misya, te magpalalammadan kid na, a nagdulot kid na ta ili na Troas ta pingit na bebay.

Ya Nagmatakar Te Pablu

9 A ta hiklam itta ya nagmatakar te Pablu, te imatubang kan tentu ya lalaki nga taga Masadonya nga nakimemallak tentu.
"E kam haen ta isin Masadonya, te uffunan da kami," kunna kan na lalaki en.
10 A yen mantu ya nakkamun da ta doban na kid na Namaratu ta iten Masadonya, petta ipadangag da ya uhohug na ta tolay kiden ten. A nagganwat kamin mantu, te iyak, Lukas, ya nehulun da hapa.
11 A ta nepakaapag min ta pagluganan mi a nagtugut kamin ta ili na Troas, a dimmayum kamin ta fugu na Samotrasya, a sangaw ta lalakwat a nagdulot kami ta ili na Neapolis.
12 A tekami en nagdisaag a tinugut min abat ta ili na Pilipos nga mayor na ili ta lugar na Masadonya. Ammi ya taga Roma kiden ya magturay ta isin na ili. A yen hapa ya nagyanan mi abat ta addu na araw.

Ya Pangipadangag Nig Pablu Ta Ili Na Filipos

13 A ta Sabadu a limattog kami ta ili, a
imange kami ta pingit na karayan, te emmi
apagan ya lugar na akimallakan na kagitta
mi kiden Hudyo, a neddatangan mi ya
kadwan kiden bābāy nga maggagimung, a
nakipagtuttud kami hapa nga nakibibidan
tekid.
14 A ya takdayen babbay nga nagdangag
ta bida mi a dana mangurug hapa ta Nama-
ratu, ammi tentu en nakadangag ta damag
ni Hesus nga binida ni Pablu a inukadan
na Namaratu ya nonot na, a pazigut hapa
ta ngagan ni Afu Hesus, a nesipat hapa ya
ngamin kiden magyan tentu. Lidya ya nga-
gan na, a taga ili na Tiyatira, a maglaklaku
hapa ta ga-gamit.
15 A tentun nabalin nazigut a pinagdulot
na hapa ig Pablu ta bali na.

"Am ikwenta dak na ta takday mangu-
rug te Afu Hesus a awemuy hud magdu-
lot ta balik?" kunna tekami,

a immange kami hapa, te gafu ta itotoli na
ibar tekami.

Ya Paggamma Ni Pablu Ta Seanitu

16 A ta takday na araw a immange kami
ha ta akimallakanen, a itta ya balatang nga
seanitu nga ange nangdafung tekami. A
malalaki hapa manglavun gafu ta anitu
na en. Ammi intu hapa ya daddoban na
kadwan kiden tolay, a ikid ya magba-nang
gafu ta aglavun na balatangen.
17 A dimmagdag la ya balatangen tekami
abat ta addu na araw, a iayayag na kami ta
tolay kiden.

"Ye-yan kid na tolay ya daddoban na
Kata-nangan na Dyos, a ipadamag da ya
mangikerutan tekamuy," kun na ayag
na en.

18 A pake nahulat na i Pablu ta ayag na en,
a nagbalittag na nga imatubang ta balatan-
gen, kapye na nehuya ya anitu na en.

"Iyak ya turin ni Hesus Kristu, a pag-
tugutan ta ka ta balatang ina," kunna.

A alistu nagtugut hapa ya anitu na en.

Ya Kabalud Nig Pablu Ikid Ni Silas

19 A ta pakaita na dafu na balatangen
ta nagtugut na ya anitu na en a nagpo-
ray kid na teg Pablu, te pinerdi dan ya
pangalapan da ta pirak. A ginafut da kid
na, kapye da kid ginergerger ta agyan na
munasipyo, a nedarum da kid ta atubang
na pinakadakal da kiden nga taga Roma.
20 "Hudyo yan kid, a mamadday kid na
ta dulay ta agyan tamin,
21 te takwan na ugali ya pakkwa da
tekitam nga mekontra ta lintig tam te Ro-
mano kitam haman, a awena mabalin ta
dagdagan tam ya ugali da," kunda.
22 A kumabkabat hapa ya tolay kiden nga
mangpaliwat tekid. A yen ta pinispissil
na pinakadakal da kiden ya barawasi nig
Pablu ikid ni Silas, kapye da kid papaluk ta
kayu.
23 A tekid na nabalin nagpaluk tekid ta
addu na paluk a nebalud da kid, a ya nebar
da ta maggwardya en ta agbaludan a

"Pake taronam ya duwa kidin, petta
aweda makatammang," kunda.

24 A neange na kid mantu ta nagingumag
na silid ta agbaludan, kapye na dinamsit ya
takki da kiden ta duwa na kayu.

Ya Pangurug Na Maggwardya

25 A ta hiklam a imaidda la ig Pablu
ikid ni Silas nga makimalmallak ikid na
magkankansyon ta Namaratu, a dadanga-
gan na kid hapa na sakā balud da kiden.
26 Ammi ta tangngan na hiklam a ka-
ma la itta ya masikan na lunig, a pake
nawalwag ya pundasyon na agbaludanen.
A nahukatan hapa la ya ngamin irwangan
kiden, yaga naubadan hapa ya kawad na
ngamin kiden nabalud, kontodu kayu ki-
den nga nangdamsit ta takki da kiden.
27 A ta nekahukal na naggwardya en a
naita na ta nahukatan ya irwangan kiden,
a pahig na ta nakalattog na ya nabalud
kiden. A yen ta sinikkut na ya kampilan
na en, te papasin na mina ya bari na, te
mamatan sangaw ta atubang na dafu na
en.
28 Ammi ta nepakaita ni Pablu tentu a
pake nagayag tentu.

"Awem la, te itta kami la ngamin sin,"
kunna.

29 A nagayag bit mantu ya maggwardya
en ta paghilag na, a sangaw nagbilag na
simarok ta agyan na nabalud kiden. A gafu
ta nagpapilpig na ta talaw na teg Pablu ikid

ni Silas a namalentud bit ta atubang da,
kapye na kid neuhet.
30 A ya uhohug na hapa tekid a
"Ibar muy haen, Ser, am anu mina ya
tarabakun ku petta awek sangaw mesi-
pat ta pangpa-gang na Namaratu ewan,"
kunna.
31 "A mangurug kan te Afu Hesus, te
intu ya makkamu mangikerutan teki-
tam, a kumanen hapa tekamuy ngamin
nga mamattama," kunda tentu.
32 Ammi pake nepadangag da hapa ya uho-
hug na Namaratu tentu ikid na ngamin
kiden magyan tentu.
33 A sangaw inalap na hapa ig Pablu ikid
ni Silas ta agyan na danum ta tangngan na
hiklam para la, a binaggawan na ya bigad
da kiden gafu ta paluk. A yen hapa ya
nepagzigut da tentu ikid na magyan kiden
tentu gafu ta pangurug da.
34 A sangaw pinagdulot na hapa ig Pablu
ikid ni Silas ta bali na en, kapye na kid
nepagafuy, a nagkakan kid hapa. A mata-
lak hapa ya maggwardya en ikid na kahu-
lun na kiden gafu ta mangurug kid na ta
Namaratu.

Ya Pakauhet Nig Pablu Ta Agbaludan

35 A ta lalakwat a nangidob ya
pinakadakal kiden ta polis da ta agyan na
agbaludanen, te petta ilattog da mina ig
Pablu.
36 A sangaw enna nebar na maggwardya
en tekid.
"Pelattog na kam kan na pinakadakal
mi kiden, a magtugut kanan mantu,
a Dyos ya makkamu tekamuy," kunna
tekid.
37 Ammi ya uhohug ni Pablu tentu a
"Ay, awena mabalin ta kunna ten, te
maski am Hudyo kami a kagitta da kami
haman nga mekamang ta gubyernu na
taga Roma, a aweda haman panunnutan
damagan tekami am anu ya liwat mi,
am awa ka-ma la amāmatan da kami hud
la ta paluk ta atubang na ngamin tolay,
kapye da kami pebalud. A ta ayanin
a ikayat da ilemad ya pagpatugut da
tekami. Awan! Awemin mantu mag-
tugut am bakkan ta pinakadakal mu kid-
ina ya ange mangilattog tekami," kunna.
38 A nagtoli mantu ya polis kiden ta
pinakadakal da kiden, a nebar da ya in-
uhohug ni Pablu tekid, a naburungan kid
na hapa, te liwat da ta nepabalud ya awa-
nen ta liwat.
39 A yen ta umange kid na nakipakoma
teg Pablu, a sangaw nelattog da kid ta ag-
baludanen, kapye da kid pinatugut ta ili
da.
40 A tekid na nagtugut ta agbaludan a
nagsibal kid bit ta bali ni Lidya en, te pagtu-
radan da bit ya mangurug kiden, a sangaw
nagtugut kid hapa.

17

Ya Pagpasyar Nig Pablu Ta Ili Na Tesalonika

1 A tekiden nagtugut a tinaliban da ya ili
na Ampipolis ikid na Apolonya, kapye da
dimmatang ta ili na Tesalonika. A gafu ta
itta hapa ten ya kapilya na Hudyo kiden
2 a immange kid hapa makigimung, te
yen hala ya gagangay da. A nakiuho-
huganan hapa i Pablu tekid ta tallu na
Sabadu gafu ta surat kiden ta Bibliya da.
3 A netuldu na hapa tekid ya surat
kiden nga dana nangibar ta iange na
Mangikerutan, petta amu da ta dana
nekari ya pasi na ikid na katolay na.
"A ya Hesusen nga ipadangag ku teka-
muy a intu hala ya Mangikerutan nga
nekari na Namaratu ewan tekitam,"
kunna tekid.
4 A mangurug hapa ya kadwan kiden
Hudyo, ikid na Hentil nga dana mangurug
ta Namaratu, a medagga kid na teg Pablu
ikid ni Silas, a itta hapa ya addu na bābāy
nga naba-nang.
5 Ammi ya Hudyo kiden nga awan man-
gurug ta nepadangag ni Pablu a man-
gahugu kid na gafu ta mangurug kiden. A
yen ta nangalap kid ta kadwan kiden lālāki
nga mangunung ta kanan da, kapye da sa
mamadday ta dulay, petta burburungan
da ya tolay kiden ta ili. A sangaw simarok
kid hapa ta bali ni Hason nga pagyanan
nig Pablu ikid ni Silas, petta gafutan da kid
mina, te idarum da kid mina ta atubang na
tolay kiden.
6-7 Ammi mappya te dana nagkahan kid
nagtugut, a aweda kid mantu nadatangan.

A gafu ta kumanen a nekabkabat da ig Hason ginafut ikid na kadwan kiden mangurug, a ginerger da kid ta atubang na konsihal da kiden ta ili.

"Ye-yan kid ya kahulun na duwa kiden nga manabtabang ta ngamin kiden lugar, te pinagdulot na kid ni Hason ta bali na. A sa makaliwat kid ta lintig na Ari en ta ili na Roma, te ipapilit da ya takwan na ari nga magngagan te Hesus," kun na ayag da en.

8 A magburung na hapa ya tolay kiden ikid na konsihal da kiden tekiden nakadangag ta itta ya mangipapilit ta takwan na ari.

9 A pinagmulta da mantu ig Hason ikid na kahulun na kiden, kapye da kid pinagtugut.

Ya Iange Nig Pablu Ta Ili Na Beriya

10 A ta hiklam a dinob na mangurug kiden ig Pablu ikid ni Silas ta ili na Beriya. A ta datang da ta iten Beriya a kuga immange kid ha ta kapilya na Hudyo kiden.

11 Ammi mapmappya ya agnonotan na Hudyo kiden taga Beriya ammi ta itta kiden ta Tesalonika, te nefulot ya talak da nga magdangag ta inuhohug nig Pablu, a pake bilbigan da para ya Bibliya ta kinanghahaw, te pasikkalan da am kurug ya inuhohug nig Pablu tekid.

12 A gafu ta kumanen a mangurug hapa ya addu na Hudyo, ikid na addu hapa na baba-nang na Hentil na lālāki pase bābāy.

13 Ammi intu dulay, te ya Hudyo kiden taga Tesalonika a nadamag da ta itta ig Pablu ta iten Beriya nga mangipadangag ha ta uhohug na Namaratu, a dinagdag da kid hapa. A sinansanat da hapa ya tolay kiden ten, petta ikatupag da mina i Pablu.

14-15 A yen ta nebar na mangurug kiden tentu ta alistu mina magtugut, a enda netulud na kadwan kiden addet ta ili na Atenas ta pingit na bebay, ammi nasirak ig Silas ikid ni Timotyo ta ili na Beriya. A ya uhohug ni Pablu ta nangitulud kiden tentu a

"Padagdagan muy sangaw ta mavit ig Silas ikid ni Timotyo," kunna tekid,

kapye da nagtugut magtoli ta ili na Beriya.

Ya Bida Ni Pablu Ta Taga Atenas Kiden

16 A ta pagindag ni Pablu teg Silas ta ili na Atenas a pake matupag ya nonot na gafu ta napannu ya ili da ta addu na sinang dyos.

17 A yen ta magpatotoli ta agyan na pagkakampatan na tolay kiden ta kinanghahaw, te petta makiuhohuganan tekid gafu ta sinang dyos da kiden ikid na Namaratu. Ammi am Sabadu a immange ta kapilya na Hudyo kiden, te makiuhohuganan hapa tekid ikid na Hentil kiden nga nedagga tekid.

18 A ya kadwan kiden mistro ta eskwela ni Ipikuro ikid na eskwela ni Zeno a nesimmu da hapa i Pablu nga makiuhohuganan ta itta kiden ta agyan na dapun da en. A ya uhohug kadwan a

"Anu hud ya ikayat na uhohugan na magtuladin," kunda.

"A kuman na ipadangag na ya takwan na dyos," kunna hapa na kadwan,

te nadangag da ya pangipadangag na ta ngagan ni Hesus ikid na pangtolay na Namaratu ta nagpasi kiden.

19 A enda mantu binaran, a neange da ta bagetay na Areyopago, te yen ya agimbestigaran na konsihal da kiden ta tolay. A ya nebar da tentu a

"Pake dangagan mi ta mappya am anu ya ituldum, te kuman na takwan,

20 te bakkan ta kuman na amu mi, a ikayat mi dangagan am anu ya ikayat mu uhohugan," kunda tentu.

21 Te ya tolay kiden taga Atenas ikid na imme kiden magpasyar ten, a intu la pakolangan da ya mangibida ikid na magdangag ta bagu na bida.

22 A gafu ta kumanen a nagtayuk i Pablu ta nagtātangnganan na konsihal kiden. A ya binida na tekid a intu yan:

"Ikamuy taga Atenas, a ta kuman na mariknak tekamuy a pake pakolangan muy ya ngamin na relisyon, te awemuy ikayat ta itta ya taliban muy nga dyos.

23 Te teyaken nagpapasyar nga nagbuya ta ngamin kiden pakimallakan muy a naitak hapa ya takday na pangiatangan muy, a ya nesurat hapa tentu a

'Ye-yan ya Pangiatangan ta Dyos nga Awan Aamu', kunna.

"A ya Dyos nga awemuy amu a yen

mantu na Dyos ya ipadangag ku tekamuy.

24 Te Namaratu ewan haman ya Dyos nga namadday ta lutakin kontodu ngamin na itta ta paglelehutin, a awena haman magyan ta bali nga pinadday na tolay, te intu haman ya dafu na ngamin lutak pase langit.

25 A masapul na hud ta itta ya mangatad tentu, bakawa intu haman ya mangatad ta angat tam ikid na ngamin magserbi tekitam.

26 Te ya napopolu en tolay nga pinadday na, a intu la tatakday ya nagafun na ngamin tolay maski am anu ya katolay da, petta magyan kid ta utun na lutakin. Ammi dana tinugnakan na ya lugar na pagyanan da ikid na kabayag na araw da,

27 pettam kumanen a apagan da mina ya Namaratu, talo am maapagan da, am manonot da. Ammi maski kunna ten awena haman adayu ta tagtakday tekitam, te ya kuman na inuhohug na kadwan kiden dadagkal muy a

28 'Intu ya makkamu ta angat tam, ikid na mangpahehit ikid na mangpanonot tekitam, a ikitam tolay ya anak na kiden,' kunda haman.

29 "A gafu ta ikitam tolay ya ānāk na Namaratu ewan a awetam mina igitta ya Namaratu ta balituk, ikid na pirak, ikid na batu nga pinadday na malalaki na tolay.

30 Ta idi a pinagorayan na Namaratu ya awemuy pakkamu tentu, ammi ta ayanin a ibar na ta magbabawi mina ya ngamin tolay,

31 te dana tinugnakan nan ya araw na pagimbestigar na ta ngamin tolay. A pinatudunan nan hapa ya matunung na lalaki nga magimbestigar tekid. A pake nepasikkal nan hapa ya pinatudunan na en, te tinolay nan ta pasi na en. A yen la ya abat na mabidak," kun ni Pablu tekid.

32 A ta pakadangag da ta itta ya tinolay na Namaratu ta pasi na a nekakātawa na kadwan, ammi nakanonot ya kadwan, te

"Dangagan mi ha sangaw ta mittan am anu ya ikayat mu uhohugan ta matolay ya nasi," kunda.

33-34 A ta nekabalin na kumanen a nagtugutan na kid ni Pablu, a nehulun bit hapa ya kadwan tentu, a mangurug kid hapa te Hesus. I konsihal Dyonisyo ya takday, a ya takday para ya babbayen nga nagngagan ta Damaris, a mehulun hapa ya kadwan tekid.

18

Ya Pagyan Nig Pablu Ta Ili Na Korinto

1 A ta nepagtugut ni Pablu ta ili na Atenas a nagdulot ta ili na Korinto,

2 a yen hapa ya nakasimmun na te Akila nga takday na Hudyo nga neanak ta lugar na Pontu. Ammi bagu nagafu kid hapa na atawa na en Persila ta lugar na Itali, te pinatugut na kid ni Ari en Klawdyo kontodu ngamin kiden Hudyo nga nagyan ta ili na Roma, a ikid ya napnapolu dimmatang ta ili na Korinto ammi te Pablu.

3 A sangaw immange hapa i Pablu magpasyar ta bali da, a nakipagyan tekid nakipagtarabaku, te naggagitta kid nga mamadday ta tolda.

4 A kada Sabadu a makigimung hapa i Pablu ta kapilya na Hudyo kiden, a nakiuhohuganan tekid pase Giregu kiden, talo am mangurug kid hapa te Hesus.

5 A sangaw ta datang nig Silas ikid ni Timotyo, te nagafu kid ten Masadonya, a nagimmang bit i Pablu nga magtarabaku ta tolda, te intu la kwan na ya mangipadangag ta uhohug na Namaratu ta Hudyo kiden, a pake nepasikkal na i Hesus ta intu ya Mangikerutanen nga dana nekari na Namaratu tekid.

6 Ammi gafu ta masoysoy kid ikid na mamadakat kid tentu a nagtalekudan na kid hapa. Te ya nebar na tekid a

"Ikamuy mantu la ya makkamu ta liwat muy. Am aweyan muy ya iatad na Namaratu tekamuy a anu para ya liwat ku. Eyak na mantu mangipadangag ta Hentil kiden," kunna tekid.

7 A nagtugutan na kid, a immalit ta bali ni Tikyo Husto ta hebing na kapilya da en, te Hentil i Tikyo, a mangurug hapa ta Namaratu.

8 Ammi i Krispu nga presidente na kapilya en a dimmagdag hapa te Pablu, te sa ikid mamattama ya mangurug te Hesus

gafu ta nepadangag ni Pablu tekid. A addu
hapa ya mangurug nga Hentil kiden taga
Korinto, a sa nazigut kid hapa.
9 A sangaw ta takday na hiklam a nag-
matakar kan i Afu Hesus te Pablu, a ya
nebar na tentu a
"Awem magtalaw, Pablu, te idulot mu
la ya mangipadangag ta isin,
10 te itta yak hala teko, a awan sangaw
ta mangsi-ged teko, te addu para ya man-
gurug teyak ta isin na ili," kunna kan tentu.
11 A nagyan mantu i Pablu ta ili na Korinto
abat ta tādarun a annam na hulan nga man-
gituldu ta uhohug na Namaratu.
12 A ta pagyan para la nig Pablu ta ili
na Korinto a naggubernador hapa i Galiyo
ta ngamin lugar na Akaya, a ya arawin
yen hapa ya nepagdadagga na Hudyo ki-
den nga manggafut te Pablu, a nee da ta
atubang na gubernador en, petta idarum
da.
13 "Ye-yan ya mangayayyaw ta tolay
kiden, petta dagdagan da mina ya tak-
wan na pangurug nga mehangat ta lintig
tam," kunda.
14 A tanagay maguhohug hapa i Pablu,
ammi napnapolu ya gubernadoren nga
tumabbag tekid.
"Am angarigan ta itta mina ya
tinarabaku na nga pake dulay a attaman
ku la ya magdangag tekamuy.
15 Ammi gafu ta intu la pagtatāpilan
muy ya uhohug ikid na ngagan na tolay
ikid na lintig na Hudyo a mappya ta ika-
muy hapa la ya makkamu, awan ta amuk
ta problema muyina," kunna.
16 A pinatugut na kid.
17 Ammi ka-ma la enna ginafut na Hen-
til kiden i Sostinu nga bagu en presi-
dente na kapilya na Hudyo kiden, a pinal-
paluk da ta atubang na gubernadoren,
ammi binaybay-an na kid hapa na guber-
nadoren.

Ya Pagtoli Nig Pablu Ta Ili Na Antiyoka

18 A ta kabalinan na kumanen a nagyan
bit i Pablu ta ili na Korinto abat ta medyo
mabayag. A gafu ta mabayag mantu ten a
"**Eyak na ha, a makkamu kanan,**" kunna
ta mangurug kiden, kapye na nagtugut, sa
ikid nig Akila ikid ni Persila.

A nabayag na hapa ya awena nepag-
posip ni Pablu gafu ta itta ya nekari na ta
Namaratu, ammi tekiden nakadatang ta ili
na Senkareya a yen ya nagposipan na ta
huk na en, te nabalin na ya nekari na en. A
sangaw naglugan kid ta selayag nga ange
ta lugar na Siriya.
19 A gafu ta nagsibal hapa ya selayagen
ta ili na Efeso a dimmagut bit i Pablu, petta
ange makigimung ta kapilya na Hudyo ki-
den, a nakiuhohuganan hapa tekid. A ya
uhohug da hapa tentu a
20 "Mappya am mabayag ka mina
tekami," kunda hapa tentu, ammi
"Awek la bit,
21 te am ituluk na Namaratu ewan a
magtoli yak hala sangaw," kunna tekid
kapye na nagtugut.
Ammi ig Akila ikid ni Persila a nasirak kid
ta ili na Efeso, a naglugan ha i Pablu addet
ta lugar na Siriya.
22 A ta datang na nagluganan na en
selayag ta ili na Sesariya a yen hapa ya
nagdisaagan ni Pablu, a nagpapa-yat na
addet ta ili na Herusalem, te ange bit mag-
pasyar ta mangurug kiden ten, kapye na
magdulot ta ili na Antiyoka, te yen ya nag-
ganwatan na en ta idi.
23 A medyo mabayag hapa ten, kapye na
ha nagtugut, te magtoli ta mangurug kiden
ta ngamin inange da en ni Silas ta lugar na
Galasya ikid na Parigya, petta pagsikanan
na ya pangurug da.

Ya Tarabaku Ni Apolo

24-26 A ta ketta para la ni Pablu ta
iten Galasya a itta ya takday Hudyo nga
immange nagpasyar ta ili na Efeso. Apolos
ya ngagan na, a taga ili na Alehandra ta
lugar na Egipto. A tentu en immange
makigimung ta kapilya na Hudyo kiden
a pake naturad hapa magbida tekid,
te malalaki maguhohug, yaga awena
metawag ta surat kiden ta Bibliya. A pake
pinasikkal na ya maguhohug, a awan kad
ta pagkilluyan na ituldu na ta damag ni
Hesus, te kustu ngamin ya bidan na, te
pake naadal na ta mappya ya ngamin
netuldu tentu gafu te Afu Hesus. Intu la
pagkurangan na ya kazigut na en, te maski
dana nesipat ta pangzigut ni mina Hwan a

awena para la nakompleto na kazigut na.
A ta nepakadangag nig Persila ikid ni Akila
tentu ta kapilya en a nebar da tentu ta
"Magdulot ka hala ta bali mi, te mag-
bida kitam," kunda tentu,
a pake netuldu da ya awena en para amu
nga dalan na Namaratu.
27 A ta nekabalin da magbida a ikayat ni
Apolos magtugut.
"Mappya ta eyak para ta iten Akaya
ta dammang na bebay, petta mangituldu
yak hapa ten," kunna.
A inuffunan da hapa na mangurug ki-
den, te nagsurat kid ta kahulun da ki-
den mangurug ta dammang, petta pagdu-
lotan da hapa. A ta datang ni Apolos ta
dammang ta ili na Korinto a dakal hapa ya
panguffun na ta mangurug kiden ten gafu
ta pakapangwa na Namaratu,
28 te masikan makidibati ta Hudyo ki-
den ta lugar na pagaammungan da, a in-
abak na kid ta uhohug na Namaratu, te
pake nepasikkal na i Hesus ta intu ya
Mangikerutan nga nekari na Namaratu
tekid.

19

Ya Pagtoli Ni Pablu Ta Ili Na Efeso

1 A ta ketta ni Apolos ta ili na Korinto
a nagtugut hapa i Pablu ta iten Parigya,
a inange na ya bagbagetay kiden addet ta
nakadatang ta ili na Efeso, a yen hapa ya
nakasimmun na ta kadwan kiden mangu-
rug.
2 A tentu en nakiuhohugan tekid a pino-
hutan na ta
"Anu, awemuy hud napasinapān ta
Kahalwa na Namaratu ta nepangurug
muy?" kunna tekid.
"Awan ay, te awemin para la nadan-
gag am ittan ya Kahalwa na Namaratu,"
kunda hapa.
3 "A anu mantu ya kinurug muy petta
nagzigut kam?" kunna.
"A intu kinurug mi ya pangzigut ni
mina Hwan ta danum," kunda.
4 A ya uhohug para ni Pablu tekid a
"Zinigut ni Hwan ya tolay kiden gafu
ta pagbabawi da ta liwat da kiden, ammi
intu nepasikkal na tekid ya ngagan ni
Hesus, te intu mina ya ikatalak da nga
mangpasinap tekid ta Kahalwa na Na-
maratu," kunna.
5 A gafu ta uhohug ni Pablu tekid a
pazigut kid hapa ta ngagan ni Afu Hesus.
6 A ta nepangisagpaw ni Pablu ta kamat
na ta ulu da a mapasinapān kid hapa ta
Kahalwa na Namaratu, a magsitang kid
na ta magdaduma na aguhohug, ikid na
maglavun ta pepadangag na Namaratu
tekid.
7 Itta mafulu duwa kid ngamin.

8 A ta kabalinan na kumanen a nagyan
i Pablu ta ili na Efeso abat ta tallu hulan,
ammi kada Sabadu a immange ta kapilya
na Hudyo kiden, a naturad hapa maguho-
hug tekid, te awena mamat mangituldu am
awa pake nepasikkal na ya pangikerutan
na Namaratu tekid.
9 Ammi pake masoysoy ya kadwan, te
aweda kurugan ya ituldu na, am awa
pinadpadulay da hud la ta atubang na
magdangag kiden. A yen ta nagtugutan na
kid ni Pablu, a netugut na hapa ya man-
gurug kiden, a immalit kid ta eskwela ni
Tirano.
10 A nangituldu i Pablu ta eskwela na
en ta kinanghahaw abat ta dwadarun, a
nesaned hapa ya uhohug na Namaratu ta
ngamin kiden lugar na Hudyo pase Hentil
ta paglelehut na Asya.

Ya Pangtalama Na Seanitu Ta Anāk Ni Iskeba

11 A itta para la ya pake masmasikan na
nehuga na Namaratu gafu ta bari ni Pablu.
12 Te am itta ya magtakit a ange man-
galap ya kahulun na en ta sangngat ni
Pablu, ono arikavwat na, a am mesagpaw
ya inalap na en ta bari na magtakiten a
magmappya hapa. A maski am seanitu a
patugutan na hapa ya anitu na en.
13 A itta hapa ya kadwan kiden Hudyo
nga makapatugut kan ta anitu, a nepang-
paruba da hapa ya ngagan ni Hesus ta
seanitu kiden, te pasyaran da ya seanitu
kiden petta patugutan da ya anitu da.
"Patugutan mi ka ta ngagan ni Hes-
usen nga ipadangag ni Pablu," kunda ta
anitu da.

14 A ya pitu kiden ānāk ni Iskeba nga
mayor na padi kiden a ikid hapa ya nangi-
paruba ta ngagan ni Hesus ta takdayen
seanitu.
15 Ammi ya tabbag na anitu na en tekid a
"Amuk i Hesus ikid ni Pablu, ammi
inya kam hud petta kurugan ta kam,"
kunna,
16 otturu dinukmaran na kid na lalaki en
gafu ta poray na anitu na en, a pake binig-
bigadan na kid ngamin abat ta napispissil
ya ngamin barawasi da, a nauh-uhagan
kid nga nagbabilag.
17 A alistu nesaned hapa ya damag na pitu
kiden ta ngamin kiden limugar ta ili na
Efeso, a pake nahigalan ya ngamin Hudyo
pase Hentil gafu ta ngagan ni Afu Hesus.
"Kakurugan ta pake masikan hapa ya
ngagan ni Hesus," kunda.

Ya Pangiapang Na Mangurug Kiden Ta Agmadyik Da

18 A gafu ta damag na kasikan na ngagan
ni Hesus a umange ya addu na mangu-
rug ta agyan na aggagimungan da en, a
nebosag da ta pagtalekudan dan ya dana
tarabaku da ta atubang na ngamin tolay, te
managa-na kid, ammi nelemad da ta idi.
19 A ya kadwan kiden nga nagtalekud
ta panaga-na da a nedatang da hapa ya
lebru da kiden, petta sa mauknud kid ta
atubang na ngamin tolay, kapye da kid
neapang. Ammi dana nekwenta da am
piga ya nepagpaga da ta ngamin kiden
lebru da, a kustu limafulu ribu na pesuk.
20 A gafu ta kumanen a pake nesaned
para ya uhohug na Namaratu addet ta
addu na lugar, a awan ta nakatubang ta
pakapangwa na uhohug na en.
21 A ta kabalinan na kumanen a
nakanonot i Pablu nga ange magpasyar
ta dammang na bebay ta lugar na
Masadonya ikid na Akaya, kapye na
sangaw magtoli ta ili na Herusalem.
"A sangaw am mabalinak na ten
Herusalem a mappya ta e yak hapa ta
ili na Roma ta lugar na Itali," kunna.
22 A dana pinapolu na mantu ya kauffunan
na kiden nga Timotyo ikid ni Erasto ta iten
Masadonya, ammi tentu a pa magyan bit ta
ili na Efeso.

Ya Manabtabang Ta Ili Na Efeso

23 A ta ketta para la ni Pablu ta ili na Efeso
a itta hapa ya masikan na manabtabang
ta tolay kiden gafu ta dalan ni Hesus nga
ipadangag ni Pablu tekid.
24 Te ya takday tolay nga magngagan te
Dimitriyu a dana nakitulag ta tarabakun
na kadwan kiden pandayān, te ikid ya
mamadday ta sinang ba-bali na dyos da
en Artemis, a addu hapa ya nelaku da ta
pinadday da kiden. Ammi gafu ta ipadan-
gag ni Pablu a umassang na ya gumatang
ta pinadday da.
25 A yen ta pinagmamiting ni Dimitriyu
ya pagalluyan na kiden ikid na kadwan
kiden pandayān. A ya uhohug na tekid a
"Amu muy, kahkahulun, ta awan ta
takwan na pangalapan tam ta magserbi
tekitam am bakkan ta tarabaku tamin,
26 ammi maita muy haman, ikid na
madangag muy ta addu ya naagagay ni
Pablu nga kagitta tam kidin ta isin Efeso
pase ngamin lugar na Asya, a pagtaleku-
dan dan ya paddayan tam kidin, te ibar na
haman ta bakkan ta dyos ya pinadday na
tolay.
27 A kadulayan na sangaw, te awan
sangaw ta kapkappyan na pagapagan
tamin. Ammi bakkan la ta yen, te awan
sangaw ta kapkappyan na simbaan na
dyos tam Artemis, a awan na sangaw
ta kwenta na pakimallakan na ngamin
tolay ta lugar na Asya ikid na ngamin
paglelehutin," kunna tekid.
28 A ta pakadangag da ta uhohug ni Dim-
itriyu a pake magporay kid na, a sa naggi-
hawa kid.
"Malalaki ya Artemis, malalaki ya
dyos na taga Efeso kiden," kun na gi-
hawa da, a tinotoli da la.
29 A gafu ta kumanen a sa napopoyung
na ya ngamin tolay ta ili, a naggagindan
kid na nagbabilag nga immange ta agyan
na agbuyan da en, a sakā ginerger da
hapa ig Gayus ikid ni Aristarku nga taga
Masadonya, te kahulun kid ni Pablu.
30 A ange mina i Pablu ta nagtātangnganan
na tolay kiden petta maguhohug tekid,
ammi ginamman na kahulun na kiden.
31 A maski ya kadwan kiden pinakadakal
na taga Efeso kiden nga kofun ni Pablu

a nangidob kid hapa ta maggamma hapa tentu.
"Awem la makipaita ta tolay kidina, te dulay," kunna tentu.
32 A nagdaduma hapa ya gihawa na tolay kiden, te pake napopoyung kid na, a nagalalimanga hapa ya kadwan tekid, te aweda amu am anu ya kauk-uknud da.
33 Pahig na kadwan ta intu nakaliwat i Alehandru, te intu ya netu-bang na Hudyo kiden ta atubang na tolay kiden.
34 Ammi tentu en nagsenyas petta magbida tekid a nabilbig da ta Hudyo, a naggihawa kid ha.
"Malalaki ya Artemis, malalaki ya dyos na taga Efeso kiden," kunda,
a tinotoli da la negihawa abat ta dwaoras.
35 A ta nepagpakamag na takdayen pinakadakal da tekid a pake nehuya na kid.
"Ikamuy taga Efeso, anu hud ya serbi na kasitang muy? Itta hud sin ya awan makkamu ta ikitam taga Efeso ya manaron ta simbaan ni Artemis, ikid na sinang bari na en batu nga nagafu ta langit?
36 A gafu ta awena mabalin ta melemad yan a mappya mantu ta magimmang kanan.
37 A awemuy hahama, te awan haman ta liwat na tolay kidina nga ginerger muy ta isin. Awan haman ta inuhohug da ta dulay ta dyos tam, a awan ta tinakkaw da ta simbaan na en.
38 A am itta mina ya idarum nig Dimitriyu ikid na kahulun na kiden a itta haman ya munasipyo tam ikid na kwes tam. Yen kid mina ya eyan da pangidaruman.
39 Ammi am itta ya takwan na problema muy a mappya ta nonotan da hala sangaw am araw na pagaammung na imili,
40 te mabalin ta sa ikitam sangaw ya medarum gafu ta panabtabang tam ta arawin, te awan haman ta razon tam ta iningwa tamin," kunna tekid.
41 A ta nekabalin na naguhohug ta isin a pinatugut na ya tolay kiden.

20

Ya Pagpasyar Nig Pablu Ta Masadonya

1 A ta pagimmang na panabtabang na tolay kiden a pinagaammung ni Pablu ya mangurug kiden, petta pagturadan na kid. A sangaw nagpakamu tekid, kapye na nagtugut.
2 A pinasyar na ya ngamin kiden lugar na mangurug ta lugar na Masadonya, a pinasikan na ya pangurug da ta addu na uhohug, kapye na nagdulot ta abagatan ta lugar na Giresya.
3 A nagyan hapa ten abat ta tallu hulan. A sangaw ikayat na magtoli ta lugar na Siriya, ammi tentu en nagganwat nga maglugan ta selayag a nadangag na ta anānigan na Hudyo kiden, a awenan mantu nagtakay ta selayagen, te nagtugut na ta dalan nga ange ta Masadonya.
4 Nehulun hapa tentu i Sopatro nga anak ni Piro taga Beriya, a ig Aristarku ikid ni Segundo taga Tesalonika, a i Gayus nga taga Derbe, ikid ni Timotyo, a ig Tikiku ikid ni Tropimo nga taga Asya.
5 A ta datang da ta ili na Pilipos ta lugar Masadonya a imunnan ya kahulun na kiden nga dimmakit ta bebay addet ta ili na Troas, te indagan da ta iten.
6 A iyak Lukas a nesibal nak hapa ni Pablu ta ili na Pilipos, ammi dana nginilin mi bit ya pyesta na Hudyo kiden am mangan kid ta pan nga awan bumlad, kapye mi nagtugut naglugan ta selayag. A ta mekalima en araw a yen ya datang mi ta ili na Troas ta agyan na magaindag kiden tekami. A pa nagyan kami hapa ten abat ta pitu araw.

Ya Pangituldu Ni Pablu Ta Ili Na Troas

7 A ta furab na Liggu a sa nagaammung kami, te yen ya pangan mi ta panen nga panadamdaman mi te Afu Hesus. Ammi napolu nagbida i Pablu tekami, te ikayat na magtugut ta lalakwat. Ammi awena haman nagimmang naguhohug abat ta tangngan na hiklam.
8 Dana napagatangan ya addu na hilag ta nagyanan mi en ta nagingutunen silid.
9 A ya takday na babagu, i Yutiku, a imatuttud hapa ta tawa en, a natangluk ta sikan na sidug na ta kabayag na pagbida ni Pablu, a nahunnak na ta lutak addet ta mekatallu en silid. Enda inakkat a nasin.

10 Alistu dimmagut hapa i Pablu, a nag-
tumagan na ya babagu en inahakupan, a
"Awemuy la magburung te matolay
hala," kunna.
11 A tekamin ha gimon ta nagyanan mi en
ta utun a nagkakan kamin, a nagbabida
kid ha ni Pablu abat ta magkākārawan, a
sangaw nagtugutan na kid.
12 A pake matalak kid hapa ta pangidatang
da ta babagu en ta bali na, te natolay hala.
13 A ta kabalin min ten a immunnan
kami ha ammi te Pablu, te naglayag kami
nga dumayum ta ili na Asos, ammi te Pablu
a nagtugut ta dalan, te dana nanonot na ta
makilugan hapa sangaw ta iten Asos.
14 A ta pakadafung mi en ten a nelugan
mi hapa, a sa naglugan kami ngamin abat
ta ili na Mitilena.
15 A tekami en ha nagtatugut ta lalakwat
a tinaliban mi ya fugu na Kiyos. A ta
tālakwatan a nagsibal kami bit ta fugu na
Samos, kapye mi nagdulot ta ili na Miletu
ta mekatallu en na araw.
16 Awemi nagsibal ta ili na Efeso, te
awena ikayat ni Pablu ta mabayag kami ta
lugar na Asya, te imaggut dumatang ta ili
na Herusalem, petta dana ittan mina ten ta
kaarawan na Pentikostes.

Ya Tabarang Ni Pablu Ta Kalalaklakayan Kiden Taga Efeso

17 A ta datang mi ta ili na Miletu a nangi-
dob i Pablu ta ili na Efeso petta maayagan
ya kalalaklakayan na iglesya.
18 A tekiden dimmatang te Pablu a nag-
bida hapa tekid.
"Dana amu muy ya gagangay ku teka-
muy, kahkahulun, addet ta napolu en
araw na datang ku ta lugar na Asya.
19 Te awek haman nagparayag teka-
muy, te immalinnakak hud la nga nag-
tarabaku ta kuman na daddoban ni Afu
Hesus. A addu hapa ya naattaman ku nga
damdam ku ikid na pagzigātān ku gafu ta
pangigakkad na Hudyo kiden teyak.
20 "A amu muy hapa ta awan pulus
ta nelemad ku ta makauffun tekamuy,
te netuldu ta kam ta kapilya muy pase
babali muy kiden, a sa nepadangag ku ya
ngamin kappyanan muy.
21 A tinabarangan ku para ya ngamin
tolay nga Hudyo pase Hentil ta magbabawi
kid mina ta pagliwat da ta Namaratu, te
mangurug kid na mina te Dafu tamewan
Hesus Kristu.
22 "A ta ayanin hapa a eyak ha ta ili na
Herusalem, te imaggutak, te kuman na
itu-bang nak na Kahalwa na Namaratu.
A awek hapa amu am anu sangaw ya
makkwa teyak ta iten,
23 ammi teyaken sage nagsibal ta kad-
wan kiden lugar a itta ya iparikna na Ka-
halwa na en ta madatangan ku sangaw
ya mangbalud teyak ta iten Herusalem, a
pagzigātan nak kan na Hudyo kiden.
24 Ammi maski am papasin dak a
awek haman kengan ya angat ku, te awan
haman ta kappyanan na angat ku am awek
ibalin ya ngamin patarabaku ni Afu Hesus
teyak. Te yen haman ya nangidoban na
teyak petta ipadangag ku ya damag na al-
lak na Namaratu tekitam tolay.
25 "A ikamuy ngamin nga nangipadan-
gagan ku ta pangikerutan na Namaratu
a amuk na ta awedak sangaw maita.
26 A yen ta pake ibar kun tekamuy ta
am awemuy mangurug a awan ta liwat ku
tekamuy,
27 te awan ta tinaliban ku ta pangi-
padangag ku ta ngamin uray na Namaratu
tekamuy.
28 A makkamu kam mantu nga mag-
taron ta bari muy ikid na ngamin kiden
mangurug, te ikamuy haman ya netun na
Kahalwa na Namaratu nga manaron ikid
na mangituldu tekid, te tolay kid ni Afu
Hesus nga sinaka na ta daga na en.
29 "A kumanen hapa a amuk ta itta
sangaw ya matulad na mangituldu nga
timulyat teyak, a pagkakattwayan da
sangaw ya mangurug kiden.
30 A bakkan la ta yen, te magparayag
hapa sangaw ya kadwan kahulun muy, a
pagkilluyan da sangaw ya kakurugan nga
netulduk tekamuy talo am itta hapa ya
mapadagdag da.
31 A mappya mantu ta dana nonotan
muy, petta awemuy sangaw maayayyaw,
te intu nonotan muy ta netangtangit ku
para ya nepangtabarang ku tekamuy ta
araw pase hiklam abat ta tallu darun.
32-34 "A amu muy hapa ta awan ta
inadang ku ta pirak muy ono ga-gamit

muy, te iyak hapa la ya nakkamu nagapag ta ngamin magserbi tekami ikid na kahulun ku kiden,

35 petta iyak mina ya parigan muy. Te mappya ta magtarabaku kitam, petta itta hapa sangaw ya iuffun tam ta awan kiden makaapag ta magserbi tekid. Te nonotan tam mina ya uhohug ni Afu Hesus,

'**Magasgasat sangaw ya mangatad ammi ta maguknud,**' kunna.

"A ta ayanin a Namaratu ewan ya ikatalak ku nga makkamu tekamuy, a ya uhohug na allak na en tekitam ya mangpasikan ta pangurug muy, te yen ya mangibar ta itta ya iatad na tekamuy, petta mesipat kam ta ngamin kiden tolay na Namaratu. A yen la ya addet na mabidak tekamuy," kunna.

36 A tentu en nabalin naguhohug ta isin a sa namalentud kid, a nakimallak kid na.

37 A nagtatangit kid hapa nga imahakup ikid na nangammu tentu,

38 te madamdam kid na gafu ta uhohug na en tekid ta aweda sangaw maita. A sangaw enda netulud ta pagluganan na en selayag.

21

Ya Ange Nig Pablu Ta Ili Na Herusalem

1 A tekami en naggagungay a naglugan kamin ha ni Pablu abat ta ili na Koos. A ta kalakwatan na a nagdulot kami ta ili na Rodas. A tekami en nagtugut ten a dumatang kami ta ili na Patara.

2 A yen hapa ya nakaapagan mi ta takwan na selayag nga ange ta lugar na Funisya, a naglugan kami ha.

3 A tekami en nakaabikan ta fugu na Sipre a tinaliban mi ta abagatan na, a nagdulot kamin ta ili na Tiro ta lugar na Siriya, a yen ya nagdisaagan mi, te yen hapa ya pangidisaagan da ta karga na nagluganan mi en.

4 A tekami en nagdisaag a emmin hapa inapag ya agyan na mangurug kiden, a pa nakipagyan kami tekid abat ta tāliggwan. A ta pagyan mi en tekid a nakikekallak kid hapa te Pablu gafu ta Kahalwa na Namaratu ta awena mina ange ta ili na Herusalem.

5 Ammi tekami en nabalin nagpasyar tekid a nagganwat kami hala nga magtugut, te magdulot kami hala ta eyan mi. A gafu ta kumanen a enda kami hapa netulud abat ta lawan na ili, a nehulun hapa ya atawa da ikid na ānāk da kiden. A sangaw namalentud kami ngamin ta zigzig na bebayen, a nakimallak kami.

6 A ta kabalin mi en a nagimpakpakamu kami, kapye mi naglugan, a nagtoli hapa ya kadwan kiden ta bali da.

7 A tekami en nakadatang ta ili na Tolemayda a nagdisaag kami ha. A tekami en nagimpakpakamu ta mangurug kiden ten a nagammak kami hapa ta bali da ta tāhiklaman.

8 A ta lalakwat a nagtugut kami ha, ammi tinugut mi abat ta ili na Sesariya, a nagdulot kami ta bali ni Felipe. I Felipe ya takday na pitu kiden nga pinili da ta idi nga nangisaned ta rasyon na nabalu kiden, ikid na mangipadangag ta damag ni Hesus.

9 A itta hapa ya appat na ānāk na nga babbalatang, a aglavun kid hapa nga mangiuhohug ta ibar na Namaratu.

Ya Manglavun Ta Kedarum Ni Pablu

10 A ta pagyan mi para la ta bali ni Felipe a umange hapa ya takday aglavun na Namaratu nga magngagan te Agabus nga taga Hudeya.

11 A enna bit inazi ya hakkat ni Pablu, kapye na bit ginalutan ya kamat na kiden ikid na takki na kiden. A ya nebar na tekami a

"Dangagan muy ya ibar na Kahalwa na Namaratu," kunna, "te kumanin kan sangaw ya kwan na Hudyo kiden taga Herusalem ta makākwa ta hakkatin yan, kapye da idarum ta Hentil kiden taga Roma," kunna.

12 A ta pakadangag mi ta uhohug na en a sa nakikekallak kami te Pablu ta awena mina ange ten Herusalem.

13 Ammi ya uhohug na en tekami a

"Awedak tangitān, pettam awek hapa madamdam, te dana nakaparanak na am uray na Namaratu ta mabaludak, ono maski am papasin dak para gafu ta pangurug ku te Afu Hesus," kunna.

14 A gafu ta awena kami dangagan a nagimmang kami hapa, a

"Namaratu ewan mantu la ya makāuray," kummi.

15 A ta nepagpasa na pigpiga araw a neganwat mi ya ngamin masapul mi kiden, a nagdulot kamin ta ili na Herusalem.

16 Ammi nehulun hapa ya kadwan kiden mangurug taga Sesariya, te enda kami netulud ta pagdulotan mi nga bali, bali ni Mason. Intu hapa ya takday na popolu kiden mangurug nga taga Sipre ta idi.

Ya Tabarang Ni Santiago Te Pablu

17 A tekami en nakadatang ta ili na Herusalem a matalak hapa ya mangurug kiden nga mangpadulot tekami.

18 A ta lalakwat a emmi itan ig Santiago ikid na kadwan kiden kalalaklakayan na mangurug kiden.

19 "**Umanu kam la,**" kun ni Pablu tekid. A sangaw binida na hapa tekid ya ngamin nepaita na Namaratu ta nepangipadangag na ta uhohug na ta agyan na Hentil kiden.

20 A tentu nabalin nagbida tekid a dinayawan da hapa ya Namaratu. Ammi ya nebar da hapa te Pablu a

"Amum kabagis, ta rinibribu ya kagittam kiden Hudyo nga mangurug te Afu Hesus, ammi pake ipapilit da hapa ta awetam mina pagtalekudan ya lintig ni Moses.

21 Ammi intu dulay, te itta kan ya nadamag da teko ta takwan ya netuldum ta Hudyo kiden ten ta lugar na Hentil kiden. Te nebar mu kan ta pagtalekudan da mina ya lintig ni Moses, te nehangat mu kan ya dana gagangay da ikid na pagbanggit da ta ānāk da kiden nga lālāki.

22 "A anu mantu ya mappya? Te am madangag da sangaw ta itta kan sin, a magporay kid na sangaw.

23 Ibar mi mantu ya kwam petta mappya, te maski itta sin ya appat na lālāki nga mayat mangidulot ta nekari da ta Namaratu.

24 A mappya sina ta mehulun ka sangaw tekid ta simbaanen, ammi iko hapa sangaw ya makkamu ta ngamin magastu da ta simbaanen, pettam kumanen mausipan hapa sangaw ya huk da. A yen sangaw ya mangipaita ta itta ka para la ta lintig ni Moses, pettam kumanen awena sangaw kurugan na Hudyo kiden ya nadamag da en teko.

25 Ammi ya Hentil kiden nga mangurug hapa te Afu Hesus a awemi ibar ta parigan da mina ya Hudyo, ammi dana nagsurat kamin tekid ta lillikan da ya mangan ta meatang, ikid na daga, ikid na bilsagen nga sedaga, ikid na makidorug ta bakkan ta atawa da," kunda.

26 A nehulun mantu i Pablu ta appat kiden lālāki ta lalakwat, a neparan da ya bari da kapye da umange ta simbaanen, petta makipaita kid ta padi en. A nebar da hapa tentu am kanu na araw ya addet na pangikari da, ikid na pangigawat da ta iatad da ta Namaratu.

Ya Panggafut Da Te Pablu

27-28 A ta magge pagpasa na mekapitu en araw nga nebar da a ittan ha i Pablu ta umag na simbaanen, a neitan na Hudyo kiden taga Asya, a pinadpadulay da ta kadwan kiden Hudyo, petta gafutan da.

"Ikamuy Istralita, manguffun kam O, te ye-yan ya mangisaned ta pangikatupagan na tekitam Hudyo, ikid na lintig tam, ikid na simbaan tamin, yaga tapangan na para ya simbaanin, te nesarok na ya Hentil nga mehangat ta isin," kunda.

29 A yen ya neayag da gafu ta dana naita da ya Hentilen Tropimo nga nehulun te Pablu ta ili, a pahig da ta nesarok ni Pablu ta simbaanen.

30 A gafu ta neayag da en a nagadukal na ya ngamin tolay ta ili, a nagbabilag kid na nga immange ta agyan na simbaanen, a ginafut da i Pablu, kapye da ginerger ta lawan na simbaanen, a insigida nelitup ya irwangan na kiden.

31 A papasin da mina i Pablu, ammi itta ya e nangidanug ta kumander na suddalu kiden nga taga Roma ta magtatapil na ya tolay kiden.

32 A insigida nangalap ya kumander ta addu na suddalu kontodu kapitan da kiden, a nagbabilag kid na nga ange kumahad ta agyan na nagtatapil kiden. A ta nepakaita na tolay kiden ta suddalu kiden a nagimmang kid na magpaluk te Pablu.

33 A ginafut na kumanderen i Pablu, kapye na nepagalut ta duwa na kawad.

"Inya hud ye-yan na tolay, a anu hud ya iningwa na," kunna ta tolay kiden.
34 Ammi nagdaduma haman ya gihawa na tolay kiden, a awena pake nadangag am anu ya kakurugan, te yaga masikan ya sitang na tolay kiden. A inalap na mantu i Pablu ta agyan na kampo na suddalu kiden.
35 Ammi tekiden nakadatang ta addanen nga dumayum ta kampo da en a inakkat na suddalu kiden i Pablu negon gafu ta poray na tolay kiden,
36 te dumadagdag kid hapa nga magayayag ta

"Papasin muy, papasin muy," pakakin kid na.

37 A ta pakadatang da ta kampo a nesarok da mina i Pablu, ammi naguhohug bit ta kumanderen:

"Itta haen ya ibar ku teko," kunna.

38 "Anu amum maguhohug ta Giregu? Agu ta iko ya Egiptano en nga namepegafu ta magribelde ta gubyernu, ikid na nangpadagdag ta appataribu na mamapasi ta lafuken nga kadakalan?" kunna hapa na kumanderen tentu.

39 "Bakkan, te Hudyo yak haman taga kadakalan na ili ta lugar na Silisya, te ili na Tarsu. Ammi ikallak nak haen, te maguhohugak bit ta tolay kiden," kun ni Pablu.

40 "A aran ay, maguhohug kan," kunna hapa.

A umatayuk i Pablu ta utun na addanen, a nagsenyas hapa ta tolay kiden petta magimmang kid. A tekid na nagimmang a maguhohug na tekid ta agsitang na Hebreyu, te yen hapa ya agsitang da.

22

Ya Bida Ni Pablu Ta Hudyo Kiden

1 "Am-amang ku ikid na kahkahulun ku, dangagan muy haen ya mabidak tekamuy," kun ni Pablu.
2 A pake nagimmang kid na ta mappya, te naguhohug tekid ta agsitang da en. A sangaw nedulot na ya bida na en tekid.

3 "Hudyo yak, kahkahulun ku, a neanakak ta ili na Tarsu ta lugar na Silisya. Ammi ya ili na Herusalemin ya dimmakalan ku, te nagbasa yak hapa ta eskwela na la-laayen Gamaliyel. A netuldu nak ta mappya ta ngamin kiden lintig na dadagkal tam kiden. A pake nepasikkal ku hapa ya Namaratu ewan ta idi ta kuman na ikamuy,

4 a yen ta negakkad ku ya mamapasi ta mangurug kiden te Hesus, a ginafut ku ya kadwan nga lālāki pase bābāy, petta mebalud kid.

5 Maski pabida muy sangaw ta mayor na padi kiden ikid na konsihal kiden, te ikid hapa la ya nagsurat ta kahulun muy kiden ta ili na Damasku, petta kurugan da ta iyak ya nedob nga manggafut ta mangurug kiden te Hesus. A enku kid mina gafutan, petta idatang ku kid mina sekakawad ta ili na Herusalem, pettam kumanen a mapa-gang kid mina.

6 "Ammi tekami en magaab-abikan na kahulun ku kiden ta ili na Damasku a tangngan na araw, a nepagka-mak ya masikan na killat ta bikat ku nga nagafu ta langit,

7 a nahunnakak ta lutak, a nadangag ku ya nangbar teyak.

'Salu, Salu, anu haman ta igakkad nak,' kunna.

8 'Inya ka, Afu?' kunku hapa.

'I Hesusak nga taga Nasaret, a iyak ya igakkad mu,' kunna haman teyak.

9-10 'A anu mantu ya pakkwam teyak, Afu,' kunku hapa.

'A magtayuk kan, a magdulot ka hala ta ili, a mebar sangaw teko ya ngamin patarabaku na Namaratu teko,' kunna.

"A ya kahulun ku kiden a naita da hapa ya dakaren, ammi aweda pake nadangag ya uhohug na nakiuhohuganan teyak.

11 Ammi teyak a awek na garay nakaita, te pinagdaram nak na dakaren, a ginemidan nak na takday kahulun ku abat ta ili na Damasku.

12 "A itta hapa ten ya takday tolay nga nagngagan te Ananayas, a dayawan na ngamin Hudyo te kurugan na ya ngamin kiden lintig na Namaratu.

13 A umange hapa nagtayuk ta hebing ku. A '**Kabagis Salu, itan nak,**' kunna, a yen na ya nepakaladdang ku, te naitak na

i Ananayas ta hebing ken.
14 A ya nebar na en teyak a
‘Iko kabagis, ya pinili na Dyos na dadagkal tam kiden, petta amum ya ngamin uray na. A nakipaita i Hesus nga naguhohug teko, petta maitam ikid na madangag mu ya ngahal na,
15 te iko sangaw ya mangipakamu tentu ta ngamin tolay, petta amu da hapa ya naitam ikid na nadangag mu.
16 A awem na mantu magtalantan, te pazigut kan, a ayagam na ya ngagan ni Hesus, petta mabaggawan ya liwat mu kiden,’ kunna hapa teyak.
17 “A teyaken nagtoli ta isin, ili na Herusalem, a itta yak ta simbaanen nga makimallak ta Namaratu, a nagmatakar i Afu Hesus teyak,
18 te naitak haman ta paguhohug na en teyak. A ya uhohug na teyak a
‘Alalag mu magtugut ta ili in, te awena sangaw kurugan na Hudyo kidin ya bidam nga gafu teyak,’ kunna.
19 “Ammi ya uhohug ku hapa a
‘Kurugan dak de Afu, te dana amu da ta iyak ya immange nanggafut ta mangurug kiden teko ta agyan na kapilya kiden, petta pa-gangan ku kid.
20 A amu da ta iyak para ya takday kahulun na nangpapasi kiden te Esteban, te iyak ya nangibilin ta salnuk na barawasi da,’ kunku tentu.
21 “Ammi awena ipalubus, te ya nebar na a
‘Magtugut kan la, te doban ta ka ta adayu, petta mangipadangag ka ta Hentil kiden,’ kunna haman teyak,” kun ni Pablu.

Ya Pagporay Na Hudyo Kiden Te Pablu

22 A mayat kid nagdangag te Pablu addet ta nebar na ya Hentil kiden, a yen ya nagporayan da tentu, a giaggayan kid na.
“Papasin muy yanan, te dulay na tolay,” kun na aggay da,
23 yaga newawadwad da ya ga-gamit da kiden ta pagaggay da, kapye da nangitappuhwak ta lafu ta utun.
24 A gafu ta kumanen a pinasarok na kumanderen i Pablu ta umag na baraks da, a nebar na ta suddalu na kiden ta paligatan da, petta ibosag na mina am anu ya pangikatupagan na Hudyo kiden tentu.
25 Ammi tekiden nagpaappa tentu petta paligatan da a maguhohug na i Pablu ta kapitanen nga magtayuk ta bikat na en.
“Mepalubus hud ta paligatan muy ya kagitta muyen nga iturayan na gubyernu na Roma am awena para la mepasikkal ya liwat na?” kunna.
26 A ta pakadangag na kapitan ta uhohug na a enna nebar ta kumander na en.
“Am paligatan tam ya tolayin yan a anu sangaw ya razon tam, te kagitta tam haman nga iturayan na gubyernu,” kunna.
27 A enna mantu pinasikkal na kumander na en.
“Kakurugan hud ta iturayan na ka na gubyernu na Roma?” kunna.
“On,” kunna hapa ni Pablu.
28 “A nagpaga ka mantu ta kuman na iyak, te addu ya nepagpagak?” kunna ha na kumanderen.
“Awan, awek nagpaga, te neanakak ta pagturayan na gubyernu gafu te minamaken,” kun ni Pablu.
29 A insigida umadayu te Pablu ya sepaligat kiden, te magburung kid na, kontodu kumander da en hapa, te nakaliwat kid na gafu ta ginalutan da ya iturayan na gubyernu na Roma.

Ya Pangidarum Na Hudyo Kiden Te Pablu

30 A ta lalakwat a inazi na kumanderen ya kawad ni Pablu, a neange na ta atubang na pinakadakal na Hudyo kiden, te dana pinagkakampat na kid petta pake pasikkalan na am anu ya pangpaliwatan da te Pablu.

23

1 A sinaned ni Pablu inita ya nagkakampat kiden nga magimbestigar tentu, kapye na naguhohug tekid.
“Kustu la ya uhohug ku tekamuy, kahkahulun ku, ta kanayun nonotan ku am anu ya ikayat na Namaratu ewan, a addet ta ayanin awan pulus ta amuk ta liwat ku tentu,” kunna.

2 Ammi ya mayor na padi kiden a ka-ma
la nepalappag na ya simuk ni Pablu ta
umatayuken ta hebing na.
3 Ammi ya uhohug hapa ni Pablu ta padi en
a
"Iko hapa sangaw ya lappagan na Na-
maratu ewan, te magingaappya ka. Ape
dagdagam ya lintig na Namaratu ta pag-
imbestigar mu teyak, ammi makaliwat
ka hala ta lintig na en, te palappag mu
haman ya awem para la napasikkal ta
liwat na," kunna tentu.
4 "Amāmatam hud ya mayor na padi na
Namaratu?" kunna hapa na kadwan ta
bikat ni Pablu.
5 "Ay, pahig ku ta takwan nga bakkan
ta mayor na padi, te kustu ya uhohug na
Bibliya tam ta awetam mina maguhohug
ta dulay ta magturay tekitam," kunna ha
ni Pablu.

6 Ammi tentu en nakalasin ta itta hapa
ya Pariseyu kiden nga nekihu ta Saduseyu
kiden a neayag na hapa ta
"Iyak hapa ya Pariseyu, kahkahulun,
a anak nak para na Pariseyu, a yen ta
idarum dak te ikatalak ku ya pangtolay
na Namaratu ta nagpasi kiden," kunna.

7 A gafu ta inuhohug na en a
nagkakattway na ya Saduseyu kiden ikid
na Pariseyu kiden, a namegafu kid na nga
nagtatapil.
8 Te ya Saduseyu kiden a aweda man-
gurug ta matolay hala sangaw ya nagpasi
kiden, yaga aweda hapa mangurug ta itta
ya anghel ikid na anitu. Ammi ya Pariseyu
kiden a kurugan da ngamin.
9 A pake simikan ya pagingay-ayag da
addet ta nagtayuk hapa ya kadwan kiden
Pariseyu nga abugadu, te ipapilit da ta
awan ta liwat ni Pablu.
"Mabalin de ta itta ya nakiuhohug
tentu ta anghel ono takwan na turin na
Namaratu," kunda.
10 Ammi nagkehal la ya pagtatapil da abat
ta magburung na hapa ya kumanderen
te Pablu, te magge mapilsat na ya bari
ni Pablu gafu ta pagkagubgubatan da. A
nangidob mantu ya kumanderen ta ange
mangiadayu tentu, a negon da ha ta umag
na baraks da.

11 A sangaw ta hiklam a ka-ma la nag-
tayuk i Afu Hesus ta hebing ni Pablu, a
"Awem la magburung, Pablu, te map-
pya ta iange da ka sangaw ta ili na Roma,
petta ipasikkal mu sangaw ya ngagan ku
ta itta kiden ten ta kuman na nepangi-
pasikkal mu ta ili in yan," kunna tentu.

Ya Nanggakkad Nga Mamapasi Te Pablu

12 A ta kalalakwatan na a nagpagasin-
gan ya kadwan kiden Hudyo ta aweda
pagkakan ikid na uminum abat ta aweda
mapapasi i Pablu.
13 Nasurok ta appatafulu kid nga nagtu-
lag ta pangpapasi da tentu.
14 A sangaw enda nebar ya pangigakkad
da ta padi kiden ikid na pinakadakal da
kiden.
"Nagtatulag kamin ta awemi pagkakan
ikid na uminum abat ta awemi mapa-
pasi i Pablu.
15 A mappya mantu ta dana ibar muy
ta kumanderen ta idagut na ha sangaw i
Pablu tekamuy, te '**Pake imbestigaran mi
ta mappya,**' ape kummuy tentu, te dana
ilakap mi pettam awena sangaw maka-
datang tekamuy," kunda tekid.
16 Ammi mappya la te dana nadamag na
panganakan ni Pablu ya pangigakkad da
tentu, a enna nebar te Pablu ta umag na
baraks.
17 A sangaw binaran ni Pablu ya takday
kapitan na suddalu,
"Hulunam haen ya babagu in yan ta
kumander muyen, te itta kan ya ibar na
tentu," kunna ta kapitanen.
18 A enna mantu netulud ta kumanderen.
"Itta yak, Ser, te binaran nak ni Pablu
en, a '**Hulunam haen ya babagu in yan
ta kumander muyen, te itta kan ya
ibar na tentu,**' kunna teyak. A intu in
yan," kun na kapitanen.
19 A ginemidan na kumander ya babagu en
ta sang adayu petta pohutan na ta mele-
mad.
"Anu mantu ya ibar mu teyak, aleng,"
kunna.
20 "Nagtatulag, Ser, ya Hudyo kiden
ta pedagut da sangaw i Utte ken Pablu
ta pagmamitingan na konsihal kiden ta
lakwat, te ape imbestigaran da kan ta
mappya.

21 Ammi awem la ituluk, Ser, te itta
kan ya nasurok ta appatafulu na lalaki
nga mangilakap sangaw tentu, te nagpa-
gasingan kid ta aweda pagkakan ikid na
uminum abat ta aweda mapapasi ya utte
ken. Dana nakaparan kid na ta ayanin,
te indagan da la ya pangidagut mu tentu,"
kunna.
22 "A awem mantu la ibarbar ya
pakibidam teyak," kun na kumanderen
tentu, kapye na pinatugut.

Ya Pangpetammang Na Kumander Te Pablu

23 A sangaw inayagan na kumander ya
duwa na kapitan na.
"Iparan muy ya dwagatut na suddalu
ikid na pitufulu na magkabayu, ikid na
dwagatut na magibbal ta pika, te am
alas nwebe ta hiklamin a e kam ta ili na
Sesariya.
24 Pangalap muy hapa i Pablu ta pag-
takayan na, a itan muy sangaw ta awan ta
makkwa tentu, te emmuy itulud te Guber-
nador Pelis," kunna tekid.
25 A ya surat na kumanderen ta Guber-
nador Pelis a intun yan:
26 "Apo Gubernador Pelis:
"Umanu ka la, Apo?
27 "A yen ta nagsuratak teko, Apo Gu-
bernador, te bidan ku ya tolayin yan
nga petulud ku teko. Intu ya ginafut
na Hudyo kiden ta ili na Herusalemin, a
pinapasi dan mina am awemi kid ned-
datangan na sakā suddaluk kiden. A
nekerutan mi hapa, te iturayan hala na
gubyernu na Roma.
28 A nedagut ku hapa ta pagmamitin-
gan na pinakadakal da kiden, te danga-
gan ku mina am anu ya pangpaliwatan da
tentu.
29 Ammi awan haman ta nadangag ku
ta liwat na petta mapapasi ono mabalud,
te intu la pangpaliwatan da tentu ya pag-
talekud na kan ta lintig da.
30 "A teyaken nakadangag ta itta ya
mangigakkad nga mamapasi tentu a yen
ta neayukkut ku nepetulud teko, a ibar
kun hapa ta mangidarum kiden ta iko
mina ya enda pangidaruman tentu am
anu ya pangpaliwatan da tentu. A yen
la ya addet na isurat ku teko, Apo Guber-
nador.
"Sedadayawak, Klawdyo Lisiyas,"
kunna surat na en.
31 A ta nepanggawat na kapitan kiden ta
suraten a inalap da i Pablu, a netugut da ta
hiklam abat ta ili na Antipatris.
32 A ta kalakwatan na a nagtoli ya
suddalu kiden awan nagtakay ta ili na
Herusalem, a ya magkabayu kiden la ya
nangidulot te Pablu abat ta ili na Sesariya.
33 Enda nepaita i Pablu ta gubernadoren
nga taga Roma, a neatad da hapa ya surat
na kumanderen.
34 A ta kabalin na pagbasa na ta suraten
a "**Taga anu ka,**" kunna te Pablu.
"Taga Silisya yak, Apo," kunna hapa ni
Pablu.
35 "A dangagan ku sangaw ya uho-
hugam am dumatang na ya mangi-
darum kiden teko," kunna ha,
kapye na nepataron i Pablu ta bali ni Ari en
Herud nga dafu na Hudyo kiden.

24

Ya Kapidwa Na Pangidarum Na Hudyo Kiden Te Pablu

1 Ta nepagpasa na limāhaw a dumatang
na ig Ananayas nga mayor na padi ki-
den ikid na kadwan kiden kalalaklakayan
na Hudyo kiden, a nehulun da hapa ya
abugadu da en Tertulo. A umange kid te
Gubernador Pelis petta ipadangag da ya
pangidaruman da te Pablu.
2 A ta pangisarok dan te Pablu a i Tertulo
ya napolu nagbida, a nepadangag na ya
pangidaruman na Hudyo kiden tentu:
"Apo Gubernador," kunna,
"Kakurugan ta itta ya gatut mi ta map-
pya teko, te awan ta dulay ta lugar mi
in gafu ta kappyanan na paggubernador
mu. A addu hapa ya kesasipatan mi nga
mappya gafu ta kallak mu tekami.
3 A kanayun matalak kami nga mang-
gawat ta isin kid na kappyanan ta ngamin
kiden lugar mi.
4 Ammi awemi ikayat ta matalantan
ka, Apo, a yen ta makikekallak kami teko ta
ayanin ta dangagam bit haen ya ipadangag
mi teko.

5 “Ta kuman na pangitan mi ta tolayin yan a kanayun mamadday ta dulay, te sanatan na haman ya Hudyo kiden ta ngamin paglelehut, petta magribelde kid. A intu hapa ya takday dumugān na tolay kiden nga makikattway mangurug te Hesusen taga Nasaret.

6 A ikayat na para tapangan ya simbaan mi en ta ili na Herusalem, ammi ginafut mi. A ikami mina ya makkamu nagimbestigar tentu gafu ta lintig mi,

7 ammi immange garay ig kumander Lisiyas, a ginubatan da i Pablu tekami, a nebar na ta idarum mi sangaw ta atubang mu. A yen ta itta kamin sin,

8 te am imbestigaram hapa ye-yan na tolay a amum hapa sangaw am kustu ya pangidaruman mi tentu,” kunna.

9 A nakigitta hapa ya Hudyo kiden ta ngamin binida ni Tertulo ta gubernadoren.

Ya Pangipadangag Ni Pablu Ta Katunung Na

10 A ta kabalin na pagbida na Hudyo kiden a nagsenyas hapa ya gubernador te Pablu petta maguhohug hapa.

“Apo Gubernador,” kunna,

“Amuk ta nabayag na ya pagguber-nador mu ta lugar na Hudyo kiden, a yen ta matalakak nga mangipadangag ta katunung ku teko.

11 Am pasikkalam mina a amum ta awena para la nagpasa na mafulu duwa na araw abat ta neangek ta ili na Herusalem, te ume yak nakigimung ta simbaan mi en.

12 Ammi awan haman ta nakadangag teyak nga nakidibati ta tolay ta simbaanen, a awan haman ta nakaita teyak nga mangsanat ta tolay ta ili na Herusalem ikid na had sin na kapilya.

13 A awan pulus ta mepaita da ta ayanin nga mangipasikkal ta pangidaruman da teyak.

14 Ammi maski kunna ten itta hala ya takday nga ibosag ku teko, Apo, te ya nebar na en nga makikattway a kakurugan ta yeyen na dalan ya pangdayawan ku ta Dyos na dadagkal mi kiden, a kurugan ku hapa ya ngamin nesurat ta lintig ni Moses ikid na lebru na pinaguhohug na Namaratu ewan.

15 A intu hala ikatalak ku ya ikatalak na Hudyo kiden ta isin, te mangurugak ta itta hala sangaw ya pangtolay na Namaratu ta ngamin kiden nagpasi nga mappya ikid na dulay, petta maatadan sangaw ya tagtakday ta megitta ta iningwa na ta katolay na en.

16 A yen ta kanayun magafura yak, petta sigida madakar ya nonot ku ta atubang na Namaratu ewan pase tolay kiden.

17 “Ammi ta kuman na iyaken a nabayagak nga awan dumatang ta ili na Herusalem, ammi ta nepagpasa na pigpigādarun a dumatangak na, te enku idatang ya piraken nga neatad na Hentil kiden ta kagittak kiden Hudyo nga mazigatan.

18 A gafu ta eyak hapa mangdayaw ta simbaanen a dana nagpabaggawak ta padi kiden, kapyek simarok, petta ibalin ku hapa ya pangiatad ku ta Namaratu. A yen hapa ya nepakasimmu na Hudyo kiden teyak nga taga Asya ta umag na simbaanen. Ammi awan haman ta naita da ta tinabtabang ku, te awan haman ta addu na tolay teyak.

19 A gagangay ta ikid mina ya immange ta isin, petta idarum dak mina, am angarigan ta itta ya pangidaruman da teyak, ammi awan kid haman.

20 “A mappya mantu ta pohutam ta itta kidin sin, petta bidan da mina am anu ya napasikkal da ta liwat ku tekiden nagimbestigar teyak ta nagmamitingan na konsihal da kiden.

21 Ammi awan haman ta amuk ta pangpaliwatan da teyak am bakkan la ta inuhohug ken teyaken nagayag tekid, te ya neayag ku a

“ ‘Yen ta idarum dak te ikatalak ku ya pangtolay na Namaratu ta nagpasi kiden,’ kunku la tekid,” kun ni Pablu ta Gubernadoren.

22 A ta nepakadangag ni Gubernador Pelis ta bida ni Pablu a mapmappyan ya pakkamu na ta gagangay na mangurug kiden te Hesus, ammi awena bit nebar ya uray na ta mangidarum kiden, te

"Indagan ku bit ya datang ni Kumander Lisiyas, petta madangag ku hapa ya bida na," kunna.

23 A sangaw nepataron na i Pablu ta kapitanen, ammi nepalubus ta magpapasyar, a nepalubus hapa ya kofun na kiden nga umange mangatad ta magserbi tentu.

Ya Tabarang Ni Pablu Te Pelis Ikid Ni Drusila

24 A ta nepagpasa na pigpiga araw a nagtoli ha ig Gubernador Pelis ikid ni Drusila nga bagu en atawa na nga Hudyo, a pinaayagan na i Pablu, te ikayat na dangagan am anu ya uhohugan na gafu ta pangurug na te Hesus.

25 A ya netabarang na tekid a ya tarabaku da mina ta katunungan, ikid na pangiguwad da mina ta bari da, ikid na pangpa-gang na Namaratu ta awan kiden mangurug. A gafu ta magburung na ya nonot ni Pelis ta inuhohug ni Pablu a

"Magtugut kan la bit, te paayagan ta ka ha sangaw am itta ya pakatagop ku," kunna tentu.

26 A namengaddu hapa ya nepangpaayag na tentu, petta makibidan kid, te ikatalak na ta mangatad i Pablu ta pirak petta lumattog.

27 A ta nepagpasa na dwādarun a itta ya pumatalin te Gubernador Pelis nga nagngagan te Porsyu Pestu, ammi ta awena para la nagtugut ni Pelis a nebar na ta masirak la i Pablu ta agbaludanen,

"petta itta ya panadamdaman na Hudyo kiden teyak," kunna.

25

Ya Pagimbestigar Na Gubernador Te Pablu

1 A ta gafu na en nga maggubernador i Gubernador Porsyu Pestu a pa nagyan bit ta ili na Sesariya abat ta talluhaw, kapye na umange magpasyar ta ili na Herusalem.

2 A umange hapa tentu ya padi kiden nga Hudyo ikid na kadwan kiden kalalaklakayan da, a binida da hapa tentu ya pangidarum da te Pablu.

3 "A am ikallak na kami hapa a mappya ta mealit i Pablu ta isin, petta madangag mi hapa ya uray mu ta isin Herusalem," kunda tentu.

Ammi pangayayyaw da yen, te dana negakkad da ta ilakap da sangaw i Pablu ta dalan.

4 Ammi awena netuluk ni Pestu.

"Maski magyan la ten Sesariya, te mavitak hala dumatang ta iten.

5 A am itta ya pangidaruman muy tentu a mappya ta mehulun sangaw ya pinakadakal muy kiden, petta idarum da sangaw ta atubang ku ten," kunna tekid.

6 A nagyan para la i Pestu ta ili na Herusalem addet ta tāliggwan, kapye na nagtugut, petta dumatang na ta ili na Sesariya, a nehulun hapa ya Hudyo kiden nga mangidarum te Pablu.

A ta kalalakwatan na a umange nagtogkok i Pestu ta lugar na agimbestigaran en ta medarum, kapye na nepaalap i Pablu.

7 A ta nepangisarok da tentu a enna kinalihung na Hudyo kiden taga Herusalem, a addu ya nangidaruman da tentu ta dakal na liwat, ammi awan haman ta nepaita da ta liwat na.

8 A naguhohug hapa i Pablu, te pake ipasikkal na ya katunung na;

"Itta hud ya liwat ku ta lintig na Hudyo kiden, ikid na simbaan da en. A itta hud para ya liwat ku ta lintig na Ari en taga Roma," kunna.

9 Ammi gafu ta ikayat ni Pestu nga mangikallak ta Hudyo kiden a nebar na te Pablu ta

"Ikayat mu de metoli ta ili na Herusalem, petta yen sangaw ya pagimbestigaran ku teko?" kunna.

10 "Annun ku haman ange ta Herusalem? Itta hud ya liwat ku tekid? Itta yak na haman ta atubang na agimbestigaran ni Ari en Sisar taga Roma, a ye sin mina ya pagimbestigaram teyak.

11 Am angarigan ta itta mina ya liwat ku, petta mapapasi yak mina a awek mantu takitan ta masi yak, ammi am awan ta pakaitan na pangidaruman da teyak a awena mabalin ta mepersa yak nga medob tekid. A yen ta makikekallakak na ta Ari en Sisar, petta intu sangaw ya makkamu teyak," kun ni Pablu.

12 A dangagan na bit ni Pestu am anu ya
uray na konsihal na kiden, a sangaw nebar
na hapa te Pablu.
"Gafu ta makikekallak ka te Ari en
Sisar a medob ka mantu tentu," kunna
tentu.

Ya Pagpasyar Ni Ari Agripa Te Gubernador Pestu

13 A ta nepagpasa na pigpiga araw a
umange hapa ya dafu na Hudyo kiden, i
Herud Agripa, ikid na atawa na en Bernisa
ta ili na Sesariya, te magpasyar kid te Gubernador Pestu gafu ta bagu nesaad hapa.
14 A gafu ta medyo mabayag kid tentu a
binida ni Pestu ya kabalud ni Pablu tekid:
"Itta ya takday mabalud ta isin nga
nesirak ni Gubernador Pelis.
15 A teyaken umange ta ili na
Herusalem a umange hapa teyak ya padi
na Hudyo kiden ikid na kalalaklakayan da,
te idarum da ya mabaluden, a ikayat da ta
pa-gangan ku.
16 Ammi nebar ku hapa tekid ya gagangay mi nga taga Roma ta awemi hama
pa-gangan ya tolay am awena para la
makiatubang ta mangidarum tentu, petta
itta hapa ya pakitabbag na ta pangidaruman da tentu.
17 A tekiden umange ta isin a awek
nagtalantan, te kala-watan na a nagtogkokak na ta lugar na agimbestigaran
ken, a pinaayagan ku ya mabaluden.
18-19 "A pahig ku ta pake dulay mina
ya pangidaruman da tentu, ammi awan
haman, am awa nagintabtabbagan da
hud la ya relisyon na Hudyo kiden ikid
na takday tolay nga nagngagan kan te
Hesus. Te ya kinan da en Hesus a nasi
kan na, ammi ipapilit ni Pablu ta matolay hala.
20 A gafu ta napopoyungak hapa ta
pagintabtabbag da, a awek haman amu
am had kukun na pagimbestigar ku tentu,
a yen ta pinohutan ku te Pablu am ikayat
na medob ta ili na Herusalem petta yen
sangaw ya pagimbestigaran ku tentu.
21 Ammi awena haman ikayat am awa
nakikekallak hud la te Ari Sisar, a pebalud
para la, te indagan na kan ya uray ni Sisaren tentu. A nepataron ku mantu abat ta
pangidob ku tentu ta Ari en," kunna.
22 A ya uhohug hapa ni Agripa a
"Ikayat ku hapa dangagan ya uhohug
na mabaluden," kunna.
"A mappya hapa. Dangagam sangaw
ta lakwat," kun ni Pestu tentu.

Ya Pangiatubang Da Te Pablu Te Ari Agripa

23 A ta kalalakwatan na a umange ha ig
Ari Agripa ikid ni Bernisa, ammi nepaggiraw da hapa ya pagari da tekiden simarok
ta agimbestigaran na gubernadoren, a nehulun hapa ya kumander kiden ikid na banang kiden ta ili. A sangaw nangidob i Gubernador Pestu ta ange mangalap te Pablu.
A ta nepangisarok dan tentu a nagbida bit
ya gubernador en:
24 "Apo, Ari Agripa, ikid na ikamuy
ngamin nga magkakampat," kunna.
"Ya tolayin yan nga maita muy ta
atubang muy, a intu hala ya nedarum na
ngamin kiden Hudyo ta iten Herusalem,
kapye da ha nedarum ta isin Sesariya, a
neayayag da para ta mapapasi mina.
25 Ammi awan haman ta nadangag ku
ta pangpapasin ku mina tentu. A gafu ta
pedob hapa te Ari Sisar a doban ku mantu
tentu.
26 "Ammi intu dulay te awek haman
amu am anu mina ya isurat ku gafu
tentu. A yen ta pinaalap ku hapa ta
atubang muy, aglalo ta atubang mu Apo,
Ari Agripa, petta am nadangag tanan
ya tabbag na ta pangpohut mu tentu a
amuk na sangaw am anu ya isurat ku
gafu tentu.
27 Te kuman na awan haman ta serbi
na am doban ku sangaw ya mabalud ta Ari
en am awek pake ibar ya liwat na," kunna.

26

Ya Bida Ni Pablu Te Ari Agripa

1 A ya uhohug hapa ni Ari Agripa te Pablu
a
"Aran maguhohug kan, te dangagan
ku hapa am anu ya razom," kunna.
A neta-gay ni Pablu ya lima na, kapye na
hapa ipadangag ya katunung na.
2 "Apo, Ari Agripa, ikwentak ta gasat
ku ta arawin yan gafu ta itta ka, petta
madangag mu hapa ya tabbag ku ta

ngamin pangidaruman na Hudyo kiden teyak.

3 A maski te dana amum ya gagangay na Hudyo kiden, ikid na ngamin pagintabtabbagan da. A ikallak nak mantu, Apo, te attamam la bit ya magdangag ta uhohugan ku teko.

4 "Amu haman na ngamin Hudyo ya dana gagangay ku addet ta kaabbing ken ta dana en lugar ken addet ta neangek ta ili na Herusalem.

5 A am aweda mina ilemad a mabida da hapa ta kanayun itug ku ta mappya ya ngamin kurugan na Hudyo kiden, te nekihu yak haman ta pinpinanga na Pariseyu kiden nga masikan mangipasikkal ta relisyon na Hudyo.

6 Ammi gafu ta ikatalak ku ya datang na Mangikerutan ikid na pangtolay na ta nagpasi kiden ta kuman na nekari na Namaratu ta dadagkal tam kiden, a yen ta itta yak sin nga medarum ta atubang mu.

7 "Ammi anu kawagan na ta idarum nak na Hudyo kiden gafu ta ikatalak kin, bakawa intu la ikatalak ku ya ikatalak na ngamin Hudyo ta ngamin kiden lugar. A gafu ta ikatalak da ya datang na Mangikerutan ikid na kesipat da ta pangtolay na ta nagpasi kiden a yen ta ikakinan da ya makimallak ta Namaratu ta araw pase hiklam. Ammi gafu ta ipadangag kun ya datang na ikatalak da en nga Mangikerutan a anu kawagan na, Apo Ari, ta yen ya pangidaruman da teyak.

8 A am kakurugan ta tolayan na Namaratu ya nagpasi kiden a anun muy mantu pahig ta tulad ya nepangtolay na te Hesusen?

9 "Kumanen hapa teyak ta idi, te pahig ku haman ta doban nak na Namaratu nga manggamma ta mangurug kiden ta ngagan ni Hesus.

10 A yen mantu ya tinarabakuk ta ili na Herusalem, a addu ya nepebalud ku tekid, te iyak ya pinatudunan na padi kiden nga manggafut tekid, a iyak para ya takday makigitta ta mamapasi kiden tekid.

11 A awek haman nakaintak nga mangsaned ta kapilya na Hudyo kiden talo am itta ya madatangan ku ta mangurug tentu. A nepapalpaluk ku kid para ta atubang na umange kiden nakigimung, petta pagtalekudan da mina ya pangurug da tentu. A gafu ta masikan ya pangikatupag ku tekid a en ku kid hapa inapag addet ta adayu kiden na lugar, petta pa-gangan ku kid mina.

12 "Yen ta immange yak hapa ta ili na Damasku, te pinatudunan nak na padi kiden nga ange manggafut ta mangurug kiden.

13 Ammi tekami en nagtugtugut ta kalsada en a nepagka-mak, Apo, ya pake masikan na killat nga nagafu ta langitewan, a masmasikan haman ammi ta bilagewan, a linehut na kami ikid na kahulun ku kiden.

14 A sa nahunnak kami ta lutak, a nadangag ku hapa ya mangbar teyak ta agsitang na Hudyo:

'Salu, Salu, anu haman ta igakkad nak? Iko hala ya matakitan am ikuyat mu ya muduk ku,' kunna teyak.

15 'Inya ka hud, Afu,' kunku hapa.

'I Hesusak, a iyak haman ya igakkad mu,' kunna.

16 'A magtayuk kan, te yen ta nakipaita yak teko petta magbalin ka ta daddoban ku nga mangipasikkal teyak, te ipasikkal mu sangaw ya nepaitak teko ta ayanen ikid na ngamin ipaitak sangaw teko.

17 A ilillik ta ka hapa sangaw ta panggakkad na kagittam kiden pase Hentil kiden, te yen kid ya pangidoban ku teko,

18 petta pagladdangam ya mata da, petta pagtugutān da ya sugiram nga iturayan ni Satanas, a simarok kid ta dakar nga iturayan na Namaratu. Te am mangurug kid teyak a mapakoman ya liwat da, a mesipat kid hapa ta tolay kiden nga binaggawan na Namaratu,' kunna haman teyak.

19 "A yen ya gafu na, Apo Ari Agripa, ta awek nagtalekudan ya nagmatakaren teyak,

20 te namegafu yak na mangipadangag ta ili na Damasku, a sangaw ta ili na Herusalem, ikid na ngamin paglelehut na lugar na Hudeya, kapyek hapa umange ta

agyan na Hentil kiden. A pake nepadangag ku ta magbabawi kid mina ta pagliwat da, petta mangurug kid na ta Namaratu ewan. A pake nebar ku para ta idulot da mina ya mappya na tarabaku nga megitta ta pagbabawi da.

21 "A yen hapa ya gafu na, Apo, ta ginafut nak na Hudyo kiden ta simbaanen ta ili na Herusalem petta papasin dak.

22 Ammi mappya la te kanayun uffunan nak hala na Namaratu ewan abat ta ayanin. A yen ta itta yak ta atubang muy nga mangipasikkal ta ata-nang kiden tekamuy pase alinnak kiden, te awan haman ta takwan na ipasikkal ku tekamuy ngamin am bakkan la ta kuman na linavun ni mina Moses ikid na kadwan kiden pinaguhohug na Namaratu ewan.

23 Te yen kid haman ya palungu nanglavun ta mapapasi ya ange mangikerutan tekitam, kapye na sangaw matolay, petta intu ya imunnan mangipasikkal ta dakar ta kagitta na kiden Hudyo pase Hentil kiden," kun ni Pablu.

24 Ammi tentu para la naguhohug a tinabtabang ni Gubernador Pestu:

"Maguyung ka, Pablu, te paguyungan na ka na kaddu na adal mu," kunna ta pagayag na tentu.

25 "Maski awek maguyung, Apo Gubernador, te kakurugan ya ngamin uhohugan ku.

26 Maski pabidam te Ari Agripa ina, te dana amu na haman ya ngamin nabidak ta ayanen. A yen ta awek ikamat ibida tentu, te dana amu na, te awena haman nakkwa ta nelemad," kun ni Pablu tentu.

27 A ya uhohug na hapa te Ari Agripa a

"Ibar mu haen, Apo, am kurugam ya nesurat na pinaguhohug kiden na Namaratu? Ammi maski awem ibar amuk haman ta kurugam," kunna.

28 "Pahig mu hud ta alistu yak mangurug te Hesus gafu ta bidamina?" kun ni Ari Agripa tentu.

29 "Maski am alistu ka ono am awan, makimallakak hala ta megitta ka mina teyak fwera ta kawaden ta kamat kin. Kumanen hapa mina ta ngamin kidin makadangag teyak ta ayanin," kun ni Pablu tentu.

30 A sangaw sa nagtayuk ya ari en ikid ni Bernisa ikid na gubernadoren ikid na kahebing da kiden.

31 A tekid na nakauhet a

"Awan haman ta iningwa na ta dulay nga megitta ta kapapasi na ono kabalud na," kukunda.

32 "Gagangay ta maibbatan mina am awena mina nakikekallak te Ari en Sisar," kunna hapa ni Ari Agripa te Pestu.

27

Ya Pangidob Da Te Pablu Ta Ili Na Roma

1 A ta nekari na en araw nga pangidob ni Pestu te Pablu ta ari na taga Roma kiden a inalap da ig Pablu ikid na kadwan kiden nabalud, a enda kid netulud te Huliyo, te intu ya kapitan na suddalu kiden nga magtaron tekid addet ta ili na Roma.

2 A sa gimon kami nig Pablu ikid na suddalu kiden ta takday na selayag nga taga ili na Adrumito, te magganwat na magtugut, a sage magsibal sangaw ta ili kiden ta pingit na bebay ta lugar na Asya. Intu hapa kahulun mi i Aristarku taga Tesalonika ta lugar na Masadonya. A kumanen nagtugut kamin.

3 A ta kalakwatan na a nagsibal kami ta ili na Sidon, a nekallak ni Huliyo i Pablu, petta dumagut bit nga ange mangalap ta masapul na kiden ta bali na kofun na kiden.

4 A tekami en ha nagtugut a atubangan na kami na paddad, a yen ta nagpingit kami ta lingad na fugu na Sipre.

5 A tekami en nakadakit ta bebayen ta annung na lugar na Silisya ikid na Pampiliya, a nagdulot kamin ta ili na Mira ta lugar na Lisya.

6 A yen bit ya nagdisaagan mi, te umange nagapag i kapitan Huliyo ta takwan na pagluganan mi, a sangaw pinaglugan na kami ta takday selayag taga Alehandra, te magdulot ta lugar na Itali.

7 Pake mabayag kami nakatugtugut abat ta addu na araw, a addu ya zigat mi nga nakadatang ta annung na ili na Nidu. A gafu ta atubangan na kami na paddad a nagpaabagatan kamin, petta angen mi ya lingad na fugu na Kareta.

8 A tekami en nagtalib ta annung na
Salmone a medyo nazigatan kami hapa
pumingit abat ta nakadatang kami ta ki-
nan da en Mappya na Paglingadan nga
abikan ta ili na Laseya.
9 A gafu ta natalantanan kamin ta pad-
daden a nadatangan na kami na agirid
ikid na araw na kawan, a mazigat na ya
magtugut ta paddaden, a netabarang ni
Pablu ta aweda bit mina magdulot.
10 "Mariknak, Apo, ta pake mazigatan
kitam sangaw, a maperdi sangaw ya se-
layagin kontodu karga tam, yaga addu
sangaw ya masi tekitam," kunna.
11 Ammi takwan ya uray na piloto ikid
na makāluganen, a yen kid ya kinurug ni
Kapitan Huliyo ammi te Pablu.
12 A gafu ta medyo dulay kan hapa ye-yan
na paglippadan ta agirid a addu ya nan-
gibar ta imunnan kami talo am madatang
mi ya lugar na Fenika tagad ta lod na fugu
na Kareta, te itta kan ten ya mapmap-
pya na paglingadan nga umatubang ta lod
na abagatan ikid na lod na amyanan. A
mapmappya kan ta yen ya pagpataliban
mi ta araw na kawan, te malingadan kan
ta paddad.

Ya Zigat Da Ta Kawan Ta Bebay

13 A sangaw gafu ta itta ya palapaddad
nga nagafu ta abagatan a matalak kid na,
te pahig da ta makkwa dan hala ya gakkad
da en. A yen ta negon dan ya landuken nga
kesodan na selayagen, a nagtugut kamin
ha ta papapingit na fugu na Kareta.
14 Ammi awena la mabayag a netapal na
kami na masikan na paddad nga nagafu ta
amyanan.
15 A gafu ta awemi napaatubang ya se-
layagen ta paddaden, a netuluk mi mantu
ta mepaddad.
16 A inange mi ya taakub na fugu
na Kawda, petta malingadan kami ta
paddaden, a magge awemi negon ya
barangayen nga ginerger na selayagen, te
igalut mi ta ngarab na en.
17 Ammi ta nepangigon min ta
barangayen a ginalutan da hapa ya tangn-
gan na selayagen ta dakal kiden na lubid,
petta awena imangat na nagtotopan na en.
A ta kabalin na panggalut da a nagburung
kid na ta mepaddad ya lugan mi in ta
dammang, a mesalsal ta kaassangan
na danumen ta kinan da en Sirte. A
yen ta neakban da ya dakalen layag na
petta awena makaange ta kaassangan na
danum, a netuluk da la ta mepaddad.
18 A gafu ta awena haman magimmang
na sikan na paddad ikid na palung kiden a
pake nakawanan kami addet ta lalakwat, a
nepagiwarad dan ya karga ta danum petta
malampaw ya selayagen.
19 A ta mekatallu en araw a magge
malammad na ya selayagen, a sina-sat da
ya kadwan kiden ramyenta na layag kiden,
a nepagihunnak da kid ta bebay.
20 Ammi intu para dulay te awenan
haman limattog na bilag ikid na bitwan
kiden abat ta addu na araw gafu ta kasikan
na kawanen, a awemin amu ya agyan mi,
a awan na ta ikatalak mi ta matolay kami.
21 A gafu ta nabayag hapa ya nag-
tarabaku kiden nga awan nakatagop nan-
gan, a enna kid hapa tinabarangan ni
Pablu.
"Mapmappya mina en, kahkahulun,
ta kinurug dak, petta awetam bit mina
nagtugut ta fugu na Kareta, te nalil-
likan tanan mina ya zigatin yan ikid na
kaperdi na karga in.
22 Ammi awemuy na magburung, te
awan sangaw ta masi tekitam, te ya paglu-
ganan tamin la ya maperdi.
23-24 Te umange nagtayuk ya anghel na
Dyos kewan Namaratu ta hebing ken ta
hiklamen, a nebar na teyak:
'Awem la magburung, Pablu, te uray
na Namaratu ta imatubang ka sangaw
te Ari en Sisar. A dinangag na ya paki-
mallak mu ta kahulum kidina, petta
awan sangaw ta masi tekid,' kunna
teyak.
25 "A awemuy mantu magburung,
kahkahulun, te ikatalak ku ya Namaratu
ewan ta magdulot hala sangaw ya
kuman na nebar na en teyak,
26 ammi mappya ta mesalsal kitam
sangaw ta takday na fugu," kun ni Pablu
tekid.
27 A kumanen nedodoyan kami la ta be-
bay na Adriyatiko abat ta dwāliggwān. A
ta mekafulu appat na hiklam a narikna na

magibbal kiden ta selayagen ta umabikan
kami ta lutak,
28 a ginukud da mantu ya kadalam na
danumen, a tallufulu annam na metru ya
kadalam na. Magananwan la a ginukud da
ha a dwafulu pitu metru.
29 A gafu ta nagburung kid ta metumpap
ya lugan ta kabatun a nehunnak da ya
appat na kesodan na nga negalut ta huli
na en, a nakimallak kid ta mavit mina ya
araw.
30 Ammi intu para dulay, te ya magibbal
kiden a ikayat da magtammang, a enda
neuhiyay ya balabarangayen ta danum,
petta pagluganan da ta pagtammang da.
Ammi ape ihunnak da ya landuken nga
negalut ta mukat na selayagen ta kuman
na nepagihunnak da kiden ta huli na.
31 Ammi mappya la, te neitan na kid
ni Pablu, a nedanug na kid ta kapitan na
suddalu kiden.

"Am awena masirak na magibbal kiden ta lugan awan sangaw ta matolay tekitam ngamin," kunna tentu.

32 A gafu ta kumanen dinob na kapitanen ya ange manggattat ta galut na
barangayen, petta mahunnak ta danum.
33 A tentu en tanagay nagkarawan a
pinagturad ni Pablu ya tolay kiden ta man-
gan kid mina.

"Awemuy haman nangnangan abat ta mafulu appat na araw gafu ta maburung kam la.

34 Mangan kanan mina, petta
magsikan sangaw ya bari muy, te awan
sangaw ta masi tekitam maski takday la,"
kunna.
35 A intu ya napolu nangalap ta pan, a
nepakimallak na ta Namaratu ta atubang
na ngamin, kapye na pinilsat, a kinan na.
36 A gafu ta kumanen a naazi hapa ya bu-
rung na nonot da, a nangan kid na hapa.
37 Dwagatut pitufulu annam kami ngamin
nga nagyan ta selayagen.
38 A tekiden nabattug ta nepangan da a
nepagihunnak da ta bebay ya irik kiden
petta pake maglampaw para ya selayagen.

Ya Kaperdi Na Baporen Ta Batu

39 A tentun nagdakar a aweda amu ya
lugaren nga agyan da, ammi naita da ta
itta ya sinang walawer na ginat, a yen ya
ikayat da en pangisarokan ta selayagen
talo am mabalin.
40 A ginattat da mantu ya galut na landuk
kiden nga nesod ta kabatunen ta huli na
selayagen, kapye da inubadan ya galut na
lapag na en. A sangaw nepotun da ya
assangen layag ta ulu na, a netu-bang na
kamin na paddad ta tagad ta ba-naden.
41 Ammi intu dulay, te intu inange na
selayagen ya kauknudan na ginat kiden ta
pagdafungan na palung kiden, a nelum-
lum, a awenan nakaalit. A nakutukutet
hapa ya huli na ta kasikan na palung ki-
den.
42 A ya uray na suddalu kiden a papasin
da ya mabalud kiden, petta awan sangaw
ta makatammang,
43 ammi ginamman na kid na kapitan, te
ikayat na ikerutan i Pablu. A ya makkamu
kiden maglangoy a pinaglattu na kid ta
danumen petta imunnan kid ta ba-naden.
44 A ta kadwan kiden a nebar na ta gu-
mafut kid ta tabla ono kompormi na itta
nga naazi ta selayagen. A kumanen sa
nakadatang kami ngamin ta ba-naden, a
awan ta nakkwa ta dulay tekami.

28

Ya Pagyan Da Ta Fugu Na Malta

1-2 A tekami en nakagon ta ba-naden
a enna kami pinagdulot na limugar ki-
den ta fugu en, a yen ya nepakadangag
mi ta Malta ya ngagan na fugu en nga
dimmatangan mi. A addu hapa ya ne-
paita na tolay kiden ta kallak da tekami, a
naghatung kid hapa ta paggukupan mi, te
nagudan na, a masanaw.
3 Umange hapa nangalap i Pablu ta
hangaw, ammi tentu en nangitumpa ta
hangaw kiden ta afuyen a imuhet ya
madagat gafu ta patu en, a kinagat na ya
kamat na en.
4 A ta nepakaita na tolay kiden ta ulagen
nga nagbesin ta kamat ni Pablu a

"Kakurugan ta amapasi ya tolayin yan, te maski nakadakit ta bebayen a awena mantu mabalin ta matolay gafu ta addu ya liwat na, te masi sangaw ta dagat na ulagina," kunda,

5 Ammi newadwad na hala ya ulagen ta
afuyen, a awan ta nahikna na ta takit na.

6 Nepa-na na tolay kiden ya pagbaga na
bari na ikid na pasi na, ammi gafu ta awan
ta naita da ta kabayag na pangipa-na da a
nauli ya nonot da tentu, te nebar dan ta
intu ya takday na dyos.
7 A ta kabalinan na kumanen a umange
kami ta bali na mayor na fugu en, bali ni
Publiyo, te abikan ya lutak na kiden ta ba-
naden dimmatangan mi, a pinagdulot na
kami ta bali na, a pinakpakan na kami ta
talluhaw.
8 Ammi nagtakit hapa ya dama ni Pub-
liyo, te nagpatu, yaga nagatattay. A enna
inita ni Pablu, a nepakimallak na. A ta
nepangisagpaw ni Pablu ta kamat na tentu
a nagmappyan.
9 A ta nepakedamag na pagmappya na
en ta kadwan kiden tolay ta fugu en a
umange hapa ya nagtakit kiden te Pablu, a
nagmappya kid hapa.
10-11 Nagyan kami ta fugu in yen abat
ta talluhulan, a addu ya neatad na tolay
kiden tekami ta pangikayat da tekami.

Ya Pagdulot Da Ta Ili Na Roma

A ta kabalin na talluhulan a nagganwat
kami ha nagtugut, te itta ya takday na se-
layag nga naglingad ta fugu en ta agiriden,
a yen ya pagluganan mi. Taga Alehandra
hapa ya selayagen, a Siping na Dyos ya
ngagan na. A tekami en nagganwat naglu-
gan a pinagbalun na kami hapa na tolay
kiden ta ngamin masapul mi ta angen mi
in.
12 A kumanen nagtugut kami ha abat ta
ili na Sirakut, a nagyan kami ten ta tal-
luhaw, kapye mi ha nagtugut.
13 A sangaw nagsibal kami hapa ta ili
na Regiyo ta tangagaw, te ipa-na mi ya
paddad nga magafu ta abagatan.
A ta mekaduwa en araw a nagdulot kami
ta ili na Puteoli, a nagdisaag kami.
14 A yen hapa ya nakasimmun mi ta kad-
wan kiden mangurug, a inagagay da kami
hapa nga magyan tekid abat ta pitu araw.
A tekami en ha nagtugut a tinugut mi abat
ta ili na Roma.
15 Ammi ya mangurug kiden taga Roma
a dana nadamag da hapa ya datang mi
ta ili na Puteoli, a enda kami dinafung ta
Plasa na Appio, a ya kadwan kiden para
a dinafung da kami ta agyan na kinan da
en Tallu na Tyenda. A ta nepakaita ni
Pablu tekid a matalak hapa ta Namaratu,
a pinagturad na ya nonot na.
16 A ta datang mi ta ili na Roma a aweda
pake nebalud i Pablu ta agbaludan, te
pagurayan da la ta takday na bali, ammi
mehulhulun hapa ya suddalu en nga nang-
taron tentu.

Ya Pangipadangag Ni Pablu Ta Ili Na Roma

17 A ta kabalinan na talluhaw a pinaaya-
gan ni Pablu ya pinakadakal na Hudyo
kiden taga Roma ta bali en nagyanan na. A
tekiden nagkakampat tentu a binida na ya
gafu na nepangpaayag na tekid.

"Yen ta pinaayagan ta kam, kahkahu-
lun, petta bidan ku tekamuy ya gafu
na kabalud kin. Te maski am awan
ta liwat ku ta kagittak kiden Hudyo
ikid na gagangay tamen nga nesirak na
dadagkal tam tekitam, a ginafut dak hala
ta ili na Herusalem, a nedarum dak ta
atubang na taga Roma kiden, petta ma-
baludak.
18 "A tekid na hapa nagimbestigar
teyak a awan haman ta napasikkal da ta
pangpapasin da teyak, a inibbatan dak
mina, ammi awena haman nekayat na
Hudyo kiden.
19 A gafu ta nepapilit da ta itta ya liwat
ku a kapilitan ta nakikekallakak te Ari en
Sisar, ammi awan haman ta idarum ku ta
kagittak Hudyo.
20 A yen ya gafu na nepangpaayag
ku tekamuy petta dangagan muy hapa ya
mabidak, te nabaludak sekawad gafu ta
pangikatalak ku ta mangikerutanen nga
nekari na Namaratu ta dadagkal tam ki-
den," kunna.
21 A ya tabbag da hapa tentu a

"Awan haman ta nadamag mi gafu
teko, te awan para la ta nesurat na taga
Hudeya kiden tekami, a awan hapa ta
binida na nagafu kiden ten.
22 Ammi ikayat mi sangaw danga-
gan teko am anu ya pake kurugam, te
ya nadamag mi ta kahulum kiden nga
makikattway ta pangurug na dadagkal
tam kiden a dulay kan ya bidan da tekid ta
ngamin kiden lugar," kunda te Pablu.

23 A nagbabidan da hapa ni Pablu ya
araw na pagdangag da tentu. A ta lalakwat
ta nagbabidan da en a nagdadatang hapa
ya awan bababang na tolay ta pagyanan
na en, a nagtangtangagaw nangipasikkal i
Pablu ta pangikerutan na Namaratu tekid,
a pake ipasikkal na para ya uhohug na Na-
maratu tekid nga nesurat ni mina Moses
ikid na kadwan kiden pinaguhohug na Na-
maratu, petta mangurug kid mina te Hesus
gafu ta intu ya nagdulotan na bida na surat
kiden.
24 A nangurug hapa ya kadwan ta inuho-
hug na en, ammi nasoysoy ya kadwan.
25 A gafu ta nagkakattway ya nonot da a
nagtatugut kid na, ammi dana naguhohug
bit i Pablu ta takday para la na uhohug ta
awan kiden nangurug:
26 "Kustu hala ya uhohug na Kahalwa
na Namaratu ta dadagkal muy kiden,
te ya uhohug na tekid gafu te mina
Isayasen a
'**Pake dangagan muy ya uhohug
na Namaratu, ammi awemuy
haman maawatan.**
**A maski pake bilbigan muy awe-
muy haman metug,**
27 **te nagtuyag haman ya nonot muy,
a maningbangngag kam,**
**a nagkigsap kam para gafu
ta awemuy ikayat makaita
ikid na magdangag ikid na
magnonot.**
**A yen ta awemuy magbabawi petta
pagmappyan ta kam mina,**' kunna
tekid.
"A gafu ta parigan muy ya dadagkal
muy kiden a
28 ibar ku tekamuy ta pagtalekudan na
kanan na Namaratu, a ya Hentil kiden ya
pangibaran na ta pangikerutan na tekid,
te ikid na sangaw ya mangurug," kun ni
Pablu tekid.
29 A ta nekabalin na naguhohug tekid a
nagtatugut kid, a nagkapopohutan da ya
inuhohug na tekid.

30 A nagyan hala i Pablu ta sinalda na en
bali abat ta dwadarun, a pinagdulot na ya
ngamin kiden umange magdangag tentu,
31 te mepalubus la mangipadangag ta
ngagan ni Afu Hesus ikid na pangikerutan
na Namaratu tekid.

Ya Surat Ni Pablu Ta Taga Roma Kiden

Ya Gafu Na Suratin Yan

Roma ya ngagan na kadakalan na ili ta nasyon na Itali. A ya tolay kiden nga nesigud ten a addu ya dyos da ta idi, te aweda amu ya ngagan na Namaratu. Ammi ta nepagpasa na addu na darun a itta ya kadwan kiden Hudyo nga umalit ta iten. A gafu ta Hudyo kid a mangurug kid ta Namaratu a nesaned da hapa ya uhohug na ta kadwan kiden Roma, a itta hapa ya tagtakday Roma nga nakadangag a nagtalekudan da ya dyos da kiden nga nesigud tekid a nangurug kid na ta Namaratu. A sangaw ta pagpasa na addu para na darun a itta ya kadwan kiden Hudyo nga nangurug te Hesus, a umalit hapa ya kadwan tekid ta ili na Roma. A ye-yen kid hapa ya nangipadangag ta ngagan ni Hesus. A gafu ta kumanen a umitta ya tallu na relisyon ta ili na Roma: ya napolu kiden tolay ten a nangurug kid ta intu la dyos ya ari da en Sisar. A ya Hudyo kiden a magge dipuru kid nga nangurug ta Namaratu, ammi aweda mangurug te Hesus. A ya kadwan kiden Hudyo nga bagu dumatang ta iten a nepapilit da ya ngagan ni Hesus.

Gafu ta pangipadangag na mangurug kiden te Hesus a itta ya tagtakday Hudyo nga simipat tekid nga mangurug te Hesus. A kumanen hapa ta kadwan kiden Roma nga nesigud magyan ten. A gafu ta kumanen, am kada makigimung ya ngamin mangurug te Hesus, a itta ya dana taga Roma kiden, a itta hapa ya Hudyo. A ta nepakadamag ni Pablu ta itta ya mangurug te Hesus nga magyan ta ili na Roma, a nakanonot nga nagsurat tekid, petta padakalan da ya pakkamu da ta Namaratu ikid ni Hesus. A ya surat na en a intu yan:

(v 7) Tekamuy ngamin nga iddukan na Namaratu ikid na negitta na ta tolay na kiden ta ili na Roma.

Ampade Dama tam Namaratu ikid ni Afu Hesus ya mangikallak tekamuy petta mappya kam la.

1 A ya nagsuratin tekamuy a iyak, Pablu, nga daddoban ni Hesus Kristu. A yen ta inalap nak, petta isaad nak ta turin na en nga ange mangipadangag ta Mappya en Damag na Namaratu.

2-3 A awan mantu ta takwan na ipadangag ku am bakkan ta kuman na nebar na Namaratu ta idi ta lebru na en nga nesurat na aglavun kiden, te intu nesurat da ya ange na Anak na Namaratu ewan. A intu hala ya Dafu tamewan Hesus Kristu. A tentu en umange a negitta tekitam tolay, te simsima ni mina Dabiden.

4 Ammi maski am tolay a nepasikkal hapa ta Anak na Namaratu ewan nga seppakapangwa, te maski pinapasi da a natolay hala gafu ta kahalwa na en nga negitta ta Namaratu ewan.

5 A gafu ta kallak na en teyak a nesaad nak ta turin na en nga ange mangipadangag ta damag ni Hesus Kristu ta ngamin tolay ta ngamin kiden lugar, petta intu mina ya madayawan gafu ta pangurug da tentu.

6 A kumanen hapa tekamuy nga taga Roma, te yen ta inalap na kam hapa, petta tolay kanan ni Hesus Kristu.

7 (-)

Ya Katalak Ni Pablu Ta Mangurug Kiden

8 A ikamuy hapa, kahkahulun, ya gafu na talak ku ta Namaratu ewan ikid ni Afu Hesus, te bidan na kanan hapa na ngamin tolay addet ta ngamin paglelehutin gafu ta pangurug muy, a yen ta nadamag ta kam hapa.

9-10 A kanayun pakimallak ta kam hapa ta Namaratu ewan, a awek magimmang. A gafu ta tatakday la ya nonot ku nga magserbi tentu a idulot ku la ya mangipadangag ta damag na Anak na en ta ngamin kiden lugar. A Namaratu hapa la ya mangipasikkal ta am kada makimallakak tentu a ibar ku hapa ta eyak mina magpasyar tekamuy, am yen ya uray na teyak.

11 A yen ta pake ikayat ku magpasyar tekamuy, petta isipat ku hapa tekamuy ya iatad na Kahalwa na Namaratu nga mangpasikan ta pangurug muy,

12 pettam ikamuy hapa ya mangpasikan
ta pangurug ku, te mappya ta magimpas-
pasikan kitam ta pangurug na gintatak-
dayan tekitam.
13 Ammi awemuy pahig, kahkahulun, ta
ayanin la ya pakanonot ku nga umange
tekamuy, te naming-addu yak nga mag-
ganwat, ammi kanayun neguguwadak
abat ta ayanin. Ammi ikayat ku la umange
tekamuy talo am itta ya mapadagdag ku te
Hesus ta kagitta muy kidina nga taga Roma
ta kuman na Hentil kiden nga napadagdag
ku ta kadwan kiden lugar.
14-15 A yen ta pake karagatan ku ya
mangipadangag ta damag na pangikerutan
na Namaratu ta kagitta muy kidina nga
taga Roma, te liwat ku ta Namaratu am
awek ipadangag ya pangikerutan na ta
ngamin tolay, maski am anu ya katolay da
ikid na amu da, petta madangag da hapa.

Ya Damagen Nga Nepadangag Ni Pablu

16 A pake ikatalak ku para ya damag
na pangikerutan na en, te am kada
mepadangag a mehulun hapa ya paka-
pangwa na Namaratu nga manguli ta
nonot na ngamin kiden mangurug, petta
matunung kid. Ikami Hudyo ya napolu
nangipadangagan na, a ta ayanin a isipat
na hapa ya Hentil kiden.
17 A mabalin ta mapatunung ya man-
gurug, te ya damag na en ya pakkamun
tam ta ikwenta na kitam ta matunung
gafu ta pangurug tam am idulot tam la ya
pangikatalak tam tentu addet ta addet, te
ya uhohug na ta surat na Bibliya a
"**Intu sangaw matolay magnayun ya ik-
wenta na en ta matunung gafu ta
pangikatalak na tentu,**" kunna.

*Ya Kasasaad Na Awan Makkamu Ta Na-
maratu*

18 A kakallak sangaw ya awan kiden
mangurug, te pa-gangan na kan sangaw
ya ngamin kiden mangwa ta dulay ikid na
awan makanonot tentu, te yen hapa ya
nepakamu na ta damag na pangikerutan
na tekitam. Te maski am amu da ya kaku-
rugan a dulay la ya tarabakun da.
19 A yen ta awan ta pambar da, te dana
amu da haman ya malogon maamu ta Na-
maratu, te nepaita na hala tekid.
20 Te addet ta nekaparatu na ngamin
paglelehutin a pake nepasikkal ya awan
maita ta kasasaad na Namaratu, te ya
pakapangwa na ikid na kadyos na a mal-
ogon maita gafu ta pinadday na kiden.
21 A yen ta awan ta pambar da, te maski
am amu da ta itta ya Namaratu aweda
haman dinayawan ta kuman na mekustu
tentu, ikid na aweda hapa ipaita ya talak
da tentu, te intu la nonotan da ya awan
ta kapkappyan. A kuman na nagsugiram
mantu ya nonot da gafu ta aweda kurugan
ya nepaita na tekid.
22 Ibar da ta malalaki ya amu da, ammi
madi haman,
23 te negitta da ta Dyos ya pinadday da ki-
den nga sinang tolay, ikid na sinang ayam,
ikid na sinang mamanuk, ikid na sinang
ulag.
24 A gafu ta intu la karagatan da ya dulay
a binaybay-an na kid na Namaratu, petta
maguray kid la nga magpadakat ta bari da
ta pangadallaw da ikid na pagingatattug
da,
25 te aweyan da haman ya kustu en nga
nepaita na Namaratu tekid, a kurugan da
hud la ya tulad, te bakkan ta Namaratu ya
dayawan da ikid na pakidafun da am awa
pinadday na kiden. Ammi Namaratu hala
sangaw ya madaydayawan addet ta addet.
26 A binaybay-an na kid, petta idulot
da la ya kuman na ikayat da en nga
kāāmāmatān, te ya babay kiden a aweyan
da ya lalaki, te makidorug kid hud la ta
sakā babbay da.
27 A kumanen hapa ta lalaki kiden, te
aweyan da ya babbay, gafu ta sakā lalaki
da ya pagattugān da. A intu la tarabakun
da ya kāāmāmatān ta sakā lalaki da. Ammi
naatadan kid hala ta pa-gang da, te yen ya
balat na dulayen na tarabaku da.
28 A gafu ta aweda ikayat nonotan
ya Namaratu a binaybay-an na kid nga
magnonot ta dupal na nonot, petta kwan
da la ya ikayat da kwan nga awan ta
kapkappyan.
29 A pinannu da ya nonot da ta ngamin
magmagannud na kadulayan, te kwan da
la ya maginggum, ikid na magatattug,
ikid na mangahugu, ikid na mamapasi,

ikid na makitapil, ikid na magtulad, ikid
na mangikatupag, ikid na mangisaned ta
bida,
30 ikid na mamadpadulay, ikid na
mangikatupag ta Dyos, ikid na mag-
parayag. A kanayun parparatun da hapa
ya bagu na dulay, a aweda kurugan ya
dadagkal da kiden.
31 A kuman na awan kid ta nonot, te
aweda mekatalak, ikid na aweda makipa-
grikna, ikid na aweda mangikallak.
32 Dana amu da haman ya nebar na Na-
maratu ta mapa-gang sangaw ya ngamin
kiden mangwa ta kuman na gagangay
da en, ammi maski kunna ten aweda
haman pagimmangan ya gagangay da,
yaga pagurayān da para ya kadwan kiden
nga mangwa ta kuman na gagangay da.

2

*Ya Pagporay Na Namaratu Ta Hudyo Ki-
den*

1-2 A dana amu tam haman ta am pa-
gangan na Namaratu ya ngamin kiden
mangwa ta kumanin kid na pagliwatan a
atadan na kid ta mekustu tekid. Ammi
maski am inya ka na tolay, am iko ya mang-
paliwat ta kadwan a awan ta pambar mu,
te parigam haman ya kuman na tarabaku
na paliwatamen, a sakā ikabat mu mantu
ya barim ta pangpaliwat mu tentu.
3 Anu hud ya uray mu? Am kwam hapa
ya dulay ta kuman na paliwatamen a parig
mu hud ta melillik ka ta pangpa-gang na
Namaratu teko?
4 A tagaassangam de ya nasuroken nga
allak na ikid na pagattam na teko? Awem
hud amu ta nekallak na ka ta idi petta itta
ya pagnonotam ta pagbabawim?
5 Ammi am awem magbabawi te
patuyagam la ya nonot mu a padakalam
mantu la ya pangpa-gang na Namaratu
teko, te yen sangaw ya pake iparikna na
teko ta araw na pangpa-gang na ta ngamin
kiden nagliwat.
6 Te maski am anu ya tinarabaku tam ta
katolay tamin a igitta na hala ya pangpa-
gang na ta tinarabaku tamen.
7 A ya ngamin kiden mangidulot ta map-
pya na tarabaku gafu ta ikayat da mesipat
ta dakar na Namaratu, ikid na dayaw na,
ikid na katolay na en nga magnayun, a
atadan na kid sangaw ta magnayun na
angat.
8 Ammi ya masoysoy kiden ikid na
mangidadula ta kakurugan a intu la san-
gaw kesipatan da ya pagporay na ikid na
pangpa-gang na tekid.
9 A dakal mantu sangaw ya pagzigātān
na ngamin kiden mangwa ta dulay, te intu
polun na ya Hudyo kiden, kapye na isipat
ya Hentil kiden.
10 Ammi ya ngamin kiden mangwa ta
mappya a awan sangaw ta burungan da, te
mesipat kid sangaw ta dakar na Namaratu,
ikid na dayaw na en, te intu ha polun na
ya Hudyo kiden kapye na isipat ya Hentil
kiden,
11 te awan sangaw ta idaduma na Nama-
ratu tekid.
12-13 Te ya Hudyo kiden nga nagliwat a
pa-gangan na kid gafu ta lintig na en nga
neatad na tekid, te maski am kanayun dan-
gagan da ya lintig na en a aweda haman
idulot ya madangag da. Ammi intu la
ikwenta na Namaratu ta matunung ya
mangidulot ta lintig na en. A maski am
awena amu na Hentil kiden ya lintig na en
nga neatad na ta Hudyo kiden a magliwat
kid ta lintig da en hapa la.
14 Te maski am aweda amu ya lintigen
nga neatad na Namaratu ta Hudyo kiden,
am megitta ya tarabaku da ta kuman na
nebar na Namaratu ta lintig na en, a yen
ya ikwenta na Namaratu ta lintig da.
15 A yen ya pakaitan ta dana nesurat ya
lintig na en ta nonot da, te maski am anu
ya tarabakun da a dana amu da haman am
mappya ono am dulay.
16 A am dumatang sangaw i Afu Hesus ta
pagaddetan na arawin yan a intu sangaw
ya isaad na Namaratu nga magimbestigar
ta ngamin tolay, petta palattogan na san-
gaw ya ngamin nelemad da ta nonot da
nga aweda en nepāssay, te yen sangaw ya
itan na am mappya ono dulay. A yen kid
ya kanayun ipadangag ku ta ngamin tolay.

Ya Liwat Na Hudyo Kiden

17 A ta kuman na ikamuy nga Hudyo a
iparayag muy ya kaHudyo muy, te parig
muy ta matunung kam gafu ta lintigen

nga neatad na Namaratu tekamuy, yaga iparayag muy ya pakkamu muy ta kakurugan na Dyos.

18 A gafu ta naadal muy ya lintig na en a amu muy mantu ya ngamin ikayat na, a amu muy hapa ipasikkal ya mappya.

19-20 A gafu ta lintig na en a amu muy hapa ya ngamin kakurugan, petta ituldu muy ta kadwan kiden nga itta ta sugiram, ikid na awan kiden makaita, ikid na awan kiden ta nonot, ikid na abbing kiden.

21 Ammi am ituldu muy ya kadwan kiden anu kawagan na ta awemuy ituldu ya bari muy? Ibar muy ta awan mina ta magtakaw, ammi awan hud tekamuy ta magtakaw?

22 A "**Awan mina ta mangadallaw**," kummuy para, ammi awan hud tekamuy ta mangadallaw? Pake ikatupag muy para ya makimallak ta sinang tolay kiden ta agyan na pakimallakan na Hentil kiden, ammi awan hud tekamuy ta ange magtakaw ta pirak kiden nga neatang da ta sinang tolay da kiden?

23 Dayawan muy mantu ya lintigen nga neatad na Namaratu tekamuy, ammi ayayyawan muy haman ya Dyos gafu ta pagliwat muy ta lintig na en?

24 Kakurugan mantu ya uhohug na suraten ta Bibliya gafu tekamuy nga Hudyo, te ya nebar na a

"**Gafu ta dulay ya tarabaku muy a ibar na Hentil kiden ta dulay hapa ya Namaratu ewan,**" kunna.

25 Anu hud mantu ya kappyanan na nepagbanggit muy? Te ya kabanggit muy mina ya pakaitan ta nesipat kam ta netaratu na Namaratu te mina Abrahamen, ammi itta hud ya kapkappyan na nepagbanggit muy am awemuy idulot ya ibar na ta lintig na en? A gafu ta awemuy idulot a negitta kanan mantu ta Hentil kiden nga awan nabanggit.

26 Ammi maski am awena nabanggit na Hentil kiden, am kwan da hala ya kuman na nebar na Namaratu ta lintig na en a isipat na kid hapa ta netaratu na en te mina Abraham.

27 A ikid hapa la sangaw ya pakaitan ta nakaliwat kam, te maski am nabanggit kam a awemuy haman idulot ya ibar na lintigen nga neatad na Namaratu tekamuy.

28-29 Bakkan mantu ta pakagalgal na bari tam ya pakaitan ta tolay kitam na Namaratu, te bakkan haman ta yen ya kakurugan na pagbanggit. Te ya kakurugan na pagbanggit a itta haman ta nonot tam, petta naazi ya dulayen na nonot nga awan naazi ta pagbanggit na bari tam. A bakkan hapa ta uray na tolay ya nonotan tam am awa uray na Namaratu ewan.

3

Ya Kasasaad Na Hudyo Kiden

1 Am mabalin mantu ta mesipat hapa ya Hentil kiden ta netaratu na Namaratu te mina Abrahamen a anu hud ya kapkappyan na Hudyo ammi ta Hentil, a anu hud ya kappyanan na pagbanggit da?

2 A gagangay ta dakal mina ya kappyanan da, te ikid haman ya nekatalak na Namaratu nga mangidulot ta uhohug na kiden tekid.

3 Ammi intu dulay, te nangilogot ya kadwan kiden ta nekari na Namaratu tekid.

A anu mantu ya uray na Namaratu gafu ta pangilogot da? Mabalin hud ta awenan sangaw idulot ya nekari na en te mina Abrahamen?

4 Awena mabalin ta kunna ten, te maski am sa mangilogot mina ya ngamin tolay a mekatalak hala ya Namaratu, a idulot na la idulot ya nekari na en te mina Abrahamen. Te ya uhohug ni mina Dabiden gafu ta Namaratu a

"**Maski am anu ya inuhohug mu, Afu, a mepasikkal hala sangaw ta awem nagtulad.**

A maski am pagbalinan da ya inuhohug mu ta tulad a mepaita hala sangaw ya katunung mu," kunna.

5 Maski am ilogot tam ya Namaratu ta tulag na tekitam, a mepaita hala ya katunung na en, te idulot na la idulot ya nekari na ta tulag na en. A gafu ta kunna ten a pahig na kadwan ta killu ya pangpa-gang na ta pangilogot tam, te bakkan ta pangilogot tam ya nangigamma ta pangidulot na ta nekari na en.

6 Madi ya kumanen na nonot te killu, te am kunna ten mina a awena mabalin ta

magturay ya Namaratu ta ngamin paglelehutin.
7 A maski nelogot tam ya Namaratu a madaydayawan hala gafu ta pangidulot na ta nekari na en. Ammi pahig na kadwan ta dulay am pa-gangan na kitam ta pangilogot tam, te awena nagamma mangidulot nekari na en.
8 A gafu ta mepaita ya katunung na Namaratu ta pangpa-gang na tekitam, a ibar na kadwan ta "Mapmappya ta mangwa kitam ta dulay petta lumattog ya mappya," kunda. A ipapilit da para ta yen ya itulduk ta kadwan. Megitta ta pa-gang ya maguhohug ta kumanen.
9 A anu mantu ya uray tam ta Hudyo kiden? Mapmappya de ya kasasaad da ammi ta kadwan kiden tolay?

A bakkan ay, te ya kuman na inuhohug ken ta ayanin a awan haman ta pagduman na Hudyo kiden ikid na Hentil kiden, te sa nagliwat haman ya ngamin tolay,
10 te dangagan muy ya dana nesurat ta lebru na Namaratu;
"**Awan pulus ta awan magliwat, maski am takday la,**" kunna.
11 "**A awan ta makkamu ta Namaratu, ikid na awan hapa ta magapag tentu,**
12 **te sa nagtalekud ya ngamin tolay tentu, te sa nagdupal kid, a awan pulus ta mangwa ta mappya,**" kunna ha.
13 "**Napannu ya simuk da ta ngamin na kadulayan,**
te mahuyuk ya bida da ta kuman na tanam na nasi nga awan natappanan.
A tulad ya kadwan, a madagat para ya kadwan uhohugan da ta kuman na dagat na ulag.
14 **A napannu para ya simuk da ta panglibak da ikid na pamadpadulay da.**
15 **A malogon kid para mamapasi.**
16 **A maski am had ya eyan da a mangisirak kid ta dulay ikid na zigat,**
17 **te aweda amu ya mappya,**
18 **a awan ta amat da ikid na talaw da ta Namaratu,**" kunna.
19 A yen kid na uhohug ya pagnonotan tam mina, te am anu ya inuhohug na Namaratu ta isin kid na surat a nebar na haman ta Hudyo kiden, petta awan sangaw ta mauhohug da ta razon da, te ikid haman ya inatadan na ta lintig na en ta palungu. A mepasikkal mantu ta sa nakaliwat ya ngamin tolay ta ngaminin paglelehut, petta sa medarum kitam mina ta atubang na Namaratu ewan.
20 A maski am inya na tolay a awan pulus ta ikwenta na ta matunung gafu ta pangidulot na ta lintig na en, te ya lintig na en ya mangipasikkal ta liwat na.

Matunung Kitam Gafu Ta Pangikatalak Tam Te Hesus

21-22 A ta ayanin gafu ta ange ni Hesus Kristu a nepaita na Namaratu ya allak na tekitam, te maski am nakaliwat kitam ta lintig na en, a ikwenta na kitam ta matunung gafu ta pangikatalak tam ta nepangikaru ni Hesus ta liwat tam kiden. A maski am ayanin la ya pakadangag tam ta allak na a dana binida ni Moses ta lintigen, a kumanen hapa ta surat na aglavun kiden.
23 A kompormi hapa ya mangurug, te awan haman ta idaduma na tekitam, te sa nagliwat kitam haman, ikid na pake adayu kitam para la ta kalalaki na Namaratu ewan.
24 Ammi gafu ta ikallak na kitam a sinaka na kitam ni Hesus, a ikwenta na kitam mantu ta matunung ta kuman na iatad na la ya katunung tam.
25 Te i Hesusen ya nekwenta na Namaratu ta atangen nga mangikaru ta liwat tam kiden, a yen ta pakoman na kitam am kurugan tam ikid na ikatalak tam ya pasi ni Hesusen gafu tekitam.

Ta idi a pinagtalib na Namaratu ya liwat na napopolu kiden tolay gafu ta nepagattam na tekid,
26 ammi ta ayanin a nepaita nan ta awenan tagorayan ya liwat tam, te nepekaru na kid hud la te Hesusen. A mappya hapa ta kunna ten petta ipasikkal na ya katunung na nonot na en, pase katunung tam gafu ta pangikatalak tam te Hesus.
27 A itta hud mantu ya meparayag tam, te bakkan haman ta katolay tam ikid na

tarabaku tam ya gafu na katunung tam ta
Namaratu am awa pangikatalak tam la te
Hesus.
28 Te ya pake ipasikkal ku a maski am
idulot tam la ya lintig na Namaratu a
bakkan ta yen ya pakaitan na ta katunung
tam, am awa pangikatalak tam la te Hesusen.
29 A anu mantu ya uray tam? Intu hud
la iddukan na Namaratu ya Hudyo, ono iddukan na hapa de ya Hentil? A bakkan la ta
Hudyo ya iddukan na, te tatakday haman
la ya Dyos nga namadday ta ngamin tolay.
30 A maski am nabanggit kitam ono am
awetam nabanggit a ibar na ta sa matunung kitam gafu ta pangikatalak tam te
Hesus.
31 Ammi maski am ipasikkal ku ya
pangikatalak tam te Hesus a awemuy
parig ta newarad kun ya lintig na Namaratu, te awek newarad am awa pake
nepasikkal kun ya ikayat na uhohugan ta
lintig na en.

4

Ya Pangurug Ni Mina Abraham

1 A intu para pagnonotān tam ya
kasasaad ni mina Abrahamen, te intu
haman ya pake nagafun tamen nga Hudyo.
2 A am matunung mina i Abrahamen
gafu ta iningwa na en ta mappya, a yen
mina ya pambar na nga makidayaw ta
Namaratu. Ammi bakkan haman ta kunna
ten,
3 te ya uhohug na suraten gafu tentu a
"**Kinurug ni mina Abraham ya nebar na Namaratu tentu, a ya pangurug na en ya nekwenta na Namaratu ta katunung na,**" kunna.
4 A bakkan mantu ta bannag ni Abrahamen ya nekwenta na Namaratu ta katunung na, te am kakurugan mina ta kunna
ten a bakkan mantu ta allak na yen am awa
isupapak na hud la ta bannag na en.
5 Ammi ya mangikatalak ta kallak na
Namarartu fwera ta magbannag, a yen ya
ikwenta na Namaratu ta katunung na.
6 A kumanen hapa ya inuhohug ni mina
Dabiden, te nebar na ta pake nagāsāt ya
awanen magbannag nga ikwenta na Namaratu ta matunung.
7 "**Pake nagāsāt ya pinakoma na Namaratu, te inazi na ya liwat na kiden,**" kunna.
8 "**A ya pake nagāsāt a intu hala ya awena ikwenta na Namaratu ya liwat na kiden,**" kunna ha.
9 Ammi had sin hud na tolay ya ikayat na
uhohugan ni Dabiden nga nagāsāt? Intu la
de bidan na ya Hudyo kiden gafu ta pagbanggit da en? O mabalin de ta nesipat na
hapa ya Hentil kiden nga awan nabanggit?

A ya kasasaad ni mina Abrahamen ya
pagnonotan tam mina, te intu haman ya
pake nepasikkal na Namaratu ta matunung gafu ta pangikatalak ni Abrahamen
tentu.
10 A dana nekwenta na Namaratu ta
matunung ta awena en para la nabanggit,
te ya pangikatalak na ta Namaratu ya gafu
na katunung na.
11 A gafu ta matunung na ta pakaitan
na Namaratu a yen ta nabanggit hapa ta
kuman na nebar na Namaratu tentu, petta
yen ya mangipasikkal ta awan na ta liwat na ta maski awena en para la pagbanggit. A uray hapa na Namaratu ta
kunna ten petta am itta ya mangurug tentu
nga awan nabanggit a ikwenta na ta simsima kid hapa ni mina Abrahamen gafu ta
makigitta kid ta pangurug na en ta awena
en para la pagbanggit.
12 A kumanen hapa mina ta Hudyo kiden
nga nabanggit, te maski am ikāttolay na kid
hala ni mina Abraham a bakkan ta yen ya
ikwenta na Namaratu, te ikwenta na kid
ta simsima na kiden gafu ta makigitta kid
hapa ta pangurug na en ta awena en para
la nepagbanggit.

Ya Mangurug Kiden Ya Nangikarin Na Namaratu

13 A nonotan tam para ya nekari na
Namaratu te mina Abrahamen, te nekari
na ta intu kontodu simsima na kiden ya
makākwa sangaw ta ngamin paglelehutin.
Ammi ya gafu na nekari na en tentu a
bakkan haman ta pangidulot na ta lintig
na Namaratu, te awan para la ya lintig
na en. Intu la gafu na ya katunung ni
Abraham gafu ta pangikatalak na ta nebar
na Namaratu tentu.

14 Te am kakurugan mina ta intu la
nangikarin na ya mangidulot ta lintig na
en a awan mantu ta serbi na pangikatalak
tam tentu. A kenga hapa sangaw ya nekari
na en, te awan haman tekitam ta mangidu-
lot ta lintig na en.
15 A awan mantu ta iatad na lintig na en
tekitam am bakkan la ta pangpa-gang na
Namaratu tekitam, te am awan mina ya
lintig na en a awan mina ta mangipasikkal
ta liwat tam.
16 A gafu ta seliwat kitam a mappya
mantu ta ikatalak tam la ya nepangikaru ni
Hesus ta liwat tam kiden, pettam kumanen
a magdulot hapa sangaw ya nekari na en
tekitam. Te ya uray na Namaratu a ya allak
na en hapa la tekitam ya gafu na nekari
na en, petta awan mina ta madugiman am
awa sa mesipat ya ngamin kiden simsima
ni mina Abraham. Te ya uray na Namaratu
a bakkan la ta Hudyo kiden ya simsima na
am awa Hentil kiden hapa nga kagitta na
pangurug ni mina Abrahamen, te intu ya
gingginafu na ngamin kiden mangikatalak
ta uhohug na Namaratu.
17 Te ya uhohug na Namaratu tentu a
"**Iko ya pinatudunan ku, petta mag-
balin ka ta gingginafu na addu
na tolay ta ngamin kiden lugar,**"
kunna.
A ya uray mantu na Namaratu te mina
Abrahamen a intu hala ya gingginafu na
ngamin kiden tolay nga kagitta na pangu-
rug na en, te ya nekatalak ni mina Abra-
ham gafu ta Namaratu ewan a tolayan hala
ya nasin, a palattogan na hapa ya awan. Te
ya uhohug na Namaratu tentu a
18-19 "**Itam ya langitewan a bilangam ya
bitwan kidina, te kumanen san-
gaw ya kaddu na simsimam nga
magafu teko,**" kunna.
Ammi ya darun ni mina Abrahamen a
magge magatut, a pake nagkafuy na ya
bari na en, yaga addet ta kasiksikan na
bakbakat na en a awena pulus nagaānāk.
Ammi maski awan ta nekatalak ni mina
Abraham ta bari na en a awena la nagka-
fuy na pangikatalak na ta uhohug na Na-
maratu tentu, te nekatalak na la ta itta san-
gaw ya anak na nga pagafun na ngamin
kiden simsima na ta ngamin kiden lugar.
20 A awena mantu la nagduwaduwa na
nonot na ta nekari na Namaratu tentu, te
nagsiksikan hud la ya pangikatalak na ta
pangibosag na ta kalalaki na Namaratu,
21 te pake nekatalak na ta makkwa san-
gaw na Namaratu ya kuman na nekari na
en tentu.
22 A yen ya gafu na ta nekwenta na Na-
maratu ya pangikatalak na ta katunung
na.
23-24 Ammi ya uhohug na suraten nga
"**Nekwenta na Namaratu ta katunung
na**," kunna, a yen ya pakkamun tam ta
bakkan la te mina Abrahamen ya ikwenta
na Namaratu ta matunung am awa sa iki-
tam hapa nga mangurug ta nepangtolay na
Namaratu te Afu Hesus.
25 Te yen ya nepasi ni Hesus petta ikaru
na ya liwat tam kiden, ammi ya pang-
tolay na Namaratu tentu ya pake mangi-
pasikkal ta kustu ya nepangikaru na en,
petta ikwenta na kitam ta matunung gafu
ta pangikatalak tam tentu.

5

Ya Mehulun Ta Katunung Tam

1 A ta ayanin gafu ta matunung kitanan
ta pangikatalak tam ta Dafu tamewan
Hesus Kristu a kofun na kitanan hapa na
Namaratu, te nekaru ni Hesus ya liwat tam
kiden,
2 a intu hala ya gafu na allak na Na-
maratu tekitam nga magnayun. A pake
matalak kitam hapa te itta ya ikatalak tam
ta mesipat kitam sangaw ta kalalaki na
Namaratu ewan.
3 A maski am itta ya pagzigātān tam a
matalak kitam la, te amu tam ta yen ya
mangatad ta pagattam tam.
4 A am maita na Namaratu ya pagattam
tam a pake ikatalak na kitam hapa. A gafu
ta ikatalak na kitam a yen ta itta hapa ya
ikatalak tam ta megitta kitam tentu.
5 A awetam sangaw melogot ta ikatalak
tam, te pake iparikna na Namaratu ya
pangidduk na ta nonot tam gafu ta Ka-
halwa na en nga magyan tekitam.
6 A ta idi ta awetam para la nepangurug
a awetam haman nakkwa ya patarabaku
na Namaratu tekitam. Ammi ta datang na

arawen nga dana pinili na a dinob na i
Hesus, petta ikaru na ya liwat tam kiden.
7 A yen mina ya pake nonotan tam, te
am tekitam mina nga tolay a ikayat tam
hud ya sumagapil ta sakā tolay tam? Ammi
mabalin de ta itta tekitam ya maturad nga
sumagapil ta pake mappya en na tolay.
8 Ammi te Hesusen a sumagapil haman
tekitam ta pagliwat tam para la tentu, a
yen ya pakaitan tam ta pake iddukan na
kitam na Namaratu.
9 A gafu ta nekarun ni Hesus ya liwat
tam kiden a matunung kitanan mantu ta
pakaitan na Namaratu ewan. A gafu ta
matunung kitanan a pake ilillik na kitam
hapa sangaw ta pangpa-gang na ta awan
kiden mangurug.
10 Te maski itta ya nangikatupagan na
Namaratu tekitam ta idi, a pinagbalin
na kitanan ta kofun na kiden gafu ta
pangikaru na Anak na en ta liwat tam ki-
den. A gafu ta kofun na kitanan a ikerutan
na kitam hapa sangaw ta mekaduwa na
pasi, te nesipat na kitam hapa ta katolay na
en.
11 A maski am indagan tam para la ya
pangalap na tekitam a ittan hala ta ayanin
ya pagay-ayatan tam ta Namaratu ewan
gafu ta Dafu tamewan Hesus nga nang-
pakofun tekitam.

Ya Gafu Na Pasi Tam Ikid Na Katolay Tam

12 Anu kawagan na mantu ta ikitam tolay
ya uminam magliwat? Ono had ya naga-
fun na pagliwat tam? Te awan haman ta
awan magliwat.
A gagangay ta sa magliwat kitam gafu ta
tatakday la na tolay, te i mina Adanen ya
gafu na liwat tam. A tentu en nagliwat a
dumagdag hapa ya pasi na, a yen ta masi
hapa ya ngamin tolay gafu ta sa nesipat kid
ta liwat na gingginafu da en Adan.
13 Ammi maski am dulay hapa ya
tinarabaku na popolu kiden dadagkal a
awena haman nekwenta na Namaratu ya
liwat da, te awan para la ya lintig na en nga
mangipasikkal ta liwat da kiden.
14 Ammi maski am awena nekwenta ya
liwat da a sa nagpasi hala ya ngamin tolay
addet te mina Adan addet ta nepangidagut
ni mina Mosesen ta lintig na Namaratu. A
maski am dulay ya tinarabaku da a bakkan
haman ta kuman na liwat ni mina Ada-
nen, te i Adan a nagsoysoy ta nebar na
Namaratu tentu, ammi ta kadwan kiden a
awan ta nagsoysoyan da, te awan para la
ya lintigen. A yen mina ya pake nonotan
muy, te maski am awan ta nagsoysoyan da
a nasi kid hala, te ya uray na Namaratu a
dana nesipat kid ta liwat na gingginafu da
en Adan.
A gafu ta kumanen a kuman na itta ya
paggagitta ni mina Adan ikid ni Afu Hesus
gafu tekitam, te ikid duwa ya kuman na
fun tam. Ammi itta hapa ya pagduman da,
15 te ya iatad ni Hesus tekitam a bakkan
ta kuman na neatad na liwat ni Adan teki-
tam. Te ya uray na Namaratu a sa masi ya
ngamin tolay gafu ta sa itta kitam ngamin
ta bari ni Adanen nga nagliwat. Ammi
maski kunna ten a pake dakdakal para ya
uray na Namaratu ta pake ikallak na kitam
gafu ta nesipat kitanan te Hesus. A yen
ta ikwenta na kitam ta matunung petta
matolay kitam.
16 A ya takday para pagduman da a
maski am tatakday la ya liwat ni mina
Adan a pake adaddu ya nesipat ta pangpa-
gang na Namaratu tentu. Ammi gafu ta
allak na Namaratu nga nepaita ni Hesus
tekitam a sa pakoman na kitam, maski am
pake addu ya liwat tam kiden, petta ibar na
ta matunung kitam.
17 A gafu ta nagliwat i mina Adanen a sa
maabak ya ngamin tolay gafu ta pasi da.
Ammi gafu ta pake dakal ya allak na Nama-
ratu nga nepaita ni Hesus tekitam a ibar na
ta matunung ya ngamin kiden mangikata-
lak tentu. A awena kid sangaw maabak na
pasi da, te ikid sangaw ya mangabak gafu
ta nesipat kid na ta katolay ni Hesus Kristu.
18 Kuman na naggitta mantu i mina Ada-
nen ikid ni Hesus, te maski am tatakday
kid a pake addu na tolay ya nesipat ta
tinarabaku na tagtakday tekid. Te ya nag-
balinan na dulayen nga iningwa ni mina
Adan a nekwenta na Namaratu ta liwat
na ngamin tolay, a yen ta nesipat kid ta
pangpa-gang na Namaratu te Adan. Ammi
ya nagbalinan na mappya nga iningwa ni
Hesus a nekwenta na Namaratu ta katu-
nung na ngamin kiden tolay nga nesipat

tentu, a yen ta matolay kid.
19 A gafu ta nagsoysoy ya takday a sa
magliwat ya ngamin tolay, ammi gafu ta
malogon ya takdayen a sa matunung hapa
ya ngamin kiden nedagga tentu.
20-21 A ya lintigen hapa nga nedagut ni
mina Moses ta dadagkal tam kiden a uray
na Namaratu ta yen ya mangibar ta kadu-
lay na tolay kiden, te ta kawan para la
na lintig na en a aweda amu ta magliwat
kid. A maski ta nepanggawat da ta lintig
na Namaratu a aweda haman nedulot, a
yen mantu ya mangipasikkal ta kanayun
magsoysoy kid, a awan ta takwan na pa-
gaddetan da am awa masi ya ngamin ka-
halwa da. Ammi maski pake nagliwat ki-
tam gafu ta pagsoysoy tam ta lintig na en, a
pake dakdakal para ya allak na Namaratu
tekitam, te ya allak na en tekitam a yen
ya mangibar ta matunung kitam gafu ta
pangikatalak tam te Afu Hesus. A yen
hapa ya mangibar ta matolay kitam nga
magnayun.

6

Ya Pagzigut Tamen Ya Pasi Tam

1 A am dumakal mantu ya allak na Na-
maratu gafu ta liwat tam kiden a anu mina
ya uray tam? Mappya de am idulot tam la
ya magliwat petta pake dumakal para ya
allak na tekitam?
2 Awena mabalin, te had kun tam hud
magliwat bakawa nasin haman ya gagan-
gayen nonot tam nga uminam magliwat?
3 Awemuy panaw amu ta ikitam ngamin
nga nagzigut ta pangurug tamen a nesipat
kitanan hapa te Hesus Kristu. A gafu ta
nesipat kitam tentu a nesipat kitam hapa
ta pasi na en.
4 Te tekitamen nagzigut a nekwenta ta
netanam kitam, petta mesipat kitam hapa
ta pasi na en. Ammi gafu ta natolay hala
i Hesus ta pakapangwa ni Dama na ewan
a nesipat kitam hapa ta katolay na en, pet-
tam kumanen a mabalin kitam magnonot
ta mappya na nonot.
5 Te am nesipat kitanan ta pasi na en a
mesipat kitam hapa ta katolay na en.
6 A tekitamen nagzigut a nesipat mantu
ya gagangayen nonot tam ta pasi ni Hesus
tentu en nelansa ta nagappan na en, pet-
tam kumanen a maperdi ya pagliwat na
bari tam, a awetanan sangaw megalut ta
pagliwat tam.
7 Te am nasin ya tolay a naubadan na ta
pagliwat na.
8 Ammi gafu ta nasi kitanan ta pakesipat
tam te Hesus a itta ya ikatalak tam ta mesi-
pat kitam hapa ta katolay na en.
9 A gafu ta natolay hala i Hesus a amu
tanan ta awenan sangaw masi, te naabak
na haman ya pasi.
10 A tentu en nasi a inawe na haman
ya ikayat na bari na en petta ikerutan na
kitam. A gafu ta inawe na ya ikayat na
bari na en a pake negungay ta dulayen nga
mamagliwat tentu. Ammi gafu ta natolay
hala a awan na ta magsalin tentu, petta
intu la nonotan na ya Namaratu ewan.
11 A kumanen mina ta tagtakday teka-
muy, te am nesipat kam te Afu Hesus a amu
muy mina ta negitta kanan hapa tentu
petta awemuy magliwat, te intu la nonot
muy ya kuman na nonot na Namaratu
ewan.
12 A mappya mantu ta awemuy pagtu-
rayan ya dulay ta bari muy kidina, petta
awemuy sangaw kurugan ya inaman da en
nga dulay.
13 A kumanen hapa ta ramyenta na bari
muy, te awemuy kid ituluk ta dulay, te
nekwenta ta nasi kanan haman, a nato-
lay kanan te Hesus. A mapmappya hud
la ta iatad muy ya ngamin bari muy ta
Namaratu ewan, petta magserbi kam ta
katunungan.
14 Te awenan mabalin ta pagliwatan na
kam na dulayen, te negungay na kanan
na Namaratu ta lintig na en, petta intu la
ikatalak muy ya allak na en nga mang-
pasikan tekamuy.
15 Ammi am kakurugan ta intu la ikata-
lak tam ya allak na Namaratu tekitam a
mappya hud am idulot tam la ya magliwat
petta pakoman na kitam? Awena mabalin,
te bakkan mina ta kunna ten na razon tam.
16 Te awemuy hud manonot ta maski am
anu ya pangitulukan muy ta bari muy a
tagabu na kanan. A am tagabu na kam na
dulay a iange na kam sangaw ta pasi na
kahalwa muy. Ammi am Namaratu ewan

ya pakitagabun muy a ituldu na kam ta
matunung petta matolay kam.
17-18 A pake matalakak hapa ta Nama-
ratu gafu tekamuy, kahkahulun, te maski
am tagabu na kam na dulay ta idi a ne-
gungay kanan, te pake netug muy na ya
pangurug muy ta uhohug na Namaratu
nga netuldu tekamuy, a nagbalin kanan ta
tagabu na katunungan ikid na kappyanan.
19 A neangarig ta kam ta kuman na
tagabu ikid na negungay, te yen ya mal-
ogon maawatan na tolay. Te ya kuman
na tarabaku muy ta idi a nepatagabu muy
la ya bari muy ta awan ta kapkappyan
addet ta pake dumakal ya tinarabaku muy
ta dulay. Ammi ta ayanin a mappya ta
patagabu muy ya bari muy ta matunung
petta pake mappya kam.
20 A tekamuyen nakitagabu ta dulay
a naguray kam la ta ikayat muyen nga
tarabakun, ammi awemuy para la amu ya
mappya en.
21 Ammi awan haman ta neatad na
tarabaku muyen, te awan sangaw ta pag-
balinan na am bakkan la ta pasi na ka-
halwa muy. A ta ayanin a mamat kanan
gafu ta tinarabaku muy en.
22 Ammi gafu ta negungay kanan ta
dulay, anna tagabu kanan na Namaratu
ewan a nabaggawan na ya nonot muy,
a yen sangaw ya pagbalinan na ya mag-
nayun na angat.
23 A am angarigan mina ta idulot tam
la ya magliwat a tandanan na kitam na
liwat tam ta pasi na kahalwa tam. Ammi
am ituluk tam ya bari tam ta Namaratu
ewan a sagolyatan na kitam sangaw ta
magnayun na angat, te yen ya iatad na
ta ngamin kiden nesipat ta Dafu tamewan
Hesus Kristu.

7

Ya Keangarigan Na Mangurug Ikid Na Lintigen

1 A ta ayanin a itta ya mabidak ta
kagittak kiden nga Hudyo gafu ta ikid ya
makkamu ta lintig na Namaratu. Amu
muy, kahkahulun, ta negalut kitam ta
lintig na en addet ta masi kitam, ammi am
nasi kitanan a naubadan kitanan ta lintig
na en.
2 Ya pagnonotan muy mina nga kean-
garigan a ya babbayen nga nakiatawa, te
ya ibar na lintig na Namaratu a megalut
ya babbayen ta atawa na en addet ta pasi
na lalaki en. Ammi am nasin ya lalaki en
a naubadan na ya babbayen ta lintigen, a
mepalubus na ta makiatawa ta takwan am
yen ya ikayat na.
3 Ammi am makidagga mina ta takday
na lalaki ta ketta para la ya atawa na en a
makaliwat ta lintigen, te makikadallaw na.
Ammi am nasin ya atawa na en kapye na
makiatawa ha, a awan ta liwat na te awena
nakikadallaw.
4 A kumanen hapa tekitam nga Hudyo
nga mangikatalak te Hesus Kristu. Te
am nesipat kitanan ta nasi en a negun-
gay kitanan mantu ta lintig kiden, petta
medagga kitanan hapa ta matolayen, pet-
tam magserbi kitam ta Namaratu ewan.
5 A tekitamen para la mangidulot ta
gagangayen nonot tam ta idi a kuman na
sigida lumattog ya ikayat tam nga dulay
gafu ta lintig na en, te ya ihangat na lintig
na en tekitam a yen haman ya ikayat
tam. A gafu ta mehangat ya ikayat tamen
a kuman na masanat kitam mantu nga
magliwat, ammi awan haman ta neatad na
tinarabaku tam am bakkan la ta pasi na
kahalwa tam.
6 Ammi ta ayanin a naubadan kitanan
ta lintigen nga nekegalutan tam, te nek-
wenta ta nasi kitanan ta pakesipat tam te
Hesus, petta takwan na ya pakidafu tam
ta Namaratu. Te bakkan na ta lintig na
en nga dan ya nonotan tam ta pakidafu
tam tentu, te ittan ya nonot tam nga bagu
gafu ta Kahalwa na en nga mangpanonot
tekitam.
7 A gafu ta naubadan kitanan ta lintig na
en a anu ya uray tam? Dulay de ya lintig na
en? Awan, awena dulay, te am awan mina
ya lintig na en a awek mina narikna ta itta
liwat ku, te ya takday ibar na ta lintig na en
a "**Awem passilan ya kwa na kagittam
tolay**," kunna. A yen ya pakkamun ku ta
dulay ya pumassil.
8 Ammi gafu ta dana ikayat ku ya ihangat
na lintig na en a kuman na lumattog mantu
ya dulayen nonot ku petta passilan ku ya
ngamin magmagannud. A am awan mina

ya lintig na en a awek mina amu ta itta
teyak ya uminam magliwat.
9 A ta aweken para la pakkamu ta lintig
na en a pahig ku ta mappya ya katolay ku.
Ammi teyaken nakadangag ta lintigen a
lumattog na ya uminamen magliwat, a yen
ya pakkamuk ta itta ya pasi teyak.
10 A ya neatad mantu na Namaratu nga
mangikari ta pagtolayan tam a yen haman
ya mangipasikkal ta pasi na kahalwak.
11 Te ya dulayen nonot ku a kuman na
inayayyaw nak gafu ta lintig na en, a yen
ta nagliwatak, a nariknak ta masi yak san-
gaw gafu ta liwat ku ta lintig na en.
12 A yen hapa ya pakkamun tam ta map-
pya ya lintig na en, te yen haman ya man-
gibar ta liwat tam. A bakkan mantu ta
lintig na en ya agyan na dulay, te mappya
haman, a matunung hapa ya ngamin ibar
na.
13 Ammi am kakurugan ta mappya ya
lintig na en a had kunna mangatad ta pasi
na kahalwa tam?
On ay, te ya uminamen magliwat ta
barikin a sinanat nak petta magliwatak
ta lintig na en nga mappya, a yen mantu
ya mangatad ta pasi na kahalwak. Ammi
uray hala na Namaratu ta kunna ten petta
pake ipasikkal na tekitam ya kadulay na
liwat tam. Te ya lintig na en a pake palat-
togan na ya dulay nga itta ta gagangayen
nonot tam.

Ya Zigat Na Pangurug Tam Ta Lintig

14 A ya maawatan tam mantu ta lintig
na Namaratu a yen ya mangipakkamu ta
nonot na Namaratu ikidna gagangay na.
Ammi teyak a awek garay megitta ta nonot
na, te kuman na pagtagabun nak garay na
uminamen magliwat ta barikin.
15 A kuga napopoyungak ta idi ta
agangwa na barikin, te maski am ikayat ku
ya mappya awek haman makkwa, te intu
hud la kwan ku ya dulayen nga ikatupag
ku.
16 A gafu ta idulot ku la ya awena ikayat
na nonot ku, a nalawag mantu ta sinagap-
pya na nonot kin ya lintig na en.
17 A teyaken para la nangikatalak ta linti-
gen ta katunungan ku a bakkan mantu ta
iyak ya gafu na liwat ku, te nagafu haman
ta dulayen nga magyan teyak,
18 te amuk ta awan pulus ta mappya
teyak, ta gagangayen nonot ku. A maski
am ikayat ku ya mappya a salinan nak na
gagangayen nonot ku petta awek makkwa
ya ikayat ken.
19 A awek mantu kwan ya ikayat ken nga
mappya, te intu hud la kwan ku ya dulayen
nga awek ikayat.
20 A gafu ta kwan ku ya aweken ikayat a
bakkan mantu ta iyak ya gafu na am awa
ya dulayen nga magyan teyak.
21 Teyaken mantu nangikatalak ta linti-
gen ta katunungan ku, am ikayat ku ya
mangwa ta mappya a abikan haman ya
dulayen nga manabtabang teyak.
22 Te matalakak mangidulot ta lintig na
Namaratu.
23 Ammi ya narikank ta barikin a takwan
ya lintig na, a salinan na ya lintig na nonot
ku. A pagtagabun nak hapa na dulayen
nga karagatan na barikin.
24-25 Ya pagbalinan na mantu na
pangikatalak ku ta lintig na Namaratu a
sagappyan ku ya lintig na ta nonot ku hapa
la, ammi gafu ta takwan ya inaman na
barikin a parigan ku hud la ya makitagabu
ta dulay. Kakallakak mantu na tolay.
Awan hud ta mangikerutan teyak, petta
awek mina timullu ta inaman na barikin?
Matalakak na ta Namaratu te amuk na ta
itta ya mangikerutan teyak. Intu hala ya
Dafukin Hesus Kristu.

8

Ya Panguffun Na Kahalwa Na Namaratu

1 A ta ayanin gafu ta nesipat kitanan ta
pasi ni Hesus Kristu ikid na katolay na
en ta nepagzigut tamen a awena kitam
maabak na mamagliwaten tekitam.
2 Te ya naparubak hapa gafu ta nesi-
patak na te Afu Hesus a pake matolayak na
gafu ta Kahalwa na Namaratu nga magyan
teyak. A gafu ta netuldu na en teyak a
naubadanak na ta lintigen nga mangsanat
ta pagliwat ku ikid na pasik.
3 Te maski am lintig na Namaratu a
awena haman magamma ya pagliwat tam
am awa masanat na kitam hud la gafu ta
makafuy kitam garay nga mangidulot ta
ibar na en. A gafu ta awena magamma
ya pagliwat tam a neatad na Namaratu ya

masmasikan tekitam, te dinob na ya Anak
na en ta lutakin nga pake negitta hala teki-
tam tolay fwera la ta pagliwat tam, petta
ikaru na ya liwat tam kiden. A gafu ta
nakisagapil i Hesus tekitam a napa-gang
na ya pagliwat na bari tam gafu ta bari na
en, petta am nesipat kitanan te Afu Hesus
a intun ya mangpasikan tekitam,
4 petta awetanan magliwat am awa
kwan tam hud la ya mappya ta kuman
na ibar na lintig na en tekitam, te bakkan
na ta nesiguden nonot tam ya dagdagan
tam am awa Kahalwa na Namaratu nga
mangituldu tekitam.
5 Te ya dumagdag ta nesiguden nonot
na a intu la ikatalak na ya makkwa na en
hapa la, ammi ya dumagdag ta ikayat na
Kahalwa na Namaratu a yen hapa ya pake
ikatalak na ammi ta makkwa na bari na en.
6 A am intu dagdagan tam ya nesigu-
den nonot tam a awan ta takwan na pa-
gaddetan tam am bakkan ta pasi na ka-
halwa tam, ammi am intu dagdagan tam
ya ikayat na Kahalwa na Namaratu a ma-
tolay kitam sangaw magnayun, a awan na
sangaw ta burungan tam.
7 Te ya nesiguden nonot tam a intu ikayat
na ya ikatupag na Namaratu, a awena ku-
rugan ya lintig na en, te awena mabalin
tentu.
8 Te ya mangikatalak la ta nesiguden
nonot na a awena mabalin ta ikatalak na
Namaratu.
9 Ammi mappya tekamuy, kahkahulun,
te bakkan ta kunna ten ya gagangay muy,
te ya Kahalwa na Namaratu tekamuy a
yen ya ikatalak muy. Ammi ya awena en
pagyanan na Kahalwa na en nga nehulun
te Hesusen a awan hapa tentu i Hesus.
10 A ikitam nga pagyanan ni Hesus a
kakurugan ta nagbanad ya bari tam ta
dulayen tekitam, ammi ya Kahalwa na
Namaratu ya agyan na katolay tam, petta
mangwa kitam ta katunungan.
11 A gafu ta ittan tekitam ya Kahalwa
na Namaratu nga nangtolay te Hesus ta
pasi na en a intu hapa la sangaw ya man-
gatad ta angat na nga mangtolay ta bari
tam kiden masi gafu ta Kahalwa na en nga
magyan tekitam.
12 A awemuy mantu pahig, kahkahulun,
ta nepersa kam dumagdag ta nesiguden
nonot muy.
13 Te am intu ikatalak muy ya nesiguden
nonot muy ta pagtolayān muy a kuman
na nasi kanan ta Namaratu. Ammi am
ikatalak muy ya uffun na Kahalwa na Na-
maratu ta panggamma muy ta inaman na
bari muy a matolay kam.
14 Te ya ngamin kiden mangurug ta it-
uldu na Kahalwa na Namaratu a yen kid ya
ānāk na Namaratu.
15 A yen ta awetam mina italaw ta pag-
tagabun na kitam na Kahalwa na en, te ya
Kahalwa na en nga magyan tekitam a igitta
na kitam haman ta ānāk na kiden.
16 A yen ta "**Amang,**" kuntam, am maki-
mallak kitam tentu, te yen haman ya
iparikna na Kahalwa na en ta nonot tam,
petta amu tam ta anak na kitam na Nama-
ratu.
17 A gafu ta anak na kitanan, a
pagamid na hapa tekitam ya ngamin
kwa na, te kahulun na kitam ni Hesusen
nga makipaggamid. Ammi mappya ta
makipagzigat kitam te Hesus ta ayanin
petta mesipat kitam hapa sangaw ta
kalalaki na ikid na pakedayawan na.

Ya Zigat Tam Ikid Na Ikatalak Tam

18 A maski am mazigatan kitam ta kato-
lay tam sin, a kuman na assang la ya zigat
tamin, te sangaw am isipat na kitam na
Namaratu ta kalalaki ni Hesus a awetanan
manonot ya zigat tamen gafu ta kalalaki
tam nga nesagolyat na tekitam.
19 Te maski ya ngamin kiden pinaratu
na Namaratu nga neduma tekitam tolay a
kuman na timoltollok kid nga magindag
ta araw na pangipabuya na Namaratu ta
ānāk na kiden.
20-21 Te ikatalak da ta mesipat kid hapa
ta pakedayawan na ānāk na kiden na Na-
maratu, te itta sangaw ya araw nga aweda
paglabag, te sa pabagun na sangaw ya
ngamin kiden pinaratu na. Te maski awan
ta liwat da ta idi a negaged na kid hala na
Namaratu gafu ta liwat ni mina Adanen,
petta awena magdulot na dana en uray na
tekid. Ammi itta la ta uray na ta sa mesipat
kid hala sangaw ta pakedayawan na ānāk
na kiden.

22 Ammi ta ayanin a kuman na
maaggutan mauli ya ngamin kiden napad-
day, petta awedan sangaw magdan ikid na
masi.
23 A maski tekitam tolay a maaggutan ki-
tam hapa nga mauli, te gafu ta ittan ya Ka-
halwa na Namaratu tekitam a nakakkapan
tanan ya nepaunnan na en nga bendisyon.
A yen ta manalasigak hapa ya nonot tam
ta pagindag tam, te maaggutan kitam nga
mauli, petta sa maazi ya ngamin pagdakat
na bari tam kidin, gafu ta naamaw na ki-
tam ta anak na.
24 A tekitamen nekerutan ta gafu na
pangurug tamen a yen hapa ya gafu na
pangikatalak tam ta itta para la ya iatad na
Namaratu tekitam. Ammi awetam para la
maita ya ikatalak tam, te am naita tanan
mina a awetanan indagan, te ittan.
25 Ammi am itta ya ikatalak tam ta kwa
tam sangaw ya awetam maita, a gagangay
ta magattam kitam magindag.

Ya Panguuffun Na Kahalwa Na Namaratu Tekitam

26 A kumanen hapa uffunan na kitam na
Kahalwa na Namaratu ta pagkafuy tam,
te awetam amu am anu mina ya adangan
tam ta kadwan pakimallak tam, ammi ya
Kahalwa na en ya sumagapil tekitam, te
itta haman ta nonot tam nga makimallak
ta pagahayan tam nga awetam mepāssay.
27 A gafu ta Namaratu ya makkamu ta
nonot na ngamin tolay a amu na hapa am
anu ya ikayat na uhohugan na Kahalwa
na en ta nonot tam, te intu adangan na ya
kuman na ikayat na Namaratu tekitam.
28 A ikitam nga mangidduk ta Namaratu
a dana amu tam ta maski am anu ya du-
matang tekitam a pagbalinan na Nama-
ratu ta kappyanan tam, te yen ya nepan-
galap na tekitam petta magdulot ya uray
na en tekitam.
29 Te maski ta pake gafgafu na ngamin a
dana amu na ya ngamin kiden nga mangu-
rug sangaw tentu, a dana nekari na hapa ta
yen kid ya igitta na ta Anak na en Hesus,
petta pake madayawan i Hesus gafu ta
kaddu na wāgi na kiden nga negitta tentu.
30 A ya ngamin kiden nekari na nga me-
gitta te Hesus a yen kid hapa ya inalap
na. A ya ngamin kiden inalap na a yen
kid hapa ya nebar na ta matunung kid. A
ya ngamin kiden nebar na ta matunung a
nesipat na kid hapa ta kalalaki na.

Ya Pangidduk Na Namaratu Tekitam

31 A gafu ta yen ya uray na Namaratu
tekitam a anu mina ya uray tam? Te am
Namaratu ya kahulun tam a itta hud ya
makkwa na mangikatupag tekitam?
32 A gafu ta awena neituk na Nama-
ratu ya pake Anak na en tekitam nga
mangikaru ta liwat tam a itta hud ya
awena iatad tekitam awa sa iatad na ya
ngamin.
33 A itta hud sangaw ya makedarum
tekitam ta Namaratu ewan, bakawa intu
haman ya nangpili tekitam, a nebar na
hapa ta awan ta liwat tam.
34 A mabalin hud ta itta sangaw ya
pangpa-gang na tekitam, te dana nekaru ni
Hesus ya liwat tam kiden. A kustu hapa
ya nepangikaru na te natolay hala, a ta
ayanin intun ya pinakabari tam ta hebing
na Namaratu ewan, te pakimallak na ki-
tam.
35 A itta hud mantu ya makeadayu teki-
tam ta pangidduk ni Hesus? Te maski am
anu ya zigat tam, ikid na kapopoyungan
tam, a awena kitam pagtalekudan. A ku-
manen hapa am mabisin kitam, ikid na
awan ta barawasi tam. A maski am itta
kitam ta ngahab na avut, ono am itta ya
makitapil tekitam, a idulot na la ya pangid-
duk na tekitam.
36 Naggagitta ya kadwan tekitam ta ku-
man na napopolu kiden mangurug nga
binida da ta lebru na Namaratu, te ya in-
uhohug da gafu ta zigat da a

"**Kinanghahaw a papasin da kami, Afu, gafu ta pangurug mi teko. A mekwenta kami ta kuman na partin da ta dapun,**" kunda.

37 Ammi maski am anu ya zigat tam nga
mangtampa mina tekitam a maabak tam
hala gafu te Hesusen nga mangidduk teki-
tam.
38-39 Te maski am masi kitam ono mato-
lay kitam la, a amuk ta awan ta makeadayu
tekitam ta pangidduk na Namaratu ikid na
Dafu tamewan Hesus Kristu. Te maski am
anghel, ikid na kompormi na magturay,
ikid na kompormi na dumatang, ikid na

awan para la dumatang, ikid na anitu ta utun, ikid na anitu ta akban, a maski am anu ya napadday, a awan ta makeadayu tekitam ta pangidduk na Namaratu tekitam.

9

Ya Damdam Ni Pablu Ta Hudyo kiden

1-2 A ta ayanin itta ya ibar ku tekamuy gafu ta sakā Hudyok kiden, a awek hapa magtulad te tagabu nak ni Hesus, a kustu ya uhohugan ku ta kuman na neparikna na Kahalwa na Namaratu teyak. Te ya kuman na mariknak ta nonot ku a pake madamdamak, ikid na kanayun matakit ya nonot ku ta kagittak kiden, te melogot kid sangaw gafu ta aweyan da ya nesaad na Namaratu ta dafu da.

3 A gafu ta kahulun ku kid, ikid na kagittak kid nga Istralita, a ikayat ku ta iyak mina ya pa-gangan na Namaratu ikid na iwasik ni Afu Hesus am mabalin mina ta ikid ya ikerutan na.

4 Te ya Istralita kiden ya napolu kiden nekwenta na Namaratu ta anak na, a ikid hapa ya nagyanan na dakar na en, a ikid ha ya nakitaratun na ikid na inatadan na ta lintig na en ikid na pangdayaw da tentu. A ikid hala ya nangikarin na ta mangikerutan tekid.

5 A gafu ta simsima kid nig mina Abrahamen a gagangay ta ikid mina ya mesipat ta nekari na Namaratu teg mina Abrahamen. A ikid hapa ya nagafun ni Hesusen nga magturay ta ngamin ikid na mangikerutan ta ngamin tolay.

Ampade Namaratu ya madaydayawan addet ta addet.

6 Ammi maski am aweda ikayat mesipat ta nekari na Namaratu teg mina Abraham a awetam mina pahig ta awena idulot na Namaratu ya nekari na en, te maski am sa nagafu kid te mina Abraham a awena haman pinaggagitta na Namaratu ta sa Istralita kid.

7 A maski am sa nagafu kid te mina Abrahamen a awena pinaggagitta na Namaratu ta sa simsima na kid. Te duwa haman ya anak ni mina Abraham, a ya uhohug na Namaratu tentu a

"**Ikid sangaw mekwenta ta simsimam kiden ya meanak ta kuman na anak men Isak,**" kunna.

8 A ya ikayat na uhohugan ta isin a bakkan ta simsima na bari na en ya ikwenta na Namaratu ta simsima na, te intu la ikwenta na ya ihuga na kiden ta kuman na nepangihuga na te Isaken ta idi.

9 Te ya nekari na Namaratu teg Abraham ta kawan para la ni Isaken a

"**Magtoli yak hala sangaw tekamuy ta kumanin na hulan ta takday darun, a yen sangaw ya paganak na atawamina Sara ta lalaki,**" kunna.

10 A itta hapa ya takday para na mangipasikkal ta uray na Namaratu, te ta nepagatawa nig Isak ikid ni Rebeka a natarun i Rebeka ta siping na lalaki, i Hakob ikid ni Esaw.

11-12 a ya uhohug hapa na Namaratu te Rebeka a

"**Itta ya duwa na asitay ta sirat mina, a ya kapozyanan sangaw ya maturturay ammi ta imunnanen.**

A pake umaddu sangaw ya simsima da kiden, te magbalin kid sangaw ta duwa na tolay," kunna.

A ta aweda en para la nekeanak, ikid na kawan para la na iningwa da ta mappya ikid na dulay a dana pinili na Namaratu ya takdayen, te bakkan ta kuman na uray na tolay ya nepangpili na, te uray na hapa la.

13 A nepasikkal na para ya gagangay na pangpili na, te ya uhohug na ta takday surat a

"**Pake iddukan ku ya simsima kiden ni Hakob ammi ta simsima kiden ni Esaw,**" kunna.

14 A anu mantu ya uray tam? Killu de ya gagangay na pangpili na Namaratu? Bakkan,

15 te ya uhohug na en te mina Moses ta idi a

"**Am itta ya ikayat ku pilin a pilin ku la, a am itta ya ikayat ku isipat ta kallak ku a isipat ku la,**" kunna.

16 Am itta mantu ya pilin na Namaratu a bakkan haman ta uray na pilin na en ikid na tarabaku na ya gafu na pangpili na Namaratu tentu, te ya pangikallak na en la ya gafu na pangpili na.

17 A nonotan muy para ya uhohug na Namaratu te Faraon nga Ari na Egiptano kiden, te ya uhohug na en tentu nga nesurat ta Bibliya a

"**Iyak ya makā**uray **ta magari ka, petta iko sangaw ya pakaitan na pakapangwak**
gafu ta pangabak ku sangaw teko,
a petta mepadangag hapa sangaw ya kalalaki na pakapangwak ta ngamin paglelehutin," kunna.

18 A am itta mantu ya ikayat na en ikallak, a ikallak na la, a am ikayat na patuyagan ya nonot na awan mangurug a patuyagan na la hapa. A gafu ta kunna ten a mabalin ta kummuy nga maguhohug teyak ta

19 "Anu kawagan na mantu ta padulayan na ya iningwa tam? Te maski am anu ya kwan tam a intu la kwan tam ya uray na tekitam?" kummuy de.

20 Ammi ya tabbag ku hapa a

"Tolay kam la haman, a itta hud ya amu muy petta ituldu muy ya Namaratu."

Te ikitam nga pinadday na en a mappya hud ta tagasoysoyan tam ya nangpaddayen tekitam.

"A te bakkan mina ta kunna sin ya nepamadday mu teyak," awetam mina kumin.

21 Te am angarigan ta itta ya paddayan na maginlala-ba a awena hud mabalin ta pagdaduman na ya paddayan na, petta itta ya pake ispot ikid na gagangayen la na la-ba? A kumanen hapa ta Namaratu ewan, te mabalin haman ta paddayan na ya ikayat na en paddayan?

22 A mappya para ta maawatan muy ya itta ta nonot na Namaratu, te maski am ikayat na ipaita ya pagporay na ikid na pakapangwa na ta gagangay kiden mapagang a awena la bit, te italantan na ya arawen nga pangpa-gang na tekid,

23-24 petta dana ipaita na ya kalalaki na allak na ta mayat kiden mekallak, te yen kid ya dana neparan na ikid na inagagay na, kontodu ikitam mangurug nga Hudyo pase Hentil.

25 A yen hapa ya dana nebar na ta surat ni mina Osyas:

"**A ya Hentil kiden nga awek pinili ta idi a yen kid hapa ya ikwentak ta tolay ku.**
Awek kid inidduk ta idi, ammi ta ayanin a iddukan ku kid na," kunna.

26 "**A ya awek kiden nekwenta ta tolay ku ta idi, a ya simsima da kiden sangaw ya magngagan ta 'Anak na sigatolay na Dyos,'** " kunna ha.

27 Ammi ya uhohug hapa na aglavun Isayas gafu ta Istralita kiden a

"**Maski am pake addu ya Istralita kiden ta kuman na kaddu na ginat kiden ta bebay**
a assang la sangaw ya magtoli ta Namaratu petta mekerutan kid,

28 **te am idatang na Namaratu ya pangpa-gang na ta lutakin a pake alistu ikid na masikan,**" kunna.

29 A ya uhohug na aglavun Isayas ta sakā Hudyo na kiden ta idi, a kumanen hapa sangaw ya makkwa tekid ta ayanin, te

"**Am awan mina ta nehuna na Namaratu tekitam ta anak tam**
a sa negitta kitam mina ta pinapasi na kiden ta ili na Sodom ikid na Gomora," kunna.

30 A ya maawatan tam mantu gafu ta Hentil kiden ta idi, a aweda nakanonot nga makipakoma ta Namaratu, ammi ta ayanin a ya simsima da kiden ya ikwenta na ta matunung gafu ta pangikatalak da te Hesus.

31 Ammi ya Istralita kiden nga nagafura magpatunung ta bari da gafu ta lintig na en a awan ta mabalinan da.

32 "Te anu hud ta kunna ten?" kum.

A onay, te bakkan haman ta Namaratu ya nekatalak da ta katunung da, am awa pagbannag da hud la. A yen ta awan ta mabalinan da, te nekatupag da garay ya nesaad na Namaratu nga mangikerutan tekid.

33 A dumatang mantu tekid ya kuman na inuhohug na Namaratu nga nesurat ni Isayasen;

"**Itta sangaw ya isaad ku nga batu ta ili na Ziyon,**
petta magserbi mina ta kuman na pagpatayukān **na tolay kiden ta bali.**

Ammi takwan sangaw ya uray da ta batu en gafu ta aweda sangaw ikatalak,
a yen hapa sangaw ya kuman na ketumpapan da.
Ammi ya mangikatalak sangaw ta isaad ken a awena sangaw melogot," kunna.

10

Ya Pagkurangan Na Istralita Kiden

1 A ya ibosag ku tekamuy, kahkahulun, a pake matakit ya nonot ku gafu ta kagittak kiden Istralita. A kanayun pakimallak ku kid petta mekerutan kid mina,
2 te amuk ta pake ikakinan da ya dumagdag ta lintig na Namaratu. Ammi intu dulay te killu garay ya pangawatan da,
3 te aweda haman amu ya iatad na Namaratu tekid petta matunung kid mina tentu. A gafu ta aweda amu a paruban da la ipasikkal ya katunung na bari da gafu ta pangdagdag da ta lintig na en. A yen ta aweda ikatalak ya iatad na Namaratu, petta mekwenta mina ta katunung da.
4 Ammi awan na haman ta serbi na lintigen nga ikatalak da, te ya pasi ni Hesusen ya addet na, a intun mina ya ikatalak da, petta mekwenta kid ta matunung gafu ta pangikatalak da tentu.
5 Intu mina pagnonotān da ya nesurat ni mina Moses ta idi, te ya uhohug na ta Istralita kiden a
"**Am sigida idulot muy ya ngamin kiden nesurat ta lintig na Namaratu**
petta awemuy pulus magliwat
a matolay kam sangaw magnayun gafu ta katunung muy," kunna.
6 Ammi gafu ta seliwat ya ngamin mangikatalak ta lintigen a nebar hapa ni Moses ta itta ya ikwenta na Namaratu ta katunung tam am ikatalak tam. A awena masapul ta itta ya magafu ta langit petta kurugan tam, te dana dumagut na haman i Hesusen.
7 A awena masapul ta itta ya magafu ta agyan na nagpasi kiden petta ibar na tekitam, te nasi haman i Hesusen a natolay hala.
8 Te ya ikwenta na Namaratu ta katunung tam a dana nepaita na haman ta bida na surat kiden nga kanayun basan tam ikid na nonotan tam. A yen hapa ya kanayun ipadpadangag mi ta ngamin tolay petta kurugan da.
9 Te am kurugan tam ta tinolay na Namaratu i Afu Hesus ta pasi na en, otturu ibosag tam ta intu hala ya dafu na ngamin a mekerutan kitam.
10 Te ya pangurug na nonot tam ya ikwenta na Namaratu ta katunung tam, a am yen ya ibosag tam a ikerutan na kitam.
11 A ya uhohug na hapa ta takday para na surat a
"**Ya ngamin kiden mangikatalak tentu, a aweda sangaw melogot,**" kunna.
12 Te maski am Hudyo kitam ono am Hentil kitam a awan ta idaduma na Namaratu tekitam am ikatalak tam i Afu Hesus. Te ya Dafu na takday a Dafu da ngamin, a malogon mangatad ta ngamin kiden makimallak tentu,
13 te ya uhohug na hapa ta takday ha na surat a
"**Ya ngamin kiden makimallak ta Dafu tam ewan a ikerutan na kid,**" kunna hapa.
14 Ammi anun da hud makimallak ta aweda ikatalak? A had kukunda ikatalak ya aweda en para la nadangag? A had kukunda madangag am awan ta umange mangipadangag tekid?
15 A itta hud ya ange mangipadangag am awena medob? Ammi nonotan tam ya nebar ni mina Isayas ta surat na en:
"**Pake ispot ya umange kiden mangipadangag ta mappya en damag,**" kunna.
16 A addu mantu ya nedob, a ispot hapa ya nepadangag da, ammi intu dulay te pake addun ya awan mangurug ta nepadangag da en. A naggagitta kid mantu ta dadagkal da kiden nga binida ni mina Isayasen,
"**Ay Afu, manmano la ya nangurug ta nepadangag mi tekid,**" kunna.
17 A ta kuman na inuhohug ken a awan ta mangurug am awan ta nadangag na, a awan ta madangag na am awena mepadangag ya uhohug ni Hesus tentu.
18 Ammi ya takday para saludsud ku gafu ta Istralita kiden a awan hud ta nangipadangag tekid? Itta haman, te

"**Madangag haman ya ngahal da addet ta ngamin paglelehutin.**
A nepadangag ya uhohug da kiden addet ta ngamin kiden lugar ta lutakin," kunna.
19 Ammi mabalin de ta awena maawatan na Istralita kiden? Ammi anu haman ta aweda maawatan? Te ya uhohug na Namaratu tekid a
"**Pangahugun ta kam sangaw gafu ta takwan na tolay nga awan para la makkamu teyak,**
a magtaratna kam sangaw gafu ta pangurug da teyak," kunna.
20 A ya takday para uhohug na nga pake nepasikkal ni Isayasen tekid a
"**Ya awan kiden nakanonot teyak ta idi a amu dak na, te maski awedak inapag a nakipakkamu yak tekid,**" kunna.
21 Ammi ya uhohug na en gafu ta Istralita kiden a
"**Pake nabayagak na nga mangagagay ta masoysoy na tolay, ammi kanayun pagtalekudan dak,**" kunna.

11

Ya Kasasaad Na Istralita Kiden

1 Anu mantu ya uray na Namaratu ta Istralita kiden? Sa newarad na de ya ngamin kiden tolay na nga pinili na ta idi? Awan, te bakkan ta yen ya ikayat ku uhohugan, te Istralita yak haman, a awenak haman newarad. Simsima nak hapa ni mina Abrahamen, a neanakak ta tribu ni mina Bendyamin.
2 A awemuy mantu pahig ta sa newarad nan ya tolay na kiden nga pinili na ta idi, te nonotan muy ya tabbag na Namaratu te mina Eliyas tentu en nangpaliwat ta Istralita kiden ta idi, te ya uhohug bit ni Eliyas a
3 "**Ay Afu, itam ya iningwa na tolay mu kidin, awa nagtalekudan da ka, Afu,**
te pinapasi da haman ya dinob mu kiden nga nangipadangag tekid,
a pinerdi da hapa ya angiatangan mi kiden.
A iyak la tatakday ya awan nagtalekud teko, a yen ta apagan dak hapa petta papasin dak," kunna.
4 Ammi ya tabbag na Namaratu tentu a
"**Bakkan ta iko la ya awan nagtalekud teyak,**
te itta la ya pituribu na kagittam kiden nga awek newarad
gafu ta aweda makimallak ta sinang dyosen Baal," kunna.
5 A kumanen hapa ta ayanin, te itta la ya assang la na Istralita kiden nga awan nagsoysoy ta Namaratu, te dana pinili na kid gafu ta allak na en tekid.
6 A am pinili na kid gafu ta ikallak na kid a bakkan mantu ta tarabaku da ya gafu na pangpili na en tekid. Te am pahig tam ta itta para mina ya tarabakun tam petta pilin na kitam a awetam mantu ikatalak ya allak na tekitam.
7 A anu mantu ya nagbalinan na kadwan kiden Istralita? A ya nagbalinan da a aweda nagamid ya ikayat da en gamidan, te ikid la nakagamid ya pinili na kiden na Namaratu. Ammi ta kadwan kiden a pinagorayan na kid, petta magbanad la ya nonot da.
8 te yen haman ya nebar na suraten;
"**Kuman na aweda makaita ikid na aweda makadangag gafu ta pinagbanad na Namaratu ya nonot da ta idi addet ta ayanin,**" kunna.
9 A ya uhohug hapa ni mina Dabiden gafu tekid a
"**Ampade melogot kid gafu ta ikatalak da en, petta mapa-gang kid.**
10 **Ampade magdaram kid, petta aweda maita ya angen da,**
a mappya ta mazigatan kid gafu ta dammat na agtun da," kunna.

Ya Uray Na Namaratu Ta Istralita Kiden

11 A gafu ta nagamamangaw ya Istralita kiden a anu mantu ya uray na Namaratu tekid? Sa newarad na kid de petta awedan sangaw magtoli tentu? A bakkan ta yen ya uray na tekid, ammi gafu ta liwat da a uray na Namaratu ta mepadangag ya pangikerutan na ta Hentil kiden hapa, pettam pumassil hapa ya Istralita kiden gafu ta kallak na ta Hentil kiden.

12 Ammi am napasinapan ya Hentil kiden ta bendisyon na Namaratu gafu ta nesod ya nonot na Hudyo kiden a awan hud pake dakdakal para ya bendisyon na tekid am magbabawi ha ya Istralita kiden.

13 A ikamuy Hentil, a nonotan muy ya ibar kin tekamuy, te ikamuy ya nangidoban na Namaratu teyak petta madangag muy hapa ya uhohug na. A pake ikakinan ku ya tarabakuk tekamuy,

14 petta pumassil mina ya sakā Hudyok kiden, talo am mekerutan hapa sangaw ya kadwan tekid.

15 A gafu ta nagtalekudan na Namaratu ya Hudyo kiden a yen ta nakikofun na tekamuy nga Hentil. Ammi am pinagtoli nan sangaw ya Hudyo kiden a meangarig kid sangaw ta kuman na nasi en nga natolay hala.

16 A gagangay hapa ta kunna ten, te am kwa na Namaratu ig mina Abraham nga napopolu nangurug tentu a kumanen hapa ta simsima da kiden nga matolay ta ayanin. Te am kwa na Namaratu ya fun na kayu, a kwa na hapa ya panga na kiden.

17 Ammi gafu ta napakka ya kadwan kiden panga na kayu na en, a ikamuy Hentil ya inalap na nga kuman na panga na kayu en nga nagafu ta talun, petta itulfu na kam ta fun na kayu na en, petta mesipat kam hapa ta angat na kayu en.

18 Ammi awemuy mina magparayag, te am parig muy ta malmalalaki kam ammi ta panga kiden nga napakka a nonotan muy mina ta fun na en ya pakesipatan muy, te bakkan ta ikamuy ya pakesipatan na fun na kayu en.

19 "**Ay mappya te napakka ya dana kiden panga na petta ikami ya metulfu**," kummuy de.

20 A kakurugan hapa ta kunna ten, ammi nonotan muy ta newasik ya Hudyo kiden gafu ta aweda nangurug, a ta ayanin a ikamuy ya netali na. Ammi awemuy mina magparayag, te netulfu kam la gafu ta pangurug muy tentu. A mapmappya mantu ta magtalaw kanan tentu, petta awemuy hapa sangaw melogot.

21 Te am awena kinenga na Namaratu ya pangpanga kiden nga dan a kengan na kam hud am awemuy idulot ya pangurug muy tentu?

22 Nonotan muy mantu ya allak na Namaratu tekamuy ikid na poray na ta Hudyo kiden, te nagporayan na kid gafu ta nagtalekud kid tentu, a ikamuy na ya ikallak na. Ammi am awemuy idulot ya pangikatalak muy ta allak na en tekamuy a azin na kam hapa.

23 A am angarigan ta magbabawi sangaw ya Hudyo kiden nga awan mangurug a pakoman na kid hapa, petta metulfu kid ha ta dana fun da en hala. Te am mangurug kid a itta ya pakapangwa na Namaratu nga mangitulfu tekid.

24 Te am amu na itulfu ya panga kiden nga nagafu ta talun a pake amu na mantu itulfu ya dana kiden panga na ta kayu na en ta kuman na ikiden hala.

25 A ya pake ipasikkal ku tekamuy, kahkahulun, a awemuy pahig ta malmalalaki kam ammi ta Hudyo kiden. Te ya nelemad tekitam a kuman na pa nagbanad bit ya nonot na kadwan kiden Hudyo addet la ta sa mangurug ya ngamin kiden Hentil nga mayat mangurug.

26 Ammi makanonot hala sangaw ya Hudyo kiden petta sa mekerutan kid hapa, te ya uhohug na suraten ta lebru na Namaratu a

"**Ange sangaw ya Mangikerutan nga simsima ni mina Hakoben,**
a azin na sangaw ya dulay na nonot ta sakā simsima na kiden.
27 **A pakoman ku kid sangaw ta liwat da te dana netulag ku tekid,**" kunna.

28 Ammi ta ayanin para la a kuman na ikatupag na kid na Namaratu gafu tekamuy Hentil petta madangag muy ya damag ni Hesus. Ammi iddukan na kid hapa gafu ta ikid ya pinili na ta palungu, a idulot na hala sangaw ya nekari na en ta dadagkal da kiden,

29 te maski am anu ya neatad na Namaratu ikid na pinili na a awena mabalin ta ibabawi na.

30 A ta kuman na ikamuy Hentil ta idi a awemuy nangurug ta Namaratu, a ya Istralita kiden ya tolay na. Ammi gafu ta nagsoysoy kid tentu a ikamuy na ya

nekallak na petta magbalin kam hapa ta tolay na.
31 Ammi maski am awena mangurug na Hudyo kiden ta ayanin a pumassil kid hapa sangaw tekamuy Hentil, pettam sakā ikallak na kid hapa.
32 Te maski am anu ya katolay tam a sa pinaggagitta na kitam na Namaratu ta nagsoysoy tentu, pettam kumanen a sa ikallak na kitam hapa.

Ya Pangdayaw Ni Pablu Ta Sistema Na Namaratu

33 Pake ispot mantu ya allak na Namaratu tekitam tolay, te awan ta addet na amu na, a kumanen hapa ta kalalaki na nonot na. A itta hud ya makebar ta nonot na Namaratu? A itta hud ya makaparig ta nonot na?
34 Ta kuman na inuhohug na aglavunen ta suraten a
"**Itta hud ya makkamu ta nonot na Namaratu?**
A itta hud ya makatabarang tentu?
35 **A itta hud ya masapul na tekitam, petta intu mina ya gumatut tekitam.**" kunna.
36 A kakurugan hapa ya nebar na aglavunen, te Namaratu hapa la ya pagafun na ngamin, ikid na makkamu ta ngamin. A itta hala tentu ya kappyanan na ngamin. Ampade intu ya madaydayawan addet ta addet.

12

Ya Pagkakahulun Na Mangurug

1 Mappya mantu, kahkahulun, ta pake nonotan muy ya ngamin allak na Namaratu tekamuy, te ya pake ipasikkal ku tekamuy a igawat muy mina ya bari muy tentu, petta magserbi kam la tentu ta kuman na sitatolay na atang, te yen ya pake ikayat na, petta kakurugan ya pangdayaw muy tentu.
2 A awemuy mantu parigan ya gagangay na awan kiden mangurug, te pauli muy hud la ya nonot muy petta bagu ya gagangay muy, petta amu muy hapa am anu ya uray na Namaratu tekamuy, te yen ya mappya ikid na kustu ikid na mangpatalak tentu.
3 A gafu ta patarabaku na Namaratu teyak a ibar ku tekamuy ngamin ta awan mina ta mangpātā-nāng ta bari na, te mapmappya hud la ta magnonot kam ta kustu na nonot. Te am anu ya amu na tagtakday tekamuy a Namaratu hala ya nangatad, petta yen la mina ya nonotan muy ikid na idulot muy.
4 Intu mina pagnonotan muy ya keangarigan na bari tam, te amu tam ta addu ya ramyenta na bari tam, ammi magdaduma ya tarabaku da ikid na pagserbi da.
5 A kumanen hapa tekitam mangurug, te maski am addu kitam a kuman na tatakday kitam la na bari gafu ta pagdadagga tam te Hesus Kristu. A mappya mantu ta maginguf-uffun kitam ta kuman na ramyenta na bari tam.
6 A gafu ta magdaduma hapa ya amu tam ikid na kalalaki tam nga neatad na Namaratu tekitam a tarabakun tam mantu ya neatad na en nga amu tam.
A am intu neatad na ta takday ya pangiuhohug na ta ipakamu na Namaratu tentu a yen mina ya tarabakun na,
te awena mina ikamat.
7 A am intu neatad na ta takday ya panguffun na ta kadwan kiden
a yen mina ya tarabakun na.
A ya makkamu mangituldu a mangituldu la.
8 A ya makkamu mangpaturad a mangpaturad hapa la.
A ya makabalinen nga mangatad a awena mina iituk ya neatad na Namaratu tentu.
A ya makkamu mangtaron ta tarabaku na kadwan kiden a ikakinan na mina ya pangtaron na.
A ya mangikallak hapa ta mazigatan a awena mina igitta ya kallak na en ta kuman na pagatut,
te malogon la mangikallak.
9 A mappya hapa ta sa mangidduk kam ta kakurugan na pangidduk,
te ikatupag muy mina ya ngamin dulay a pake itug muy ya mappya.
10 A magkaid-idduk kam hapa ta kuman na magkakabagis,
te nonotan muy apolu ya kadwan kapye muy nonotan ya bari muy.
11 A awemuy mina matalakag ta patarabaku na Namaratu tekamuy,

te malogon kam mina gafu ta intu ya magpatarabaku tekamuy,
a ikakinan muy ya ngamin tarabaku muy.
12 A awemuy magdamdam, te kanayun matalak kam la gafu ta pagtoli ni Afu Hesus.
A maski am anu ya pagzigātān muy a attaman muy la setalak,
a awemuy magimmang makimallak.
13 A am mazigatan ya kabagis muy kiden nga mangurug gafu ta awan tekid, a uffunan muy kid hapa,
a pagdulotan muy hapa ya ange kiden magpasyar ta bali muy.
14 A kumanen hapa am itta ya makitapil tekamuy a
"**Maski ikatupag nak a mappya yak la teko**," kummuy,
te awemuy igaged, a pakimallak muy hapa.
15 A am itta ya matalak, a sa sumipat kam ngamin ta talak na en.
A am itta ya madamdam a sa sumipat kam hapa ta damdam na en.
16 A awemuy hapa idaduma ya ikattolay muy, te igitta muy kid ta kuman na bari muy.
A awemuy hapa pahig ta mapmappya kam ammi ta kadwan kiden tolay,
te makikofun kam la ta ngamin tolay maski am kuman na neduma kid tekamuy.
17 A awemuy hapa isupapak ya dulay ta dulayen,
te dana nonotan muy am anu ya mappya ta uray na kadwan kiden tolay.
18 A awemuy hapa makitabtabbag ikid na makitapil,
te paruban muy mina ya makikofun ta ngamin tolay.
19 A awemuy hapa magbalat, kahkahulun, awa indagan muy hud la ya pangbalat na Namaratu ewan,
te yen ya uhohug na ta surat na aglavunen:
"**Iyak sangaw ya mangbalat, a iyak ya magsupapak,**" kunna.
20 A kumanen am mabisin ya mangikatupag tekamuy a pakanan muy. A am makainum a penuman muy, te am kunna ten ya isupapak muy tentu a mamat na sangaw.
21 Ammi am ibalat muy mina ya dulayen tekamuy a inabak na kanan mantu na dulayen. Ammi mapmappya ta ipaita muy ya mappya petta ikamuy ya mangabak ta dulayen.

13

Tumuluk Kitam La Ta Gubyernu

1 A mappya hapa, kahkahulun, ta sa makituray kitam ta gubyernu, te yen ya mangibbal tekitam, te ya ngamin kiden magturay a ipalubus hala na Namaratu ewan. A maski am inya ya magturay tekitam a Namaratu hapa la ya makāuray.
2 A am itta ya awan makituray a mekwenta mantu ta awena kurugan ya nepasaad na Namaratu. A am inya ya awan makituray a intu hapa la ya gafu na pangpa-gang na magturay kiden tentu.
3 Te bakkan haman ta mappya na tolay ya pa-gangan na magturay am awa ya dulayen. A am ikayat mu ta awem magtalaw ta magturay a idulot mu mantu ya mappya, te dayawan na ka hapa.
4 Te intu hala ya kuman na daddoban na Namaratu nga magserbi ta kappyanam. Ammi am mangwa ka ta dulay a magtalaw kan sangaw, te bakkan ta kampon la ya turay na en nga mangpa-gang teko, te intu hapa ya turin na Namaratu nga mangpagang ta makaliwat.
5 A mappya mantu ta makituray kitam petta malillikan tam hapa ya pangpa-gang na Namaratu ewan, a awan hapa ta pangpaliwatan na nonot tam tekitam.
6 A yen ta nonotan tam hapa ya pangiatad tam ta gubyernu, te ya magturay kiden ya turin na Namaratu, a awan ta takwan na pagapagan da am bakkan ta pagturay da.
7 A mappya mantu ta awetam italantan ya pagpaga tam ta gatut tam tekid, te yen haman ya magserbi tekid ta tandan da. A pagan tam mantu ya sedula tam am sedula, ikid na bwis na lutak tam am bwis. A ipaita tam hapa ya amat tam ikid na pangdayaw tam ta ngamin kiden seturay,

8 te maski am anu ya gatut tam a mappya ta awetam italantan ya pagpaga tam.
Ammi itta ya takday gatut tam nga awetam sa mapagpagan, intu hala ya gatut na
pagkaid-idduk tam.

Ya Kadakalan Na Gatut Tam

Am kanayun iddukan tam ya ikattolay
tam a nedulot tanan ya ngamin pakkwa na
Namaratu ta lintig na en.
9 Te ya nagdadaggan na ngamin kiden
pakkwa na Namaratu ta lintig na en a intu
yan:

"**Iddukam ya kagittam tolay ta kuman
na pangidduk mu hala ta barim**,"
kunna.

A am pake kurugan tam ya tatakdayen
ibar na a awetanan mantu makaliwat ta
kadwan kiden ibar na, te awetam sangaw mangadallaw, ikid na awetam sangaw mamapasi, anna awetam magtakaw,
a awetam maginggum.
10 Te ya mangidduk ta ikattolay na kiden a
awena kid uyoyungan. A gafu ta pangidduk na ta ikattolay na kiden a nedulot na
ya ngamin lintig na Namaratu.

11 A mappya ta idulot muy ya ngamin
nebar kin tekamuy, te dana amu muy
haman ta tanagay na ya datang na dafu
tam, a pake umab-abikan na ya araw
na pangikerutan na tekitam ammi tekitamen dana nangurug. A dulay hapa am
madatangan na kitam nga awan nakaparan. A awetam makigitta ta masidug,
te aghahukal na yan, a pake nonotan tam
mina ya kwan tam,
12 te magge nagpasan ya araw na dulay
ikid na zigat, a tanagay na ya araw na
pagimbestigar na Namaratu tekitam. A
iwarad muy mantu ya tarabaku na sugiram, a iparan muy ya bari muy petta
makkwa muy ya mekustu ta dakar.
13 A azin muy mantu ya mafulotan na
alikkad, ikid na magillaw, ikid na magatattug, ikid na mangipaita ta awan ta
kapkappyan na, ikid na makitapil, ikid na
mangahugu.
14 A pagbalinan muy ya bari muy ta bari
ni Afu Hesus, petta awemuy nonotan ya
karagatan na bari muy nga dulay.

14

Ya Pagdaduman Na Mangurug

1 A am angarigan ta itta ya takday mangurug nga mayat makidagga tekamuy nga
medyo makurang ya amu na ta kurugan
tam a pagdulotan muy la, a awemuy kadibati gafu ta takwan ya pangurug na.
2 Te ya kadwan kiden mangurug a pahig
da ta dulay am mangigup kid ta bilsag, a
ya laplappa kiden la ya makan da. Ammi
ta kadwan a makan da hala ya ngamin
pagdaduman na kanan.
3 A ya mangan mantu ta ngamin a awena
mina idadula ya awan mangigup, a kumanen hapa ta awanen mangigup ta bilsag,
te awena mina paliwatan ya mangigupen,
te azo ikatalak na kid na Namaratu gafu ta
pangurug da te Afu Hesus.
4 A awetam mantu paliwatan ya kabagis
tam gafu ta takwan ya pangurug na, te
itta hud ya turay tam petta mangpaliwat
kitam? Te Namaratu hapa la ya dafu tam
ngamin, a intu hapa la ya makkamu tekitam am magtayuk kitam ono am matukalit
kitam, ammi magtayuk kitam hala, te i Afu
Hesus ya mangpatayuk tekitam.

5 A magdaduma hapa ya kadwan kiden
mangurug gafu ta itta ya ngilinan da nga
araw. Te ya kadwan a takday la na araw
ya ngilinan da ta pangdayaw da ta Namaratu, ammi ta kadwan a sa ngilinan da ya
ngamin kiden araw. A mabalin la ngamin,
ammi mappya ta awena magduwaduwa
na nonot tam gafu ta yen ya pilin tam.
6 A ya magngilin ta takday la na araw
a ngilinan na gafu ta yen ya pangdayaw
na ta Namaratu, a kumanen hapa ta magngilin ta ngamin kiden araw. A ya mangan
ta ngamin a dayawan na hapa ya Namaratu, te pakimallak na hapa ya kanan na.
A kumanen hapa ta awanen mangigup, te
pangdayaw na hapa ya awena pangigup, a
makimallak hapa yen.
7 Te maski am matolay kitam ono am
masi kitam a bakkan haman ta kwa tam ya
bari tam, te kwa ni Afu Hesus.
8 Te am matolay kitam a magserbi ya
katolay tam te Afu Hesus, a am masi kitam
a magserbi hapa ya pasi tam tentu, pettam

kumanen am matolay kitam ono am masi
kitam a kwa na kitam hapa la.
9 Yen haman ta nasi i Afu Hesus otturu
natolay hala pettam intu ya dafu na nag-
pasi kiden pase matolay kiden.

Dulay Ya Mangpaliwat

10 A gafu ta kumanen a awan mina ta
mangpaliwat ta kabagis na en, a awan
mina ta mangidadula, te sa maayagan
kitam haman ta atubang na Dyos, petta
imbestigaran na tekitam.
11 Te yen hapa ya uhohug na ta lebru na
en,
"**Gafu ta iyak ya Dyos nga awan masi
a kakurugan ta sa mamalen-
tud sangaw ya ngamin tolay ta
atubang ku,
a ibosag da sangaw teyak ya
ngamin tinarabaku da,**" kunna.
12 A kakurugan mantu ta mamalentud ya
tagtakday tekitam ta atubang na Nama-
ratu ewan, te pabida na tekitam ya gafu na
tinarabaku tam ta katolay tamin.
13 A mappya mantu ta awetam pali-
watan ya kabagis tam gafu ta kanan na ikid
na ngilinan na. A ikari tam hapa ta awe-
tam tarabakun ya gagangayen tarabaku
tam am pahig na kabagis tam ta dulay,
petta aweda hapa makaliwat gafu tekitam.
14 Te ya kuman na nepasikkal ni Afu
Hesus teyak a amuk ta awan ta mehangat
na kanan, ammi am pahig na tolay ta itta
ya mehangat a mehangat mantu la tentu.
15 A am kanam hala ya pahig na kabagis
mu ta mehangat, otturu paruban na hapa
kanan a maperdi mantu ya pangurug na
gafu ta pangam, te awem haman ninonot
ya kabagis men. Awem mantu kanan ya
pahig na kabagis mu ta mehangat, te intu
hapa ya takday nga iddukan ni Hesus, a
dulay mantu am perdim ya pangurug na ta
Hesusen nga nangsaka tentu.
16 A maski am anu ya mappya teko a am
dulay hapa ta kadwan a mapmappya ta
bay-am hapa la talo am dulay sangaw ya
pagbalinan na mappya en teko.
17 Te bakkan ta intu nonotan tam ya
kanan ikid na inuman ta pagturay na
Namaratu tekitam am awa matunung na
nonot, ikid na makikappya ta kabagis tam
kiden, ikid na makipagtalak gafu ta itta ya
Kahalwa na Namaratu tekitam.
18 A am yen kid mina ya pakolangan tam
a mappya hapa ya pagserbi tam te Hesus, a
matalak hapa ya Namaratu tekitam, yaga
dayawan na kitam hapa na ikāttolay tam
kiden.
19 Mappya mantu, kahkahulun, ta intu la
tarabakun tam ya mangatad ta kappyanan
na tagtakday tekitam ikid na mangpadakal
ta pangurug tam kontodu pangurug na
kahulun tam kiden.
20 A awetam mina perdin ya tarabaku
na Namaratu ta kahulun tam kiden gafu
ta kanan. Mappya haman ya ngamin
na kanan, ammi dulay am magliwat ya
kabagis men gafu ta nakāmen.
21 Mappya ta awetam mangigup ta bilsag
ikid na awetam uminum ta binarayang
ikid na awetam mangwa ta kompormi na
makkwa tam am mabalin ta yen kid san-
gaw ya mangpatawag ta kabagis tam.
22 Te maski am anu ya mappya tekitam
gafu ta pangurug tam ta Namaratu a awe-
tam mina yen iparayag ta kabagis tam
kiden, te mapmappya ta Namaratu la ya
makkamu ta tarabaku tam. A am awetam
sagappyan ya amu tamen ta dulay tekitam
a matalak kitam hapa, te awan sangaw ta
kapopoyungan na nonot tam.
23 Ammi am magduwaduwa ya nonot
tam gafu ta kanan tam a nakaliwat kitam,
te kinan tam haman ya awena sagappyan
na pangurug tam. Te maski am anu ya itta
ta nonot tam ta tarabakun tam am awena
sagappyan na pangurug tam a liwat tam
mantu am idulot tam ya ikayat tam nga
kwan.

15

Ya Pagtatakday Na Mangurug Kiden

1 A ikitam hapa nga masikan mangurug
a mappya ta makipagattam kitam ta kad-
wan kiden nga malogon maabak ya pangu-
rug da. A bakkan la ta bari tam ya nonotan
tam,
2 te nonotan tam hapa am anu ya
kappyanan na kabagis tam kiden, petta
magsikan hapa ya pangurug da.
3 Intu mina nonot tam ya kuman na
nonot na Dafu tamewan Hesus, te awena

ninonot ya kappyanan na bari na en, awa naattaman na hud la ya zigat gafu tekitam. Te ya nesurat ta lebru na Namaratu gafu tentu a

"**Iyak hapa la, Afu, ya nagattam ta pamadpadulay na tolay kiden teko,**" kunna.

4 A yen mina ya pagnonotan tam, te ya ngamin kiden nesurat ta popolu kiden araw a nesurat kid hapa gafu tekitam, pettam metuldu kitam. Te am attaman tam ya zigat tam ikid na itug tam ya ituldu na surat kiden tekitam a itta ya ikatalak tam ta uffunan na kitam na Namaratu ewan.

5 A gafu ta intu hala ya mangatad ta sikan tam ikid na pakaattam tam, ampade intu hapa ya manguffun tekamuy, petta magtatakday kam ta pakikahulun muy te Hesus,

6 pettam kumanen hapa a madaydayawan sangaw ya Dyos ewan nga Dama ni Afu Hesus gafu ta pagtatakday muy ikid na paggagitta na bida muy.

7 A mappya mantu, kahkahulun, ta maski am inya na tolay ya sakā makigimung tekamuy a awemuy mina dugiman, te magkaid-idduk kam mina ta kuman na pangidduk ni Afu Hesus tekamuy, pettam kumanen a pake maita hapa ya pakedayawan na Namaratu gafu tekamuy.

Ya Paggagittan Na Hudyo Ikid Na Hentil

8 A pake ibar ku tekamuy ya gafu na neange ni Hesus Kristu: Immange ta Hudyo kiden petta ituldu na kid ta intu hapa la ya mangidulot ta nekari na Namaratu ta dadagkal da kiden, petta aweda pahig ta naliwatan na kid Namaratu ewan.

9 Ammi bakkan la ta Hudyo kiden ya gafu na neaange na, te nesipat na hapa ya Hentil kiden, petta dayawan da hapa ya Namaratu gafu ta kallak na tekid. Te ya takday uhohug ta surat kiden gafu te Hesus a intu yan:

"**Mehulunak sangaw ta Hentil kiden ta pangdayaw ku ikid na pagkansyon ku teko,**" kunna ta Namaratu.

10 A ya mekaduwa en hapa na surat gafu ta Hentil kiden a intu yan:

"**Ikamuy Hentil, makipagayayat kanan hapa ta tolay kiden na Namaratu,**" kunna.

11 A ya mekatallu en para a

"**Ikamuy ngamin Hentil, dayawan muy ya Namaratu ewan, te sa magdayaw mina ya ngamin tolay tentu,**" kunna.

12 A ya mekappaten para ya inuhohug ni Isayas:

"**Itta sangaw ya meanak nga simsima ni mina Dyesi, a intu hala sangaw ya magturay ta Hentil kiden, a intu hapa ya ikatalak da petta mekerutan kid,**" kunna.

13 A Namaratu ewan mantu ya Dyos tam nga nangatad ta ikatalak tam. Ampade intu hapa ya mangipasinap tekamuy ta talak muy ikid na mappya na nonot ta pangurug muy tentu, pettam dumakal para ya pangikatalak muy tentu gafu ta pangpasikan na Kahalwa na en ta nonot muy.

Ya Pangipasikkal Ni Pablu Ta Tarabaku Na

14 A ta kuman na iyak la takday a awan ta pagduwaduwan na nonot ku tekamuy, kahkahulun, te mangurugak ta mappya ya ngamin nonot muy, ikid na addu ya amu muy petta makapagintultuldu kam.

15 Ammi gafu ta nepatarabaku na Namaratu teyak a neturad ku la ya mangisurat ta netabarang kin tekamuy petta awemuy hapa kaliwatan.

16 Te iyak ya turin ni Hesus Kristu nga mangipadangag ta damag na en ta kagitta muy kiden Hentil. A gafu ta pangipadangag ku a kuman nak hapa na padi nga mangiatang ta Namaratu ewan, te ya ngamin kiden mangurug a yen kid ya kuman na iatang ku tentu, te sagappyan na kid hala gafu ta nabaggawan ya nonot da ta pangurug da ikid na tarabaku na Kahalwa na en tekid.

17 A kuman na iparayag ku mantu ya tarabakuken ta Namaratu, te bakkan haman ta iyak ya gafu na, te kahulun ku haman i Afu Hesus nga manguffun teyak.

18 A awek mantu ibar ta malalaki yak, ammi awek hapa ilemad ta nangurug ya addu na Hentil ta nepadangag ku tekid, te itta haman i Hesus teyak nga nangpasikan

teyak ta ngamin inuhohug ku. A kumanen
hapa ta ngamin kiden tinarabakuk,
19 te nehulun hapa ya pakapangwa na
Kahalwa na Namaratu ta nepangipadan-
gag ku tekid, a inuffunan nak nga maguho-
hug ikid na mangwa ta pakaitan da ta
kalalaki na Namaratu. A pake nepadangag
kun ya damag na pangikerutan ni Hesus ta
ili na Herusalem ikid na ngamin kiden ili ta
lehut na en, a maski abat ta iten Iliriko.
20 Te intu la pakolangan ku ya mangi-
padangag ta damag ni Hesus ta ngamin
kiden lugar nga awan para la nakadangag
ta ngagan ni Hesus Kristu, te awek ikayat
magmula ta dana namulan na takwan.
21 A gafu ta kumanen a nedulot kun ya
kuman na linavun ni mina Isayasen ta
surat na en, te ya uhohug na en a

"**Ya awan kiden nakadangag tentu ta idi a nadangag dan, a amu dan ya awena en nepakamu tekid,**" kunna.

22 A yen ta namingaddu yak hapa nata-
lantan nga umange tekamuy.
23-24 Ammi ta ayanin a nabalin na ya
tarabakuk ta isin kid na lugar, a itta ya
ikatalak ku ta magsibalak tekamuy am
eyak sangaw ta lugar na Espanya, te addet
ta pake nabayag a pake ikayat ku mag-
pasyar tekamuy. A sangaw am nabalin na
ya pagkāan-anap tam a mappya hapa am uf-
funan dak am magtugutak, petta makadu-
lotak ta eyan ken.
25 Ammi ta ayanin a eyak bit ta ili na
Herusalem, te iangek bit la ten ya masapul
na mangurug kiden ten.
26 Te ya mangurug kiden nga taga
Masadonya ikid na Giresya a nakanonot
kid nga magkontribisyon ta pobre kiden
nga mangurug ta ili na Herusalem, te pake
ikayat da manguffun.
27 A kustu hapa te nakagatut kid haman
ta mappya tekid, te ya Hentil kiden
nga taga Masadonya ikid na Giresya a
nesipat kid na ta uhohug na Namaratu
gafu ta Hudyo kiden mangurug ta ili na
Herusalem. A yen ta mangatad kid ta
Hudyo kiden ta ngamin masapul da.
28 A sangaw am mabalinak mangitu-
lud ta kontribisyon da kiden, a magsi-
balak hapa sangaw tekamuy kapyek san-
gaw magdulot ta lugar na Espanya.
29 A ikatalak ku hapa ta sa mapasinapan
kitam sangaw ta bendisyon ni Afu Hesus
am dumatangak tekamuy.
30 A itta hapa ya adangan ku tekamuy,
kahkahulun, gafu te Afu Hesus, ikid na
Kahalwa na Namaratu nga magpakāidduk
tekitam. Te ya ikayat ku a uffunan dak
haen ta pakimallak muy ta Namaratu,
31 petta awenak sangaw an-anun na
awan kiden mangurug ta iten Hudeya, a
petta matalak hapa sangaw ya mangurug
kiden ta ili na Herusalem gafu ta itta ya
isirak ku sangaw tekid.
32 A yen ya ikayat ku ta pakimallak muy,
petta am uray na Namaratu a magdulotak
na sangaw tekamuy, petta matalakanak
ikid na mabannayanak hapa ta pagpasyar
ku tekamuy.
33 A ya Namaratu ewan nga mangatad ta
ngamin mappya tekitam a makkamu hapa
tekamuy.

16

Ya Pakikumusta Ni Pablu Ta Taga Roma Kiden

1 A kumanen hapa ipakamuk tekamuy
ya kabagis tamin Fibi nga mangitulud ta
suratin tekamuy, te intu ya takday babbay
nga manguffun ta mangurug kiden ta ili na
Senkareya.
2 A mappya ta pagdulotan muy, te
kabagis muy hapa nga nedagga te Dafu
tamewan Hesus. A ipaita muy hapa
ya pangidduk muy tentu ta kuman na
gagangay na mangurug. A maski am
anu ya masapul na tekamuy a yen haen
ya iuffun muy tentu, te addu hapa ya
inuffunan na ta mangurug kiden ta isin,
kontodu iyak.
3 A kumanen hapa makikumusta yak teg
Persila ikid ni Akila, te kahulun ku
kid nga nakipagbannag ta tarabaku ni
Hesus Kristu,
4 yaga nesagapil da hapa ya angat da
teyak.
A pake matalakak mantu tekid, ammi
bakkan la ta iyak am awa ngamin
kiden mangurug ta Hentil kiden.

5 A makikumusta yak hapa ta mangurug
kiden nga maggagimung ta bali da,
ikid ni Epeneto nga pake matakit ta
nonot ku, te intu ya imunnan nangu-
rug te Hesus ta lugar na Asya.
6 A makikumusta yak hapa te Mariya nga
masikan nagbanbannag ta panguffun
na tekamuy,
7 kumanen hapa ta kahulun ku kidina
Andronikas ikid ni Hunyas nga sakā
balud ku kiden ta idi.
Yen kid na tolay ya ispot na turin ni
Hesus, a napolu kid nangurug ammi
teyak.
8 A makikumusta yak hapa teg Ampliato
nga iddukan ku hapa ta pakikahulun
mi te Afu Hesus,
9 ikid ni Urbanus nga kahulun tam
makipagbannag ta tarabaku ni
Hesus, ikid na iddukan ken Istakis,
10 ikid ni Apeles nga pake nangi-
pasikkal ta pangurug na te Afu
Hesus,
ikid na ngamin kiden makidama te
Aristobulo.
11 A makikumusta yak hapa ta kahulun
ku sina Herodyon, ikid na mangurug
kiden ta bali ni Narsisu,
12 ikid nig Trifina ikid ni Trifusa nga
makipagbannag hapa ta tarabaku
na Dafu tam,
ikid na iddukan kina Persida nga
masikan magtarabaku te Afu Hesus.
13 A makikumusta yak hapa teg Rufus
nga napili na mangurug, ikid na hina
na en, te nekwenta nak hapa ta anak
na.
14 A makikumusta yak hapa teg
Asinkritu, ikid ni Fugonte, ikid ni Her-
mes, ikid ni Patrubas, ikid ni Hermas,
ikid na kadwan kiden kabagis tam nga
magyan tekid.
15 A makikumusta yak hapa teg Pilologo,
ikid ni Hulya, ikid nig Neriyo, kon-
todu kabbayan na en, ikid ni Olimpas,
ikid na kadwan kiden mangurug nga
makipaggimung tekid.

16 A ya pake ipasikkal ku tekamuy
ngamin a magimpadpadulot kam ta ku-
man na magkakabagis am kada maggag-
imung kam. A ya ngamin kiden mangurug
nga maggagimung ta kadwan kiden lugar
a makikumusta kid hapa tekamuy.

Ya Mapozan Na Tabarang Na Tekid

17 A ya mabidak para tekamuy, a pake
riknan muy am itta ya mangkulkulaw
tekamuy ikid na magpakattway tekamuy
gafu ta aweda kurugan ya kuman na ne-
tuldu tekamuy. Mappya ta lillikan muy
kid,
18 te bakkan ta Dafu tamewan Kristu
ya pakidafun da am awa bari da hapa
la. A gafu ta malalaki ya uhohugan da a
maayayyaw da ya awan magnonot.
19 A matalakanak tekamuy te amu na
ngamin tolay ya pangurug muy, ammi
ikayat ku para ta malalaki kam ta ngamin
nga mappya, petta awemuy mapenam ta
dulay.
20 A ya Namaratu ewan nga mangatad ta
ngamin na mappya tekitam a intu sangaw
ya mangpasikan tekamuy petta maabak
muy ya tarabaku ni Satanas ta agyan muy.
Ampade mehulun hapa ya kallak ni Afu
Hesus Kristu tekamuy.
21 A ya kahulun ku kiden sin nga makiku-
musta hapa tekamuy a i Timotyo, ikid ni
Lusyo, ikid ni Dyason, ikid ni Sosipatro nga
kagittak kiden Hudyo.
22 (**A maski iyak Tersyu nga sekritaryo
ni Pablu, a makikumusta yak tekamuy
gafu ta Dafu tamewan Hesus**).
23-24 A makikumusta hapa kan teka-
muy i Gayus, kontodu ngamin kiden
makigimung ta bali na in, a iyak, Pablu,
ya sangaili na. A kumanen hapa makiku-
musta kan tekamuy i Irastu nga tusarero
ta ili in ikid na kabagis tam Kwartu.

Ya Pangdayaw Na Ta Namaratu

25 A ta ayanin Namaratu ewan hapa la
ya makkamu mangpasikan tekamuy ta ku-
man na megitta ta Damag ni Hesus Kristu
nga nepadangag ku tekamuy. A intu la
nepadangag ku ya ngamin uray na Nama-
ratu ewan nga nelemad na ta idi,
26 ammi ta ayanin a pake nepalawag na
tekitam gafu ta surat na aglavun kiden.
A yen hapa ya nepadangag ku ta ngamin
tolay petta mangurug kid, te yen ya nebilin
na Namaratu ewan nga awan ta addet na.

27 Intu hala ya malalaki na Dyos nga ma-
daydayawan addet ta addet gafu te Hesus
Kristu. Amen!

Ya Mapolu En Surat Ni Pablu Ta Taga Korinto Kiden

Ya Gafu Na Suratin Yan

Ta mekaduwa na pangisaned nig Pablu ta damag ni Hesus a nagdulot kid ta ili na Korinto nga kadakalan na ili ta lugar na Giresya. A ya tolay kiden nga magyan ta Korinto a magge dipuru Hentil kid nga maguhohug ta agsitang na Giregu. Ammi itta hapa ya assang la na Hudyo, a kada Sabadu a makigimung kid ta kapilya da. A ta datang nig Pablu ikid ni Silas ta isin na ili a immange kid bit nakigimung ta kapilya na Hudyo kiden te kagitta da kid nga mangurug ta Namaratu, ammi aweda para nadangag ya damag ni Hesus. Am basam ya **Tarabaku Na Turin Kiden** kapitulo 18 a mabasam hapa ya pagpasyar nig Pablu ta isin na ili.

A gafu ta medyo nabayag ig Pablu ta isin a nangurug hapa ya kadwan kiden Hudyo te Hesus, ammi pake nagsoysoy ya kadwan, a yen ta nagtalekudan na kid nig Pablu petta ipadangag da ya damag ni Hesus ta Hentil kiden. A nangurug hapa ya pake addu tekid. A sangaw nagdulot ig Pablu ta kadwan kiden ili nga mangipadangag ta uhohug na Namaratu.

A ta gafan nig Pablu a timulyat hapa ya kadwan kiden mangituldu ta ili na Korinto, a yen hapa ya datang na dulay ta mangurug kiden ta iglesya, te nagkakattway kid na gafu ta mangituldu kiden tekid. A intu para dulay te aweda pake naurnos ya paggagimung da. A ta nepakadamag ni Pablu ta kaddu na problema da a yen ta nagsurat tekid petta pake tabarangan na kid. A ya nesurat ni Pablu tekid a intu yan:

1-3 Tekamuy ngamin nga iglesya na Namaratu ta ili na Korinto,

Ampade Dama tam Namaratu ikid ni Afu Hesus Kristu ya mangikallak tekamuy petta mappya kam la.

A ya nagsurat tekamuy a iyak, Pablu, nga pinatudunan na Namaratu ewan petta turin nak ni Hesus Kristu. A intu hapa kahulun ku i Sostinu nga takday kabagis na mangurug kiden. A ikamuy, kahkahulun, ya negitta na Namaratu ta tolay na kiden, te negungay na kam gafu ta pangurug muy te Hesus Kristu. A gafu ta tolay na kanan a nesipat kanan hapa ta ngamin kiden tolay na nga magdayaw te Afu Hesus ta ngamin kiden lugar, te intu hapa la ya dafu tam ngamin.

4 A am kada makimallakak ta Namaratu ewan a pake matalakak hapa tentu gafu tekamuy, kahkahulun, te nesipat na kanan ta allak na en gafu te Afu Hesus.

5-6 A matalakak hapa tentu gafu ta nepasikkal na tekamuy ya damag ni Afu Hesusen nga netuldu mi tekamuy. A gafu ta nedagga kam te Hesus a pinasinapan na kam hapa ta amu muy ikid na pakauhohug muy ta uhohug na en.

7 A awan mantu ta kurang na neatad Kahalwa na Namaratu ta pakapangwa muy, te malalaki kam la mangipaita ta ngamin kiden pakapangwa na Kahalwa na en addet ta lattog na Dafu tamen Hesus nga indagan tam.

8 A intu hapa la ya mangpasikan tekamuy addet ta pagaddetan na, petta awan sangaw ta pangihuyan na tekamuy ta araw na lattog na tekitam.

9 A mekatalak hapa ya Namaratu nga mangpasikan tekamuy, te intu hapa la ya nangalap tekamuy petta mesipat kam ta Anak na en Hesus Kristu nga dafu tam.

Ya Itabarang Ni Pablu Ta Magkakattway Kiden

10 Itta hapa ya pakikekallak ku tekamuy, kahkahulun, gafu ta ngagan na Dafu tamewan Hesus, te mappya ta paggagittan muy ya nonot muy ikid na uhohugan muy, petta awemuy mina magkakattway am awa magtatakday kam mina ta ngamin nonotan muy ikid na pagbabidan muy.

11 Te ya nadamag ku teg Klowe gafu tekamuy a magkakattway kam kan gafu ta pagtatapil muy.

12 A kuman na magtatapil kam, kunku, te ya uhohug kan na kadwan a "**I Pablu ya dagdagan mi,**" kunda kan. A ya uhohug kan na kadwan a "**I Apolos ya dagdagan mi,**" kunda kan. A ta kadwan paha a "**I**

Pedru ya dagdagan mi," kunda kan. A pahig na kadwan ta malmalalaki kid paha, te "**Intu la dagdagan mi i Hesus Kristu,**" kunda kan.

13 A kuman na napispissang mantu ya bari ni Afu Hesus gafu ta pagkakattway muy. Ammi i Pablu hud ya nagappa en nangikaru ta liwat muy? A i Pablu hud ya nesipatan muy tekamuyen nagzigut?

14-16 Matalakak te bakkan ta iyak ya nangzigut tekamuy, petta awan ta mangibar ta iyak ya nesipatan na ta nepagzigut na. Intu la amuk nga zinigut ku i Krispu ikid ni Gayus. Ay on, zinigut ku hapa ig Istebanya ikid mamattama. Ammi maski kunna ten a bakkan ta iyak ya nesipatan da am awa i Afu Hesus. A awan ta amuk ta zinigut ku ta kadwan kiden.

17 Te bakkan ta yen ya pake nangidoban ni Hesus Kristu teyak petta mangzigutak ta tolay, te intu la patarabaku na teyak ya mangipadangag ta damag na nepangikaru ni Afu Hesus ta liwat tam kiden. A awek hapa pake inasinan ya paguhohug ku ta pangipadangag ku, talo am aweda pake nonotan ya pakapangwa na pasi ni Afu Hesus gafu ta kalalaki na paguhohug ku.

18 Te ya metawag kiden nga itta ta dalan na kaperdi da a idadula da ya bida na nepangikaru ni Hesus ta pasi na en, ammi tekitam nga itta ta dalan na pangikerutan na Namaratu a naparuba tanan ya pakapangwa na gafu ta pangurug tam ta bida na pasi ni Hesusen.

19 te ya uhohug na Namaratu ta lebru na en a

"**Abakan ku ya kalalaki na masistema kiden, a melogot kid sangaw gafu ta sistema da,**" kunna.

20 A awan mantu ya pagkappyanan na kalalaki na masistema kiden, ikid na nakaadal kiden, ikid na malalaki kiden makidibati. Te ya kalalaki na Namaratu ewan a pinagbalin na ya kalalaki da ta awan ta kapkappyan,

21 petta bakkan ta kalalaki da en ya gafu na pakkamu da tentu. A gafu ta ilogot na kid na kalalaki da en a ikayat na Namaratu ta mekerutan kid mina gafu ta pangurug da ta ipadangag mi tekid. Ammi kadulayan na te pahig na kadwan ta awan ta kapkappyan na ipadangag mi.

22 Te ya Hudyo kiden a ipapilit da ta itta mina ya ipaita na Namaratu ta pakapangwa na tekid petta kurugan da. A ya Giregu kiden hapa a intu la kurugan da ya megitta en ta amu da en.

23 Ammi intu la ipadangag mi i Hesusen nga Mangikerutan tekitam gafu ta pagappa na en ta krus. A ya ipadangag mi en ya magpābbag ta nonot na Hudyo kiden, a pahig na Hentil kiden ta awan ta kwenta na.

24 Ammi maski kunna ten a itta hala ya kappyanan na tekitam mangurug nga inalap na Namaratu nga Hudyo pase bakkanen ta Hudyo, te ya pasi ni Hesus ya pakkamun tam ta kalalaki na Namaratu ewan ikid na pakapangwa na en.

25 A maski am idadula na tolay kiden ya damag na pangikaru ni Hesus ta liwat tam kiden a malmalalaki hala ya idadula da en ammi ta kalalaki da. A pahig da hapa ta makafuy ya Dyos nga ipadangag mi, ammi ya pahig da en ta makafuy a masmasikan haman ammi ta kasikan na tolay.

Ya Kasasaad Na Pinili Na Namaratu

26 A yen mina nonotan muy, kahkahulun, ya kasasaad muy ta nepangalap na Namaratu tekamuy, te manmano tekamuy ya malalaki ta kuman na pangikwenta na tolay, a manmano tekamuy ya itta turay na, a manmano tekamuy ya anak na mabanang.

27 Ammi maski awan kan ta kalalaki muy ta kuman na pangikwenta na tolay a ikamuy hala ya pinili na Namaratu ewan, petta mamatan ya kadwan kiden nga pumahig ta itta ya kalalaki da. A pinili na ya makafuy petta mamatan ya masikan kiden.

28 A maski ya awan kiden ta saad da nga idadula na kadwan kiden a yen kid ya pinili na Namaratu, petta imitta ya awan, a imawan hapa ya itta,

29 pettam kumanen hapa a awan pulus ta meparayag na tolay ta atubang na ewan.

30 Ammi gafu ta kalalaki na en a nedagga na kitam te Hesus Kristu, petta intu ya kalalaki tam, te intu hapa la ya nekwenta

na Namaratu ta katunung tam, ikid na kappya tam, ikid na nepagpaga tam ta liwat tam kiden.
31 A yen ya gafu na uhohug na suraten ta
"**Awetam mina dayawan ya bari tam, te intu mina dayawan tam ya Dafu tamewan gafu ta allak na tekitam,**" kunna.

2

Ya Gagangay Na Pangipadangag Ni Pablu

1 A ta kuman na iyaken, kahkahulun, teyaken umange nangipadangag ta damag na Namaratu tekamuy a awek naguhohug ta malalaki ikid na maumag na uhohug tekamuy,
2 te ya itta en hapa la ta nonot kin a awan ta takwan na pakolangan ku ta ipadangag ku tekamuy am bakkan te Hesusen ikid na nepasi na en ta krus gafu tekitam.
3 A teyaken nangituldu tekamuy a kuman na makafuyak, a medyo nagpapilpigak hapa gafu ta burung ken ta paguhohug ku tekamuy.
4 A yen ta awek nakauhohug tekamuy ta malalaki na uhohug nga mangayayyaw tekamuy, te intu la nekatalak ku ya pakapangwa na Kahalwa na Namaratu petta intu hapa la ya mangipasikkal ta uhohugan ku tekamuy,
5 pettam kumanen a bakkan mina ta kalalaki na tolay ya pangurugan muy am awa pakapangwa na Namaratu ewan.

Ya Kalalaki Nga Iatad Na Kahalwa Na Namaratu

6 Ammi maski kunna ten a itta hala ya malalaki na bida nga ipadangag mi ta nagtuyag kiden nga mangurug, ammi bakkan ta kuman na gagangayen kalalaki na tolay, a bakkan hapa ta kuman na kalalaki na akkimohayan kiden nga magturay ta arawin yan, te maperdi kan sangaw ya pakapangwa da.
7 Ammi intu la ipadangag mi ya kalalaki na Namaratu nga nelemad na tekitam ta idi. Te ta kawan para la na ngamin kiden napadday a dana nanonot na ta ikallak na kitam, petta mesipat kitam ta kalalaki na en gafu ta pasi ni Hesus Kristu.
8 Ammi ya akkimohayan kiden na anitu nga magturay ta arawin yan a aweda amu ya itta ta nonot na Namaratu, te am amu da mina a aweda mina nepapapasi ya Dafu tamewan nga sekalalaki, petta awena mina nagdulot na uray na Namaratu ewan.
9 Ammi ya uhohug na takdayen surat ta lebru na en a
"**Addu ya neparan na Namaratu gafu ta mangidduk kiden tentu nga awena maita na tolay, ikid na aweda madangag, ikid na aweda manonot,**" kunna,
10 Te ya Kahalwa na Namaratu ya mangituldu ta neparan na en tekitam, te intu hapa la ya mangipakamu ta ngamin kiden nelemad na Namaratu.
11 Ta kuman na ikitam tolay a awetam haman amu am anu ya itta ta nonot na kagitta tam tolay am aweda ibar tekitam. A kumanen hapa ta Namaratu, te awetam amu ya nonot na am bakkan ta Kahalwa na en ya mangipakamu ta nonot tam.
12 A bakkan mantu ta kuman na anitu ya mangituldu tekitam, te napasinapān kitam hud la ta Kahalwa na Namaratu ewan, petta awetam mina makilavun ta kuman na awan kiden mangurug, am awa amu tam mina ya ngamin kiden neparan na Namaratu nga iatad na tekitam.
13 A yen hapa ya bidan mi tekamuy, ammi bakkan ta intu uhohugan mi ya seasinen nga uhohugan na malalaki kiden maguhohug, te intu la uhohugan mi ya ituldu na Kahalwa na Namaratu tekami. A yen hapa ya ipasikkal mi ta ngamin kiden pagyanan na Kahalwa na en.
14 Ammi ya tolay kiden nga awan para la nauli ya nonot da a aweda kurugan ya ituldu na Kahalwa na Namaratu, te awan ta kwenta na tekid. A aweda hapa maawatan, te awena mabalin am awena iparikna na Kahalwa na Namaratu tekid.
15 Ammi ya tolayen nga pinasinapan na Kahalwa na Namaratu a marikna na ya ngamin gafu ta Kahalwa na Namaratu tentu. Ammi awan ta makarikna tentu, te ya uhohug na suraten a
16 "**Itta hud ya makkamu ta nonot na Namaratu, petta iparikna na mina tentu?**" kunna.

Ammi mabalin ta marikna tam ya nonot
na te itta tekitam ya nonot ni Hesus Kristu.

3

Ya Pangihuya Ni Pablu Ta Pagkattway Da

1 Ammi teyaken nangituldu tekamuy,
kahkahulun, a kuman na awemuy haman
negitta ta pinasinapan na Kahalwa na Na-
maratu, te kuman kam para la na abbing,
te dagdagan muy haman ya kuman na
gagangay na awan kiden mangurug.
2 A yen ta awek nepakan ya kuman na
bilsag na uhohug na Namaratu tekamuy
am awa gattak na la en, te kuman na awe-
muy para la makalintuk ta matuyag na
bida. A maski ta ayanin awemuy para la
malintuk,
3 te intu para la dagdagan muy ya kuman
gagangayen nonot muy ta idi gafu ta mag-
impaspassil kam, ikid na magintaptapil
kam. Parigan muy mantu la ya gagangay
na awan kiden mangurug.
4 Te ya uhohug na takday a
"Awan ta takwan na ikayat ku mangituldu
teyak am bakkan te Pablu," kunna.
"I Apolos hapa ya ikayat ku," kunna hapa
na takday.
A megitta kam mantu ta kuman na awan
kiden mangurug.
5 Ammi itta hud ya kwenta mi ni Apolos,
te daddoban kami la na Namaratu ewan
nga mangituldu tekamuy ikid na nangu-
rugan muy te Afu Hesus, ammi intu la
tinarabaku na tagtakday tekami ya kuman
na nepatarabaku na Dafu tamen tekami.
6 Iyak ya kuman na nagmula en, a i
Apolos ya kuman na nagsibug, ammi Na-
maratu hapa la ya nagpatuhu ikid na nag-
padakal ta mula kiden.
7 A awan bale mantu am inya ya nag-
mula ikid na nagsibug, te Namaratu ewan
hala ya mangpadakal ta mula kiden.
8 A kumanen naggitta hala ya nagmula
en ikid na nagsibugen, a azo masagolyatan
kid sangaw ta megitta ta tinarabaku da.
9 Te ikami ni Apolos a maggitta kami nga
magtarabaku ta patarabaku na Namaratu
tekami, a ikamuy ya kuman na uma na.

Ya Keangarigan Na Mangurug Kiden

A ta kuman na takday para keangarigan
a ikamuy hapa ya kuman na bali nga nepa-
patayuk na Namaratu.
10 A gafu ta pangpasikan na teyak a ku-
man nak hapa na malalaki na kalapin-
tero nga mangitunglak ta kuman na arigi
na bali na en, a ikamuy hapa sangaw ya
mangibalin ta bali en. Ammi mappya ta
pake appiyan na tagtakday tekamuy ya
pangibalin na ta bali en,
11 te awena mabalin ta talin na ya ne-
tunglak ken, te awan ta takwan na pakap-
atayukan na bali na Namaratu am bakkan
la te Hesus Kristu.
12-13 A pake pilin muy mantu ya ibalin
muy ta bali en, te maparuba sangaw ta
afuyen talo am malogon maapang. Te
am kuman na magdalikompormi na kayu
ikid na hulu ikid na gahut ya ibalin muy
a kenga sangaw ya ngamin nagbannagan
muy. Ammi am kuman na balituk ikid na
pirak ikid na mangina kiden batu ya ibalin
muy a magnayun hala sangaw.

A pake mepasikkal mantu sangaw am
anu ya tinarabaku na tagtakday tekitam
nga mangurug. Te am ittan sangaw ya
araw na datang ni Afu Hesus a ya kuman
na afuy na en sangaw ya mangparuba ta
ngamin tinarabaku tam, petta maita am
itta ya kappyanan na ono awan.
14 A am angarigan ta awena maapang
na tinarabaku tam ta pangparuba ni Afu
Hesus a maatadan kitam hala sangaw ta
sagolyat tam.
15 Ammi am kuman na maapang ya
tinarabaku na kadwan a kenga mantu san-
gaw ya ngamin nagbannagan da, a magge
mesipat kid hapa sangaw ta kaapang na
tinarabaku da en, ammi melillik hala san-
gaw ya kahalwa da gafu ta pangurug da.

16 A yen mina ya nonotan muy, kahkahu-
lun, te ikamuy mangurug ya kuman na
bali na Namaratu ewan, te magyan hala
tekamuy ya Kahalwa na en.
17 Ammi am itta tekamuy ya kuman na
mangtapang ono mangkutkutet ta bali na
en a Namaratu hapa sangaw ya mangpa-
gang tentu, te neduma na ya bali na en
petta magserbi tentu. A ikamuy ya nek-
wenta na ta bali na.

Ya Kakurugan Na Kalalaki

18 Awemuy mantu paayayyaw, kahkahulun, gafu ta kalalaki na sistema muy, te am intu ikatalak muy ya gagangayen sistema na tolay a mapmappya ta iwarad muy petta kuman kam na makilavun, petta malalaki kam sangaw ta sistema na Namaratu ewan.
19 Te maski am anu ya kalalaki na sistema na tolay a awan ta kwenta na ta uray na Namaratu, te ya nebar na ta takdayen surat a

"**Sikwatan na Namaratu ya malalaki kiden gafu ta sistema da en hapa la,**" kunna.

20 A ya uhohug na takday ha na surat a

"**Amu na Namaratu ya nonot na malalaki kiden, a awan kan ta kapkappyan na nonot da,**" kunna.

21-22 A yen ta ibar ku tekamuy, kahkahulun, ta awan mina ta magparayag gafu ta pinili na en nga mangituldu tentu. Te maski am Pablu, ono Apolos, ono Pedru, a sa magserbi kami ngamin ta kuman na tagabu muy. A maski am anu ya pinaratu na Namaratu ta paglelehutin a sa mesipat kam ta ngamin. Parefu kam seangat, a parefu kam sangaw masi. Sa mesipat kanan ta arawin yan, a kumanen hapa sangaw ta dumatang.
23 Ammi maski am kwa muy ya ngamin a kwa na kam ni Hesus, a kwa na Namaratu ewan i Hesusen.

4

1 Mappya mantu, kahkahulun, ta ikwenta da kami ta daddoban la ni Hesus Kristu, te ikami ya nekatalak na nga mangipadangag ta awena en nepakkamu na Namaratu ta popolu kiden dadagkal.
2 A gafu ta nekatalak na kami a mappya mantu ta idulot mi la idulot ya ngamin patarabaku na tekami.
3 Ammi am takwan ya uray muy teyak a awek la burungan, te awan bale teyak am anu ya uray muy, kumanen hapa ta uray na kadwan kiden, te maski am inya na tolay a awan haman ta makkamu nga magimbestigar teyak, te awek hapa imbestigaran ya barikin.
4 Awan ta amuk ta pangilogot ku ta Namaratu, ammi maski kunna ten a bakkan ta yen ya mangibar ta kawan na liwat ku, te Namaratu la ya makkamu am kustu ya tarabakuken tentu ono awan.
5 Mappya mantu ta awetam ka-ma la padulayan ya ikattolay tam ta awena para la datang na Dafu tamewan, te am dumatang na a intu sangaw ya mangpalattog ta ngamin kiden melemad, a ibar na sangaw ya ngamin kiden razon na nonot tam. A yen sangaw ya pakadangag tam ta uray na Namaratu ta tagtakday tekitam.

Ya Pangihuya Ni Pablu Ta Pagparayag Da

6 A intu nabidak tekamuy, kahkahulun, ya gagangay mi ni Apolos, petta ikami mina ya parigan muy, petta intu la dagdagan muy ya kuman na nesurat ta lintigen, pettam kumanen a awemuy sangaw magparayag gafu ta pilin muy nga mangituldu tekamuy.
7 Te itta hud ya katunungan muy nga mangidaduma ta tolay? A maski am itta ya amu muy nga awena amu na kadwan a bakkan hud ta Namaratu ewan ya nangiatad ta amu muy? A am kakurugan ta intu ya nagafun na a anu kawagan na mantu ta iparayag muy?
8 Kuga malalaki kam pon, te amu muy na ya ngamin, a awemuy masapul ya ituldu mi. Mappya te ittan tekamuy ya ngamin pakapangwa na Kahalwa na Namaratu, a napnapolu kanan ammi tekami nga magturay ta kuman na ari. A am kakurugan mina ta magturay kanan a matalakak hapa, te nabalin na mina ya pangituldu mi tekamuy a makipagturay kamin hapa tekamuy.
9 Ammi ta kakurugan a awena para la mabalin, te ikami nga turin ni Hesus a kuman na pinaakban na kami na Namaratu ammi ta kadwan kiden tolay, te nagbalin kamin haman ta kuman na nabalud kiden nga ipabuya da kapye da papasin, te maita

* **4:10** Nauli ya katunud na bida kiden ta bersikulo 10 addet ta 13, petta matarus ya bida. Te ya bida ta bersikulo 10 ta kadwan kiden Bibliya a dumagdag ta bersikulo 12, a nagbalin ta bersikulo 13,

haman na ngamin tolay kontodu anghel ya
pagdakat na katolay mi.
10 Addet* ta ayanin a kanayun maku-
rang ya kanan mi ikid na inuman mi, a
napispissang ya pagbarawasi mi, a napal-
paluk kami, a awemi makaintak te awan ta
kabukodan na pagdulotan mi.
11 A mazigatan kami nga magapag ta
magserbi tekami, te magbanbannag kami
haman. A am itta ya mangigaged tekami a
sagolyatan mi ta mappya. A am matapan-
gan kami a attaman mi la.
12 A am mapadpadulay kami a mappya
la ya itabbag mi. Nagbalin kamin ta ku-
man na hugta na kadwan kiden tolay, te
ikwenta da kami ta kuman na tapang na
paglelehutin.
13 Awan kami kan ta nonot gafu ta pangi-
padangag mi ta damag ni Hesus, ammi
mappya tekamuy te senonot kam de, te
awan haman ta mangtapang tekamuy.
Makafuy kami kan, ammi tekamuy a mat-
urad kam de, ikid na madayawan kam, a
ikami ya medadula.

14 A maski am isurat ku ya kumanin na
uhohug tekamuy a awemuy mina pahig ta
amāmatan ta kam, te tabarangan ta kam la
gafu ta ānāk ta kanan nga iddukan ku.
15 Te maski am addu ya mangituldu teka-
muy a iyak hapa la ya nekwenta ta dama
muy, te nagbalin kam ta kuman na ānāk ku
kiden gafu ta pangurug muy ta damag ni
Hesus Kristu nga nepadangag ku tekamuy.
16 A ikayat ku mantu ta makigitta kam
teyak.
17 A yen ta dinob kun i Timotyo nga man-
gituldu tekamuy, te intu hapa ya kuman na
anak kin nga iddukan ku ikid na ikatalak
ku gafu ta pangurug na te Afu Hesus. A
ibar na ha sangaw tekamuy ya ngamin
kiden gagangay na tarabakuk ikid na pan-
gurug ku te Hesus ta kuman na itulduk ta
ngamin kiden mangurug ta ngamin eyan
ku.

18 Ammi ya kadwan kidina tekamuy a
nagparayag kid na, te ibar da kan ta awek
maturad nga magtoli umatubang tekid.
19 Ammi eyak hala sina ta mavit am itu-
luk ni Afu Hesus, a pasikkalan ku sangaw
am itta ya makkwa na magparayag kidina
nga megitta ta uhohugan da.
20 Te am kakurugan ta nesipat kid na
hapa ta pangikerutan na Namaratu a
bakkan mina ta uhohug da la ya mang-
pasikkal am awa tarabaku da en gafu ta
pakapangwa na Namaratu tekid.
21 A ikamuy mantu ya mangnonot am
imanu sangaw ya paguhohug ku ta datang
ku tekamuy, te am usutān muy la ya ku-
man na parayag muyen a mappya sangaw
ta ihuya ta kam. Ammi am nagbabawi
kanan a maita muy sangaw ya pangidduk
ku tekamuy ikid na kasippat na nonot kin.

5

Ya Pangihuya Ni Pablu Ta Pagkillu Na Nonot Da

1 A ya takday para na dulay nga nadamag
ku tekamuy a ya kagitta muyen mangurug
ya mangdorug kan ta bakkanen ta atawa
na. Ammi pake kaamamatan para ya liwat
na te intu kan kadallawan na ya atawa
na dama na en. Addu ya mangadallaw ta
awan kiden mangurug, ammi awan para
ta nadangag ku tekid nga mangadallaw ta
atawa na dama na ta kuman na itta en
tekamuy.
2 A anu haman ta iparayag muy para
la ya pangurug muy am ituluk muy la ta
makigimung tekamuy ya mangadallaw?
Mapmappya hud la ta magdamdam kam
mina, a dugiman muy mina ya nakali-
watina nga makigimung tekamuy.
3-5 A maski am awanak tekamuy a ku-
man na itta yak hala tekamuy gafu ta paki-
mallak ta kam. A gafu ta pinatudunan
nak hapa ni Afu Hesus a uray kun ta pa-
gangan muy mina ya nakaliwatina. Te
am nagkakampat kanan sangaw a itta
yak hapa tekamuy gafu ta pakapangwa
ni Afu Hesus, a yen ta ibar ku tekamuy
ta ituluk muy ya nakaliwatina te Satanas
petta pagzigātan na ya bari na en, talo am
magbabawi sangaw, pettam kumanen a
mekerutan sangaw ya kahalwa na en ta
araw na datang ni Afu Hesus.
6 Awan mantu ta kapkappyan na
parayag muy am itta para la ya dulay
tekamuy. Awemuy hud manonot ta am
tagorayan muy la ya dulay na tarabaku ta

makigimung kidina tekamuy a umalasig
hala sangaw tekamuy ngamin.
7 Mappya mantu ta azin muy ya dulayen
tekamuy, petta awan sangaw ta pakadu-
layan muy. Te yen ta neatang ni Hesus ya
bari na en gafu tekitam, petta sa mabag-
gawan kitam ta kadulay tam.
8 A mappya mantu ta am kada mag-
gagimung kitam a pake nonotan tam ya
nepangikaru ni Afu Hesus ta liwat tam
kiden, a awetam tagorayan ya dulay ta
pakikahulun tam, te mappya hud la ta pag-
talekudan tam ya dana en gagangay tam,
petta mangdayaw kitam ta matunung ikid
na mappya na nonot.
9 Nonotan muy mina ya nesurat ku teka-
muy ta idi, te "**Awemuy la makikahulun
ta tolayen nga mangadallaw,**" kunku
paen.
10-11 Ammi bakkan ta intu bidan ku ya
awan kiden mangurug, am awa kagitta
muyen mangurug nga magliwat. Te am
intu mina lillikan muy ya ngamin kiden
mangadallaw ikid na maginggum, ikid na
magtakaw, ikid na makimallak ta takwan
na dyos a masapul mantu ta e kam ta awan
ta totolay. Ammi intu hud la bidan ku ya
kagitta muyen mangurug nga magliwat,
te maski am mangadallaw ono maging-
gum, ono makipagdayaw ta takwan, ono
mamadpadulay, ono magillaw, ono mag-
takaw a awemuy la sumisi-ged tentu, ikid
na awemuy makikkanan tentu.
12-13 Ammi ya awan kiden mesipat ta
pangurug tam a bakkan haman ta iyen
kid ya pa-gangan tam, te Namaratu hala
sangaw ya makkamu ta isina kid. Ammi ya
mesipat kiden tekamuy ta paggagimungan
a mappya ta yana kid ya pa-gangan muy
am dulay ya tarabakun da. Yen ta dugiman
muy mina ya nakaliwaten nga kinan ku
petta awena mesipat tekamuy.

6

Ya Tabarang Ni Pablu Ta Mangidarum

1 A itta hapa ya tabarang ku tekamuy
gafu ta pangidarum muy. Te am itta kan
ya pangpaliwatan muy ta kabagis muy a
idarum muy kan. Ammi anu kawagan na
ta emmuy idarum ya kabagis muyen ta
atubang na awan kiden mangurug? Map-
pya mina ta kagitta muy kiden mangurug
ya makkamu magimbestigar tentu, ikid na
magnonot ta pangpa-gang da tentu.
2 Awemuy panaw amu ta ikitam tolay
na Namaratu ya kauffunan na sangaw nga
mangibbal ta ngamin kiden tolay ta pa-
glelehutin? A am amu tanan sangaw ya
mangibbal ta ngamin tolay a awan hud ta
amu muy petta ikamuy sangaw ya mag-
imbestigar ta assang la na problema muy?
3 A awemuy de amu ta ikitam hapa san-
gaw ya magimbestigar ta anghel kiden ta
langit? A awetam hud mantu amu ya mag-
imbestigar ta ikattolay tam ta lutakin?
4 Am itta mantu ya magpaimbestigar
ta kabagis na en a aweda mina ange ta
atubang na awan kiden megitta ta nonot
muy.
5 A bidan ku ya kumanin tekamuy petta
mamat kam mina, te awan hud ta senonot
tekamuy nga makkamu magimbestigar ta
pagtatapilān na magkakabagis?
6 Ammi ta kuman na ikamuyina a
idarum na takday ya kabagis na en, a pake
dulay para te idarum na ta atubang na
awan mangurug.
7 Ammi maski am inya sangaw tekamuy
ya mangabak ta idarum na en a dana
naabak haman gafu ta nedarum na ya
kabagis na en. Mapmappya mina ta at-
taman muy la ya mamaddayen ta dulay
ikid na magdarogas tekamuy ammi ta sakā
mamadday kam hapa ta dulay.
8 Ammi ta kuman na ikamuyina a magli-
wat kam haman ta kadwan kidina teka-
muy, a darogasan muy kid hapa maski am
kagitta muy kiden mangurug?
9 Kuman na awemuy de manonot
ta maski am inya ya mamadday ta
dulay a awena sangaw mesipat ta
pangikerutan na Namaratu. A awemuy
mantu paayayyaw, te addu sangaw ya
madugiman. Te ya magatattug, ikid na
makipagkultu ta sinang tolay, ikid na
mangadallaw, ikid na bakla,
10 ikid na magtakaw, ikid na maging-
gum, ikid na magillaw, ikid na mamad-
padulay, ikid na tulisan, a awan sangaw
tekid ta mesipat ta pangikerutan na Nama-
ratu ewan.

11 Kumanen haman ya gagangay na kad-
wan kiden tekamuy ta idi. Ammi teka-
muyen nagzigut a nedagga kam te Afu
Hesus gafu ta pakapangwa na Kahalwa
na Namaratu, a nekwenta na Namaratu
ta matunung kam na tolay. A takwan na
mantu ya kasasaad muy, te binaggawan na
kam ni Afu Hesus ta liwat muy kiden, a ne-
gungay na kam ta dulayen ta paglelehutin.

Ya Pagserbi Na Bari Tam Kiden

12 Gafu ta inubadan na kitam na Na-
maratu a "**Mabalin mantu ta kwan ku
la ya ngamin ikayat ku,**" itta ya kumin.
Ammi bakkan haman ta kappyanan tam
ya ngamin ikayat tam. A maski am awan
ta mehangat teyak a awek ikayat megalut
maski ta awanen mehangat teyak.
13 Ta kuman na uray na kadwan a awan
kan ta ihangat na Namaratu nga kanan
tam, te pinadday na kan ya sirat tam
nga makagiling ta ngamin ikayat tam nga
kanan. A gagangay kan ta kunna ten, te
awena kan magnayun na sirat tam ikid
na kanan tam, te paggittan na kid sangaw
azin na Namaratu. A yen hapa ya razon
da ta pangadallaw da. Ammi killu ya ra-
zon da, te bakkan haman ta iyen ya nepa-
madday na Namaratu ta bari tam petta
kadallawan tam ya ngamin karagatan na
bari tam, te gagangay ta magserbi kid mina
te Afu Hesus, a i Hesus hapa ya magserbi
ta bari tam kiden, petta matolay kitam
sangaw.
14 Te maski am masi kitam a tolayan na
kitam hala na Namaratu ewan ta paka-
pangwa na en ta kuman na nepangtolay na
te Afu Hesus.

15 Kuman na awemuy de manonot ta
pinakabari ni Hesus Kristu ya bari tam
kiden. A mappya hud ta igungay tam ya
bari tam tentu petta idagga tam ta bari na
makikadallawen? Madi haman.
16 Te am makidagga ya tolay ta
akikadallawen a mekwenta kid na ta
tatakday la na bari. Te ya uhohug na
Namaratu ta lebru na en a

"**Am nagatawan ya lalaki en ikid na
babbayen a mekwenta kid na ta
tatakday la na bari,**" kunna.

17 Ammi ikitam nga nesipat te Afu Hesus
a nedagga hapa ya kahalwa na ta kahalwa
tam.
18 A mappya mantu ta adayunan muy
ya makidorug ta awemuy atawa, te maski
am anu ya pagliwatān na tolay fwera la
ta pangadallaw na a awena mazigman na
bari na. Ammi ya makidorug ta awena en
atawa a pagliwatān na hapa la ya bari na
en,
19 te nonotan muy yan: ya bari muy
kidina ya kuman na bali na Kahalwa na
Namaratu, te nesipat na ya Kahalwa na
tekamuy petta pagyanan na kam.
20 A bakkan mantu ta kwa tam ya bari
tam, te ginātāng na haman na Namaratu,
te nekaru na kitam ta nepangsaka ni Afu
Hesus tekitam. Mappya mantu ta Nama-
ratu ya madayawan gafu ta tarabaku na
bari tam kidin.

7

Ya Ituldu Ni Pablu Ta Nagatawa

1 A ta ayanin a tabbagan ku hapa ya po-
hut muyen nga nesurat muy teyak. Ya kap-
pyanan na lalaki a awena mina si-gedan ya
babbay.
2 A gafu ta addu ya masanat man-
gadallaw, a mapmappya mantu ta itta ya
atawa na tagtakday lalaki, a kumanen
hapa ta tagtakday babbay.
3 A mappya hapa ta iatad na babbayen ya
katunungan na lalaki en, a kumanen hapa
ta lalaki en.
4 Te ya babbayen a bakkan la tentu ya
makākwa ta bari na en am awa atawa na
en hapa, a bakkan hapa ta lalaki en ya
makākwa ta bari na en am awa babbayen
hapa.
5 A maski am bagu nagatawa ono am
nabayag na nagatawa a aweda mina iituk
ya bari da ta atawa da. Ammi am ikayat
muy ta immangan muy bit la ya pagdorug
muy petta mapmappya ya pakatagop muy
ta pakimallak muy a mabalin hapa am
naggitta ya nonot muy. Ammi mappya
hapa ta awemuy pabayagan ya awemuy
pagdorug talo am sanatan na kam ni Sa-
tanas a e kam makidorug ta takwan gafu
ta awemuy pakaguwad ta bari muy.

6 Ammi maski ibar ku yan tekamuy a
bakkan haman ta kuman na pakkwa na
Namaratu tekamuy, ammi ibar ku la ya
kuman na mappya ta uray kin hapa la.
7 Pake ikayat ku ta megitta mina ya
ngamin tolay teyak nga awan maglahām,
ammi amuk hapa ta magdaduma ya
neatad na Namaratu ta tagtakday tolay.

8 A ya uray ku hapa ta awan kiden ta
atawa ikid na balu kiden a mappya am idu-
lot da mina ya awan mangatawa ta kuman
na iyak.
9 Ammi am aweda maguwad ya bari
da a mapmappya mantu ta makiatawa ya
babbay, a mangatawa hapa ya lalaki, te
mapmappya ta itta ya atawa da ammi ta
umalzub ya pagattug da.

10-11 A itta hapa ya ibar ku ta nagatawa
kiden, ammi bakkan la teyak ya naga-
fun na, te dana nebar ni Afu Hesus, te
intu nebar na ta awena mina makigun-
gay na babbay ta atawa na en, kumanen
hapa ta lalaki en. Ammi am angarigan
ta dana negungay a mappya ta awena ha
sangaw makiatawa, ammi am ikayat na
makiatawa a mappya ta makikappya ta
dana en atawa na.

12-13 A ya ibar ku ta kadwan kiden teka-
muy a uray ku la, te awan ta nebar ni
Afu Hesus teyak. Am angarigan ta itta
tekamuy ya dana nagatawa ta awan man-
gurug a awena mina makigungay tentu am
ikayat na la makidagga na awanen mangu-
rug.
14 Te ya awanen mangurug a mesipat
hapa ta bendisyon na Namaratu ta pa-
gatawa da gafu ta atawa na en mangu-
rug. Te am bakkan mina ta kunna ten a
awena mina mesipat na anak da kiden ta
bendisyon na Namaratu, ammi ta kakuru-
gan a mesipat kid hala.
15 Ammi am angarigan ta ikayat na awa-
nen mangurug ya makigungay ta atawa
na en mangurug a pagurayan na la ten, te
am kunna ten ya ikayat na a maubadan
mantu ya mangurugen ta pagatawa da,
ammi ikayat na Namaratu ta magmappya
kid mina.
16 Te am babbayen ya mangurug a nono-
tan na mina ya atawa na en talo am
mekerutan hapa sangaw gafu tentu, a ku-
manen hapa ta lalaki en.

Ya Metabarang Ta Mangpauli Ta Kasasaad Da

17 Mappya mantu ta am anu ya kasasaad
na tagtakday mangurug ta nepangalap na
Namaratu tentu a awena mina pagtaleku-
dan ya kasasaad na en nga neatad na Na-
maratu tentu, te yen ya itulduk ta ngamin
kiden paggagimungan na mangurug.
18 A am angarigan mantu ta Hudyo ka
gafu ta kabanggit mu a awem pagtaleku-
dan ya kaHudyom. A am bakkan ka ta
Hudyo gafu ta awem nabanggit a awem
pahig ta mabanggit ka mina petta mag-
balin ka ta Hudyo.
19 Te awan ta kwenta na kabanggit mu,
ono kawan na kabanggit mu, te intu la
mekwenta ya pangurug tam ta patarabaku
na Namaratu tekitam.
20 A maski am anu ya gagangayen
tarabaku na tagtakday tekamuy ta nepan-
galap na Namaratu tekamuy a idulot muy
la ten.
21 Te am dana tagabu kan ta nepangalap
na Namaratu teko a makitagabu ka la.
Ammi am pagurayan na ka na dafumen a
maguray kan hapa.
22 Te maski am makitagabu ka ta tolay
a inubadan na ka ni Afu Hesus ta pak-
itagabum ta dulay. Ammi ya awanen
nakitagabu ta tolay ta nepangalap na Na-
maratu tentu a nagbalin hala ta kuman na
tagabu ni Afu Hesus.
23 A gafu ta mangina ya nepangsaka ni
Afu Hesus tekamuy a bakkan mina ta tolay
ya pakitagabun muy am awa Namaratu
ewan.
24 A maski am anu ya kasasaad muy ta
nepangalap na Namaratu tekamuy a yen
la ya idulot muy ta kuman na pakitagabu
muy ta Namaratu ewan.

Ya Ituldu Na Ta Awan Kiden Nagatawa

25 A ta ayanin a tabbagan ku hapa ya
pohut muyen gafu ta awan kiden ta atawa.
Awan ta nebar ni Afu Hesus teyak, ammi
ibar ku la ya uray kin, te mekatalak hapa
ya itulduk tekamuy gafu ta panguffun ni
Afu Hesus teyak.

26 A ta kuman na uray kin, gafu ta ittan ya
zigat tam, a mappya ta idulot na tagtakday
mangurug ya kasasaad na en.
27 Te am itta ya atawa na a awena mina
igungay, a am awan ta atawa na a awena
mina magapag ta atawa na.
28 Ammi am ikayat na mangatawa a
awan ta liwat na, kumanen hapa ta bab-
bay, ammi itta hala sangaw ya zigat da nga
mehulun ta pagatawa da, a yen ta ililllik ta
kam mina ta zigat.
29 A ya ikayat ku uhohugan ta isin,
kahkahulun, a tanagay na ya pagaddetan
na katolay tam ta paglelehutin yan. A ya
seatawa en a nonotan na mina apolu am
anu ya mesmesasita ammi ta pagatawa na.
30 A ya magdamdam a nonotan na mina
am anu ya mesmesasita ammi ta pag-
damdam na. A ya magayayaten a nonotan
na mina am anu ya mesmesasita ammi
ta pagayayat na. A ya aggatanganen a
nonotan na mina am anu ya mesmesasita
ammi ta gatangan na.
31 A kumanen hapa ta ngamin kiden
magserbi tekitam ta lutakin, te tanagay kid
na imawan.
32 Ikayat ku mantu ta awan ta
pakapoyungan muy, te ya lalaki en nga
awan ta atawa na a awan ta nonotan na
am bakkan la ta patarabaku ni Afu Hesus
tentu, petta matalak hapa tentu.
33 Ammi ya seatawa en a addu ya nono-
tan na ta magserbi tekid ta pagkatolay da,
petta mamamallak na ya atawa na en.
34 A yen ta nagkattway ya nonot na, te
duwa ya pakolangan na. Kumanen hapa ta
babbay, te ya awanen ta atawa a nonotan
na ya ikayat ni Afu Hesus petta intu la
tatakday ya pagserbin na bari na ikid na
angat na. Ammi ya babbayen nga seatawa
a addu hapa ya nonotan na ta magserbi
tekid ta pagkatolay da, petta mamamallak
na ya atawa na en.
35 A maski bidan ku yan tekamuy a
awena ta ihangat ku ya pangatawa na
lalaki ikid na pakiatawa na babbay, ammi
uffunan ta kam la ta kappyanan muy, petta
awan mina ta pakatabtabangan muy ta
pangurug muy te Afu Hesus.
36 A am angarigan ta itta ya balatang nga
awena pakiatawan na dadagkal na kiden,
otturu nonotan da sangaw ta aweda mina
ihangat, a mappya hapa am pakiatawan
da, te awena dulay.
37 Ammi am itta ya seanak na balatang
nga awan nekari ta takwan na lalaki, te
naturturay para la ta ikayat na gafu ta
anak na en, yaga naiggat ya ninonot na
ta awena pakiatawan ya anak na en, a
mabalin ta idulot na la ya uray na en.
38 Kustu mantu ya mangatad ta balatang
na en, ammi mapmappya ya awan man-
gatad gafu ta zigatin nga maangange.
39 A ya babbayen nga seatawa a dulay
am makigungay ta atawa na en, te map-
pya ta idulot da ya pagatawa da addet ta
masi ya takday tekid. Ammi am nasin ya
lalaki en a mabalin ta makiatawa ha ya
babbayen ta ikayat na, ammi mappya ta
intu atawan na ya kagitta na en mangurug
te Afu Hesus.
40 Ammi ta kuman na uray ku a dakdakal
para ya talak na am awenan makiatawa.
A kustu hapa de ya uray kin te itta hapa
ya Kahalwa na Namaratu teyak nga mang-
panonot.

8

Ya Metuldu Gafu Ta Kanan Nga Neatang

1 A ta ayanin a tabbagan ku hapa ya
uhohug muyen gafu ta kanan neatang ta
sinang dyos kiden. "**Awan ta dulay am
mangan kami, te sa amu tam haman ta
tulad ya atangan da kiden,**" kummuy. A
kakurugan yana, ammi bakkan haman ta
amu tamen ya mangatad ta kappyanan na
kadwan kiden kabagis tam nga makurang
ya amu da, te mapmappya ta nonotan tam
ya pangidduk tam tekid. Te am intu la
ikatalak tam ya amu tam a yen sangaw ya
gafu na parayag tam. Ammi ya pangidduk
tam ta kabagis tam kiden ya mangpasikan
ta pangurug da.
2 Am itta ya magparayag gafu ta amu na
a makurang mantu ya amu na.
3 Ammi am itta ya mangidduk a kakuru-
gan ta itta ya amu na.
4 A ya ikayat ku uhohugan tekamuy gafu
ta pangan muy ta neatang da ta sinang
dyos kiden a amu tam ta tulad ya sinang
dyos da kiden, te tatakday la ya Dyos.

5-6 A maski am addu kan ya dyos ta langit
ikid na lutakin nga ibar na kadwan kiden
tolay ta dafu da a tekitam mangurug a amu
tam ta tatakday la ya Dyos, a intu hala
ya Dama tam nga makkamu ta ngamin, a
ikitam ya magserbi tentu. A amu tam hapa
ta tatakday la ya dafu tamewan nga Hesus
Kristu, te intu ya pinagpadday na Nama-
ratu ta ngamin, a matolay kitam hapa gafu
tentu.

7 Ammi maski kunna ten a awena para
la netug na kadwan kiden mangurug ya
kuman na amu tam, te pahig da para la
ta kakurugan ya sinang dyos kiden gafu ta
napenam kid ta idi nga nangan ta atang.
A am mehulun kid hapa makikkan ta
neatang gafu tekamuy a aweda ikwenta ta
gagangay la na igupan am awa nonotan da
hud la ta atang, a intu la nonotan da ya
pagliwat da ta Namaratu, te medyo maka-
fuy para la ya pangurug da.

8 Ammi awek ibar ta matalak ya Nama-
ratu tekitam gafu ta kanan tam, te awan
bale tentu am anu ya kanan tam. Te
maski am mangan kitam mina ta neatang a
bakkan ta iyen ya pangkatupagan na teki-
tam. A am awetam mangan a bakkan hapa
ta iyen ya pangsagolyatan na tekitam.

9 Ammi maski kunna ten a mappya ta
pake nonotan muy ya kwammuy talo am
magamamangaw sangaw ya makafuyen
mangurug gafu tekamuy.

10 Te am angarigan ta maagayagan ya
takday tekamuy ta kapilya na sinang dyos
da petta makikkan ka tekid a mabalin ta
maita na ka sangaw na takday kabagis mu
nga makafuy mangurug. A gafu ta iko ya
takday makkamu ta ngamin kappyanan,
a tumurad hapa sangaw ya kabagis men
ange makikkan tekamuy ta neatang maski
am pahig na ta dulay.

11 A gafu ta amumen a pinerdim ya
nonot na kabagis men nga nekerutan ni
Hesus Kristu, te tumurad magliwat gafu
teko.

12 A gafu ta pinerdim ya nonot na
kabagis men nga makafuy a nakaliwat kan
tentu, otturu nakaliwat kan hapa te Hesus.

13 Am mabalin mantu ta tumurad magli-
wat ya kabagis ku gafu ta kanan ku a
awek na mantu mangan ta neatang, petta
bakkan ta iyak ya gafu na pagliwat na.

9

I Pablu Mina Ya Parigan Da

1 Ammi anu haman ta kunna ten ya
nonot ku? Awenak hud inubadan ni Afu
Hesus petta magurayak mina ta ngamin
ikayat ku? A bakkanak hud ta turin ni Afu
Hesus? A awena hud nakipaita ni Hesus
teyak ta kabalinan na pasi na? A bakkan
hud ta ikamuy ya pakaitan ta tarabakuk
gafu ta panguffun ni Afu Hesus teyak?

2 A maski am awena ibosag na kadwan
ta turin nak ni Afu Hesus a dana amu muy,
te iyak ya gafu na pangurug muy tentu, a
ikamuy mantu ya pakaitan ta turin nak.

3 Ammi gafu ta itta tekamuy ya awan
mangurug ta turin nak a imbestigaran dak.
A yen ta pake ipasikkal ku, petta nonotan
da mina.

4 Pahig muy de ta awan ta turay ku
gafu ta awek nakitandan tekamuy. Ammi
maski kunna ten a awan hud ta katunun-
gan mi ni Barnabas nga mangibar ta pag-
tolay mi gafu ta bannag mi ta ituldu mi
kiden?

5 A awan hud ta katunungan mi nga
mangihulun ta atawa mi petta mesipat
kid hapa tekami ta kuman ni Pedru ikid
na kadwan kiden turin hi Hesus ikid na
kabagis na kiden?

6 A pahig muy de ta magbannag kami ni
Barnabas ta takwan na tarabaku gafu ta
awan ta katunungan mi nga makitandan
ta ituldu mi kiden.

7 Ammi am itta ya magserbi ta kadwan a
awan hud ta katunungan na nga mangibar
ta iuffun na tentu? Ya suddalu en hud ya
makkamu magpaga ta armas na kiden? A
awena hud mabalin ta magkakkap ya nag-
mula en ta nemula na en? A am magtaron
ta kalding awena hud kakkapan ya gattak
na en?

8-9 Ammi bakkan la ta gagangay na to-
lay ya mangipasikkal ta isin, te dana yen
haman ya netuldu na Namaratu ta lintig
na en nga nepesurat na te Moses;

"**Am pagaggikan muy ya anwang muy a
awemuy busalan, petta makakan
hapa,**" kunna paen.

Ammi bakkan ta intu la bidan na ya kappyanan na anwang,
10 am awa kappyanan na tolay hapa. A nepesurat na yan gafu ta pangkenga na tekami nga ange mangipadangag ikid na mangituldu ta uhohug na en. Te gagangay ta ikatalak mi hapa ya meatad tekami gafu ta bannag mi ta kuman na ange kiden magaradu ikid na maggapas.

11 Ikami mantu ya kuman na nangimula ta uhohug na Namaratu tekamuy, te pagkappyanan na kahalwa muy. A madi hud am mesipat kami hapa tekamuy ta pagkappyanan na bari mi?

12 Intu* mina pagnonotan muy ya magtaron kiden ta simbaan na Namaratu ta idi, te nesipat kid nangan ta neatad na tolay kiden ta simbaanen. A ya nangatang kiden hapa ta agyan na simbaanen a nangan kid hapa ta nepeatang na tolay kiden tekid.

13 A kumanen hapa tekami nga mangipadangag ta damag ni Hesus, te nebar na ta pagtolayan mi mina ya pangipadangag mi.
14 Te maski am itta ya gatut muy ta mappya ta kadwan kiden mangituldu tekamuy a dakdakal para tekami. Ammi maski kunna ten awemi haman ibar ta mauffunan da kami mina, te mapmappya ta attaman mi ya zigat mi nga magapag ta magserbi tekami, petta am ipadangag mi ya damag ni Hesus tekid a awan ta magpabbag ta nonot da.

15 A yen mina ya nonotan muy, te maski am itta mina ya kesipatan ku tekamuy a awek la ibar. A bakkan ta iyen ya pagsurat ku tekamuy ta ayanin petta itta mina ya iatad muy teyak, te mapmappya ta masi yak mina ta bisin ammi ta patandanak nga mangipadangag ta damag ni Hesus. Te am patandanak mina a kuman na awan sangaw ta meparayag ku.

16 Te maski am ipadangag ku ya damag ni Hesus a awena mabalin ta yen ya iparayag ku, te yen haman ya kuman na gatut ku tentu, a kakallakak na sangaw am awek ipadangag ya nebar na en teyak.

17 Am angarigan ta dana uray ku mina nga ange mangipadangag a mabalin ta indagan ku ya metandan teyak. Ammi bakkan haman ta kunna ten te itta haman ya gatut ku ta nangikerutan teyak, a mappya mantu ta idulot ku ya nekatalak na en teyak.

18 Anu mantu ya sagolyat ku? Intu la sagolyat ku ya talak ku gafu ta awek ipapaga ya pangipadangag ku ta damag ni Hesus, a yen ta awek mangibar ta meatad teyak gafu ta pangipadangag ku.

19 A maski am awan ta tolay nga mangpatagabu teyak a kuman na makitagabu yak hala ta ngamin tolay talo am itta ya maagagay ku tekid nga dumagdag te Afu Hesus.
20 Te am itta yak ta kagittak kiden nga Hudyo a dagdagan ku hapa ya gagangay da kiden. A kurugan ku hapa ya lintig da kiden nga nesirak ni mina Moses tekid, petta mayat kid hapa magdangag ta ipadangag ku tekid. Ammi maski kurugan ku ya lintig da a bakkan ta yen ya ikatalak ku ta mangtolay teyak.

21 A am itta yak hapa ta Hentil kiden nga awan makkamu ta lintig na Hudyo kiden a makigitta yak hapa tekid, talo am itta hapa ya mapadagdag ku tekid. Ammi awek dumagdag ta pagsoysoy da ta Namaratu, te kanayun kurugan ku ya patarabaku ni Afu Hesus teyak.

22 A am itta yak ta mangurug kiden nga medyo killu para la ya pangurug da a igittak hapa ya barik tekid, petta malogon kid hapa magdangag ta itulduk tekid. Te maski am anu ya gagangay na tolay a igittak la ya barik tekid talo am mekerutan kid mina gafu ta ipaitak tekid.

23 A yen ta kanayun nonotan ku am anu ya mappya ta damag ni Hesus, petta itta hapa ya talak ku gafu ta mangurug kiden ta ipadangag ku.

24 Pake nonotan muy mina ya gagangay na magbabilag kiden ta pagkainnabak da, te maski am sa magbilag kid a ya mangabaken la ya maatadan ta sagolyat. A kumanen hapa mina tekamuy, te mappya ta pake ikakinan muy ya mangidulot ta pangurug muy petta itta hapa sangaw ya sagolyat muy.

* **9:12** Ya bida ta bersikulo 12 ta kadwan kiden Bibliya a yen ya nagbalin ta bersikulo 14 ta isin petta matarus ya bida.

25 Te am magtrening ya magbilag kiden
a azin da ya ngamin kiden dulay nga mag-
pakafuy ta bari da. A addu hapa ya at-
taman da ta mazigat, petta maatadan kid
sangaw ta barobu na mangabak. Ammi
intu la sagolyat da ya don na lanut nga
magkatang sangaw. Ammi tekitam nga
mangurug a maatadan kitam sangaw ta
sagolyat nga magnayun.
26 Am para iyak hapa la a awek
mantu parigan ya magbilagen nga awan
makkamu ta datangan na, te pake patu-
nungan ku hud la ya kuman na agbilag
ku. A awek hapa parigan ya magboksing
ta bakkabakkan,
27 te penaman ku ya barikin ta zigat, a
iturayan ku ta mappya. Te am awek hapa
isipat ya barikin ta itulduk ta kadwan a
mabalin ta melogotak hapa ta pagaddetan
ku.

10

Ya Tabarang Ni Pablu Gafu Ta Sinang Dyos Kiden

1 Mappya ta nonotan muy hapa,
kahkahulun, ya pakelogot na dadagkal
tam kiden nga pinohet ni mina Moses ta
lugar na Egipto ta palungu na araw. Te
tekiden nagtugut a sa nasigongan kid ta
kulam na Namaratu, a sa nakadakit kid
hapa ta nepaggungay na bebayen.
2 A gafu ta pagyan da ta addun na kula-
men ikid na hahat na danumen nga nag-
gungay a yen ya kuman na nepagzigut da
ta pangurug da te Moses.
3 A sangaw sa nangan kid hapa ta nanna
en nga neatad na Namaratu tekid ta kala-
fukanen,
4 a sa uminum kid hapa ta danumen nga
pinagarut na ta batu en nga ginulak na ta
sagakud na en. Ammi takwan na batu ye-
yen, te pakaitan ta nehulun hapa i Hesus
Kristu tekid ta awena en para la nagbalin
ta tolay.
5 Ammi maski sa nesipat kid ta isin kid
na bendisyon a pake assang la tekid ya
pinagdulot na Namaratu ta bagu en lugar
da, te nasesenut nasi ya kadwan kiden, a
nekutukutet ya bari da ta kalafukanen.
6 A iyen kid mina ya nonotan tam, petta
awetam mina karagatan ya dulay ta ku-
man na ikid.
7 A awemuy hapa makipagdayaw ta
sinang dyos kiden ta kuman na ikid, te ya
nebar ni mina Moses ta surat na en gafu
tekid a
"**Nekabalin da nangatang ta sinang dyos da en a nagtogkok kid, kapye da nangan ikid na uminum ta neatang da en, kapye da nagsasala ikid na nagalikkad ta dulay,**" kunna ta surat na en.
8 Awetam mantu makidallaw ta kuman
na kadwan tekid, te pina-gang na kid na
Namaratu, a nagpasi ya dwafulutallu ribu
tekid ta takday la na araw.
9 A awetam hapa paruban ya Namaratu
ta kuman na kadwan kiden, te addu ya
nagpasi tekid ta dagat na ulag kiden nga
dinob na Namaratu tekid.
10 A awetam hapa libakan ya Namaratu
gafu ta zigat tam ta kuman na kadwan
kiden, te pinapasi na kid na anghelen nga
dinob na Namaratu.
11 A ya ngamin kiden dumatang ta
dadagkal tam kiden ta idi a nepalubus
na yen na Namaratu gafu tekitam, te
nepesurat na hapa ya netuldu na tekid,
petta itta hapa ya pagnonotan tam, te
tanagay na ya pakadatang tam ta pagad-
detan na lutakin yan, a abikan na ya
pangpa-gang na Namaratu ta awan kiden
makanonot.
12 A am pahig muy ta awemuy
maayayyaw gafu ta malalaki ya pangurug
muy a pake imugudan muy mina talo am
melogot kam hapa.
13 Ammi maski am anu ya naparuba
muy nga pakaayayyawan ono pagzigātān
a gagangay haman ta yen ya pinaruba
na ngamin tolay. Ammi mekatalak hala
ya Namaratu nga manguffun tekamuy, te
awena ipalubus ta maparuba kam ta awe-
muyen maattaman, te maski am anu ya
pakaparuban muy a daggan na Namaratu
ya pakaattam muy, petta itta ya pagalikin
muy ta pagliwatan.
14 A mappya mantu, kahkahulun, ta
umadayu kam ta pangatangan da ta
sinang dyos kiden.

15 A* pake nonotan muy hapa ya ikayat
ku uhohugan tekamuy, te awek haman
ibar ta kakurugan ya dyos da kiden nga
atangan da, anna awek hapa ibar ta du-
matang sangaw ya dulay tekamuy gafu ta
pangan muy ta iatang da en,
16 ammi awek ikayat ta mesipat kam ta
anitu, te am itta ya iatang da a ya anitu na
sinang dyos kiden ya ātāngān da.
17 Gafu ta senonot kam a nonotan muy
mina am kustu ya ibar ku tekamuy gafu
ta inuman tamen ikid na kanan tamen ta
kada paggagimung tam.
18 Te ya inuman tamen nga pakimallak
tam a yen ya pakesipatan tam ta daga ni
Hesus Kristu. A ya panen hapa nga pag-
babingayan tam kapye tam kanan a yen ya
pakesipatan tam ta bari ni Hesus.
19 A gafu ta tatakday la ya panen nga
kesipatan tam a yen hapa ya mangatad ta
pagtatakday tam maski addu kitam.
20 Kumanen haman ta idi ta Hudyo kiden
nga nangatang ta Namaratu, te am kada
nangan kid ta neatang da tentu a nesipat
kid hapa ta Namaratu.
21 A am makipaginum kam mantu ta
panadamdaman tam ta daga ni Afu Hesus
a had kummuy para ange makipaginum ta
kwa na anitu kiden? Kumanen hapa am
makikkanan kam ta neatad ni Afu Hesus a
had kummuy para makikkanan ta neatang
da en ta anitu?
22 Ikayat muy hud ta mangahugu ya Dafu
tam? A mabalin hud ta magamma muy ya
pangpa-gang na tekamuy?
23 Ta kuman na uray muy a "**Awan ta
mehangat tekitam,**" kummuy. A kakuru-
gan hapa yana, ammi mappya ta nonotan
tam mina am anu ya mappya. Te maski
am mepalubus ya ngamin tekitam a itta
hapa ya awanen manguffun tekitam, ikid
na awanen manguffun ta ikattolay tam.
24 A mapmappya hud la ta nonotan tam
ya kappyanan na ikattolay tam, te bakkan
la ta kappyanan na bari tam.
25 A am ikayat muy gumatang ta igupan
muy ta dapun, a mabalin hapa, ammi awe-
muy la pohutan am dana neatang da,
26 te dana amu muy ta kwa na Namaratu
ya ngamin paglelehutin kontodu ngamin
magyan ta utun na lutakin.
27 A am agagayan na kam na awan man-
gurug petta mangan kam ta bali na a e kam
la mangan am ikayat muy, a awemuy hapa
pohutan am itta ya dana neatang da.
28 Ammi am itta ya makanonot nga
mangibar tekamuy ta "**Dana neatang da
yan,**" kunna, a mappya mantu ta awemuy
kanan, te petta awena sangaw pahig ta
usut kam magliwat gafu ta pangan muy.
29 Bakkan mantu ta nonot muy ya bu-
rungan ku am awa nonot na nangibaren
tekamuy. Am iyak a awek la kanan, te
am kanan ku ya pahig na en ta dulay a
padulayan na mantu ya mappya teyak.
30 A maski am pakimallak ku apolu ya
neatang da en kapyek kanan a padulayan
nak hala sangaw gafu ta pangan ken,
ammi awek ikayat ta mapadulay ya map-
pya teyak.
31 Mappya mantu ta maski am anu ya
tarabakun tam, ikid na kanan tam ikid na
inuman tam a dana nonotan tam mina ya
Namaratu, petta intu ya madayawan gafu
ta ipalubus tam ta bari tam.
32 A awetam hapa pagurayan ya amu
tam am ikazigman na nonot na ikattolay
tam, kompormi am Hudyo, ono Hentil, ono
kagitta tam kiden mangurug.
33 Ya kuman na gagangay ku ta bari kin a
maski am anu mina ya ipalubus ku ta barik
a dana nonotan ku bit am anu ya mappya
ta uray na kadwan kiden tolay, te bakkan
la ta kappyanan ku ya nonotan ku am awa
kappyanan na ngamin, talo am mekerutan
kid hapa.

11

1 A mappya mantu ta iyak ya parigan
muy, te parigan ku hapa i Afu Hesus.

Ya Gagangay Mina Na Babbay Ta Pag-gagimungan

2 A matalakak hapa tekamuy, kahkahu-
lun, gafu ta kanayun nonotan muy ya ne-
tulduk tekamuy, ikid na idulot muy la ya

* **10:15** Ya bida ta bersikulo 19, ikid na 20 ta kadwan kiden Bibliya a yen ya imunnan ta isin, petta matarus ya bida. A ya bida ta bersikulo 15 ta kadwan Biblya a yen ya nagbalin ta bersikulo 17 ta isin.

patarabaku ni Hesus nga netulduk tekamuy.
3 Ammi mappya ta ipasikkal ku para
tekamuy ya gagangay na kaurnos tam, te
ya kasasaad ni Afu Hesus a intu ya ulu na
lalaki en, a ya lalaki hapa ya ulu na babbay,
a Namaratu ewan ya ulu ni Hesus.
4 A yen ta am makimallak ya lalaki ta
paggagimungan ono am mangiuhohug ta
ipakkamu na Namaratu, a awena mina
panyawān ya ulu na kapye na makimallak,
te iamamat na haman ya ulu na en.
5 Ammi am babbayen ya makimallak
ono mangiuhohug ta ipakkamu na Namaratu a awena mina azin ya nepanyaw na ta
ulu na, petta awena iamamat ya ulu na. Te
am awena mapanyawān na babbay a megitta hala ta makikadallaw nga nausipan
ya ngamin huk na.
6 A am awena ikayat panyawān ya ulu na
a mapmappya mantu ta mausipan. Ammi
dulay haman am mausipan ya babbay, te
mangamamat haman, a yen ta panyawān
na mina ya ulu na.
7 Ammi madi am matappanan ya ulu na
lalaki gafu ta intu ya pakaitan ta kalalaki
na Namaratu ewan, ammi ya babbay ya
pakaitan ta kalalaki na lalaki en,
8 te bakkan ta babbayen ya nagafun na
lalaki en am awa lalaki en ya nagafun na
babbayen.
9 A bakkan ta lalaki en ya pinaratu na Namaratu ta kahulun na babbay, te ya babbay ya pinaratu na ta kahulun na lalaki.
10 A yen ta mapanyawān mina ya
babbay, te yen ya pakaitan ta mepalubus
makimallak ikid na mangiuhohug ta
ipakkamu na Namaratu, petta awena
mina ballāwan na anghel kiden.
11 Ammi maski kunna ten magkaufuffun hala ya lalaki ikid na babbay gafu ta
azo nesipat kid te Afu Hesus,
12 te ya napopolu en babbay a nagafu
hala ta lalaki en, ammi ta ayanin a ya
babbay ya pagafun na lalaki, a Namaratu
hapa ya nagafun na ngamin.
13 Mappya ta ikamuy hapa ya
mangnonot ta uhohug kin tekamuy, te
mappya hud am makimallak ya babbay ta
Namaratu am awena mapanyawān na ulu
na en?
14 Intu mina pagnonotan muy ya gagangay na tolay kiden addet ta idi, te mamat
haman ya lalaki am adanuk ya huk na
kiden,
15 ammi am adanuk ya huk na babbay a
yen ya lugar na pakadayawan na, te yen
ya neatad na Namaratu nga magserbi ta
tappan na ulu na.
16 A am itta ya magsoysoy ta netabarang
kin a anu mabalin ku, te intu la ipasikkal
ku ya dana gagangay tam, a yen haman ya
dagdagan da ta kadwan kiden iglesya.

Ya Pangan Da Ta Panadamdaman Da Te Afu Hesus

17 A itta hapa ya takday gagangay muy
nga awek dayawan, te am maggagimung
kam a bakkan haman ta mappya ya
tarabakun muy am awa dulay.
18 Te ya nadamag ku tekamuy a
magkakattway kanan kan ta pangan muy,
te itta ya mangan, a itta hapa ya awan
makakan. A medyo kurugan ku hapa ya
nadamag ken,
19 te gagangay ta maggrupogrupo ya tolay kiden am itta ya madigiman ta kadwan.
20 A gafu ta kunna ten ya gagangay muy
a perdin muy mantu ya pakikkan muy ta
netuldu ni Afu Hesus, te bakkan haman te
Afu Hesus ya nonotan muy ta pangan muy
am awa pagbattug muy la.
21 Te ya kadwan kiden a dana unnanan
da kanan ya balun da en, a awan na ta
isipat da ta kadwan kiden. A gafu ta kumanen a mabisin hapa ya kadwan, ikid na
mellaw ya kadwan.
22 Anu awemuy hud dana mangan ikid
na uminum ta bali muy? Kuman na
idadula muy ya iglesya na Namaratu, te
amāmatan muy haman ya kahulun muy
kiden nga napanglaw. Anu hud mina
ya uhohugan ku tekamuy? Mappya hud
ta dayawan ta kam? Awek dayawan ya
tarabakun muy, te bakkan ta kunna ten ya
netulduk tekamuy.
23 Intu nesirak ku tekamuy ya kuman na
netuldu ni Afu Hesus ta ituldu na kiden ta
hiklam na nepangitalaba ni Hudas tentu.
24 Te nagibbal i Hesus ta pan kapye na
nepakimallak, kapye na ha ginadgadwa. A

"**Ye-yan ya barik nga mapapasi sangaw gafu tekamuy. Kanan muy mantu, te panadamdaman muy teyak,**" kunna.

25 A ta nekabalin da nangan ta panen a inibbalan na hapa ya naginuman da en, a

"**Ye-yan na inuman ya dagak nga mangipasikkal ta bagu en tulag na Namaratu tekamuy. Am kada uminum kam ta isin a nonotan dak,**" kunna.

26 A yen ta kada mangan kam ta isin na pan ikid na uminum kam ta isin na inuman a yen ya mangipasikkal ta pasi ni Afu Hesus addet ta pagtoli na sangaw tekitam.

27 Ammi am itta sangaw ya mangan ikid na uminum ta panadamdaman tam te Afu Hesus ta idaduma na ya ikattolay na kiden a sakā mekabat ta namapasi kiden ta bari ni Hesus ikid na mangiburud ta daga na en.

28 Mappya mantu ta dana appiyan muy ya nonot muy petta awan ta idaduma muy, petta kustu sangaw ya pangan muy ikid na paginum muy.

29 Te am itta ya mangan ikid na uminum ta awena paggagittan ya ngamin kiden mangurug a padatangan na ya pangpa-gang na Namaratu tentu.

30 Yen haman ta nagkafuy ikid na nagtatākit ya kadwan kiden tekamuy, yaga nasi para ya kadwan.

31 Ammi am dana riknan tam mina ya nonot tam petta pakappyan tam a melillik kitam ta pangpa-gang na tekitam.

32 Ammi maski am pa-gangan na ya mangurug a awena ta ikatupag na am awa patunungan na la, petta awena ikabat ta pangpa-gang na ta awan kiden mangurug.

33 A mappya mantu, kahkahulun, ta am magkakampat kam nga mangan ta panadamdaman tam te Afu Hesus a awan mina ta madugal, a maginsipsipat kam.

34 Am itta ya madugal, a dana mangan mina ta bali na en petta awemuy sangaw pagbalinan ya pagkakampat muy ta pagliwatan muy, a pa-gangan na kam sangaw na Namaratu ewan. Itta para mina ya itulfuk ta isin kid na bida, ammi bidan ku sangaw tekamuy am makaange yak ta agyan muy.

12

Ya Magdaduma Na Mabalinan Na Mangurug

1 A ta ayanin a ipalawag ku ya magdaduma na pakapangwa na Kahalwa na Namaratu nga iatad na tekamuy, te awek ikayat ta makilavun kam.

2 Ammi dana nonotan muy, kahkahulun, ya gagangay muy ta idi ta awemuy para la pakkamu ta Namaratu, te netawag kam tentu gafu ta anitu kiden nga nangayayyaw tekamuy petta makimallak kam ta sinang dyos kiden.

3 A yen ta pake ipalawag ku yan tekamuy: am itta ya magbida nga napasinapān ta Kahalwa na Namaratu a awena mabalin ta padulayan na i Hesus. Ammi am ibosag na i Hesus ta intu ya Dafu tam a ya Kahalwa na Namaratu mantu ya nagafun na uhohugan na.

4 A magdaduma hapa ya pakapangwa na mangurug kiden, ammi tatakday la ya pagafun da, te ya Kahalwa na Namaratu ya mangatad ta pakapangwa na tagtakday tekid.

5 Magdaduma hapa ya pagserbi da, ammi tatakday la ya Dafu da nga magpatarabaku tekid.

6 A magdaduma hapa ya tarabaku da, ammi Namaratu hala ya mangpasikan tekid ngamin.

7 Mapasinapān mantu ya tagtakday mangurug ta pakapangwa na Kahalwa na Namaratu petta itta ya makkwa na ta pagkappyanan na ngamin.

8 Te ya iatad na ta takday a ya uhohug na sirib na Namaratu.
A iatad na ta takday para ya pangipakkamu na ta kakurugan.

9 A itta para ya pasinapān na Kahalwa na en ta pake masikan na pangikatalak na ta iatad na Namaratu tentu.
A itta para ya makapagmappya ta magdaduma na takit gafu ta pangpasikan na Kahalwa en.

10 A itta para ya pasinapān na nga makapangwa ta kuman na pakapangwa na Namaratu.
A itta para ya pasinapān na nga mangiuhohug ta ipakkamu na Namaratu ta maggagimung kiden.

A itta para ya pasinapān na petta malasin na am Namaratu ono anitu ya pagafun na uhohugan na.
A itta para ya pasinapān na petta makauhohug ta Namaratu ta magdaduma na agsitang.
A itta para ya pasinapān na petta ibar na ya ikayat na bidan na takdayen nga nagsitang ta magdaduma na agsitang.
11 A maski am magdaduma ya makkwa na tagtakday mangurug a ya Kahalwa na Namaratu ya mangpasikan tekid ngamin, te isaned na ya ikayat na iatad ta tagtakday tekid.

Ya Gagangay Na Bari Ni Hesus Kristu

12 A naatadan mantu ya tagtakday tekitam ta pakapangwa tam gafu ta ikitam ya lugar na bari ni Hesus Kristu ta lutakin. Te ya gagangay na bari na tolay a addu ya ramyenta na kiden, ammi maski addu kid a tatakday kid la na bari. A kumanen hapa ta bari ni Afu Hesus.
13 Te maski am anu ya katolay tam a sa nesipat kitam ta Kahalwa na Namaratu ta nepagzigut tamen, petta magbalin kitam ta kuman na tatakday la na bari. A kompormi am Hudyo kitam, ono bakkan kitam ta Hudyo, a kompormi am tagabu kitam ono awetam magtagabu, te sa napasinapān kitam ta Kahalwa na Namaratu petta tagtakday kitam ta pakapangwa na en.
14 Ya kasasaad mantu na bari tam a bakkan ta tatakday la ya ramyenta na, am awa addu ya ramyenta na kiden.
15 A am angarigan ta madamdam mina ya takki, te "**Awek mekwenta ta bari te bakkanak haman ta kamat,**" am kunna, a killu haman ya razon na, te mappya ta itta hapa ya takki na bari.
16 A am madamdam hapa ya bangbang, te "**Awek haman mekwenta ta bari, te bakkanak haman ta mata,**" kunna, a killu ha yen, te mappya ta itta hapa ya bangbang na bari.
17 Te am angarigan ta sa pumassil mina ya ngamin kiden ramyenta na bari ta mata kiden petta dipuru mata kid a itta para mantu ya pakadangag na bari en? A am dipuru bangbang mina ya ngamin bari a itta para mantu ya pakalab na?
18 Ammi mappya, te Namaratu hapa la ya makkamu ta pagyanan na tagtakday ramyenta na bari petta mappya ta kuman na ikayat na en.
19 Te am angarigan ta tatakday la ya ramyenta a awena mantu mekwenta ta bari, te kamat am kamat, ono mata am mata.
20 Ammi mappya te bakkan ta kunna ten, te addu haman ya ramyenta na, ammi tatakday la ya bari.
21 A dulay hapa am idadula na mata ya kamat. "**Oh, aweta ka masapul,**" awena mina kumin. A awena mina idadula na ulu ya takki, "**Aweta ka masapul,**" awena mina kumin.
22 Te ya ramyenta kiden nga ikwenta tam ta makafuy a yen kid ya pake mesasita.
23 A ya ramyenta tam kiden nga ikwenta tam ta dupal a yen kid ya pake paispotan tam, a ya ramyenta tam kiden nga ikamat tam a tappanan tam kid.
24 Ammi ya ramyenta tam kiden nga ispot a pagurayan tam kid. Ammi pinagdadagga na Namaratu ya ngamin kiden ramyenta na bari tam petta dakdakal ya pakesipatan na awanen ispot,
25 pettam kumanen awan mina ta medadula ikid na awan mina ta madugiman, am awa magintartaron ya ngamin kiden ramyenta na bari.
26 Te am matakitan ya takday ramyenta tam a sa matakitan ya ngamin bari tam, a am madayawan ya takday ramyenta tam a matalak hapa ya ngamin bari tam.
27 A yen mina ya pagnonotan muy, te ikitam ngamin nga mangurug a nagbalin kitam ta bari ni Hesus Kristu, a ya tagtakday tekitam ya kuman na takday ramyenta na bari na.
28 A Namaratu hapa la ya makkamu ta pakesaadan na tagtakday tekitam, te intu apolu netun na ya turin kiden ni Afu Hesus, a mekaduwa ya mangiuhohug kiden ta ipakkamu na Namaratu, a mekatallu ya mangituldu kiden. A sangaw netun na hapa ya makapangwa kiden ta kuman pakapangwa na Namaratu, ikid na makapagmappya ta magdaduma na takit, ikid na makkamu kiden manguffun, ikid na makkamu kiden mangibar ta mappya,

ikid na makauhohug kiden ta magdaduma
na agsitang.
29 A bakkan mantu ta sa turin kid, anna
bakkan ta sa ikid ya mangiuhohug ta
ipakkamu na Namaratu, anna bakkan ta
sa ikid ya mangituldu, a bakkan ta sa
ikid ya makapangwa ta kuman na paka-
pangwa na Namaratu.
30 A bakkan ta sa ikid ya makapagmap-
pya ta takit, anna bakkan ta sa ikid ya
maguhohug ta magdaduma na agsitang,
anna bakkan ta sa ikid ya makkamu man-
gibar ta ikayat na uhohugan na nagbida en
ta magdaduma na agsitang.
31 A ta kuman na ikamuy ta ayanin a pas-
silan muy ya malmalalaki na pakapangwa.
Ammi mapmappya ta ituldu ta kanan ta
kappyanan na para na pakapangwa.

13

Ya Pangidduk Tam Ya Malmalalaki Na Tarabaku Tam

1 Maski am amuk ya maguhohug ta
ngamin kiden aguhohug na tolay ikid na
anghel kiden, ammi am awek mangidduk
a awan ta kappyanan na paguhohug ku,
te masitangak la ta kuman kanitol na gasa
ono lata.
2 A maski am malalaki yak mangiuho-
hug ta ipakkamu na Namaratu, ikid na
maawatan ku ya ngamin kiden uray na
Namaratu nga nelemad na ta kadwan, ikid
na masikan hapa ya pangikatalak ku ta Na-
maratu petta mahantud ya bagetay kiden,
ammi am awek mangidduk a awan mantu
ta kappyanan na kalalakik.
3 A maski am sa isaned ku ya ngamin itta
teyak ta pobre kiden, ikid na isagapil ku
mina ya ngamin barik petta itta sangaw ya
iparayag ku, ammi am awek mangidduk a
awan na sangaw ta sagolyat ku.
4 A ya gagangay hapa na mangidduk
A malogon magattam ikid na mangikallak.
A awena pumassil ikid na magparayag.
5 A awena pātā-nāngan ya bari na, ikid
na awena paakbanan ya ikattolay na
kiden.
A awena maginggum.
A awena malogon magporay, ikid na
awena panpanan ya takit na nonot na.
6 A awena matalak ta dulay, te matalak
hud la ta matunung.
7 A awena maglibak, ikid na awena
padulayan ya tarabaku na kadwan,
am awa ikatalak na ta mappya kid.
A ikatalak na ta mappya ya ngamin du-
matang,
a attaman na ya ngamin kiden zigat.
8 A maski am anu ya kalalaki na amu tam
a itta hala sangaw ya pagaddetan na, ammi
awan sangaw ta pagaddetan na pangidduk
tam. Te ya mangiuhohug ta ipakkamu na
Namaratu a awan sangaw ta iuhohug na.
A ya makauhohug ta magdaduma na agsi-
tang a magimmang sangaw. A kumanen
hapa sangaw ta mangipakkamu ta kakuru-
gan,
9 te makafuy para la ya pakkamu tam,
kumanen hapa ta pangiuhohug tam ta
ipakkamu na Namaratu.
10 Ammi am dumatang na sangaw i
Hesus a ulin na sangaw ya pakkamu tam
petta masikan, a yen sangaw ya pakkamu
tam ta ngamin.
11 Ta kuman na iyaken ta kaabbing ken
a naguhohugak ta kuman na abbing, te
ya pagnonot ku ikid na pagrazon ku ta idi
a kuman na gagangay na abbing. Ammi
teyaken dimmakal na a inawek na ya
gagangay na abbing.
12 A kumanen hapa tekitam ta ayanin,
te kuman na mali-bag para la ya amu tam
ikid na maita tam. Ammi sangaw am ittan i
Hesus a pake amu tam ya ngamin ipaita na
Namaratu tekitam, te makiatubang teki-
tam. Assang la ya amu tam ta ayanin,
ammi maawatan tam sangaw ya ngamin
ta kuman na pakkamu na Namaratu teki-
tam.
13 Sa magimmang mantu sangaw ya
ngamin makkwa tam nga neatad na
Kahalwa na Namaratu tekitam, a intu
la magnayun ya pangurug tam, ikid na
pangikatalak tam, ikid na pangidduk tam
ta ikattolay tam. A ya tallu kidin yan ya
idulot tam mina, ammi intu dakdakal ya
pangidduk tam.

14

Ya Metabarang Ta Makauhohug Ta Takwan Na Aguhohug

1 Mappya mantu ta ikakinan muy ya
mangidduk, ammi mappya hapa am kara-
gatan muy ya pakapangwa na Kahalwa
na Namaratu, aglalo ta pasinapān na kam
petta iuhohug muy ya ipakkamu na teka-
muy, petta mapasikan ya kadwan kiden
mangurug.
2 Ammi ya makauhohug ta magdaduma
na agsitang a bakkan haman ta tolay ya
kabida na am awa Namaratu ewan. A
awena maawatan na tolay kiden ya ikayat
na uhohugan, te ya kahalwa na en ya mag-
bida, a melemad ta kadwan kiden.
3 Ammi ya mangiuhohug ta ipakkamu
na Namaratu a intu kabida na ya sakā tolay
na kiden, petta dumakal ya amu da ikid na
pangurug da ikid na talak da.
4 Ya makauhohug ta magdaduma na
agsitang a bari na en hapa la ya uffunan
na, ammi ya mangiuhohug ta ipakkamu na
Namaratu a uffunan na ya ngamin iglesya.
5 Ikayat ku ta sa makauhohug kam
mina ta magdaduma na agsitang, ammi
ikaykayat ku para ta iuhohug muy ya
ipakkamu na Namaratu, te dakdakal ya
panguffun na ammi ta takwan na agsitang,
malaksid am itta ya mangibar ta ikayat
na uhohugan, petta mauffunan hapa ya
ngamin kiden maggagimung.
6 A am angarigan, kahkahulun, ta eyak
mina makigimung tekamuy, anna ka-ma
yak la maguhohug ta takwan na agsitang
a itta hud ya kappyanan na paguhohug
ku tekamuy? Mapmappya ta itulduk ya
uhohug na en tekamuy, ono uhohugan ku
mina ya ipakkamu na Namaratu tekamuy,
petta maawatan muy.
7 Intu mina nonotan muy ya gagangay na
maggitara ono magpata-gung, te am ma-
grarabak ya sitang na gitara en ono pata-
gungen a meduma sangaw ya magkan-
syon ono magtalip.
8 A am tumakwan hapa ya sitang na
amaryungen ta pagpakampat da ta sud-
dalu kiden a amu da hud ta e kid na mina
makigubat?
9 A kumanen hapa tekamuy, te am intu
uhohugan muy ya awena maawatan na
tolay a awan ta makkamu am anu ya ibar
muy, a kuman na magbida kam ta pad-
daden.
10 Kakurugan ta itta ya addu na aguho-
hug ta paglelehutin nga maawatan na kad-
wan kiden tolay,
11 ammi am awek maawatan ya aguho-
hug na maguhohugen teyak a "**Kuman na
aguhohug na mamanuk,**" kunku, a ku-
manenak hapa tentu.
12 A gafu ta pake ikayat muy ta mapasi-
napān kam ta pakapangwa na Kahalwa
na Namaratu a mappya ta intu karagatan
muy ya pakapangwa na en nga mangu-
ffun ikid na mangpasikan ta ngamin kiden
maggagimung.
13-15 A am itta yak ta aggagimungan a
hehitan nak na Kahalwa na Namaratu nga
maguhohug ta takwan na agsitang a ya ka-
halwakin la ya maguhohug, te pakimallak
na tentu, ammi awena haman maawatan
na nonot ku am anu ya uhohugan ku.
A gafu ta kumanen a makimallakak la
tentu ta amu na kahalwakin, ammi maki-
mallakak hapa sangaw ta amu na nonot
ku, petta maawatan na kahulun ku kiden
nga maggagimung. A kumanen hapa am
magkansyonak, te am kansyonan ku ya
amu na kahalwak a kansyonan ku hapa
sangaw ya amu na nonot ku. Yen ta am
itta sangaw ya hehitan na Kahalwa na Na-
maratu nga makimallak ta takwan na agsi-
tang nga bakkan ta agsitang na en hapa la
a magadang hapa mina ta panguffun na
Namaratu tentu petta meuhohug na hapa
ya inuhohug na en ta agsitang na ikattolay
na kiden, petta sa maawatan na ngamin
kiden maggagimung.
16 Te am itta ya maguhohug ta takwan na
agsitang ta pangdayaw na ta Namaratu a
awena haman amu na kadwan kiden am
anu ya inuhohug na petta onan da hapa.
17 Te maski am mappya ya pangdayaw
na a awan haman ta iatad na ta kadwan
kiden.
18 Matalakak ta Namaratu ta kanayun
maguhohugak hapa tentu ta magdaduma
na agsitang, te maski mamengaddu yak de
ammi tekamuy.
19 Ammi am itta yak ta maggagimung
kiden a ikaykayat ku hud la ya magbida ta
maski lilima la na uhohug nga maawatan
na nonot ku kontodu nonot da ammi ta
magbida yak ta mafuluribu na uhohug ta

takwan na aguhohug.
20 Mappya mantu, kahkahulun, ta awe-
muy magnonot ta kuman na agnonot na
abbing. Te am intu la pakolangan muy
ya pakauhohug muy ta magdaduma na
agsitang a megitta kanan mantu ta abbing
nga mafulotan matalak ta mammay na
en. Mappya ta megitta kam ta abbing nga
makilavun ta dulay, ammi am maggag-
imung kam nga mangdayaw ta Namaratu
a mappya ta magnonot kam ta kuman na
agnonot na dadagkal.
21 Nonotan muy mina ya nebar na Na-
maratu ta popolu kiden dadagkal nga
nepesurat na te Isayasen, te ya uhohug na
en tekid a
"**Maningbangngag ye-yan kid na tolay
te aweda dangdangagan ya uho-
hug ku tekid.**
**A doban ku mantu sangaw ya makagu-
bat tekid nga maguhohug ta tak-
wan na aguhohug, talo am yen
sangaw ya pagnonotan da.**
**Ammi maski kunna ten awedak sangaw
dangdangagan,**" kunna.
22 A ya ikayat na uhohugan na suraten, am
itta ya maguhohug ta magdaduma na agsi-
tang nga awena maawatan na magdangag
kiden a bakkan haman ta mangurug kiden
ya pagserbin na am awa awan kiden man-
gurug, petta pagnonotan da ta pangpa-
gang na Namaratu tekid. Ammi am itta
ya mangiuhohug ta ipakkamu na Nama-
ratu a bakkan ta awan kiden mangurug ya
serbi na am awa mangurug kiden, petta
pagnonotan da ta panguffun na Namaratu
tekid.
23 A pake ipasikkal ku para am had kunna,
te dipende ta uray na awan kiden man-
gurug nga umange nagpasyar tekamuy.
Te am angarigan ta sa nagkakampat ya
ngamin kiden mangurug ta lugar muy,
anna sakā mehulun hapa ya kadwan nga
awan mangurug, a am sa maguhohug kam
ta magdaduma na agsitang a anu sangaw
ya uray da? Ibar da hud ta Namaratu ya
gafu na? Awan, te ibar da sangaw ta sa
maguyung kanan.
24 Ammi am angarigan ta sa mangiuhohug
kam ta ipakkamu na Namaratu ta agsi-
tang muyen hapa la a maawatan na hapa
na awanen mangurug, a manonot na san-
gaw ya liwat na ta awena mangurug, te
napalattog na ya liwat na kiden gafu ta
uhohugan muy, a magtalaw na hapa ta
pangpa-gang na Namaratu tentu.
25 A gafu ta naukadan ya ngamin nelemad
na ta nonot na a magtakab hapa mag-
dayaw ta Namaratu, a ibar na sangaw ta
itta kad ya Namaratu tekamuy.

Ya Gagangay Mina Na Pagserbis Na Mangurug Kiden

26 Anu mantu ya mappya, kahkahulun?
Mappya ta am nagkakampat kanan ta pag-
gagimungan muy a makiserbis ya tagtak-
day tekamuy ta kuman na amu na gafu
ta pakapangwa na Kahalwa na Nama-
ratu tekamuy. Ya makkamu magkansyon
a iserbis na ya pagkansyon na. A ya
makanonot ta ituldu na a isipat na hapa
ya ituldu na. A ya makanonot ta bagu
nepakkamu na Namaratu tentu a bidan na
hapa. A am itta ya hehitan na Kahalwa
na Namaratu nga maguhohug ta takwan
na agsitang a mabalin ta magsitang hapa
basta itta hapa ya mangibar ta ikayat na
uhohugan, te mappya ta mauffunan ya
ngamin kiden magdangag.
27 A am itta mina ya maguhohug ta tak-
wan na agsitang a mappya ta duduwa kid
la ono taltallu kid la, a mappya hapa ta
matubtubbat kid. A mappya hapa ta itta ya
takday nga mangibida ta uhohugan da.
28 Ammi am awan ta makkamu man-
gibida ta uhohugan da en a mappya ta
aweda la magsitang ta agyan na paggag-
imungan, te maguhohug kid ta nonot da en
hapa la ikid na Namaratu.
29 A am itta mina ya mangiuhohug
ta ipakkamu na Namaratu a mappya ta
duduwa kid hapa ono taltallu kid, ammi
mappya hapa ta pake dangagan na kad-
wan kiden petta marikna da am kustu ya
ibar da.
30 A am angarigan ta itta ya iparikna
na Namaratu ta takdayen nga imatuttud
ta pagbida para la na takday a mappya ta
magimmang na ya napolu en petta ipadan-
gag na takdayen ya neparikna na Nama-
ratu tentu.
31 Te mabalin ta sa mangiuhohug kam
ngamin ta ipakkamu na Namaratu, petta

sa makaadal kam anna sa mapasikan kam.
Ammi mappya ta matubtubbat kam,
32 te maski am Kahalwa na Namaratu
ya magpauhohug tekamuy a gagangay ta
iguwad muy mina ya bari muy,
33 te awena ikayat na Namaratu ta mag-
gagindan kam masitang, am awa maurnos
kam mina ta kuman na gagangay da ta
kadwan kiden iglesya,*
34-35 (-)
36 te bakkan haman ta ikamuy ya naga-
fun na uhohug na Namaratu, anna bakkan
ta ikamuy la ya nagdulotan na.
37 A am kakurugan ta itta tekamuy ya na-
pasinapān ta Kahalwa na Namaratu, ono
makkamu mangiuhohug ta ipakkamu na
en a dana amu na mina ta intu la nesurat
ku tekamuy ya uray na Namaratu.
38 A am itta ya awan mangurug a awena
mantu kurugan na Namaratu.
39 A mappya mantu, kahkahulun,
ta karagatan muy ya mangiuhohug ta
ipakkamu na Namaratu, anna awemuy
ihangat ya maguhohug ta magdaduma na
agsitang,
40 ammi mappya ta pake pakappyan
muy ya pagserbis muy petta masinukud ya
ngamin tarabakun muy.

Ya Gagangay Mina Na Babbay Ta Paggagimungan

(v 34) *A†kumanen hapa mappya ta awena magbida na babay kiden ta paggagimungan, te mehangat kid nga manabtabang petta timuluk kid mina ta lalaki kiden nga mangituldu, te yen hapa ya nebar na lintig na Namaratu.* (v 35) *A am itta mina ya pohutan da ta lalaki da kiden a pohutan da sangaw ta bali, te mamat am isimmu da ya magsitang ta paggagimungan.*

15

Ya Pangipasikkal Na Ta Katolay Ni Hesus

1 A ta ayanin, kahkahulun, a pidwan ku
ha bidan tekamuy ya mappya en damag
nga nepadangag ku tekamuy ta idi. Intu
hala ya nekatalak muy ta nepakadangag
muy,
2 a am dulot muy la idulot ya pangurug
muy a mekerutan kam, ammi intu dulay
am kampon la ya pangurug muyen.
3 A ya pake nepadangag ku tekamuy ta
idi a yen hala ya netuldu teyak, te ya ku-
man na nebar ku tekamuy a nekaru ni
Hesus Kristu ya liwat tam kiden ta pasi na
en, petta magdulot ya uhohug na Nama-
ratu nga nesurat ta palungu na araw.
4 A ta nekabalin na pasi ni Hesusen a
netanam da hapa. Ammi ta mekatallu en
na araw a natolay hala, petta magdulot ha
ya kuman na nesurat na aglavun kiden.
5 A tentu en natolay a nakipaita kan te
Pedru, a kumanen hapa ta kadwan kiden
turin na.
6 A sangaw ha ta mittan a nakipaita kan
ta nasurok ta limagatut na kabagis tam
kiden nga nagkakampat, a addu kid para
la matolay abat ta ayanin, ammi nasin ya
kadwan.
7 A sangaw ha ta mittan a nakipaita kan
te Santiago, a kumanen kan ha ta ngamin
kiden turin na,
8 a iyak hapa ya kapozyanan na nakipai-
tan na. Ammi iyak ya kuman na naladaw
nangurug,
9 te dana tinapangan ku ya imunnan ki-
den mangurug, a yen ta iyak ya pake kadu-
layan, a awek mina mekwenta ta turin na.
10 Ammi gafu ta allak na Namaratu teyak
a pinagturin nak hapa ni Hesus. A map-
pya hapa te awena nelogot na allak na en
teyak, te iyak ya masmasikan magbannag
ammi ta kadwan kiden turin na. Ammi
bakkan haman ta iyak ya namaspasikan ta
barik am awa Namaratu ewan.
11 Ammi awan bale am inya tekami ya
masmasikan, te intu la mesasita ya ipadan-
gag mi en nga pasi ni Hesus Kristu ikid na
nepagtolay na en, a yen hapa ya kinurug
muy.
12 A gafu ta ipadangag mi ya nepagtolay
ni Hesus a anu kawagan na mantu ta tak-

* **14:33** Nealit ya bersikulo 34, 35 petta dumagdag ta bersikulo 40, te gagangay ta bersikulo 36 ya tulfu na bida en ta bersikulo 33. † **14:40** Ta kuman na uray na kadwan kiden nga makkamu ta nagafun na suratin yan a bakkan kan te Pablu ya nagsurat ta bersikulo 34, 35, am awa netulfu kan hala na takday nangiparig ta surat ni Pablu. A bakkan kan ta Pablu ya nagsurat ta duwa kidin bersikulo, te awena kan negitta ta nesurat na ta kapitulo 11 gafu ta paguhohug na babbay ta iglesya.

wan ya bidan na kadwan kiden tekamuy,
te bidan muy kan ta awena sangaw mato-
lay na masi.
13 Ammi am kakurugan mina ta awena
matolay na masi a awena mina natolay ni
Hesusen.
14 A am kakurugan mina ta awena nato-
lay ni Hesus a awan mantu ta kapkappyan
na ipadangag mi, yaga awan hapa ta kap-
kappyan na pangurug muy.
15-16 A am kakurugan mina ya bidan
muyen ta awena sangaw matolay na masi
a awena mantu natolay ni Hesus, a nag-
balin kamin hapa ta matulad na mangi-
padangag, te ipadangag mi ta tinolay na
Namaratu ya awena haman tinolay.
17 A am kakurugan mina ta awena na-
tolay a awan mantu ta kapkappyan na
pangikatalak muy ta nasi para la en, te
seliwat kam para la.
18 A maski ya kabagis tam kiden nga
nagpasi a kakallak kid na mantu,
19 te am ikatalak tam ta matolay kitam
gafu ta pangurug tam te Hesus, ammi awe-
tam sangaw matolay ta pasi tam a ikitam
mantu ya pake kakallak ammi ta ngamin
tolay, te ilogot na kitam na kinurug tam.

20 Ammi mappya te bakkan haman ta
kunna ten, te kakurugan ta natolay hala i
Hesus, a ya nepagtolay na en ya ikatalak
tam ta matolay hapa sangaw ya ngamin ki-
den mangurug, te kuman na masmasidug
kid para la ta tanam da kiden.
21-22 Te am gagangay ta sa masi kitam
gafu ta nesipat kitam ta liwat ni Adan a sa
matolay kitam hapa sangaw gafu ta nesi-
pat kitam te Hesus Kristu, te am tolay ya
nagafun na pasi tam a gagangay ta tolay
hapa ya pagafun na pagtolay tam.
23 Ammi mappya ta indagan tam ya araw
tam, te i Hesus ya napolu en tinolay na
Namaratu, a sangaw am magtoli a tolayan
na hapa ya ngamin kiden nesipat tentu.
24 A sangaw ta pagaddetan na ngamin a
ituluk ni Hesus ya ngamin kiden iturayan
na ta dama na ewan Namaratu, petta intu
ya makkamu ta ngamin. Ammi mappya
ta dana abakan ni Hesus ya ngamin kiden
katapil na nga magturay ikid na mangib-
bal ikid na makapangwa.
25 Te mappya ta intu bit la ya makkamu
ta ngamin addet ta pangabak na ta ngamin
kiden katapil na,
26 a ya pasi en ya kapozyanan na abakan
na,
27 te ya uhohug na suraten a
"**Nepaturay na Namaratu ya ngamin
ta anak na en petta intu ya
makkamu ta ngamin,**" kunna.
Ammi iturayan na sangaw ya ngamin fw-
era la ta Namaratu, te intu haman ya
nangipaturay ta ngamin tentu.
28 A sangaw am nepaturay nan ya ngamin
te Hesus a ipaturay hapa ni Hesus ya bari
na en ta dama na en nga nangipaturay ta
ngamin tentu, pettam kumanen a Nama-
ratu hala sangaw ya makkamu ta ngamin
a magserbi hapa sangaw ya ngamin tentu.
29 A kumanen hapa, am kakurugan mina
ta awena sangaw matolay na masi ta ku-
man na uray muy a anu kawagan na
mantu ta magzigut kam ha gafu ta nag-
pasi kiden nga awan nakazigut ta katolay
da en? Te am aweda sangaw matolay a
anu mantu ya kappyanan na pagzigut muy
gafu tekid?
30 A kumanen hapa tekami, te awemi
mina isagapil ya angat mi ta kinanghahaw
am awemi ikatalak ta matolay kami hala
sangaw.
31-32 Awek magtulad, kahkahulun, ta
kanayun itta yak ta ngahab na avut gafu ta
tarabakukin. A maski ta isin Efeso a pake
nazigatanak gafu ta nakitapil kiden teyak
ta kuman na maporay na atu. Ammi awan
bale, te itta ya ikatalak ku te Afu Hesus ta
sa mahahulun kitam sangaw ta atubang
na ewan. Ammi am kakurugan mina ta
awena sangaw matolay na masi a awek
hud melogot gafu ta tarabakukin? A am
kakurugan mina ta melogotak a mapmap-
pya mantu ta parigan ku ya nonot na ma-
gayayat la magboda ta kinanghahaw talo
am tanagay kan na ya pasi na. "**Te am
masi yak na a awan na sangaw ta panga-
mamuk,**" kunna.
33 Ammi awemuy mina paayayyaw,
kahkahulun, ta mangitawag kidina teka-
muy, te am makilelet kam ta awan
mangurug a parigan muy hapa sangaw ya
gagangay da.

34 Magnonot kanan mina ta mappya na
nonot, petta awemuy sangaw magliwat, te
ya kadwan kidina tekamuy a makilavun
kid para la ta Namaratu, a yen mina ya
ikamat muy.

Ya Gagangay Na Bari Na Matolayen

35 Ammi mabalin ta itta ya mangpohut
teyak gafu ta kasasaad na nagpasi kiden, te
"Am kakurugan ta matolay hala sangaw
ya masi a had kunna, a anu hud ya
neduman na bari da," kunna.
36 Ammi kumanen ya saludsud na awan
makanonot, te awena manonot ya gagan-
gay na imula na ta lutakin, te ya imula na
en a awena haman magtuhu am awena bit
malabag.
37 A maski am anu ya imula na, kompormi
am ammay ono takwan na hukal a awena
haman negitta ta tuhu na en sangaw, te
sisibukal la na hukal ta nekamula na en,
38 ammi takwan sangaw ya tuhu na en. Te
dana netun na Namaratu ta hukal en ya
mayan na tuhu na en, a kumanen hapa
ta tagtakday hukal, te magdaduma hapa
sangaw ya tuhu da.
39 Kumanen hapa ta magindumohuma na
sebilsag, te ya bilsag na tolay a bakkan
ta kuman na bilsag na anwang, a takwan
para ya bilsag na mamanuk kiden, a tak-
wan para ya bilsag na ikan kiden.
40 A takwan para ya bari na bitwan kiden ta
langitewan, te ya kalalaki na itta kiden ta
langit a magduma ta kalalaki na itta kiden
ta lutakin.
41 A ya kalalaki na bilagewan a magduma
hapa ta kalalaki na hulanen, a takwan
para ya kalalaki na bitwan kiden, a mag-
daduma para ya kalalaki na tagtakday bit-
wan.
42 A yen mina ya pagnonotan muy, te
am matolay sangaw ya nagpasi kiden a
magduma sangaw ya bari da. Te ya bari
tam kidin nga metanam a malabag kid
sangaw, ammi am tolayan na kid sangaw
na Namaratu a aweda sangaw malabag, te
magnayun kid la.
43 Am metanam ya bari tam kidin a dakat
kid na, te awan na ta angat da, ammi
am matolay kid sangaw a malalaki kid, te
masikan kid na.
44 A ya bari tam kidin nga metanam a
gagangay kid la bari, ammi am matolay ki-
tam sangaw a maatadan kitam ta takwan
na bari nga megitta ta Namaratu ewan. Te
am makapadday ya Namaratu ta gagangay
la na bari a makapadday hapa ta takwan
na bari nga megitta tentu.
45 A yen hapa ya uhohug na takdayen
surat te
"**Ya napolu en Adan, a natolay ta gagan-
gay la na angat,**" kunna,
Ammi te Hesusen a intu ya kuman na
napozan nga Adan nga mangatad ta mag-
nayun na angat.
46 A yen ta imunnan ya gagangayen bari
tam, a sangaw ta pangtolay na tekitam
a maatadan kitam ta bari tam nga mag-
nayun.
47 A ya napolu en Adan a nagafu ta lutak,
ammi ya takdayen na Adan a nagafu ta
langit.
48 A am anu ya katolay na taga lutaken
a kumanen hapa ya katolay na ngamin
kiden nagafu tentu. A am anu ya katolay
na taga langitewan a kumanen hapa ya
katolay na ngamin kiden nesipat tentu.
49 Gafu ta negitta ya bari tam ta taga lu-
taken a megitta kitam hapa sangaw ta bari
na taga langitewan.
50 Te ya gagangayen bari tam, kahkahulun,
nga sebilsag ikid na sedaga a kakurugan ta
aweda sangaw mesipat ta pangikerutan na
Namaratu, te awena mabalin ta magnayun
ya gagangayen nga malabag.

51 A dangagan muy mantu ya ibar kin
tekamuy nga awena amu na tolay kiden
ta idi, te awetam haman sa masi, te itta
para la sangaw ya matolay ta datang ni Afu
Hesus. Ammi maski kunna ten a sa mauli
ya ngamin kiden mangurug nga matolay
kontodu nasi.
52 Te am magsitang sangaw ya
kapozyanan na amaryung a alistu kitam
mauli ta kuman na kalistu na pagkimay na
mata tam. A am nagsitang na sangaw ya
amaryung na en a sa matolay ya ngamin
kiden nagpasi nga mangurug, te maatadan
kid sangaw ta bari da nga awan masi. A
ikitam nga matolay para la a sa mauli
kitam hapa nga megindan ta pagtolay na
nagpasi kiden.

53 Te ya bari tam kidin nga malabag a
mappya ta matalin kid ta awan malabag,
a ya gagangayen masi a matalin sangaw ta
magnayun.
54 A am dumatang na sangaw ya ku-
manin a yen sangaw ya pagdulot na uho-
hug na suraten te
"**Awan na sangaw ta pasi, te nangabak
na ya Namaratu ewan.**
55 **Had para mantu ya pangabak na
pasi? Awan na, te awan na ya dagat na
pasi,**" kunna.
56 Te ya dagat na pasi tam a intu hala ya
liwat tam kiden, a abakan na kitam na
liwat tam gafu ta lintig en nga mangpapa-
gang tekitam.
57 Ammi dakal ya talak tam ta Namaratu
ewan, te inuffunan na kitam petta ikitam
ya mangabak ta pasi tam gafu ta pangurug
tam te Hesus Kristu nga dafu tam.

58 A iyen kid mina ya nonotan tam,
kahkahulun, petta awena matampa na
pangikatalak tam ta Namaratu. A ikakinan
tam la ya ngamin patarabaku ni Afu Hesus
tekitam, te maski am anu ya tarabakun
tam ta pangurug tam tentu a amu tam
ta awena sangaw melogot na pagbannag
tam.

16

*Ya Ituldu Ni Pablu Ta Ilimut Na Maggag-
imung Kiden*

1 A ta ayanin a itta hapa ya ibar ku teka-
muy gafu ta ilimut muy ta pobre kiden
nga mangurug. Mappya ta parigan muy
ya kuman na nebar ku ta mangurug kiden
taga Galasya,
2 te kada Liggu a maguknud mina ya
tagtakday tekamuy ta lugar na ilimut na.
Te am anu ya ikari muy ta meatad muy a
yen ya uknudan muy, pettam kumanen a
aweta kam sangaw sanedan ta ilimut muy
am dumatangak tekamuy gafu ta dana
nauknud muy na.
3 A sangaw am dumatangak a magpili
kam ta ikayat muy idob nga mangitulud ta
ilimut muy, a doban ku kid sangaw ta ili na
Herusalem, te maski ihulun da hapa san-
gaw ya surat ku nga mangipakamu tekid.
4 A am mappya sangaw ta eyak hapa ta ili
na Herusalem a maski mehulun kid hapa
sangaw teyak.
5 Gagangay ta eyak hala magpasyar
tekamuy, ammi magsibsibalak hapa ta
kadwan kiden mangurug ta lugar na
Masadonya, kapyek dumatang tekamuy.
6 A mabalin ta mabayagak hapa teka-
muy maski addet ta kabalinan na agirid,
talo am itta sangaw ya iuffun muy teyak
am magdulotak sangaw ta kadwan kiden
lugar nga imeyan ku.
7 Ammi awek bit la magsibal tekamuy ta
ayanin, te awek ikayat ta mavitak la teka-
muy, te ikayat ku ta mabayagak tekamuy
am ipalubus ni Afu Hesus.
8 A magyanak mantu la bit ta isin ili na
Efeso addet ta pyesta na Pentikostes,
9 te maski am addu ya makitapil teyak ta
isin a addu hapa ya mayat magdangag ta
itulduk tekid.
10 A am angarigan ta dumatang san-
gaw i Timotyo tekamuy a pagdulotan muy
ta mappya, petta awena mamat mangit-
uldu tekamuy, te kagittak hapa nga mag-
tarabaku ta uhohug na Namaratu.
11 A maski awena para la laklakay a
awan mina ta mangidadula tentu. A am
kanu sangaw ya pagtugut na tekamuy a
uffunan muy hapa, petta awena sangaw
matalantan nga dumatang teyak, te inda-
gan mi na kabagis kidin ya datang na.
12 A ya kabagis tamin Apolos a pake
nepapilit ku ta mehulun mina ta kabagis
tam kiden nga magtoli tekamuy, ammi
awena kan matagop ta ayanin, a ange kan
sangaw am matagop na.
13 A mappya hapa ta imugudan muy
petta awena magkafuy na pangurug muy,
te mappya hud la ta pasikanan muy petta
maturad kam ta kuman na awan magta-
law,
14 ammi mappya hapa ta ipaita muy ya
pangidduk muy ta ngamin tarabaku muy.
15-18 Matalakak hapa teg Isteban, ikid ni
Portunatu, ikid ni Akayku, ta enda en pag-
pasyar teyak, te maski aweta kam maita
a ikid ya kuman na tali muy nga man-
abtabang ta damdam ku tekamuy, a ku-
manen hapa ta damdam muy teyak. Dana
amu muy, kahkahulun, ya pangurug nig

Isteban, te ikid ya napopolu kiden nangurug ta agyan muy ewan addet ta Akaya, a pake malogon kid hapa nga manguffun ta kadwan kiden mangurug. A ikayat ku ta pake nonotan muy yen kid na tolay, a dangagan muy hapa ya ituldu da tekamuy, kumanen hapa ta kadwan kiden kagitta da nga magtarabaku ta uhohug na Namaratu.

19 A ya mangurug kiden ta kadwan kiden iglesya ta lugar na Asya a makikumusta kid hapa tekamuy. A ig Akila ikid ni Persila ikid na mangurug kiden nga maggimung ta bali da a makikumusta kid hapa tekamuy gafu ta makikahulun kitam ngamin te Afu Hesus.

20 A ya ngamin kiden kabagis ta isin Efeso a makikumusta kid hapa tekamuy, a mappya ta kanayun magkakumkumusta kam hapa ta kuman na magkakabagis nga magkaid-idduk.

21 A ya napozanen nga nesurat ta isin a ya kamat kin hapa la ya nagsurat.

22 Ampade dumatang na mina ya dafu tamin Hesus, ammi am itta tekamuy ya awan mangidduk tentu a mappya ta megaged mina.

23 Ampade i Afu Hesus ya makkamu tekamuy ngamin.

24 Iddukan ta kam ngamin gafu ta pakikahulun tam te Hesus Kristu.

Ya Mekaduwa En Surat Ni Pablu Ta Taga Korinto Kiden

Ya Gafu Na Suratin Yan

A ta nepagsurat ni Pablu ta napolu en surat na ta iglesya ta ili na Korinto a medyo nagdamdam hapa talo am namatan kid gafu ta pangihuya na en tekid ta surat na en. A gafu ta burung na tekid a dinob na i Tito nga ange mangrikna tekid, petta ipadamag na sangaw tentu am ginawat da ya surat na en, ono am nagporay kid gafu ta pangihuya na en tekid.

A ta pagyan ni Pablu para la ta lugar na Masadonya a nagtoli hapa i Tito nga ange mangipadamag te Pablu gafu ta iglesya en ta Korinto. A mappya kan hapa te nagawat da kan ya surat na en, a nagbabawi kid kan hapa ta tinarabaku da en nga dulay, a matalak kid kan hapa ta surat ni Pablu tekid. Ammi intu kan dulay te itta kan ya kadwan kiden nga mamadpadulay te Pablu, a nebar da kan ta awan ta turay na nga mangihuya tekid, te bakkan kan ta kakurugan na turin ni Hesus awa sinang turin la.

A gafu ta nepadamag ni Tito te Pablu a nagsurat ha i Pablu tekid petta pake ipasikkal na ya nepangpatudun ni Hesus tentu. A pake nepasikkal na para ya ngamin kiden zigat na nga naattaman na gafu ta pangipadangag na ta uhohug na Namaratu tekid, petta pake nonotan da mina ya pangidduk na tekid. A ya nesurat ni Pablu tekid a intu yan:

1-2 Tekamuy ngamin nga iglesya na Namaratu ta ili na Korinto, kontodu ngamin kiden tolay na Namaratu nga magyan ta lugar na Akaya.

Ampade Dama tam Namaratu ikid ni Afu Hesus ya mangikallak tekamuy petta mappya kam la.

A ya nagsurat tekamuy a iyak, Pablu, nga turin ni Hesus Kristu ikid na pinatudunan na Namaratu ewan. A ya kabagis tamin Timotyo ya kahulun kin hapa nga magsurat tekamuy.

3 Ampade madaydayawan ya Namaratu ewan nga Dama ni Afu Hesus Kristu, te intu hapa ya Dama tam nga mangikallak tekitam, ikid na Dyos tam nga kanayun manguffun tekitam.

4 A pasikanan na ya nonot tam ta ngamin kiden zigat tam petta amu tam hapa sangaw mangpasikan ta nonot na kadwan kiden mazigatan, te pasikanan tam kid ta kuman na nepangpasikan na Namaratu tekitam.

5 Te am mesipat kitam ta zigat ni Afu Hesus gafu ta pakikahulun tam tentu a kumanen hapa ta pangpasikan na ta nonot tam.

6 A tekami en nangipadangag ta uhohug na Namaratu tekamuy a addu ya zigat mi, ammi naattaman mi hala petta mauffunan kam ikid na mekerutan kam. A maski nazigatan kami a pinasikan na Namaratu ya nonot mi petta ikami hapa ya mangpasikan ta nonot muy am mazigatan kam hapa ta kuman na zigat mi.

7 A awemi hapa magburung tekamuy, te maski am mazigatan kam ta kuman na zigat mi a amu mi ta mesipat kam hapa ta kuman na pangpasikan na Namaratu ta nonot mi.

Ya Zigat Nig Pablu Ta Lugar Na Asya

8 A bidan ku yan tekamuy, kahkahulun, petta amu muy hapa ya zigat mi tekami en dumatang ta lugar muy kontodu ngamin na lugar na Asya, te pake nagsurok ya dammat na zigat mi addet ta awemi ikatalak ta matolay kami.

9 "Gagangay de ta ipasi tam sangaw ye-yan
na zigat," kukummi.

Ammi mappya hala yen, petta bakkan ta bari mi ya ikatalak mi am awa Namaratu ewan nga mangtolay ta nasi.

10 A mappya hapa te nekerutan na kami hala ta zigat mi en nga magge nasin mi, a amuk ta kanayun ikerutan na kami. A yen hapa ya ikatalak mi ta ikerutan na kami hala sangaw am e kami mangipadangag.

11 Ammi mappya ta uffunan da kami hapa ta pakimallak muy. Te am addu ya makimallak a addu hapa sangaw ya matalak ikid na magdayaw ta Namaratu am madangag da ya pangikallak na tekami gafu ta pakimallak muy.

Ya Pangipasikkal Ni Pablu Ta Kappya Na Nonot Na

12 A mappya ta pakimallak da kami,
kahkahulun, te ya talak mi a awan ta dulay
ta nonot mi, awa kanayun ipaita mi ya
matunung na nonot ta atubang na ngamin
tolay, aglalo tekamuy. A intu la gagangay
mi ya kuman na amu mi ta gagangay na
Namaratu, te bakkan haman ta sistema na
tolay ya nekatalak mi am awa panguffun
na Namaratu tekami.
13 A teyaken nagsurat tekamuy ta idi
a awemuy mina pahig ta nelemad ku ya
ikayat ku uhohugan tekamuy, te nalawag
haman ya ikayat ku uhohugan, a malogon
hapa mabasa.
14 A maski am awemuy pake naawatan
ya kadwan nga nesurat ku tekamuy ta idi
a ikatalak ku hala ta sa maawatan muy
sangaw ya ngamin, petta matalak kam
sangaw tekami ta kuman na katalak mi
tekamuy ta araw na ange ni Afu Hesus.

15 A gafu ta nekatalak ku ya pangikatalak
muy tekami a dana uray ku ta magpasyar
yak tekamuy apolu kapyek magdulot ta
takdayen eyan ku, petta mamidwa mina
ya pagpasyar ku tekamuy.
16 Te ya uray ken teyaken a magsibalak
mina nga magpasyar tekamuy kapyek
magdulot mina ta Masadonya, otturu
magsibalak ha mina sangaw ta pagtolik
tekamuy, petta uffunan dak ha nga medob
ta lugar na Hudeya.
17 Ammi awek amu am pahig muy de ta
nagduwaduwa ya nonot kin gafu ta awek
nedulot ya uray ken? A pahig muy de ta
parigan ku ya nonot ikid na sistema na
manguyoyung, petta "**On, e yak,**" kunku
tekamuy, ammi ta nonot kin hapa la a
"**Awek la ange,**" kunku de.
18 Ammi pagasingan ta Dyos nga awan
magtulad am tulad ya uhohug ku tekamuy,
te am "**On,**" kunku tekamuy, a awek otturu
aweyan ta nonot kin hapa la, te maski am
anu ya uhohugan mi tekamuy a awemi
haman ikihu ya tulad ikid na kakurugan,
19 am awa intu la parigan mi i Hesus
Kristu nga Anak na Namaratu ewan nga
nepadangag mi ni Silas ikid ni Timotyo
tekamuy. A awena mabalin ta manguli ya
nonot na Namaratu tekitam petta mekihu
ya "**On**" ikid na "**Bakkan**".
20 Te ya ngamin kiden nekari na Nama-
ratu tekitam a magdulot kid hala magdulot
gafu te Hesus.

A yen ta "**Amen**" kun tam ta pakimallak
tam ta ngagan ni Hesus, petta Namaratu
hala ya madayawan, te ya "**Amen**" kun
tam a yen ya pangikatalak tam ta magdulot
hala ya nekari na en tekitam.
21 A Namaratu hapa ya kanayun mang-
pasikan tekitam petta magtatakday ki-
tam ngamin ta pakikahulun tam te Hesus
Kristu, te pinasinapan na kitam ta Ka-
halwa na en.
22 A ya Kahalwa na en hapa ya sinyal na
Namaratu tekitam, te intu ya imunnan ta
ngamin kiden nekari na tekitam, a ikata-
lak tam ta itta para la sangaw ya iatad na
tekitam.

Ya Pangipalawag Ni Pablu Ta Ketalan-tan Na

23 Ammi anu kawagan na ta awek ned-
ulot ya uray ken nga umange tekamuy?
Pagasingan ta Dyos am tulad ya uhohug
ku tekamuy, te am nedulot ku mina ya
umange tekamuy a gagangay ta nehuya ta
kam mina gafu ta tinarabaku muy, ammi
awek nekayat ta mamatan kam ta atubang
ku ta pangihuyak tekamuy.
24 Ammi maski itta ya pangihuyan ku
tekamuy bakkan ta ikami ya dafu na pan-
gurug muy am awa ikayat mi hud la man-
guffun ta pangurug muy petta dumakal
para ya talak muy, te amuk ta masikan ya
pangikatalak muy te Hesus.

2

1 A yen ta awek bit la immange tekamuy,
te awek ikayat ta madamdam kam gafu
ta pangtabarang ku tekamuy ta kuman na
ikamuyen ta napolu en neangek tekamuy.
2 Te am pagdamdaman ta kam a awan
na sangaw ta mangatad ta talak ku, te am
madamdam kam a madamdamak hapa.
3 A yen ta nesurat ku ya itta en ta nonot
ku tekamuy, petta dana pakappyan muy
mina ya agangwa muy, pettam kumanen
am makaange yak mina tekamuy a awek
hapa magdamdam gafu tekamuy, am awa

matalakak mina. Te ya talak ku a nagafu
hala ta talak muy, petta gisatalak kitam.
4 A teyaken nagsurat tekamuy a nag-
tangitak hapa, te kuga madamdamak, a
matakit hapa ya nonot ku ta nepangihuyak
tekamuy ta surat ken, ammi awek haman
negakkad ya magpadamdam tekamuy am
awa ikayat ku hud la ta amu muy mina ya
sikan na pangidduk ku tekamuy.

5 Ammi ya nangamāmaten teyak ta
pagyan ku tekamuy ta idi a bakkan la ta
iyak ya namatan am awa sa ikamuy hapa;
malaksid ta kadwan tekamuy, te awek
ikayat ta matadam ya paguhohug ku tentu.
6 Ammi gafu ta parefu ya nonot na kad-
wan kiden tekamuy ta pangpa-gang da
tentu a gustun yen.
7 A mappya hapa ta pakoman muy na, a
pasikanan muy hapa ya nonot na talo am
pake mepallat sangaw ya damdam na.
8 A mappya hapa ta ipasikkal muy ya
pangidduk muy tentu.
9 Te yen ta nagsuratak tekamuy ta kwa
en sina, te pangparubak la tekamuy, petta
amuk mina am malogon kam mangidulot
ta ngamin netabarang tekamuy.
10 A am pakoman muy ya nakaliwatina
a pakoman ku hapa. Ammi maski am
anu ya pakoman ku a pakoman ku hala
petta amu muy ta awek mina pakoman am
bakkan te Hesus Kristu ya mangituldu ta
pagpakomak,
11 petta awan sangaw ta ibbalan ni Sa-
tanas ta panguyoyung na tekitam, te dana
amu tam haman ya gagangay na.

12 A teyaken umange ta lugar na
Masadonya a nagsibalak ta ili na Troas
petta ipadangag ku ya damag ni Hesus
tekid ten, te kuman na naukadan ya lugar
da kontodu bangbang da ta pangitulduk ta
uhohug ni Afu Hesus.
13 Ammi kuman na awena nakaintak
na nonot ku, te nekatalak ku hapa ta du-
matang i Tito nga nagafu mina tekamuy,
petta itta mina ya madamag ku tekamuy.
Ammi awek haman nasimmu i Tito en, a
yen ta nagtugutan ku ya itta kiden ta ili na
Troas, te nagdulotak na ta Masadonya talo
am yen sangaw ya pakasimmun ku tentu.

Ya Pangipasikkal Ni Pablu Ta Pakaturin Na

14 Ammi maski am had sin na lugar
ya eyan mi nga pangipadangagan a pake
matalakak ta Namaratu ewan gafu ta
pakikahulun mi te Hesus Kristu, te intu
ya kanayun mangiunnan tekami ta ku-
man na kapitan mi nga mamaspasikan
ta patarabaku na tekami. A mesaned ya
damag na kalalaki na ta kuman na bangog
ta ngamin kiden lugar gafu tekami.
15 Te ikami nga mangipadangag ta
damag ni Hesus a kuman kami na bangog
na en nga makamamallak ta Namaratu
ewan. A kuman na malab da kami hapa
na mangurug kiden nga mekerutan pase
awan kiden mangurug nga megaged.
16 Ta kuman na uray na megaged kiden
a kuman kami na mahuyuken nga man-
giaswang ta pasi da nga magnayun. Ammi
ta mekerutan kiden a kuman kami na ma-
bangogen nga mangiaswang ta angat da
nga magnayun. A itta hud ya makauroray
mangidulot ta kumanin na tarabaku?
17 Addu haman ya mayat mangisaned ta
uhohug na Namaratu petta itta ya maga-
mid da ta pirak. Ammi bakkan haman ta
kumanen tekami, te matunung la ya nonot
mi. A gafu ta makikahulun kami te Hesus
a maguhohug kami ta kuman na itta kami
ta atubang na Namaratu ewan, te intu ya
nangidob tekami.

3

1 Ammi maski am uhohugan ku ya ku-
manin a awemuy pahig ta dayawan ku
ya bari mi tekamuy petta pagdulotan da
kami, te masapul muy hud ya surat nga
mangipasikkal tekami ta kuman na kad-
wan kiden nga umange tekamuy? A mas-
apul mi hud ya surat muy nga mangi-
pasikkal tekami ta kadwan kiden mangu-
rug?
2 Ikamuy hapa la ya kuman na surat
nga mangipasikkal tekami, te kuman na
nesurat ya netuldu mi en ta nonot muy, a
malogon mabilbig hapa gafu ta agangwa
muy, pettam kumanen a amu na ngamin
tolay ya ituldu mi gafu tekamuy.
3 A gafu ta pangurug muy a nalawag ta
itta hapa ya kuman na nesurat ni Hesus

Kristu ta nonot muy gafu ta nepadangag
mi en tekamuy, a awena malogon maazi ta
kuman na nesurat na lapis, te pake nekur-
nit na Kahalwa na Namaratu ta nonot
muy. Ta idi a nekurnit na Namaratu ya
lintig na kiden ta batu, ammi ta ayanin a
nekurnit na kid ta nonot na tolay.
4 A awek mina bidan yan am awa Nama-
ratu ewan ya ikatalak mi gafu ta pangud-
fun ni Afu Hesus tekami.
5 A awan hapa ta kalalaki mi nga pahig
mi ta mesigud tekami, te awan haman ta
mabalin mi am awena kami uffunan na
Namaratu ewan.
6 A intu hapa la ya mangpasikan tekami
petta makkwa mi ya mangipadangag ta
bagu en tulag na nga pepadangag na ta
ngamin tolay. Ammi ya tulag na en nga
ipadangag mi a bakkan ta kuman na dana
kiden lintig na nga nesurat ta batu, te ya
lintig na kiden ta batu ya mangitulud ta
pasi tam, ammi ya bagu en tulag na ya ma-
maspasikan tekitam petta mabalin kitam
mangidulot ta lintig na kiden gafu ta angat
na Kahalwa na Namaratu tekitam.

Ya Pagduman Na Lintig Ikid Na Bagu en Tulag

7-8 A ta nepangituldu ni Moses ta lintig
na Namaratu nga nekurnit na ta batu a
nagdangang ya mukat na en gafu ta paka-
pangwa na Namaratu tentu. A awena pake
aitan na Istralita kiden gafu ta sikan na en,
maski nagkulkulsap sangaw. Kakurugan
ta dakal ya pakapangwa na Namaratu nga
nehulun ta pangatad na ta lintig na kiden,
ammi dakdakal para ya pakapangwa na
nga mehulun ta pangatad na ta Kahalwa
na en tekitam. Te ya lintig na kiden ya
mangatad ta pasi na tolay kiden, ammi ya
Kahalwa na en ya mangatad ta magnayun
na angat gafu ta damag ni Hesus Kristu nga
ipadangag mi tekamuy.
9 A am dakal ya pakapangwa na Na-
maratu nga nehulun ta lintig na en nga
mangibar ta pakaliwat tam, a gagangay ta
pake dakdakal para ya pakapangwa na en
nga mehulun ta damag na pagpakoma na
tekitam, te ikwenta na ta matunung kitam.
10 A gafu ta pake dakdakal ya paka-
pangwa na nga mehulun ta bagu en tulag
na a kuman na awan na mantu ta kalalaki
na pakapangwa na en nga nehulun ta dana
en tulag na.
11 Te am kakurugan ta seppakapangwa
ya imunnanen nga awan mabayag a
gagangay ta pake dakdakal para ya paka-
pangwa na nga magnayun.
12 Pake dakal mantu ya pangikatalak mi
ta bagu en tulag na, a yen ta awemi ikamat
am awa pake ipadangag mi ta mappya.
13 A awan ta ilemad mi ta kuman ni
mina Mosesen, te ya iningwa ni Moses a
kada nabalin nangituldu ta lintig na Na-
maratu ta tolay kiden a nagumomuk ta ga-
gamit petta aweda it-itan ya pagaddetan
na dakaren nga awan magnayun.
14 Ammi intu dulay, te kuman na man-
gudal ya nonot da, te aweda naawatan ya
serbi na umomuk na en. Te maski addet ta
ayanin am kada basan na Hudyo kiden ya
dana en tulag a aweda maawatan ya ikayat
na uhohugan, te itta para la ta nonot da ya
kuman na umomuk ni Moses.
A aweda mantu amu ta newasan ya dana
en tulag gafu ta pasi ni Hesus Kristu,
15 te maski ta ayanin am mebasa ya surat
kiden ni mina Moses ta paggagimungan da
a kuman na natappanan para la ya nonot
da, te killu ya pangawatan da.
16 Ammi am magbabawi kid mina petta
mangurug kid ta Dafu tamewan a maazi
hapa ya kuman na tappan na nonot da, a
maawatan da ngamin.
17 Ammi ya Dafu tamewan nga kinan ku
a intu hala ya Kahalwa na Namaratu, te
maski am inya ya pagyanan na Kahalwa
na en a awan na ta magsalin tentu, petta
malogon umabikan ta Namaratu.
18 A ikitam ngamin nga umabikan tentu
a awetam umomukan ya mukat tam ta
kuman ni mina Mosesen ta idi, petta pake
maita hala ya kalalaki na pakapangwa
na Dafu tamen nga magalinu tekitam, te
awena haman magkulsap na kalalaki na
en tekitam am awa sumikan hud la, a
masesenut kitam hapa nga megitta tentu
gafu ta Kahalwa na Namaratu nga magyan
tekitam.

4

1 A gafu ta kallak na Namaratu ewan nga
magpatarabaku tekami a awena matampa

na talak mi ta tarabaku mi in.
2 A inawe min hapa ya kuman na gagangay na kadwan kiden nga kaamamatan. A awemi ayayyawan ya magdangag tekami, te awan ta ilemad mi, a awemi hapa patakwanan ya ibar na uhohug na Namaratu am awa pake bidan mi hud la ya katunung na, petta maparuban na kami na ngamin tolay am matulad kami na mangaskasaba, te Namaratu hapa ya magdangag ta bida mi.
3 Ammi ta kuman na uray na kadwan a kuman na mali-bag kan ya ipadangag mi, te awena kan maawatan na tolay kiden. A gagangay ta awena maawatan na kadwan te kuman na inumomukan da ya nonot da, a yen kid ya awan mekerutan.
4 A gafu ta aweda mangurug a kwa na kid mantu na dyos na awan kiden mangurug. A kuman na pinagdaram na ya nonot da, petta aweda maawatan ya ikayat na uhohugan na damag na kalalaki ni Hesusen, a yen ta aweda kurugan ta intu hala ya kagitta na Namaratu ewan.
5 A bakkan hapa ta bari mi ya ipadangag mi am awa Hesus Kristu, te intu ya dafu na ngamin tolay. A ikami ya magserbi tekamuy ta kuman na tagabu muy gafu te Hesus.
6 Te ya Namaratu ewan nga nagpadakar ta sugiramen ta nepagparatu na ta ngamin paglelehutin a intu hala ya nagpadakar ta nonot mi petta amu mi ya kalalaki na en nga itta te Hesus Kristu.

Ya Kalalaki Na Namaratu Ta Banga Na Lutak

7 Ammi kuman na awemi megitta nga mangipadangag ta kalalaki na en, te kuman kami na banga na lutak nga pagyanan na balituk. Ammi uray hala na Namaratu ta ikami ya mangipasikkal ta kalalaki na petta bakkan ta ikami ya dayawan na tolay kiden am awa kalalaki na en nga seppakapangwa.
8 Te ya pagdakat mi a mazigatan kami ta kompormi na zigat, ammi awena kami mapatuluk, te pasikanan na kami na Namaratu ewan. A mapopoyung kami, ammi matalak kami la.
9 A matapangan kami, ammi awena kami iwagak na Dyos mi, a kuman na mewarad kami ta lutak, ammi awemi haman masi.
10 A kanayun dagdagan na kami na pasi na bari mi ta kuman na pasi ni Hesus, petta maita hapa ya pagtolay ni Hesus ta bari mi.
11 Te maski matolay kami a kuman na magyan kami la ta ngahab na pasi gafu ta pangipadangag mi te Hesus. Ammi maski kunna ten, petta maita hala ya pagtolay ni Hesus tekami.
12 A gafu ta pangipadangag mi ta damag ni Hesus a yen de sangaw ya ipasi mi, ammi mappya tekamuy te yen ya pagtolayan muy.

Ya Ikatalak Na Masi

13 A ya uhohug na takday surat ta Kansyon Kiden a
"**Nangurugak, a yen ta naguhohugak,**" kun na nagsuraten.
A gafu ta mangurug kami hapa ta kagitta na pangurug na nagsuraten a yen ta bidan mi hapa ya pangurug mi.
14 Te amu mi ta maski am masi kami a mesipat kami hala te Afu Hesus. Te ya nangtolay te Afu Hesus a tolayan na kami hapa, a sa mahahulun kitam sangaw ta atubang na ewan.
15 A maski am anu ya zigat mi ta tarabaku mi a mappya la, te magserbi hala tekamuy kontodu ngamin kiden makadangag, pettam kumanen am mesaned ya damag na allak na Namaratu ta addu na tolay a madayawan hapa sangaw ya Namaratu, te addu hapa sangaw ya matalak tentu.
16 A yen ta awena matampa na talak mi, te maski am masesenut maralay ya bari mi a mapabagu hala ya nonot mi ikid na kahalwa mi ta kinanghahaw.
17 Te ya zigat mi kiden ta ayanin a kuman na mavit la ikid na malampaw, te yen kid sangaw ya pangsagolyatan na Namaratu tekami ta magnayun na bendisyon nga dakdakal ammi ta ngamin.
18 A yen ta awemi nonotan ya maita na mata tam, te awena haman mabayag, te intu hud la nonotan mi ya awan maita nga magnayun ta agyan na Namaratu ewan.

5

1 Te ya bari tam kidin ya kuman na bali nga pagyanan tam ta pagtolay tam

para la ta lutakin. A amu mi ta maski
am nakutkutet na ya bali tamin a itta
hala sangaw ya takwan na pagyanan tam
nga awena pinadday na tolay, te iatad
na Namaratu ewan. A awena sangaw
makutkutet, te magnayun la ta langite-
wan.
2 A gafu ta isin a kuman na manalasigak
kami te mabanta kami ta bali mi in, a
pake karagatan mi ya bagu na bari mi ta
langitewan,
3 pettam kumanen am ittan ya bagu na
bari mi a awena kuman na nauhagan na
kahalwa mi.
4 Te am itta kami para la ta bari mi kidin a
manalasigak kami gafu ta zigat na bari mi
kidin. Gagangay ta awemi ikayat ya masi
am awa ikayat mi hud la ta takwan mina
ya bari mi, pettam kumanen a matalin ya
bari mi in masi ta magnayun na bari.
5 A mappya te Namaratu ewan hala
ya nangiparan tekitam ngamin, petta itta
hala sangaw ya kumanen na bari tam, te
ya Kahalwa na en nga magyan tekitam ya
mangipasikkal ta ngamin kiden nekari na
tekitam.
6 A gafu ta itta ya Kahalwa na Namaratu
tekami a awena matampa na talak mi, awa
mappya la ya ikatalak mi. A kanayun
nonotan mi ta am itta kami para la ta bari
mi kidin a kuman na adayu kami para la ta
Dafu tamewan,
7 a maski awemi maita a mangurug kami
ta itta tekami.
8 A gafu ta kumanen, a ikaykayat mi hud
la ya masi, petta itta kamin ta agyan na
Dafu tamewan.
9 Ammi maski am matolay kami ono am
masi kami a intu la karagatan mi ya maka-
mamallak tentu,
10 te gagangay ta sa mauknud kitam san-
gaw ta atubang na ewan petta paruban na
kitam ngamin, te maatadan ya tagtakday
tekitam ta kuman na tinarabaku tam ta
pagtolay tamin kompormi am mappya ono
dulay.

Ya Pangipasikkal Ni Pablu Ta Tarabaku Na

11 A gafu ta kumanen a medyo mahi-
gal kami ta pangipadangag mi ta damag
ni Hesus, petta awemi ayayawan ya mag-
dangag tekami. A yen ta ipasikkal mi
hapa ya kappya na nonot mi ta tolay ki-
den nga magdangag tekami. Ammi maski
am anu ya kasasaad na nonot mi a dana
amu haman na Namaratu ta awemi man-
gayayyaw, a matalakak hapa am kunna
ten ya uray muy tekami.
12 A maski am isurat ku yan tekamuy
awena ta padayaw kami tekamuy am awa
ibar ku la ya nonot mi ikid na gagangay
mi tekamuy, petta yen sangaw ya itabbag
muy ta kadwan kidina nga magparayag,
te bakkan ta nonot da ya paispotan da am
awa pangayayyaw da ta tolay.

13 A am kakurugan ta maguyung kami
ta kuman na ibar na kadwan a Namaratu
mantu ya makkamu tekami. Ammi am
kakurugan ta matunung hala ya nonot mi
ikid na gagangay mi a ikamuy ya man-
gibar.
14 Te ya kuman na mangpasikan tekami
a bakkan haman ta uray mi am awa
pangidduk ni Hesus, te ya dana nonot mi
a nasi haman ya takday la na tolay nga
nangisagapil ta bari na tekitam ngamin. A
nekwenta mantu ta nasin hapa ya ngamin
tolay gafu ta pasi ni Hesusen, pettam ku-
manen a matolay kitam la nga magnayun.
15 Ammi yen ta nasi i Hesusen nga
nangsagapil ta ngamin tolay pettam iki-
tam nga matolay gafu tentu a awetanan
mina idulot ya uray tam am awa uray
na nangsagapilen tekitam ikid na natolay
hala petta mekerutan kitam.

16 A yen ta awemin igitta ya tolay ta
kuman na katolay na en ta idi. A kumanen
hapa te Hesus Kristu, te idi a negitta mi
i Hesus ta kuman na gagangay na tolay,
ammi bakkan ta kunna ten ya pangigitta
mi tentu ta ayanin, te natolay hala ta pasi
na en.
17 A am itta mantu ya nedagga te Hesus
Kristu a nagbalin na ta bagu na tolay, te
newasa nan ya dana en nonot na ikid na
gagangay na, a kuman na bagun ya nonot
na ikid na gagangay na.
18 Ammi Namaratu hapa la ya naguray
nanguli tekitam. Te gafu ta nepangikaru
ni Hesus ta liwat tam kiden a pinakoma
na kitam, a nekwenta na kitanan ta ko-
fun na kiden. A neatad na hapa tekami

ya tarabaku mi nga mangipenam ta tolay
kiden tentu.
19 Te ya ibar mi tekid a i Hesus Kristu
ya pinakabari na Namaratu ewan nga
nangikaru ta liwat na ngamin tolay, petta
maazi ya pangikatupagan na Namaratu
tekid, a awenan sangaw ikwenta ya liwat
da kiden tentu. A ikami ya nekatalak na
nga mangipadangag ta pagpakoma na ikid
na pagpakofun na tekid.
20 A ikami mantu ya pinakabari ni Hesus
Kristu, te ikami ya kuman na simuk na
Namaratu ewan nga mangagagay ta tolay
kiden. A gafu ta pinakabari na kami ni
Hesus a
"Magkofun kanan ta Namaratu
ewan," kummi ta pagagagay mi tekid.
21 "Te ya awanen ta liwat ya siningi-
ran na Namaratu gafu ta liwat tam kiden,
petta mesipat kitam ta katunung na en
gafu ta pangikatalak tam ta nangikaru en
tekitam," kummi hapa.

6

Ya Pangipasikkal Ni Pablu Ta Zigat Da

1 Makipagtarabaku kami mantu ta Na-
maratu ewan gafu tekamuy. A yen ta adan-
gan mi tekamuy ta awemuy andarakatan
ya allak na Namaratu tekamuy.
2 Te ya uhohug na en ta idi nga nesurat ni
Isayas a
"**Gafu ta pakimallak muyen teyak a
dinangag ta kam ta kustu na
araw na pangikallak ku teka-
muy. A yen hapa ya araw na
nepanguffun ku tekamuy, petta
mekerutan kam,**" kunna.
A yen mina ya nonotan muy, kahkahulun,
te bakkan la ta idi ya pagdangag na ikid
na pangikerutan na ta tolay na am awa
ayanin, te ayanin ya ikayat na en araw
nga pangikallak na ikid na pangikerutan
na tekamuy.
3-4 A awan hapa ta iningwa mi nga
magsalin ta pangurug muy, te kanayun
nepaita mi hud la ta daddoban kami
la na Namaratu ewan, petta awan ta
pangpaliwatan muy ta tarabaku mi.
A addu hapa ya pangipasikkal mi ta dad-
doban na kami, te attaman mi la ya kom-
pormi na zigat,
5 ikid na paluk, ikid na mebalud, ikid
na makitapil, ikid na magbannag, ikid na
awan masidug, ikid na bisin.
6 A intu para mangipasikkal ya kap-
pya na nonot mi, ikid na pakkamu mi ta
Namaratu, ikid na pagattam mi, ikid na
kasippat na nonot mi, ikid na panguffun
na Kahalwa na Namaratu tekami, ikid na
pangidduk mi nga awan malalab.
7 A awemi pulus magladdud, am awa
ipaita mi hud la ya pakapangwa na Na-
maratu ta ngamin uhohugan mi ikid na
tarabakun mi. A awan ta ikkaman mi am
bakkan la ta katunung na nonot mi ikid na
agangwa mi.
8 A ya medagga para ta kasasaad mi a
itta ya mangpātā-nāng tekami, ammi itta
hapa ya magpaakban. Itta ya mangdayaw
tekami, ammi itta hapa ya mamadpadu-
lay. A maski am kustu ya uhohugan mi a
mangayayyaw kami kan.
9 A ibar na kadwan para ta awan ta
makkamu tekami, ammi amu na kami na
Dyos kontodu addu na tolay. A kuman
na kanayun itta kamin ta ngarab na pasi,
ammi matolay kami la. A pa-gangan na
kami na Namaratu petta metuldu kami,
ammi awena kami papasin.
10 A addu hapa ya pagdamdamān mi,
ammi itta la itta ya talak na nonot mi.
A napanglaw kami hapa, ammi addu ya
nagba-nang gafu ta netuldu mi tekid, te
maski awan ta ba-nang mi ta paglelehutin
a kwa mi hala ya ngamin nga pinadday na
Namaratu ewan.
11 A iyen kid ya bidan ku tekamuy nga
taga Korinto petta amu muy ta awan ta
ilemad mi tekamuy, te dakal ya pangidduk
na nonot mi tekamuy.
12 A awan ta kurang na pangidduk mi
tekamuy, ammi ya nonot muy kiden hapa
la ya nagpakurang ta pangidduk muy
tekami.
13 A mappya mantu ta padakalan muy
hapa ya nonot muy tekami ta kuman na
nonot mi tekamuy, te ikwenta ta kam ta
kuman na anak ku kiden.

*Ya Mangurug Kiden Ya Bali Na Nama-
ratu*

14 A ya takday para itabarang ku teka-
muy a awemuy mina makikahulun ta

tarabaku na awn kiden mangurug, te itta
hud ya paggagittan na matunung ikid na
killu? A had kukunna magdadagga na
madakar ikid na masugiram?
15 A mabalin hud ta itta ya pakitaratun
ni Hesus ikid ni Satanas? A yen mina
ya pagnonotan muy, te mabalin hud ta
mesipat ya awan mangurug ta kesipatan
na mangurug?
16 A mabalin hud para ta itta ya sinang
dyos ta bali na Namaratu? Te ikitam nga
mangurug ya kuman na bali na sigatolay
na Dyos, te ya uhohug na en a
"**Magyanak tekid, a makihulunak
tekid, te iyak ya Dyos da nga
makkamu tekid, a ikid ya tolay
ku kiden.**
17 **Adayunan muy mantu ya awan kiden
mangurug petta awemuy meka-
bat tekid.**
**A awemuy si-gedan ya mangatad ta
pakadulayan muy, a matalakak
hapa sangaw tekamuy,**
18 **te iyak sangaw ya dama muy, a
ikamuy sangaw ya anak ku ki-
den,**"
kun na Namaratu ewan nga makapangwa
ta ngamin.

7

1 A gafu ta yen kid na kappyanan ya
nekari na Namaratu tekitam, kahkahulun,
a mappya ta azin tam ya ngamin kiden
mangatad ta pakadulayan na bari tam ikid
na nonot tam. A kanayun itug tam hapa
ya talaw tam ta Namaratu ewan, petta me-
gitta kitam ta katunung na.

Ya Talak Ni Pablu Ta Taga Korinto

2 A ta kuman na dana nebar kun teka-
muy, kahkahulun, a padakalan muy mina
ya nonot muy tekami, te awan ta liwat mi
tekamuy. A awan hapa ta bigad muy gafu
tekami, ikid na awan ta inuyoyungan mi
tekamuy.
3 A maski am ibar ku yan a awemuy
pahig ta paliwatan ta kam, te ya kuman na
nebar ku ta idi a pake matakit ya nonot mi
tekamuy, te am uray mina na Namaratu
a ikayat mi makipagyan tekamuy addet ta
awetam masi.
4 A gafu ta damag ni Tito tentu en na-
gafu tekamuy a dakal ya pangikatalak ku
tekamuy, a dayawan ta kam. A maski
addu ya zigat kin a matalak la ya nonot
ku, te natabtabang na ya damdam kin gafu
tekamuy.
5 Te ta idi tekami en bagu nakadatang ta
isin Masadonya a awan ta nakabannayan
mi am awa nazigatan kami para la gafu ta
makitapil kiden tekami ikid na burung na
nonot mi tekamuy.
6 Ammi mappya, te ya Namaratu ewan
nga mangpasikan ta nonot na mag-
damdam a pinasikan na ya nonot mi ta
datang ni Tito nga nagafu tekamuy.
7 Ammi bakkan la ta datang na en
ya nekatalak mi am awa nepadamag na
tekami, te binida na ya talak na gafu teka-
muy, te madamdam kam kan nga makaita
teyak.

A pake nafulotan mantu ya talak ku, te
masikan kam kan nangipasikkal teyak ta
naglibak kidina teyak.
8-9 Ammi ta kabalinan na nepagsurat ku
tekamuy a nadamag ku ta nagdamdamān
muy ya nesurat ken. A maski am mavit la
ya damdam muy a nagdamdaman ku bit
hapa ya nesurat ken nga nagpadamdam
tekamuy. Ammi ta ayanin a awek na
madamdam am awa matalakanak hud la,
ammi bakkan ta intu ikatalak ku ya pag-
damdam muy am awa pagbabawi muy ta
liwat muy, te ya kumanen na damdam
ya ikayat na Namaratu. A mapmappya
mantu ta kunna ten petta awemuy sangaw
melogot gafu tekami.
10 Te am magdamdam kitam ta kuman
na ikayat na Namaratu a mappya ya pag-
balinan na, te mekerutan kitam gafu ta
pagbabawi tam, a awetam pagdamdaman
ya pagbabawi tamen. Ammi ya pag-
damdam na awan kiden magbabawi a intu
la pagbalinān na ya pasi na kahalwa da.
11 Ammi mappya ya pagbalinān na pag-
damdam muy, te itan muy awa pake
nakanonot kam, te nagburung kam gafu
ta dulayen tekamuy, yaga nakaporay kam
ta nakaliwaten, a nagdamdam kam hapa
tekami. A yen ta malogon kam hapa nangi-
pasikkal ta kappya na nonot muy, a nea-

fura muy ya mangpa-gang ikid na mag-
patunung ta nakaliwaten. A iyen kid ya
mangipasikkal ta awan na ta liwat muy,
te napakappyan muy na ya dulayen teka-
muy.
12 A teyaken nagsurat tekamuy a bakkan
ta intu ninonot ku ya nagliwaten ono nagli-
watan na en, am awa ikamuy, petta maita
na Namaratu ya pakigittan muy tekami
anna mepasikkal ya pangurug muy ta Na-
maratu ewan.
13 A gafu ta mappya ya nepasikkal muy a
nabannayan hapa ya nonot mi.

Ammi pake nadaggan para ya talak mi
gafu ta talak ni Tito, te nabannayan hapa
ya nonot na gafu tekamuy.
14 A yen ta matalakak ta talak ni Tito
tekamuy, te nedayaw ta kam tentu ta
awena en para la umange tekamuy, a map-
pya te awedak nelogot, te amu nan ta
kakurugan ya pangdayawan mi tekamuy,
a kumanen hapa ta ngamin kiden binida
mi tekamuy.
15 A yen ta dumakal hapa ya idduk
na nonot na tekamuy, te manonot na ya
pangidulot muy ta uhohug ku tekamuy,
ikid na pagpadulot muy tentu gafu ta amat
muy tentu.
16 A yen ta pake matalakak na, te awan
na ta burung ku tekamuy, te amuk na ta
mekatalak kam.

8

Ya Ilimut Na Mangurug Ta Mazigatan

1 A ya takday para na mabidak teka-
muy, kahkahulun, a ipakkamuk tekamuy
ya pangidduk na iglesya kiden ta lugar na
Masadonya gafu ta pangpasikan na Nama-
ratu tekid.
2 Te maski pake mazigatan kid ta pagpo-
bre da a nasurok haman ya neatad da ta
kadwan kiden mazigatan gafu ta talak da
ta Namaratu.
3 A pake naitak ta neatad da ya addet
na meturad da, otturu nesipat da hapa ya
nesirak da en nga magserbi mina ta bari
da. A awan haman ta nangpersa tekid am
awa ikid hapa la ya naguray,
4 te dana nebar da tekami ta sakā man-
guffun kid hapa ta kagitta da kiden man-
gurug ta lugar na Hudeya.
5 A pahig mi ta assang la mina ya iatad
da, ammi pake nasurok haman. Ammi
dana neatad da ya bari da ta Namaratu
kontodu ikami, te "**Yen ya uray na Nama-
ratu,**" kunda, kapye da neatad ya ilimut da
en.
6 A yen ta nebar ku hapa te Tito ta ped-
ulot na mina tekamuy ya ilimut muy nga
dana en nekari muy ta idi.
7 A gafu ta malalaki ya pangurug muy te
Hesus, ikid na pakkamu muy ta Namaratu,
ikid na pangituldu muy, ikid na pangidduk
muy tekami, ikid na pangkenga muy a
mappya ta ipaita muy hapa ya kalalaki na
panguffun muy ta mazigatan kiden.
8 Ammi maski ibar ku yan tekamuy a
bakkan haman ta bilin ku tekamuy, am
awa bidan ku la ya pangkenga na kadwan
kiden, talo am ikayat muy hapa parigan ya
pangidduk da ta mazigatan kiden.
9 A intu mina pagnonotan muy ya allak
ni Hesus Kristu, te pake naba-nang ta idi ta
langitewan, ammi nagbalin ta napanglaw
na tolay gafu ta pangidduk na tekamuy,
pettam kumanen a magba-nang kam ta
magnayun na ba-nang gafu ta kapanglaw
na en.
10 A ya ibar ku mantu tekamuy a map-
pya ta ibalin muy ya pinegafwanan muyen
ta takdayen sina darun, maski te ika-
muy haman ya imunnan nakanonot nga
maguknud ta iuffun muy.
11 A maski am anu ya meattam muy a
mappya ta yen ya iatad muy, petta idulot
muy ya negafu muyen.
12 Te am itta la ya ayat muy nga man-
gatad a intu la ikayat na Namaratu am anu
ya meattam muy.
13 Te awek ikayat ta ikamuy ya mazi-
gatan petta mabannayan ya kadwan ki-
den, am awa parefu kam mina.
14 A gafu ta itta ya sobra muy ta ayanin
a mappya am yen ya iuffun muy ta maku-
rang en, a sangaw am itta ya sobra da a yen
hapa sangaw ya iuffun da tekamuy gafu
ta kurang muy, pettam kumanen a parefu
kam mina mauffunan.
15 Ta kuman na nebar ni Moses ta surat
na en a
"**Umange nagimana ya tolay kiden ta
kustu ta kanan da, a ya nakaalap
ta addu a awan ta surok na, a ya**

nakaalap ta assang la a awan ta kurang na," kunna.

Ya Pangdayaw Ni Pablu Ta Kahulun Na Kiden

16 A matalakak hapa ta Namaratu ewan, te neatad na te Tito ya kagitta na nonot mi nga mangkenga tekamuy.
17 A pake matalak hapa nga medob tekamuy, te maski am awek mina dinob a pake nagafura nga umange, te dana nanonot na hala ya magtoli tekamuy, petta uffunan na kam nga mangiparan ta kinan ken nga ilimut muy.
18 A pehulun ku tentu ya takday kabagis tam nga dayawan na ngamin kiden mangurug gafu ta pangaskasaba na ta damag ni Hesus Kristu.
19 A mappya para te intu ya pinatudunān na mangurug kiden taga kadwan kiden iglesya, petta mehulun tekami. A mappya ta intu ya manguffun tekami nga mangisaned ta ilimut muy ta pobre kiden ta ili na Herusalem, petta maita da ya kappya na nonot mi, a madayawan hapa i Afu Hesus.
20 A gafu ta pake dakal ya nelimut na mangurug kiden a awemi ikayat ta itta sangaw ya mangpaliwat tekami gafu ta pangisaned mi,
21 te ikayat mi hud la ta mappya ya tarabaku mi ta uray na Namaratu ewan pase tolay kiden.
22 A doban ku hapa ya takday para kabagis mi nga mehulun teg Tito, a addu hapa ya nepangparubak tentu ta addu na tarabaku, te pake pasikkalan ku am malogon, a mappya kad. A ta ayanin gafu ta talak na tekamuy a pake ikayat na hapa manguffun.
23 Dana amu muy i Tito, te intu ya kahulun ku nga manguffun teyak ta tarabakuken tekamuy. A ya kadwan kiden kabagis mi nga mehulun tentu a ikid ya dinob na mangurug kiden taga kadwan kiden iglesya, a madayawan hapa i Hesus Kristu gafu ta tarabaku da.
24 Mappya mantu ta ipaita muy ya pangidduk muy tekid, petta amu na nangidob kiden tekid ta kakurugan ya pangdayawan mi tekamuy.

9

Ya Pangipasikkal Ni Pablu Ta Ilimut Da

1 Gagangay ta awek mina bidan ya ilimut muy ta tolay kiden na Namaratu,
2 te dana ikayat muy haman, a yen ta nedayaw ta kam ta mangurug kiden taga Masadonya.

"Nonotan muy ya taga Korinto kiden awa namegafu kid na maguknud ta ilimut da abat ta takdayen sina darun," kunku tekid.

A addu hapa ya mayat tekid gafu ta malogon kam.
3 A yen ta dinob ku hapa ya kabagis kidina nga manguffun sangaw tekamuy, petta dana nakaparan kanan ta kuman na nebar ku ta taga Masadonya kiden, petta awek sangaw melogot ta nepangdayaw ku tekamuy.
4 Te am angarigan ta mehulun sangaw teyak ya kadwan kiden taga Masadonya, anna awemuy para la neparan ya nekari muyen a mamatak na sangaw te nelogot dak, ammi bakkan la teyak ya mamatan am awa ikamuy hapa.
5 A ta kuman na uray ku a mappya ta apolu ange ya kabagis kiden ammi teyak, petta uffunan da kam nga mangiparan ta nekari muyen, pettam kumanen a dana ittan ta datang ku tekamuy, a maita sangaw ta awemuy napersa am awa naguray kam la mangatad gafu ta ayat na nonot muy.
6 Te ya iangarig ku tekitam; a am magmula kitam ta assang a assang hapa sangaw ya maapit tam, ammi am addu ya imula tam a addu hapa sangaw ya maapit tam.
7 A mappya mantu ta dana magnonot ya tagtakday tekamuy am piga ya meatad na, a awena mina pagdamdamān ya pangatad na ta kuman na napersa am awa mangatad setalak, te yen ya ikayat na Namaratu.
8 A maski te intu hapa la ya makeatad ta ngamin mawag muy petta kanayun kustu, a maski surokān na para ya iatad na tekamuy, petta dakal hapa ya meuffun muy ta ngamin kiden tarabaku nga mappya.
9 Te ya uhohug na suraten gafu ta mangurug ta Namaratu a

"**Kanayun mangatad ya mangurugen ta kuman na magpurwak, te atadan na ya pobre kiden, a kanayun nonotan na Namaratu ya allak na tekid addet ta addet,**" kunna.

10 A gafu ta Namaratu ewan ya kanayun mangatad ta imula muy ikid na kanan muy a daggan na para ya neatad na en tekamuy petta itta hapa ya kuman na ipurwak muy ta mazigatan kiden, otturu pakaddun na para, petta imaddu hapa sangaw ya iatad muy,

11 te pagba-nangan na kam petta kanayun mangikallak kam hapa ta kadwan. A addu hapa sangaw ya matalak ta Namaratu gafu ta ilimut muy nga petulud muy tekami.

12 Te am isaned mi sangaw ya ilimut muy a duwa sangaw ya pagbalinān na, te malampawan ya tolay kiden ta zigat da, yaga addu sangaw ya magdayaw ta Namaratu gafu ta neatad muy.

13 A ya panguffun muy mantu ya mangipasikkal ta pangurug muy, a dayawan da sangaw ya Namaratu gafu ta idulot muy ya pangurug muy ta damag ni Hesus Kristu, te yaga mepasikkal ya pangidduk muy tekid kontodu ngamin kiden mangurug.

14 A dakal hapa sangaw ya pangidduk da tekamuy, a pakimallak da kam hapa sangaw gafu ta panguffun na Namaratu nga nesurok na tekamuy, petta mesaned hapa tekid.

15 A mappya hapa ta kanayun dayawan tam ya Namaratu ewan, gafu ta kallak na en tekitam nga awan ta addet na.

10

Ya Pangipasikkal Ni Pablu Ta Kasasaad Na

1-2 A petta awek sangaw makaporay tekamuy am eyak sangaw tekamuy a yen ta makikekallakak na tekamuy ta suratin ta kuman na kasippat ni Hesus Kristu, petta pake itug muy mina ya tabarang na surat kin tekamuy. Te ya uhohug na kadwan kidina tekamuy a

"Mamat haman i Pablu am itta sin ta atubang tam, ammi am adayu tekitam a kuga maturad," kunda kan.

Ammi gagangay ta makaporayak sangaw ta kadwan kidina, te ibar da haman ta intu la pakolangan mi ya pagkappyanan na bari mi ta kuman na awan kiden mangurug.

3 Ammi maski am gagangay kami la na tolay a bakkan haman ta pagkappyanan mi ya nonotan mi, te kuman na itta kami haman ta gubat gafu ta patarabaku na Namaratu tekami. Ammi ya ikkaman mi kiden a bakkan ta kuman na ikkaman na awan kiden mangurug,

4 te seppakapangwa ya ikkaman mi nga neatad na Namaratu ewan. A yen kid ya pangperdi mi ta bida na katabbag mi kiden nga mangsalin ta uhohug na Namaratu.

5 A abakan mi ya ituldu da nga tulad, ikid na ngamin kiden ipabbag da ta ituldu na Namaratu nga iparayag da. A fulatān mi ya nonot da petta mangurug kid te Afu Hesus.

6 A am nabalin kanan mangidulot ta ngamin patarabaku ni Hesus tekamuy a pa-gangan mi hapa sangaw ya masoysoy kidina nga awan magbabawi.

7 A yen kid mina ya nonotan muy petta amu muy am inya ya kakurugan na turin ni Hesus Kristu. Te am itta ya mangikatalak ta intu ya turin ni Hesus a pake nonotan na mina am anu ya mangipasikkal tentu, te masmasikan para ya mangipasikkal tekami.

8 A maski am ipasikkal ku la ya pakapangwa mi nga neatad na Namaratu tekami a awek la ikamat, te neatad na haman ta panguffun mi petta magserbi ta pangurug muy, te bakkan ta pangperdi mi tekamuy.

9 A ibar ku yan tekamuy petta awemuy pahig ta tātālawan ta kam ta surat ku kiden.

10 Te ya uhohug kan na kadwan kidina a

"Kuga mefulot ya poray na surat kiden ni Pablu, ammi am itta sin ta atubang tam a kuman na makafuy nga maguhohug, a kuman na awan ta kwenta na uhohugan na," kunda kan.

11 Ammi ya ibar ku hapa tekid a maski am anu ya nesurat kin a kumanen hala sangaw ya uhohugan ku ta atubang muy.

12 Ammi maski am seturadak sangaw nga maguhohug tekamuy a awek kad meturad nga makigitta ta mangiparayag

kidina ta bari da. A killu ya nonot da, te
ya nonot da en hapa la ya pangita da ta
katunung na bari da.
13 Ammi tekami a awemi ikayat pa-
surokan ya tinarabaku mi ta kuman na itta
kidina tekamuy, te intu la bidan mi ya ad-
det na nepatarabaku na Namaratu tekami,
a uray na ta ikamuy hapa ya mesipat ta
ituldu mi.
14 A gafu ta nesipat na kam ta ituldu
mi a finulatan mi kam hud awa uray na
Namaratu ta mangurug kam gafu tekami,
te ikami haman ya napolu nakadatang ta
agyan muy nga nangipadangag ta damag
ni Hesus tekamuy.
15 A awan mantu ta fulatan mi ta
tarabaku na takwan, ammi am dumakal
na sangaw ya pangurug muy a ikatalak
mi ta umalawa hapa sangaw ya lugar
na pagtarabakun mi ta sakā Hentil muy
kiden.
16 Te am kanu sangaw ya addet na
tarabaku mi tekamuy a ikayat mi ipadan-
gag ya damag ni Hesus ta kadwan kiden
lugar ta unnan muy, te awemi ikayat mag-
fulat ta dana tinarabaku na takwan.
17 Te ya uhohug na takday surat a
"**Awetam mina iparayag ya bari tam,
te intu la mina iparayag tam ya
Dafu tamewan gafu ta kallak na
en tekitam,**" kunna.
18 A yen mina ya nonotan muy, te ya
sagappyan muy mina a bakkan mina ta
mangpatudun ta bari na en, am awa ya
pinatudunan na Namaratu.

11

*Ya Pagpatunung Ni Pablu Ta Taga Kor-
into Kiden*

1 A awek mina idulot ya kumanin na
bida, te kuman na bida na awanen ta
nonot. Ammi attaman dak hala,
2 te iahugu ta kam haman ta kuman
na pangiahugu na Namaratu tekitam.
A gagangay ta mangahugu yak, te iyak
haman ya kuman na nangiatawa tekamuy
te Hesus Kristu. A am igawat ta kam
sangaw tentu ta ange na sin a ikayat ku
ta awan ta takwan na atawa muy am awa
intu la tatakday.
3 Ammi maburungak tekamuy talo am
maperdi ya pangidduk muy te Hesus gafu
ta pangayayyaw ni Satanas tekamuy ta ku-
man na nepangayayyaw na ulagen te Eba
nga atawa ni Adan.
4 Te am itta ya umange tekamuy nga
mangituldu ta takwan na Hesus nga
awemi netuldu tekamuy a awemuy kid
haman ihuya am awa ikayat muy haman
dangagan. A am ituldu da tekamuy ya tak-
wan na ispiritu nga bakkan ta Kahalwa na
Namaratu nga magyan tekamuy, ono am
patakwanan da ya damag ni Hesus Kristu
nga kinurug muy ta idi a pakolangan muy
hud la ya ituldu da.
5 A maski am malalaki kid a dakdakal
ya pakapangwak nga mangituldu teka-
muy ammi ta isina kid nga ape magmal-
malalaki ammi teyak.
6 A maski am awek malalaki maguhohug
a awek haman makilavun ta kuman na
kadwan, te amuk haman ya kakurugan
nga netuldu na Namaratu teyak, a dana
nepasikkal kun yan tekamuy ta ngamin
kiden netulduk tekamuy.
7 Ammi awek amu am liwat ku tekamuy
gafu ta awek nangibar ta iuffun muy teyak
gafu ta pangitulduk tekamuy. Te imma-
linnakak hud la ta kuman na makitagabu
tekamuy, petta ikamuy mina ya umata-
nang nga magbalin ta anak na Namaratu
ewan.
8 A kuman na nagtakawak ta kadwan
kiden iglesya gafu tekamuy, te ya neatad
da en teyak a yen haman ya nealap ku ta
kanan ku ta nepagyan ken tekamuy, petta
makauffunak tekamuy.
9 A maski itta ya maapag ku ta nepagyan
ken tekamuy a awek haman inadang teka-
muy, te ya kabagis kiden taga Masadonya
ya nangihulun ta neuffun da teyak. A yen
ta awek hapa sangaw magadang tekamuy
petta awemuy mazigatan gafu teyak.
10 Te am adangan ku mina ya masapul
ku tekamuy a awan na sangaw ta iparayag
ku gafu ta awekin matandanan ta pangi-
padangag ku ta damag ni Hesus. A gafu ta
kakuruganen nga netuldu ni Hesus teyak
awek ipalubus ta maperdi ya iparayag kin,
petta amu na ngamin tolay ta lugar na
Akaya ya gagangay kin.

11 Ammi anu kawagan ta awek mangibar ta iuffun muy teyak? Gafu ta aweta
kam de ikayat? Bakkan, te amu haman na
Namaratu ta pake ikayat ta kam, a yen ta
aweta kam pagzigātan.
12 A awek hapa sangaw ulin ya ku-
man na gagangay ken, te awek ikayat me-
gitta ta kadwan kiden nga mangidayaw ta
tarabaku da tekamuy, petta aweda sangaw
mebar ta kagittak kid hapa,
13 te sinang turin kid haman, a intu la
tarabakun da ya mangayayyaw, te ape
pagbalinan da ya bari da ta turin ni Hesus.
14 A anggem, te maski ya dafu da en
Satanas a ape pagbalinan na hapa ya bari
na ta anghel na Namaratu ewan.
15 A kumanen hapa ta daddoban na ki-
den, te pagbalinan da ya bari da ta kuman
na mangituldu ta katunungan. Ammi du-
lay sangaw ya pagaddetan da te megitta
hala ta tinarabaku da.
16 A ta kuman na inuhohug ken a awedak
haen igitta ta awanen ta nonot, ammi
maski am awanak ta nonot a attaman dak
hala, petta dangagan muy ya iparayag kin
ta kuman na kadwan kidina nga mangit-
uldu tekamuy.
17 (Ya uhohugan ku ta ayanin a bakkan te
Afu Hesus ya nagafun na te maguhohugak
haman ta kuman na awanen ta nonot, te
iparayag ku ya awan ta kwenta na.
18 Ammi gafu ta ikayat muy de dangagan
ya mangiparayag ta kalalaki na bari da a
parigan ku kid hapa talo am ikatalak dak
hapa.)
19 Ta kuman na uray muy a dana amu
muy ya mappya; a anu kawagan na mantu
ta pakolangan muy ya mangituldu kiden
nga manguyoyung tekamuy?
20 Te pātā-nāngan da ya bari da ammi
tekamuy, a pagbalinan da kam ta kuman
na daddoban da, a uyoyungan da kam, a
afutan da ya pagtolayan muy, a amāmatan
da kam para, ammi attaman muy kid
haman.
21 Ammi tekami en nagyan tekamuy,
kahkahulun, a mamatak haman nga man-
guyoyung tekamuy. Ammi am liwat ku
yen a pakoman dak on?

Ya Iparayag Ni Pablu

A idulot ku la bit ya maguhohug ta
kuman na awanen ta nonot, te maski
am anu ya iparayag na kadwan kidina a
meparayag ku hapa.
22 Ibar da ta Hebreyu kid, a Hebreyu yak
hapa. A simsima kid kan na Istralita kiden,
a simsima dak hapa. A simsima kid kan
ni mina Abraham, a simsima nak hapa ni
Abraham.
23 A ibar da hapa ta daddoban kid ni
Hesus Kristu, ammi malmalalaki yak para.
A maski am maguhohugak na ta kuman
na maguyung a kakurugan haman, te maz-
mazigat haman ya tinarabakuken, te na-
mengaddu yak nabalud gafu ta pangi-
padangag ku te Hesus, a namengaddu yak
hapa napaluk. A awek amu tekid ammi
kanayun itta yak ta ngahab na pasi.
24 te namenglima ya pagpaligat na kagit-
tak kiden Hudyo teyak ta sagtallufulu
siyam na paligat.
25 A namengtallu hapa ya nepagpaluk na
taga Roma kiden teyak ta kayu. A mit-
tanak hapa nawarad ta batu addet ta masi
yak. A namengtallu hapa nalammad ya ba-
por kiden nga nagluganan ku, a mittanak
hapa ta danumen nga gumafgafut ta kom-
pormi na kuma-baw addet ta tangagaw a
tāhiklaman.
26 A gafu ta kanayun makatugtugutak
makaal-alit a kuman na nesaldak ya angat
ku ta karayan nga naglayus, ikid na gakkad
na tulisan, ikid na gakkad na kagittak ki-
den Hudyo, ikid na gakkad na Hentil ki-
den. A addu ya nasimmuk nga dulay ta ili
pase adayu ta ili, ikid na bebay, ikid na ape
makikabagis.
27 A kanayun mabanbannagak ikid na
mazigatanak, te awek nakakasidug ta
addu na hiklam, a namengaddu hapa ya
bisin ku gafu ta kawan na kanan ku ikid
na inuman ku, a ta kadwan a nala-batak ta
sanawen gafu ta kurang na ulolat ku.
28 A bakkan la ta isin kid na zigat ya
naattaman ku, te kinanghahaw a kuman
na agtun ku ya burung ku ta problema na
iglesya kiden ta kadwan kiden lugar.
29 Am itta ya makafuy tekid a awek
hud marikna ya kafuy na. A am itta ya
naayayyaw tekid a awek hud magporay ta
nangayayyawen tentu.

30 Ammi maski am bidan ku yan kid
na zigat ku a bakkan mina ta isin kid ya
iparayag ku, te awan ta iatad na. Am ma-
balin ta iparayag ku ya kasasaad na barik
a mapmappya ta iparayag ku ya pagkafuy
ku.
31 A madaydayawan ya Namaratu ewan
nga Dama ni Afu Hesus, te amu na ta awek
magtulad.
32 A nonotan muy ya pagkafuy ken
teyaken umange ta ili na Damasku. Te
ya gubernadoren ten nga kahulun ni Ari
en Aretas a dinob na ya ange mangilakap
teyak ta ruwangan na ili en petta gafutan
dak.
33 Ammi awedak nagafut te netagu dak
na kabagis kiden ta umag na kuribut,
kapye dak neuriyay ta lawan na batu en
alad, a nakatammangak na.

12

1 A awan ta iatad na tekamuy am idulot
ku bidan ya kasasaad na bari kin, ammi
mappya ta bidan ku hala ya nepakkamu
ni Afu Hesus teyak gafu ta nagmatakaren
teyak.
2 Ta mekamafulu appat na darun ta idi
a ka-ma la naalapak ta utun ta lawan na
langitewan, ammi awek amu am kahal-
waken la ya naalap ono kontodu bari kin,
Namaratu ewan la ya makkamu.
3 Ammi amuk ta naalapak ta pake ispot
na lugar ta lawan na langitewan, a Nama-
ratu la ya makkamu am kahalwaken la ya
naalap ono kontodu bari kin.
4 A itta hapa ya nadangag ku nga awek
mepadangag, te awena mabalin ta tolay ya
mangipadangag ta nadangag ken.
5 Pake matalakak gafu ta nakkwa teyak,
ammi awan ta dayawan ku ta bari kin am
bakkan la ta pagkafuy kin.
6 Ammi maski am bidan ku mina
ya nakkwa teyak a awek megitta ta
maguyung, te kakurugan haman. Ammi
awek la bidan ya kuman na nagmatakar
teyak, petta awan sangaw ta mangdayaw
teyak, te mapmappya hud la ta intu
nonotan da ya maita da ta gagangay ku
ikid na madangag da ta itulduk tekid.
7 A gafu ta ngamin kiden nepakkamu
na Namaratu teyak ta langitewan a
nepalubus na ta itta ya dakal na pagzigātān
ku nga nagafu te Satanas, petta awek
magparayag gafu ta nepaita na teyak.
8 Namillu yak nakimallak te Afu Hesus,
petta azin na mina ya pagzigātān kin,
9 ammi ya uhohug na teyak a

> "Awem la, te kustun sangaw ya pan-
> guffun ku teko, te gafu ta pagkafuy mina
> a mapasinapan ka ta pakapangwak,"
> kunna teyak.

A yen ta ikatalak ku ya pagkafuy ku,
petta mapasinapanak ta pakapangwa ni
Hesus Kristu.
10 A gafu ta itta i Hesus teyak a pake
matalakanak mantu ta pagkafuy ku, ikid
na mangtapang teyak, ikid na ngamin ki-
den pagzigātān ku, ikid na mamadpadulay
teyak, ikid na kapopoyungan ku, te am
awan ta mabalin ku a pasikanan nak ni
Hesus.
11 Kakurugan ta nagbida yak ta kuman
na awan makanonot, ammi pinersa dak
garay, te awedak garay sinarangitan ta na-
madpadulay kiden teyak. Gagangay ta ika-
muy mina ya nangibida ta kappyak tekid,
te maski am awan ta kalalakik a awek
haman naak-akban ammi ta sinang turin
kidina nga mangpātā-nāng ta bari da.
12 Te teyaken nagyan tekamuy a addu
haman ya nepaitak tekamuy, petta pangu-
rugan muy ta turin nak ni Hesus Kristu,
te nasippat kami tekamuy, a addu hapa
ya naita muy ta pakapangwa na Namaratu
gafu ta tarabakuken tekamuy.
13 A itta hud mantu ya neduman muy ta
iglesya kiden ta kadwan kiden lugar? Intu
la amuk ta liwat ku tekamuy ya aweken
nepagadang ta iuffun muy teyak, ammi
awena hud mabalin ta pakoman dak?

Ya Pangidduk Ni Pablu Ta Taga Korinto

14 A ta ayanin a mekatallun yan na eyak
pagpasyar tekamuy, ammi aweta kam san-
gaw pagzigātan, te bakkan ta intu kara-
gatan ku ya panguffun muy teyak am awa
ya pangituluk muy mina ta bari muy te
Afu Hesus. Te bakkan mina ta anak ya
makkamu ta kasapulan na naganak tekid
am awa ya naganak mina ya makkamu ta
kasapulan na anak na kiden.

15 A maski am igastuk mina ya ngamin
kwak a ikayat ku la petta magserbi ta
kappyanan na kahalwa muy. Te maski
isagapil ku para ya angat ku gafu teka-
muy am yen ya ikayat muy. Ammi am
padakalan ku ya pangidduk ku tekamuy
a mappya hud ta paassangan muy ya
pangidduk muy teyak?
16 Ammi ya uhohug na kadwan kiden
nga umange mangituldu tekamuy a
"Kakurugan ta awan ta inadang ni
Pablu tekamuy, ammi sistema na la yen,
petta maayayyaw na kam nga mangatad
ta pobre kiden, ammi intu hala sangaw
ya mangalap ta iatad muy," kunda teka-
muy.
17 Ammi anu hud ya naita muy teyak ta
panguyoyung ku tekamuy? A inuyoyun-
gan na kam hud na dinob ku tekamuy?
18 Dinob ku i Tito ikid na takday kabagis
tekamuy petta uffunan da kam ta ilimut
muy ta pobre kiden, a anu hud ya naita
muy ta panguyoyung da tekamuy? A awek
hud negitta tekid? Awek hud parigan ya
itulduk ta dinob ku kiden tekamuy?
19 Anu mantu ya uray muy ta ngamin
kiden mabidak tekamuy? Pahig muy de
ta sagappyan ku ya gagangay ku teka-
muy petta mappya ya nonot muy teyak,
ammi bakkan ta kunna ten, kahkahulun,
te nesurat ku yan tekamuy petta magserbi
ta kappyanan muy, a uhohugan ku yan ta
atubang na Namaratu ewan, te itta yak te
Hesus Kristu.
20 A nesurat ku yan tekamuy, te mabu-
rungak talo am madatangan ta kam san-
gaw nga mangwa ta awan ta kapkappyan,
a pagka-ma muy sangaw ya poray ku teka-
muy. A maburungak tekamuy talo am
madatangan ku sangaw ya magintaptapil,
ikid na magimpaspassil, ikid na magporay,
ikid na maginggum, ikid na magimpad-
padulay, ikid na magingliblibak, ikid na
magparayag, ikid na awemuy masinukud.
21 A maburungak para talo am ma-
matanak sangaw ta atubang na Namaratu
gafu ta kadwan tekamuy. Te am awena
para la nagbabawi na kadwan kiden teka-
muy nga manguyoyung ta atawa na kad-
wan ikid na mangwa ta awan ta kap-
kappyan a pake madamdamak sangaw ta
atubang na Namaratu ewan.

13

Ya Kapozyanan Na Tabarang Ni Pablu Tekid

1 A am dumatangak sangaw tekamuy,
anna itta para la ya nakaliwat a mappya ta
mapa-gang kid, ammi mappya ta itta san-
gaw ya duwa ono tallu na mangipasikkal
ta liwat da, te yen haman ya uhohug na
Namaratu ta lintig na en.
2 A ta mekaduwa en neangek tekamuy
ta idi a dana tinabarangan ku ya nakali-
wat kiden kontodu kadwan kiden naggag-
imung, a pidwan ku kid ha tabarangan ta
ayanin ta suratin yan ta kuman na iyaken,
te ya uhohug ken tekid a
"Am itta para la sangaw ya awan nag-
babawi ta pagliwatan na ta datang ku
tekamuy a awan sangaw ta malillikan ta
pama-gang ku tekid," kunku paen.
3 A gafu ta ikayat muy pasikkalan am
paguhohugan nak ni Hesus Kristu a maita
muy sangaw ya pakapangwa na, te awena
makafuy mangpa-gang tekamuy am awa
masikan.
4 Te maski am kuman na makafuy ta
nepasi na en a natolay na hala gafu ta
pakapangwa na Namaratu tentu. A maski
ikami, kuman na makafuy kami hapa am
itta kami ta atubang muy, te parigan mi
ya gagangay ni Hesus, ammi itta hapa ya
pakapangwa mi nga mangpatunung teka-
muy, te mesipat kami ta pakapangwa na
Namaratu gafu ta nesipat kami ta katolay
ni Hesus.
5 A kumanen bakkan mina ta iyak ya
paruban muy am awa bari muy hapa la,
petta maamu muy mina am kakurugan ya
pangurug muy. Pasikkalan muy mantu
am anu ya itta ta nonot muy, te am kakuru-
gan ya pangurug muy a awan hud i Hesus
Kristu tekamuy, intu la dulay am sinang
mangurug kam la.
6 A am pake magnonot kam a ikatalak
ku ta yen sangaw ya pakkamun muy ta
bakkan kami ta sinang turin ni Hesus.
7 A pakimallak ta kam ta Namaratu ewan
ta awemuy sangaw pidwan ya kuman na
kadulay muyen. Ammi awena ta ikami
mina ya madayawan gafu tekamuy, te

maski am aweda kami ikwenta ta turin
ni Hesus a ikayat mi la ta mappya ya
tarabakun muy.
8 Te maski am anu ya kakurugan a
awena haman mabalin ta ilemad mi, a
mappya mantu ta ibosag min.
9 Te maski am pahig na kadwan kiden
ta makafuy kami nga mangtabarang teka-
muy a matalak kami la basta masikan kam
nga mangidulot ta kappyanan. A yen ta
pake pakimallak ta kam, petta pakappyan
muy ya nonot muy.
10 A yen ta isurat ku yan ta kawan kin
para la tekamuy pettam sangaw am du-
matangak tekamuy a awek sangaw maka-
poray tekamuy, te ya pakapangwakin nga
neatad na Namaratu teyak a bakkan ta
iyen ya pangkutkutet ku tekamuy am awa
pangpasikan ku tekamuy.
11 A ya napozanin nga uhohug ku
tekamuy, kahkahulun, a Namaratu ya
makkamu tekamuy. Pakappyan muy ya
nonot muy a nonotan muy ya ngamin
tabarang kin tekamuy. Pagtatakdayan
muy ya nonot muy, petta mappya la ya
pagkakāhulun muy, a magyan tekamuy ya
Namaratu ewan nga mangidduk ikid na
mangatad ta kamappya na nonot muy.
12 Ipaita muy ya pagingid-idduk muy,
13 a makikumusta tekamuy ya ngamin
kiden mangurug ta agyan kin. Ampade
mapasinapan kam ta panguffun ni Afu
Hesus Kristu, ikid na pangidduk na Na-
maratu ewan, ikid na pakikahulun na Ka-
halwa na en.

Ya Surat Ni Pablu Ta Taga Galasya Kiden

Ya Gafu Na Suratin Yan

Ya lugar na Galasya a pake alawa na lugar, a addu hapa ya ili na kiden. A ya ili kiden na Antiokya ta Pisidya, ikid na Ikoniya, ikid na Listra, ikid na Derbe, a yen kid na ili ya pinasyar nig Pablu ikid ni Barnabas ta gafu na pangipadangag da ta damag ni Afu Hesus. Am basam ya **Tarabaku Na Turin Kiden** ta kapitulo 13 ikid na 14 a yen ya pakabasam ta tarabaku nig Pablu ta isin kid na ili, ikid na pangigafgafu da ta iglesya ta tagtakday na ili.

A ta nepagtugut nig Pablu ta lugar na Galasya a awena la mabayag a itta ya kadwan kiden nga tumulyat ta gafan da nga mangituldu ta takwan na bida, yaga pinadpadulay da i Pablu en, te nebar da ta awena turin ni Hesus. A ta nepakadamag ni Pablu ta takwan na ya kurugan na netuldu na kiden a yen ta nagsurat tekid petta pake tabarangan na kid. Te ya tumulyat kiden ta gafan nig Pablu a mangurug kid kan hapa te Hesus, ammi gafu ta Hudyo kid a ipapilit da hapa ya dana en gagangay da nga magbanggit ikid na mangihangat ta kadwan kiden na kanan. A gafu ta Hentil kan ya taga Galasya kiden a makurang kan ya pangurug da am aweda hapa mabanggit. Ammi ta kuman na netuldu na Namaratu te Pablu a tulad ya netuldu na sakā Hudyo na kiden, a yen ya pake nepasikkal na hapa ta surat na in ta taga Galasya kiden.

1-5 A ya nagsuratin tekamuy a iyak, Pablo, nga turin ni Hesus Kristu ikid na Dama tamewan Namaratu. Ampade Namaratu ikid na Dafu tam Hesus Kristu ya mangikallak tekamuy petta mappya kam la. Makikumusta hapa ya ngamin kidin kahulun ku sin nga mangurug.

A gafu ta uray na Namaratu a nesagapil ni Hesus ya bari na en tekitam petta mekerutan kitam nga megungay ta dulay kiden tarabaku na awan mangurug ta Namaratu. Te ya paglelehutin nga pagyanan tam ta ayanin a napannu garay ta tolay kiden nga awan makkamu ta mappya.

Ya Pangpaliwat Na Ta Taga Galasya Kiden

A awemuy mina pahig, kahkahulun, ta tolay ya nangidob teyak, te awan haman ta nangisaad ikid na nangidob teyak am bakkan la te Afu Hesus ikid na Dama tamewan Namaratu nga nangtolay tentu ta pasi na en.

6 A yen ta nagsuratak tekamuy te pake nakagtutak gafu ta pagsunsun muy, te awemuy para la nabayag mangurug a pagtalekudan muy haman ya nangikallaken tekamuy gafu ta damag ni Hesusen. Matalak kam paen ta damag na allak na en tekamuy, a ta ayanin a mangurug kanan ta takwan na damag nga awan negitta ta nepadangag mi en tekamuy.

7 A ta kuman na mariknak a itta de ya namopoyung tekamuy, te pagkilluyan da ya Damag ni Hesus Kristu.

8 Ammi maski am ikami mina ono anghel nga taga langit ya mangipadangag ta takwan tekamuy nga awan negitta ta nepadangag mi en tekamuy ta idi a mappya ta igaged na kami na Namaratu ewan.

9 A pake ipasikkal kun ha, te am angarigan ta itta mina ya mangipadangag tekamuy ta takwan na damag nga awan negitta ta kinurug muyen ta idi a Dyos sangaw ya mangpa-gang tentu.

Ya Nagafun Na Nepadangag Ni Pablu

10 "**A anu haman ta kumanin ya uhohugan ni Pablu en**," kummuy de? A onay, te petta awemuy mina kurugan ya ibar na tumulyat kiden ta gafan ken tekamuy, te ibar da kan ta intu la ipadangag ku ya makamamallak ta tolay a bakkan ta Namaratu ewan. Ammi am kakurugan mina ta kunna ten a awek mina negitta ta daddoban ni Hesusen, anna awek mina nebar ta ayanin ta igaged na Namaratu ya mangipadangag ta takwan na damag nga awan negitta ta ipadangag ku.

11 Ammi ya pake ipasikkal ku tekamuy, kahkahulun, a ya damag ni Hesus nga nepadangag ku tekamuy a bakkan haman ta nonot na tolay ya nagafun na,

12 te bakkan ta tolay ya nakadangagan
ku, a bakkan hapa ta tolay ya nangituldu
teyak, te yen haman ya nepakkamu ni Hes-
usen teyak.
13-14 A dana amu muy haman ya gagan-
gay ken ta idi teyaken para la dimmagdag
ta relisyon na Hudyo kiden, te pake in-
abak ku ya addu na sakā Hudyok kiden
ta relisyon mi, a pake masikanak dim-
magdag ta netuldu na dadagkal mi kiden.
A yen ta masikanak hapa nakitapil ikid na
nangpazigat ta iglesya na Namaratu, petta
maperdi mina.
15 Ammi gafu ta dana pinili nak na Na-
maratu ewan ta kawan ken para la, a
nekallak nak hapa,
16 te nepakkamu na ya Anak na en Hesus
teyak petta kurugan ku, a pinatudunan
nak nga ange mangipadangag ta agyan na
Hentil kiden. A maski am nepaita na Na-
maratu ta killu ya pangurug ku tentu ta idi
a awek nagapag ta nangituldu teyak,
17 anna awek umange nakibibida ta
turin kiden ta ili na Herusalem nga
imunnan nesaad ammi teyak, awa iyak
hapa la ya immange ta kalafukanen ta iten
Arabya, petta iyak hapa la ya makanonot
ta ituldu na Namaratu teyak. A sangaw
nagtoli yak ha ta ili na Damasku.

Ya Testimonyo Ni Pablu

18 A ta kabalinan na tallu darun a
umange yak ha ta ili na Herusalem petta
magkaaamu kami ni Pedru, a nagyanak
tentu addet ta mafulu lima na araw.
19 A awek naita ya kadwan kiden turin
fwera la te Santiago nga kabagis na Dafu
tamen Hesus.
20 A pagasingan la ta Dyos am awena
kustu na nesurat kin ta isin tekamuy.
21 A ta nekabalin na kumanen a umange
yak hapa ta iten Siriya ikid na Silisya.
22 Ammi ya kahulun tam kiden nga taga
Hudeya nga mangurug te Hesus a awedak
para la amu, te awedak para la naita.
23 Ammi nadamag da la ta mangurug
na hapa ya nakitapil tekid ta idi, anna
ipadangag nan hapa ya damag ni Hesus
nga pinadpadulay na ta idi.
24 A dinayawan da hapa ya Namaratu
ewan gafu teyak.

2

Ya Neange Ni Pablu Ta Ili Na Herusalem

1 A ta nepagpasa na mafulu appat
na darun a umange yak ha ta ili na
Herusalem, ammi hinulun nak ni Barn-
abas, a inalap ku hapa i Tito ta kahulun
mi.
2 A umange yak ta atubang na turin
kiden ikid na kalalaklakayan kiden gafu
ta nepaita na Namaratu teyak. A pake
nepasikkal ku tekid ya damag ni Hesus
nga nepadangag ku ta Hentil kiden, petta
damagan ku tekid am anu ya uray da, te
awek ikayat ta kenga ya nagbannagan ken
ikid na pagbannagan ken para la.
3 A mappya hapa, te matalak kid teyak.
A dana amu da hapa ta Hentil i Tito en
nga nehulun teyak, ammi maski kunna
ten a aweda haman nepapilit ta mabanggit
mina.
4 A yen hapa ya ikayat mi dangagan
tekid, te ta idi a itta ya umange nakigimung
tekami nga ape pumarig tekami, petta
pang-itan da tekami am magpabanggit
kami ta Hentil kiden nga mangurug. A
gafu ta mangurug kamin te Hesus a nebar
da haman ta makurang ya pangurug mi
gafu ta awemin dagdagan ya lintigen nga
netuldu ni Moses ta kuman na ikid. A yen
ta kinasaba da kamin petta pagtagabun da
kami ha ta lintigen.
5 Ammi maski kunna ten a awemi pulus
timuluk tekid, pettam kumanen a awan ta
mekihkihu ta damag ni Hesus nga ipadan-
gag mi ikid na isirak mi tekamuy.

Ya Pagkakattway Na Turin Kiden

6 A maski am anu ya kalalaki na sakā
turin ku kiden nga magtaron ta iglesya ta
ili na Herusalem, a awan bale teyak am
anu ya kasasaad da, te awan haman ta
idaduma na Namaratu tekami. A maski
am ikid ya dayawan na kadwan kiden a
awan haman ta neatad da teyak petta dag-
gan da mina ya amuk ikid na itulduk,
7 te naawatan da ta iyak ya nesaad na Na-
maratu ta ange mangipadangag ta damag
ni Hesus ta Hentil kiden, a kumanen hapa
te Pedru ta Hudyo kiden.

8 Te ya nanguffun te Pedru ta pangi-
padangag na ta Hudyo kiden a intu hala ya
nanguffun teyak gafu ta Hentil kiden.
9 A gafu ta naita da ya panguffun na
Namaratu teyak, a ya uhohug nig Pedru
ikid ni Santiago, ikid ni Hwan teyak, te ikid
ya kuman na makkamu, a

"Mappya mantu ta ikamuy ni Barn-
abas ya mangipadangag ta Hentil kiden,
a ikami ya umange ta Hudyo kiden,"
kunda,

a nagaalimano kamin hapa, petta
mepasikkal ya pagkaap-appya mi.

10 "A nonotan muy hapa ya pobre ki-
den nga mangurug ta isin Herusalem, te
uffunan muy kid," kunda hapa.

A "**On,**" kunku hapa, te yen haman ya dana
nonot ku.

Ya Pangihuya Ni Pablu Te Pedru

11-12 Ammi sangaw ta medyo nabayag a
umange hapa i Pedru nagpasyar tekami ta
ili na Antiyoka. A mappya bit, te nakik-
ihkihu hapa ta Hentil kiden, a nakikkanan
bit hapa tekid. Ammi ta datang na kad-
wan kiden Hudyo nga dinob ni Santiago,
a nakigungay haman i Pedru, a awenan
abikanān ya Hentil kiden, te alikin na
ya paglibak na sakā Hudyo na kiden nga
awan nakikihu ta awan kiden nabanggit.
A gafu ta madi ya tinarabaku na en a nags-
asitangan ku hapa ta atubang na,
13 te yaga dumagdag hapa tentu ya kad-
wan kiden Hudyo, a yen ta nehulun hapa i
Barnabas tekid.
14 A teyaken nakaita ta nedaduma da ya
kadwan kiden mangurug a nagsasitangan
ku i Pedru ta atubang na kadwan kiden,
petta madangag da hapa, te kuman na
nelemad na haman ya ituldu na damag ni
Hesus tekitam. A ya uhohug ku tentu a

"Maski am Hudyo ka, Pedru, agu
ta nagtalekudam paen ya relisyon na
Hudyo kiden gafu ta mangurug kan te
Hesus? A anu kawagan na mantu ta
ipersam na ya nagtalekudamen ta Hentil
kiden, te awem kid na pakipulpulapulan
gafu ta aweda hapa mabanggit?" kunku
tentu.

Ya Gafu Na Katunung Tam

15-16 A yen mina ya pake nonotan muy,
te ikami Hudyo a dana amu mi ya lintig
na Namaratu addet ta kaabbing mi, te
bakkan kami ta kuman na Hentil kiden
nga awan makkamu ta lintig na en. Ammi
maski kunna ten a amu min ta bakkan ta
tarabakun tam ya ikwenta na Namaratu
ta katunung tam, te intu la ikwenta na ya
pangikatalak tam tentu. A yen mantu la
ya ikatalak mi ya nepangikaru ni Hesus ta
liwat mi, petta ikwenta na ta matunung
kami, te bakkan haman ta pangidulot tam
ta lintig na en ya mangatad ta katunung
tam.
17 A gafu ta ikayat mi mangurug te Hesus
petta matunung kami ta pakaitan na Na-
maratu a dana nebosag mi ta nakaliwat
kamin hapa nga megitta ta Hentil kiden.
Ammi nagbalin kami hud ta makaliwat
gafu ta pangurug mi te Hesus? Bakkan ta
kunna ten.
18 Ammi am angarigan ta tolin ku ha ya
lintig na Namaratu nga nagtalekudan ku ta
idi petta yen ya ikatalak ku ta mangatad
ta katunung ku a makaliwatak ha ta Na-
maratu ta netuldu na en nga mangatad ta
katunung ku.
19 A yen ta kuman na nasi yak na ta
lintig na en petta matolayak ta kuman na
netuldu na Namaratu teyak. Te ya lintig
na en hapa la ya pakkamun ku ta awan
ta mabalin ku ta ibar na en am bakkan
ta Namaratu ewan hapa la ya manguffun
teyak.
20 A gafu ta nesipatak ta pasi ni Hesusen
ta nekelansa na en ta krus a ya katolay
kin a bakkan mantu ta tolay, te i Hesus ya
nagtolay teyak. A ya angat kun ta ayanin
a angat ku gafu ta pangikatalak ku ta
Anak na Namaratu nga mangidduk teyak,
te nesagapil na ya bari na en teyak petta
melillikak ta pama-gang na Namaratu ta
ngamin kiden nagliwat.
21 A awek mantu ilemad ya kallak na
Namaratu teyak, te am angarigan ta matu-
nung mina ya tolay ta pangitan na Nama-
ratu gafu ta pangidulot na ta lintig na en a
kenga mantu ya nepasi ni Hesus, a kuman
na awan ta serbi na.

3

Ya Pangihuya Ni Pablu Ta Taga Galasya Kiden

1 Ammi ikamuy taga Galasya a kuman
na awan ta nonot muy, te maski am
pake nepasikkal ku ya pasi ni Hesus teka-
muy nga nangikaru ta liwat tam kiden
a nepalubus muy haman ta itta ya nan-
gayayyaw tekamuy, te pahig muy na ta
matunung kam ta pakaitan na Namaratu
gafu ta pangidulot muy ta lintig na magpa-
banggit.
2 A itta mantu ya pohut ku tekamuy, te
tekamuyen nangurug te Hesus a itta hud
ya tinarabaku muy petta mapasinapān
kam ta Kahalwa na Namaratu? A nagdulot
hud ya Kahalwa na en tekamuy gafu ta
nedulot muy ya lintig na en? Awa intu la
nangidulotan na tekamuy ya pangikatalak
muy ta damag ni Hesus nga nepadangag
mi tekamuy.
3 A itan muy mantu ya kawan na nonot
muy, te nekatalak muy biten ya Kahalwa
na Namaratu ta gafu na pangurug muy,
ammi ta ayanin a pahig muy haman ta itta
ya sikan muy nga mangidulot ta uray muy
hapa la.
4 A bakkan la ta ye-yen ya pakaitan
ta kawan na nonot muy, te nonotan
muy para ya ngamin naattaman muy
ta idi ta nakitapil kiden tekamuy gafu
ta pangikatalak muy te Hesus, ammi
ta ayanin a kuman na awan ta serbi
na pagattam muyen, te pumahig kanan
haman ta nakitapil kiden tekamuy ta idi.
Ammi mabalin hud ta awan ta serbi na
pagattam muyen?
5 A intu mina pagnonotan muy ya kad-
wan kiden kahulun muy nga itta ya paka-
pangwa da, te bakkan ta pangidulot da
ta lintigen ya nepangatad na Namaratu
ta Kahalwa na tekid petta itta ya paka-
pangwa da, te intu la ya nangatadan na ya
pangikatalak da ta damag ni Hesus.

Ya Keangarigan Ni Abraham

6 A mappya ta nonotan muy hapa ya
kasasaad ni mina Abrahamen, te ya uho-
hug na suraten gafu tentu a intu yan:

"**Kinurug ni Abraham ya nebar na Namaratu tentu a yen ta nekwenta na Namaratu ta matunung i Abrahamen,**" kunna.

7 A maski am inya mantu ya mangikatalak
ta nekari na Namaratu ewan a yen hapa ya
ikwenta na ta matunung ta kuman ni mina
Abrahamen.
8 A ya uhohug na Namaratu te mina Abra-
ham a

"**Gafu ta iko, Abraham, a pake magasat hapa sangaw ya ngamin tolay ta ngamin kiden lugar,**" kunna.

A ta nepaguhohug na Namaratu ta isin
te mina Abrahamen a intu netuldu na ya
damag ni Hesus ta kawan na en para la, a
nepesurat na hapa petta dana mepasikkal
ya uray na en gafu ta Hentil kiden, te dana
negakkad na ta isipat na kid hapa te mina
Abrahamen am parigan da hapa ya pangu-
rug na.
9 A maski am inya mantu ya mangidulot
ta pangurug na ikid na pangikatalak na ta
allak na Namaratu a yen hapa ya mesipat
ta bendisyon na Namaratu nga nekari na
te mina Abrahamen gafu ta pangurug na
en hapa.

Ya Mapa-gang Gafu Ta Lintigen

10 Ammi ya awanen mangidulot ta
pangikatalak na ta allak na Namaratu gafu
ta intu ikatalak na ya pangidulot na ta
lintig na en a yen sangaw ya mapa-gang
gafu ta awena sa idulot ya ikatalak na
en. Te ya takday para uhohug ta lebru na
lintigen a

"**Mapa-gang sangaw ya ngamin tolay nga awan mangidulot ta ngamin kiden nesurat ta lebru na lintigen,**" kunna.

11 A kakurugan mantu ta awan ta matu-
nung ta pakaitan na Namaratu gafu ta
pangidulot na ta lintig na en, te ya uhohug
ni mina Habakuk nga aglavun na Nama-
ratu a

"**Ya mangikatalak ta allak na Namaratu tentu a yen ya ikwenta na ta matunung, a matolay hapa sangaw nga magnayun,**" kunna.

12 A ya usut mangidulot ta lintig na en
petta matunung a awan ta ikatalak na am
awa agangwa na la. Ammi nonotan na
mina ya takday uhohug na en nga,

"**Idulot muy la ya ngamin lintig ku nga neatad ku tekamuy, a matolay kam sangaw,**" kunna.

13 Ammi gafu ta sa nagliwat kitam haman ta lintig na en a yen ta itta ya pangtaguhalin na tekitam. Ammi yen ta sinaka na kitam hapa ni Hesusen, te intu ya netali tekitam nga tinaguhali na Namaratu tentu en nagappa ta kayu en, te yen hapa ya uhohug na takday surat,

"**Am itta ya nebesin ta kayu a yen ya pakaitan ta nagtalekudan na Namaratu,**" kunna.

14-17 A pake nonotan muy,* kahkahulun, am inya ya sakā nesipat na Namaratu ta nepangikari na te Abrahamen, te "**Iko ikid na simsimam,**" kunna. A awena mantu sakā nesipat ya ngamin kiden simsima na am awa tatakday la. A awan ta takwan na ikayat na uhohugan am bakkan te Hesus Kristu. A yen ta immange i Hesus petta metali tekitam ngamin, petta mesipat hapa ya Hentil kiden ta allak na Namaratu nga nekari na te mina Abrahamen, pettam kumanen hapa a pasinapān na kid ta Kahalwa na en gafu ta pangikatalak da te Hesus.

A ya pake ipasikkal ku ta isin a ya tulag na Namaratu te mina Abrahamen a yen ya napolu ammi ta nepangatad na ta lintig na en ta simsima kiden ni Abraham, te nagpasa ya appatagatut tallufulu na darun. Ammi maski napozan ya lintig na en a bakkan ta yen ya tali na tulag na en te Abraham, te masmasikan ya tulag na en, te dana nepagasingan na haman. Am angarigan ta ikitam tolay ya mamadday ta tulag ikid na nabalin na naperman ya tulag tam a awena sangaw mabalin ta mauli. A kumanen hapa ta tulag na Namaratu te mina Abrahamen, te awena mabalin ta maazi.

18 A gagangay hapa ta kunna ten ya iningwa na Namaratu, te ya nekari na te mina Abrahamen ikid na simsima na kiden a allak na la tekid, te awena para la nebar ya lintig na en. A am angarigan ta isipat na kitam mina ta nekari na en te mina Abrahamen gafu ta nedulot tam ya lintig na en a bakkan mantu ta allak ya gafu na am awa pangidulot tam hud la ta lintig na en.

Ya Serbi Na Lintigen

19 Anu kawagan na mantu ta nedagga na Namaratu ya lintig na en? Anu hud ya serbi na? A yen ta nedagga na petta itta ya mangipasikkal ta liwat na tolay kiden. Ammi ape netunglak addet la ta neaange na kinan na en simsima ni mina Abrahamen, te intu ya pake nangidulot ta nekari na Namaratu te Abraham. A pake naturturay para ya nekari na Namaratu te Abraham ammi ta lintig na en, te ta nepanggawat na tolay kiden ta lintig na en a bakkan haman ta Namaratu ya nangigawat awa dinob na hud la ya anghel na kiden, a ikid ya nangigawat te Moses kapye na kid netuldu ta tolay kiden.

20 Ammi ya nekari na Namaratu te Abraham a awan ta takwan na nangiuhohug tentu am bakkan ta Namaratu ewan hapa la.

21 A anu mantu ya maawatan tam ta lintig na en? Kuman na ikatupag na de ya nekari na en te mina Abraham? Bakkan ta kunna ten, ammi magduma ya pagserbi da. Te am angarigan ta neatad na ya lintig nga mangtolay mina tekitam a mabalin mantu ta matunung kitam tentu gafu ta pangidulot tam ta lintigen.

22 Ammi bakkan haman ta kunna ten, te ya lintig na en ya mangibar ta liwat tam, petta mangurug kitam te Hesusen nga mangikerutan tekitam, pettam kumanen a mesipat kitam hapa ta nekari na Namaratu te mina Abrahamen.

23 Ammi ta awena en para la neaange ni Hesusen a awan haman ta amu na tolay kiden ta kurugan da am bakkan la ta lintigen. A kuman na negalut kid mantu ta lintigen addet ta itta ya mangituldu tekid, petta mangurug kid te Hesus.

24 A ya lintigen mantu ya manggamma tekid ta kuman na mangtaronen ta abbing, te taronan na kid addet ta ketta sangaw ni Hesusen, te am mangurug kid tentu a ikwenta na Namaratu ta matunung kid na.

* **3:14-17** Nauli ya katunud na bersikulo kiden ta isin petta matarus ya bida. A kunna sin ya katunud da: 16, 14, 17, 15.

25 A gafu ta mangurug kitanan tentu a
awetanan masapul ya manggamma teki-
tam.
26 A ta ayanin a ānāk kanan na Namaratu
nga negitta tentu gafu ta pangikatalak muy
te Hesus.
27 Te tekamuyen nagzigut gafu ta
pangikatalak muy tentu a kuman na
nabariwasin kam ta nonot ni Hesus.
28 A ta kuman na pangitan na Namaratu
tekamuy a awan ta nagdaduman muy, te
bakkan kanan ta Hudyo ikid na Hentil, ikid
na lalaki ikid na babbay, ikid na tagabu
ikid na magpatagabu, te sa naggagitta kam
haman gafu te Hesus.
29 A gafu ta nedagga kanan te Hesus a
mekwenta kanan hapa ta simsima ni mina
Abrahamen, a kwa muy hapa ya ngamin
na nekari na Namaratu tentu.

4

Ya Kasasaad Na Awan Para La Makkamu Te Hesus

1 A pake bidan ku para ya keangarigan
na abbing nga taronan na mangtaronen, te
am angarigan ta itta ya isirak na dama na
abbingen tentu a awena bit ibbalan na ab-
bingen ta kaabbing na para la. A maski am
kwa na ya ngamin kiden isirak na dama na
en tentu a negitta bit la ta tagabu en nga
awan ta kwa na,
2 te takwan bit la ya makkamu mag-
taron tentu ikid na kwa na kiden addet ta
arawen nga nebar na dama na en.
3 A kumanen hapa tekami nga Hudyo ta
idi ta awemi en para la pakkamu ta kustu,
te ya lintig na Namaratu nga nesirak na
dadagkal mi kiden tekami a yen ya kuman
na nagturay tekami ta idi.
4 Ammi ta pakadatang na arawen nga
nebar na Namaratu a yen ya nepangidob
na ta Anak na en Hesus, ammi neanak hala
na tolay. A sa nedulot na hapa ya ngamin
nebar na Namaratu ta lintig na en,
5 petta ipasikkal na ta intu ya makabalin
nga mangsaka ta tolay kiden nga iturayan
na lintigen, pettam kumanen a alapan na
kami hapa na Namaratu ewan ta pake ānāk
na.
6 A gafu ta nesipat na kam hapa nga
Hentil a amu muy ta anak na kanan gafu
ta pagyanan na kam na Kahalwa na en
nga nagyan ta Anak na en Hesus, a yen
ta "**Amang Namaratu** ", kuntam hapa ta
pakimallak tam tentu.
7 A gafu ta allak na Namaratu tekitam
a bakkan kitanan mantu ta kuman na
tagabu nga iturayan na lintigen, te pake
ānāk na kitam na Namaratu ewan, a gafu
ta anak na kitam a isipat na kitam hapa ta
ngamin kwa na.
8 A ya kasasaad muy ta idi ta awemuyen
para la pakkamu ta Namaratu a kuman na
nakitagabu kam ta magdaduma na paki-
mallakan nga bakkan ta Dyos.
9 Ammi ta ayanin gafu ta amu muy na
ya Namaratu nga nakipakkamu tekamuy
a anu kawagan na ta ikayat muy magtoli ta
nagtalekudan muyen? Te kuman na ikayat
muy ha patagabu ta makafuy ikid na awan
makauffun tekamuy.
10 A gafu ta magtalaw kam para la ta
lintigen nga nagtalekudan muy a ngilinan
muy haman ya kadwan kiden araw, ikid
na hulan, ikid na darun, ikid na magdad-
uma na pyesta.
11 A yen ta nagburungak na tekamuy
te kuman na kenga de ya pagbannag ken
tekamuy.

Ya Kapopoyung Ni Pablu Ta Taga Galasya Kiden

12 A yen ta pake ipasikkal ku teka-
muy, kahkahulun, ta parigan dak mina
ta ayanin, te nagbalinak hapa ta kuman
na ikamuy Hentil, te nagtalekudan kun
haman ya gagangay na sakā Hudyok kiden
petta mangurugak te Afu Hesus.
13 A teyaken nangipadangag ta damag
na en ta neangeken tekamuy a mappya
haman ya nepagpadulot muyen teyak, te
amu muy ta umange yak ta agyan muy
gafu ta takit na barikin.
14 A nazigatan kam hapa gafu ta takit
ken, ammi maski kunna ten a awedak
haman nedadula, ikid na awedak nag-
talekudan, te pinagdulot dak ta kuman na
anghelak na Namaratu ewan, ta kuman na
pagpadulot muy mina te Hesusen.
15 A pake matalak kam paen teyak, te
magge kilotan muy ya mata muy kiden ta
talak muy teyak, petta iatad muy kid mina

teyak. A anu hud mantu ya liwat ku ta nagdulay na ya nonot muy teyak?

16 Pinagbalin dak de ta ikatupag muy gafu ta nabidak ya kustu tekamuy?

17 Ammi ya mangayayyaw kiden nga magpakolang tekamuy a dulay ya pagpakolang da, te ikayat da ta makigungay kam tekami, petta ikid hapa la ya pakolangan muy.

18 A mappya hapa ta itta ya magpakolang tekamuy am mappya la ya pagpakolang da ta kuman na iyaken ta kettaken tekamuy.

19 Ammi gafu ta nagsunsun kam, anak ku, a mazigatanak ha ta kuman na maganak, te kuman na pidwan ku ha ya tarabakuken tekamuy, petta pake kustu mina ya pangurug muy te Hesusen nga mangikerutan tekamuy.

20 Ampade itta yak mina tekamuy ta ayanin petta sang malapat mina ya paguhohug ku tekamuy, te magburungak gafu ta kapopoyung na nonot ku tekamuy.

Ya Keangarigan Na Duwa Kiden Babbay

21 A itta para ya damagan ku tekamuy, te am ikayat muy ha megalut ta lintigen a amu muy hud am anu sangaw ya kasasaad muy?

22 Intu mina pagnonotan muy ya duwa kiden anak ni mina Abrahamen nga binida ni Moses ta surat na en. Te ya takday a kuman na tagabu, te anak haman na tagabu na en, ammi ya takdayen a bakkan ta tagabu, te anak na pake atawa na en Sara.

23 A ya anak na tagabu na en a neanak hala ta kuman na gagangayen meanak. Ammi ya anak na pake atawa na en a intu hala ya neanak gafu ta nekari na Namaratu tekid, a awan mina yen am bakkan ta uray na Namaratu ewan.

24-25 Ammi ya bida na duwa kiden babbay nga naganak a maumag hapa ya ikayat na uhohugan, te ikid hala ya kuman na keangarigan na duwa kiden tulag na Namaratu ta tolay. Te ya babbayen nagtagabu nga nagngagan te Hagar a intu hala ya keangarigan na lintig na en nga neatad na ta Istralita kiden ta agyan na Bagetayen Sinay ta iten Arabya, te ya babbayen ikid na lintigen a kuman na naggitta kid naganak ta tagabu.

A ya tolay kiden taga Herusalem nga dumagdag para la ta lintigen a ikid ya kuman na anak ni Hagar, te naggitta kid magtagabu.

26 Ammi ikitam nga mangurug te Afu Hesus a bakkan kitam ta tagabu, te kuman na anak kitam ni mina Sara en nga pake atawa ni Abraham. A yen ta awetam parigan ya tolay kiden nga taga ili na Herusalem ta lutakin, te ya ili na Herusalem ta langitewan ya kakurugan na lugar tam.

27 A ya linavun ni mina Isayasen ta surat na en a ad-addu sangaw ya anak na ili en ta langit ammi ta ili ta lutakin, te ya uhohug na en a

"**Magayayat kan, iko nga awan nakaanak,**
a pake gimihawa ka,
te maski nabaybay-an ka a ad-addu sangaw ya anak mu nga iatad na Namaratu
ammi ta anak na gagangayen maganak nga seatawa," kunna.

28-29 A ikitam, kahkahulun, nga mangurug te Hesus, a naggitta kitam te mina Isaken nga neanak ni mina Sara en, te sa nagbalin kitam ta ānāk kiden ni mina Abrahamen gafu ta nekari na Namaratu tentu. Ammi intu para nonotan muy ya kasasaad na duwa kiden anak ni Abraham ta idi, te ya neanaken ta kuman na gagangayen meanak a tinapil na i Isaken nga neanak ta pakapangwa na Kahalwa na Namaratu. A kumanen hapa tekitam ta ayanin, te tapilan na kitam hapa na dumagdag kiden ta lintigen.

30 Ammi awetam mina burungan yen, te ya nesurat ta dan na tulag a

"**Patugutam la ya tagabu ina ikid na anak na, te awena mabalin ta mesipat ya anak na tagabu ta kesipatan na anak na awan magtagabu,**" kunna.

31 A yen mantu ya ibar ku tekamuy, kahkahulun, petta maawatan muy mina ya kasasaad muy. Te ikitam nga mangurug te Afu Hesus a awetanan negalut ta lintigen ta kuman na ānāk kiden na tagabu.

Te bakkan haman ta ānāk na tagabu ya mesipat ta nekari na Namaratu te mina Abraham am awa anak na awanen magtagabu.

5

Awetam Timuluk Ta Magpatagabu Tekitam

1 A awetanan mantu megalut ta lintigen, te inubadan na kitam ni Afu Hesus. A gafu ta naubadan kitam a awetam hapa timuluk ta magpatagabu kiden mina tekitam, te magintak kitam hud la ta nakaubadan tamen.

2 A pake nonotan muy ya ibar kin tekamuy: te am pabanggitan muy ya bari muy gafu ta yen ya ikatalak muy ta mangikerutan tekamuy a awan mantu ta pakesipatan muy te Hesus.

3 A pake ipasikkal ku para tekamuy ta am itta tekamuy ya pabanggit gafu ta yen ya ikatalak da nga mangikerutan tekid a mappya mantu ta sa idulot da ya ngamin nesurat ni mina Moses ta lintigen.

4 Te am pahig da ta matunung kid sangaw ta pangitan na Namaratu gafu ta pangidulot da ta lintig na en a nakigungay kid na mantu te Hesusen nga Mangikerutan, te awedan ikatalak ya allak na Namaratu tekitam.

5 Ammi ikitam nga mangikatalak ta panguffun na Kahalwa na Namaratu tekitam a itta ya ikatalak tam ta matunung kitam ta pangitan na Namaratu gafu ta pangikatalak tam te Hesus.

6 Te am nedagga kitanan te Hesus a awan bale am nabanggit kitanan hapa ono am awetam nabanggit, te intu la ikayat na Namaratu ta ipasikkal tam ya pangurug tam gafu ta pangidduk tam tentu.

7 A mappya haman ya pangurug muy ta idi, ammi anu haman ta netuluk muy ya manabtabang tekamuy petta awemuy ikatalak ya kakurugan nga netuldu mi tekamuy?

8 Te ya ipapilit na manabtabang kiden tekamuy a bakkan haman ta Namaratu ya nagafun na, te takwan haman ya nangayagan na tekamuy.

9 A am ituluk muy ya mangituldu ta killu tekamuy a pake sumaned sangaw ya ituldu da ta ngamin kiden tekamuy.

10 Ammi maski am kunna ten ya uhohugan ku tekamuy a ikatalak ku la ta pagnonotan na kam ni Afu Hesus petta megitta ya nonot muy ta kuman na nonot ku. A maski am inya ya manabtabang ta pangikatalak muy te Hesus a Namaratu sangaw ya makkamu mangpa-gang tentu.

11 A pahig de na kadwan kidina ta iyak para la ya takday nga mangipasikkal ta mabanggit mina ya tolay. Ammi am kakurugan mina ta kunna ten a anu kawagan na mantu ta tapilan nak para na sakā Hudyok kiden nga magpabanggit ta tolay? Te am ipadangag ku mina ta mekerutan ya tolay gafu ta kabanggit na en a awedak na mina tapilan. Ammi yen ta ikatupag dak la gafu ta intu la ipadangag ku ya nepangikaru ni Hesus ta liwat tam kiden tentu en nagappa ta krus.

12 Ammi ya ikayat kin mina ta magpabanggit kiden nga mamopoyung tekamuy a kaponan da mina ya bari da te ikaykayat da ta nagalgal ya bari da.

Naubadan Kitam Petta Magserbi Kitam Ta Kappyanan

13 Ammi tekamuy, kahkahulun, a inalap na kam na Namaratu ewan petta maubadan kam ta nakegalutan muyen. Ammi maski am naubadan kanan a bakkan mina ta yen ya pambar muy petta intu tarabakun muy ya angzen ta awa ikayat na bari muy, te mappya ta magintagtagabu kam la ta pagkaid-idduk muy.

14 Te ya uhohug na Namaratu ta lebru na en a

"**Iddukam ya kagittam tolay ta kuman na pangidduk mu ta barim,**" kunna.

A am tarabakun muy mantu ya kuman na inuhohug na in ta isin a mekwenta ta kinurug muy ya ngamin lintig na.

15 Ammi am idulot muy la ya magtatapil, ikid na gindukdukmar, a itan muy sangaw awa maperdi sangaw ya pakikahulun muy te Afu Hesus.

Ya Gagangayen Nonot Tam Ikid Na Kahalwa Na Namaratu

16 Mappya mantu, kahkahulun, ta petuldu kam ta Kahalwa na Namaratu nga magyan tekamuy, petta awemuy sangaw karagatan ya inaman na bari muy.
17 Te ya inaman na bari tam tam a tabtabangan na ya ikayat na Kahalwa na Namaratu, a ya ikayat na Kahalwa na en a tabtabangan na hapa ya inaman na bari tam, petta awetam idulot ya gagangayen tarabakun tam. Te ya bari tam kidin ikid na Kahalwa na Namaratu a magkakatkatupag kid.
18 A gafu ta ittan ya Kahalwa na Namaratu tekamuy nga mangituldu ta mappya a awan mantu ta serbi na lintigen tekamuy, te awan haman ta panguffun na.
19 Ammi am tumuluk kam ta bari muy nga iminam ta awan ta kapkappyan a intu sangaw tarabakun muy ya mangadallaw, ikid na magnonot ta dupal na nonot, ikid na magatattug,
20 ikid na mangiatang ta sinang dyos, ikid na maganitu, ikid na mangikatupag, ikid na makitapil, ikid na mangahugu, ikid na mafulotan magporay, ikid na maginggum, ikid na makikattway,
21 ikid na makipassil, ikid na magillaw, ikid na mafulotan magragsak, ikid na kadwan para na kumanin. A pake itabarang ku tekamuy ta kuman na nabidak tekamuy ta idi ta am itta ya mangwa ta kumanin kid na tarabaku a aweda sangaw mesipat ta pangikerutan na Namaratu.
22 Ammi am kurugan muy ya Kahalwa na Namaratu nga magyan ta bari muy a mappya sangaw ya patarabaku na tekamuy, petta intu la tarabakun muy ya mangidduk, ikid na matalak, ikid na makikappya, ikid na magattam, ikid na mangikallak, ikid na mangatad.
23 A uffunan na kam hapa petta mekatalak kam, ikid na masippat kam, a petta iguwad muy hapa ya bari muy ikid na nonot muy. A am yen kid na tarabaku ya pakkwa na tekamuy a anu hud para ya serbi na lintigen tekamuy, te awan haman ta lintig nga mangihangat ta isin kid na tarabaku.
24 Te ya ngamin kiden tolay nga nedagga te Afu Hesus a nesipat dan hapa ya bari da kiden da ta nagappan ni Hesusen, kontodu ngamin kiden pinassilan da.
25 A gafu ta ittan tekitam ya Kahalwa na Namaratu nga mangtolay ta kahalwa tam a mappya ta sigida parigan tam ya ituldu na tekitam.
26 A awetam hapa magparayag, te awan sangaw ta iatad na am awa pakidibati tam, ikid na pagimpaspassil tam.

6

Ya Pagpatunung Tam Ta Bari Tam Ikid Na Kahulun Tam

1-2 A maski am anu ya problema muy ikid na zigat muy, kahkahulun, a mappya ta magkauf-uffun kam, petta medulot muy ya lintig ni Hesusen, te "**Magkaididduk kam**," kunna. A am angarigan ta itta ya meddatangan muy nga magliwat, a ikamuy nga napasinapān ta Kahalwa na Namaratu ya ange mina mangtabarang tentu. Ammi mappya ta malapat ya pangtabarang muy tentu, te am awemuy hapa nonotan ya bari muy a mabalin ta masanat kam hapa magliwat.
3 Te am pahig tam ta malalaki ya amu tam ta awan haman ta kalalaki tam a ayayyawan tam hala ya bari tam.
4 A mappya ta paruban na tagtakday tekitam ya tarabaku tam am kagitta na pakkwa na Namaratu tekitam. Ammi awetam mina kagittan ya bari tam ta bari na kadwan petta amu tam ya kappyanan, te yen ya gafu na magparayag. Ammi am megitta ya tarabaku tam ta pakkwa na Namaratu tekitam, a yen sangaw ya mangatad ta talak na nonot tam.
5 Te am anu ya patarabaku na Namaratu ta tagtakday tekitam a yen mina ya tarabakun tam.
6 A ikamuy hapa nga metuldu ta uhohug na Namaratu a mappya ta isipat muy hapa ya mangituldu tekamuy ta magserbi tekamuy.
7 A awemuy pahig ta maayayyaw muy ya Namaratu, te maski am anu ya imula na tolay a kumanen hala sangaw ya apitan na.
8 A am intu la imula tam ya inaman na bari tam a awan mantu sangaw ta takwan na maapit tam am awa pasi tam nga magnayun. Ammi am intu imula tam ya ikayat na Kahalwa na Namaratu tekitam a

intu sangaw maapit tam ya magnayun na
angat gafu ta Kahalwa na en nga magyan
tekitam.
9 A mappya mantu ta awemuy mahu-
lat mangipaita ta mappya, te am awemuy
magkafuy a itta hala sangaw ya apit muy
nga mappya am awemuy mahulat mag-
indag.
10 A yen ta kanayun ipaita muy mina ya
mappya ta ngamin tolay ta ketta para la na
araw muy, aglalo ta kahulun muy kiden
nga mangurug.

*Ya Pangihuya Ni Pablu Ta Magpabang-
git Kiden*

11 A ya isurat kun tekamuy ta mapozan a
itan muy awa pake dakal ya letra na kiden
petta pake nonotan muy ya ibar kin:
12 YA MANGIPAPILIT KIDEN TA MA-
BANGGIT KAM MINA A IKAYAT DA TA
ITTA MINA TA BARI MUY YA PAKAITAN TA
PAKIDAGGA MUY TEKID, PETTA MALIL-
LIKAN DA YA PANGIKATUPAG NA SAKA
HUDYO DA KIDEN TEKID GAFU TA AWEDA
IKATALAK YA PASI NI HESUSEN.
13 Ammi maski am nabanggit kid ta ku-
man na nebar na lintig na Namaratu a
aweda haman kurugan ya kadwan kiden
nebar na. A ikayat da ta mabanggit kam
hapa ta kuman na ikid petta matalakan kid
gafu ta nagalgal ya bari muy kiden.
14 Ammi teyak hapa la a annun ku ikata-
lak ya nagalgal ta barikin? Te awan ta
takwan na ikatalak ku am bakkan la ta
Dafu tamewan Hesus nga nangikaru ta
liwat ku kiden ta nagappan na en. A
gafu ta nesipatak hapa ta pasi na en a
matabeng teyak ya ngamin kiden pakolan-
gan na awan kiden mangurug, a matabeng
hapa ya pakolangan ku tekid.
15 A maski am nabanggit ya tolay, ono
awena nabanggit, a awan haman ta pag-
duman da, te intu la mekwenta ya bagu na
nonot.
16 A Namaratu hapa sangaw ya
mangikallak ta ngamin kiden mangpahig
ta isin na lintig petta mappya kid la, te
yen kid ya Istralita na Namaratu nga
kakurugan.
17 A awek na sangaw ikayat ta itta san-
gaw ya mangihuya teyak ta kuman na
awek turin ni Hesus, te ya ngamin ki-
den piglat ku ta barbarikin nga neatad na
mangikatupag te Hesus a yen kid ya pakai-
tan ta iyak hala ya turin na nga kakurugan.
18 A ya Dafu tamewan Hesus nga
Mangikerutan tekitam, ampade intu hala
ya makkamu tekamuy.

Ya Surat Ni Pablu Ta Taga Efeso Kiden

Ya Gafu Na Suratin Yan

A ya takday para na ili nga nangipadangagan nig Pablu ta damag ni Hesus a intu hala ya ili na Efeso. Am basam ya **Tarabaku Na Turin Kiden** kapitulo 19 ikid na 20 a mabasam hapa ya pagpasyar nig Pablu ta isin na ili, te medyo nabayag hapa ta isin na ili nga mangituldu ta uhohug na Namaratu. Ta damo na ange na en ta isin a magge nagtatapil ya tolay kiden gafu tentu, te ye-yen na ili ya mayor na pangpaddayan da ta sinang dyos na dyos da en Artemis. A gafu ta nangurug ya pake addu na tolay ta nepadangag ni Pablu a nagtalekudan da ya sinang dyos kiden nga ilaku na pandayān kiden. A ya dafu na pandayan kiden a intu ya nangsanat ta tolay kiden petta pa-gangan da mina i Pablu. Ammi mappya te aweda nasi-ged, a nagtugut hapa.

A ta nepagsurat ni Pablu ta mangurug kiden ta ili na Efeso a nabalud ta ili na Roma. A ye-yen na surat ya pake mangipasikkal ta kadakalan na bendisyon na Namaratu tekitam mangurug gafu te Hesus Kristu. A ya nesurat ni Pablu a intu yan:

1-2 Tekamuy nga tolay na Namaratu taga Efeso nga mangikatalak te Hesus Kristu;

Ampade Dama tam Namaratu ikid ni Afu Hesus ya mangikallak tekamuy petta mappya kam la.

A ya nagsurat tekamuy a iyak, Pablu, nga turin ni Hesus gafu ta uray na Namaratu ewan.

Ya Bendisyon Na Namaratu Ta Itta Kiden Te Hesus Kristu

3 Ampade madaydayawan ya Namaratu ewan nga Dama na Dafu tamen Hesus Kristu, te pinasinapan na kitam ta magdaduma na kappyanan na pakapangwa na en gafu ta itta kitam te Hesus. A yen kid na kappyanan ya magserbi tekitam ta lugar na ewan nga awan maita.

4 A gagangay ta pinasinapan na kitam, te ta kawan para la na lutakin a dana uray na Namaratu ta isipat na kitam te Hesus, petta awan sangaw ta pagkurangan tam am awa megitta kitam hala tentu nga meduma ta gagangay la na tolay.

5 A gafu ta idduk na tekitam a dana nekari na ta magbalin kitam ta anak na kiden gafu ta pangsaka ni Hesus tekitam, petta idulot na hapa ya uray na en tekitam.

6 A nekwenta na kitam ta anak na petta madayawan hapa ya kalalaki na allak na en tekitam, te nesipat na kitam ta Anak na en Hesus nga matakit ta nonot na.

7 A ta pasi na Anak na en a nasaka na kitam ta daga na en, te nekaru na ya liwat tam kiden petta mapakoma kitam.

8 A pake nasurok para ya allak na Namaratu tekitam, te pinasinapan na kitam para ta kuman na amu na en, petta maawatan tam ya ngamin allak na tekitam.

9 A nepakkamu nan hapa tekitam ya uray na en nga nelemad na ta idi, petta magdulot ya bendisyon na en nga nekari na tekitam gafu te Hesus Kristu.

10 Te ya uray na en nga magdulot sangaw ta maatubang na araw a i Hesus sangaw ya pagdadaggan na ngamin kiden nawatwatek ta lutakin kontodu langitewan.

11-12 A ta kuman na ikami hapa nga Hudyo a ikami ya popolu kiden pinili na petta medagga kami te Hesusen. Te addet ta nekapadday na ngamin kiden napadday a dana nekari na ta ikami ya kabukodan na kwa na nga matakit tentu. A gafu ta mangurug kamin a nagdulot na ya ikayat na Namaratu ewan tekami, petta intu sangaw ya madayawan gafu tekami nga napopolu kiden nangikatalak te Hesus. Te maski am anu ya makmakkwa ta utun na lutakin a pagbalinan na ya ngamin ta kuman na ikayat na en.

13 Ammi bakkan la ta ikami nga Hudyo am awa ikamuy hapa nga bakkan ta Hudyo. A gafu ta nedagga kanan hapa te Hesus a sininyalan na kam hapa na Namaratu ewan. Te tekamuyen nakadangag ta kakurugan ta uhohug na Namaratu a kinurug muy ya damag na pangikerutan na tekamuy. A gafu ta pangurug muy a neatad na ya Kahalwa na en petta kuman na sinyal na tekamuy, te yen ya nekari na

ta ngamin kiden mangurug tentu.
14 A ya Kahalwa na en hapa ya mangi-
pasikkal tekitam ta itta hala sangaw ya
iatad na Namaratu tekitam, petta pake
maubadan kitam ta ngamin kiden dulay,
petta Namaratu hapa ya madayawan gafu
ta ngamin allak na tekitam.

Ya Pakimallak Ni Pablu

15 A teyaken nakadangag ta mangurug
kanan te Afu Hesus ikid na iddukan muy
ya tolay na kiden,
16-17 a awek mahulat mangibosag ta ta-
lak ku ta Namaratu gafu tekamuy. A
gafu ta intu hala ya Dyos ni Afu Hesus
ikid na Dama tam nga seppakapangwa a
kanayun pakimallak ta kam hapa tentu,
petta padakalan na para ya amu muy tentu
gafu ta Kahalwa na en, te intu ya mangatad
ta malalaki na nonot, petta amu muy ya
nelemad na ta awan kiden mangurug.
18 A adangan ku para ta pake pag-
dakaran na ya nonot muy, petta pake amu
muy ya ikatalak muy tentu gafu ta pan-
galap na en tekamuy, a petta amu muy
hapa ya kalalaki na pagba-nang na en nga
isipat na ta tolay na kiden,
19-20 a kumanen hapa ta kalalaki na
pakapangwa na en nga mamaspasikan
tekitam nga mangurug. A pake mal-
malalaki ya pakapangwa na ammi ta
ngamin kiden makapangwa, te yen ya
nepangtolay na te Hesus ta nepasi na en,
kapye na pinātā-nāng ta langitewan. A ta
ayanin a umatogkok na ta kanawan na
Namaratu ewan nga makipagturay tentu
ta lugar na ewan.
21 A tentu en nakapagtogkok ta iturayan
na Namaratu ewan a pake napātā-nāng na
ammi ta ngamin kiden anghel ikid na anitu
nga itta ya turay da ikid na pakapangwa
da. A naatadan hapa ta ngagan na nga
pake malmalalaki ammi ta ngamin kiden
ngagan ta ayanin ikid na maatubang.
22 Te intu ya pinagturay na Namaratu
ta ngamin kiden naparatu ta ngamin pa-
glelehutin, yaga intu hapa ya nesaad na ta
kuman na ulu na ngamin kiden mangurug
ta paglelehutin.
23 Te ya pagdadagga na ngamin kiden
mangurug ya mekwenta ta bari na en, te
ikitam ngamin nga mangurug ya kedag-
gan ni Hesusen, a intu hapa ya makalannat
ta tagtakday mangurug ta ngamin kiden
lugar.

2

*Ya Pagkappyanan Na Allak Na Nama-
ratu*

1 A ta kuman na ikamuyen ta awemuyen
para la nepangurug a dana nasin ya ka-
halwa muy gafu ta pagsoysoy muy ta Na-
maratu ikid na liwat muy kiden.
2 A intu la tinarabaku muy ya kuman
na gagangay na tolay kiden nga awan
makkamu ta Namaratu, te kinurug muy
ya akkimohayan na anitu kiden nga itta ta
paglelehutin, te anitu en hala ya mamas-
pasikan ta tolay kiden nga magsoysoy ta
Namaratu.
3 A kumanen haman tekitam ngamin ta
idi, te intu la tinarabaku tam ya dulayen
nga kinaragatan na bari tam, te maski am
anu ya kinaragatan na bari tam ikid na
nonot tam a yen ya tinarabaku tam. A gafu
ta dulay ya gagangay tamen ta idi nga ne-
sigud tekitam a awan ta inindagan tam am
bakkan la ta pangpa-gang na Namaratu
tekitam, te sa naggagitta kitam na ngamin
tolay.
4 Ammi gafu ta pake maidduk ya Nama-
ratu ewan ikid na malogon mangikallak,
a nekallak na kitam hala ta pangidduk na
tekitam.
5 A pake dakal hapa ya idduk na tekitam,
te maski am nasi kitam para la gafu ta
pagsoysoy tam tentu a tinolay na kitam, te
nesipat na kitam ta nepangtolay na te Afu
Hesus. A nekerutan kitam mantu gafu ta
allak na Namaratu tekitam.
6 A gafu ta nesipat kitanan ta nepag-
tolay ni Hesus a nesipat kitanan hapa ta
agtogkokan na en ta lugar na Namaratu
ewan, petta makipagturay kitanan hapa
tentu ta ngamin,
7 petta am dumatang na sangaw ya
kaarawan na pagturay ni Hesus a ikitam
hapa sangaw ya pakaitan na kalalaki na
allak na Namaratu ikid na pangidduk na
en tekitam gafu ta pakesipat tam te Hesus
Kristu.

8 A bakkan mantu ta kalalaki tam ya gafu
na pangikerutan na Namaratu tekitam, te
allak la na tekitam gafu ta pangikatalak
tam te Afu Hesus.
9 A bakkan hapa ta tarabaku tam ya gafu
na pangikerutan na tekitam, petta awan
na sangaw ta meparayag tam ta atubang
na ewan.
10 Te maski am anu ya kalalaki tam nga
mangwa ta mappya a Namaratu haman
ya nagafun na gafu ta pakesipat tam te
Hesusen, te dana neparan na ya tarabakun
tam nga mappya, petta yen ya idulot tam.

Ya Pagpadagga Na Namaratu Ta Hudyo Ikid Na Hentil

11 A yen ta nonotan muy mina, kahkahu-
lun, ya katolay muy ta idi, te Hentil kam
haman ta nekeanak muy, a awemuy na-
banggit ta kuman na Hudyo kiden. A yen
ta ikatupag da kam, te ibar da ta awan ta
kwenta muy ta Namaratu gafu ta awena
kan nasinyalan na bari muy ta kuman na
netuldu ni Moses ta lintigen.
12 A gafu ta kumanen a awan ta nekata-
lak muy ta mesipat kam sangaw te Hesus
Kristu, te awemuy haman nesipat ta Is-
tralita kiden nga tolay na Namaratu. A
gafu ta Hentil kam a awemuy hapa nesipat
ta tulag na en te mina Abrahamen. A awan
mantu ta nekatalak muy ta idi, te awan
haman ta Dyos muy nga makkamu mina
tekamuy ta paglelehutin.
13 Ammi ta ayanin gafu ta itta kanan te
Hesus a neabikan na kam ta Namaratu, te
ya daga na en ya nangikaru ta liwat muy
kiden.
14 I Hesus mantu ya nangpamappya teki-
tam ngamin nga Hudyo pase bakkanen ta
Hudyo, te inazin na ya pagingkatkatupag
tam, a pinagdagga na kitam.
15 Gafu ta lintig na Namaratu nga neatad
na ta Hudyo kiden a neduma da ya bakkan
kiden ta Hudyo. Ammi gafu ta lintigen
hapa a azo makaliwat ya Hudyo pase Hen-
til kiden ta Namaratu. Yen ta nasi i Hesus
ta nagappan na en, petta ikaru na ya liwat
da kiden, azo Hudyo ikid na Hentil, pettam
kumanen azo awedan sangaw masi-ged na
lintigen. A gafu ta awan ta masi-ged na
lintigen a newasan gafu ta pasi ni Hesus.
A gafu ta kumanen a pinaggagitta na Na-
maratu ya Hudyo ikid na Hentil kiden.
Naggitta kid nakaliwat, a naggitta kid hapa
nasaka gafu ta pasi ni Hesus. Namaratu
mantu ya nagpatatakday ta Hudyo ikid na
Hentil petta magbalin kid ta kuman na
tatakday na tolay nga bagu.
16 A gafu ta sa nekaru ni Hesus ya
ngamin kiden liwat na Hudyo kiden pase
Hentil kiden a mabalin ta azo magko-
fun kid na ta Namaratu, te awan na ta
pangikatupagan na tekid.
17 A ta neange ni Hesus talutakin a
nepadangag na ya damag na pakikofun
na Namaratu tekamuy Hentil nga awan
nakkamu tentu, a kumanen hapa ta Hudyo
kiden nga nakitulagan na ta idi.
18 Te am mangurug kitam te Hesus a
sa pasinapān na kitam ta Kahalwa na Na-
maratu, kompormi am Hudyo kitam ono
Hentil kitam, petta sa makaabikan kitanan
ta Dama na ewan gafu ta Kahalwa na en
nga iatad na tekitam.
19 A yen ta awemuy na sangaw madugi-
man makidagga ta tolay kiden na Nama-
ratu, te sa nagdadagga kitam haman, a
sa magkakahulun kitam nga makidama ta
Namaratu ewan.
20 A sa nekwenta na kitam ngamin ta
kuman na bali na en nga pagyanan na,
te ya popolu kiden turin ni Hesus ikid na
aglavun kiden nga nangiuhohug ta ibar na
Namaratu a yen kid ya kuman na arigi na
bali na en, a nedagga kanan hapa tekid.
Ammi i Afu Hesus ya mayor na arigi,
21 a intu ya tunudān na kadwan kiden
ramyenta na bali. A masesenut map-
atayuk ya bali en petta magbalin ta kuman
na kapilya nga pagyanan na Namaratu
ewan.
22 A gafu ta timunud kanan hapa te Afu
Hesus a nedagga kanan hapa ta paddayan
na en bali nga pagyanan na Namaratu gafu
ta Kahalwa na en nga magyan tekitam.

3

Ya Nepakamu Na Namaratu Te Pablu

1 A ta ayanin a itta yak ta agbaludanin
gafu ta pangipadangag ku ta damag ni
Hesus tekamuy Hentil. A kuman nak

mantu na pinabalud ni Hesus gafu tekamuy.
2 Te dana amu muy haman ta iyak ya
nekatalak na Namaratu nga mangipadan-
gag ta allak na en tekamuy Hentil.
3-5 A ta kuman na nesurat kin ta ayanin
ta assang la a itta ya nepakkamu na Nama-
ratu teyak nga awena amu na popolu ki-
den dadagkal, te nelemad na tekid. Ammi
ta ayanin a ikami nga turin ni Hesus ikid na
aglavun kiden a nepakkamu nan ya uray
na en tekami gafu ta Kahalwa na en. A am
nabalin kanan sangaw magbasa ta surat
kin a amu muy sangaw am had kunna pan-
gawatan ku ta dana nelemad na Namaratu
gafu ta bari ni Hesus Kristu.
6 Te ya nepakkamu na tekami a bakkan
la ta Istralita kiden ya tolay na Namaratu,
te nesipat nan hapa ya kadwan kiden tolay
nga bakkan ta Istralita gafu ta pangurug da
ta damag ni Hesus, petta sa magkakahulun
kid medagga ta bari ni Afu Hesus, petta
parefu kid makagamid ta bendisyon na
Namaratu nga nekari na te mina Abraham
gafu ta pangikatalak da ta damag ni Hesus.
7 A gafu ta allak na Namaratu teyak a
pinasikan nak na pakapangwa na en, petta
magbalinak ta daddoban na en nga ange
mangipadangag ta damag ni Afu Hesus.
8 A ta kuman na uray kin hapa la a iyak
ya kuman na kaaassangan na ngamin ki-
den tolay na Namaratu, ammi iyak hala
ya inatadan na ta allak na pakapangwa na
en, petta ipadangag ku ya kadakalan na
bendisyon ni Hesus nga awena mabilbi-
lang ta ngamin kiden Hentil.
9 A iyak hapa ya pinatudunan na petta
pake ipalawag ku tekid ya uray na Nama-
ratu ewan nga nelemad na ta idi addet ta
ayanin.
10 A yen ta pinagdadagga na Namaratu
ya ngamin kiden mangurug te Hesus, petta
magbalin kid ta takday la na iglesya nga
pakaitan ta magindumohuma na kalalaki
ikid na pakapangwa na Namaratu ewan,
te yen ya ipakkamu na ta ngamin kiden
anghel ikid na anitu nga seppakapangwa
ta lugar na ewan.
11 Yen ya dana uray na Namaratu nga
nekari na ta kawan para la na ngamin
kiden napadday, a ta ayanin a nagdulot na
hapa gafu ta Dafu tam ewan Hesus Kristu.
12 A gafu ta pangikatalak tam tentu a
itta ya ikatalak tam ta awetam madugiman
nga umabikan ta Namaratu ewan petta
adangan tam ya ikayat tam tentu.
13 A yen ta ibar ku tekamuy ta maski
am nabaludak gafu ta pangipadangag ku
te Hesus tekamuy a awemuy tampan ya
talak muy ta nepadangag ken tekamuy, te
yen haman ya mangatad ta pakedayawan
muy ta atubang na Namaratu ewan.

Ya Pakimallak Ni Pablu Ta Mangurug Kiden

14-15 A gafu ta isin a magtumagak nga
makimallak ta Dama tam ewan, te intu ya
nagafun na ngamin kiden tolay ta lutakin
pase langitewan.
16 Te pake pakimallak ta kam ta isipat
na kam na Namaratu ta pagba-nang na
kalalaki na ewan, petta pake magsikan
ya nonot muy nga makkamu tentu gafu
ta pakapangwa na Kahalwa na en nga
magyan tekamuy,
17 a petta pake metunglak hapa i Afu
Hesus ta nonot muy gafu ta pangikatalak
muy tentu. A adangan ku para ta pake
magramut ya pagkaid-idduk muy,
18 petta sa maggagitta kam kontodu
ngamin kiden tolay na Namaratu nga
makaawat ta kadakalan ikid na pagadde-
tan na uray na Namaratu ta iglesya na en.
19 A ikayat ku para ta pake marikna muy
hapa ya idduk ni Hesusen tekamuy nga
awetam sa maawatan, a petta sa mapasi-
napān kam ta kuman na kadyos na Nama-
ratu ewan.
20-21 Ampade intu mina ikid ni Afu Hesus
ya kanayun madaydayawan addet ta ad-
det gafu tekitam nga iglesya na en. Te
maski am anu ya manonot tam ta adangan
tam tentu a mabalin ta pake surokan na
para gafu ta pakapangwa na en nga mang-
pasikan tekitam.

4

Ya Pagtatakday Na Bari Ni Hesus Kristu

1 Gafu ta kabalud kin a matalakak ma-
gattam ta zigat na patarabaku ni Hesus
Kristu teyak. A yen ta makikekallak ak

tekamuy, kahkahulun, ta iduldulot muy
hapa ya megitta ta patarabaku ni Hesus
tekamuy.
2 Ammi awemuy mina pātā-nāngan ya
bari muy ta kahulun muy kidina, awa
mapmappya hud la ta masippat kam tekid.
A magkaat-attam kam ikid na magkatultu-
luk kam gafu ta pagkaid-idduk muy.
3 Te mappya ta awemuy magtatapil am
awa pake kengan muy hud la ya pagkak-
abagis muy, te pinagtatakday na kam na
Kahalwa na Namaratu.
4 Te ikitam ngamin nga nedagga te Afu
Hesus a tatakday kitam na bari, a tatak-
day hapa ya Kahalwa na Namaratu nga
magyan tekitam ngamin. A tatakday la
hapa ya ikatalak tam gafu ta nepagagagay
na Namaratu tekitam.
5 A tatakday la hapa ya dafu tam
ngamin, te i Hesus la tatakday ya kurugan
tam ngamin, a intu hapa la ya gafu na
nepagzigut tam.
6 A tatakday la hapa ya Namaratu tam
nga ingagan tam ta Dama tam, te intu ya
makkamu tekitam ngamin ikid na magyan
tekitam ikid na mangpasikan tekitam.
7 Ammi ya tagtakday tekitam a magdad-
uma ya kalalaki tam nga neatad ni Hesus
tekitam, te inatadan na ya gintatakdayan
tekitam ta kuman na ikayat na en nga iatad
tekitam.
8 Ta kuman na uhohug na Namaratu ta
takdayen surat a
"**Tentu en timullu ta utun a addu hapa
ya naabak na ta katapil na kiden,
a ya ginubatan na tekid a neatad
na ta tolay na kiden,**" kunna.
9 A gafu ta timullu i Hesus ta kuman
na kinan na suraten, a gagangay ta dana
umakban bit addet ta umag na lutakin,
10 te umakban haman kapye na tim-
ullu, a pake napātā-nāng hapa ammi ta
ngamin kiden magyan ta langit, petta intu
ya makkamu ta ngamin paglelehutin gafu
ta pakapangwa na en.
11 A gafu ta neatad na en ta tagtakday
tolay na a nagbalin ya kadwan ta turin na
kiden nga makkamu manguknud ta man-
gurug kiden. A nagbalin ya kadwan ta
aglavun nga mangiuhohug ta ibar na Na-
maratu. A ya kadwan para ya mangisaned
ta damag na pangikerutan na Namaratu. A
ya kadwan para ya magpastor nga mangi-
tuldu ta mangurug kiden ta lugar da.
12-13 A yen kid ya nesaad ni Hesus ta
iglesya na en petta ituldu da ya sakā tolay
da kiden nga mangurug, petta ikid hapa
ya mangituldu ta kadwan. A mappya ta
kunna ten petta dumakal ikid na magsikan
ya pangurug na ngamin kiden nedagga ta
bari ni Hesus Kristu addet ta magsibukal
ya pangurug tam ikid na pakkamu tam ta
Anak na Namaratu, petta magbalin kitam
ta kuman na tatakday la na tolay nga awan
ta pagkurangan na nga megitta ta ngamin
kiden kalalaki ni Hesus.
14 A mappya para ta kunna ten petta
awetam sangaw megitta ta abbing
nga awan angzen dagdagān ta ngamin
metuldu nga tulad, te addu haman ya
mangayayyaw gafu ta tulad da kiden.
15 Ammi tekitam a intu la uhohugan tam
ikid na tarabakun tam ya kakurugan gafu
ta pangidduk tam ta ikattolay tam, pettam
kumanen a dakalān tam ya ulu tamewan
Hesus addet ta megitta kitam tentu.
16 A intu hapa la ya mangpahehit ta
tagtakday ramyenta na bari na en, petta
maginguf-uffun kitam. Te am kustu ya
pagtarabaku na tagtakday ramyenta na
bari na a sa dumakal ya ngamin barbari
na, a magtuyag hapa gafu ta pagingid-
idduk na ramyenta na kiden.

Ya Metabarang Ta Mangurug Kiden Nga Bari Ni Hesus

17 A ya ibar ku tekamuy ikid na ipasikkal
ku gafu te Afu Hesus a awemuy na sangaw
tarabakun ya kuman na gagangay muyen
ta awemuyen nepangurug, te intu la nono-
tan na awan kiden mangurug ya awan ta
kapkappyan.
18 A nagsugiram ya nonot da gafu ta
aweda nesipat ta angat na Namaratu
ewan. A yen ta makilavun kid hapa tentu
gafu ta aweda metug.
19 A awan hapa ta amat da, te ipaita
da haman ya pagattug da ta pakaitan na
tolay, petta tarabakun da ya kompormi na
kadulayan nga karagatan da.

20 Ammi tekamuy a bakkan haman ta
kunna ten ya naamu muy ta pangurug
muyen te Hesus Kristu,
21-22 te am kakurugan ta netug muy ya
kakurugan nga itta te Hesus nga netuldu
tekamuy a dana naazin mantu ya gagan-
gayen nonot muy nga iminam magliwat,
te yen haman ya nangatad ta kadulayan
muy ta idi gafu ta naayayyaw na kam na
dulayen nga ininaman muy.
23 A ta ayanin a ittan ya bagu en nonot
muy nga neatad na Namaratu tekamuy,
24 te ya tagtakday tekamuy a nagbalin
kanan ta kuman na bagu na tolay nga
pinaratu na Namaratu, petta megitta kam
tentu gafu ta katunung na gagangay muy
ikid na kappya na nonot muy.

25 A gafu ta nagtalekudan muy na ya
tulad, a mappya mantu ta kanayun bidan
muy ya kakurugan ta kabagis muy kiden,
te sa magkakahulun kitam nga nedagga ta
bari ni Afu Hesus.
26-27 A am magporay kam a awemuy
magliwat, te mappya ta awemuy idulot ya
pagporay muy addet ta furab petta awena
makaabikan na Satanas tekamuy.
28 A ya iminam magtakaw a mappya ta
iwasa nan ya magtakaw, petta ange maga-
pag ta mappya en na pangallun, petta itta
hapa sangaw ya isipat na ta awan kiden
makaapag.
29 A awan mina ta uhohugan muy
ta dulay am awa mappya mina, petta
magserbi ta kappyanan, petta mauffunan
ya makadangag.

30 Awemuy mantu pagdamdaman ya Ka-
halwa na Namaratu, te intu haman ya ku-
man na sinyal na Namaratu tekitam, petta
melasin na kitam sangaw ta araw na pan-
galap na tekitam.

31 A yen ta azin muy mina ya maglus-
saw ikid na mafulotan magporay ikid na
makitapil ikid na mamadpadulay ikid na
kompormi na dulay.
32 A magingkalkallak kam ikid na
magingid-idduk kam. A magimpak-
pakoma kam hapa ta kuman na nepag-
pakoma na Namaratu tekamuy gafu ta
nepangikaru ni Hesus tekamuy.

5

Ya Gagangay Mina Na Anak Kiden Na Namaratu

1 A gafu ta anak kanan na Namaratu
ewan nga iddukan na ta mappya a mappya
ta makigitta kam hapa tentu,
2 te magkaid-idduk kam mina ta kuman
na pangidduk ni Hesus tekamuy. Te ne-
sagapil na ya bari na en tekitam, petta
magserbi ta kuman na iatang na ta Nama-
ratu nga mabangog nga mangmamallak
tentu.
3 A gafu ta tolay kanan na Namaratu
ewan a awan mina ta manguyoyung ta
awena atawa, a awan mina ta maglaham
ikid na mangpassil ta awena atawa, te
bakkan haman ta kunna ten ya tarabaku
na mangurug.
4 A dulay hapa am bidan muy ya kaa-
mamatan ikid na awan ta kapkappyan na
bida, te intu hud la bidan muy ya mappya
en nga pakaitan ta talak muy ta Namaratu
ewan,
5 te pake nonotan muy yan: ya magatat-
tug, ikid na mangibida ta paglaham na, a
awena sangaw mesipat ta pangikerutan ni
Hesus ikid na Namaratu, kumanen hapa ta
maginggum, te ya kaba-nang na ya kuman
na dyos na nga mangikerutan tentu.
6 A awemuy hapa paayayyaw ta magladd-
dud kiden nga mangsansanat tekamuy, te
kakurugan ta pa-gangan na Namaratu ya
magsoysoy kiden nga mamadday ta dulay
na tarabaku.
7 A mappya mantu ta awemuy lumelet
tekid,
8 te maski am kagitta da kam ta idi nga
nagsugiram ta nonot, a madakar kanan
haman gafu ta ketta ni Afu Hesus tekamuy.
A mappya mantu ta maita ya dakar muy
gafu ta tarabakun muy,
9 te ya dakaren ya mangatad ta ngamin
kappyanan ikid na katunungan ikid na
kakurugan.
10 A mappya hapa ta pake pasikkalan
muy am anu ya ikayat ni Afu Hesus,
11 petta awemuy mekabat ta itta kidina
ta sugiram nga mamadday ta awan ta kap-
kappyan. Mapmappya hud la ta mamad-
day kam ta mappya, petta pagnonotan da
ta kadulay na gagangay da,

12 te kaamamatan hapa am isaned tam
bidan ya tarabakun da en nga ilemad da.
13 A maski am ilemad da mina ya
tarabaku da a ya dakar na kappyanan
muy ya mangipasikkal tekid ta kadulay na
tarabaku da, petta manonot da sangaw. Te
ya ngamin kiden madakaran a pake maita
kid ta mappya.
14 Yen ta itta ya takday uhohug na Nama-
ratu nga kumanin:
"**Mahukal kanan, ikamuy nga mak-
ilavun ta kuman na masidug.
Imivwat kanan ta pasi muy, a
pagdakaran na kanan ni Hesus
Kristu,**" kunna.
15 A mappya mantu, kahkahulun, ta
appiyan muy ya gagangay muy petta
awemuy mina parigan ya mapāpāwang ta
nonot am awa makanonoten mina,
16 te awemuy mina sensenan ya pangwa
muy ta patarabaku na Namaratu tekamuy,
te ittan ya dulay ta kinangrarawin.
17 A awemuy hapa makilavun, te nono-
tan muy am anu ya patarabaku ni Afu
Hesus tekamuy.
18 A awemuy mina magillaw, te yen
haman ya mangpaturad tekamuy nga ma-
madday ta dulay. Mapmappya hud la ta
mapasinapān kam ta Kahalwa na Nama-
ratu,
19 te magkakansyon kam ta uhohug na
Salmo kiden, ikid na kadwan kiden kan-
syon muy ta Namaratu. Kumanen hapa
ta adade ikid na not am yen ya iatad na
Kahalwa na en tekamuy. Te mappya ta
magkakansyon kam ikid na magtokar kam
ta Namaratu ewan ta talak na nonot muy.
20 A mappya hapa ta kanayun ibosag
muy ya talak muy ta Dama muy ewan Na-
maratu gafu ta ngamin allak na tekamuy,
te nesipat na kam te Dafu tamen Hesus
Kristu.
21 A magintultuluk kam hapa gafu ta ika-
mat muy i Afu Hesus.

Ya Gagangay Mina Na Nagatawa

22 A ikamuy babay nga seatawa a map-
pya ta timuluk kam ta atawa muy ta ku-
man na itattuluk muy mina te Afu Hesus,
23 te ya lalaki en ya pangulu na babbayen
ta kuman ni Hesusen ta tolay na kiden, te
ikid ya nekwenta ta bari na en, a intu hapa
ya mangikerutan tekid.
24 A ta kuman na itattuluk na mangurug
kiden te Hesus a kumanen hapa mina ya
itattuluk na babay kiden ta atawa da kiden
ta ngamin ibar da.
25-27 A ikamuy lalaki a iddukan muy
hapa ya atawa muy ta kuman na pangid-
duk ni Hesusen ta iglesya na en, te ne-
sagapil na ya bari na en tekitam, petta
magbalin kitam ta kuman na atawa na. A
yen ta dana binaggawan na kitam ta liwat
tam kiden ta nepangibosag tam ta pan-
gurug tam tentu ikid na pagzigut tamen
ta danum. A gafu ta pangbaggaw na en
tekitam a neduma na kitam ta gagangay
kiden na tolay, petta megitta kitam tentu.
Te sangaw am magtoli a kuman na iboda
na kitam, a pake ispot kitam hapa, te awan
sangaw ta mansa tam, ikid na duping tam,
ikid na kompormi na kadulay tam.
28-29 A kumanen hapa mina ya pangid-
duk na lalaki kiden ta atawa da kiden, te
ya mangidduk ta atawa na en a mesipat
hapa ya bari na en. A mappya mantu ta
igitta da ya atawa da ta kuman na bari
da, te ikatupag da hud ya bari da am awa
taronan da haman petta kengan da.
30 A kumanen hapa ya pangkenga ni Afu
Hesus tekitam, te bari na kitam.
31 A nonotan muy hapa ya uhohug na
Namaratu ta lebru na en, te ya nebar na a
"**Am mangatawa ya lalaki a kuman na
makigungay ta dakal na kiden,
te makidagga ta atawa na en, te
magbalin kid na ta tatakday la na
tolay,**" kunna.
32 A ya ikayat na uhohugan ta isin a
medyo maumag hapa, ammi ta kuman na
pangawatan ku a intu bidan na ya gagan-
gay ni Hesus ikid na iglesya na en.
33 Ammi kumanen hapa tekamuy nga
lālāki, te mappya ta iddukan na tagtakday
lalaki ya atawa na en ta kuman na pangid-
duk na ta bari na en hapa la, a mappya
hapa ta dayawan na tagtakday babbay ya
atawa na en.

6

Ya Itabarang Ni Pablu Ta Anak Ikid Na Tagabu

1 A ikamuy anak a kurugan muy ya hina
muy ikid na dama muy gafu ta sa mangu-
rug kam te Afu Hesus, te gagangay haman
ta kunna ten tekitam nga mangurug.
2 Te ya uhohug na Namaratu ta suraten a
"**Ikamat mu ig hinam ikid na damam,**"
kunna.
A ye-yen hapa na uhohug ya napolu en
lintig na nga nehulunan na kari na,
3 te ya netulfu na ta lintigen a
"**petta mappya ya makkwa teko ikid na
mabayag ya pagtolay mu ta utun
na lutakin,**" kunna.
4 A ikamuy seanak a awemuy pagpo-
rayan ya anak muy kiden gafu ta pagpatu-
nung muy tekid, te mapmappya hud la ta
ituldu muy kid ta mappya na tabarang ta
kuman na netuldu ni Afu Hesus.
5 A ikamuy tagabu a kurugan muy ya
dafu muy kiden nga itta ta lutakin, a ipaita
muy ya talaw muy tekid ikid na lagpat muy
ikid na kappya na nonot muy, te ikwenta
muy kid ta kuman na dafu muyen Hesus.
6 Ammi awemuy mina parigan ya ape
mangmamallak tekid, te maski am aweda
taronan ya tarabaku muy a idulot muy la
ya patarabaku da tekamuy ta kuman na
pakitagabu muy te Afu Hesus, petta med-
ulot muy ya ikayat na Namaratu tekamuy
gafu ta kappya na nonot muy.
7 A maglologon kam mantu nga mak-
itagabu tekid, te awemuy ikwenta ta tolay
ya pakitagabun muy am awa i Afu Hesus.
8 Te nonotan muy ta maski am anu ya
tarabakun muy nga mappya a kumanen
hapa sangaw ya pangsagolyat ni Afu Hesus
tekamuy, a kumanen hapa ta ngamin to-
lay kompormi am tagabu ono bakkan ta
tagabu.
9 A ikamuy hapa nga makātagabu a nono-
tan muy ya tagabu muy kidina, te mappya
mina ya nonot muy tekid, a awemuy kid
tātālawan, te nonotan muy ta intu hapa
dafu muy ya dafu da en ta langitewan, a
awan hapa ta idaduma na tekamuy.

Ya Kakurugan Na Katapil Na Mangurug

10 A ya napozanin nga mabidak teka-
muy a pasikanan muy ya nonot muy gafu
ta pagdadagga muy te Afu Hesus, te intu
pagsikanan muy ya pakapangwa na en.
11 A iserbi muy hapa ya ngamin ki-
den neatad na Namaratu ta ikkaman
muy, petta makkwa muy sangaw ya
manggamma ta pagsistema ni Satanasen
tekamuy.
12 Te bakkan haman ta tolay ya katapil
tam am awa anitu kiden ikid na dafu da
kiden nga seturay ikid na seppakapangwa,
ikid na masikan kiden akkimohayan ta pa-
glelehutin nga magpasugiram ta nonot na
tolay, ikid na addu para na magdaduma na
anitu nga awetam maita nga mamadday ta
dulay.
13 A mappya mantu ta kanayun ihulun
muy ya ngamin kiden ikkaman muy nga
neatad na Namaratu tekamuy, petta awe-
muy sangaw magsunsun ta ketta na dulay
am awa idulot muy hud la ya pakigubat
muy addet ta nangabak kanan.
14 A mappya mantu ta dana nakaparan
kam nga magatubang ta katapil muy ki-
den ta kuman na suddalu, te alapan muy
apolu ya kakurugan, te yen ya mekwenta
ta pagsintaron muy nga magibbal ta pan-
talon muy. A itug muy hapa ya mappya
na nonot, te yen ya kuman na barawasi na
landuk ta radang muy.
15 A malogon kam hapa mangipadangag
ta damag ni Hesus, te yen ya kuman na
pagsapatos muy.
16 A intu para idagga muy ta isin kid ya
pangikatalak muy ta Namaratu, te yen ya
kuman na kalasag muy nga mangpasi-gat
ta tulad ni Satanas, te ya tulad na kiden ya
kuman na pana na afuy.
17-18 A pake itug muy hapa ta ulu muy
ya pangikatalak muy ta pangikerutan na
Namaratu, te yen ya kuman na taddung na
landuk. A pake gikuman muy ya uhohug
na Namaratu nga igawat na tekamuy ta
pangkattab muy, te am makimallak kam
ta kuman na ituldu na Kahalwa na en
tekamuy a ipanonot na ya uhohug na Na-
maratu tekamuy petta kuman na pangkat-
tab muy ta mangparuba en tekamuy. Te
mappya ta kanayun makimallak kam ikid
na magadang kam ta panguffun na Na-
maratu ewan tekamuy. A pake imugudan
muy makimallak talo am magamaman-
gaw kam am dukmaran na kam ni Satanas.
A pakimallak muy hapa ya ngamin kiden

tolay na Namaratu,
19 aglalo teyak, petta awek sangaw ma-
mat nga maguhohug am awa pasikanan
nak mina na Namaratu ewan, petta
mepadangag ku ya damag na en nga
melemad para la ta tolay kiden.
20 Te maski am itta yak ta agbaludanin a
ikayat ku ta idulot ku hala ya nekatalak ni
Afu Hesus teyak, petta itta ya turad ku nga
mangipadangag ta kuman na ikayat na.

Ya Kapozyanan Na Ibar Na

21-22 A ya nangitulud ta surat kin teka-
muy a ya kabagis kin Tikiku, te intu ya
pake iddukan ku, a mekatalak hapa man-
guffun ta patarabaku ni Afu Hesus teyak.
A intu ya dinob ku tekamuy petta ibar
na tekamuy ya kasasaad kin ta isin, a
petta intu hapa sangaw ya mangpasikan ta
nonot muy.
23 Ampade Dama tamewan Namaratu
ikid ni Afu Hesus Kristu ya mangatad ta
kamappya na nonot muy, ikid na mang-
pasikan ta pangidduk muy gafu ta pangu-
rug muy tentu.
24 Ampade ikallak na hapa ya ngamin
kiden mangidduk ta Dafu tamen Hesus ta
kakurugan na idduk.

Ya Surat Ni Pablu Ta Taga Pilipos Kiden

Ya Gafu Na Suratin Yan

Ye-yan ya takday na surat ni Pablu tentu en para la nabalud ta ili na Roma. Am basam ya **Tarabaku na Turin Kiden** kapitulo 21 addet ta 28 a amum sangaw ya gafu na nekebalud na en. A tentu en para la nabalud a nangidob hapa ya mangurug kiden taga Pilipos ta ange mangitulud ta iuffun da tentu, te ikid ya napnapolu kiden mangurug te Afu Hesus ta lugar na Masadonya ta nepangipadangag nig Pablu ta ili da.

A gafu ta kallak da te Pablu a yen ta nagsurat hapa tekid, te pake madamdam tekid. A pake tinabarangan na kid hapa ta aweda ipalubus ya ange kiden manabtabang ta pangurug da te Afu Hesus, te ya kadwan kiden Hudyo nga mangurug a nepapilit da ta awena kustu na pangurug na taga Pilipos kiden am aweda hapa mabanggit.

Am ikayat mu hapa basan ya bida na pagpasyar ni Pablu ta ili na Pilipos a itam ya kapitulo 16 ta **Tarabaku na Turin Kiden**.

1-2 Tekamuy taga Pilipos nga nedagga te Afu Hesus Kristu, kontodu magtaron kiden tekamuy ikid na kauffunan da kiden.

Ampade ikallak na kam ngamin na Dama tam Namaratu ikid ni Afu Hesus, petta mappya kam la.

A ya nagsurat tekamuy a iyak Pablu, ikid ni Timotyo nga daddoban ni Hesusen.

Ya Pakimallak Ni Pablu Tekid

3-5 Am kada nonotan ta kam, kahkahulun, a pake matalakak ta Namaratu ewan, te intu nonotan ku ya ngamin neuffun muy teyak gafu ta pangipadangag ku ta damag ni Hesus, te awena la magimmang na neuffun muy teyak addet ta gafu na pagyan ku tekamuy addet ta ayanin. A am kada makimallakak a pakimallak ta kam hapa setalak.

6 A gafu ta Namaratu hapa la ya namepegafu ta mappya na tarabaku tekamuy a itta hapa ya ikatalak ku ta pedulot na hala tekamuy addet ta dumatang sangaw i Afu Hesus.

7 A maski am kunna ten ya nonot ku tekamuy a kustu hala, te amuk ta itta yak hapa ta nonot muy, te nesipat kanan hapa ta pangpatudun na Namaratu teyak ta pangipasikkal ku ta damag ni Hesus, a kumanen hapa ta kabalud kin.

8 A kakurugan para ya talak ku tekamuy, te maski Namaratu ewan hapa ya makkamu ta kasikan na damdam ku tekamuy ta kuman na takit na nonot ni Afu Hesus tekamuy.

9 A am kada pakimallak ta kam ta Namaratu ewan a

"Pake padakalam, Afu, ya pangidduk da ikid na amu da ikid na pakarikna da ta kakurugan,

10 petta amu da hapa pilin ya kappyanan," kunku.

Te am itta yen kid tekamuy a awan sangaw ta kadulayan muy ikid na pakehuyan muy ta araw na pagimbestigar ni Hesus Kristu tekitam,

11 te dana pinasinapan na kanan ta magdaduma na kappyanan nga nagafu te Hesusen, a yen ta pake maita hapa sangaw ya kalalaki na Namaratu ewan gafu tekamuy.

Ya Kappyanan Na Kabalud Na

12 Mappya hapa, kahkahulun, ta ipakkamuk tekamuy ya pagbalinan na dimmatang teyak, te gafu ta kabalud kin a mauffunan hapa ya pakesaned na damag ni Hesus.

13 Te ya ngamin kiden umange nagpasyar teyak, kontodu ngamin kiden suddalu nga magtaron, a nadangag dan hapa ya damag ni Hesus teyak, te amu dan ta mabaludak gafu ta pangurug ku tentu.

14 A ya kappyanan na para a pake pinagturad ni Afu Hesus ya addu na kahulun tam kiden gafu ta kabalud kin, te awedan magtalaw mangipadangag ta uhohug na Namaratu.

15-17 Itta hapa ya kadwan kiden nga mangipadangag ta damag ni Hesus gafu ta pumasil kid teyak, a ikihu da ya pamadakat da teyak ta pangipadangag da, petta madaggan mina ya zigat na kabalud kin, pettam kumanen a ata-nang kid mina

ammi teyak. Ammi mapmappya ya razon
na kadwan kiden, te ikayat da manguf-
fun mangipadangag gafu ta pangikayat da
teyak, te amu da ta iyak ya pinatudunan na
Namaratu nga mangipasikkal ta damag ni
Hesus.
18 Anu mantu ya mappya? Mappya ta
matalakak tekid ngamin, te maski am anu
ya razon na pangipadangag da, am matu-
nung ya nonot da, ono maski am killu, a
mepadangag hala ya ngagan ni Hesus, a
yen ya ikatalak ku.
19 A idulot ku la ya talak ku, te maski
am anu ya zigat kin a amuk ta mappya
hala sangaw ya pagbalinan na teyak gafu
ta pakimallak muy ikid na panguffun na
Kahalwa ni Hesus teyak.
20 A itta mantu ya ikatalak ku ta awek
sangaw melogot, te kanayun iturad ku ya
ngamin kiden zigat, aglalo ta ayanin, ta
kuman na iyaken ta idi, pettam kumanen
a madayawan hapa i Afu Hesus gafu teyak,
te maski am masi yak ono am matolayak la.
21 Te am iyak hapa la, a awan ta kwenta
na katolay ku am awek magserbi te Hesus,
a am masi yak mina a mapmappya yen, te
itta yak na tentu.
22 Ammi am angarigan ta mabayagak
para la a addu sangaw ya mabalin ku ta
mappya na tarabaku. A yen ta awek amu
am had sin mina ya mapilik tekid duwa,
23 te kuman na mapopoyungak magpili.
Te ya ikayat ku ta kadwan a pagtugutān
kun mina ya bari kin yan, petta itta yak
mina te Hesus, te mapmappya yen teyak.
24 Ammi ta kadwan a mapmappya teka-
muy am awek bit la magtugut petta mauf-
funan ta kam para la.
25 A yen mantu ya pakkamuk ta awek
bit la magtugut, te mappya ta magyanak la
bit tekamuy, petta mauffunan ta kam nga
magpadakal ta talak muy ikid na pangurug
muy.
26 A mappya para ta kunna ten, petta
kustu sangaw dumakal ya talak muy te
Hesus am itta yak na ha tekamuy.
27 Ammi maski am itta yak tekamuy ono
awan a mappya ta kanayun ipaita muy
ya megitta ta netuldu ni Hesusen, petta
am angarigan ta makaange yak sangaw
tekamuy ono am awan a madamag ku ta
magdadagga ya nonot muy ikid na mahul-
hulun kam nga mangipasikkal ta pangu-
rug muy te Hesus.
28 A awemuy la magtalaw ta makitapil
tekamuy, te ipadangag muy la ya pangu-
rug muy tekid, te ya kawan na talaw muy
tekid ya mangipasikkal ta kaperdi da san-
gaw ammi megindan kam mekerutan. A
Namaratu hala ya makāuray ta isin,
29 te maski neatad na ta mangurug kam
te Hesus, a neatad na hapa ta mazigatan
kam gafu tentu.
30 A yen ta nesipat kanan hapa ta nagzi-
gatan ken ta kettaken tekamuy, ikid na
pagzigātān ku ta ayanin.

2

Ya Pangipasikkal Na Ta Umalinnak Kid

1 Am kakurugan mantu ta itta ya turad
muy gafu te Hesusen, ikid na awan ta
damdam muy gafu ta pangidduk na ikid
na takit na nonot na tekamuy, ikid na
magkakahulun kanan gafu ta Kahalwa na
Namaratu tekamuy,
2 a paggagittan muy mantu ya nonot
muy, ikid na pagkaid-idduk muy, petta
pake matappag mina ya talak ku tekamuy.
Te am anu ya nonot na takday a nonot muy
ngamin mina,
3 pettam kumanen awemuy pumasil
ta kahulun muy kiden, ikid na awemuy
iparayag ya awan ta kapkappyan. Te
mapmappya hud la ta umalinnak kam,
petta awemuy pahig ta malmalalaki kam
ammi ta kadwan.
4 A bakkan la mina ta kappyanan muy ya
nonotan muy, te isipat muy hapa nonotan
ya kappyanan na kadwan kiden tekamuy.
5 Kumanen mina ya nonot muy, te kuma-
nen hapa ya nonot ni Hesusen ta kuman na
uhohug na kansyon in yan:

6 Maski am Dyos i Hesus Kristu,
ikid na kadakalan na magturay,
Awena kinenga ya kadyos na en
inawe na hala ya uray na en.

7-8 Neburud na hala ya kadyos na en,
a magbalin ta tolay,
Masippat ya nonot na nga umalinnak,

petta magserbi tekitam nga manguffun.

Neduldulot na la ya ngamin uray na Dama na ewan,
te nesagapil na ya bari na ta ikattolay na kiden,
Pinapasi da la ta kuman na makaliwat,
A tumuluk la ta pasi na ta nagappan na en,

9 Yen ta pinata-nang na Namaratu ewan,
ta saad na magturay nga kadakalan,
te inatadan na ta saad na nga ata-nang
nga at-ata-nang ammi ta ngamin magturay,

10 petta sa makidafu ya ngamin tentu
nga itta ta langit ikid na lutak,
pase ngamin nga itta ta umag na lutak
gafu ta agturay ni Hesus,

11 a petta sa mangibosag kid mina
ta intu la Dafu tam i Hesus Kristu,
petta Dama na en Namaratu ya madaydayawan,
gafu ta uhohug na ibosag da en.

Ya Tarabaku Mina Na Mangurug

12 Yen mantu ya gafu na, kakabagis, ta itug muy la mina ya uhohug ku, tekamuy, aglalo ta kawan kin tekamuy, te kanayun kumanen haman ta ketta ken tekamuy ta idi. Te mappya ta afuran muy appiyan ya pakikahulun muy, petta awena maperdi.

13 Te itta haman ya Namaratu tekamuy nga mangpasikan ta nonot muy, petta itta ya ayat muy nga mangidulot ta ngamin pakkwa na tekamuy.

14 A am anu ya tarabakun muy, a awemuy mantu la maglalibak ikid na makitapil,

15 petta awan ta pakehuyan muy, petta ispot kam la nga ānāk na Namaratu ewan. Te gafu ta itta kam para la ta paglelehutin ikid na mekihkihu kam ta tolay kiden nga magkillu ikid na magdupal ta nonot, a ikamuy mina ya mangipaita ta pagkappyanan tekid ta kuman na zilag nga mangpadakar ta sugiram.

16 A mappya mantu ta pagdakarān muy kid ta uhohug na Namaratu, te yen ya mangtolay tekid.

Mappya ta yen kid na tabarang ya pake itug muy, petta itta sangaw ya pangikatalakan ku tekamuy ta araw na pagimbestigar ni Hesus tekitam, te am pasikkalan na sangaw ya mappya na tarabaku muy a yen sangaw ya pakkamuk ta awek nelogot ta pagbannag ku tekamuy.

17-18 A maski am papasin dak mina a matalakak hala, te am angarigan ta kuman na atang ya pangurug muy ta Namaratu a mappya ta medagga hapa ya pasik, petta magserbi ya angat ku ta kuman na binarayangen nga meburud ta atangen, pettam kumanen a sa makipagayayat kitam ngamin ta neatang tam ta Namaratu ewan.

Ya Bida Na Gafu Te Timotyo Ikid Ni Pafuditu

19 A am uray ni Afu Hesus a itta ya ikatalak ku ta ange i Timotyo tekamuy, te doban ku ta mavit, petta am anu sangaw ya madangag na tekamuy a ibar na hapa sangaw teyak, petta sang matabtabang hapa ya damdam ku tekamuy.

20 Awan haman ta takwan nga medob ku mina tekamuy, te intu la ya amuk nga megitta ta nonot ku nga mangidduk tekamuy.

21 Te ya kadwan kidin ta isin a intu la karagatan da ya magserbi ta kappyanan da hapa la, te kuman na aweda la tagopan ya ikayat ni Hesus.

22 Ammi te Timotyo a dana amu muy ya kappya na, te kuman kami la na mattama nga magtarabaku mangisaned ta damag ni Hesus.

23 A ikatalak ku mantu ta madob ku sangaw tekamuy ta mavit, ammi dangagan ku bit am anu ya dumatang teyak.

24 Ammi am uray hapa ni Afu Hesus teyak a itta hapa ya ikatalak ku ta awena la mabayag a doban nak hapa tekamuy.

25 Ammi ya nonot ku te Pafuditu nga dinob muy teyak a pagtolin ku tekamuy, te kuga madamdam na tekamuy. Mappya ta dinob muy teyak, petta pinakabari muy nga manguffun teyak, te nehulhulun la teyak ta kuman na kabagis ku nga manguffun ta tarabaku kin, yaga kahulun ku

hapa nga magattam ta zigat ta kuman na
magsuddalu.
26 Ammi madamdam na tekamuy, a
naburungan hapa, te amu na ta nadamag
muy ya pagtakit na en. A yen ta naburun-
gan talo am burungan muy hapa.
27 A kakurugan ta nagtakit, a magge
nasi, ammi nekallak na hala na Namaratu
ewan, a nagmappyan. Ammi kallak na
Namaratu hapa teyak ta awena nasi, te
nelillik na ya medagga mina ta damdam
kin.
28 A mesasita mantu ta doban ku i Pa-
fuditu tekamuy, pettam kumanen a mata-
lakan kam hapa am maita muy, ikid na
lumampaw hapa ya burung kin tentu.
29 A am dumatang na mantu tekamuy a
pagayayatan muy ta kuman na pagayayat
muy te Afu Hesus. A ipaita muy hapa ya
pangdayaw muy tentu, kumanen hapa ta
ngamin kiden megitta tentu,
30 te nesalda na haman ya angat na gafu
ta patarabaku ni Hesus tentu, a magge nasi
petta idulot na ya neuffun muy teyak nga
awemuy medulot ta idi.

3

Ya Matunung Nga Kakurugan

1-2 A ya pake mesasita, kahkahulun, a
idulot muy la ya talak muy te Afu Hesus.
A pake itan muy hapa ya ange kiden mag-
pabanggit tekamuy, te kuman kid na atu
kiden maguyung, te dulay ya tarabakun
da, te ipapilit da ya pakabigad na bari muy.
A maski am nabidak yen tekamuy ta idi a
mappya ta isurat ku ha, te kappyanan muy
hapa.
3 Te ikitam nga mangurug te Hesus a
ikitam ya kakurugan na simsima ni mina
Abrahamen nga nakitulagan na Nama-
ratu, te dayawan tam haman ya Namaratu
ta kuman na ituldu na Kahalwa na en teki-
tam. A maski am anu ya kalalaki na bari
tam ikid na nagafun tam a awan ta takwan
na ikatalak tam ta mangikerutan tekitam
am bakkan la te Hesus Kristu, te awetam
ikatalak ya bari tam.
4 Am angarigan mina ta mekerutan ya
tolay gafu ta kalalaki na ikid na bigad na
ta bari na en a gagangay ta iyak mina ya
mangikatalak ta kalalaki na barik, ammi
awek.
A maski am anu ya pangikatalak na kad-
wan kiden tolay ta bari da a dakdakal para
mina ya pangikatalak ku ta barik,
5-6 te ya dadagkal ku kiden a gingginafu
da hala ya Istralita kiden nga popolu
kiden tolay na Namaratu.
A gingginafuk para ya tolay kiden ni
Bendyamin nga pake madaydayawan
na Istralita.
A teyaken neanak a binanggit dak hapa
ta mekawalu en araw, te yen haman
ya nebar na Namaratu ta popolu kiden
dadagkal mi.
A ya dana agsitang ku a Hebreyu hapa,
te yen haman ya dana agsitang na Is-
tralita kiden.
A addet ta kaabbing ku awan pulus ta
tinaliban ku ta ngamin kiden lintig na
Namaratu,
petta mekwenta yak mina ta matu-
nung ta atubang na ewan.
A nedagga yak hapa ta pinpinanga na
Pariseyu kiden nga pake mafulotan
mangidulot ta ngamin kiden lintig na
Namaratu.
A pake masikanak hapa nga nangi-
pasikkal ta pangurug ku ta relisyon ku
ta idi,
te pina-gang ku ya mangurug kiden te
Hesus nga nakikattway ta relisyon
mi.
7 A ye-yen kid na tarabaku ya pake
nekatalak ku ta idi, te pahig ku ta kap-
pyanan ku kid, petta yen kid mina ya
pangikwentan na Namaratu ta mappya
yak na tolay. Ammi nagtalekudan ku kid
na, a nekwentak kid na ta newarad, petta
intu la kappyanan ku i Hesus.
8 A maski am anu ya kappyanan ku
ta idi a ikwentak na ta newarad te pake
mapmappya hud la ya pakkamuk te Afu
Hesus. A gafu ta intu a nekwentak na
ya kuman na kappyanan ken ta duping, a
nagtalekudan kun, petta magamid ku ya
kappyanan ni Hesus.
9 A newarad kun mantu ya kuman na
kappyanan ken ta idi, petta medagga yak
la tentu, pettam kumanen a igitta nak na
Namaratu ewan ta mappya na tolay gafu ta

ikatalak kun i Hesus. Te awek na ikatalak
ta kappyanan ku ya pangidulot ku ta lintig
na en, te makurang haman.
10 A awan mantu ta takwan na karagatan
ku am bakkan la te Hesus, petta pake mesi-
patak tentu ikid na pakapangwa na en nga
nangtolay tentu. A isagapil ku ya barik
tentu ta nagzigatan na en, petta megitta
yak tentu ta pasi na en,
11 talo am mesipatak hapa sangaw ta
tolayan na kiden.

Ya Karagatan Ni Pablu

12 Awek ibar ta nadatangan kun ya ku-
man na ngamin katunungan ni Hesus,
ammi pake pakolangan ku am had kunku
megitta tentu, talo am magamid ku san-
gaw ya gafu na nepanggamid na teyak.
13 Am iyak hapa la, kahkahulun, a awek
ibar ta nagamid kun yen, ammi takday
la ya kwan ku, baybay-an ku ya itta ta
gafan ku, te masikanak mang-atubang ta
patarabaku na Namaratu teyak ta ayanin.
14 A kuman na parigan ku la ya magkain-
inabak kiden magbilag addet ta pagadde-
tan na dalan da, te agumanan ku man-
galap ta isagolyat na Namaratu ewan
teyak am ayagan nak sangaw ta utun,
petta pake mesipatak sangaw ta ngamin
kalalaki ni Hesus.

Ya Tabarang Ni Pablu Tekid

15 A maski am pahig muy, kahkahulun,
ta awan ta kurang na pangurug muy a
mappya ta parigan muy la mina ya kuman
na nonot kin. Ammi am takwan ya nonot
muy a mappya ta Namaratu hapa la ya
makkamu mangipaita ta kustu tekamuy.
16 Ammi maski am had sin ya nagadde-
tan tanan ta pangurug tam a mappya ta
idulot tam la, petta awetam magsunsun.
17 Mapmappya, kahkahulun, ta parigan
dak mina nga dumagdag ta kuman na ne-
tuldu mi en tekamuy,
18 te addu haman ya ape mangurug ta
kuman na nebar ku tekamuy ta idi, a pid-
wan ku ha ibar ta ayanin. Itangtangit ku
para ta intu la parigan da ya awan kiden
mangikatalak ta nepangikaru ni Hesus ta
liwat da kiden.
19 Ammi awan ta takwan na pagaddetan
da am bakkan la ta pangtaguhali na Nama-
ratu ewan, te ya sirat da hapa la ya dyos da,
a iparayag da para ya kāāmāmatān, te intu
la nonotan da ya katolay da ta lutakin.
20 Ammi ikitam nga kakurugan na man-
gurug a intu nonotan tam ya katolay tam ta
langitewan, te yen ya agyan ni Afu Hesus
nga mangikerutan tekitam. A ipa-na tam
ya datang na tekitam,
21 te intu sangaw ya manguli ta bari tam
kidin nga makafuy ikid na malogon masi,
petta megitta kid ta kalalaki na bari na
en. Te intu haman ya seppakapangwa a
pagbalinan na ya ngamin ta kuman na
ikayat na.

4

1 A yan ya gafu na tabarang ku teka-
muy, kakabagis, te ikamuy ya kuman na
sagolyat ku nga pake iddukan ku ikid na
ikatalak ku ikid na kadamdamān ku. A
pake itug muy mantu ya pangurug muy te
Afu Hesus.

Ya Kapozyanan Na Tabarang Na

2 A ya tabarang ku hapa teg Eyodya ikid
ni Suntuke a azin muy ya kalussaw muy,
a pagdaggan muy ya nonot muy, te magk-
abagis kam haman gafu te Afu Hesus.
3 A ikamuy nga mekatalak ikid na
makigitta teyak a tabarangan muy haen
ya duwa kidina babay, petta magmappya
kid, te kagittak kid haman nga nangisaned
ta damag ni Hesus, te nakihebing kid teyak
nga nanguffun ta idi; sa ikid nig Klemente
ikid na kadwan kiden katarabakuk nga
awan kid sin na ngagan, ammi itta hala
ya ngagan da ta lebru na mangtolayen
tekitam.
4 A mappya mantu, kahkahulun, ta
sigida matalak kitam gafu ta nedagga ki-
tanan ta Dafu tamewan. A ulin ku ha petta
awemuy kaliwatan, Magayayat kanan la.
5 A maski am anu ya problema muy
a awemuy hama magimpalpaliwat, te
mangikalkallak kam mina, te tanagay na
ya datang ni Afu Hesus tekitam, a intu
sangaw ya makkamu ta makaliwat.
6 A maski am anu ya dumatang tekamuy
a awemuy la burungan, te makimallak
kam la Namaratu ewan. A ibosag muy

hapa ya talak muy tentu gafu ta kallak na
tekamuy,
7 te maski am awemuy amu am had
kunna a mapasinapan kam hala ta kagitta
na nonot na Namaratu nga awan mag-
burung, te intu hapa la ya mangtaron ta
nonot muy ta pangikatalak muy te Hesus.
8 A ya mesasita para, kahkahulun, am
intu karagatan muy ya mappya ikid na
pangdayaw na ngamin tolay tekamuy a
awan mina ta nonotan muy am bakkan
la ta kakurugan, ikid na malalaki, anna
matunung, ikid na awan ta kadulayan, ikid
na ispot, ikid na madayawan.
9 A ya ngamin kiden netulduk ikid na
nesirak ku tekamuy nga kurugan tam a
parigan muy kid la hapa, kumanen hapa ta
ngamin naita muy ikid na nadangag muy
teyak, a itta la ya Namaratu ewan tekamuy
nga mangatad ta pagintak na nonot muy.

Ya Talak Ni Pablu Ta Neuffun Da Tentu

10 A pake matalakak hapa te Afu
Hesus gafu ta nakanonot kanan ha nga
mangikallak teyak ta kuman na ikamuyen
ta idi. Ammi maski am awan ta nepetulud
muy teyak abat ta nabayag a awek haman
pahig ta newarad dak, te amuk ta nonotan
dak hala, te mazigat hapa ya pangitulud
muy ta iuffun muyen.
11 A awemuy hapa pahig ta bidan ku yan
gafu ta mazigatanak, te maski am anu ya
kasasaad ku a matalakak la, te mapena-
mak na ta ngamin dumatang teyak.
12 Te nariknak ya zigat na makurangan,
a nariknak hapa ya gasat na masurokan, te
itta ya kabattug ku, a itta hapa ya pagbisin
ku. Ammi maski kumanen a matalakak la
ta ngamin dumatang teyak,
13 te makkwak la ngamin gafu ta pang-
pasikan ni Afu Hesus teyak.
14 Ammi maski kunna ten a mappya
hapa yen tekamuy te inuffunan dak ta zi-
gat kin.
15 A maski addet ta nepangipadangag ku
ta damag ni Hesus tekamuy ikid na nepag-
tugut ku ta lugar na Masadonya a ikamuy
la taga Pilipos ya kabukudan nangidob ta
iffun muy teyak.
16 A maski teyaken nagdulot ta ili
na Tesalonika nga nagafu tekamuy a
namidwa kam haman nagpetulud ta
iuffun muy teyak.
17 Ammi maski am bidan ku yan teka-
muy a awemuy pahig ta itta ya karagatan
ku ta iatad muy para teyak, te intu la kara-
gatan ku ya kuman na mayan na nemu-
laken gafu ta panguffun muy teyak, petta
ikamuy hapa ya mesipat ta isagolyat na
Namaratu tekitam.
18 Ammi am iyak hapa la a ittan ngamin
teyak, a awan na ta masapul ku, te nasurok
na ya neatad muy nga netulud ni Pafu-
ditu teyak. A ikwentak hapa ya neatad
muyen ta kuman na mabangog na atang
nga makamamallak ta Namaratu ewan.
19 A maski am anu ya masapul muy a
ya Dyos ewan nga makkamu teyak a intu
hapa ya makkamu tekamuy gafu ta itta
kam te Hesus. A isipat na kam hapa ta
kaba-nang na kalalaki na ewan.
20 Ampade madaydayawan ya Dama
tamewan Namaratu addet ta addet.

Ya Pakikumusta Ni Pablu Tekid

21 A kumanen hapa makikumusta yak
ta ngamin kiden mangurug te Hesus ta
agyan muy, a makikumusta hapa tekamuy
ya kahulun ku kidin,
22 ikid na ngamin kidin mangurug taga
ili na Roma, aglalo ta magtarabaku kiden
ta bali na Ari in.
23 Ampade i Afu Hesus ya makkamu
tekamuy. Yen la ya addet na surat kin
tekamuy.

Ya Surat Ni Pablu Ta Taga Kolosas Kiden

Ya Gafu Na Suratin Yan

A ya takday para na surat nga nesurat ni Pablu ta kabalud na en para la ta ili na Roma a intu yan. Ammi ya pagduman na ta kadwan kiden nagsuratan na a aweda para la nagkāit-ita nig Pablu ikid na mangurug kiden ta isin na ili. Ya nangipadangag ta uhohug na Namaratu tekid a i Paparas nga kofun ni Pablu. A ta kabalud ni Pablu para la ta ili na Roma a immange hapa i Paparas nagpasyar tentu, a binida na ya problema na iglesya ta ili na Kolosas. Te ya problema da kan a itta kan ya takwan na mangituldu nga immange nagpasyar tekid, a takwan kan hapa ya relisyon da nga netuldu da ta tolay kiden. A ya netuldu da kan a dakdakal kan ya anghel kiden ammi te Afu Hesus, a yen kid mina ya pakimallakan da.

A gafu ta binida ni Paparas te Pablu a nagsurat hapa i Pablu ta mangurug kiden ta ili na Kolosas, petta pake ipasikkal na ya kakurugan tekid, a neatad na ya surat na en te Paparas petta enna itulud ta iglesya. A ya nesurat ni Pablu tekid a intu yan:

1-2 Tekamuy nga tolay na Namaratu taga Kolosas ikid na kabagis mi nga mangikatalak te Hesus Kristu.

Ampade Dama tam Namaratu ya mangikallak tekamuy petta mappya kam la.

A ya nagsurat tekamuy a iyak, Pablu, nga turin ni Hesus gafu ta uray na Namaratu ewan. A kahulun ku hapa ya kabagis tamin Timotyo.

3-4 Pake matalak kamin, kahkahulun, ta Namaratu ewan nga Dama ni Afu Hesus gafu ta nadamag mi tekamuy, te mangurug kam kan hapa te Afu Hesus, ikid na iddukan muy kan hapa ya tolay na kiden. A yen ta am kada makimallak kami a ibosag mi hapa ya talak mi ta Namaratu gafu tekamuy.

5 A gafu ta pangurug muy ta kakurugan nga nadangag muy ta damag ni Hesus nga nepadangag ni Paparas tekamuy, a ittan ya ikatalak muy ta iatad na Namaratu tekamuy ta lugar na ewan, a yen ya indagan muy setalak gafu ta nadangag muy ikid na kinurug muy.

6 A ya bida ni Hesus nga nepadangag ni Paparas tekamuy a sumaned na hapa ta ngamin paglelehutin. A pake umaddun hapa ya mangurug te Hesus gafu ta damag na en, te magbabawi kid ta tarabaku da en nga dulay. A mappyan hapa ya tarabakun da ta kuman na ikamuyen ta idi tekamuyen nakadangag ta kakurugan ikid na nakkamu ta allak na Namaratu tekamuy.

7 A i Paparas nga nangipadangag ta allak na Namaratu tekamuy a intu hala ya sakā tagabu mi nga pake abikan tekami. A mekatalak hapa nga mangidulot ta patarabaku ni Hesus Kristu, petta mauffunan kam hapa.

8 A A mappya hapa te iddukan da kami kan gafu ta pagkasipsipat tam ta Kahalwa na Namaratu.

9 A addet ta nepakadamag mi ta pangurug muy ikid na pangidduk muy a kanayun pakimallak mi kam petta pasinapān na kam na Namaratu ta malalaki na nonot gafu ta Kahalwa na en, petta pake amu muy ya uray na en tekamuy,

10 petta megitta ya tarabaku muy ta dafu muyen Hesus anna matalakan hapa gafu tekamuy. A intu para adangan mi ta Namaratu ewan ta am dumakal ya amu muy tentu a uffunan na kam hapa palattogan ya mappya na pagbalinan.

11 A adangan ku para ta pake mapasinapān kam ta pakapangwa na en, petta itta ya turad muy ikid na talak muy nga magattam ta ngamin dumatang tekamuy.

12 A mappya mantu ta ibosag muy hapa ya talak muy tentu, te intu ya Dama muy nga nangpakustu tekamuy, petta mesipat kam ta isagolyat na ta ngamin kiden tolay na nga itta ta iturayan na dakar.

13 A isipat na kitam ta dakar na en, te dana pinohet na kitam ta sugiramen nga nangigalutan ni Satanasen tekitam. A nealit na kitanan ta pangikerutan na Anak na en nga pake iddukan na, petta intu ya makkamu tekitam,

14 te intu ya nangikaru ta liwat tam kiden
petta mapakoma kitam.

I Hesus Ya Kagitta Na Namaratu Ewan Nga Nangikerutan Tekitam

15 A gafu ta awetam maita ya Namaratu
ewan a ya Anak na en Hesus ya pake pakai-
tan tam ikid na pakkamun tam tentu. A
intu hapa ya makkamu ta ngamin kiden
napadday,
16 te intu hapa la ya pinagpadday na
Namaratu ta ngamin kiden maita tam
pase awetam maita ta lutakin ikid na lan-
gitewan, kontodu magdaduma na anghel
nga seturay ikid na kadwan kiden maka-
pangwa, petta intu hapa la ya madayawan
gafu ta ngamin kiden pinadday na.
17 Ta kawan para la na ngamin kiden
napadday a dana ittan i Hesus ta hebing
na Dama na en, a ta ayanin a intu hapa
ya mangibbal ikid na magtaron ta ngamin,
petta magdanang kid la nga awan maku-
tukutet.
18 A intu hapa ya kuman na ulu tam,
te ikitam ngamin mangurug ya bari na ta
lutakin. A gagangay ta intu ya ulu tam nga
mangtolay tekitam, te intu ya imunnan
magnayun tentu en natolay ta pasi na en,
petta magbalin ta kātā-nangān na ngamin.
19 A gagangay hapa ta intu ya kātā-
nangān na ngamin, te dana uray na Na-
maratu ta intu ya pagyanan na ngamin
kalalaki na kadyos na ewan,
20 petta intu ya pinakabari na nga
mangazi ta kazigman na ngamin kiden
nakigungay tentu ta lutakin pase langite-
wan, petta makikofun kid tentu. Te ya
daga na en nga nagarut ta krus a yen ya
nepangikaru na ta liwat tam kiden, petta
magkakahulun kitam na Namaratu ewan.

Napakoma Kitanan Gafu Ta Pasi Ni Hesus

21 A ikamuy hapa nga adayu ta Nama-
ratu ta idi, a kuman na katapil na kam ta
idi gafu ta pagsoysoy na nonot muy ikid na
kadulay na tinarabaku muy.
22-23 Ammi ta ayanin a pake magkakahu-
lun kanan na Namaratu ewan gafu te
Hesus, te nesipat na kam ta bari na en
tentu en nasi, petta megitta kam hapa ta
kappya na en. A am idulot muy la idu-
lot ya pangurug muy tentu, petta pake
metunglak ta mappya a awan na sangaw
ta pakaliwatan muy ikid na pangihuyan
na tekamuy am igawat na kam sangaw
ta Namaratu ewan. A mappya mantu
ta awemuy pagtalekudan ya nekatalak
muyen nga nekari na Namaratu tekamuy
ta damag ni Hesus. Te awan haman ta
takwan na ikatalak tam ta mekerutan ki-
tam am bakkan la ta damag ni Hesus nga
mepadangag ta ngamin tolay ta paglele-
hutin, te iyak, Pablu, ya nekatalak na nga
mangipadangag ta damag na en.

Ya Zigat Ni Pablu Nga Manguffun Ta Mangurug Kiden

24 A maski am mazigatanak gafu ta
pangipadangag ku ta damag ni Hesus a
matalakak la, te amuk ta mappya ya pag-
balinan na tekamuy, te kuman na lan-
natan ku ya zigat kiden ni Hesus ta barikin
hapa la gafu ta iglesya na nga pinakabari
ni Hesus ta paglelehutin.
25 Te iyak ya nekatalak na Namaratu
ewan nga manguffun ta iglesya ni Hesus,
petta pake ipasikkal ku tekamuy ya uray
na Namaratu ta uhohug na en.
26-27 Te addet ta pake palungu na araw a
itta ya uray na Namaratu ewan nga awena
amu na tolay kiden ta idi pase anghel na
kiden. Ammi ta ayanin a pake mepalawag
ta tolay na kiden, petta ikitam nga bari na
en ya pakaitan na ngamin tolay ta pagba-
nang na kalalaki na en nga nelemad na
ta idi, te ya pagba-nang na kalalaki na
en a intu hala i Hesus Kristu nga magyan
tekamuy, a intu hapa ya ikatalak muy ta
mesipat kam hapa sangaw ta kalalaki na
en.
28 A yen hala ya ipadangag mi ta
ngamin tolay. A pake ituldu mi kid, anna
tabarangan mi kid ta mappya na uhohug,
petta awan mina ta pagkurangan da gafu
ta ituldu mi tekid, am awa pake mekustu
kid hud la gafu te Afu Hesusen nga magyan
tekid.
29 A yen ta ikakinan ku ya tarabakukin
tekid gafu ta pangpasikan na Namaratu
teyak ta pakapangwa na en.

2

1 A pake ibosag ku tekamuy, kahkahulun, ta ikakinan ku la ya tarabakukin gafu
tekamuy, kontodu mangurug kiden ta ili
na Laodisya, a kumanen hapa ta ngamin
kiden nga awan para la nakaita teyak,
2 petta magsikan mina ya nonot muy
gafu ta pagdadagga muy ikid na pagkaid-
idduk muy, a petta pake maawatan muy
para ya uray na Namaratu ikid ni Hesus
Kristu nga awena amu na tolay kiden ta idi.
3 Te ya ngamin kiden nelemad na Na-
maratu ewan ta idi a i Hesus ya kuman
na tulbik tam nga manghukat ta nelemad
na en, petta amu tam ya uray na en, te
intu hala ya nangatadan na Namaratu ta
ngamin kiden pepakamu na tekitam.
4 A yen ya ibar ku tekamuy petta awe-
muy mina maayayyaw, talo am maay-ayu
na kam mina na kadwan tolay ta kaispot
na uhohugan da nga tulad.
5 A maski am awanak tekamuy a itta
hala ya nonot ku tekamuy, a matalakak
tekamuy gafu ta pagtatakday muy ikid na
pangurug muy te Afu Hesus nga netug
muy ta nonot muy.

Matolay Ya Mangurug Gafu Te Hesus Kristu

6 Gafu ta mangurug kanan te Hesus
Kristu nga nesaad na Namaratu ta dafu na
ngamin a mappya mantu ta iduldulot muy
ya patarabaku na tekamuy.
7 Mappya ta pake itug muy ya pangu-
rug muy ta damag ni Hesus nga netuldu
ni Paparas tekamuy, petta awena sangaw
mahantud am awa dumakal la dumakal.
A mappya hapa ta kanayun ibosag muy ya
talak muy ta Namaratu gafu ta allak na ikid
na idduk na tekamuy.
8 A imugudan muy hapa talo am itta san-
gaw ya mangitawag tekamuy ta takwan
na relisyon nga ituldu da tekamuy. Te
am bakkan ta kuman na nesirak ni Hesus
Kristu a tulad mantu, a awan ta iatad na
tekamuy, te nagafu ta nonot na tolay nga
netuldu na anitu kiden tekid.
9 A imugudan muy mantu talo am
metawag kam te Hesus, te awan ta
takwan na pagyanan na ngamin kadyos
na Namaratu ewan am bakkan la ta intu.
10 A gafu ta nedagga kam hapa tentu a
itta mantu la tentu ya ngamin masapul
muy, te intu ya kātā-nangān na ngamin
kiden seppakapangwa kompormi am
anghel, anitu ono tolay.
11 A gafu ta nedagga kanan te Hesus a
sinyalan na kam, petta itta ya pakaitan ta
kwa na kam na Namaratu. Ammi ya sinyal
muy a bakkan ta kuman na kabanggit na
Hudyo kiden, te intu nasinyalan ya nonot
muy, te newasa muy ya gagangayen nonot
muy ta nekesipat muy ta pasi ni Hesusen.
12 A gafu ta nesipat kanan ta pasi na en
a nesipat kam hapa ta neketanam na en
ta nepagzigut muyen. Ammi tekamuyen
lumattog ta danumen a nesipat kam hapa
ta nepagtolay na en, te intu nekatalak muy
ya pakapangwa na Namaratu ewan nga
mangtolay tekamuy ta kuman na nepang-
tolay na te Hesus ta pasi na en.
13 Ta idi a nasin ya kahalwa muy gafu
ta liwat muy kiden ikid na kadulay na
nonot muy. Ammi gafu ta pasi ni Hesus a
pinakoma na kitam na Namaratu ta liwat
tam kiden a nesipat na kitam ta pagtolay ni
Hesusen.
14 Te ya pasi na en ya nepangpurid na
Namaratu ta ngamin kiden liwat tam ta
lintig na kiden, te dana nelista na kid ta ku-
man na gatut tam tentu. A ta nepangilansa
da te Hesus ta nagappan na en a uray na
Namaratu ta sakā nelansa hapa ya lista na
liwat tam kiden petta ikaru na kid.
15 A gafu ta nekaru na ya liwat tam ki-
den a naabak na hapa ya Satanas ikid na
anitu kiden nga kanayun mamadpadulay
tekitam, te pinerdi na ya pamadpadulay
da tekitam. A ta nepangipabuya da ta
pangpapasi da te Hesus a intu nepabuya
na Namaratu ya pangabak na te Satanas
ikid na anitu na kiden gafu ta pasi ni Hesus.

Naubadan Kitam Ta Ituldu Na Anitu Kiden

16 (v 16,20a) Gafu* ta pangabak ni Hesus
ta anitu kiden a naubadan kanan hapa ta
ituldu na anitu kiden, te nesipat kanan ta
pasi ni Hesus. A yen ta awemuy mina
nonotan ya ibar na kadwan kidina nga
mangihuya tekamuy gafu ta kanan muy

* **2:16** Ya gadwa na bersikulo 20 a netulfu ta isin petta matarus ya bida.

ikid na inuman muy. A am ibar da ta
ngilinan muy mina ya dana kiden pyesta
na Hudyo kiden, ikid na bagu na hulan da,
ikid na araw na agimmang da a awemuy la
ikaskasu,
17 te bakkan haman ta iyen kid ya
pake kakuruganen nga ituldu na Nama-
ratu tekitam, te yen kid la bit ya neunnan
na Namaratu ta popolu kiden dadagkal
petta kuman kid la na keangarigan na
awanen para dumatang. Ammi gafu ta
ittan i Hesusen a intun ya kakurugan.
18 A awemuy hapa ituluk ta ayayyawan
da kam na mangipapilit ta pakikultu da, te
ikayat da ta timuluk kam hapa nga maki-
mallak ta anghel kiden, te intu la dagdagan
da ya naita da ta tarinap da, a iparayag da
ya amu da. Ammi awan ta kappyanan na
amu da, te nagafu hala ta dana en nonot da
nga dulay.
19 A kuman na newasik da mantu ya
ulu da en, te nakigungay kid na haman
te Hesusen. Ammi gagangay ta intu ya
kuman na ulu tam, te intu haman ya paga-
fun na angat tam ikid na sikan tam, petta
dumakal mina ya ngamin bari na en ta
kuman na ikayat na Namaratu ewan. Te ya
ngamin kiden urat na ikid na nagtotopan
na tulang na kiden ya magingufuffun hapa
petta dumakal ya bari na ta kuman na
idagdakal na gagangayen bari tam.
20 (v 20b) A gafu ta naubadan kanan
ta ituldu na anitu kiden a awemuy mina
makigitta ta kadwan kiden tolay nga
pasikanan na anitu, te negungay na kam
haman ni Hesus. A awemuy mantu
pegalut ta lintig da kiden
21 te addu haman ya ihangat da nga map-
pya;

"Awemuy kanan ya kumanin, maski
awemuy la si-gedan, te makaliwat kam,"
kunda.

22 Ammi ya ihangat da en a uray na Na-
maratu ta magserbi tekitam. A awemuy
mantu kurkurugan ya ngamin madangag
muy nga mehangat, te bakkan haman ta
Namaratu ya nangihangat am awa tolay.
23 Ta kuman na uray da a mappya ya
lintig da kiden, te uffunan da kid kan
nga mangurug, ikid na umalinnak, ikid na
mangiguwad ta bari da. Ammi ta kakuru-
gan a awan haman ta iatad na tarabakun
da, te padakalan na hud la ya pagkaragat
na bari da.

3

Ya Kappyanan Na Pakesipat Tam Ta Nepagtolay Ni Hesus

1 A ta kuman na inuhohug ken ta idi,
kahkahulun, a nesipat kanan haman ta
nepagtolay ni Hesus, a takwan na mantu
ya lintig muy, petta intu mina karagatan
muy ya itta en ta Namaratu ewan, te yen
haman ya agyan na dafu muyewan Hesus
nga makipagturay tentu ta ngamin pa-
glelehutin.
2 A awemuy la mantu nonotan ya
ngamin kiden karagatan da ta lutakin nga
awan mabayag, te mapmappya ta intu
nonotan muy ya neatad na Namaratu
tekamuy ta lugar na ewan nga magnayun,
3 Te nasi kanan haman ta nekesipat muy
te Hesus, ammi nesipat kanan hapa ta
nepagtolay na en, a sakā neappiya bit la ya
angat muy ni Hesus ta Namaratu ewan.
4 A am makipaita ha sangaw i Hesus a
sakā mepaita kitam hapa tentu nga me-
gitta ta ngamin kalalaki na, te intu hapa la
ya katolayan tam.
5 A mappya mantu ta iwasa muy ya
gagangayen nonot muy nga magkaragat
ta kwa na lutakin, petta awemuy man-
gadallaw, ikid na magattug ta awemuy
atawa, ikid na magattug ta sakā lalaki
muy ikid na sakā babbay muy, ikid na
maglaham. A awemuy hapa maginggum,
te ya maginggum ya kagitta na makidyos
ta sinang tolay nga dyos.
6 A yen kid na tarabaku ya gafu na
pangpa-gang na Namaratu ta ngamin ki-
den makaliwat.
7 A sakā nakihulun kam hapa tekid ta idi
ta isin kid na tarabaku,
8-9 ammi ta ayanin a nagtalekudan muy
na, a mappya ta awemuy kid tolin. A awe-
muy mantu ipasinap ya pagporay muy,
ikid na makitapil, ikid na mangikatupag,
ikid na mamadpadulay, ikid na maguho-
hug ta dulay na uhohug, ikid na magladd-
dud ta sakā tolay muy, te newasa muy
haman ya gagangayen nonot muy kontodu
tarabaku muyen.

10 A gafu ta nauli kanan neanak a ittan ya
bagu na nonot muy nga megitta ta nonot
na Namaratu, petta dumakal la dumakal
ya amu muy tentu ta pakangangayin.
11 A ya ngamin kiden nauli neanak nga
Hudyo ikid na bakkan ta Hudyo, ikid na
nabanggit ikid na awan nabanggit, a awan
ta idaduma na Namaratu tekid, te maski
am anu ya katolay da a awan ta kwenta
na, a kumanen hapa ta awanen para la
mepenam, ikid na awan ta adal, ikid na
tagabu ikid na awena en magtagabu, te
intu la mesasita i Hesus Kristu nga magyan
tekitam.
12 A gafu ta sa pinili na kam ngamin
na Namaratu ewan, a neduma na kam ta
kadwan kiden tolay ta pangidduk na teka-
muy. A mappya mantu ta ipaita muy ya
pakipagrikna muy ta ikattolay muy kiden,
a kumanen hapa ta pangidduk muy tekid,
ikid na kasippat muy, ikid na pagattam
muy tekid, ikid na pangikallak muy.
13 A magimpakpakoma kam hapa am itta
ya liwat na takday ta kadwan tekamuy, te
mappya ta magimpakpakoma kam ta ku-
man na nepagpakoma na Dafu tamewan
tekamuy.
14 Ammi ya pagkaid-idduk muy ya pake
mesasita, te yen ya magpasibukal tekamuy
petta mappya ya kauknud muy.
15 A am itta ya problema muy nga mag-
pakattway tekamuy a pataliban muy la,
te intu nonotan muy ya pagpatatakday ni
Hesus tekamuy, a yen mina ya tulukān
muy, te yen ta inalap na kam na Nama-
ratu ewan petta magtatakday kam ta ku-
man na magkakabagis. A nonotan muy
hapa ya ngamin kiden bendisyon na Na-
maratu tekamuy, te ibosag muy ya talak
muy tentu.
16 A mappya hapa ta kanayun mapasi-
napān ya nonot muy ta uhohug ni Hesusen,
petta mappya ya uhohugan muy ta pag-
intultuldu muy ikid na pagintabtabarang
muy. A magkakansyon kam hapa seta-
lak ta Namaratu ewan ta magdaduma na
kansyon. Kumanen hapa ta adade ikid na
not am yen ya iatad na Kahalwa na en
tekamuy.
17 A maski am anu ya tarabakun muy
ikid na uhohugan muy a mappya ta nono-
tan muy ya ngagan ni Afu Hesus petta
intu ya madayawan, a ibosag muy hapa ya
talak muy ta Namaratu ewan gafu tentu.

Ya Metuldu Ta Nagatawa Kiden Ikid Na Magtagabu

18 A ikamuy babay nga seatawa a map-
pya ta timuluk kam ta atawa muy ta ku-
man na mekustu ta pangurug muy te Afu
Hesus.
19 A ikamuy lalaki a iddukan muy hapa
ya atawa muy, a awemuy kid pagzigātan.
20 A ikamuy ānāk a kurugan muy ya
hina muy ikid na dama muy ta ngamin
patarabaku da tekamuy, petta matalak
hapa ya Namaratu ewan tekamuy.
21 A ikamuy seanak a awemuy pagpo-
rayan ya ānāk muy kiden ta pagpatunung
muy tekid, talo am matampa ya talak da.
22 A ikamuy tagabu a kurugan muy ya
dafu muy kiden nga itta ta lutakin ta
ngamin patarabaku da tekamuy, ammi
awemuy mina parigan ya ape mangma-
mallak tekid, te maski am aweda taro-
nan ya tarabaku muy a idulot muy la ya
patarabaku da tekamuy gafu ta talaw muy
ta Dafu tamewan Hesus.
23 A maski am anu ya patarabaku da
tekamuy a maglologon kam la, a ikwenta
muy ta bakkan ta tolay ya pakitagabun
muy am awa i Afu Hesus,
24 te nonotan muy ta maski am anu ya
tarabakun muy nga mappya a intu sangaw
ya makkamu nga mangsagolyat tekamuy
ta kuman na nekari na Namaratu ewan, te
mekwenta te Hesus Kristu ya pakitagabun
muy.
25 Ammi ya mangwa ta dulay a
maatadan hala sangaw ta kuman na
iningwa na en, te awan ta idaduma na
Namaratu ewan.

4

1 A ikamuy hapa nga makātagabu a
atadan muy ya tagabu muy kiden ta map-
pya en nga mekustu tekid, te nonotan muy
ta itta hapa ya dafu muy nga magyan ta
langitewan.

Ya Kapozyanan Na Ituldu Na

2 A ya ibar ku tekamuy ngamin a mal-
ogon kam mina nga makimalmallak ta
Namaratu ewan, a awemuy kaliwatan ya

mangibosag ta talak muy tentu gafu ta allak na ikid na bendisyon na tekamuy.

3 A am kada makimallak kam a pakimallak dak hapa, petta atadan nak na Namaratu ta araw ku nga mangipadangag ta uhohug na en, petta mepalawag ku ya uray na en nga nehulun te Hesus nga nelemad ta idi.

4 A maski am yen ya gafu na kabalud kin ta ayanin a pakimallak dak hala petta itta ya lugar ku nga mangipalawag ta kadwan kiden tolay ta agyan kin.

5 A ya ibar ku para tekamuy a kanayun nonotan muy am anu ya mappya nga tarabakun muy ikid na uhohugan muy ta awan kiden mangurug, te awemuy mina ipapa-na ya mangipaita ta kappyanan na pangurug muy.

6 A am kada maguhohug kam a ipaita muy hapa ya masippat na nonot petta awena matabeng na uhohug muy, te gagangay ta kunna ten petta amu muy am had kunna mina na tabbag muy ta ngamin tolay.

Ya Kapozyanan Na Pakikumusta Nig Pablu

7-8 A ya nangitulud ta surat kin tekamuy a ya kabagis kin Tikiku, te intu ya pake iddukan ku, a mekatalak hapa nga manguffun ikid na makipagtagabu teyak ta patarabaku ni Afu Hesus. A intu ya dinob ku tekamuy petta ibar na am imanu yak ta agyan kin, petta amu muy ya kasasaad kin ikid na ngamin tarabakuk, a petta intu hapa ya mangpasikan ta nonot muy.

9 A intu hapa kahulun na i Onisimu nga kalugaran muy. Intun hapa ya takday kabagis ku nga mekatalak ikid na iddukan ku hapa. A ikid duwa ya pakadangagan muy ta ngamin makkwa teyak ta agyan kin.

10-11 A makikumusta hapa tekamuy i Aristarku nga sakā balud kin, ikid ni Markus nga kasinsin ni Barnabasen, ikid ni Hesusen nga nengagan ta Husto. A dana nesurat kun tekamuy ya tabarang ken gafu te Markus, a am dumatang sangaw tekamuy a pagdulotan muy la. A ya tallu kidin la ya sakā Hudyok kidin nga makipaguffun teyak ta tarabakukin nga mangituldu ta pangikerutan na Namaratu ewan, a dakal hapa ya talak ku tekid.

12 A makikumusta hapa i Paparasen nga kalugaran muy ikid na tagabu ni Hesus Kristu. A pake ikakinan na hapa ya makimallak ta Namaratu gafu tekamuy, te intu adangan na ta pake magtuyag ya pangurug muy ikid na awan mina ta kapopoyungan muy gafu ta patarabaku na Namaratu tekamuy.

13 A ibar ku la yan tekamuy, te pake napasikkal kun hapa ta dakal ya lagpat na nga magtarabaku gafu tekamuy ikid na itta kiden ta ili na Laodisya ikid na Hirapolis.

14 A ya makikumusta para tekamuy a i Doktoren Lukas nga iddukan ku hapa ikid ni Demasen.

15 A ibar muy hapa ta makikumusta kami ta kabagis ku kiden ta ili na Laodisya, kumanen hapa te Nimpas kontodu mangurug kiden nga maggagimung ta bali na en.

16 A am nabalin muy sangaw mangbasa ta suratin yan ta atubang na kabagis kiden a pabasa muy hapa sangaw ta maggagimung kiden ta ili na Laodisya, a kumanen hapa basan muy sangaw ya surat ken tekid.

17 A ibar muy hapa te Arkipo ta awena mina kaliwatan ya tarabaku na en nga nekatalak ni Afu Hesus tentu, te mappya ta iduldulot mina.

18 A iyak hapa la, Pablu, ya nagsurat ta kapozyanan na uhohug ta isin. Namaratu ewan ya makkamu tekamuy, a nonotan dak hapa gafu ta kabalud kin. Awan na.

Ya Napolu En Surat Ni Pablu Ta Taga Tesalonika Kiden

Ya Gafu Na Suratin Yan

Am basam apolu ya kapitulo 16 ikid na 17 ta **Tarabaku Na Turin Kiden** a amum sangaw ya bida na pagpasyar nig Pablu ta ili na Tesalonika, tekiden nagtugut ta ili na Pilipos. Ye-yan na ili ya mayor na ili ta lugar na Masadonya. A ya lugar na Masadonya ya nedagga hapa ta lutak na Ari en taga ili na Roma.

Tallu liggwan la ig Pablu ta ili na Tesalonika nga nangipadangag ikid na nangituldu ta uhohug na Namaratu ikid na damag ni Hesus. Ammi gafu ta mangurug ya kadwan kiden Hudyo ikid na Hentil a nangahugu hapa ya Hudyo kiden nga awan nangurug, a nakitapil kid na te Pablu. A gafu ta dulay ya negakkad da tentu a napersa nagtugut, a nagdulot na ta ili na Atenas ikid na Korinto, a yen ya nagindagan na te Timotyo gafu ta nesirak na ig Timotyo ikid ni Silas ta ili na Tesalonika.

A ta datang ni Timotyo te Pablu a nepadamag na tentu ya kasasaad na mangurug kiden ta ili na Tesalonika, yaga nebar na hapa tentu ya kapopoyung da gafu ta kahulun da kiden nga nagpasi. A yen ta nesurat ni Pablu ya suratin yan tekid, te addu ya ipasikkal na tekid, petta masikan ya pangurug da, ikid na pangikatalak da ta katolay na kahulun da kiden nagpasi. A ya pake nesurat ni Pablu tekid a intu yan:

1 Tekamuy taga Tesalonika, nga mangurug ta Dama tamewan Namaratu ikid ni
Afu Hesus Kristu:
Ampade sa ikallak na kam na Namaratu
ewan, petta mappya kam la.
A ya nagsurat tekamuy, kahkahulun, a
ikami Pablu, a Silas, ikid ni Timotyo.

Ya Pangdayaw Da Ta Pangurug Da

2 Am kada makimallak kami, kahkahu-
lun, a kanayun pakimallak mi kam hapa.
A "**Mappya hapa yen teko, Afu, te inuf-
funam hapa ya taga Tesalonika kiden,**"
kummi hapa tentu,
3 te intu nonotan mi ya pangipasikkal
muy ta pangurug muy, ikid na pagbannag
muy gafu ta pangidduk muy, ikid na pa-
gattam muy gafu ta pangikatalak muy ta
datang ni Afu Hesus tekitam.
4 A amu mi hapa, kahkahulun, ta dana
pinili na kam na Namaratu gafu ta pangid-
duk na tekamuy,
5 te ya damag ni Hesusen nga nepadan-
gag mi tekamuy a bakkan la ta uhohug
na tolay, te itta hapa ya pakapangwa na
gafu ta Kahalwa na Namaratu nga nangi-
pasikkal ta inuhohug mi en tekamuy, petta
kurugan muy. A maski te naita muy hapa
ya gagangay mi ta pagyan mi en tekamuy,
a amu muy ta intu la tinarabaku mi ya
magserbi ta kappyanan muy.
6 A mappya hapa, te nakigitta kam
tekami ikid ni Afu Hesus, te maski am inuy-
oyungan na kam na awan kiden mangurug
gafu ta pangurug muy ta uhohug mi en
tekamuy, a matalak kam la ta dakal na
talak nga neatad na Kahalwa na Namaratu
tekamuy.
7 A yen ta ikamuy mina ya parigan
na ngamin kiden mangurug ta lugar na
Masadonya ikid na Akaya,
8 te gafu ta pangurug muy a negitta
kanan hapa ta kuman na kampana, te pake
nakaadayun ya ngahal na uhohug ni Afu
Hesus gafu tekamuy addet ta ngamin ki-
den babali ta lugar na Masadonya ikid na
Akaya. A gafu ta pake nesaned hapa ya
damag na pangurug muy addet ta ngamin
paglelehut a kuman na awan ta mabida mi
ta isin kid na lugar, te dana amu dan.
9 A bidan da hapa tekami ya talak muy
nga magpadulot tekami ta ange mi en teka-
muy, te amu dan ta nagtalekudan muy ya
sinang dyos kiden, petta magserbi kam ta
sigatolay na Dyos nga kakurugan.
10 A amu dan ta indagan muy hapa ya
datang na anak na en nga tinolay na ta
pasi na en, te magafu sangaw ta langit. A
intu hala i Hesus nga mangilillik tekitam ta
pama-gang na Namaratu ewan, petta awe-
tam mekabat ta awan kiden mangurug.

2

Ya Pangipasikkal Da Ta Tarabaku Da en Tekid

1 A maski am anu ya bidan na kadwan
kiden tekami, kahkahulun, a dana amu
muy haman ta awena kupat na nepangi-
padangag mi tekamuy.
2 Te maski tinapangan da kami ta ili na
Pilipos gafu ta pangipadangag mi tekid a
neturad mi la idulot ya pangipadangag mi
tekamuy. A addu hapa ya nakitapil tekami
ta agyan muy, ammi pinagturad na kami
la na Namaratu ewan, petta ipadangag mi
hapa ya uhohug na en tekamuy.
3 A awan hapa ta inayayyaw mi ta maski
am inya tekamuy, ikid na awan hapa ta in-
ingguman mi tekamuy, te bakkan haman
ta dulay ya nepangagagay mi tekamuy, am
awa mappya haman.
4 Te gafu ta ikatalak na kami na Na-
maratu ewan a pinakimohayan na kami
nga mangipadangag ta damag ni Hesus. A
bakkan mantu ta tolay ya mamallakan mi
ta uhohugan mi, te intu hud la uhohugan
mi ya kuman na ikayat na Namaratu ewan,
te intu haman ya mangparuba ta nonot mi.
5 A amu muy hapa ta awemi naguhohug
ta kuman na ape magdayaw tekamuy, te
bakkan kami haman ta kuman na maging-
aappya na tolay nga mangilemad ta pag-
inggum na, te Namaratu ewan ya mangi-
pasikkal ta kappya na nonot mi.
6 A gafu ta turin kami ni Afu Hesus a
kakurugan ta itta ya mabalinan mi nga
mangalap ta iuffun muy, ammi inawemi
hapa, te bakkan ta intu kinaragatan mi ya
pangdayaw na tolay tekami, te maski am
ikamuy ono kompormi na tolay.
7 Ammi maidduk kami hud la tekamuy ta
kuman na kaidduk na magpasusu ta anak
na.
8 A gafu ta idduk mi tekamuy a matalak
kami la nga mangisipat ta pagkappyanan
mi tekamuy, te bakkan la ta uhohug na
Namaratu ya nekayat mi isipat tekamuy, te
maski ya ngamin bari mi ikid na angat mi,
te meribu ya idduk mi tekamuy.
9 Te intu mina nonotan muy, kahkahu-
lun, ya pagbannag mi en hapa tekami en
nangipadangag ta damag ni Hesus teka-
muy, te maski hiklam pase araw a nan-
gallu kami hapa ta magserbi tekami, pet-
tam kumanen awemuy mina mazigatan
gafu tekami.
10 Amu haman na Dyos pase ikamuy ta
awan pulus ta nangihuyan muy tekami, te
mappya ikid na matunung ya katolay mi ta
atubang muy nga mangurug.
11 A amu muy para ta tinabarangan mi
ya tagtakday tekamuy ta kuman na pangi-
tuldu na dama ta ānāk na kiden,
12 te pake nepasikkal mi ikid na ne-
mamallak mi ta intu la mina tarabakun
muy ya megitta ta Namaratu ewan, te
intu haman ya nangagagay tekamuy,
petta mesipat kam ta iturayan na ikid na
kalalaki na.

Ya Talak Da Ta Pangurug Na Taga Tesalonika Kiden

13 A kanayun matalak kami hapa ta Na-
maratu gafu ta malogon kam nagdangag
ta uhohug na Namaratu, te awemuy ne-
gitta ya nepadangag mi en ta uhohug na
tolay am awa uhohug na Namaratu, te
kakurugan haman. A yen ta nauli hapa
ya nonot muy ikid na agangwa muy, te
itta ya pakapangwa na uhohug na en nga
manguli tekamuy nga mangurug.
14 A yen ya gafu na, kahkahulun, ta nek-
abat kam hapa ta kuman na zigat na tolay
kiden na Namaratu nga taga Hudeya nga
mangurug te Hesus, te ya pangpazigat na
kalugaran muy kidina tekamuy a kuma-
nen hapa ya nepangpazigat na Hudyo ki-
den ta kagitta da kiden taga Hudeya nga
mangurug te Hesus.
15 Ammi gagangay haman ta kunna ten,
te ya Hudyo kiden hapa la ya namapasi ta
aglavun kiden ta palungu na araw gafu ta
pangipadangag da ta uhohug na Namaratu
tekid, a sangaw netubbat da hapa papasin
i Afu Hesus, a ta ayanin a tapilan da kami
hapa. Kuman na ikatupag da haman ya
Namaratu kontodu ngamin tolay,
16 te salinan da kami mina, petta awemi
mina ipadangag ya pangikerutan ni Hesus
ta Hentil kiden. A gafu ta tarabaku da a
kanayun daggan da ya liwat da kiden petta
pake mapannu kid. Ammi nagaddet na

ya pagattam na Namaratu ewan tekid, te dumatang na ya pama-gang na tekid.

Ya Damdam Nig Pablu Tekid

17 Ammi ta kuman na ikami, kahkahulun, a pake madamdam kami tekamuy gafu ta pa nakigungay kami tekamuy, ammi maski am awemi kam maita a itta kam hala ta nonot mi. A yen ta pake karagatan mi ya ange tekamuy, petta maita mi kam, te pake madamdam kami tekamuy.

18 A gafu ta karagatan mi ya ange tekamuy a kanayun kami gumanwat, aglalo teyak Pablu, ammi sinalinan na kami garay ni Satanas.

19 A gagangay ta madamdam kami tekamuy, kahkahulun, te awan sangaw ta takwan na ikatalak mi ikid na iparayag mi ikid na sagolyat mi ta atubang ni Afu Hesus am bakkan la tekamuy.

20 Te am ittan sangaw i Afu Hesus a pake matalak ya nonot mi gafu tekamuy, te ikamuy sangaw ya iparayag mi.

3

Ya Gafu Na Nepangidob Na Te Timotyo

1-2 A gafu ta awek maattaman ya awek pakaange tekamuy, a "**Maski am awan ta kahulun ku ta isin Atenas a mappya ta doban ku i Timotyo, petta intu ya manguffun tekid,**" kunku, te intu hala ya kabagis mi ikid na katarabakun mi ta Namaratu nga mangipadangag ta damag ni Hesus. A yen ta dinob ku nga mangpasikan ikid na mangtabarang tekamuy,

3 petta awena mina matampa na pangurug muy gafu ta pagzigātān muy, te dana amu muy ta nekari kitam nga mesipat ta zigat gafu ta pangurug tam.

4 Yen haman ya binida mi tekamuy ta ketta mi en para la tekamuy, te dana neunnan mi ta mazigatan kitam sangaw gafu ta pangurug tam, a ta ayanin amu muy na ta dumatang na tekamuy.

5 Ammi gafu ta awek pakadamag tekamuy a awek neattam, a yen ta dinob ku i Timotyo tekamuy, petta ipadamag na sangaw teyak am umanu ya pangurug muy, te nagburungak hapa talo am naayayyaw na kanan ni Satanas, a nelogotak na mina ta banbannag ken tekamuy.

6 Ammi mappya, te bagu dumatang na i Timotyo, a matalakak ta nepadamag na en, te masikan kān la ya pangurug muy ikid pangidduk muy. A nebar na hapa ta kanayun nonotan da kami, te madamdam kam kān nga makaita tekami ta kuman na damdam mi hapa tekamuy.

7 A yen ya gafu na, kahkahulun, ta maski am mazigatan kami gafu ta makitapil kiden tekami a natabtabang na ya damdam mi gafu ta damag na pangurug muy.

8 Te am amu mi ta netug muy la ya pangurug muy te Afu Hesus a yen ya kuman na mangtolay tekami.

9 A maski am dakal ya pangdayaw mi ta Namaratu gafu tekamuy a kuman na makurang para la, te am makimallak kami tentu a kuman na awan ta pagpakabalat mi ta neatad na tekami nga talak mi gafu tekamuy.

10 Ammi kanayun makimallak kami ta araw ikid na hiklam, petta mapalubusan kami mina nga ange ha tekamuy, petta pake pannun mi hapa ya magkurang para la ta pangurug muy.

11 A mappya mantu ta Dama tam Namaratu ikid ni Afu Hesus ya mangazi ta mangsalin tekami, petta makaange kami tekamuy.

12 A mappya ta padakalan na hapa ya pagkaid-idduk muy, kumanen hapa ta ngamin tolay, petta nasurok ya pangidduk muy ta kadwan ta kuman na pangidduk mi tekamuy.

13 A yen kid ya adangan mi tentu, petta masikan mina ya nonot muy nga mangwa ta mappya, petta awan sangaw ta pakehuyan muy ikid na pagkurangan na kappya muy ta atubang na Namaratu ewan am ange ig Afu Hesus ikid na ngamin kiden kahulun na nga anghel.

4

Ya Kadwan Kiden Itabarang Na Tekid

1 A itta hapa ya itabarang mi tekamuy, kahkahulun, gafu ta pagkakahulun tam te Afu Hesus. A maski te dana amu muy haman ya netuldu mi en tekamuy petta intu tarabakun muy ya ikayat na Namaratu ewan. A gafu ta yen hala ya

tinarabaku muy a mappya ta idulot muy la
ta kuman na tarabaku muyen hala.
2 Te amu muy hapa ta intu la netuldu
mi tekamuy ya kuman na netuldu ni Afu
Hesus tekami, petta awan ta kadulayan
muy,
3 te ikayat na Namaratu ewan ta
magserbi ya bari tam ta pagkappyanan.

4 A yen ta awemuy mina makidorug
ta awemuy atawa, te mappya ta amu na
tagta-day tekamuy ya manggamma ta bari
na, petta intu la tarabakun na ya kap-
pyanan ikid na madayawan.
5 A awan mina ta magatattug ta kuman
na agangwa na awan kiden makkamu ta
Namaratu,
6 te awan mina ta ange makisalnuk ta
barawasi na kagitta na en tolay. Dana
nebar mi haman ikid na nepasikkal mi
tekamuy ta Namaratu ewan sangaw ya
mangpa-gang ta ngamin kiden mangwa ta
kumanen na kadulayan.
7 Te bakkan ta intu nepangagagay na
tekitam ta magatattug kitam, am awa me-
gitta kitam mina ta kappya na ewan.
8 A am itta tekamuy ya magsoysoy ta
itabarang kin, a bakkan haman ta tolay ya
pagsoysoyān na am awa Namaratu ewan,
te intu haman ya nangatad ta Kahalwa na
en tekamuy, petta megitta kam tentu.

9 A awek na uhohugan tekamuy ta id-
dukan muy mina ya kabagis muy, te dana
netuldu na kam na Namaratu ta magkaid-
idduk kam.
10 A kakurugan hapa ta iddukan muy ya
ngamin kiden kabagis ta ngamin paglele-
hut na Masadonya, ammi mappya hapa
ta padakalan muy para ya pagkaid-idduk
muy,
11 te mappya ta magintak kam, petta
awemuy tabtabangan ya tarabaku na kad-
wan. Te dana netabarang mi haman
ta magbannag magtarabaku ya tagtakday
tekamuy ta katunungan na tarabaku na
hapa la,
12 pettam kumanen a dayawan na kam
hapa sangaw na awan kiden mangurug
gafu ta maita da ta awemuy ange maga-
dang ta kahulun muy kiden ta magserbi
tekamuy.

Ya Pangipasikkal Da Ta Kasasaad Na Nagpasi Kiden

13 A itta hapa ya takday ipasikkal mi
tekamuy, kahkahulun, petta awemuy
makilavun gafu ta kasasaad na kahulun
muy kiden nagpasi, petta awemuy hapa
madamdam tekid ta kuman na damdam
na awan kiden ta ikatalak.
14 Te am mangurug kitam ta natolay hala
i Hesus ta nepasi na en a kumanen hapa
mina ta nangurug kiden tentu nga nagpasi,
te tolayan na kid hala sangaw na Nama-
ratu ta kuman na nepangtolay na te Hesus.
15 Te ya uhohug ni Afu Hesus nga nesirak
na tekami ikid na ipadangag min teka-
muy a ikitam kān mangurug nga matolay
addet ta ange na tekitam a awetam kān
mapmapolu ammi ta nagpasi kiden.
16 Te am dumagut sangaw ya Dafu tame-
wan nga magafu ta langit a madangag tam
kān sangaw ya ngahal na kadakalan na
anghel kiden ikid na amaryung na Nama-
ratu, kapye na magayayag hapa ni Afu
Hesus. A mapolu kān magtolay ya ngamin
kiden nagpasi nga nedagga tentu,
17 a ikitam nga matolay addet ta datang
na Dafu tamewan a sa igindan na kitam
hapa ta tinolay na kiden, a ka-ma la pat-
ullun na kitam ta kulam kiden, petta da-
fungan tam i Hesus ta utun kapye tam
hulunan ta lutak. A magnayun kitanan
sangaw tentu.
18 A mappya mantu ta ye-yen kid na uho-
hug ya sigida bibidan muy petta matabta-
bang hapa ya damdam muy ta awan kiden
tekamuy.

5

Ya Pagka-ma Na Datang Ni Hesus

1 A kumanen hapa awemi ibar tekamuy,
kahkahulun, am kanu na araw ya datang
na Dafu tamewan,
2 ammi maski, te dana amu muy haman
ta ka-ma la dumatang ta kuman na iange
na tulisan ta hiklam.
3 Te sangaw am pahig na tolay kiden ta
awan ta dulay, ikid na awan ta burungan
da, a yen sangaw ya datang na pakadu-
layan da, te pagka-ma da sangaw ta kuman
na maganaken am pagka-ma na ya zigat na

paganak na, a awedan sangaw malillikan
ya pama-gang na Namaratu tekid.
4 Ammi mappya tekamuy, kahkahulun,
te awemuy magyan ta sugiram ta kuman
na awan kiden mangurug, a am magka-ma
sangaw ya panglavvu na Namaratu ewan
ta kuman na ange na tulisan a awena kam
sangaw madatangan,
5 te sa itta kam ngamin ta dakar, a intu
tarabakun muy ya mappya.
6 A gafu ta awetam magyan ta sugiram
a mappya mantu ta awetam pasidugan
ya iange na Dafu tamewan, petta awetam
mekabat ta awan kiden mangurug. Te
mappya ta imugudan tam la sehahukāl,
petta awetam megitta ta mellaw.
7 Te ya magyan kiden ta hiklam ikid na
sugiram a intu la amu da ya magillaw ikid
na masidug.
8 Ammi gafu ta magyan kitam ta dakar
a mappya ta kanayun mahukal la ya
nonot tam, petta awetam megitta ta
mellawen. A afuran tam ya pangurug
tam ikid na pangidduk tam, te yen kid ya
mangikerutan tekitam. A itug tam la ya
pangikatalak tam ta pangikerutan ni Afu
Hesus tekitam,
9-10 te bakkan ta pama-gang na Na-
maratu ya nekari na tekitam, am
awa pangikerutan na tekitam gafu ta
nepangsaka ni Afu Hesus tekitam ta pasi
na en, pettam kumanen a maski am
dana nasi kitam ta datang na, ono am
matolay kitam la a makipagtolay kitam
hala sangaw tentu.
11 A yen ta awemuy mina magimmang
magimpatpaturad ikid na magimpas-
pasikan ta pangurug muy.

Ya Napozan Na Tabarang Da Tekid

12 A ya adangan mi hapa tekamuy,
kahkahulun, a nonotan muy ya mang-
taron kiden tekamuy nga nesaad ni Afu
Hesus, te yen kid ya mangituldu ikid na
mangtabarang tekamuy.
13 A pake ipaita muy mantu ya pang-
dayaw muy ikid na pangidduk muy tekid
gafu ta bannag da tekamuy. A sa pag-
dadaggan muy hapa ya ngamin nonot
muy, petta awemuy magimpaspasil.
14 A ya kadwan kiden para itabarang
mi tekamuy, kahkahulun, a ihuya muy
ya matalakag magtarabaku, a paturadan
muy ya magtalaw ikid na magburung, a
uffunan muy ya makafuy, a ipaita muy ya
pagattam muy tekid ngamin.
15 A am itta ya mangwa ta dulay tekamuy
a itan muy ta bakkan ta dulay ya isupapak
muy tentu, te intu mina apagan muy am
anu ya kappyanan na tagtakday tekamuy,
a kumanen hapa ta ngamin tolay.
16-18 A ya ikayat na para na Namaratu
tekamuy gafu ta itta kam te Afu Hesus a
kanayun pagayayatan muy ya kallak na
tekamuy, a pakimallak muy ya ngamin
tentu, a maski am anu ya dumatang teka-
muy a "**Mappya hapa yen teko, Afu, te
iko ya makkamu teyak,**" kummuy.
19-22 A kumanen hapa am itta ya
maguhohug ta paggagimung muy nga
pasinapān na Kahalwa na Namaratu a
awemuy la ihuya, ikid na awemuy idadula
ya uhohugan na. Ammi maski am inya
ya maguhohug a pake pasikkalan muy am
mappya ya uhohugan na, petta itug muy.
Ammi am kuman na itta ya kadulayan na
a lillikan muy.
23 A ya Namaratu ewan nga mangatad
ta ngamin kappyanan, ampade intu ya
mangpatatakday ta nonot na tagtakday
tekamuy, petta awan sangaw ta pake-
huyan muy, am awa mappya la ya ngamin
kahalwa muy ikid na nonot muy ikid na
bari muy addet ta dumatang i Afu Hesus.
24 A gafu ta mekatalak hapa ya nan-
galapen tekamuy a idulot na la idulot ya
ikayat mi in tekamuy.
25 A mappya hapa, kahkahulun, ta paki-
mallak da kami,
26 a pakikumusta muy hapa ya ngamin
kiden kahkahulun mi ta agyan muy.
27 Peafurak hapa tekamuy gafu ta Nama-
ratu ewan ta basan muy ya suratin yan ta
ngamin kahkahulun muy kidina.
28 Ampade i Afu Hesus Kristu ya
makkamu tekamuy.

Ya Mekaduwa En Surat Ni Pablu Ta Taga Tesalonika Kiden

Ya Gafu Na Suratin Yan

Ta nepagsurat ni Pablu ta napolu en surat na ta nangurug kiden taga Tesalonika, a awena la nabayag a nadamag na ta mapopoyung para la ya nonot da ta araw na iange ni Afu Hesus, te itta ya nangibar ta nagpasan ya ange na en, a awenan mantu magtarabaku na kadwan kiden gafu ta kapopoyung da. A yen ta nesurat ni Pablu ya mekaduwa in surat na tekid, te pake ipasikkal na ta itta bit ya imunnan dumatang kapye na umange i Afu Hesus, yaga pake tabarangan na ha ya awan kiden magtarabaku petta magtarabaku kid mina, petta magdadagga ya pagkakahulun da. A ya nesurat na en a intu yan:

1-2 Tekamuy taga Tesalonika, nga mangurug ta Dama tamewan Namaratu ikid ni
Afu Hesus Kristu:
Ampade sa ikallak na kam na Namaratu
ewan, petta mappya kam la.
A ya nagsurat ha tekamuy, kahkahulun
a iyak, Pablu, a kahulun ku hapa ig Silas,
ikid ni Timotyo.

Ya Pangdayaw Na Ta Pangurug Da

3 A pake matalak kami ta Namaratu gafu
tekamuy, kahkahulun, te pake dumakal
para ya pangurug muy ta Namaratu gafu
ta tarabaku na en ta nonot muy, a kuma-
nen hapa ta pagkaid-idduk muy. A yen ta
sigida ibosag mi hapa ya talak mi tentu, te
kuman na gatut mi tentu ta mappya.
4 A gafu ta attaman muy la ya zigat muy,
ikid na idulot muy hapa ya pangurug muy
ta ketta na makitapil tekamuy, a yen ta
idayaw mi kam hapa ta tolay kiden na
Namaratu ta kadwan kiden lugar.
5 Ammi ya pagattam muy ta makitapil
kiden tekamuy a yen ya mangipasikkal ta
matunung hala sangaw ya uray na Nama-
ratu tekamuy, te uray na ta ikamuy ya me-
gitta mesipat ta pangikerutan na en gafu ta
pagattam muy ta zigat na pangurug muy.
Ammi ikid hapa la sangaw ya pa-gangan
na gafu ta pakitapil da tekamuy.
6 Te mappya ta uray na Namaratu ta
ibalat na ya pakitapil da tekamuy,
7 petta mabannayan kam hapa. Te sa
mabannayan kitam sangaw am makipaita
ha sangaw i Afu Hesus nga magafu ta lan-
gitewan, te ihulun na hapa ya dakal na
afuy ikid na anghel na kiden nga seppaka-
pangwa.
8 A yen sangaw ya pangbalat na ta
awan kiden makkamu ta Namaratu kon-
todu ngamin kiden nga awan nangurug ta
damag ni Afu Hesus.
9 A attaman da sangaw ya pangpa-gang
na tekid, te magnayun kid la sangaw mazi-
gatan addet ta addet am madugiman kid
medagga te Afu Hesus ikid na kalalaki na
pakapangwa na en.
10 Te am dumatang sangaw i Afu Hesus a
pake mepaita ya ngamin kalalaki na gafu
ta anghel na kiden nga mehulun tentu,
a madayawan hapa gafu ta ngamin ki-
den mangurug tentu. A ikamuy hapa ya
mesipat tekid gafu ta kinurug muy na ya
nepadangag mi en tekamuy.
11 A yen ta kanayun pakimallak mi kam
hapa ta Namaratu ewan, petta uffunan
na kam nga megitta ta nang-agagayan na
tekamuy.
"Atadam kid hapa, Afu, ta sikan da,
petta medulot da ya ngamin igakkad da
nga mappya, ikid na ngamin tarabakun
da nga megitta ta pangurug da," kummi
hapa ta pakimallak mi,
12 pettam kumanen a madayawan hapa
ya ngagan ni Afu Hesus gafu tekamuy, a
madayawan kam hapa gafu tentu. A mag-
dulot hala sangaw yen gafu ta panguffun
na Namaratu ikid ni Afu Hesus tekamuy.

2

Ya Masikan Na Pumasil Ta Namaratu

1 A itta hapa ya pake ipasikkal ku teka-
muy, kahkahulun, gafu ta iange sangaw ni
Afu Hesus ikid na pangdafung tam tentu ta
utun.
2-3 Te yen ya pakikekallak mi tekamuy ta
awemuy la mapopoyung ikid na malangga
gafu ta takwan na bida nga madangag

muy. Te am itta ya madamag muy ta
nagpasa kān ya araw na iange na Dafu
tamewan, a awemuy la kurugan, petta
awemuy maayayyaw. Te maski am had sin
ya pagafun na madamag muy, am yen ya
mepadangag tekamuy, ono am linavun na
tolay, ono am nesurat mi kān, a awemuy la
kurugan, te tulad haman. Te am tanagay
na ya datang ni Afu Hesus ta lutakin a
mapolu bit magtalekud ya addu na tolay
ta Namaratu ewan, kapye na hapa lumat-
tog na tolayen nga masikan mamadday ta
dulay. Ammi magaddet ta pagtaguhalin na
Namaratu,
4 te ikatupag na ya Namaratu ikid na
ngamin kiden na dyos, a pake pātā-nāngan
na hapa sangaw ya bari na, petta magu-
ray makidayaw ta pangdayawan na tolay
kiden ta Namaratu ewan, te ipadangag na
sangaw ta intu hapa la ya Dyos.

5 Ammi dana amu muy haman ye-yen na
bida, te yen ya kanayun nabidak tekamuy
ta kettaken para la tekamuy.
6 A dana amu muy mantu am inya ya
manggubat ta ayanin, petta dana iparan
na ya paglattog na tolayen nga mamadday
ta dulay, te itta sangaw ya araw na.
7 Te ya mamepegafu en ta dulay a
magdaggun na magtarabaku ta melemad,
a intu hala ya manggubat ta ayanin addet
ta ittan ya tolayen nga masikan mamadday
ta dulay,
8 (v 8a) a yen hapa sangaw ya pakipaita
na ta ngamin tolay.*
9 Ammi Satanas ya mamaspasikan tentu
petta itta ya pakapangwa na nga ma-
madday ta addu na pakaitan nga man-
gayayyaw ta tolay kiden.

10 A gafu ta addu sangaw ya pan-
gayayyaw na nga dulay a malogon
maayayyaw ya gagangay kiden magimper-
perdi, te aweda haman ikatalak ya kakuru-
gan na Namaratu nga mangikerutan mina
tekid.
11 A gafu ta aweda ikatalak, a ipalubus
na Namaratu ta maayayyaw na kid na
masikan na mangayayyaw, petta kurugan
da ya tulad,
12 (v 12,8b) pettam kumanen a sa pa-
gangan na kid sangaw, gafu ta pake
ikaykayat da ya mangwa ta dulay ammi
ta mangurug ta uhohug na en. Ammi am
makipaita hapa sangaw i Afu Hesus nga
magafu ta langit, a papasin na hapa ya
mamaddayen ta dulay gafu ta dangang
na bari na en ikid na pakapangwa na
uhohugan na.

Ya Pangkenga Na Namaratu Ta Tolay Na Kiden

13 Ammi mappya tekamuy, kahkahulun,
te pake iddukan na kam na Namaratu
ewan, a dakal hapa ya talak mi tentu gafu
tekamuy, te addet ta awena para la paka-
padday na paglelehutin, a dana nekari na
ta mekerutan kam. A negungay na kam
hapa na Kahalwa na en, petta mangurug
kam ta uhohug na en.
14 A yen ta inagagay na kam hapa gafu
ta damagen nga nepadangag mi tekamuy,
petta mesipat kam hapa ta kalalaki na
Dafu tamewan Hesus nga Mangikerutan.
15 A mappya mantu, kahkahulun, ta
pake magintak kam te Hesus, ikid na pake
itug muy ya ngamin netuldu mi tekamuy
ta ketta mi en tekamuy, a kumanen hapa
ta surat mi in tekamuy.
16 A mappya tekitam, kahkahulun, te ya
Dafu tamewan Hesus nga Mangikerutan
ikid na Dama tamewan Namaratu, a ikid
hapa la ya nangipasikkal ta pangidduk da
tekitam. Te gafu ta kallak da en tekitam
a itta ya mangpaturad ta nonot tam nga
magnayun, a itta hapa ya ikatalak tam ta
matolay kitam.
17 Ampade padakalan da para ya turad
muy ikid na sikan muy, petta mappya san-
gaw ya ngamin tarabaku muy ikid na uho-
hugan muy.

3

Ya Pakimallak Da Mina Teg Pablu

1 A ya takday para, kahkahulun, a paki-
mallak da kami haen, petta alistu mina ya
pangisaned mi ta uhohug na Dafu tame-
wan, petta umaddu hapa ya mangurug
tentu ta kuman na nepangurug muy.

* **2:8** Ya gadwa na bersikulo 8 a netulfu ta bersikulo 12 petta matarus ya bida.

2 A pakimallak da kami hapa, petta melillik kami ta dulay kidin na tolay, te addu
hapa ya mangikatupag ta kurugan tam.
3 Ammi mekatalak hala ya Namaratu
ewan nga makkamu tekitam ngamin,
a pake itunglak na kam hapa te Afu
Hesus, ikid na ikerutan na kam ta mangi-
gakkaden ta dulay tekamuy.
4 A amu mi hapa ta idulot muy la idulot
ya tabarang mi in tekamuy gafu te Afu
Hesus.
5 Ampade ituldu na kam hapa nga
mangidduk ta kuman na pangidduk na Na-
maratu ewan tekitam, a petta magattam
kam hapa ta zigat ta kuman na nepagattam
na en gafu tekitam.

Ya Tabarang Da Ta Awan Kiden Magtarabaku

6 A itta hapa ya ibar mi tekamuy,
kahkahulun, gafu ta turay ni Afu Hesus
nga neatad na tekami, te am itta ya kabagis
muy nga matalakag magtarabaku ikid na
awan mangidulot ta kuman na netuldu mi
en tekamuy, a mappya ta adayunan muy.
7 Te dana amu muy haman ta intu mina
parigan muy ya kuman na gagangay mi en,
te awemi haman matalakag ta pagyan mi
en tekamuy,
8 a awan hapa ta inadang mi tekamuy
ta kanan mi am awa pinagan mi haman,
te nagbanbannag kami hapa nga nag-
tarabaku ta araw pase hiklam, petta awe-
muy mazigatan gafu tekami.
9 Maski am itta ya mabalinan mi
nga mangalap ta iuffun muy tekami a
inawemi, te nangallu kami hud la ta
magserbi tekami, petta ikami hapa mina
ya parigan muy.
10 Te intu mina nonotan muy ya lintigen
nga nesirak mi tekamuy:

> “Ya awan magtarabaku a awemuy pakanan,” kummi.

11 A yen ta bidan mi ya kumanin teka-
muy, te ya kuman na nadamag mi teka-
muy a itta para la kan ya matalakag mag-
tarabaku, a intu la kan tarabakun da ya
manabtabang ta tarabaku na kadwan.
12 A yen kid na tolay ya tabarangan mi
gafu ta turay ni Afu Hesus Kristu, te ya
ibar mi tekid a magintak kid mina, te mag-
tarabaku kid mina, petta ikid hapa la ya
makkamu ta kanan da.
13 Ammi ya ibar ku ta kadwan kidina
tekamuy, kahkahulun, a mappya ta awe-
muy mahulat mangwa ta kappyanan.
14 Ammi am itta tekamuy ya awan man-
gurug ta uhohug mi nga nesurat ta isin a
takkilalan muy mantu, a pagurayan muy
la petta mamat.
15 Ammi awemuy la ikwenta ta katupag
muy, te tabarangan muy hud la ta kuman
na takday kabagis muy.

Ya Mapozan Na Ibar Da

16 A ya Dafu tamewan nga pagafun na
ngamin kappyanan, ampade intu hapa la
ya makkamu tekamuy ikid na mangatad
ta pagintak na nonot muy ta ngamin kiden
tarabaku muy.
17 Kumusta kam hala, kahkahulun.
Iyakin Pablu ya nangisurat ta pakikumus-
tak tekamuy, te kumanin ya pagpermak ta
ngamin kiden surat ku petta amu muy ta
surat ku.
18 Ampade i Afu Hesus ya manghulun
ikid na manguffun tekamuy ngamin.

Ya Napolu En Surat Ni Pablu Te Timotyo

Ya Gafu Na Suratin Yan

A ta neange ni Pablu ta lugar na Asya ikid na Masadonya petta mangipadangag ta damag ni Hesus a itta hapa ya duwa na kahulun na, Timotyo ya ngagan na takday, a intu hala ya nekwenta ni Pablu ta kuman na anak na, te malogon dumagdag ta ngamin netuldu ni Pablu tentu. Am basam ya **Tarabaku na Turin Kiden** ta kapitulo 16 a yen sangaw ya pakabasam ta nepangihulun ni Pablu te Timotyo.

A ta nepagsibal da ta ili na Efeso a nesirak ni Pablu i Timotyo petta intu ya makkamu magtaron ikid na mangituldu ta mangurug kiden, te magdulot i Pablu ta kadwan kiden ili. A sangaw nagsurat hapa te Timotyo, te ituldu na para gafu ta tarabaku na en nga magtaron ikid na mangituldu. Ammi ya netuldu na te Timotyo a kappyanan tam hapa petta amu tam ya ikayat na Namaratu tekitam. A timunud mantu sin ya surat na en te Timotyo.

1-2 Anak ku, Timotyo.

Ampade ikallak na ka na Dama tamewan Namaratu ikid ni Afu Hesus, petta mappya ka la, te iko ya igittak ta anak ku ta kakurugan gafu ta pangurug mu te Afu Hesus.

A ya nagsurat teko a iyak, Pablu, te turin nak ni Hesus Kristu gafu ta uray na Namaratu ewan nga mangikerutan tekitam, ikid ni Hesusen hapa nga ikatalak tam, te naggitta kid nga nangidob teyak.

Ya Patarabaku Na Te Timotyo

3 A ya pakikekallak ku teko, Aleng, teyaken nagtugut nga umange ta Masadonya a

> "Magyan ka la ta isin ili na Efeso, petta matabarangam ya kadwan kidin mangituldu, petta aweda ituldu ya awan kustu," kunku.

4 A ibar mu mantu tekid ta awedan mina pakolangan ya magmagannud na bida nga pinarparatu na palpalungu kiden tolay, ikid na aweda mina paangtolin pagbabidan ya pagkakahulun na palpalungu kiden. Te awan ta iatad na kumanin kid na bida am bakkan la ta pagtatabbagan na tolay kiden. A awan mantu ta meuffun da ta pangurug da petta idulot da mina ya uray na Namaratu tekid.

5 A mappya ta yen ya metabarang tekid, petta pake itug da mina ya pangurug da, ikid na mappya na nonot, pettam kumanen a mappya sangaw ya pangidduk da ta Namaratu ewan ikid na ikattolay da.

6 Te ya kadwan kidina a kuman na umadayu kid na ta isin kid na kappyanan, a intu la nonotan da ya bida kiden nga awan ta kapkappyan,

7 te karagatan da ya mangituldu ta lintig kiden na Namaratu, ammi aweda haman maawatan ya uhohugan da ikid na ipasikkal da.

8 Amu tam haman ta mappya ya lintig na Namaratu, ammi dulay am awetam amu ya gafu na nepangpadday na ta lintig na.

9 A mappya mantu ta nonotan tam ya pagserbi na lintig na kiden, te bakkan haman ta mappya kiden na tolay ya inatadan na tekid, te pinadday na kid hud la gafu ta awan kiden makkamu ta mappya, ikid na masoysoy, ikid na awan makkamu ta Namaratu, ikid na minagliwat, ikid na nagdupal ta nonot, ikid na mangidadula ta kwa na Namaratu, ikid na manguyoyung teg hina na ikid ni dama na,

10 ikid na mamapasi, ikid na mangadallaw, ikid na magatattug ta kagitta da en lalaki ikid na kagitta da en babbay, ikid na magsibrung ikid na maglaku ta tolay, ikid na magladdud, ikid na magdarogas, ikid na ngamin kiden nga awan mangurug ta kuman na netuldu tamen nga kakurugan.

11 Te awan haman ta takwan na netuldu tam am bakkan la ta mappya en damag na pakapangwa na Namaratu ewan nga mangbendisyon tekitam, te yen haman ya nepangitalak na teyak petta ipadangag ku ta ngamin tolay.

Ya Testimonyo Ni Pablu

12 A matalakak hapa ta Dafu tamewan
Hesus nga Mangikerutan tekitam ikid na
mangpasikan teyak, te iyak ya nekatalak
na ikid na pinatudunan na, petta magserbi
yak hapa tentu ta kumanin na tarabaku.
13 Ta idi a pake dulayak na tolay, te pad-
padulayan ku ya ngagan ni Hesus, ikid na
pagzigātan ku ya mangurug kiden tentu, a
masikanak nagporay. Ammi maski kunna
ten a nekallak nak hala na Namaratu
ewan, gafu ta awek para la nangurug te
Hesus ta idi, ikid na awek garay naamu ta
dulay ya tarabakuken.
14 A pake nasurok mantu ya kallak na
en teyak, te inatadan nak ta pangurug ku
tentu, ikid na pangidduk ku ta tolay na
kiden gafu te Hesus Kristu.

15 Ya uhohug na bida en a
"Umange i Hesus ta paglelehutin petta
ikerutan na ya minagliwat," kunna.
A kakurugan hapa ye-yen na bida, te maski
am iyak ya kadakalan na dulay,
16 a nekallak nak hala, petta iyak ya pakai-
tan ta kadakal na pagattam ni Hesusen,
pettam kumanen a iyak mina ya pagnono-
tan na awan kiden para la mangurug, te
maatadan kid hapa sangaw ta magnayun
angat am mangurug kid.
17 Ampade madaydayawan ya Namaratu
ewan addet ta addet, te intu la tatakday ya
magnayun na Ari nga awan masi ikid na
awan maita. Amen.

Ya Patarabaku Ni Pablu Te Timotyo

18 A ya ibar ku hapa teko, Aleng Timotyo,
a nonotam ya dana linavun na lalaklakay
kiden ta tarabakum, te intu linavun da ya
nagafu ta Namaratu ewan. A dagdagam
mantu ya binida da teko, pettam yen kid
ya mangpaturad teko ta pakigubat mu ta
dulay.
19 Ammi mappya ta pake ibbalam ya
pangurug mu ikid na mappya na nonot
ta pakigubat mu, te ya kadwan a aweda
dangdangagan ya mappya na nonot, a yen
ta naperdin hapa ya pangurug da.
20 Ig Himenyo ikid ni Alehandru ya neka-
bat hapa tekid, a yen ta pinagurayān ku kid
nga umange te Satanas, petta mapa-gang
kid magbida ta dulay.

2

1 A ya popolu in patarabakuk tekamuy
a kanayun pakimallak muy ya ngamin
magdaduma na tolay ta Namaratu ewan
petta mekerutan kid. A maski am anu ya
adangan muy tentu, a ibosag muy hapa ya
talak muy tentu gafu ta dangagan na ya
pakimallak muy.
2 A isipat muy hapa pakimallak ya ari
kiden ikid na ngamin kiden magturay
tekitam, petta mappya ya pagturay da ta
ngamin kiden lugar tam. Te am mappya ya
pagturay da a awetam sangaw magburung
ta itta ya manguyoyung tekitam, te malag-
pat kitam la nga mangidulot ta ngamin
patarabaku na Namaratu tekitam.
3-4 Mappya yen, Aleng, nga mang-
pakustu ta Namaratu ewan, te intu haman
ya mangikerutan tekitam, a ikayat na
ta mekerutan hapa ya ngamin tolay nga
awan makkamu tentu, petta amu da hapa
ya kakurugan
5 nga itta takday la na Dyos, ikid na tak-
day la na mangipakoma tekitam ta Dyos.
Intu hala i Hesus Kristu nga negitta ta to-
lay.
6 A ta datang na arawen nga nebital na
Namaratu a nesagapil ni Hesus ya bari na
en tekitam petta masaka na kitam.
7 A maski am pahig na kadwan kiden
ta tulad a kakurugan haman, te iyak ya
turin ni Hesus nga pinatudunan na nga
ange mangipadangag ikid na mangituldu
ta kakurugan ta awan kiden makkamu ta
kakurugan na Dyos.

Ya Metabarang Ta Maggagimung Kiden

8 A ya ikayat ku mantu ta lālāki kiden a
ikid mina ya makimallak ta ngamin kiden
paggagimungan, ammi mappya ta awan ta
ikatupag da ikid na tapilan da, petta awan
ta pagmansan na pakimallak da.
9 A ya tabarang ku hapa ta bābāy kiden,
a intu la mina pagbarawasi da ya gagan-
gayen na barawasi, te aweda mina pake
paispotan ya bari da ikid na huk da ta sigal,
ikid na balituk, ikid na mangina en na ga-
gamit,
10 te mapmappya hud la ta intu pais-
potan da ya nonot da ikid na tarabaku da,

te yen ya mekustu ta babbay nga mangurug ta Namaratu.
11 A mappya ta bābāy kiden hapa ya umalinnak ikid na magdangag ta bida petta metuldu kid hapa.
12 Te awek ituluk ta ma-mautun ya babbay ammi ta lalaki, te mappya ta umalinnak hapa ya babbay.
13 Te bakkan haman ta babbayen ya napolu naparatu, am awa lalaki en,
14 a bakkan hapa ta lalaki en ya napolu en naayayyaw, am awa babbayen, a yen ya nagliwatan na.
15 Ammi maski nagliwat a mekerutan hala, te naganak na hapa ya babbay ta mangikerutan tentu. A mekerutan mantu ya bābāy am idulot da la ya pangurug da, ikid na pangidduk da, ikid na kappya na bari da ikid na nonot da.

3

Ya Magpastor Ta Mangurug Kiden

1 Itta ya uhohugan da nga
"Mappya am itta ya mayat magpastor, te mappya yen na tarabaku," kunda. A gustu hapa yen.
2 Ammi am inya ya magpastor a awan mina ta pangihuyan na tolay kiden tentu, te tatakday la ya atawa na, a iguwad na ya nonot na ikid na bari na. A mappya mina ya paghehit na, te makānnonot, a matalak hapa magpadulot ta bali na, a malalaki hapa mangituldu ta kadwan.
3 A awena magillaw, ikid na magporay, ikid na makitapil, te masippat hud la ikid na maidduk, a awena maginggum ta pirak.
4 A mappya hapa ya pagtaron na ta ānāk na kiden, petta aweda masoysoy am awa mangurug kid ta ngamin mebar tekid.
5 Te ya awan makkamu magtaron ta ānāk na kiden ta bali na a had kukunna mantu taronan ya itta kiden ta bali na Namaratu.
6 A awena mina mesaad ta magpastor am bagu la na mangurug, te talo am magparayag sangaw a mekabat hapa ta pamagang na Namaratu te Satanas.
7 A mappya hapa ta intu la mesaad ya amu na awan kiden mangurug ta mappya na tolay, pettam bakkan sangaw ta iyen ya pakasikwatan na ta sikwat ni Satanas.

Ya Kauffunan Na Magpastor

8 A kumanen hapa ta manguffun kiden ta magpastor, te mappya ta itta hapa ya pakedayawan da gafu ta aweda magtulad, ikid na magillaw, ikid na maginggum ta pirak.
9 A mappya ta pake itug da ya ngamin nepakkamu na Namaratu tekitam ta kurugan tam.
10 Ammi am inya sangaw ya mapili a mappya ta dana maparuba kid la bit am mappya kid na manguffun, a am maita sangaw ta awan ta pakehuyan da a kustu ta mesaad kid na.
11 A kumanen hapa ta atawa da, te mappya ta itta hapa ya pakedayawan da gafu ta aweda mamadpadulay, ikid na iguwad da ya nonot da ikid na bari da. A mekatalak kid hapa mangidulot ta ngamin tarabaku da.
12 A am inya sangaw ya mesaad ta kauffunan na magpastor a mappya ta tagtakday kid la ta atawa, ikid na mappya hapa ya pagtaron da ta ānāk da kiden ikid na ngamin kiden magyan ta bali da.
13 Te am mappya ya panguffun da a dakal hapa sangaw ya pangdayaw na kadwan kiden mangurug tekid, a dumakal hapa ya talak da ikid na turad da ta pangurug da te Hesus Kristu.
14-15 A ta kuman na iyak hapa, a ikatalak ku ta makaange yak teko ta mavit, ammi am angarigan ta matalantanak sangaw nga umange, a dana nesurat kun yeyan kid na tabarang teko, petta ituldum kid hapa ta tolay kidina, petta amu da mina ya ikayat na Namaratu ta tarabakun da gafu ta pangurug da ikid na paggagimung da. Te ikitam mangurug ya pagyanan na siggatolayen na Dyos, a gagangay ta ikitam magdadagga ya makkamu ikid na mangipasikkal ta kakurugan nga neatad na tekitam.
16 Te awan ta makelemad ta malalaki ya nangipasikkal ta relisyon tam, te ya bida na kansyonen gafu te Hesus a
"**Negitta haman ta tolay,**
a pinagappa da ta kayu.
Tinolay na Kahalwa na Namaratu,
a naita na turin na kiden.
Nepadangag da ta ngamin kiden lugar,

a kinurug na tolay kiden.
A ta ayanin a napātā-nāng na hapa ta langitewan," kunna.

4

Ya Makigungay Ta Kakurugan

1 A itta para ya ipakkamu na Kahalwa na Namaratu nga madakar, te am umabikan kan na sangaw ya pagaddetan na arawin yan a makigungay kan sangaw ya kadwan ta kinurug tamin, te yen kan sangaw ya pakolangan da ya ituldu na seanitu nga mangayayyaw tekid.
2 Te itta kan sangaw ya tolay kiden nga magimmamappya mangituldu ta tulad na anitu kiden, te awan ta marikna da ta allak da.
3 A ihangat da kan sangaw ta mangatawa ya tolay, ikid na mangan ta kadwan na kakkanan. Ammi ya ihangat da sangaw na kakkanan a yen haman ya neatad na Namaratu ta kanan tam, aglalo tekitam nga makkamu ikid na mangurug ta kakurugan. A mabalin mantu ta kanan tam ngamin am isipat tam hapa ibosag ya talak tam tentu gafu ta neatad na en tekitam.
4 Te ya ngamin kiden pinaratu na Namaratu ta kakkanan a mappya haman, a awan mina ta aweyan tam, te ikatalak tam hud la mina, a ibosag tam mina ya talak tam tentu gafu ta kallak na tekitam.
5 Te maski am anu ya kanan tam a nekwenta ta mappya gafu ta uhohug na Namaratu ikid na pakimallak tam tentu.

Ya Tarabaku Na Mappya Na Mangituldu

6 A am ituldum mantu yen kid na tabarang ta kabagis tam kidina a magbalin ka hapa sangaw ta mappya na mangituldu ta dalan ni Hesus Kristu, aglalo am kanayun pakanam hapa ya nonot mu ta uhohug na en nga dinangag mu ikid na kinurug mu abat ta ayanin.
7 Ammi awem la dangdangagan ya magdalikompormi na bida nga awan megitta ta Namaratu, te mapmappya hud la ta ipenam mu ya nonot mu ta patarabaku na Namaratu teko.
8 Awan ta dulay am ipenam tam ya bari tam ta zigat, ammi mapmappya ta ipenam tam ya nonot tam ta patarabaku na Namaratu tekitam, te itta ya iatad na ta pagkatolay tam ta lutakin, yaga itta hapa ya iatad na ta pagkatolay tam ta agyan na Namaratu ewan.
9 Mappya mantu ta pake itug tam ye-yen na uhohug, te kakurugan haman.
10 A yen ta pake ikakinan tam mina ya mangidulot ta pakkwa na Namaratu tekitam, te intu ikatalak tam ya siggatolayen na Dyos nga mangikerutan ta ngamin tolay, aglalo tekitam mangurug.
11 A mappya mantu ta ituldum ye-yen kid na tabarang, a petug mu kid hapa ta tolay kidina.
12 A am angarigan ta itta ya mangidadula teko gafu ta kaabbing mu a awem la panunnutan, te ipaitam la ya mappya ta ngamin aguhohug mu ikid na agangwam ikid na pangidduk mu ikid na pangurug mu, petta parigan da ya kappya na nonot mu.
13 A ta awek para la ange tekamuy a ikakinam ya pangibasam ta Uhohug na Namaratu ta maggagimung kidina, kumanen hapa ta pangituldum, ikid na pangitabarang mu.
14 Te mappya ta awem baybay-an ya pakapangwam, te yen haman ya neatad na Namaratu teko gafu ta linavun na lalaklakay kiden ta nepangipotun da ta kamat da teko.
15 Pake ikakinam mantu ya ngamin kidin patarabakuk teko, a yen kid la ya tagopam, petta maita na ngamin tolay ya nepagmappya na nonot mu ikid na agangwam.
16 Pake nonotam ikid na ikakinam ya ngamin tarabakum ikid na ituldum, petta mekerutan ka, a kumanen hapa ta mangdangag teko.

5

Ya Metabarang Gafu Ta Nabalu Ikid Na Laklakay

1-2 A ya kadwan para na tabarang ku teko, Aleng, am laklakay mina ya tabarangam a igittam la ta damam; a am bakbakat a igittam ta hinam, a am kagittam abbing a igittam ta kabagis mu, a

am babbay a igittam ta wagim petta awem
makanonot ta dulay tentu.

3 A itam hapa ta mauffunan ya babbālu
kiden nga bābāy nga awan makaapag ikid
na awan ta mang-uffun.

4 Ammi am itta ya anak da ono afuk da
a mappya ta yen kid ya mang-uffun tekid,
te ya ikayat na Namaratu a dana nonotan
na anak kiden ya isubalit da ta dadagkal da
kiden, te kumanen hapa ya pangidulot da
ta pangurug da ta Namaratu.

5 Ammi ya balu na babbay nga kakuru-
gan ta awan ta kahkahulun na a mappya ta
yen ya uffunan na maggagimung kiden, te
awan ta takwan na ikatalak na am bakkan
la ta Namaratu ewan, a yen ta idulot na la
ya makimallak tentu ta araw pase hiklam,
te adangan na ya magserbi tentu.

6 Ammi am itta ya balu nga intu la
tarabakun na ya magapag ta ikayat na bari
na en a megitta hala ta awan mangurug, te
maski am magatotolay para la ya bari na a
dana nasin ya kahalwa na.

7 A yen mina ya itabarang mu ta babbālu
kiden, petta awan sangaw ta pakehuyan
da gafu ta tarabakun da.

8 Ammi am awetam iddukan ya
kahkahulun tam kiden nga mazigatan,
aglalo am anak tam kiden ikid na dadagkal
tam kiden, a yen mantu ya pakaitan ta
nagtalekudan tanan ya pangurug tam, a
pake dulay kitam ammi ta awan kiden
mangurug.

9 A kumanen am melista ya babbālu
kiden, petta uffunan na kid na maggag-
imung kiden, a intu la melista ya babak-
bakat kiden nga awan nangadallaw ta nep-
agatawa da en nga nakadatang ta annama-
fulu na darun.

10 A mappya ta madayawan kid hapa
gafu ta kappya na tarabaku da, ikid na
nagpadakal kid ta abbing, ikid na matalak
kid nagpadulot ta ange magpasyar, ikid
na nagbaggaw kid ta duping na kagitta da
kiden mangurug, ikid na nang-uffun kid
ta mazigatan, ikid na nangipaita kid ta
mappya ta ngamin kiden tarabaku da.

11 Ammi ya babbālu kiden nga awan
para la pake bakbakat a awem ilista yen
kid, talo am masmasikan sangaw ya ayat
da ta lalaki ammi te Afu Hesus a maki-
atawa kid ha. A am yen sangaw ya pag-
babawi da ta kari da en te Hesus,

12 a makaliwat kid sangaw gafu ta aweda
nedulot ya dana kari da en tentu.

13 A dulay para am mauffunan yen kid,
te kwan da la sangaw ya makakalkalay ta
babali na kadwan. A bakkan la ta iyen, te
angzen kid ta awa bidan ta awan kustu ta
babali.

14 A ikayat ku mantu ta makiatawa ha
mina ya babbalu kiden nga awan para la
pake bakbakat, petta maganak kid, ikid na
mangituldu kid ta ānāk da kiden, pettam
kumanen a awan sangaw ta panglibakan
na awan kiden mangurug tekitam gafu
tekid.

15 A mappya ta yen ya metabarang tekid,
te dana tumawag na ya kadwan kiden
babbalu te Hesus, a dumagdag kid na te
Satanas.

16 A kumanen am itta ya takday mangu-
rug nga itta ya kahkahulun na kiden nga
balu, a intu mina ya mang-uffun tekid, te
awena kid mina ipaagtu ta iglesya, petta
gustu sangaw ya iffun da ta babbālu ki-
den nga kakurugan ta awan ta mang-uffun
tekid.

Ya Metuldu Gafu Ta Lala-laay Kiden Magtaron

17 A ya lala-laay kiden nga makkamu ta
iglesya gafu ta tarabaku da nga mangi-
padangag ikid na mangituldu ta uhohug
na Namaratu a mappya ta itta hapa ya
mesubalit tekid nga mehulun ta pang-
dayaw na tolay kiden tekid.

18 Te yen haman ya lintig na Namaratu
nga nesurat ni mina Moses.

"**Awem busālān ya baka am madama magaggik, petta mangan hapa,**" kunna.

A ya takday para surat na a

"**Gagangay ta matandanan ya magban-nag magtarabaku,**" kunna.

19 A am angarigan ta itta ya magpaliwat
ta takday laklakay a awem la kurugan ya
ipaliwat na malaksid am itta ya duwa ono
tallu na mangipasikkal.

20 A am kakurugan ta nagliwat a ihuyam
ta atubang na maggagimung kiden, petta
magtalaw hapa ya kadwan kiden.

21 A ya ibar ku para teko ta kettayan na
Namaratu ewan ikid ni Hesus Kristu ikid
na anghel na kiden a idulot mu yan kid
na tabarang, a igittam ya ngamin tolay ta
nonot mu, te dulay am itta ya idadumam.
22 A kumanen hapa am itta mina ya isaad
mu ta magpastor a awem aggutan ipotun
ya kamat mu tentu, talo am intu isaad
mu ya seliwat para la, a mekabat ka hapa
sangaw ta liwat na kiden. Mappya ta mag-
palan ka petta awem mekabat ta dulay,
23-25 a pake appiyam ya pagpilim, te ya
liwat na kadwan a melemad bit, a awetam
amu abat ta mabayag. Ammi ya liwat na
kadwan a awena melemad, te dana amu
tam ta awena para la nebar tekitam. A
kumanen hapa ta tarabaku na tolay, te am
mappya a malogon maita. Ammi maski
am awena malogon maita a awena haman
melemad ta kanayun.

A mappya hapa, Aleng, ta bakkan la ta
danum ya inumam gafu ta takit na sirat
mu nga magtotoli. A yen ta parubam ya
binarayang.

6

Ya Metabarang Ta Tagabu Kiden Ikid Na Maba-nang

1 A ya itabarang ku hapa ta tagabu kiden
mangurug, a mappya ta ipaita da ya amat
da ta dafu da, pettam kumanen awan san-
gaw ta pangpadulayan na dafu da ta Dyos
tam ikid na ituldu tam.
2 A am angarigan ta magkakabagis ya
tagabu ikid na makattagabu tentu gafu
ta pangurug da te Afu Hesus, a bakkan
mina ta yen ya pagrazonan na tagabu en
ta awena kurugan ya makattagabu tentu,
te mapmappya hud la ta pake ikakinan
na ya pagtarabaku na tentu, te panguffun
na haman ta kagitta na en mangurug nga
iddukan na Namaratu.
3 A sa ituldum ikid na itabarang mu ye-
yan kid na uhohug ta tolay kidina. A am
itta sangaw ya mangituldu ta takwan gafu
ta aweyan na ya netuldu ni Afu Hesus ikid
na megitta ta relisyon tam,
4 a gagangay mantu ta magparayag, a
awan ta amu na. A gafu ta itta ya ayat
na nga makitabtabbag ikid na makidibati
ta kebalinan na uhohug, a yen sangaw ya
pamegafwanan na ketta na magimpaspas-
sil, ikid na magingkatkatupag, ikid na mag-
impadpadulay, ikid na magimpalpaliwat,
ikid na makitaptapil.
5 A yen kid na tarabaku ya gagangay na
nagdupal kiden ta nonot, a aweda amu ya
kakurugan, te pahig da ta magba-nang kid
gafu ta relisyon da.
6 A kakurugan ta dakal ya pagba-nang
tam am matappag ya nonot tam gafu ta
pangurug tam ta Namaratu.
7 Te awan haman ta nehulun tam ta
nekeanak tam, a awan hapa sangaw ta
ihulun tam am masi kitam.
8 Ammi am kustu ya kanan tam ikid na
pagbarawasi tam a matappag kitam.
9 Ammi ya magkaragat ta pagba-nang na
a malogon masikwatan gafu ta intu kara-
gatan na ya magmagannud na awan ta
kapkappyan, a yen kid sangaw ya mangi-
talaba tentu petta umadayu ta Namaratu,
a melogot sangaw ta pangtaguhalin na Na-
maratu.
10 Te ya pagkaragat na tolay ta pirak a
yen ya mangatad ta ngamin dulay. A yen
ta umadayu hapa ya kadwan kiden ta kin-
urug da en, te ya pagkaragat da ta pagba-
nang da. A ta ayanin a kuman na itta ya ki-
maddug ta nonot da gafu ta nagtalekudan
da ya pagkappyanan na kahalwa da.

Ya Metabarang Te Timotyo

11 A yen ya gafu na, Aleng, ta awem la
parigan ya kuman na nonot da, te dad-
doban ka na Namaratu ewan. Intu hud
la karagatam ya mappya na tarabaku, ikid
na kagitta na nonot na Namaratu, ikid na
pangurug mu tentu. A ikakinam hapa ya
mangidduk, ikid na magattam ta zigat, ikid
na magattam ta kagittam kiden na tolay.
12 Ta nepangagagay na Namaratu teko
a mappya hapa ya nepangipasikkal mu ta
pangurug mu, te addu hapa ya nakadan-
gag teko. A maski am anu ya pagzigātām a
ikakinam la ya pangurug mu ta kuman na
masikan makiunnan, petta magamid mu
sangaw ya magnayun na angat nga nekari
na Namaratu teko ta nepangagagay na en
teko.
13-14 A magbilbilinak hapa teko, Aleng,
ta kettayan na Namaratu ewan nga mang-
tolay ta ngamin, ikid ni Hesus Kristu nga

naturad nangipasikkal ta kustu ta atubang
ni Gubernador Pilato, te ya bilin ku teko
a pake appiyam ya ngamin patarabakuk
teko, petta awan sangaw ta kuman na
mansam ikid na pakehuyam addet ta ange
ni Afu Hesus tekitam.
15 A Namaratu ewan ya makkamu am
kanu sangaw ya iange na sin, te intu la
tatakday ya malalaki na mangituray; intu
ya Ari na ngamin kiden ari, a Dafu na
ngamin kiden magturay,
16 te intu la tatakday ya Dyos nga
awan masi, a magyan ta zilag nga awena
maabikanan. A awan ta tolay nga
nakaita tentu, te intu ya Dyos nga awena
maita. A mappya te itta hapa tentu ya
ngamin kalalaki ikid na magnayun na
pakapangwa.

Ya Mapozan Na Metabarang

17 A ya itabarang mu hapa ta maba-
nang kidina a aweda mina fulotan ya
magparayag, ikid na aweda mina ikatalak
ya pagba-nang da nga awena magbayag
tekid. Te mapmappya hud la ta Namaratu
ewan ya ikatalak da ta makkamu tekid, te
iburud na la tekitam ya ngamin magserbi
tekitam ta ikatalak tam.
18 A ibar mu tekid ta kanayun
mangikallak kid mina, petta masurok
ya pangwa da ta mappya ta kuman na
kasurok na pagba-nang da, te am siayayat
kid mangatad ikid na mangisipat,
19 a mekwenta ta kuman na neappiya ya
kaba-nang da ta mabayag na araw, pettam
kumanen a kwa dan sangaw ya kakurugan
na angat nga awan maafut.
20 A iko hapa, Timotyo, a pake appiyam
ya tarabakum nga nekatalak na Namaratu
teko, a awem parigan ya maguhohug ta
awan mappya ta Namaratu. A pagurayam
la ya makitulyat ta uhohugan na, te maski
ibar da ta itta tekid ya kakurugan a tulad
ya amu da.
21 Te ya kadwan kiden nga nehulun tekid
a netawag kid na ta kinurug tam. Yen la ya
addet na itabarang ku teko.
Namaratu ya makkamu tekamuy
ngamin.

Ya Mekaduwa En Surat Ni Pablu Te Timotyo

Ya Gafu Na Suratin Yan

Ya mekaduwa in surat ni Pablu te Timotyo a nesurat na tentu en nabalud ta ili na Roma. Ye-yan kan ya napozan na surat na kapye da pinapasi. Dana narikna na ta abikan na ya pasi na a yen ta nagsurat ha te Timotyo petta daggan na ya netabarang na en tentu ta napolu en surat na. A mappya te nakadatang hapa tekitam ya surat na in yan petta madangag tam hapa ya mappya na tabarang.

1-2 Anak ku, Timotyo.

Ampade ikallak na ka na Dama tamewan Namaratu ikid ni Afu Hesus, petta mappya ka la, te iko ya igittak ta anak ku nga iddukan ku.

A ya nagsurat ha teko, Aleng, a iyak, Pablu, te turin nak ni Hesus Kristu gafu ta uray na Namaratu ewan, petta ipadangag ku ya magnayun na angat nga nekari na ta ngamin kiden nedagga te Hesus.

Ya Damdam Ni Pablu Te Timotyo

3-4 A pake matalakak ta Namaratu ewan, te intu hala ya Dyos ku nga pakidafun ku ta mappya na nonot ta kuman na dadagkal ku kiden ta idi. A am kada makimallakak tentu ta araw pase hiklam a kanayun nonotan ta ka hapa, te pake madamdamak nga makaita teko, petta imag-agtay mina ya talak ku teko, te yaga manonot ku hapa ya zigu na matam tekita en naggungay.

5 A matalakak hapa, te manonot ku ya pangurug mu te Afu Hesus nga pake netug mu ta nonot mu, te negitta hala ta pangurug nig kako men Loyda ikid ni hinamen Yunis. A matalakak ta itta hapa teko ya kagitta na pangurug da.

6 A yen ta ipanonot ku hapa teko ya pakapangwam nga neatad na Namaratu teko ta nepangipotun ku ta kamat ku teko, petta pidwam mina pagatangan.

7 Te ya Kahalwa na en nga neatad na Namaratu tekitam, a awena kitam paamatan am awa pasinapān na kitam hud la nga mangidduk ikid na magattam ta zigat gafu ta pakapangwa na en tekitam.

Ya Pangpaturad Ni Pablu Te Timotyo

8 A mappya mantu, Aleng, ta awem ikamat ya ngagan na Dafu tamewan Hesus, a kumanen hapa teyak maski am itta yak ta agbaludan gafu ta pangipadangag ku tentu. Te mapmappya ta ikatalak mu ya pakapangwa na Namaratu nga mangpaturad teko, petta makipagzigat ka hapa nga mangipadangag ta damag ni Hesusen.

9 Te intu mina nonotam, Aleng, ya kallak na Namaratu tekitam, te maski awan ta iningwa tam ta mappya ta nakagatutan na tekitam a inagagay na kitam hala, petta melillik kitam sangaw ta pama-gang na ta dulay. Te ta kawan para la na paglelehutin, a dana nekari na ta ikallak na kitam, petta megitta kitam tentu gafu te Hesus Kristu.

10 A ayanen la ya nepangipasikkal na ta kallak na tekitam, te dimmatang na i Hesusen nga Mangikerutan tekitam, a naabak na ya pasi, otturu nepasikkal nan tekitam ya pakapangwa na en nga mangtolay tekitam, petta magnayun kitam.

11 A iyak hapa ya turin na en nga pinatudunan na Namaratu ta ange mangipadangag ikid na mangituldu ta damag ni Hesusen.

12 A maski am yen ya gafu na zigat kin ikid na kabalud kin, a attaman ku la setalak, te awek haman ikamat ya patarabaku na en teyak. Te amuk haman ya Dyos ku ta itta ya pakapangwa na nga magtaron ta nekatalak ken tentu, petta magdulot hala ngamin addet ta pagaddetan na arawin yan.

13 A ya kakuruganen hapa nga nadangag mu teyak a yen hapa ya ihulhulum ta pangurug mu ikid na pangidduk mu te Afu Hesus.

14 A ya nesirak teko ta ituldum, a ikwentam ta mangina, a mappya ta yen ya appiyam ta nonot mu ta kuman na ipaita na Kahalwa na Namaratu nga magyan tekitam.

15 A dana amum ya iningwa na kahulun ku kiden ta isin Asya ta sa nagtalekudan dak teyaken nabalud. A nehulun hapa tekid ig Figelu ikid ni Hermogines.

16-18 Ammi matalakak te Onsiforu, te
awenak nekamat ta kabalud kin. Te
datang na en ta isin nga ili na Roma a
nekakinan na ya magapag teyak, a mappya te naapagan nak hapa. A kanayun
nagpatotoli nagpasyar teyak ta agyan na
nakabaludan kin, a pake nabannayan ya
nonot ku gafu ta idduk na en teyak. A
dana amum hapa ta dakal ya panguffun
na en teyak ta idi ta ili na Efeso. Ampade sagolyatan na sangaw ni Afu Hesus
ya kallak na en teyak ta pagaddetan na
arawin yan, kumanen hapa tekid ngamin
nga mamattama.

2

Ya Mappya Na Suddalu Ni Hesus Kristu

1 A iko hapa, Aleng, a mappya ta pauffun ka te Afu Hesus, petta pagsikanan na
hapa ya nonot mu nga mangurug ikid na
mangidulot ta ngamin tarabakum.
2 Te mappya ta ituldum hapa ya kadwan
kiden mekatalak ikid na megitta mangituldu, petta mangituldu kid hapa ta kadwan para. A ya ngamin nadangag mu ta
itulduk a yen hapa ya ituldum tekid, te yen
haman ya amu na ngamin kiden mangurug ta kinurug tam.
3 A makipagzigat ka hapa ta kuman na
zigat na suddalu nga nedob makigubat, te
kuman na suddalu kitam ni Hesus Kristu.
4 A gafu ta suddalu na ka hapa a nonotam
ya gagangay na suddalu ta awena patabtabang ya bari na ta tarabaku na awan magsuddalu, te intu hud la nonotan na ya
patarabaku na nangpasuddalu en tentu.
5 A nonotam hapa ya keangarigan na
magkainnabak kiden, te maski am inya
sangaw tekid ya mangabak a awena sangaw maatadan ta sagolyat malaksid am
kinurug na ya ngamin kiden lintig na nagpainnabak tekid. A kumanen hapa tekitam, te mappya ta idulot tam ya ngamin kiden lintig na mangpatarabaku en tekitam.
6 A ta kuman na takday para keangarigan, a ya malagpaten magmula a yen la
sangaw ya makaapit.
7 A nonotam mantu, Aleng, ya ngamin kiden keangarigan kin, te Namaratu sangaw
ya mangatad ta pangawatam.
8 A pake nonotam, Aleng, ta awan ta
takwan na damag nga nekatalak ku teko
am bakkan te Hesus Kristu nga natolay
hala ta pasi, te intu hala ya Mangikerutan
nga simsima ni mina Ari en Dabid.
9 A ye-yen na damag ya gafu na nepangibalud da ikid na nepangkawad da teyak
ta kuman na pake dulayak na tolay. Ammi
maski nakawadanak a awena nakawadan
na uhohug na Namaratu.
10 A yen ta attaman ku la ya ngamin kiden zigat nga magpadagdag ta tolay kiden
nga pinili na Namaratu, petta mesipat kid
hapa ta pangikerutan ni Afu Hesus ikid na
kalalaki na ewan nga magnayun.
11 Kakurugan hapa ya uhohugan da en:
"Am nesipat kitanan ta pasi ni Hesus
a kumanen hapa sangaw ta katolay na.
12 A am mesipat kitam ta kuman na zigat
na en
a kumanen hapa sangaw ta pagturay
na en,
ammi am pagtalekudan tam
a pagtalekudan na kitam kan hapa, te
yen haman ya nebar na.
13 A maski am angarigan ta awetam kurugan ya nebar na en
a kurug ta awena magladdud," kunda.

Ya Mappya Na Magtarabaku Ta Namaratu Ewan.

14 A yen kid na uhohug ya ituldum ta
tolay kidina, a pake tabarangam kid hapa
ta kettayan na Namaratu ta aweda mina
pagtatapilān ya kebalinan na uhohug nga
awan ta kappyan, te matampa sangaw ya
pangurug na magdangag.
15 Ammi teko a ikakinam la ya patarabaku na Namaratu teko, a pake
appiyam hapa ya gagangay na pangituldum ta uhohug na en, petta awem sangaw
mamatan, am awa dayawan na ka na
Namaratu gafu ta tarabakum.
16 A awem ituluk ta itta ya magbida
ta awena megitta ta Namaratu ewan, te
yen sangaw ya mangiadayu ta tolay kiden
tentu.
17 A sangaw am dumakal ya bida da a
kumalasig ta addu na tolay ta kuman na
gurid, aglalo ta ituldu nig Himenyo ikid ni
Filetu,

18 te gimungay kid na ta kakuruganen, a
ibar da haman ta nabalin na ya pangtolay
na Namaratu ta nagpasi kiden, te bakkan
kan ta bari tam ya tolayan na am awa ka-
halwa tam ta nepangurug tamen. A pake
mapopoyung na ya kadwan kiden mangu-
rug gafu ta ituldu da en nga nagkillu.
19 Ammi maski am itta ya gimungay ta
kinurug tam a maladda hala ya pagyanan
na Namaratu tekitam, te pasikkalan na am
inya ya kakurugan na mangurug tentu. A
am inya sangaw ya mangngagan ta Nama-
ratu ewan a mappya ta pagtalekudan na ya
dulay.

20 Am itam ya umag na bali na maba-
nang a maitam ya magdaduma na pinggan
ikid na pangitunan nga pirak ikid na bali-
tuk, ammi nalaka ya kadwan, te kayu kid la
ikid na lutak. Ya ispot na pinggan ya idasar
na am itta ya sangaili na, ammi ya medyo
dakat kiden ya magserbi ta anganan na atu
ikid na bahuy.
21 A kumanen hapa tekitam, te am bag-
gawan tam ya nonot tam a mappya san-
gaw ya pagserbi tam ta kuman na ispot na
pinggan, te negitta kitam ta dafu tamewan,
petta pagserbin na kitam ta mappya na
tarabaku.
22 A mappya mantu, Aleng, ta magpalan
ka, petta awem mekabat ta gagangayen
karagatan na babbagu kiden, te intu mina
karagatam ya magserbi ta kappyanam ikid
na pangurug mu, a kumanen hapa ta
pangidduk mu ikid na pakikahulum ta to-
lay kiden nga makimallak ta Namaratu ta
mappya na nonot.

23 A awem la kimabat ta pagtatabbagan
na kadwan kiden nga awan ta kapkap-
pyan, te dana amum haman ta yen kid na
bida ya mangatad ta pagtatapilān da.
24 A dulay am kimabat hapa ya dad-
doban na Namaratu, te mappya ta ipaita
tam ya allak tam ta ngamin tolay, te masip-
pat kitam mina nga mangituldu tekid, ikid
na magattam ta makubbit metuldu.
25 A am itta ya makitapil tekitam a map-
pya ta tabbagan tam ta malapat, talo am
yen sangaw ya pagpanonot na Namaratu
tekid ta pagbabawi da, petta amu da san-
gaw ya kakurugan.

26 Te am magtoli sangaw ya nonot da
a makaibbat kid na sangaw ta sikwat ni
Satanas, te dana sinikwatan na kid ta pan-
gayayyaw na en tekid petta kwan da ya
ikayat na.

3

Ya Gagangay Na Dulay Na Tolay

1 A pake nonotam hapa ya ibar kin teko,
Aleng, te dumatang sangaw ya dakal na
pagzigātān am tanagay na ya pagaddetan
na kaarawanin yan,
2 te pake umaddu sangaw ya maituk,
ikid na maginggum ta pirak, ikid na ma-
parayag, ikid na mangidadula, ikid na
maguhohug ta dulay, ikid na magsoysoy ta
naganak tekid, ikid na awan ta amat da,
ikid na awan matalak ta nangikallak tekid,
3 ikid na awan mangikallak, ikid na ma-
madpadulay, ikid na awan mangiguwad ta
bari da, ikid na magporay ta ikattolay da,
ikid na mangikatupag ta mappya,
4 ikid na mangitalaba, ikid na ka-ma la
mamadday ta dulay, ikid na mangiparayag
ta amu da, ikid na pake magkaragat ta
pagayayat da ammi ta Namaratu ewan.
5 A agingkakurug kid sangaw ta Nama-
ratu, ammi aweda kurugan ta itta ya paka-
pangwa na.

Mappya ta lillikam ye-yen kid na tolay, a
am angarigan ta e kid sangaw tekamuy a
awem kid pagdulotan,
6 te mangayayyaw kid, a simarok kid ta
bali na kadwan, petta maayayyaw da ya
babay kiden nga malapat ta nonot. A mal-
ogon kid maayayyaw, te dana nagburung
kid hapa ta kaddu na liwat da.
7 A yen ta kanayun kid magdangag ta da-
likompormi na mangituldu, ammi aweda
haman melasin ya kustu en mangituldu ta
kakurugan.
8 Ammi ya mangayayyaw kiden nga
mangituldu ta tulad a kanayun soysoyan
da ya kakurugan. A naggagitta kid nig
mina Hanes ikid ni mina Hambres nga
nagsoysoy te mina Moses ta idi, te nagkillu
ya nonot da. A awan ta kapkappyan na
pangurug da te takwan haman ya kurugan
da.

9 Ammi maski te melogot kid hala sangaw ta kuman nig mina Hanes ikid ni mina Hambres, te maita sangaw na ngamin tolay ya kawan na nonot da.

Ya Tabarang Ni Pablu Te Timotyo

10 Ammi mappya teko, Aleng, te dana amum ya gagangay na itulduk ikid na agangwak ikid na igakkad ku ta pagtolay kin, a yen kid hapa ya pinarigam, a kumanen hapa ta pangurug ku ikid na pangidduk ku, ikid na pagattam ku ta zigat.
11 A dana amum hapa ya ngamin kiden nagzigatan ku nga inattaman ku ta idi gafu ta pangikatupag da teyak ta ili na Antiyoka, a kumanen hapa ta ili na Ikoniya, ikid na ili na Listra. Ammi maski nekatupag dak a nekerutan nak hala ni Afu Hesus ta ngamin negakkad da teyak.
12 A maski am inya ya mangidulot ta pangurug na te Hesus Kristu a gagangay ta itta ya mangpazigat tentu,
13 te dumulay la dumulay sangaw ya dulay na tolay, a kumanen hapa ta minangayayyaw. Ammi maski am mangayayyaw kid a dana naayayyaw kid hapa.
14 Ammi teko, Aleng, a mappya ta idulot mu la ya ngamin naadal mu ikid na kinurug mu, te amum ta awena nagtulad na nangituldu en teko.
15 A maski addet ta kaabbing mu a dana amum ya surat kiden na Namaratu nga mangatad ta amum petta mekerutan ka ta pangurug mu te Hesus.
16 Te ya ngamin kiden uhohug nga nesurat ta Bibliya a neaswang na kid na Namaratu, a pagkappyanan tam kid, petta metuldu kitam ta kakurugan, ikid na mehuya kitam ta dulay, ikid na matabarangan kitam ta mappya, ikid na metuldu kitam ta ngamin patarabaku na Namaratu tekitam.
17 A yen ya pagserbi na surat na kiden petta ikitam nga daddoban na Namaratu ewan a awan sangaw ta pagkurangan tam, te dana netuldu kitam, petta amu tam ya mangwa ta ngamin kappyanan.

4

1 Itta para ya takday ibar ku teko, Aleng, ta kettayan na Namaratu ewan ikid ni Hesus Kristu, aglalo te tanagay na ya datang na ta lutakin, petta intu ya magari ikid na magimbestigar ta ngamin kiden tolay kontodu nagpasi kiden.
2 A mappya mantu ta ikakinam ya mangipadangag ta uhohug na Namaratu. A bakkan la ta mappya na araw te maski am dulay na araw, te mappya ta kanayun nakaparan ka nga mangipasikkal ta kakurugan, ikid na mangihuya ta magsoysoy, ikid na mangpaturad ta makafuy, a masippat ka hapa ta pangituldum tekid ngamin.
3 Yen kid ya pakkwak teko, te dumatang na sangaw ya araw am aweda magdangag ta matunung na metuldu, te intu la tagasingatan da dangagan ya karagatan na bari da. A magkalkalasig kid sangaw ta addu na mangituldu, te intu apagan da ya mangituldu en ta tagasingatan na bangbang da.
4 A gafu ta kumanen a pagtalekudan da sangaw ya kakurugan, te tumawag kid sangaw magdangag ta magmagannud na bida nga tulad.
5 A yen ya gafu na, Aleng, ta idulot mu la ya matunung na nonot, a attamam hapa ya pagzigātām. A idulot mu la ya tarabaku na mangipadangag ta damag ni Hesus, petta magdulot ya ngamin patarabaku na Namaratu teko.
6 Te awanak na sangaw, te itta yak na de ta ngahab na avut, a magtugutak.
7 Ammi maski te nedulot kun ya ngamin kabalinan ku ta pakigubat ken, a nadatang kun ya pagaddetan ken, a awek kad nawakay ya kurugan tam.
8 A awan na mantu ta nonotan ku am bakkan la ta sagolyat ku nga neparan na Namaratu teyak, petta megitta yak ta katunung na ewan. Te am dumatang na sangaw i Afu Hesus a matunung sangaw ya pangitan na teyak, a sagolyatan nak ta neparan na Namaratu teyak, a kumanen hapa sangaw ta ngamin kiden magindag ta ange na tekitam.

Ya Adangan Ni Pablu Te Timotyo

9 A mappya hapa, Aleng, ta alistum ya ange teyak,
10 te nagtugutan nak ni Demasen, a umange ta ili na Tesalonika, te intu la

nonotan na ya kappya na bari na en ta
katolay na in yan. A awan hapa i Kresenti
te immange ta iten Galasya, a i Tito hapa ya
immange ta lugar na Dalmasya.
11 I Lukas la ya nasirak teyak. Alapam
hapa i Markus ta kahulum, te mappya san-
gaw ya panguffun na teyak ta tarabaku
kin,
12 te dinob ku i Tikiku ta ili na Efeso.
13 A sangaw am e kam sin a alapam hapa
ya ulolat ken nga nesirak ku ta bali ni
Karpo ta ili na Troas. A alapam hapa ya
surat ku kiden, aglalo ta papeles kiden, te
pake masapul ku kid.
14-15 A pake magpalan ka hapa am
maitam sangaw ya agpaddayen Alehan-
dru, te masikan nakitapil ta idi gafu ta
nepadangag tamen. Addu hapa ya in-
ingwa na teyak ta dulay, ammi Namaratu
sangaw ya mangibalat tentu.
16 Ta damo na nepangidarum da teyak a
awan ta nangipasikkal teyak, te sa newa-
gak nak na kahulun ku kiden, ammi maski
kunna ten a mappya am pakoman na kid
na Namaratu.
17 A maski newagak dak a hinebing nak
ni Afu Hesus, a pinasikan nak nga pake
mangipadangag ta uhohug na en ta Hen-
til kiden nga nangibalud teyak, pettam
madangag da hapa. A nelillik nak hapa ta
nangigakkad kiden ta dulay teyak,
18 a ikatalak ku ta sigida ikerutan nak
ta ngamin dulay addet ta alapan nak ta
pagariyan na en ta langit. Mappya ta intu
ya pake madaydayawan addet ta addet.
19 A kumanen hapa pakikumustam ig
Persila ikid ni Akila, a kumanen hapa teg
Onsiforu ikid nga mamattama.
20 Nasirak i Rastu ta ili na Korinto, a
nesirak ku hapa i Tropimo ta ili na Miletu
te nagtakit.
21 Alistum mantu ya ange sin ta
kaatubangan na agiridin. A makikumusta
hapa teko ig Ubulo, ikid ni Pudente ikid
ni Lino, ikid ni Klawdya, ikid na ngamin
kiden kahkahulun tam ta isin.
22 Ampade Namaratu ya makkamu teko,
ikid na manguffun tekamuy ngamin sina.

Ya Surat Ni Pablu Te Tito

Ya Gafu Na Suratin Yan

Ta awena para la nebalud ni Pablu ta ili na Roma a dana nagsurat te Tito, te intu ya takday pastor nga nanguffun te Pablu ta kuman ni Timotyo en. A nesurat na yan te Tito petta amu na am had kun na pagpastor na.

1-4 Anak ku, Tito.
Ampade ikallak na ka na Dama tamewan Namaratu ikid ni Afu Hesus, petta mappya ka la.
A iyak, Pablu, ya nagsurat teko, te kuman na anak ta ka ta kakurugan gafu ta naggitta kita nga mangurug te Afu Hesus.
A dana amum, Aleng, ta iyak ya daddoban na Namaratu ewan ikid na turin ni Hesus Kristu, te dinob dak nga ange mangipadangag ta tolay na kiden nga pinili na, petta mangurug kid, a petta pake itug da hapa ya kakurugan nga negitta ta Namaratu ewan. A yen ta ikakinan ku ya tarabakuk tekid te ikatalak ku ya Namaratu ewan nga awan magtulad ta isipat na kid ta magnayun na angat ta kuman na nekari na en ta pake nabayag na araw. A ta datang na arawen nga dana pinili na a pake madakar ya nekari na en gafu ta uhohug na en nga nepepadangag na teyak, te iyak hapa la ya pinatudunan na nga ange mangipasikkal ta pangikerutan na tekitam.

Ya Patarabaku Ni Pablu Te Tito

5 A ta nepangisirak ku teko ta fugu na Kareta a
"Magyan ka la sin, Aleng, petta uffunam ya mangurug kiden nga mangappiya ta paggagimung da, te mappya ta isaad mu ya kalalaklakayan kiden nga mangtaron tekid ta tagtakday na lugar," kunku.
6 A am itta mantu ya isaad mu a mappya ta mapili ya awan kiden ta pakehuyan da, ikid na tagtakday ta atawa. A dana itam hapa am mangurug ya ānāk da kiden, ikid na awan ta pakehuyan da gafu ta aweda manguuyoyung ikid na aweda masoysoy.
7 Te ya mangtaron ta tolay kiden na Namaratu a intu hala ya pinakabari na Namaratu, a mappya ta awena ipersa ya ikayat na en, ikid na awena malogon magporay, ikid na awena magillaw, ikid na awena hapa makitapil, ikid na awena maginggum ta pirak.
8 A mappya hapa ta malogon magpadulot ta ange magpasyar, ikid na malogon mangwa ta ngamin na pagkappyanan, ikid na makānnonot, ikid na matunung, ikid na mangiguwad ta nonot na ikid na bari na.
9 A mappya hapa ta pake itug na ikid na ipasikkal na ya kakuruganen nga negitta ta gagangayen ituldu tam, petta itta ya ibar na nga mappya ta ituldu na kiden, ikid na itabbag na ta masoysoy kiden tentu.
10 Te addu garay ya masoysoy ta taga Kareta kidina, ikid na maguhohug ta awan ta kapkappyan, ikid na mangayayyaw, aglalo ta Hudyo kidina nga mangpabanggit ta bagu kiden mangurug.
11 A mappya mantu ta gammam yen kid, te gafu ta ituldu da en a addu ya makikattway ta kakuruganen nga dadagkal kontodu anak da kiden. Ammi ya taga Kareta kidina a malogon kid la mangituldu ta tulad gafu ta tandanan na kid na mangidob tekid.
12 Ya bida na takday kagitta da nga nagtabarang tekid ta idi a
"Kanayun magtulad ya taga Kareta kidin, a kuman kid na maguyung na atu. Matalakag kid magtarabaku ammi madugal kid," kunna.
13 A kakurugan hapa ya uhohug na en, a yen ta pake ihuyam kid, sa ikid na mangituldu kiden kontodu ituldu da kiden, petta appiyan da mina ya pangurug da,
14 petta awedan sangaw dangdangagan ya bida kiden nga pinaratu na Hudyo kiden, a kumanen hapa ta ibar na makigungay kiden ta kakurugan.
15 Te am mappya ya nonot na tolay a mappya hapa ya ngamin gakkad na, ammi ya dulay kiden ta nonot ikid na awan mangurug a balittagan da ya ngamin ta dulay, te ya nonot da hapa la ya magpadulay.
16 Ibar da haman ta amu da ya Namaratu, ammi ya tarabaku da ya mangitalaba

tekid, te nagdupal kid, ikid na masoysoy
kid, a awan ta makkwa da ta mappya.

2

Ya Petuldu Ni Pablu Te Tito

1 Ammi iko, Tito, a mappya ta ituldum ya
megitta ta mappya en metuldu nga kaku-
rugan.
2 A pake ituldum hapa ya lala-laay kidina
ta aweda mina magillaw, te iguwad da
mina ya nonot da ikid na bari da, petta
mappya ya pangurug da, a kumanen hapa
ta pangidduk da, ikid na pagattam da ta
zigat.
3 A ituldum hapa ya baba-baat kidina ta
aweda mina mamadpadulay, ikid na mag-
illaw, petta mappya hapa ya paghehit da ta
kuman na megitta ta Namaratu. A mappya
mina ya ngamin ipaita da ikid na ituldu da
ta kaaassangan da kiden nga babay,
4 petta parigan da kid hapa nga mangid-
duk ta atawa da ikid na anak da kiden,
5 ikid na mangiguwad ta nonot da ikid
na bari da. Te aweda mina magpasyar
ta babali ta kaddun na lalaki, te magintak
kid la mina ta bali da nga magtarabaku
ta mappya na tarabaku, ikid na timuluk
kid ta atawa da. A mappya ta yen kid
ya metuldu ta babay kiden, pettam awan
sangaw ta mamadpadulay ta uhohug na
Namaratu gafu tekid.
6 A ituldum hapa ya māssikan kidina nga
lālāki, petta iguwad da ya nonot da ikid na
bari da.
7 Te iko mina, Tito, ya mangipaita ta
mappya tekid, pettam yen sangaw ya
parigan da. A am ituldum kid a pake
ipaitam hapa ta matunung ka na tolay nga
makānnonot.
8 A appiyam hapa ya uhohugam, petta
awan sangaw ta pakehuyam, te am awan
ta pangihuyan na makitapil teko a ma-
matan hapa gafu ta pagsoysoy na teko.
9 A ya tagabu kidina hapa nga mangurug
a ituldum kid hapa, petta timuluk kid la
ta dafu da kiden ta ngamin patarabaku da
tekid. A aweda mina masoysoy, te pagta-
lakan da mina ya dafu da kiden ta mappya
na tarabaku.
10 A aweda kid mina pagtakawān, te
ipaita da mina ta pake mekatalak kid gafu
ta aweda pulus magakut. Te am mappya ya
ipaita da ta ngamin paghehit da a yen san-
gaw ya pakaitan ta mappya hapa ya ituldu
tam gafu ta Dyos tam nga mangikerutan
tekitam.
11 Te ya allak na Namaratu ewan
nga mangikerutan ta ngamin tolay a
nepakkamu nan tekitam,
12 petta metuldu kitam nga mangazi ta
ngamin kiden gagangay tam nga awan ne-
gitta tentu, ikid na ngamin kiden kara-
gatan tam ta paglelehutin yan, petta map-
pya ikid na matunung ya paghehit tam ta
katolay tamin para la.
13 A gafu ta allak na en nga nepakkamu
na tekitam a indagan tam hapa ya ikatalak
tamen na araw nga datang ni Hesus Kristu
nga seppakapangwa. Intu hapa la ya Dyos
tam nga malalaki ikid na Mangikerutan
tekitam,
14 te nesagapil na ya angat na tekitam,
petta sakān na kitam ta mamagliwaten
tekitam. Te baggawan na hapa ya nonot
tam, petta pagbalinan na kitam ta to-
lay na nga mangipasikkal ta mappya na
tarabaku.
15 A yen kid mantu ya ituldum ta tolay
kidina, Aleng, a awem ituluk ta idadula da
ka, te ipaitam mina ya turay mu ta pangit-
uldum ikid na pangtabarang mu tekid.

3

Ya Gagangay Mina Na Mangurug

1 A pagnonotam hapa ya mangurug kid-
ina petta kurugan da ya magturay kiden
tekitam ikid na ngamin kiden lintig na
gubyernu, te mappya ta dana nakaparan
kid nga magtarabaku ta kakurugan na
tarabaku.
2 A ibar mu hapa tekid ta aweda mina
mamadpadulay ikid na makitapil ta ikatto-
lay da, te ipaita da mina ya kasippat da ikid
na kaalinnak da ta ngamin tolay.
3 Te maski ikitamen ta idi a sa naggagitta
kitam nga awan makkamu ta kappyanan,
te nasoysoy kitam, ikid na naayayyaw ki-
tam hapa, te tinagabu na kitam na ngamin
kiden kinaragatan tam. A napannu hapa
ya nonot tam ta passil ikid na pangigakkad
tam ta dulay, te ya nangikatupag tekitam a
nekatupag tam kid hapa.

4 Ammi ta pakkamu tamen ta allak na
Namaratu ewan ikid na idduk na tekitam
a yen ya nekatalak tam petta ikerutan na
kitam.
5 A bakkan mantu ta tarabaku tam nga
mappya ya gafu na nangikerutan na teki-
tam am awa allak na la tekitam, te bi-
naggawan na kitam ta liwat tam kiden ta
nepangzigut da tekitam ta danum, a nauli
kitam neanak.
6 A pinasinapan na kitam para ta paka-
pangwa na Kahalwa na en gafu ta nedagga
kitam te Hesusen nga mangikerutan teki-
tam.
7 Te ya allak na Namaratu tekitam a
nebar na ta matunung kitanan gafu te Hes-
usen, a pinagbalin na kitam ta anak na
kiden nga mang-alap ta iatad na tekitam,
petta itta ya ikatalak tam ta matolay kitam
ta magnayun.

8 Kakurugan ya ngamin inuhohug ku
ta isin, a ikayat ku ta pake ipasikkal mu
yan kid ta tolay kidina nga mangurug ta
Namaratu, pettam ikakinan da hapa ya
magtarabaku ta kakurugan na tarabaku,
te petta magserbi kid hapa ta kappyanan
na ngamin tolay.
9 Ammi am itta kam ta paggagimungan
a awem mina ituluk ta pagtatabbagan
da ya awan ta kapkappyan, ikid na
pagkakahulun na palpalungu kiden tolay,
ikid na lintig kiden nga nesirak ni Moses
ta dadagkal tam kiden, te awan haman
ta iatad na inen kid na bida am awa
pagtatapilan hud la na tolay kiden.
10 A am itta ya mangpakāttway ta mag-
gagimung kiden a ihuyam. A am awena
dangdangagan ta kabalinan na takday ono
duwa na pangihuyam a padayum la,
11 te amum na ta killu ya nonot na, te
gagangay na la ta magliwat. Ammi ya liwat
na sangaw ya mangitalaba tentu.

Ya Napozan Na Uhohug

12 A kumanen hapa am idob ku sangaw
teko i Artemas ono Tikiku a alistum ya
ange mangdafung teyak ta ili na Nikopolis,
te magyanak sangaw ta ten abat ta kabali-
nan na agirid.
13 A alistum hapa uffunan ya kabagis
tamin Zenas nga abugadu, ikid ni Apolos ta
ngamin masapul da, petta makadulot kid
ta eyan da.
14 Ammi bakkan mina ta iko la ya man-
guffun, te ituldum hapa ya kabagis tam
kidina petta malogon kid hapa manguffun
ta masapul na kadwan kiden, petta itta
hapa ya pagserbi da ta kappyanan.
15 A ya ngamin kidin kahulun ku ta isin
a makikumusta kid teko, a pakikumustak
hapa ya kofun ku kidina mangurug.
Namaratu ya makkamu tekamuy.

Ya Surat Ni Pablu Te Pilimon

Ya Gafu Na Suratin Yan

Ya surat ni Pablu te Pilimon a intun yan, a nesurat na kan ta nekebalud na en ta ili na Roma. I Pilimon ya takday kofun ni Pablu ikid na kabagis na nga nagyan ta ili na Kolosas. A ya tagabu na en Onisimu a nagtakaw kan ta pirak ni Pilimon, kapye na netammang, a nakaadayu addet ta ili na Roma. Awena nebar am had kunna ammi nesimmu kan ni Onisimu i Pablu ta nakabaludan na en, a yen hapa ya nepakadangag na ta damag ni Hesus te Pablu, a kinurug na hapa. A gafu ta pagtolin ni Pablu i Onisimu te Pilimon a yen ta nesurat na ye-yan na surat te Pilimon petta pakoman na mina i Onisimu, te bakkan na la ta tagabu na am awa kabagis nan hapa gafu ta pangurug na te Afu Hesus.

Ya kallak ni Pablu te Onisimu ikid ni Pilimon a kumanen hapa ya kallak ni Afu Hesus tekitam gafu ta liwat tam kiden ta Namaratu ewan.

1-3 Kofun ku, Pilimon nga kahulun ku nga magtarabaku ta Namaratu ewan,

Ampade ikallak na ka na Dama tamewan Namaratu ikid ni Afu Hesus Kristu, petta mappya ka la. A kumanen hapa ta kabagis tamina Appya, ikid ni Arkipo nga kuman na sakā suddalu tam, ikid na ngamin kiden maggagimung ta balimina.

A ya nagsurat tekamuy a iyak, Pablu ikid na kabagis tamin Timotyo, ammi iyak ya nabalud ta ili na Roma in gafu ta pangipadangag ku te Hesus Kristu.

Ya Talak Ni Pablu Te Pilimon

4 Pake matalakak ta Namaratu, kabagis, am kada pakimallak ta ka,

5 te kanayun mepadamag teyak ya pangurug mu ikid na pangidduk mu te Afu Hesus, a kumanen hapa ta ngamin kiden tolay na Namaratu.

6 A yen ta pakimallak ta ka para, petta pake dumakal para ya pangurug mu ikid na pakkamum ta ngamin kiden bendisyon na Namaratu tekitam, pettam madayawan hapa i Hesus Kristu gafu ta panguffum ta kahulun tam kiden mangurug.

7 A gafu ta pangidduk mu ta idi, kabagis, a nabannayan hapa ya nonot na tolay kiden na Namaratu, a yen hapa ya pake mangpatalak ikid na mangpasikan ta nonot ku.

Ya Adangan Ni Pablu Te Pilimon

8-10 A yen ta itta hapa ya adangan ku teko, kabagis, te maski itta ya saad ku nga neatad ni Hesus a awek ibar ta doban ta ka, te makikekallakak la teko gafu ta pagkaidduk ta. A gafu ta laklakayak na hapa nga nabalud gafu te Hesus a adangan ku teko ta ikallak mu sangaw ya dinob ken teko ta ayanin, te nagbalin ta kuman na anak ku ta kabalud kin. Intu hala ya tagabumen Onisimu nga nagtammang teko ta idi.

11 A ta idi a kuman na awan ta serserbi na teko te madi ya tarabaku na, ammi ta ayanin a nangulin a makauffun na teko, a kumanen hapa teyak.

12 A ta ayanin a pagtolin ku teko, ammi pake madamdamak sangaw tentu,

13 te ikayat ku mina ta magyan la teyak, petta intu mina ya pinakabarim nga manguffun teyak ta kabalud kin.

14 Ammi awek la bit alapan am awek ibar teko, te awek ikayat ta mapersa ka manguffun am awa nonot mu hapa la.

15 Mabalin de ta nepalubus na Namaratu ya nepagtammang na teko ta mavit la, petta matabarangan ta uhohug na Namaratu, pettam kumanen a magdanang la sangaw magyan teko.

16 Ammi maski tagabum a awem mina igitta ta kuman na tagabu am awa naturturay ammi ta tagabu, te iddukam mina gafu ta kabagis mun nga mangurug te Hesus Kristu. Gagangay ta kabagis kun nga iddukan ku, ammi dakdakal mina ya idduk mu tentu ta ayanin, te tagabum nga magkabagis gafu ta pangurug na te Afu Hesus.

17 A kumanen am ikwenta nak hapa ta kahulum a pagdulotam la i Onisimu ta kuman na pagpadulot mu mina teyak.

18 A am itta ya liwat na ono gatut na teko, a iyak sangaw ya singiram.

19 Itam, te iyak, Pablu, ya pake nagsurat ikid na nagperma ta isin, a kustu ta iyak

sangaw ya magpaga. Ammi awem de naliwatan, kabagis, ta dakdakal para ya gatut mu teyak, te itta ya magnayun na angat mu gafu ta nesipat ken teko.
20 A mappya mantu, kabagis, am isubalit mu hapa teyak ya adangan kin teko gafu ta pagkahulun ta te Afu Hesus. Nonotam mantu yan, petta mabannayan hapa ya nonot ku.
21 A yen ta nagsuratak teko, te itta ya ikatalak ku ta nasursurok sangaw ya pangwam ta kuman na nebar kin teko.
22 A ya takday para manonot ku a mabalin de am iparanan nak ta pagyanan ku ta balimina, te ikatalak ku ta makatoli yak sangaw tekamuy gafu ta pakimallak muy teyak.
23 A itta hapa sin i Paparasen nga kahulun ku nabalud gafu ta damag ni Hesus Kristu, a makikumusta kan tekamuy.
24 Magpakumusta hapa ya kauffunan ku kiden, ig Markus, ikid ni Aristarku, ikid ni Demas, ikid ni Lukas.
25 A mappya am ikallak na kam ngamin ni Afu Hesus petta mappya ya kahalwa muy.

Ya Surat Ta Hebreyu Kiden

Ya Gafu Na Suratin Yan

Awan kan ta makkamu am inya ya nagsurat ta Hebreyu kiden, te awena haman netun na nagsuraten ya ngagan na. Ammi ta uray na kadwan a Pablu ya nagsurat, te ya suratin yan a gagangay na agsurat na. A ta uray na kadwan para a Apolos ya nagsurat, a ta kadwan para a Lukas. Ammi kompormi am inya na tolay ya nagsurat, te amu tam haman ta Kahalwa na Namaratu ya nangituldu ta nesurat na.

A ya nagsuratan na kiden a Hebreyu kid, te Hebreyu ya agsitang da, ammi Hudyo ya pangingaganan da tekid gafu ta relisyon da. Ammi ya kadwan kiden Hebreyu a nangurug kid hapa te Afu Hesus, te amu da ta intu hala ya Mangikerutan nga nekari na Namaratu ta dadagkal da kiden. Ammi gafu ta mangurug kid na te Hesus a nekatupag na kid na sakā Hudyo da kiden nga awan nangurug, a tinapil da kid. A pake nazigatan hapa ya kadwan, te nabalud kid, a nagubatan ya kwa na kadwan, a namatan ya kadwan. A gafu ta pake nazigatan kid a kuman na ikayat da magbabawi ta pangurug da te Hesus, petta magtoli kid ta relisyon na Hudyo kiden, te yen ya pake nepapilit na nakitapil kiden tekid. A yen ta nagsurat ya nagafun na suratin yan, te tabarangan na kid, ikid na paturadan na kid, petta idulot da mina ya pangurug da te Hesus, te am magsunsun kid kan a melogot kid. A ya ngamin nesurat na ta isin a yen ya ipasikkal na tekid petta amu da ta kakurugan ya kinurug da en.

Ya Pinaguhohug Na Namaratu Ta Tolay

1 A ta napopolu en araw am itta ya ibar
na Namaratu ta dadagkal tam kiden a ya
aglavun kiden ya pinaguhohug na ta addu
ikid na magdaduma na bida.
2 Ammi ta arawin yan a ya Anak na en
ya pinaguhohug na tekitam. A intu hala
ya pinagpadday na Namaratu ta ngamin
paglelehutin, yaga intu hapa ya nesaad
na ta magturay sangaw ta ngamin kiden
napadday.
3 A gafu ta Anak na Namaratu a intu hapa
ya pakaitan ta kalalaki na Namaratu ewan,
te ya kalalaki na Namaratu a kumanen
hapa ta Anak na en. A tentu en nabalin
nangikaru ta liwat na tolay kiden a nagtoli
hapa ta langitewan, a nagtogkok na hapa
ta kanawan na Namaratu, te makipagtu-
ray hapa tentu. A ta ayanin a intu hapa ya
magtaron ta ngaminin paglelehut kontodu
langit ta pakapangwa na uhohug na.

Naturturay I Hesus Ammi Ta Anghel Kiden

4 A maski am anghel kiden ya dinob na
Namaratu nga mangidagut ta dana en uho-
hug na a pake naturturay para ya Anak na
en, te malmalalaki ya saad na nga neatad
na Namaratu ammi ta saad da.
5 Te ya uhohug na en tentu a
"**Ikon ya Anak ku, a ta arawin yan
a ipasikkal ku ta iyak la ya
damam,**" kunna tentu.
Ammi awan haman ta nebar na ta anghel
na kiden ta kumanin na uhohug. A kuma-
nen hapa ta takday para na bida na:
"**Iyak ya dama na, a intu ya anak ku,**"
kunna.
A bakkan haman ta anghel ya ikayat na en
bidan.
6 A ta nepangilattog na Namaratu ta me-
mentu en anak na ta lutakin a
"**Mappya ta intu ya dayawan na anghel
kiden,**" kunna.
7 Ammi ya uhohug na suraten gafu ta
anghel kiden a
"**Doban na Namaratu ya anghel na ki-
den ta kuman na masikan na pad-
dad, a pagserbin na kid ta kuman
na afuy,**" kunna.
8 Ammi takwan ya kasasaad na Anak
na en, te ya uhohug na takday para surat
tentu a intu yan:
"**Iko Afu Dyos ya magnayun magturay.
A matunung hapa ya turay mu ta
ngamin kiden iturayam,
9 te pake ikatalak mu ya mappya en,
ammi ikatupag mu ya dulay.
A ya Dyos mu Namaratu ya nangpili
teko,**

a pinasinapan na ka ta talak nga dakdakal ammi ta neatad na ta kahulum kiden," kunna.

10 A mepasikkal para ta naturturay i Hesus ammi ta anghel kiden, te ya uhohug na takday para na surat a

"**Iko, Afu, ya namadday ta lutakin ta gafgafu na ngamin,**
a ya kamat mu kiden hapa la ya nangpadday ta langitewan.

11-12 **Ammi sa imawan kid hala sangaw, te sa magdan kid ta kuman na gagamit,**
a lukutam kid sangaw ta kuman na barawasi petta matalin kid.

Ammi teko a magnayun ka la, a awem sangaw manguli ikid na awem sangaw maglaklakay addet ta addet," kunna.

13 A ya takday para uhohug na Namaratu nga mangipasikkal ta Anak na en a

"**E ka sin makipagtogkok ta kanawan kin, te abakan ta ya katapil mu kiden, petta iko sangaw ya magturay ta ngamin,**" kunna.

Ammi itta hud ya anghel nga nangibaran na ta kumanin?

14 Te ya anghel kiden a ispiritu kid nga daddoban na Namaratu, te doban na kid nga ange manguffun ta ikerutan na kiden.

2

Ya Metabarang Tekitam

1 A gafu ta naturturay ya Anak na Namaratu ewan ammi ta anghel kiden a mappya ta pake itug tam ya nepadangag na tekitam talo am umadayu kitam ta inuhohug na en.

2-3 Ta idi a pina-gang na Namaratu ya awan kiden nangurug ta lintig na kiden nga nedagut na anghel kiden, a papa-nun tam mantu makalillik ta pangpa-gang na am awetam tagopan ya allak na Anak na en Hesus nga mangikerutan tekitam. Te pake mapmappya haman ya nepadangag ni Hesusen ammi ta nepadangag na anghel kiden. Te intu hapa la ya napolu nangipadangag ta pangikerutan na tekitam tolay, a ya nakadangag kiden tentu ya nangipasikkal hapa tekitam,

4 otturu nedagga na Namaratu ya pangipasikkal na ta nepadangag da en, te pinasinapan na kid ta pakapangwa na Kahalwa na en, petta ihuga da ya addu na pakaitan, ikid na magdaduma na pagpaka-latan, te magdaduma hapa ya kalalaki na Kahalwa na en nga nesaned na tekid ta kuman na ikayat na en tekid.

5 Te maski am anghel kiden ya dinob na nga mangidagut ta lintig na kiden a bakkan haman ta ikid ya pinili na nga magturay ta bagu na paglelehut nga umangange. Te ya kuman na inuhohug ku ta ayanen a tolay haman ya pinasinapan na ta kalalaki na ikid na pakapangwa na Kahalwa na en petta ikid ya magturay.

6 A yen hapa ya uhohug na suraten ta lebru na Namaratu;

"**Anu haman ta tolay ya nonotam, Afu?**
A anu haman ta simsima ni Adan ya pakapoyungam?

7 **Te nepaakbam bit la ammi ta anghel kiden, ammi inatadam hapa ta kalalaki na ikid na pakadayawan na,**
te pinagturay mu ta ngamin kiden pinadday mu," kunna.

8 A gafu ta sa peturayan na Namaratu ya ngamin ta tolay, a awan mina ta awan meturayān na. Ammi ta kuman na kakurugan a awan para ta maita tam ta tolay nga magturay ta kuman na uhohug na suraten.

9 Ammi ya maita tam nga magturay a intu hala i Hesus. Te dana naak-akban bit la hapa ammi ta anghel kiden, a gafu ta allak na Namaratu tekitam a nazigatan i Hesus nga nakisagapil tekitam tolay petta kakkapan na ya pasi tam, petta matolay kitam. A gafu ta nazigatan i Hesus ta pakisagapil na tekitam a yen ta sinagolyatan na Namaratu ta kalalaki na ikid na dayaw na nga magturay ta ngamin.

10 Te ya uray na Namaratu ewan nga makkāmu ikid na mangpadulot ta ngamin a masapul ta dana mesipat kitam te Hesus, petta sa peturayan na ya ngamin tekitam ta kuman na kinan na suraten. A mappya mantu ta dana mazigatan ya nesaad na en nga mangikerutan tekitam, petta kustu ya pangikerutan na tekitam.

I Hesus Ya Kabagis Tam

11 A ya nangbaggawen tekitam kontodu
sa ikitam nga binaggawan na a tatakday
la mantu ya dama tam. A yen ta awena
mamat ni Hesus nga mangibar ta kabagis
na kitam,
12 te yen haman ya uhohug na ta lebru na
Namaratu;
"**Ipakkamu ta ka, Afu, ta kabagis ku kiden, a dayawan ta ka hapa ta kettayan na kahulun ku kiden nga maggagimung,**" kunna.
13 A ya takday para na uhohug na a
"**Nakigitta yak tekid nga mangikatalak ta Namaratu,**" kunna.
"**A itta kamin ikid na wā**gik **kiden nga neatad na Namaratu teyak,**" kunna ha.

I Hesus Ya Nangikaru Ta Liwat Tam

14 A gafu ta sebilsag ikid na sedaga ya
pakapadday na wāgi na kiden a yen ta
nakigitta hapa i Hesus ta kuman na katolay
da, petta ikaru ya liwat da ta pasi na en. Te
ya pasi na en ya nepangabak na te Satanas
nga mangapasi tekid,
15 pettam kumanen a maubadan ya
ngamin kiden pinagtagabu ni Satanas, te
pinersa na kid haman makitagabu tentu
addet ta kaassang da en gafu ta talaw da ta
pasi da.
16 A amu tam haman ta bakkan ta anghel
kiden ya pakapopoyungan ni Hesus am
awa simsima kiden ni mina Abraham.
17 A mappya mantu ta negitta ta
kabagis na kiden, pettam kumanen a
magbalin hapa ta kadakalan na padi da
nga makipagrikna ikid na mangikallak
tekid ta atubang na Namaratu, te intu ya
mangikaru ta liwat da kiden.
18 A gafu ta dadana nagattam ta addu na
pagzigātān ikid na pangayayyawan a mal-
ogon hapa mangikallak tekitam am ikitam
ya maayayyaw ikid na mazigatan.

3

Naturturay I Hesus Ammi Te Moses

1 A gafu ta kumanen a ikitam, kahkahu-
lun, ya magkakabagis nga megitta ta Na-
maratu ewan, te pinagbalin na kitam ta
kabagis na Anak na en. A mappya mantu
ta pake nonotan tam i Hesusen, te intu hala
ya turin na Namaratu ewan. A gafu ta
pangurug tamen a intu hapa ya pinakabari
tam ta atubang na Namaratu ewan.
2 Ta idi a i mina Mosesen ya nesaad na
Namaratu ta magturay ta tolay na kiden,
a mekatalak hapa i Moses nga magtaron
tekid ta kuman na magtaron ta bali, te ya
bali na Namaratu a intu hala ya tolay na
kiden. A mekatalak hapa i Hesus ta kuman
ni mina Moses, te sa nedulot na ya ngamin
patarabaku na Namaratu tentu.
3-4 Ammi maski am had sin na bali a
gagangay ta itta ya namadday ta bali en,
ammi ya namaddayen ta ngamin kiden
napadday a kagitta hala na Namaratu. A
yen ta naturturay i Hesus ammi te mina
Mosesen, te intu haman ya namadday ta
bali na Namaratu, ammi i Moses ya takday
la na tolay nga nagyan ta bali na.
5 Ya kasasaad mantu ni mina Moses a
tagabu la na Namaratu nga mekatalak
magtaron ta bali na, te intu la nepasikkal
na ta tolay kiden ya mebida sangaw ta
mabayag para na araw.
6 Ammi ta neange ni Hesusen nga
Mangikerutan tekitam a intu ya mekatalak
nga magturay ta bali na Namaratu gafu
ta Anak na. A ikitam hapa ya bali na nga
pagyanan na am idulot tam la idulot ya
pangikatalak tam ta nekari na en tekitam.
7 Te ya uhohug na Kahalwa na Namaratu
ta idi a
"**Am arawin yan ya pakadangag muy ta uhohugan na Namaratu tekamuy**
8 **a awemuy pagbanadan ya nonot muy ta kuman na dadagkal muy kiden ta idi tekiden nagsoysoy ikid na nangparuba teyak ta agyan na kalafukanen.**
9 **Te maski am kanayun naita da ya kalalaki na pakapangwak ta lasud na appatafulu na darun**
a parparuban dak la.
10 **A yen ta nagporayak hapa tekid, a**
'Kuga pagtalekudan nak na tolay kidin yan, a gagangay ta aweyan da la ya itulduk tekid,' kunku.
11 **A gafu ta pagporay ku tekid a**
'Bakkan na sangaw ta Namaratu ya ngagan ku am makasarok ye-yen kid

na tolay ta pakipagbannayan ku,' kunku."

Ya Metabarang Ta Magbanad Ta Nonot

12 A mappya mantu, kahkahulun, ta imugudan muy, petta awan tekamuy ta dulay na nonot nga awan mangurug, te yen sangaw ya mangiadayu tekamuy ta siggatolay na Dyos.
13 A magkapatpaturad kam mina ta kinanghahaw ta ketta para na araw muy, petta awan sangaw ta magbanad ta nonot na gafu ta pakaayayyaw na ta pagliwatan na.
14 Te am awetam pake kengan ya pangikatalak tamen te Hesus petta idulot tam la ta addet ta addet a awan sangaw ta kesipatan tam tentu.
15 A yen ta nonotan tam mina ya ikayat na uhohugan ta danen surat ta Bibliya;

"**Am arawin yan ya pakadangag muy ta uhohugan na Namaratu tekamuy a awemuy pagbanadan ya nonot muy ta kuman na dadagkal muy kiden ta idi tekiden nagsoysoy teyak,**" kunna.

16 A inya hud ya nakadangag ta uhohug na Namaratu otturu nagtalekud tentu am bakkan ta dadagkal tam kiden nga pinagbakwit ni mina Moses ta lugar na taga Egipto kiden?
17-18 A inya hud para ya nangipagasingan na ta aweda sangaw makipagbannay tentu am bakkan ta ikid hapa la nga nagtalekud tentu. A inya hud ya nagporayan na ta addet ta appatafulu na darun am bakkan ta ikid hapa la, te gafu ta nagliwat kid a sa nagpasi kid ta kalafukanen.
19 A yen mantu ya pakkamun tam ta nagamma kid simarok ta pakipagbannayan na Namaratu gafu ta aweda nedulot ya pangurug da.

4

Ya Talak Na Nonot Na Namaratu

1 A gafu ta nelogot ya napopolu kiden dadagkal a pake magburung kitam mina talo am itta hapa sangaw ya melogot tekitam, te itta para la ya pakipagbannayan nga nekari na Namaratu ta mayat simarok.
2-4 A awan hapa ta pambar tam, te itta haman ya nadangag tam nga mappya ta kuman na nadangag na popolu kiden dadagkal. A ikitam nga nakadangag ikid na mangikatalak ta tinarabaku ni Hesus a nakasarok kitanan ta nekari na Namaratu tekitam. Ammi ya napopolu kiden dadagkal nga nakadangag ta nebar na Namaratu tekid a awan ta neuffun na nadangag da en tekid gafu ta aweda haman nekatalak. A gafu ta pagporay na Namaratu tekid a nebar na te mina Moses ta

"**Bakkan na sangaw ta Namaratu ya ngagan ku am makasarok ye-yen kid na tolay ta pakipagbannayan ku,**" kunna.

A yen ta negungay na Namaratu ya mekapitu en araw petta ngilinan na tolay kiden, petta yen ya pagnonotan tam ta simarok kitam mina ta pakipagbannayan na en. Te ya ikayat na uhohugan gafu ta mekapitu en araw a

"**Nagimmang ya Namaratu ta mekapitu en araw, te matalak na gafu ta sa nabalin na ya ngamin kiden tinarabaku na,**" kunna.

A maski am sa nebalin na Namaratu ya ngamin a aweda haman kurugan ta mesipat kid hapa ta ngamin kiden tinarabaku na.
5 A yen ta nebar na ta

"**Bakkan na sangaw ta Namaratu ya ngagan ku am makasarok ye-yen kid na tolay ta pakipagbannayan ku,**" kunna.

6-7 A gafu ta nangilogot ya napopolu kiden nga nagsoysoy ta nadangag da en a pinidwa ha na Namaratu ya nekari na en, petta mesipat ya mayaten mesipat. Te tentu en nabayag addet ta nepasi na popolu kiden dadagkal a nepeuhohug na te mina Dabiden ya ikari na en ta kuman na nebar kun ta ayanen;

"**Am arawin yan ya pakadangag muy ta uhohugan na Namaratu tekamuy a awemuy pagbanadan ya nonot muy,**" kunna.

A gafu ta nepeuhohug na te Dabiden a netunglak na ya takwan na araw, petta simarok kitam mina ta pakipagbannayan na Namaratu ewan, te am arawin yan kan

ya pakadangag tam ta uhohugan na tekitam a yen kan mina ya pakesipat tam ta pagbannayan na.
8 Te maski am nakadatang ya napopolu kiden ta lugar na Kanaan nga nangitulu-
dan ni mina Hoswe tekid a bakkan haman
ta iyen ya pakesipat da ta nekari na Na-
maratu, a yen ta nebar na Namaratu ya
takwan na araw tekitam, petta simarok
kitam mina tentu.
9 A yen mina ya pake nonotan tam, te
ya iatad na Namaratu nga pagbannayan
na tolay na kiden a megitta hala ta ka-
bannayan na en ta mekapitu en araw, te
nagimmang na gafu ta sa nabalin na ya
nepangparatu na ta paglelehutin.
10 A am itta ya makipagbannay ta Na-
maratu a pagkamagan na ya gagangayen
tarabaku na ta kuman na Namaratu ewan.
11 A gafu ta kumanen a awetam mina
pagbanadan ya nonot tam ikid na mag-
soysoy ta uhohugan na Namaratu tekitam
ta kuman na napopolu kiden, te afuran
tam la ya makipagbannay ta Namaratu,
petta awetam sangaw melogot.
12 Te ya uhohug na Namaratu a sitato-
lay haman ikid na seppakapangwa, te ku-
man na itta ya tadam na nga matmatadam
ammi ta magdwaakub na kampilan, yaga
malogon suminap addet ta umag na nonot
tam ikid na kahalwa tam, ikid na umag
na ngamin barbari tam ikid na tulang tam
kiden. A pasikkalan na hapa am anu ya
nonotan tam ikid na igakkad tam,
13 te awan ta melemad tam ta Namaratu
am awa umapārān ya ngamin kasasaad
na pinaratu na kiden. A intu sangaw ya
mangita tekitam am kustu ya tinarabaku
tam.

Ya Kadakalan Na Padi Tam

14 A yen ta pake itug tam mina ya pan-
gurug tam, te itta ya kadakalan na padi
tam nga nakasarok ta agyan na Namaratu
ewan, a intu hala ya anak na en Hesus.
15 A amu na hapa makipagrikna ta
pagkafuy tam, te naparuba na hapa ya ku-
man na ngamin kiden nangayayyaw teki-
tam, ammi naattaman na la petta awena
makaliwat.
16 A gafu ta intu ya padi tam nga suma-
gapil tekitam ta atubang na Namaratu
ewan a mappya ta iturad tam la ya simarok
ta bali na ewan petta makimallak kitam
tentu ta pake atubang na ewan, te intu hala
ya Dyos nga makkamu ta ngamin, a mal-
ogon hapa mangikallak, petta mauffunan
kitam am itta ya masapul tam.

5

1 A ya netunglak ta kadakalan na padi ta
idi a dana pinili na Namaratu, kapye na ne-
saad, petta intu ya pinakabari na ikattolay
na kiden ta atubang na Namaratu, te intu
ya nangigawat ta iatad da ikid na peatang
da ta Namaratu gafu ta liwat da kiden.
2 A gafu ta addu hapa ya pagkuran-
gan na ta kuman na ikattolay na kiden,
a maalumemak hapa magtabarang tekid
am angarigan ta tumakwan kid gafu ta
pakilavun da.
3 A gafu ta itta hapa ya pagkurangan na
a gagangay ta itta hapa ya iatang na gafu ta
liwat na kiden hapa la ta kuman na iatang
na ta liwat na tolay kiden.
4 A maski am inya ya kadakalan na padi
ta idi a awena haman naguray nagpadi,
te inindagan na ya pagpili na Namaratu
tentu ta kuman na nepagpili na te mina
Aronen.
5 A kumanen hapa te Hesusen, te
bakkan ta intu ya nangpātā-nāng ta bari
na ta kadakalan na padi, te Namaratu ya
nangpātā-nāng tentu. Te ya napolu en
uhohug na Namaratu tentu a

"**Ikon ya Anak ku, a iyak la ya damam,**"
kunna,

6 kapye na hapa nebar ta

"**Ikon ya padi nga magnayun ta addet
ta addet, te nesaad ta kan ta ku-
man na pagpadi ni Melkisadeken
ta idi,**" kunna.

7 A ta ketta para la ni Hesus ta lutakin a
pake masikan makimallak tentu en magge
masi, te neayag na ya pakimallak na, yaga
netangit na para ta Namaratu ewan nga
makkamu mangikerutan tentu. Ammi
gafu ta malologon hapa timuluk ta pasi na
en a dinangag na hapa na Namaratu ya
pakimallak na en.
8 A maski am Anak na Namaratu a map-
pya ta pinaruba na hapa ya magattam

ta zigat na petta mapenam mangidulot ta
pangurug na.
9 A gafu ta awan pulus ta pagkuran-
gan na a nagbalin hapa ta magnayun na
mangikerutan ta ngamin kiden mangurug
tentu,
10 te pinagbalin na Namaratu ta
kadakalan na padi ta kuman na pagpadi
ni Melkisadek ta idi.

Ya Metabarang Ta Awan Para Maketug

11 A addu para la mina ya ipasikkal
ku tekamuy gafu te Melkisadeken, ammi
mazigat melawlawag tekamuy, te kuman
na nagbangngag kanan.
12 Gagangay ta ikamuy na mina ya man-
gituldu ta kadwan, te nabayag kanan
haman nakadangag, ammi kuman na mas-
apul muy para la ya mangituldu ha teka-
muy ta imunnanen metuldu ta uhohug na
Namaratu, te kuman na mapasusu kam
para la, te awemuy para makan ya kuman
na matuyag na kanan.
13 A gafu ta kuman na gattaken la ya
maattaman muy a awemuy para la amu ya
pagduman na matunung ikid na killu.
14 Ammi ya matuyagen ta nonot, a mas-
apul na ya matuyag na kanan, te napenam
na magnonot, a marikna na ya pagduman
na matunung ikid na killu.

6

1 Ammi gafu ta nabayag kitanan man-
gurug a taliban tam la bit ya mapopolu
kiden metuldu ta bagu kiden mangurug, te
mappya ta pagtuyagan tam ya pangurug
tam ta kadwan kiden metuldu, te nabalin
na haman netunglak ya kuman na arigi
na pangurugan tam, a yen ta awetanan
mina totolin bibidan ya napopolu kiden
netuldu tekitam nga pagbabawi tam, ikid
na pamegafwanan na pangurug tam ta Na-
maratu,
2 ikid na pagzigut tam, ikid na pangisi-
ged tam ta bendisyon, ikid na pagtolay
sangaw na nagpasi kiden, ikid na pangpa-
gang na Namaratu nga awan ta addet na.
Taliban tam bit la yen kid na metuldu,
petta nonotan tam ya kadwan kiden para
metuldu nga mangpatuyag ta pangurug
tam.
3 A am uray hapa na Namaratu a yen ya
itulduk tekamuy, petta awemuy sangaw
magtalekud,
4 te am itta ya magtalekud ta pangurug
na en a awena mabalin ta magtoli ta nag-
talekudan na en. Te dana naparuba nan
haman ya dakar na Namaratu a bendisyon
na en, a naparuba nan hapa ya panguffun
na Kahalwa na Namaratu tentu,
5 ikid na kappyanan na uhohug na Na-
maratu, yaga nakakkapan na para ya
pakapangwa na Namaratu nga umaddu
sangaw ta pakapatayuk na iturayan na.

6 Ammi am pagtalekudan na mina a
awena mantu mabalin ta magtoli, te nea-
mamat nan haman ya Anak na Namaratu,
te kuman na pinagappa na la ta krus.
7 Te ya nonot na tolay a kuman na lutak.
A am dana naaradun ya lutaken kapye
na mamulan, a bendisyonan na hapa na
Namaratu ta udanen petta malapat. A
am lumattog hapa sangaw ya mayan na
lutaken a ittan ya magserbi ta makālutaken
ta kanan na.
8 Ammi am angarigan ta intu la san-
gaw lumattog ya sit ikid na kompormi
na kadat, a awan ta serbi na lutaken, a
igaged nan mantu na makālutaken kapye
na tungradan ya mayan na en. A kumanen
hapa ta tolay.

9 A maski am bidan ku yan tekamuy,
kahkahulun, a awek ibar ta ikamuy ya
kuman na lutaken nga awan ta serbi na,
te amuk ta ispot ya ipaita muy gafu ta
pangurug muy, a yen ya mangipasikkal ta
mekerutan kam.
10 A matunung hapa ya Namaratu, te
awena kaliwatan ya tarabaku muy ikid na
pangidduk muy tentu, te maita na hala
ya panguffun muy ta kahulun muy kiden
mangurug.
11 Ammi pake ikayat ku para ta idulduldu-
lot na tagtakday tekamuy ya kuman na
dana kalogon muyen addet ta addet, petta
magdulot hapa sangaw ya ngamin ikata-
lak muy ta iatad na Namaratu tekamuy.
12 A nabidak yan tekamuy petta awe-
muy la matalakag, am awa parigan muy
mina ya imunnan kiden nangurug nga
nakagamid ta nekari na Namaratu gafu

ta pangurug da ikid na nepagattam da ta zigat da en.

Ya Pagpagasingan Na Namaratu Ta Kari Na En

13-14 A intu mina nonotan muy i mina Abraham ta idi, te ya uhohug na Namaratu tentu a

"**Pagasingan teyak am aweta ka sangaw bendisyonan, a pakaddun ku hapa sangaw ya simsimam kiden,**" kunna.

A gafu ta awan ta atata-nang ammi ta Namaratu ewan, a yen ta ngagan na en hapa la ya nepagasingan na ta idulot na la idulot ya nekari na en te Abrahamen.

15 A gafu ta naattaman ni mina Abraham ya magindag a nagamid na hapa ya nekari na Namaratu tentu.

16 A am angarigan ta tolay mina ya magpagasingan ta ipasikkal na en a ingagan na ya ngagan na Namaratu ewan gafu ta atata-nang ammi tentu. A maski am anu ya ipasikkal na, am ngagan na Namaratu ya ipagasingan na a yen na hapa ya kurugan na kadwan kiden.

17 A kumanen hapa ta Namaratu, te gafu ta itta ya nekari na a ikayat na ipasikkal ya nekari na en ta nangikarin na kiden, petta mangurug kid ta awena sangaw ibabawi ya nekari na en tekid. A yen ta ipagasingan na ya ngagan na en petta mepasikkal ya nekari na en.

18 A gafu ta awena magladdud na Namaratu, a awena mantu mabalin ta ibabawi na ya nekari na en ikid na nepagasingan na. A ya duwa kiden iningwa na Namaratu ya pakaturadan na mina na nonot tam, te gafu ta umahat kitanan ta Namaratu ewan a paturadan na kitam, petta pake itug tam ikid na idulot tam ya pangikatalak tam tentu.

19 Te am ikatalak tam ya uhohug na Namaratu tekitam a yen ya kuman na kegalutan na kahalwa tam, petta awetam magattāt ta pake sodan tamen ta agyan na Namaratu ewan.

20 Te yen ya imeyan ni Hesusen petta pinakabari tam ta atubang na Namaratu ewan, te nagbalin ta kadakalan na padi nga magnayun ta kuman na pagpadi ni Melkisadek ta idi.

7

Ya Pagpadi Ni Melkisadek

1-2 A ya kasasaad ni Melkisadek ta idi, a intu ya ari ta lugar na ili na Salem, yaga padi hapa na Namaratu ewan. A ya ikayat na uhohugan na ngagan na en Melkisadek a, "**Ari na Katunungan,**" kunna. Ammi "**Ari na Kappya**" ya takday para ngagan na gafu ta intu hala ya ari ta lugar na Salem.

3 Ammi awan ta makkamu am had sin ya nagafun na pagpadi na, te awena haman nesurat am inya ya dama na ikid na hina na ikid na dadagkal na kiden, kumanen hapa ta nekeanak na ikid na pasi na. A gafu ta kumanen a meangarig hapa ta Anak na Namaratu, te kuman na awan ta pagaddetan na pagpadi na.

4 A* nonotan muy mantu ya kadakal na turay ni Melkisadek, te intu hala ya inatadan ni Abrahamen ta pagkafulu na ngamin kiden nagubat na ta kwa na ari kiden, te enna dinafung i Abrahamen tentu en nagtoli nga ange namapasi ta ari kiden, a binendisyonan na hapa.

5 Dana amu na ngamin tolay ta naturturay ya mangbendisyon ammi ta bendisyonan na en, a yen ya mangipasikkal ta naturturay i Melkisadek ammi te mina Abraham, a naturturay hapa ya pagpadi na en ammi ta pagpadi na magLebi kiden ta ayanin, te ya magLebi kiden a simsima kid ni mina Abrahamen, te ya dadagkal da en Lebi a afuk ni Abraham ta tud.

6 A ya magLebi kiden a itta hapa ya turay da, te ya takday lintig na Namaratu ya mangibar ta ikid mina ya maatadan ta pagkafulu na bannag na sakā Hudyo da kiden gafu ta pagpadi da, ammi sa simsima kid hala ni mina Abrahamen nga binendisyonan ni Melkisadek ta idi.

7 Ammi naturturay para ya pagpadi ni Melkisadek, te takwan ya nagafun na pagpadi na ta idi, te awena negitta ta nagafun na pagpadi na magLebi kiden, te awan

* **7:4** Ya katunud na bersikulo 4 addet ta 10 a medyo takwan ammi ta katunud da ta kadwan kiden Bibliya, te nauli ya katunud da ta isin petta matarus ya bida.

kid para la ten, a awan para la ya lintigen nga nangpapadi tekid. Ammi gafu ta padi i Melkisadek a intu ya inatadan ni Abrahamen ta pagkafulu na kwa na kiden. Ammi binendisyonan na hapa i Abrahamen, te intu ya nakitulagan na Namaratu ta palungu.

8 A maski am awan para la ya magLebi kiden nga simsima ni Abrahamen ta nepangdafung ni Melkisadek tentu a itta kid para la ta bari ni Abrahamen, a sakā nesipat kid hala ta pangatad na ta pagkafulu na nagbannagan na te Melkisadeken.

9 A maski am ikid ya maatadan ta pagkafulu na nagbannagan na tolay kiden a dana nangatad kid haman te Melkisadeken.

A yen ta naturturay ya pagpadi ni Melkisadek ammi ta pagpadi na magLebi kiden.

10 A pake maita para ta naturturay i Melkisadek, te ya magLebi kiden a aweda haman magdanang, te nasi kid la. Ammi te Melkisadek a nepasikkal ta matolay la.

Ya Pangtali Na Namaratu Ta Pagpadi Na MagLebi Kiden

11 A maski am nesaad ya magLebi kiden ta pagpadi da a awan haman ta mabalinan da nga manguffun ta tolay kiden petta matunung kid mina ta Namaratu. A yen ta inazi na ya pagpadi ni Aron ikid na kahulun na kiden nga magLebi, a takwan na ya nesaad na nga magpadi ta kuman na pagpadi ni Melkisadek ta idi.

12 A gafu ta natalin ya magpadi kiden a gagangay ta matalin hapa ya lintigen nga nangpapadi tekid, te ya lintigen nga nedagut ni mina Mosesen ta idi a yen ya nangatad ta pagpadi na magLebi kiden.

13-14 Ammi ya tali da en nga magpadi nga binida na Namaratu ta suraten a bakkan haman ta tribu ni Lebi ya nagafun na, te amu tam haman ta tribu ni mina Huda ya nagafun na Dafu tamen Hesus, a bakkan ta yen ya nagafun na padi kiden ta idi. A gafu ta awan ta nabida ni Moses ta lintigen ta isin na tribu tentu en nangipalawag ta tarabaku na padi, a yen ta nebar na Namaratu ya bagu na lintig nga mangpapadi te Hesus.

15 A gafu ta ittan ya bagu na padi nga negitta te Melkisadek, a yen para ya mangipasikkal ta pagkurang na pagpadi na magLebi kiden.

16 Te bakkan ta lintig na magLebi kiden ya nangpapadi te Hesus, te ya gafu na pagpadi na a ya pakapangwa na angat na nga awan ta addet na,

17 te yen haman ya uhohug na Namaratu ta suraten;

"**Iko ya padi nga magnayun addet ta addet te mesaad ka ta kuman na pagpadi ni Melkisadeken,**" kunna.

18 A naazi mantu ya danen lintig gafu ta itta ya kurang na, te awan ta neatad na,

19 a awan ta pakauffun na ta tolay kiden petta umabikan kid mina ta Namaratu. Ammi ta ayanin gafu ta damag ni Hesus a dakdakal ya ikatalak tam ammi ta nekatalak na dadagkal kiden, a intu ya manguffun tekitam petta makaabikan kitam ta Namaratu.

20-22 A pake mapmappya mantu ya bagu en netulag na Namaratu tekitam ammi ta dana en netulag na ta dadagkal tam kiden, te i Hesus ya makkamu mangidulot ta netulag na en tekitam. A gafu ta intu ya kadakalan na padi tam a itta hapa ya nekari na Namaratu tentu, te ya uhohug na Namaratu tentu a

"**Nepagasingan ku ta padi ka nga magnayun, a awek na sangaw ibabawi,**" kunna tentu.

Ammi ta nekesaad na imunnan kiden nagpadi a awan haman ta nekari na Namaratu tekid.

23 Ammi nakiduma para i Hesus ta imunnan kiden nagpadi, te aweda haman nagdanang ta pagpadi da te nasi kid, a yen ta matubtubbat ya magLebi kiden nga magpadi.

24 Ammi te Hesus a awena magimmang magpadi te magnayun la addet ta addet.

25 A yen ta itta ya mabalinan na nga mangikerutan ta mappya ta ngamin kiden umabikan ta Namaratu gafu tentu, te magnayun sitatolay ta atubang na Namaratu ewan, petta pakimallak na kitam.

26 A i Hesus mantu ya kadakalan na padi nga makauffun tekitam te kagitta hala na Namaratu ewan, a awan ta liwat na ikid na

pakehuyan na, te awena mekabat ta magliwat kiden, a ta ayanin a neata-nang hapa addet ta utun na ngamin kiden magyan ta langit.

27 A awena hapa masapul ta kanayun mangatang ta kuman na imunnan kiden nga kadadagkalan na padi. Te ye-yen kid a kanayun nangatang kid bit gafu ta liwat da kiden, kapye da nangatang gafu ta liwat na tolay kiden. Ammi te Hesus a mittan la ya nepangatang na tentu en nangiatang ta bari na ta pasi na en.

28 Ammi ta idi a ya lintigen ya nangpapadi ta tolay maski am itta ya pagkurangan na. Ammi ta ayanin a itta ya nekari na Namaratu a nepagasingan na para ta intu magpadi ya Anak na en nga magnayun magpadi, te awan pulus ta pakehuyan na.

8

I Hesus Ya Pinakabari Tam

1-3 A kumanin mantu ya pake ikayat ku uhohugan tekamuy: ittan ya kadakalan na padi tam ta kuman na nebar kun ta ayanin, a mappya ta neatang na ya bari na en ta Namaratu gafu ta liwat tam kiden, te maski am inya ya mesaad ta kadakalan na padi a gagangay ta itta ya iatang na. A ta ayanin a nesaad ya kadakalan na padi tam ta kanawan na dama na en nga magturay ta langitewan. A intu hapa ya pinakabari tam ta pake agyan na Namaratu ewan, te bakkan ta agyan na gagangay na kapilya nga paddayan na tolay ta lutakin.

4 A ta ketta para la ni Hesus ta lutakin a awena mabalin ta magpadi ta gagangayen kapilya, te ya magLebi kiden la ya magpadi ikid na mangatang ta kapilya in yen ta kuman na nebar na lintigen nga mangpapadi tekid.

5 Ammi ye-yen na kapilya nga nagtarabakun na padi kiden a bakkan ta yen ya kakurugan na agyan na Namaratu, te yen la ya neunnan na Namaratu ta kuman na keangarigan la na agyan na en ta langit. Te ya uhohug na Namaratu te mina Moses tentu en ange namadday ta gagangayen kapilya a

"**A pake itam, Moses, am paddayam ya kapilya en, te megitta mina ta kapilya en ta langit nga nepaitak teko ta utun na bagetayen,**" kunna.

Ya Bagu En Tulag Na Namaratu

6 A ya tarabaku ni Hesus ta ayanin ta pake agyan na Namaratu ewan a pake mapmappya ammi ta tarabaku na nagpadi kiden ta lutakin, te pake mapmappya hapa ya bagu en tulag nga idulot na ammi ta napolu en tulag nga nedulot na popolu kiden nagpadi. A kakurugan ta mapmappya ya bagu en tulag, te pake mapmappya hapa ya ikari na Namaratu nga mehulun tentu ammi ta napolu en tulag na.

7 Te am angarigan ta awan mina ta kurang na napolu en a awena mina netali ya mekaduwa en.

8 Ammi kuman na nehuya na ya napolu en tulag na gafu ta tolay kiden, te ya uhohug na en tekid a

"**Itta sangaw ya araw am mamaddayak ta bagu na tulag ku ta Istralita kiden ikid na taga Huda kiden.**

9 **Ammi bakkan sangaw ta kuman na dana en tulag ku ta dadagkal da kiden teyaken nangiuhet tekid ta lugar na Egipto,**

te aweda haman kinurug ya tulag ken tekid, a yen ta pinagorayan ku kid hapa," kunna.

10 "**A ya tulag ku sangaw ta tolay ku kiden a**

Iyak hapa la sangaw ya mangipasinap ta lintig ku kiden tekid,

te isurat ku ta nonot da, petta malogon kid sangaw mangurug.

A iyak sangaw ya Dyos da nga makkamu tekid,

a ikid sangaw ya tolay ku nga mangurug teyak.

11 **A awena sangaw masapul ta magintultuldu kid.**

A awan sangaw ta,

'O, nonotam ya Namaratu,' **kumin,**

te amu nak sangaw na ngamin kiden tolay ku

nga abbing ikid na dadagkal, ikid na pobre ikid na naba-nang.

12 **A amu dak sangaw te ikallak ku kid sangaw ta pagliwat da,**

te awek na sangaw nonotan ya liwat da kiden teyak," kunna.

13 A gafu ta bidan na ya bagu na tulag, a
ikwenta na ya napolu en ta dadan na nga
awan ta kapkappyan. A ya nagbalinen ta
dan ikid na makafuy a tanagay na imawan.

9

Ya Kasasaad Na Kapilya En Ta Lutak

1 A gafu ta napolu en tulag na Namaratu
ta popolu kiden dadagkal a itta ya kapilya
da ta lutakin nga nepapadday na Nama-
ratu tekid, a itta hapa ya kuman na lintig
na pangdayaw da.
2 Duwa hapa ya silid ta kapilya en, a dana
neparan da ya napolu en silid, te yen ya
pagyanan na medyo ata-nang na zilag nga
pitu ya panga na, ikid na lamesa en nga
tinunan da ta mafulu duwa na pan. A ya
nengagan da ta isin na silid a, "**Mangilin
na Silid.**"
3 A ya mekaduwa en silid, a itta ta lingad
na zingzingen nga ga-gamit, ammi pake
makanag. A ye-yen na silid ya nengagan da
ta "**Pake Mangilin na Silid**".
4 A itta hapa ya angiatangan na balituk
nga pangapangan da ta hutaw nga maban-
gog, ammi itta ta taakub na zingzingen. A
ta umag na Pake Mangilinen Silid a itta ya
nengagan da en "**Lakasa na Tulag**" nga
nahungun ta balituk. A ta umag na lakasa
en itta ya banga en nga balituk, ikid na
sarukud ni mina Aron nga nagsaringit ta
idi, ikid na duwa na batu nga dampig nga
nasuratan ta lintig kiden na Namaratu. A
ya "**mana en**" nga kuman na pan a itta ta
umag na banga en.
5 A ya kalab na lakasa en, a yen ya
nengagan da ta "**Pakapakoman na Liwat
Kiden**". A itta hapa ya duwa na sinang
ayam nga balituk nga sepayak, a nagtayuk
kid ta kalab na lakasa en nga nagatubang.
A yen kid ya nengagan da ta "**Kerubim na
Kadakaran**", te ya nagtangnganan da en
ya pakaitan ta dakar na Namaratu. Ammi
bakkan ta ayanin ya pangipalawag ku ta
isin kid.
6 A sangaw am sa neparan ya ngamin
kiden masapul da ta umag na kapilya en
a simarok hapa ya padi kiden ta napolu
en silid ta kinanghahaw, petta idulot da ya
gagangayen tarabaku da.
7 Ammi intu la makasarok ta mekaduwa
en silid ya kadakalan na padi, ammi mit-
tan la ta kada darun. A awena mabalin
ta simarok am awan hapa ta ihulun na ta
daga na pinarti da en, petta iatang na ta
Namaratu gafu ta liwat na ikid na liwat na
tolay kiden nga aweda negakkad.
8 Ammi gafu ta keangarigan la ya gagan-
gayen kapilya ta idi a itta ya ikayat na uho-
hugan na Kahalwa na Namaratu tekitam,
te gafu ta ketta para la na zingzingen nga
ga-gamit ikid na napolu en silid, a ikayat na
uhohugan ta awena makasarok na magda-
likompormi ta atubang na Namaratu.
9 A ya kasasaad mantu na kapilya en
ta idi a yen ya pakaitan tam ta itta ya
pagkurangan na dana en tulag na Nama-
ratu tekid, te ya ngamin kiden neatang da
ikid na neatad da ta pangdayaw da ta idi
a aweda nakabaggaw ta nonot na tolay
kiden, te narikna da para la ya liwat da.
10 A ya pangurug na popolu kiden
dadagkal ta dana en tulag a nagserbi
la bit ta pagkappyanan na bari da, te
magdaduma ya pagbaggaw da, a nehangat
kid mangan ta kadwan kiden kanan ikid
na inuman. Ammi yen kid ya nepakkwa
na Namaratu tekid addet ta pangatad na
ta bagu na tulag.

Ya Sarok Ni Hesus Ta Kakuruganen Kapilya

11 A gafu ta ange ni Hesus Kristu a intun
ya kadakalan na padi tam nga magserbi
tekitam ta ngamin kiden kappyanan. Te
awena haman simarok ta gagangayen
kapilya nga pinadday na tolay am awa
kadakalanen kapilya ta langit nga pake
mapmappya ammi ta pinadday na tolay.
12 A nagdulot na ta pake agyan na Na-
maratu ewan, ammi awena magpatotoli
simarok ta kuman na kadwan kiden ta
gagangayen kapilya am awa mittan la ya
sarok na, te bakkan haman ta daga na
kalding ikid na baka ya neatang na ta ku-
man na imunnan kiden, am awa daga na
en hapa la. A ye-yen na daga ya pake
nangikaru ta liwat tam kiden, petta ne-
tunglak na ya pangikerutan na tekitam
nga magnayun addet ta addet.

13 Ta idi a ya daga na kalding ikid na
baka ya neatang da gafu ta liwat na tolay
kiden, a ya iningwa da hapa am itta ya
kazigzigmanan na tolay a dana nekihu da
ya danum ta laffu na baka nga naapang
kapye da iwarsi ta tolayen.
14 A am yen kid na atang ya nakaazi ta
kazigman na bari da ta idi, a kontimas ta
mapmappya ikid na masmasikan ya daga
ni Hesusen. Te gafu ta pangurug na ta
Kahalwa na Namaratu nga nagyan tentu
a neatang na ya bari na en ta Namaratu
nga awan ta pakehuyan na. A ya daga na
en mantu ya pake makabaggaw ta nonot
tam ta tinarabaku tam kiden nga awan ta
kapkappyan, petta intun tarabakun tam ya
pakkwa na Namaratu tekitam.

15 I Hesus mantu ya nangkustu ta bagu
en tulag na Namaratu tekitam, petta
maatadan ya tolay na kiden ta magnayun
na bendisyon ta kuman na nekari na en
tekid. Te gafu ta pasi na en a sinaka nan ya
tolay na kiden nga nakaliwat ta ketta para
la na dana en tulag na.

Ya Mangkustu Ta Tulag Na Namaratu

16-17 A ta kuman na keangarigan, am itta
ya mamadday ta papeles nga mangibar ta
ngagan na mangalap sangaw ta kwa na
kiden a awan para la ta kwenta na pape-
lesen am matolay para la ya namaddayen.
Ammi am nasin a masapul ya papelesen, te
yen ya mangibar ta ngagan na mangalap ta
kwa na kiden.
18 A kumanen hapa ta danen tulag na
Namaratu, te awan para la ta kwenta na
am awan ta daga na nasi nga mehulun ta
tulag na en.
19 A ya iningwa mantu ni mina Moses en
ta idi tentu en nabalin nangipadangag ta
ngamin kiden lintig na Namaratu ta tolay
kiden, a nagpaparti hapa ta urbun na baka
ikid na kalding. A nekihu na hapa ya daga
da kiden ta danum, te nangalap hapa ta
darag na du-dut na kalneru, kapye na iga-
lut ta kulang na kuman na bihaw, kapye na
isabbung ta daga kiden. A sangaw newarsi
na hapa ya daga kiden ta lebru na lintig
kiden kontodu tolay kiden.
20 "**Ya daga in yan ya mangidulot ta
nakitulagan na Namaratu teki-
tam,**" kunna hapa tekid.
21 A sangaw winarsin na hapa ya kapilya
en, kontodu ngamin kiden masapul da ta
pangdayaw da.
22 A gafu ta lintig na en ta idi a gagangay ta
metun ya daga na ayam ta kadwan kiden
usaran da, a am awan ta nagarut ta daga a
awan hapa ta mapakoman ta liwat na.
23 Ammi ya gagangay na pangdayaw da
ta idi, ikid na kapilya en, ikid na ngamin
kiden masapul da a bakkan ta yen kid ya
lugar na kakurugan na pangdayawan tam,
te kuman kid la na keangarigan. A ma-
balin hapa ta daga na ayam ya nangkustu
ta keangariganen, ammi ya mangkustu ta
pangdayaw tam ta langit a awena mabalin
ta daga na ayam, te masapul ya daga na
tolay nga awan pulus ta pakehuyan na.
24 Te bakkan haman ta gagangay
na kapilya nga pinadday na tolay ya
simarokan ni Hesusen am awa pake agyan
na Namaratu ewan nga kakurugan. A
ta ayanin a intu ya pinakabari tam ta
atubang na ewan.
25 A ya takday para gagangay na
kadakalan na padi ta idi a kada darun
simarok ta Pake Mangilinen Silid petta
ipaita na ya daga en nga ape nangikaru ta
liwat na tolay kiden, ammi bakkan haman
ta daga na, am awa daga na ayam. Ammi
te Hesusen a daga na en hapa la, a bakkan
ta namengaddu ya pangiatang na ta bari
na, te mittan la.
26 Te am namengaddu mina a gagangay
mantu ta namengaddu nasi addet ta neka-
paratu na paglelehutin. Ammi ta kaku-
rugan a negitta ta tolay ta mittan la ta
pagaddetan na araw kidin, petta pake azin
na ya pagliwat tam gafu ta pangiatang na
ta bari na en.
27-28 A gafu ta mittan la ya pasi na
tolay kapye na imbestigaran na Namaratu
ewan, a gagangay ta mittan la hapa ya
pangikaru ni Hesus ta liwat tam kiden
kapye na hala magtoli ta isin. Ammi
bakkan ta intu sangaw iange na ya
mangikaru ha ta liwat, am awa alapan
na ya tolay kiden nga matalak magindag
tentu.

10

Ya Kakurugan Na Bendisyon Na Namaratu

1 A ya ngamin kiden netuldu ta lintig
kiden nga nesurat ni Moses a bakkan ta
yen kid ya pake kakurugan nga pakkwa
na Namaratu, te kuman kid na alinu na
kakurugan nga neunnan na Namaratu. Te
ya pake kakurugan a dumatang sangaw
ta maatubang na araw. Te maski am na-
mengpiga ya pangiatang da ta kuman na
neatang da kiden ta kada darun, a awan
haman ta neatad da ta tolay kiden petta
matunung kid mina ta Namaratu.
2 Te am angarigan ta nagmappyan mina
ya nonot da a neimmang da mina ya
neatang da kiden. A am kakurugan mina
ta kustu ya nekabaggaw na nonot da kiden
a aweda mina nanonotan ya liwat da ki-
den.
3 Ammi gafu ta kanayun kid nangatang
ta kada darun a yen ya nakanonotan da ta
itta para la ya liwat da.
4 On, te awena mabalin ta daga na baka
ikid na kalding ya mangazi ta liwat da
kiden.
5 A yen ta umange ya Anak na Namaratu
ta lutakin, te ya nebar na ta dama na en a
"**Yen ta dinob nak, te bakkan ta kuman
na iatang da kiden ya ikayat mu.
A neatad mu teyak ya bari na tolay,
petta yen ya meatang teko,
6 te bakkan ta daga na ayam ikid na
naapang na bilsag ya ikayat mu.
7 A ya inuhohug ken teko, Dyos ku, a**
*'Itta yak mantu sin, te kompormi ya
pakkwam teyak,
a malogonak la ta kuman na linavun da
teyak ta surat kiden,'* **kunku.**"
8 A ya napolu en uhohug na ta isin a
bakkan kan ta magmagannud na atang ya
ikayat na Namaratu, maski am yen kid ya
neatang da gafu ta lintig na kiden,
9 te nedagga na ya mekaduwa en uhohug
na ta "**Itta yak mantu sin te kompormi
la ya pakkwam teyak,**" kunna. A yen ya
pakkamun tam ta inawe na Namaratu ya
pangatang da ta idi petta intu metali ya
pakeatang na Anak na en.
10 A gafu ta malogon i Hesusen ta
nepakkwa na Namaratu tentu a napakoma
kitanan gafu ta nepangiatang na ta bari na
en, a maski am mittan la ya nepangiatang
na.

Ya Neatang Ni Hesus

11 A ya kuman na tarabaku na padi ki-
den ta idi a kinanghahaw nangiatang kid,
te kanayun pidwan da la ya kuman na
neatang da kiden. Ammi awan haman ta
naazi na neatang da kiden ta liwat na tolay
kiden.
12 Ammi te Hesusen a mittan la ya
nepangiatang na ta bari na a kustun yen
addet ta addet. Te tentu en nabalin nan-
gatang a nagtogkok na hapa ta kanawan
na Namaratu ewan, te makipagturay hapa
tentu.
13 A itta la ten magaindag addet ta sa
naabak ya ngamin kiden katapil na.
14 A gafu ta tatakday la na atang a sa
nekaru ni Hesus ya ngamin kiden liwat na
ngamin kiden mabaggawan, petta awan
pulus ta pakehuyan da addet ta addet.
15 A yen hapa ya dana nepasikkal na Ka-
halwa na Namaratu gafu ta nepeuhohug
na ta aglavunen, te ya uhohug na en a
16 "**Sangaw ta maatubang na araw a ma-
maddayak ta takwan na pakitu-
lag ku ta tolay ku kiden,
a iyak hapa la sangaw ya mangipasinap
ta lintig ku kiden tekid,
te isurat ku ta nonot da, petta
malogon kid sangaw mangurug,**"
kunna.
17 A ya uhohug na en para a
"**Awek na sangaw nonotan ya liwat da
kiden,**" kunna ta suraten.
18 A gafu ta sa pinakoman na ya ngamin
kiden liwat tam a awenan masapul ta itta
para ya meatang nga mangikaru ta liwat
tam.

Umabikan Kitam Ta Namaratu

19 A gafu ta nagarut ya daga ni Hesus
ta pasi na en a yen mina ya ikatalak tam,
kahkahulun, ta sa makasarok kitanan ta
pake mangilin na silid nga agyan na Nama-
ratu ta langitewan.
20 Te ya zingzingen nga ga-gamit nga
nagsalin ta gagangayen kapilya, a napis-
sang na, te yen ya keangarigan na bari
ni Hesusen nga napapasi gafu tekitam.
Ammi gafu ta natolay hala a nehukat na

tekitam ya bagu na angen tam nga katolayan tam hapa.

21-22 A gafu ta intu hapa ya kadakalan
na padi tam nga magturay ta bali na Na-
maratu a pake umabikan kitam mantu
la ta Namaratu ewan. A awetam pag-
duwaduwan ya nonot tam, te pake itug
tam hud la ya pangikatalak tam tentu, te
gafu ta daga na en a pake nabaggawan
na ya nonot tam ta tinarabaku tamen, a
naulin hapa ya gagangay na bari tam ta
nepagzigut tamen.

23 A awetam hapa pagpopoyungan ya
nonot tam, am awa pake idulot tam hud
la ya pangikatalak tamen nga nebosag tam
ta pangurug tamen, te mekatalak hapa ya
Namaratu nga mangidulot ta nekari na en
tekitam.

24 A nonotan tam hapa am had kun-
tam magkapatpaturad, petta awetam tal-
iban ya magkaid-idduk ikid na mappya na
tarabaku.

25 A awetam la parigan ya gagangay na
kadwan nga magabsen ta paggagimmung
tam, te mapmappya hud la ta magimpas-
pasikan kitam, aglalo te maita tam haman
ta abikan na ya araw na datang na Dafu
tamen.

26 Te am naparuba tanan ya kakurugan,
otturu pagtalekudan tam a awan na san-
gaw ta takwan na mangazi ta liwat tam.

27 A awan hapa sangaw ta takwan na
pakesipatan tam am bakkan la ta kattata-
lawanen na panglavvu na Namaratu nga
mangapang ta katapil na kiden.

Mapa-gang Sangaw Ya Magsunsun

28 Intu mina nonotan muy ya nakkwa ta
nakaliwat kiden ta idi, te am itta ya awan
nangurug ta lintig kiden nga ginawat ni
Moses ta Namaratu, ikid na itta hapa ya
duwa ono tallu na nangipasikkal ta liwat
na, a pinapasi da la, aweda nekallak.

29 A kontimas mantu ta madmadammat
sangaw ya pangpa-gang na Namaratu ta
magtalekuden ta Anak na en, te nedadula
nan haman ya daga na en nga nangbaggaw
tekitam, yaga nagtalekudan na para ya
allak na Kahalwa na Namaratu tekitam.

30 Te amu tam haman ya nebar na en ta
"**Iyak sangaw ya mangibalat, a pa-
gangan ku sangaw ya makali-
wat,**" kunna.
A kumanen hapa ya inuhohug na ta takday
para na surat;
"**Pa-gangan sangaw na Namaratu ya
tolay na kiden nga makaliwat,**"
kunna.
31 A kattatalawan mantu ya makasimmu ta
pangpa-gang na sitatolay na Dyos.

Ya Pagattam Na Mangurug

32-33 Mappya, kahkahulun, ta nonotan
muy ya kasasaad muyen ta gafu na pan-
gurug muy, te tekamuyen nadakaran gafu
ta uhohug na Namaratu a nasimmu muy
hapa ya addu na zigat. Te namatan kam
ta atubang na addu na tolay, a nedadula
da kam, yaga tinapil da kam para, ammi
masikan kam la nagattam. A ta kadwan a
nesipat muy hapa ya bari muy ta kahulun
muy kiden nazigatan,

34 te nakipagrikna kam hapa ta mangu-
rug kiden nga nabalud gafu ta pangurug
da. A naattaman muy hapa setalak ya
nepakagubat na kwa muy kiden, te dana
amu muy ta itta hala sangaw ya magamid
muy ta mapmappya na kwa muy nga awan
mawakay.

35 A awemuy mantu iwarad ya turad
muy, te yen sangaw ya pakasagolyatan
muy ta dakal na sagolyat.

36 Te mappya ta magattam kitam la
petta idulot tam ya ikayat na Namaratu, a
maatadan kitam hapa sangaw ta nekari na
en tekitam.

37 Te ya uhohug na en ta suraten a
"**Assang la na araw kapye na du-
matang na ikatalak tamen nga
dumatang, te awan ta talantan
na.**
38 **A yen sangaw ya matolay ya ikwentak
ta matunung gafu ta pangikata-
lak na teyak.**
**Ammi am itta ya magtalekud ta nekata-
lak na en a awek na sangaw
pakolangan,**" kunna hapa na
Namaratu.
39 Ammi awek ibar, kahkahulun, ta itta
tekitam ya magtalekud ikid na melogot, te
ikitam ya mangidulot ta pangikatalak tam
petta mekerutan kitam.

11

Ya Bida Na Malalaki Kiden Nangurug

1 Am kustu ya pangurug tam a yen ya
ikatalak tam ta maatadan kitam hala san-
gaw ta ngamin kiden indagan tam, te ya
pangurug tam ya mangipasikkal ta itta ya
awetamen maita.
2-3 A ya pangurug tam hapa ya pakka-
mun tam ta napadday ya ngamin paglele-
hutin gafu ta uhohug na Namaratu, te ya
ngamin kiden maita a nagafu kid ta awan
maita. A yen ta sinagappya na Namaratu
ya popolu kiden tolay gafu ta nangurug kid
tentu.

Abel

4 Ta kuman ni mina Abel, a nepaita na ya
pangurug na tentu en nangatang ta Nama-
ratu ewan, te mapmappya ya neatang na
ammi ta neatang na kaka na en Kain, a yen
ta sinagappya na Namaratu, a nekwenta
na ta matunung i Abelen gafu ta pangurug
na. A maski am nasin a itta la ya ipasikkal
na tekitam gafu ta pangurug na en.

Enok

5 A kumanen hapa te Enok, te gafu ta
nangurug a awena nasi, te inalap na Na-
maratu siggatolay. A aweda naapagan ya
bari na en te inalap haman na Namaratu.
A maski ta awena en para la pakaalap a
itta ya nangipasikkal ta pake matalak ya
Namaratu tentu.
6 A am awetam kurugan ya Namaratu
a yen ya pakkamun tam ta awena ki-
tam hapa ikatalak, te maski am inya ya
mayat umabikan ta Namaratu a melogot
hala sangaw am awena kurugan ta intu
ya kakurugan na Dyos nga mangikallak ta
ngamin kiden makimallak ikid na mang-
dayaw tentu.

Nowe

7 A ta kuman ni mina Nowe en hapa a
dana nebar na Namaratu tentu ta itta san-
gaw ya dakal na layus ta lutakin. A maski
awan ta pakaitan ta maglayus a kinurug
na hala ya uhohug na Namaratu tentu, te
namadday ta dakal na na kuma-baw ta
danum ta kuman na nebar na Namaratu
tentu, petta mekerutan kid nga mamat-
tama. A ya pangurug na en hapa ya mangi-
pasikkal ta awan ta pambar na awan kiden
nangurug nga nalimat ta layusen. Ammi
te Nowe a nekwenta na Namaratu ta matu-
nung na tolay gafu ta pangurug na.

Abraham

8 A kumanen hapa te mina Abraham, te
pinatugut na Namaratu ta dana en lugar
na, petta ange ta takwan na lugar nga ikari
na Namaratu ta kwa na. A maski awena la
amu am had sin ya eyan na a kinurug na la
ya uhohug na Namaratu tentu.
9 Ammi ta datang na ta lutaken nga
nekari na Namaratu tentu a dana itta ten
ya makākwa. Ammi gafu ta idulot na ya
pangurug na en a nakipagyan la tekid ta
kuman na magpasyar la, te nagyan la ta
tolda na la-las. A kumanen hapa ta anak
na en Isak, ikid na afuk na en Hakob, te
nesipat kid hapa ta nekari na Namaratu
tentu.
10 A naattaman na la ya kumanen na
bali na, te inindagan na ya takwan na ili
nga magnayun nga pinadday na Namaratu
ewan.
11 A maski am pake bakbakat i mina Sara
en nga atawa ni Abrahamen, a naganak
kid hala ta pake kabakbakat na en gafu ta
pangurug ni Abraham, te nekatalak na ya
uhohug na Namaratu, te nekari na ta itta
sangaw ya anak da.
12 (17,18) "**Ya*anak mina Isak ya
nekariken teko nga mangidulot
ta bendisyon ku teko, petta pake
umaddu sangaw ya simsimam
kiden,**" kunna na Namaratu tentu.
13 Ammi tentu en dimmakal na i Isaken
a pinaruba na Namaratu i Abrahamen, te
nebar na ta enna iatang ya anak na en
tentu. A gafu ta mangurug a enna papasin
ya mementu en anak na nga neatad na
Namaratu tentu,
14 (19) te nekwenta na ta itta ya paka-
pangwa na Namaratu nga mangtolay ta
nasi. A kuman na nasi hala i Isaken kapye
na hala natolay, te pinapasi na mina na
dama na en am awena mina ginamman na
Namaratu.

* **11:12** Ta kadwan kiden Bibliya a takwan ya katunund na bersikulo 12 addet ta 21, te ya bersikulo 12 ta Agta a intu hala ya 17 ikid na 18 ta kadwan kiden Bibliya. A ya 13 == 17; 14 == 19; 16 == 20; 17 == 21; 18 == 13; 19 == 14; 20 == 15; 21 == 16.

15 (12) A kumanen maski awan mina ta
anak ni Abrahamen gafu ta kalaklakay na
a intu hala tatakday ya nagafun na addu na
tolay ta kuman na kaddu na bitwan kiden
ta langit ikid na kaddu na ginat kiden ta
pingit na bebay nga awan mabilang.

Isak

16 (20) A kumanen hapa te mina Isak,
te gafu ta kinurug na ya nekari na Nama-
ratu tentu a linavun na ta itta sangaw ya
bendisyon na Namaratu ta anak na kiden
ni Hakob ikid ni Esaw.

Hakob

17 (21) A kumanen hapa te mina Hakob,
te gafu ta nangurug hapa a linavun na ta
itta hapa ya bendisyon na Namaratu ta
duwa kiden afuk na nga anak ni Hose. A
tentu en masi a nagtahelig ta sagukud na
en nga nangdayaw ta Namaratu.

18 (13) Ammi sa nagpasi ig Abraham ikid
ni Isak ikid ni Hakob ta aweda para la
pakagamid ta nekari na Namaratu tekid,
ammi nedulot da la ya pangurug da addet
ta pasi da, te kuman na naita da ya pak-
agamid da ta mabayag para na araw, te
nebosag da ta aweda magnayun ta lutaken
nga nagyanan da am awa magpasyar kid
la.

19 (14) A gafu ta kumanen ya ibosag da a
ikayat da uhohugan ta indagan da para ya
takwan na pagyanan da nga kakurugan.

20 (15) Ammi bakkan ta intu kinaragatan
da ya lutaken nga nagtugutan da ta idi, te
am yen mina ya itta ta nonot da a gagangay
ta tinoli da mina.

21 (16) Ammi ta kakurugan a intu ki-
naragatan da ya mapmappya na pagyanan
ammi ta nagtugutan da en, te itta hala
ta Namaratu ya ikayat da en. A yen ta
ikatalak na kid hapa, a awena mamat nga
mangibar ta ikid ya tolay na kiden, a yen ta
itta ya neparan na ta kuman na ili da.

Hose

22 A kumanen hapa te mina Hose, te gafu
ta kinurug na ya uhohug na Namaratu te
mina Abrahamen a nanglavun hapa tentu
en masi, te linavun na ya pagtugut na
sakā Istralita na kiden ta lugar na Egipto,
a nebar na hapa tekid ta ihulun da hapa
sangaw ya tulang na kiden.

Moses

23 A kumanen hapa ta dadagkal kiden ni
Mosesen, te gafu ta pangurug da a aweda
nagtalaw ta lintig na ari na Egitano kiden,
a yen ta aweda pinapasi ya asitay da en
Moses ta nekeanak na en, te netagu da
hud la addet ta tallu hulan, te naita da ta
malalaki na abbing.

24-25 A gafu ta nangurug hapa i mina
Moses tentu en dimmakal a inawe nan
ya makipagragsak ta dulay nga awan
mabayag, a yen ta nagtalekudan na ya
anak na ari en nga nangamaw tentu,
te ikaykayat na hud la ya makipagzigat
ta sakā tolay na kiden nga pinili na
Namaratu.

26 A negakkad na mantu ya makisagapil
ta sakā tolay na kiden nga pagafun na
sangaw ni Hesus Kristu, te nekwenta na
ta pake mapmappya sangaw ya iatad na
Namaratu tekid ammi ta ngamin kiden
pagba-nangan ta lugar na Egipto, a yen ta
kanayun ninonot na hapa ya mesagolyat
tentu.

27 A gafu ta pangurug na a nagtalekudan
na ya lugar na Egipto. A maski nagporay
ya ari en a awena nagtalaw, te neturad na
la, te kuman na naita nan ya Namaratu nga
awan maita.

28 A gafu ta pangurug na a pinegafwanan
na ya napopolu en Simana na Istralita ki-
den, te nagparti kid ta kalneru kapye da
newarsi ya daga na en ta irwangan na bali
da, petta awena kid si-gedan na anghelen
nga medob mamapasi, te papasin na ya
kadakalan na anak ta tagtakday bali ta
ngamin lugar na Egipto.

Istralita Kiden

29 A gafu ta nangurug hapa ya Istralita
kiden a sa dumakit kid ta Bebayen Darag,
te pinaggungay na Namaratu ya danum
na en, petta angen da ya mamaga na lu-
tak. Ammi ta nepangdagdag na armado
na Egiptano kiden ta Istralita kiden a sa
nagkalimat ya Egiptano kiden, te nagtoli
ya danum na bebayen.

30 A kumanen hapa ta pakigubat na Is-
tralita kiden ta ili na Heriku, te gafu ta
pangurug da a linelehut da ya batu en
alad nga makanag addet ta pitu araw, a sa
nakutkutet ya ngamin aladen, a simarok

na ya tolay kiden petta magubatan da ya ili en.

Rahab

31 A kumanen hapa te mina Rahab nga nakisweldu ta pakidallaw na, te gafu ta pangurug na hapa a awena nekabat ta awan kiden nangurug nga nagpasi ta ili na Heriku, te dana pinagdulot na ya umange kiden nagsisim ta ili en ta idi.

Ya Kadwan Kiden

32 A mabalin ta addu para mina ya mabidak, ammi awek matagop ya mangibida teg mina Gidyon, ikid ni mina Barak, ikid ni mina Samson, ikid ni mina Hepta, ikid ni mina Dabid, a i mina Samwel, ikid na aglavun kiden ta idi.

33 Te ya kadwan a naabak da ya nakigubat tekid gafu ta pangurug da. A ya kadwan para a matunung hapa ya pagturay da, a ya kadwan a nagamid da ya nekari na Namaratu tekid. A gafu ta nangurug hapa ya kadwan a namunitan ya simuk na leon kiden nga mamapasi mina tekid.

34 A ya kadwan para nga nefukuk ta dakal na afuy a aweda naapang gafu ta nangurug kid. A nakalillik ya kadwan ta mamapasi mina tekid, a ya kadwan a gagangay ta makafuy kid, ammi simikan kid. A naatadan hapa ya kadwan ta kalalaki da nga makigubat, a pinabilag da ya armado na katapil da kiden.

35 A gafu ta nangurug hapa ya kadwan kiden babay a natolay hala ya kahulun da kiden nasi.

Ammi ya kadwan kiden a nabalud kid gafu ta pangurug da, a napalpaluk kid addet ta nasi kid. A naibbatan kid mina am nagtalekudan da mina ya pangurug da, ammi inawe da te ikaykayat da hud la ya masi petta mapmappya sangaw ya katolay da ta pagaddetan na arawin yan.

36 A gafu ta nangurug ya kadwan a naattaman da la ya medadula, ikid na napalpaluk, ikid na nakawadan, ikid na nabalud.

37 A ya kadwan a napapasi kid ta warad, a naggadwa ya kadwan nga naragadi, a napapasi ya kadwan ta kampilan. A pake kakallak para ya kadwan kiden nangurug, te awan ta pagbarawasi da am awa la-las la na kalneru ikid na kalding, te napanglaw kid. A nazigatan kid gafu ta nakitapil tekid,

38 te napersa kid la kumalkalasig ta kompormi na lugar ikid na bagbagetay kiden nga awena pagyanan na tolay. A nagyan kid la ta kweba kiden ikid na kompormi na avut ta lutak. Ammi yen kid na tolay nga malalaki mangurug a awan ta megitta tekid ta paglelehutin.

39 A sa madayawan mantu ye-yan kid na tolay gafu ta kalalaki na pangurug da, ammi maski kunna ten a sa nagpasi kid hala. Ammi aweda para la naalap ya nekari na Namaratu tekid gafu tekitam,

40 te mapmappya ta uray na Namaratu ta aindagan da kitam nga mapozan, petta maggagindan kitam sangaw maatadan ta ngamin kiden nekari na tekitam ngamin.

12

I Hesus Ya Parigan Tam

1 A gafu ta pake addu ya napopolu kiden tolay nga nangipasikkal ta pangurug da, a mappya ta makigitta kitam hapa tekid, te girawan da kitam ta kuman na magbabilag kitam ta adayu na pagbilagan. A azin tam mantu ya ngamin pakasalinan tam, aglalo ya pagliwatan tam nga napenaman tam, te idulot tam la idulot ya pangurug tam ta ngamin ibar na Namaratu tekitam addet ta pagaddetan tam.

2 A gafu te Hesus ya mangiunnan ikid na mangibalin ta pangurug tam a awetam mantu ilipay ya mata na nonot tam ta takwan, te iita tam hud la tentu, petta intu hapa ya maparigan tam, te malogon la nagattam ta zigat na krus, ikid na keamamat na ta pagpaappa da en tentu, te itta ya nekatalak na ta matolay hala sangaw. A yen ta imatogkok na ta kanawan na Namaratu ewan nga makipagturay tentu.

3 A yen mina ya pagnonotan muy, kahkahulun, petta awemuy sangaw matampa ikid na magtabeng nga magattam ta zigat na pangurug muy. Te ya Dafu tamewan nga awan pulus ta pakehuyan a pake mazmazigat ya naattaman na gafu ta nangikatupag kiden tentu.

4 A maski am anu ya zigat na pangurug
tam a itta hud tekitam ya magarut ta daga
na gafu ta lillikan na ya pagliwat na.

Ya Pangpatunung Na Namaratu Ta Anak Na Kiden

5 A am kuman na magtabeng ya nonot
muy gafu ta zigat muy a naliwatan muy de
ya tabarang na Namaratu ta suraten nga
mangibar ta anak na kam;
"**Anak ku,**" kunna, "**awem pahig ta awan
ta gafu na am ihuya ta ka, a awem
la magtabeng am pa-gangan ta
ka,**
6 **te ya ngamin kiden iddukan ku a patu-
nungan ku kid hapa, a ya amuk
ta anak ku a paligatan ku para,**"
kunna.
7 Awemuy mantu pagsunsunān ya zigat
muy, petta metuldu kam, te am ituldu na
kitam na Namaratu a ikwenta na kitam ta
anak na. A itta hud ya abbing nga awena
patunungan na dama na?
8 Te parefu haman ya ngamin kiden
anak ta pangituldu na dama da. A am
awena kam mina ituldu na Namaratu a
bakkan kam mantu ta anak na, te kuman
kam na lavwag.
9 A nonotan muy para ta itta ya gagangay
kiden dama tam nga mangituldu tekitam,
a malogon kitam haman timuluk tekid. A
mappya mantu ta pake malogon mina ya
ituluk tam ta Dama na kahalwa tam petta
matolay kitam sangaw.
10 Te ya gagangay kiden dama tam a it-
uldu da kitam abat ta assang la na darun ta
kuman na mappya ta uray da, ammi ya it-
uldu na dama tam Namaratu a magserbi ta
kappyanan na nonot tam ikid na kahalwa
tam, petta mesipat kitam hapa ta kappya
na.
11 A am pa-gangan na kitam a kakurugan
ta awetam matalak, te madamdam kitam
haman. Ammi sangaw am nabalin na a
matalak ya nonot tam gafu ta nagtunung
na ya gagangay tam, te netuldu kitam gafu
ta pangpa-gang na tekitam.
12 Mappya mantu, kahkahulun, ta awe-
muy magtabeng, te pasikanan muy ya
pagkafuy muy.
13 A angen muy hapa ya katunungan na
dalan, petta awena sangaw magpanganāt
na kuman na pilay kiden nga dumagdag
tekamuy, am awa magmappya kid mina.
14 A kumanen hapa afuran muy ya
makikappya ta ngamin tolay, a pakappyan
muy ya nonot muy petta megitta ta nonot
na Namaratu, te ya awan megitta ta ku-
man na nonot na a awena sangaw mesipat
tentu.
15 A mappya hapa ta magintartaron
kam, petta awena sangaw melogot na pan-
guffun na Namaratu tekamuy, petta awan
hapa sangaw ta magtuhu ta dulay na nonot
ta agyan muy. Te am kumalasig sangaw
ya kumanen a umaddu hapa sangaw ya
magtarabaku ta dulay.
16 A itan muy hapa ta awan sangaw
tekamuy ta mangadallaw, ikid na mangi-
dadula ta bendisyon na Namaratu ta ku-
man ni mina Esawen nga kaka ni mina
Hakob. Te ya bendisyon na dama na en a
gagangay ta meatad mina te Esaw, ammi
naalap na hud la na wagi na en Hakob, te
netali ni Esaw ta takday la na pamurab.
17 A sangaw ta kabalinan na a pake ki-
naragatan na ya iatad na dama en, ammi
awan ta meatad na tentu, te neatad nan ta
wagi na en Hakob. A maski tinangtangitan
na para ya bendisyon na, awena mabalin
ta ibabawi na dama na en te awena ikayat
ni Esaw ya mangibosag ta liwat na en.

Ya Kasasaad Na Dimmatangan Tam

18 A yen mina ya pagnonotan muy,
kahkahulun, petta awena melogot na pan-
guffun na Namaratu tekamuy, te ya dim-
matangan muy a bakkan haman ta kuman
na Bagetayen Sinay nga dimmatangan na
Istralita kiden ta idi tekiden nakadangag
ta ngahal na Namaratu, te itta paen ya
kattatalawan na afuy ikid na sugiram ikid
na masikan na paddad.
19 A gafu ta nahighigalan kid ta sitang na
amaryung ikid na ngahal na Namaratu a
aweda neattam ya magdangag. A nebar da
te Moses ta intu ya ange magdangag petta
ibida na sangaw ya uhohug na Namaratu
tekid,
20 te kuga nagtalaw kid gafu ta nebar na
en ta

"**Maski am tolay ono ayam ya mangilubeg ta bagetayin a papasin muy sangaw ta warad,**" kunna.
21 A gafu ta pake kattatalawan ya naita da
a nakatalaw hapa i Moses.
"**Kuga magapilpilpigak ta talaw ku,**" kunna.
22 Ammi tekamuy, kahkahulun, nga
mangurug te Afu Hesus a bakkan ta
kumanen ya dimmatangan muy, te naka-
datang kanan hud la ta pake pagyanan na
siggatolay na Dyos. Intu hala ya kinan da
en '**Bagetayen Ziyon,**' ikid na bagu en ili
na Herusalem ta langit.
23 A nesipat kanan hapa ta rinibribu
na anghel nga magkakampat magayayat
ta atubang na Namaratu. A intu hapa
kahulun muy ya ngamin kiden anak na
Namaratu nga nelista ta langit, kontodu
kahalwa na mangurug kiden nga awan na
ta pagkurangan da.
24 A nesipat kanan hapa ta Namaratu
ewan nga kata-nangan na kwes nga mag-
imbestigar sangaw ta ngamin tolay. A ne-
sipat kanan hapa te Hesusen nga nangidu-
lot ta bagu en tulag na Namaratu. A nabag-
gawan kanan ta daga na en, te mapmap-
pya ya ibar na daga na en ammi ta daga ni
mina Abelen.

Ya Iturayan Nga Awan Mawalwag

25 A mappya mantu ta pake dangagan
muy ya uhohugan na Namaratu teka-
muy ta ayanin, te am pina-gang na ya
dadagkal tam kiden nga awan nangdan-
gag ta tabarang ni mina Mosesen a talaga
ta pake pa-gangan na kitam para am awe-
tam dangagan ya tabarang na Namaratu
ewan.
26 A ta nepaguhohug na Namaratu tekid
ta agyan na Bagetayen Sinay a nawalwag
hapa ya lutakin gafu ta ngahal na en, ammi
ta ayanin itta ya ibar na ta kumanin:
"**Sangaw am mittan,**" kunna "**a bakkan la ta lutakin ya walwagan ku am awa langit hapa,**" kunna.
27 A ya ikayat na uhohugan ta isin a sa
maazi sangaw ya ngamin kiden pinadday
na nga malogon mawalwag, petta intu la
sangaw masirak ya awanen mawalwag.
28 A gafu ta nesipat kitanan ta iturayan
na Namaratu nga awan mawalwag, a
magserbi kitam mantu tentu setalak ta ku-
man na ikayat na. A ipaita tam hapa ya
amat tam ikid na pangdayaw tam tentu.
29 Te ya poray na Dyos tam a kuman na
afuy, te afutan na ya apangan na.

13

Ya Kadwan Para Na Tabarang

1 A kumanen hapa iduldulot muy la ya
pagkaid-idduk muy ta kuman na magkak-
abagis,
2 ikid na awemuy hapa taliban ya mag-
padulot ta ange magpasyar tekamuy, te ya
pinagdulot na kadwan ta bali da ta idi a
aweda naamu ta anghel kid.
3 A makipagrikna kam hapa ta kahulun
muy kiden nabalud, a uffunan muy kid
ta kuman na ikayat muy am ikamuy ya
nabalud. A kumanen hapa ta nazigatan
kiden a uffunan muy kid hapa ta kuman na
ikayat muy ta bari muy.
4 A ikamuy nga seaatawa a kengan muy
ya pagatawa muy, petta awan mina ta
makaliwat ta atawa na, te Namaratu san-
gaw ya mangpa-gang ta ngamin kiden
mangadallaw ikid na makidorug ta aweda
en atawa.
5 A awemuy hapa maginggum ta pirak,
te matalak kam hud la ta itta tekamuy, te
nonotan muy ya uhohug na Namaratu ta
"**Pulus ta aweta ka sangaw ilogot, anna pulus ta aweta ka sangaw pagtalekudan,**" kunna.
6 A yen mina ya pagturadān na nonot na
tagtakday tekitam, pettam kumanen a
"Awek na sangaw magburung, te Namaratu haman ya manguffun teyak. A anun ku mantu burungan ya igakkad na tolay teyak," kun tam sangaw.
7 A kumanen hapa, awemuy kaliwatan
ya nangituldu kiden ta uhohug na Nama-
ratu tekamuy ta idi, a nonotan muy hapa
ya agangwa da ikid na pangurug da te
Hesus Kristu, petta maparigan muy hapa.
8 Te awena haman manguli i Hesus, te
ya kasasaad na ta idi a kumanen hala ta
ayanin, a kumanen hala sangaw addet ta
addet.

9 A kumanen hapa, awemuy la dang-
dangagan ya magmagannud na metuldu,
aglalo am awena negitta ta nadangag muy
te Hesus Kristu, petta awemuy sangaw
metawag. Te ya kuman na ituldu na kad-
wan a
"**Mappya ta kanan muy ya kumanin,
te mehangat ya kadwan kiden
kanan,**" kunda.
Ammi bakkan haman ta kanan ya mang-
pasikan ta nonot tam ikid na pangurug
tam am awa pakapangwa na Namaratu
tekitam. Te ya kanan na dumagdag kiden
ta lintig kiden nga dan a awan haman ta
iatad na ta kappyanan na nonot da addet
ta ayanin.
10 Ammi tekitam nga mangurug te Afu
Hesus a takwan ya kesipatan tam nga
awena kesipatan na dumagdag para la ta
dan kiden na lintig, te aweda kurugan.

Gumungay Kitam Ta Dana En Lintig

11 A ya kuman na iningwa da ta idi ta
ketta para la na napopolu en kapilya, am
nabalin na ya kadakalan na padi nga nan-
giatang ta daga na ayam kiden ta umag na
Pake Mangilinen Silid a inalap da ya bari
na ayam kiden, a neadayu da kid ta babali
kiden, kapye da kid inapang.
12 A yen hapa ya keangarigan na iningwa
da te Hesus, te neange da hapa ta lawan na
ili, petta adayu ta simbaan da en, kapye da
pinapasi. A gafu ta daga na en a nekaru na
ya liwat tam kiden.
13 A gafu ta nasi i Hesus ta adayu ta agyan
na simbaan da en a mappya ta dagdagan
tam hapa, te gumungay kitam hapa ta dan
kiden na lintig, petta medagga kitam tentu,
a mesipat kitam hapa ta kuman na nekea-
mamat na en.
14 Te maski am pagzigātan da kitam ta
isin a awan bale, te bakkan haman ta lu-
takin yan ya pagyanan tam magnayun. A
yen ta indagan tam ya ili na Namaratu nga
patayukan na sangaw tekitam.
15 A gafu ta itta ya kadakalan na padi
tam ta agyan na Namaratu ewan a itta
mina ya iatang tam tentu nga magnayun,
a intu hala ya pangdayaw tam ikid na pan-
gibosag na simuk tam ta ngagan na.
16 A awetam hapa taliban ya mangwa ta
mappya ikid na mangisipat ta awan kiden
ta kwa, te yen kid hapa na tarabaku ya
ikwenta na Namaratu ta iatang tam tentu
nga pake ikayat na.
17 A kumanen hapa timuluk kam ta
pinakadakal muy kiden, a idulot muy la ya
ibar da tekamuy, te taronan da ya kahalwa
muy ta kuman na pakkwa na Namaratu
tekid, te paruban na kid hapa sangaw am
kustu ya pangtaron da. A mappya mantu
ta malogon kam mataronan, petta aweda
magdamdam am awa matalak kid mina, te
am pagdamdaman muy kid a melogot kam
hapa sangaw.
18 A pakimallak dak hapa, te maski am
kumanin ya nesurat ku tekamuy awan ta
amuk ta dulay ta nonot ku gafu tekamuy, te
ikayat ku ta mappya ya ngamin tarabakuk.
19 A pake karagatan ku ta pakimallak
dak, petta awan sangaw ta ketalantanan
ku, te ikayat ku ta mavit ya pagtolik teka-
muy.

Ya Mapozan Na Uhohug

20-21 Ya Namaratu ewan nga mangatad
ta ngamin kappyanan tam, a tinolay na
ya Dafu tamewan Hesus gafu ta daga na
en nga nangidulot ta bagu en tulag na
Namaratu tekitam. A gafu ta natolay a
intun ya kadakalan na mangpastor ta tolay
na kiden. Ampade Namaratu mantu ya
mangatad ta ngamin masapul muy, ikid
na mangpasikan tekamuy, petta makkwa
muy ya ngamin uray na ikid na ikayat na
tekamuy gafu te Hesus Kristu. Ampade
intu hapa ya madaydayawan addet ta ad-
det. Amen.
22 A yen ya ikayat ku, kahkahulun, ta at-
taman muy la ya netabarang kin tekamuy
ta suratin yan, te apisi haman la na surat.
23 A ya ibar ku para tekamuy a nakauhet
na i Timotyo ta agbaludanen, a am mavit
dumatang ta isin, a duwa kami sangaw
maghulun ange magpasyar tekamuy.
24 Pakikumustan ta kam ngamin, ika-
muy kadadagkalan kontodu kadwan ki-
den mangurug. Makikumusta hapa teka-
muy ya kahulun tam kiden taga Itali.
25 Ampade Namaratu ya makkamu teka-
muy. Onay!

Ya Surat Ni Santiago

Ya Gafu Na Suratin Yan

I Santiago ya takday wagi ni Hesus nga neanak ni Mariya, ammi takwan ya dama da, te Namaratu ya nangihuga ta paketarun ni Hesus, ammi te Santiago a putut ni Hose en.

A ta awena para la nepasi ni Hesus a awena bit kinurug ni Santiago ta intu hala ya Anak na Namaratu ewan, ammi ta nekatolay ni Hesus ta nepasi na en a yen ya nepangurug na tentu, te nakipaita i Hesus tentu ta nekatolay na en. A sangaw a nagbalin hapa i Santiago ta takday na pastor ta mangurug kiden ta ili na Herusalem. Am basam ya **Tarabaku na Turin Kiden** ta kapitulo 15 ikid na 21 a yen hapa ya pakabasam ta tarabaku ni Santiago.

A gafu ta pastor i Santiago a yen ta nagsurat ta mangurug kiden ta kadwan kiden lugar, aglalo ta Hudyo kiden nga nangurug, petta pake itug da mina ya pangurug da. A intu ipasikkal na ta surat na in ya kakurugan na mangurug, te maski am ibar tam ta mangurug kitam, awan kān ta kwenta na am awan ta tarabakun tam nga mangipasikkal ta pangurug tam. Ya itta mantu ta akban ya nesurat ni Santiago.

Ya Serbi Na Pagzigātān

1 Tekamuy nga tolay na Namaratu nga nesaned ta ngamin kiden lugar.

Ampade Namaratu ya makkamu tekamuy.

A ya nagsurat tekamuy a iyak, Santiago, nga takday daddoban na Namaratu ewan ikid ni Afu Hesus Kristu.

2 A am angarigan kahkahulun ku ta mesipat kam ta magdaduma na pagzigātān gafu ta pangurug muy a ikwenta muy la ta pagayayatan muy hala.

3 Te ya nonotan muy mina a am itta ya zigat muy nga mangankanna ta pangurug muy a padatangan na hapa ya pagattam muy.

4 A mappya ta idulot muy la ya pagattam muy, petta maazi ya ngamin na dulay ta nonot muy, pettam kumanen awan sangaw ta pagkurangan muy.

5 A am angarigan ta itta tekamuy ya mapopoyung gafu ta pagzigātān na a magadang mina ta katunungan na nonot ta Namaratu ewan, te awena haman ihuya, te malogon haman mangatad ta ngamin kiden makimallak tentu.

6 Ammi am magadang kam tentu a mappya ta awemuy pagduwan ya nonot muy, te mappya ta ikatalak muy hud la ta itta ya iatad na tekamuy, te ya magduwa ta nonot na a meangarig ta palung na bebay nga awan makaintak gafu ta paddaden.

7 A am kunna ten ya nonot na a awena mina pahig ta itta ya iatad na Namaratu tentu,

8 te magingaappya haman, te awena pagtatakdayan ya nonot na.

9 A kumanen hapa am mazigatan ya mangurug gafu ta pobre a matalak hala mina te pata-nangan na sangaw na Namaratu ewan.

10 Ammi ya maba-nangen a awan sangaw ta ikatalak na am bakkan la ta pangpaakban na Namaratu tentu, te gagangay ta imawan hala sangaw ya maba-nang kiden ta kuman na lappaw kiden.

11 Te am imata-nang na ya bilagen a yen ya mangkatang ta kadat kiden, a mahunnak na hapa ya lappaw kiden, a maperdi ya kappya da en. Kumanen hapa sangaw ya makkwa ta maba-nang kiden ta kasikan da para la nga maguknud.

12 Nagāsāt mantu ya magattam ta pagzigātān na, te sangaw am nepasikkal nan ya pakaattam na a masagolyatan sangaw ta magnayun na angat, te yen ya dana nekari na Namaratu ta ngamin kiden mangidduk tentu.

13 Ammi am itta ya masanat magliwat gafu ta pagzigātān na en a awena mina ibar ta Namaratu ya mangsanat tentu, te awena mabalin ta Namaratu ya mamagliwat ta tolay, yaga awena mablin ta intu ya masanat na dulay.

14 Magliwat ya tolay gafu ta tagasingatan na ya dulay, te ya ikayat na en ya mangagagay tentu ta kuman na makikadallaw, a kuman na bengbengan na ya bari na ta agyan na pagliwatan na.

15 A sangaw am natarun na ya ikayat na
en a maganak na hapa sangaw ta liwat na,
a am dumakal sangaw ya liwat na en a yen
ya mangapasi tentu.
16 Awemuy mantu paayayyaw ya bari
muy, kahkahulun ku,
17 te awan haman ta magafu ta Nama-
ratu ewan am bakkan la ta mappya ikid
na mekustu tekitam. Te ya namaddayen
ta bitwan kiden nga awan maul-uli mag-
dakar ta langitewan a awena hapa mauli,
a awena mabalin ta ul-ulin na ya iatad na
tekitam.
18 A gafu ta kabukodan na en na nonot
a pinagbalin na kitam ta ānāk na kiden
gafu ta uhohug na en nga mangipasikkal
ta kakurugan, pettam kumanen a ikitam
mina ya kaispotan na ngamin kiden pinad-
day na.

Ya Gagangay Na Maningbangngag

19 A mappya hapa, kahkahulun ku, ta
kanayun nakaparan kam mina nga mag-
dangag ta ituldu na Namaratu tekamuy
gafu ta zigat muy, petta awemuy hama
magporay.
20 Te bakkan haman ta pagporay muy
ya mangidulot ta patarabaku na Namaratu
tekamuy.
21 Hantudan muy mantu ya ngamin du-
layen nga napenaman na bari muy, a tim-
uluk kam la ta Namaratu, petta metug muy
ya uhohug na en nga nepemula na ta nonot
muy, te yen sangaw ya mangikerutan teka-
muy.
22 A am kada magdangag kam ta uhohug
na Namaratu, a mappya ta kwam muy ya
madangag muy. Te am awemuy kwan a
awan mantu ta serbi na pagdangag muy, te
uyoyungan muy hud la ya bari muy.
23 Te am itta ya maningbangngag ta uho-
hug na Namaratu a parigan na mantu ya
magispero nga awan makanonot ta maita
na en,
24 te pa itan na la bit ya gagangay na
mukat na en, kapye na magdulot ta eyan
na, a awenan manonot ya naita na.
25 Ammi ya magtalekkurug mangdangag
ikid na mangitug ta uhohug na Namaratu,
petta awena sangaw kaliwatan, a yen hala
sangaw ya mapasinapan gafu ta pangurug
na ta nadangag na en, te ya uhohug na Na-
maratu ya kakurugan na lintig nga mang-
ubad tentu.
26 A am pahig tam ta kustu ya pangurug
tam ta Namaratu ta awetam magafut ya
hila tam, a uyoyungan tam la ya bari tam,
te awan ta serbi na pangurug tam am awe-
tam hapa magafut ya hila tam.
27 Ammi ya mangurugen nga awan pu-
lus ta pangihuyan na Namaratu tentu
a intu hala ya kanayun mangikallak ta
ulila kiden ikid na babay kiden nabalu ta
pagzigātān da, yaga awena hapa paalasi-
gan ya bari na ta kadulay na kadwan kiden
tolay.

2

Ya Mangidaduma Ta Tolay

1 Am gagangay, kahkahulun, ta kurugan
muy ya ikayat na Dafu tam ewan Hesus
Kristu nga sekalalaki, a madi am mangi-
daduma kam ta tolay.
2 Te am angarigan ta itta ya ange
makigimung tekamuy nga napanglaw nga
magbarawasi ta napispissang, ikid na
maba-nang nga magbarawasi ta mangina
ikid na magsakalang ta balituk,
3 a am
"Ye Apo, magtuttud kan ta bangku in,"
kummuy ta maba-nangen,
ammi ta pobre en a "E ka magtayuk ta suli
ewan, o magtuttud ka ta lutak," kummuy,
4 a dulay mantu ya itta ta nonot muy, te
dulay ya pangidaduma muy ta sakatolay
muy kidina.
5 Nonotan muy mina, kahkahulun ku, ta
intu pinili na Namaratu ya pobre kiden,
te yen kid ya maba-nang ta pangurug da
tentu. A ikid hapa sangaw ya isipat na ta
pagariyan na, te yen ya dana nekari na ta
ngamin kiden mangidduk tentu.
6 Ammi tekamuy a amāmatan muy haman
ya pobre en nga pinili na Namaratu, a
dayawan muy hud la ya maba-nang kiden
nga mangpazigat tekamuy, ikid na mangi-
darum tekamuy.
7 A yen kid para ya mamadpadulay ta nga-
gan ni Hesusen nga nesipatan muy.
8 Intu mina nonotan muy ya kadakalan
na lintig ta Bibliya, te

"**Iddukam mina ya kagittam tolay ta kuman na pangidduk mu hala ta barim,**" kunna.

A am pake kurugan muy mantu ye-yen na lintig a mappya hapa,

9 ammi am idaduma muy ya tolay a dulay mantu ya tarabakun muy, a nakaliwat kanan ta lintig na Namaratu.

10 Te maski am kurugan muy ya ngamin lintig na kiden fwera ta takday la a mekwenta mantu ta nakaliwat kam ta ngamin kiden lintig na.

11 Ta kuman na angarigan a "**Awemuy la mangadallaw,**" kunna. A "**Awemuy hapa igakkad ya mamapasi ta tolay,**" kunna para. A maski awem mangadallaw, am magpapasi ka a nakaliwat kan mantu ta ngamin kiden lintig na Namaratu.

12 Neatad na ya lintig na kiden tekitam petta awetanan megalut ta dulay. A mappya mantu ta pilin muy ya uhohugan muy ikid na tarabakun muy, petta awemuy makaliwat, te paruban na kitam sangaw na Namaratu petta maita na am kinurug tam ya lintig na kiden.

13 A am ittan sangaw ya araw na pangparuba na tekitam a awan sangaw ta kallak na ta awan kiden nangikallak, ammi ya pangikallak tam ta sakā tolay tam kiden a yen ya mangsalin ta pangpa-gang na tekitam.

Ya Kakurugan Na Mangurug

14 A ya ikayat na uhohugan ta isin a awan ta kappyanan na pangurug tam am awan ta tarabakun tam nga megitta ta pangurug tam. A mabalin hud ta mekerutan kitam am awan ta tarabakun tam nga megitta ta pangurug tam?

15 Te am angarigan ta itta ya takday kabagis muy nga makurang ta ulolat na ikid na kanan na,

16 a am

"Namaratu ya makkamu teko petta awem mala-bat ikid na mabisin," kummuy tentu,

a anu mantu ya serbi na inuhohug muyen am awan ta neatad muy ta magserbi tentu?

17 Am awan mantu ta tarabakun tam nga megitta ta pangurug tam a awan mantu ta serbi na pangurug tam, te nasin.

18 A angarigan la ta itta mina ya makitabbag teyak,

"Bakkan ta kuman na inuhohug mina, te magduma haman ya gafu na pangikerutan na Namaratu ta tagtakday tolay, te ya kadwan a mekerutan kid gafu ta pangurug da, a ta kadwan a mekerutan kid gafu ta tarabakun da nga mappya," am kunna mina.

Ammi ya tabbag ku hapa, a had kukunna mantu mepasikkal na pangurug na kadwan am awan ta tarabakun da nga megitta ta pangurug da? Ammi ya kadwan kiden nga mappya ya tarabaku da a malogon mepasikkal ya pangurug da, te tarabakun da haman ya patarabaku na Namaratu tekid, a yen ya mangipaita ta pangurug da.

19 Am mangurug ka ta itta ya takday la na Dyos a mappya hapa yen, ammi am yen la ya abat na kurugam a awan mantu ta pakidumam ta anitu kiden, te amu da hapa ta takday la ya Dyos, ammi pa-gangan na kid hala sangaw, a yen hapa ya pagpapilpig da ta talaw da tentu.

20 Awan mantu ta nonot mu am pahig mu ta mekerutan ka maski am awan ta mangipasikkal ta pangurug mu.

21 Intu mina pagnonotam i mina Abrahamen, te nangurug kan hapa ta Namaratu, ammi kinankanna na Namaratu ya pangurug na, te nebar na haman ta iatang na mina ya anak na en Isak tentu. A gafu ta nangurug a enna hala papasin ya anak na en, ammi ginamman na hapa na Namaratu. A gafu ta iningwa na a nekwenta na Namaratu ta matunung la na tolay.

22 Yen mina ya pakaitam ta naggagitta ya pangurug na ikid na tarabaku na, a nagdulot ya pangurug na gafu ta tinarabaku na en.

23 A gafu ta tinarabaku na en hapa a nagdulot hala ya uhohug na takdayen surat ta Bibliya, te

"**Kinurug ni Abraham ya uhohug na Namaratu tentu, a nekwenta na Namaratu ta matunung gafu ta pangurug na en,**" kunna.

A yen ta "Kofun na Namaratu" ya nengagan da te Abraham.

24-25 A kumanen hapa ta babbayen mina Rehaben nga nagkakalamet ta idi, te nek-

wenta na Namaratu ta matunung gafu ta pangurug na, te inuffunan na hapa ya tolay kiden na Namaratu nga umange nagilalap ta lugar na katapil da kiden, te pinagdulot na kid ta bali na petta magtagu kid, otturu pinagtammang na kid ta takwan na dalan. Maamum mantu ta matunung ya tolay gafu ta tarabaku na, te maski am mangurug kān, am awan ta tarabaku na nga megitta ta pangurug na a awena mantu megitta ta matunung.

26 Ta kuman na bari na tolay nga awan ta angat na a mekwenta ta nasin, a kumanen hapa ta pangurug tam, te mekwenta ta nasin am awan ta tarabakun tam.

3

Ya Kadulayan Na Simuk

1 Mappya hapa, kahkahulun, ta manmano la tekamuy ya magbalin ta mangituldu, te amu muy ta masmasikan sangaw ya pagimbestigar na Namaratu ta mangituldu ammi ta ituldu na kiden.

2 Te gagangay ta sa magamamangaw kitam ta kadwan uhohugan tam, ammi am itta ya awan magamamangaw ta uhohugan na a yen ya pake matunung na tolay, te amu na gamman ya ngamin bari na.

3 Ya kuman na panggamma da ta kabayu a itun da ya busāl ta simuk na petta timuluk ta eyan da.

4 A nonotan muy para ya panggamma da ta dakal na selayag, te maski am umanu ya kadappug na ikid na kasikan na paddad nga mangitu-bang tentu a meturung hala ta ngamin ikayat na piloto na en gafu ta lapag na en nga alaassang.

5 A kumanen hapa ya hila na tolay, te maski alaassang a mapegafwanan na hala ya pake dakal na dulay gafu ta mauhohug na.

6 Nonotan muy hapa ya gagangay na afuy, te maski am alaassang bit ya gatang na a dumakal la dumakal abat ta maapang ya pake alawa na talun. A kumanen hapa ya hila na tolay, te am pinagatangan ni Satanas, a sumaned sangaw ya afuy na en ta ngamin tolay. A ya hila tam mantu ya kadakalan na dulay ta bari tam, a mekabat hapa ya ngamin barbari tam ta kadulay na en.

7 A pake nonotan muy mina ya pagduman na hila tam ikid na simaron kiden ta talun nga mamanuk, ikid na ulag, ikid na ikan kiden ta bebay, te malmalogon magamma ya simaron kiden ammi ta hila tam kiden, te itta haman ya makagamma tekid.

8 Ammi awan para la ta tolay nga nakagamma ta simuk na, te kuman na simuk na madagat, a yen ta awena makaintak nga maguhohug ta dulay.

9 A nonotan muy hapa ya pagimmamappya na simuk tam, te dayawan tam bit ya Namaratu ewan, kapye tam padpadulayan ya tolay kiden nga pinaratu na nga negitta tentu.

10 Itta hud mantu ya kapkappyan na simuk tam, kahkahulun, am magserbi ta pangdayaw tam ta Namaratu kapye na magserbi ta pamadakat tam ta tolay?

11 Te mabalin hud ta magdagga ya mamit ikid na mapet ta takday la na huhun?

12 A magmayan hud ya agmayanan na dupat ta apapet pase dupat? A naita muy hud para ya tabungaw nga magmayan ta dupat pase tabungaw, awa awan haman. A kumanen mantu ta simuk tam, te am gagangay ta mappya a awena mabalin ta azo imuhet ya mamit ikid na mapet.

Ya Mappya Na Sistema

13 Am inya kān tekamuy ya makānnonot ikid na makkamu mangituldu a mappya mantu ta ipasikkal na ya kappya na nonot na gafu ta mappya na tarabaku, a awena mina magparayag am awa umalinnak hud la mina ta kuman na gagangay na makānnonot.

14 Ammi am magkapaspassil kam ikid na magkain-inābāk kam a awemuy mina iparayag ya sistema muy, te dupal haman,

15 te bakkan ta Namaratu ya nagafun na sistema muy am awa bari muy hapa la ikid ni Satanas, te negitta hala ya sistema muy ta awan kiden makkamu ta Namaratu.

16 Te maski am had ya kettayan na magkapaspassil ikid na magkain-inābāk a yen hapa ya agyan na awan maurnos ikid na ngamin kadulayan.

17 Ammi am intu mina sistema na tolay ya kuman na sistema na Namaratu a makillat mantu ya nonot na, a awena

makitapil, a maalumemak, a maketug
ta mauhohug tentu, a makipagtakit, a
mangikallak, a awena mangidaduma ta
tolay, a awena maglemad na nonot na.
18 A yen kid ya gagangay na mangpakap-
pya ta kahulun na kiden, petta awan mina
ta magtatapil, a umaddu hapa sangaw ya
mayat pumarig ta kappyanan na.

4

Ya Tarabaku Na Mainggum

1 A nonotan muy para am anu ya gafu
na pagtatapil muy ikid na paggagera muy
am bakkan ta paginggum na bari muy, te
kuman na itta ya gera ta bari muy kidina
gafu ta ngamin kiden ikayat da.
2 Itta ya ikayat muy ta maalap muy,
ammi awemuy maalap. A gafu ta awemuy
maalap ya passilan muy ikid na ingguman muy a yen ta magingkatkatupag kam
ikid na magtatapil kam, a sangaw magimpappapasi kanan. Ammi awemuy haman
maalap ya ikayat muy te awemuy haman
adangan ta Namaratu.
3 Ammi maski am adangan muy a awena
iatad, te dulay ya pagadang muy, te intu la
adangan muy ya magserbi ta pagayayat na
bari muy.
4 Nagbalin kanan mantu ta kuman na
mangadallaw, te kuman na newarad muy
ya Namaratu petta makidorug kam ta takwan. Awemuy hud amu ta am passilan
muy ya kuman na pakolangan na awan
kiden mangidduk ta Namaratu a nagbalin
kanan hapa ta katupag na?
5 Ammi pahig muy de ta awan ta kwenta
na uhohug na en ta Bibliya ta

"**Iahugu na kitam na Kahalwa na en nga magyan tekitam,**" kunna.

6 Ammi maski iahugu na kitam na Kahalwa na Namaratu, a mappya ya iatad
na tekitam petta awetam mina nonotan ya
dulay, te ya nebar na hapa ta takday para
na surat a

"**Uffunan na ya umalinnak, ammi salinan na ya mangpātā-nāng ta bari na,**" kunna.

7 Kappyanan na mantu ta timuluk kam ta
Namaratu, a atubangan muy ya Satanas,
petta pagbilagān na kam.
8 Te am umabikan kam ta Namaratu a
abikanan na kam hapa.

A ikamuy magliwat a pagimmangan
muy mantu ya pagliwat muy, a ikamuy
magduwa ta nonot muy a pagtakdayan
muy.
9 Awemuy mina magayayat ikid na
magkakatawa ta ketta para la na liwat
muy, te mapmappya hud la ta madamdam
kam gafu ta liwat muy kidina.
10 Te am umalinnak kam ta atubang na
Namaratu a pātā-nāngan na kam hapa sangaw.

Ya Mangsalnuk Ta Lintig Na Namaratu

11 A kumanen hapa awemuy mina magimpadpadulay, kahkahulun ku, te ya mamadpadulay ikid na mangpaliwat ta kahulun na en mangurug a makaliwat ta lintig
na Namaratu, te ugtulān na haman ya
lintig na en tekitam. A am ugtulān muy
mantu ya lintig na Namaratu a awena
mabalin ta kurugan muy, te ugtulān muy
haman.
12 Ammi itta hud ya aamu muy petta
mangpaliwat kam ta ikattolay muy, te
Namaratu haman la ya makkamu mamadday ta lintig ikid na mangpaliwat ta
awan mangurug, a intu hapa la sangaw ya
mangnonot am inya ya pa-gangan na ono
tolayan na.

Ya Pagparayag Na Awan Timuluk Ta Namaratu

13 A kumanen hapa dangagan muy ya
ikayat ku uhohugan ta kadwan tekamuy,
te ya uhohug na kadwan tekamuy a

"Magtugut kami ta arawin ono lakwat, te e kami ta takday na lugar, te magyan kami ten abat ta takday darun petta magapag kami talo am addu sangaw ya maapagan mi," kummuy.

14 Ammi awemuy haman amu am anu ya
dumatang tekamuy ta lakwat. A awemuy
hapa amu ta kuman na lappat la ya angat
muy nga pāpāngam la limitap.
15 Mapmappya hud la ta kumanin ya uhohugan muy:

"Am ipalubus na Namaratu a matolay kami sangaw, a mangwa kami sangaw ta kumanin," kummuy mina.

16 Ammi ya kuman na uhohugan muyen, a
pagparayag muy haman, a dulay ya mag-
parayag.
17 Nebar kun mantu ya mappya tekamuy,
petta amu muy, a am awemuy tarabakun
ya amu muyen nga mappya a liwat muy
mantu yen.

5

Ya Kelogot Na Magdarogas

1 A ikamuy maba-nang a dangagan muy
ya ibar ku tekamuy, te pagka-ma muy san-
gaw ya pagtangit muy ikid na panalasigak
muy ta pangpazigat na Namaratu teka-
muy,
2 te sa mekutukutet sangaw ya ngamin
kaba-nang muy, a afutan na ulolag ya ga-
gamit muy kiden.
3 On, te dana nagatattay haman ya pi-
rak muy ikid na balituk muy nga awe-
muy neuffun ta awan kiden ta kwa, a ya
pagatattay da sangaw ya mangipasikkal
ta kainggum muy ikid na kaituk muy, a
magbalin hapa sangaw ta kuman na afuy
petta kanan na ya bilsag muy. Maski am
tanagay na ya pagaddetan na arawin yan
a masikan kam para maguknud, ammi
intu la uknudan muy ya liwat muy ikid na
pakapa-gang muy.
4-6 Itan muy ya kaba-nang muy awa
yen hala ya lugar na nesirak muy ta
nagtarabaku kiden tekamuy, te dinarogas
muy kid. A kuman kam na pagtolay na
ari, te itta haman ya ngamin tekamuy
nga pakolangan muy ikid na pagayayatan
muy. A addu hapa ya nedarum muy ikid
na pinapasi muy ta awan kiden ta liwat,
maski aweda nakitapil tekamuy. Ammi
Namaratu ewan hala ya nakadangag ta
panalasigak da, a intu hala sangaw ya
mangibalat, te kuman kanan na bahuy
nga pake mataba, ammi awemuy amu ta
pinagtaba muy ya bari muy ta pakaparti
muy.

Ya Pagattam Na Mangurug

7 Ammi ikamuy, kahkahulun, nga mazi-
gatan a awemuy hama ibalat ya liwat na
mangpazigat kiden tekamuy, te indagan
muy la ya pagtoli na Dafu tamewan, te
intu sangaw ya mangibalat. Intu mina
pagnonotan muy ya pagattam na mag-
talun kiden, te attaman da la ya mag-
indag ta araw na paggapas da, ammi dana
indagan da ya imunnan na udan ikid na
mapozan na udan.
8 A kumanen mina hapa tekamuy, te at-
tamam muy la ya magindag ta Dafu tame-
wan, a pake itunglak muy ya pangurug
muy tentu, te tanagay na ya pagtoli na.
9 A awemuy hapa magkamulmulmug
gafu ta pagzigātān muy, kahkahulun ku,
petta awemuy sangaw mapaliwatan, te
tanagay na ya iange na magimbestigar
tekitam.
10 Intu mina nonotan muy, kahkahu-
lun, ya aglavun kiden na Namaratu nga
nangiuhohug ta ibar na en ta idi, te
masikan kid nagattam ta nangpazigat ki-
den tekid. A mappya ta parigan muy hapa
ya kuman na nepagattam da en,
11 te dana uray tam haman ta pake
nagāsāt ya nagattam kiden ta zigat. A
dana amu muy ya pagattam na laklakayen
Hob ta palungu araw, te pake nazigatan
hapa gafu ta pangikatalak na ta Nama-
ratu. Ammi maski netuluk na Namaratu
ta nazigatan a amu tam ta mappya ya uray
na tentu, te kabalinan na zigat na en a
pake pinasinapan na Namaratu, te pake
maidduk ya Namaratu a malogon hapa
mangikallak.

Ya Gagangay Mina Na Magkari

12 A ya pake mesasita, kahkahulun ku, a
awemuy mina magpagasingan, te am itta
ya ikari muy a awemuy mina ikabkabat
ya Namaratu, a awemuy mina ikabkabat
ya kuman na ikabkabat na kadwan kiden
tolay, te "**On,**" kummuy la am onan muy,
a "**Awek la O,**" kummuy am aweyan muy,
petta awan sangaw ta pangpaliwatan na
Namaratu tekamuy.

Ya Kappyanan Na Pakimallak Tam

13 A kumanen hapa am itta ya mazigatan
tekamuy a mappya ta makimallak ta Na-
maratu ewan. A am itta ya matalak a
magkansyon mina magdayaw tentu.
14 A am itta ya magtakit a paayagan na
mina ya kalalaklakayan kiden ta iglesya,
petta luggudan da mina ta denu kapye da
sangaw pakimallak ta Dafu tamewan.

15 Te am pake itug da hapa ya pangikatalak da ta pakimallak da a yen sangaw
ya pagmappya na magtakiten, te pagmappyan ni Afu Hesus, yaga pakoman na hapa
sangaw ta liwat na kiden am angarigan ta
yen ya nepagtakit na.
16 Mappya mantu ta tagtakday tekamuy
ya mangibosag ta liwat muy kiden ta kahulun muy kidina, a pakimallak muy hapa
ya tagtakday tekamuy, petta magmappya
kam, te ya pakimallak na mappya na tolay
a seppakapangwa hapa.
17 Intu mina nonotan muy ya laklakayen
mina Eliyas ta palungu araw, te kagitta
tam tolay hapa, ammi tinalekkurug na
nakimallak ta awena mina magudan, a
awena kad nagudan abat ta tallu darun a
annam na hulan.
18 A sangaw tentu ha nakimallak a nagudan ha ta masikan a limattog ha ya nagtuhu kiden, a nagmayan kid.

Ya Mangpadatang Ta Metawag

19 A takday para la ya mabidak tekamuy,
kahkahulun ku. Am angarigan ta itta ya
takday netawag ta kinurug tam a mappya
sina ta itta ya ange mangpadatang tentu,
20 te nonotan muy yan; am nedatang
nan ya netawagen a mekerutan hapa ya
kahalwa na en gafu ta pakapakoma na ta
kaddu na liwat na kiden.
A yen la ya addet na.

Ya Napolu En Surat Ni Pedru

Ya Gafu Na Suratin Yan

Am nabasam ya Mappya en Damag ni Hesus Kristu nga nesurat ni Matyu, ikid ni Markus, a Lukas, anna Hwan, a dana amum am inya i Pedru, te intu ya takday na popolu kiden ituldu ni Hesus ta katolay na en para la addet ta pasi na en. I Pedru hapa ya nangilemad te Hesus ta nepanggafut na suddalu kiden tentu, ammi sangaw nagbabawi a nagtangit. A ta nepakipaita ni Hesus ta ituldu na kiden ta nekatolay na en, a yen hapa ya nepangibar na te Pedru ta parigan na hapa sangaw ya kuman na pasi hala ni Hesus am madatang na ya kala-laay na (Itam ya **Hwan 21**).

Am basam hapa ya **Tarabaku na Turin Kiden** nga nesurat ni Lukas ta kapitulo 1 addet ta 15, a yen hapa ya pakabasam ta tarabaku ni Pedru ta kabalinan na netattullu ni Hesus ta langit. I Pedru ya takday na pastor ta ili na Herusalem, a masikan hapa mangipadangag ta uhohug na Namaratu, a namidwa hapa nabalud gafu ta pangipadangag na.

A yen ta nesurat ni Pedru ya suratin yan, te paturadan na ya kadwan kiden mangurug nga mazigatan gafu ta pangurug da.

1-2 Tekamuy nga mangurug te Hesus Kristu, nga nesaned ta lugar kiden na Pontu, ikid na Galasya, ikid na Kapadosya, ikid na Asya, a Bitinya.

Ampade padakalan na Namaratu ewan ya allak na tekamuy, petta itta la itta ya ngamin mappya tekamuy.

A ya nagsurat tekamuy a iyak, Pedru, nga turin ni Hesus Kristu.

A nesansaned kam ta pagyanan muy kidina, te kuman na awemuy haman lugar, ammi maski te ikamuy ya pinili na Namaratu ewan ta awemuyen para la pakeanak, te dana negakkad na ta kwa na kam. A yen ta negungay na kam hapa na Kahalwa na en, petta mangurug kam te Hesus, pettam kumanen a mabaggawan kam ta liwat muy kiden gafu ta daga na en ta nepasi na en.

Ya Neparan Na Namaratu Ta Anak Na Kiden

3 Dayawan ku la ya Namaratu ewan nga Dama na Dafu tamewan Hesus, te gafu ta dakal ya allak na tekitam a nauli kitam neanak. A yen ta itta ya ikatalak tam ta magnayun kitam gafu ta natolay hapa i Hesus ta pasi na en.

4 A gafu ta ānāk kitanan na Namaratu ewan a atadan na kitam hapa sangaw ta lugar na kwa tam nga awan maperdi ikid na awan mawakay, te neappiya na la bit ta lugar na ewan.

5 A mappya hapa te pataronān na kitam ta pakapangwa na en gafu ta pangurug tam tentu, pettam awetam sangaw megungay tentu addet ta pagaddetan na arawin yan, te yen sangaw ya pangipaita na ta kustu en na pangikerutan na tekitam nga dana neparan na tekitam.

6 A yen mina ya nonotan muy ikid na ikatalak muy, te am uray na Namaratu ta dana mazigatan kam la bit ta kompormi na pagzigātān a attaman muy la,

7 petta mepasikkal hapa ya mekustu ta pangurug muy ta kuman na pake balituk. Te maski ya gagangayen na balituk a dana lutun da ta afuy petta maazi ya nekihu en nga duping. A am kunna ten ya pangpasikkal da ta pake balituken a kumanen hapa ta pangurug muy, te pake ad-addu ya iatad na pangurug muy ammi ta balituk, te maperdi hala sangaw ya balituken, ammi am mepasikkal ta kakurugan ya pangurug muy a yen sangaw ya mangatad ta pakedayawan muy ikid na kalalaki muy ta arawen nga datang ni Hesus tekitam.

8 A maski am awemuy para la naita i Hesusen addet ta ayanin a iddukan muy hala, te intu ya kurugan muy. A pake dakal hapa ya talak muy tentu nga nagafu ta Namaratu nga awemuy mebosag.

9 A gafu ta pangurug muy tentu a melillik ya kahalwa muy ta mekaduwa en pasi.

10-11 A ya aglavun kiden na Namaratu ta palungu na araw a dana binida da ya allak na Namaratu nga ipaita na tekitam, te itta tekid ya Kahalwa na en nga

nangpalavun ta pangikerutan na tekitam.
Ammi maski kunna ten a pake pakanon-
nonotan da ya linavun da en, te nekabalin
da nanglavun ta pasi na Mangikerutanen
ikid na pangpata-nang na Namaratu tentu
a pake ikayat da para dangagan am kanu
na araw ikid na had kunna.
12 Ammi nepakkamu na Namaratu tekid
ta aweda la bit maita ya linavun da en, te
magdulot kan sangaw ta mabayag para na
araw.
A ikitam mantu nga simsima da kiden
ya nagdulotan na ta ayanin. Te ya napolu
kiden nangipadangag ta uhohug na Na-
maratu tekamuy a napasinapān kid ta Ka-
halwa na Namaratu nga nagafu ta langit,
a intu nepadangag da tekamuy ya ketta na
mangikerutanen nga linavun na aglavun
kiden ta palungu na araw. Pake dakal
mantu ya allak na Namaratu tekitam, te
maski ya anghel kiden a ikayat da hapa
dangagan am anu ya itta ta nonot na Na-
maratu gafu ta pangikallak na en tekitam
tolay.

Ya Patarabaku Na Namaratu Tekitam

13 A mappya mantu ta iparan muy ya
nonot muy, petta awemuy megitta ta
mellawen. A pake ikatalak muy la ya
kallak na Namaratu nga ipaita na sangaw
ta ange ni Hesus tekitam.
14 A malologon kam mina ta Namaratu
ta kuman na ānāk, petta awemuy tolin ya
kuman na kinaragatan muy ta idi ta awe-
muyen para la pakkamu ta kustu.
15 Ya gagangay na Namaratu ewan nga
nangalap tekamuy a meduma, te awan ta
karagatan na ta dulay, at kumanen mina
hapa tekamuy.
16 te ya nepesurat na en ta idi a

"**Mappya ta meduma kam, te meduma
yak,**" kunna.

17 A gafu ta "**Amang,**" kummuy ta Na-
maratu ewan a mappya mantu ta italaw
muy ta katolay muyin para la ta lutakin, te
am uknudan na kitam sangaw ta atubang
na ewan a awan sangaw ta idaduma na
tekitam, te atadan na sangaw ya tagtakday
tekitam ta kuman na tinarabaku tam.
18-19 Te dana amu muy, kahkahulun, ta
yen ya nepangsaka ni Hesus tekitam petta
maubadan kitam mina ta dana en gagan-
gay tam nga dulay nga pinarigan tam ta
dadagkal tam kiden. A bakkan ta intu
nepangpaga na tekitam ya kuman na pirak
ikid na balituk nga kanayun maglaka, am
awa daga na en hapa la nga awan manguli.
Te intu hala ya Kalneru na Namaratu nga
negitta ta kaispotan na kalneru nga awan
pulus ta zinnay na nga neatang na popolu
kiden dadagkal petta mekaru ya liwat da
kiden.
20 Ammi maski ta idi ta awena en para la
pakapadday na paglelehutin a dana uray
na Namaratu ta Anak na en sangaw ya
mangsaka tekitam, a yen ta umangen hapa
ta lutakin ta pagaddetan na araw kiden
petta mekerutan kitam hapa.
21 A gafu ta tinolay na Namaratu ya Anak
na en a pinata-nang na ta hebing na ewan,
a itta ya ikatalak tam ta intu hapa sangaw
ya mangtolay tekitam gafu ta pangurug
tam tentu.
22 A gafu ta kinurug muy ya kakurugan,
kahkahulun, a nabaggawan na hapa ya
nonot muy, petta mangidduk kam hapa
ta kakurugan na pangidduk. A mappya
mantu ta ikakinan muy ya magkaid-idduk
ta kakurugan na idduk nga nagafu ta
nonot muy,
23 te bakkan kanan haman ta kuman na
gagangay na tolay. Te gafu ta uhohug na
Namaratu ya nemula na ta nonot muy a
nauli kanan neanak, te bakkan haman ta
kuman na gagangayen hukal nga masi, te
magnayun haman, a tolayan na kam.
24 Te ya uhohug na takday aglavun a

"**Kuman na kadat ya tolay kiden,
a kuman na sabong ya kaispot da,
te imawan kid hala sangaw ta kuman
na kadat kiden nga magkatang,
ikid na lappaw kiden nga
magkahunnak,**

25 **ammi ya uhohug na Namaratu a mag-
nayun la,**" kunna.

A ye-yen na uhohug ya mappya en damag
na Namaratu nga nepadangag da teka-
muy.

2

1 A gafu ta nauli kanan neanak a mappya
ta azin muy ya ngamin kadulay muy, te

awan mina ta magladdud, ikid na mag-
immamappya, ikid na pumassil, ikid na
mamadpadulay.
2-3 Te am mappya ya nepakakakkap muy
ta idduk na Namaratu ewan tekamuy a
mappya ta sigida karagatan muy ya uho-
hug na en ta kuman na bagu en neanak nga
kanayun magsusu. Te ya uhohug na en ya
kuman na mappya na gattak nga awan ta
kihu na. A yen sangaw ya mangpadakal
ta pangurug muy petta megitta kam ta
kadakalan na ānāk na Namaratu ewan.

Ya Batu Na Namaratu

4-5 Ya* kuman na keangarigan ni Hesus
a intu hala ya kuman na seangat na batu
nga nesaad na Namaratu ta bali na, te
maski am newarad na tolay kiden a intu
hala ya negitta na Namaratu ta mapili ikid
na kaispotan na batu. A gafu ta nedagga
kanan tentu a magbalin kam hapa ta ku-
man na seangat na batu, petta mapadday
kam ta bali na Kahalwa na Namaratu.
6 Te ya uhohug na Namaratu nga nesurat
ta Bibliya na dadagkal tam kiden a
"**Itta sangaw ya isaad ku ta mapili ikid
na kaispotan na batu, petta me-
gitta ta mayor na batu ta bali kin.
A maski am inya sangaw ya mangurug
tentu a mesipat hapa sangaw ta
dayaw na en,**" kunna.
7 A ikamuy mantu nga mangurug te
Hesus a itta hapa ya dayaw muy, ammi ta
awan kiden mangurug a nelogot kid, te ya
nesurat na takday aglavun na Namaratu ta
idi a
"**Ya batu en nga newarad na magbali
kiden, a netoli hala na Namaratu,
a nagbalin ta mayor na batu ta bali na
en,
a intu hapa sangaw ya ketumpapan na
awan mangurug,**" kunna.
8 A gafu ta soysoyan da ya uhohug na Na-
maratu a nagdulot hapa ya nebar na en, te
netumpap kid ta batu na en.
9 Ammi ikitam, kahkahulun, ya tolay
kiden na Namaratu nga pinili na, a ne-
saad na kitam hapa ta padi na kiden nga
makipagturay ikid na mangiatang ta pang-
dayaw tam tentu gafu ta pangurug tam te
Afu Hesus, te yen kid na atang ya pake
ikatalak na. A pinagbalin na kitam ta tolay
na, petta ipadangag tam hapa ya kalalaki
na en, te neuhet na kitam ta sugiramen,
ikid na nealit na kitam ta dakar na en nga
ispot.
10 Ta idi a kuman na awan ta kwenta
muy ta Namaratu, a awemuy nesipat ta
kallak na, te awemuy nesipat ta tolay na ki-
den. Ammi ta ayanin a nekallak na kanan,
te tolay na kanan.

Ya Gagangay Mina Na Tolay Na Nama-ratu

11 A gafu ta tolay kitam na Namaratu,
kahkahulun, a bakkan mantu ta paglele-
hutin ya pake lugar tam, te kuman na mag-
pasyar kitam la ta isin. A yen ta itabarang
ku tekamuy ta awemuy passilan ya itta ta
paglelehutin nga karagatan na bari muy,
te yen kid sangaw ya makigubat ta ka-
halwa muy petta melogot kam ta Nama-
ratu ewan.
12 A mappya ta ipaita muy hapa ya ispot
ta atubang na awan kiden mangurug, te
maski am angarigan ta padpadulayan da
kam gafu ta awemuy megitta tekid a maita
da hala ya pagkappyanan na agangwa
muy. A am kanu sangaw ya panghukāl
na Namaratu ta nonot da a mabalin ta
magbabawi kid, petta mangurug kid hapa
tentu.
13 A gafu ta mangurug kanan te Afu
Hesus a mappya hapa ta timuluk kam la
ta ngamin kiden magturay nga nepesaad
na tekamuy, aglalo ta kadakalan na mag-
turay,
14 ammi kumanen hapa ta turin na
kiden, te yen kid ya daddoban na nga
ange mangpa-gang ta makaliwat, a intu
dayawan da ya matunung.
15 A uray mantu na Namaratu ta mappya
ya tarabakun tam, petta awan ta kuttagu
mabida na tinarabitab kiden nga man-
glibak tekitam.
16 Te maski inubadan na kam ni Hesus ta
lintig kiden ni Moses, a bakkan mina ta yen
ya pambar muy petta mangwa kam ta du-
lay, te daddoban kam haman na Namaratu
ewan.

* **2:4-5** Ya gadwa na bersikulo 5 a netulfu ta bersikulo 9 petta natarus ya bida.

17 A mappya mantu ta ipaita muy ya
amat muy ta atubang na ngamin tolay, id-
dukan muy ya kabagis muy kiden mangu-
rug, italaw muy ya Namaratu, a dayawan
muy hapa ya kadakalanen magturay ta
lugar muy.

Ya Gagangay Mina Na Magtagabu

18 A ikamuy hapa magtagabu ta tolay
a malogon kam la ta dafu muy kidina, a
masippat kam la tekid. Ammi bakkan la
ta maallak kiden ikid na maidduk kiden
tekamuy, te maski ya maporay kiden hapa.
19 Te maski am awan ta liwat muy tekid,
am attaman muy ya pangpazigat da teka-
muy gafu ta pangurug muy ta Namaratu a
madayawan kam hapa.
20 Ammi am itta ya liwat muy tekid a
itta hud ya pakedayawan muy gafu ta atta-
man muy ya pagpaluk da tekamuy? Ammi
am angarigan ta mazigatan kam gafu ta
mappya a attaman muy hapa, a pake dakal
hapa ya talak na Namaratu tekamuy.
21 Te yen haman ya nepangalap na Na-
maratu tekitam petta tarabakun tam mina
ya mappya maski am pagzigātān tam, te
nazigatan hapa i Hesusen gafu tekitam.

A yen mina ya pangnonotān tam, petta
parigan tam hapa,
22 te awan haman ta iningwa na ta du-
lay, ikid na awan ta inuhohug na ta awan
kustu.
23 A maski inamamat da a awena tin-
abbag. A tekid para la nangpazigat tentu
a awena nanatalaw awa Namaratu la ya
nekatalak na, te intu sangaw ya mangpa-
gang tekid ta kuman na mekustu en tekid.
24 A ta nepagpaappa da tentu ta kayu en a
nesagapil na kitam gafu ta liwat tam kiden,
petta awetanan sangaw magliwat, am awa
mangwa kitam hud la ta mappya gafu ta
pakesipat tam tentu, te ya bigad na kiden
ya namagmappya tekitam.
25 Ta idi a kuman kam na kalneru kiden
nga netawag ta dafu da, ammi ta ayanin
a nagtoli kanan ta dafu muyen nga mang-
taron ta kahalwa muy.

3

Ya Metabarang Ta Seatawa

1-2 A ikamuy hapa babay nga seatawa a
timuluk kam hapa ta āttawa muy, te maski
am aweda para la mangurug ta uhohug na
Namaratu a mabalin ta mauli ya nonot da
gafu ta kappya na tarabaku muy ikid na
talaw muy ta Namaratu, maski awan ta
mauhohug muy tekid.
3 A bakkan mina ta kaispot na huk muy
ikid na barawasi muy ya pake pakolangan
muy, te bakkan ta yen ya kakurugan na
ispot.
4 Mapmappya hud la ta nonotan muy ya
masippat ikid na magintak ta nonot muy,
te ye-yen na ispot ya awan magdan, ikid na
dayawan na Namaratu ewan.
5 Kumanen ya kaispot na popolu kiden
babay nga nangikatalak ta Namaratu ta
idi, te timuluk kid hapa ta āttawa da.
6 Ta kuman ni mina Sara en a timuluk
hala ta atawa na en Abraham, te nekwenta
na ta dafu na. A am mappya hapa ya
tarabakun muy gafu ta awan ta burungan
muy ta dulay a negitta kam hapa te mina
Sara en.
7 A ikamuy hapa lālāki a nonotan muy ta
pake makāfuy ya bari na āttawa muy ammi
ta bari muy, a iddukan muy kid mantu, te
mesipat kid hapa tekamuy ta magnayun
na angat nga neatad na Namaratu teka-
muy. A iddukan muy kid mina petta awan
ta mangsalin ta pakimallak muy.

Ya Metabarang Ta Mazigatan

8 A ya mabidak hapa tekamuy ngamin a
pagdadaggan muy ya nonot muy, ikid na
magkaid-idduk kam ta kuman na magk-
abagis, a makipagrikna kam ta kahulun
muy kidina, ikid na magkapaspasensa
kam.
9 A awemuy la ibalat ya dulayen, te
atadan muy hud la ta mappya, te yen ya
gafu na nepangalap na Namaratu tekamuy
petta maatadan kam hapa ta mappya.
10 Te ya uhohug na Namaratu ta lebru na
en a
"**Ya mayat matolay ikid na makagamid
ta mappya a mappya ta awena
maguhohug ta dulay ikid na
awena magladdud,**
11 **am awa pagtalekudan na mina ya
ngamin dulay, petta mangwa ta
mappya.**

A pake apagan na mina ya pakikappya na ta sakā tolay na kiden, petta yen la ya nonotan na,
12 **te kumanen hapa ya taronan na Namaratu, a dangagan na hapa ya pakimallak na.**
Ammi ta mangwa en ta dulay a pagporayān na hapa," kunna.
13 A am malogon kam mantu nga mangwa ta mappya a itta hud sangaw mangigakkad tekamuy?
14 Ammi maski am angarigan ta mazigatan kam gafu ta mappya ya tarabakun muy a matalak kam mina, te pasinapān na kam na Namaratu ewan. A awemuy mantu italaw ya makitapil tekamuy, ikid na awemuy burungan ya kwan da tekamuy,
15 te mapmappya ta dana itug muy ikid na bikulan muy ya talaw muy ta dafu muyewan Hesus. A dana nakaparan kanan mina talo am itta sangaw ya mangibar ta gafu ta pangurug muy tentu, petta itta ya tabbag muy.
16 Ammi itan muy ta awemuy pasinapān ya dulay ta nonot muy, te malapat mina ya tabbag muy.

A isipat muy hapa ya alinnak na nonot, petta maski am padpadulayan da kam a awemuy la pasinapān ta nonot muy, te mas bali mamatan kid am maita da ya kappyanan na pangurug muy te Hesus.
17 A am uray na Namaratu ta mazigatan kam gafu ta mappya ya tarabakun muy a matalak kam la, te mapmappya haman yen ammi ta mazigatanen gafu ta tarabaku na en nga dulay.
18 Te intu mina pagnonotan muy i Hesusen tentu en nasi nga nangikaru ta liwat tam kiden. Ya awanen ta liwat ya nazigatan, te netali tekitam nagkillu, petta padatangan na kitam ta Namaratu ewan.

Nasi ya bari na en, ammi natolay hala nga sekahalwa.
19 A intu ya kahalwa nga sumagapil ta bari ni mina Nowe ta palungu araw tentu en nangaskasaba ta sakatolay na kiden nga nakaliwat.
20 Kinaskasaba na kid ni Nowe ta pamadday na para la ta dakalen lugan nga kuma-baw nga nebar na Namaratu, petta itta ya umahatan da mamatama ta ketta na layusen. A nagattam hapa ya Namaratu nga mangipa-na ta pagbabawi na tolay kiden. A gafu ta aweda ikayat a sa nalimat kid ta layusen, a walwalu la na tolay ig Nowe en nga natolay ta luganen kumabaw.
21 A ya pakalasat na walu kiden ta layusen a yen hapa ya keangarigan na nepagzigut muy ta danum, te gafu ta pagzigut muyen a nesipat kam hapa ta pasi ni Hesus ikid na katolay na en petta mekerutan kam. Te am nabalin na nagzigut ya nedagga te Afu Hesus a bakkan ta bari na en ya nabaggawan am awa nonot na en gafu ta kari na en ta Namaratu ewan.
22 A gafu ta natolay hapa i Hesusen a ittan ta lugar na Namaratu ewan nga makipagturay hapa tentu, a timuluk hapa tentu ya ngamin kiden anghel ikid na magturay nga seppakapangwa.

4

Ya Kappyanan Na Pagzigātān

1 A gafu ta netuluk ni Hesus ya bari na en ta pagzigātān a mappya hapa, kahkahulun ku, ta itug muy ya kuman na nonot na en. Te ya timuluk ta pagzigātān na bari na ta kuman ni Hesusen a awenan sangaw nonotan ya dulay,
2 petta maski am mabayag para la ya katolay muy a awemuy la tarabakun ya kuman na ikayat na bari muy ta idi, te intu la tarabakun muy ya ikayat na Namaratu ewan.
3 Pake nabayag kam garay ta idi nga namadday ta dulay ta kuman na awan kiden mangurug, te intu la tinarabaku muy ya magalikkad ta awan ta kapkappyan, ikid na magatattug, ikid na kanayun magilellaw, ikid na magdugal, ikid na mefulot ta pagayayatan, ikid na makipagdayaw ta kompormi na sinang dyos nga bakkan ta Namaratu.
4 Ammi gafu ta newasa muy ya kumanen a pagpaka-lat na kanan na kahulun muy kiden ta idi gafu ta awemuy na makihulun tekid nga ange magtabur ta katapangan na bari da, a padpadulayan da kanan hapa.

5 Ammi maayagan kid hala sangaw ta
atubang na Namaratu ewan, te pagpagan
na kid ta liwat da, te dana negakkad na
ta imbestigaran na ya ngamin tolay, kom-
pormi am matolay kid para la ono am dana
nasi kid.
6 A yen ya gafu na ta nepadangag ya
pangikerutan na Namaratu ta nagpasi ki-
den ta katolay da en para la, petta maski
am masi kid ta kuman na gagangay na
tolay, a mabalin ta matolay kid hala nga
megitta ta Namaratu ewan.
7 A ta ayanin a tanagay na ya pagaddetan
na arawin yan, a mappya mantu ta ap-
piyan muy ya nonot muy, a gamman muy
ya bari muy, petta makimallak kam.
8 A pake ipasikkal muy hapa ya pagkaid-
idduk muy, te ya pangidduk tam ta ikatto-
lay tam ya mangfurid ta liwat da tekitam
maski am addu.
9 A matalak kam la mina nga magkapad-
padulot ta bali muy,
10 te maski am anu ya neatad na Nama-
ratu ta tagtakday tekitam nga makauffun
hapa ta kabagis tam kiden a mappya ta
yen hapa ya iuffun tam tekid, petta map-
pya kitam na magtaron ta magdaduma na
peuffun na Namaratu tekitam.
11 Am itta ya malalaki mangaskasaba
a mappya ta uhohugan na ya megitta ta
uhohug na Namaratu. A am itta ya man-
guffun ta kadwan a mappya ta ikatalak na
ya pangpasikan na Namaratu tentu, pet-
tam kumanen a Namaratu hapa sangaw
ya madayawan gafu ta ngamin tarabakun
muy ta pangurug muy te Hesus Kristu. Te
gagangay ta intu ya madayawan ikid na
magturay addet ta addet. Onay!
12 A awemuy hapa sangaw pagpaka-
latan ya ketta na madammat na pagzigātān
muy, te gagangay ta itta ya mangankanna
ta pangurug tam.
13 Mapmappya hud la ta matalak kam la,
māsi mekabat kam hapa ta kuman na zigat
ni Afu Hesus, petta mefulot hapa sangaw
ya talak muy ta pagtoli na tekitam, te yen
sangaw ya pakepaita na ngamin kalalaki
na ikid na pakapangwa na ta ngamin tolay.
14 A am padpadulayan na kam na awan
kiden mangurug gafu ta pangurug muy
te Hesus a matalak kam mina, te yen ya
pakaitan ta pasinapān na kam na Kahalwa
na Namaratu nga seppakapangwa.
15 Ammi awan mina tekamuy ta mama-
pasi ikid na magtakaw ikid na kompormi
na mamadday ta dulay, petta bakkan ta
yen kid ya gafu na pangikatupag da teka-
muy.
16 Ammi am pagzigātan da kam gafu ta
pangurug muy te Hesus a awemuy ika-
mat, te mas bali ibosag muy tekid ya pang-
dayaw muy ta Namaratu gafu ta mesipat
kam ta ngagan ni Hesus.
17 Te nonotan muy, kahkahulun, ta
namegafun ya araw na pangankanna na
Namaratu ta itta kiden ta bali na, a am
igafu na apolu ya tolay na kiden a anu
sangaw ya pagbalinan na awan kiden
mangurug ta uhohug na.
18 Ta kuman na takday uhohug ta lebru
na Namaratu a
"**Gafu ta mazigat mekerutan ya map-
pya kiden na tolay a pake
kakallak sangaw ya dulay kiden
tolay nga awan mangnonot ta
Namaratu,**" kunna.
19 A am uray mantu na Namaratu ta
mazigatan ya kadwan kiden tekamuy ta
ayanin a mappya ta idulot da la ya mappya
na tarabaku, a ipataron da ya kahalwa
da ta Namaratu ewan, te awena ilogot ya
mangikatalak tentu.

5

Ya Metabarang Ta Manaron

1 A ikamuy hapa nga kalalaklakayan ta
iglesya a itta hapa ya ibar ku tekamuy,
te kagitta dak hapa laklakay, a iyak hapa
ya takday nakaita ta pangpapasi da te Afu
Hesus, a kahulun dak hapa sangaw nga
mesipat ta kalalaki na en am magtoli teki-
tam.
2 A ya ibar ku tekamuy, a taronan muy ya
mangurug kiden ta agyan muy, te kwa na
kid na Namaratu ewan. A awemuy mina
makulbit magtaron, malagpat kam mina
gafu ta Namaratu ya manguffun tekamuy.
A awan mina ta magtaron gafu ta kara-
gatan na ya tandan, te malagpat la mina
magtaron gafu ta talak na.
3 A awemuy hapa igitta ya taronan muy
kidina ta kuman na daddoban muy kid, te

mapmappya hud la ta maski am anu ya
ituldum tekid a mapolu kam hapa, petta
parigan da kam.
4 A am magtoli sangaw ya kadakalan na
manaron tekitam a atadan na kam hapa
sangaw ta sagolyat muy nga ispot nga
awan magdan.
5 A ikamuy hapa nga medyo aassang a
kurugan muy ya ibar na laklakay kidina,
te taronan da kam hapa. A sa maggagitta
kam hapa nga mangipaita ta alinnak na
nonot ta gintata-dayan tekamuy, te ya uho-
hug ta Bibliya a
"**Uffunan na Namaratu ya umalin-
nak, ammi ikatupag na ya mag-
parayag,**" kunna.
6 A am angarigan mantu ta kuman na
madammat ya kamat na Namaratu teka-
muy a umalinnak kam la, te itta la sangaw
ya pangpata-nang na tekamuy.
7 A maski am anu ya kapopoyungan muy
a ibar muy la ngamin tentu te intu ya
makkamu tekamuy.
8 A mappya hapa ta imugudan muy, talo
am dukmaran na kam sangaw ni Satanas,
te intu hapa ya katapil tam nga makakalka-
lasig ta kuman na maguyung na atu, te
apagan na ya dukmaran na.
9 Mappya mantu ta pake itug muy ya
pangurug muy te Hesus, petta masikan
kam nga mang-atubang te Satanas. A awe-
muy pahig ta ikamuy la ya pagzigātan na,
te maski ya kagitta muy kiden mangurug
ta ngamin paglelehutin a mazigatan kid
hapa ta kuman na pagzigātān muy.
10 Ammi am attaman muy la ya zigat
muy abat ta sang maba-bayag a paglam-
pawan na kam na Namaratu ewan. Intu
hala ya Dyos muy nga mangatad ta ngamin
kappyanan. A yen ta inalap na kam
petta mesipat kam hapa ta kalalaki na en
nga magnayun gafu ta itta kam te Afu
Hesus. A patuyagan na hapa ya pangurug
muy, petta masikan kam mang-atubang ta
ngamin kiden mangsalin tekamuy,
11 Mappya te magnayun la tentu ya
ngamin kalalaki.

Ya Mapozan Na Uhohug Na

12 A nesurat kun ya apisi in surat teka-
muy, te ye-yan ya itabarang ku ikid na
ipasikkal ku tekamuy, petta amu muy ya
panguffun na Namaratu nga kakurugan. A
mappya ta pake itug muy ta nonot muy,
petta ikatalak muy.
I Silas hapa ya mangitulud ta surat kin
tekamuy, te intu hala ya kabagis ku nga
awan mangilogot.
13 A ya mangurug kidin ta isin na ili
nga megitta ta dan na ili na Babilon, a
makikumusta kid hapa takamuy, te kahu-
lun muy kid hapa nga pinili na Namaratu.
A makikumusta hapa ya anak kin Markus.
14 A am kada maggagimung kam a
magkaalimano kam ta talak muy. Nama-
ratu ya makkamu tekamuy ngamin nga
nedagga te Hesus Kristu. Yen la ya addet
na mabidak tekamuy.

Ya Mekaduwa En Surat Ni Pedru

Ya Gafu Na Suratin Yan

Ya mekaduwa in surat ni Pedru a nesurat na ta mangurug kiden ta lugar na Asya en Assang, te nadamag na ta tabtabangan na kid na mangituldu kiden ta awan kustu. A yen ta nagsurat tekid, petta amu da ya kustu ikid na awan kustu, petta awena mina maperdi na pangurug da. Pake nepasikkal na tekid ta itta sangaw ya mangidadula ta pangurug da, te yaga idadula da hapa sangaw ya pagtoli ni Afu Hesus. A yen kān ta magpalan kid mina, petta aweda maayayyaw nga mangurug ta takwan.

1-2 Tekamuy ngamin nga mangurug te Hesus Kristu,
Ampade dumakal ya kallak na Namaratu tekamuy, petta itta la itta ya ngamin mappya tekamuy gafu ta pakkamu muy tentu ikid ni Afu Hesus. A gafu ta matunung ya Dyos tamewan ikid ni Hesus nga mangikerutan tekitam a pinasinapan na kam ta kagitta na pangurug mi.
A ya nagsurat tekamuy a iyak, Simon Pedru, nga daddoban ni Hesus Kristu, ikid na takday turin na nga mangipadangag ta uhohug na en.

Ya Panguffun Na Pakapangwa Na Namaratu

3 A gafu ta pakkamu tam ta Namaratu ewan a pinasinapan na kitam ta pakapangwa na en petta maatadan kitam to ngamin masapul tam nga mangpasikan tekitam, petta tarabakun tam ya megitta tentu, te yen ya nepangalap ni Hesus tekitam petta mesipat kitam hapa ta ngamin kalalaki na.
4 A gafu ta pangalap na en tekitam a itta hapa ya nekari na nga pake dakal ikid na mappya, a am yen kid ya kurugan muy a mesipat kam hapa ta kuman na nonot na Namaratu ewan, petta malillikan muy ya dulayen nga karagatan na awan kiden mangurug.
5 A yen ta idagga muy mina ya mappya na tarabaku ta pangurug muy.
A am ikakinan muy ya mappya na tarabaku a nonotan muy hapa am anu ya mekustu.
6 A am manonot muy ya mekustu a gamman muy muy hapa ya bari muy.
A am magamma muy ya bari muy a maattaman muy hapa ya mazigat.
A am maattaman muy ya mazigat a idulot muy hapa ya megitta ta Namaratu ewan.
7 A am idulot muy ya megitta ta Namaratu a iddukan muy hapa ya kabagis muy kiden nga mangurug.
A am itta ya pangidduk muy ta kabagis muy kiden a daggan muy para ta kuman na pangidduk na Namaratu petta awan ta idaduma muy.
8 Am yen kid na kappyanan ya itug muy ta nonot muy ikid na kanayun idulot muy ta mappya a yen ya mangipasikkal ta awemuy makupat ta pakkamu muy ta Dafu tamewan Hesus Kristu.
9 Ammi am mangurug kān ya tolay ta awena ipaita ye-yen kid na kappyanan a negitta hapa ta kuman na daram, te kuman na intu la maita na ya pake abikan tentu, a naliwatan nan ya gafu na nekabaggaw na ta liwat na kiden.
10 A yen ya gafu na, kahkahulun, ta pake ikakinan muy mina ye-yen kid na tarabaku, petta awemuy sangaw melogot, te yen kid ya mangipasikkal ta nepangpili ikid na nepangalap na Namaratu tekamuy.
11 Te am idulot muy la ya kumanin a pagdulotan na kam hapa sangaw sedayaw ta magnayun na iturayan na Dafu tamewan Hesus nga mangikerutan tekitam.
12-13 A maski am dana amu muy ya kuman na nabidakin tekamuy ikid na netug muy ya kakurugan nga netuldu tekamuy a mappya hala ta kanayun itotolik ibida tekamuy ta katolay kin para la,
14 te amuk ta tanagayak na nga imunnan tekamuy ta kuman na nebar ni Afu Hesus teyak ta idi.
15 A yen ta nesurat ku yan, a isirak kun hapa tekamuy, pettam kumanen am awanak sangaw a itta hala ya pangnonotan muy ta nabidak tekamuy.

Ya Mangipasikkal Ta Pagtoli Ni Hesus

16 A ya kuman na nepadangag mi en
tekamuy ta idi a magtoli hala sangaw sin
i Afu Hesus nga seppakapangwa ta kuman
na gagangay na ari. Ammi bakkan ta intu
binida mi tekamuy ya kampon la na bida
nga pinaratu na masistema na tolay, te
ikami hapa la ya pake nakaita ta dakar na
kalalaki na en tentu en pa nanguli ta utun
na bagetayen.
17-18 Te naghahulun kami ta bagetayen, a
pinagdakar na Namaratu ya bari na en ta
kuman na bilag, a dinayawan na hapa, te
nadangag mi ya ngahal na Namaratu ewan
nga nagafu ta langit;

"**Ye-yan ya Anak ku nga matakit ta nonot ku, te pake matalakanak tentu,**" kunna tekami.

19 A itta hapa ya pake mangipasikkal
para ta pagtoli na sangaw tekitam, te ya
lavun na aglavun kiden na Namaratu nga
nesurat da ta palungu na araw a yen kid
ya nangiunnan ta itta sangaw ya malalaki
na ari nga magafu ta Namaratu ewan. A
ya uhohug da en mantu ya kuman na
hilag muy nga magpadakar ta sugiram,
petta yen ya pake kurugan muy addet ta
magkarawan. Te am ittan sangaw ya araw
na ange na a intu hapa la ya mangpadakar
ta nonot muy.
20 A mappya hapa ta dana nonotan muy
ya nagafun na linavun na aglavun kiden ta
idi, te bakkan haman ta nonot da hapa la
ya nagafun na linavun da,
21 te aweda haman naguray nanglavun,
am awa pinaglavun na kid na Kahalwa
na Namaratu, petta intu neuhohug da ya
nepeuhohug na Namaratu tekid.

2

Ya Mangituldu Kiden Ta Tulad

1 Ammi maski kunna ten itta hapa ya
sinang aglavun ta idi nga naglavun ta tu-
lad. A kumanen hapa ta ayanin, te magu-
ray hapa sangaw ya kadwan kiden teka-
muy nga mangituldu ta tulad, te isaned
da hapa sangaw ya takwan na bida ta to-
lay kidina, a yen sangaw ya mangperdi ta
pangurug da, te yaga ilemad da sangaw ya
Dafu tamewan Hesus ta intu ya nangsaka
tekid, a yen ta alistu sangaw ya pangpa-
gang na tekid.
2 Ammi intu dulay te addu hapa san-
gaw ya dumagdag tekid, a paruban da
ya ngamin magdaduma na dulay. A
medadula hapa sangaw ya pangurug tam
gafu ta kahulun tam kiden nga dumagdag
tekid.
3 A gafu ta mainggum hapa ya sinang
mangituldu kiden a paruban da kam san-
gaw nga ayayyawan ta tulad na bida, petta
magamid da ya iuffun muy tekid.

Ammi pahig da ta awena magdulot
na pangpa-gang na Namaratu tekid, te
masidug kan na. Ammi kuga makilavun
kid, te aweda manonot ya iningwa na Na-
maratu ta araw ni mina Nowe en.
4 Te awena haman tinaliban ya anghel
kiden nagliwat, awa pinatugut na kid ta
agyan da en, a nefukuk na kid ta lugar na
pake masugiram addet ta araw na pake
pangpa-gang na tekid.
5 A kumanen hapa ta napopolu kiden
tolay nga awan nagtalaw ta Namaratu ta
araw ni mina Nowe en, te awena kid
nekallak, awa pinaglayus na ya ngamin
paglelehut da, a sa nagkalimat kid fwera
la teg mina Nowe en nga nangipadangag
ta katunungan, ikid na pitu kiden kahulun
na.
6 Kumanen hapa ta tolay kiden ta ili na
Sodom ikid na Gomora ta araw ni mina
Abraham, te tinungradan na Namaratu ya
ngamin ili da, a sa naapang kid, pettam
kumanen a ikid kān sangaw ya pagnono-
tan na tolay kiden nga awan magtalaw ta
Namaratu.
7-8 Ammi dana nelillik na ig Lot nga pan-
ganakan ni Abrahamen, te mappya kān na
tolay, a sigida matakit kān ya nonot na
gafu ta naita na ikid na nadangag na ta
kailiyan na kiden, te intu la tarabakun da
ya awan ta kapkappyan, te sa magatattug
kid ta kagitta da kiden lalaki ikid na kagitta
da kiden babay.
9 A yen kid na bida ya mangipasikkal
ta pangpa-gang na Namaratu, te amu
na ikerutan ya mamat kiden tentu
ta pagzigātān da, yaga amu na hapa
pagzigātan ya magtarabaku kiden ta dulay
addet ta datang na araw na pake pangpa-
gang na tekid.

10 A pake mepallat hapa sangaw ya
pangpa-gang na ta sinang mangituldu
kiden, te mafulotan kid magatattug ta
ngamin karagatan na bari da nga dulay.
"Annun mi hud mangurug ta magtu-
ray tekami," kunda,
te pake ipaita da para ya parayag da ikid
na turad da, te padpadulayan da ya sep-
pakapangwa kiden, petta maita ta awan ta
talaw da tekid.
11 Ammi maski am pake naturturay para
ya pakapangwa na anghel kiden na Na-
maratu a aweda haman padpadulayan ya
maski al-alinnak ammi tekid, am awa gam-
man da kid la ta uhohug na Namaratu.
12 Ammi takwan ya nonot na sinang man-
gituldu kiden, te padulayan da ya aweda
maawatan. A kuman kid mantu na ayam
kiden nga awan makanonot, te intu la
tarabakun da ya karagatan na bari da. A
awan mantu ta serbi na pakeanak da en
am bakkan la ta pasi da, te isipat na kid
hala sangaw na Namaratu ta pangpa-gang
na ta seppakapangwa kiden,
13 petta maatadan kid hapa ta kuman na
tarabaku da en dulay.

A yen kid hapa ya mangpali-bag ta pang-
dayaw muy, te ikayat da makigimung teka-
muy, ammi tagasingatan da para la ya ma-
galikkad ta dulay maski ta araw.
14 A gafu ta aweda para la matappag
ta pagliwatan da a intu la itan da ya
kadallawān da. A gafu ta malalaki kid
hapa manggamid ta ngamin ingguman da
a sisteman da para ya makafuy mangurug.
Pa-gangan na kid malat na Namaratu,
15 te nagtalekudan da ya dalan na katu-
nungan, a netawag kid na. Intu parigan
da i mina Balam nga anak ni Bosar, te ya
iningwa ni Balamen a kinaragatan na ya
itandan na mamagliwat tentu,
16 ammi ya kabayu na en nga nag-
takayan na a yen ya nangballaw tentu ta
pagliwat na en, te naguhohug ta kuman
na tolay, a ginamman na ya dafu na en ta
pagguyung na en.

17 Awan mantu ta pagkappyanan na to-
lay kidin yen, te kuman kid na huhun nga
awan ta danum na, a kuman kid na kulam
kiden nga mepayad ammi awan ta udan
da. A kakurugan ta yen kid ya nangi-
paranan na Namaratu ta lugar na pake
masugiram,
18 te kuga maparayag ya agbibidan da.
A ipasikkal da hapa ya gagangayen du-
lay nga napenaman na tolay kiden, petta
maayayyaw da ya bagu kiden nagbabawi,
petta masi-watan kid ha ta nagtalekudan
da en. Te ya ibar da tekid a
19 "Am kurugan muy ya ituldu mi teka-
muy a malu-fut sangaw ya galut na mag-
turay kiden tekamuy," kunda tekid.
Ammi aweda garay marikna ta galutan
na kid hapa na dulay na nonot, te maski am
anu ya kapenaman na tolay a kegalutan na
hapa.
20 Te am angarigan ta aweyan da ya
dulayen nga napenaman da ta idi gafu ta
mangurug kid na te Afu Hesus a naubadan
kid na. Ammi am tolin da ha ya nagtaleku-
dan da en a nasi-watan kid ha, a pake dulay
na ya kegalut da ammi ta aweda en para la
pangurug.
21 Mapmappya mina para ta awan ta
amu da, te gafu ta kinurug da ya uhohug na
Namaratu nga nepadangag tekid, kapye da
ha sangaw nagtalekudan,
22 a nagdulot hala tekid ya kuman na
bida na dadagkal kiden;
"Kinān na atu ya neadwa na en,
a ya bahuyen nazigut a umange ha
nagtabur," kunda.

3

Ya Pagaddetan Na Arawin Yan

1 Ye-yan, kahkahulun, ya mekaduwa na
surat ku tekamuy, te hukalan ku ya nonot
muy, petta pake nonotan muy ta mappya
ya dana netuldu tekamuy; kumanen hapa
ta napolu en surat ku.
2 Ikayat ku ta awemuy kaliwatan ya
linavun na aglavun kiden na Namaratu
ta idi, ikid na inuhohug ni Afu Hesus nga
nepadangag na turin na kiden tekamuy.
3 Ya pake mapopolu mina nga amu muy
a am tanagay na ya pagaddetan na arawin
yan a itta sangaw ya ange tekamuy nga
mangidadula ta kurugan muy, te yeyan
kid sangaw ya mafulotan magatattug ta
ngamin karagatan na bari da nga dulay.

4 Ya ibar da sangaw a
"Agu ta nekari ni Hesus ya pagtoli na ta isin, petta ulin na ya paglelehutin?" kunda sangaw.
"A had agyan na mantu? Te abat ta nekamulu na lutakin yan awan kad para la ta nauli ta kasasaad na tolay. A itta para la ngamin ta kuman na idi ta ketta na gingginafu tam kiden," kunda sangaw.
5 Ammi pamakukun da la, te aweda ikayat nonotan ya nakkwa ta lutakin yan ta palungu araw. Te gafu ta inuhohug na Namaratu ta idi a ittan ya langit ikid na lutak, ammi danum ya nagafun na lutakin, a sangaw danum hapa ya nangtolay ta ngamin nagtuhu ta lutak.
6 Ammi danum ha ya nangperdi ta lutakin kontodu tolay kiden gafu ta dakal na layus ta ngamin paglelehutin.
7 A gafu ta uhohug na Namaratu a nabayag ya lutakin ikid na langitewan abat ta ayanin, te ibaybayag na kid addet ta araw na panguknud na ta awan kiden nagtalaw tentu, te yen sangaw ya pangpa-gang na tekid, te tungradan na sangaw ya ngamin lutakin kontodu langitewan.

8-9 A ta kuman na uray na kadwan a pahig da ta italantan na Dafu tamewan ya pagtoli na en nga nekari na, ammi awan, te ya kuman na mavit tekitam a mabayag ta Namaratu, a ya kuman na mabayag tekitam a mavit la tentu. Awena mantu ta italantan ya ange na, te attaman na la ya kabayag na gafu tekamuy, te pa-nagan na bit ya awan para la magbabawi ta pagliwat da, te awena ikayat ta itta ya maperdi ta maski takday la tekid.

10 Ammi sangaw ta datang na araw na pangpa-gang na Dafu tamewan a yen sangaw ya pagka-ma na tolay kiden ta kuman na tulisan ta hiklam, te ka-ma la magsitang ya "**Du du du du du,**" kumin ta pake masikan, te imawan sangaw ya langitewan, a sa maapang ya ngamin kiden seppakapangwa nga dulay ta langit kontodu lutakin ikid na ngamin kiden napadday ta lutak.

11 A gafu ta sa imawan sangaw ya ngamin paglelehutin a anu mantu ya mappya tekitam petta awetam hapa sangaw melogot? Mappya, kahkahulun, ta sigida idulot tam ya kuman na megitta ta Namaratu ewan,

12 a ikakinan tam la ya patarabaku na tekitam ta pangipa-na tam tentu, a yen sangaw ya pagalistu na ange tekitam. A maski am sa maapang sangaw ya lutakin ikid na langitewan ta afuy,

13 a itta hala ya ikatalak tam ta bagu na lutak ikid na bagu na langit nga nekari na tekitam, a yen sangaw ya pagyanan na ngamin katunungan.

14 A gafu ta aindagan muy ya kuman na nekari na Namaratu tekitam, mappya, kahkahulun, ta pake makikappya kam tentu, a appiyan muy ya agangwa muy, petta awan sangaw ta pangihuyan na tekamuy ta ange na.

15 A ikwenta muy ya pagattam na Namaratu ta kuman na iatad na ta awan kiden para la mangurug, petta mekerutan kid mina. Kumanin hapa ya nesurat na kabagis tamen Pablu tekamuy ta kuman na netuldu na Namaratu tentu,

16 te yen hapa ya bidan na ta ngamin kiden surat na. Ammi mazigat maawatan ya kadwan kiden bida na. A gafu ta aweda maawatan na aging-aamu kiden na tolay ikid na magbalabalittag ta nonot, a pagkilluyan da ya bida na kiden, a kumanen hapa ta kadwan kiden surat na Namaratu, ammi melogot kid hala sangaw te killu ya pangurug da.

17 Mappya, kahkahulun ku, te dana amu muy na ya dumatang sangaw ta kumanin kid na tolay, a yen ta palanan muy kid mina, petta awemuy hapa sangaw maayayyaw ta tulad da, talo am yen sangaw ya pakekulzatan muy.

18 Mapmappya hud la ta ikatalak muy ya kallak ni Afu Hesus nga mangikerutan tekitam, a padakalan muy ya amu muy tentu. Ampade intu ya madaydayawan addet ta addet. Onay!

Ya Napolu En Surat Ni Hwan

Ya Gafu Na Suratin Yan

Ya ngagan na nagsurat ta isin a Hwan, a intu hala ya takday ituldu ni Hesus ta pagyan na en para la ta lutakin. A ta paglaklakay ni Hwan a nesurat na ye-yan na surat, petta metuldu ya mangurug kiden ta kakurugan, te addu ya nangisaned ta pagkilluyan, a nangitawag kid. Dumagdag mantu sin ya nesurat ni Hwan.

Ya Uhohugen Nga Nagbalin Ta Tolay

1-4 Nagsuratak tekamuy, anak ku, gafu ta "**Uhohug na Namaratu**" nga nagbalin ta tolay, te nagpeta haman tekami, a naita mi ikid na nadangag mi, a pake binilbig mi ta mappya, yaga nasamgad mi para ya bari na en. Ammi ta awena para la nepagpeta tekami a dana ittan. Maski ta kāwān para la na nekahukal na paglelehutin a dana ittan te Dama na ewan Namaratu. Ammi tentu nagpeta tekami a pinasikkal mi ta mappya am anu ya katolay na, a amu min ta intu hala ya Uhohug na Namaratu nga mangatad ta magnayun na angat.

A yen ta nagsuratak tekamuy petta amu muy hapa ya naita mi ikid na nadangag mi, pettam kumanen a mesipat kam hapa tekami ta pakikahulun mi ta Namaratu ewan ikid na Anak na en Hesus Kristu, te am mesipat kam hapa a pake kustu ya talak mi.

Ya Gagangay Na Namaratu

5 A ya nadangag mi en te Hesus, a yen ya ipadangag ku tekamuy, te ya gagangay kan na Namaratu ewan a pake madakar kan, te awan kan pulus ta pagsugiram na.

6 A am ibar tam ta makikahulun kitam tentu ta magtugtugut kitam para la ta sugiram a nagtulad kitam mantu, te awetam haman tarabakun ya megitta ta inuhohug tam.

7 Ammi am intu angen tam ya dakaren nga dakar na Namaratu ewan a sa makikahulun kitam, a ya daga na anak na en Hesus ya mangbaggaw ta ngamin kadulay tam.

8 Am pahig tam ta awan ta dulay tekitam a kuman na pagladdudān tam mantu ya bari tam, te awetam haman amu ya kakurugan.

9 Ammi am ibosag tam hala ya liwat tam kiden ta Namaratu, a mekatalak hapa nga mangpakoma tekitam, a matunung hapa ta pangpakoma na tekitam, te baggawan na para ya ngamin kadulay tam.

10 Ammi am ilemad tam ta awan ta nagliwatan tam, a ikwenta tam mantu ya Namaratu ta magtulad, te awetam haman kurugan ya uhohug na en tekitam.

2

Ya Panguffun Ni Hesus

1 Yen ta nagsuratak tekamuy, ānāk ku, petta awemuy mina magliwat, ammi am itta tekitam ya magliwat a itta hala i Hesusen nga mangisagapil ta bari na en tekitam ta atubang na Dama na ewan Namaratu, petta pakoman na kitam. A mappya hapa, te awan pulus ta pagkilluyan ni Hesus,

2 a intu ya nangikaru ta liwat tam kiden, kontodu liwat na ngamin kiden tolay ta paglelehutin.

3 A am kurugan tam ya ngamin patarabaku na tekitam a yen ya pakkamu tam ta kofun na kitam na Namaratu.

4 Ammi am itta ya mangibar ta "**Magkofun kami na Namaratu,**" kunna, ta awena kurugan ya patarabaku na Namaratu tentu, a magtulad haman, te intu la uhohugan na ya awan kustu.

5 Ammi am itug tam la ya uhohug na Namaratu a pake netug tanan hapa ya pangidduk na Namaratu tekitam, a yen ya pakkamu tam ta itta kitam tentu.

6 A am itta ya mangibar ta "**Itta yak na ta Namaratu,**" kunna, a mappya mantu ta tarabakun na ya kuman na tinarabaku ni Hesusen.

Ya Bagu Na Bilin

7 Amu muy, kahkahulun, ya bilin ni Hesus nga nesirak na tekitam, te

"**Magkaid-idduk kam la ta kuman na pangidduk ku tekamuy,**" kunna.

A awan mantu ta takwan na isurat ku tekamuy am bakkan hala ta dana en bilin

ni Hesus nga nadangag muy ta gafu na nepangurug muy.
8 Ammi ibar ku ta kuman na bagu ya bilin na en, te kuman na ayanen la ya pakkamu tam ta ikayat na uhohugan na pangidduk na en tekitam, a ayanin la hapa ya pakaparig tam ta kuman na pangidduk na en tekitam, te imawan na ya sugiram na nonot tam a madakaran kitanan ta kakurugan na dakar.

9-11 Ammi am "**Madakar hala ya nonot ku,**" itta ya kumin, ta ikatupag na para la ya sakā tolay na a kurug ta masugiram para la ya nonot na, te dādagdagan na sugiramen, a awena amu ya dadayuman na, te kuman na pinagdaram na sugiram na en. Ammi ya mangidduk ta sakā tolay na a yen ya magyan ta dakar, a awena sangaw metumpap magliwat.

12-14 A ta ayanin a nagsuratak tekamuy ngamin mangurug, te pinakoman na kam na Namaratu ta liwat muy kiden gafu te Hesus, a amu muy ya Namaratu nga ikwenta muy ta Dama muy. A nagsuratak hapa tekamuy nga kalalaklakayan, te amu muy hapa ya Anak na Namaratu nga dana itta addet ta pake gafgafu na ngamin. A nagsuratak hapa tekamuy bābbāgu, te masikan kam, a inabak muy ya Satanas nga mamagliwat mina tekamuy, gafu ta netug muy ya uhohug na Namaratu ta nonot muy.

15 A ya ibar ku para tekamuy a awemuy la pakolangan ya gagangayen ta paglelehutin yan, ikid na awemuy la pakolangan ya kuman na pakolangan na tolay kiden nga mapenam ta paglelehutin, te maski am inya ya mangpakolang ta isin kid a awena netug ya pangidduk na Dama na ewan.

16 Te ya pangpakolang na tolay kiden ta ngamin kiden karagatan da, ikid na pangpakolang da ta ngamin kiden maita da, ikid na pagparayag da ta kalalaki da a bakkan ta yen kid ya patarabaku na Namaratu, te nagafu kid hala ta nonot na tolay, a yen kid ya tarabakun na mapenam kiden ta paglelehutin yan.

17 Ammi imawan hala sangaw ya paglelehutin yan kontodu ngamin kiden pakolangan na tolay kiden. Intu la magnayun ya mangidulot ta ikayat na Namaratu ewan.

Ya Pumasil Te Hesus

18 Nadamag muy, kahkahulun, ta itta sangaw ya masikan na mangikatupag te Hesus am tanagay na ya pagaddetan na arawin yan. Ammi maski ta ayanin a addun ya mangipopolu mangikatupag tentu, a yen ya pakkamu tam ta tanagay na ya pagaddetan na arawin yan, te ikayat da ulin ya pangurug muy te Hesus.

19 Ikid paen ya nakikahulun tekitam ta idi, ammi nakigungay kid na. A yen ta aweda nagdanang tekitam te aweda negitta tekitam. Te am kagitta tam kid mina a nagyan kid mina tekitam, ammi gafu ta nakigungay kid na a yen ya pakkamu tam ta awetam kid kahulun.

20 Ammi mappya tekamuy, kahkahulun, te itta hala ya Kahalwa na Namaratu tekamuy, a pinasinapan na kam petta amu muy ya ngamin kakurugan.

21 A bakkan mantu ta yen ya nepagsurat ku tekamuy gafu ta awemuy amu ya kakurugan, te amu muy haman. Ammi nagsuratak hala tekamuy, petta idulot muy la ya amu muy, te amu muy ta awan ta pagkilluyan na kinurug tamen, te kakurugan la ngamin.

22 Inya hud ya mangisaned ta tulad am bakkan ta awan kiden mangurug ta kadyos ni Hesusen, te

"Bakkan te Hesusen ya Mangikerutan," kunda.

A yen kid mantu ya mangikatupag te Hesus, te azo aweyan da ya Namaratu ikid na Anak na en.
23 Ammi ya awan mangurug te Hesus a adayu hapa ta Dama na ewan Namaratu, ammi ya mangurugen te Hesus a yen hapa ya pagyanan na Namaratu.
24 Mappya mantu, kahkahulun, ta pake itug muy ya nadangag muy ta gafu na nepangurug muy, te am itug muy yen ta nonot muy a kahulun na kam mantu na Namaratu ewan ikid na Anak na en Hesus,
25 a atadan na kam sangaw ta magnayun na angat nga dana nebar na tekitam.

26 Nesurat kun ya kumanin na uhohug tekamuy gafu ta kadwan kiden nga umange mangayayyaw tekamuy.

27 Ammi mappya te itta hala ya Kahalwa
na Namaratu nga makisagapil tekamuy,
a maski am awan ta tolay nga mangit-
uldu tekamuy, te intu hala ya mangituldu
tekamuy ta ngamin, a awan ta pagkil-
luyan na ituldu na, te kakurugan haman
ngamin. A mappya mantu ta idulot muy
la ya pangikatalak muy te Hesus ta kuman
na netuldu na Kahalwa na Namaratu teka-
muy,
28 pettam kumanen am magpeta ha san-
gaw i Hesus tekitam a awemuy sangaw
mapalan tentu am awa matalak kam tentu.
29 Amu muy ta matunung la ya ngamin
gagangay ni Hesus, te Anak haman na Na-
maratu ewan. A am matunung hapa ya
gagangay tam a yen ya mangipasikkal ta
ānāk kitam hapa na Namaratu ewan.

3

Ya Anak Kiden Na Namaratu

1 Itan muy, kahkahulun, awa pake dakal
ya pangidduk na Namaratu tekitam, te
ibar na haman ta ānāk na kitam, a kustu
hapa ya ibar na te kakurugan haman.
Ammi ya awan kiden mangurug a aweda
malasin ta ānāk kitam na Namaratu gafu ta
aweda garay malasin ya Dama tam.
2 Maski ta ayanin, kahkahulun, a ānāk
kitanan na Namaratu ewan, a awena para
la maita am anu sangaw ya pagbalinan
tam. Ammi sangaw am makipaita tekitam
a megitta kitam hapa tentu, te pake maita
tam ta mappya.
3 Gafu ta itta ya ikatalak tam ta kumanin,
a mappya ta a azin tam la azin ya ngamin
dulay tekitam petta mappya kitam la ta
kuman na kappya ni Hesusen.
4 A ya awan magimmang magliwat a
makaliwat mantu ta lintig kiden na Nama-
ratu, te intu liwat na tolay ya awena en
pangurug ta lintig na kiden.
5 Amu muy ta awena pulus nagliwat
ni Hesus, te umange haman ta isin petta
ikaru na ya liwat tam kiden.
6 A am kurug ta itta kitam la te Hesus
a awetanan mantu magliwat. Ammi
ya awan nagimmang magliwat a awena
mantu amu i Hesus, a awena para la amu
ya gafu na neange na en ta lutakin.
7 Awemuy mantu paayayyaw, ānāk ku,
te intu mekwenta ta matunung na tolay ya
mangipaita katunung na.
8 Ya maggakkad para la magliwat a kahu-
lun mantu ni Satanas, te kanayun nagliwat
haman ya Satanasen maski abat ta gafu
na en. Ammi yen ta nagpeta ya Anak na
Namaratu tekitam tolay, petta perdin na
ya tarabaku ni Satanas ta tolay kiden.
9 A am mauli meanak ya tolay petta mag-
balin ta anak na Namaratu a aweyan na
mantu ya magliwat, te itta haman ya nem-
ula na Namaratu tentu nga mangpasikan
tentu. A awena mabalin ta magliwat, te
putut haman na Namaratu ewan.
10 Malasin tam mantu am inya ya ānāk
na Namaratu ikid na ānāk ni Satanas, te
ya tarabaku da ya pangilasinan tam tekid.
Te ya awan mangidulot ta mappya ikid na
awan mangidduk ta sakā tolay na kiden a
bakkan mantu ta anak na Namaratu am
awa anak na Satanas.

Ya Gagangay Na Awan Mangidduk

11 Mappya, kahkahulun, ta magkaid-
idduk kitam, te yen haman ya kanayun
nepadangag ni Hesus ikid na ikami addet
ta palungu.
12 Te awetam mina parigan i mina
Kainen nga dumagdag te Satanas, te
pinapasi na haman ya wagi na en Abel.
Ammi anu kawagan na ta pinapasi na? A
on te nekatalak na Namaratu ya negawat
na wagi na en Abel, ammi tentu a nag-
talekudan na Namaratu ya negawat na en
te awena kustu.
13 A awemuy mantu zigatan, kahkahu-
lun, am ikatupag na kam hapa na awan
kiden mangurug, te naggagitta kid haman
ni mina Kainen.
14 Ammi ikitam mangurug a iddukan
tam ya sakā tolay tam, a yen ya pakkamu
tam ta nagtalekudan tanan ya pasi tam
ikid na simarok kitanan ta pagtolayan tam.
Ammi ya awan mangidduk a ittan para la
ta agyan na pasi.
15 Te maski am inya ya mangikatupag ta
ikattolay na a mekwenta hala ta mama-
pasi, a yen ya pakkamu tam ta awena
mesipat na mangikatupag ta magnayun na
angat, te megitta haman ta mamapasi.

16 Ya pangidduk ni Hesus tekitam ya
pakkamu tam ta kakurugan na mangid-
duk, te nesagapil na ya angat na tekitam
petta matolay kitam. A am kakurugan
ta mangidduk kitam a isagapil tam hapa
ya angat tam ta kabagis tam kiden, petta
matolay kid hapa.
17 A am itta teko mantu ta maitam ta
awan ta kahulum mangurug, am pulus
na la ta awem nonotan, a had kukunna
mantu magbalin na pangidduk na Nama-
ratu teko, te gagangay haman ta mangid-
duk.
18 Mappya mantu, ānāk ku, ta bakkan
mina ta kamkampon la ya pangidduk tam
am awa kakurugan mina, pettam kuma-
nen a megitta hala ya tarabakun tam ta
inuhohug tam.
19 Te am kunna ten ya pangidduk tam a
yen ya pakkamu tam ta matunung kitam,
a matalak la sangaw ya nonot tam ta paki-
mallak tam ta Namaratu ewan.
20 A maski am paliwatan na kitam na
nonot tam a dakdakal haman ya amu na
Namaratu tekitam, a intu hala sangaw ya
makkamu tekitam.
21 A am awena kitam paliwatan na nonot
tam a mappya, petta matalak kitam la ta
pakimallak tam tentu.
22 A maski am anu ya adangan tam tentu
a iatad na hala sangaw, gafu ta kurugan
tam ya ngamin patarabaku na tekitam,
ikid na tarabakun tam ya makamamallak
tentu.
23 A ya ikayat na mantu ta tarabakun tam
a mangurug kitam ta Anak na en Hesus
Kristu ikid na magkaid-idduk kitam, te yen
ya nebilin na tekitam.
24 Ya ngamin kiden mangurug ta bilin
na kiden tekitam a yen kid mantu ya
makikahulun tentu, a makikahulun hapa
ya Namaratu tekid. A amu tam ta
makikahulun ya Namaratu tekitam gafu
ta Kahalwa na en nga magyan tekitam.

4

Ya Mangituldu Ta Tulad

1 Mappya, kahkahulun, ta awemuy
hama kurugan ya ngamin kiden ange
mangituldu tekamuy, maski am Kahalwa
kan na Namaratu ya magpauhohug tekid,
te mappya ta pake pasikkalan muy bit
am kurug ta Namaratu ya nangidob
tekid ono awan, te addun ya sumaned ta
paglelehutin nga sinang paguhohugan na
Namaratu.
2 Pake dangagan muy bit am anu ya
ibosag da gafu te Hesus, te yen sangaw ya
pangilasinan muy ta magpauhohug tekid,
te am Hesus kān ya Mangikerutan ikid na
kagitta na Namaratu nga negitta ta tolay,
a yen ya pakkamu muy ta Namaratu ya
magpauhohug tekid.
3 Ammi am bakkan ta kunna ten ya
ibosag da gafu Hesus a yen kid hala ya
paguhohugan na katapil ni Hesus nga
mangikatupag tentu. Nadangag muy
haman ta itta sangaw ya masikan na
mangikatupag te Hesus, ammi dana ittan
haman ya paguhohugan na kiden.
4 Ammi mappya, ānāk ku, te ānāk kanan
na Namaratu ewan, a naabak muy ya man-
gituldu kiden ta tulad, te masmasikan ya
Kahalwa na en nga manguffun tekamuy
ammi ta manguffunen ta awan kiden man-
gurug.
5 Ya awan kiden mangurug te Hesus a
yen ya mangdangag ta mangituldu kiden
ta tulad, te sa ikid hala, a intu la ituldu da
ya megitta ta nonot na awan mangurug.
6 Ammi ikitam nga mangurug te Hesus
ya ānāk na Namaratu ewan, a dangagan
na kitam hapa na ngamin kiden makkamu
ta Namaratu. Ammi ya awan kiden
makkamu ta Namaratu a aweda ikayat
mangdangag tekitam. Yen mantu ya
pakkamu tam ta napasinapan kiden ta
kakurugan ikid na napasinapan kiden ta
tulad.

Ya Pangidduk Na Namaratu

7 Ya pake itabarang ku ha tekamuy,
kahkahulun ku, a mappya ta sa magkaid-
idduk kitam, te Namaratu ya mamepegafu
ta pangidduk. A ya ngamin kiden pinag-
balin na ta anak na a yen kid ya gagangay
mangidduk ikid na makkamu tentu.
8 Ya awanen mangidduk a awena mantu
amu ya Namaratu, te maidduk haman.
9 A pake nepasikkal na hapa ya pangid-
duk na tekitam, te dinob na ya mementu

en anak na ta agyan tamin lutak, pettam
kumanen a matolay kitam hapa gafu tentu.
10 A maski am iddukan tam ya Namaratu
a bakkan ta yen ya gafu na pangikerutan
na tekitam am awa pangidduk na en teki-
tam, te dinob na haman ya Anak na en,
petta ikaru na ya liwat tam kiden.
11 A gafu ta meribu ya pangidduk na
Namaratu tekitam, ānāk ku, a ittan mantu
ya gatut tam ta mappya tentu, a yen ta
magkaid-idduk kitam mina.
12 Awan para la ta tolay nga nakaita ta
Namaratu, ammi am magkaid-idduk ki-
tam a itta hala ya Namaratu tekitam, a
magbalin hapa ya pangidduk na tekitam
gafu ta pagkaid-idduk tam.
13 A maski awetam maita a amu tam ta
magkakahulun kitam na Namaratu gafu ta
Kahalwa na en nga magyan tekitam.
14 Ta nepangidob na Namaratu ta Anak
na en ta paglelehutin a ikami ikid na sakā
turin ku kiden ya nakaita tentu, a intu hala
ya ipadangag mi ta ngamin tolay, te intu
hala tatakday ya makkamu mangikerutan
tekitam.
15 A maski am inya mantu ya mangi-
bosag ta Anak na Namaratu i Hesusen a
yen mantu ya makikahulun ta Namaratu,
a makikahulun hapa ya Namaratu tentu.
16 A ikitam mantu nga mangurug te
Hesus ya makkamu ta pangidduk na Na-
maratu, te kinurug tam ya pangidduk na
en nga nepaita na tekitam gafu ta Anak na
en.
Namaratu hapa la ya mamepegafu
ta mangidduk. A am inya mantu ya
mangidduk ta ikattolay na kiden a yen ya
makikahulun ta Namaratu, a Namaratu
hapa ya makikahulun tentu.
17 A gafu ta makikahulun kitam ta
Namaratu ewan a nagbalin na hapa ya
pangidduk na tekitam, pettam kumanen
a awetam sangaw magtalaw ta araw na
pangimbestigar na tekitam, te maski ta
ketta tam para la ta lutakin a kagitta na
kitam ni Hesus ta pakikahulun na ta Dama
na en.
18 Am nagbalin na ya pangidduk na Na-
maratu tekitam a awetam sangaw magta-
law ta uray na tekitam, te ya pangidduk
na en ya mangazi ta talaw tam. Am itta
ya magtalaw a awena para la nagbalin na
pangidduk na Namaratu tentu, te intu la
nonotan na ya pangpa-gang na Namaratu
tentu.
19 A gafu ta Namaratu ya napolu nangid-
duk tekitam a gagangay mantu ta iddukan
tam hapa.
20 A am itta ya mangidduk kan ta Nama-
ratu ta ikatupag na para la ya ikattolay na
a tulad mantu ya ibar na, te papa-nun na
hud iddukan ya Namaratu ewan nga awan
mait-ita, am awena amu iddukan ya mait-
ita na?
21 Te itta haman ya bilin na Namaratu
tekitam ta am iddukan tam ya Namaratu a
mappya ta isipat tam hapa ya kagitta tam
tolay.

5

Ya Mangabak Ta Dulay

1 A ya ngamin kiden mangurug te Hesus
ta intu hala ya Mangikerutan nga dinob na
Namaratu ewan a yen kid mantu ya putut
na Namaratu. A am kakurugan ta iddukan
tam ya nagputut tekitam a gagangay ta
isipat tam hapa iddukan ya kadwan kiden
putut na.
2 A amu tam sangaw am matunung ya
pangidduk tam tekid am pake iddukan
tam hapa ya Namaratu, te ipaita tam tekid
ya kuman na nebilin na Namaratu teki-
tam.
3 Te awan ta takwan na pakaitan na
pangidduk tam ta Namaratu am bakkan ta
pangurug tam ta bilin na kiden. A bakkan
haman ta pagzigātān tam ya bilin na kiden,
4 te ānāk na kitam haman, a itta ya
mabalinan tam nga mangabak ta dulay
ta paglelehutin, te ya pangurug tam ya
pangabak tam ta dulay.
5 Inya hud mantu ya mangabak ta dulay
ta paglelehutin am bakkan ta ikitam nga
mangurug te Hesus nga Anak na Nama-
ratu ewan.

Ya Mangipasikkal Te Hesus

6 I Hesusen ya mepasikkal nga
Mangikerutan tekitam gafu ta danum
ikid na daga, te nesagapil na ya bari na
tekitam ta pagzigut na en ta danum, a
kumanen hapa ta nepagarut na daga na
en. A bakkan mantu la ta pagzigut na en

ya nangipasikkal tentu am awa pasi na en hapa.
7 A ya Kahalwa na Namaratu ya takday para mangipasikkal tentu, te ipasikkal na ya kakurugan.
8 Tallu mantu ya mangipasikkal te Hesus, te ya nepagzigut na en, ikid na nepasi na en, ikid na Kahalwa na Namaratu, a naggagitta hala ya pangipasikkal da.
9 Am itta ya ipasikkal na tolay a kurugan tam haman, a kontimas na ta am itta ya ipasikkal na Namaratu tekitam, te dakdakal haman ya pangipasikkal na, a ya nepasikkal na te Hesus a Anak na kan.
10 A ya awan mangurug ta pasikkal na Namaratu a pinagbalin na mantu ya Namaratu ta nagtulad, te awena haman kinurug ya nepasikkal na ta Anak na en. Ammi ya mangurug ta pasikkal na en a itta hapa ta nonot na en ya mangipasikkal ta kinurug na en.
11 A ya pasikkal na Namaratu tekitam a iatad na kān ya magnayun angat, ammi mehulun kān ta Anak na en.
12 A ya nagpadulot mantu ta Anak na en a kwa na hapa ya magnayun na angat. Ammi ta awanen magpadulot tentu a awena mantu mesipat ta angat na en.

Ya Kappyanan Na Pangurug Tam

13 Nesurat ku ye-yen kid na uhohug tekamuy, ikamuy nga mangurug ta Anak na Namaratu ewan, petta amu muy ta ittan ya angat muy nga magnayun.
14 A am itta ya pakimallak tam ta Namaratu ewan nga megitta ta uray na en a itta hapa ya ikatalak tam ta dangagan na kitam.
15 A am amu tam ta dangagan na kitam ta pagadang tam tentu a amu tam hapa ta iatad na ya inadang tam.
16 A am angarigan ta itta ya makaita ta takday kabagis na nga magliwat a pakimallak na mina, malaksid am liwat na ya pagtalekud na te Hesus, petta magbabawi mina, te pakoman na hapa na Namaratu, petta awena sangaw melogot. Ammi am angarigan ta intu liwat na ya pagtalekud na te Hesus a awan ta serbi na pakimallak muy tentu, te awena haman mapakoma na magtalekud te Hesus.
17 Kompormi ya mangwa ta dulay, a gaganay ta nakaliwat, ammi mabalin ta mapakoma ta liwat na petta awena, mina masi, ammi itta ya takday liwat nga awan mapakoma.
18 Amu tam haman ya putut kiden na Namaratu ta aweda igakkad ya magliwat, te gafu ta putut kid na Namaratu a taronan da ya bari da petta awena kid masi-ged ni Satanas.
19 A amu tam hapa ta ikitam mangurug ya kahulun na Namaratu, a ya kadwan kiden tolay ya ibbalan ni Satanas.
20 A amu tam para ta itta tekitam ya Anak na Namaratu, a pinagnonot na kitam petta amu tam ya kakurugan na Dyos. A itta kitanan ta kakurugan na Dyos, te itta kitanan ta Anak na en Hesus nga mangikerutan tekitam. A awan ta takwan na Dyos nga makeatad ta magnayun na angat am bakkan tentu.
21 A kappyanan na mantu, ānāk ku, ta lillikan muy ya mangikatalak ta sinang dyos. Yen la ya addet na.

Ya Mekaduwa En Surat Ni Hwan

Ya Gafu Na Suratin Yan

Ye-yan na surat ya nesurat na laklakayen Hwan ta takday na iglesya, a bidan na ta magkaid-idduk mina ya mangurug kiden, ammi aweda mina ipalubus ta mangituldu ya awan mangurug ta Anak na Namaratu i Hesus. Dumagdag mantu sin ya surat na in.

1 Ya nagsurat tekamuy, kahkahulun, a iyakin nga laklakay na pastor.

A nagsuratak tekamuy kontodu ānāk muy kidina nga iddukan ku ta kakurugan na idduk. Ammi bakkan la ta iyak ya mangidduk tekamuy, am awa ngamin kiden makkamu ta kakurugan nga nepadangag ni Hesus Kristu tekitam.

2 A gagangay ta mangidduk kitam gafu ta itta tekitam ya kakurugan nga netuldu ni Hesus, a yen ya netug tam petta itta la itta ta nonot tam addet ta addet.

3 A am idulot tam la ya mangurug ta kakurugan, ikid na magkaid-idduk a ya Dama tam Namaratu ikid na Anak na en Hesus ya manguffun ikid na mangikallak tekitam, ikid na mangatad ta pagintak na nonot tam.

4 Pake matalakak gafu ta nadamag ku ta kadwan kiden tekamuy, te dagdagan da la kan ya kakurugan nga nebilin na Namaratu tekitam.

5 A ta ayanin itta ya itabarang ku tekamuy, ammi bakkan ta bagu na bilin ya itabarang ku am awa dana en bilin nga nadangag tam addet ta gafgafu na pangurug tam. Mappya mantu ta magkaid-idduk kitam, te yen haman ya nadangag tam addet ta idi.

6 Te am iddukan tam ya kabagis tam kiden a ikayat na uhohugan ta kurugan tanan mantu ya ngamin kiden bilin na Namaratu, aglalo ta magkaid-idduk kitam, te yen haman ya nadangag tam addet ta palungu.

7 Te umaddun garay ya mangisaned ta tulad da ta ngamin paglelehutin, te aweda haman kurugan ta Mangikerutan i Hesusen nga kagitta ta Namaratu ikid na nagbalin ta tolay. Ye-yen kid ya mangitawag ta tolay, te ikatupag da i Hesus.

8 Mappya mantu ta magpalan kam, petta awena sangaw makenga na ngamin banbannag mi ta pangituldu mi en tekamuy, ikid na maatadan kam hapa ta ngamin isagolyat na Namaratu tekamuy.

9 Ya awan kiden magdanang ta dana kinurug da te Hesus anna daggan da ya netuldu tekid, a awan mantu ta kesipatan na Namaratu tentu. Ammi ya mangpadanang la ta kurugan tamen a yen mantu ya pagyanan na Namaratu ikid na Anak na en.

10 A am angarigan mantu ta itta ya ange makigimong tekamuy nga mangipadangag ta takwan na uhohug nga awan negitta ta kurugan muyen a awemuy mantu la pagdulotan ta agyan muy, maski awemuy la baran,

11 te am baran muy a mekabat kanan hapa ta dulay gafu ta tarabaku na.

12 A addu para mina ya ibar ku tekamuy, ammi awek la isurat ta ayanin, te eyak sangaw tekamuy sina, a magbabida kitam sangaw magaatubang, petta kustu sangaw ya katalak tam.

13 Makikumusta hapa ya kagitta muy kidin mangurug ta isin. A yen la ya addet na.

Ya Mekatallu En Surat Ni Hwan

Ya Gafu Na Suratin Yan

Ye-yan na surat ya nesurat na laklakayen Hwan ta kofun na en Gayus, a dayawan na ya pangurug na ikid na panguffun na ta kadwan kiden mangipadangag, ammi tabarangan na hapa ta awena mina parigan ya kuman na pagparayag ni Dyotrepes.

1 Teko, Gayus,
A ya nagsurat teko a iyakin nga laklakay
na pastor, te iddukan ta ka ta kakurugan
na idduk.
2 A pakimallak ta ka hapa, kofun, petta
itta mina ya ngamin kasapulam, anna
mapmappya la mina ya barimina ta ku-
man na kappya na kahalwam.
3 Te matalakak ta datang na kahulun tam
kiden nga nagafu teko, te binida da ya
pangurug mu ta kakurugan nga nepadan-
gag ni Hesus tekitam, te neitan da kān ta
ihulhulum la ya pangurug mu.
4 Awan ta kadakalan na katalak ku am
awa ya pakadangag ku ta ānāk ku kiden ta
ihulhulun da ya pangurug da.
5 Mappya hapa, kofun, ya panguffum ta
kabagis tam kiden, aglalo ta awem kiden
amamu ta idi,
6 te binida da hapa ya pangidduk mu
tekid ta iglesya in ta isin. A am angarigan
ta magsibal kid ha teko a mappya hapa am
ikallak mu kid ha. A uffunam kid ta eyan
da ta kuman na megitta ta magtarabaku ta
uhohug na Namaratu,
7 te malagpat kid nga ange mangipadan-
gag ta ngagan ni Afu Hesus, a aweda ikayat
ta pangalapan da ya awan kiden mangu-
rug nga pangipadangagan da.
8 A mappya mantu ta ikitam mangurug
ya manguffun ta kumanin kid na tolay,
petta mesipat kitam hapa ta pangisaned da
ta uhohug na Namaratu.
9 Itta hapa ya nesurat ku ta iglesya
ta agyamina, ammi pumasil garay i Dy-
otrepes teyak, a awenak dangdangagan, te
pagbalinan na ya bari na ta pinakadakal
muy.
10 Ammi am angarigan ta eyak san-
gaw tekamuy a palattogan ku sangaw ya
ngamin tarabakun na ikid na pamadpadu-
lay na teyak. Ammi awena para la matap-
pag ta isina, te awena haman pagdulotan
ya kahulun tam kiden nga ange mangi-
padangag, yaga ihangat na para ya mayat
magpadulot tekid, a dugiman da kid nga
makigimung.
11 Mappya mantu, Kofun, ta awem pari-
gan ya kumanin na tolay nga mangwa ta
dulay, te intu la parigam ya mappya. Te
intu kahulun na Namaratu ya mangwa ta
mappya, ammi ya mangwa ta dulay ya
awan makkamu ta Namaratu.
12 I Dimitriyu ya pake dayawan na
ngamin tolay, te pake dagdagan na hapa
ya kakurugan nga kurugan tam. A maski
iyak hapa ya mangipasikkal ta kappya na
nonot na, a amum ta awek mina bidan am
awek amu ta kustu.
13 Addu para mina ya ibar ku teko, ammi
awek kayat isurat ta ayanin,
14 ammi maski te magkaita kita ta mavit,
a magbida kita sangaw magatubang.
15 A mappya na nonot mina ya itta teko,
a makikumusta hapa ya kofun ku kidin ta
isin, a kumanen pakikumustam hapa ya
kofun ku kiden ta isina. Yen la ya addet na.

Ya Surat Ni Hudas

Ya Gafu Na Suratin Yan

A ya nagsuraten ta suratin yan a kabagis ni Santiago, a ikid duwa ya wagi ni Hesus, te takday la ya hina da, ammi takwan ya dama da. Te ya dama na duwa kidin a Hose nga atawa ni Mariya, ammi bakkan ta tolay ya dama ni Hesus, te natarun i Mariya ta awena en para la nakidorug ta lalaki.

A ya nesurat ni Hudas ta isin a kuman na binida ni Pedru ta mekaduwa en surat na, ammi napnapolu kan ya surat ni Hudas ammi ta surat ni Pedru. A mappya ta pake nonotan tam ya nesurat na, te kakurugan ta addu ya mangisaned ta takwan na uhohug nga magpabbag ta uhohug na Namaratu. A ta kuman na uhohug ni Hudas ta isin na surat a pake isarangit tam kan mina ya kakurugan nga nadangag tam gafu te Hesus, te addu garay ya itta ta paglelehutin nga mangitawag. A ya nesurat ni Hudas a intu yan:

1-2 Tekamuy ngamin nga dumagdag te Hesus Kristu. Ikamuy ya naayagan na Namaratu ewan gafu ta pangidduk na tekamuy, a taronan na kam petta awemuy umadayu te Hesus Kristu.

Ampade padakalan na para ya allak na ikid na idduk na tekamuy petta mappya kam la.

A ya nagsurat tekamuy a iyak, Hudas, nga daddoban ni Hesus Kristu ikid na wagi ni Santiago.

3 A teyaken nakanonot nga magsurat tekamuy, kahkahulun, a dana uray ku ta pake ipalawag ku mina ya pangikerutan na Namaratu tekitam. Ammi ya nariknak ta ayanin a mappya ta isurat ku ya pangpaturad ku tekamuy, petta isarangit muy ya pangurugan tam nga nesirak ni Hesus ikid na turin na kiden tekitam tolay na Namaratu, te dulay am talin tam ya nesirak da tekitam.

4 A mappya ta isarangit tam, te itta garay ya simarok tekitam nga ape mangurug nga awan magtalaw ta Namaratu ewan. A balittagan da ya allak na en nga netuldu tekitam, petta sumi-gat, te petta idulot da ya dulayen nga karagatan na bari da. A aweda mantu pake mangurug te Afu Hesus ta intu la tatakday ya dafu tam. Ammi addet ta pake nabayag a dana nesurat ya pama-gang na Namaratu ta isin kid na tolay.

5 A yen ta pake pagnonotan ta kam, te maski dana amu muy ya mabidak ta ayanin a ikayat ku ta dangagan muy ha petta nonotan muy. Te ya popolu kiden dadagkal nga nekerutan na Namaratu nga pinohet na ta lugar na Egipto a nagpasi ya kadwan kiden gafu ta aweda nekatalak ya nangikerutan tekid.

6 A kumanen hapa ta anghel kiden nga nagliwat ta pake idi para, te nagtugutan da ya lugar na pagturayan da nga neatad na Namaratu tekid, petta mangatawa kid ta babbay na tolay. Ammi ta ayanin a nefukuk na kid ta lugar na pake masugiram petta indagan da ya pama-gang na tekid.

7 A kumanen hapa ta tolay kiden taga ili na Sodom ikid na Gomora ikid na kahebing da kiden nga ili ta araw ni mina Abrahamen, te nangadallaw kid, a nagatattug kid ta sakā lalaki da ikid na sakā babay da, a yen ta pa-gangan na kid na Namaratu ta afuy na en nga awan maazap, petta itta ya pagnonotan tam gafu tekid.

8 Ammi ya sakā ange kiden makigimung tekitam a intu hala parigan da ya nagatattug kiden nga pina-gang na Namaratu ta idi, te intu la dagdagan da ya tarinap da kiden, a pagzigmanan da mantu ya bari da hapa la gafu ta pagattug da ta sakā tolay da. A aweyan da hapa ya pagturay ni Afu Hesus tekid, yaga idadula da para ya anghel kiden nga malmalalaki ammi tekid.

9 Ammi ya anghel kiden nga idadula da a pake dakdakal ya amat da ammi tekid, te intu nonotan muy i Migelen nga kadakalan na anghel kiden, te duwa kid ni Satanas, a nagkagubatan da ya bari ni mina Mosesen ta nepasi na en. A gafu ta mamat i Migelen nga mamadpadulay a awena nehuya i Satanas ta dulay na uhohug am awa "**Namaratu sangaw ya mangpa-gang teko,**" kunna hud la tentu.

10 Ammi ya ape kiden mangurug nga

sakā makigimung tekitam a idadula da ya
aweda maawatan. A kuman na intu la amu
da ya gagangay na ayam kiden nga awan
magnonot. Ammi yen hala ya nangatad ta
kadulayan da ikid na perdisyon da.
11 A kakallak sangaw yen kid na tolay,
te parigan da para i mina Kain nga anak
ni mina Adan nga timakwan ta netuldu na
Namaratu. A gafu ta ingguman da hapa ya
pagba-nang da a parigan da hapa ya liwat
ni mina Balam. A yen ta mekabat kid hapa
sangaw ta kuman na pama-gang na Nama-
ratu teg mina Kora en nga nagsunsun ta
nepagturay ni mina Mosesen tekid.
12 Ammi ya kadulay da para a li-bagan
da ya pagdayaw muy ta Namaratu ewan,
te makisipat kid tekamuy ta pangan muy
ta panadamdaman tam te Hesus, ammi
tagasingatan da para la ya magalikkad ta
dulay. Ape magtaron kid hapa ta mangu-
rug kiden, ammi intu la taronan da ya bari
da kiden hapa la. A awan mantu ta kap-
kappyan da, te kuman kid na kulam kiden
nga ape mangatad ta udan ammi mepayad
haman. A mamidwa kid masi, te kuman
kid na kayu kiden nga nahantud gafu ta
aweda nagmayan ta araw na pagmayan da
mina.
13 A meangarig kid hapa ta palung kiden
ta bebay nga awan makaintak, a lumat-
tog hapa ya tapang na agangwa da ta ku-
man na lukbak na palung kiden. A tu-
maktakwan kid hapa ta kuman na bitwan
kiden nga magal-alit ta pagyanan da. A
yen ta magnayun kid sangaw ta lugar na
pake masugiram nga neparan na Nama-
ratu tekid.
14 A ye-yan kid na tolay ya binida hapa
ni Enoken nga mekānnamen simsima ni
Adan, te ya uhohug na ta nepanglavun na
ta pama-gang na Namaratu tekid a
"**Dangagan muy, ange sangaw ya Dafu
tam,
a mehulun hapa tentu ya awan
bababang na anghel,**
15 **te paruban na sangaw ya ngamin to-
lay,
a ipasikkal na ya liwat na ngamin
kiden nakaliwat nga iningwa da
ta nepagsoysoy da ikid na nepan-
glibak da tentu,**" kun ni Enoken.
16 A kustu hapa ya nebar na en, te kanayun
maglibak haman ya tolay kidin yan nga
sakā makigimung tekitam, te paliwatan
da para ya Namaratu gafu ta zigat da, a
dagdagan da ya ngamin kiden dulay nga
karagatan da. A pake mefulot ya parayag
da, a agagayan da hapa ya kadwan tolay
petta makkwa da ya ikayat da tekid.
17 Ammi mappya, kahkahulun, ta nono-
tan muy ya linavun na turin kiden ni Afu
Hesus Kristu,
18 te ya nebar da a
"**Am tanagay na ya pagaddetan na
arawin yan a itta sangaw ya
mangidadula tekamuy gafu ta
kurugan muy, te ikayat da dagda-
gan ya dulayen nga karagatan na
bari da,**" kunda.
19 A ye-yen kid hapa na tolay ya mang-
pakāttway ta mangurug kiden, te idad-
uma da ya kadwan, ammi ikid haman ya
meduma, te awan ya Kahalwa na Nama-
ratu tekid, a yen la nonotan da ya pagka-
tolay da ta lutakin.
20 Ammi tekamuy, kahkahulun, a
mappya ta magkauf-uffun kam mina
nga mangpasikan ta pangurug muy ta
Namaratu ewan, a kanayun makimallak
kam ta kuman na ituldu na Kahalwa na en
tekamuy.
21 A awemuy hapa umadayu ta pangid-
duk na Namaratu tekamuy, te mappya ta
attaman muy ya magindag ta pagtoli ni
Afu Hesus, te yen sangaw ya pangidulot
na ta allak na en tekamuy, petta itta ya
pagtolay muy nga magnayun.
22-23 A am itta ya mapopoyung gafu ta
aweda amu am anu mina ya kurugan da
a pake ituldu muy kid ta mappya, petta
mekerutan kid nga meadayu ta afuy na
pangtaguhali na Namaratu ewan. A ya
kadwan kiden nga kuman na napafuyak
ta pagliwatan da a uffunan muy kid hapa
petta magbabawi kid, ammi imugudan
muy hapa talo am mapafuyak kam hapa ta
fuyak da en.
24 A Namaratu ewan ya makkamu
manguffun tekamuy petta awemuy mag-
amamangaw magliwat. A intu hapa ya
makkamu nga mangazi ta ngamin mansa

muy, petta igihawa muy ya talak muy am
iatubang na kam ta dakar na en.
25 Ampade madaydayawan ya mementu
en na Dyos nga mangikerutan tekitam
gafu ta Dafu tamewan Hesus Kristu. Intu la
tatakday ya atata-nang na Dyos nga magtu-
ray ikid na makapangwa ta ngamin addet
ta idi addet ta sangawin addet ta addet.
Amen.

Ya Nagmatakar Te Hwan Gafu Te Hesus Kristu

Ya Gafu Na Suratin Yan

A ya nagsuraten ta isin na surat a intu hala ya Hwan nga nagsurat hapa ta damagen gafu te Hesus Kristu, ikid na tallu kiden surat nga apisi. Ammi ta nepagsurat na ta suratin yan a pake laklakay, a nafukuk ta Fugu na Patmos gafu ta pangipadangag na ta damag ni Hesus. Te ya pinakadakal na gubyernu na Roma a aweda nangurug ta Namaratu, te takwan ya dyos da, a aweda ikayat ta itta ya mangipadangag ta takwan na dyos. A yen ta nefukuk da i Hwan.

Ammi kallak na Namaratu te Hwan, te maski nafukuk a addu ya nepaita ni Afu Hesus tentu, petta amu na ikid na isurat na ya dumatang ta lutakin ta pagaddetan na arawin yan. A ya nesurat ni Hwan a intu yan:

Ya Nagafun Na Suratin Yan

1 Ye-yan ya bida nga pinagmatakar ni Hesus Kristu teyak, te dana nebar na Namaratu tentu, petta yen ya pakkamun na tolay na kiden ta dumatang sangaw ta paglelehutin, te mappya ta mavit ya datang na. A dinob ni Hesus ya anghel na en teyak, petta ipakkamu na ya pinagmatakar ni Hesus teyak.

2 A iyak mantu ya mangipasikkal ta Uhohug na Namaratu ikid na ngamin nepakkamu ni Hesus teyak, a naitak ikd na nadangag ku ya ngamin nagmatakar teyak.

3 A itta hapa sangaw ya bendisyon na Namaratu ta ngamin kiden mangbasa ta ngamin nalavun ta isin, kumanen hapa ta ngamin kiden mangdangag ikid na mangitug ta ngamin nesurat ta isin, te tanagay na ya araw na datang na.

Ya Uhohug Na Nagsuraten

4-6 A iyak i Hwan, a ye-yan mantu ya surat ku tekamuy ngamin nga maggagimung ta pitu kiden kapilya ta lugar na Asya.

Ampade kanayun pasinapān na kam na Namaratu ewan ikid na Kahalwa na en ikid ni Hesus Kristu. Te ya Namaratu ta idi a intu hala ta ayanin, a intu hala sangaw ya umange. A ya Kahalwa na en hapa ya kahulun na nga makapangwa ta ngamin. A i Hesus hapa ya mekatalak nga nangipasikkal ta kakurugan, ikid na napopolu en natolay ta pasi, ikid na kata-nangan ta ngamin kiden magturay ta paglelehutin.

Ampade intu ya madaydayawan ikid na masikan magturay addet ta addet, te gafu ta pangidduk na tekitam ikid na daga na en a naubadan kitam ta liwat tam kiden. A pinagbalin na kitam hapa ta kuman na padi na kiden, petta magserbi kitam nga makipagturay tentu, ikid na mangiatang ta pangdayaw tam ta Dama na ewan Namaratu. Onay!

7 A pake nonotan muy yan! Te dumatang na sangaw i Hesus, a hulunan na kulam kiden na Namaratu, a sa maita da sangaw na ngamin tolay ta utun na lutak, kontodu namapasi kiden tentu. A magagayoy sangaw ya ngamin tolay ta ngamin paglelehutin gafu ta ange na, te ihulun na ya pangpa-gang na ta lutakin. A kurug ta dumatang sangaw yan. Onay!

8 A ya uhohug na Namaratu nga Dafu tamewan a
"**Iyak ya mangigafu ikid na mangibalin ta ngamin,**" kunna.
Te intu hala ya itta ta idi, a intu hala ta ayanin, a intu hala sangaw ya umange nga seppakapangwa ta ngamin.

Ya Bida Ni Hwan Ta Naita Na En

9 A iyak, Hwan, ya takday kabagis muy nga nedagga te Afu Hesus, a kahulun dak hapa nga mesipat ta iturayan na kiden, ikid na magattam ta pagzigātān gafu ta pangurug tam. A ta kuman na iyak ta idi a nafukukak ta fugu na Patmos gafu ta pangipadangag ken ta uhohug na Namaratu ikid na nepakkamu ni Hesus teyak.

10 A ta araw na Liggu, nga araw na Dafu tamen, a napasinapānak ta Kahalwa na Namaratu, a itta ya nagmatakar teyak, te nadangag ku ya masikan na ngahal ta talekud ken ta kuman na kasikan na amaryung.

11 A ya uhohug na teyak a

"Isurat mun ya maitam," kunna. "A petulud mu sangaw ya surat mu ta mangurug kiden ta pitu kiden iglesya nga itta ta iten Efeso, ikid na Ismirna, ikid na Pergamo, anna Tiyatira, ikid na Sardis, ikid na Piladelipya, ikid na Laodisya," kunna.

12 A naglipayak hapa, petta itan ku am inya ya maguhohug teyak, a naitak ya pitu na hilag nga balituk.

13 A ta naghahatan na hilag kiden a itta hapa ya kuman na tolay nga nagbarawasi ta adadanuk na barawasi addet ta takki na kiden, a nagbanda hapa ta ga-gamit ta kuman na balituk ta radang na en.

14 Pake furaw ya huk na ta kuman na kafuraw na dagwak, a kuman na bagkang na afuy ya mata na kiden.

15 A ya takki na kiden hapa a kuman na baronsi kid nga gumatang ta kuman na bagkang. A ya ngahal na en hapa ya kuman na adug na dakal na tapaw.

16 A ya ibbalan na hapa ta ziwanan na en a pitu na bitwan, a tentu naguhohug a intu imuhet ta simuk na ya kampilan nga maggwaakub ya tadam na, a pake makillat hapa ya mukat na ta kuman na kasikan na bilag.

17 A ta nepakaitak tentu a napaidda yak na ta kuman na nasi ta takki na kiden. Ammi nepotun na ya ziwanan na en teyak, a

"Awem la magtalaw, iyak ya nangigafu ta ngamin, a iyak hala sangaw ya mangibalin,

18 a iyak ya matolay magnayun, te nasi yak ta idi, ammi itam, matolayak hala, a awek na sangaw masi, a itta teyak ya tulbik na pasi ikid na pagyanan na nagpasi kiden.

19 Isurat mu mantu ya ngamin maitam, te ibar na ya itta ta ayanin, ikid na dumatang sangaw," kunna.

20 "A ya pitu kiden bitwan nga naitam ta ziwanan kin a yen kid ya keangarigan na daddoban kiden na Namaratu ta pitu kiden iglesya. A ya pitu kiden hilag nga balituk a yen kid ya keangarigan na tarabaku na daddoban na kiden nga mesaned ta tagtakday iglesya," kunna.

2

Ya Nepesurat Ta Iglesya Ta Ili Na Efeso

1 A ya uhohug na en para teyak a

"Isurat mu yan ta daddoban na Namaratu nga magtaron ta iglesya ta ili na Efeso:

'Iyak ya mangsaned mangita ta pitu kiden hilag ikid na mangibbal ta pitu kiden bitwan.

2 Amuk mantu ya tarabaku muy ikid na pagbanbannag muy ikid na pagattam muy. A amuk hapa ta aweyan muy ya mangwa kiden ta dulay, te pinaruba muy ya ape turin kiden ni Hesus a amu muy ta nagtulad kid.

3 A amuk hapa ta awemuy mahulat, te naturad kam la nga magattam ta zigat gafu ta pangurug muy teyak.

4 Ammi itta hapa ya pangihuyan ku tekamuy, te awemuy na mangidduk ta kuman na ikamuyen ta palungu.

5 Mappya mantu ta magbabawi kanan, te nonotan muy mina ya gagangay muyen ta awemuyen para la pakaliwat, a yen mina ya idulot muy. Te am awan a eyak sangaw sina, a pa-gangan ta kam petta awemuy sangaw magserbi ta kuman na hilag ta agyan muy.

6 Ammi itta ya mappya tekamuy, te naggagitta kam teyak nga mangikatupag ta tarabaku na Nikoleta kiden.

7 A am kakurugan hala ta itta ya bangbang muy a mappya mantu ta dangagan muy ye-yen kid na uhohug na Kahalwa na Namaratu ta iglesya kiden. A ya ngamin kiden mangabak ta dulay a yen kid sangaw ya pakanan ku ta mayan na kayu en mangtolay nga itta ta lugar na Namaratu,' " kunna.

Ya Nepesurat Ta Iglesya Ta Ili Na Ismirna

8 A ya nepesurat na hapa ta daddoban na Namaratu nga magtaron ta igleysa ta ili na Ismirna, a intu yan:

"Iyak ya nangigafu ikid na mangibalin ta ngamin, te nasi yak ta idi, ammi natolayak hala.

9 A amuk ta mazigatan kanan ikid na pobre kam, ammi ta kakurugan a mabanang kam gafu ta pangurug muy teyak. A amuk ta padpadulayan na kam na Hudyo kiden gafu ta pangurug muy teyak, ammi

tulad kid na Hudyo, te itta kid haman ta kapilya ni Satanas.

10 Ammi pake nonotan muy yan, te itta sangaw ya pebalud ni Satanas ta kadwan tekamuy. A uray na Namaratu ta mazigatan kid abat ta mafulu araw, petta maparuba kid, ammi awemuy sangaw burungan ya zigaten nga magge ittan tekamuy, te idulot muy la ya pangurug muy maski addet ta pasi muy, a atadan ta kam sangaw ta magnayun angat ta sagolyat muy.

11 "A am kakurugan hala ta itta ya bangbang muy a mappya mantu ta dangagan muy ye-yen kid na uhohug na Kahalwa na Namaratu ta iglesya kiden. A ya ngamin kiden mangabak ta dulay a aweda sangaw mekabat ta mekaduwa na pasi," kunna.

Ya Nepesurat Ta Iglesya Ta Ili Na Pergamo

12 A ya nepesurat na hapa ta daddoban na Namaratu nga magtaron ta iglesya ta ili na Pergamo, a intu yan:

"Iyak ya seuhohug nga kuman na kampilan nga maggwaakub ya tadam na,

13 a dana amuk ta addu ya dumagdag te Satanas ta agyan muy, te pinapasi da ya kahulun muyen Antipas nga mekatalak nangipasikkal teyak. Ammi mappya te awemuy newagak ya pangurug muy teyak maski ta pangpapasi da en ta kagitta muyen nangurug.

14 Ammi itta hapa ya pangihuyan ku tekamuy, te ya kadwan kidina tekamuy a dagdagan da ya dulay ta kuman na netuldu ni mina Balamen. Te ya tarabaku ni Balam a netuldu na ya Ari en Balak ta pangayayyaw na ta Istralita kiden, petta mangan kid ta neatang ikid na mangadallaw kid.

15 A palpalugudan muy para ya kadwan kidina nga dumagdag ta ituldu na Nikoleta kiden.

16 Mappya ta ulin muy ya nonot muy, petta maazi ya mangatad ta kadulayan muy, te am awan a alistu yak sangaw umange tekamuy, a pa-gangan ku sangaw ya makaliwat kidina ta matadam na kampilan nga magafu ta simuk kin.

17 "A am kakurugan hala ta itta ya bangbang muy a mappya mantu ta dangagan muy ye-yen kid na uhohug na Kahalwa na Namaratu ta iglesya kiden. A ya ngamin kiden mangabak ta dulay a pakanan ku kid sangaw ta kanan nga awan maita nga magafu ta langit, yaga atadan ku hapa ya tagtakday tekid ta furaw na batu nga nasuratan ta bagu na ngagan da, a awan sangaw ta makkamu ta ngagan da fwera la ta makāngaganen," kunna.

Ya Nepesurat Ta Iglesya Ta Ili Na Tiyatira

18 A ya nepesurat na hapa ta daddoban na Namaratu nga magtaron ta iglesya ta ili na Tiyatira, a intu yan:

"Iyak ya Anak na Namaratu nga nagmata ta kuman na bagkang, ikid na nagtakki ta kuman na baronsi.

19 A amuk ya ngamin tarabaku muy gafu ta pangidduk muy ikid na pangurug muy teyak, ikid na panguffun muy ta ikattolay muy kiden, ikid na pagattam muy ta ngamin pagzigātān muy. A amuk hapa ta dakdakal ya tarabaku muy ta ayanin ammi ta idi.

20 Ammi itta hapa ya pangihuyan ku tekamuy, te pagurayan muy haman ya mangituldu ta dulay nga negitta ta babbayen mina Dyezabel ta idi. Te igitta na ya bari na ta paguhohugan na Namaratu, ammi ayayyawan na haman ya tolay ku kidina, petta mangadallaw kid ikid na mangan kid ta neatang.

21 Pinagurayan ku la ya babbayina addet ta ayanin talo am magbabawi mina ta pakikadallaw na, ammi awena ikayat.

22 Pagbalinan ku mantu ya agiddan na pangadallaw na ta agiddan na magtakit, a sa mazigatan hapa sangaw ya kadallaw na kidina gafu ta pagkakadallaw da. Te am angarigan ta aweda magbabawi ta patarabaku na babbayina,

23 a sa papasin ku sangaw ya dumagdag kidina tentu, petta yen sangaw ya pagnonotan na iglesya kiden ta iyak ya makaita ta nonot na tolay, a iyak hapa sangaw ya mangatad ta tagtakday tekamuy ta kagitta na tarabaku muy.

24 “Ammi ta kadwan kidina tekamuy
ta ili na Tiyatira nga awan dumagdag
ta ituldu na babbayina, ikid na awan
makkamu ta kinan da en ‘mazigat
maawatan’ nga nagafu te Satanas, a
awek daggan ya tarabaku muy,
25 te ikayat ku ta itug muy la ya amu
muy nga mappya addet ta datang ku teka-
muy.
26 “A ya ngamin kiden mangabak ta
dulay ikid na mangidulot ta uray ku
tekid addet ta masi kid a atadan ku kid
sangaw ta turay da ta kuman na turay
kin nga neatad ni Damakewan teyak,
petta ikid hapa sangaw ya makkamu ta
ngamin kiden tolay ta paglelehutin.
27 A masikan hapa sangaw ya pangpa-
gang da ta katapil da kiden, te pa-gangan
da kid sangaw ta kuman na pagtappok na
barreta ta kalamba.
28 A atadan ku kid hapa sangaw ta
kalalaki da ta kuman na kalalaki na
darammagan.
29 “A am kakurugan hala ta itta ya
bangbang muy a mappya mantu ta dan-
gagan muy ye-yen kid na uhohug na
Kahalwa na Namaratu ta iglesya kiden,”
kunna.

3

Ya Nepesurat Ta Iglesya Ta Ili Na Sardis

1 A ya nepesurat na hapa ta daddoban na
Namaratu nga magtaron ta iglesya ta ili na
Sardis a intu yan:
“Iyak ya mangibbal ta pitu kidin bit-
wan ta ziwanan kin, a itta teyak ya Ka-
halwa na Namaratu nga makapangwa ta
ngamin. A dana amuk hapa ya gagangay
na tarabaku muy, te maski am ibar da ta
magatotolay ya pangurug muy a masin
haman.
2 A mahukal kanan mantu, a
pasikanan muy ya itta in para la tekamuy
petta awena hapa mekavut, te ya kuman
na pangitan mi ikid na Namaratu ewan
ta tarabaku muy a addu para la ya
pagkurangan na.
3 Magbabawi kanan mantu ta kata-
lakag na nonot muy, a nonotan muy ya
nepadangag da tekamuy ta idi nga kinurug
muy, te yen mina ya itug muy. Te am awe-
muy mahukal a pagka-ma muy sangaw ya
iangek tekamuy ta kuman na tulisan, te
awemuy sangaw amu ya araw na datang
ku tekamuy.
4 “Ammi matalakak ta kadwan kidina
tekamuy, te aweda tinapangan ya bari
da ikid na nonot da ta dulay, a yen
kid sangaw ya mehulun teyak nga mag-
barawasi ta furaw, te megitta kid.
5 Te ya ngamin kiden mangabak ta
dulay a magbarawasi kid hapa sangaw ta
furaw, a awek sangaw azin ya ngagan da ta
lebru na matolay kiden am awa dayawan
ku kid hud la ta atubang ni Damakewan
ikid na anghel na kiden.
6 “A am kakurugan ta itta ya bangbang
muy a mappya mantu ta dangagan muy
ye-yen kid na uhohug na Kahalwa na
Namaratu ta iglesya kiden,” kunna.

Ya Nepesurat Ta Iglesya Ta Ili Na Piladelipya

7 A sangaw nebar na hapa ya isurat ku ta
daddoban na Namaratu nga magtaron ta
iglesya ta ili na Piladelipya, a intu yan:
“Iyak ya kagitta na Namaratu ewan
nga awan mangilogot, a iyak ya man-
gibbal ta tulbik na pangikerutan na Na-
maratu nga dana nebar na te mina Ari
en Dabid. Am itta ya pasarokan ku
ta pangikerutan na Namaratu a awena
mabalin ta madugiman, a am itta ya
dugiman ku a awena mantu mabalin ta
simarok.
8 A dana amuk hapa ya tarabaku muy,
a nonotan muy ta itta ya hinukatan ku ta
sarokan muy nga awena melitup. A maski
am assang la ya mabalinan muy a mappya
te kinurug muy ya uhohug ku, te awedak
nelemad.
9 Ammi ya Hudyo kiden nga mangipa-
pilit ta ikid ya tolay na Namaratu a matu-
lad kid, te nedagga kid haman ta kapilya
ni Satanas. Ammi pake ipasikkal ku san-
gaw ta ikamuy ya pake matakit ta nonot
ku, petta magamid kid sangaw nga ange
mamalentud ta atubang muy.
10 “A gafu ta kinurug muy ya uhohug
ku tekamuy nga magattam ta zigat na

pangurug muy a ilillik ta kam hapa sangaw ta kadakalan na zigat nga dumatang ta ngamin paglelehutin, te yen sangaw ya pangparubak ta ngamin kiden awan mangurug.

11 Tanagay na ya angek tekamuy, a pake itug muy mantu ya pangurug muy, a awemuy hapa paayayyaw petta awemuy sangaw melogot ta isagolyat ku tekamuy.

12 A ya ngamin kiden mangabak ta dulay a pake itunglak ku kid sangaw ta kuman na arigi ta bali na Namaratu ewan, petta aweda sangaw maazi addet ta addet. A imarkak hapa sangaw ya bagu en na ngagan ku ta tagtakday tekid, kumanen hapa ta ngagan na Namaratu ewan, ikid na ngagan na ili na Namaratu nga umakban sangaw magafu ta langit. Yen sangaw ya Bagu na Ili na Herusalem.

13 "A am kakurugan ta itta ya bangbang muy a mappya mantu ta dangagan muy ye-yen kid na uhohug na Kahalwa na Namaratu ta iglesya kiden," kunna.

Ya Nepesurat Ta Iglesya Ta Ili Na Laodisya

14 A ya nepesurat na hapa ta daddoban na Namaratu nga magtaron ta iglesya ta ili na Laodisya a intu yan:

"Iyak ya awan magtulad, te iyak ya mekatalak nga mangipasikkal ta kustu, ikid na nangigafu ta ngamin kiden pinaratu na Namaratu ewan.

15 A ya amuk hapa tekamuy gafu ta tarabaku muy a kuman na matabeng kam teyak. A mapmappya ta awemuy mangurug ammi ta ape mangurug kam.

16 Ammi gafu ta matabeng kam a ilutab ta kam.

17 A ibar muy haman ta maba-nang kam, ikid na mappya la ngamin kasasaad muy gafu ta awan pulus ta pagkurangan muy. Ammi ta kakurugan a awemuy haman amu ta kakallak kam ta kuman na nadisgrasya en, te kuman kam na pobre, ikid na daram, ikid na nauhagan.

18 Ya tabarang ku mantu tekamuy a e kam mina teyak nga gumatang ta kakurugan na balituk, ikid na furaw na ga-gamit, ikid na uru na mata muy, petta maba-nang ya kahalwa muy, a matappanan ya liwat na bari muy, a makaita kam hapa.

19 "Ibar ku yen tekamuy, te ya ngamin kiden iddukan ku a ihuyak kid, ikid na tabarangan ku kid, a mappya mantu ta afuran muy ya magbabawi.

20 A pake nonotan muy yan! te itta yak na ta irwangan muy nga mangbar tekamuy. Am itta ya makadangag ta ngahal ku ikid na magpadulot teyak a magdulotak hapa, a makiatubangak tentu.

21 A ya ngamin kiden mangabak ta dulay a isipat ku kid nga makipagturay teyak, petta parigan dak hapa ta pakipagturay ku te Damaken gafu ta pangabak ken.

22 "A am kakurugan hala ta itta ya bangbang muy a mappya mantu ta dangagan muy ye-yen kid na uhohug na Kahalwa na Namaratu ta iglesya kiden," kunna.

4

Ya Naita Ni Hwan Ta Langit

1 A ta kabalinan na a naglipayak, a itta ya kuman na irwangan nga sehahukat ta langit, a nadangag ku ha ya ngahal na nagbida en teyak ta damo, a kuman na amaryung ya ngahal na.

"Gimon kan ta isin, te ipaitak hapa teko ya dumatang para," kunna.

2 A ka-ma la napasinapānak ta Kahalwa na Namaratu, a kuman na itta yak na ta langit, a naitak ya imatuttud ta agtuttudan na ari.
3 A pake makillat ya bari na en ta kuman na ispot kiden batu nga madakar ikid na darag. A itta hapa ya hunglun ta lehut na agtuttudan na en, ammi medyo azul ta kuman na batu na esmeralda.
4 A itta hapa ya dwafulu appat na lalalaay nga gituttudan, te linehut da ya ari en, a tagtakday kid hapa ta kuman na agtuttudan na ari. Sa magbarawasi kid ta dipuru furaw, a nagsangngat kid hapa ta balituk.
5 A sangaw magaldug hapa ya kilat ikid na masikan na dalak ta agyan na agtuttudan na ari en, a itta hapa ya pitu na hilag ta atubang na nga umal-alzub, te yen kid ya pakaitan ta Kahalwa na Namaratu nga makapangwa ta ngamin.

6 A ta atubang na ari en a itta hapa
ya bebay nga kuman na sarming, te pake
mali-mang. A ta bikat na en hapa itta ya
imatayuk ta appat na kuman na ayam nga
seangat ta kada suli na agtuttudan na ari
en. A addu hapa ya mata da ta ngamin
atubang da ikid na addag da.
7 A ya takday ayam a kuman na bari na
tigre, a kuman na baka ya mekaduwa en,
a ta mekatallu en itta ya kuman na mukat
na tolay, a ya mekappaten a kuman na
hukkawen nga imubbar.
8 Ammi sepayak kid ngamin, te tagan-
nam kid hapa ta payak. A addu hapa
ya mata da maski ta sirat na payak da.
A aweda haman magimmang magkakan-
syon ta araw pase hiklam;
"Mangilin la mangilin ya Dafu tamin
Namaratu nga makapangwa ta
ngamin.
Intu la ya Dyos ta idi,
a intu hala ta ayanin,
a intu hala sangaw ya umange," kunna
kansyon da.
9 A am kada dayawan da ya itta ta agtut-
tudan na ari nga matolay la magnayun,
10 a sa maggagindan hapa magtumag
ya dwafulu kiden appat nga lala-laay ta
atubang na en, a azin da hapa ya sangngat
da kapye da itabnak ta atubang na en, a
magkakansyon kid na hapa:
11 "O, Afu Dyos mi, awan ta meatad mi nga
megitta teko
am bakkan la ta pangdayaw mi ta
kalalakim ikid na pakapangwam.
Te iko haman ya gafu na ngamin,
a iko ya makāuray ta pakapadday da ikid na
katolay da," kun na kansyon da.

5

Ya Kalneru En Nga Nakaukad Ta Papel

1 A ta kabalinan na kumanen a naitak
hapa ya papelen nga nalukut nga inib-
balan na ari en, a nasuratan hapa ya
nagdwaakub, ammi nalehutan ta pitu na
dirkat petta awena maukadan.
2 A sangaw naitak hapa ya masikan na
anghel nga nagayag ta masikan:
"Inya ya itta turay na nga mangazi
ta dirkat kiden, petta maukadan ya pa-
pelin," kunna,
3 ammi awan haman ta makkamu ta
ngamin langit ikid na lutak, ikid na umag
na lutak nga mang-ukad ta papelen.
4 A nakatangtangitak na hapa te awan ta
naapagan da ta mang-ukad ikid na mang-
basa ta papelen.
5 Ammi tinabtabang nak hapa na takdayen
la-laay.
"Awem na la magtangit, te itam, itta
ya Akkimohayan na Tribu na Huda nga
simsima ni mina Ari en Dabid. Intu
ya makkamu mangazi ta dirkat kiden
ikid na mang-ukad ta papelen, te intu ya
nangabak ta pasi na," kunna teyak.
6 A itan ku ya netuldu na en a kalneru
haman nga imatayuk ta nagtatangnganan
na ari en ikid na appat kiden ayam ikid na
lala-laay kiden, ammi itta hapa ya bigad na
ta kuman na bigad na atangen nga pinarti
da. A pitu ya tarkud na kiden, kumanen
hapa ta mata na kiden. Ammi ya mata
na kiden ya pakaitan ta Kahalwa na Na-
maratu nga makapangwa ta ngamin, ikid
na makkamu ta ngamin makmakkwa ta
ngamin paglelehutin.
7 A imabikan ya Kalneru en ta ari en, a
ginawat na ya papelen ta kamat na en.
8 A ta nepanggawat na ta papelen a nag-
tatumag na hapa ya appat kiden ayam ta
atubang na Kalneru en, a dinayawan da.
Kumanen hapa ta dwafulu kiden appat na
lala-laay, ammi tagtakday kid ta kuman na
gitara ikid na diyug nga balituk, a napannu
ya diyug da kiden ta kuman na hutaw
nga naapang, a magasok. A ya asok na
hutawen ya pakimallak na tolay na kiden
na Namaratu.
9 A sa nagkakansyon hapa ya lala-laay
kiden ta bagu na kansyon ta Kalneru en:
"Iko la, Afu, ya makaalap ta papelen nga
nalukut,
ikid na mangazi ta dirkat na kiden.
Te iko ya nasi,
a ya dagam ya nepangsakam ta tolay
kiden na Namaratu
ta ngamin kiden nasyon ikid na lugar
ikid na ngamin kiden agsitang.
10 A pinagbalim kid ta padi na Namaratu,

petta makipagturay kid hapa tentu
ta ngamin paglelehutin," kunda.
11 A sangaw naglipayak, te nadangag ku
ya ngaral na adaddu na anghel. Aweda
haman mabilang, te nasurok ta rinibribu
kid. A kinalihung da ya ari en, ikid na
appat kiden ayam, ikid na lala-laay kiden.
12 A nagkakansyon kid hapa ta masikan:
"Malalaki ya Kalneru en nga pinapasi da.
Intu la ya madaydayawan ta ngamin pang-
dayaw,
te itta ya ngamin tentu nga pakapangwa,
ikid na pagba-nang,
ikid na kalalaki, ikid na kasikan, ikid na
bendisyon" kun na kansyon da.
13 A sangaw tumubbat hapa ya ngamin
kiden seangat ta langit, ikid na lutak, ikid
na umag na lutak, ikid na umag na bebay,
te sa magkakansyon na ya ngamin kiden
pinaratu na Namaratu:
"Madaydayawan ya itta ta agtuttudan na
ari,
ikid na Kalneru en ta ngamin pang-
dayaw.
Ikamuy la, Afu, ya malalaki magturay
ikid na dayawan mi addet ta addet,"
kunda.
14 A sangaw tumubbat hapa magdayaw
ya appat kiden ayam. "**On ay!**" kunda.
A nagtatumag hapa ya lala-laay kiden nga
magdayaw.

6

Ya Pangazi Na Ta Dirkat Kiden

1 Itan ku ha ya Kalneru en a azin na
ya napolu en dirkat ta papelen nalukut, a
nagayag na hapa ya takday ayam ta kuman
na adug na dalak. "**E kan,**" kunna.
2 A nepagka-mak la ya nagtakay ta fu-
raw na kabayu nga sehutug, a inatadan da
hapa ta sangngat na, te yen ya pakaitan ta
pangabak na, a umange makigubat ikid na
mangabak ta katapil na kiden.
3 A tentu en ha nangazi ta mekaduwa en
dirkat ta papelen a dadangagan ku hapa ya
ngaral na mekaduwa en ayam, te "**E kan,**"
kunna.
4 A limattog ha ya nagtakay ta kabayu
nga pake darag. A inatadan da hapa ta
dakal na kampilan, kapye na nedob nga
ange mamadday ta gubat ta ngamin pa-
glelehutin, petta magimpappapasi ya tolay
kiden.
5 A tentu en ha nangazi ta mekatallu en
dirkat a "**E kan,**" kunna ha na mekatallu
en ayam. A limattog ha ya nagtakay ta
ngisit na kabayu, a nagibbal hapa ta agk-
ilun.
6 A ka-ma la itta ya nagayag ta agyan na
appat kiden ayam:
"Ya itandam ta tangagaw a tākaltek na
baggat, ammi am mait a tallu kaltek,
ammi awem ulin ya paga na mantika
ikid na binarayang," kunna ta mag-
takayen.
7 A tentu en ha nangazi ta mekappaten
dirkat a nadangag ku hapa ya nebar na
mekappaten ayam, te "**E kan,**" kunna
hapa.
8 A limattog ya nagtakay ta kabayu nga
medyo ngila. A ya ngagan kan na nag-
takayen a Pasi, a dumagdag hapa tentu ya
magngaganen ta Tanam. A itta ya turay na
duwa kiden, petta papasin da ya pagkap-
pat na ngamin kiden tolay ta paglelehutin
gafu ta gubat, ikid na agbabisin, ikid na
takit, ikid na kadwan kiden simaron ta
lutak nga magkan ta tolay.
9 A tentu en ha nangazi ta mekalima en
dirkat a naitak ya angiatangan. A ta addun
na angiatanganen a naitak hapa ya ka-
halwa na mangurug kiden nga pinapasi da
gafu ta pangurug da ta uhohug na Nama-
ratu ikid na pangipadangag da te Hesus,
10 a magayayag kid hapa ta masikan:
"Ay Afu Dyos mi, iko ya matunung
na Dyos nga awan mangilogot. A
anu mabayag ka, Afu, nga mangpa-
gang ta mamadday kiden ta dulay,
petta mebalat mina ya pangpapasi da
tekami?" kunda.
11 A ya nebar na Namaratu tekid a
"Magimmang kam la bit addet ta sa
nedagga tekamuy ya kadwan para na
kahkahulun muy nga mapapasi sangaw
ta kuman na ikamuy," kunna tekid,
yaga inatadan na ya tagtakday tekid ta
furaw na ga-gamit.
12 A tentu en ha nangazi ta mekānnamen
dirkat, a ka-ma la naglunig ta masikan,

a pake nagsugiram na ya bilagen, yaga
nagdarag ya hulan ta kuman na daga.
13 A negindan hapa ya bitwan kiden nga
nagkahunnak ta lutak ta kuman na kahun-
nak na mayan na kayu nga nakawanan.
14 A sangaw lumitap hapa ya langit ta
kuman na pakalukut na papel, a nawawal-
wag hapa ya bagetay kiden ikid na fugfugu
kiden ta bebay addet ta naazi kid ta agyan
da.
15 A ya akkimohayan kiden ta paglele-
hutin, ikid na magturay kiden ta sud-
dalu, ikid na maturad, ikid na maba-nang,
ikid na ngamin kiden magtagabu pase
awan kiden magtagabu, a sa magtatagu
kid ngamin ta kweba kiden ikid na hahat
na batu kiden ta bagetay kiden.
16-17 A nagayayag kid hapa ta talaw da, a
binaran da ya bagetay kiden ikid na batu
kiden,

"Igsilan da kami, petta awena kami maita na imatuttuden. A tappanan da kami, petta awemi mekabat ta pagporay na Kalneru en," kun na ayag da,

A kunna ten ya iayag da, te ye-yen ya
kadakalan na pangpa-gang na Namaratu
ikid na Kalneru en. A itta hud ya maketu-
rad ta pagporay da.

7

Ya Tolay Kiden Nga Minarkan Na Anghel Kiden

1 A ta kabalinan na kumanen a naitak
hapa ya appat na anghel nga gitayukan ta
kadadugu na paglelehutin, te gamman da
ya paddad kiden ta amyanan, ikid na aba-
gatan, ikid na lalassangan, ikid na lalam-
madan, petta awan pulus ta paddad ta
ngamin na lutak ikid na talun, ikid na be-
bay.
2 A sangaw itta ya takday para na anghel
nga nagafu ta lalassangan, a inibbalan
na ya pagmarka na ta tolay na kiden na
Dyosewan nga awan masi. A pake mag-
ayag na hapa ya anghelen ta appat kiden
anghel nga nedob mangperdi ta lutakin
ikid na bebay.

3 "Awemuy bit perdin ya lutakina ikid na talun kiden, ikid na bebay kiden, te dana markan mi bit ya mukat na tolay na kiden na Namaratu ewan," kunna.

4 A nadangag ku hapa ya bilang na mi-
narkan da, a tagmafulu duwa ribu kid ta
tagtakday na mafulu duwa kiden tribu na
Istralita kiden, petta 144,000 kid ngamin
(mamemfulu duwa ya mafulu duwa ribu),
5 te 12,000 ya minarkan da ta tribu ni Huda,
a 12,000 ta tribu ni Ruben, a 12,000 ta tribu
ni Gad,
6 a 12,000 ta tribu ni Aser, a 12,000 ta tribu
ni Naptali, a 12,000 ta tribu ni Manasa,
7 a 12,000 ta tribu ni Simyon, a 12,000 ta
tribu ni Lebi, a 12,000 ta tribu ni Isakar,
8 a 12,000 ta tribu ni Zabulon, a 12,000
ta tribu ni Hose, a 12,000 ta tribu ni
Bendyamin.

Ya Tolay Kiden Taga Ngamin Kiden Nasyon

9 A ta kabalinan na kumanen naglipayak
a '**Adadi**'! ta kaddu na totolay kiden;
aweda mabilbilang. Bababang kid taga
ngamin kiden lugar ikid na nasyon, ikid
na agsitang, a gitayukan kid ta atubang na
ari en ikid na Kalneru en. Sa nagbarawasi
kid hapa ta dipuru furaw, a tagtakday kid
hapa ta kuman na don na anaw.
10 A gisaayag kid ta masikan:

"Madaydayawan ya Dyos tam nga makkamu ta ngamin, ikid na Kalneru en, te malalaki kid nga mangikerutan," kunda.

11 A tumubbat hapa mangdayaw ya
anghel kiden nga nangkalihung ta ari en
ikid na lala-laay kiden ikid na appat kiden
ayam, te gisatumag kid ta atubang na ari
en a dinayawan da ya Namaratu:

12 "Dayawan mi ka, Afu, te malalaki ka na Dyos nga seppakapangwa. Mappya hapa yen, Afu, te iko ya mangatad ta ngamin bendisyon. Madaydayawan ka, Afu, addet ta addet," kunda.

13 A ya uhohug hapa na takday la-laay
teyak a

"Amum de am inya ya tolay kiden nga magbarawasi ta furaw, ikid na had sin ya nagafun da?" kunna.

14 "Ay, awek amu, Ser. Iko de ya makkamu," kunku hapa.

A ya nebar na teyak a

"Yan kid ya nagafu ta lutak nga nakaattam ta kadakalan na pagzigātān. A nagfuraw ya barawasi da kiden, te

binaggawan da kid ta daga na Kalneru en.
15 A yen ta itta kid sin ta atubang na
Namaratu, a kanayun kid magserbi tentu
ta bali na in ta araw pase hiklam, a intu ya
kanayun pagsigongan da.
16 A awedan sangaw mazigatan ta
bisin ikid na kawan na inuman da, ikid na
patu na bilag,
17 te itta ya Kalneru en ta atubang na
agtuttudan na Namaratu a intu ya mang-
taron tekid, a itulud na kid sangaw ta
huhunen nga mangtolay tekid, a Nama-
ratu sangaw ya mangfurid ta zigu na mata
da." kunna.

8

Ya Mekapitu En Dirkat

1 A ta nepangazi na Kalneru en ta meka-
pitu en dirkat a nagimmang ya ngamin
magsitang ta langit, a awan pulus ta nagsi-
tang addet ta gadwa na oras.
2 A sangaw naitak hapa ya pitu na anghel
nga imatayuk ta atubang na Namaratu, a
inatadan na ya tagtakday tekid ta kuman
na amaryung.
3 A ya mekawalu en anghel a nagibbal
hapa ta kuman na palapala na balituk, a
neatad na tentu ya addu na hutaw nga
mabangog am maapang, petta ikihu na
ya asok na hutaw kiden ta pakimallak
na ngamin kiden tolay na Namaratu ta
agyan na angiatangan na balituk nga itta
ta atubang na Namaratu.
4 A tentu en nangiburud ta hutaw kiden
ta afuyen a timullu ya asok na en nga ne-
hulun ta pakimallak na mangurug kiden ta
atubang na Namaratu.
5 A sangaw pinannu na anghelen ya
palapala na en ta bagkang na afuy nga in-
alap na ta angiatanganen, kapye na nepur-
wak ya afuy kiden ta lutak. A kima-ma
la hapa ya dalak ikid na magaldug ikid na
kilat ikid na lunig.

Ya Pagsitang Na Amaryung Kiden

6 A ta kabalinan na kumanen a neparan
na pitu kiden anghel ya amaryung da ki-
den, te pagsitangan da kid.
7 A ta pagpasitang na mapolu en a
namegafu nagudan ta araru nga naki-
hun ta afuy ikid na daga, a naapang ya
pagkatallu na lutaken kontodu kayu kiden
ikid na kadat kiden.
8 A ta pagpasitang hapa na mekaduwa
en anghel ta amaryung na en a ka-ma la
imalzub ya kuman na dappug na bagetay,
kapye na newasik ta bebay, a nagbalin
hapa ya pagkatallu na bebay ta daga,
9 a nagpasi ya pagkatallu na ayam kiden
ta bebay, a naperdi ngamin ya pagkatallu
na lugan kiden ta danum nga sekarga.
10 A ta pagpasitang na mekatallu en
anghel ta amaryung na en a ka-ma la
imalzub hapa ya dakal na bitwan ta langit
ta kuman na hilag, kapye na nahunnak ta
lutak ta agyan na pagkatallu na karayan
kiden ikid na huhun kiden.
11 A ya ngagan na bitwanen a '**Mapet,**'
kunna, a nagpet hapa ya pagkatallu na
danum kiden ta lutakin, a nagpasi hapa
ya addu na tolay nga uminum ta danum
kiden.
12 A ta pagpasitang na mekappaten
anghel ta amaryung na en a nagdullam
ya pagkatallu na bilag ikid na hulan ikid
na bitwan kiden, a nagkafuy ya pagdakar
da petta aweda magdakar ta pagka-lu na
araw ikid na pagka-lu na hiklam.
13 A teyaken hapa naglipay a naitak ya
hukkaw nga umuubar ta tangngan na lan-
git a namillu nagsitang ta masikan:

"Kakallak, kakallak, kakallak sangaw
ya awan kiden mangurug nga magyan ta
lutak. Te sangaw am magsitang ya tallu
kiden amaryung nga tanagay pasitan-
gan na anghel kiden a pake kakallak
kid," kunna.

9

1 A ta pagpasitang na mekalima en
anghel ta amaryung na en a naitak ya tak-
day anghel nga nagafu ta langit, ammi nag-
sunak ta kuman na alislisang na bitwan.
A tentu en nagtabnak ta lutak, a itta hapa
ya tulbik na ta kalab na pake adadalamen
avut.
2 A tentu en nanghukat ta kalab na
avuten a tumurayuk na ya napuskul na
asok nga nagafu ta avuten, a nagsugiram
ya bilag ikid na langit gafu ta asoken.

3 A sangaw itta hapa ya adaddu na
dudun nga nagafu ta asoken, a tekiden
nagtatabnak ta lutak a itta ya dagat da ta
kuman na dagat na manggagama.
4 Ammi nebar na Namaratu ta aweda si-
gedan ya kadat kiden ikid na kayu kiden
ikid na mula kiden, te intu la kagatan da
ya tolay kiden nga awan ta marka na Na-
maratu ta mukat da.
5 Ammi awena mepalubus ta papasin da
ya tolay kiden, te pagzigātan da kid la abat
ta lima hulan gafu ta dagat da en ta kuman
na dagat na manggagama.
6 A am dumatang sangaw ye-yan na zigat
a ikakayat na tolay kiden ya masi ammi
aweda haman masi.
7 A ya pakaitan na dudun kiden a kuman
kid na kabayu kiden nga pagtakayan na
ange kiden makigubat, te itta ya kuman
na sangngat na balituk ta ulu da, ammi ya
mukat da ya kuman na mukat na tolay.
8 A itta hapa ya huk da ta kuman na huk
na babbay, a adanuk hapa ya ngipan da ta
kuman na tong na tigre.
9 A ta radang da hapa itta ya siksik da
ta kuman na balayang, a am imubar kid
a pake magsitang ya payak da kiden ta
kuman na pagsitang na adaddu na kalesa
na gubat nga gergeran na kabayu kiden.
10 Itta hapa ya iffut da ta kuman na if-
fut na manggagama, a yen ya agkagat da
petta taltalamanan da ya tolay kiden abat
ta lima hulan.
11 Itta hapa ya ari da nga magturay tekid,
a intu ya anitu nga mangtaron ta adadala-
men avut. Abadon ya ngagan na ta agsi-
tang na Hebreyu, ammi Apalyon ya nga-
gan na ta agsitang na Giregu, (a ya ikayat
na uhohugan tekitam a Angapasi).
12 A yen ya addet na mapolu en akattata-
lawan na pagzigātān, ammi itta para duwa
nga dumagdag.
13 A ta pagpasitang na mekānnamen
anghel ta amaryung na en a nadangag ku
ya maguhohug ta agyan na appat kiden
tarkud ta kadadugu na angiatanganen nga
itta ta atubang na Namaratu,
14 a ya ibar na ta mekānnamen anghel nga
nagpasitang ta amaryung a
"Ubadam ya appat kiden anitu nga ne-
galut ta dakalen karayan nga Karayan
na Yufurates," kunna.
15 A naubadan hapa ya appat kiden anitu,
te dana negalut kid addet ta isin na oras,
ikid na araw, ikid na hulan, ikid na darun,
kapye da naubadan petta ange kid mama-
pasi ta pagkatallu na tolay kiden.
16 A nadangag ku hapa ya mangibar ta
kaddu na suddalu da nga nagtakay ta
kabayu, te dwagatut a milyon* ya bilang
da.
17 A ya pakaitan na kabayu kiden ikid na
magtakay kiden nga nagmatakar teyak a
itta ya netappan na magtakay kiden ta bal-
ayang ta radang da nga pake darag ikid na
ngisit ikid na ngila. A ya ulu na kabayu da
kiden a kuman na ulu na leon, a neaswang
da ya afuy ikid na asok ikid na asok na
burbura.
18 A nasi hapa ya pagkatallu na tolay
kiden gafu ta afuyen ikid na asoken ikid na
burbura en nga neaswang da.
19 Te ya simuk da ya agyan na angapasi
da yaga iffut da hapa, te kuman na ulag
seulu ya iffut da kiden, a yen hapa ya
agkagat da ta tolay kiden.
20 Ammi ya kadwan kiden tolay nga
awan nasi ta isin kid na pagzigātān a
aweda haman nanonot ya magbabawi ta
tarabaku da en nga dulay, te nedulot da
la ya makimallak ikid na mangdayaw ta
anitu kiden ikid na sinang dyos da kiden,
ammi intu dinayawan da ya awan makaita
ikid na awan makadangag ikid na awan
makahehit, te pinadday da kid haman ta
balituk ikid na pirak ikid na baronsi, ikid
na batu, ikid na kayu.
21 A aweda hapa nagbabawi ta pamapasi
da ikid na paganitu da ikid na pagdalluk da
ikid na pangadallaw da ikid na pagtakaw
da.

10

Ya Anghelen Nga Nangibbal Ta Lalalebru

1 A ta kabalinan na kumanen a naitak ya
takday ha na anghel nga seppakapangwa
nga nagafu ta langit. Itta ya hunglun ta
utun na ulu na en, a nahungun ya bari na

* **9:16** A ya takday milyon a intu hala ya mafulu na maribu

ta kulam. Nagdakar hapa ya mukat na ta
kuman na bilag, a ya takki na kiden ya
kuman na duwa na arigi nga umagātang.
2 Itta hapa ya lalalebru sehahukat ta ka-
mat na en. A nesabbung na ya takday takki
na ta bebay, a ya takdayen takki na ya
nelubeg na ta lutak.
3 A sangaw pake nagsitang ta masikan ta
kuman na pagsitang na leon. A tentu en
nagsitang a namempitu hapa nagdalak.
4 A ta pagsitang na dalak kiden a magge
isurat kun mina ya nebar na dalak kiden,
ammi ginamman nak na takday maguho-
hug ta agyan na langit.

"Awem la isurat ya nebar na dalak
kiden, te melemad," kunna.

5 A ya anghelen nga naitak nga imatayuk
ta bebay ikid na lutak, a inuyad na ya
kamat na ta langit,
6 kapye na nagayag:

"Pagasingan ta Namaratu ewan nga
awan masi ikid na namadday ta lutak
ikid na bebay ikid na langit kontodu
ngamin kiden magyan tekid: awan na
sangaw ta talantan.

7 Te am kanu sangaw na araw ya
pagsitang na mekapitu en amaryung a
yen kid na araw ya pangibalin na Nama-
ratu ta ngamin gakkad na en nga nelemad
na ta idi, ammi dana nepakkamu na ta
pinaguhohug na kiden," kunna.

8 A sangaw naguhohug ha teyak ya
nagsitangen ta langit ta idi:

"Em alapan ya lalalebru en ta kamat
na anghelen nga imatayuk ta lutak ikid
na bebay," kunna teyak.

9 A umange yak mantu ta anghelen, a
inadang ku ya lebru en. A ya uhohug na
hapa teyak a

"Alapam na ay, a kanam. Mamit san-
gaw ta simuk mu ta kuman na tahu,
ammi am nalintuk mun a matakit san-
gaw ya sirat mu," kunna.

10 A ginawat ku mantu ya lebru en ta kamat
na en, a kinān ku, a mamit kad ta kuman na
tahu, ammi ta nepaglintuk ken a matakit
haman ya sirat kin.
11 A sangaw nadangag ku ya maguhohug
teyak:

"Mappya ta manglavun ka hapa san-
gaw, te intu lavunam ya dumatang san-
gaw ta addu na tolay ikid na dafu da
kiden," kunna.

11

Ya Duwa Na Mangipasikkal

1 A ta kabalinan na kumanen a itta
ya nangatad ta sarukud teyak, petta pa-
grukud ku.

"Em rukudan ya simbaan na Nama-
ratu ikid na angiatangan na en, a bi-
langam hapa ya ngamin maggagimung,

2 ammi awem rukudan ya bagawen
ta lehut na simbaanen, te yen ya meatad
ta tolay kiden nga awan makkamu ta Na-
maratu, a gubatan da sangaw ya ili na
Namaratu, te pagyanan da sangaw abat ta
tallu darun annam na hulan.

3 A doban ku sangaw ya duwa na
mangipasikkal nga magbarawasi ta kustal,
a ipasikkal da sangaw ya peuhohug ku
tekid addet ta maribu dwagatut annama-
fulu araw (1260)*," kunna.

4 A ya duwa kiden mangipasikkal nga
nebar na teyak, a intu hala ya duwa ki-
den kayu ikid na duwa kiden hilag nga
magindag ta atubang na Dafu na paglele-
hutin nga binida na aglavunen Zikaraya ta
palungu na araw.
5 A am itta sangaw ya mangigakkad ta
dulay tekid a apangan da kid sangaw ta
afuyen nga iaswang da, te kunna ten san-
gaw ya pangpapasi da ta makitapil tekid.
6 A gafu ta pakapangwa da en a ilitup
da sangaw ya langit petta awena sangaw
magudan ta araw na pangipasikkal da, a
pagbalinan da hapa ya danum kiden ta
daga. A am kanu ya ikayat da a padatan-
gan da hapa ya kompormi na zigat ta lu-
takin.
7 A am mabalin kid sangaw mangi-
pasikkal a itta sangaw ya pake maporay na
simaron nga imuhet ta adadalamen avut,
a ange sangaw makitapil ta duwa kiden, a
am naabak na kid a papasin na kid hapa.
8 A magyan la sangaw ya bari da kiden
ta kalsada ta dakalen ili nga nangpapasin

* **11:3** Intu hala ya tallu darun a annam na hulan.

da ta Dafu da en Hesus ta idi, ammi meangarig hapa ye-yen na ili ta kuman na lugar
na Sodom ikid na Egipto gafu ta kaddu na
liwat na tolay na kiden.
9 A magyan la sangaw ya bari na duwa
kiden ta kalsada abat ta tallu araw a
gadwa, te awena sangaw ituluk na tolay
kiden ta metanam ya bari da, petta itta ya
pakaitan na ngamin kiden tolay ta paglelehutin.
10 A pake matalakan sangaw ya awan
kiden mangurug nga magyan ta lutak gafu
ta pasi na duwa kiden, a ging-at-atad kid
sangaw gafu ta pagayayat da ta pasi na
duwa kiden nga nangpakakallak tekid ta
idi.
11 Ammi am nagpasan sangaw ya tal-
luhaw a gadwa a tolayan na kid ha na
Namaratu, a magtayuk kid, a pake italaw
na kid sangaw na ngamin makaita tekid.
12 A itta sangaw ya magayag tekid ta
langit, "**Gimon kanan ta isin,**" kunna san-
gaw, a timullu kid sangaw ta langit ta umag
na kulam, a tatangadan na kid sangaw na
katapil da kiden.
13 Kabalinan na igon da a itta sangaw
ya pake masikan na lunig, a maperdi san-
gaw ya pagkafulu na ili in yen, a magpasi
sangaw ya pitu ribu na tolay ta lunigen.
A ya awan kiden nasi ta lunigen a pake
makatalaw kid sangaw, a ibar da sangaw
ta pake masikan ya Dyos ta langit.
14 Yen ya addet na mekaduwa en akat-
tatalawan na pagzigātān, ammi alistu san-
gaw dumagdag ya mekatallu.

Ya Mekapitu En Amaryung

15 A ta kabalinan na kumanen a pinagsi-
tang na mekapitu en anghel ya amaryung
na en, a dadangagan ku ya addu na magsi-
tang ta masikan ta langit:
"Nangabak na ya Dafu tamin Namaratu
ikid na pinili na en magturay.
A ta ayanin na i Hesus Kristu ya makākwa
ta ngamin kiden iturayan ta paglele-
hutin,
a intu la ya magnayun magturay,"
kunda.
16 A ya dwafulu en appat na lala-laay
nga sakā makipagari ta Namaratu a nag-
tatumag kid hapa ta atubang na en mang-
dayaw tentu.
17 "Mappya hapa yen teko, Afu Dyos, te iko
ya makapangwa ta ngamin.
Iko ya Dyos ta idi, a iko hala ta ayanin.
A matalak kamin teko, te nepaitam ya
kadakal na pakapangwam,
a mamegafun ya pagturay mu ta
ngamin paglelehutin.
18 Kakurugan ta nakaporay ya awan kiden
mangurug teko,
ammi nepaitam hapa ya pagporay mu
tekid.
A ittan ya araw na pangimbestigar mu ta
nagpasi kiden,
ikid na pangsagolyat mu ta ngamin kiden
pinaguhohug mu,
ikid na tolay mu kiden nga magtalaw
teko nga pobre ikid na naba-nang.
A ayanin hapa ya araw na pangpa-gang
mu ta ngamin kiden nagperdi ta
lutakin," kunda ta pangdayaw da
tentu.
19 A ta kabalinan na kumanen a
nahukatan ya simbaan na Namaratu ta
langit, a maaita ya lakasa en nga netaratu
na Namaratu ta tolay na kiden. A ta
nekahukat na simbaan na en a nakakilk-
ilat, ikid na nakadaldalak, a naglunig hapa
ikid na nagararu ta masikan.

12

Ya Pagmatakar Na Babbay Ikid Na Lamag

1 A ta kabalinan na kumanen a itta ya
magduma na pakaitan ta langit. Naitak ya
babbay nga pake makatulang ya barawasi
na ta kuman na bilag, a kuman na
imatayuk ta hulan. A ta ulu na en a itta ya
sangngat na nga sebitwan ta mafulu duwa
na bitwan,
2 ammi tanagay na maganak, a "**Agi,
agi,**" kunna ta takit na paganak na.
3 A sangaw takwan ha ya nakipaita ta
langit, te itta ya pake dappug na lamag nga
darag, ammi pitu ya ulu na ikid na mafulu
ya tarkud na, a itta hapa ya kuman na
sangngat na ari ta tagtakday ulu na.
4 Nesi-bat na ya iffut na en a netapal na
ya pagkatallu na bitwan kiden ta langit, a
nagkahunnak kid ta lutak. A sangaw nag-
tayuk ya lamagen ta atubang na babbayen

maganak, te kanan na mina ya anak na en
am imuhet.
5 A naganak ya babbayen ta lalaki nga
mekari magturay ta ngamin kiden nasyon
ikid na tolay ta lutakin ta masikan na tu-
ray. Ammi nelogot ya lamagen, te napat-
ullu ya anak na babbayen ta Namaratu ta
agyan na agtuttudan na en.
6 A nakabilag hapa ya babbayen addet ta
lugar nga kawanan na totolay, te magtagu
ta lugaren nga dana neparan na Namaratu
tentu, petta mataronan addet ta maribu
dwagatut annamafulu araw.*
7 A sangaw nagbattak hapa ya gubat ta
langit, te sa nagtatapil ig Migel ikid na sakā
anghel na kiden ta lamagen. Tumubbat
hapa nagtapil ya lamagen ikid na anitu na
kiden teg Migel,
8 ammi naabak kid hala, a awan na ta
lugar da ta langit,
9 a yen ta napatugut kid, a nehunnak
kid ta lutak. Ya nagngagan ta lamag a
intu hala ya ulagen ta palungu araw nga
nagngagan hapa ta Dyablo ikid na Satanas,
te intu ya mangayayyaw ta ngamin tolay ta
paglelehutin. A yen ta sa nehunnak kid ta
lutak, sa ikid na anitu na kiden.
10 A sangaw nadangag ku hapa ya
masikan maguhohug ta langit:
"Namegafun ya pagturay na pinili na en
magturay
ta masikan na pagturay,
a napatayuk na ya pagariyan na Namaratu
ta utun na lutak.
A nabalin na ya pangikerutan na Nama-
ratu
ta kabagis tam kiden,
te newarad ta lutak ya katapil da en
nga nangidardarum tekid ta atubang
na Namaratu
ta araw pase hiklam.
11 A naabak da mantu gafu ta daga na
Kalneru en
ikid na pangibosag da ta uhohug na
en,
te aweda kinenga ya angat da en
maski abat ta pakapapasi da.
12 Magayayat kanan mantu, ikamuy nga
magyan ta langit.
Ammi kakallak kanan nga magyan ta
lutak ikid na bebay,
te dumagut na tekamuy ya Dyablo Satanas,
a mefulot ya poray na,
te amu na ta assang na ya araw na,"
kunna.
13-16 A gafu ta nehunnak ya lamagen
ta lutak a dinagdag na ya babbayen na-
ganak ta lalaki, a nangipurdad hapa ya
lamagen ta danum ta kuman na karayan,
petta mealud mina malimat ya babbayen
ta danumen. Ammi inuffunan na lu-
tak ya babbayen, te nagbangrak, a lumi-
tap ya danumen ta umag na lutak. A
inatadan na Namaratu ya babbayen ta
payak na ta kuman na dappug na hukkaw,
petta makaubar addet ta takday lugar nga
kawanan na totolay nga neparan na Na-
maratu tentu, petta awena masi-ged na
lamagen, a yen ya nangtaronan na Nama-
ratu tentu abat ta tallu darun a gadwa.
17 A gafu ta pake nagporay ya lamagen ta
babbayen, a nangununga na ya kadwan
kiden anak na petta gubatan na kid, te ikid
ya mangurug ta ibar na Namaratu ikid na
mangipasikkal ta damag ni Hesus.
18 A nagtayuk ya lamagen ta pingit na
bebay nga dinatangan na.

13

Ya Simaron Nagafu Ta Bebay

1 A sangaw naitak ya pake kahighigalan
na simaron nga imuhet ta bebayen. Pitu
ya ulu na ikid na mafulu ya tarkud na, a
itta hapa ya sangngat na ari ta tagtakday
tarkud na. A nasuratan hapa ya tagtakday
ulu na ta kuman na ngagan na Dyos, te
ugtulan na ya kasasaad na Namaratu.
2 A kuman na dappug na atu ya simaro-
nen nga naitak, ammi takwan ya takki
na kiden te kuman na takki na mungaw,
ammi dadappug hapa, a adanuk hapa ya lu
na kiden. A ya simuk na en hapa a kuman
na simuk na leon. A ya simaronin yan ya
inatadan na lamagen ta kalalaki na ikid na
pakapangwa na, petta intu ya magturay ta
ngamin iturayan na lamagen.
3 A ta kuman na naitak a itta ya dakal
na bigad ta takdayen ulu na simaronen, a
yen ya pakalasinan ta magge nasi ta idi,
ammi gafu ta nagmappyan ya bigad na

* **12:6** Intu hala ya tallu darun a annam na hulan.

en a natolay hala. A gafu ta kumanen a
dumagdag ya ngamin tolay ta simaronen
ta pagpaka-lat da tentu.
4 A daydayawan da hapa ya lamagen
gafu ta pakapangwa na en nga neatad na
ta simaronen, yaga dayawan da hapa ya
simaronen.
"Inya hud ya megitta ta simaronen,
itta hud ya makabalin nga mangabak
tentu," kunda.
5 A pinagsikan hapa na lamagen ya
simuk na simaronen petta maguhohug ta
maparayag ikid na dulay na uhohug, a
nepalubus hapa magturay ta lutak addet ta
tallu darun a gadwa.
6 A awena nagimmang mamadpadulay
ta Namaratu, te pinadpadulay na ya nga-
gan na kontodu pagyanan na ta langit, ikid
na anghel na kiden.
7 A nepalubus hapa na Namaratu ta pa
magturay la bit ya simaronen ta ngamin
kiden tolay ta ngamin kiden lugar ikid na
agsitang, petta pakākāllakan na hapa ya
tolay kiden na Namaratu.
8 A gafu ta kumanen a sa magdayaw ya
ngamin kiden tolay ta simaronen, fwera
ta tolay kiden nga dana nelista ta lebru na
Kalneru en nga napapasi, te ta awena para
la nekapadday na paglelehutin a dana
nesurat ya ngagan da ta lebru na en petta
maatadan kid ta magnayun na angat.
9 A am kakurugan hala ta itta ya bang-
bang muy a mappya mantu ta dangagan
muy yan:
10 Am inya sangaw ya mebalud gafu ta
awena makidafu ta simaronen a
timuluk la mebalud.
A am inya sangaw ya mapapasi gafu ta
awena makidafu ta simaronen a
timuluk la mapapasi.
A yen ta pake maturad mina ya tolay kiden
na Namaratu, petta idulot da la ya pangu-
rug da.

Ya Simaronen Nga Nagafu Ta Lutak

11 A sangaw naitak ya takwan na kahigh-
igalan na simaron nga imuhet ta lutak.
Duwa ya tarkud na ta kuman na tarkud
na kalneru, ammi magsitang ta kuman na
agsitang na lamag.
12 A ye-yen hapa ya pinatudunan na
napolu en simaron nga sebigad ta idi ammi
nagmappyan, te neatad na ya turay na en
tentu, petta intu ya kuman na pinakabari
na. A persan na ya ngamin tolay, petta
dayawan da ya napolu en simaron.
13 A itta hapa ya pakapangwa na napoza-
nen simaron petta palattogan na ya addu
na pakaitan nga masikan nga pagpaka-
latan na tolay kiden, te maski paghun-
nakan na ya afuy ta lutak nga magafu ta
langit petta maita na ngamin tolay.
14 A gafu ta palattogan na kiden nga
pakaitan a maayayyaw na hapa ya ngamin
kiden tolay nga magyan ta lutak nga awan
mangurug, petta mamadday kid ta sinang
simaron ta kuman na kagitta na napolu en
simaron nga sebigad.
15 A gafu ta pakapangwa na en hapa a
ihuga na ya angat na sinang simaronen
petta matolay ikid na makauhohug ikid
na makapapasi ta ngamin kiden tolay nga
awan mangdayaw tentu.
16 A ya ngamin kiden tolay nga ata-nang
ikid na alinnak, ikid na maba-nang ikid
na pobre, ikid na magturay ikid na mag-
tagabu a sa persan na kid sangaw nga
mamarkan ta ziwanan na kamat da ono
mukat da,
17 pettam kumanen awan sangaw ta
makalaku ikid na makagatang am awan
tentu ya marka na ngagan na simaronen
ono bilang na ngagan na.
18 A ya malalaki en magnonot a mappya
ta pake lavunan na mina am anu ya ikayat
na uhohugan na numero na ngagan na, te
ngagan hala na tolay, a 666 ya numero na.

14

Ya Kalneru en Ikid Na 144,000

1 A sangaw tumangadak a naitak ha ya
Kalneru en nga imatayuk ta kinan da en
Bagetay Zayon, a nehulun hapa tentu ya
144,000 kiden tolay, a nasuratan hapa ya
tagtakday mukat da ta ngagan na Kalneru
en ikid na ngagan na Dama na en.
2 A dadangagan ku hapa ya masikan na
adug ta kuman na dakal na tapaw ikid na
dalak, ammi pake dangagan ku a adaddu
kid na magkansyon ikid na maggitara.
3 A gisakansyon kid hapa ta bagu na
kansyon ta atubang na Namaratu, ikid na

appat kiden ayam, ikid na lala-laay kiden.
A awan ta makkamu ta kansyon da en
fwera la ta 144,000 kiden, te nekaru na
Kalneru en ya liwat da kiden.
4 Ye-yen kid na tolay ya awan nakaliwat
ta Kalneru en ta kuman na mangadallaw,
te aweda ikayat medagga ta takwan, am
awa dagdagan da la ya Kalneru en ta maski
had ya eyan na. Yen kid ya sinaka na
Kalneru en, a neatad da ya bari da ta Na-
maratu ikid na Kalneru en.
5 A awan pulus ta uhohugan da ta awan
kustu, te pake matunung kid la.

Ya Damag Na Tallu Kiden Anghel

6 A sangaw naitak ya takday anghel
nga umuubar ta utun, a ipadangag na ya
Damag ni Hesus nga awan mauli ta awan
kiden mangurug nga magyan ta lutakin,
petta maski am anu ya katolay da ikid na
agsitang da, ikid na gubyernu da a pake
madangag da.
7 A masikan hapa ya pangbar na tekid,

"Magbabawi kanan, a mangurug
kanan ta Namaratu, te tanagay na ya
araw na pangpa-gang na ta makaliwat.
A mappya ta dayawan muy, te intu ya
namadday ta langit ikid na lutak ikid na
bebay pase ngamin kiden pagafun na
danum," kunna.

8 A tumubbat hapa magsitang ya
mekaduwa na anghel,

"Naperdin ya ili na Babilonya, pin-
erdin na Namaratu ya kadakalanen na
ili, te ya umili kiden ya nangayayyaw ta
kadwan kiden tolay ta kuman na nang-
pagilellaw, petta mekabkabat ya tolay
kiden ta pakikadallaw da ta takwan na
dyos," kunna.

9 A sangaw tumubbat hapa ya mekatallu
na anghel,

"Am itta sangaw ya makidafu ikid na
mangdayaw ta maporayen simaron ikid
na sinang simaronen, ikid na magpa-
marka ta mukat da ono kamat da,

10 a Namaratu hapa sangaw ya magpo-
ray tentu, a penuman na kid hapa sangaw
ta binarayang na pangpa-gang na tekid te
kuman na iburud na sangaw tekid ya pag-
poray na nga awan pulus ta laok, te pake
masikan la.

"A pake kakallak kid hapa sangaw
gafu ta afuy ikid na burbura ta pakaitan
na Kalneru en ikid na anghel kiden.

11 Te maski araw ikid na hiklam aweda
mabannayan ta pagzigātān da, gafu ta
pangdayaw da en ta simaronen ikid na
sinang simaronen, ikid na pagpamarka da
en ta ngagan na en tekid. A awena sangaw
magimmang na afuyen nga mangpagat-
tam tekid addet ta addet," kunna.
12 A yen mina ya pangnonotan na tolay na
kiden na Namaratu, te am idulot tam ya
pangurug tam ta uhohug na Namaratu ikid
ni Afu Hesus a attaman tam la bit ya du-
matang tekitam gafu ta awetam pakidafu
ta simaronen.
13 A ta kabalinan na kumanen a nadan-
gag ku ya maguhohug teyak ta langit:

"Isurat mun yan. Mamegafu ta ayanin
a nagāsāt ya ngamin kiden masi nga
mangurug te Afu Hesus," kunna.

"On, kustu," kunna hapa na Kahalwa
na Namaratu teyak, "Nagāsāt kid te mag-
immang kid na ta ngamin banbannag
da, te yaga masagolyatan kid hapa san-
gaw ta tinarabaku da," kunna.

Ya Pakauknud Na Itta Kiden Ta Lutakin

14 A sangaw itan ku a itta ya furaw na ku-
lam, a pagtuttudan na Tolayen Taga Lan-
git, a nagsangngat hapa ta balituk, yaga
nagibbal hapa ta matadam na kumpay.
15 A sangaw limattog ya takday anghel
nga nagafu ta umag na simbaan na Na-
maratu, a binaran na ya imatuttuden ta
kulamen,

"Aran, maggapas kan, te dumatang na
ya araw na aggapas, te nalutun ya am-
may kiden ta lutakewan," kunna.
16 A newaradiwad na ya kumpay na en ta
lutaken, a nabalin na nagapas ya mayan na
lutakin.
17 A sangaw imuhet ya takday para na
anghel ta simbaanen ta langit, a nagibbal
hapa ta matadam na palataw.
18 A dumagdag para ya takday anghel
nga nagafu ta agyan na angiatanganen.
Yen hapa ya makkamu ta afuy, a bina-
ran na hapa ya anghelen nga nagibbal ta
palataw,

"Aran, e kan magpa-pat ta unas kiden ta lutak, te mabalin kid na malutu," kunna.

19 A newaradiwad na ya palataw na en ta unas kiden, te kuman na unas ya tolay kiden nga awan mangurug, a sa inuknud na kid petta iange na kid ta kuman na agdapilan na Namaratu, petta mapa-gang kid.

20 A sa napapasi kid ta lawan na ili ta agdapilan na Namaratu, a nagarut ya daga da kiden ta kuman na karayan addet ta 320 na kilumetru, a adalam hapa addet ta awang na kabayu.

15

Ya Pagpazigat Na Anghel Kiden

1 A ta kabalinan na kumanen a naitak ya takwan na pakaitan ta langit nga pake pagpaka-latan, te itta ya pitu na anghel, a ikid hapa ya makkamu mangiburud ta pitu na pagzigātān ta tolay kiden ta lutak. A am nabalin na sangaw ye-yen kid na pagzigātān a yen sangaw ya addet na pangpa-gang na Namaratu.

2 A itta hapa ya naitak ta kuman na bebay nga kuman na nekihu ya sarming ikid na afuy. A ta pingit na bebayen a gitayukan hapa ya ngamin kiden tolay nga nangabak ta simaronen ikid na sinang simaronen, te aweda nagpamarka ta numero na ngagan na en. A tagtakday kid hapa ta kuman na gitara nga neatad na Namaratu tekid.

3 A gisakansyon kid hapa ta kansyon ni Mosesen nga tagabu na Namaratu ta idi ikid na kansyon na Kalneru en. A kunna sin ya uhohug na kinansyon da en:

"O Afu Dyos nga makapangwa ta ngamin,
a dakal ikid na malalaki, Afu, ya ngamin tarabakum.
Iko la, Afu, ya Kadakalan na Ari nga magturay ta ngamin,
a mappya ikid na kustu ya ngamin iningwam.
4 A inya hud para ya awan magtalaw ikid na magdayaw teko, Afu,
bakawa iko la ya mappya.
A sa ange sangaw teko ya tolay taga ngamin kiden lugar, petta dayawan da ka, Afu,
te naita da ya kappya na ngamin kiden tinarabakum," kun na kansyon da.

5 A ta kabalinan na kumanen a naitak ta naukadan ya mayor na silid na Namaratu ta simbaan na en ta langitewan.

6 A limattog na hapa ya pitu kiden anghel nga mangiburud ta pagzigātān ta lutakin. Sa nagbarawasi kid ta pake furaw, a nagbanda kid ta ga-gamit nga pake makillat ta kuman na balituk.

7 A ya mekappaten ta ayam kiden nga itta ta bikat na ari en a enna nesaned ya diyug na balituk ta tagtakday ta pitu kiden anghel. A ya tagtakday diyug da a napannu ta pagporay na Namaratu ewan nga awan masi.

8 A magananwan la a napannu hapa ya simbaanen ta asok gafu ta kalalaki na Namaratu ikid na pakapangwa na en, a awan ta makasarok ta simbaanen addet ta kabalin na pitu kiden pagzigātān nga iburud na pitu kiden anghel.

16

Ya Diyug Na Pagporay Na Namaratu

1 A sangaw nadangag ku hapa ya masikan magayag ta umag na simbaanen, te doban na ya pitu kiden anghel.

"E kanan, te emmuy iburud ya pagporay na Namaratu ta lutakewan nga itta ta diyug kidina," kunna.

2 A umangen ya takday anghel, a neburud na ya mayan na diyug na en ta lutak, a sa naggagurid na ya tolay kiden nga namarkan ya mukat da ta numero na simaronen ikid na nagdayaw ta sinang bari na en. A pake matakit ikid na mahuyuk ya gurid da kiden.

3 A sangaw enna neburud na mekaduwa en anghel ya mayan na diyug na en ta bebay. A nagbalin ya bebayen ta daga, ta kuman na daga na nasi. A sa nagpasi ya ngamin kiden ikan ikid na ayam ta bebay.

4 A sangaw enna neburud na mekatallu en anghel ya mayan na diyug na en ta ngamin kiden karayan ikid na wer ikid na ubbug, a sa nagbalin ya ngamin danum da kiden ta daga.

5 A nadangag ku hapa ya uhohug na anghelen nga manaron ta danum kiden:

"Matunung ka hala, Afu Dyos, te iko ya Dyos ta idi,
a iko hala ta ayanin.
A kustu hapa ya pangpa-gang mu ta isin kid na tolay,
6 te yen kid ya nangpagarut ta daga na tolay mu kiden ikid na pinaguhohug mu kiden ta idi.
A ta ayanin a pinenum mu kid hapa ta daga.
A yen ya mappya na balat," kunna.
7 A itta hapa ya tumabbag ta agyan na angiatanganen:
"On, Afu Dyos, iko ya makapangwa ta ngamin, a mappya ikid na kustu ya ngamin pangpa-gang mu," kunna.
8 A sangaw enna neburud na mekappaten anghel ya mayan na diyug na en ta bilag, a pake nadaggan ya patu na en addet ta naapang ya tolay kiden ta patu na en.
9 Ammi maski naap-apang kid ta patu na bilagen aweda haman nagbabawi, ikid na aweda nebosag ya kalalaki na Namaratu nga makkamu ta isin kid na pagzigātān awa pinadpadulayan da hud la.
10 A sangaw enna neburud na mekalima en anghel ya mayan na diyug na en ta agtuttudan na simaronen, a nagsugiram na ya ngamin kiden lugar ta pagturayan na simaronen, a nginalngal na tolay kiden ya hila da kiden gafu ta zigat da.
11 Ammi aweda haman nagbabawi ta liwat da kiden, te pinadpadulay da la ya Dyos ta langitewan gafu ta gurid da kiden ikid na takit da kiden.
12 A sangaw enna neburud na mekānnamen anghel ya mayan na diyug na en ta karayan na Yufurates, a nabbasan na petta makadakit ya ngamin armado na ari kiden nga magafu sangaw ta lalassangan.
13 A sangaw naitak ha ya lamagen, ikid na simaronen nga imuhet ta bebay ta idi, ikid na simaronen nga imuhet ta lutak nga mangisaned ta laddud ni Satanas. A imuhet hapa ya matapang na anitu ta simuk na tagtakday tekid ta kuman na bulprag.
14 A itta hapa ya pakapangwa da, petta ihuga da ya pagpaka-latan. A enda hapa agagayan ya ngamin kiden ari ta paglelehutin, petta sa magkakampat ya ngamin kiden suddalu da ta takday lugar, petta ange kid makigubat ta Namaratu.
15-16 A ya ngagan na lugaren nga pagkakampatan da sangaw a 'Armagidon,' kunna ta agsitang na Hebreyu. A yen sangaw ya lugar na pakilabanan da ta Namaratu ewan, te yen sangaw ya kadakalan na araw na pakilaban na Namaratu tekid. A ya uhohug hapa ni Hesus a
"Dangagan muy, te pagka-ma muy sangaw ya datang ku ta kuman na ange na tulisan. A pake nagasgāsāt sangaw ya sehahukal ikid na sebarawasi nga mangipa-na teyak. Ammi ta masidug kiden nga awan nagbarawasi a kakallak kid," kunna.
17 A sangaw ta pangipurwak na mekapitu en anghel ta mayan na diyug na en a pehulun na ta paddad, a itta ya masikan nagsitang ta simbaanen ta agtuttudan na Namaratu. "**Nabalin na,**" kunna.
18 A ka-ma la nagsitang hapa ya kilat kiden ikid na dalak kiden, a naglunig hapa ta pake masikan. A yen sangaw ya kadakalan na lunig addet ta nekaparatu na tolay kiden,
19 te naggungay ya lutak ta ili na Babilonya nga kadakalan na ili addet ta nagtallu ya nagyanan na ili en. A negindan hapa naperdi ya ngamin kiden ili ta paglelehutin, te yen ya balat na Namaratu ta ili na Babilonya, a sa ipenum na ya ngamin pagporay na tekid.
20 A sa lumitap hapa ya fugfugu kiden ta bebay, ikid na bagetay kiden ta lutak.
21 A naggagindan nagkahunnak ya dadappug kiden araru ta tolay kiden, taglimafulu kilu ya kadammat da, ammi pinadpadulay da la ya Namaratu gafu ta araru kiden, te akattatalawan ye-yen na zigat.

17

Ya Babbayen Nga Nagtakay Ta simaron

1 A sangaw umange hapa teyak ya takdayen anghel nga nagibbal ta diyug, a ya nebar na teyak a
"E ka sin, te ipaitak teko ya babbayen nga makikadallaw nga pa-gangan na Namaratu, ammi intu hala ya kadakalan na

ili nga nesaad ta nagminangan na addu
na karayan," kunna.
2-3 A inalap na anghelen ya kahalwak ta
pake adayu na lugar nga adayu ta tolay,
a yen ya nagyanan ku teyaken nakaita ta
babbayen, a nagtakay hapa ta pake darag
na simaron nga maporay. A ya uhohug
para na anghelen teyak a
"Ya babbayewan ya pangadallawan
na ari kiden ta paglelehutin, a kuman
na nellaw hapa ya ngamin tolay ta bi-
narayang na pakikadallaw na en tekid,"
kunna.
A ya simaronen nga nagtakayan na bab-
bayen a pitu ya ulu na ikid na mafulu ya
tarkud na, a napannu hapa ya bari na en
ta addu na ngagan na Dyosewan, te ikayat
na ugtulan ya kasasaad na Namaratu.
4 A ya babbayen hapa a nagbarawasi ta
kuman na burik na ubi ikid na pake darag.
A napannu hapa ya barawasi na en ta
magdaduma na magadildilab ta kuman na
balituk ikid na ispot kiden batu. A kuman
na mangigawat hapa ya babbayen ta pag-
inuman na balituk, ammi napannu haman
ta ngamin kadulayan, te intu ipenum na ya
pakikadallaw na.
5 A nesurat hapa ya ngagan na babbayen
ta mukat na en:

BABILONYA KADAKALAN IKID NA HINA
NA NGAMIN MAKIKADALLAW IKID NA
MAMADDAY TA NGAMIN DULAY

Ammi melemad ya ikayat na uhohugan na
ngagan na kiden.
6 A kuman na nellaw hapa ya babbayen,
te pake nagragsak gafu ta pagarut na daga
na pinapasi na kiden, te bababang ya pina-
pasi na ta mangurug kiden te Hesus.
A ta nepakaitak ta babbayen ikid na nag-
takayan na en nga pitu ya ulu na ikid na
mafulu ya tarkud na a "**Ahu, anu panaw
yewan,**" kunku.
7 Ammi ya anghelen nga naguhohug
teyak a pake nepasikkal na ya babbayen
teyak:
"Awem pahig am anu yewan kid, te
pake ipadangag ku teko, petta amum,"
kunna.
8 "A ya simaronina nga nagtakayan na
babbayina a itta ta idi, te awan haman ta
ayanin, ammi tanagay na ha magtoli, te
magafu sangaw ta avuten ta pake umag
na lutakin. A sangaw am lumattog na a
intu sangaw ya dayawan na tolay kiden
nga awan nelista ta nakelistan na mato-
lay kiden ta awena para pakapadday na
paglelehutin. Te am maita da ta limattog
na a
'Imawan haman ta idi a anu kawa-
gan na ta itta ha,' kunda.
Ammi awena sangaw mabayag, te
mewarad hala sangaw ta pangpa-gangan
na Namaratu tentu.
9-10 "A am itta ya mayat makkamu
ta kebalinan na simaronen nga pag-
takayan na babbayen a mappya ta pake
makanonot, te ya pitu kiden ulu na a yen
kid ya keangarigan na pitu kiden bage-
tay nga pagyanan na babbayen, ammi
keangarigan kid hapa na pitu na ari.
Ammi awan na ya lima kiden, te dana
naazi kid na, a magturturay para la ya
mekānnamen. A awan para la ya meka-
pitu en, ammi sangaw am ittan a awena
mabayag.
11 "A ya bari na simaronen nga pag-
takayan na babbayen a intu hala ya
keangarigan na mekawalu na ari, ammi
ta idi a intu hala ya mekapitu ta pitu
kiden. A awan na yen ta ayanin, ammi
ta idi itta. A lumattog hala sangaw kapye
na mewarad ta pangpa-gangan na Na-
maratu tentu.
12 "A ya mafulu kiden tarkud nga
naitam ta simaronen a yen kid ya pakai-
tan ta itta sangaw ya mafulu na ari
nga awan para la mesaad ta iturayan
da, ammi makipagturay kid sangaw ta
simaronen abat ta takday la na oras.
13 A tatakday la sangaw ya nonot da,
te idagga da sangaw ya turay da ikid na
kalalaki da ta pagturay na simaronen.
14 A yen kid sangaw ya maghahulun
makilaban ta Kalneru en, ammi intu hala
sangaw ya mangabak tekid, te intu ya pake
masmasikan ammi ta ngamin kiden ari
ikid na ngamin kiden magturay. A kahu-
lun na hapa ya ngamin kiden tolay nga
pinili na ikid na inalap na. A mesipat
kid hapa ta pangabak na gafu ta aweda
mangilogot," kun na anghelen teyak.
15 A ya binida na en para teyak,

"A ya karayan kiden nga naitam nga magar-arut ta pagyanan na babbayen makikadallaw a yen kid ya keangarigan na tolay kiden ta addu na lugar ikid na maguhohug ta addu na agsitang.

16 Ammi ya mafulu kiden ari nga meangarig ta tarkud ta simaronen, a maghahulun kid sangaw na simaronen, te ikatupag da sangaw ya babbayen nga makikadallaw, a sa perdin da sangaw ya ngamin kwa na, petta magbalin sangaw ta kuman na nauhagan, yaga afutan da sangaw ya bilsag na kapye da sangaw apangan ta afuy.

17 Kumanen sangaw ya tarabakun da, te Namaratu ya mangpatakday ta nonot da, te petta maggagitta kid mangatad ta pagturay da ta simaronen, pettam kumanen a sa dumatang sangaw ya ngamin gakkad na Namaratu addet ta sa mebalin ya inuhohug na en.

18 "A ya babbayen hapa nga naitam ta naperdi a yen ya keangarigan na kadakalanen na ili nga nakitagabun na ari kiden ta paglelehutin," kunna.

18

Ya Kaperdi Na Ili Na Babilonya

1 A ta kabalinan na kumanen a naitak ya takwan na anghel nga umakban ta lutak, te nagafu ta langit. A pake dakal hapa ya turay na te nadakaran ya lutaken gafu ta kalalaki na bari na en.

2 A sangaw a nagayag ta masikan:

"Awan na, awan na ya Ili na Babilonya nga kadakalan na ili.
Te nagbalin na ta pagyanan na anitu kiden, ikid na ngamin kiden espiritu nga dulay, ikid na mamanuk nga magkan ta bilsag na nasi.

3 Pina-gang na Namaratu ya ili in
gafu ta sa pinagillaw na ya ngamin tolay ta binarayang na pakikadallaw na en tekid,
a gafu ta pinagliwat na hapa ya magturay kiden ta pakikadallaw na tekid.
A nagba-nang hapa ya maglaku kiden gafu ta pagkaragāt na tolay kiden ta pakikadallaw na en tekid,"
kun na anghelen teyak.

4 A sangaw nadangag ku hapa ya takwan na maguhohug ta langitewan:

"Ikamuy tolay nga magyan teyak, umadayu kanan ta makikadallawina,
petta awemuy mekabkabat ta liwat na kidina ikid na pangpa-gang ku tentu,
5 te nahuttul na ya liwat na kiden abat ta langit,
a iparan na Namaratu ya pangpa-gang na tentu.
6 Aran, Afu, ibalat mu ya liwat na ili ina,
te atadam ta kuman na neatad na ta kadwan,
ammi doblem ya pangpa-gang mu tentu,
te ya dulayen nga nepenum na ta kadwan a masmasikan ya ipenum mu tentu.
7 Am anu ya kasikan na pagparayag na ikid na pagragsak na ta idi
a kuman en hapa ya iatad mu ta zigat na ikid na damdam na,
te kuga maparayag ya nonot na.
'Anu hud ya burungan ku bakawa ari yak haman na babbay, a awek haman nabalu, te addu ya lālākik kiden,' kunna.
8 A yen ta gulpe sangaw ya ngamin kiden zigat na,
te sa maggagindan ya bisin, ikid na pasi, ikid na damdam ta takday la na araw.
A maapang sangaw ta afuy, te masikan ya Namaratu nga mangpa-gang tentu," kun na anghelen teyak.

9 A pake madamdam mantu sangaw ya ari kiden nga nangkadallaw ta ili en ikid na nakipagragsak tentu, te am maita da sangaw ya asok na ili en a pake makatangtangit kid na.

10 A umadayu kid hapa sangaw tentu nga makatangtangit, te yaga magburung kid sangaw ta mekabkabat kid hapa ta pangpa-gang na Namaratu ta ili en.

"Agayoy, agayoy, ta ili tamewan nga Babilonya. Piga la ya pangpa-gang na Namaratu tentu, pade awa malalaki na ili," kunda sangaw.

11-13 A makatangtangit hapa sangaw ya maglaku kiden, te awan na sangaw ta gumātāng ta ilaku da nga balituk, ikid na

pirak, ispot na batu, perlas, ga-gamit, bangog, kayu, tulang, baronsi, landuk, kanela, rikado, binarayang, denu, arena, baggat, baka, kalding, kabayu, lugan, yaga tolay para nga pagtagabun da.*
14 (-)
15 Ta idi a nagba-nang kid ta ngamin kiden nelaku da ta tolay kiden ta ili na Babilonya, ammi sangaw gafu ta naperdin ya ili en a magyan kid la ta adayu nga makatangtangit, te yaga magburung kid hapa, te mekabkabat kid hapa ta pangpa-gang na Namaratu.
16 "Agayoy, agayoy, ta ili tamewan,
pade awa ispot paen ya pagbarawasi na tolay na kiden ta darag ikid na asul.
A ispot paen ya nesigal da kiden, ikid na aritut da kiden nga balituk ikid na perlas, ikid na mangina na batu.
17 A piga la ya kaperdi na ngamin pagba-nang na ikid na kalalaki na," kunda sangaw.
A kumanen hapa sangaw ya damdam na itta kiden ta bapor da kiden ta bebay, ya kapitan da ikid na magtarabaku kiden kontodu ngamin makilugan,
18-19 te am maita da hapa sangaw ya asok na ili en ta adayu, a makatangtangit kid hapa sangaw gafu ta damdam da ta ili en.
"Agayoy, agayoy, ta ili tamewan.
Itta hud ya takwan na ili nga malalaki ta kumanewan?
Te intu paen ya nangalapan tam ta pagba-nang tam gafu ta karga na bapor tam kiden nga ginatang da.
A piga la ya kaperdi na in," kunda sangaw.
20 Ammi ikamuy nga magyan ta langit a magayayat kanan, te pina-gang na Namaratu ya nakaliwat. Sa magayayat kanan, ikamuy tolay na Namaratu, ikid na ikamuy turin na ikid na paguhohugan na, te pina-gang nan ya dulayen babbay gafu ta iningwa na en tekamuy.
21 A sangaw itta ya masikan na anghel, a inakkat na ya dakal na batu ta kuman na kadakal na aggilingan, kapye na newarad ta bebay. A ya nebar na en hapa a
"Kumanin sangaw ya pa-gang na ili na Babilonya,
te medangkak sangaw ta lutak, a awan na sangaw.
(v 14) A awan na sangaw ya ngamin kiden karagatan na tolay na kiden,
te imawan na sangaw ya ngamin pagba-nang na ili in ikid na kalalaki na, a aweda sangaw metoli tentu.
22 Awan na sangaw ta sitang na gitara, ikid na tokar,
ikid na kansyon ta agyan na kalsada na kiden ikid na babali.
A awan na sangaw ta magtarabaku tentu,
ikid na mamadday ta gagangayen paddayan na tolay, a awan na sangaw ta magbayu.
23 A awan na sangaw ta hilag nga magpadakar tentu,
te awan na sangaw ta sitang na magayayat ta kuman na magboda.
Kumanin sangaw ya dumatang ta ili in, te ya maglaklaku kiden tentu ya nagbalin ta kuman na ari kiden ta paglelehutin,
a inayayyaw da ya tolay kiden gafu ta sistema na paglaku da.
24 A intu para liwat na ya pasi na tolay kiden na Namaratu,
ikid na aglavun na kiden, pase ngamin kiden napapasi ta lutakin," kunna.

19

Ya Magayayat Ta Kaperdi Na Babilonya

1 A ta kabalinan na kumanen a nadangag ku ya kuman na agsitang na adaddu na tolay ta langit, a gisakansyon kid:
"Haleluya! Malalaki ya Namaratu ewan,
te intu ya mangikerutan nga seppakapangwa.
2 A matunung kad ya pangpa-gang na,
te pina-gang nan ya makikadallawen nga nangpadakat ta ngamin paglelehutin
ta pakikadallaw na ta tolay kiden.
A nebalat nan hapa ya nepamapasi na ta tolay na kiden," kunda.
3 "Haleluya! Te magnayun la magasok ya nagdakaten ili addet ta addet," kunda ha.

* **18:11-13** Ya bersikulo 14 a yan ya tulfu na uhohug na anghelen, a nehahat mantu ta bersikulo 21 ikid na 22 petta nagdadagga ya ngamin bida na anghelen.

4 A ya dwafulu kiden appat na lalaklakay
ikid na appat kiden ayam ta bikat na ag-
tuttudan na Namaratu a gitumagan kid ta
atubang na en, a dinayawan da.
"Kakurugan, madaydayawan ya Na-
maratu," kunda.
5 A sangaw itta ha ya takday magsitang
ta bikat na agtuttudan na Namaratu,
"Ikamuy ngamin nga daddoban na Nama-
ratu a dayawan muy.
Kumanen hapa tekamuy nga magta-
law tentu nga magturay pase awan
magturay.
Sa dayawan muy ya Dyos tam," kunna.
6 A sangaw nadangag ku hapa ya awan
bababang na tolay, te gisasitang kid ta ku-
man na adug na dakal na tapaw ikid na
masikan na dalak:
"Haleluya! Madaydayawan ya Dyos nga
makapangwa ta ngamin,
te magturay na ta ngamin.
7 Magayayat kitanan! A dayawan tam ya
Dafu tam,
te dumatang na ya araw na boda na
Kalneru en, a neparan ya atawa na
en.
8 Te pinagbarawasi na Dyos ta furaw
ikid na magadildilab na ga-gamit,"
kunda.
(Ya furaw na ga-gamit ya keangarigan na
mappya kiden tinarabaku na tolay kiden
nga mangurug ta Namaratu ikid ni Afu
Hesus.)
9 A sangaw itta ya anghel nga naguhohug
teyak,
"Isurat mun yan:
'Nagāsāt ya ngamin kiden magawi
ta boda na Kalneru en, te mesipat kid
na ta pagpamakan na,' " kunna.
"Te kakurugan yan kid na uhohug na
Namaratu," kunna ha.
10 A nagtumagak na ta atubang na
anghelen, te dayawan ku mina, ammi
ginamman nak,
"Bakkan mina ta iyak ya dayawam,
te Namaratu la mina, te daddoban nak
la na Namaratu ta kuman na iko ikid
na kagittam kiden aglavun nga mangi-
pasikkal te Hesus, a yen ta paglavunan
nak na Kahalwa na Namaratu, petta iyak
ya mangipasikkal te Hesus," kunna.

Ya Nagtakay Ta Furaw Ta Kabayu

11-16 A ta kabalinan na kumanen a naitak
ta kuman na nahukatan ya langit, a "**Hu,
hu**", itta ya dumagut nga magtakay ta pake
furaw na kabayu, a natultulfu hapa ya
addu na sangngat na ari ta ulu na en, te ya
duwa na ngagan na nga nesurat ta salnuk
na en ikid na uffu na en a:

KATA-NANGAN NA ARI IKID NA
KADAKALAN NA MAGTURAY

A kuman na bagkang na afuy ya mata
na kiden, te awan ta melemad tentu. A
awan pulus ta pagkilluyān na, te kustu ya
ngamin ibar na, a matunung hapa am ange
makilaban ta katapil na kiden. A itta hapa
ya ngagan na nga nesurat ta bari na, ammi
intu hapa la ya makkamu am anu ya ikayat
na uhohugan. Ammi amu na ngamin tolay
ta intu ya Kakurugan nga mekatalak. A
ya pangingaganan da tentu a '**Uhohug na
Namaratu**', kunda, te itta ya matadam na
kampilan nga imuhet ta simuk na en, te
yen ya pangkattab na ta tolay kiden ta
ngamin kiden lugar, a pa-gangan na kid
hapa ta kuman na magpaluk ta landuk.
A timunud hapa tentu ya armado ki-
den nga nagafu ta langit, a ginsātakay kid
hapa ta furaw kid na kabayu, ikid na nag-
barawasi kid hapa ta dipuru furaw na ga-
gamit. A gidaddagan hapa ya barawasi na
ari en, te ilublubeg na ya katapil na kiden
ta kuman na mangpalsok ta darag na ubas,
te intu ya mangidatang ta pangpa-gang
na Namaratu ewan nga seppakapangwa ta
ngamin gafu ta pagporay na.
17 A naitak hapa ya takday anghel nga
umatayuk ta bilagen, a pake nagayayag ta
mamanuk kiden umuubar ta langit:
"E kanan sin te magkakampat kanan, te
magpamakan ya Namaratu ewan.
18 E kanan sin te mangigup kanan ta bilsag
na ari kiden ikid na suddalu kiden
pase kumander da kiden, ikid na bil-
sag na kabayu pase magtakay kiden.
Kakkapan muy ya bilsag na ngamin tolay
nga tagabu pase awan nagtagabu,
ikid na alinnak pase ata-nang,"
kunna.

Ya Kaabak Na Simaronen

19 A sangaw naitak ha ya simaronen ikid
na magturay kiden ta lutak ikid na sud-
dalu da kiden, te sa nagkakampat kid petta
makilaban kid na ta nagtakayen ta furaw
na kabayu ikid na suddalu na kiden.
20 Ammi naabak ya simaronen ikid na
kahulun na en nga mangisaned ta laddud
ni Satanas.
(Ya nagladduden a intu hala ya na-
madday ta pagpaka-latan ta idi, petta
ayayyawan na ya tolay kiden nga nagpa-
marka ta ngagan na simaronen, ikid na
nagdayaw hapa ta sinang simaronen.)
A ginafut da ya simaronen ikid na kahu-
lun na en nagladdud, a azo newarad da
kid seangat ta alugen nga seafuy ikid na
seburbura.
21 A ya kadwan kiden kahulun na
simaronen a sa pinapasi na kid na nag-
takayen ta furaw na kabayu ta kampilanen
nga imuhet ta simuk na en. A nagbasuba-
sug ya mamanuk kiden nga magkakan ta
bilsag da.

20

Ya Maribu Na Darun

1 A ta kabalinan na kumanen a naitak
ya takday para na anghel nga dumagut
ta lutak, te nagafu ta langit. A nagibbal
hapa ta dakal na kawad ikid na tulbik na
Adadalamen Avut.
2 A ginafut na ya lamagen, ya kinan da en
ulag nga nangayayyaw ta tolay kiden ad-
det ta palungu araw, intu hala ya Satanas
ikid na Dyablo.
3 A kinawadan na anghelen, kapye na
nehunnak ta Avuten, kapye na hapa tin-
ulbikan petta awena makalattog, te map-
pya ta mabalud abat ta maribu na darun
petta awenan sangaw maayayyaw ya to-
lay kiden. Ammi sangaw am nagpasan
ya maribu na darun a mapalubusan nga
lumattog, ammi mavit la.
4 A sangaw naitak hapa ya addu na to-
lay nga imatuttud ta agtuttudan na ari, a
inatadan na kid na Namaratu ta turay da,
petta ikid na ya kahulun na kiden nga mag-
turay ta ngamin paglelehutin. A naitak
hapa tekid ya kahalwa na tolay kiden
nga naputulan gafu ta pangipasikkal da
te Hesus ikid na uhohug na Namaratu, te
yen kid ya awan nangdayaw ta simaronen
ikid na sinang simaronen ikid na awan
nagpamarka ta ngagan na ta mukat da ono
kamat da. Ammi sa natolay kid hala petta
makipagturay kid te Hesus Kristu addet ta
maribu na darun.
5 A yen kid ya napolu nga tolayan na
Namaratu ta pasi da, ammi ya kadwan
kiden tolay nga nagpasi a aweda sangaw
matolay addet ta maribu na darun.
6 Ammi mapmappya ya mesipat kiden
ta apolu en pangtolay na Namaratu, a
pake matalakan kid sangaw, te awena kid
sangaw masi-ged na mekaduwa na pasi,
a magserbi kid la ta Namaratu ikid ni
Hesus Kristu, te magbalin kid ta padi na, a
makipagturay kid tentu abat ta maribu na
darun.

Ya Kewarad Ni Satanas Ta Afuyen

7 A sangaw am nagpasan ya maribu na
darun a ipalubus na Namaratu ta lumattog
ya Satanas ta nakebaludan na en.
8 A kuga ange ha sangaw mangayayyaw
ta tolay kiden ta ngamin kiden lugar ta
ngamin paglelehutin. A sansanatan na
sangaw ya tolay kiden nga taga Gog ikid
na Magog, petta magkakampat kid nga
mangiparan ta gubat. Pake adaddu kid
sangaw ta kuman na kaddu na ginat kiden
ta bebay.
9 A sumaned kid sangaw manglehut ta
ngamin na lutakin, a sa lehutan da sangaw
ya kampo na tolay kiden na Namaratu ikid
na ili en nga iddukan na. Ammi maudanan
kid sangaw ta afuy a sa maapang kid.
10 A ya Dyablo nga nangayayyaw tekid,
a mewarad hapa sangaw ta alugen nga
seafuy ikid na seburbura nga newaradan
na simaronen ta idi ikid na turin na en nga
nangisaned ta laddud ni Satanas. A pake
kākāllak kid ta araw pase hiklam addet ta
addet.
11 A ta kabalinan na kumanen a naitak
ya imatuttud ta pake dakal ikid na furaw
na agtuttudan na ari, a ka-ma la imawan
ya lutaken pase langitewan gafu ta ketta na
imatuttuden ta furaw na agtuttudan.
12-13 A sangaw naitak hapa ya nagpasi
kiden, ngamin ata-nang pase alinnak, a
gitayukan kid ta atubang na imatuttuden

ta furaw na agtuttudan, te ya ngamin kiden nagpasi ta bebay ikid na lutak a sa imuhet kid ta tanam da kiden. A sangaw naukadan hapa ya lebru kiden nga nakesuratan ta ngamin kiden tinarabaku na nagpasi kiden ta katolay da en. A naukadan hapa ya takday para na lebru nga nakelistan na matolay kiden. A gafu ta lebru kiden a yen ya pakaitan ta tinarabaku na tagtakday, petta amu na Namaratu am anu sangaw ya pangpa-gang na tekid.

14-15 A ya ngamin kiden nga awan ta ngagan ta nakelistan na matolay kiden a sa mewarad kid ta alugen nga seafuy. Ya alugen nga seafuy a yen ya mekaduwa na pasi, te yen sangaw ya kewaradan na nagpasi kiden nga magafu ta tanam kiden.

21

Ya Bagu Na Lutak Ikid Na Langit

1 A ta kabalinan na kumanen a naitak ya bagu na langit, ikid na bagu na lutak, te imawan ya dana en langit ikid na lutak, a awan na hapa ya bebayen.

2 A naitak hapa ya ili na Namaratu, ya nengagan na en ta Bagu na Herusalem, a umak-akban ta lutak, te nagafu ta langit ta kuman na ispot na nobya nga umange mangdafung ta atawa na en.

3 A sangaw nadangag ku hapa ya maguhohug ta masikan ta bikat na agtuttudan na Namaratu,

"Itan muy awa magdadaggan ya Namaratu ikid na tolay, te makipagyan na ya Namaratu tekid ta takday lugar, te sa tolay na kid.

4 A intu hapa la sangaw ya mangpurid ta zigu na mata da kiden, te awan na sangaw ta masi ikid na madamdam ikid na magtangit, ikid na magtakit, te awan na ya danen kasasaad na paglelehutin," kunna.

5 A sangaw naguhohug hapa ya imatuttuden ta agtuttudan na ari,

"Itan muy awa sa naulik ya ngamin petta bagu," kunna.

A ya nebar na teyak a

"Isurat mun ya nadangag mu, te kakurugan na uhohug," kunna.

6 A sangaw naguhohug ha teyak,

"Nabalin na. Iyak ya nangigafu ikid na nangibalin. A ya ngamin kiden makainum a atadan ku kid ta inuman nga awan mapagan nga magafu ta huhunen mangtolay,

7 te gagangay ta yen ya kwa na ngamin kiden nangabak, a iyak sangaw ya Dyos da, a ikid sangaw ya ānāk ku.

8 "Ammi ya ngamin kiden magtalaw, ikid na mahigal nga mangatubang, ikid na mangilogot, ikid na natapangan ta dulay, ikid na mamapasi, ikid na mangadallaw, ikid na maganitu, ikid na makimallak ta sinang dyos, ikid na ngamin magladdud, a sa mewarad kid sangaw ta alugen nga seafuy ikid na seburbura, a yen ya mekaduwa na pasi," kunna.

9 A sangaw umange ha teyak ya takday ta anghel kiden nga nagibbal ta duyug kiden, a ya uhohug na teyak a

"E ka sin, te ipaitak la teko ya Nobya en nga makiatawa ta Kalneru en," kunna.

10 A inalap na ya kahalwaken ta utun na dakal na bagetay nga ata-nang. A sangaw netuldu na teyak ya Bagu en Herusalem nga ili na Namaratu, a imak-akban, te nagafu ta langit.

11 A pake madakar ya ili en gafu ta kalalaki na Namaratu tentu, te magadildilab ta kuman na batu en sarming nga makillat.

12 A nagibawān hapa ya ili en ta makanag ikid na ata-nang na gibaw, a mafulu duwa ya sasarokan na kiden, a tagtakday kid hapa ta anghel nga maggwardya. A nasuratan hapa ya tagtakday sasarokan ta takday ngagan, te itta ngamin ten ya ngagan na mafulu duwa kiden tribu na tolay kiden nga Istralita.

13 Itta ya tallu na sasarokan ta daya, tallu ta amyanan, tallu ta abagatan, a tallu ta laud.

14 A ya kuman na kepundasyon na gibawen a mafulu duwa na batu, a nasuratan hapa ya tagtakday batu ta takday ngagan na mafulu duwa kiden turin na Kalneru en.

15 A ya anghelen nga naguhohug teyak a nagibbal hapa ta pagrukud na nga balituk,

te rukudan na ya ili en kontodu gibaw na
en ikid na sasarokan na kiden.
16 A kalpig ya kasasaad na ili en a nag-
gagitta ya kadanuk na ikid na kalawa na.
A tentu en nagrukud ta ili en a 12,000 (ma-
fulu duwa ribu) na hekterya ya kadanuk
na, kumanen hapa ya kalawa na pase kata-
nang na.
17 A tentu en nagrukud ta gibaw na ili
en a inalap na ya kuman na pagrukud na
tolay. A 144 (magatut appatafulu appat) na
metru ya kātā-nāng na gibawen.
18 A ya batu na gibawen a kuman na
batu nga darag nga mali-mang. A dipuru
balituk hapa ya bali kiden ta ili en, ammi
magalinu kid ta kuman na sarming.
19 A ya mafulu duwa kiden pundasyon
nga pagtayukan na gibawen a naispotan
kid hapa ta magdaduma na batu nga ispot,
te itta ya darag, ikid na asul, ikid na ngila,
ikid na māta, ikid na ngisit.
20 A itta hapa ya nagkakihu ta burik na.
21 A ya mafulu duwa kiden sasarokan
a perlas ya tagtakday tekid, te ya takday
perlas ya takday na sasarokan. A dipuru
balituk hapa ya kalsada na ili en a magal-
inu ta kuman na sarming.

22 A ta kuman na naitak a awan ta sim-
baan ikid na kapilya ta ili in yen, te agyan
na Namaratu ikid na Kalneru en a aweda
masapul ya simbaan.
23 A aweda masapul ya bilag ikid na hu-
lan, te ya Kalneru en ya kuman na hilag da,
a ya kalalaki na Namaratu ya magpadakar
ta ngamin na ili en.
24 A ya dakar na en ya angen na ngamin
tolay, a ya ari da kiden hapa a idagga da ya
lugar na pagturay da ta ili na Namaratu.
25 A awena sangaw maserran ya
sasarokan kiden, te awan na sangaw ta
hiklam ten,
26 a iange da hapa ya ngamin kaba-nang
da ikid na kappya da ta ili en.

27 Ammi mehangat sangaw simarok
ya awan mappya ta Namaratu, ikid na
mangwa ta kaamamatan ikid na maglad-
dud, te intu la mapasarok ya nesurat ta
ngagan na ta lebru na Kalneru en nga
mangatad ta magnayun na angat.

22

Ya Karayan Nga Mangtolay

1 A sangaw nepaita na anghelen teyak
ya karayan nga mangtolay nga nagafu ta
agyan na agtuttudan na Namaratu ikid
na Kalneru en, te kuman na laswadan, a
pake mali-mang ta kuman na sarming, a
nagarut hapa ta tangngan na kalsada na ili
en.
2 A ta magdwaakub na karayanen a itta
ya kayu nga mangtolay, a magmayan kid
ta kada hulan. A ya don da kiden ya man-
gatad ta sikan na tolay kiden ta ngamin
kiden lugar,
3 te ya ngamin dulay ta idi a awan na.
Namaratu ikid na Kalneru en ya magturay
ta ili en, a kanayun daydayawan na kid na
tolay da kiden,
4 te aitan da sangaw ya mukat na Nama-
ratu, a mesurat hapa ya ngagan na en ta
mukat da kiden.
5 Awan sangaw ta hiklam, a aweda san-
gaw masapul ya hilag ikid na bilag, te ya
Dafu da Namaratu ya mangdakar tekid,
a makipagturay kid hapa tentu addet ta
addet.
6 A sangaw nebar na teyak,

"Kakurugan yan kid na uhohug, te ya Namaratu nga nangpalavun ta aglavun na kiden a dinob na ya anghel na en teko petta ipaita na am anu sangaw ya dumatang ta mavit, petta mepadangag hapa ta tolay na kiden," kunna.

7 A ya uhohug hapa ni Hesus a

"Itan muy awa tanagay na ya datang ku tekamuy, a pake matalakan sangaw ya ngamin kiden mangitug ta uhohug kiden nebida ta lebru in yan," kunna.

8 A iyak, Hwan, ya nakadangag ikid na
nakaita ta ngamin nabidak ta isin. A
teyaken nakadangag ikid na nakaita a
nagtumagak ta atubang na anghelen nga
nangipaita tekid teyak, te dayawan ku
mina.
9 Ammi ya uhohug na teyak a

"Bakkan mina ta iyak ya dayawam, te Namaratu la mina, te daddoban nak la na Namaratu ta kuman na iko ikid na kagittam kiden aglavun ikid na ngamin kiden mangitug ta uhohug na lebru in yan," kunna.

10 A sangaw nebar na anghelen teyak,
"Awem sangaw ilemad ya bida kiden nga nesurat mu ta lebru in yan, te yen kid ya nepalavun na Namaratu teko, a awena la mabayag a magdulot.
11 Te ya mangigakkad nga mangwa ta dulay, ikid na nagdupal ta nonot a idulot da la ya kuman na gagangay da en, a ya mangigakkad nga mangwa ta mappya, ikid na mangnonot ta mappya na nonot a idulot da la idulot ya mappya," kunna.

12 A ya uhohug hapa ni Hesus teyak,
"Dangagam, te tanagay na ya datang ku, a ihulun ku hapa ya isagolyat ku, te atadan ku sangaw ya ngamin tolay ta kuman na megitta ta tinarabaku da.
13 Iyak ya mapolu ikid na mapozan, te iyak ya nangigafu ta ngamin ikid na mangibalin.
14 Mapasinapān ya ngamin kiden nangazi ta duping ta ga-gamit da kiden, te mabalin da simarok ta ili en ikid na mangan ta mayan na kayu en nga mangtolay tekid.
15 Ammi mehangat simarok ya kuman na atu kiden ikid na maganitu, ikid na mangadallaw ikid na mamapasi, ikid na makimallak ta takwan na dyos, ikid na magladdud, ikid na ngamin kiden mangayayyaw.
16 "Iyak, Hesus, a dinob ku ya anghel ken teko, petta ibar mu sangaw ya ngamin naitam ikid na nadangag mu ta iglesya kiden ta tagtakday lugar. Iyak ya simsima ni mina Ari en Dabid, a iyak ya nengagan da en Darāmagan nga magdakar ta magkarawan," kunna.
17 "E kanan sin," kun na Kahalwa na Namaratu,
"E kanan sin," kunna hapa na atawa na Kalneru en,
"E kanan sin," kunna hapa na ngamin nakadangag.
Te maski am inya ya makainum, ikid na kompormi ya mayat, a ange mina uminum ta danumen mangtolay te awan ta paga na.
18 A pake tabarangan ku ya ngamin makadangag ta uhohug kiden nga nesurat ta lebru in yan, te am itta ya mangidagga ta nesurat ta isin a Namaratu sangaw ya mangidagga ta zigat na kiden ta kuman na nesurat ta isin.
19 A am itta ya mangazi ta nesurat ta lebru in yan a Namaratu hapa sangaw ya mangazi ta billay na, petta awena mesipat ta kayu en mangtolay ikid na ili na Namaratu nga nabida ta lebru in yan.
20 I Hesus ya mangipasikkal ta ngamin nesurat ku ta isin,
"Kakurugan ta dumatangak na ta mavit," kunna.
Kustu Afu, dumatang kan mina.
21 Ampade i Afu Hesus ya manguffun ikid na mangikallak tekamuy ngamin. Awan na.